Gyárfy Ilona festőművész

a sárkadi Művelődési Központban

négy festőművésszel közösen nyílt

meg alkotásaiból kiállítása.

Magyar Hírlap, 1972. máj. 3.

Györfy Ilona
festőművésza alkotása is szerepelt
a parkadi Művelődési Házban
legnap megnyílt kiállításon.

Magyar Hírlap 1972/121 Feld.

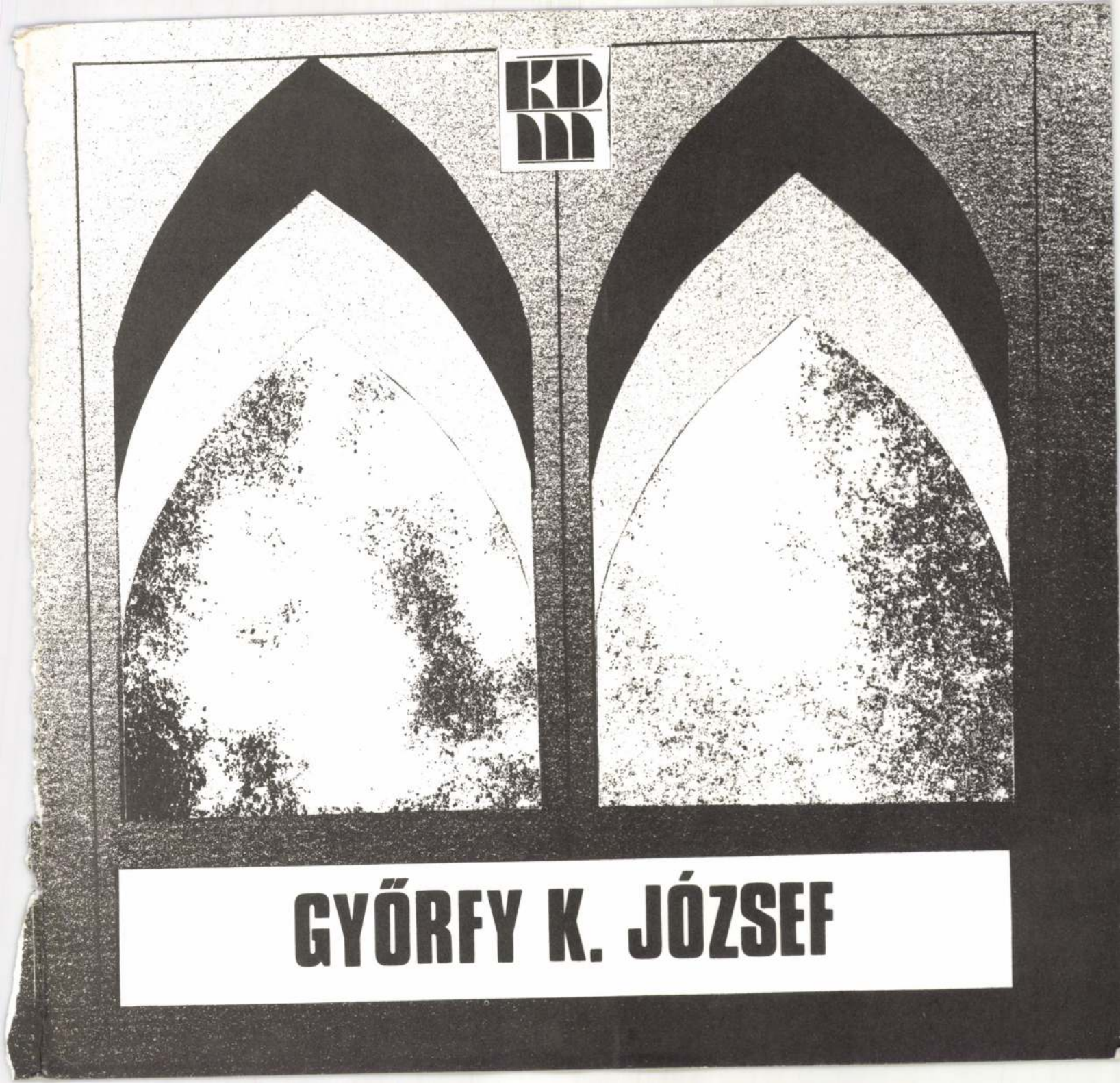

GYŐRFY K. JÓZSEF

VASZARY–TANÍTVÁNYOK II.

A KUNY DOMOKOS MÚZEUM
KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSAI

GYŐRFY K. JÓZSEF
KIÁLLÍTÁSA

TATA VÁR, 1987. március–április

VASZARY'S SCHULER II.

KUNSTAUSSTELLUNGEN DES
KUNY DOMOKOS MUSEUMS

Oeuvreausstellung des Malers
JÓZSEF K. GYŐRFY

TATA – BURG, március–április 1987



győrfy k. józsef

festőművész

A kiállítást rendezte Dr. LÁNCZ Sándor
Katalógusterv TÁNCOS László
Fotó HARASZTI Norbert
Felelős kiadó Bíróné Dr. SZATMÁRI Sarolta

Ausstellungsgestaltung Dr. Sándor LÁNCZ
Kataloggestaltung László TÁNCOS
Fotos Norbert HARASZTI
Herausgeber Dr. Sarolta SZATMÁRI–Biró

ISSN 0139–4320

Diafilm hny. 871–096 – 320 pld. F. v.: Werderits Tamás



„Nyomasztó, zivataros körülmények közt folyt ebben a korszakban művészeink munkája" – írja Lyka Károly a két háború közti festészetről szóló könyvében. S jóllehet a Képzőművészeti Főiskola éppen az ő munkájának eredményeként az 1920-as reformmal megindult a megújulás útján, mert a „reformtanárok": Csók István, Rudnay Gyula és Vaszary János új szellemet vittek be oda, nem zárult le az a harc, melyet az akadémizmus és a maradiság ellen kellett folytatni. Az 1921-es növendéki kiállítás Csók- és Vaszary-osztályának anyagáról írta egy kritikus, hogy a falakról a proletárdiktatura plakátjainak rémséges torzalakjai vigyorognak felénk. A festőtanárok közül Vaszary a modern művészet eredményeinek lelkes hirdetője volt, aki vállalta „Európa képviselőjének" a hazai körülmények közepette korántsem könnyű és hálás feladatát. Tanítványait a természeti formák tanulmányozására oktatta, ennek – mint mondta – „első kelléke a benső szerkezet kutatása, megállapítása, vagyis a benső lényegesből való szervi kiindulás", megtanította őket „színt látni, színt merni és színben komponálni."

Ezt tanulta mesterétől Győrfy K. József is. Budapesten született 1899-ben, 1917-ben került a főiskolára, Glatz Oszkárhoz, akkor még rajztanár-szakra, majd a reform után került át Vaszaryhoz a művészképzőre. 1922-ben fejezte be tanulmányait és ekkor tanulmányútra indult Németországba és Olaszországba. Az előbbiben a forradalmi megmozdulásokkal ismerkedhetett meg, az

"Unter bedrückenden, gewittrigen Umstanden floss in dieser Epoche die Arbeit unserer Künstler" – schreibt Károly Lyka in seinem Buch über die Malerei der Zwischenkriegszeit. Obzwar die Hochschule für Bildende Künste eben als Ergebnis seiner Arbeit durch die Reform von 1920 auf dem Weg der Erneuerung in Gang kam, weil die "Reformlehrer": István Csók, Gyula Rudnay und János Vaszary einen neuen Geist dort hinein brachten, endete nicht den Kampf, der gegen Akademismus und Rückstandigkeit geführt wurde. Uber das Material der Elevenausstellung der Csók- und Vaszary-Klasse aus dem Jahre 1921 schrieb ein Kritiker, dass uns von den Wanden die schrecklichen Monstergestalten der Plakate der Proletardiktatur angrinsen. Unter den Lehrern war Vaszary der begeisterte Verkünder der Ergebnisse der modernen Malerei, der unter den heimischen Umstanden die überhaupt nicht leichte oder dankbare Aufgabe als "Vertreter Europas" auf sich genommen hatte. Seine Schüler unterwies er in Studium der natürlichen Formen, "dessen erstes Requisit die Forschung, Festlegung der inneren Struktur ist, also der organische Ausgang aus dem inneren Wirklichen", sagte er. Er brachte ihnen das "Farben sehen, Farben wagen und Farben komponieren" bei.

Dies lernte auch József K. Győrfy von seinem Meister. Er wurde 1899 in Budapest geboren. 1917 kam er an die Hochschule zu Oszkár Glatz, damals noch im Zeichenlehrerfach, nach der Reform ging er zu Vaszary zum Kunststudium. Er beendete 1922 seine Studien und ging auf Studienreise nach Deutschland und Italien. Im ersten machte er sich mit den revolutionaren Bewegungen, mit einem "abgekühlteren" Stil des Expressionismus bekannt, in Italien fand er sich einem klassizisierenden, nazionalistische und religiöse Ideen gleichzeitig verkündenden Malerei gegenüber. All diese Eindrücke führten ihn – nach seiner Heimkehr – verflochten mit dem Ideenhintergrund des "christlichen Kursus" sowie mit der bedeutenden Vermehrung der

expresszionizmusnak egy „kihűltebb" stílusával, míg Itáliában egy klasszicizáló, a nacionalista és a vallásos eszméket egyaránt hirdető pikturával találta magát szemben. Mindezek a benyomások – hazajövetele után – összefonódva a „keresztény kurzus" eszmei hátterével, valamint a vallás misztikus, irracionális szerepének jelentős megnövekedésével, összességében egy spirituális szellemű piktura felé fordították, mint egy 1947-es kérdőívben írta, „kevés életöröm, inkább egy transzcendentális szenvedés sugárzik műveimből". Ez expresszív, bizonyos fokig Vaszary által inspirált hangvételű, vallásos tematikájú festmények sorozatának megfestésére inspirálta.

1928 szeptemberében gyűjteményes kiállítása volt a Nemzeti Szalonban. Ebből az alkalomból láttak napvilágot az alábbi sorok: „... az új művészeti hitvallás ... a formát, a kifejezést visszahelyezte piedesztáljára ... a kifejezés, az expresszió a természethez szorosan kapcsolva, a misztikus érzések körében csak ezek útján lendülhet a formai absztrakciók szárnyán a spirituális lélek, ki ez új képben lényegét a mozgás, a fény és a térproblémákkal viaskodva árasztja szét."

Idejét és erejét valószínűleg mind erősebben igénybe vette a pedagógiai tevékenykedése: ez késztette arra, hogy mindinkább a kevésbé munkaigényes kifejezésmód, a pasztell és az akvarell felé forduljon. Ezekkel rendszeresen szerepelt a tárlatokon, így például 1934 januárjában a lebontott Tabánról készült akvarelljeit, 1942-ben pedig Madách „Az ember tragédiájához" készült fametszeteit mutatta be. 1940-ben tizennégy fametszete önálló kötetben is megjelent: ezeket a műveit gondolati tisztaság, biztos kompozíciós készség és magasfokú rajztudás jellemzi.

A fordulat éve után, engedve a művészetpolitika felhívásának, olyan képeket festett, melyek a dolgozó embereket ábrázolták. Tagja volt a budapesti pedagógusok képzőművészeti stúdiójának: ennek keretében mutatta be legújabb alkotásait. 1986 tavaszán hunyt el. Hagyatékát leányai a Kuny Domokos Múzeumnak ajándékozták.

Láncz Sándor

mystischen irrationalen Rolle der Religion zu einer Malerei von spirituellem Geist, wie er in einem Fragebogen von 1947 schrieb "wenig Lebenslust, eher ein transzendentales Leid strahlt aus meinen Werken". Dies regte ihn zur Schaffung einer Reihe expressiver Bilder religiöser Thematik an, in einer Tonart, welche teilweise von Vaszary inspiriert ist.

Im September 1928 hatte er im Nationalsalon eine Oeuvreausstellung. Aus diesem Anlass erschienen die folgenden Zeilen: " ... das neue künstlerische Bekenntnis ... stellt die Form, den Ausdruck wieder auf sein Podest ... der Ausdruck, die Expression ist an die Natur eng gebunden, im Kreis der mystischen Gefühle, kann der spirituelle Geist nur auf diesem Weg auf den Flügeln der förmlichen Abstraktion schwingen, welcher in diesem neuen Bild sein Wesen mit der Bewegung, mit dem Licht und mit den Raumproblemen kampfend zerstrahlt".

Seine Zeit und Kraft nahm wahrscheinlich die padagogische Tatigkeit immer mehr in Anspruch: dies brachte ihn dazu, sich immer mehr wenig arbeitsaufwandigen Ausdrucksmöglichkeiten wie Pastell und Aquarell zuzuwenden. Dazu kam noch, dass, wenn die wirtschaftliche Lage – Lykas Worten – "schwach" ist, weniger angelegt und leichter veraussert werden kann. Mit diesen Werken nahm er regelmassig an Ausstellungen teil, er zeigte so z.B. im Januar 1934 seine Aquarelle über das abgerissene Tabán, 1942 seine Holzschnitte zu Madách's "Tragödie des Menschen". 1940 erschienen seine 14 Holzschnitte auch in einem selbstandigen Band: diese Werke charakterisieren gedankliche Reinheit, sichere Kompositionsfahigkeit, hochqualifizierte Zeichentechnik.

Nach dem Jahr der Wende schloss er sich dem Aufruf der Kunstpolitik an und schuf solche Werke, die den werktatigen Menschen darstellten. Er war Mitglied des Künstlerstudios der Budapester Padagogen, in diesem Rahmen stellte er seine neuesten Werke vor. Er starb im Frühling 1986. Sein Nachlass wurde von seinen Töchtern dem Kuny Domokos Museum übergeben.

Sándor Láncz



Illusztráció Madách „Az ember tragédiájához"



Táj
akvarell, 43x30,5 cm

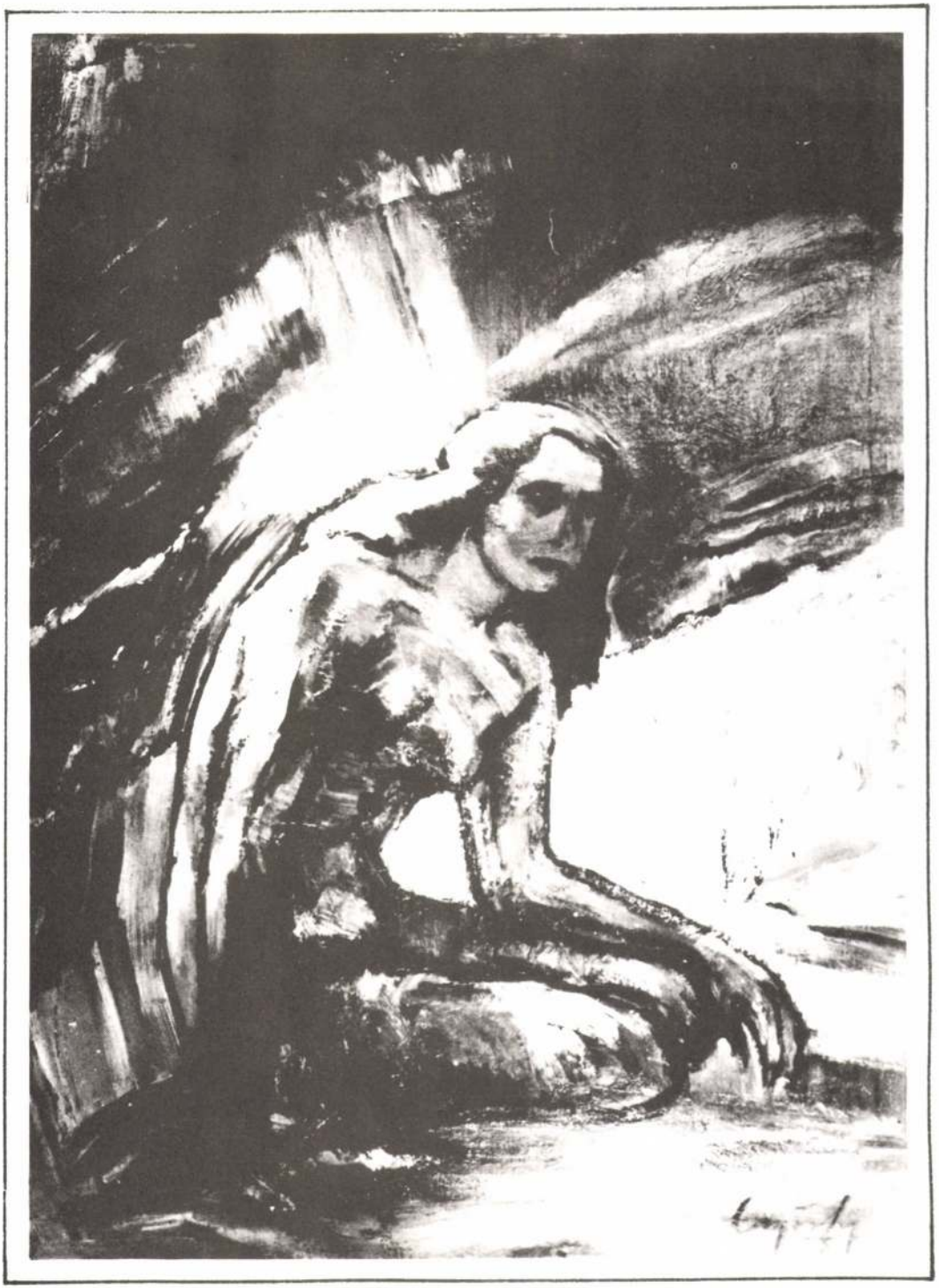

Ülő nő
o.fr., 36x26 cm



Szent vendégség
o.v., 115x146 cm



A hiúságok máglyája, Firenze
o.v., 90x100 cm



Virágcsendélet
o.v., 66x95 cm



Zenészek
o.v., 61x80 cm



Útkövezők
o.v., 80x100 cm



Aratók
o.v., 61x81 cm



Zászlók
o.v., 81x60 cm

MŰVEK JEGYZÉKE

Festmények:

A hiúságok máglyája
o.v., 90x100 cm

Szent vendégség
o.v., 115x146 cm

Letargia
o.v., 100x160 cm

Lóték menekülése
o.v., 74x95 cm

Hágár
o.v., 100x70 cm

Útkövezők
o.v., 80x100 cm

Léggömbárus
o.v., 82x100 cm

Imádságos könyv
o.v., 100x81 cm

Virágcsendélet
o.v., 66x95 cm

Golgota
o.v., 80x60 cm

Zászlók
o.v., 81x60 cm

Aratók
o.v., 61x81 cm

Krisztus
o.v., 80x61 cm

Mosakodó
o.v., 73x56 cm

Zenészek
o.v., 61x80 cm

Léda
o.v., 66x50 cm

Étteremben
o.v., 50x66 cm

Kártyázók
o.v., 50x60 cm

Tájkép
o.v., 50x60 cm

Önarckép
o.v., 60x45 cm

Ülő nő
o.fr., 36x26 cm

Házak
o.fr., 36x26 cm

Grafikák:

Tájkép I.–VII.
kréta, 30x43 cm

Magányos fa
akvarell, 43x30,5 cm

Táj
akvarell, 43x30,5 cm

Fekvő nő
kréta, 30,5x43 cm

Akt I.
kréta, 30,5x43 cm

Akt II.
kréta, 30,5x43 cm

Fiatal lány
kréta, 43x30,5 cm

Nő ernyővel
kréta, 50x34,5 cm

Anya gyerekkel
kréta, 40x30,5 cm

Illusztráció
fametszet, 20x16 cm

Rövidítések:

o. = olaj
v. = vászon
fr. = farost

VERZEICHNIS DER WERKE

Gemalde:

Scheiterhaufen der Eitelkeit
Öl, Leinwand

Heiliges Gastmahl
Öl, Leinw.

Letargie
Öl, Leinw.

Lot's Flucht
Öl, Leinw.

Hagar
Öl, Leinw.

Strassenpflasterer
Öl, Leinw.

Luftballonverkaufer
Öl, Leinw.

Gebetbuch
Öl, Leinw.

Stilleben mit Blumen
Öl, Leinw.

Golgotha
Öl, Leinw.

Fahnen
Öl, Leinw.

Erntearbeiter
Öl, Leinw.

Christus
Öl, Leinw.

Sich Waschende
Öl, Leinw.

Musiker
Öl, Leinw.

Leda
Öl, Leinw.

Im Gasthaus
Öl, Leinw.

Kartenspieler
Öl, Leinw.

Landschaft
Öl, Leinw.

Selbstbildnis
Öl, Leinw.

Sitzende Frau
Öl, Spanplatte

Hauser
Öl, Spanpl.

Graphiken:

Landschaft I–VII.
Kreide,

Einsamer Baum
Aquarell

Landschaft
Aquarell

Liegende Frau
Kreide

Akt I.
Kreide

Junges Madchen
Kreide

Frau mit Schirm
Kreide

Mutter mit Kind
Kreide

Illustrationen
Holzschnitt

KDM

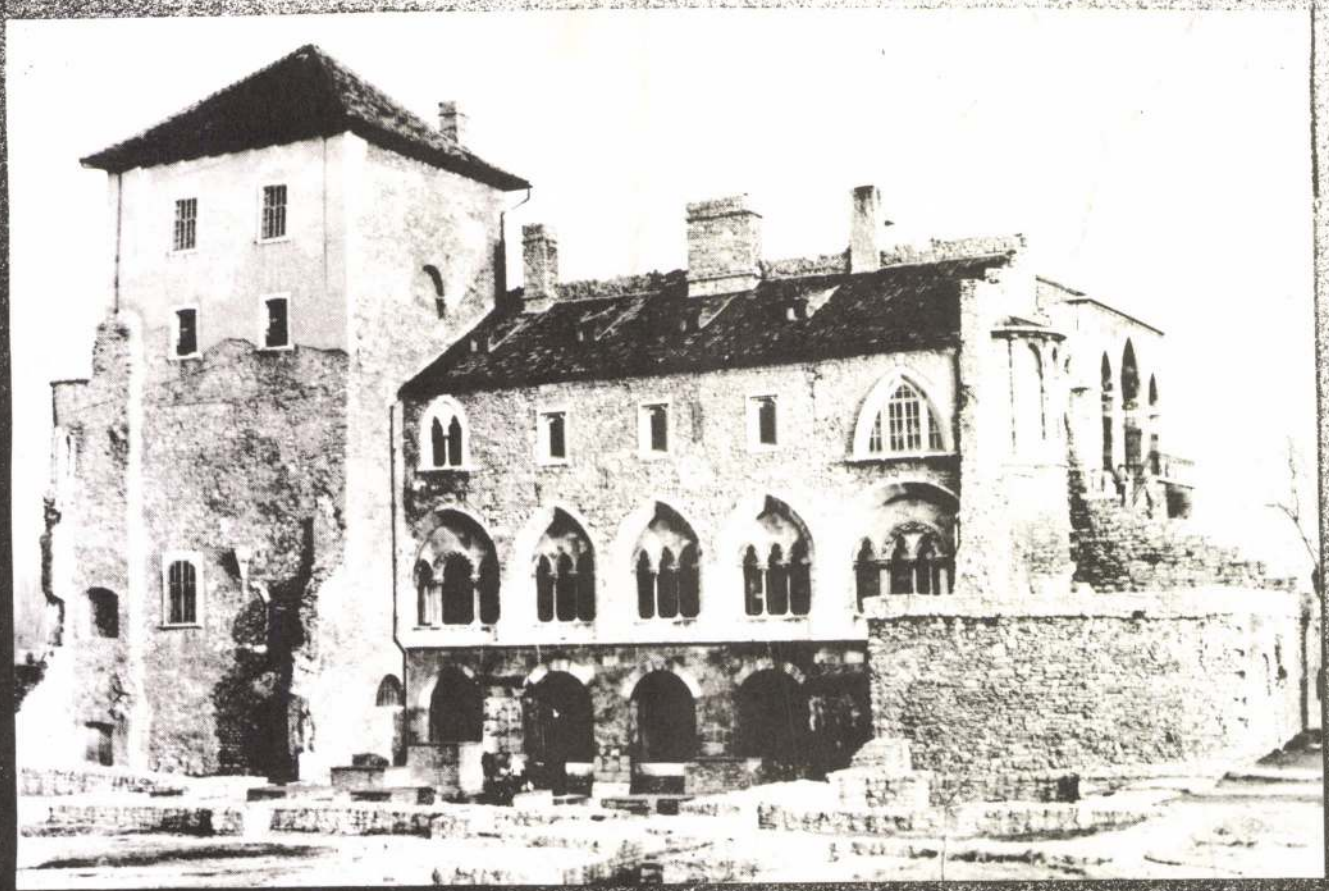

„Vaszary tanitványai" sorozat

A kiállítást megnyitja:
Somogyi József
Kossuth-díjas szobrászművész

A Kuny Domokos Múzeum meghívja Önt

Győrfi K. József

festőművész
kiállításának megnyitójára

1987. március 8-án, vasárnap 11 órára
a tatai várba

Meghívó

Győrfi András.

a Gyakorló ált. Iskola rajzkiállítá-
sán, illetve a megyei könyvtárban sze-
repelnek rajzai az első osztályos tanu-
lónak.

Horányi Barna: Új kaposvári gyermekrajz-
kiállítások.

Somogyi Néplap, 1972. márc. 7.

Lukács Theorie des Romans c. müvéről recenzió a Nyugatnak

459., 46o., 461.

Machiavelli. A Müveltség Könyvtára részére készült tanulmány kiadása egy Az ujkori irodalom kezdetei c. kötetben vagy a Nyugatban

457.

A magyar kérdés az osztrák abszolutizmus idején /1849-1967/ c. tanulmány a Revue politique internationale számára

359.

A misztikusokról tervezett könyv

398., 564., 57o.

Móricz Zsigmond: A fáklya c. regényéről recenzió a Nyugat számára

456.

A Mübarát c. folyóirat számára cikkek

4oo.

A müvészet egysége és soksága c. tanulmány az Ars Una számára

5o3., 5o4.

Müvészet és világnézet kiadása kötetben

495., 547., 566.

Nagy Balogh Jánosról szóló cikk a Mübarátnak

4o5., 41o.

Nietzsche leveleinek kiadása ill.forditása

41o.

A Nyugat számára irandó kritikák

736.

A Müvészetfilozófia németül

785.

GYÖRFI ANDRÁS

Györfi András festő

AZ ÖN HIRDETÉSÉNEK HELYE

KÖRNYEZETVÉDELEM FTSZV

Szolgáltatás!

a Lakosság és a Vállalkozók részére

1992-ben is változatlan áron állunk lakossági megrendelőink rendelkezésére.
Szennyvíz szivatás és csatornatisztítás, veszélyes hulladékok szállítása és ártalmatlanítása.
Megrendeléseiket 48 órán belül elvégezzük.

Teljes biztonság, 40 éves szolgáltatói tapasztalat, garancia.

Munkaszüneti napokon bejelentéseiket üzenetrögzítő fogadja.
Telefon: 226-8117, 226-7820, 168-6646

Fővárosi Településtisztasági Szolgáltató Vállalat

Kedves XII. kerületi Lakótársak! Az Aukció Kft bemutatkozik Önöknek

Cégünk vásárol és elad különféle műtárgyakat.
A jobb kvalitású műtárgyakból aukciót is rendezünk.
Készpénzért is vásárolunk festményeket, korabeli bútorokat, szobrokat, porcelán tárgyakat stb.
Díjtalan értékbecslést adunk, sérült műtárgyakat restaurálunk.
NEM MINDEGY, KIVEL KÖT ÜZLETET! KIT ENGED BE LAKÁSÁBA!
Kérjük, legyen hozzánk bizalommal, szeretnénk az Ön állandó partnere lenni a jövőben!

Tisztelettel: Dobos Ferenc mérnök, ügyvezető igazgató
Tel.: 18-61-650, 18-22-712, 18-12-544
Levélcím: 1537 Bp. Pf. 443.

PÉNZTÁRGÉP

Vásárlását az APEH finanszírozza!
Márkás, megbízható, könnyen kezelhető, pénztárgépek a hordozható mini mérettől a rendszerkészülékig.
Megrendeléstől–üzembehelyezésig az Ön által megadott időben és helyen szolgáljuk ki.
Keresse területi referensünket!
Tóth Tamás

SCHWA ~ BO
Irodatechnikai KFT.
1133 Budapest, Dráva u. 5.
Telefon:
06-6013781, 149-4746
149-4108, 149-7991

NINCS TÖBBÉ

VIZES, PENÉSZES, SALÉTROMOS FAL, mert az amerikai-olasz gyártmányú COPROX FALFESTÉK és VÍZSZIGETELŐ anyag **teljes garanciával** megszünteti.

Alkalmazható:
– külső és belső *nedves* falakon, lábazatokon,
– talajvíz, nedvesség, penész, salétrom, csapó eső ellen
– olcsó, házilag is kivitelezhető

Felvilágosítás, szaktanácsadás,

AJÁNDÉKOT VENNE? JÓ LENNE, HA NORMÁHOZ JÖNNE!

XII. ker. Eötvös – Karthauzi u. sarok

9 – 19 óráig

SECURET

Vagyonvédelmi és Kereskedelmi Részvénytársaság Szolgáltatásai

Vagyonvédelmi elektronikus rendszerek tervezése, kivitelezése, behatolás jelző rendszerek, videós figyelőrendszerek, beléptető rendszerek.
Ingyenes vagyonvédelmi tanácsadás és helyszíni felmérés
TeleGard elektronikus távfelügyeleti rendszer, 24 órás figyelő szolgálat, folyamatos járőrszolgálat, perceken belül segítség a helyszínen
Őrzésvédelmi szolgáltatások
V.I.P. BODY GUARD SERVICE, HOME GUARD SERVI-

A Hegyvidéki Kultúrális Napok nagy sikere



Véget ért a keretjátékkal összekötött Hegyvidéki Kultúrális Napok őszi rendezvénysorozata, melyet az idén már hagyományteremtő szándékkal rendeztek meg. *Kossuth emlékének tisztelgett a Hegyvidék*, aki 190 évvel ezelőtt szeptember 19-én született, s akit 1837. május 4-éről 5-ére virradó éjszaka – az „Istenszeme" nyaralóban (ma: Kossuth Lajos Gyermekotthon) – osztrák katonák letartóztattak és elhurcoltak. A három hét alatt több mint félszáz rendezvény nyújtott számos helyszínen – díjtalan belépés mellett kicsiknek és nagyoknak színvonalas kultúrprogramot.

A rendezvénysorozat költségvetéséből ötszázezer forintot különítettek el – ez „Kossuth bankó" formájában volt megszerezhető, melyet az iskolák, óvodák támogatására lehetett fordítani. A legkisebbek szórakozásáról az óvodák gondoskodtak kézműves foglalkozások, ügyességi vetélkedők szervezésével. A fiatalság hangulatos utcabálon élénkült fel, a csípős őszi estén. Népszerűek voltak a különböző táncházak, színházi előadások is. A zenét kedvelők számos koncerteken találkozhattak. A sportot szeretőknek a HKN keretében indult a 12 hétvége – 12 sportnap szabadidősport mozgalom. Vetélkedőkön, versenyeken mérhette össze erejét a gyereksereg.

A „Helytörténeti séták" elnevezésű sorozat lakóhelyünk különböző tájait mutatta be az érdeklődőknek. Az egészségügyi, a kereskedelmi, és a pedagógus napokat a MOM Kultúrházban főleg e szakmák képviselői látogatták. A kiállításoknak az iskolák nyújtottak otthont. Néhány közülük – az évkezdés nehézségei mellett – műsort is rendezett, melynek központjában a Kossuth évforduló szerepelt.

A programok csúcsa október 11-én, a MOM Művelődési Központban megrendezett „Gálaműsor" volt.

Véget ért a rendezvénysorozat, mégsincs még vége! A Védnöklő Testület október 9-én két vetélkedőt hirdetett az általános iskolák 7. és 8. osztályos tanulói és a középiskolások számára. A „Kossuth Lajos és kora", valamint a „Vers és prózamondó" versenyre felkészülési időt kaptak a diákok.

A döntőket 1993. március 15-e körül tartják.

Rostáné Zentai Ildikó
az Oktatási és Közművelődési Iroda dolgozója

FAÜLTETÉS

Nagy sikere volt a kerületi faültetési akciónak. 150 család összesen 2000 facsemetét vitt haza és ültetett el a lakóterületeken.



Napfelkelte

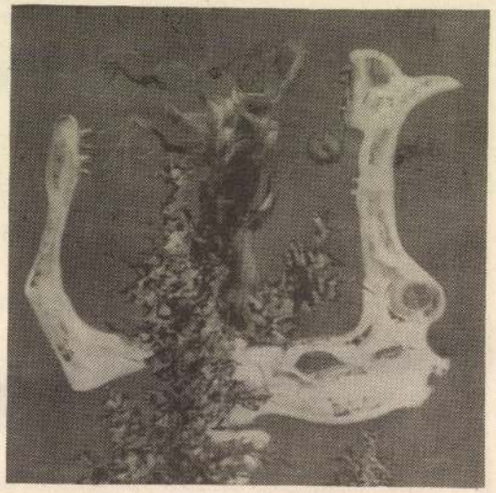

A halál árnyékában



Bolygó Hollandi

A művész címe:
Budapest, Fő u. 48. 1027. Telefon: 155-0251.

GYŐRFI ANDRÁS festményei

1964-ben született Kaposvárott. Hat éve foglalkozik könyvillusztrációval és reklámgrafikával. 1991-ben mutatkozott be először festményeivel.

Önálló kiállításai: 1991. Budapest-Mix-Art-Galéria; 1992. Kaposvár – Togliatti Könyvtár, Sopron – Uszoda Galéria, Szentendre – Pro Artibus Galéria, Budapest – XII. kerületi Önkormányzat, Budapest – Hilton Szálloda.

Közös kiállítások más művészekkel: Washington – Magyar Nagykövetség

Győrfi András a fiatal festő nemzedékből az egyik legígéretesebb – mondják kritikusai. Nagysikerű kiállítása az Önkormányzat kiállítási területein több mint egy hónapig látható volt. Képei megvásárolhatók.

GYÖRFI Andrá

„...a szeretet soha el nem fogy..."
(Pál levelei a Korinthusbéliekhez)

MEGHÍVÓ

A Petőfi Irodalmi Múzeum tisztelettel meghívja Önt

Az International Women's Club Alapítvány és nemzetközi művészei kiállítására

Megnyitó 1993. május 7-én, pénteken 16 órakor
a Petőfi Irodalmi Múzeumban
Budapest V., Károlyi Mihály u. 16.
A művészek a bevétel egy részével
a vakok szövetségét támogatják

A művek 1993. május 21-ig naponta 10—18 óráig tekinthetők meg

MARIA EL-CHAMI
PAMELA HELLER
VLADIMIR JURPALOV (vendég)
CONNIE LOGAN
GYŐRFI ANDRÁS
KASZÁS ZOLTÁN
MATZON ÁKOS
MÁTRAINÉ ÓVÁRY ÉVA
IFJÚ PALKÓ JÓZSEF
SZÁNTAI ÉVA
N. TAKÁCH LÁSZLÓ
ZOLTÁN ANNAMÁRIA

Előzött az Istenmezeje

A megyei másodosztályú labdarúgó-bajnokság hajrájában a hét végén is sor került egy rangadóra, méghozzá az Istenmezeje – Tarnaméra mérkőzésre. Kapóra jött a riválisok csatája az ugyancsak a második helyre aspiráló Erdőkövesdnek, amely a sereghajtó Boconád otthonában lépett pályára.

A 28. forduló eredményei: Gyöngyöspata – Heves 0-1, Mátratherm – Kisköre 1-1, Maklár – Nagyréde 4-1, Vámosgyörk – Egerszólát 1-1, Istenmezeje – Tarnaméra 2-0, Boconád – Erdőkövesd 0-4, Abasár – Atkár 2-0, Domoszló – Szücsi 0-0.

MŰ-VA-KER BT.
Recsk

A bajnokság állása:

1. Heves	28	22	4	2	88-17	70
2. I.-mezeje	28	16	4	8	62-23	52
3. Erdőkövesd	28	15	6	7	61-44	51
4. Tarnaméra	28	15	5	8	52-33	50
5. Gy.-pata	28	13	7	8	46-36	46
6. Mátratherm	28	13	6	9	35-39	45
7. Egerszólát	28	11	7	10	58-53	40
8. Vámosgyörk	28	11	6	11	42-40	39
9. Maklár	28	10	8	10	35-36	38
10. Szücsi	28	9	7	12	42-61	34
11. Nagyréde	28	10	3	15	38-57	33
12. Abasár	28	8	7	13	33-38	31
13. Domoszló	28	8	7	13	38-58	31
14. Atkár	28	8	4	16	34-58	28

Egyre jobb az Abony

A közelmúltban befejeződtek a 1995–96-os küzdelmek az NB II-es sakk-csapatbajnokság Maróczy-csoportjában. Megyénk csapatai közül az idei sorozatban nyolcadik helyével a *Füzesabony* szerepelt a legjobban, amely három év óta tagja a mezőnynek, és eredményeivel egyre magabiztosabb középcsapattá növi ki magát.

A szezon utolsó fellépésén az abonyiak csapatában reményteljesen mutatkozott be a 11 éves *Nyíri Dániel*, aki élete első másodosztályú mecscsén döntetlent ért el. Az együttes ez évi „pontfelelőse" és húzóembere az ifjúsági korú *Hajnal Zoltán* volt.

A másik hevesi szereplő, a *HMÖ SE* a tizenegyedik helyen zárta az idényt, így az egyieknek a 10. *Miskolci Közúttal*, a 12. *Debreceni Betűvel* valamint az őket követő *Mikrometál Debrecennel* a bentmaradásért még „pótvizsgázniuk" kell, míg az utolsó Sátoraljaújhely automatikusan kiesett.

Az utolsó forduló eredménye: Füzesabony – Debreceni Betű 6-6

Nyertek: Hevesi Z., Gál S., Juhász M.

Remiztek: Dr. Horváth, Vadászi, Engel, Kelemen Gy.,

A bajnokság végeredménye: 1. Hajdúböszörmény 101,5 pont, 2. Debreceni Biogal 92,5, 3. Derecske 91,5, 4. Edelény 87,5, 5. Tiszavasvári Alkaloida 82,5, 6. Salgótarján 82, 7. Pásztó 77, 5, 8. Füzesabony 77,5, 9. Kazincbarcika 71,5, 10. Miskolci Közút 70, 11. HMÖ SE Eger 69,5, 12. Debreceni Betű 66, 13. Mikrometál Debrecen 65,5, 14. Sátoraljaújhely 57.

*

A Heves megyei Sakk Szövetség rendezésében Füzesabonyban került sor az ifjúsági fiúk egyéni bajnokságára. A hatfordulós svájci rendszerű találkozókra tizenkét versenyző nevezett, akik közül a legjobban a házigazdák indulója *Hajnal Zoltán* szerepelt, így az idén 5 ponttal övé lett az első hely, míg a másodikra a szintén abonyi *Nyíri Dániel* „kapaszkodott" fel.

A végeredmény: 1. Hajnal Zoltán 5 (Füzesabony), 2. Nyíri Dániel 5 (Füzesabony), 3. Blaskó István 4 (Gyöngyös), 4. Zerényi Zoltán 4 (Füzesabony), 5–8. Antal Attila 3 (Füzesabony), 5–8. Szurovcsik Antal 3 (Maklár), 5–8. Bíró János 3 (GMSZ

GYŐRFI ANDRÁS festő
Berzsi Nap 1996

Heréden indul a választási csata

(Folytatás az 1. oldalról)

Sánta a korábbi falufórumokon keményen kritizálta a képviselő-testületet, *Temesvári József* korábbi polgármestert, s ezzel megszerezte a falu egy részének támogatását. Független megfigyelők viszont úgy látják, hogy Sánta győzelme tovább fokozná a feszültséget a testület és a polgármester között, s ennek Heréd látná kárát.

A két évvel ezelőtti választáson *Zsíros László* 23 szavazattal maradt alul Fazekas Andrással szemben. Most sokan őt szeretnék Heréd polgármesterének, ám a népszerű tanár bejelentette, hogy nem indul.:

– A községatyák közül többen is megkeresték, próbáltak rávenni, hogy induljak a választáson. Nekik is nemet mondtam – nyilatkozta lapunknak.

Zsíros László két évvel ezelőtt a herédiekben is csalódott. Nagyon sokan megkeresték akkor támogatásukról biztosítva – mondja –, aztán mégis Fazekas lett a befutó.

– Van egy olyan érzésem, hogy a herédieknek nem kell az értelmiségi, a pedagógus vezető – kesereg.

Az említett két néven kívül a potenciális indulók között említik *Homor Lászlót*, a helyi újság fő-

Tárlat nyílt a Senator-házban

Immár hagyomány, hogy az egri Senator-ház rendszeresen képzőművészeti tárlatoknak ad otthont. Tegnap este hat órakor *Győrfi András* festőművész kiállításának megnyitójára került sor *Kiss József*, *Kautzky Armand* és *Schnell Ádám* színművészek közreműködésével.

A művész Kaposvárott született 1964-ben. A fővárosban építészmérnöki diplomát szerzett, de 1986 óta a hazai művészeti élet aktív tagja. Kezdetben könyv- és novellaillusztrációkkal foglalkozott, reklámgrafikai tevékenységet folytatott, 1994-től pedig a budapesti Polaris Galéria művészeti vezetője lett. 1991-ben mutatkozott be először festményeivel, azóta számos hazai és külföldi kiállításon szerepelt Kaposvártól Washingtonig. A kiállított képek megvásárolhatók.



A művész családjával a kiállításon

FOTÓ: SZÁNTÓ GYÖRGY

május 30-án
4900 Ft

16 órás Internet-tanfolyam június 10-én, 24-én (az e-mail-től a WWW-ig)
5900 Ft

Szakfordítás angol, német nyelveken, kedvező áron!

sPRINTER STÚDIÓ Kft.
Eger, Széchenyi u. 58.
Tel.: 36/411-811

KÉTSZEMÉLYES UTAZÁST NYERHETNEK A LABDARÚGÓ EB DÖNTŐJÉRE A WEMBLEY STADIONBA!

Sorsolás: június 19-én, közjegyző jelenlétében. A nyerteseket postán értesítjük. Jogorvoslatnak helye nincs. A nyeremények készpénzre nem válthatók, és velük kapcsolatban levelezést nem folytatunk.

3300 EGER
Mátyás kir. út 37.
Tel.: 36/324-922, 324-710
Fax: 36/324-208
3587

EGER
WELL
DISZKONT ÁRUHÁZ
Eger, Faiskola u.
Tel.: (36)310-189

A keddi és csütörtöki
5%-os
bevásárlónapok
mellett június 10–15-ig
gáztűzhelyeket,
villanytűzhelyeket,
szilárdtüzelésű kályhákat
10%,
kerti bútorokat
PEDRINI és CUCCINA
háztartási felszereléseket
15%
engedménnyel árusítunk.

Nyitva tartás:
h.–p.: 8–17 óráig,
szo: 8–12 óráig.

Júniusi akció

a Piktor®-nál!

Június 3–14-ig

a Supralux Durol, a Supralux Tilatex Akva
és Koralkyd festékek, valamint a Ceresit Pur hab,
a Metyfill simítóanyag és
a Metylan normál tapétaragasztók

10–15% árengedménnyel kaphatók.

Cím: Gyöngyös, Mátrai u. 8.
Telefon/fax: 37/311-749.
Nyitva: hétköznap: 7.00–18.00 óráig
szombaton: 8.00–12.00 óráig.

Piktor a piktorokért

nyert a hevesi Körzeti Iskola együttese. A Máté Alpár testnevelő tanár által négy éve vezetett csapat tagjai: Kopándi Szonja, Gottschalk Katalin, Szécsi Emese, Lajos Erika, Kakuk Anikó és Máté Gyopár 4. osztályos tanulók voltak, akik egyéniben is elhozták az érmes helyezéseket.

Fiatal egri pólósok sikerei

A gyermek vízilabda vidékbajnokság utolsó fordulóját Egerben rendezték meg. Az 1984-ben született pólóspalántáknak kiírt versenyen hat csapat versengett az első helyért. Köztük az ÚVMK Eger tehetséges gyerkőcei, akik komoly csatározásokon, többek között a szintén nagy múltú szentesiek és tatabányaiak előtt veretlenül szerezték meg az elsőséget.

Eredmények: ÚVMK Eger – Szolnok 8:3, ÚVMK Eger – Szentes 6:5, ÚVMK Eger – Csongrád 3:2, ÚVMK Eger – Tatabánya 5:5.

A győztes egriek: Sipka, Polónyi, Márton, Simon, Bálint, Bial, Kovács G., Bocsi, Szekeres, Po-

Az erdőtelki hőségb

Bajnok a Besenyőt

A megyei első osztályú labdarúgó-bajnokság hét végi fordulójának szenzációja volt a Bélapátfalva veresége a sereghajtó, az Erdőtelek otthonában. Két körrel a szezon befejezése előtt az is eldőlt, hogy a Besenyőtelek függetlenül a há nok, míg ugyan hely sorsa is, ez meg.

A mérkőzésekről a következő tudósításokat kaptuk:

Novaj – Felsőtárkány
2-1 (1-1)

Novaj, 200 néző. V.:Kozdrony

Novaj: Dávid – Rácz, Sipos, Husi, Képes, Hegyi, Csizmadia (Nagy G.), Kiss, Jánosi, Nagy T., Horváth. *Edző: Kiss Tibor.*

Felsőtárkány: Bakondi – Fülep, Rácz, Barta, Bajzát (Énekes), Bartuska (Linkecs), Nagy, Bajkó, Fodor, Bukrán, Farkas. *Edző: Szabó András.*

Góllövők: Csimadia, Nagy T., ill. Nagy

Jók: Rácz, Sipos, Hegyi, Nagy T., ill. senki

Kiállítva: Jánosi (kezezésért).

Kiss Tibor: – Jobban akartuk a győzelmet, és rá is szolgáltunk arra.

Szabó András: – Gratulálok a hazaiaknak, sokat kell még tanulnom a Kiss-padtól.

Ifik: 4-1.

Gál János

Góllövők: Pusoma F., Burai J., ill. Kovács J.

Jók: Danó Gy. (a mezőny legjobbja) és a teljes hazai csapat, ill. senki.

Oszlánczi Sándor: – Sportszerű nehéz mérkőzésen szereztük meg a győzelmet.

Ifik: 0-4.

Pusztavári Károly

Poroszló – Sirok
2-2 (1-1)

Poroszló, 100 néző. V.: Márta.

Poroszló: Zsíros – Nyíri, Fazekas, Kecskeméti, Czinege, Csala (Bridár), Óceán, Oláh, Takács O., Habóczki (Kovács K.), Takács R. *Edző: Varga István.*

Sirok: Áncsán – Huszár, Katona, Halász, Erdei B., Szabó, Bujáki, Erdei F., Miskolczi, László, Farkas O. *Edző: Szántai Ferenc.*

Góllövők: Nyíri, Óceán, ill. Miskolczi, Farkas O.

Jók: Czinege, Csala, Óceán, ill. Bujáki, Erdei F., Miskolczi.

Varga István: – Óriási küz

ANDRÁS GYŐRFI

"Real And Beyond"

RECEPTION: February 24, 1994 6-8 p.m.
SHOW DATES: February 19 - March 16, 1994

Gallery Hours: Tues - Sat. 12-6 p.m.

Agora Gallery

560 BROADWAY, SUITE 502, SOHO, NY NY 10012
(212) 226-4406

"Voyager VII." Oil on Wood, 25"×22"

A KIÁLLÍTÁST A ***POLÁRIS-B*** ÉPÍTÉSZET TÁMOGATTA





Győri András festő

Győri András

A MAXI B.T. szervezésében a kiállitást a Kontrax, a Rákospalotai Múzeum, Képzőművészeti Főiskola és a BVM Mérnöki KFT Házinyomdája támogatja.

A MAXI B.T. szervezésében a kiállitást a Kontrax, a Rákospalotai Múzeum, Képzőművészeti Főiskola és a BVM Mérnöki KFT Házinyomdája támogatja.

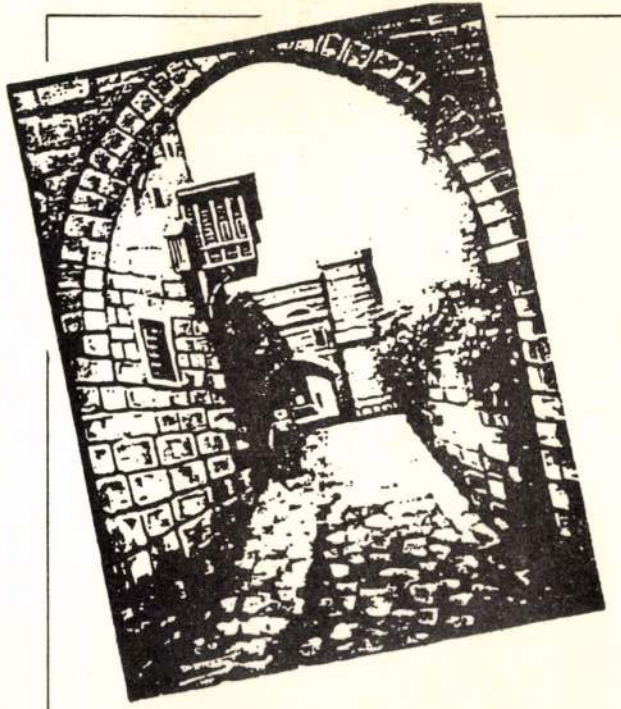

dr. Hassan Tajish

MEGHÍVÓ

Meghívjuk Önt és hozzátartozóit, valamint munkatársait a mozgássérült gyermekek Hermina úti intézetének javára rendezett kiállításra.

A kiállitást Rimóczi Rudolf
a Mozgáskorlátozottak Intézetének igazgatója nyitja meg
1992.december 7-én 17 órakor az Ikarusz Művelődési Házban.
A kiállitás látogatható naponta 10 - 18 óra között.

dr. Hassan Tafish
festőművész, művészettörténész
Ikarusz Művelődési Ház, Bp,XVI.Margit u. 2.

MEGHÍVÓ

Meghívjuk Önt és hozzátartozóit, valamint munkatársait a mozgássérült gyermekek Hermina úti intézetének javára rendezett kiállításra.

A kiállitást Rimóczi Rudolf
a Mozgáskorlátozottak Intézetének igazgatója nyitja meg
1992.december 7-én 17 órakor az Ikarusz Művelődési Házban.
A kiállitás látogatható naponta 10 - 18 óra között.

Győrfi András
festőművész
Mozgássérült Intézet Bp,XIV. Hermina út 45.

Győrfi András, grafikus

Győrfi

Élet

5: XXX/30

11

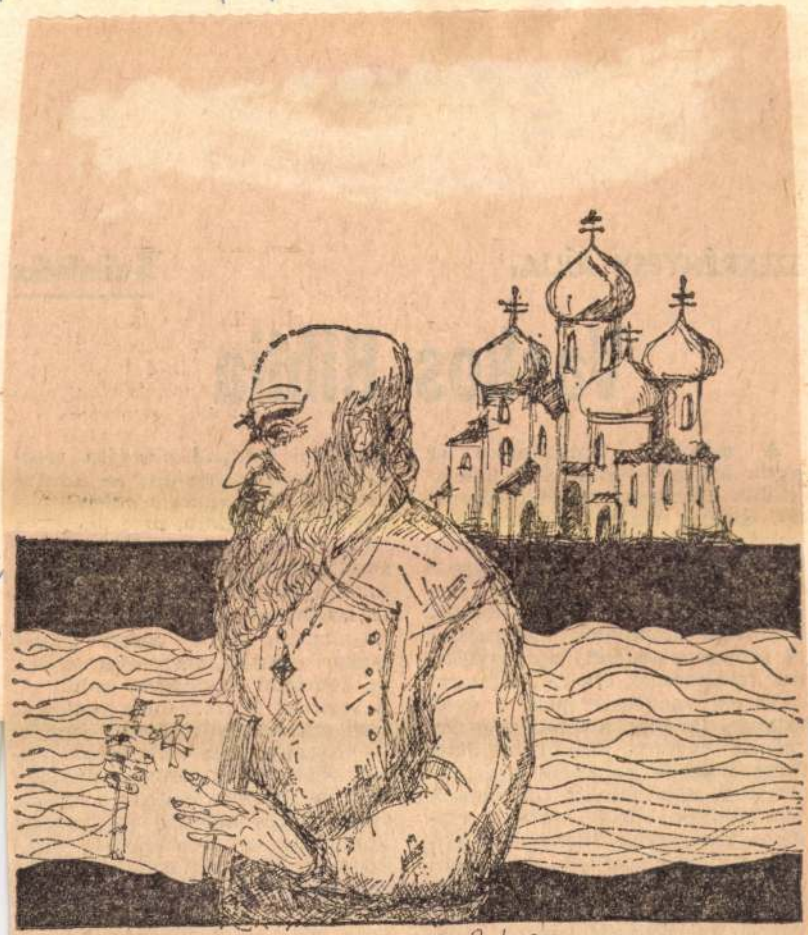

Győrfi András rajza

színházi társulat, a tatabányai Orpheusz együttes, Haumann Péter vagy éppen a budapesti Egyetemi Színpad. A zsámbéki templomromot többek között azért is csodálhatjuk, mert pillanatnyilag nyitott. Kitűnő játszóhely, de szerencsére még egyetlen egyeduralkodónak vélt színházi irányzat sem tenyerelt rá. Elnézést kérünk a népies fogalmazásért, de a lényeget csak így lehet kifejezni. Zsámbék e pillanatban afféle titokhely, otthonos és igényes kulturális állo-

nem szakembere a szerzői jognak. Ilyenformán nem vállalkozhat annak eldöntésére, vajon mennyiben felel meg a jelen előadás a hasoncímű vaskos néprajzi gyűjtemény anyagának és eszméjének. (Parasztbiblia címmel 1985-ben jelent meg könyv Lammel Annamária és Nagy Ilona összeállításában, magyar népi biblikus történetek alcímmel, Erdélyi Zsuzsanna előszavával.) Az előadás részben e könyv alapján készült, felhasználva a könyv címét, amely körül-

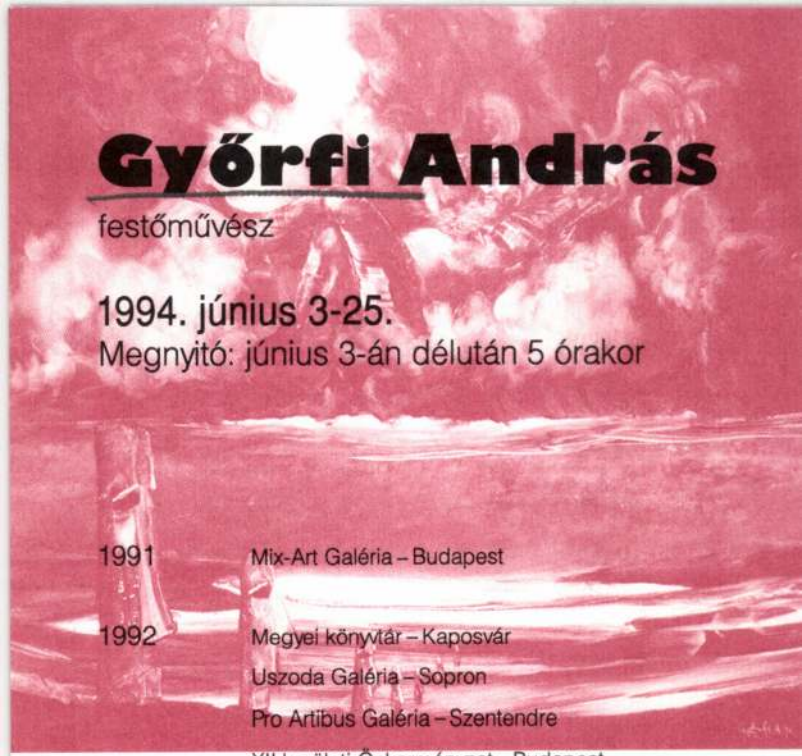

Győrfi András

festőművész

1994. június 3-25.

Megnyitó: június 3-án délután 5 órakor

1991	Mix-Art Galéria – Budapest
1992	Megyei könyvtár – Kaposvár
	Uszoda Galéria – Sopron
	Pro Artibus Galéria – Szentendre
	XII.kerületi Önkormányzat – Budapest
	Hilton Szálloda – Budapest
	Tisza Palota – Budapest
1993	Színfolt Galéria – Kaposvár
	Petőfi Irodalmi Múzeum – Budapest /csoportos/
	Európai grafika c. kiállítás – Hamburg /csoportos/
	Hilton Szálloda – Budapest
	Bányászati múzeum – Soproni Ünnepi Hetek
	Városi Galéria – Tapolca
	Radisson Béke Szálloda – Budapest
1994	Agora Galéria – New York /csoportos/
	Színfolt Galéria – Kaposvár
	Polaris Galéria – Budapest

Ez az év a nagy lehetőségek éve számomra, amerikai kiállítások és ennek az új galériának a vezetése. Örülök a kihívásoknak.

Gy.A.

Köszöntjük Önöket egy új galéria megnyitása alkalmából!

Egy új galéria? – kérdezhetnék. Ebben a helyzetben? Igen most, mert bízunk abban, hogy a művészet és a szép szeretete elhozza Önöket hozzánk és mi olyan kínálattal fogunk rendelkezni, amit talán máshol nem láthat.

Olyanokra gondolunk, ami egy mai modern, nyugati mércéjű galériát jellemez. Aukciók, keretezőműhely, költői est illusztrációkkal, külföldi és hazai neves kiállítók, művészeti kiadványok szerepelnek a listán, kinek-kinek kedve szerint.

És miért bízunk a sikerben?

Hiszen Önök már itt is vannak, s ezzel erősítik elhatározásunkat.

POLARIS

GALÉRIA

Budapest, V. Veres Pálné utca 15. Phone/Telefon: (361) 117-9592
Nyitva: kedd–péntek 10–18, szombat 10–13 óra között

FESTMÉNYEK SZOBROK RAJZOK KERETEK

Győrfi András

Sorsok 2002/2

egybetoldva a meglevővel, külön konyhával, legalább két szobával, s akkor a szüleit alszegből idehozhatná, akkor nem lennének ilyen távol egymástól. Öregek már, nekik is jólesne a szemmel tartás.

Dami most először volt újra boldog a fia születése óta, s bár bántotta, hogy így kell az a segély a házra, az ő fia pénze, de mégiscsak családja javát szolgálja, ezzel vigasztalta magát. Az ő kicsi fia nem is tudja, hogy milyen nagy jót teszen nekik mindannyiknak.

***

S lett toldás, lett kicsi ház, sőt egy 30 áras föld is a Patakkertben. Jó zsíros föld, káposztának való leginkább, de minden, mi apró vetemény, vígan termett rajta. Az öreg tehenet is borjúra cserélték azon a tavaszon.

S ha van minden, az ember kedve is más. Domokos újra szeretni kezdte asszonyát, becézte, ölelgette, kis híja, hogy virágot nem hozott neki a városból. Egy éjszaka, mikor minden elcsendesedett a világban, befeküdt mellé az ágyba. Karja újra megtelt szerelemmel, rég elfeledett szenvedély kerítette hatalmába férfiasságát. Az asszony öle kívánással, odaadással volt teli.

Az az éjszaka aztán gyümölcsöt hozott, az együttlét gyönyörű szép gyümölcsét.

Azt mesélik: Damika, Dóczi Domokos egy szem fia pont abban az órában szenderült el örökre, mikor megszületett Dóczi Klára, Dóczi Domokos harmadik leánya. A jövevény kék szemű volt, és egészséges, mint a makk.

A kicsiny család kivitte hát terhét a temetőbe, s egy szomorúfűz gondjaira bízta. Meggyászolták illendőség szerint.

Domokos pedig azóta valahányszor feltekint a háza tűzpiros cserepeire, érzi, hogy Damika onnan fentről kicsi szíve minden melegével mosolyog rá. Mert ha ő nem lett volna, tán a toldott ház, a sok kijavított tető, a fásszín s a föld se...

Mert hitte: Isten úgy irányítja ezt a nagy kerek világot, hogy ha az ember egyik kezéből kiveszi az áldást, ad helyette mást a másik tenyerébe...

SZIGETVÁRI GYÖRGY

„Hol az igazi csillag..."

Győrfi András kiállításának megnyitója a siófoki Kálmán Imre Múzeumban

Kedves Vendégeink! Hölgyek és Urak!

Köszöntésem és értékelésem előtt bejelentem, hogy Önök egy elfogult megnyitót fognak hallani, és ennek több oka van.

A kiállító művész kaposvári, építészmérnök, a legkedvesebb barátom, akinek közellétét itt érzem most is mellettem, a fia, és a magyar jelenkori festészet üstököseként feltűnt csillaga.

Kilenc évvel ezelőtt is én nyitottam meg a kaposvári kiállítást, és akkor nézvén a falakra kerülő alkotásokat, Ady Endre versének sorai jutottak eszembe:

„Hol az igazi csillag,
Melyet kivetett a sorsa
S időtlenül
Időtlen időkbe
Egyenesen tör be lobogva?"

Sokan akkor hol irigykedve, hol kételkedve, hol elismerve fogadták a pálya kezdetén is döbbenetes ígéretet közlő gondolataimat. Az idő engem igazolt.

Egy megnyitóra felkért személy gondolatainak kifejtésére két út között választhat.

A szinte érthetetlenség határain méltatni kezdi a választott terminus technicusok magyarra alig fordítható szövegével az itt látható szürrealista – mesevilág lényegét, említvén Hieronimus Basche, El Greco, Salvador Dali, Chagall, Kondor Béla művészetét vagy Éluard, Aragon, Kassák, Illyés, Déri irodalmi vonulatát, a Vivaldi és Bartók zenéjében rejtőzködő hasonló vonásokat, külön kiemelvén Sigmund Freud, a tudat alatti rejtőzködő álomvilág tudományos felfedezésének azóta is élő gondolatvilágát, vagy részleteket olvasnék André Breton szürrealista kiáltványából. Én nem ezt az utat választottam, bár zaklatott világunk válságában engedjenek meg mégis ebből egy idézetet. „A sok reánk szakadt balsors közepette, el kell ismernünk, még mindig rendelkezésünkre áll a legnagyobb szellemi szabadság. Rabláncra fűzni a képzelőerőt, még ha állítólag az forog is a kockán, amit durván boldogságnak neveznek, annyi, mint megfutamodni minden elől, ami a legfőbb igazság parancsszavára hallgat lelkünk mélyén."

Mi is történt az óta a kiállítás megnyitása óta?

1993-ban kiállítás Hamburgban, a Hilton Szállóban és a Béke Szállóban.

A Hilton szállodai kiállításkor már egy festményt elloptak, nyilván a tolvajok már sejtettek valamit.

1994-ben New-York, Washington,

1995-ben a dániai Sikeborg és Laudon ad helyet,
1996-ban a Kempinski Szálló, Eger, Schorteus-Aachen és a Sziráki kastély,
1997-ben Westdeutszker Landesbank és Zalaegerszeg,
1998-ban az Operaház és Amszterdam,
1999-ben ismét Aachen, majd Bologna,
2000-ben a spanyol Reinasoo,
2001-ben Milánó,
2002-ben Nagykanizsa és Zalaegerszeg a főbb állomások.

Ezen alkotások mellett több mint negyven könyv illusztrációja készült el keze nyomán. Még látom magam előtt az alig hétéves Andriskát, amint rajzolgatja Gárdonyi *Egri csillagok*ának törökeit-magyarjait, Dobót, Bornemissza Gergőt, Jumurdzsákot, Cecei Évát; és most a magyar könyvkiadás remekeként jelent meg az új kiadású regény András grafikáival.

Az egri emberek és a város vezetői családtagként fogadják, a szálló minden szobájában az ő képei néznek reánk, s ha betévedünk a főtéri cukrászdába, kávét kaphatunk „Győrfi" módra.

Egy-két illusztrált könyv a sok közül: Hegedüs Géza: *A megalázott Babilon*, Baranyi Ferenc: *Anti Orfeusz*, Jabu Erskin: *A boldogtalan Villon boldog napjai*, Komjósly István: *Bolond*, Balogh Béni: *Magyar regék és mondák*, a *Zsellérek* megjelenése miatt a mai napig a magyar irodalomban még mindig a nem méltó helyen szereplő, somogyi illetőségű nagy író, Fekete István műveiből a *Kittenberger Kálmán élete*, a *Koppányi aga testamentuma*, a *Téli berek*, *Tüskevár*, *Bogáncs*, *Ballagó idő* és Gárdonyi Gézától a *Láthatatlan ember* és az *Egri csillagok*.

Gárdonyi írja: „Az embernek csak az arca ismerhető, de az nem ő. Ő az arca mögött van, láthatatlan."

Itt körülnézve ez – láthatatlan ember világa sugárzik, álomvilág – mesevilág – szeretet és félelem.

Adyt idéztem gondolataim forrásaként, kérdezvén: hol az igazi csillag?

Nézzenek itt körül, és találkozhatnak egy üstökössel.

Ezekkel a gondolatokkal kérem Önöket, tekintsék meg az alkotásokat.

2002. május 2.

KOPPÁNY ZSOLT

A dráma költészete

Henrik Ibsen: Drámák I.

„Ibsen rákényszerült, hogy módosítsa az akaratba vetett szubjektív hitét, és elismerje a sors hatalmát" – írta Robert Brustein *A lázadás színháza* című könyvében Bernard Shaw kapcsán. Mert szerinte Shaw nem volt hajlandó eltűrni az ember lehetőségeinek semmiféle korlátját. Brustein azt is hangsúlyozza, hogy Shaw szemében a költő, mint olyan csak valami semmittevő esztéta, köldöknéző, vagyis társadalmilag semmiféle hasznot nem hajt. Hát akkor Ibsen bajban van. Mert ő igazi költő. Ő is megpróbálta a kor kérdéseit fölvázolni kevésbé sikerült drámáiban. Szerb Antal meg is állapítja, némi sóhajjal a sorok mögül, hogy „... itt is bevált az irodalmi sors törvénye: ma az hat legkevésbé, ami a legerősebben hatott a kortársakra; a problémadarabok elavultak a problémáikkal együtt."

Nagy felkiáltójel ez a jelenkor magyar irodalmára, megmásíthatatlan kánoni mondatának végére is! A mai magyar valóságot próbálja ábrázolni minden magyar költő-író. Pilinszky például – nem. Megmarad? Bizonyára. A többiek? Nehéz jósolni. Száz év múltán többet fogunk tudni. Bár Szerb Antalnak e pár sora és Ibsen halála közt 35 év telt el csupán. Szerb megállapítása Ibsenről nem biztos, hogy axióma, de szentenciaként bizonyára aposztrofálható. Hogy mennyire így, vagyis a nemzeti irodalomnak világirodalommá kell nőnie, azt épp Goethe fejtette ki, aki nagyon német volt, mégis ő találta ki ezt a szót, hogy „világirodalom". Egyszer ezt mondta Eckermannak: „A nemzeti irodalom nem sokat mond, most a világirodalom korszaka van soron, és mindenkinek az irányban kell hatnia, hogy ez a korszak minél előbb bekövetkezzék."

Na most itt a nagy dilemma. Mert a Kádár-kor irodalma a maga „sorok közé" bújtatott mondanivalójával a nemzetet kellett hogy szolgálja. Bár a legnagyobb nevek abban az időben is világirodalmat írtak. Mindegy. De manapság? Mikor parlamenti demokrácia van? Akkor talán önmagunkat kellene megírni, minél szélesebb spektrumban, áteresztve szűrőinken az úgynevezett mai magyar valóságot. Nem kell föltétlenül absztrahálni, de el kell szakadni az újságírástól. A mű nem újságírás. A mű szakralitás, transzcendencia, Isten legelevenebb valósága és jelenléte.

Ibsennél is felmerül a kérdés, mint sok nagy alkotónál. Mű vagy élet? Babits Mihály megfogalmazása szerint: „Hová süllyed az ember, mihelyt egyszer földiekbe veti szeretete horgát! Az egyetlen igaz menedék az Isten. Önélküle a szent is hétszer botlik el napjában. Minden földi szeretet csak botlást és bánatot hoz; de minden földi botlás és bánat csak lépcsőfok Őhozzá."

Lám, ha így vesszük, akkor a mű maga az Isten, van, ahol csak ujjnyomat, van, ahol csak lehelet, súgás; nagyságától és kiválasztottságától függ, hogy a műben az Isten jelenléte mennyire fokozott. Ibsen, aki a legnagyobb alkotók közé tartozott, s noha 1906-ban halt meg, norvég létére nem kapott Nobel-

GYŐRFI ANDRÁS

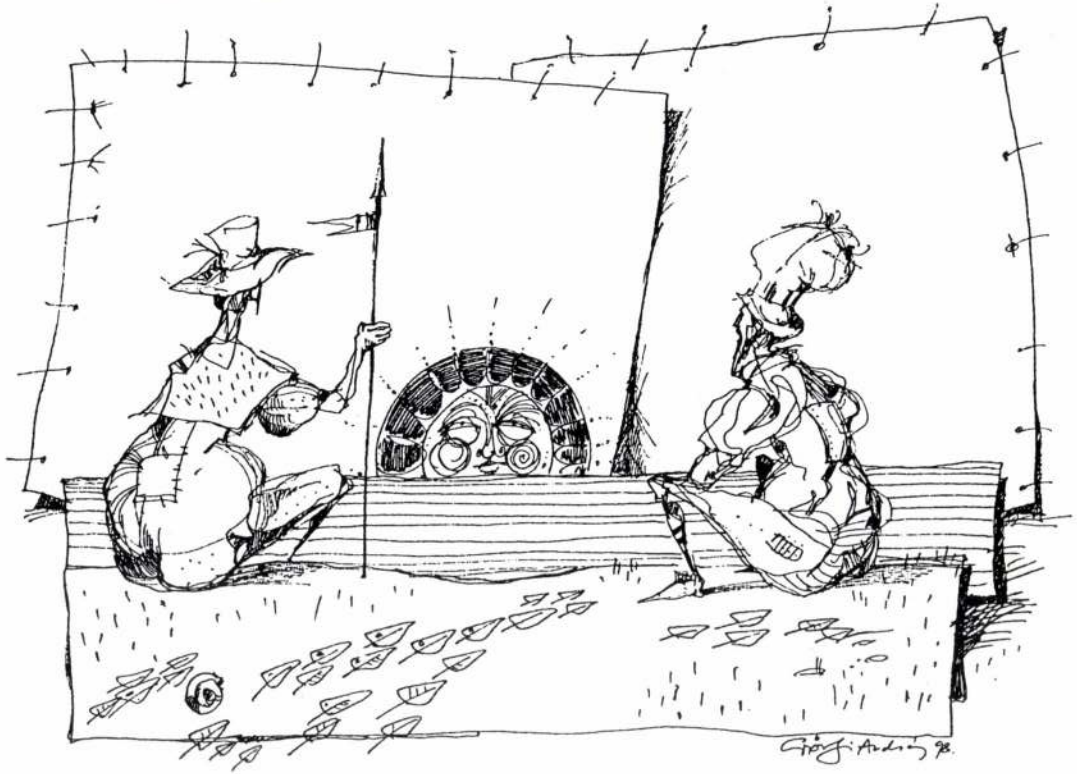

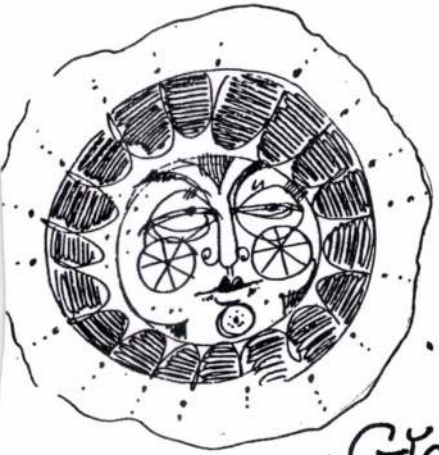

~ MEGHÍVÓ ~.....

· A · KAPOSVÁRI ·

· SZÍNFOLT · GALÉRIÁBA

· GYÖRFI · ANDRÁS · KIÁLLÍTÁSÁRA

1998. MÁJUS 4. DÉLUTÁN 5 ÓRA...

Báldor

A dolog úgy esett, hogy Bálint és Dorka végigkövették az alkotás folyamatát; látva látták, miként születik egy színdarab. Tavaly nyáron éppen együtt strandoltunk, amikor utolért színidirektor barátom kétségbeesett telefonja: bábdarabot tervez a Beatles-féle Sárga tengeralattjáróból, de nem biztos, hogy megkapja a jogokat, úgyhogy azonnal mondjak egy címet, ami hasonlít is a híres Beatles-lemez címére meg nem is, ha akarom vemhes, ha akarom nem, pont ilyenre van szüksége. Azt feleltem: Spárga-tengeralattjáró. – Ő felrikoltott: – Kösz! – és levágta a kagylót.

Jelen voltak akkor is, amikor hetek múltán összeakadtunk a direktorral, és ő szigorúan rám nézett: – Na, hol a darab? – Nem értettem. Kiderült, szerepel a műsortervben a Spárga-tengeralattjáró című bábjáték, és fölötte a nevem. Nincs visszaút. Mindegy, mit írok, csak ez legyen a címe, határidő tegnap.

Bálint és Dorka épp nálam időzött, amikor fölkeresett a bábtervező azzal, hogy van két maradék verebük egy korábbi előadásból, csinos csíkos gatyát hordanak és fehér betétes lakkcipőt, na azok feltétlenül szerepeljenek, majd felbukkant a rendező: elfelejtette mondani, hogy összesen két színész van, és egy zenész, annak kellene öt dalszöveg.



GYÖRFI ANDRÁS RAJZA

Gondoltam, várok még egy kicsit, nem szabad elkapkodni, hátha kiderül, hogy van valahol egy elfekvő krokodil kürtőkalappal, vagy feltétlenül bele kell írni egy munka nélküli dzsesszdobost is, és akkor kezdhetem elölről.

Volt tehát egy tengeralattjáró, két veréb, két színész, egy zenész és egy határidő. Dorka és Bálint átérezték gondjaimat, velem együtt törték a fejüket, és velem együtt nem jutott eszükbe semmi. Vagy a verebek maradtak ki a történetből, vagy a tengeralattjáró.

Aztán egy jeges decemberi délutánon mégiscsak nekiálltam, és legnagyobb ámulatomra januárban be is mutatták a bábjátékot. Dorka és Bálint persze feltétlenül meg akarták nézni, végül is részt vettek az alkotás folyamatában, csak kíváncsiak, mi lett belőle! És már előre dörgölték a kezüket: – Na, majd mi megmondjuk, milyen volt! – Én meg vittem őket, és aggódtam: nagy lovak ők már ehhez, a játék kisebbeknek szól, hat-hét évesek hemzsegnek majd a nézőtéren.

Olvastam én eleget, hogy a színház varázslat, meg szónokoltam is róla, ha éppen úgy alakult, csak hát más dolog látni az ilyesmit. A játék során a nézők rák-, illetve halsapkákat kaptak, hogy a színészekkel együtt támadják meg és győzzék le VII. Moszatot, a vízi világ gonosz urát. És a tizenkét éves Dorka elfelejtett fölényeskedni, uszonyt uszonynak vetve küzdött az ötévesekkel, versenyt tátogott velük, Bálint meg átszellemülten hátrált a szobaszínpadon, és szíve szerint nem adta volna vissza a ráksapkát, és mindketten teli tüdővel fújták a záródalt.

Az ármányos Moszat legyőzetett, a finálé eldaloltatott, azután gyors parola a verebekkel, és már kint is voltunk az utcán; gyerekeim két fejjel magasodtak az óvodáskorú nézőaprólék feje fölé.

Némi szorongással vártam a véleményeket. Bálint megfontoltan hümmögött: – Egész jó volt. – Dorka visszafogottan bólogatott: – Ahhoz képest.

Vártam a részletesebb kifejtést, provokáltam is őket (a hiúság ördöge!), de hiába. Csak annyit tettek még hozzá: – Pedig nem volt benne a Claude van Damme.

– Se a Bruce Willis.

– És mégis egész jó volt. Már ahhoz képest.

Dorka a nap hátralévő részében egy szót sem szólt, csak tátogott, mint egy hal, Bálint pedig hátrafelé közlekedett.

Soha rosszabb kritikát.

Békés Pál

GYÖRFI ANDRÁS 2000.05.14

ózatnak
ció

LOWE LINTAS GGK

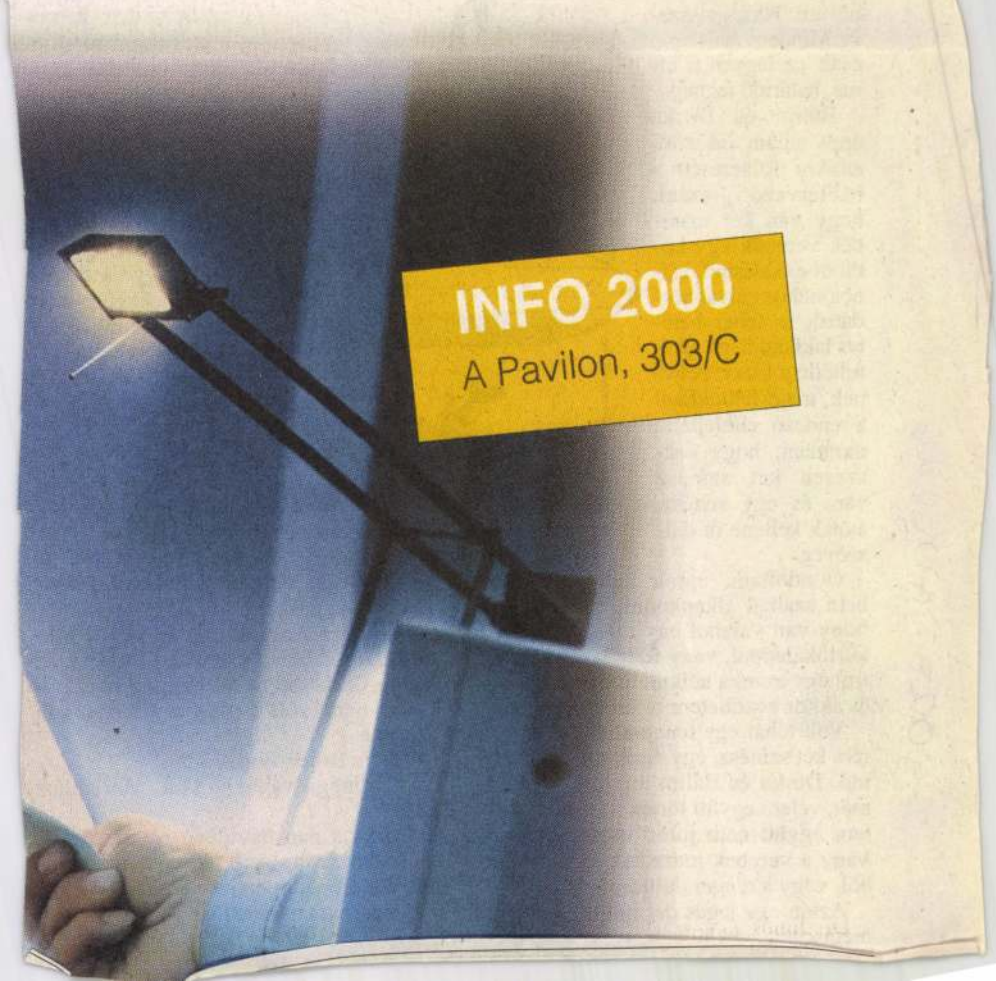

NÉPSZAVA 1999 VI. 19

Lovag lufival

Győrfi András képei

Hiába szólták le a képregényeket. Hogy az olvasás ellen van. Meg igénytelenségre szoktat. Tudni lehetett, vagy ami még fontosabb: érezni, hogy a rajzokon keresztül szinte belebújhatunk a történetekbe. Az akkori kelet-német Mozaik, vagy pláne a francia Pif hősei valóságos szökevényeket formáltak belőlünk: átábrándozhattuk magunkat egy másik, egy mesés valóságba. *Korcsmáros Pál* vagy *Zórád Ernő* képregényei a Fülesben igényes mintákat mutattak.

Még elszántabb lett tőlük *Győrfi András*, kaposvári kisfiú. Engedelmes gyerekként szót fogadott és meg sem állt, míg építészmérnökként diplomát nem szerzett édesapja kívánságának megfelelően. De hát: *„festő vagyok, festőnek születtem"* – erősíti meg, hogy nem múlékony fellobbanás nála az épületek tervezésénél talányosabb képek komponálásának szenvedélye.

Szeretne emléknek, emlékeztetőnek hajdani rajztanára *Molnár József* hagyatékából megvenni egy munkát legalább. *„Hiszen az ő jószeműsége, biztatása is életre szóló hatású volt annak idején. Látva munkáimat, azt mondta kimehetek akár focizni is, mert úgyis jól rajzolok. Különleges ajándékként még a műtermébe is beléphettem, egyszer pedig néhányunknak megengedte, hogy kedvünk szerint fessünk a falra. Elfeledetten, szegényen, sikertelenül halt meg."*

Győrfi András életében – egy különben várható fordulat – majdnem véget vetett a művészi pályafutásnak. Bár már a gimnáziumi évek vége felé könyveket illusztrált, sőt elkészítette az Egri csillagok képregény változatát is, Pestre kerülvén, édesapja vízilabdás sikereinek nyomán ő maga szintén a medence bűvöletébe került. Nyolc teljes esztendőig a pólóé lett a főszerep.



m a megélhetési gondok ismét módosították útját. Az Ybl Főiskola hallgahóna alatt mappával bekopogtatott a Móra kiadóhoz.
dományos-fantasztikus kötetek, a *Kuczka Péter* szerkesztette Galaktiojain próbálhatta ki képzelőerejét, s azt, hogy a különös figurákat, s kóa rejtélyes világokat milyen elmélyültséggel és intenzitással képes eníteni. És miközben a benne szunnyadó tehetséget szólítja feladatairesi a rangot adó publikálási lehetőségeket. Fontos dátumként emléra, amikor először jelent meg rajza az Élet és Irodalomban.



Képzeljünk el 25
ban a magyart, é
egy nemzetállami

gásra, támogat
lülről nem jön s
kezési szisztéma
„Ne szólj szám,
ajtónkat, még a
magatartás vezet
hoz, amely – *Han*
sonlító kutatásail
mint az amerikai

Háromfelé á
ge a '80-
tonosság
évek közepétől
kadarikus" típ
beralizálást ke
'60-as években
alapjában véve
lói individuali
lyesek voltak
nyába tett lép
lam bizonyos
hogy autonóm
re. Jó volt, hog
kell eljutni mo
soha nem jutha
szocializmus, a

afikai munkái után eljött az a nap is, amikor új fejezetet
ában vettem egy festőállványt, mert úgy gondoltam, hogy
en festői korszakomhoz, de egyébként azóta se használom"
nironikusan. A színekkel töltött tubusok azonban sűrűn
ondja, hogy nem kell ihletre várni, *„ez ugyanolyan munka,*
a többi, csak misztikum övezi".
incs vita, hogy ugyan a szakmai részét majdnem mindenki meg
e lehet idomítani a kezet, hogy miképpen kell mondjuk egy lo-
agy arcot. De a megjelenítéshez szükséges valami megmagya-
blet. Talán úgy is van rendjén, hogy ennek megfejtését illetően
legyenek biztos tippjeink. *„Örömet adjon a látvány, amibe*
kszem belevinni apró tréfákat" – hívja fel a figyelmet például
zépkori lovag kezében lufi van, egy hal pedig madárszárnyakn. Aki „populáris" képet szeretne, amin lehet látni nemcsak a
jelenetekből, azok mögül derengő, szavak nélküli humort, erreeres. Győrfi András úgy mondja, örömből fest. Kedvét leli abekkori régészeti vágyaival játszhat, míg olajfestékes ecsettel
t a jelmezes, régi alakokat, akik talán sosem voltak valóságoak mégis, mint minden gyerekkori képzelet.

Szerényi Gábor

A szerző politol
című folyóirat á
szabb beszélgeté

nás „szervek”

ül pénzt egyenruhásoknak



Rendőrök által elkövetett jogsértések

	1997 év	1998 év
Fegyelemsértések	1991	1674
Szabálysértések	356	550
Bűncselekmények	455	551
Összesen:	**1902**	**2775**

Bűncselekmények megoszlása

Köztörvényi vétség, bűntett	219	281
Katonai bűncselekmények	236	270
Összesen:	**455**	**551**

Rendőrök a korrupciós bűnözésben, 1992–1998

	Ismertté vált bűnelkövetők	Ebből: rendőrök	Rendőrök aránya (%)
1992	285	29	10,2
1993	244	24	9,8
1994	404	14	3,5
1995	284	26	9,2
1996	387	54	14,8
1997	436	70	16,1
1998	455	113	24,8

(Forrás: Legfőbb Ügyészség)

rendőrfőka-
ndártábor-
belügymi-
a BM fel-
i főosztálya
(!).
k tekintetén
igyőrségnél
gy rosszabb
szervezetek-
lenő, a Vám-
országos Pa-
) szóvivőjé-

en 44 pénz-
t vizsgálat,
egetés, hiva-
irat-hamisí-
tésének, ille-
küli beléptet-
ja miatt.
ivő-helyettes
a VPOP saját
, a különle-
n belül mű-
ály deríti fel.
; klasszikus
zek, hanem
gyelmetlen-
atlanságból
ők általában
ti idővel ren-
ök. Mivel a
natása – a do-
an – többnyi-
, a nem egy-
ódó eljárások
k a delik-
.
i, hogy nincs
s a vámosok
sony keresete
t, mert ahogy

ejét, akkor is
ne a fizetése.
példa, hogy
lák megpró-
t embereiket
a szigorú fel-
ezeket még
rni.
égbe vonni,
igyőrség biz-
fogástalanul
etre a közvé-
értesül lebu-
egemlítem a
k, hogy a ki-
jén, amikor
lám tetőzött,
ország, hogy
igyőr akadt a
s mondd, 25
vacsoráért (!)
öbb tízmilliós
tmány felett.
lt a hivatalos
n pedig a Kri-
nűsorban me-
empész, hogy
gális be-, illet-
nikor is az au-
be az útlevél-
tot szokott fi-
.
an egy apró
aszolja felve-
–, az úti ok-
vámosok, ha-
kezelik, az ő
telés. Tehát a
olta meg. Vá-

mosokkal szemben ilyen gyanú nem vetődött fel.

Ám, hogy a pénzügyőrök is ki vannak téve a kísértésnek, mi több, nap mint nap megpróbálják megvesztegetni őket, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az ellenük elkövetett, nemegyszer az életüket, testi épségüket is veszélyeztető támadások. Ezekre főleg bosszúból kerül sor, amikor nem állnak kötélnek, s továbbra is lelkiismeretesen végzik a dolgukat. Nagykőrösön a „borkommandóban” közreműködő vámosok gépkocsiját gyújtották föl, máshol a kábítószer-kereső kutyát ölték meg. Másfél hónappal ezelőtt pedig Nagylak vámparancsnokát, *Venczel Ágostont* fenyegették meg, sőt meg is verték.

– Kábítószer-felderítésben Nagylak a legeredményesebb határátkelőhelyünk. Rengeteg pénzről van szó, s az ottani hatékony munka a droggal kereskedő bűnszövetkezetek érdekeit sérti – mondja a vámparancsnok elleni támadás vélhető okáról a VPOP szóvivőhelyettese.

A közterület-felügyelők ugyanúgy hivatalos személynek számítanak, ahogy a rendőrök és a vámosok. Budapesten jelenleg 210-en dolgoznak az 1983-ban alakult szervezetnél. Igazgatójuk *dr. Tóth Ferenc* ez év elejétől nyolc fős felügyelői ellenőrző csoportot hozott létre.

– Amikor idekerültem 1996-ban, senki sem foglalkozott a bejelentések, panaszok, a fegyelmi helyzet vizsgálatával. Akkor egy kollégát állítottam rá ezekre az ügyekre – vázolja föl az ellenőrzés fejlődését a felügyeletnél az igazgató. – Mivel az utóbbi időben elszaporodtak a korrupcióra utaló bejelentések, megalakítottuk ezt az önálló csoportot, amelyben egykori rendőrtisztek kaptak helyet.

Vesztegetés bűntette miatt hat, míg hivatali visszaélés alapos gyanúja miatt négy fővel szemben tett a cég feljelentést az elmúlt évben.

– Keményen föllépni, egyetlen ügyet sem eltussolni – fogalmazza a hozzáállás mikéntjét dr. Tóth Ferenc. Mindazonáltal önkritikusan bevallja az igazgató azt is, hogy eleddig egyetlen korrupciógyanús ügyet sem sikerült bizonyítaniuk. Nem csak nekik nem, de utóbb a rendőrségnek sem. Éppen ezért konkrétan vesztegetés miatt még senkit sem rúgtak ki a felügyelettől. Hogy korrupció (és egyéb jogsértések) gyanúja esetén mi szokott történni?

– Munkatársainkat a közalkalmazotti jogviszonyból eredő kötelezettségek vétkes megszegése miatt tavaly 23 alkalommal részesítettük figyelmeztetésben, háromszor rendeltünk el fegyelmi eljárást, amelyek megrovás büntetéssel zárultak.

Az állomány zöme tisztességes, ám azt dr. Tóth Ferenc nálunk sokkal jobban tudja, hogy beosztottjai közül bizony vannak olyanok is, akik rendszeresen fogadnak (szednek) kenőpénzt a zugárusoktól, a tilosban parkolóktól. A helyszínbírság összege nem nagy, maximum kétezer forint lehet, de sok kicsi sokra megy... Ha ennek az összegnek csak a fele vándorol a közterület-felügyelő zsebébe, s mondjuk napi húsz „intézkedést” veszünk, máris megvan a 35-40 ezres havi bruttó bér több mint fele. Nem egy hónap alatt, hanem naponta...

Az igazgató szerint az utóbbi időben a jogsértők agresszívabbak lettek, s arra is gyakran van példa, hogy a szabályosan intézkedő felügyelőt utóbb vesztegetéssel vádolják. Mostanában vezették be, a közterület-felügyelő és a rendőr együttes járőrözését, ettől is remélve, hogy csökkenni fognak a saját zsebre történő bírságolások.

Tódor János

Györfi Falusi Zsigmond

pesti arcképfestő a XVIII. század végén

– említve –

Budapest története III. Akadémiai Kiadó Bp. 1975

24 old.

Györfi Endre

Termálfürdő és fedett uszoda, Kaposvár. /Kiss István építész, Moesa Tibornó, Hornicsek Klára belsőépítész, Kiss Nagy András , Metky Ödön, Nyiró Gyula szobrász, Majoros Módi, Simó József, Simon János kerámikus, Németh Györgyné kertterv. - Ism: Győrfi Endre, Műszaki Tervezés, 1968.5.sz.26-29.1. - Mueller Éva P., Magyar Építőművészet, 1968. 5.sz.53-57. 1.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-182.1.
155.1.

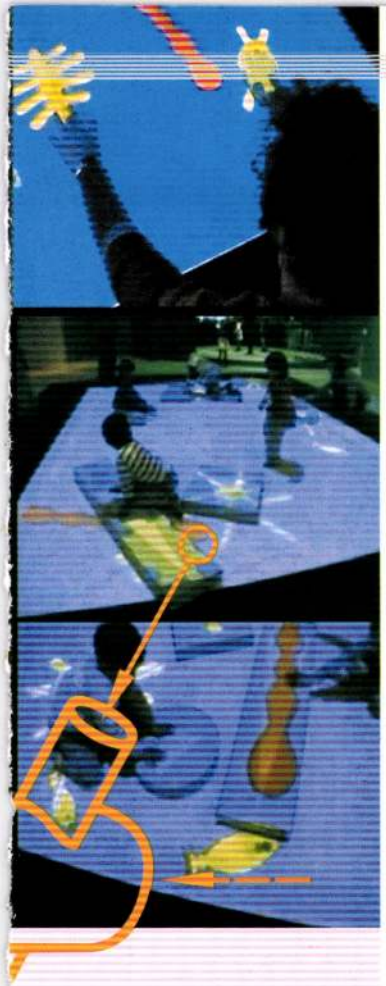

Masaki Fujihata - Kiyoshi Furukawa - Wolfgang Münch

Small Fish | Kis Hal | 1999

Interaktív installáció

A Small Fish hangokkal, színekkel és formákkal játszik. A néző beavatkozása következtében az absztrakt formájú komputerhalacskák mozgása megváltozik, az elébük emelt akadályoknak ütközve az általuk kiadott zenei hangok is átalakulnak. A játékos és a játék között a vetítőfelület helyezkedik el, melyen az újabb és újabb formációk megjelennek.
Az egyes elemek kapcsolatából dinamikus tér keletkezik, ez teszi lehetővé a mű és a befogadó közti kreatív összjátékot.

Masaki Fujihata (1956) a japán komputerművészet egyik vezető alakja, aki a kilencvenes évek eleje óta készít interaktív installációkat. Fő témája a virtuális valóság felhasználása a kommunikációs térben. Munkáiban művészi ötleteit az információs technológia legújabb kutatási eredményeivel ötvözi.

Kiyoshi Furukawa (1959) zeneszerzőként elsősorban komputerrel dolgozik. Kompozícióinak legfontosabb jellegzetessége a zene és a komputer által generált képek szoros kapcsolata.

Wolfgang Münch (1963) médiaművész és programozó, a stuttgarti Merz Akadémia docense.

SCIENCE + FICTION 1C3/2001

Győrfi Gábor



Elatus, 2001

Videoinstalláció

Hasonlóan ahhoz, ahogy az új birodalmak gyakorta a hanyatló peremén születnek meg, az, hogy a jövőben mit tekintünk majd fontosnak, jelen érdeklődésünk perifériáján található valahol. Ha arról szeretnénk megtudni valamit, milyen lesz a jövőnk, akkor azt kell keresnünk, amire most majdnem odafigyelünk. Megpróbáltam munkámat olyan elemekből összeállítani, amelyek megfelelnek ennek a kritériumnak: vízből, levegőből, lebegésből, lassan folyó időből és kevés, rejtőzködő technológiából. A jövő kulturális tendenciái közül számomra meghatározónak tűnnek a barbarizmus és a spirituális ébredés furán ellentmondásos keveredése, az (új) vallási fanatizmus térnyerése, az, hogy – külső és belső meghódítható területek hiányában – kultúránk már nem annyira előrefelé fog orientálódni (jövő és haladás kultusz, lineáris időfelfogás), hanem rátalálhat egy „keletibb", cirkuláris időfelfogásra. (Győrfi Gábor)

Györfi Gábor

mre Mariann
Bakos Gábor
Becsey Zsuzsa
Erdélyi Gábor
Nagy Imre
Nagy Gábor György
Linter Tamás
Schneemeier Andrea
Balázs Áron
Erdődy József A.
Kovács Lola
Kenedi Erzsébet
Nemes Nikolett
Chilf Mária
Herczeg Nándor

Szegedy-Maszák Zoltán
Györfi Gábor
Kapitány András
"C" csoport:
Bánföldi Zoltán
Deli Ágnes
Gulyás Ágnes
Illés Erika
Koroknay Zsolt
Nagy Csaba
Nagy Imre
Pál Dániel
Pápai Miklós

MEGHÍVÓ

A Magyar
Képzőművészeti
Főiskola hallgatóinak

TÉR-KÉPZETEK III.

című, két részes kiállítására
a
Budapest Galéria Kiállítóházába
Budapest, III. Lajos u. 158.

Két megnyitót tartunk:

1. 1993. január 21-én,
csütörtökön, 15-20óráig
2. 1993. február 12-én,
pénteken, 15-20 óráig

a kiállítás február 15-ig, hétfő
kivételével naponta 10-18 óráig
látogatható.

Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató

8/

semper aliquid haeret /lat./ - valami mindig megragad belőle

ser /sp./ - ur

signatura /lat./ - aláirás

s/il/ v/ous/ p/lait/ /fr./ - legyen szives

simpliciter /lat./ egyszerüen

skrupulus /lat./ - aggály

son sogni questi e chi sa come sara...stb. /ol./ - ezek csak ábrándok, ki tudja, hogyan lesz. Ahogy a nóta is mondja: nem megmondtam, Maria Ninna, ne járj a katonával, jól megjárod s ki tudja, mi lesz a vége

sor /sp./ - uraság

stato livero /ol./ a szabad város ill. állam

strapazzo /ol./ - megterhelés, strapa

stroncálni - szőrözni

suaviter in modo, fortiter in re /lat./ - szeliden, ami a kivitelt, határo ottan, ami magát az ügyet illeti

suppositio /lat./ - feltételezés

synus /lat./ - arcüreg

szubplántál /lat./ - protekciózik /itt: felsőbbséghez fordul segitségért

tout pardonner, c'est tout comprende /fr./ - mindent megbocsátani annyi, mint mindent megérteni

tractus /lat./ - egyházmegye, esperesség

3 mila accidenti bene assestati /ol./ - a mennykő csapjon bele háromezerszer

un'altra volta /ol./ - majd más alkalommal

Untergang /ném./ - hanyatlás, bukás

ursprünglich /ném./ eredeti, hiteles

SZ. GYÖRFY KLÁRA
FESTŐ

A kiállítást megnyitja;

BARÁTH LAJOS
SZOT-díjas író

A Kuny Domokos Múzeum meghívja Önt

SZ. GYŐRFY KLÁRA

festőművész

kiállításának megnyitójára a tatai várba

1986. október 19-én 11 órára

86-2007 KMNYV., K.

Meghívó

Győrfi Károlyné

kiállitott Orosszházán iv4-V.15 a VII. Pedagógus

Képzőművészek tárlatán

Rajztanitás 1976/3/32

FGyné:Kiállitások

Gyárfi Kornélné.

Az orosházi járás pedagógus-festőinek kiállításán „Piros virágok" c. képe szerepelt. (emlékezés.)

Beck Zoltán: Pedagógus-festők kiállítása Orosházán.

Békés Megyei Népújság, 1971. okt. 14.

Sz. György Klára festő

Szöveg emliti résztelét a komárom-megyei műrészek oroszlányi tárlatán.

Műret nem emlit.

Komárom-megyei Dolgozók Lapja. 1964. dec 12.

Sz. Győrfi Klára
MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Képzőművész
DOLGOZÓK LAPJA
1984 -11- - 4

1021

Megtalált harmónia

Sz. Győrfi Klára kiállítása







A képzőművészet bensőséges ünnepévé vált Sz. Győrfy Klára festőművész kiállításának megnyitója november 2-án a Puskin Művelődési Központban. A kiállítóterem kicsinek bizonyult. Kollégák, tanítványok, a művésznő tisztelői, a képzőművészet barátai szorongtak a helyiségben.

„Minden gond, minden baj, minden bánat messze tűnjön!" — énekelte a tatai zeneiskolásokkal erősített óvónőképzős kamaraegyüttes. Szépen hangzottak a kórusművek, hangulatukkal rímeltek a képekre.

Emberközpontúság, valóságszeretet, a megtalált harmónia, érzelmi és értelmi elemek összhangja, a szép iránti áhítat jellemzi *Sz. Győrfy Klára* műveit. A mostani tárlaton az utóbbi két év termését láthatja a közönség.

— A leggyakrabban kiállító megyei művészek közé tartozik — mondta róla *Szikora Henrikné*, a tatabányai városi tanács vb-elnök-helyettese megnyitó beszédében.

Sz. Győrfy Klára mint pedagógus, s mint egyéni hangú alkotó, egyaránt jelentős eredményt mondhat magáénak. Minden ecsetvonásával a harmóniát keresi és seregnyi tanítványába oltotta be a harmónia látásának és rögzítésének vágyát. „Gyermekei" — akiket rajzra tanít — a legjelentősebb külföldi pályázatokon Indiában, Japánban kaptak díjakat.

— Készült a bemutatóra Tatabánya — mondta a megnyitót követő ünnepségen *Sárközy Géza*, a városi tanács vb-elnöke. — A város nem túl gazdag művészekben, s volt idő, mikor még azt sem mindig tudtuk nyújtani számukra, ami továbbfejlődésükhöz, alkotóképességük kiteljesedéséhez szükséges. Még több ilyen kiállítás, több mű, több elkötelezett művész, több jeles nap kell, hogy Tatabánya, mint megyeszékhely, rangjához illően láttassa magát.

Sz. Győrfy Klára kiállítása egy hónapon át tekinthető meg a Puskin Művelődési Központban délelőtt 10-től este 8 óráig. Olyan tárlat nyílt, melyet minél több iskolai csoportnak is rendkívül hasznos lenne látni.

Államokban.

PÉNTEK: Véget ért a szovjet—kínai kor pekingi fordulója — A vietnami külügyminis jezte moszkvai tárgyalásait — Újabb segélyc nyok az éhínség sújtotta Etiópiának.

SZOMBAT: Indira Gandhi temetése Új — Befejeződött a nicaraguai választási ka Ortega felszólította Reagan elnököt, ne állj caragua elleni támadások élére — Washi cáfolták, hogy megszakadtak volna az am caraguai tárgyalások.

?A HÉT KÉRDÉSEI?

1 HOGYAN REAGÁLT A VILÁG INDIRA GANDHI MEGGYILKOLÁSÁRA?

Mélységes megdöbbenéssel, ugyanakkor bizonyos nyugtalansággal is. Az antiimperialista, el nem kötelezett politika legtekintélyesebb alakjára leadott lövések az Indiai-óceán térségének stabilitását is veszélyeztethetik. Ismeretes, hogy az utóbbi egy-két évtizedekben sorra-rendre alakultak ki amerikai katonai támaszpontok, mindenekelőtt Diego Garcia szigetén. Most Sri Lankán is megvetik a lábukat az amerikaiak, akik egyébként Pakisztánnak egyre több fegyvert szállítanak. Az indiai sajtóban már korábban is célzások jelentek meg arra, hogy a CIA és a szélsőséges

Indira Gandhinak szombaton adták meg a végtisztességet, népe és a világ minden tájáról odaérkezett vezető államférfiak. Sajátos magas szintű értekezlet jöhetett létre Gandhi asszony ravatalánál, egyfajta „csúcstemetés" volt ez, amely egyszerre volt tisztelgés a meggyilkolt nagyszerű politikusasszony emléke előtt és — alkalom a tárgyalásokra. India jövőjét illetően is.

2 MI VOLT A JELENTŐSÉGE ANNAK, HOGY A KGST-ÜLÉSSZAKÁT KUBÁBAN RENDEZTÉK MEG?

A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának ülésszaka természetesen elsősorban azért nagy fontosságú, mert alkalmat adott a júniusi moszkvai



Kétnapos tiltakozási akciót hirdettek a héten Chilében. Képünkön: rendőrök hurcolják el egy santiagói tüntetés résztvevőit

szikhek között kapcsolat lenne. Az amerikai külügyminisztérium most minden ilyen állítást élesen vissza-

csúcstalálkozón elfogadott irányvonal megvalósításának áttekintésére. Szó volt az 1986—1990. évekre szóló



Világszerte mély megdöbbenést terelnök ellen elkövetett gyilkos archív felvétel, Indira Gandhi társaság

nemzeti függetlensége megőrzésére és a szocializmus építésére irányuló erőfeszítéseivel.

A havannai tanácskozáson 8 fejlődő ország vett részt megfigyelőként, ezért is kaptak nagy teret a harmadik világ problémái. A KGST tagországai ki is mondták, hogy támogatják a fiatal, független ázsiai, afrikai és latin-amerikai államokat az imperializmus, az újgyarmatosítás, a fajüldözés elleni harcukban. Fontos megállapítás még, hogy a KGST tagjai a jövőben is készek a gyakorlati együttműködés fejlesztésére a tőkés államokkal, valamint vállalataikkal a kölcsönös előnyök alapján.

A KGST síkra szállt a fegyverkezési verseny megfékezése mellett, hogy a felszabaduló pénzt a gazdasági és társadalmi fejlesztés céljaira, többek között épp a fejlődő országok megsegítésére lehessen felhasználni.

3 MIVEL MAGYARÁZHATÓ MUBARAK EGYIPTOMI ELNÖK DIPLOMÁCIAI AKTIVIZÁLÓDÁSA?

Mubarak egyiptomi elnök a héten nyugat-európai körútja során Párizsban és Bonnban járt. Mitterrand elnök előtt azt fejtegette Mubarak, hogy az amerikai elnökválasztás után Nyugat-Európa fontos szerepet tölthet be a Közel-Keleten. Ugyanezt hangoztatta Bonnban is, de ott érezhetően kisebb mértékben talált meghallgatásra. Kohl kancellár értésére adta a kairói vendégnek, hogy Bonn egy

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Sz. Győrfy Klára festő

Dolgozók Lapja Komárom

1021

1973. október 18. csütörtök

Kiállítási jegyzet

Az emberi kapcsolatokról

Sz. Győrfy Klárának, a tatabányai Népházban látható kiállítása a művészet alapkérdésére irányítja a figyelmet: a műalkotás létrehozásának eredendő célja — valamilyen üzenetet továbbítani a nézőhöz, az embereknek. A festő alkotó tevékenységének középpontjába az emberi kapcsolatok állnak. Úgy is, hogy némelyik alkotás épp azt tárja fel: milyen sérülések érhetik e kapcsolatrendszert. A művész egyáltalán nem peszszimista: jellemzően például, a Kapu c. képén kicsit nyitva marad a bejárat, azaz soha nincs olyan reménytelen helyzet, hogy egyértelműen emberségünk feladására, megtagadására kényszerülhetnénk. A kiállított munkák azt is nyilvánvalóvá teszik a tárlatlátogató előtt: belső és közösségi emberi egyensúlyunkat küzdelem nélkül nem teremthetjük meg. S vannak nehéz pillanatok, súlyos órák az ember életében, még akkor is, amikor össztársadalmi viszonylatban, az éltető közösségben minden csendes és békés. Korábbi önmagunkkal, újratermelődő szorongásainkkal megküzdeni csak úgy lehet, ha a humánum erői hadalmaskodnak az emberi viszonylatokban.

Győrfy Klára képei „sokrétegűek". Aki először találkozik műalkotással, a képek elsődleges jelentéstartalma és első pillantásra is könnyen megérthető kifejezésmódja annak is meggyőző élményt ad. A további vizsgálódás sem érdektelen: a felfejthető jelképrendszer fogódzót nyújt az általános emberi érzések képi megfogalmazásának értelmezéséhez. A legtágabb horizontú üzenet művészi formába öntésének időtállósága már vita alapját képezheti — biztos eredményre azonban aligha jutunk, mert hiszen most még nincs kellő távlatunk ahhoz, hogy megbízható, érvényes ítéletet fogalmazzunk meg. Egy azonban máris bizonyos: Sz. Győrfy Klára kiállítása humánus művészi értékekkel gyarapítja életünket, teszi teljesebbé élményvilágunkat.

(is)

7

Véletlenül éppen akkor baktattam a középiskola utcájában, amikor tarka csokrokban szétedtek erre-arra a többnyire kék köpenyes, táskát lezseren himbáló fiatalok. Ceruzával színesre festett szemű lányok és hosszú hajú fiúk is fel-feltünedeznek mindegyik csoportban. Párok sétálva indulnak haza. Könnyű első pillantásra is „kiszúrni", kik azok, akiknek szülei józan megfontolásból, vagy mert nem futja az időjáras szeszélyei szerint alakuló divat változásainak követésére — a természetes egyszerűségre szoritják gyerekükat. Hogy hol is a határ a túlzás és az egészséges egymástólkülönbözés közt, nem könnyű megállapitani. Iskoláinkban mindenesetre ilyen tartalmú regulákban is megpróbálnak gátat állitani a burjánzó divatozásnak.

Egyéb rendszabályok is születtek, s születnek. Az új Rendtartás szerint a dohányzást, mert az egészségre — különösen a fejlődő ifjú szervezet számára — ártalmas, megtiltatott. S ime, most hirtelen hozzám lép egy fiatalember, már több mint kamasz, de még nem felnőtt — ujjai közt cigaretta, s elnézést kér: „Bocsánat, egy kis tüzet, ha szabad lenne..." Olyan önkéntelen mozdulattal nyúlok a doboz gyufáért, hogy később magam is csodálkozom rajta. Udvarias gesztus ez, persze, gyakran megesik, hogy embertársunk ily csöppnyi szivességért hozzánk fordul. Már köszönt, s vigan pöfékelve távozott az ifjú, amikor eszembe ötlött: talán ha azt mondom, hogy nincs gyufám... Igaz, kezemben ott a parázsló végű Fecske, tehát nyilvánvalóan hazudok... Nézem a középiskolából kiáramló fiatalokat: szinte alig várták, hogy a kapun kivül kerüljenek, sok fiú és lány azon nyomban rágyújt. Itt már nem érvényes az iskola szigorú intelme. S ha kisérik őket árgus tekintetek, egy háztömbbel odébb már a maguk ítélete a döntő...

Megtiltották a dohányzást a fiataloknak az iskolában. Jobb ízű lett a keserű füst a kapun kivül.

Adalék ahhoz, amit úgy fogalmazunk: az iskola nevelő jellegének erősitésére van feltétlenül szükség, a szülői ház felelősségének egyértelmű növelése mellett.

(is)

Sz. Györfy Klára

Öreg Anyám repr.

Sz. Györfy Klára festőművész
kiállítása Tatabányán

Sz. György Klára

Szerelmesek gouache 48x34

Sz. György Klára festőművész
kiállítása. Tatabányán

Sz. Győrfy Klára

1. Kokárda gouache 38×27

2. Tekepályaudvar —"— 49×39

Sz. Győrfy Klára festőművész
kiállítása Tatabányán

Sz. Győrfy Klára

1. A Csúcshegy Ősszel gouache 42×61

2. Ölöl II. —"— 38×27

Sz. Győrfy Klára festőművész
kiállítása Tatabányán

Sz. Győrfy Klára

1. Falnvége gouache 42x61

2. Szikla az Adrián —"— 42x61

Sz. Győrfy Klára festőművész
kiállítása Tatabányán

Sz. Győrfy Klára

1. Magányos ház gouache 42×61
2. Tó holdfényben —"— 42×61

Sz. Győrfy Klára festőművész
kiállítása Tatabányán

Sz. Győrfy Klára

1. Dombok gouache 42x61

2. Holdfényben — " — 42x61

Sz. Győrfy Klára festőművész kiállítása Tatabányán

Sz. Gyöngy Klára

1. Ősz II gouache 42×61

2. Tavasi éjszaka —"— 42×61

Sz. Gyöngy Klára festőművész
kiállítása Tatabányán

Ifv. Győrffy Klára, festőművésznő, megyei rajzszakfelügyelő a komáromi járásban hagyományossá vált a rajzpedagógusok nyári alkotótáborának megszervezése. Az idén is a kisbéri gimnázium kollégiuma adott helyet a táborozóknak. – Ifv. Győrffy Klára a hetedik osztályban szept.-ben bevezetendő új rajztanterv kapcsán tartott érdekes, nagy lelkesedéssel kísért előadást, diavetítéssel egybekötve.

-em-: Rajzpedagógusok alkotótábora Kisbéren. Dolgozók Lapja, 1981. júl. 29.

MDK.

Sz.Győrffy Klára

Kiállitási kritika

Komárommegyei Dolgozók Lapja 1965 máj.1.lap-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DOLGOZÓK LAPJA
(Komárom)

1971 NOV 7-

Sz. Győrfi Klára

1021

Őszi tárlat – 1971

Vajon reprezentatív keresztmetszetét adja-e megyénk képzőművészeti életének az a kiállítás, amely november első felében látható a tatabányai Népházban?

Egy esztendeje, vegyes érzésekkel távozván az őszi tárlatról, annak a vágyamnak, óhajomnak adtam kifejezést, (s talán nem csupán az enyém): bárcsak sikerülne valóságos seregszemlévé, reprezentatív bemutatkozási alkalommá, esztendei mérlegkészítésre alkalmasssá növelni ezt a kiállítási formát, a Komárom megyei képzőművészek Őszi Tárlatát.

Úgy vélem, ebben a tekintetben az idén sem sikerült jelentősen előrelépni. Részben azért, mert némelyek, akiket számon tartunk, nem állítottak ki, vagy (ismerve műveiket) — a rájuk kevésbé jellemzőt mutatják be; részben meg azért is, mert az újonnan jelentkezőknél sok esetben nem érzi az „aranyfedezetet", a biztos ígéretet.

A valóságos kép nem bontakozik ki előttünk — ez az idei őszi tárlat legfőbb gyengéje. Széles a skála, tarka a körkép... mégis hiányérzetünk marad. Papp Albert, Bánfi József nevét sehol nem találtuk. Sz. Győrfi Klára nyár eleji kiállításáról nem a legkarakterisztikusabb művei kerültek a falra. S lehetne még sorolni olyan problémákat, amiknek talán „külső", tehát a kiállítás megrendezésével nem szerves összefüggésben álló okai vannak.



Kóthay Ernő: DINAMIKUS CSÉND

Az viszont a megye képzőművészeti életének jellegzetességére utal, hogy remekek és halovány munkák egyaránt megtalálhatók a tárlaton. Ez a szélsőség önmagában természetes — nem vitatom. Azon viszont már érdemes eltűnődni, épp a reprezentatív seregszemle képzete kapcsán, vajon mi az ami itt még helyet kaphat, s mi az, amit csoportos kiállításon, kamara jellegű bemutatkozáson hamarabb elfogadunk. (Ehhez még: minden esetben eléggé helytálló-e az árjegyzék forintösszegben is kifejezett „értékítélet"?)

Úgy vélem, a Jel néven szerződött csoport munkái Szlávik Lajos két alkotása mellett az őszi tárlat fő erősségeit jelentik.

Szlávik Lajos önálló gondolatrendszerben mozog, nem hódol divatnak, fegyelmezett, egyértelmű, magának kevés kitérőt engedő életművet épít. Az alkotásokból kiolvasható eszmeiséggel persze több ponton vitatkozni kell (kellene!) — ám az egyértelmű, tiszta jel-beszéd mindenképpen szuverén művészegyéniséggé teszi őt.

Kerti Károly tusrajzaiból is ez az átgondoltság sugárzik, vívódásai, kétségei, intelmei egyáltalán nem „helyi érdekűek" — hozzám, az egyedi emberhez szólnak az egész emberiségről (Fekete Nap, Menekülők, Torzók, Szirt). A Brutalítás című kompozícióját nem találom egyértelműnek — a művészi „különös" határain az általános felé lép túl.

Kóthay Ernő is vitathatatlanul a legizgalmasabb alkotó egyéniségek közé tartozik. Szép hangú festő az Erdő-ben. Belső feszültségekről vall a vászon síkján a holt anyag felhasználásával a Dinamikus csend és a Tűzből jött madár című kompozícióban.



Kerti Károly: MENEKÜLŐK

Brém Ferenc tovább izmosodott (egyik szép tanújele ennek a Sámuel színrelép című plakett): Krajcsirovics Henrik érdekesen keresi a természetábrázolás és a városkép egybeötvözésének lehetőségeit (Újváros), a korábbiakhoz képest sajátosan újat ad a Dolmen című képben. Végvári János öt képe közül legbeszédesebb, legsűrítettebb mondanivalójú az Egyedül, amely nemcsak a magányérzetet rögzíti olajban, hanem az életforma változására is utal. A Két pásztor, a Citerások, a Rege — szép művek, magukban rejtik azonban azt a veszélyt, hogy Végvári nem tesz határozott lépéseket önmaga meghaladására, új minőségek teremtése felé.

Nyergesi János friss tud maradni ma is a Támaszkodóban. Szentesi László Bölöndök huszár-ja és Bogáncs háború-ja nézetem szerint sikerrel oldja meg azt a mesevilág ábrázolást, ami a többieknél hasonló törekvések esetén nem vagy alig sikerült. Ide sorolható még Karkus István Falusi ünnep című linómetszete is.

A kiállítás érdekességei közé tartozik a kerámia. Bárdos Anna Mária a Bagoly-ban és a Tál-ban jól él az anyag adta lehetőségekkel, Szemereki Teréz is friss hangú, olykor azonban (Vára) a plasztikát túlzásba viszi.

S még egy alkotást hadd említsek. Barcsay Tibor, Tájkép elefánttal című rajzáról, s a mögötte meghúzódó szemléletről még nagyon sokat kell majd vitatkoznunk mindnyájunknak.

Ismét nyugtalanul hagytam el a termet. Egy-egy önálló kiállítás, vagy csoportos bemutatkozás manapság nagyobb hőfokú megyénkben, mint ez a nagyszabású őszi úgy tűnik) muszáj-tárlat.

Jenkei János

Hová tűntek a szigetek?

Leningrád a kézikönyvek adatai szerint a Finn-öbölbe torkolló Néva deltájának 101 szigetére épült. A. Szerogorodszkij nyugalmazott tengerész helyismereti bizottság megbízásából „leltározása" során csak a szigetek felét találta. Pedig a 101-es szám helyes volt. De csak 1864-ben, amikor a hidrográfiai ügyosztály összeállította a Néva delta térképét. Az idő azonban változásokat hozott, mégpedig nemcsak a természeti folyamatok eredményeképpen. Nem is olyan régen például egy mesterséges átkötéssel a Volnijszigetet félszigetté alakították.

Rigai tornyok — rézruhában

Sok cserepet és vörösrezet használtak fel a lett restaurátorok a 770 éves fővárosunk építészeti műemlékeinek helyreállítása során. Nagy Péter XVIII. századból származó temploma — a híres rigai Dóm — 120 méteres magas tornyának a második világháborúban leégett fa tetőzetét is rézborítással pótolják. Az óváros mellett új lakónegyedek épültek, de a fiatalodó régi Riga hiven őrzi hajdani arculatát.

Valerij Brjuszov:

Csüggedt

Csüggedt, nehéz évek neveltek,
süket időkben nőttem én.
Nyűg volt a lét az embereknek
és nem kellett a költemény.

De néha hallottam: a mélyben
moraj támadt a föld alatt,
vaspaták, csattognak keményen,
évezredes jégfal hasad.

Tűnődve néztem fel az égre:
vajon új napját láthatom?
A szabadság felszáll-e végre
tavaszi vihar-szárnyakon?

Napok szálltak, évek tizével,
roppant a lánc és az iga,
s feltűnt sorra — bíborszín fényjel
ott messze — Mukden, Csuzima.

Kilencszázöt is elmorajlott,
szabadságnak utat söpört;
február vad szele kavargott,
október napja tündökölt.

Hogy láthatom, nem is reméltem,
utunk végén a büszke fényt.
De azt az egy napot megértem:
a föld diadalünnepét!

Az első szó

Történelmi

ördögi körnek is nevezhetnénk, amiről egyszer Leonyid Brezsnyev beszélt azoknak gondolkodásmódjáról szólva, akik csak az alábbi sorrendben tudják elképzelni a nép s a világ sorsának fordulását: háború—vereség—erőgyűjtés—új háború. Ebből az ördögi körből ki akarunk törni. S ha semmi mást nem hozott volna a Nagy Októberi Szocialista Forradalom, mint e kitörés lehetőségét, már akkor is fordulópont lenne az emberiség életében.

Fél évszázada küzd Október szülötte: a szovjet állam, hogy a népek békében élhessenek. Nem keveset tett, nem keveset szenvedett ezért. A szándék, az eltökéltség soha nem hiányzott belőle, de talán most, napjainkban van minden eddiginél több lehetőség is arra, hogy az emberiségnek ez az ősi álma közelebb kerüljön a megvalósuláshoz. A program konkrét és aktuális: ne törjön ki atomháború, oltsuk ki a helyi háborúk tüzét, előzzük meg az új bozóttüzet, teremtsünk olyan kollektív biztonsági rendszert, amelyben az államok békésen intézik vitás ügyeiket, fejlesztik gazdasági, tudományos és kulturális együttműködésüket.

Ha átlapozzuk az elmúlt hónapok újságjait, láthatjuk, hogy megannyi cím és tudósítás beszél a szovjet diplomácia szinte lélegzetelállító lendületéről. Arról a lendületről, amelyet a fél évszázad előtt győzelemre jutott eszme táplál, s amely a párt nemrég lezajlott XXIV. kongresszusán elfogadott békemenetrenden alapszik. Talán kissé prózainak hangzik e kifejezésünk: békemenetrend. Igaz, nem is zajlik ez pontosan menetrend szerint: küzdelmek összecsapása, sikerek és balsikerek útján, visszaeséseknek is kitéve lehet csak járni ezen az úton. Mégis, a szovjet kormány nagy következetességgel követi azt a külpolitikai békeprogramot, amelyet a kongresszus írásba foglalt.

Pillantsunk

végig a kongresszus és a mai ünnep között eltelt hónapokra. Brezsnyev és Podgornij Csehszlovákiában, majd Franciaországban tett rendkívül fontos látogatást; Nyikolaj Podgornij Vietnamban és Iránban, Alekszej Koszigin Algírba, Marokkóba, az ENSZ-be és Kanadába látogatott. S ennek az időszaknak nagy visszhangot keltő híre, hogy Nixon elnök jövő májusban a Szovjetunióba utazik. Az imperialista vezető hatalom képviselője Október országában? Igen, ez is hozzátartozik a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett éléséhez, a jövő biztosításához: nagymértékben a Szovjetunió és az Egyesült Államok viszonyán múlik, hogy az emberiség ne zuhanjon a termonukleáris háború szakadékába.

Lenin

még nem tudhatta, hogy az emberiség feje fölött a hidrogénbomba, Damoklész karja függ majd — mégis az állam, amelyet ő alapított, az első perctől hirdette a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élésének elvét. S ma nemcsak jó szándéka, hanem elegendő súlya és tekintélye is van a Szovjetuniónak ahhoz, hogy ezt az elvet sikerrel képviselje.

Az első szocialista állam egyik alapelve volt ez, s ma a szocialista államok közös elve, egymással egyeztetett politikájának kifejezése. Az egymás mellett éléshez persze a másik fél óhaja és jóakarata is szükséges. S ha végignézünk a nemzetközi színen, láthatjuk, hogy túl a népek békeakaratán egyre több nem szocialista politikus is belát két fontos tényt: a kapitalista világnak nincs ereje ahhoz, hogy legyőzze a szocializmust, de a béke, a kölcsönös előnyökön alapuló együttműködés nagy távlatokat nyit meg minden ország előtt. A szocialista országok nem monopolizálják a békeakaratot, szívesen és tisztelettel fordulnak mindenki felé, aki az emberiség e közös ügyéhez hozzá akar járulni.

Hosszú

idő telt el a Nagy Októberi Szocialista Forradalom óta, nagyot fordult azóta a világ. Október eszméi azonban változatlanul frissek és hatékonyak. E forradalom a társadalom egészét változtatta meg, a társadalmi forradalom egészéhez adott példát és ösztönzést az emberiségnek. Első szavai között azonban már ott volt ez a követelés is: békét! S e jelszó jelentősége — akárcsak a Nagy Októberi Szocialista Forradalomé — azóta csak nőtt.

Tatár Imre

k. Györffy Klára

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 JUL

BÁNYAMUNKÁS

Budapest

1021

40 festmény

Kiállítást rendeztek Sz. Györrfy Klára alkotásaiból a tatabányai Népházban. A tatabányai festőművésznő az utóbbi években készített munkáiból csaknem 40 festményt, grafikát, rézkarcot mutatott be.

vonatkozásában a szénbányá-
szat nem először volt ilyen

Sz. Gyönyi Klára

1. Tehén a borjával temp. 28×37

2. Nyár gouache 42×61

Sz. Gyönyi Klára festőművész
kiállítása Tatabányán

Sz. Győrfy Klára

1. ESTE temp 40 x 100

2. Eső —"— 32 x 45

Sz. Győrfy Klára festőművész kiállítása Tatabányán

Sz. Győrfy Klára

1. Vihar temp. 50x70

2. Sziklák között -"- 64x72

Sz. Győrfy Klára festőművész
kiállítása Tatabányán

Sz. Gyöngy Klára

1. Szántás temp. 62×80

2. Anyám emléke —"— 72×50

Sz. Gyöngy Klára festőművész
kiállítása Tatabányán

Sz. Gyárfy Klára

1. Ősz — temp. 55 x 80

2. A virág — " — 41 x 80

Sz. Gyárfy Klára festőművész
kiállítása Tatabányán

Sz. Győrfy Klára

1. Gyerekek temp. 55x95

2. Görcsös fa —"— 80x40

Sz. Győrfy Klára festőművész
kiállítása Tatabányán

Sz. Győrfy Klára

1. Napfogyatkozás temp. 55x80
2. Halász —"— 85x62

Sz. Győrfy Klára festőművész
kiállítása Tatabányán

Sz. Győrfy Klára

1. Úton	temp.	83×65
2. Beszélgetők	—"—	80×72

Sz. Győrfy Klára festőművésznő
kiállítása Tatabányán

Sz. Győrfy Klára

1. Kék madár temp. 82x62

2. Pitypang szedő —"— 85x65

Sz. Győrfy Klára festőművész
kiállítása Tatabányán

Sz. Győrfy Klára

1. Ajtóban temp. 65 x 80
2. Élet (triptichon) —"— 103 x 147

Sz. Győrfy Klára festőművész
kiállítása Tatabányán

Sz. Győrfy Klára

1. Tarasz	temp.	88×62
2. Bánat	—"—	62×80

Sz. Győrfy Klára festőművész
kiállítása Tatabányán

Sz. Győrfy Klára

1. Leány kosárral temp. 82×43
2. Balaton —"— 60×80

Sz. Győrfy Klára festőművész
kiállítása Tatabányán

Sz. Győrfy Klára

1. Öreg anyám tempera 85x65

2. Fiú bárányokkal — " — 87x60

Sz. Győrfy Klára festőművész
kiállítása Tatabányán

MDK

Sz. Győrffy Klára
szerepelt a tárlaton.

Bíró Endre: Megyei képzőművészek tárlata
a tatabányai Népházban.

Komárom Megyei Dolgozók Lapja. 1964. jun. 16.

Gr. Gyáffy Klára festő

Tatabányán, a Népházban rendezték meg kiállítását.

Szocialista Művészetért, 1971.

Sz. Györfy Klára

Virág , repr. (cúnlapon)

Sz. Györfy Klára fertőművész Diállítása
Tatabányán, 1971 jún. 5-20.

Sz. György Kláne

Emlitve

Jenkei János: Őszi Tárlat '70
Delforód Lapja, 1970. nov. 15. 5. l.

Sz. György Klára

Dekorativitás jellemző ná.

V. Északdunántúli Képzőművészek Kiállítása. Bp. Műcsarnok 1970. Kiáll. kat. Bev.: Kovalovszky Márta 4. l.

Sz. Győrfy Klára
Tatabánya

Krakkó tempera 50 x 70 cm (repr)
Téli dombok " 50 x 70 "

V. Ének dunántúli Képzőművének Kiállítása. Bp.
Műcsarnok 1970. Kiáll. Zat. Bev.: Kovalovszky Márta

Fr. Györfi Klára

Apály c. mutva (eml.)

Szerepel az. őszi tállaton Tatabányán.

Jenkei János: Őszi Tállat 69.

Dolgozók Lapja, 1969. nov. 30.

MDK,

Sz.Győrfy Klára

Riport a müvészről

Komárommegyei Dolgozók Lapja 1965 juli.1.

MTK

Sz. Györffy Klára

szerepelt a tatai Kuny Domonkos Muzeumban rendezett kiállitáson.

Bir[illegible] Endre: Képzőművészeink téli tárlata.

Komárom Megyei Dolgoz[illegible]k Lapja. 1963. dec. 31.

MDK

Sz Győrffy Klára

szerepelt a tatai Vaszary Általános iskola egyik termében megnyilt kiállitáson.

"Anya"

"A tv előtt"

Gombkötő Gábor: Szubjektiv jegyzetek a megyei képzőművészek tatai kiállitásáról.
Komárom Megyei Dolgozók Lapja. 1963. jun. 22.

Gr. Györky Klára

A tatabányai Bányász Képzőművészeti Szabadiskola" 30. éves jubileumi tárlatán szerepelnek a művésznő művei

Wehner Tibor: A jövő.
Dolgozók Lapja, 1974. okt. 16.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 FEB 8
Dolgozók Lapja Komárom

Gr. Győrfy Klára, festő

1021

4

Sz. Győrfy Klára képei előtt

Alig szedtük le a szentendrei Vajda Lajos Stúdió képeit a falakról, máris újra — s nagy örömünkre — tárlatot láthatunk. *Sz. Győrfy Klára* alkotásait most másodszor mutatjuk be a komáromi közönségnek.

Ha végignézzük képeit, észrevehetjük: alkotó képzelete nem éri be azzal, hogy a tárgyakat, embereket, csak maga elé képzeli, és természethűen reprodukálja. Inkább saját művészi szándékai szerint csoportosítja, sőt átalakítja a motívumokat, s így alkot kompozíciókat. A természet puszta másolása ellensége a művészetnek. Ez a festészetben talán még idegenebb, mint bármelyik társművészetben. Igazi hatást kelteni csak képzelőerővel, eredetiséggel és költőiséggel lehet.

Sz. Győrfy Klára 6 évvel ezelőtt főleg tájképeket festett. Az Új Forrásban így nyilatkozott ezekről a képekről: *„Nagyon szeretem a természetet. Számomra mindig valamiféle menekülést jelentett. A régi kertes házban azért is voltam boldog mert közel voltam a fákhoz, madarakhoz..." „A megnyugvásra, a pihenésre, az elgondolkodásra utalnak ezek. Az élet igen nagy tempót diktál, s manapság olyan sűrítve jönnek a problémák, hogy az embernek nincsen ideje elgondolkodni, pedig időnként e célból meg kellene állnunk."*

Mostani képein inkább az ember kerül előtérbe. A természet és a jelképek (a Nap, a Hold, növények, állatok) kiegészítők, mondhatnánk szimbólikus magyarázó mozzanatok. Ha a most kiállított képek címét nézzük, láthatjuk, hogy az „örök témákat" újra megfesti.

A bibliai Veronika kendője például új tartalmat kapott. Az évezredek alatt magába szívott gazdag szimbólumtartalmon kívül a XX. századi frisset, az időszerűt sugározza ez a kép is. Hiszen a kendőn egy kedves kéz lenyomatát szemléli boldog arccal egy lány. Sokszor próbára teszi általános műveltségünket a választott témákkal, de azok pontos ismerete nélkül is gyönyörködtetnek a képek. Alig emlékszünk Filemon és Baucis történetére, arra, hogy valahol Görögországban egy hársfa mellett állt egy tölgy. A görög mitológia szerint Zeusz bekopogott Baucis és Filemon házának kapuján. Nagy szívélyességgel vendégelték meg, a másnol kitessékelt álruhás vendéget. Jutalmul a kedvességért azt kapják, hogy öreg korukban egy órában éri őket a halál. Ez nemsokára be is következett. Egyszerre csak leveleket vettek észre egymáson, mindkettőjükből lomb nőtt, s Baucis hársfává, Filemon pedig tölgyfává változott. Ez a kép a békés belenyugvás jelképe. Tudjuk mindannyian, hogy Filemon és Baucis soha nem élt, s mégis azt érezzük, a művész így gazdagabban tudta megrajzolni két ember békés családi harmóniáját.

A védtelen, a gyengébb, a magányos, a kiszolgáltatott ember többször is megjelenik a képeken. A „Küzdelem" című képen szereplő fehér ló (ez a szín, mint tudjuk, mindig a tisztaság jelképe) áldozatul esik a sötét erőnek.

A „Gyász": a misztikumtól megfosztott Mária, vagyis a gyermekét elvesztő anya. Az „Európa elrablása" c. képen, a durvaságból megszabadulást jelzi a háttér négy vad férfi arcától eltávolodó leány. Örök témákat fejeznek ki a következő címek is: „Évszakok", „Flóra", „Ifjúság", „Kapcsolatok", stb. Mindegyiknél sziporkázó és tündöklő a háttér. A szomorúságban is jelen van az élet szeretete!

Amilyen sokféle témát választ *Sz. Győrfy Klára*, annyiféle a kifejezés módja is. Mégis van egy képe, amelyiket a legigazabb vallomásának érzek: ez a „Kalászérlelő". Ikonszerű, kedves, szemlélődő arc néz ránk, a legyőzhetetlen élet örök jelképével, búzakalásszal körülvéve.

Befejezésül a művésznő egyik mondatával egészíteném ki a gondolatsort, s ez talán egyben az ő ars poeticája is lehetne: *„Bár nagyon nehéz sokszor az élet, mégis hiszem, hogy szép a világ, és különösen gyönyörű a természet."*

(m. j.)

Kinek, mi az öröme

— Kíváncsi lennék arra, hogy azoknak hány gyerekük van, akik az ideálisnak tartott két vagy a három gyerekkel szemben nem becsülik az egyet — szegezték nekem a kérdést a napokban az egyik gyár irodájában.

Nyomban elárultam, hogy nekem például egy gyermekem van, de ennek ellenére —, vagy tán éppen ezért — magam is ideálisabbnak tartom a kettőt. Társadalmi méretekben gondolkozva azonban a háromgyermekes család az ideál.

— Igen, és akinek csak egy gyereke van, mint nekem is, az...

Az asszony valósággal elvörösödött az indulattól. Elmondta, hogy ő ennek az egynek is nagyon, de nagyon, örül, és őrá bizony ne nehezteljen senki azért, amiért csak egy gyermeknek adott életet. Azért csak egynek, mert...

Nagyon, de nagyon örül annak az egynek, és ez természetes. Igen, egynek is lehet örülni, különösen akkor, ha azt az egyet olyan körülmények között hordta ki és hozta világra az anya, hogy közben állandóan marcangolta a kétség, sikerül-e? És aztán nem lehetett több. Ez pedig nincsen senkinek a homlokára írva. Az sem, hogy különben szívesen vállalná-e a következőt. Az ilyesmire mindig a konkrét szituáció adja meg az aktuális választ, ezért tán kár is rajta meditálni.

Nem is tenném, ha az idézett beszélgetés nem kavart volna fel. És pusztán azért bolygatott meg, mert az az érzésem támadt néhány napi gondolkodás után, hogy az asszony félreért valamit. Még akkor is, ha neki vannak is bizonyos, ellenkező előjelű tapasztalatai. Hogy mit értek ellenkező előjelű személyes tapasztalat alatt, arról majd később. Egyelőre maradjunk az egy, vagy több gyerek témájánál. Azt feltétlenül látnunk kell, hogy népesedéspolitikánkat nem értelmezhetjük sematikusan. A különböző, e témával összefüggő intézkedések

Amikor kimondtuk, hogy célunk a háromgyermekes családideál megteremtése, akkor lehetőségeinket is számba véve igyekeztünk olyan intézkedéseket kidolgozni, amelyek ennek a családideálnak a kialakulását elősegíthetik. Társadalmi erőforrásokat mozgósítunk ennek érdekében, olyan jelentős anyagiakat, amelyek milliárdokat tesznek ki. Népesedéspolitikai céljaink társadalmi célok, érthető tehát, hogy megvalósítását társadalmilag szorgalmazzuk. És miközben ezt tesszük, még csak fel sem merül a gondolata annak, hogy a két, vagy három gyereket nevelő családokkal szemben az egygyermekeseket hátrányos helyzetbe hozzuk. Éppen az ellenkezőjéről van szó.

A társadalom arra törekszik, hogy lehetőségeihez mérten kiegyenlítse azt a különbséget a kis és nagycsaládosok között, ami a több gyermek felnevelésével anyagi szempontból adódik. Szó sincs tehát valamiféle társadalmi nehezteléséről azért, mert valakinek egy gyermeke van. Azt a mondást, amely így hangzik: „Egy gyerek nem gyerek", legfeljebb ha családi körökben emlegetik. Hivatalos fórumon, a közvélemény fórumán az egy gyerek, egy gyerek, sem több, sem kevesebb.

Akinek egy gyermeke van, mint az idézett asszonynak, minden bizonnyal egyetért azzal, hogy a több gyermek felnevelése nagyobb gonddal jár, és ebből a több gondból éppen ezért szükséges társadalmilag átvállalni egy részt, hogy a többgyermekes családok se érezzék hátrányát ennek. De az is igaz, hogy még vicc formájában sincs helye annak, hogy valakire meggondolatlanul megjegyzést tegyenek, amiért egy gyermeke van. Mindezt azért írtam le, mert a szóban forgó asszony éppen amiatt volt ilyen indulatos, mert gyermeke körül olyan légkör alakult ki, amely mellőzéssel párosult. Rosszul esett neki és én szinte kapóra jöttem, hogy kiöntse

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRSZÓRÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 MÁR 31

DOLGOZÓK LAPJA
(KOMÁROM)

Sz. Győrfy Klára
festőművész
1021

Koratavasz

Sz. Győrfy Klára festőművész kiállítása

Záráshoz érkezett Sz. Győrfy Klára festőművész kiállítása. Nem véletlen, hogy a művész, aki egyúttal az ifjúság elkötelezett nevelője, lénye egészével pedagógus is, szívesen vitte alkotásait a fiatalság közé, a tatabányai 5. számú Általános Iskolába.

A tárlaton bemutatott képek szinte mindegyike — tartalmánál, hangulatánál fogva közel állhat az ifjúsághoz. Mert vajon nem a fiatalság életkedvét tükrözi-e a reménységet, életkedvet sugalló Koratavasz című kép, vagy az ártatlanságot, félszegséget, árasztó Leány című kompozíció? S nem a lázadó és küzdő ifjúságra gondolunk-e a Bogáncs című kép előtt? Mindez azt bizonyítja, hogy a művész nem csak szereti, de ismeri is ifjúságunkat.

Az Anya gyermekével és az Anya nőalakjának ős-ösztönös mozdulata féltést, óvást, aggódást fejez ki. Sz. Győrfy Klára az édesanya, a nő, a pedagógus világát egyesíti önmagában, s ezt a világot vetíti a vászonra is.

Tájképei emberi tartalommal, mondanivalóval telítődnek. Szóljunk itt az Őszi szél című alkotásáról, melynek szélvésszel küzdő fái a viharral birokra kelő embert szimbolizálják.

Ha nem is az egyetemesség igényével, de megőrzi az emberiség teremtette esztétikai értéket, s ösztönösen gazdagítja azt. Igyekszik kiszabadulni a konstruktívizmus merevségéből, de az alakokat szegélyező kontúrok így is bezárják, mozdulatlanságba merevítik figuráit, ugyanezt érezzük néhol a figurák tekintetéből is. Érthető ez az Öreg című alkotásnál, de már kevésbé a Furulyázó kamasz, a Lány kecskegidával vagy a Pár című képeknél. Talán ez a merevség tartja távol a nézőt Sz. Győrfy Klára némely alkotásától.

Szóljunk néhány szót a művész színvilágáról is, amely-



Leány

nek gazdagsága ismét egyre inkább kiteljesedik. A tárlat anyagai közül a Tihanyi félsziget, az Öböl, a Föld, víz, ég, az Ősz Tihanyban, a Dunakanyar és Koratavasz című képeknél Sz. Győrfy Klára mondanivalója kifejezésére jól hívja segítségül a színeket.

Vásznain a fiatalság erejét-bájját, az anyai féltést, a természet lágyságát állítja szembe az ugyancsak ember okozta civilizációs ártalmakkal. Úgy érezzük, ha kilépne az önmaga teremtette szigorú rend merev világából, ez a törekvése érzékelhetőbbé válna, s akkor piktúrája még inkább a hittel szeretett ifjúságé lenne.

Uhr Viktória

ıtt 30 milliós növekedés
esztergomi gyáregységében

y a tartalékokat mozgósítják —

növekszik ebben az évben azonban 12 millióval.

Termelőterületük és létszámuk nem változik, így a növekedést csaknem teljesen a munka hatékonyságának fokozásával kell biztosítaniuk. A tervezett és részben már végrehajtott 4-6 százalékos bérfejlesztés is ilyen jellegű előrehaladást tesz szükségessé.

Miben látják a milliókat biztosító tartalékokat? Nos, többek között olyan technológiai változtatásokban, mint amilyenekre az öntödében elhatározták magukat. Az egyes munkafázisokat a technológiai sorrendnek megfelelően rendezik. Ez önmagában is azt jelenti, hogy kevesebb anyagmozgatásra lesz szükség, az előmunka sokkal inkább hasznosul a főmunkák javára. A csiszolásnál is a termelékenyebb megoldás mellett döntöttek. Azon dolgoznak, hogy a korongcsiszolást a gyorsabb, tisztább, minden tekintetben előnyösebb szalagcsiszolással váltsák fel. Az ehhez szükséges célgépek már elkészültek a vállalatnál. A szalagcsiszolás bevezetése 20-25 százalékos termelékenységnövekedéssel jár. Az öntöde kokillaöntő-gépet kap, ugyanakkor a szerelés műveletének gépesítését is szorgalmazzák. Csak a példa kedvéért: a gépkocsi-kábelsaruk esetében a fúrás, menetelés, és szerelés műveletét elvégző célgép 2,5-szeres termelékenységnövekedést biztosít. A gépesítés minden területen nagy hangsúlyt kap. Az idén további két hidraulikus befogású, nagy pontosságú revolveresztergát állítanak munkába, lesénél is. A gyártás egyszerűsítésével, esztétikusabb forma bevezetésével jelentős mennyiségű anyag takarítható meg. A 3-4 ágú tűzoltó-osztóvillánál például közel 50 százalékos a megtakarítás. A vállalaton belüli gyártásszakosítás is a hatékonyság növelése jegyében történik. A zárt ciklusú gyártást helyezik előtérbe. Arra törekednek, hogy a szállítás minél kevesebb legyen. Bizonyos tűzoltószerelvényeket Csorna helyett Csolnokon állítanak elő a jövőben. Ez egyébként azt jelenti, hogy csökkennek a szállítási gondok az ebből eredő, szükségszerű készletezések.

A szervezés munkahelyre, a művelet- és mozdulatelemzésre irányítja figyelmét. A vállalat központjában mindig két szalagnál vezették be az úgynevezett MTM-rendszert, amelytől Csolnokon is 30-40 százalékos termelékenységnövekedést várnak.

A meglévő, nagy termelőképességű gépek jobb kihasználása érdekében több intézkedést hoztak és hoznak. Az ösztönző bérezés mellett gondoskodni kell a dolgozók jobb kiszolgálásáról is. Ha a célgépek működését nyolc órában 90 perccel növelhetik, akkor ez 20-25 százalékos termelékenységnövekedést eredményez. Ez pedig nem vágyálom, hanem megvalósítható, reális cél. A korábban beépített, elfogadhatóbbnak tekintett veszteségidők ugyanis abból adódtak, hogy rossz volt a gépen dolgozók kiszolgálása. Az emberek szívesebben dolgoztak volna többet, amennyiben az anyag rendelkezésükre áll. A többlettermelés természete-

/ 1021

LAPJA — 1971. június 13. vasárnap

Kék madár

Sz. Győrfy Klára kiállításáról

A boldogság tűnékeny — az érték a dolgok, összefüggések megértésében van. Ez az egyik felismerés, ami Sz. Győrfy Klára új önálló kiállításának képei alapján felgyűlik az emberben. A festő a világ valóságosságának művészi átlényegítésekor a látványt a maga belső tartalmaival gazdagítja, s úgy tárja a néző elé. Az összefüggések mélyebb megmutatása ezen a kiállításon végül is a belső tapasztalás következménye. Látványban lehet ugyanonnan kiindulni, mint egy évtizede, de mai emberként már nem lehet reprodukálni ugyanazokat az asszociációkat. S ha igen, akkor mesterkéltséget éreznénk, utánérzést egyazon életművön belül is. Győrfy Klárának ez a kiállítása a megőrizve-megtagadás elve érvényesülésének is szép példája lehet. Nem szakított a korábban követett úttal, módszerrel — alapjában — mégis határozottabban, egyértelműbben, lekerítettebben beszél a világhoz való viszonyáról, életérzéséről. S ha két éve azt is kellett még mondanom hitem szerint, hogy valami tűnékeny bánat lengi át képeit, hiába az erősebb kontúru rajzolat, most viszont úgy módosul ez az álláspont ebben a szintézist jelentő gyűjteményben, hogy *részben* a bánat erdőit is bejárja a művész. Ez elsősorban arra kíván utalás lenni, hogy a kiállított művek egészükben a *megtalált belső egyensúlyról* tanúskodnak, ami a Győrfy Klárára jellemző sajátos érzékenységgel társulva most igen szép, érett gyümölcsöt hozott.

A *Kék madár* című műve éppúgy a modern kor emberének szorongás-élményére épül, mint ahogyan a *Sziklák között* is. A Kék madár védelmet váró, s igénylő boldogságmadara körül fekete suhogással szállnak a vészjósló madarak. Ha nem védem, nem ölelem magamhoz, elveszett, s csak a gyász-fekete madárlélek-suhogás marad. Ez az érzés persze egyáltalán nem pesszimista. A Sziklák között című kompozíción egy kis térségen áll a nőalak (egyáltalán, ebben a szorongásos, de meg másfelől a természetes boldogságot sugárzó állapotban is nőalakokat látunk, jellemzően, érthetően), kétoldalt meredeken, fenyegetően futnak fel a magasba a sziklák, s szűk kapu vezet a távolban kitáguló kék víztükörhöz. A víz, s Nap felé áruló kezek — az örök ember vágyat jelzik a fény, a megnyugtató meleg után. Érdekes módon egy olyan képen is megtaláljuk ezt a bizonytalanság-érzést, mint amilyen az *Úton*. Emberpár halad fák között itt a fény felé, az aranysárga ragyogás felé. De ott a távolban csak ezt a ragyogást látjuk, a messziség, ami oly ígéretes — pontosan meg nem határozható, körül nem rajzolható tartalmú.

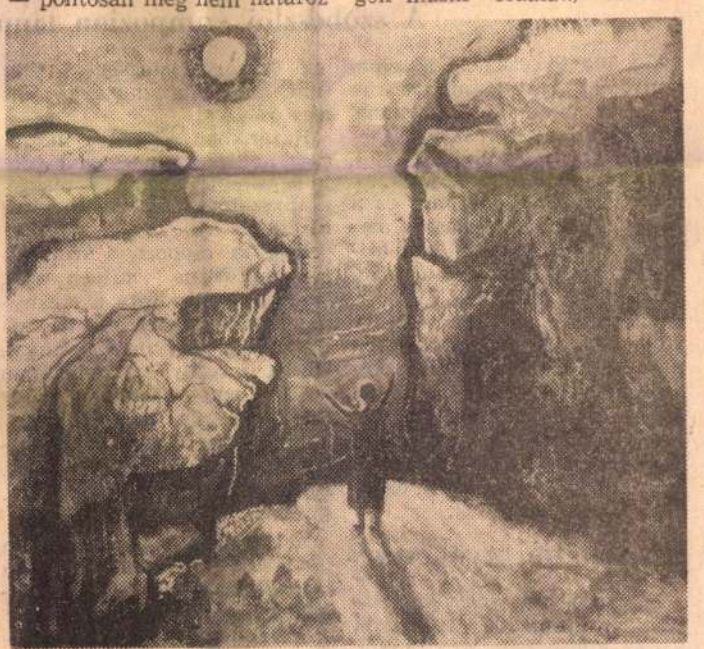

Sziklák között

Egyfelől a jelképtségnek ezt a vetületét kell itt kiemelni. A másik oldalon állnak ugyancsak a beszédes jelképek, amelyek azonban a megnyugvás, a bizakodás túlsúlyával kiegyensúlyozzák Győrfy Klára színekben való beszédét. Az *Anyám emléke* például sűrítettségében is inkább a természetelvűségbe hajlást idézi az arcon, hogy a kedves emlékképe valóságosan pontos legyen. Az *Öreg anyám* című kompozíció vonalasabb, elvonatkoztatóbb; szembenézés a bennünk mindig megmaradó múlttal. S aztán sorjáznak a képek: a madonnás-hangulatú *Este*, a bukolikus-biblikus atmoszférájú *Fiú bárányokkal*, a klasszikusan nemes egyszerűségre törő *Leány kosárral*, a dinamikus építkezésű, szép ritmusú *Szántás*, az *Ajtóban* tágas udvarra néző figurája, a *Beszélgetők*, a *Halász* — sajátosan Győrfy Klára realizmusára jellemző szín- és vonalvilággal vallva a természet, az ember szeretetéről, az örömről, a békességről. A *Bánat* elvont ábrázolásával szemben ott van a *Tavasz* ugyancsak jelképi sűrítettsége: anya gyermekkel, virágzó és száraz ágak. (Ezek a száraz ágak gyakran kísértenek, nem értelmetlenül, sőt, a legszebb pillanatban is érzékeltetve a dolgok másik oldalát.) A *Görcsös fa* reménykedő szikkadtsága ellenében a *Gyerekek* című kompozíciót is megtaláljuk, amely tanulmány az emberi természet, alkat sokféleségéről, s bensőségesen aritmiás a *Napfogyatkozás* konstruktív építkezésével szemben. Szinte képről képre nyomon kísérhetnénk a kettősséget: a Kék madárban megfogalmazott boldogság-féltést, s az Esté-ben és más művekben fellelhető megbékélést, céltudatot.

Mindennek a szintézisét érzem én a triptichonban, az ikon-tagolású *Élet*-ben. (Nyilván a cím sem véletlen.) A fő képen három alak: férfi hegedűvel, nő, karján gyermekkel. A hegedűből éteri hangokat csalogató férfi áll, az anya gyermekével kucorog — magasság és mélység. Hogy ezen túl az asszony álmai is többek, mint a szinte zárt kompozícióban jelentkező anya-gyermek kapcsolat kifejezése, azt elárulja az előtérben billegő kis papírhajó.

A rajzos megoldások dominánsszerepe mutatja a megoldásban az egyértelműségre, a határozottságra, a jelképiségben is pontosságra törekvést. Ugyanakkor a kolorit, a színvilág is frissült-élénkült Győrfy Klára munkáin, kapcsolódva a belső művészi egyensúlyteremtésről korábban mondottakhoz.

A művész nem szakadhat el az élettől — szoktuk mondani. Győrfy Klára képein lássuk ezt is: nagyon is *életes képek*, bármennyire áttétellel, szimbólummal oldja is meg a gondolat vagy érzés általánosítását. Ennek most már nagyon is őszinte és határozott vállalása az a többlet, aminek következtében nagyot lépett előre a művész. S amikor azt kérdeztem tőle: a képzőművészek mezőnyében nő mivoltát kell-e érzékelnie, s ő nemmel válaszolt, én most itt hadd tegyem hozzá: az, hogy nem tagadja még képein a női lelkületet, az asszonyi fogalmazást, erénye e kiállításnak. Mindezen természetesen ma már túlnő művészi alkotótevékenységének értéke, jelentősége. Örömmel köszönthetjük a beérett művész-egyéniségek között.

Jenkei János

19/1 JUN 13
DOLGOZÓK LAPJA
(Komárom)
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPÍRÓK
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

KÉPZŐMŰVÉSZ
A DOLGOZÓK LAPJ

Amiről nem beszélünk...

A szoboszlói szimpozion tanulságai

Az öngyilkosság az a téma, amiről alig beszélünk, mintha az egész társadalom átvenné az érintett családok magatartását: „az öngyilkosság bűn, szégyen, elítélendő, eltitkolni való." Primitív álláspont ez a javából. Az öngyilkosság betegség, nem hallgatni kell róla, hanem földeríteni a kórokozókat, és leküzdeni. Ez a nézet nyert polgárjogot a pszichiáterek és pszichológusok hajdúszoboszlói országos értekezletén, melyet az öngyilkosságok Hajdu megyei magas arányszáma miatt rendeztek meg éppen itt, hogy a kérdésben különösen érdekelt orvosok részt vehessenek.

Társadalmi gyökerek

Magyarország öngyilkos-statisztikái évszázada élenjárók Közép-Európában, az utóbbi évtizedben pedig állandóan emelkedők. 1920-ban százezer lakosra 25,2 öngyilkos halálozás esett, 1960-ban 25,4, 1969-ben 33,2, az összes halálozások 3 %-a. A jelenség méreteinek érzékeltetéséhez hozzátartozik az öngyilkosságot megkísérlők száma is, melyet a szakemberek az öngyilkosság miatt meghaltak tízszeresére becsülnek.

Ha az okokat keressük — és még sokáig keresnünk kell, mert a szoboszlói értekezlet épp ezek komplex voltáról győzte meg a résztvevőket — a kérdés klasszikusának, a francia Durckheimnek századvégi híres művéből kell kiindulnunk. A „szociológia atyjának" nevezett tudós megkülönböztetett altruista, egoista és anómiás öngyilkosságot: az első akkor következik be, ha az egyén túlzottan beleépül a közösségbe, amely bizonyos helyzetben elvárja tőle a halált (pl. a keleti népeknél az emberáldozat, a japán harakiri, a hindu özvegyek önégetése, stb.); a második, ha az egyén kiszakad a közösségből és magányossá válik (a fejlődő iparosítás jellegzetes tünete, gyakorta kíséri a faluról városba költözést, a családból való kiszakadást); a harmadik, az anómiás öngyilkosság egyén és közösség harmóniájának hirtelen megbomlásakor keletkezik. Európában a két utóbbi gyakori. Durckheim érdekes felfedezése volt, hogy a gazdag országok jól szituált emberei közül több választja az önkéntes halált, mint a szegény népek nyomorgói közül; hogy nyugodt történelmi korszakokban többen, mint vészterhes időkben.

Az egyéni okok

Durckheim tisztán szociológiai szemlélete társadalmi vonatkozásban megkönnyítette a további kutatást, nem adott azonban választ arra a kérdésre, hogy az eredeti közösségek felbomlásakor miért éppen ez vagy az az ember keresi a halált? Kik azok az egyének, akik kitöltik az arányszámokat? Itt már a pszichológián a kutatás sora, mégpedig az egyedi esetek vizsgálatáé: beteg-e az, aki megoldásképpen nem talál más utat? A megmentett öngyilkosjelöltek vizsgálata azt bizonyítja, hogy kisebb vagy nagyobb mértékben feltétlenül sérült idegrendszerűek, s ez a gyógyítás felelősségére ébreszt: a beteget meg lehet és meg kell gyógyítani nemcsak az öngyilkossági kísérletek okozta fizikai károsodásából, de lelki betegségéből is; megelőzésre van szükség és erős figyelemre, hiszen az illető esetleg önmaga betegségét sem sejti, hogy tudhatná akkor ezt más róla?

Hazánkban száz éve indult meg az iparfejlődés s a vele járó vándorlás, ami a magas arányszámot részben magyarázza.

Hogy a csoport, a szubkultúra kötőereje milyen erős, azt bizonyítja, hogy a cigányság körében igen ritka az öngyilkosság, úgyszintén ritka a német anyanyelvű falvakban is. Meglepő azonban, hogy Budapest statisztikáját meghaladja Debrecen és Szegedé, de hasonlóképpen Bács, Békés, Csongrád és Hajdu megyéé is.

A közösségből tehát vidéken is ki lehet szakadni. *„Kemény futballt játszunk* — ez a meghatározás szállóigévé vált az értekezleten, s joggal, bizonyítva, hogy ahol ridegebb, közömbösebb, zárkózottabb a lakosság, ott az öngyilkosság is gyakoribb. Hogy az érzelmi kultúra, az egymással való törődés milyen végtelenül fontos szerepet játszik a megelőzésben, azt bizonyította az érdekes debreceni kezdeményezés: az ideggondozó egy telefonvonalat (és állandó ügyeletet) rendszeresített halni készülők számára, s egyetlen hónap alatt 200 fő jelentkezett. „Segélykiáltások hangzanak körülöttünk — mondotta dr. Szabó Pál főorvos — csak az a kérdés, felfogjuk-e őket? Mindenki jelt ad valamiképp."

A család felelőssége

E jelek fölismerése különösen fontos a fiataloknál, kiknek aránya erősen növekedett. Korábban az életkor emelkedésével arányosan nőtt az öngyilkosságok száma, e tendencia megmaradt ugyan, de erősen kiugrik a 20—21 éves korcsoport és megdöbbentően sokasodnak a serdülők kísérletei.

A fiatalok sorsáért elsősorban a család felelős. Jó részük

gítségével. Az az ember, aki igaz gyönyörűséget talál irodalomban, zenében, művészetekben, sohasem egészen elhagyott és vígasztalan. Megfelelő nevelés nélkül azonban senki sem juthat el ahhoz a belső harmóniához, melynek szerves része a kultúra. (Nem szólva arról, hogy maguk a műalkotások — pl. a modern irodalom — is morbid hatással lehet a depresszióra, melankóliára hajló lélekre.)

A megelőzés a társadalom egészének figyelmét, s az érzelmi kultúra általános fejlődését kívánja. Az utógondozás azonban már konkrét személyekre koncentrál. Sok éves megfigyelés alapján úgy látszik, hogy az öngyilkosságot megkísérlők 10 %-a megismétli tettét. Ez önmagában is intő adat.

Rendkívül elgondolkoztató előadás hangzott el az értekezleten a modern farmakológia ártalmairól: sok, egyébként szükséges gyógyszer okozhat öngyilkossághoz vezető depressziót: e gyógyszerek alkalmazása megfelelő ellensúlyozó készítmények nélkül nem tanácsos. Különösképpen veszélyes az „öngyógyítás", amikor a beteg kisebb panaszok enyhítése végett orvosi ellenőrzés nélkül fogyaszt patikaszereket.

A modern vegyészet veszélyei — mondhatnánk, de ez is beleillik a képbe: korunk vesszedelmeinek sorába. A haladás következtében a mai ember jobban él, az orvostudomány sok, korábban gyilkos kórt legyőzött, ám a meggyorsult életritmus, az átalakuló életmód, a kis közösségek bomlása más, új kérdések elé állítja korunk emberét. Az idegrendszer sérüléseit kell kivédeni, a lélek épségét óvni, olyan elszánt humanizmussal és felelősségtudattal, amilyen a szoboszlói szimpozion résztvevőit jellemezte, akik azonban egyedül nem boldogulhatnak: csak akkor, ha a szocialista társadalom egésze-

1969 APR 2 6

Győrfy Klára

1021

Az ember arcai

Győrfy Klára kiállításáról

Az elmúlt hét végén nyílt meg, s május 4-ig tekinthető meg Győrfy Klára festőművész kiállítása a tatabányai Népház emeleti termében. A több mint harminc kép — az utóbbi néhány esztendő „terméséből" nyújtott válogatást —, úgy tetszik, nem csupán keresztmetszetében mutatja be a művész alkotó törekvéseit, felfogását, hanem egyben annak dinamikus változását; s e változás egészében nagyon biztató irányát is jelzi. Hogy a „ráérzés", a felismerés még nem vezetett el a következtetésnek tartós, egyértelmű levonásához, azt leginkább a tájképek eluralkodása mutatja. Pedig Győrfy Klára művészetének fő erőssége: az emberábrázolás. Más látásmóddal közelíti meg a művész a tájat, s ismét más oldaláról az ember arcait, az emberi viszonylatokat, azok sokrétűségét.

A tájképek legfőbb jellemzője: a bensőséges, meleg líra, mellyel Győrfy Klára a pannon táj lankáit, villanó vízfelületeit, hangulatos fasorait megjeleníteni képes. Ez az érzelmi azonosulás, a szülőföld szeretete azonban ebben a kifejezési formában részben az önismétlés veszélyét rejti magában (a *Tél II.* című kompozíció például „közeli rokona", szinte variációja a *Levendulás I.* című műnek", másrészt pedig olyan hatásokra utal, melyek „megkötik" a festőnő kezét a szuverén, önálló képi valóság megteremtésében. Különösen a nagyfokú tudatossággal szerkesztett, konstruktív alapkövetelményekre épülő tájképeinél érezhetni ezt a veszélyt. Ahol viszont — ritkábban — a szerkezet és látvány kapcsolatában ez utóbbi a hangsúlyosabb, ott természetelvű ábrázolás direktsége válik fenyegetővé. Tájképei összességükben mégis szuggesztív hatásúak, mert színharmóniájuk, avagy tudatosan alkalmazott ellenpontozásuk Győrfy Klára szemléletének, tájszeretetének melegségéről tanúskodik. Némely kép meg egyértelműen magán viseli a művész alkatának, sajátos látásának eredetivé forrott jegyeit (mint például a *Tihanyi dombok* beszédes aprólékossággal megfestett részleteinek és a nagyobb nyitott felületeknek az asszimetriájában rejlő belső ritmus, vagy a *Vízparti házak* című kép is ezt az eredetiséget bizonyítja).

A művész egyéniségének leginkább mégis az emberábrázolás nyújt kibontakozási lehetőséget. Ezen a kiállításon tulajdonképpen a figurális kompozíciók sorarendje hitelesíti, igazolja Győrfy Klára szuverén alkotóvilágát. Bensőséges tájábrázolásában olykor a rutin is, de egészében a meg nem szenvedett, inkább a csak hangulati visszatükrözés állja gátját a teljes azonosulásnak — ami természetesen a nézőre is visszahat.

Éppen ennek ellenkezője mondható el emberábrázolásáról. Itt minden választott téma megfogalmazásában ott érezzük azt a hiteles, megszenvedett valóságélményt, amely az igazán értékes műalkotást fémjelzi. A *Vera* című kompozíció gitáros lányának ívelő figurája nemcsak a kamaszlány és a hangszer egyszeri élmény-kapcsolatáról, hanem a felnövekvő nemzedék érzelemvilágáról is beszél. S méghozzá lágy lírával telítve. Mint ahogy az *Öregek* című képen a szemből és profilból ábrázolás egyszerre idézi fel a magáramaradás és egymásrautaltság érzését. A *Kecskefejő*-ben is a színek és a kompozíciós elrendezés szép egyensúlya válik sokatmondóvá. A *Fekete kutya* című kompozícióból az ős-ösztönös gyermekszeretet sugárzik, az *Alvó lány*-nak pedig egyéni-eredeti hangvétele a megkapó. Az *Egyedül* nőfigurája, a háttér tanúsága szerint, rejtett lelki tartalmak megfogalmazására szolgált. Ugyanezt a magányérzést az asszonyi sors általános jegyévé formálja a *Tél I.* című képen. Két másik figurális kompozíciója szinte egymásra „felesel": a *Család* című képen a gyermek összetartó erejére épül a kompozíció, az *Emberek*-en is három figura látható, de az anya-gyermek kapcsolat kerül az előtérbe. Ugyanezt a hangulatot ébreszti *Anya gyermekével* című képe is. A kiállításnak legszebb darabja, remeke a *Lány borjúval* című festmény. Ebben a *Tél I.* magányérzésének szikár fogalmazásával szemben annyi meleg lírát, s ember és élő természet kapcsolatának olyan szerves egységre épülő megfogalmazását találni, hogy méltán tarthatjuk a művész szintézissé növő hitvallásának: az embernek minden megpróbáltatás, minden magányérzés ellenére is meg kell őriznie melegszívű ember-voltát.



Lány borjúval

Sok más képről is érdemes lett volna szólni. Egy azonban bizonyos már így is: Győrfy Klára kiállított képei a „beérés" jegyeit hordozzák magukban, különösen a mélyen-emberien átélt témák festői megvalósításában. A kiállításnak ezek a kitűnő képei önként adják-kínálják a párhuzamot: mint a költészetben az alanyiság, az önkifejezés, úgy Győrfy Klára művészetében is ez a mélyről feltörő vallomás az, ami a kifejezőeszközök birtokában maradandó művek alkotására képessé teszi őt.

Jenkei János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
KOMÁROM MEGYEI

azánk, a Magyar Népköztársaság!

Tíz esztendei huzavona

Lesz-e halastava az esztergomi tsz-nek?

Az esztergomi Vak Botyván Termelőszövetkezetben még 1960-ban napirendre került egy hasznosnak ígérkező elgondolás. Volt — s ma is van — a közös gazdaságnak mintegy kétszáz holdnyi olyan területe, amelyen valamikor régen halastó húzódott. Ennek a „felújítása" kevés költséggel számottevő bevételhez juttathatta volna a termelőszövetkezetet. Ám a tervkészítés során váratlanul kiderült, hogy az újból halastónak szánt területen a Komárom megyei Vízmű Vállalat időközben egy víznyomócsövet vezetett keresztül. Ennek következtében a terv meghiúsult, a halastó létesítésére kapott hitel elveszett.

A Vak Bottván Tsz nem tartozott, és sajnos ma sem tartozik, a gazdaságilag kedvezően megalapozott, jómódú közösségek sorába. Számára nagyon fontos lett volna, ha a halastó megépítése elé nem gördül akadály.

Évekkel később —, abban a reményben, hogy az ismételt fáradozás most talán sikerrel jár, az Úszó Falu Halász Tsz-el összefogva, együttesen próbáltak eljárni a halastó létesítésének ügyében. A vízmű vállalat azonban, annak ellenére, hogy szolgalmi jog megszerzése nélkül vezette át a víznyomócsövet a tsz földjein — olyan tetemes anyagi többletkiadással járó kívánalmakat szabott, amelyet a két közösség sem tudott vállalni.

A mezőgazdasági termelőszövetkezet, amelynek minden lehetőséget meg kell ragadnia a bevételi források bővítésére, és a halász tsz, amelynek a fejlődés érdekében égető szüksége van tavi haltenyésztés folytatására, most új elképzelést dolgoztat ki a kérdéses terület legalább részbeni hasznosítására. Ismét folynak a tervkészítések, amely szerint a nyomócsővezetékkel elválasztott területnek csak az egyik felén, mintegy száz holdon létesülne a halastó. A földgát pedig mintegy tíz méterrel a víznyomócső előtt húzódna, s a gát és a csővezeték közé még úgynevezett elszívó árkot is építenének. Így hiba esetén a csőrendszer javítását semmi sem akadályozná, az elszívó árok pedig meggátolná a tó vízének esetleges átszivárgását a nyomócső vezetékhez.

Kétségtelen, hogy ez a megoldás nem olcsó. A régebbi tervek meghiúsulása azonban ilyen változtatásokra kényszeríti a két közösséget. A korábbi tervek meghiúsulása miatt így is évről évre mintegy 10 vagon hal termelésétől és értékesítésétől esett el a két közösség és végső soron a népgazdaság.

Reméljük, hogy az új terveket nagyobb megértéssel fogadják mindazok, akiknek hozzájárulásán az esztergomi halastó építése múlik. S nem kell újabb, csaknem tíz évnek eltelnie, hogy előrehaladás legyen e régen húzódó ügyben.

aki klub ok fóruma

véleményüket a gépesített frontfejtésekkel kapcsolatban. A műszaki klub vezetősége egy-egy vitafórum vezetésére a vállalat legilletékesebb szakembereit kéri fel. Az első fórum vitáját Haala Albert gépészmérnök vezette.

Az április 17-én megtartott második vitafórumon Elek Gizella bányamérnök, a vállalati MEO osztályvezetője ismertette a minőségi széntermeléssel kapcsolatos feladatokat, s vezette a vitát. Most, amikor a szén minősége a figyelem középpontjában áll, még nagyobb a jelentősége az egyes bányaüzemek és a MEO közötti együttműködésnek. Ezzel kapcsolatban a fórumon hangsúlyozottan szóltak a minőségi bérezés szükségességéről is.

A műszaki klub tevékenysége szorosan összefügg az időközben felmerülő termelési és egyéb

Új oktatási intézmények

Megnyugtató ütemben folyik megyénkben az óvodák, iskolák építése és renoválása. A megyei művelődési osztályon a közelmúltban megtartott értekezleten megállapították, hogy a megye oktatási intézményeire fordított összeggel megfelelően gazdálkodtak az elmúlt esztendőben.

Az állandó helyszűkével küszködő óvodák helyzetét, ha nem is oldja meg, de feltétlenül megkönnyíti az a 150 férőhelytöbblet, amelyet a tát-kertvárosi és tatabányai új óvodák megépítése és a bakonysárkányi óvoda felújítása biztosít. Ennek ellenére az óvodák bővítése még sokáig elsőrendű kérdés marad a megyében.

Az általános iskolákra a súlyos problémákat oldott meg Tatabányán. Érdemes megjegyezni viszont, hogy az általános iskolai napközik bővítésére fordított összeg tavaly kevesebb volt, mint 1967-ben. Az igény is csökkent. Mindössze nyolc új napköziotthonos csoportot alakítottak.

A Tatán, Esztergomban, Oroszlányban a napközistáborok megépítése azt bizonyítja: egyre fokozottabb gondot fordítanak arra, hogy a gyerekek a nyári szünidőt kellemesen és hasznosan töltsék el.

A gyógypedagógiai iskolák hiányát hivatott pótolni az új tatabányai és oroszlányi gyógyító-nevelő iskola. A nevelőotthonok zsúfoltsága ugyancsak állandó probléma. Sokat enyhít majd

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 237-743, 210-726

Sz. Győrfy Klára,
festőművész

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

1980 MÁR 28

1021

Sz. Győrfy Klára képei

A bicskei művelődési központ kiállításra nem éppen alkalmas, de nagyon színvonalas művészetnépszerűsítő tárlatokat megvalósító termében most *Sz. Győrfy Klára* tizenkilenc műanyagtemperával készült festménye látható.

Szlávikné Győrfy Klára 1949 óta Tatabányán él. Előtte Szőnyi István növendékeként végezte el a Képzőművészeti Főiskolát. Rajztanár, megyei szakfelügyelő, számos, időközben országos hírnévre emelkedett képzőművésznek volt a mestere.

De mindenekelőtt festőművész. A bicskeivel együtt tizenkét egyéni kiállítása volt eddig. Az oktatásügy kiváló dolgozója, a Munka Érdemrend bronz fokozata, a Szocialista Kultúráért kitüntetés birtokosa és Apáczai Csere János-díjas.

Klasszikusan, fegyelmezetten komponál. Lágy kontúrral keresztezi alakjait, s a kontúron belül domborműszerű plaszticitással festi meg figuráit.

Témái: gyermeknek örvendő, szép testű, narancsos színben derengő asszonyok, sűrűn suhogó eső, zölden zizegő nádas, a sajkodi öböl telt holdfényben, tél, háromszor is, mindig új nézőpontból megfogalmazva, ballada és bánat, s ami tán a recenzornak legkedvesebb: fekete lovon léptető, hátrafelé íjazó fiú, a Nyilas csillagkép jellegzetesen modern és patinásan ódon értékeket is őrző költői megfogalmazása.

A szép kamaratárlatot *Kneidl Ágnes*, a Petőfi Sándor Művelődési Központ munkatársa rendezte, nagyon ízlésesen.

(ász)

Sz. Győrfy Klára: Asszonyok

Fotó: Gregority

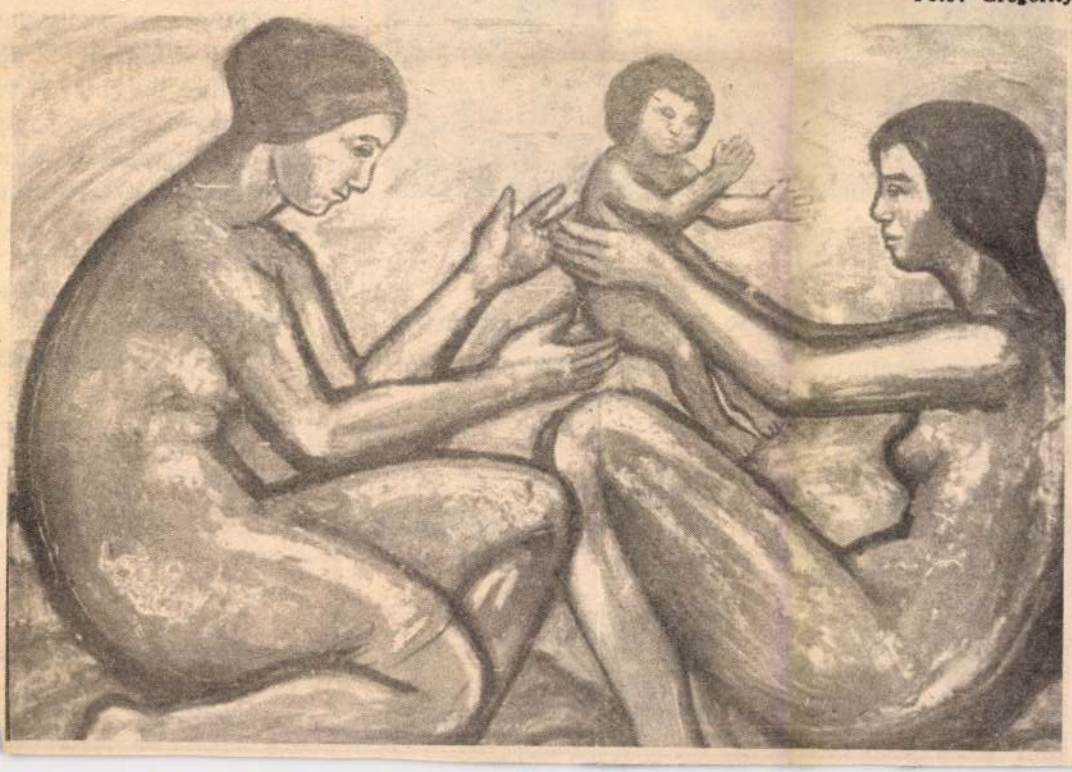

Aruházban és a Liszt Ferenc utcai La
boltban megvásárolt függöny anyagot
DÍJTALANUL MEGVARRATJ
Minden érdeklődőt szeretettel várunk

FEJÉR MEGYEI
IPARCIKK
KERESKEDELMI V.

BÉTEX

szervénél írásba bejel
sírhelyeket a hozzátart
váltani, későbbi időp
összegben. Ha a sírhel
a temető kiürítésére
hozzátartozók igényt r
azokkal a Községi Tar



SZÁRNYASHAJÓ
közlekedik április 1-től, naponta
DUNAÚJVÁROS ÉS BUDAPEST között
A szárnyashajók mindkét városból a reggeli és a délutáni órákban indulnak

Felvilágosítás:

DUNAÚJVÁROS
Hajóállomás
Telefon: 16-848.

IBUSZ
Vasmű u. 10/a.
Telefon: 17-149,
16-487.

BUDAPEST
Vigadó téri hajóállomás
Telefon: 181-223.

MAHART

1638

RAKÉTA gyorsszolgálat
lakosság és közületek rés
határidőre helyben is vi
költöztetést, bútor, zongo
fűtőolaj, háztartási gépel
szállításokat, és földmunl

Fejér megyei Fodrász S
Rakéta részleg
Székesfehérvár, Palot
Telefon: 12-828

A Szabadbattyáni Tsz

paprika-, uborka-, pa

dinnyepalánta kapha

SZ. GYŐRFI KLÁRA festő
Budapest, 1925

A Képzőművészeti Főiskolán 1945-49-ben Szőnyi István volt a mestere. Tanulmányuton járt a Szovjetunióban, Csehszlovákiában, Lengyelországban, az NDK-ban, Jugoszláviában és Finnországban. Tatabányán él, megyei rajz-szakfelügyelő. Csoportos bemutatók mellett önálló tárlatai voltak Tatabányán (1958, 1964, 1969, 1971), továbbá Komáromban, Szőnyben, Kisbéren, Dorogon és Várpalotán. - Művészetének jellegzetes vonásait tájlátása alakitotta ki: a Komárom megyei hegyek és lankák állandó látványa, amelynek formai szépsége, kemény, tiszta ritmusai arra nevelték, hogy a külső tetszetősség helyett az ember tudatállapotának kifejezéseit keresse.

Művészéletrajzok 1975

Sz. Györfy Klára

SZ. GYORFY KLÁRA festőművész alkotásaiból nyitottak tegnap kiállítást Tatabánya-Újvárosban, az 5-ös számú általános iskola aulájában. A művésznő 32 változatos témájú festménnyel mutatkozik be.

Magyar Hirlap 1976/69/13

Sz. Győrfy Klára, festő



● SZ. GYŐRFY KLÁRA festőművész képeiből ma délután kiállítás nyílik a komáromi Csokonai művelődési központban.

—:o Sz. Győrfy Klára —: 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. ápr. 12.

Sz. Győrffy Klára, festő



● KIÁLLÍTÁSOK. Győrffy Klára festményei ma délutántól Tatabányán, a kertvárosi művelődési házban láthatók.

8.

O – : Kiállítások

Esti Hírlap, Bp. 1977 nov. 10

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 JAN 13

KÖZNEVELÉS

Sz. Győrfy Klára

1021

Sz. Győrfy Klára festménye



szülő kerí. Minden [illegible]
pszichikus fejlődéséről, esetleges nehézségeiről, magatartásáról rendszeresen feljegyzést kell készíteni az óvodában, s azt az iskola rendelkezésére kell bocsátani.

Ilyen jellemzést az iskolákban már korábban is készítettek, de a haladó pedagógusok tiltakoztak ellene, mert szerintük ez az intézményesített szelekció eszköze. Természetes, hogy valódi funkcióját csak akkor töltheti be, ha valóban segítő szándékkal készítik, egyébként szükség van rá a pályaorientáció, az iskolacsere szempontjából.

Az elemi oktatásban to-

Győrfy Klára, festő

● MA DÉLUTÁN NYÍLIK MEG Győrfy Klára festőművész kiállítása a tatabányai 5-ös számú iskolában.

—:o Ma délután 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. márc. 20.

KÉPES ÚJSÁG
Budapest

Sz. Győrfy Klára

KÁROLYI AMY:

Így

Halkan mondjad, – hangosan
hallik, –
vissza ne verjék messzi falak.
Leírni talán nem is szabad.

Orcádra fessed rózsaszínnel,
bújtasd mosolyos csigaházba,
didergésbe és könnyű lázba.

Rejtsd pillád alá, meg ne lássák,
akadó lélekzetbe vessed.
Hogyha szereted, így szeressed.



Sz. Győrfy Klára:
ALKONY (tempera)

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR TÁVIRATI IRODA BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-048, 337-748, 340-724
1975 MAJ. 8

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 MÁR. 8
KÉPES ÚJSÁG
Budapest
Sz. Győrfy Klára
1021



Sz. Győrfy Klára:
ALKONY (tempera)



Michelangelo firenzei festménye: a Szent Család. Ezen Mária



Michelangelo firenzei szobra: egyik legcsodálatosabb – mert

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1979 NOV26

Dolgozók Lapja

Sz. Győrfy Klára
1021

7



Sz. Győrfy Klára: Ablak

Hétvé[illegible]
— órák alatt

Napjaink embere menekül a nagyvárosokból, s igyekszik legalább a hétvégét természeti környezetben, tiszta levegőn eltölteni. A kiépített utakon el nem érhető helyeken való építkezést nagyon megdrágítja az anyagszállítás költsége, és hosszadalmassá teszi a munkát az építőgépek kényszerű nélkülözése. E felismerés alapján és sok más praktikus szempont figyelembevételével tervezte meg egy finn építész a képen látható, teljes egészében műanyagból készülő

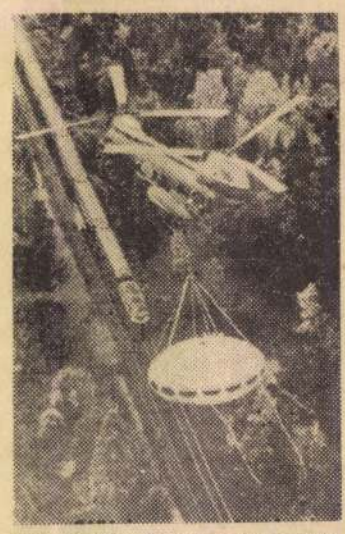

KÖZ[illegible]

Gyümölcsöz[illegible]

A MAGYAR—LENGYEL gazdasági kapcsolatok gazdag történelmi hagyományokra néznek vissza. Országaink területi közelsége, természeti adottságainak kölcsönös kiegészítése, valamint az évszázadokra visszanyúló jószomszédi-baráti viszonyok már régen megteremtették az árucsere forgalom fejlődéséhez szükséges alapokat.

A magyar—lengyel gazdasági kapcsolatoknak gyors fejlődése a Lengyelország felszabadulása utáni időben kialakult kedvező viszonyok alapján vált lehetővé. A végbement szocialista iparosodás alapvető változásokat eredményezett Lengyelország és Magyarország gazdasági struktúrájában, valamint jelentős mértékben kihatott a két ország közötti kereskedelmi forgalomra. Magyarország kereskedelmi partnerei sorában Lengyelország a negyedik helyet foglalja el. A kölcsönös kereskedelmi forga-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 DEC 22

Dolgozók Lapja Komárom

Gy. Győrffy Klára

1021

K LAPJA

Komáromi kiállítások

Az idei sikeres kiállítások tapasztalatai alapján állították össze a komáromi Csokonai művelődési központ jövő évi kiállítási tervét.

A „befutott" megyei képzőművészek kiállításai mellett lehetőséget ad a pályakezdő fiataloknak és a városban tevékenykedő művészcsoportoknak is. A nagyszámú diáklátogatóra való tekintettel fontos, hogy a képzőművészet történetét összefüggésében is lássák a látogatók. Ezért a Magyar Rajzszövetség reprodukciós sorozatainak bemutatásán kívül automata diavetítővel színes diaképeket is vetítenek a Csokonai művelődési központban.

A megyei képzőművészek közül Sz. Győrffy Klára, Kóthay Ernő, a JEL-csoport mutatkozik be, továbbá a tatai képzőművész szakkör és a helyi Csokonai művelődési központ képzőművész szakköre. Ellátogat Komáromba a szentendrei Vajda Lajos Stúdió modern kiállítása is.

Munkaverse
a papír

A Lábatlani Papírgyár szocialista brigádvezetőinek tanácskozásán megállapították, hogy a várakozásnak megfelelően jól működik az idén létrehozott munkaverseny-bizottság. Tagjai a tömegszervezetek és a gyár gazdasági vezetőiből kerültek ki, de helyet kaptak benne a fontosabb munkahelyek irányítói is. A bizottság negyedévenként értékeli a gyári munkaverseny állását és kitűzi a következő három hónap feladatait.

Fiatal a gyár. Az 1300 dolgozó 70 százaléka 35 éven aluli. A tíz-tizenöt éves törzsgárdatag kevés, jórészt azok, akik az öreg gyárból kerültek át az újba. Ezekre a régi dolgozókra támaszkodott a gyár, s ma már 47 szocialista brigádban

A főváros a vi

Forditott in

Az 1974. évi költségvetés vitájában több felszólaló

1966 MÁJ 17

DOLGOZÓK LAPJA 1966. május 11. szerda

Tavaszi tárlat 1966.

AMIT A KÖZÖNSÉG VÁR

Lehet persze ez is a kor hangulatainak, s méginkább a művész szubjektív érzéseinek kifejezése. A teljesség igénye azonban hiányzik ebből. Főként pedig hiányzik az a többlet, amit éppen a mai művészet volna hivatott megteremteni. Hogy bizalmat ébresztve, hittel és lelkesedéssel szolgálja az embert, az életet. Talán nemcsak nagy szavak ezek és talán nem is túlságosan nagy követelmények a rangos megyei képzőművészettel szemben.

Szemlélődtem a kiállításon, s jó volt látni, hogy percenként befordult valaki a tetembe. Sokan álldogáltak az emeleti előcsarnokban elhelyezett grafikák előtt és voltak, akik leültek a székekre, hogy hosszabb ideig átadják magukat egy-egy kép látványának. S jöttek csoportok is. A Kossuth iskola felsősei például valamennyien megnézték a kiállítást. Sok nevet, bejegyzést őriz a napló is.

S jó dolog, hogy már a kiállítást látogató közönségnek is van „stílusa", természetes és igényelt program eljutni egy-egy megyei tárlatra. A Kossuth iskolásoktól érdeklődtem, s kiderült, látták szinte valamennyi idén rendezett kiállítást a Népházban.

A vendégkönyv őrzi például a szocialista brigádok bejegyzéseit is. Itt járt többek közt az ótelepi gépüzem műszaki szocialista brigádjának kollektívája és dícsérő sorokat jegyzett be egyik-másik alkotásról. Ez a növekvő érdeklődés jelzi, milyen fontos művészeti fegyvert „forgatnak" képzőművészeink, s egyúttal felhívja a figyelmet arra, milyen nagy a felelősségük.

Az utóbbi időben sikerült jónéhány lépéssel közelebb jutniuk a nagyközönséghez. S ez kölcsönös érdem. A közönség is sokat tett ezért a közeledésért. Hiszen elfogadta, (vagy legalábbis igyekszik magáévá tenni, megszokni és megszeretni) azokat a tartalmi-formai eredményeket, módszereket, amelyek segítségével képzőművészeink új területeket járhattak be a korszerűbb képalkotás birodalmában, s ezzel az egyetértéssel ösztönzést is kaptak munkájukhoz.

Mi szolgálja, mi szolgálhatja ezt a közeledést a legutóbbi kiállításon? Beszélgettem a látogatókkal és „vizsgáztattam" fiatalokat, diákokat is: — Mi tetszett? S főként mi marad meg bennük, melyik képekre emlékeznek a látogatás után?

Anélkül, hogy statisztikai pontossággal elemezném, általánosítom a vélekedéseket: Azok a képek ragadták meg a nézőket, amelyek világosak közérthetőek s amelyeknek nyilvánvaló és érezhető a szándéka, indítéka, mondanivalója. Amelyeken frissebbek, ragyogóbbak, vonzóak és életigenlőek a színek is. Sz. Győrfi Klára: Gyerekek, Végvári János: Csendélet, Sméja Miklós: Gyár éjjel, Papp Albert: Szerelem, Krajcsirovits Henrik: Bányászok, Freund Sándor: Téli táj, Görgényi István: Éva, Nyergesi János: Őszi táj szerepeltek legtöbbet ezen a „közönségstatisztikán". *(Folytatjuk)*

Gombkötő Gábor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Komárom Megyei Dolgozók
Lapja

lépé

va az em-
ber önkéntele-
nül is községet
ír, nem illik rá a falu fogalom. Az 1800 lelkes rendezett településen sok az új ház. A látogatóban az a benyomás alakul ki, hogy itt a nép végleg meggyökerezett és eszébe sem jut máshova vándorolni. Vendler Ferenc, a községi tanács végrehajtó bizottságának elnöke megerősíti ezt a megfigyelést:

— Két évvel ezelőtt kiérdemeltük a „Takarékos község" címet. A lakosság azóta is gyűjti a pénzt, s ha egy-egy családnak összejön annyi, hozzáfog a házépítéshez.

Szilágyi Erzsébet, a postahivatal vezetője is hasonlóan tájékoztat:

— Most hárommillió fölött van a betét, nem sok hijja van a három és félmillionak, de a kivét is sok. Építkeznek és autót vesznek az emberek.

asztaltak

Nem oszlottak fel. Érzik és tudják, hogy lesz erejük, akaratuk még jobban dolgozni, teljesíteni vállalásukat.

Azt mondják, minden mellékzörej nélkül akarnak ezen az úton menni, mert nem szeretnék ha mégegyszer az előbbihez hasonló esetet említene meg a termelési tanácskozás.

Ami velük történt, sajnálatos, de egyben figyelmeztető azok számára, akik azt a célt tűzik maguk elé, hogy szocialista módon éljenek, gondolkodjanak és dolgozzanak. A szavaknak és tetteknek egyezniök kell.

N. I.

n gyarapítl
os tisztek i

sét, biztosítani a lehetőségek maximumát a katonai tudás, a harcászati és technikai ismeretek gyarapításához, annak a meggyőződésnek a kialakításához, hogy a mi ha-

1963 MÁJ 9.

/1021



Sz. Győrffi Klára: Öcsi tanul

Magyar Hirdető
SAJTÓIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Komárom Megyei Dolgozók
Lapja
1965 MÁJ 1

Magasba röppent A JÓKEDV SUGARA

Akkor — gyerekfejjel — még nem is értettem igazán azt a nagy örömet. Éreztem és talán értettem is — de nem tudtam még, mit is jelent igazában a háború vége. Csak később értettem meg, csak érettebb fejjel ismertem fel, mi ért véget és mi vette kezdetét akkor, 1945 május 9-én.

Azóta ismerem jól az örömet, a félelmet, a jókedv igézetét, s a féltés idegeket marcangoló fájdalmát. Mert ez az akkor gyerek-nemzedék öntudatlanul is nehéz örökség terhét vette magára a háborús vérzivatarban. Agysejtjeinkben, idegrendszerünk bojtjaiban, vérrendszerünk idegeiben hordozzuk tovább észrevétlen a félelmet, az iszonyt, de az ellenállás, a szembeszállás erejét is a háborúval, az esztelen vérontással szemben. Egy pillanatra akaratunkon kívül is megreszketünk, ha repülőgép robaja töri szét a magas ég kék csendjét — s német „Messzerek", angol Liberátorok képe

számtalan darabból álló géppisztolyát. Olyan sikere volt a mutatványának, akárha egy cirkusz mágusaként lépett volna elénk. Most azt magyarázta nekünk széles gesztusokkal, hogy konyec, vége, mír, béke lesz, nem kell többé a géppisztoly, a puska.

Fényképet is csináltunk ezen a napon. A szikár Nyikolaj szedte rendbe sorainkat, s nagyokat kattogva nyílt és záródott az öreg fényképezőgép lencseszerkezete. A frissen előhívott képeket ott szárítottuk a melengető napon. Most is őrzöm még a halványan sárguló képet, amelyen gyerekcsapatunk közepéből ott magaslik ki Misa nyurga alakja. Néhány évvel volt csak idősebb, mint mi, s ha magam elé idézem a képet, mégis rettentő magasnak látom, gyerekóriásnak, akit sok-sok fejjel emelt fölénk a kor, s az a harc, amelynek gyerekfejjel is érett katonája volt.

Ezen az estén a szokottnál is lágyabb harmonikaszó szállt az iskolaudvar

1967 APR 1 6

1021

HARMINCHÁROM KÉPTÜKÖR

Sz. Győrfy Klára kiállításáról

Komáromban a Csokonai Klubban nyílt meg Sz. Győrfy Klára festőművész önálló kiállítása, amely kétszeres örömet szerzett a művészetek kedvelőinek megyénkben. A művész akinek számos alkotását nemcsak nálunk, hanem már megyénk határain túl is ismerik és elismerik, a sok megyei és regionális tárlat után — ezuttal önálló kiállításon 33 képtükörben mutatja meg magát.

Kiállítása nem hivalkodó magamutogatás, hanem emberközelben élő és alkotó, a mai valóságot mélyen átérző és azt mindinkább egyéni formanyelven ki is fejező rokonszenves művész szép számvetése.

Képeinek tematikai, tartalmi és megfogalmazásbeli szervessége azt látszik igazolni, hogy a kifejezéssel való „viaskodás" esztendei után, korábbi magából színt és erőt merítve magára talált. Témái azelőtt is a mindennapok motívumait idézték (embert, családot, munkahelyet, csendéletet, tájat, stb.), de a mostanlaknak mélyebb, átgondoltabb, elvontabb a mondanivalója, drámaibb a levegője. Az érzelem — sokszor egészen tiszta színekben szóló hangja mellett (kiváltképp a csendéletekben érezzük ezt) ott lelhető a rendet, harmóniát áhító, kereső és teremtő értelemé is: s a közölnivaló által igazítva és hozzá igazodva a művekben hol az egyik, hol a másik jut főszerephez.



Szerelmespár



A kémiai előadó

Sz. Győrfy Klára alkotásainak java „átírt". Nem mozdulatlanságba merevítő pontos kópia, hanem a folytonos mozgást sugalmazó kép, amely a látott világot alakított világgá lényegítve, magában hordozza az alkotó lelkének rendüléseit, szándékát is. Ezért például tájképei nemcsak egy-egy táj egyszeri jegyeit mutatják, hanem, — mivel a tájat is emberiesíti, emberi magatartás, érzés, hordozójává avatja — egy-egy emberi magatartás, érzés, gondolat jelképes kifejezői is.

A Tél vége ilymódon nemcsak szezonvég, hanem a hideg, a halál, az emberidegen világ fölötti győzelem művészi kifejeződése is. A Vihar előtt drámaisága, a természeti tárgyak és az elemek közelgő, elkerülhetetlen birkózásából fakadó feszültség nemcsak egy konkrét táj vihar előtti viselkedését sűríti magába, hanem a valamilyen oknál fogva elfojtott, egyensúlyát vesztett lélek elementáris erővel feltörő, összhangot akaró, rendteremtő erejét is sejteti.

Kevésbé sikerült viszont az allegorikus és a jelenségszinten megrekedt, s ezért a lényeget megragadni nem képes, erőtlen, illusztratív (sőt, utánérzéseket is hordozó) Szél, a Magány és a Félelem című képek. Pedig Sz. Győrfy Klára ebben a „műfajban" is figyelemre méltót tudna alkotni, ha magából merítene erőt.

Kár, hogy a 33 kép között nem találunk egyetlen olajfestményt sem, amely — talán— még hívebben tükrözhetné a festőnő gazdag érzelemvilágát. A tompa tempera és a piszkos gouache visszafogja a melegebb és megvallani is érdemes érzéseket.

Payer István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Dolgozók Lapja

Sikertelen megoldás?

Gondolatok a szociálisan elmaradt lakótelepek felszámolásáról

NEM MINDEN TEKINTETBEN vagyok elégedett a végrehajtó bizottság intézkedéseivel — bírálta egy állampolgár a vezető testületet a választások alkalmából.

Nevét csak azért hallgatom el, mert jószándékú megállapításából hiányzott a kellő körültekintés. Az egyébként lelkes, és közmegbecsülésnek örvendő társadalmi munkás ugyanis azt kifogásolta, hogy a helybeli illetékesek elzárkóztak a cigánytelepek felszámolását szolgáló építkezési kölcsön idei kontingensének igénybevételétől. Pedig — mondotta — lenne elegendő, pénzzel rendelkező jelentkező, akit üzeme is segítene ebben a törekvésben.

Ez a magánház építési akció megyeszerte mind gyakrabban kerül szóba és ezért érdemes a problémával behatóbban foglalkozni. A szociális körülményeknek meg nem felelő lakótelepek felszámolásáról szóló rendelet végrehajtásaként indult meg ez a folyamat. Eltekinthetünk a szöveg részletezésétől, mert maga a cím is mutatja, hogy a kedvezményes házépítési hitelt nem egyedül cigányoknak nyújtják, hanem mindazoknak, akik korszerűtlen telepeken laknak. A cél tehát az ilyen egészségtelen és különböző szempontokból hátrányos lakókörzetek megszüntetése.

ÚJ HÁZAT persze nagyon sokan szeretnének építeni. Különösen csábító a lehetőség, ha ehhez még kedvezményes kölcsönt és egyéb előnyöket is nyújtanak. Éppen ezért már 1964-ben felmérték, hány család számára szükséges a megyében új hajlékot biztosítani. A kimutatás szerint 848 ház megépítésével meg lehet szüntetni az elmaradott településeket Komárom megyében.

Az Építésügyi Minisztérium évről-évre megfelelő kontingenst állapít meg, hogy a programot 1975-ig teljesíteni tudják. Előfordulhat azonban, hogy a kitűzött időpontig megépítik a tervezett házakat, de a célt mégsem sikerült elérni. Ezért mondhatjuk azt a paradoxont, hogy sikertelen megoldás fenyegeti az elképzelést.

Az élet nem tiszteli a kimutatásokat és az 1964-ben rögzített megállapítások némelyike már nem időszerű. Éppen ezért jó lenne, ha még időben gondolnának a változásokra és ennek megfelelően foglalkoznának a tanácsok, a felsőbb állami szervek az elmaradt lakótelepek megszüntetését célzó akcióval.

ELSŐSORBAN NEM HATÓSÁGI, pénzügyi intézkedések szükségesek. Sokkal fontosabb, hogy komplex társadalmi akciót indítsanak. Az a valóság ugyanis, hogy ezeken a telepeken lakók egy része ragaszkodik a megszokott rosszhoz. Az ő meggyőződésük kívánja meg a szakszervezet, a vöröskereszt, a nőtanács, a népfront, a tanácsok együttes felvilágosító erőfeszítését.

Az említett szervek társadalmi ráhatása, valamint hatósági intézkedések szükségesek ahhoz, hogy az itt élő emberek anyagi helyzetét is javítsák. Ennek egyik lehetősége — az akció szemszögéből nézve — hogy rugalmasabbá tegyék a már most is kedvezményes házépítési kölcsön odaítélését. Példának vegyük talán azt, hogy egyesek nemrég költöztek ezekről a lakótelepekről a falu vagy a város más körzetébe. Életkörülményeik nehezek maradtak, csak annyiban változtak, hogy kiszakadtak a visszahúzó környezetből. Emiatt azonban nem élvezhetnek előnyöket, hanem a rendelet értelmében hátrányt szenvednek. Nem illeti meg őket a kedvezményes lakásépítési kölcsön, mert már nem laknak az elmaradott településeken. Emberséges lenne, ha az említett rendelkezés az ilyen helyzetet is figyelembe venné.

Határozott hatósági intézkedések szükségesek a telepek konzerválására irányuló törekvések meggátlásához. Elég gyakran előfordul, hogy az ilyen putri-szerű házakban elő családok lakókat fogadnak maguk mellé. Ennek következménye, hogy bár az egyik család kap építkezési kölcsönt és kiköltözik régi nyomorúságos helyéről a kalyibát még sem lehet összedönteni, mert maradt lakója. A közérdek ebben az esetben azt kívánja, hogy gátolják meg az elmaradott lakótelepekre való beköltözést.

Arról a bizonyos három esztendővel ezelőtti felmérésről is szólni kell. A megállapított 848 ház elég nagy szám és mégis felülvizsgálatra szorulna. A program eddigi végrehajtása során ugyanis kiderült, hogy van olyan helység, ahol elfeledkeztek a belterületeken lévő, de egyébként felszámolásra megérett település számbavételéről, mert csak a külterületen lévőt vették figyelembe.

AZ ELMARADOTT HELYZETŰ lakótelepek felszámolására kitűzött határidő látszólag még távoli dátumot jelent. A gyakorlat azonban arra figyelmeztet, érdemes lenne már most intézkedéseket tenni, hogy elkerüljük a sikertelen megoldást.

Berde Mihály

Az ÉM Komárom megyei Állami Építőipari Vállalat azonnali belépésre keres; magas és mélyépítési munkák kivitelezésében gyakorlott

technikusokat

és

művezetőket

jelentkezni lehet a vállalat személyzeti osztályán, személyesen vagy írásban, részletes önéletrajz és gyakorlati idő igazolása szükséges, az útiköltséget megtérítjük. Továbbá 5 éves gyakorlattal rendelkező:

víz-fűtés — villanyszerelő, valamint,
ács, kőműves, bádogos,
hőszigetelő szakmunkásokat.
Kubikosokat, férfi és női segédmunkásokat.

Jelentkezni lehet a vállalat munkaügyi osztályán, Tatabánya V., Komáromi út 6. (Vasútállomás Tatabánya-alsó).

Győrffi Klára 41

1021



Győrffi Klára: TÉL

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
KOMÁROM MEGYEI
1960

ESANY

lenne történelem, nem lenne élet-folytonosság, ha édesanyák nem volnának. Pedig ez aztán igazán vitathatatlan tény. Olyannyira, hogy természetességénél fogva ilyenkor is csak az jut eszünkbe zavarunkban, magunk-gyermekségére emlékezve, ami a legbanálisabb: egyszeri életünket Neki köszönhetjük. (Önző módon ilyenkor is a saját gyerek-



séreljük pótolni az egyetlent. De aztán mégis csak meg kell tenni az első lépéseket a nagyobb közösség felé, s a gyerekek nem csupán barátot lelnek az óvodában, hanem ott tervszerűen bontakoztatják ki értelmi képességeiket is. Bölcsődei gondozók, dajkák, óvónők, tanító nénik, tanárnők, doktor nénik s mind a többiek — nem végezhetik jól munkájukat, nem tölthetik be igazán tisztüket-hivatásukat, ha a gyermekkel szemben nem vállalják az anya-szerep rájuk eső részét. De bárhol is járjon egy gyerek, akaratlanul is egy kicsit bántóbb, ha „néni" nem érti meg őt, mint ha egy férfi. Árnyalatnyira csupán? Bizonyára, mert egyébként igaztalan követelményeket támaszthatnánk az élet minden területén a nőkkel szemben. Ám a nőt az általános emberségen túl az emelheti magasabbra — tagadjuk? — érzelmi telítettségénél fogva férfi-rációval szemben feljebb, ami biológiai felépítéséből, lelki alkatából következik — az anyaság, az anya-ösztön.

Jövőt ringat a karján mi-

A DOLGOZÓK LAPJA
Kulturális melléklete

1021

Három megye képzőművészeti kiállítása

Első ízben jelentkezett kiállítással a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének nemrég életrehívott északdunántúli területi szervezete 1964. decemberében a székesfehérvári Csók István képtárban. Ez az első alkalom, hogy a közönség és a művészek is együtt láthatják Fejér, Győr-Sopron, Komárom megye festőinek, grafikusainak és szobrászainak alkotásait.

A kiállítás inkább az erők felmérését célozza, mégis érezhető, hogy a közös tárlatnak jóval nagyobb a súlya, mint az eddig rendezett megyei kiállításoknak volt.

Az összkép változatos, akár a témákat, akár a képek műfaját tekintjük. Témabeli és technikai változatosság (olajkének, temperák, monotypiák, guacheok, linók, krétarajzok, akvarellek, kisplasztikák) mellett, bátran állíthatjuk, hogy az anyag művészi színvonala országos visszhangot váltott ki, sok a jó mű és még több az ígéretes tehetség. Nekünk Komárom megyeieknek külön örömünkre szolgál, hogy a 25 kiállító művész közül nyolc szűkebb hazánkbeli: *Sz. Győrffy Klára, Dobroszláv Lajos, Kerti Károly, Kóthay Ernő, Krajcsirovits Henrik, Szlávik Lajos, Végvári János* festők, és *Brém Ferenc* szobrász.

Az eddig is komoly művészi rangot képviselő festők, mint *Tóvári Tóth István, Kerti Károly* és *Áron Nagy Lajos* mellett, éppen ezen a kiállításon emelkednek megfelelő rangra olyan ismert és erőteljes tehetségek, mint *Barabás László, Szlávik Lajos, Cziráki Lajos* és mások.

A SZÉKESFEHÉRVÁRI TÁRLATRÓL

Igaz, hogy egy-egy művész munkásságát nem lehet 3—4 mű alapján értékelni, mégis ez a kiállítás alkalmas arra, hogy festőink helyét — az országos színvonalat szem előtt tartva — helyesen határozzuk meg.

A legegységesebb hangulatot és kiegyensúlyozott alkotói technikát Áron Nagy Lajos képviseli 5 olajképével. A hideg kék színek megkapó variációit nyújtja, víz és pára ihlette képein. A tó és a tenger szerelmese, tudatos, megtisztult szeretettel alkotja képpé a partokat, hajókat, sziklákat. Hatásában is legsikerültebb műve, a *Salamisnál* című olajfestmény.

A szomszédos megyék festői közül elsősorban a fiatal Cziráki Lajos és Barabás László, valamint az idősebb nemzedéket képviselő Tóvári Tóth István érdemel mind a szakmabeliek, mind a nagyközönség részéről különös elismerést. Cziráki Lajos olajfestménye, az *Önarckép-kompozíció* finom, az árnyalatokban is látványosan differenciáló, flamand mesterek stílusát idézi. Barabás László, bátor, harsány színeivel és ökonomikus szerkesztésével tűnik ki. Tóvári Tóth temperái színgazdagok, kitűnő technikával készültek. Az *Ősz* mindent elmond a témáról, és ahogy azt elmondja, sokáig marasztalja nézőjét a mű előtt.

Számunkra kellemes, hogy a Komárom megyei művészek nemcsak mennyiségben, de minőségben is meghatározó hányadát alkották a tárlat anyagának.

Kerti Károly inkább grafikai munkáival szerepel. Egyetlen olajképe azonban felülmúlja a grafikai műveket. A „Család" című képe kitűnő megfogalmazása a művész bensőséges mondanivalójának. Sötét alapszínei belső fényeket sugároznak. Kerti karakterérzéke „Öreg halászok" című linóján mutatkozik meg különösen erőteljesen.

Formailag és tartalmilag egyaránt elismerést vívott ki Szlávik Lajos 3 olajfestménye. *Szövőlányok* című kompozíciója harmoniájával, nyugodt ritmusával, a hideg és meleg színek hangulatos egyesítésével a legrangosabb képek közt szerepel. A *Gömbakácok* című kép emlékeztet leginkább a három év előtti Szlávik Lajosra. Az alkotáson fekete konturok uralkodnak, zöldbe és sárgába tartott ecsetje ebből indult, hogy egyéni karakterű, sallangmentesebb pikturához jusson el.

Krajcsirovits Henrik szép gyűjteménnyel gazdagítja a kiállítást. Az ismert *Vitázók* című linóján kívül a *Tájkép* (kréta) és a *Párizsi háztetők* (monotypia) tetszett a legjobban. Az erőteljes, dekoratív színfoltok vetekszenek a nagyvonalúan összefoglaló kontúrokkal, s a kétfajta kifejező eszköz érdekes művészi egyensúlyt teremt.

Dobroszláv Lajos finom tónusú akvarelljei, Sz. Győrffy Klára formákban gazdag művei, Kóthay Ernő művészi szigorral komponált tájai, és Végvári János természet-ihlette olajképei, mind kiemelkedő értékei a kiállításnak.

A területi szervezet létrehozásának helyességével ez a kiállítás meggyőzte a közönséget. Ez a forma alkalmas arra, hogy még nagyobb távlatokat nyisson, és a művészeket egyre jobb alkotásokra serkentse a közös munka. S egyúttal az eddiginél sokkal hatásosabban szolgálja az új ízlés és esztétikai igény terjesztését. Ehhez természetesen az kell még, hogy a területi szervezet mind a három megyét tekintse „középpontjának" és kiállításait mindenütt mutassa be.

A közönség és a kritikus elégedett a művekkel. Azt azonban sajnáljuk, hogy a festők és grafikusok jelentős csoportja mellett, csak két szobrász mutatkozott be. Közülük a megyénkbeli Brém Ferenc erőteljes kisplasztikákkal jelentkezett. A területi szervezet impozáns katalógust is készített az anyagról. Kár hogy a művészeket — akár pár szóban is —, nem mutatják be, holott a közönség a művészre is kíváncsi.

A kiállítás még nyitva tartja kapuját, de már most is megállapítható, hogy szép sikert ért el.

A bemutatott anyag színvonala pedig arra a következtetésre jogosít, hogy a jó kezdetet még kitűnőbb folytatás követi, és hogy még több és egyre jobb műveket várhat a közönség a három megye képzőművészeitől.

Györky Zoltán

1964 DEC 5
Magyar Hírlető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kormorom Megyei Dolgozók
Lapja

...auban

Aztán jött az este, s mi körülálltuk a dísztelen, hosszú asztalt. Karácsony este volt, tehát elénekeltünk egy karácsonyi dalt, majd Baráti Huszár Aladár, a kormánypolitikusok egyik vezére beszélt. Aztán dideregve és borzongva, elkezdtem a verset mondani.

Azelőtt én nem szerettem ezt a költeményt. Nem jártam Flórencben és nem voltak báli emlékeim — engem szigorúbb világ nevelt és szigorúbb világ nevelte azok többségét is, akik az asztal körül ott álltak velem. Sohasem burkolóztak selymes és csillogó fényekbe a mi örömeink. És mégis, a szenny és piszok közepén úgy éreztük, mintha nekünk írta volna a költő idegenszerű szavait, hogy tiltakozzunk velük az embertelenség ellen, mely közrefogott s mely ránk akarta kényszeríteni az erkölcseit.

„Oly szomorú embernek lenni,
És szörnyűek az állat-hós igék,
S a csillagszóró éjszakák
Ma sem engedik feledtetni
Az ember Szépbe-szőtt hitét,
S akik még vagytok, őrzőn, árván,
Őrzők: vigyázzatok a strázsán."

Óriási csend követte a költeményt. Az ünneplők sápadtan nézték egymást és sokuknak könnyes lett a szeme. Aztán előbbre lépett Kis Zsiga és megtörölte szemüvegét:

„Emberek vagyunk, barátaim..."

★

Nincs több meséim valóm. Csak még annyi, hogy a karácsonyi ünnepektől fogva a mi barakkunk udvaráról véglegesen eltűnt a dachaui tánc.

Baranyi Ferenc:

Kilenc hollómadár

Oly kegyetlenül szép a tél:
jég-pallosú bakó:
kinek mezítlen vállain
fehér palást a hó,

a pusztán föl-le kóborol
és mindig arra sújt
ki minden hajlékból örök
időkre kiszorult,

csak azt fejezi le a tél
kinek nincs mása se:
se háza, földje, rokona,
csak tél-igézete,

ki havas dűlőn ténfereg,
ki dermed és vacog,
s az minden bűne, hogy szegény
és kiszolgáltatott.

Olyan vagy, lásd, akár a tél:
kit biztonság föd el
hatásodtól, nem tudja tán
azt sem, hogy létezel,

de aki hozzád fut, kinek
egyetlen módja vagy,
tündéri hóhér, az neked
csupán csak áldozat,

szép kék fagyoddal gyilkolod
— ó szörnyűszép halál! —
ágyad körül prédára les
kilenc hollómadár.

Manóm legyen veled

Manóm legyen veled,
mely fürge, mint a villám,
őrizze léptedet
kis bíborszínű fény.

Manóm legyen veled,
megóv majd és vigyáz rád,
elsimítja a párnád,
és halkan énekel.

Manóm legyen veled,
szerelmem él szemében,
vigyáz el ne feledd,
hogy hozzám érsz haza.

Flórián Zsuzsa

BÁM

1 «««

Negyedik esztendeje dolgozott már Kovács a Bámexbumfért Ló utcai telepén. Szótlanul és szorgalmasan, reggel nyolctól délután fél ötig.

Így telt el négy esztendő.

Egy napon aztán felemelte a fejét az akták közül és nagyon halkan azt rebegte:

— Attól tartok, ez így nem lesz jó...

A kollégák döbbenten néztek rá.

2 «««

Fél évvel később a főnöke behívatta:

— Fülembe jutott, Kovács kartárs, hogy maga valamire azt mondta: ez így nem lesz jó... Mi az, amit nem talál nálunk jónak?

— Már nem emlékszem pontosan — felelte Kovács. — Ha eszembe jut, feltétlenül meg fogom mondani.

— Elvárom öntől...
— Számíthat rám.
— Előre is köszönöm.
— Szívesen.

3 «««

Egy év múlva Kovács felkereste a főnökét.

— Tudom már, hogy mi nem tetszett annak idején... Ha igényt tart rá, hogy elmondjam...

— Hát persze, hogy igényt tartok rá, sőt mód felett kíváncsi vagyok...

— Akkor, úgy gondolom, itt az ideje, hogy elmondjam...

A főnök az órájára nézett.

— Sajnos, ez nem a legjobb időpont... A minisztériumba kell mennem.

— Akkor majd máskor — felelte türelmesen Kovács.

— Elnézést kérek...
— Szóra sem érdemes.
— Ügye megért engem... A munka...
— Tökéletesen...
— Viszontlátásra...
— Majd jelentkezem...
— Alkalomadtán...
— Alkalomadtán...

— Miért [illegible]
— kérdezte a főnök [illegible]tól. — Mondtam, hogy alkalomadtán keressen fel...

— Nem olyan sürgős a dolog.

— Magának milyen időpont felelne meg a legjobban? — kérdezte a főnök.

— Mit szólna holnap három órához?

— Sajnos, akkor el vagyok foglalva... De nem találkozhatnánk holnapután négy órakor?

— Részemről semmi akadálya...

— Persze, közbejöhet valami...

— Ezzel tisztában vagyok...

— Már nagyon-nagyon kíváncsi vagyok, mit fog mondani.

— Remélem, nem fogok csalódást okozni.

— A viszontlátásra! Pontos legyen!...

— Pontos leszek...

5 «««

Hat hónap múlva találkoztak.

— Nos? — kérdezte a főnök Kovácstól.

— Ha érdekli önt a véleményem...

— Hát persze, hogy érdekel...

— Nos, akkor elmondom... Én úgy találom, hogy az ügyintézésünk még eléggé bürokratikus. Lehet, hogy tévedek.

— Mindenesetre figyelemre méltó, amit mond. Gondolkodni fogok rajta.

— Köszönöm.

— Én köszönöm.

— Szó se lehet róla. Én köszönöm.

6 «««

Másnap Kovácsot áthelyezték a Bámexbumfért Só utcai telepére.

— Idegesített a fickó — mondta a főnök. — Nem bírom az izgága embereket...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Sz. Győrfy Klára

Komárom Megyei Dolgozók
Lapja

1021

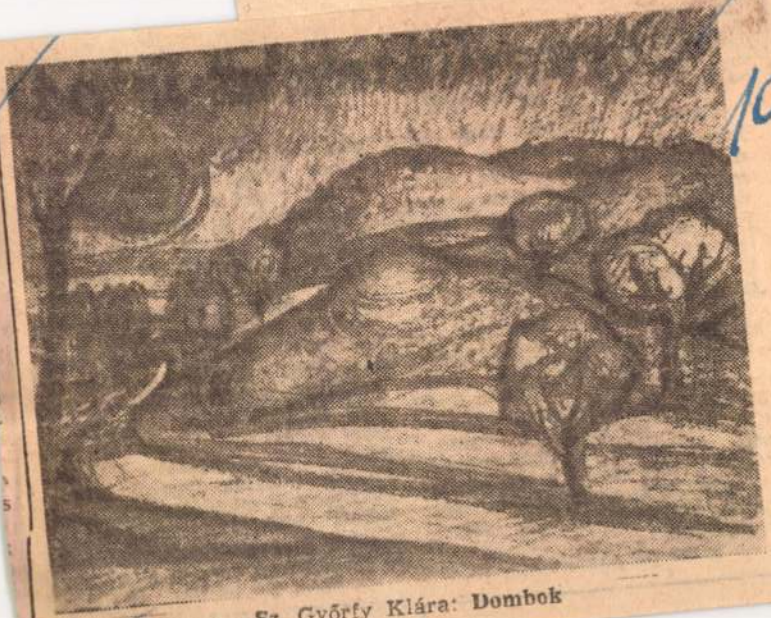

Sz. Győrfy Klára: Dombok

...t is párt...

munkás azonban nem ment nyugdíjba. De nem ám! Alig, hogy abbahagyta az egyik helyen, a másikon máris folytatta. Éppen csak elbúcsúzott régi munkahelye, a 22-es építőipari vállalat kommunista kollektívájától, s új alapszervezetében, a tatabányai I-es körzetben már folytatta is a pártmunkát. Mégpedig ugyanazt, mint előzőleg: a vezetőség agitációs és propaganda felelőse volt ott is, s lett emitt is. Íme: mint „agit-propos" tehát a legkevésbé sem ment nyugdíjba.

És mint propagandista, mint

sem. Mert *Németi* ...ugdíjas kőfaragónak ...ondja — valóságos ...ye az oktatás, a felvilágosítás. Jövőre lesz negyven esztendeje, hogy bekapcsolódott a munkásmozgalomba, s már a felszabadulás előtt, a szakszervezetben is a dolgozók felvilágosítása volt a legfőbb törekvése. S ez a buzgalma a felszabadulás után sem hagyott alább („legfeljebb" most már nem fenyegette ezért elbocsátás, kitoloncolás). Egyik legelső munkása volt a megyében a kibontakozó ismeretterjesztésnek. S a párt propagandamunkájából is tevékenyen kivette a részét.

— *Most az utóbbi két évben a marxizmus—leninizmus kérdéseinek tanfolyamát ve-*

Györfy Klára

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DOLGOZÓK LAPJA
Tatabánya
1969 JUN 22

1021



GYÖRFY KLÁRA: VERA

Látogatás Nausch Géza ötvösművésznél

A hűség ára...

Tessék elképzelni a következőket egy hatszor háromméteres szobában: vésnökasztal, satupad, fotó-nagyító felszerelés, festőszekrény, festőállvány, ágy, szekrény könyvekkel, lemezvágó, présgép, két szerszámos állvány (a kalapácsoknak!) üllő, egy öreg hokedli mosdótállal, kovácstűzhely (a napokban vette), univerzális egyengető, fényelő tőke, szarvasüllő, és még vagy 5—6 féle üllő — ezek a nagyobb dolgok. De ebben a szobában van 37 rámázott festmény és grafika, rézlemezek, vasszálak, dobozok és nem is tudom hirtelenjében felsorolni, hogy mi minden, és hogy milyen mennyiségben; de kályhának, amely télen fűtésre szolgálna, már nincs

Nem akárhová, nem akárhogyan. Úgy, hogy utána él az anyag a formájában. Borotválkozás? Eszébe se juthat! Még panaszkodni is elfelejt!

De ezt még eleddig nem igen nézték nála.

Én elgondolkodom: ha egy városban a kereskedelem giccsporcelán szaküzletet

lokálpatrióta lettem: ne engedjük el a tehetségeket! — mondom. A város, a megye kultúrája sínyli meg, ha Nausch Géza és a többiek gondját-baját indulati meggondolásból vizsgáljuk... „Mert egyszer azt mondta!" „Mert egyszer panaszra ment felsőbb szervekhez." Bűn



Sz. Győrfi Klára

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Komárom Megyei Dolgozók Lapja

1966 FEB 27.

1021



Sz. Győrfi Klára: Gyerekek galambbal

A gyermek érdekében

A Nők Lapja egyik közelmúltban megjelent számában világhíres filmsztárt mutatott be olvasóinak. Többek között megtudhattuk róla, hogy második házasságából három gyermeke született, s hogy bár ez az életközösség is felbomlott, a filmszínésznő a gyerekekre való tekintettel a barátság ápolására törekszik volt férjével. De nemcsak ezért, hanem mert azt vallja, hogy második házassága is életének egy része. Ez jutott eszembe, amikor a gyámhatósági eljárások, határozatok között búvárkodtam, és személyes benyomásokra támaszkodva azt kellett megállapítanom, hogy az elvált szülők között az [illegible]

Tízéves gyerekről volt szó, aki talán szívesebben focizik, minthogy látogatásával tiszteletet tanúsítson anyja iránt. A gyerek nem születik bele az ilyen erkölcsi normákba. A szülők kötelessége ezeket kialakítani benne, a saját érdekében is. Ugyanez az apa neheztelő hangon adta elő, hogy az anya az iskolában látogatja a gyereket s ezzel zavarja őt a tanulásban, felzaklatja lelki egyensúlyát! Arra talán nem is gondol, hogy a szülői vágyak, érzések az ő esetében naponta elégülnek ki, míg az anya hiányát érzi ennek, s mert a gyermek nem látogatja őt, így kénytelen megoldást keresni. Két- [illegible] nem a legsze-

agyar Hirdető
AJTÓFIGYELŐ
t V., Petőfi Sándor u. 17
elefon: 188-296, 188-307
Komárom Megyei Dolgozó
Lapja
1966 JUN 19

Monológ

Magá... nyod szemed alá véste
...k farkasordító teled·
Lassacskán megkeseredett
szádban a nyál.
A süppedt, vízenyős lapály
nem érti már külön
[törvényedet.

Kinek felelsz magányoddal,
farkasordító teleiddel?
Törvényed immár külön
[törvény,
életed: régi, fájó múltad.

A mezőkön át verőfényben
Robinson árnyékod ballag.
Csöppnyi sziget vagy a tájon.
Körülötted
társukként szorgos gépekben
gondolkoznak már a falvak·

Kinek felelsz magányoddal,
farkasordito teleiddel?
Szép, melegszavú közösségből
magadat ki mért rekeszted?

Kitavaszodott arcukból értsd
napjaink egyszerű hitét,
hol szívünkkel búzák vernek
egy ütemre,
nyomunkban az ég hajol le
és álmainkhoz ül az esti rét·

Polner Zoltán

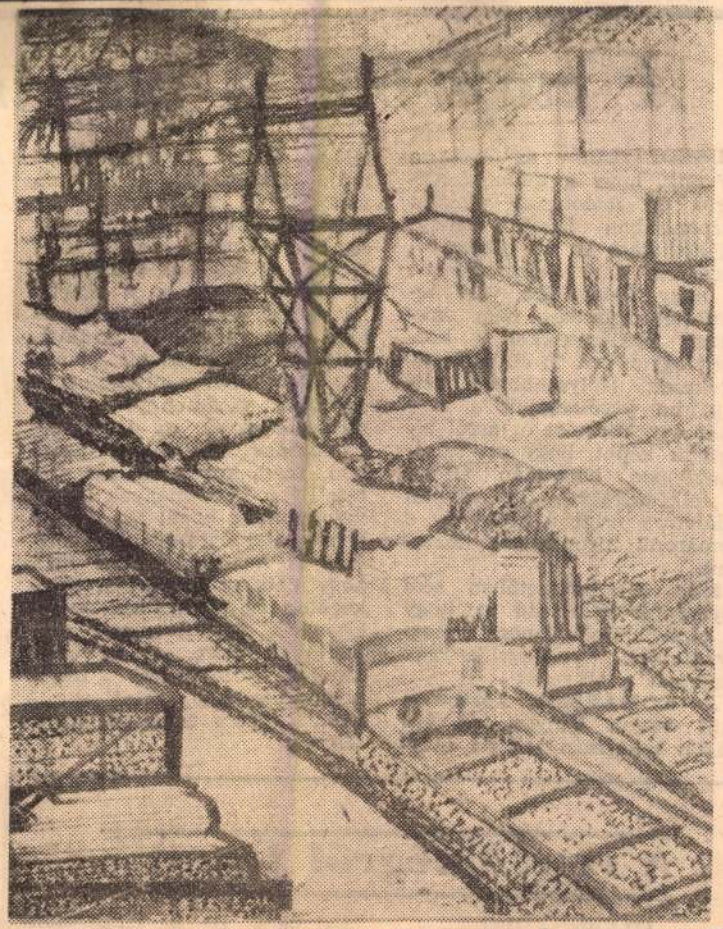

Sz. Győrffy Klára: Teherpályaudvar

A majd-ból is megárt a so.

EREDETILEG az volt a tervünk, hogy a gabonafelvásárló és feldolgozó vállalat központjában kérünk majd tájékoztatást az új gabona fogadására való felkészülésről. A nagy dologidőre való tekintettel azonban nem zaklattuk kérdéseinkkel a központ egyébként is elfoglalt illetékeseit. Helyesebbnek véltük, ha kiválasztjuk a vállalat egy körzetét és arról alkotunk képet, hogy ott tulajdonképpen hányadán állnak a felkészüléssel. Így csupán találomra esett a választás a komáromi kirendeltség körzetére.

Már a bevezetőben sem rejthetjük véka alá azt, hogy a tapasztalatok nem megnyugtatóak. De vegyük csak sorjában a tényeket.

A KOMÁROMI körzetben 1127 vagon kenyér- és 400 vagon takarmánygabona átvételéről, illetve tárolásáról kell majd gondoskodni a vállalatnak. Tehát nézzük, hogyan készültek fel e nagymennyiségű termés fogadására? Ácson, Kisbéren, Bakonyszombathelyen stb. a magtárak közel sem üresek. Pénteken még mindenütt számottevő gabona-készletet tároltak. Pénteken mondták ezt is: „aratásig valamennyi raktártért előkészítik az új termés fogadására..." Hétfőn azonban már kezdődik az aratás. Ilyen körülmények között vajon mikor kerül sor a magtárak kitakarítására, meszelésére és fertőtlenítésére? Igaz, hogy néhány raktárban megkezdték a takarítást — a készletek elszállításának megfelelő ütemben —, de ez a munka közel sem folyik olyan ütemben, mint azt a gabona gyors érése megkövetelné.

LÁTOGASSUNK el Ácsra és nézzük meg, hogy azt a szárítógépet, amely tavaly csaknem országos rekordot állított fel, felkészítették-e a közelgő nagy munkára. Meglepő kép fogad: az ácsi szárítógépet Tatára szállították. Hogy mivel szárítanak Ácson? A hír szerint: modern géppel, olyannal, amelyikre kézi erő helyett láncszerkezet továbbítja majd a termést. A gépóriás azonban még nem érkezett meg Ácsra — csupán a fűtőanyag van a helyszínen. A legjobb esetben is legkevesebb, két hét kell az összeszereléséhez.

Tehát a komáromi körzetben szerzett tapasztalatok összegezése: majd kiürülnek a magtárak, majd takarítanak, majd elvégzik a fertőtlenítést, majd összeszerelik a szárítógépet... Nem is folytatjuk tovább a felsorolást. Hiszen így is éppen elég majd-ot „könyveltünk" el, pedig még említést sem tettünk arról, hogy a tsz-ek vezetői mennyire kíváncsiak például arra, hogy a tsz fuvarokért — a gabona beszállításáért — mennyi térítést fizet majd a vállalat. Végeredményben csak azt írhatjuk, hogy a vál-

A rendőrségről jelentik

ÖTVENNYOLC BŰNCSELEKMÉNY

Miskolcra. Itt is több munkásszállót kifosztott, köztük a Műszaki Egyetem kollégiu-

Emberek

Gondolatok egy festményről

A modern festészet sok képviselője hangsúlyosan hirdeti, hogy nem óhajtja ábrázolni a valóságot. Vallja, hogy meg akar szabadulni a valóság másolásának, de formálásának, alakításának kényszerétől is. A művészet már van olyan fejlett — mondják —, hogy nincs szüksége a realitás mankójára; a festészet nyelve már olyan fokra emelkedett, hogy saját eszközeivel is képes a kifejezésre, nem kell kölcsönkérnie a való világ formáit, színeit.

Egy másik ilyen törekvés a közléstől való szabadulás: sok modern festő hirdeti, hogy nincs szóban is elmondható mondanivalója, nem akar erkölcsi, vagy politikai tételeket a festészet nyelvén megfogalmazni. A festő nem próféta és nem agitátor — mondják —, nem feladata, hogy bármiről, bárkit is meggyőzzön.

A valóság kényszere ellen hadakozva, sokan közülük figyelemreméltó eredményeket értek el az absztrakt és szimbolikus ábrázolásban, a köznapi valóságon túli és a tudatalatti, a megmagyarázhatatlan és a megfoghatatlan jelenségek kifejezésében. A legnagyobbak valóban autonóm festői nyelvet alkottak: a tér ritmikus tagolásával, a színek harmonikus együttesével tudnak érzelmeket, hangulatokat érzékeltetni, s ezek a hangulatok és érzelmek magasrendű művészi élmény kiváltására is képesek. A művészet legfőbb célja, a katarzis fölkeltése, valóban így is elérhető.

A tatai IV. tárlaton is találkozhatunk sok ilyen törekvéssel, ezúttal mégis egy „hagyományos" képhez szeretnék néhány gondolatot fűzni. Győrfy Klára: Emberek című festményéről van szó.

A művész a valóság elemeiből épít, s határozott mondanivalója van, amelyet világosan és érthetően akar velünk közölni. Ha úgy tetszik: másolja a valóságot és vállalja a pontos, ezúttal erkölcsi mondanivalót.

Nézzük meg közelebbről a képet. Egy családot ábrázol: apát, anyát és kisgyermeket. A téma lehetne elavult, ha szokványos családi idill lenne. De nem az. Csak az anyát látjuk szemből, ölében, a nézőnek háttal, a nyakába kapaszkodni készülő kisgyermek. Az apa háttal ül a nézőnek és a családjának. Az anya kedves arcán bánat, szomorúság.

Negatív idill — legyinthetnek sokan —, a családi cívódás sematikus szájbarágása. Igen, de hát a kép sokkal több ennél. Az alakok, a ruhák, a bútorok, a színek végtelenül leegyszerűsítettek, szó sincs hát holmi fényképszerűségről. Egy részlet azonban szembetűnő mégis: a szép, szomorú fiatal anya harisnyája hurkába sodorva zárul a térde alatt. Lemondott már a hiúságról, az eleganciáról, vagy a gyerek, a háztartás gondjai miatt nem jut ideje arra, hogy magával törődjön. Az apa háta, leszegett feje közömbösséget, közönyt sejtet: untatja, vagy idegesíti a család, a gyerek. A kompozíció derékszögű háromszög: az átfogó a bal felső sarok felé mutat, így az egész kép egyensúlya megbillen, feldől.

A kép címe: Emberek. Akiknek életében tehát együtt van fény és árnyék, öröm és gond. A művész a gond egy pillanatát leste el: a megbomlott harmóniát. Embervoltunkra döbbent rá és emberségünkhöz szól. Szépen, tisztán, közérthetően.

Elavult volna? Nem érzem annak. Hiszek benne, hogy ennek a fajta festészetnek is nemcsak létjogosultsága van még, hanem jövője is.

Homoródy József

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
DOLGOZÓK LAPJA
Tatabánya
1969 JUL 8

Számvetésre készülnek

Megyénk házinyúl és haszongalamb tenyésztői

Házinyúl- és galambkiállítás Esztergomban

Komárom megyében a háztáji és egyéni gazdaságokban termelt házinyúl és húsgalamb felvásárlásával, e cikkek árutermelésének növelését elősegítő tenyésztői munka szervezésével, segítésével az általános fogyasztási szövetkezetek foglalkoznak.

Kilenc vagon házinyulat

vásárolnak fel megyénk fogyasztási szövetkezetei ma már a háztáji és egyéb gazdaságokból. Ez azt jelenti, hogy a nyúltenyésztők — akik zömmel nyugdíjas munkások, értelmiségiek — éves szinten mintegy kétmillió forint kiegészítő jövedelemhez jutnak csupán a „vágónyúl" értékesítéséből. Ehhez a bevételhez még hozzá kell számítani az egymás közötti tenyészanyag értékesítés forgalmát, valamint az éves szaporulatnak mintegy 35 %-át kitevő értéket, melyet háztartásukban elfogyasztanak. Mindezt egybevetve megyénk háztáji gazdaságainak házinyúl tenyésztése élősúlyban kb. 15 vagon húst állít elő 3—3,5 millió forint értékben.

Ez az eredmény önmagában véve nem sok. Vannak megyék, ahol ennek többszörösét produkálják. Mi, a Komárom megyei nyúltenyésztőkkel együtt mégis büszkék vagyunk rá, mert a nyúltenyésztést megalapozó több éves szívós szervező és tenyésztői munka gyümölcsét látjuk benne.

Megyénkben 1963-ig annyiban lehet csak nyúltenyésztésről beszélni, amennyiben a „hobby"-ból való nyúltartás annak nevezhető. Ebben az időben szervezett nyúltenyésztési munkáról, árutermelésről nem beszélhetünk. Szövetkezeteink nyúl felvásárlása 1962-ben kezdődött meg, de ez időtájt nem érte el az 50 mázsát. Ahhoz, hogy a nyúltenyésztés árutermelése növekedjen szövetkezeteinknek sokrétű feladatot kellett egyidőben megoldaniuk; be kellett bizonyítaniuk a nyúltenyésztés hasznosságát, le kellett győzniük a nyúlászattal szembeni előítéleteket, növelniük kellett a nyúltenyésztők számát, tenyésztelepek hiányának ellenére meg kellett szervezni a tenyészanyag-ellátást úgy, hogy a nyúltenyésztők törzsállománya minőségi változással egyidejűleg számbeli-leg is nőjön, harcot kellett indítaniuk a primitív tartási viszonyok ellen a korszerűbbért.

Mindennek érdekében szövetkezeteink következetes agitációs és propagandamunka mellett nem kevés anyagi áldozatot is hoztak: szakmai előadásokat szerveztek és finanszírozták a ten... melynek 86 %-át szerződéssel alapozták meg. A szerződött mennyiség 75 %-át a társulásokkal kötötték le. Ezek a tények azt bizonyítják, hogy a társulások gazdasági tevékenysége — mivel az áru-alap nagy hányada tőlük származik — szoros kapcsolatban van a szövetkezetek felvásárlási tevékenységével.

A kétségtelenül jó eredmények mellett, amelyeket megyénk nyúltenyésztői és szövetkezetei a közös erőfeszítéseik gyümölcseként magukénak vallhatnak, akadnak még megoldásra váró feladatok is. Ezek egyrészt a tenyésztési munka további javításával: a törzsállom...

Tanácskozott a MESZÖV Igazgatósága

A kisbéri ÁFÉSZ székhelyén, Kisbéren tanácskozott a MESZÖV Igazgatósága. A...

Sz. Győrfi Klára

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Komárom Megyei Dolgozók
Lapja

1960 MÁR 13.

1021



Sz. Győrfi Klára: Táj

„Voltak nehéz id

Hermann nénit, a dorogi tröszt nemrég nyugalomba vonult portását gyermekkorom óta ismerem. Gyurka fiával együtt csatangoltunk erdőn-mezőn, jó volt átmenni hozzájuk. Emlékszem többen mondogatták róluk, hogy Franciaországból jöttek, de hogy miért voltak ott, s mi késztette őket hazatérésre a játéknak élő gyerek számára teljesen közömbös maradt. Aztán ahogy múltak az évek úgy teljesedett ki a Hermann családról alkotott kép bennem is, s most, hogy özvegy Hermann Györgyné nevével a Magyar Közlönyben a kitüntetettek között találkoztam, nem lepődtem meg, inkább jóleső örömmel vettem tudomásul

— Éppen azon tanakodtam, megérdemeltem-e ezt az elismerést? Ez a nőnap felejthetetlen lesz számomra, a legszebb ünnepnap — mondta, s



Sz. Györfy Klára

E.Nagy Lajos: Tatabányai képző- és iparművészek kollektiv tárlata. Ez van. Uj Forrás, XX. évf. 1.sz. 1988. 54.p.

figuratív viszont *Sz. Györfy Klára* két képe: úgy tűnik, mindkettő egy évtizedekkel korábban gyűjtött élményanyag — és az akkor elsajátított kifejezésmód — korrekt, de kissé anakronisztikusnak ható tükröződése.

GYÖRFI Lajos sobrai

Bay Zoltán-érem, 1998

VSz 2002.496.

Sz. Győrffy Klára Sestö

Mivek nem emlitve

Komásom Mergei Dolgozók Lapja 1966. máj 8.

Sz. Györfy Klára

Festőművész. Kamarakiállítása lesz a tatabányai Kép-presszóban.

Cultúra.

Népművelés, 1964 9. szám, 42. lap.

M.D.K.

Győ vfy Klára
festő

Bemutatta munkáit a
kiállitáson.

Székely Loltán: A Komárom megyei képző művészek.
Művészet, 1961, augusztus — 39 l.

MDK

Egő rfy Kiára
festő

Bemutatva munkáit a
kiállításon.

Sélely Lettau: A Romaróm megyei képzőmüvészek
Műnyomat, 1961, augusztus — 39 f.

MDK

Sz. Győrfi Klára

résztvett a megyei képzőművészek esztergomi kiállitásán.

monotipiái.
"Eső"
"Eső"

-öv-: Meglepetések nélkül.
Komárom Megyei Dolgozók Lapja. 1962. dec. 8.

Sz. Györfi Klára

MNK

A Komárom megyei Képzőművésznek Csoportjának a TIT székházában megnyílt kiállításon szerepel.

—: Állandó Képzőművészeti Kiállítás nyílt Tatabányán.

KOMÁROMMEGYEI HÍRLAP, 1957. márc. 12.

MDK

Sz. Györfi Klára

junius közepe óta a művésztelep lakója.

--: Művésztelep Oroszlányban.

Komárom megyei Dolgozók Lapja. 1964. jul. 1.

MDK

Győrfy Klára

Borus idő, paszt.

Északdunántuli képzőművészek 3. kiáll. Szfvár
Csók I. Képtár 1966.

M.D.K.

Györffy Klára
festő

Ipari tájképeket fest Györffy első-
sorban.

Ortner Tivadar: Tatabányai képek
Élet és Irodalom, 1963. március 26-10 esp

MDK

Győrffy Klára

A Komárom megyei művészeknek a tatai Vármuzeumban rendezett tárlatán szerepelt.

"Csendélete"

-.-

Artner Tivadar: Három Kiállitás.
Élet és Irodalom, 1959, jul. 24. 8. l.

Gyöffy Klára

Szerepelt a Komárom megyei képzőművészek őszi tárlatán.

Komárom megyei 1965. nov. 7.

Sz. Győrffy Klára

Szerepelt a Komárom megyei őszi táslaton.

Komárom megyei D.L. 1965. nov. 14.

A megyei őszi táslat anyagából. Gombkötő Gábor.

Sz. Györfy Klára

Dombol Jihanybau, monotypia, 45 x 50 cm
Balatoni felvidék " 41 x 48 "
Jihanyi öböl " 31 x 50 "

Reprod.: Jihanyi öböl

Északdunántúli képzőművészek második
Kiáll. Szekszfehérvár, 1965. kat. bev.:
Kovács Péter.

62 l.

Sz. Györfy Klára

Festő. 1925.

A képz. Főisk. Szőnyi a mestere. 1949 óta Tatabányán dolg. mint pedag. Állandó résztvevője a tatabányai és megyei Ziáll. valamint a Területi Szerv. a VIII. Mars. képz. Kiáll., az Orn. Nő-Ziáll. és a Ped. Kiáll. Önálló Ziáll. 1959-ben rendezi Tatabányán. 1 művét a M.N.G. vette meg.

Északdunántúli Képzőművészek második Kiáll. Szézes/Chérvás, 1965. Kat. bev.: Kovács Péter.

62 l.

Sz. Győrfy Klára

Szikák között sgr.

Sz. Győrfy Klára festőművész
kiállítása Tatabányán

Sz. Győrfy Klára

SZ. GYÖRFY KLÁRA festőművész kiállítása tegnap nyílt meg Tatabányán a kertvárosi Bányász Művelődési Otthonban. A művésznő 15 festménnyel mutatkozik be a bányászlakónegyedben.

Magyar Hirlap.1977-264-8

Sz. Györfy Klára

Anyám emléke repr.

Sz. Györfy Klára festőművész
kiállítása Tatabányán

Sz. Gyürky Klára

Vihar repr.

Sz. Gyürky Klára festőművésznő
kiállítása Tatabányán

Gröfy Klára

Borús idő, pantel 10x42 cm.
(repr. 23 l.)

Északdunántúli képzőművének harmadik kiállítása. Székesfehérvár, 1966. Kat. szerk.: Kralovánszky Alán. Bev.: Kovács Péter.

6 l.

Sz. Győszy Klára

Csúvshegy és Csendélet virágokkal
c. műve (eml.)
szerepel a megyei Őszi Tárlaton

Jenkei János: Őszi tárlat 1968

Komárom m. Dolgozók hagyja
1968 XI. 24 Fold.

Sz. Györfi Klára

60. Szénosztáfozó, filc, 30×40 cm.
61. Falu vége, filc, 30×40 cm.

Északdunántúli képzőművének első riáll.
1964, szélesfehérvár. Kat. bev. Kovács Péter,

MDA.

Szó Györffy Klára

Kiállitási kritika

Dolgozók Lapja 1966 nov.15.

MDK.

Sz.Győrfy Klára

Komáromi kiállitásáról

Komárommegyei Néplap 1967 ápr.1.

MDK.

Győrfy Klára

Kiállitási kritika

Dolgozók Lapja 1966 nov.9.

MDK.

Győrfy -

Kiállitási kritika

Somogymegyei Néplap 1966 okt.27.

MDK.

Sz.Györfy Klára

Riport

Komárommegyei Dolgozók Lapja 1966

juli 22.

Sz. György Klára

Riport

Kompromisszum Bolgárok Ispia 1966

Juli 22.

MDK.

Sz.Györffy Klára

Kiállitási kritika

Komárommegyei Dolgozók Lapja 1966 szept.18.

MDK.

Sz. Györfy Klára

Wehner Tibor: Képzőművészeti krónika
Komárom megye, 1984. XI-XII.

Uj Forrás, 1985. április

. Sz. Görffy Klára
festő

M.D.Y

Részt vett a tatabányai
tárlaton.

D. Fekete Zsuzsa: A komáromi megyei képzőművészek.
Művészet, 1966. szeptember - 4 l lap.

Györffi Klára

MDK

Fenti művész 7 művésztársával együtt kiállitást rendez Tatán.

/csendélet/

Esti Hirlap 172 sz. 1959. jul. 24. 2 old.
/Cs.M. cikke/

GYÖRFFY Klára, Sz. (festő)

Sokkal hitelesebbnek érezzük Andráskó István és Papp Albert festői programját. Mindketten - más uton haladva - vállalják a természet a mai valóság ábrázolásának kényszerét. A táj jelenti számukra az éltető kutfőt, nem sémákban gondolkodnak. Az ő kifejező-eszközeik is hagyománygyökerüek. de a szineket , formákat küzdelem árán irták át a maguk képére. Andráskó lirai tájképe (Éjszaka) időtlenebb légiesebb, Papp Albert tömbökből rakott kép-jelentése komora valóságra tereli figyelmünket (Völgy télen). Harmadikként Novák Lajos társul melléjük, aki ugyancsak a föld igézettje, de a látványból kiszüri az ösztönösség minden nyomát, s néhány visszafogott, élesen elkülönülő szinre támaszkodva emeli trónra a geometriát (Kapuban). Sz. Györffy Klára őszi dombok cimü festménye zárhatja le a festők mérlegelésé SALSMON Nándor: Észak-dunántuli tárlat Szombathelyen. Uj Forrás, 1986/2. 76.p.

Sz. Győrfy Klára

Konstruktív megfogalmazási festmény ennek egyaránt témája az ember és a dunantúli táj.

—: Komárom megyei képző művészei.
Művészet, 1979. május – 40. lap.

Sz. Görgey Klára

Az ötvenes évek második felétől szerepel a komáromi megyei és az országos tárlatokon.

— : Komárom megyei képzőművészei. Művészet, 1979. május — 40 lap.

Sz. Győrfy Klára

A művész 1949 óta él Tata-bányán.

— Romáromi megye képzőművészei.
Művészet, 1979. május – 40. lap.

Sz. Görög Klára

Méltatás.

Wehner Tibor: Visszhangtalanul.
Művészet, 1979. május – 36. lap.

Gz. Györfy Klára, festő, grafikus

A tatai Várban, megrendezett hagyományos kiállításon szerepelnek a művész művei: két festménye a reá jellemző elemekből épül. „Mesebeli jegyespár" c. nyomata (emlitve és repr.)

Jenkei János: Észrevételek az Őszi-Téli-tárlatról. Dalgazók Lapja, Komárom, 1977. dec. 18.

Sz. Győrfi Klára

1973. nov.-ben. sérít vett a Marcibányai téri Útlörő-házban rendezett Komárom megyei képzőművesek tárlatán.

Népszava, 1973. nov. 16. 101. évf. 268 sz. 4p.

Sz. Győrfy Klára

Jelentősebb önálló kiállításai:
Tatabánya, Népház, 1958, 1969,
1971, 1973. : Várpalota, 1969.
stb.

— : Komáromi megye képzőművészei.
Művészet, 1979. május — 40. lap.

Sz. Gyöngyi Klára

Jelentősebb önálló kiállításai:
Oroszlány, Művelődési Központ
1973: Tatabánya, Művelődési Ház,
1976. stb.

— : Komáromi megyei képzőművészek.
Művészet, 1979. május — 40. kép.

Sz. Györfy Klára

Kimagasló rajz, illetve művész-
pedagógiai munkássagát 1969-
ben a Munka Érdemrend ezüst
fokozatával ismerték el.

—: Komárom megyehéprő művészei.
Művészet, 1979. május – 40. lap.

Sz. György Klára:

„A virág" (festmény)

Sz. György Klára, Jestő

Kiállítása nyílik meg
okt. 14-én Tatabányán.

—: Sz. György Klára 2,

ESTI HIRLAP, Bp 1973. okt. 13.

Gr. Györfi Klára festő

A komárom m.-i képzőművészek tárlata II. kor. Marcibányi téri Úttörőházban nyílt még, melyen szerepelnek művei, tájképei.

Tasnádi Attila: Kiállítási kalauz.

Néprzava, 1973. nov. 16.

Gr. Gyárfi Klára festő

A mai nyíló tatai jubileumi kiállításon két szimbolikus tartalmú festménye szerepel.

Jenkei János: Komáromi megyei képzőművészek jubileumi kiállítása Tatán.
Komáromi Megyei Dolgozók Lapja, 1969. márc. 21.

Gr. Győrfy Klára

A Tatán megnyílt Őrzi Tárlaton „Ablak" c. kompozícióját láttuk. (emlétve)

Henkei János: Őrzi tárlat '72.
Dolgozók Lapja, 1972. nov. 26.

Sz. Gyárfy Klára festő

Az idén önálló kiállításon je-
lentkezik, a kiállítási program
szerint.

Dalszínház Lapja, 1943. febr. 4.

Györfy Klára

tatabányai tanár, Szőnyi tanitványa, három éve él Tatabányán. A tárlata az V számu általános iskolában nyilt meg. Kielemkedik Sziget, Auróra, Sajkod holdfény c. alkotásai val

Rajztanitás 1976/3/32

Losonczi: Györfi tárlata

Sz. Győrfy Klára

1974. nov. 1-én Brém Ferenccel együtt kiállítása nyílt Tatabányán.

Népszava, 1974. nov. 2. 102. evf. 257 sz. 10 p.

Györfy Klára

neve emlitve

Müvészettörténeti Értesitő 1972

314. old.

Győrfy Klára, festő

Komárom ban nyílott meg tárlata.

— : o Képek . —

8

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. febr. 4.

Sz. Gyöngyi Klára

Festőművész

Kiállítás Tatabányán

Magyar Hírlap 1973. X. 28.

Sz. Györfy Klára festő

A Komárom megyei képzőművészek 1974. évi őszi tárlatán szerepelnek munkái: „Alkony" – „Tó esté" c. képeit már Oroszlányban és Tatabányán is bemutatta. (említve).

Wehner Tibor: Kísérletek, próbálkozások, átlagszint az őszi tárlaton.
Dolgozók Lapja (Komárom), 1974. dec. 15.

Sz. Györfy Klára

Sz. Györfy Klára mestere a
Képzőművészeti Főiskolán
Szőnyi István volt.

– : Komárom megye képzőművészei.
Művészet, 1979. május – 40. lap.

Sz. Győrfy Klára.

Sz. Győrfy Klára festőmű-
vész 1925-ben Budapesten
született. A Képzőművészeti
Főiskolán tanulmányait
1945-től 1949-ig végezte.

– Komárom megye képzőművészete.
Művészet, 1979. május – 40. lap.

Sz. Győrfy Klára

13. Faradtan műapyagtempera
68 x 79 cm

Őszi tárlat 1976 Tata, Vár Katalógus

Sz. György Klára

Mive szerepel a Tatai Kuny Domokos Muzeum
Őszi Tárlatán

Tata, Vár, 1977. december -1978. január

-katalógus a könyvtárban-

Gz. Györfy Klára

Az Őszi Tárlaton szerepelnek a művész művei.

„Fáradtan" c. (emlitve)

Gombkötő Gábor: Őszi tárlat, 1976.

Dalgozók Lapja, 1976. dec. 14.

Sz. Györfy Klára Festő

A tatai várban rendezett őszi-téli tárlaton szerepelnek a művész képei:
„Leány virággal" – „Rettegés" c. (említve)
„Jövőbe látó" c. kompozíciója (említve)

Jenkei János: Jegyzetek az őszi-téli tárlatról.
Dolgozók Lapja (Komárom), 1975. dec. 21.

St. Györfy Klára

„Tihanyi felszeget" olaj 57 x 83 cm
„Lány vizággal" olaj 53 x 36 cm
„Rettegés" olaj 53 x 36 cm
„Jövőbe látó" papírmetszet 70 x 50 cm

Őszi Tárlat 1975, Tata, Vár 1975 december-1976 január

Sz Györfy Klára

Sajkod holdfényben

Rajztanitás 1976/3/4o

Győrfy Klára: 1.

Rejtett énések gondag skálája felfedezhető újabb temperáiban. Képei azzal lepik meg a nézőt, hogy sikerült a valóságot úgy átszűrni önmagán, hogy még a tőle távol eső világról is a megfestés átélése, a művéni alázat árad, s el ad hitelt a műveknek. Művénetében szabadon árad a líraiság, ugyanakkor elmesél, ám ezt olyan magától érthetődően teszi, oly egyszerűen, ahogy a köznapi nyelvet beszéljük. A hideg melegszínfoltok felelgetnek egymásnak; egymásba olvadó és keményen vágó formák ritmusa vonul fel, majd halkul el a képfelületen.

Baráth Lajos: Győrfy Klára kiállítása Tatabányán

Rajztanítás 1969/4-5 53. old

Győrfy Klára: 2.

A szabadabb formák – mint például egy patakpart amorf formái, melyek csak jelzések, színfoltok — oly erővel hatnak, hogy érzevétlenül bekapcsolják a nézőt az alkotásba oly módon, hogy a fantáziában a mű tovább dolgozik. Ezeket a szabad formákat szerencsésen váltják a házak kemény, geometrikus formái. Fehéren villódzó felületek ezek legtöbb esetben, mintha ünnepre kénülő falusi házfalakat látnánk fevillanni vonatablakból. A kompozíciók csattanói éppen abban a szerencsés pillanatban hízzák alá magát az egén szerkezetet, mielőtt monotónná válna. Ezek a csattanók olyanok mint a zeneműben a dobszoló: kiemel, felrán és megdöbbent.

Baráth Lajos: Győrfy Klára kiállítása Tatabányán

Rajztanítás 1969/4-5 53. old

Győrfy Klára:

Képeinek zenei ritmusa van. Vizparti házak című tempera e racionális korban mesenép kép; a lila, a sárga, a komplementer színek csengésén keresztül a néző egy valóságos, de mégis tündéri világba jut. A Vizparti házak c. képen a képsík alsó rénében a vízfelület fehér foltjára a felső rénben lévő házak függőleges síkja válaszol, elnyúltan apróbb nagyobb formákat képezve. Ezt a formai taglalást ujra felváltja a házak mögött húzódó domb barnászöld íve, mely lezárja a kompoziciót. Csak a bal sarokban hagy egy kis helyet az ég kékjén, melyre a kép jobb sarkából umbrás-okker szín felel. Ez a művén jellemző képépítése.

Bernáth Lajos: Győrfy Klára kiállítása Tatabányán

Rajztanítás 1969/4-5

54. old.

Győrfy Klára: 4.

Egyszerre érzékeltet nyugtalanságot és végtelen nyugalmat. Például a Tó c. képén a lankás dombok nagy nyugalmú, lassú sodrású formáiba, a foltok csendjébe belesereg a faágak kusza vonala. Ugyanezt érzem a Lány borjúval c. nagy, sommázó képén, ahol a lány haja, arca megbontja az egyhangusságot. Nem tartozik művénete semmijen izmusba vagy iskolába, szőnyi hatását levetette, csupán a tiszta hurmánum maradt meg. Magáról vallja: „Számomra a művészet nem látványos produkció, hanem a látható dolgok karakterének, lényegi összefüggéseinek megjelenítése.

Baráth Lajos: Győrfy Klára kiállítása Tatabányán

Rajztanítás 1969/4-5 54. old

Sz. György Klára:

A Komárom megyei képzőművészeti élet egik tartalmas beszédű évekes alakja. Az elmult két esztendő festményeit és gyachtjait mutatja be a kiállítás. Tanulmányait a budapesti Képzőművészeti Főiskolán végezte, mestere Szőnyi István volt. 1949-ben került Tatabányára, azóta itt él és alkot. Kezdetben posztimpresszionista és posztnagybányai stílusjegyek voltak az uralkodóak festményein, ezek halványodni kezdtek a főiskolai évek elteltével, és munkásságára a konstruktív kifejezésmód nyomja rá a bélyegét.

Dévényi Iván: Sz. György Klára festőművész kiállítása

Rajztanítás 1971/5

Sz. Győrfy Klára: 2.

A valóságszeretet, az ember és annak környezete iránti szeretet, érdeklődés, a terminet előtti állítat hatja át munkáit, amelynek legtöbbje figurális ábrázolás és tájkép. Az érzelmi és értelmi elemek összhangja, a művészeti hagyományok és modern festénet vívmányainak eredeti hangú ötvözése, a mai magyar társadalom eszményeivel való elkötelezetsép jellemzi munkáit (Kék madár, A virág, Élet, Szíklák között, Halász) amelyek jelentős előrelépést jelentenek pályáján.

Dérényi Iván: Sz. Győrfy Klára festőművén kiállítása

Rajztanítás 1971/5 32. old

Sz. Győrfy Klára: 3.

1968-ban így nyilatkozott: „Számomra a művészet nem látványos produkció, hanem a látható dolgok lényegi összefüggésének megjelenítése! É hasonló egyfajta, a legjobb értelemben vett realista művészeti programmot és alkotói magatartást tartalmaznak. Újabb alkotásai is bizonyítják, hogy következetesen valósítja meg az önmaga elé tűzött művészi programmot

Dévényi Iván: Sz. Győrfy Klára festőművész kiállítása

Raktárban 1971/5

32. oldal

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 OKT 14

Dolgozók Lapja, Komárom

Dr. Győrfy Klára festő-művész

Műsorkalauz

Tabi László: Családi dráma című vígjáték a Madách Színház előadásában; szereplők: Márkus László, Káldi Nóra, Dayka Margit, Garas Dezső; **Tata,** művelődési központ, Felnőtt színházi bérlet, október 16-án, 19 órakor.

A Bányász Szimfonikus Zenekar koncertje; vezényel: Horst Förster (NDK), közreműködik: Jürgen Piltz (hegedűn); műsoron: Geissler: Olasz vígjátéknyitány, Rossini nyomában, Mozart: D-dur hegedűverseny, Schubert: VI. szimfónia; **Tatabánya,** Népház, Filharmónia bérlet, október 18-án, csütörtökön 19 órakor; **Tatán,** a művelődési központban: Felnőtt hangversenybérlet, október 19-én, 19 órakor.

KIÁLLÍTÁSOK:

Sz. Győrfy Klára festőművész kiállítása: **Tatabánya,** Népház, nyitva: egész héten, naponta 14-20 óráig.

A JEL képzőművész csoport kiállítása **Bokodon** (a Két hét művészet keretében), nyitva: egész héten.

Bajor Ágost festőművész kiállítása; **Esztergom,** Zodiákus klub, megnyitó: október 20-án, szombaton 15 órakor.

A BEMUTATÓ MOZIK MŰSORÁBÓL:

Esztergom, Petőfi: A tojás (14-én), Három csillag (15-én), Nincs idő (15-17), A sziklabarlang titka (18-21), Kis nagy ember (18-24). **Komárom, Jókai:** Zahar Berkut (14-én), Macskássy Gyula emlékműsor (15-én), János vitéz (15-17), Hófehérke hercege (18-19, 21), Valerie (18-19, 21), A francia filmművészet (20-án). **Oroszlány, Ady:** Száguldás a semmibe (14-én), Zahar Berkut (15-17), Ártatlan gyilkosok (19-21). **Tata, Tó:** Lázadás a buszon (14-én), Sodrásban (15-én), Ben Wade és a farmer (16-17), Érintés (15-17), János vitéz (18-21). **Tatabánya, Népház:** János vitéz (14-én), Lázadás a buszon (15-17), Buck és a prédikátor (19-21). **Tatabánya, Turul:** Nincs idő (14-én), Joe Hill balladája (15-17), A tojás (15-17), A burleszktől az abszurdig (15-én), Modern idők (18-24).

Vennék város közelében kétszobás házat. 25 000 forint készpénz + 1000 forint havi részletre. Geszti Józsefné, Békéscsaba, Kinizsi u. 9 3334

Egyedülálló fiatalember fürdőszoba használattal, központi fűtéses albérleti szobát keres. „Megbízható" jeligére a tatabányai hirdetőbe. 3380

JÁRMŰ

350-es **Velorex** sürgősen eladó. Cser Dezső Kisbér, Széchenyi 19. 3351

FELAJÁNLUNK MEGVÉTELRE

1 db használt

földtológépet

(DOSER) T—100-M típusú megegyezéses áron

Cement- és Mészművek Tatabányai Gyára Tel.: 12-05/125 mellék

Az Almásfüzitői

(Almásfüzitő, F

pályáz

GYÖRFI LAJOS HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ 1998. III. 16.

Szoboravatás közadakozásból



A szobor leleplezése Fotó: Iklódy János

Létavértes (HBN) – Kossuth Lajos egész alakos bronzszobrát avatták fel március 14-én délelőtt Létavértesen. A szobor alkotója Györfi Lajos szobrászművész.

Az alkotás kivitelezése 4 millió forintba került, melyből 3,5 millió közadakozásból jött össze, a maradék 500 ezer forintot pedig a Képzőművészeti Alap ajánlotta fel. A szoboravató ünnepség térzenével kezdődött, melyet a balmazújvárosi Bekton ifjúsági fúvószenekar szolgáltatott. Ezt követően az általános iskolások műsora, majd Szatmári Sándor polgármester ünnepi beszéde következett. Az avatóbeszédet Szilaj Pál, a megyei közgyűlés elnöke mondta. Az ünnepség koszorúzással, valamint az Arany János Általános Iskola énekkarának műsorával ért véget.

László, Margitai Barnabás).

TELEVÍZIÓ- ÉS RÁDIÓ

TELEVÍZIÓ

MTV 1: 5.30 Gazdatévé. 5.50–9.30 Nap-kelte. 9.35 Bor és hatalom. 193/68. 10.05 Még egyszer! Emberek a természetben. ...Ő az én nagymamám (ism.). 10.30 Vakarcs. III/2. 12.00 Déli harangszó. 12.01 Közvetítés a parlament üléséről. 16.30 Népszerű operarészletek (ism.). 17.00 Délutáni rendelés. A háziorvos: dr. Lavicska Kálmán. 17.15–18.00 A körzeti stúdiók műsora. 18.05–18.30 Gyerekeknek! 18.05 Ficánkoló (ism.). 18.15 Ezüstszárny. XII/11. Az esküvő. 18.25 „Engedjétek hozzám!..." 18.35 A pampák királya. 130/81. 20.00 Felnőtt nézőinknek! X-akták. – Történetek az FBI titkos ügyeiből. Látogatók. 20.45 Nyitott száj. 21.30 Mixishow. 21.50 Kenó. 21.55–22.55 Aktuális. 22.55 Nyárutó Indiában. Angol tévéfilm.

MTV 2: 6.00 Híradó. 6.15 A Hét (ism.) 7.00 Híradó. 7.15 Zóna (ism.) 7.45 Határtól határig. 8.00 Tudóra. 9.00 Kincsestár. 11.00 Parlamenti napló. 12.00 Közvetítés a parlament üléséről. 14.00 Derrick. A gyönyör ára. 15.00 Repeta – teljes gőzzel. 17.30 TH. 18.00 Várkonyi Mihály: Robog az úthenger. 12/5. Az utolsó lakó, 1. (1977., ism., ff.). 18.20 Mesterművek. Angol képzőművészeti sorozat. Giacomo Balla: Absztrakt sebesség plusz zaj. Peggy Guggenheim Gyűjtemény, Velence. 18.30 Magyarország ma. 18.55 Mesetár (ism.). 19.20 MC (ism.). 19.30 Híradó. 20.00 Szaporodni muszáj. VI/2. 20.50 MTV+. 21.00 TS-Extra. 21.30 Európa mozija. Búcsú a rózsáktól. Francia tévéfilm. 23.05 Mélyvíz.

DUNA TV: 5.00 Duna-korzó. 6.30 Képes krónika. 7.45 A vatikáni rádió adása. 8.00 Reggeli muzsika. Segítség! Tanulok?! Távoktatás. 8.05 Olasz nyelvlecke. 8.15 A sokarcú kultúra. 8.45 Oktatási hírek, könyvszemle. 9.00 Képes krónika. 11.55 Vers. 12.00 Déli harangszó. 12.05 Lapozó. 12.20 Esti kérdés. 12.35 Emlékképek – régi híradók. 12.55 ezernyolcszáznyolcvanba... 13.15 Közép-európai Magazin. 13.50 „Dalok tüzes szekerén." 14.05 Egy búvároperatőr vallomása. Magyar ismeretterjesztő film. 14.35 Tarkabarka. 15.35 Operamesék. Giuseppe Verdi: Aida. 16.35 Harmónia. 17.10 Zűrzavaros vakáció. 17.35 Mese. 18.00 Híradó. 18.20 Sportpercek. 21.35 Test és lélek. VI/4. 22.25 Csatamezők. 23.30 Híradó. 24.00 Harmónia.

DVTV: 5.00–7.30 Napszemle (ism.) 7.30 Képújság. 17.15 MTV körzeti magazin. 17.45 MTV körzeti híradó. 18.00 Képújság. 18.30 Közérzet (szolgáltatómagazin). Benne: 19.00 Napszemle. 19.15 Könyvklub-percek. 19.35 Celeste 172/29. 20.20 Sportsugár. 20.35 Detektív (ism.). 21.05 Harc egy gyermekért, 2. Amerikai dráma. 22.15 Napszemle. 22.30 Videokatalógus. 22.45 Képújság. *Telefonszám: 06 (60) 340-940.*

tv 2: 6.00 Hét x hét. 6.25 Jelkép-kalendárium. 6.30 Jó reggelt, Magyarország! 9.00 Délelőtt a tv 2-vel. 10.25 Egy kórház magánélete. 11.15 Marienhof. 11.40 Mindent vagy semmit! 12.00 Stádium. 12.15 Szerencsekerék. 12.40 Egy kórház magánélete. 13.30 Csupa-csupa élet. 13.55 Cápali és Cápeti. 14.25 Nekem nyolc! 14.55 Csipsz. 15.50 Frankie. 16.15 Magnum. 17.05 Marienhof. 17.30 Csupa-csupa élet. 17.55 Az Acapulco-öböl. 18.25 Szerencsekerék. 19.00 Tények. 19.30 Gazdagok és szépek. 19.55 Rosamunde Pilcher: Felhők az ég alján. 21.40 Mindent vagy semmit! 22.00 Jó estét, Magyarország! Tények. 23.00 Cagney és Lacey. Amerikai sorozat. 23.45 Hajnaltól napestig. 0.10 Jó estét, Magyarország!

RTL KLUB: 6.30 Jó reggelt! 8.30 100-ból egy. 9.00 A farm, ahol élünk. 9.45 Klipklub. 10.10 Rajzfilmklub. 11.45 Az első csók. 12.10 Knight Rider. Utána Meri, vagy nem meri? 13.00 Hír-adó. 13.15 Receptklub. 13.30 Megveszem ezt a nőt! 14.15 Klipklub. 14.40 Rajzfilmklub. 16.15 Az eslő csók. 16.40 A farm, ahol élünk. 17.30 100-ból egy. 18.05 Knight Rider. 19.00 Híradó. 19.30 Fókusz. 20.00 Nehéz döntés. Amerikai film. 21.40 Reflex. 22.40 Valdez lovai. Amerikai–olasz western. 0.15 Fókusz.

HBO

7.00 Lois és Clark. 8.05 Bundesliga. 10.05 Bundesliga. 10.15 Szóbeszéd. 12.50 Úton hazafelé 2. 14.20 Két város me-

séje. 15
ment f
vígjáték
széd n
Lois és
21.35
Stowe.
Amerik
dés. 1.4
lemi zi

RÁD

KOSSU
Reggeli
5.38 Fa
ben. 11
jos: Vis
Déli kr
Törvén
nál. 13
Krisztu
kusok
szavak
14.55 I
Tudósí
sági öv
Minde
nos tuc
ven. 17
krónik
szakát,
nyelv l
Határo
21.15
Szóló.
Régiók
5.55–9.
zinok.
18.30–2
21.00 A
műsora
gyar m

PETŐF
Reggel
Petőfi-
Déleló
10.08
rek. 1
Manap
nóta. 1
ségper
Kettőt
Csiszá
csúcs.
rádió.
Zenez
Ennyi

Olaszország és a magyar kérdés a 19. században. Tanulmány a Revue politique internationale számára
359.

Az Osvát-emlékkönyvbe kért irás
737.

Pásztor Árpád Unt élet rabszolgáinak c. verskötetéről szóló recenzió a Könyvbarátok Lapja számára
645., 651., 664.

Petrarca. A Müveltség Könyvtára részére készült tanulmány kiadása egy Az ujkori irodalom kezdetei c. kötetben vagy a Nyugatban.
457.

Radó Antal: Magyar sirámok és egyéb költemények c. verskötetéről recenzió a Könyvbarátok Lapja számára.
645.

A regény a XIX. században. c., a Müveltség Könyvtára részére készült tanulmány kiadása valamely Modern Könyvtár-szerü füzetben.
457.

Révész Béla: Ady Endre életéről, verseiről, jelleméről c. müvéről recenzió.
42o., 421., 422., 424.

Rippl-Rónai József életrajz.
6o8., 6o9., 61o., 614., 616., 618., 619., 62o., 621., 623., 625., 627., 629., 63o., 631., 632., 633., 634., 635., 636., 637., 639., 642., 646., 647., 667., 668.

Róheim Géza: Magyar néphit és népszokások c. müvéről recenzió a Könyvbarátok Lapja számára
64o.

Sárközy György: Váltott lélekkel c. kötetéről recenzió a Könyvbarátok Lapja számára
645., 651., 664.

GYÖRFI LAJOS
SZOBRÁSZ

Győrfi Lajos

1998. III. 16

Gazdag és virágzó Magyarországot építeni

Püspökladány (HBN – K. Zs.) – Az ország egyik legjelentősebb '48-as emlékművének avatása állt a nemzeti ünnepünk alkalmából rendezett püspökladányi eseménysorozat középpontjában. A püspökladányi lovas egyesület tagjai korhű ruhákba öltözve már kora délutántól díszőrséget álltak a Győrfi Lajos által készített szobor körül. A meghívott vendégek között ott voltak Püspökladány testvértelepüléseinek képviselői, valamint a város díszpolgárai is.

Ünnepi beszédében Molnár László polgármester 1848. március 15. máig ható üzenetének a magyarságtudatot megtartva, gazdag és virágzó Magyarország építését tekintette. Az ünnepségen megjelent több száz ladányit emlékeztette, hogy a püspökladányiak a szabadságharcban nem csak honvédekként vettek részt, hanem jelentős anyagi segítséget is adott a település a harcolóknak. Ezt követően a szoborról a nemzetiszínű szalagot levéve, Molnár László jelképesen leleplezte a hármashalmon álló, életnagyságúnál nagyobb lovashuszár-szobrot.



A korhű ruhákba öltözött lovasok is emelték az ünnepség színvonalát Fotó: Iklódy János

PROGRAMOK

KIÁLLÍTÁS

- Forster Jakab festőművész Édes hazámról... című kiállítása március 17-ig látható **Debrecenben**, a Kortárs Galériában.
- Bényi Árpád festőművész kiállítása március 20-ig tekinthető meg **Debrecenben**, a József Attila Művelődési Ház kiállítótermében.
- H. Csongrády Márta fotóművész Velencei karnevál című kiállítása március 20-ig várja az érdeklődőket **Debrecenben**, az Újkerti Közösségi Ház klubtermében.

TAVASZI FESZTIVÁL

A VIII. Debreceni Tavaszi Fesztivál nyitó hangversenye 19.30 órakor kezdődik az Aranybika Szálló Bartók Termében; közreműködnek a Nemzeti Filharmonikusok, szólista: Kocsis Zoltán (zongora). A műsorban Beethoven 3. Leonóra nyitány, Liszt Ferenc Esz-dúr zongoraverseny, Kodály Zoltán Háry János (a daljáték hét részlete) című művei szerepelnek; vezényel: Fischer Ádám.

SZÍNJÁTSZÁS

Petőfi koszorúi címmel mutatja be verses, zenés összeállítását Szentgyörgyi Rozi előadóművész 17 órától **Debrecenben**, a Kölcsey Ferenc Művelődési Központ bábszínházában. Ugyanitt Petőfi Sándor A helység kalapácsa című vígeposzát adja elő 18 órától a Kuckó művésztanya felnőtt-társulata.

DAB-HÍREK

Tudományos ülést rendez a Debreceni Orvostudományi Egyetem tudományos bizottsága, a Magyar Tudományos Akadémia területi bizottságának orvosi és biológiai szakbizottsága, valamint a DOTE Szülészeti- és Nőgyógyászati Klinikája 18 órától **Debrecenben**, az akadémiai bizottság Thomas Mann utcai szék-

A SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Csokonai Színház
17. (kedd), 19 óra: Sybill – Ady Endre-bérlet.
18. (szerda), 19 óra: A dzsungel könyve – Bérletszünet.
19. (csütörtök), 19 óra: A dzsungel könyve – Bérletszünet.
21. (szombat), 19 óra: Anyegin – Móricz Zsigmond-bérlet.
A Debreceni Tavaszi Fesztivál rendezvénye.

Horváth Árpád Stúdiószínház (a Csokonai Színház épületében)

17. (kedd), 19. óra: Bolond Helga – Bérletszünet.
21. (szombat), 19 óra: Ősvigasztalás – Bérletszünet.

PLAKÁTKIÁLLÍTÁS

Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc évfordulójára hirdetett plakátpályázat alkotásaiból nyílt kiállítás **Debrecenben**, a Kölcsey Ferenc Tanítóképző Főiskola Bakos Tibor kisgalériájában. A kiállítás március 21-ig tekinthető meg.

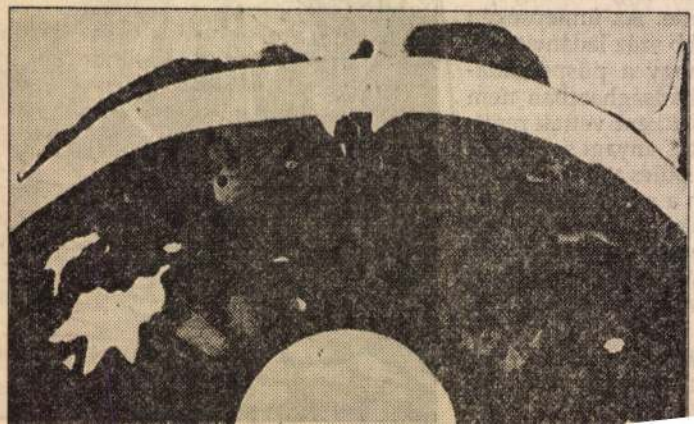



Lesz ez még
Hét év Tibet
Játsz/ma.
Holdfényszer
Nyolcvan hu
Amistad.
Bean.
Aki megölte
Valance-t.
Flubber,
a szórakozot
Ebadta delfi
Kőszívű emb
Árnyék – Ös
Zimmer Feri

TÁR

A Golgota s
egyszerre új
vészeti kihív
táncház „egy
elsősorban a
szült, hanen
reménység k
a kételyekbő
elbizonytala
tában, mintl
törzs azonb
szimbóluma
matikusak v
tása kötü

A Fidesz által felkarolt civil elképzelés szerint személyi jövedelemadójukból eleinte 2-5 százalékot, majd 10-12 év alatt, fokozatosan növekvő arányban, 20-25 százalékot ajánlhatnának fel a gyermekek szüleik, illetve házastársuk szülei nyugdíjának kiegészítésére – közölte *Pokorni Zoltán* az Idősügyi Tanács csütörtöki budapesti ülésének szünetében rendezett sajtótájékoztatón. A Fidesz elnöke elmondta: a formálódó tervezet szerint az átutalt adóból a szülők nyugdíjalapja növekedhetne, ha még ők maguk is aktív dolgozók. Az érintettek egyetértése esetén a 2003-as jövedelmek alapján 2004-ben kezdődhetne meg az adóátutalási folyamat. *Iván László,* az Idősügyi Tanács társelnöke közölte: a testület eszmeileg támogatja az elképzelést. *(MTI)*

Nagykun Millenniumi Emlékmű

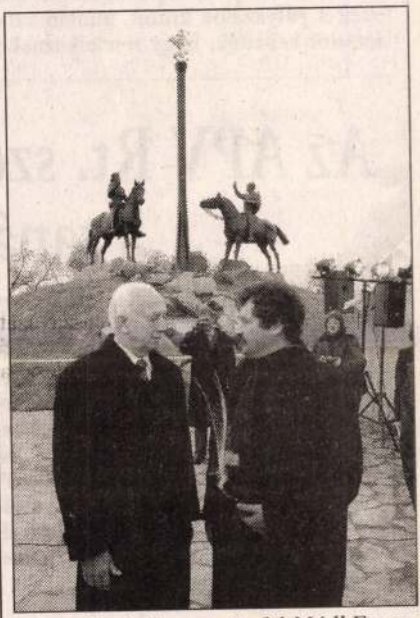

FOTÓ: MTI – SOÓS LAJOS

Karcag határában avatta fel *Mádl Ferenc* a Nagykun Millenniumi Emlékművet tegnap. A képen a köztársaságoi elnök beszélget *Györfi Sándor* Karcagon élő Munkácsy-díjas szobrászművésszel, az emlékmű alkotójával. *(MTI)*

Átszervez az egészségügyi miniszter

Mikola István egészségügyi miniszter december elsejétől átszervezi sajtóosztályát. Lapunk úgy tudja: *Eke Károly,* a tárca sajtó- és protokollfőnöke december elsejétől megosztja feladatait *Viant Katalinnal.* A miniszter új munkatársa a kommunikációért lesz felelős, míg Eke Károly személyes tanácsadóként csak a protokollal foglalkozik a jövőben. *(A. D.)*

Lesz tavaszi ülésszak

Ebben az esztendőben a jövő héten lesz utoljára ötnapos plenáris ülés a parlamentben. *Áder János,* az Országgyűlés elnöke a házbizottság csütörtöki ülése

településük érdekei vezették. *Kocsner Antal* faddi és *Molnár József* gerjeni polgármester a beruházás során messzemenően betartotta a hatályos jogszabályokat, úgy jártak el, ahogy az adott helyzetben elvárható a település első emberétől – egyebek mellett ezt tartalmazza az a tizenegy Szekszárd környéki település polgármestere által aláírt közlemény, amelyet tegnap juttattak el szerkesztőségünknek. A nyilatkozathoz azóta több önkormányzati vezető is csatlakozott.

Miként arról lapunkban korábban már beszámoltunk, a Tolna megyei Fadd és Gerjen polgármesterét a múlt pénteken – jogosulatlan gazdasági előny megszerzése bűntettének és más bűncselekmények elkövetésének alapos gyanúja miatt – őrizetbe vette az adórendőrség. A polgármestereket – akiket hétfőn engedtek szabadon – azzal gyanúsítják, hogy a szennyvízberuházás kapcsán megtévesztették a pályázatok kiírói, miután azt a látszatot keltették, hogy rendelkeznek a

Az ÁPV Rt. szeri
a tanács

Az ÁPV Rt. tegnap bejelentette, hogy feljelentést tett ismeretlen tettes ellen a belterületi földek ügyében, s az ORFK e feljelentés nyomán kérte be körülbelül száz önkormányzattól az úgynevezett Tocsik-üggyel kapcsolatos dokumentumaikat. A vagyonkezelő az „ismeretlen tettes ellen tett feljelentéssel" hűtlen vagy hanyag kezeléssel gyanúsítja az érintett önkormányzatokat, illetve az ÁPV Rt. adatbázisának jogtalan használatával egy kft.-t.

TUDÓSÍTÓNKTÓL

Miként arról lapunkban beszámoltunk, az ÁPV Rt. ismeretlen tettes ellen feljelentést tett a belterületi földek ellentételezésével kapcsolatosan. Ennek nyomán az ORFK Szervezett Bűnözés Elleni Igazgatósága körülbelül száz önkormányzatnak küldött olyan tartalmú levelet, hogy az üggyel kapcsolatos valamennyi dokumentumát juttassa el a rendőrséghez. Önkormányzati szakemberek kérdésünkre kifejtették: attól lehet tartani, hogy a Tocsik-ügy felmelegítésével a választások előtt politikai hecckampány kezdődik a települések ellen.



A szövevényes, hosszú évek óta húzódó ügy dióhéjban: az állami vállalatok társaságokká történő átalakulását szabályozó 1989-es törvény úgy rendelkezett, hogy a föld fekvése szerinti önkormány-

GYŐRFI LAJOS
MAGYAR NEMZET, 2000. III. 4.

Új Széchenyi-szobor



A legnagyobb magyar egész alakos, két és fél méteres szobrát készíti Győrfi Lajos szobrászművész. A Széchenyi Istvánt ábrázoló alkotást március 15-én állítják fel a Hajdú-Bihar megyei Ebes főterén MTI-FOTÓ – OLÁH TIBOR

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁ

SZOMBAT				VASÁRNAP			
ÉNY	DNY	ÉK	DK	ÉNY	DNY	ÉK	DK
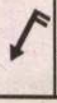							
Fronthatás				Fronthatás			
HIDEG	*HIDEG*	*HIDEG*	*MELEG*	*HIDEG*	*HIDEG*	*HIDEG*	*HIDEG*
Éjszakai/nappali hőmérséklet				Éjszakai/nappali hőmérséklet			
$^{3}/_{9}$	$^{3}/_{12}$	$^{1}/_{7}$	$^{0}/_{11}$	$^{-2}/_{4}$	$^{-1}/_{5}$	$^{-4}/_{3}$	$^{-1}/_{6}$

Időjárási körkép

	Szombat		Vasárnap		Hétfő	
ATHÉN	derült	16	zápor	18	zápor	8
BÉCS	zápor	5	hózápor	3	változó	4
BRÜSSZEL	zápor	5	változó	6	felhős	14
ISZTAMBUL	változó	14	esős	10	felhős	5
JERUZSÁLEM	változó	14	változó	17	változó	19
LONDON	napos	8	derült	7	változó	15
LOS ANGELES	változó	17	esős	14	esős	13
MIAMI	változó	28	változó	28	változó	28
MOSZKVA	hózápor	2	hózápor	-2	felhős	2
NAGYVÁRAD	esős	7	hózápor	3	felhős	8
NEW YORK	napos	12	változó	16	változó	16
PÁRIZS	napos	7	napos	8	derült	18
POZSONY	esős	8	hózápor	3	változó	6
PRÁGA	hózápor	4	hózápor	1	felhős	6
RÓMA	borult	14	felhős	12	derült	10
SYDNEY	változó	26	zivatar	26	esős	25
UNGVÁR	esős	5	hózápor	2	változó	6
ÚJVIDÉK	esős	11	hózápor	3	felhős	7
VANCOUVER	változó	9	napos	9	változó	10

Fontosabb telefonszámok

Orvosmeteorológia	(120 Ft/perc)	06-90304612
Távolabbi kilátások		06-90304631
30 napos előrejelzés		06-90304628
Széljelentés		06-60505055
Repülésmeteorológia	(240 Ft/perc)	06-90504002
Speciális tájékoztatás		06-90504001

Készítette:



Bio- és

A nap els
érvényesül
hatásokra
miatt konc
figyelmetl

TÁJ-KÉP

Június 17.
1993., 24. hét

A HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ MELLÉKLETE BIHAR, SÁRRÉT ÉS A NYÍRSÉG KÖZÖNSÉGÉNEK

EZT KÍNÁLJUK

Felhős gondok Asszonyrészen



Bent a házban jó hűvös van, szuszszantok egyet. Kiss László bajusza alá folyt egy pajkos mosolyt, amikor mondom neki, hogy mások szerint ő minden tud Asszonyrészről. – Majd mindjárt hívom János bácsit, az tényleg mindent tud.

(2. oldal)

Tervezgetések a Sárréten

Elvégzi a tanítóképző népművelés–könyvtár szakát Debrecenben, majd ugyanitt szerez egyetemi diplomát néprajzból a Kossuth Lajos Tudományegyetemen. Húsz esztendős bajomi művelődési házi igazgatóság után a választások után megbízzák a falu gondjainak intézésével. Kacska Zoltán tősgyökeres sárréti polgármester lesz.

(3. oldal)

Kovácsmúzeum



A kovácsmúzeum a neves néprajzkutató, népfőiskola igazgató, Szűcs Sándor portájának a gazdasági épületében kapott helyet, amely a Petőfi út 4. alatt található. Szűcs Sándor végrendeletében lakóházát az udvarral, a gazdasági épületet, valamint tudományos hagyatékát a községre, a debreceni Déri Múzeumra és a Magyar Néprajzi Társaságra testálta.

(4. oldal)

Bajnokságvég – gondokkal

A labda pihen, viszont akad még elég tennivaló, hiszen például a berettyóújfalui körzetben bizonyos gondok miatt még nem avattak bajnokot. Van tennivaló azért is, mert az 1993/94-es idényben átalakul a bajnokság szerkezete.

(7. oldal)

A szobrok városa lehet

Nemzetközi kő-szobrász-szimpózium Püspökladányban

KOCSIS CSABA

Püspökladány (HBN) – Egy korábbi telefonbeszélgetés kíváncsivá tett. Győrfi Lajos szobrászművész mikor elmondta, mit terveznek Püspökladányban, hihetetlenül csóváltam a fejem a vonal másik végén. A mai pénztelen világban őrültségnek hatott az ötlet: majd 800 000 forint előteremtése kulturális célra.

Éppen munka közben találtam. Legújabb munkáján dolgozik, Kunhegyesnek készíti a 20. század áldozatainak emlékművét. Barátságosan beinvitál a műtermébe, ahol egy gondosan megírt pályázatot tesz elém, amiből kitűnik, már csak karnyújtásnyira vannak a szimpózium megvalósításától.

1992-ben fogalmazódott meg a művészetkedvelők és támogatók között a szimpózium létrehozásának ötlete. A szervezők, Győrfi Lajos szobrászművész és Szilágyi Attila kőfaragó hosszú évek óta együtt dolgoznak szobrokat készítve. A felhívást is szobrászok és kőfaragók részére készítették.

Az évszázadok során nem sok köztéri szobrot állítottak itt a falvakban, városokban. ha mégis, az vagy I. világháborús emlékmű, vagy nagy ritkán Kossuth-szobor volt. Az utolsó 45 évben buzgóbb helyeken felszabadulási emlékművet készítettek – ezek nemigen voltak szobornak nevezhetők. Most meg II. világháborús emlékművek készülnek. Kellenek a nemzeti érzelmeket kiváltó, nemzeti gyászt szimbolizáló szobrok is, de a szobrászat valami más.

– A szobor ha jó, gyönyörű, jó közelébe menni, szerelmi találkozókat megbeszélni, pihenni, elmélkedni, különösen ha csobog a víz. A jó szobor képes tereket, városokat és az emberek gondolkodását, érzelmeit formálni, átalakítani, hisz a szobrászat is költészet – véli a művész.



Győrfi Lajos munka közben Fotó: Kocsis Csaba

Olyan anyagot fognak megmunkálni, ami csak száz kilométerre található innen. Alapanyagként süttői mészkövet és tardosi vörös mészkövet használnak föl. A meghívott neves szobrászművészeknek nagy lehetőség, hogy elképzeléseiket szabadon formába önthetik (faragják) a rendelkezésükre bocsátott kőtömbökből. Az amatőr szobrászoknak nagyszerű alkalom ellesni a profiktól a szobrászat alapfogásait, fejleszteni a saját technikájukat. Az, hogy az amatőr szobrászok szakmájuk szerint faragók, biztosíték, hogy bátran nyúlnak az anyaghoz, ami a művészeknek is jelenthet újdonságot. Püspökladány város önkormányzata 100 000 forintot szánt erre a célra. A püspökladányi Közművelődési alapítvány 150 000 forinton kívül biztosítja a helyet, fizeti a rezsiköltségeket. A támogatók a befizetett összeget az adóalapjukból leírhatják. Támogatónként már annyi alapanyagot szereztek, hogy jövőre is elég lesz.

Az elkészült munkák egy részét a város közterein helyeznék el, míg a kisebb méretűekkel egy majdani városi kortársgyűjteményt alapoznának meg. A térség önkormányzatainak jó lehetőség lehet a köztéri alkotáshoz vagy szoborhoz jutni. Budapestről Németh Árpád, Varga László, Debrecenből Hondromatidisz Rigasz és Stadler Zoltán szobrászművészek jelezték érkezésüket. A külföldi visszajelzések későbbre várhatók.

Nagy az érdeklődés a városban. Emberközeli dolgok fognak itt formálódni idegen anyagból július 12. és augusztus 8. között. Nap mint nap figyelemmel kísérhetjük munkájukat, és ha minden rendben lesz, az alkotásokból szeptember elején kiállítást rendeznek. A szervezők bizakodók. Optimizmusukat most már én is vallom, remélem, a szimpózium munkájába én is betekintést nyerhetek, mert igaza volt Győrffy István néprajzkutatónak, mikor azt mondta: „Európa nem arra kíváncsi, hogy mit veszünk át az egyetemes kultúrából, hanem hogy mit adunk hozzá".

Győrfi Lajos szobrán

HÍREK

● **KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁBOR.** Június 14–24-ig képzőművészeti tábor működik Zsákán. A 24 iskolás fiú és lány tíz napig a festészetnek, grafikakészítésnek hódol, míg a 6 faragó a famívességnek. Vezetőik: Lukács Gábor festőművész és Nemes Sándor szobrászművész. A tábor zárókiállítással zárják, ahol bemutatják a tíz nap alatt készített munkákat; minden résztvevő egy-egy művét a községnek ajándékozza.

● **TÁJ-KÉP KERÉKPÁRTÚRA.** A berettyóújfalui városi művelődési központ a Napló Lapkiadó Kft. és a Biharimpex támogatásával hatnapos keréktúrát szervez diákok részére. Tervezett szálláshelyek: Nyíradony, Létavértes, Biharkeresztes, Szeghalom, Püspökladány. A résztvevők megismerhetik a Bihar–Sárrét, Nyírség kulturális és idegenforgalmi nevezetességeit. Részletes felvilágosítás, jelentkezés július 5-ig Berettyóújfaluban a 14-es telefonon Kocsis Csabánál. A túra időpontja: július 26.–július 31.

● **KECSKEMÉTIEK FURTÁN.** Furtára látogatott a kecskeméti Táncsics művelődési központ díszítőművészeti szakköre. Mivel a furtai mintákat is ismerik és szeretik, élőben akartak megismerkedni a minták tervezőjével, valamint a gyönyörű hímzések készítőivel, a furtai asszonyokkal. A kecskeméti nívódíjas hímzők viszontlátogatásra hívták meg a furtai asszonyokat és a citeraegyüttes tagjait, szólistáit.

● **ADOMÁNY.** A Magyar Máltai Szeretetszolgálat az elmúlt hetekben nagyértékű adománnyal (melyben ruhaneműk, télikabátok, lábbelik és ágyneműk voltak) segítette a zsákai cigányságot. Mint Mohácsi Gyula önkormányzati képviselő, az etnikai kisebbség vezetője és felesége elmondta, nagy segítséget jelentett az adomány a zsákai cigányságnak, melyért köszönetet mondanak a Magyar Máltai Szeretetszolgálat debreceni csoportjának.

TÁJ-KÉP

A Hajdú-bihari Napló regionális melléklete.

Megjelenik minden csütörtökön.
Felelős szerkesztő: **Pál Csaba.**
Szerkesztő: **Sípos Ferenc.**
A debreceni szerkesztőség postacíme: Debrecen, Pf.: 72. 4001. Telefon: (52) 312-144. Telefax: (52) 312-326.
Regionális szerkesztőség: 4100 Berettyóújfalu, Dózsa Gy. u. 20. Telefon: 388-888/135 vagy 723 mellék.
Munkatársak: **Harasztosi Csaba** és **Kocsis Csaba.** Nyírségi tudósító: **Bereczki Károly,** Téglás, polgármesteri hivatal. Telefon: 384-305.

Felhős gondok Asszonyrészen

Volt, aki a földet sem merte bevetni, félt, hogy kiszántják

BERECZKI KÁROLY

Nyíracsád/Asszonyrész (HBN) – Vonzott e kicsiny falurész neve, furcsasága, szokatlan üdesége. Bárgyúan arra is gondoltam, hogy Asszonyrészen csakis boldogok lehetnek az asszonyok.



Nem csak az autók, a fejlődés sebessége is lelassult itt
Fotó: Iklódy János

– Én az is volnék – mondja szomorkás mosollyal Tőrös Sándorné a főutca egyik háza előtt. – Csakhogy kilenc évi munka után a Barneváltól kitettek, munkanélküli lettem. Még jó, hogy a férjem erdész a güti erdőgazdaságban, különben fölkopna az állunk. Ne is kérdezzen többet, keresse meg Kiss Lászlót, nézze ott, átellenben, abban a szép házban lakik. Ő mindent tud a faluról.

Két álmos kutya lógatja a nyelvét felém, nem is merek belépni a nyitott kapun, inkább nagyokat kiabálunk. Besegít a kiabálásba egy vidám szemű asszony is. Végre megjelenik az ajtóban egy bajuszos fiatalember és tessékel befelé. – Ezek a légynek sem ártanak – mutat ődöngő kutyáira.

Kiss László bajusza alá folyt egy pajkos mosolyt, amikor mondom neki, hogy mások szerint ő mindent tud Asszonyrészről. – Majd mindjárt hívom János bácsit, az tényleg mindent tud – fordít a beszéden. Közben elmondja, hogy évekig villanyszerelő volt a téesznél, de súlyos ízületi betegség miatt leszázalékolták, felesége is beteg, ápolásra szorul.

Máris kimegyünk az utcára, s bólogató szilvafa alatt, egy lócán telepedünk meg. Érkezik János bácsi, polgári nevén Vajda János. Komótosan rágyújt s elmondja, hogy száz család él Asszonyrészen. – Ja, hogy a név honnan származik? Az uraság asszonyának része volt, no. Hogy melyik uraságé, néprajzos legyen a talpán, aki kideríti.

Érkezik Billen János is, s az egymásba fűzött szavakból elég vigasztalan kép tárul fel.

A falu férfiai évekig az állami gazdaságban dolgoztak, így a két János bácsi is. Az állami gazdaságot megvette egy böszörményi vállalkozó. Éppen, hogy a ládagyár termel még, ott még akad munka néhány embernek. A kedélyeket legjobban a földkérdés kuszasága borzolja. Billen János mondja, hogy amíg ő az állami gazdaságban dolgozott, felesége beállt a szakszövetkezetbe. Erdősítés miatt a földet kisajátították, és három és fél holddal kártalanították más földeken. Most azonban érkeznek sorra a privatizálók, akik igazolják a tulajdonjogot. Ez a nyíracsádi földkérdés csapdája. (Maga a jegyzőasszony mondta el később, hogy ez a szakszövetkezeti probléma olyan darázsfészek, amely hónapok óta zúg haragosan. Régen meghaladta már a falu határát, megyei üggyé terebélyesedett, egyelőre megoldatlan problémaként.)

Mit lehetne mondani a két János bácsinak. A szomorú legyintésen túl talán annyit, hogy bízzunk a jövőben.

– Igen, de itt állok tétlenül, a földet be sem mertem vetni, még a végén kiszántják (volt már rá példa) – sóhajtja a nyári melegbe Billen János. Kiss László rábólint. – Az igazság az, hogy rosszabbul megy az élet Asszonyrészen. Három év alatt alig építettek egy-két házat. – Régen minden házban tehén volt, most négy van összesen – gyújt rá ismét Vajda János. Sertést sem érdemes már nevelni...

– Na, jól elbeszélgettünk, jöjjön máskor is – rázza meg a kezemet Vajda János bácsi és vidámra barázdált homlokának látványa belém rögzül. Asszonyrészi fájdalomként.

HIRDETÉS

Özv. Sztretye Jánosné,

Létavértes, Nagyváradi u. 11. sz.

Születésnapja alkalmából
jó egészséget és hosszú, áldásos, boldog életet kívánnak
szerető gyermekei
Éva, Lajos,
unokái
Lalika és Zsoltika.
260847/1K



Kiss Katalin
Bedő, Rákóczi u. 44. sz.

Születésnapod alkalmából
szeretettel köszöntünk és sok boldogságot kívánunk: Apu, Anyu, Nóra, Laci és Sarolta.

Balogh Antal,

Hajdúbagos, Vásártér u. 7.
Drága apukám!
60. születésnapod
alkalmából szívből köszöntünk, nagyon jó egészséget, hosszú, boldog életet kívánunk szeretettel
lányod, vejed és unokáid, Attila és Zsolti.
260841/1K

GYÖRFI Lajos szobrai

G. Kovács Károly: A Győrfi
fivérek. = M. Fórum, 1994.
április 14. 19. o.

.....

név

.....

lakcím (telefon)

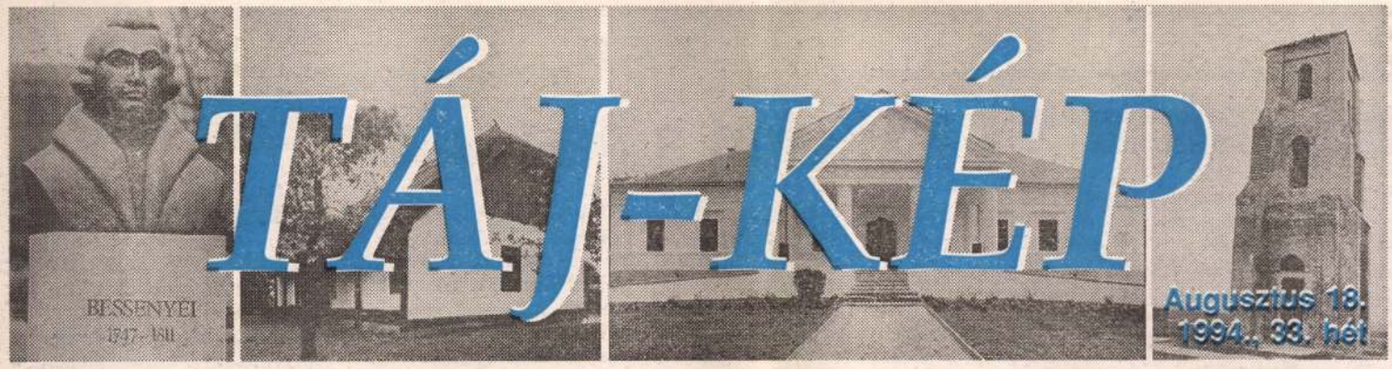

TÁJ-KÉP

Augusztus 18.
1994., 33. hét

A HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ MELLÉKLETE BIHAR, SÁRRÉT ÉS A NYÍRSÉG KÖZÖNSÉGÉNEK

EZT KÍNÁLJUK

Új ravatalozót avatnak

A bagaméri temető csendjébe mostanság kopácsolás zaja vegyül: készül az új ravatalozó. A csónak alakú fejfák azonban változatlanul egyenes derékkal őrködnek az örökre eltávozottak álma felett.
(3. oldal)

A zellertermelés fellegvára



Negyedszázada még Monostorpályiban és a környékén termelték meg Magyarország zellerexportjának hetven százalékát. Ma már azonban jóval kevesebben foglalkoznak a kiváló idegerősítő és nemihormon-képző hatással bíró zöldséggel.
(4. oldal)

A természet kalendáriuma

„Őszkezdő" napként emlegetik a régi kalendáriumok augusztus 24-ét, Bertalan napját. Ilyentájt már költöznek a gólyák, a szarvasok mordulásai a bőgés „előhangjai", és a pele egyre többet eszik, hogy a felhalmozódó zsírréteg táplálja télen.
(5. oldal)

„Szeretjük és áldozunk rá"



A biharkeresztesi aranylábú fiúk tavaly a megyei első osztályú labdarúgó-bajnokságban a 13. helyen végeztek. Most azon munkálkodnak, hogy az idén bekerüljenek az első hat közé.
(7. oldal)

Emlékmű a hajdúk tiszteletére

A Bocskai-dandár vállalta el a mészkősziklák szállítását

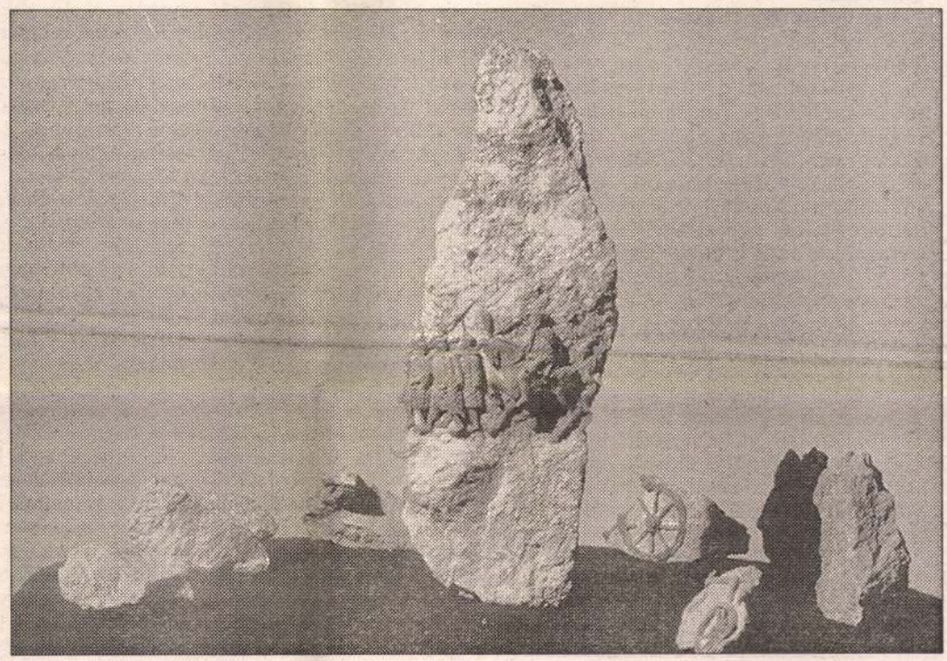

Az emlékmű makettje — Fotó: Magánarchívum

Álmosd, Debrecen (HBN – B. K.) **– Bocskai István és a zászlaja alá szófogadóan gyülekező hajdúk megsemmisítő vereséget mértek a Magyarországot gyarmatként birtokba vevő Habsburg-csapatokra 1604. október 15-én. Ekkor indult el Bocskai szabadságharca.**

Miért is harcolt Bocskai? A hit és meggyőződés szabadságáért, azért, hogy ez a „szerencsétlen, szétszabdalt ország" egybetartozna ismét... Összedugta fejét néhány hajdú-bihari ember nemrégiben. Angyal László elsőbben is, aki éjt nappallá téve töprengett azon, hogy ennek az eseménynek nyoma, mégpedig maradandó nyoma legyen a hazában. Hiszen a hajdúk és az egész megye sorsát döntően, máig hatóan meghatározta a nevezetes álmosdi ütközet. Mint a megyei műemlékvédelmi albizottság korifeusa levelezett, érvelt, vitatkozott azért, hogy az álmosdi csata háromszázkilencvenötödik évfordulóján emlékmű köszöntse az arra járót. Csatlakozott hozzá Lázár Imre, Hajdúböszörmény polgármestere, a Hajdúvárosok Szövetségének elnöke, Farkas Pál, Álmosd polgármestere és Pintye Ferenc, a megyei önkormányzat főtanácsosa, aki úgy egyebekben mindenhez csatlakozik, ami Hajdú-Bihar megye művelődési életét előmozdítja. Most arról van szó, hogy Álmosdon emlékmű álljon. Ne beszéljünk arról, hogy hány és hány levélben kellett pénzért esdekelni, azt se mondjuk el, hogy miniszterelnök, hadügyminiszter, seregnyi államtitkár gratulált az ötlethez, sok sikert kívánt, de anyagilag, ugye érthető, hogy támogatni most nem tudnak, majd legközelebb.

A négy ember küzdött, hadakozott. Nem karddal és nem csetepatéban. De majdnem hasonlóan. Elintézték, hogy a székelyhídi úton, az almási tó mellett október tizenötödikén állni fog a süttői mészkőszikla, körötte hét kicsi sziklával. Az emlékművet Györfi Lajos püspökladányi szobrászművész fogja majd az eseményhez méltóan megfaragni, magyar küzdelmek keservével és jövőt árasztó vigalmával vésőzve. A magyar hadsereg megbízta a debreceni Bocskai-dandárt, hogy mindenben segítse az emlékműállítókat. A helyőrség gyakorlati segítsége abban áll, hogy katonai nehézgépekkel a csata színhelyére szállítják majd a nyolc méter magas és két méter széles mészkősziklát. Utat is építenek, már hengerelik a talajt. És 1996-ban, a bécsi béke évfordulóján pedig kifaragva és a kis sziklákon háromóránként árnyékot vetve véglegesen hont foglal Álmosd határában az emlékezet. A szobor talapzatára pedig diószegi kislányok raknak majd virágokat, álmosdi, kokadi, bagaméri gyermekek csokrétái mellé.

HAJDÚHÉT

Hajdúböszörmény, augusztus 18., csütörtök 16 óra, Bocskai tér: BMX ügyességi verseny gyerekeknek; 16 óra, Bocskai tér, Vojtina bábszínház: Móra-mesék; 16.30 óra, SGMK: a megyei kertészeti napok megnyitása. A kiállítás megtekinthető 21-én délig, naponta 9–19 óráig; 17 óra, Bocskai tér: játszóházak, aszfaltrajzverseny; 18 óra, Bocskai tér: shaolin kungfu, bemutató. A balmazújvárosi Premier együttes és a Royal Court együttes műsora; 20 óra: Múzeumudvar: Hódosi Zoltán lantkoncertje. A debreceni Szép színház Weöres Sándor estje; 22 óra, SGMK udvara: színházi éjjel a Kentaurral.

Augusztus 19., péntek: 13 óra, Kiskörút: lovasfelvonulás; 14 óra, Tungsram-pálya: lovas programok. A hajdúszoboszlói citerazenekar műsora; 14.15 óra, Tungsram-pálya: fogathajtóverseny; 15.15 óra, Tunsgram-pálya: a hajdúdorogi népzenei együttes műsora; 15.30 óra: díjugrató-bemutató, csikósbemutató, lovas show; 16.30 óra: a polgári pávakör műsora. Díjkiosztó; 17 óra: Bocskai ált. isk. sportcsarnoka: Nemzetközi kézilabdatorna, megnyitó, I. forduló; 18 óra, zeleméri csonka torony: polgármesteri köszöntés állami ünnepünk alkalmából. Történeti megemlékezés Zelemér elpusztulásának 400. évfordulójáról. Egyházi műsor. Orgonahangverseny; 20 óra, múzeumudvar: a II. országos gitártábor záróhangversenye; 21.30 óra, Bocskai tér: Tűzijáték. Utcabál.

Augusztus 20., szombat: 17 óra, Bocskai-sportcsarnok: a kézilabdakupa döntője; 20 óra: eredményhirdetés. A hajdúhét zárása.

MOZIK MŰSORAI

Berettyóújfalu
Augusztus 18–19., 19 óra: My Girl, 2.; augusztus 20–21., 19 óra: Apácashow, 2.

Nyíradony
Augusztus 19., 19 óra: Elbaltázott nászéjszaka; augusztus 20–21., 19 óra: Csupasz pisztoly, 33 1/3.

TÁJ-KÉP

A Hajdú-bihari Napló regionális melléklete.

Megjelenik minden csütörtökön.
Felelős szerkesztő: **Pál Csaba.**
Szerkesztő: **Kocsis Csaba.**
A debreceni szerkesztőség postacíme: Debrecen, Pf.: 72. 4001.
Telefon: (52) 412-144. Telefax: (52) 412-326.
Regionális szerkesztőség: 4100 Berettyóújfalu, Dózsa Gy. u. 20.
Postacím: 4100 Berettyóújfalu, Pf.: 29.
Rádiótelefon: 06 (60) 359-397.
Munkatárs: **Bereczki Karoly.**

Kábelen a nagyvilág

Vámospércs, Bagamér (HBN – B. K.) – **Néhány évvel ezelőtt még csaknem hihetetlennek tűnt, hogy aprócska magyar faluban „kapitalista" propagandát láthasson képernyőjén a jámbor magyar adófizető. Azóta nagyot változott a világ. Ma már tizenöt-húsz csatornán áramlik az áldásos civilizáció propagandája a nézők felé, és egy-két településünkön önálló műsorral is szórakoztatják a helybelieket.**

Így történt ez Vámospércsen is, ahol 130 család igényelte a kábeltévén érkező nagyvilágot. Bíró László vállalkozó fektetett be tőkét a hálózat kiépítésébe, valamint abba is, hogy Vámospércsnek saját műsort sugárzó önálló stúdiója legyen. A kezdeti akarat és jó szándék párosult a helybeli művelődési központ néhány lelkes és eredetien gondolkodó emberének elképzeléseivel. Nem kellett egyéb, mint a polgármesteri hivatal engedélye, és idén április 2-án külön csatornán megszólalhatott Szabó Jánosné Vrancsik Éva, bejelenthette a Vámospércs TV műsorainak kezdetét.

Azóta tizenhét önálló műsort sugárzott a helyi televízió. Az önálló stúdió Ritli József személyében profi operatőrt is munkára serkentett, aki a nyíregyházi főiskolán vizsgát is tett az operatőri tudnivalókból. Gazdakörök vitáit, Sándor Ferit, az ifjú országos lovasbajnokot, Vámospércs nevezetességeit, a művelődési ház kiállításait, a helybeliek apró-cseprő gondjait, bajait mutatták be a nézőknek, valamint a népdalkör sikereit, a társastáncokat oktató tanfolyam menetét, a község érdekes embereit és nevezetességeit. Már éppen teljes kapacitással beindult volna a vámospércsi stúdió, amikor kiderült, hogy a saját stúdiónak saját költségvetése is van. Anélkül meddő dolog minden próbálkozás. Az emberek aztán elzárkóztak minden további pénzfizetéstől. Elég nekik a meglévő műholdas csatornákon sugárzott műsor. Minek nekik még külön vámospércsi stúdió? Magvaszakadt így az önálló műsornak, s őszig az önkormányzat sem vállal semmilyen felelősséget.

Bagamérban a debreceni Video-Comp Rt. felajánlotta, hogy abban az esetben, ha legalább ötven fő jelentkezik, a településen máris kiépítik a hálózatot. Ha bekapcsolódik valaki a családonkénti 12 ezer forintos beruházással épülő hálózatba, akkor foghatja a magyar 1-es, 2-es csatornát, a Duna Tévét, hat műholdas csatornát és így tovább. A későbbiekben a csatornák száma bővíthető, a pénzbeli hozzájárulás függvényében. Bagaméron sokan jelentkeztek, hajlandók a csatlakozás árát is kifizetni, csakhogy megjelenjen a nagyvilág a tévé képernyőjén. Olyan igény ez ma már, amire élelmes vállalkozók azonnal odafigyelnek. A kábeltévé pedig kúszik, tekergőzik a civilizációs jólét melegágyában.

ÁLLATORVOSI ÜGYELETEK

Augusztus 20–21.

Bihari kerület:

Berettyóújfalui terület: dr. Vajna Péter (tel.: Bakonszeg 36).
Biharkeresztesi terület: dr. Kovács Vince (tel.: Váncsod 10).
Komádi terület: dr. Takács András (tel.: Komádi 06-60-359-686).
Zsákai terület: dr. Barta János (tel.: Zsáka 274).
Hatósági ügyelet: dr. Barta János.

Debrecen II. kerület:

Nyíradonyi terület: dr. Pénzes György (tel.: Nyíradony 23).
Nyírábrányi terület: dr. Lengyel Róbert (tel.: Vámospércs 44).
Létavértesi terület: dr. Gál József (tel.: Létavértes 376-133).
Hatósági ügyelet: dr. Pénzes György.

Derecskei kerület:

Hajdúbagos, Hosszúpályi, Monostorpályi, Mikepércs, Sáránd: dr. Bíró Tamás (tel.: Hosszúpályi 375-156).
Esztár, Pocsaj, Kismarja, Nagykereki, Hencida, Gáborján: dr. Czirják András (tel.: Nagykereki 16).
Derecske, Konyár, Tépe: dr. Illés József (tel.: Konyár 88).
Hatósági ügyelet: dr. Barta János.

KÖZSÉGHÁZA

Komádi

PÉNZÜGYEKRŐL. Az intézményrendszer zavartalan működésére az önkormányzat a költségvetésének közel kilencven százalékát fordítja ebben az évben. A közalkalmazotti bérrendezést a tartalékalap terhére tudta megvalósítani a település. Ennek további finanszírozására hitel felvételét tervezi a község.

BERUHÁZÁSOK. A Komádiban élők a lakossági befizetések révén eddig már harmincmillió forinttal járultak hozzá a közeljövőben induló térségi gázprogram költségeihez. A gázvezeték-hálózat kiépítésével párhuzamosan szintén lakossági hozzájárulással kezdődik meg a szennyvízelvezető csatorna, valamint a telefonkábelek földbe helyezése is.

IVÓVÍZ. Az ivóvízminőség javítása érdekében több mint harmincmillió forintos költséggel a vízben lévő vas és magnézium eltávolítására alkalmas szűrőrendszert építettek ki a közelmúltban.

TORNATEREM. Céltámogatások felvételével, valamint saját erő felhasználásával épül meg az a tornaterem, amelyben helyet kap egy szabványméretű kézilabdapálya, és az ehhez tartozó kiszolgálóhelyiségek.

IFJÚSÁGI NAPOK. Az elmúlt évtizedekben hagyományossá vált, de utoljára három évvel ezelőtt megrendezett Körös menti ifjúsági napok újbóli megrendezését tervezi a község a hét végén: sportvetélkedőket, kulturális bemutatókat és koncerteket tartanak.

TERVEK. A szakiskola és a gimnázium újbóli beindítását határozta el a település önkormányzata. Az intézményeknek otthont adó épület felújítása folyamatban van. A strand melletti térségben egy szabadidőközpontot szándékoznak létrehozni a közeljövőben.

GYÖRFI LAJOS szobrász

Jászkunság XXXIV.évf.2.sz. 1988

Dr. Szűrös Mátyás:

Nagykunsági köszöntő*

Szeretettel köszöntöm Szolnok megye és a nagyközség jelenlévő vezetőit, Kunhegyes lakóit, bensőséges ünnepségünk valamennyi résztvevőjét. Köszöntöm Május 1-jét, a dolgozó ember, a munka nemzetközi ünnepét.

Úgy gondolom, hogy kétszeresen is jeles nap ez a mai a 700 esztendős Kunhegyes életében. Először azért, mert évről-évre május elsején ünnepeljük a természet örökös újjászületését és az emberi munka teremtő erejét. Másodszor pedig: lehet-e méltóbb alkalom, mint éppen május elseje, hogy a település közössége, s egyben a tágabb tájegység, a Nagykunság is emlékművel tisztelje meg önmagát? E vidékhez és népéhez fűződő személyes kötődésem miatt is örömmel vállaltam a felkérést, hogy az ünnep és a Kun Emlékmű felavatása alkalmából szóljak Önökhöz.

A Kun Emlékmű önmagáért beszél, külön méltatásra nem szorul. Talán nem szükségtelen azonban hangsúlyozni, hogy ez az emlékmű egyedülálló a maga nemében, egy jellegzetes történelmi magyar tájegység egykoron volt, s bennünk tovább élő népességének állít maradandó emléket. A kunhalom, melyet a szobor talapzata jelképez, az emlékezet szerint a vezér számára távolbatekintést, vigyázást nyújtó sátorhelyül szolgált.

Az emlékmű fő alakja, a lován hátrafelé íjazó vitéz azoknak a kun harcosoknak emlékét örökíti meg, akik mindig készek voltak vérüket és életüket áldozni, ha választott hazájuk érdeke úgy kívánta. Középkori királyaink idején az erős, központosított Magyarországért küzdöttek: Rákóczi, Kossuth, a Tanácsköztársaság hívó szavára pedig a magyar függetlenségért és felszabadulásért. A térben lebegő, szinte repülő főalak, az összeforrt lovas és lova emlékezetünkbe idézi a végtelen időt, a közösen megtett és a még ránk váró évszázadokat is.

A világ dolgai között vannak olyanok, amit csak mi magyarok tudunk hozzáadni az egyetemes emberi kultúra gazdagításához. Itt most ilyesmi születhetett.

Nem csak az illendőség kívánja meg, hogy szóljak a művészről, az emlékmű alkotójáról is. Az innen toronyiránt alig 35 km-re fekvő Püspökladányban élő Győrfi Lajos szobrász maga is a Nagykunság szülötte, karcagi földműves család gyermeke. Ma is e — tágabb értelemben vett — vidék szellemiségéből merít ihletet, az emlékmű kun lovasának arca és alakja is hűen idézi fel e vidék lakóinak szikár, szívós vonásait.

Ez az emlékmű a magyarságba beolvadt kunok és leszármazottai előtt rója le a Nagykunság és az egész nemzet kegyeletét. Szándékosan használom a szót: önkéntes beolvadás és nem durva, kikényszerített beolvasztás történt. Ilyesfajta törekvés gyanújának árnyéka sem vetődhet elődeinkre, hiszen a szó ami értelmében vett nemzetfelfogás, abban a korban nem is létezett. A történelmi körülmények azonban elkerülhetetlenné tették a kunok elvegyülését.

*Elhangzott május elsején Kunhegyesen, a Kun Emlékmű felavatásán

Gondolok elsőként a szerencsétlen történelmi események sorozatára, melyek az itteni nép nagy pusztulását, ki- és visszatelepülését, s eközben a magyarokkal való szükségszerű keveredését eredményezte. Ilyen esemény volt a török hódoltság alatti dúlás és elnéptelenedés, a Rákóczi-szabadságharc idején a rácok támadása, a pestis járvány okozta emberveszteségek. Egyedül a Bácskába költözés az akkori lakosság körülbelül egyötödének elvesztését jelentette.

A beolvadást siettette a kunok életmódváltásának korparancsa. Betelepülésük után új hazájukban hiányoznak a nomád életforma folytatásához nélkülözhetetlen kiterjedt, lakatlan térségek. A megújulás kényszere akkor azt jelentette, hogy a nemzetiségi társadalom nomád életvitelének a kalandozó életformának, a pogány hitvilágnak fenntartása Európa e részén ugyanúgy a fizikai pusztulás veszélyét idézte fel, mint a honfoglalás idején a magyarság számára. A kunoknak ezért le kellett telepedniük és fel kellett venniük a keresztény hitet.

A kun és a magyar egybeolvadást minden bizonnyal elősegítették a két nép közötti rokon vonások, és az egymásra utaltság tudata. A magyarság emlékezetében még felsejlettek saját nomád múltjának képei. Közös volt a külső ellenség: a tatár, a török. A rokoni érzület kölcsönösségét jelzi, hogy a kunok befogadták és közülük valónak ismerték el a hányattatások idején hozzájuk betelepedett magyarokat.

A két nép egymásba oldódása történelmünk azon korszakának sajátos és megismételhetetlen jelensége volt. A kun nép akkor egy fejlettebb társadalmi, gazdasági környezetbe, kultúrkörbe tagozódott be. Ezt azért tartom szükségesnek hangsúlyozni, mert ma, közel 700 év elteltével földrészünk e tájékán a beolvadás már nem korparancs, ellenkezőleg: a nemzeti önazonosság megőrzése az igazi szükséglet. Ma már nem az lenne a kérdés, hogy valaki kun, vagy magyar, ellenkezőleg: a kun és magyar kettős kötődés szolgálná e kevert népességű Kárpát-medencében a szűkebb és a tágabb közösség igazi boldogulását. Az erőszakos beolvasztásra törekvés az emberi jogok durva megsértése, a sokszínűségből ötvöződő egyetemesség elleni megbocsáthatatlan bűn.

A kun beolvadásnak van egy másik, máig érvényes tanúsága is. E nép sorsának alakulása is igazolja Illyés Gyula gondolatát, hogy magyarnak lenni nem annyira vérségi kapcsolat, mint inkább a sorsközösség vállalása. Az örmény arcú költő Ady, a horvát Zrínyi, a szlovákos Petőfi, a félkun József Attila és mások példáját említve vonja le a következtetést: „— Belül épp ettől oly más s pompás a gyuromány, mit kelt örök kovászod, páratlan Tekenő!"

A kunok vállalt magyarságának meggyőző erejét mi sem példázza szemléletesebben, mint az, hogy az általános közfelfogás épp a kunságiakat tekinti a magyarság jellegzetes típusának. Semmi okunk, hogy ezt az azonosítást ne vállaljuk.

A beolvadás, pontosabban: az egybeolvadás korántsem jelenti azt, hogy a kun ősök értékes tulajdonságai kivesztek volna. Túlélve századok megpróbáltatásait, gazdagították népünk egészének kultúráját, erkölcsiségét. E tulajdonságokra bízvást büszke lehet a nagykunsági nép, s mint eleven hagyományokra napjainkban is építkezhet rájuk a helyi és az országos politika.

Nem udvariasságból, hanem nemzeti értékeink felidézésének igényével engedtessék meg, szólnom e kun hagyományok némelyikéről, melyek máig hatóan beépültek magatartásunkba, erkölcsi értékeink közé.

Elsőként is a nagykunsági nép mélységes hazaszeretetéről, becsületes helytállásáról szólnék. Szorosan összefügg e tulajdonság a szűkebb haza, a Nagykunság iránti hűséggel, melyet az állandó visszatérések és újranépesítések sorozata példáz.

Szerencsére itt nincs helye a hazafiságban nacionalizmust gyanító óvatoskodó sandaságnak. Itt tiszta forrás buzog. Általánosíthatóan igaz, hogy a jól felismert és kezelt nemzeti sajátosságok szinte éltetik az internacionalizmus szellemét, a népek barátságának ügyét.

Nem maradhat említés nélkül a napjainkban annyira megfogyatkozott közösségi összetartás, egymásra utaltság szelleme sem. Ennek gyökerei az egymás segítésén alapuló kun katonai szervezettségig nyúlhatnak vissza. E szellem továbbélését jelezte a tizedekre „hadakra" való osztódás, mely kifejezés még a közelmúlt szóhasználatában is élt. A hagyomány másik gyökere nyílván ott keresendő, hogy a középkor századaiban a kunok mindvégig szervezett közösségként álltak szemben a hűbéri törekvésekkel.

Megragadó e táj népének konok ragaszkodása a szabadságához. A feudális alávetettség idején sem mondtak le soha a jászkun jogok visszaváltásáról, s ezt a hatalomnak végül tudomásul kellett vennie: Mária Terézia elismerte a kunok önkormányzatát. Ma sem tudatosult bennünk eléggé, hogy a kunok kollektív szabadságának megerősítésére a redemptió egy évszázaddal megelőzte a jobbágyfelszabadítást.

A kunsági nép szabadságszeretetének ikertestvére volt a történelmileg kialakult és hosszú időn át jól működő belső autonómia, a demokratikus parasztpolgári önkormányzat. Ezt a vidéket hagyományosan erős városi tanácsok kormányozták, s az sem véletlen, hogy a felszabadulás után e tájon nyomban megindult az önszerveződés: az ügyek irányítását itt, Kunhegyesen az 1945. január 26-án megalakult Nemzeti Bizottság vette kézbe.

Szembetűnő nagykunsági tulajdonság a becsületes munka tisztelete. Ezt a népet kezdetben a szilaj pásztorkodás zord életformája, később a nem túl bőkezű földön túlsúlyba jutó mezőgazdaság kemény próbatétele edzette szívósan kitartóvá. Minden bizonnyal összefügg ezzel a nagykunsági emberek másik tiszteletreméltó jellemvonása: a hagyományos nagykun közönségek sejtjeit alkotó családokon belüli erős kötődés, a családi kapcsolatok megbecsülése.

Nemzeti kultúránk egészének büszkesége, hogy a műveltséget, az írásbeliséget, majd a műszaki haladást hagyományosan nagy becsben tartották ezen a tájon. Egy-egy család nemzedékről-nemzedékre örökített iratanyaga akár ládányit is kitett. Kunhegyesen a reformáció óta folyamatosan van iskola és nyomda is működött itt. Az országban kevesen tudják, hogy a Nagykunsági Villamossági Szövetkezet megalakítása révén Kunhegyesen már 1928-ban bevezették a villanyt.

A ránk hagyományozott kun értékekből ma a legösztönzőbb mégis az emelt fő, a másokat sem kirekesztő önbecsülés, mely a népek és nemzetek erős tartásának, biztos fennmaradásának fontos záloga. Ebben a Nagykunság népe példa mindannyiunk számára.

A kemény időkben érlelődött, élő hagyománnyá nemesedett értékekre ma, szaporodó gondjaink közepette égető szüksége van nemcsak a Nagykunságnak, nemcsak Szolnok megyének, hanem az egész magyar népnek. Olyan erények ezek, amelyek segíthetik országunk helyzetének jobbra fordítását, megszilárdítását, egy későbbi fellendülés megalapozását.

Nem ünneprontásként, hanem a józan belátásra és a cselekvő akaratra alapozva szólok arról, hogy hazánk ma szigorodó feltételek között keresi a megújulás felé vezető kiutat ellentmondásos, feszültségekkel teli helyzetünkből. Nem szabad e feladatot lebecsülni: hogy ezt az utat valóban megtaláljuk és végigjárjuk, gyökeres szemléleti változásra és határozott intézkedésekre van szükség.



Szűrös Mátyás Györfi Lajossal beszélget a művész alkotásainak megtekintése közben



Györfi Lajos kiállításának megnyitója

Ma az a kor parancsa, hogy tétovázás nélkül folytassuk a reformokat: egészségessé tegyük gazdaságunk működését, kiváltképp a termelés szerkezetének átalakítása révén. Tökéletesítsük politikai intézményeinket, szélesítsük és mélyítsük a demokráciát. Ösztönözzük az önszerveződést, a helyi kezdeményezéseket. Társadalmi méretű párbeszédet alakítsunk ki, megújítsuk és megszilárdítsuk a nemzeti közmegegyezést, a több és korszerűbb szocializmus érdekében, hazánk javára. Ma időszerű az egészséges nemzettudat ápolása, a magyarság sorsával való törődés is, miközben megengedhetetlen mindenféle nemzeti korlátoltság, szűklátókörűség. A tisztességes dolgozó emberek országszerte erkölcsi megújulást, a jól végzett munka becsületének helyreállítását várják.

Minden tisztességgel gondolkodó magyar ember tudatában van annak, hogy ez történelmünk újabb sorsfordító vállalkozása, ami e vidék népe előtt is oly ismeretes szívós erőfeszítést, és kitartó munkát igényel. Gondjaink súlyosak, de voltunk már nehezebb helyzetben és azzal is megbirkóztunk. A külső feltételek nem kedvezőtlenek. Hazánk ma nemzetközileg elismert, tekintélynek örvendő állam, a szocialista világban egyre erőteljesebben bontakozik ki a mienkével rokon reformfolyamat. Magyarországnak van megújulásra kész, programalkotásra képes vezető ereje. Az emberek tisztában vannak azzal, hogy sok a megőrizni és veszíteni valónk. Támaszkodhatunk szocialista vívmányainkra, számíthatunk népünk áldozatvállalására, erős hazaszeretetére és olyan hagyományos erényeire, mint amilyen a nagykunsági szorgalom, kitartás, találékonyság, méltóságtudat és a jó értelemben vett nyakasság és konokság.

E gondolatok jegyében kívánok mindnyájuknak erőt, egészséget, egyéni és közös boldogulást. Köszöntöm Önökkel együtt a májusi ünnepet, és jelképesen átadom Kunhegyes közösségének, az egész Nagykunságnak a Kun Emlékművet, valamennyiük épülésére és okulására.

MŰVÉSZET

A „kis" Györfi

ÚJSÁGHÍR: Kunhegyesen felavatták Györfi Lajos szobrászművész alkotását, a Kun Emlékművet.

A kunok földjén jól csengő név: Györfi. De így, keresztnév, vagy jelző nélkül ritkán mondják, csak akkor, ha nagyon kézenfekvő melyik Györfiről van szó. Ha Györffy Istvánt — nem Pista és nem bácsi — mondanak, akkor a Nagykun krónika szerzőjére, a neves néprajztudósra gondolnak. Ha viszont Lajos bácsit említik, akkor illik mifelénk mindenkinek tudnia, hogy a turkológus Győrffy Lajos a szóban idézett, a túrkevei Finta Múzeum volt igazgatója, aki a Kun Miatyánkkal temettette magát.

A „kis" Györfi — f-ekben és y-okban szegényes a neve, ahogy a szikhez illik — új alanya a kunsági köznyelvnek. Nyilván az életkorára céloznak, egyszerűbb így mondani, hiszen az ifjabb Györfi elnevezés megtévesztő lenne, fiatalabbikként jelölni meg talán fárasztó volna lustaságra hajlamos nyelvünknek. A bátyjára, Györfi Sándorra meg az nem illene rá, hogy az „öreg" Györfi, — de nem is hajlana erre a beszéd, hiszen őt Sándornak titulálják. Ha azt mondják Sándor, akkor a szilajok mai utódai tudják, hogy Györfi Sándorról van szó.

Mindketten a kunlaposi tanyáról indultak, Sándor Karcagon telepedett le, Lajos pedig a „két föld" határán Püspökladányban, ahová egyformán elviszik a szelek a Kunság és a Sárrét levegőjét. Ahogy Györfi Sándor se csak csupán a karcagi nagyhatáré, úgy Györfi Lajos se maradt meg az Ördaruk által jelzett földön. Szebb ha úgy mondjuk, mert igazabb és teljesebb, hogy a két fiatal művész — mestereikhez, Somogyi Józsefhez és Borsos Miklóshoz viszonyítva azok — a Szűcs Sándor krónikáiban, igéző meséiben szereplő, oly jellegzetesen magyar és még mindig nehéz földről küldözgeti fába, kőbe vésett, vagy bronzba öntött üzeneteit.

A lovak ereje

A kunhegyesi kiállításon alkalmuk volt a nézőknek folyamatában látni a Kun Emlékmű születését. Az elfogadott, felállított szobrot négy pályázati terv előzte meg. A kisplasztikák mindegyike kun harcost ábrázol, az alkotó a kun nép fennmaradásáért folytatott küzdelmet állította a középpontba. A pályázati tervek közül csak a másodikról hiányzik a ló, a többin — beleértve már a felállított emlékművet is — a lovas és a ló mozdulata a legteljesebb harmóniában azonos, az ember és az állat — ahogy mondani szokták — szinte egybeolvad. Ugyanezt érezzük a Lovas elnevezésű bronzszobron is. A lovas szőrén üli a lovat. Nyilván gyermekkori emlék felidézése ez a

szobor, a „ménesek emlékezete" ez is, — más gondolati és megjelenítési tartalommal.

— A kun ember, de általában a magyar paraszt életében megkülönböztetett helye, szerepe volt a lónak. Lóháton győzhetett ellenségei fölött, vagy menekülhetett, ha tudott. A ló volt az állatvilágból az egyik leghűségesebb segítője a földdel folytatott kenyérteremtő küzdelmében is. Én ugyanabban a közegben nőttem fel, mint Sándor bátyám, így természetesnek vélem, hogy mindketten szeretjük a lovakat, s visszaidézzük azokat munkáinkban. Hálátlan emberek lennénk, ha nem így tennénk. Van persze a dolognak esztétikai oldala is: a ló nemcsak a lovast méri, minősíti, de a szobrászt is.

— *Tudom, nagyon elkoptatott, de kikerülhetetlen a kérdés: mikor és hogyan érezte meg, hogy szobrásznak kell lennie?*

— A falusi, különösen a tanyai gyerek hallatlan nagy előnyben van a városban élőkkel szemben... Nemcsak azért mert sokszorosan gazdagabb szín- és formavilágban él, de azért is, mert bármikor lehajolhat a földért, a sárért, az anyagért és próbálkozhat az őt körülvevő világ jelenségeinek reprodukálásával. Ha van némi formaérzéke, kézügyessége, éltető sikerélményekhez juthat. Ezek aztán meghatározóak lehetnek a későbbiekben. Jó tanítómnak köszönhetem, hogy elmélyült bennem a szándék, a térbeli megjelenítés utáni hajlam: Michelangelo-képeket mutatott be a tanító bácsi, s ezek meghatározhatatlan töltésű, de igen erős szellemi izgalmat váltottak ki belőlem. S itt lépett be életembe az, amit netán sokszor nagyon egyszerűen

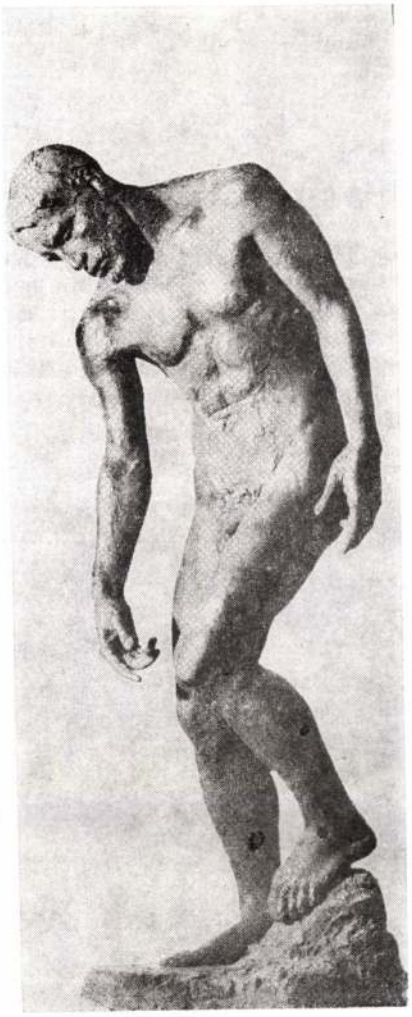

Ádám (160 cm)

szerencsének mondunk: Borsos Miklós tanítványa lehettem a főiskolán. Azért merem mindezt ilyen nagy ugrásokkal visszaidézni, mert a Michelangelo-szobrok kiváltotta szellemi izgalom, ha más szándékkal és tartalommal is, de még mindig él bennem. Megkockáztatom: talán egyre erősebben, hiszen Borsos Mester minden jót elkövetett azért, hogy az alkotás folyamata mindig érzelem-

gazdag legyen — természetesen az értelmi tényezők szigorú kontrolljával.

Még egy útravaló

Györfi Lajos Püspökladány ösztöndíjával tanult a főiskolán, nagyon valószínűnek látszott már a tanulóévek alatt, hogy a fiatal szobrászművész Karcag „szomszédvárában" telepszik majd le. Így is történt.

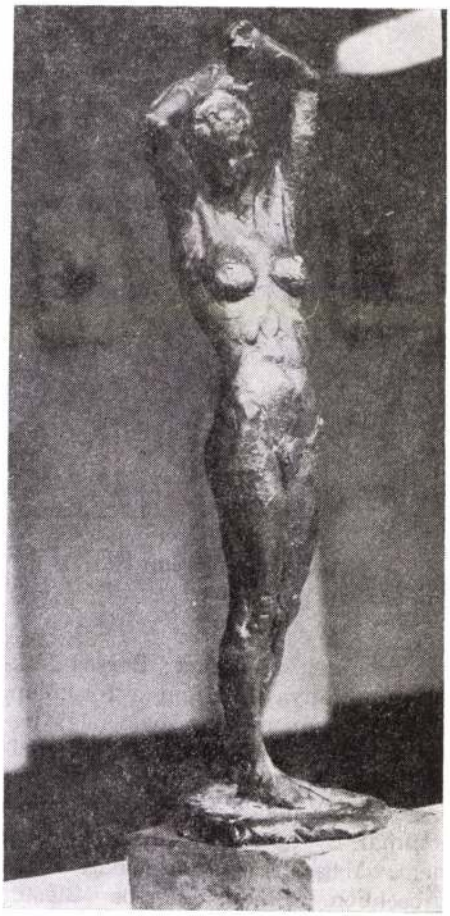

Fürdőző (bronz, 22 cm)



Fekvő nő (9x16 cm)

Amikor Borsos Miklós hírét vette tanítványa elhatározásának, az ifjú szobrász püspökladányi kiállításának katalógusába meleghangú ajánlásokat írt:

„Györfi Lajos tanítványom volt és a szép eredményei azt mutatják, hogy marad is, abban a szép és nemes értelemben, ami egy fiatal tehetséget a mester szelleméhez köti. Györfit nem kellett semmire sem tanítanom a szó iskolás, akadémikus értelmében. Munkáihoz alig kellett javító, vagy helyreigazító tanácsot adnom. Mester és tanítványok közötti kapcsolat rejtélyes tényezőkön alapul. Rokonszenv, vagy tiszteletre nincs módszer, az van, vagy nincs.

Tanítványaim a szobrászat technikai részét készen hozták. Maradt a szellemi része és azt hiszem ez a fontosabb és ezzel van a baj—zűrzavar. A fiatalok érzékenyek mindenre, ami nem őszinte, vagy nem igazi. A fiataloknak érezniök kell, hogy Európában vannak — vagyis megkapják azt a szellemi tájékoztatást, szorgalmat, mintha Itáliában, Párizsban vagy bárhol lennének. És az a hajtóerő, ami Györfi esetében olyan világosan látható — ami állandó munkakedvet és tevékenységet biztosít, és ez az önállóság érzete az az út, melyre egy



Kavicson ülő (bronz, kavics, 22 cm)

művész jelöltetett, és ez csak egyféle lehet. A művészet egészébe való beilleszkedés, tehetsége arányában. Ezen kívül van műkereskedelem, karrier, pozíció — aminek a művészetet illetően csak visszahúzó szerepe lehet.

Györfi vidéki letelepedése, mely dicséri nemcsak őt, hanem a város kulturális vezetőségét, nyereség és szép példa. A szobor látható valami, tehát nem lehet letagadni. Előbb utóbb megkapja a megillető elismerést."

Tihany, 1985. szeptember 12.

Borsos Miklós

Györfi Lajos tehetsége — s ahogy ő mondta szerencséje — nagy szorgalommal párosult. Néhány év alatt számos, figyelemreméltó munkáját állították fel a különböző közterekén.

Az *Ádám* — bronz, életnagyságú — a püspökladányi református templom előtt áll, az *Őrdaruk* a képzeletbeli városkapukat díszítették (sajnos a haranglábakra szerelt bronzplasztikának azóta már nyomuk veszett!).

Jósa András kétszeres életnagyságú bronz mellszobrát Nyíregyházán állították fel, az ugyancsak bronz *Kodály* portré pedig Hajdúszoboszlón van. A *Feltámadás* a budapesti Szent-István kápolnát díszíti, a *Lovas* pedig a debreceni Déri Múzeumban látható. Ez év tavaszán — a már említett kun-lovasok sorozatból — Kunhegyesen avatták fel a művész egyik eddigi legigényesebb alkotását, amely a *Kun Emlékmű* elnevezést kapta.

A Kun Emlékmű avatásához kapcsolódva rendezték meg Kunhegyesen Györfi Lajos szobrainak, érmeinek, vázlatainak kiállítását. A tárlat azt a benyomást kelti a nézőben — annak ellenére, hogy a terem ahol a bemutatót rendezték inkább csak kamarakiállítások fogadására alkalmas — mintha egy hosszabb életszakasz műveiből válogatott volna a zsűri. Ezt a látszatot kelti a megjelenítések gondolati tartalmának jól érzékelhető változása is. Különösen szembetűnő ez pl. az Ádám tanulmányok és a Kun Emlékmű-vel összefüggő pályázati tervek esetében. Az Ádám még az antik világ gondolati és formajegyeit is hordozza, de a mozdulat dinamikája már igen sajátos. A Kun Emlékmű más térformában elhelyezkedő főalakja az előzőnél sokkal felszabadultabb, szárnyalóbb, különböző asszociációkra több lehetőséget adó alkotás. Pedig az

Ádám és a Kun Emlékmű végső megfogalmazása között alig néhány év telt el.

A kunhegyesi tárlaton Györfi huszonegynéhány szobrot, kisplasztikát, megközelítően ugyanannyi érmét, szépszámú vázlatot, főleg tusrajzot állított ki.

Az Ádámon, az „Emlékmű"-variációkon kívül a harmadik témakör az a gondolati egység, amelynek középpontjában a női test áll. Ezek többsége tanulmányként, vázlatként — *Akt, Fürdőző, Fekvő nő, Melankólia* — jelölt, mindegyiken a szobrász szándéka szerint él a figurák egyénisége. A kisplasztikák testi örömök — *Fürdőző* — és belső vívódások hordozói, némelyiknél a külső megjelenítés és a belső sugárzás között meglehetősen nagy az ellentét: az örömre termett fiatal női testek gondot, feszültséget, levertséget sugallnak. A *Kavicson ülő* — bronz, kavics, 22 cm — a pihenés közepette is egyfajta révetegséget mutat, a *Fekvő nő*ben ez még kifejezőbben jelentkezik, a kezek bizonytalan hangsúlyt kapnak, mintha a figura valamit keresne. A *Melankólián* egyaránt megjelenik a világ előtti kitárulkozás és önmagába fordulás is.

A portrék közül — mindössze három van a tárlaton — a *Lajcsikát* érezzük legkifejezőbbnek, legsikerültebbnek, a kisgyerek egyéniségét megkapóan sugallja. Míves munka a 30 cm-es vörösmárvány *Lány* portré is, amennyire bájos és hamvas az *Erika* is.

A *Feltámadást* — bronz, 64 cm-es — véljük a tárlat legtöbbet mondó, gondolatokban legszínesebb alkotásának. A semmibe is kapaszkodni képes örök emberi reménységet szimbolizálja — nem érezzük túlzásnak



Lányfej (vörösmárvány, 30 cm)

— ez a remekmű, amely ég és föld, a valóság és az óhajok beteljesülése között lebeg, segélyt kérő karmozdulataival a világ felé fordulva, újat akaróan, feltámadásában bizakodva. Meglehetősen nagy a gondolati ív a földet leső, önmaga súlyát nehézkesen viselő Ádámtól a Feltámadás lehetetlenben is hittel hívő modern megfogalmazású emberéig.

Külön méltatást érdemelnének Györfi Lajos szépszámú érmei, de ezúttal csak közös ismérvükre hagyatkozhatunk: egytől egyig míves, a választott témát nagy szakmai alázattal megjelenítő munkák.

TISZAI LAJOS

ból. Miközben az emberek kádakkal, ficsorokkal tocsogtak a jobb sorsra érdemes nedűben, mentve a menthetőt, én Karajz Sándorra gondoltam. Ha most megnyílna a föld mégjobban és Düonüzosz isten megkönyörülne rajtam...

Karajz Sándor egyetlen perc alatt rúgott ki. Nem volt dráma, nem volt szemrehányás, de volt ismét helyzet, amikor a döntés parancsnoki hídján vezénylelhetett. Ellentmondást nem tűrően közölte, el vagyok bocsátva, punktum! Harag nem volt az arcán, sőt úgy láttam, meg is könnyebbült távozásomon.

A kapuig Dezső bácsi kísért ki, s a búcsúzásnál melegen megölelt.

— Nagyon sajnálom, igazán megszerettelek, te azért egy tanult ember voltál... — mondta a szesztestvérek lobbanó együttérzésével. — Fogadd el tőlem ezt a Borzalinót — és a fejembe nyomta a mustba pácolt, varasra száradt lyukas kalapját.

PALÁGYI BÉLA



Ádám — tanulmány

Eltépett gyökerek

Életem első igazán mély megrázkódtatása volt, amikor méz- és tejillat emlékű kisfalumban — az egyébként joggal terpeszkedő főút miatt — lebontották azt a kis házat, ahol születtem. Az öreg ház egyik vályogtégláját ma is őrzöm, hogy lassan felnőtté cseperedő gyermekeimnek legyen miről mesélnem. De azóta is, ha ott vezet át utam, két helyen érzékenyülök el — s ezt nem szégyellem — volt szülőházam helyén és falum temetőjében, ahol eleim porladnak, s ahol talán egyszer én is megpihenhetek — abban a tudatban, hogy hosszú és küzdelmes évek után ismét és véglegesen hazaérkeztem, hogy örökre „otthon legyek valahol a világban"!

Csak az fáj, hogy az akkori döntés ellen nem emeltem fel a szavam! Nem szóltam, nem ragadtam valami kezem ügyébe esőt, hogy „el innen gyorsan letűnő, ma még magabiztos bürokraták", amolyan „ál népérdeket képviselők"; akik a fejlődésnek és jobblétnek álcázott jelszavak eleddig kikezdhetetlennek tűnő burkában, vagy valaki—valami nevében tettek olyan lépéseket, amelyekért a költő szavaival „a múlt pirul, a jelen szenved, a jövő igazságot keres!"

De hol fogja a jövő az igazságot keresni, ha a jelenben nem marad múlt?

Hiányolom volt szülőházam, mert már sohasem mutathatom meg gyermekeimnek, hogy hol szívtam magamba öregeim tántoríthatatlan becsületét; a szülőhely örök gyökeret jelentő levegőjét; azt az erőt adó tisztességet, amely ma is a múltban gyökerező mát és jövőt jelenti számomra.

De gyermekeim — akik pár év, és a felnőttkorba lépnek — ükapjuk Kovászna megyei szülőhelyét sem láthatták eddig, s ezután talán már nem is fogják, mert félő, hogy a buldózerek gyorsabbak, mint a gyökerekhez kötődő érzelmek és az intő szó ereje.

Igaz, ükapánk nem volt kétezeréves „gyökerű" dák (a kovásznai faluban egyébként is csak egy fűszeres zsidó család élt akkoriban a magyarokon kívül emberemlékezet óta); nem ismerte az asszimilációt, csak a földet és a havasokat! És mindkettőben élete végéig megbízhatott Mert a föld az már csak olyan, hogy ha bevetik terem; ha esőt kap és megművelik, akkor meg egyenesen hálás. A földet nem izgatják a mulandó jelszavak, a „csalhatatlan" személyiségek, ő végzi ősi, embert tápláló dolgát, s nem foglalkozik a különböző vastapsos nagygyűlések talmi „szózataival".

Hiányolom volt szülőházam, s ne adja isten, hogy idővel ne találjam meg a térképen sem székely őseim szülőföldjének, Erdélynek falvait; az eltépett gyökerek helyét; azt a helyet, ahol „nagyapám szájából édes volt a szó"!

LÁSZLÓ GYULA

Tanmese

Vasárnap volt. Csirizbe nyalt a föld.
A rádióban Korda György javában szenvedett.
Ekkor jött az a kiáltás: egy buborékfű
magától szállt! örömtől jajgatott.
Szomszédom az ünnepnek hódolt, felesége
fodrokat borgolt a hattyúk tavára,
egy részeg büdös körülményeit utálta,
de ez a kis sárvirág magától járt!
Nem lehet helyben világgá menni, gondoltam
s leültem megírni a vasárnap
és a pitypang történetét.

Azóta

Mikor arccal előrebukva
belehulltam a nyárba,
sokan ugrottak, kapaszkodj, lélegezz.
Gombolták rajtam az éveket,
bogozták csontjaim mértanát.
Kövesd, becéztek dúltan,
kövesd a vér szavát . . . !
Dejó dejó hogyárvavagy!

Kórházfehérbe öltözött falak
Mosolymaradék kiszabott szavak
Beforrt ösvények elgennyedt rózsa
Fele párnámról azóta
hiányzik valaki arca keze haja
szeme vidéke csókjaim helye

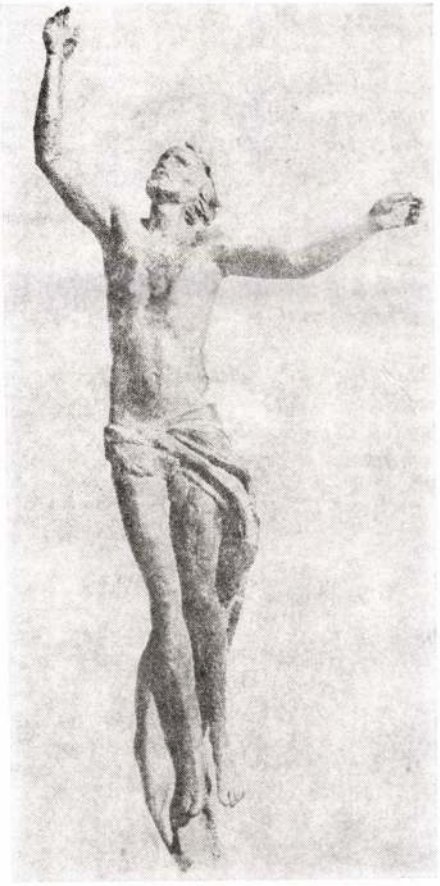

Feltámadás (bronz, 64 cm)

DIENES ESZTER VERSEI

Szélbe tűnik

Súgom, gyónom fűnek fának
elszerettelek
húsommal és nedveimmel
elkevertelek

Boldog égen csillagom vagy
itató vizem
árva arcom pártfogója
akinek hiszek

Húsod húsom véred vérem
felvállaltalak
valahány közt te voltál a
legszebb áldozat

Szívem tiszta égi tiszta
majdnem védtelen
virágszirom ájult csókja
fehér reggelen

Hagy szeressek hagy csókoljak
hadd vigyázzalak
gyöngyös szádban gyöngy fogaid
ne kocoljanak

Madaram, te, kalitkátlan
szálló szél fia
szelek útján szélbe tűnik
szárnyaid nyoma

Turistaként, hazai szót hallván

Fülemig ellopódzik,
húsomba kóstol . . .
Kik hazát cseréltek
országért egykor,
azoknak fáj így,
valahol messze . . .
országok útján
kormos pillájú este

Himnusz fájhat így,
cseppje a vérnek.

Én nem gondoltam,
tán nem is akartam!
Bőröm és húsom
összeállt magyarnak

Miről írsz?

Kérlek, előkerült egy
jelzős szerkezet
amely valamit valamikor
valakinek jelez.

Többet nem mondhatok.
Vers lesz.
Vagy versszakok.
Döglött fecskék,
én-hullás
néma hószemek;

Kerek szívverésben
főpróbál a csend..

HORVÁTH OTTÓ:

Anyának lenni

Leánynak szégyen, vagy dicsőség?
De asszonynak kötelesség!
De milyen is anyának lenni?
Ki tudná férfiak azt leírni
Mily boldogság anyának lenni.
Büszkén örömkönnyeket ejteni
Mikor látjuk, hogy csöpp élet
Piciny emberpalánt-elindul
Megáll, kissé inog, de áll, megy!
Nincs nagyobb boldogság annál,
Mikor azt mondja egy gyermek
Szeretlek édesanyám.
De mit ad azért asszony, lány,
Fiatalságát, élete színe javát.
Ti apák teremtés koronái
Gyarló férfiak, mind ahány
Elhagyja gyermekét, asszonyát!
Italért ez, nőért az a cudar,
Cafkáért ki vele csak léhaságból él
Változzatok férfiak, legyetek apák
Dolgozzatok fiatokért, lányotokért
Alkossatok szebbet, jobbat nekik
Hogy ha felnőnek, választhassanak
Mindent egyforma jogok szerint
Tanulhassanak, ha szeretik,
És szeretheszenek szívük szerint.



Lovas (bronz, 25 cm)

MARKÓ SÁNDORNÉ:

Életre hívjuk a tavaszt

Hószín felhő fodrosodik
a magasban
s oly kék az ég, mint a szem,
melynek jó a mélyére nézni.
Óh ha már a földet szagolom
a nedves párában, tudom,
hogy majdnem tavasz van,
és megnyugszik a szívem.

A szél aszott fűszálakat mozogtat
és lombtalan ágakat lobogtat,
sötét gomolyfelhőt úsztat az égen,
árnyuk alant a mezőségen szalad.

Napfoltoktól tarkállik a Kőhegy
terebélyes háta
ma még csönd van...
ki félreállt, ki félretétetett,
most elfog valami fájó készség
megérteni múltat és jövendőt,

megérteni múltat és jövendőt,
halált és életet,
mert félelmetes a tavaszt hozó
viharzó magasság
és félelmetes a tavaszváró
tengermélység;
de mindennél félelmetesebb
a kétség, az ember jövője felett
és hátha mi kommunisták
mégis életre hívjuk
az igazi tavaszt.

(Szentendre, Bubán 1939. február)

elosztási viszonyok változásának fő megnyilvánulásaként a települési kommunális tulajdon alapján befolyt jövedelmek a helyi tanácsok pénzügyi alapjaiba kerülnének, ami fokozná azok érdekeltségét a helyi erőforrások minél jobb kihasználásában. Ugyanakkor a központi állami szervek beavatkozási lehetősége is csökkenne a települések életében. Mindennek azonban csak akkor van realitása, ha a piaci viszonyok adminisztratív korlátozása jelentősen enyhül. A mai tulajdon- és elosztási viszonyok mellett a piaci mechanizmusok szabályozó szerepe csak korlátozott lehet. Más oldalról viszont a piaci viszonyok hatásának fokozódását segíthetné elő a települési, illetve térségi társadalmi tulajdon létrejötte. Ugyanakkor azonban, ha a piaci erők olyan jövedelemeloszláshoz vezetnek, amelyeket a társadalom nem, vagy nehezen visel el, akkor a központi irányításnak kell kiigazító intézkedéseket folyamatosítania.

DR. NAGY RÓZSA



Női fej (tanulmány)

A helyi tanácsok önállósága a hatásköri és a pénzügyi decentralizáció továbbfolytatásával növekedhet, amelyek egyik tényezője a helyi források arányának emelkedése. Olyan rendszerben ugyanis, ahol a megyei apparátus forrásosztogató és a restriktív forrásvisszavevő szerepköre fennmarad, a deklarált helyi önállóság formális maradhat. A helyi tanácsok tehát „saját jogon" kell, hogy rendelkezzenek a szükséges pénzügyi forrásokkal.

A területi irányítás, a vonzáskörzetek és a termelési viszonyok kapcsolata

A vonzáskörzetek viszonylagos stabilitását feltételezve újra kell értelmezni a tulajdon- és elosztási viszonyok kérdését is. A térségi társadalmi tulajdon kialakításának indokoltságát a mai változási irányok a termelési viszonyokban egyre jobban aláhúzzák. Át kell gondolni az állami tulajdon tartalmát is, az infrastruktúrára vonatkoztatva települési szinten, illetve több települést érintően. Az állami tulajdont a települések kommunális szférájában a „kommunális" tulajdon, több település vonatkozásában a térségi társadalmi tulajdon válthatná fel. A kommunális tulajdon egy adott település társadalmának közös tulajdonát jelentené, ami alapjaiban férne el a mai értelemben vett tanácsi (állami) tulajdontól. Nem az állam adná át a tulajdon kezelését az egyes tanácsoknak, mint helyi szerveknek, hanem a települések lakossága bízná meg az üzemeltetéssel a helyi tanácsokat. A kommunális tulajdon működtetésének eredményességét vagy eredménytelenségét a települések lakossága kérhetné számon, ellenőrizhetné. A tulajdonforma kiterjedhetne az állami lakásokra, a közművekre, és egyéb olyan létesítményekre, amelyeket a lakosság közösen használ. Az ilyen jellegű tulajdonviszonyok mellett a települések gazdasági önállósága növekedne, megteremtődhetnek azok a feltételek, amelyek az önkormányzat kialakításának, ezen belül az adókivetésnek a gazdasági feltételeit jelentenék.

Abból következően, hogy bizonyos szolgáltatások gazdaságos szervezése meghaladja az egyes települések erőforrásait és szükségleteit, több település együttesen hozhatna létre kommunális tulajdont, aminek keretét adhatnák a a különböző típusú és nagyságú vonzáskörzetek, ahol a fejlesztések a községi tanácsok együttes döntése alapján, több településre együttesen valósulnának meg. Ennek lehetőségét a társulások — pl. vízmű, vagy telefonhálózat-fejlesztési stb. társulás — már ma is megteremtik, de az említettek még esetlegesnek tűnnek, illetve a tanácsi pénzügyi erőforrások szűkösségére hivatkozva jó ideig azok is maradnak.

A társulások mellett a kommunális és vállalati szféra közötti kooperáció nagyobb elterjedése is várható a kommunális tulajdon funkcionálása esetén, tekintve, hogy ez utóbbi alapot teremt a jövedelmek (egy részének) helyi elsajátításához. A tanács, a lakossági és a vállalati szféra egyaránt támaszkodva többet tehetne a településeken belül a közös érdeket kifejező infrastruktúra fejlesztés tekintetében.

A települési társadalmi tulajdon jobban megalapozná az állampolgárok közös döntését a fejlesztési feladatokról és ezzel együttes kockázatvállalását is. Az

Kun Emlékmű
(pályázati terv,
I. gipsz)





Kun Emlékmű
(pályázati terv,
II. gipsz)

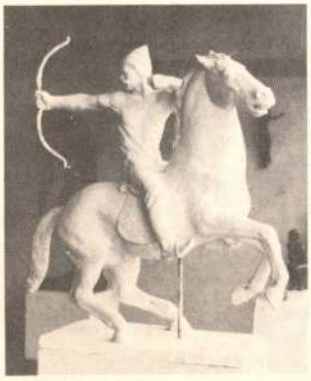

Kun Emlékmű
(pályázati terv,
III. gipsz)

Kun Emlékmű (elfogadott terv, bronz,
fa, felállításra került Kunhegyesen)



Kun Emlékmű
(pályázati terv, IV. bronz)



Ára: 12,– Ft



Melankólia (82x129 cm)

JÁSZKUNSÁG

Társadalompolitikai
művészeti és irodalmi
folyóirat

2

XXXIV. évfolyam
2. szám
1988. június



Győrfi Lajos

Tokaji szoborkiállítás

(MTI) A tokaji nemzetközi szobrászművésztelep alkotóinak munkáiból nyílt kiállítás csütörtökön a Tokaji Városi Galériában. A tárlaton Tracy *Mackenne* skót, Sirpa Hannele *Ihanus* finn, Heini *Schorno* svájci, valamint *Győrfi* Lajos, *Bíró* Lajos, *Farkas* Ferenc, *Mikó* Diána és *Pogány* Gábor együttesen több mint száz szobra, kisplasztikája és érmeje került közönség elé. A megnyitón *Pozsgay* Imre, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára méltatta a művészek alkotómunkáját, s a tokaji művésztelepnek azt a szerepét, amelyet a különböző társadalmi rendszerű országokban élő és alkotó művészek közötti kapcsolatok keresése, együttműködésük, barátságuk ápolása terén betölt.

Magyar Nemzet 1987. IX. 11.

hoz a szöveget, de mint már föntebb említettem, Sarusi Mihály önálló kötetet szentelt Kisiratos helynevei közzétételének, rendszerezésének.

Végül néhány olyan szóra hívom föl a figyelmet, amelyek elsősorban alaki tájszavak, de rendszerezésük sehogyan sem volt megoldható a bemutatás hangtani fejezetében. Mivel ezek népnyelviek, Kisiratosra különösen jellemzők, elhagyásuk sem lenne magyarázható, még ha számuk nem is túlságosan nagy: mán /9./, mén /181./, ád /10./, oláj /11./, ránkdufláz /8./, oskola /182./, ustor /11./, karajcár /8./, kadrát /208./, tulipánt /8./, kálomista /12./, pápista /13./, fölleg /180./ stb. Ezeknek használata élénkíti, színesíti, hitelesíti az elbeszélő és a szereplők stílusát. Jelentős értékei az adott nyelvjárásnak és a regénynek.

Összefoglalva azt mondhatjuk, hogy Sarusi Mihály nyelvérzéke és nyelvi tudata kimagasló eredményt adott ebben a regényében is a hangulat megteremtésében, a népnyelvi fordulatok, nyelvjárási jelenségek alkalmazásában. Sok és jól fölhasznált tájnyelvi eleme stilisztikai bravúr. A köznyelvi változatok és népnyelvi megfelelőik, a gyakorlati helyesírás és a fonetikus lejegyzés aránya jól átgondolt, vagy kiváló érzékkel alakított. A dialektológus nyelvész talán szeretné, ha következetesebb és bővebb lenne a nyelvjárás megjelenítése, de az átlagos olvasót éppen ez a hangulat ragadja meg, s nagyszerűen érzékeli mind az archaikus, mind a népies környezetet. A gyakorlat, a tudás és tehetség olyan arányokat alakított ki a Magyar Krisztus nyelvében, amelyek messzemenően megvalósítják a szépirodalmi alkotások művészi hangulatteremtését.

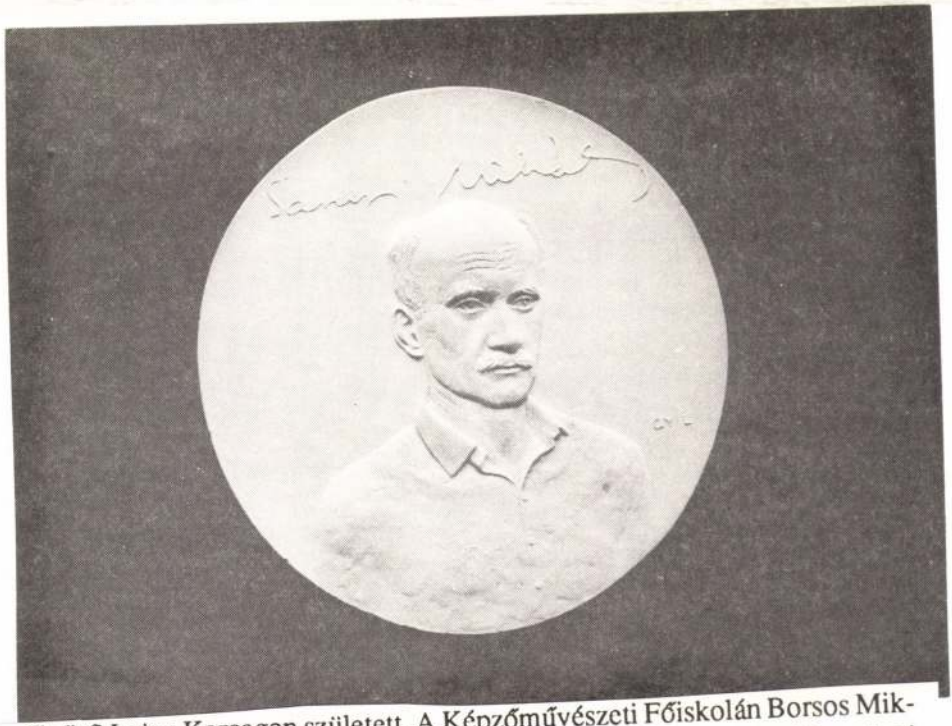

Győrfi Lajos Karcagon született. A Képzőművészeti Főiskolán Borsos Miklós volt a mestere. Több önálló és csoportos kiállításon vett részt. Köztéri szobrai állnak több városunkban. A Jászkunság szerkesztőbizottságának tagja.

Régebbi, zártabb magánhangzók találhatók a lú /7./, ű [ő], szűtte, üsmerős [ösmerős] /8./, lű /9./, kinyér /12./ szavakban, melyek mind a nyelvjárás jellemzői.

A tőtípusok közül a nyelvjárás igen gyakran használ a köznyelvtől eltérőket. Egyetlen példát találtam arra, hogy a teljes igető helyett a regényben a déli nyelvjárásra jellemző csonka tő áll múlt időben: építtök /7./. Gyakoribb a tárgyas ragozás 3. személyű -ja ill. -ják helyett az -i, -ik előfordulása: mutati /8./, iszogati, baszogati /207./, nem is adhatik, mert mind fölfalik /183./. Az -ít igeképző helyett egyszer találtam -l képzőt: mögsegél /11./. A névszóragok közül elsősorban a -ból, -ből; -ról, -ről alakja nyelvjárási: Makórul, Szögedébül /7./, Trencsénbül /8./, Aradbul, otthonrul /9./, Szentmihálybul /11./. Ezekkel kapcsolatban nagyon érdekes megfigyelni, hogy a köznyelvvel ellentétben belső helyviszonyrag fejezi ki az ablativuszt: Aradbul, Szögedébül, Szentmihálybul, ami szintén igen jellemző a nyelvjárásterületre. A névszójelek közül az egyes szám 3. személyű birtokosjel nyelvjárási alakja sokszor előfordul: tetejibe /8./, eszit /11./, végire /12./ stb. Mindezeken kívül még két különlegességet emelnék ki az eddig szinte ismeretlen nyelvjárási grammatikai rendszerből. Az egyik az ok- és a célhatározó névutójának a fölcserélése: gümőkor végett... meghalt /209./, amely nem nyelvi vétség, hanem itt nyelvjárási jelenség! A másik pedig a középfoknak birtokos személyjellel való kifejezése: gazdája /208./, melynek jelentése itt: gazdagabbak, tehetősebbek.

A nyelvjárások legszínesebb és legszebb, a szépirodalmi művekben különösen hasznos jelensége a valódi és jelentésbeli tájszavak szerepeltetése. A köznyelv gazdagításának legfontosabb eszköze ez, s már régóta foglalkoztat egy olyan szótár elkészítésének a gondolata, amely a köznyelv egyes szavainak a nyelvjárási szinonímáit tartalmazná. /Ennek szükségességére egyébként Kolozsvári Grandpierre Emil hívta föl a magyar nyelvészek, nyelvjáráskutatók figyelmét néhány évvel ezelőtt egy igen szép esszéjében./ Sarusi regényében a fölhasznált tájszavak között vannak olyanok, amelyek régebben az egész nyelvterületen éltek, talán köznyelviek is voltak, de kiszorultak a használatból, nyelvjárási szinten azonban még most is nagyobb területen megtalálhatók: öregapád, betyárbútor, perzekútor /8./, göböly, tengelyt akaszt /9./, megríkat, kapcabetyár /10./, mögjuházik /11./, táltos /206./ stb. Néhányuk azonban helyi alakulat, s nem az archaizálásnak, hanem a tájjelegnek a kifejezési eszköze: őbölyög 'háborog' /181., 243./, vélekszik 'gondol' /183./, cuháré /207./, rájár [a szakácsnéjára] 'rendszeresen nemi viszonyt folytat vele' /207/ stb. Itt jegyzem meg, mert részben a szóhasználattal összefügg, hogy a regényben igen sok /szerintem túlságosan is sok/ trágár, obszcén kifejezés található. Talán gyermekkorom túlságosan is puritán protestáns környezete, s minden bizonnyal Bálint Sándor veleszületett szemérmessége következtében mi nem tartjuk ezt a népnyelvre ilyen mértékben jellemzőnek. Természetesen más jellegű stilisztikai értéke is lehet ezek használatának: elkeseredettség, kilátástalanság, tehetetlenség stb. Ennek következtében nem mint népnyelvi sajátságok kerültek be a regénybe, s velük részletesebben nem foglalkozom. Kiemelek azonban még a szókincsel kapcsolatban két szép csillagkép-nevet, amelyek régiségükkel és népiességükkel egyaránt kitűnnek a tájszavak közül: Kaszahúgy, Szent Jakab pálcája /180./. Külön nem foglalkozom a helynevekkel, pedig ezek kötik igazán adott táj-

Győrfi Lajos
szobrász

Győrfi Lajos kiállítása



(Munkatársunktól.)

Kisújszállásom, a Nyár úti Alkotóházban nyílt meg — a városi József Attila Művelődési Ház rendezésében — a 28 éves, karcagi születésű Győrfi Lajos szobrászművész kiállítása. A Magyar Képzőművészeti Főiskolán 1985-ben végzett, ahol Borsos Miklós volt a mestere. Évek óta rendszeresen részt vesz országos tárlatokon, s számos egyéni kiállítást is rendezett már. Köztéri alkotásai láthatók Püspökladányban, Nyíregyházán, Kunhegyesen; 1986-ban elnyerte a Hajdú-Bihar megyei őszi tárlat nívódíját. Mostani kiállítását a hónap végéig tekinthetik meg az érdeklődők. (Képünkön a Püspökladány határában álló alkotása, az „Őr daru".)

Népnakadság, 1989. jan. 13.

émia elnöke
ar Tudomá-
a.
rságért Ér-
részesítette
ezsőt, a Ma-
émia rendes
nti Fizikai
ató-helyette-
alkalmából,
sló tudomá-
ıkásságának,
k elismeré-

---

választotta
az Országos
rpáti László
öltötte be e
való tekin-

EGYÜTTMŰKÖDÉS
kötött a Magyar T
Országos Tudomány
nács felügyeletét g
dési Minisztérium a
ákköri mozgalom
szerződésben többe
nisztérium vállalja,
reivel segíti a telev
függő, elsősorban
mányi témájú dolg
sét.

A FŐVÁROSI
RAKBAN csütörtöl
a leltározás. Ezen
kivétellel, a megsz
tottak nyitva a bu

Győrfi Lajos

szobrán

GYÖRFI LAJOS szobrászművész alkotásaiból nyílt meg kiállítás a kisújszállási alkotóházban. A tárlaton a püspökladányi alkotó csaknem félszáz munkáját — szobrát és grafikáját — láthatják az érdeklődők. A kiállítás január 31-ig látogatható.

Népművelés, 1989. jan. 10.

GYŐRFI Lajos szobrai

MN 1996. aug. 29.

GYŐRFI LAJOS szobrait mutatják be az augusztus 30-án délután hat órakor a Hotel Koronában (Budapest V., Kecskeméti u. 14.) megnyíló kiállításon.

OEMT- 100/ 96.

ivottak!

Műemléki Tanács idei, tavaszi ankétját
dán/ kívánja megrendezni Győrött és
nt Mons Sacer Pannoniae milleneumi

ő programban szerepel a győri Megyei
Apor Vilmos iskolának megtekintése,
amely Pannonhalma múltját és jelenét, a
sok eredményeit ismertei.
gy szerényebb, de komfortos és egy
sünkre.
annonhalmán pedig a főétkezéseket, a
nben.
melyet kitöltve, kérünk május 10-ig,

GYŐRFI Lajos szobrász

Hírek: A képzőművészeti főiskola másodéves növendékeinek egy csoportja – Geszlai György Győrfi Lajos, Kiss Jenő, Németh Árpád, Tápai Ferenc és Vonga László – mutatkozik be Kazcagon a Dényné Művelődési Központban rendezett kiállításon. Az alkotók első közös tárlatukon eddigi tanulmányi idejük során készített szobraikat mutatják be.

Népszabadság 1983. VII. 13.

GYŐRFI LAJOS
szobrász

Új Széchenyi-szobor



A legnagyobb magyar egész alakos, két és fél méteres szobrát készíti Győrfi Lajos szobrászművész. A Széchenyi Istvánt ábrázoló alkotást március 15-én állítják fel a Hajdú-Bihar megyei Ebes főterén

MTI-FOTÓ – OLÁH TIBOR

MAGYAR NEMZET 2000. III. 4.

A MÁV

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁ

SZOMBAT				VASÁRNAP			
ÉNY	DNY	ÉK	DK	ÉNY	DNY	ÉK	DK
Fronthatás				Fronthatás			
HIDEG	HIDEG	HIDEG	MELEG	HIDEG	HIDEG	HIDEG	HIDEG
Éjszakai/nappali hőmérséklet				Éjszakai/nappali hőmérséklet			
3/9	3/12	1/7	0/11	-2/4	-1/5	-4/3	-1/6

Időjárási körkép

	Szombat		Vasárnap		Hétfő	
ATHÉN	derült	16	zápor	18	zápor	8
BÉCS	zápor	5	hózápor	3	változó	4
BRÜSSZEL	zápor	5	változó	6	felhős	14
ISZTAMBUL	változó	14	esős	10	felhős	5
JERUZSÁLEM	változó	14	változó	17	változó	19
LONDON	napos	8	derült	7	változó	15
LOS ANGELES	változó	17	esős	14	esős	13
MIAMI	változó	28	változó	28	változó	28
MOSZKVA	hózápor	2	hózápor	-2	felhős	2
NAGYVÁRAD	esős	7	hózápor	3	felhős	8
NEW YORK	napos	12	változó	16	változó	16
PÁRIZS	napos	7	napos	8	derült	18
POZSONY	esős	8	hózápor	3	változó	6
PRÁGA	hózápor	4	hózápor	1	felhős	6
RÓMA	borult	14	felhős	12	derült	10
SYDNEY	változó	26	zivatar	26	esős	25
UNGVÁR	esős	5	hózápor	2	változó	6
ÚJVIDÉK	esős	11	hózápor	3	felhős	7
VANCOUVER	változó	9	napos	9	változó	10

Fontosabb telefonszámok

Orvosmeteorológia	(120 Ft/perc)	06-90304612
Távolabbi kilátások		06-90304631
10 napos előrejelzés		06-90304628
Széljelentés		06-60505055
Repülésmeteorológia	(240 Ft/perc)	06-90504002
Speciális tájékoztatás		06-90504001

Készítette: OMSZ

Bio- és l

A nap elsć
érvényesül,
hatásokra k
miatt konce
figyelmetlen

DOMÁNY a váci kórháznak.
vizsgálatnél felhasználható

GYÖRFI Lajos emlékére

Ki ölte meg Olof Palmét?

A szálak a „Hosszú Karhoz" vezetnek

A Daisy farm Transvalban, ötven kilométernyire Pretoriától külön világ. A lepusztult vidék tele rozsdás sörösdobozokkal és eldobált üres pálinkásüvegekkel. Körülötte hegyek, amelyek lábainál a Krokodil folyó nekiindul a szavannának. A bennszülöttek csak így emlegetik: ez *a harag helye*. A Daisy farm volt ugyanis évekig a *„Hosszú Kar"* nevű szervezet központja. Ott képezték ki a dél-afrikai belbiztonság hivatásos gyilkosait, s ott készültek a levélbombák és egyéb, halált okozó szerkezetek, amelyeket a fehér Dél-Afrika ellenségeinek szántak.

Legújabb számában a *Der Spiegel* utánajárt a hírnek, hogy a tíz éve Stockholm belvárosában meggyilkolt Olof *Palme* akkori svéd miniszterelnök merénylői esetleg szintén innen kerültek ki. A hamburgi hetilap ugyan csak e titkos szervezet működéséről tudott összegyűjteni adatokat, a feltételezés azonban tartja magát: *az egykori apartheid rendszer tette el láb alól a „feketéket pártoló" Palmét.* Erről egyébként a dél-afrikai bíróság előtt vallomást is tett szeptember huszonhetedikén bizonyos Eugene *de Kock* egykori magas rangú belbiztonsági tiszt, egy halálbrigád akkori vezetője. Kock, ugyanúgy mint a valamikor ugyanott szolgáló Dirk *Coetzee* a vádalku jegyében szólalt meg, s tárta föl a múltnak ezt a részét – előbb a Nobel-békedíjas Desmond *Tutu* vezette jóvátételi bizottság, majd a bíróság előtt. Állítólag amnesztiát ígértek nekik a vallomásukért, s ők rögtön több tucat esetre kezdtek emlékezni. Neveket is sorolnak, többek közt egykori miniszterekét, s állítják, ezekről az ügyekről maga a volt kormányfő, az apartheidet eltörlő Frederik Willem *de Klerk* is tudott annak idején.

A „Hosszú Kart" 1985-ben szervezték meg, Coetzee 1986-ban cukorbetegsége miatt kilépett a szolgálatból, s Zambiában telepedett le. Most azt vallja, a Palme-gyilkosság szellemi kiagyalója a szuperkém, Craig *Williamson* volt, akit a fehér Dél-Afrika legsikeresebb spionjaként tartanak nyilván. Ő 1976-ban hagyta el az országát, Svájcban telepedett le, 1980-ban viszont már együttműködik a pretoriai államvédelmi irodával. Rövidesen a Nemzetközi Egyetemi Cserealapítvány, az *IUEF* vezetője lett. Szoros barátságot alakított ki az alapítvány egykori irányítójával, a svéd Gunnar *Eriksonnal* és Olof Plame akkori külpolitikai tanácsadójával, Bernt *Carlssonnal*. A bonyolult ügy szálainak bogozásakor ráakadtak egy mellékvonalra is, nevezetesen hogy e két név szerepelt az 1988 decemberében a skót Lockerbie fölött lezuhant PanAm gép utaslistáján, de véletlenségből mindketten egy korábbi járattal utaztak New Yorkba.

Az őszinteségre hajló volt zsaruk vallomásaiból kitűnik, hogy Palme – aki nyers szókimondása és éles bírálatai miatt nemcsak Dél-Afrikának volt kellemetlen, hanem az 1968-as prágai események után már Moszkvának is –, első számú közellensége és megsemmisítendő célpontja lett a pretoriai rendszernek. Főleg amiatt, hogy a nemzetközi kirohanásaival erősítette a Dél-Afrika köré vont gazdasági blokádot, amely sokmilliárdos veszteséget okozott a fehér kisebbségnek. Kimondani rá a halálos ítéletet könnyű volt, s megkörnyékezni is, a helyzet iróniája viszont hogy az egykori szuperkém annak a szervezetnek élén szőtte ellene az árnányt, amelyet Svédország is több millió dollárral támogatott. Sőt a jelek szerint az ügyben szerepe lehetett egy svéd újságírónak is. Peter *Casselton*, akit Bertil *Wedin* néven is ismernek, s a ciprusi török köztársaságban szervezett rádióadót az odalátogató svéd turistáknak és *ENSZ*-katonáknak. De jó kapcsolatokat alakított ki a térségben élő kurdokkal is, így rajta keresztül terelődhetett azután Palme 1986-os meggyilkolása után kurd merénylőre a gyanú. Mari *Sandström* egykori tudósító, ma a genfi menekültügyi bizottság tájékoztatási főnöke viszont szenzációt keltő írásában a *Svenska Dagbladet* című lapban megerősítette: a dél-afrikai szál már 1987 májusában felvetődött. E hírözönre Stockholm is megmozdult, s a múlt héten két nyomozót küldött Dél-Afrikába, hogy ellenőrizze a Kock-Coetzee-Williamson variáció hitelességét.

(zs. e.)

A **Magyar Nemzet** megkérdezte:

Miért cserélik ki a jelzőtáblákat?

Évek óta egyre nagyobb gondot okoz a közlekedés résztvevőinek, hogy gyakorta ellopják a közúti jelzőtáblákat, mert az *alumíniumból* készült eszközökért viszonylag magas összeget lehet kapni. A szakemberek most olyan kísérlettel próbálkoznak, melynek során a korábbi alumíniumot más – kevésbé „nemes" – anyaggal váltják ki. Lapunk arra volt kíváncsi: *szükséges-e és hol tart a közúti jelzőtáblák cseréje?*

– Valóban szükség van erre a munkára, hiszen országosan elterjedt a táblalopás – mondta lapunknak *Rankli* Károly, az Útgazdálkodási és Koordinációs Igazgatóság osztályvezetője. – Sajnos azonban olyan hatalmas összeget igényelne egy teljes körű csere, amire nincs elegendő forrás.

– Ki felelős az ország úthálózatáért, illetve az azzal kapcsolatos feladatokért?

– A helyi önkormányzatok tulajdonában mintegy százezer, míg az államéban harmincezer kilométernyi közúthálózat van. Ez utóbbiért régebben a megyei közúti igazgatóságok feleltek, melyek átalakultak közútkezelő közhasznú társaságokká. Az *ő feladatuk* az említett úthálózat karbantartása, s igazgatóságunk a minisztériumi irányelvek átadásával kibővítve *koordinálja* ezek munkáját. Az ehhez szükséges forrásokat az útalapból biztosítja az állam, hiszen ezekre a karbantartási, útburkolati és forgalomtechnikai munkákra *állami kötelezettségvállalás* van.

– Milyen feladatokat látnak el a megyei társaságok, s hol tart a jelzőtáblák cseréje?

– Elsődleges közútkezelői feladat a forgalmi rend meghatározása. Ide tartozik a közlekedési lámpák, közúti jelzések, táblák, útburkolati jelek elhelyezése, karbantartása. Rendelet írja elő, hogy ezeket *állandóan jól látható* állapotban kell tartani. Sajnos a táblák gyakori pótlása jelentős költségeket emészt fel. Most azzal próbálkozunk, hogy az alumíniumoszlopokat *horganyzott acélból* készítjük el, hiszen az kevésbé értékes fém, és jóval *nehezebb* az elfűrészelése. Egy normál jelzőtábla átlagéletkora egyébként hét év. Folyamatos táblacseréről van szó, ám a szűkös anyagi források miatt erre egyelőre csak a *különösen veszélyeztetett* szakaszokon, illetve *új* táblák kihelyezésével kerülhet sor.

(kálmán)

Mindenki jól van

Lánya született Madonnának

A híres popsztár egy Los Angeles-i klinikán hozta világra gyermekét: *Lourdes María Ciccone León* 2,95 kilogrammos súllyal született. Az egészséges baba közép-európai idő szerint kedd hajnalban, egy óra után egy perccel látta meg a napvilágot.

„Az anya, Madonna *Ciccone*, az apa, Carlos *León* és lányuk jól vannak" – jelentette ki az énekesnő szóvivője a hírügynökségek

Világcsúcs a levegőben



Svéd–amerikai üzlet

Gyógyszer impotencia ellen

A svéd Astra cég várhatóan már 1997-ben bevezeti Svédországban az amerikai Vivus laboratórium által kifejlesztett, impotencia elleni új készítményt. A számítások szerint az európai eladások elérhetik a félmilliárd koronát (71,4 millió USD) évente.

A nemzetközi nevén *Muse*-millió dollár, amelyből 10 milliót már ki is fizetett az Astra – értesült az *MTI*. A Vivus maga viszi piacra a készítményt az Egyesült Államokban, az Astra pedig kizárólagos jogot kapott egész Európára, Dél- és Közép-Amerikára, valamint Ausztráliára és Új-Zélandra. A tárgyalások a japán

Ma

Napkelte: 7 óra 6 perc, napnyugta 17 óra 52 perc.

Gál és *Bedő*
nevű olvasóinkat köszöntjük.

A Gál név kelta, ír, római és magyar eredetű, jelentése: kakas vagy kakastaréj. Nem honosodott meg nálunk, inkább vezetéknévként ismert, de a szentek soraiban megtalálni. Szent Gál ír misszionárius volt, akinek nevéhez számos csoda fűződik. Tanácsa az volt hívei számára, hogy térjenek ki a harag elől.

A Bedő név felderítetlen eredetű, régi magyar személynévből született, aminek jelentése is ismeretlen. Ritka manapság, inkább családnévként fordul elő.

Évforduló

Kodály Zoltán Háry János kalandozásai Nagyabonytul a Burg váráig című daljátékának ősbemutatóját hetven évvel ezelőtt tartották az Operaházban. A daljáték premierjének jelentőségét növeli, hogy – Kodály Zoltán szavaival – a dalok egytől egyig a néphagyományokból valók.

A Két Lotti nyereményei

A 42. heti „Két Lotti (33-ból 3-at)" játékban a 3+3-asokra jutó, összesen nettó 77 534 632 Ft tovább halmozódik. A 3 találatosok nettó nyereménye: 19 622 Ft. A 2 találatosoké: 223 Ft. A „Két Lotti" nyerőszámai: 19, 23, 31 és 4, 24, 42.

A szelvényeket péntekig veszik át, fizetnek nyereményeket az IBUSZ- és Exress-irodákban, a kijelölt postákon, takarékszövetkezetekben, továbbá Budapesten 22 nagy kerületi postán, a kispesti és óbudai Centrum Áruházban.

– Felavatták Álmosdon Bocskai István hajdúinak 1604 október 15-én, a községet Dióssegggel összekötő úton vívott első csatájának emlékművét. Győrfi Lajos, a millecentenáriumi ünnepségsorozat részeként most leleplezett hatalmas gránittömbjének fő oszlopán az erdélyi és magyar fejedelem lovas domborműve látható, lovas és gyalogos hajdúkkal az oldalán. A szoborot Kocsis Elemér, a tiszántúli református egyházkerület püspöke áldotta meg.

Természeti csapások Olaszországban

Földrengés és áradás

Enyhe földrengés rázta meg Olaszország északi részét kedden délben. A Richter-skála szerint 4,8 erősségű földmozgás következtében tucatnyian könnyebben megsérültek, és kisebb épületkárok keletkeztek. A földrengés epicentruma Reggio Emilia körzetében volt. A Modena melletti Carpiban és Bolognában több embert kórházba szállítottak, őket különböző leeső tárgyak sebeztek meg.

Heves esőzés sújtotta ugyancsak tegnap Olaszországot, a zivatarok áradásokat is okoztak a Velencétől Calabriáig terjedő térségben. Víz alá került Velence világhírű Szent Márk tere is. Az ország déli részén az Esaro folyó áttörte gátjait, és elárasztotta a Crotone város utcáinak zömét, hárman meghaltak, öten pedig eltűntek.

– Több mint száz afrikai érkezett illegálisan Magyarországra a napokban. Valamennyien azt állítják, hogy libériai állampolgárok, mert úgy vélik, hogy így könnyebben kaphatnak menekültstátust. Az eddig meghallgatott 25 személy egyikénél sem volt személyi azonosságot igazoló okmány, és [illegible]

– A teljes távfűtőhálózaton beindította a fűtési szolgáltatást a Főtáv Rt. október 15-én. A hűvösebb őszi napok miatt a 240 ezer távfűtött budapesti lakás felében a megrendelés szerint már korábban megkezdték a fűtést, amelyet automaták szabályoznak, így erősebb nappali felmelegedés esetén nem pazarolják az energiát.

– Az érelmeszesedés gyermekkori és serdülőkori megelőzését tűzte célul az a nemzetközi orvoscsoport, amely hétfőn alakult meg Budapesten. A mai napig tartó orvoskongresszuson huszonhárom ország 176 biokémikusa, genetikusa, gyermekgyógyásza, illetve közegészségügyi szakértője jelentette be csatlakozását a csoporthoz.

A CÉL A KELETI PIACOK VISSZAHÓDÍTÁSA

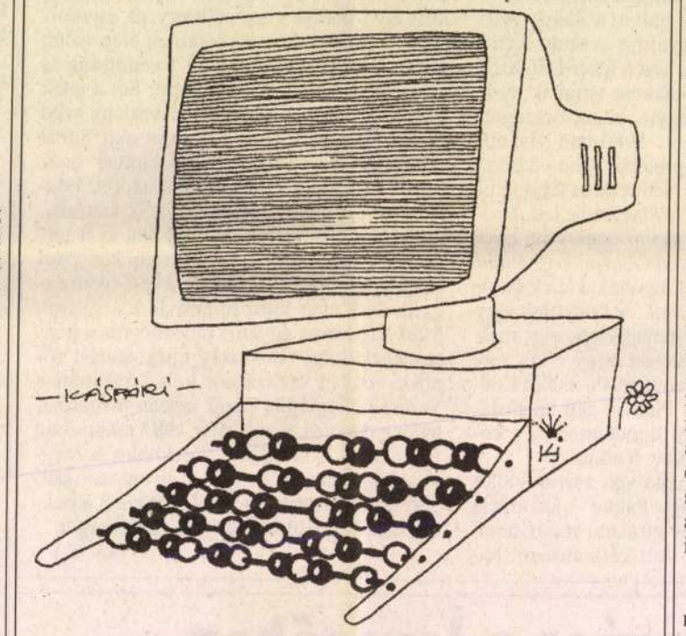

Kaspári János György rajza

– Adókarbantartás miatt átmenetileg nem sugároz műsort a tokaji, a győri, a budapesti és a csávolyi tv-adó csütörtökön 12 óra és 16 óra között, és szünetel a budapesti AM-mikro-szolgáltatás. Ugyancsak ebben az időszakban adáskimaradás lesz Győr, Budapest és Tokaj térségében az URH-rádióadók műsorában is.

Okirat-hamisítás

– A vonatok és vasúti berendezések rongálói 150 millió forint közvetlen veszteséget okoztak a MÁV Rt.-nek az év első kilenc hónapjában, amely megegyezik az 1995-ös teljes károsszeggel. A rendőrség fellépésének eredményeként az utasok sérelmére elkövetett bűncselekmények száma csökkent, a nemzetközi járatokon pedig gyakorlatilag megszűnt.

– Fekete csuklyás lakásbe-[illegible] **i Kína** a következő öt év

Lassú a haladás az Üllői úton

Közlekedési zűrzavar alakult ki az Üllői úton, ahol a hét végén a Nagyvárad tér, kedden pedig a belváros felé vezető szakaszon megkezdték az útburkolat teljes felújítását. A fővárosi közlekedési ügyosztály vezetője szerint csupán lassúbb haladásról lehet beszélni. Arató Balázs elmondta: a Nagyvárad tér felé vezető szakaszt felmarták, s félig elkészültek a burkolással. Ezzel párhuzamosan megkezdték a belváros felé vezető szakasz burkolatának a felszedését. A városból kifelé két, befelé egy sávon haladhat folyamatosan a forgalom. Végezetül elmondta: két héten belül, a Körút átadásával egy időben szeretnék befejezni a teljes felújítást.

(p. g.)

– Az első magán tévécsatorna, a Markiza (Márkinő) uralkodik egy hónappal az indulása után a szlovák tévépiacon, pedig csak az ország területének alig több mint a felén fogható. A „Márkinő" nézettsége 43,6 százalék, míg a közszolgálati tévé 1. csatornájáé csak 19,2 százalék. Az adó elsősorban játékokat, mozifilmeket, amerikai sorozatokat kínál, de ad információs műsorokat is.

– Oroszország segít Kubának megépíteni a szigetország első atomerőművét, amelynek biztonsága aggasztja az Egyesült Államokat. A kubai atomerőmű építése 1981-ben kezdődött Juraguában, de 1992-ben teljesen leállt finanszírozási nehézségek miatt. Az Egyesült Államok már jó ideje ellenzi az erőmű befejezését. A létesítmény 300 kilométernyire sincs Florida partjaitól, és korábban az építkezésen dolgozott kubai mérnökök – miután az Egyesült Államokba szöktek – arról számoltak be, hogy az elvégzett munkák minősége igen gyatra.

– Négy atomerőmű építését

50 éve írtuk

A Nemzetközi Kereskedelmi Kamara a Szálasi-puccs után Magyarországot azon a címen, hogy nemzeti függetlenségét elvesztette, kizárta kötelékéből. Az elmúlt hónapban dr. Székely Artur, mint a magyar békedelegáció tagja, felvette a kapcsolatot a Nemzetközi Kamara párizsi központjával és ennek eredményeképpen Winthrop Aldrich, a kamara elnöke New Yorkból kábel útján értesítést küldött, hogy Magyarországot újból felveszi a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara kötelékébe.

APEH-partvis

Teljes erővel folyik a jövő évi adótörvény előkészítése, naponta újabb és újabb variációkon törik a fejüket a honatyák, milyen címen lehetne még valamilyen összeget befizettetni a lakossággal. A vitához szerény kis adalék e heti esetem: új takarítót kerestem otthonra, mert a régi otthagyott. Szinte azonnal jelentkezett is valaki, aki viszonylag szerény összegért hajlandó rendben tartani lakásomat. Csak az időpontban nem tudtunk megegyezni. Ő reggel nem ér rá, mert dolgozik. Hol? – kérdeztem. S pirongkodva válaszolta: az APEH-nál. Felsőfokú végzettséggel, havi nettó 21 ezer forintért.

Nemrég nyilatkozta az APEH: a bejárónők az egész országban feketemunkásként dolgoznak. Remélem, nem éppen őt fogják elküldeni a leleplezésükre.

(rácz)

– Szélütés érte Dirk Bogarde angol színészt, akit keringési zavarokkal már négy hete kórházban kezelnek. Az agyvér-

Györfi Lajos

Farelas Valéria: Szobrok városa [Püspökladány]
= Új Mo. 1993. július 26. 9. ell

1945 →

Györfi Lajos sz. →



RÁMA .....

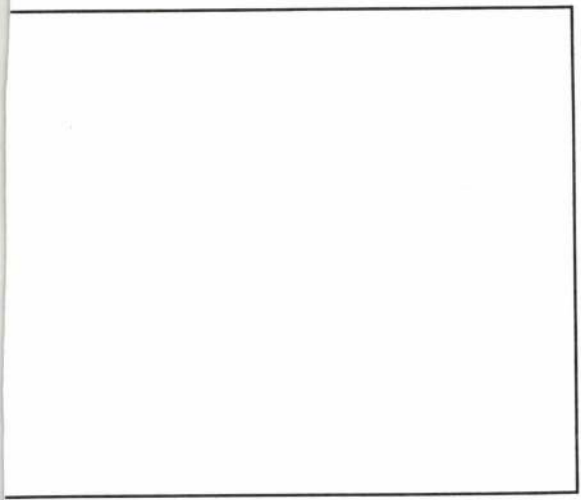

d emlékműterve



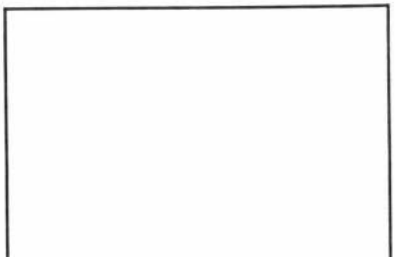

GYŐRFI Lajos szobrán

MN 1995 aug. 16. 12

SZEGŐ GÁBOR portrészobor avató ünnepsége augusztus 23-án, délután három órakor lesz a kunhegyesi Zsigmond Ferenc Városi Könyvtár előtt, a Főtéren. A szobor alkotója Győrfi Lajos szobrászművész.

Györfi Lajos szerkán

Kohl kóstolót kapott a zsákmányból

Jelcin ismeretlen szenvedélye

Korábbi teniszsikerei után a szívműtétre váró Borisz *Jelcin* – az orosz elnök környezete szerint – az utóbbi időben a *vadászatban* jeleskedik. Mi több, az elejtett vadakból készült étkekkel vendégelte meg a hét végén német barátját, Helmut *Kohl* kancellárt zavidovói rezidenciáján. Jelcin vadászszenvedélye csakúgy, mint a Kohl-látogatás idején állítólag tervbe vett, de a rossz idő miatt elmaradt közös *horgászat* kapcsán feltételezhető elnöki vonzódás a halakhoz eddig elkerülte a még oly éber Kreml-szemlélők figyelmét is. Ezért keltett feltűnést a hét végén az *Interfaksz* hírügynökség Jelcin környezetére hivatkozó jelentése, amely szerint az elnök az elmúlt héten negyven (!) vadkacsát lőtt, és elsőre leterített egy kétmázsás vaddisznót. Az ebből készült áfonyás sült volt állítólag a zavidovói ebéd fénypontja – jelentette az *MTI* moszkvai tudósítója.

Moszkvában ugyan némi kétellyel fogadták a vadászsikerek hírét, csakúgy, mint a frissen kinevezett elnöki szóvivő egyik-másik kijelentését, így például azt, hogy Jelcin legutóbbi eltűnése idején azért ment el Valdajba, hogy megnézze, lehet-e ott pihenni. Mindamellett elképzelhetőnek tartják, hogy – a tévében jól láthatóan a korábbinál is nehezebben mozgó, fújtatva lélegző – Jelcin feléledt régi szenvedélyéről van szó. A lelkes vadász néhai pártfőtitkár Leonyid *Brezsnyev* idején a szovjet pártvezetők ugyanis szinte kötelezően hódoltak *Dianának*, a vadászat római istennőjének. Jelcin idején eddig a tenisz volt a menő a Kremlben. Rossz nyelvek szerint a fehér sportnak sok ember köszönhette karrierjét. Ez ugyanis Jelcin, az egykori Szverdlovszk megyei párttitkár kedvenc sportja. Igaz, betegsége miatt rég nem vett ütőt a kezébe, noha olyan illusztris játékos ajánlkozott legutóbb partneréül, mint Steffi *Graf*.

A vadászat manapság alighanem testhez állóbb. A kiváltságok ellen küzdő Mihail *Gorbacsov* idején hanyatlásnak indult ugyan a zavidovói vadas park, ám azért ma is vannak, aki tudják, miként kell úgy a magas rangú vadászok elé hajtani a vadat, hogy ne lehessen elhibázni. Brezsnyev idején egyébként még kínosan ügyeltek a vendégek sikerélményére: a szájhagyomány szerint könnyűbúvárok álltak készenlétben, akik mesterien akasztották a halakat Brezsnyev vendégeinek horgaira...

Átadták az Emmy-díjakat

A „Vészhelyzet" újabb diadala

A magyar televízióban is vetített *„Vészhelyzet"* című orvossorozat nyerte el ismét „a legjobb drámai sorozatnak" kijáró, a televíziózás Oscar-díjaként is emlegetett Emmy-díjat. A legjobb vígjátéki sorozatnak a zsűri a *„Frasier"* című folytatásos komédiát nyilvánította a magyar idő szerint hétfő hajnalban, Pasadénában tartott díjkiosztó ünnepségen. A legjobb drámai főszereplő díját Dennis *Franz* nyerte el az *„NYPD Blue"* (New York-i rendőrkesergő) című [illegible] legjobb [illegible]

Nemzetközi vasútmodell-parádé



A **Magyar Nemzet** megkérdezte:

Mit ígér a szerencsenap?

Idén szeptember 13. és december 13. is péntekre esik, s ez – immár hagyományosan – két „szerencsenapot" jelöl ki a legkevésbé sem babonás Szerencsejáték Rt. számára. Sőt a tavaly októberi akció sikerén felbuzdulva egész „szerencsesznek" nézhetünk elébe – a két nevezetes nap között ugyanis történetesen tizenhárom hét telik el. Dr. *Kovács* Katalin általános menedzsert a részletekről kérdeztük.

– A szeptemberi szerencsenapon mindössze tizenkét óra alatt tizenkét vadonatúj *Opel Corsa* talál gazdára. Egyetlen akciónkban bármely számítógépes fogadónk részt vehet, s csak a végén derül ki, hogy totón, lottón vagy kenón játszott-e az illető. A játék reggel nyolctól este nyolcig tart, s mindegyik órának lesz egy utólag kisorsolt szerencseperce. Az ekkor kötött fogadásokat a gépi adatfeldolgozás segítségével különítik el, majd véletlen számgenerálással sorsolják ki az arra az órára eső Opel nyertesét.

– *Honnan tudhatjuk meg, ki lett a nyertes?*

– Az adott órát követő 13. percben a *Danubius Rádió* már ismerteti is a nyertes szelvény adatait. Itt egyébként 13 ezer forintot nyerhet az a betelefonáló hallgató is, aki 13 percen belül jelentkezve meg tudja mondani, pontosan mennyi fémpénz csorog – csörög – át egyik fémedényből a másikba.

– *Tizenkét Opelnek már lesz gazdája. De lefogadom, hogy a szervezők e tekintetben sem térnek el a bűvös tizenháromtól...*

– A szokásos sorsolás utáni, ráadásként sorra kerülő újabb húzás a kenón még nem volt. Néhány nappal a játék féléves fennállása előtt erre is sor kerül: a Tv 1 szerencsenapi műsorában a tizenharmadik Opelt is kisorsolják a legnagyobb nyereményszorzójú telitalálatos kenószelvények tulajdonosai között.

(cs. j.)

A bajnok állítja: többre is képes

Sörivó-világrekord Selmecbányán

POZSONY – A meseszép környezetben fekvő Selmecbányát az UNESCO tavaly nyilvánította a világörökség részévé, szombattól azonban a város neve szerepelni fog a Guinness-rekordok könyvében is.Történt, hogy sörfesztivált rendeztek, s jó szlovák szokás szerint a szórakozás és a látvá- vosság része volt egy sörivó ver- is. Ezen esett meg, hogy egy három éves fiatalember- ácai Robert *Bocian*- odperc alatt sike- urítania a tor- sérletre sikerült felállítania. Nyilvánvaló, hogy Bocian – Selmecbányával együtt – bekerül a Guinness-rekordok könyvébe, minthogy a sörfesztiválon jelen volt a csehországi Pelhrimov város azon hivatalos irodája, amelynek joga van hitelesíteni a sörivás terén elért eredményeket.

Az új világcsúcstartó neve magyarul gólyát jelent, nem lehet tudni, hogy ez mennyire volt hatással a kiváló teljesítményre. Az azonban kiderült, hogy Bocian elégedetlen teljesítményé-

Ma

Napkelte: 6 óra 16 perc, napnyugta 19 óra 4 perc.

Nikolett, Hunor és ***Miklós*** nevű olvasóinkat köszöntjük.

A Nikolett német, görög, szláv, olasz név, jelentése: győzelem + nép. Ritka nálunk, pedig szép a hangzása és jelentése is figyelemre méltó.

A Hunor török, magyar eredetű, egy hajdani nép neve, illetve azok atyja volt Ménrót fia, aki testvérével Magorral és ötven-ötven leventével üldözőbe vették a csodaszarvast, amit a krónikák nyomán Arany meg is írt Rege a csodaszarvasról címmel.

A Miklós görög, szláv eredetű név, jelentése: győzelem + nép. Kedvelt név nálunk, nemcsak decemberben ünnepelhető. Ma az egyház tolentinói Szent Miklós Ágoston-rendi remetére emlékezik. Számos rangos tulajdonosa volt e névnek. Bercsényi Miklós kuruc generális, Zrínyi Miklós, Szigetvár kapitánya, Zrínyi Miklós gróf, a költő, hadvezér, politikus, Wesselényi Miklós báró, Jurisics Miklós. A képzőművészetből Borsos Miklós szobrászművész, Barabás Miklós festő és grafikus, Ybl Miklós építész. Nehéz lenne felsorolni mindazon híresség eket, akik e nevet viselték és viselik ma is.

Évforduló

Már 1946 végén létrejött a Magyar Államrendőrség államvédelmi osztálya (ÁVO) a politikai rendészeti osztályok összevonása és megszüntetése után. Csaknem két évvel később, 1948. szeptember 10-én alakult meg a Belügyminisztérium Államvédelmi Hatósága (BM ÁVH), majd 1950. január 1-jével – a BM ÁVH és a Honvéd Határőrség összevonásával – az Államvédelmi Hatóság (ÁVH), amely a Minisztertanács alá tartozott. Az ÁVH-t 1956. október 29-én Nagy Imre koalíciós kor-

– Szemük a boldog jövőt tükrözi címmel kiállítás nyílt Nyíregyházán az ötvenes években keletkezett festményekből és más műalkotásokból. A rendszerváltozás utáni nyugati érdeklődés hatására emelkedett a sematikus művészet e produktumainak értéke.

– Hamarosan elkezdi az M3-as autópálya felújítását a pályázatnyertes portugál Mota cég. Az útépítő vállalkozás a Gyöngyös–Füzesabony szakasz továbbépítéséért is verseng más cégekkel együtt.

– Az ártándi csata emlékére emlékművet készít Győrfi Lajos szobrászművész. A millecentenárium jegyében az 1604-es esemény – a Bocskai-szabadságharc kezdetének – színhelyén avatják fel a szobrot az évfordulón, október 15-én.

– Árvízkészültséget rendeltek el Lengyelország hét vajdaságában. A hét végi esőzések nyomán megáradt s medrükből kilépett folyók az ország egyes részein komoly anyagi károkat okoztak. Hosszabb ideig szünetelni kényszerült a cseh–lengyel határon lévő Cieszyn–Boguszowicei határállomás, a megáradt helyi folyó ugyanis elzárta az oda vezető utat. A meteorológiai előrejelzések szerint továbbra is esős idő várható.

– Tanévnyitó ünnepséget tartott tegnap Siófokon a székesfehérvári Kodolányi János Idegenforgalmi és Turisztikai Főiskola kihelyezett tagozata, amely a város első felsőoktatási intézménye. A pedagógusgárda helyi szakemberekből és pedagógusokból áll. Alapítványi iskoláról lévén szó a tandíj félévenként hatvanezer forint, a negyedik év végén a fiatalok idegenforgalmi közgazda képesítést kapnak.

– Helyreállítják az egri trinitárius templomot. A tízmillió forint értékű önkormányzati beruházás keretében egyelőre a homlokzatot hozzák rendbe és egyes műszaki szerkezeti elemeket újítanak fel. Az Európában építészeti kuriózumnak számító barokk épületet a szakirodalom a prágai Szent Katalin-templommal rokonítja. A legutóbbi időkben mozinak, sőt diszkónak is helyet adott a templom s az utóbbi három évben teljesen elhagyatottá vált.

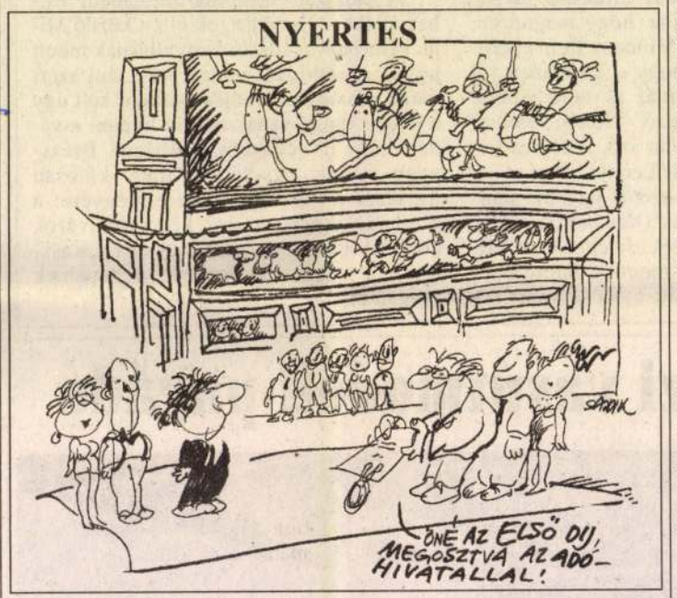

Sajdik Ferenc rajza

– Az első metángázzal hajtott autóbusz útjára indul Debrecenben. A jármű átalakítása tízmillió forinba került, de „végtermékei", a víz és a szén-dioxid nem szennyezik a környezetet.

– „Láss a kezeddel, hallj a szemeddel" címmel siketnéma fiatalok számára szerveznek ingyenes bemutatót a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumban szeptember 20-án. A millecentenáriumi program keretében rendezett akció során a siketnéma fiatalok nemcsak a kiállítással ismerkedhetnek meg, hanem részt vehetnek abban a kosztümös játékban, amelyet az 1880-as években emelt s ide átmentett őrségi iskolaépületben a korabeli iskolaviszonyok bemutatására szerveznek.

– Elmarad a Madách Kamarában „A szerelem arcai" ma esti előadása. A jegyek a pénztárban átcserélhetők.

– Két magyart kirabolt két orosz Németországban. Az áldozatok (az egyik 21, a másik 25 éves) szombat éjjel egy diszkóban ismerkedtek meg támadóikkal. Hajnalban vállalták, hogy autón hazaszállítják őket. A két orosz, aki a hátsó ülésen ült, útközben hurkot vetett a magyarok nyakára, és elvette 2500 márkájukat, majd kereket oldott.

– Fejbe lőtt osztrák férfit találtak hétfőn a Zala megyei Galambok község határában lévő réten, egy magára hagyott osztrák rendszámú BMW-ben. A vezető melletti ülésről egy pisztoly is előkerült. Az áldozat 27 év körüli. Az ügyben a rendőrség nagy erőkkel megkezdte a nyomozást.

– Egy cseh turistacsoport két tagja lelte halálát a Magas-

40 éve írtuk

A Petőfi Kör őszi programjáról nyilatkozott lapunknak Tánczos Gábor, a DISZ Petőfi Kör titkára: Szeptember 19-én a Kossuth Klubban a nevelés időszerű kérdéseiről, egy héttel később pedig a gazdasági vezetés kérdéseiről rendezünk vitát. Az eddigi ankétok egy-egy terület alapvető kérdéseit tárták fel, valósággal a feltérképezés munkáját végezték el. Most már sor kerülhet az általános feltáráson túlmenő és a mélybe, a kérdések gyökeréig hatoló vitákra, a részletekre is.

Bucsunál próbálkozott az orosz zsoldos

A szerb hadsereg egykori zsoldosa, a negyvenéves orosz férfi a francia idegenlégióban remélt szebb jövőt, ezért Bucsunál, a zöld határon szeretett volna továbbállni. A háború alatt Szarajevó muzulmán negyedében lakott, ám számára ez a térség a békében békétlennek tűnt. Tudta azt is, hogy Oroszországban az engedély nélkül zsoldosnak állókat megbüntetik, tehát inkább a francia idegenlégiót választotta (volna).

Bucsunál akart elbúcsúzni „múltjától", csakhogy elfogta a járőr. A füstbe ment terv után azt kérte, hogy ne a szerb, hanem a román határra toloncolják. Ez utóbbinál ugyanis nem kell vízum. Az óhazában felesége és 16 éves lánya várja.

(v. v. p.)

Építési hanyagság okozta a gyermektragédiát?

A vasárnap délután leomlott, két kisgyermek halálát okozó fal a rendezési terv szerint bontásra volt ítélve – tudtuk meg Monori Gábortól, a XIII. Kerületi Polgármesteri Hivatal építésügyi osztályának vezetőjétől. Az érintett te rületet és környékét eredetileg gyobb lakótelep építésére ki a főváros a '70- amit az állam a lal maradtával so

Ezért kerülte el mindenki figyelmét az instabil építmény, amely a hét végi erős szélviharnak már nem állt ellen.

A szakemb kar

– Nemzetközi légi járat köti össze az oroszországi Arhangelszket Európa nyugati felével tegnap óta. A SAS skandináv légitársaság járatot indított Stockholm és Arhangelszk között. A légitársaság arra számít, hogy az MD–87 típusú, 110 utas befogadására alkalmas gépein elsősorban üzletembek keresnek majd helyet Skandi- ból

nap este

GYÖRFI Lajos

1996. júl. 31.

Hajdú-Bihari Napló

Győrfi Lajos „király"-szobrai

Püspökladány (HBN) – Győrfy Lajos szobrászművész kiállítását nyitják meg augusztus 2-án a dániai Odense városában. A püspökladányi Eu Kontakt szervezésében „utazik ki" a szobrászművész harminchat kisplasztikája és tizennégy „királyszobra" a Dániában megrendezendő magyar napok egyik rendezvényeként.

Győrfy Lajos megformázta, faragta és kiöntötte Szent István, Szent László, Könyves Kálmán, II. András, IV. Béla, Károly Róbert, Nagy Lajos, Hunyadi János, Mátyás, Bocskai István, Bethlen Gábor, Thököly Imre, II. Rákóczy Ferenc és Kossuth Lajos szobrát, tehát nemcsak királyokét, hanem fejedelmekét, kormányzókét, vezérekét is. E bronzból, vörös márványból megalkotott kisplasztikák (a szoborsorozat minden egyes darabja 24 cm magas) önálló műalkotásokként is megállják a helyüket, együttesen azonban magukban hordozzák, megidézik a magyar történelem atmoszféráját.



Győrfy Lajos: Szent István
Fotó: Napló-reprodukció

Gótikus udvarház Alsóörsön. MÉ V(1956) 129. skk.

*A várkápolna szerepé*hez: Fügedi 1970. 17; Mályusz 1984. 264. sk.

Esztergom: Szécsényi Tamás házat vesz, 1331. október 19: AO II. 480. sz. 569. sk; 1335. június 26: AO III. 126. sz. 177; a Szenye-palotát megveszi: 1331. július 13: AO II. 464. sz. 541. sk. – ezt Károly Róbert megerősíti: 1335. június 22: AO III. 125. sz. 174. skk. – Becsei Imre fiainak házai Esztergomban: 1335. július 1: AO III. 127. sz. 178. skk; István visegrádi várnagy házat vesz: 1337. március 3: AO III. 223. sz. 324. sk.

+ 1 sor

Visegrád: Nekcsei Demeter eladományozza házának felét. 1338. november 2: Dl. 57.087; Nagy Lajos elcseréli Pál országbíró házát. 1355. november 29: Dl. 4561; Erzsébet királyné házadománya Lendvai Miklós bán fiainak. 1378. április 25: Dl. 6523; Küküllei János egykori házát Zsigmond a Rozgonyiaknak adományozza. 1397. november 9: Dl. 8270; Szepesi Jakab leányának: Margitnak. Sóvári Sós Simon feleségének tiltakozása. 1413. március 12: Dl. 83.553. – A visegrádi házakról l.: Héjj M.: MMT V. Pest megye II. Bp. 1958. 397. sk.


2 033 000 Ft-tól
FRANCO Kft.,
Debrecen,
Kossuth u. 3. 418-979

Tudja-e ön,
hogy a cementek
felhasználhatósági ideje
90 nap?
Figyelje a gyártási dátumbélyegzést
a cementeszsákokon.
BÍZZON A MINŐSÉGBEN!
Hejőcsabai Cement- és Mészipari Rt.

Utolsó lehetőség az
AUTÓSZÓVNÉL
SUZUKI
KLÍMÁK
beszerelésénél
40 000 Ft
ARKEDVEZMÉNY.
Debrecen,
István út 149.
Tel.: 328-978, 328-146

Győrfi Lajos szobra

ahová Nagy Imre és Maléter
csontjait hantolták hamis kegyelettel.
Jóvá mit sem tettek a dísztemetéssel.
S a kárvallottak zöme máig sem ébredt fel.
Talán most, utólag – tíz évvel utána.
Hogy helyükre lépett az új nemzedék,
kiknek a jövőjét vetették prédára.
Ezzel telt felettünk közel ötven év.
Mi, akik itt vagyunk és temetjük Czinét,
s szemünkbe a szél port-havat kotor,
a Zsoltárral valljuk Atyáink hitét.
És nem hisszük, hogy a sír a pokol.
A láng nélküli tűz, a rothadás,
nem a mindenek fölötti szenvedés,
hanem, hogy amiből vétettél, visszavár.
Hol máshol lenne megdicsőülés?

1999. február 11.

NAGY MIHÁLY

Bay Zoltánra emlékezett a Debreceni Református Kollégium

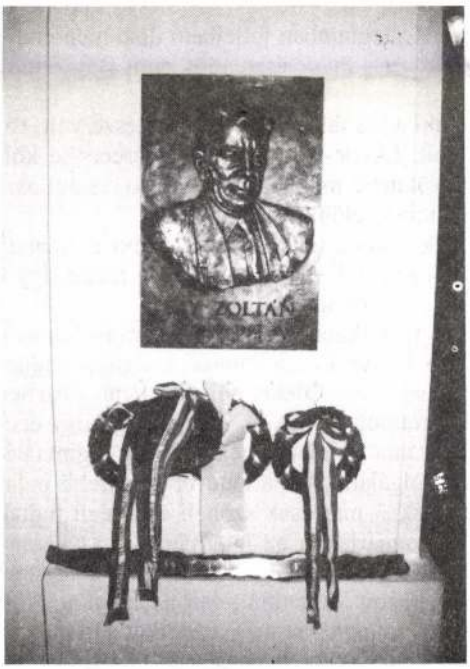

Bay Zoltán domborműve a Debreceni Református Kollégiumban, Győrfi Lajos szobrászművész alkotása. A dombormű alatt lévő méterrúd a fénysebességre alapozott méterdefinícióra emlékeztet.

Bay Zoltán születésének centenáriumára készülődve a Debreceni Református Kollégium világhírű fizikus tanítványára emlékezve domborművet állíttatott.[1] Ezen, az előadás tartásának lehetősége megtiszteltetés, a levéltári anyag és az iskola korabeli Értesítőinek tanulmányozása izgalmas feladat volt számomra.

Bay Zoltán tudományos munkásságát a rendelkezésre álló időben nem szükséges méltatnom, a tudománytörténetben elfoglalta már méltó helyét. Arra szorítkozom csupán, hogy megemlékezem azokról a tudományos teljesítményeiről, amelyekről a Magyar Tudományos Akadémián tartott *három székfoglaló előadáson* beszélt.

Washingtonban, Amerika legnagyobb természettudományi múzeumában két magyar vonatkozású eszköz látható: Eötvös Loránd torziós ingája és Bay Zoltán elektronsokszorozó csövének első példánya. A korábbiakhoz képest lényegesen nagyobb sebességű számlálási módszer széles körben elterjedt. Az *elektronsokszorozóról* még 1938-ban, levelező taggá választása alkalmából tartott előadást.

A második világháború idején a Honvédelmi Minisztérium rendelkezése szerint az Egyesült Izzó Kutató-laboratóriumában csoportja a katonai radar fejlesztésével foglalkozott. 1944 folyamán számára nyilvánvaló lett, hogy a radar katonai felhasználása anyagiak hiánya miatt nem hozhat az országnak átütő sikert. Ekkor jutott eszébe a Hold. Elméleti megfontolások szerint azonban a nagy távolság és adóberendezésük sugárzási energiájának szűkössége miatt a visszaverődött elektromágneses hullámok sikeres észlelésére nem lehetett számítani. Bay Zoltánnak a jelismétlés és jelösszegezés módszerével 1946. február 6-án sikerült a feladatot elsőként megoldania. Az amerikai J. H. *De Witt* kutatócsoportja ugyan január 10-én már észlelt Holdvisszhangot. Ők a sokkal nagyobb energiával sugárzó berendezéssel az egyes jeleket is a zajnívó fölé tudták emelni. A radarcsillagászat megteremtőjének méltán Bay Zoltánt tekinti a tudományos világ. Ő tárta ki a világűr felé vezető kaput. Felismerése nyomán a csillagászatban a passzív megfigyelést az aktív kísérletezés válthatta fel. A *holdradar-kísérletekről* rendes taggá választásakor tartott előadást 1946-ban.

A Nemzetközi Méterbizottság 1983-ban elfogadta Bay Zoltánnak a fénysebességre alapozott új méter-definícióját. Ennek a módszernek a jóval nagyobb pontosság mellett az is előnye, hogy nemcsak a Földön, hanem akár egy másik galaxison is lehetővé teszi az időméréssel azonos pontosságú hosszúságmérést. Erre emlékeztet az elkészült domborművön a bronz méter és a belevésett L =c T összefüggés. 1948-ban politikai okok miatt el kellett hagynia az országot. Ezt követően rövidesen megfosztották akadémiai tagságától. Amikor 1981-ben tiszteletbeli taggá választották, akkor beszélt *az új méterszabványról*. Jól emlékszem amint megjegyezte, hogy ő már 1946 óta tag, és nem kell többé székfoglalót tartania.

A továbbiakban kísérletet teszek arra, hogy a Kollégiumban fellelhető dokumentumok és saját visszaemlékezései alapján *felelevenítsem azt a nyolc* esztendőt, amit Bay Zoltán gimnazista diákként e falak között töltött.

Gyulavári*ban* született 1900-ban. Édesapja, aki a kis falu református lelkésze volt, röviddel az ő gimnáziumba kerülése előtt meghalt. Ekkor édesanyjával Debrecenbe költöztek. Egyik legelső gimnáziumi élményüket örökítette meg a nyolc éven keresztül osztálytárs és padtárs *Szabó* Lőrincnek az a verse, amit az előbb hallottunk.[2]

Mielőtt az osztályterem eseményeivel foglalkoznánk, tekintsünk ki előbb a *Németh* László által elnevezett „nagy osztály" ablakain a szűkebb és a tágabb környezetre. Így a valósághoz közelebb álló képet kapunk a 80–90 éve történtekről.

Az iskola életében 1914-től egyre fokozódó mértékben érezhető *a háború hatása.* A tantestület mintegy 18 főnyi törzstagjából 4–5 fő évről-évre katonai szolgálatot teljesített, vagy fogságban volt. Őket nem mindig sikerült óraadókkal helyettesíteni. Részben emiatt kellett összevonni a felső évfolyam párhuzamos osztályait. Előfordult, hogy egészen kilencven főig növekedett az osztályok létszáma. A háború négy évében a gimnáziumnak mintegy 200 diákját hívták be katonai szolgálatra. Ők a tanévet hamarabb befejezték. 1917 tavaszán a bevonuló utolsó éves diákok már csak szóbeli érettségit tudtak tenni. A tüzelőanyag-ellátás is akadozott. 1917 januárjában az internátusból szénhiány miatt 96 diákot két hétre haza kellett küldeni. 1918 elején pedig egyhónapos szénszünet volt az egész ifjúság számára. A bevonulás előrehozott időpontja miatt azonban az érintett tanulóknak az érvényes tanév érdekében két hét múlva már megkezdődött a tanítás.

A Kollégium ó-épületének internátusi részét, valamint az éttermeket 1915–16-ban katonai kórház számára foglalták le. 1916 augusztusában Románia hadat üzent az Osztrák-Magyar Monarchiának és csapataik betörtek Erdélybe. Ezt követően a segesvári kórházat a Kollégiumba menekítették. Közben a tanítás egyre zsúfoltabb körülmények közt ugyan, de folytatódik. Ebben a tanévben az iskola 109 Erdélyből menekült tanulót is felvett. Na-

GYÖRFI LAJOS - szobrász

Hajdú-Bihari Napló
1957. 08. 30.

KULTÚRA

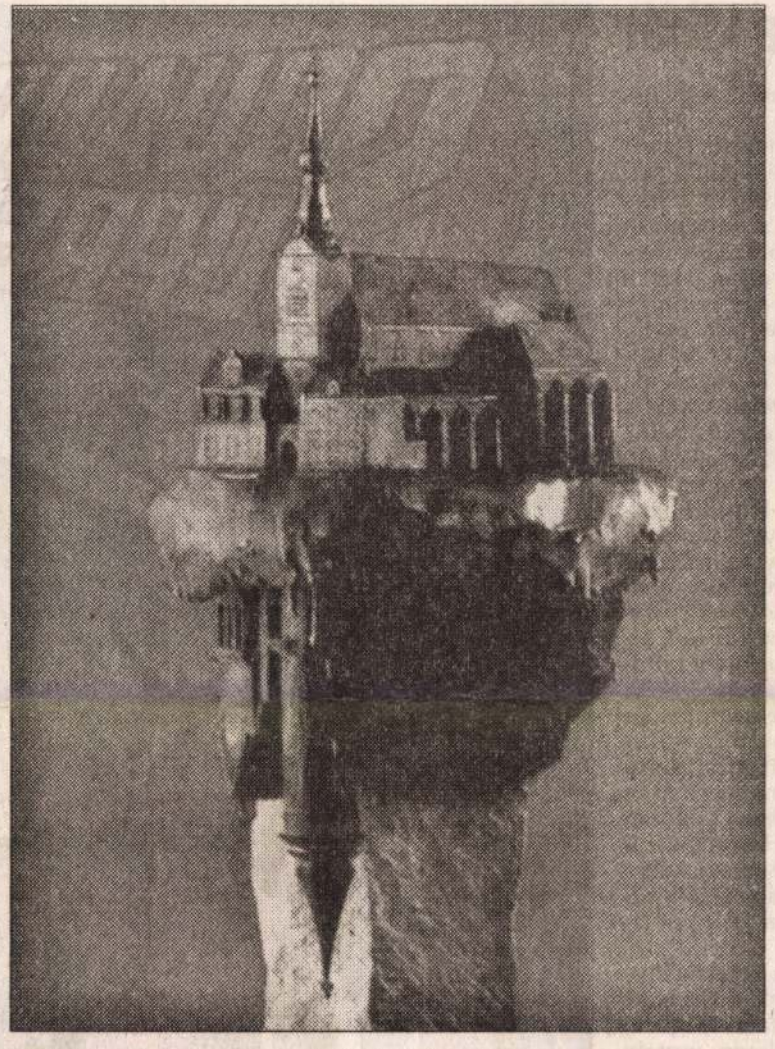

Reflexió – Györfi Lajos szobrászművész alkotása. A püspökladányi képzőművésznek Firenzében egy belvárosi galériában nyílik kiállítása holnap, vasárnap este. A műveket nyolc napon át nézhetik meg az érdeklődők

Fotó: Magánarchívum

INNEN-ONNAN

i a lábát

Ismét a kedvesé-
ana hercegnőt áb-
címoldalán jelent
négymillió pél-
bulvárlap, a Sun.
át" szalagcímmel
Földközi-tenge-
nát olyan pózban
int egy vízirobo-
emeli lábát egyip-
odi Al-Fayed vál-
es hercegnő, aki
ezelőtt vált el a
Károly hercegtől,
oni Harrods Áru-
ak tudó milliár-
Al-Fayed luxus-
nyaraláson kez-
onyt az ifjabb Al-
ban mindig gon-
, hogy férfi bará-
ánosság elől, Al-
zonban úgy tú-
óvatosságot. A
ése szerint a pár
llanatban a vízi-
zott, majd Al-Fa-
iana megmártó-
Diana szorosan
Harrods-váro-
visszaevickélt a
d átemelte béka-
illa fölött, és le-

a legtekintélye-
nak, a The New
újta ki megvető
alkodó osztály
hajlandó befo-
ibe a felkapasz-
újgazdagot, hiá-
Harrods Áruhá-

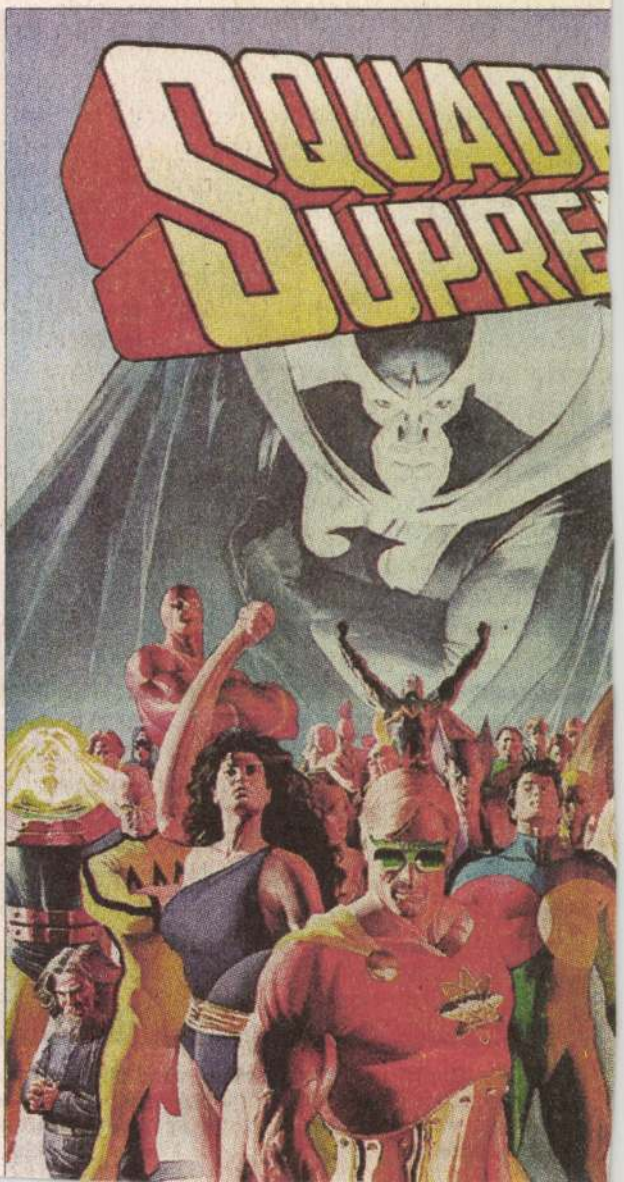

Győrfi Lajos

Hajdú-Bihari Napló 1996. X. 17

Püspökladány: A Győrfi Lajos püspökladányi szobrászművész által készített, az '56-os Korvin közi forradalmi eseményeknek emléket állító szobrot a történelmi helyszínen október 23-án avatják fel. A művész a közeli napokban kezd az alkotás öntéséhez, képünk a műteremben felállított agyagmintáról készült

Fotó: F. Szilágyi Imre

GYÖRFI LAJOS

Alföld XXIX. évf. 1.sz. 1988.

Te meg ők

Nem olyan vagy, mint ők, a többiek.
Leghűbb ellenmellettjeid
nem is bírnának ennyi kínt.
De hallgatsz és nyeled csak könnyüket.

Mert itt a némaság lakik.
Hiába csöngetnél. Áramszünet
van. Így jó. Így. És csönd. És szürkület.
De ha ők laknának itt,

bújnának ők is szükölőn, hiába.
Talán már mindhalálodig
harag, fájdalom, vád szorít

azért, hogy hordtad ezt a kínt.
Ám az utolsó pillanat kihányja:
tudtad te jól, ez, ami éltetett.



Ősz-hangzat

A kottafejeket
már rég
elszólították.
Üres
az ötvonalú
ég.
Kereszt árválkodik –
de csak úgy,
önmagának.
És „a"-hang nélkül
rázendít
a „bé".

GYŐRI LÁSZLÓ

Kis képes francia madárszótár

LE COUCOU – A KAKUKK

Nem mi adunk a madaraknak
nevet, ők adnak maguknak.
A nevük
ugyanaz mindenütt.
A kakukk mondogatja,
s hiába hajtogatja,
a francia kukunak, a magyar kakukknak
hallja, elúnja, a dolgon már nem javíthat.
A neve fölött hét határon át
kakukkolgat e bölcs nyelvcsalád.

UNE HIRONDELLE – FECSKE

Ír, iramlik, irkál,
iridium tollhegy.
Úgy cikázik, hogy fáj
a tekintet.

Égi szárnyírással:
fecske, une hirondelle.
Földi kézírással
te se rontsd el!

LE COQ – A KAKAS

Le chant de coq:
a kakas éneke.
Gall kakasok
örök Marseillaise-e.

fordítva. – Siessünk, Tibi – Borogyinóból jöttünk, híres mesterségünk... Vagy oda még csak most megyünk? Mit értenek ehhez kigyelmetek. Mire a szürke (mintha ködből préselt-hengerelt) vaskapuhoz érnek, megszólal a nagyduda. Bőg az istenadta, bőg. – Innen a falnak támaszkodva, úgy, Tibi? – Meg kell próbálni. (Kísérletezni szabad.) – Mert ha egyszer ott vagyok, akkor már nincsen semmi baj. – Nincs, főmérnök úr – ... Csak amíg felállok rá. Majd segít valaki. – Segít, hajaj. – Mert ha már megálltam rajta, akkor tudok kapaszkodni is. Igaz, Tibi? – Úgy van. – És akkor már csak be kell kapcsolni a kicsi béemvét. És már lódul is. – Ez az, fiú. A halakat nem viszed? – Dobd a francba, van itt elég. Tengeri. Még óceáni is.

Hadd. Hadd – kezdi rá hátul a másik, mihelyt a gyár tetején a bőgés elhallgatott.

Hadd. Hadd. – Nem hagyom.

Hadd. Hadd. – Ez különben nem igaz. Mert nem lehet igaz. Hallucináció. Először is: kovácséknál a feleség hét végén ki szokta mosni a kezeslábast vagy az overallt.

Hadd. Hadd. – Azt pedig a kovácsok nem sietnek mindjárt hétfőn reggel bekoszolni.

Hadd. Hadd. – Másodszor. Ha elszánnák is magukat, hogy már hétfőn reggel bekoszolják az overallt, ezt nem azzal kezdik, hogy beindítják a dögöt. Mert azt nincs miért. Ezt az is tudja, aki csak egészen felületesen ismeri a kovácsokat. Mint Csende Tibi.

Hadd. Hadd. – Ugyanis. (Harmadszor?) Előbb meg kell gyújtani a kohóban a tüzet.

Hadd. Hadd. – És meg kell melegíteni a vasat. Az időbe telik.

Hadd. Hadd. – Mert mekkora vasat? Legalább akkorát, mint a taligás főmérnök dagadt lába. Az pedig sok idő.

Hadd. Hadd. – Nem hagyom.

Hadd. Hadd. – Nem hagyom.

Hadd. Hadd. – Jó, na, hagyom.



MEZEY KATALIN

Hamlet-változatok

1.

Jobb meghalni, ha boldogtalan sors
folytatása lenne feladatunk?
Vagy jobb élni, a létezés maradék
gyönyörével éltetve magunk?
Kibogozatlan gondköteg az élet
és gyűlnek rajta a csomók.
Hogy kioldozd, nincsen rá esélyed
és kardod sincs, hogy átvágd a csomót.
Sebhelyek őrzik kísérleteid,
hogy szárnyat bontva fölébe emelkedj.
De még mindig halhatatlan reménnyel
szövetkezik és általtna a lelked.

2.

Kitartasz-e baljós jelek között is,
mint vad, akinek lábán már a csapda?
Vagy szökni próbálsz a sorsod elől,
s magad rántod a hurkot szorosabbra?
Sosem tenném – suttogja benn a lélek.
S tudod, mióta élsz, csak ezt teszed.
És tudod, hogy az elszánás kevés,
ha óraműved más rugóra megy.
Érzed, az élet minden eszköze
mint lesz a halál eszközévé a kezedbe.
A mámoros nagy kibontakozás
ifjúságod mélyén van eltemetve.

3.

Mert nem feleltél meg a kívánatnak,
s a csillagállás sem volt jó fölötted,
tanítóid lassan magadra hagytak
és rádcsukódtak óvatlan a könyvek:
átléptél egy elképzelt terepre.
Nem véste beléd ábécéjét a kor.
Hát kellett néhány évtizednyi lecke,
hogy fölismerjed: hol élsz és mikor?
Megértetted végül, hogy nem lehet
a létet eszmékből kirobbantani.
De hogy a szabályokra ráhibáztál,
már nem is maradt kedved játszani.

Egy mozdulatról

A mozdulat
ím félreérthetetlen :
megmarkolod
és lüktet a kezedben . . .

Micsoda ősi gesztus ez,
milyen rég
ragadják így meg
a hím nemiszervét

a nők :
a vágy remek vagányai.

No persze : már aki.

De bennem zeng a vér,
sejtjeim tengere lázad,
s mint egy-egy mammut eleste után
remegek érted,

s futok utánad.



PÉNTEK IMRE

Negatív előhívó

Minden megeshet: eset, esemény,
a mesefarm kipusztul, végre vége!
Éretlen mag (tár-nok) : be (lém mar) mér-e
a ravasz szerkezet (szegény, szerény);

lopózva magasan, mintha kém-
hold szállna titokban esteli égre
– lőjék? ne lőjék? (Ne, még ne!),
készül az angyali merény...

Ócska fogócska – lent is, fönt is –,
te hunysz (ki), míg én számolok,
s ő túlél, megél – holott halott!

Távollétemet sanda vállalat
nyomozza: nyugszik, de „melyik" föld alatt –
s utánam zúdul siralmas szókép-dömping.

Coma la' Coma

(SZONETT + 1 SOR)

Bárpult bálványa döng elő:
megvolt a mai áldozat,
belévájt körmöt és fogat
– ám nyakkendős és előkelő...

De roggyant már a friss erő,
függönyként hull az alkonyat,
előáll Mercedes fogat
– üresen jár a mixelő.

Lesz itt még kéjes, buja tor;
beszeszelt mozi-hercegek
fogózva kánkánt lejtenek,

panyókára vett atillás úr
csürdöngölőbe belesántul:
tobzódik heje-huja kor...
(Nem itt, ott; másutt, valahol.)

KONCZEK JÓZSEF

Kentaur

Felszikrázó erotikáját is,
fogkrémízű harapások esztétikumát,
ágyékforraló gyengéd beszédét,
köldöklő javát!

Észre sem vett volna,
ha fejemet a bádog égbe verve nem rúgok, nyerítek,
nem tépem magam,
mit érdekelt akkor
huzatos petúniasorsóhaj, szappanbuborékként
elpattanó művészi ijedtség,
tudhatták, senkire nem vagyok veszélyes,
rájuk meg, külön, még veszélytelen sem vagyok,
nem tudtam én róluk.

De lapockáim, mint a szívdobogás összefogta egy pár evező
belereszkettek, hogy ő feláll,
ezüst hajszálat szakít magából,
lágy pofámba húzza,
testével hozzám ér.

Ha én ember lennék, nem választana,
mégis, lángsodorta combjai közt élve
mintha emberré akarna szülni engem.



SZILÁGYI ISTVÁN

Víkend

Csende Tibi három napig támasztotta a cserépkályhát, miután leszerelt. És hallgatta: – Istenem, de lefogytál. – Nem baj, pár hét alatt összeszedi magát. – Nem mondasz semmit, kicsi fiam. (Mit mondjak, nem háborúból jövök.) – Megváltoztál. (Bár igaz lenne.) – Nem baj... (már megint nem baj)... kiheveri. Helyrejön. – Másnap: – Csak most látom, mennyire tönkrement a kezed. – Nincs az én kezemnek semmi baja. – Nem is az, csak valahogy eldurvult. – Használtam. – Ne búsulj... (én? arról szó se lehet) ...ha majd a logarlécet... (Ez lenne hát az első óvatosan faggatózó célzás.) – Hagyjuk. – Egyelőre... (bizakodó atyai heherészés; biztatónak szánt anyai sóhaj, mely azért jócskán aggodalmaskodóra sikeredett. Logarléc. Mikor az egyszeregyet is számítógépen játsszák. De nektek még mindig logarléc... Ahogy kikandikál a mérnök úr köpenye felső zsebéből. Majd kinövitek). – Nem mész sehova... – Ráér, hagyni kell. (Hagyni bizony, hagyni kéne. Fő a bizalom. „Nem mész sehova." Nocsak. Parádéznánk a leszerelt fiúval. Csevely a szomszédokkal, ki mennyiért vásárolta karácsonyra a disznóját. A disznóár egy szörnyűség. Letartóztatták a nőgyógyászt. Rettenetes. Kisváros a nagyváros holdárnyékában. Maradjunk abban: a fiút hagyni kell.) – A harmadik napon kímélet. Mint amikor a lábadozó betegnek rosszabbra fordulhat az állapota. Kíméletes suttogás a konyhában.

De azért lehetőleg hallszódjék be a cserépkályha mellé: – Vajon hogy döntött, mit csinál? – Talán mégis megpróbálja. – Hátha most több kitartása lesz... (Mert ugye, nem az a baj, hogy érettségi után nem sikerült neki. Nem sikerült, hát istenem. Hanem az, hogy szereztetek egy év halasztást, mire a gyerek bement a szerszámgépgyárba. Mondjuk, még ez sem lett volna baj, hisz más is fölkészült, úgy, hogy közben dolgozott. Csakhogy ez a miénk másodszor meg sem próbálta. Ősszel pedig bevonult.) – Mert feje az volna hozzá. (Csak ezt ne hallottam volna soha.) – Honnan tudjátok? Honnan az úristenből tudjátok? (Ez kicsit hangos volt. Így sikeredett. A konyha mindenesetre elnémult. Ki is pusztult talán.) Reggel bemegyek! – De holnap szombat, kicsi fiam. (Lám, mégsem pusztult ki.) – Na és. – Vonattal? – Vonattal. Az ingázókéval. (Erre, fogadom, újra kipusztul. De nem:) – Pedig délután apád is be tudna szaladni veled. – Ezért ne pocsékolja a benzinjét. – Beviszel nénédnek pár tojást, s megmondod neki, hogy... – Nem viszek semmit. (Végleg kipusztult.)

Hajnali fél hatra beállította a csörgőórát, aztán bámulta a behavazott utcát, míg sötétedett, majd vacsoráig zenét hallgatott. – Jól is teszed, járd meg magad. (Atyai beleegyezés, mintha szükség lenne rá.) – A későbbi vonattal is mehetnél. (Utolsó kísérlet anya részéről.) Melyikkel jössz? – Meglátom. – Nénédék is várnak. Esetleg éjszakára náluk maradsz. – Hívjuk fel őket, ha... – Ne. – Ha úgy gondolod... (Úgy, úgy, úgy.) – Hajnalban talpon a konyha s az udvari szoba. – Lágy tojást, hármat, ugye? – Kettő is sok lesz. – Azt a vékony talpú cipőt húzod ekkora télben? – Egyelőre a vastag talpakból elegem van. – A fejedre... – Azt a prémes nyavalyát, azt nem. – Akkor talán... – Nehogy megfázz. – Pénzed van? Nesze. – Vigyázz magadra, kisfiam. – Elszakadó hadmozdulatok.

Végre. Csikorgó, vinnyogó hó és zúzmarahabos hajnal. És reménytelenül sötét munkásvonat. Horkoló szakasz. Előre a folyosón. Horkoló szakasz. To-



alföld

IRODALMI, MŰVELŐDÉSI ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

A „KILENCEK" KÖLTŐI

SZILÁGYI ISTVÁN
ELBESZÉLÉSE

FÜR LAJOS
BESZÉLGETÉSE
BALOGH ISTVÁN
TÖRTÉNÉSSZEL

GÖRÖMBEI ANDRÁS
„TŰNŐDÉS —
NAGY ÚT UTÁN"

KRITIKÁK
DEBRECENI
SZERZŐK MŰVEIRŐL



HARMINCKILENCEDIK ÉVFOLYAM 1988/1



alföld

16 forint



Györfi Péter

ácsmester 1786.

Altóbölkény

Lásd

=

Doboi András Ferenc

Doboi András Ferenc

és Györfi Péter

céd. ácsok 1786-ban

épitettek az alsóbölkényi

ref. egyház haranglábát.

Debreczeni László

1932. 29. l.

GYŐRFI LAJOS
Lovas (1985), bronz, m = 30 cm

Délibábok hazája, Debrecen, Déri Muzeum, 1992
IV. kiáll.

960 között született képző- és fotóművészeti alkotásokat, az idén a ortárs műveket tárjuk a közönség elé. Csak reprodukciókon tudjuk emutatni azokat a köztéren álló szobrokat (Megyeri Barna: Európa rablása; Kiss István: Lovak; Somogyi Árpád: Pásztorfiú) és faldíszítő kotásokat (Domanovszky Endre sgraffitói; Eigel István és Kádár yörgy mozaikjai; Bolgár József falképe), amelyek hortobágyi ihleté- ek.

A festmények kölcsönzéséért köszönetet mondunk a hajdúbö- örményi és balmazújvárosi művelődési házaknak, valamint a Haj- ısági Múzeumnak és a művészeknek!

Kívánjuk, hogy közös munkánk a Hortobágy értékeinek megőrzé- t és népszerűsítését szolgálja. A magyar puszta hazánk egyik legka- kteresebb, táji, néprajzi, kultúrtörténeti vonatkozásban leggazda- bb területe, megérdemli a figyelmet.

Sz. Kürti Katalin,
a sorozat szerkesztője

Tudja már, hová uta

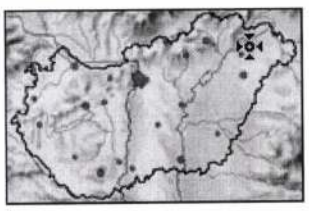

Tájegységek a régióban

- A Beregi Tiszahát
- A Hajdúság
- A Hortobágy és a Tisza-hát vidéke
- A Jászság
- A Nyírség
- A Rétköz
- A Sárrét
- A Szatmári-síkság
- Berettyó és a Körös vidéke
- Debrecen és környéke
- Nagykunság
- Nyíregyháza és környéke, a Nyíri-mezőség
- Szolnok és környéke
- Tiszazug

Régiók

- Balaton
- Budapest és környéke
- Dél-Alföld
- Dél-Dunántúl
- Észak-Alföld
- Észak-Magyarország
- Közép-Dunántúl
- Nyugat-Dunántúl
- Tisza-tó

Cikkek

- Díszfényben áll az esztergomi bazilika
- Szentendrére áttelepített Dél-Dunántúl
- Finisben a celldömölki Vulkán fürdő építése
- Mátraalján, faluszélén...
- Régi és kortárs zene

Magyar huszár-emlékmű

Az Országzászló (korábban Szarvas, Szabadság majd Lenin) tér parkjához 1997-ben (a volt Lenin-szobor helyén) állították fel a magyar huszárok emlékművét, Győrfi Sándor alkotását.



Győrfi Sándor alkotása

Névjegy

Megnevezés: Magyar huszár-emlékmű
Cím: Nyíregyháza, Országzászló tér

Jellemzők, keresési szempontok

Világi emlékmű

Történelmi

Történelmi korok, események

1848/49-es forradalom és szabadságharc

Szobrok, emlékművek

Bessenyei-szobor; Fekvő nő; Korsóvivő; Kossuth-szobor; Magyar huszár-emlékmű; Thália-szobor; Váci Mihály-szobor; Örökváltság-emlékmű

Épített örökség, műemlékek, látnivalók

Evangélikus templom, Nyíregyháza; Görög katolikus püspöki palota, Nyíregyháza; Református templom; Megyeháza;

spi
ú
ú
Aktuá
- Borva Egri K Borfal ajánla
- Irány Szenz Önt a Siófok
- NYITÁ vitorlá megú Clubb
- Vendé Vendé országc vakáci

Progr
- A Gra koncer

Mozg

Szállá szállá
- Blaha
- Ózon

Győrfi Sándor

Nietzsche. /Előadás Firenzében a Biblioteca Filosofica-ban/

372.

Paul Cézanne.

Szerda, 1906. X.31. I. évf. 5.sz. 254-256.

Fülep I/I. 425-428.

503.

Petronius és kora. Irta dr. Révay József. Franklin kiadása, 1927.

Könyvbarátok Lapja, 1927. I. évf. 1.sz. 75-76.

Fülep II. 205-207.

602.

A Pesti Naplónak irt recenzió.

571.

Pusztai harangszó. Történelmi regény. Irta Váczy József.

Könyvbarátok Lapja, I.évf. 3.sz. 244.

Fülep II. 237.

439., 640.

A pusztuló magyarság pusztitó "igazságai".

Pesti Napló, 1929. XII. 4. 80.évf. 276. 3-4.

718., 729., 741.

A "Storia di Cristo" szerzőjéről. Giovanni Papini: Krisztus története. Forditotta Révay József, a bevezetést irta Fülep Lajos.

Bp. é.n. /1925./ III-XL.

Fülep II. 15-43.

542., 544., 549., 552.

Summa vitae. Visszatekintés egy életre. Irta Sebestyén Károly.

Fülep II. 238-239.

622., 651.

1509

GÖRFI SÁNDOR
SZOBRÁSZ
(1957, KARCAG)

Gyöngy Sándor ?

A Képzőművészeti Alap Kiadó Vállalata mappát jelentetett meg, a művésznő alkotásokat bemutató válogatást Aradi Nóra tanulmánya és Gyöngy Sándor elemző magyarázatai kísérik.

T. V. - híradó
1979. II. 14. Televízió, 19.30

GYÖRFI SÁNDOR

A gimnáziumban értékes hagyományápoló munka folyik

Szobor Bercsényiről

Györfi Sándor március 15-ére készíti el

Március 15-én szobrot avatnak a törökszentmiklósi Bercsényi gimnázium udvarán. A szobrot névadójukról mintázták.

A gimnáziumnak van már ilyen szobra, amelyet *Marton László* adományozott az intézménynek. A gipsz mellszobor fölött azonban eljárt az idő, újra van szükség. A gimnázium igazgatója, *Szabó Lajos* pályázatot nyújtott be a Képző- és Iparművészeti Lektorátushoz, és 200 ezer forint támogatást sikerült szereznie a szobor elkészítéséhez, amelylyel Györfi Sándor szobrászművészt bízták meg.

Az iskolában kultusza van a névadónak, Bercsényi-emlékérmet is alapítottak például, amelyet jó munkájukért a pedagógusoknak, illetve diák(ok)nak adományoznak. Az idén harmadik alkalommal kerül sor az érem átadására, a magyar kultúra napja alkalmából rendezett ünnepségen.

Bercsényi Miklós érettségi tételként is szerepel (fiával, Lászlóval egyetemben). Az érettségizőnek, aki ezt a tételt húzza, a Bercsényiek történelmi szerepéről kell beszélnie.

A helyi hagyományok ápolása nemcsak a gimnázium névadójára terjed ki. Az irodalomtételek között *Szélpál Árpád* helyi származású költő szerepel, *Vihar Béla* pedig most fog bekerülni.

Még mindig nagy a kereslet a gimnázium jubileumi évkönyve iránt, amelyet fennállásuk 50. évfordulójára adtak ki.

Az évkönyvet az intézményben árusítják. Elsősorban azok között számít nagy érdeklődésre, akik itt végeztek. Ez sem elhanyagolható szám, hiszen ötezer diákról van szó. Közülük sokan híresek is lettek az idők folyamán, mint *Endrei Judit* bemondó, *Maczó Ágnes* politikus, *Ghyczy Tamás* bűvész, *dr. Hámori József* és *dr. Muszbek László* akadémikusok, *dr. Somfai Attila* egyetemi tanár, *dr. Száz Árpád* és *dr. Hegedűs Jenő* matematikus, *dr. Somogyi Béla* biológus.

U) NÉPLAP 1998 jan 21
(SZOLNOK)

hallható. Mai sikerek és a 80-90-es évek legjobb zenéje a Danubius Rádióban.
A legnépszerűbb műsorvezetők.
Mindez már az Ön otthonában is hallható 24 órán át.

Danubius Rádió

felvétel 56 / 424 - 924

Népplap

Kérjük ajánlja oldalunkat ismerőseinek. Köszönjük!

Győrfi Sándor kiállítása

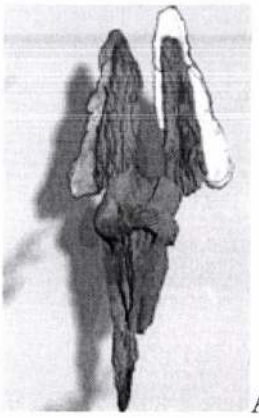

A Móra Ferenc Múzeum Vár-beli kiállítóhelyén nyílt kiállítás Győrfi Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész alkotásaiból, március 7.-én délután fél 5-kor. A karcagi születésű, s a Nagykunság fővárosához, annak hagyományaihoz hűséges alkotó a históriából, a kunok ősi kultúrájából meríti munkásságának lényegét.
Számos plasztikája - így például a Nagykun milleneumi emlékmű - régészeti leletekre is visszautal, s eleveníti a kunok szobrászati hagyományait. A szegedi kiállításon az alkotó köztéri munkái, nagy méretű plasztikái fotónagyításokon jelennek meg a Vár falain. Látható a már említett milleneumi emlékmű kettős lovasszobra, amelyen megjelenik a Móra Ferenc Múzeum régészei által feltárt csengelei kun lelet sisak-formája is. Ugyanígy képet kaphat a látogató Győrfi Sándor elkötelezett kun-szobrászatáról, a 4. sz. főút mellett 1995-ben a kunok honfoglalásának 700. évfordulójára felállított négy méteres szobrok fotóival is.
Mindezek alapján már teljesen természetesnek nevezhető, hogy a három évtizedes szobrászművészi munkásságot maga mögött tudó, Munkácsy-díjas alkotóművész Karcag város díszpolgár és mindezek után még Nagykun kapitány is. Nagykun kapitánynak lenni, egy rangos hagyományőrző tisztség, amelyet hagyományőrző Nagykun települések hívtak életre 2001-ben. A kunok kultúráját, hagyományait őrző, továbbvivő, teremtve éltető ember kaphatja e tisztséget, s viselheti egy esztendőn keresztül, cselekvőn az ősi elődök tisztességére. A Nagykun kapitányok tanácsa - közöttük Győrfi Sándor személyes részvételével - kezdeményezte a kunok világtalálkozójának életre hívását 2009-re.
Győrfi Sándor egyénisége, művészi tevékenysége szűkebb pátriája által meghatározott. Köztéri szobrainak java is jelesül a kunok pátriájában áll. Művészetét - amelyben mesterei Mikus Sándor, Somogyi József és Rátonyi József voltak - úgy érlelte ki, hogy a Nyíregyháza-Sóstói alkotótelepen Tóth Sándor szobrászművésszel közös munkálkodással visszaállította a szobrászat tisztes bronzöntő technikáját, az úgynevezett viaszveszejtéses technikát, amely a megelőző "ipari öntéstechnikával" szakítva visszavezette a plasztika létrehozását a sokféle térszerkezet és a finom felületek alkalmatos megoldásaihoz.

Győrfi Sándor, a kun lelkű szobrászművész tárlata igazán emberközelinek ígérkezik: a mintegy 30 szobor és kisplasztika, a 6 tárlónyi érme és plakett, valamint a köztéri munkák fotói március 7-én, pénteken délután fél 5-kor Tóth Attila művészeti író ajánló szavaival tárultak a közönség elé. A kiállítás április 20-ig látogatható.



GYÖRFI SÁNDOR

ÚJ KELET

Bátorság, hősiesség

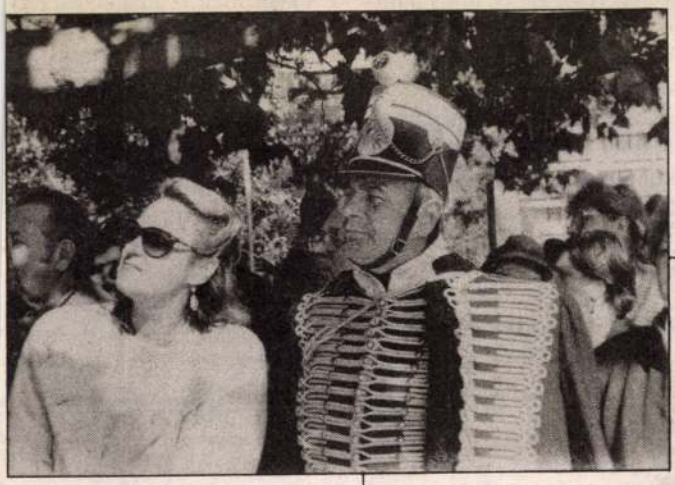



Foto: Bozso Katalin

V. P. (Új Kelet)

A II. világháborúban harcoló magyar, valamint a közöttük lévő közel hatezer Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei huszár emléke előtt tisztelegve lovas szobrot avatott fel szombaton *Liszkay Csaba*, a Honvédelmi Minisztérium helyettes államtitkára Nyíregyházán, az Országzászló téren. A Munkácsy-díjas művész, *Győrfi Sándor* alkotása előtt katonai és egyházi tiszteletadással egybekötött ünnepségen Liszkay Csaba a magyar könnyűlovasság ötszáz éves történetét idézve kiemelte: a magyar huszár elitalakulatok Európa valamennyi hadszínterén megfordulva helytálltak, kialakítva egy olyan szellemiséget, amely összeforrott a bajtársiasság, férfiasság, becsület, bátorság és fegyelem szavakkal. A II. világháború végéig valamennyi magyar hadseregnek szerves részét alkották a lovas huszárok, s mint katonai műszó az egyetlen, amely beépült a nemzetközi katonai szótárakba. *Bene János* hadtörténész, a Jósa András Múzeum főmunkatársa rövid előadásában kifejtette: a megyeszékhelyen a kiegyezéstől kezdődően szolgáltak huszárok, akik számára külön laktanya épült a városban a múlt század végén, amelyben a fegyvernem megszűnéséig állandó, egy ezrednyi huszár könnyűlovasság állomásozott.



A szoborállítás a Magyar Huszáralapítvány vezetőjének, *Vattay Antal* szorgalmazását követően a városi és a megyei önkormányzat hozzájárulásával valósult meg, ez idáig az ország egyetlen huszáremlékműveként.

ket évre elhitették a közügyek
élet nem jogerős, az elítéltek és
tek.
etkezményei is voltak 1995-
rcvonal Bajtársi Szövetséget
ője Kiss András volt, 1995-ben
ebreceni székházába jegyezték
jtása után *Torgyán József*, az
rtból *Kapronczi Mihályt*, a kis-
hari elnökét és országgyűlési
gyan az ügyészség írásban is
onczinak semmi köze nem volt
ó kizárásáról szóló határozatot
pronczi néhány hónappal eze-
ott, s ott megalakította a párt

öszöntötték

jas írót 80. születésnapja alkal-
ték szülővárosában. A debrece-
súfolásig megtelt dísztermében
r méltatta a város díszpolgárá-
ngsúlyozta: a köszöntés egyben
ségért, amely Szabó Magdának
ban, gondolatában és művében
nt.
ntúli Református Egyházkerület
egykori főgondnoka köszöntöt-
Keresztesné Várhelyi Ilona, a
Múzeum igazgatója, a város iro-
ria, a Művelődési és Közoktatá-
tási államtitkára a névtelenek,
kori tanítványok sokasága nevé-
rói és pedagógusi munkásságát.
arról beszélt, hogy egész élete
ámára Isten és a város. Fontos
apcsolat. Vele ugyan sokat per-
g elfogadta, és fontos volt neki
vá mindig visszatérhetett mint

ésnapja alkalmából a Csokonai
rmátus Kollégium Kántusa kö-
n *Hevessy József* polgármester
k *Bíró Lajos* debreceni festő-
ját.

ly napi nagyvásár

élután befejeződött a kétnapos
nagyományos őszi Mihály-napi
eresték fel a hét végén. *Dutka*
irendeltség vezetője az MTI-
er árus jelezte részvételi szán-
csak 850 engedélyt adhattak
asszal György nap környékén
s sokadalom a cívis városban.

...bíróság ülése

Amennyiben egy ilyen ajánlást elfogadnának a szakszervezetek és a munkaadók, illetve jóváhagynák azt is, hogy a minimálbér-emelést ehhez a mértékhez igazítsák, akkor jövőre reálértékben is javulhatna a legkisebb bér pozíciója. A minimálbér emelése így kis mértékben meghaladhatná a feltételezett 13,5 százalékos inflációt. A minimálbér-emelés mettó mértéke az elmúlt évben 6 százalékkal, 1995-ben 9, 1994-ben 1, 1993-ban 10 százalékkal maradt el az átlagos szakmai főosztályának összeállítása szerint a minimálbér bruttó összege ezekben az években még az átlagkereset 33 százalékát sem érte el. A bruttó minimálbér 1996-ban 30,5 százaléka volt az átlagkeresetnek, 1995-ben 31, 1994-ben 31,2, 1993-ban pedig 32,8 százaléka. A minimálbér átlagos éves bruttó összege idén említett 17 000 forint, az azt megelőző években 14 308; 12 058; 10 375, illetve 8 917 forint volt. Az 1997 előtti értékek azért nem kerek számok,



Olcsó utazás

Segítség a ciprusi hajótö

A Magyar Vöröskereszt telefonszámán bármikor segítséget kérhetnek a ciprusi hajókatasztrófa magyar áldozatai – tudatta *Rózsa György*, a segélyszervezet főtitkára az MTI-vel vasárnap a déli órákban.

MTI

A főtitkár elmondta: a magyar turisták számára szállás-helyükön a larnacai szállodában – hagyta meg a segélykérő telefonszámot. A főtitkár a továbbiakban elmondta: a Magyar Vöröskereszt infor-

ennyi szlovák kivételével valószínűleg valamennyien magyarok voltak. A szerencsétlenség következtében senki sem vesztette életét, egyik utas sem szenvedett súlyos sérülést, de csomagjaik nagy része odaveszett. Az utasok többségét a ciprusi Larna-

Lóra termett magyar huszár

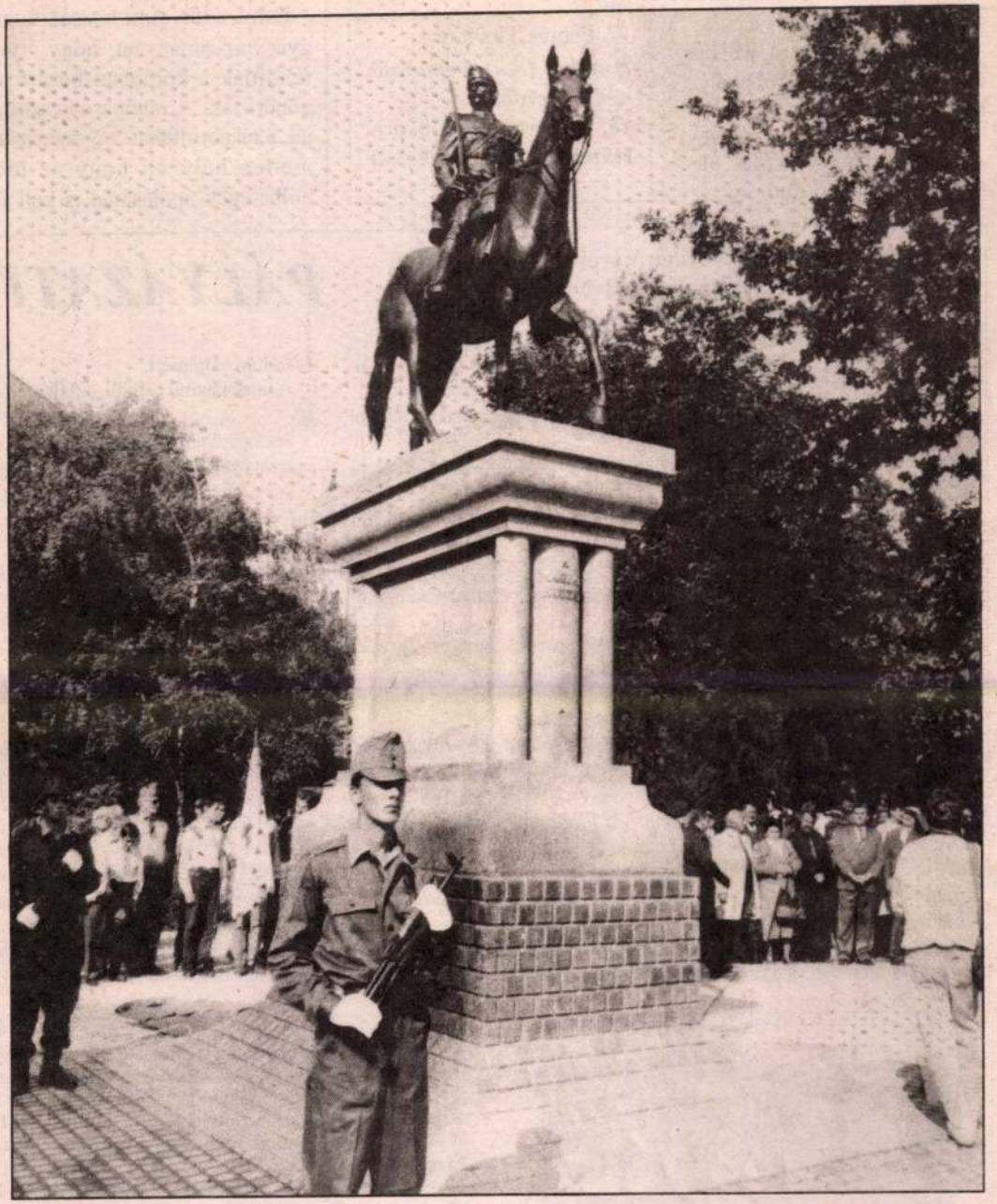

Kivont karddal tiszteleg a II. világháborús magyar huszár hősi emléke előtt *Győrfi Sándor* szobrászművész október 4-én leleplezett alkotása. Az Országzászló tér új ékességét *Csabai Lászlóné* polgármester vette át a város nevében *Nagy Kálmán* nyugalmazott huszárezredestől

GYŐRFI SÁNDOR

NYÍREGYHÁZI NAPLÓ 1993. okt. 4.

és jogi lehetőségeiről.

Jósaváros, Ungvár sétány 33., művelődési ház: október 20., hétfő, 18 óra,

Sóstóhegy, Szabó Lőrinc Általános Iskola: október 21., kedd 18 óra,

Érkerti lakótelep, Vécsey Antal Általános Iskola: október 28., kedd 18 óra.

Krúdy kamara)

19.30 óra: **A mizantróp** *(bérletszünet, Krúdy kamara)*

17. Péntek 19.00 óra: **Hamlet** *(Sajtóbemutató, nyilv. főpróba)*

18. szombat 19.00 óra: **Hamlet** *(Bemutató bérlet)*

- egy hajdani kastély felújított épü
megkezdte működését. A sóstói S
13 gondozottat helyeztek át.

Ennyi a hír. Ami hozzátartozik
gyei önkormányzat, hogy Nyíre
felújítják a korábban bezárt int
gondoztak. A munka elkészült, S
ják a rászorultakat. Így megszűni
metlen helyzet, hogy az idős
holbetegek ápolásával is kell fo

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata (4400. Nyíregyháza, Kossuth tér 1.) nyilvános, kétfordulós pályázat útján elidegenítésre meghirdeti a tulajdonában lévő alábbi ingatlanokat:

PÁLYÁZATI

1./ Nyíregyháza, Pazonyi u. - Agyag u. sarkán lévő 2741 hrsz-ú, 284 m² területű beépítetlen ingatlanát 800.000 Ft induló vételárért.

A telek közmű nélküli, fszt. + tetőteres oldalhatáron álló lakóépülettel építhető be 60%-ig.

2./ Nyíregyháza, Pazonyi úton lévő 2744 hrsz-ú, 534 m² területű beépítetlen ingatlanát 1.300.000 Ft induló vételárért.

A telek közmű nélküli, fszt. + tetőteres oldalhatáron álló lakóépülettel építhető be 40%-ig.

3./ Nyíregyháza, Géza utcában lévő (BUSZACSA bejáratával szemben lévő) 3181 hrsz-ú, 471 m² területű beépítetlen ingatlanát 3.600.000 Ft induló vételárért.

A telek közmű nélküli, fszt. + 1 emelet + tetőteres zártsorú, utcával párhuzamos gerinc magastetős lakóépülettel építhető be 40%-ig.

4./ Sóstófürdő, Ilona utcában lévő 15877/5 hrsz-ú 630 m² területű, beépítetlen ingatlanát 1.380.000 Ft induló vételárért.

A telek közmű nélküli, az Ilona utcában meglévő víz, villany, gáz közműre való rákötési lehetőséggel, oldalhatáron álló lakó-, vagy üdülőépülettel építhető be.

5./ Sóstófürdő, Ilona utcában lévő 15877/6 hrsz-ú, 658 m² területű, beépítetlen ingatlanát 1.440.000 Ft induló vételárért.

A telek közmű nélküli, az Ilona utcában meglévő víz, villany, gáz közműre való rákötési lehetőséggel, oldalhatáron álló lakó-, vagy üdülőépülettel építhető be.

6./ Tiszavasvári főközlekedési útból nyíló **Tagló utca 1. szám** alatt lévő belterületi 28653/8 hrsz-ú, 594 m²-es beépítetlen ingatlanát 475.200 Ft induló vételárért.

A telek közmű nélküli, oldalhatáron
ig.

Az ingatlanokat 3 éves beépítési köte
visszavásárlási jogunk kikötésével ért

Az adásvételi szerződést azzal a
megtartandó versenytárgyaláson az ir
tesz ajánlatot.

A pályázat beadásának feltétele, h
általa megpályázandó telek induló vé
befizeti, és a befizetést igazoló csekk
mellékeli.

A nyertes pályázó által befizetett b
kerül, a többi pályázó esetében ped
követően visszafizetésre kerül.

A pályázatok benyújtása a Váro
irodájában **1997. október 15-én** (sz

A versenytárgyalások időpontj
óra 30 perctől sorszám szerint fél ór

Helye: Városháza „A" épület I. er

A pályázatot kiíró fenntartja azt a
nélkül eredménytelennek nyilvánítsa

A részletes pályázati feltételek iránt
Vagyon és Vállalkozási Irodáján lehe
(Telefon: 310-197, 414-155/196)

Nyíregyházi Napló
Nyíregyháza polgárainak lapja INGYENES

Nyíregyháza polgárainak és önkormány
Lapunk 41.600 példányban Nyíregyháza valame
Felelős kiadó: Nyíregyháza Megyei Jogú Város P
Szerkeszti a szerkesztőbizottság. **Hajdu Sándor, dr. L**
Lövei Csaba, Tarnavölgyi György (elnök),
Megjelenik a Heti Szó Sajtóügynökség gondozásában (
Tel./fax: 402-396) Lapszerkesztők: **Boros Betty, dr. F**
Munkatársak: **Bednárik Mónika, Moldván Kata, Nag**
Fotó: **Orosz Katalin**
Reklámszervezők: **Baloghné Ági, (Tel.:30-686-601), Szás**
Készült a Start Vállalat Nyírségi Nyomda Üzemében. Felelős ve
ISSN: 1218-1080.

GÖRFI SÁNDOR SZOBRÁSZ

KULTÚRA

EGY LEKTOR

Beszélgetés Pusztai Gabriella művészettörténésszel

Pusztai Gabriella 1976-tól 1988-ig vezette a Képzőművészeti Lektorátust, mely intézmény az államilag megrendelt képzőművészeti alkotások körül felmerülő kérdésekről hivatott dönteni. Hogyan működött ez a mechanizmus az állampárt idején, s milyen ütközetek zajlottak a kulisszák mögött néhány köztéri szobor felállítása körül – erről kérdeztük az egykori igazgatónőt.

***M.N.:* Tulajdonképpen mi a Képzőművészeti Lektorátus funkciója?**

P.G.: Az állami intézmények által megrendelt képzőművészeti alkotásokat kell bíráltatnia. Nem mi ítélkeztünk az egyes művek felett, hanem a szakma: évente mintegy négyszáz képzőművész és művészettörténész szakértőt vontunk be e munkába, s a szakértői vélemények alapján döntöttünk.

***M.N.:* A köztéri szobrok – főleg egy pártállamban – a képzőművészet legsikamlósabb területét jelentik, mert ez a legátpolitizáltabb, a művészeti elgondolások itt szenvedhetik a legnagyobb sérelmet.**

P.G.: Minket nem utasított a pártközpont, a minisztérium is hagyott dolgozni. A megrendelői igény határozta meg a munkánkat, s ha az illető szerv politikai alkotást kért, azzal nemigen lehetett vitatkozni, akkor azt megcsináltattuk. Sajnos még a 80-as években is előfordult, hogy valaki szovjet hősi emlékművet rendelt, holott addigra teleszórtuk ezekkel az országot. Az ilyen elhatározás eredhetett abból, hogy a szomszéd falu már állított egyet, vagy politikai megbízhatóságát akarta demonstrálni az illető, esetleg saját emlékművét látta benne. De a nem politikai témájú szobrok között is találunk sok fölöslegeset, mi ugyanis nem mondhattunk vissza megrendelést, hiszen az alkotók ebből éltek. A hatvanas években minden kultúrház előtt ült egy „olvasó lány", később jöttek a lehetetlen portrészobrok. Ezeket kugliknak neveztem: egyenes, unalmas posztamensen egy nyakától fölfelé megmintázott fej.

***M.N.:* A politikai hatalom tehát a megrendelések tartalmával avatkozott a környezet képének kialakításába?**

P.G.: Igen. A felső vezetés abba nemigen szólt bele, hogy a művész hogyan oldotta meg a feladatot; ebből a szempontból veszélyesebbnek bizonyultak a helyi párttitkárok. Működésem alatt egyszer fordult elő, hogy a pártközpont megváltoztatott egy már elfogadott elképzelést. A korábban döntött úgy, hogy gránitból nívósabb lesz az alkotás.

***M.N.:* A XIII. kerületi pártház előtti szobor esetében drasztikusabb változtatásra került sor, ami egyesek szerint egyenesen Kádár Jánostól eredt.**

P.G.: Épült a pártház, amely elé az építész tervező egy szökőkutat képzelt el. Fehérné, a kerületi funkcionárius, valamint Királyné, a Budapesti Pártbizottság egyik titkára egyetértettek ezzel, mire kiírtunk egy pályázatot. Ezen Marosán László (csak névrokon) krómacél plasztikáját fogadtuk el, mely három nonfiguratív csavart formációból állt. Az építkezés a befejezéshez közeledett, egyre sürgették a művészt, Király Piroskáék naponta följártak a műtermébe. Farkasinszki is nógatta a Fővárosi Tanácstól, de nem olyan egyszerű krómacélból három egyforma plasztikát hajlítani. Időközben viszont Deák Gábor került a pártbizottság élére, szerintem ő háborogtatott Kádárnak, hogy szökőkút kerül a pártház elé, s nem a munkásság képviselője. Kádár nem foglalkozott képzőművészettel, magától nem jutott volna eszébe, ha nem szólnak neki. Így továbbadta az ügyet Aczél elvtársnak. Hozzám már úgy került le, hogy telefonáltak, azonnal gyűjtsem össze az utóbbi két-három évben elhelyezett szobrok fotóit. Azt akarták bizonyítani, hogy az utóbbi időben a képzőművészet túlzottan elhajlott a nonfiguratív irányzat felé. Ennek épp az ellenkezője derült ki, rettenetesen gyatra alkotásokról árulkodtak a felvételek. A szokványos realista portrék kerültek elő, nonfiguratívakat nem is találtam. Az elvtársak elszégyelhették magukat, senki nem tette szóvá többé a dolgot, de a szökőkutat mégsem engedélyezték. A XIII. kerületi új vezetésnek köszönhetően, teljesen morbid megoldásként Kiss István Munkástrón című alkotását állították fel. Kétségbeejtő, hogyan lehetett a szökőkútnak készült medencébe belerakni egy harcosan dolgozó munkásfigurát. Marosán ide tervezett művét pedig a Budapest Sportcsarnok közelében helyezte el a Fővárosi Tanácstól, hogy gránitból nívósabb lesz az alkotás.

***M.N.:* Ön hogyan találkozott először a szobor ötletével?**

P.G.: Megjelent valaki a Fővárosi Tanácstól, hogy kell egy Kun Béla-szobor. Egy Kun Béla már „díszítette" a várost a róla elnevezett téren, nem értettem, hogy ennek a kommunista párt szempontjából is kétes figurának miért kell még egy emlékművet állítani. Hallani lehetett zöngéket, miszerint a párt így akarja kiprovokálni, hogy derítsék ki az oroszok, mi történt vele, de ez a magyarázat elég értelmetlennek tűnt. Persze az ok nem ránk tartozott, elkezdődött tehát egy őrült hajsza, hogy hol lehet Budapesten még egy Kun Bélát elhelyezni. Egyrészt a főváros eléggé tele van már szobrokkal, másrészt az ember megpróbál olyan környéket keresni, amelyhez az illető valamilyen módon kapcsolódott. Kun Béla esetében nagyon kevés ilyet találtunk, hiszen életének csak egy rövid periódusában élt ebben a városban. Az Attila úton lakott a Szarvas tér és a Vérmező között, állítólag a Vérmezőn is szónokolt. Arra gondoltunk, hogy a Szarvas téren van egy játszótér, elhelyezünk ott egy kis portrészobrocskát. Kiírtunk pályázatot, de jött a kifogás (azt hiszem, ennek a hátterében Kun Béla lánya, Kun Ágnes állt), hogy ez nem elég reprezentatív. Ismét beindult a hogy a párt hivatalos intézményei mondják meg, kell-e Kun Bélának ilyen böhöm nagy szobor. Felvetettem az aggályaimat, hogy Magyarországon csak Kossuth Lajosnak van ekkora szobra, s hogy Kun Béla tevékenysége párttörténeti szempontból indokolttá teszi-e az elképzelést. Úgy hallgattak, mint ez az asztal. Végül azt mondták, foglalkozzunk az alkotással. A pártközpontból egy nőnek nagyon tetszett, tapsikolt, hogy nekünk ez kell.

***M.N.:* A helyszínt ki választotta ki?**

P.G.: A Vérmezőt közösen találtuk ki kínunkban a Fővárosi Tanáccsal és a Budapest Galériával. Nem ennyire a végére szántuk, csak nem informált bennünket a Fővárosi Tanács, hogy szélesítik az utat és nyolc métert le fognak vágni a parkból. Már készült az alapzat, mire tudomást szereztünk erről. Imre hozzálátott a munkához, a Fővárosi Tanács összeszedte a szükséges pénzt, hogy honnan, ahhoz nekünk már semmi közünk nem volt. Engem egy úriember följelentett, hogy akadályozom a terv megvalósítását, mert csak három hónap múlva adtuk ki az engedélyt.

***M.N.:* A bírálóbizottságba művészeket nem hívtak?**

P.G.: Művészettörténészeket hívtunk, nekik is az volt a véle-



HOL A PAPÍR? Petrovics László felvétele

közepén jelentkeztek az egykori Kisgazdapárt tagjai, hogy szeretnének egy Bajcsy-Zsilinszky szobrot föllállítani. Mondtuk, rendben van, s kinéztünk egy nagyon jó helyszínt a Deák téri metró-födém füvesített területén. Elképzelésünk szerint a szobor a Bajcsy-Zsilinszky út felé nézett volna. Kiírtunk egy pályázatot, melyet egy fiatal szobrászművész nyert meg. Eskulits Tamás elgondolása szerint Bajcsy-Zsilinszky – aki országgyűlési képviselő volt a harmincas években – egy parlamenti hármas padon ült kényelmesen, s a mellette lévő felcsapott ülés alján helyezte a feliratot. Ezt remek ötletnek találtuk, hiszen ott egy szokványos álló figura nem tudna kontaktust teremteni a járókelőkkel, mert az egy olyan tér, ahol az emberek jönnek-mennek, fölnéznek rá és kész. Viszont egy alacsonyabb, ülő alak, melynek a feje kicsit van csak magasabban a járókelők szeménél, kerülhet olyan kapcsolatba az arra közlekedőkkel, amilyenbe egy emlékműszobornak kell. A kisgazdák nehezen fogadták el, hogy az ellenállás mártírját nem azért ültettük le, mert kisebbíteni akartuk, hanem éppen azért, hogy a környezetében lévő két nagy épület, a templom és a főkapitányság ne egye meg. Az egyik zsúritag kifogásolta a padot, s azzal, hogy kihúzta Bajcsy-Zsilinszky alól az ülőalkalmatosságot, felboritotta az egész koncepciót. A szobrász készített újabb terveket, de nem talált jó megoldást, hisz nem tudta leültetni a figurát. Lementem hozzá, hívtam Varga Imrét is, gondoltam, neki elég nagy a tekintélye, tőle elhiszi a művész, hogy rossz úton jár. „Ezt már úgysem tudod kijavítani. Fogj egy baltát, törd össze, és kezdd újból megmintázni" – tanácsolta Varga Imre a szobrásznak. De ekkor már '88 januárját írtuk, s vészesen közeledtünk a júniusi avatáshoz. Tamás két év alatt nem tudta megoldani a feladatot, tovább nem lehetett várni. Elkezdődött a kapkodás, azonnal kiírni egy pályázatot, rövid határidőre. A kisgazdák azt is kifogásolták, hogy Eskulits alakja túl nyugodtan ül, Bajcsy-Zsilinszky viszont örökké volt. Na most, egy szobrot úgy megmintázni, hogy üljön is, meg pattanjon is, roppant nehéz feladat. A pályamunkákkal kapcsolatban úgy döntöttünk, hogy ketten készítsenek 1:1 léptékben anyagot. Györffy Sándor megformázta a felpattanós figurát, a másik pályázó pedig egy álló alakot, pipával, de ezt az említett okok miatt azon a részen nem tudtuk volna felállítani. Tehát Györffy munkáját fogadtuk el. Mi nagyon komolyan gondoltuk a helyszínt, már két évvel korábban felkértük a Metróber egyik munkatársát, hogy legyen a szobor építésze, mert ő tudja meghatározni, milyen statikai feltételek mellett lehet odaültetni a metrószellőzőre. A kisujját sem mozdította, a mű viszont már majdnem elkészült, amikor kiderült, hogy a Metróber nem engedi odatenni. Ezt két évvel korábban is közölhették volna. Az utolsó pillanatban kellett átrakni a másik oldalra, leszakítani egy részt a parkolóból, eltávolítani a fákat, kicserélni a kövezetet. Teljesen blöd hely annak az alkotásnak, oda nyugodtan lehetett volna egy álló figurát tenni, ha eredetileg azt a részt szemeljük ki. A helyszín meghatározza egy szobor méretét, formáját, anyagát. Ha tudjuk, hová kerül, épp az ellenkező irányba nézne, s a hátteret is másképp oldotta volna meg a szobrász.

***M.N.:* Önöknek jogukban állt meggátolni egy szobor felállítását?**

P.G.: Igen. Szakmai kifogás a kész művel szemben akkor merült fel, ha nem vontak be minket a munkába. Ha nem felelt meg a művészeti szempontoknak, akkor adtunk egy olyan szakmai véleményt, melynek alapján a tanács eltávolíttatta, de erre a működésem alatt tán két ízben került sor. Egy intézet igazgatója nincs ott minden zsűrin, tervbíráláton, amikor elfogadnak valamit, s előfordult, hogy egyes munkatársa-

~~GYÖRFFY~~ Sándor rotrán
GYÖRFI

M. Narana
1992. ~~[illegible]~~ jr. 29.

Rideg Gábor

Szobrokról, szobrászatról – több tételben

Ha nyárelő, és ráadásul páratlan esztendő, akkor bizonyos, hogy a képzőművészeti ágak közül a plasztika dominál a kiállítótermekben. De nemcsak ott, hiszen ma még az alkotótelepeken folyó munka évszaka is a nyár, és a művésztelepek túlnyomó többsége a szobrászatot részesíti előnyben. Példaként és az idei nyári munkakezdésének kronológiai sorrendjében említve: a Nyíregyháza–sóstói érem és kisplasztikai alkotótelep, a siklósi kerámiai, a villányi kőszobrász, a nagyatádi faszobrász, és szűkebb pátriánknál maradva, a mezőtúri alkotótelep léte bizonyítja az előbbi állítás igazságát.

Két műfaji biennáléról – röviden

A nem túl szerencsés hagyományoknak megfelelően néhány nap eltéréssel, június elején nyitották meg Sopronban az érem–, és Pécsett a kisplasztikai biennálét. Úgy látszik, a naptár és a kétévenkénti ismétlődés nehézkedési ereje mindig nagyobb volt a józan megfontolásnál, vagy tán a rosszul értelmezett lokálpatritoizmusból fakadó makacsság akadályozta meg, hogy valamelyik rendező város lépést váltson, azaz a páratlan évből páros esztendőbe „sasszézzon" a maga tárlatával. Pedig, ha más–más esztendőben kerülne megrendezésre a két kiállítás, nem hatnának olyan zavaróan azok a „hatásköri" tisztázatlanságok sem, amelyek most jórészt abból adódnak, hogy a pécsi kisplasztikai biennálé, annak ellenére, hogy már több mint egy évtizede létezik önálló műfaji fóruma, változatlanul igényt tart az érmek bemutatására is.

Talán e szokás erejénél fogva a megyénkből a két műfaji biennálén szereplő egyetlen szobrász, Györfi Sándor is a pécsi kisplasztikai seregszemlén állított ki érmeket. Szám szerint három mintázott, bronz éremmel, helyesebben egy három éremből álló sorozattal szerepelt a tárlaton, amelynek címe: Befejezetlen sorozat. E cím nem annyira a művek tartalmára, mint a folytatásra vonatkozó művészi szándékra utal.

Lényegében a három érem három parafrázis, különböző kultúrtörténeti, művészettörténeti motívumok és rétegek egymásra kopírozásával új gondolattársítások sorozatát akarja a művész megindítani a szemlélőben. A központi motívum az emberiség történetének talán legelementárisabb erejű, a termékenység ősi szimbólumává vált „kisplasztikája„: a villendorfi Vénusz, ezt helyezi Györfi különböző kontextusba, például az emberi test Leonardo da Vinci által a reneszánszban megfogalmazott arányrendszerébe. Az eredmény: izgató formai és gondolati feszültség, ám ennek felismeréséhez elengedhetetlen, hogy a néző is rendelkezzen azokkal az ismeretekkel, amelyekkel a művész. Mindenesetre érdeklődéssel várjuk a sorozat folytatását.

Emlékmű Mezőtúrnak

Györfi Sándor személye vezethet át bennünket következő témánkra, a mezőtúri művésztelep idei tevékenységének értékelésére, hiszen Borbás Tiborral együtt évtizede ő irányítja az itt folyó művészi munkát. Ez alatt az idő alatt Mezőtúr, pontosabban a Holt–Körös partján lévő Takács–tanya ismert és



Györfi Sándor: Befejezetlen sorozat II., bronz, 12 cm, 1990

számontartott fogalom lett a képzőművészeti közéletben.

Olyan művésztelepként tartják számon a mezőtúrit, ahol a szellemi műhelymunkán és az együttlét örömén túl a szakmai ismeretek gyakorlati próbatétele is fontos mozzanat. Egy feledésbe ment, régi szobrászati technikát, a viaszveszejtéses bronzöntést elevenítették fel és gyakorolhatták be itt a művészek. Olyan eljárás ez, amely egyúttal új esztétikai minőségek hordozója is. A szobrászati eljárásokon belüli megkülönböztetett helyét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy szinte külön szobrászati műfajként tartják számon az így készült műveket. Félő azonban, hogy a közeljövőben mindez csupán művészettörténeti adalék, tovatűnő emlék lesz, mert a mezőtúri önkormányzat anyagi nehézségekre hivatkozva fontolgatja a telep támogatásának beszüntetését. Ez esetben egy nagyvonalú gesztussal, és csak szegény emberektől kitelő drága ajándékkal búcsúznának a művészek a várostól. Négy résztvevő művész, Balogh Géza, Borbás Tibor, Györfi Sándor és Lakatos Aranka ugyanis második világháborús emlékművet készít Mezőtúr főterére.

Mint oly sokszor már az elmúlt évtizedekben, ez esetben is a „zsíroskenyér szobrok" száma szaporodik kis hazánkban. Az olyan munkákat illetik ezzel a nem túl hízelgő jelzővel, amelyekhez aránytalanul olcsón, szinte ingyen jut hozzá egy–egy közösség. (A négy művész akár még több éven keresztüli havi ellátása és háromezer forint „ösztöndíja" ezúttal sem mérhető az általuk létrehozott értékhez.) A tavalyi év volt a tervezés, az idei egy hónap a kivitelezés időszaka, hiszen a bronzöntést maguk a művészek végezték. Hátra van még a kiöntött részformák cizellálása és összeépítése, amit Györfi Sándor karcagi műhelyében szeretnének elvégezni szeptemberben a művészek.

Lehetséges, hogy az előbbiek kicsinyes számítgatásnak, filléreskedésnek tűnnek, de a művésztelep jövőbeli létét is úgy latolgatják egyesek, hogy a mérleg másik serpenyőjébe pár száz méternyi járda építési költségeit teszik.

A négy művész felajánlásának lényege azonban mégiscsak az, hogy Mezőtúr főtere olyan, a világháború áldozatainak emlékéhez méltó, értékes műalkotással gyarapodik, amely elindíthatja az Alföld egyik legszebb kisvárosi terének az újjárendezését, rekonstrukcióját is.

Hidromobil Szolnokról

Egy tér, egy új kulturális centrum központi térségének újjárendezése volt a szándéka egy német „kisváros", Rüsselsheim vezetésének is, amikor elhatározták, hogy a modern színházuk előtt lévő félresikerült (mert néha előfordul, hogy ott is elfuserálnak valamit) szökőkút helyett a környezethez és az Opel–művek székhelyéhez méltó, művészi értékű plasztikát állíttatnak.

Hála éppen az Opel–műveknek, a város Németország egyik legtehetősebb települése, megengedhették tehát maguknak, hogy kiválasszák a számukra leginkább tetszőt.

A véletlen úgy hozta, hogy e válogatás során a város vezetőinek látókö-



A mezőtúri II. világháborús emlékmű modellje, bronz (Balogh Géza, Borbás Tibor, Györfi Sándor és Lakatos Aranka munkája)
Fotó: Illyés Csaba

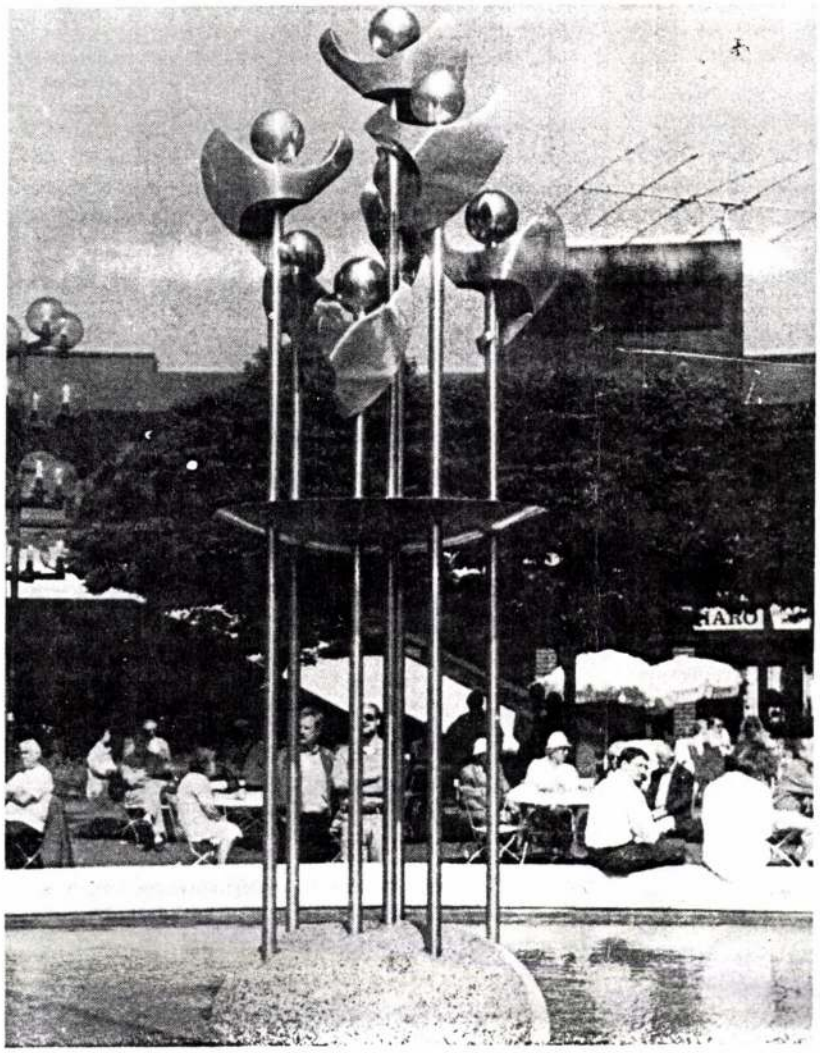

Simon Ferenc: Rüsselsheimi hidromobil, krómacél, 1991

rébe egy magyar, méghozzá szolnoki művész, Simon Ferenc munkái is bekerültek. Az történt ugyanis, hogy három évvel ezelőtt Simon Ferencnek egy Düsseldorfban élő magyar festővel, Szladovics Vilmossal közös kiállítást rendezett a városban az Izolda International Galéria és művész–menedzser cég tulajdonosa, a szolnoki születésű Irén Veronika Karl, aki többek között Simon Ferenc műveinek külföldi menedzselését is felvállalta.

Ez a kiállítás keltette fel Rüsselsheim vezetőinek figyelmét, akik ellátogattak a művész szolnoki műtermébe is, és ott kiválasztották annak a szökőkútnak – Simon Ferenc műfaji meghatározása szerint hidromobilnak – a tervét, amelyet június elején ünnepélyes keretek között fel is avattak.

Ezt a több mint négy méter magas, krómacélból készített mobilt lebilincselően érdekes látványossággá teszi, hogy az egyes elemek rotorszerűen kiképzett felső része a víz nyomására, a fuvókák átmérőjének megfelelő, különböző sebességgel forog. A vízjátékon kívül a medencébe beépített színes fényszórók segítségével a látványosságot fényjátékkal fokozzák.



Simon Ferenc: Organikus formák, alumíniumlemez, m: 40 cm, 1968

E páratlanul érdekes technikai megoldásokon túl azonban a mobilt a megformálás módja, és az abban kifejeződő plasztikai gondolat avatja művészi alkotássá. A hét, gömbben végződő, „szárnyas" elemből álló kompozíció minden nézetéből – mind mobil, mind stabil állapotában – teljes vizuális élményt nyújtó térplasztika, amely az egyes elemek különböző magassága miatt vertikálisan is harmonikusan tagolt. Ha közelebbről is szemügyre vesszük ezeket az elemeket, kitűnik, hogy mind arányukban, mind formarendjükben antropomorfok és organikusak.

Simon Ferencnek az alkotása olyan funkcionálisan tökéletes szökőkút, amelynek a krómacéllal egyenértékű anyaga a víz, amelynek a mobil működtetésén kívül aktív plasztikai szerepe is van. Működés közben a víz mintegy láthatóvá teszi a forgás időtartamát, a mozgás megjelenítésével ezáltal egy új dimenziót kölcsönözve a plasztikának.

A szökőkút tulajdonképpeni anyagának, a krómacélnak a szobrászi megformálása már régóta foglalkoztatja a művészt. A hidromobil technikai és formai előképeit már a hatvanas évek végén készített lemezmunkáiban felfedezhetjük. Különösen szembetűnő ez egy 1968–ban készített háromelemes kisméretű kompozíciónál, amelyben Simon Ferenc a naturálistól elszakadó, formarendjében mégis organikus plasztikai alakításon túl a fémlemez anyagszerű megmunkálására törekedett. Az anyagnak ez az alakítási módja és technikája jelenik meg a rüsselsheimi szökőkút plasztikáján is, amely plasztikai értékein kívül technikai, szakmai megoldásaival is kivívta a város polgárainak tetszését.

Folytatás az 1. oldalról

akár, hogy a kommunistákkal fújok egy követ. (Lám, a múlt követ, hiába a rendszerváltás, akkor is, most is, vagy idomulsz, vagy gyanú és megjegyzések, találgatások, sőt.) Nézek a szemébe vissza, a nevetésébe talán, annak a közepébe, s megpróbálom átgondolni, miért is védem én a kommunistákat. Mert eszemben sincs védeni őket. Akkor meg mi szerint védem mégis a kommunistákat? És védem–e őket? Vagy csak nem támogatom az ellenzéket az elvárásoknak megfelelő szinten? De álljunk meg itt egy szóra, ha lehetne. Hogy kik az ellenzék és kik a kommunisták (akiket én, ugye, védelmezek éppen), ezt meg lehetne–e tudni, véletlenül. Mert akkor mindjárt határozottabban válaszolnék a barátom pikírt megjegyzésére, legalább védekeznék, mert manapság nehezebb elképzelni kompromittálóbb megjegyzést, mint hogy valakinek valami – mindegy, hogy mi – köze van a kommunistákhoz, úgymond, pozitíve. Márpedig a védelem köztudottan pozitív hozzáállás, akkor is az, ha az ember fizetett védője valamikinek, nekem pedig még csak nem is fizetnek azért, hogy – barátom mondja – védem őket.

Az én dilemmám nyilván az, hogy nem tudok kormányonlévőségben gondolkodni. Értem ezen a hivatalos ellenzékiséget is. Mert, ugye, manapság azt mondja a hivatalos, hogy voltak a kommunisták, s akik ma vannak, azok mind–mind a kommunisták ellen voltak ezelőtt, tehát ők voltak az ellenzék. Hm. (Megint az előző AFORKALÁRA dilemma a partizánokkal.) Nemármost, ha ennyi ellenzéke volt a kommunistáknak, hogyan nem bukott meg korábban a diktatúrájuk? (Kérdésem: ezzel a kérdéssel most őket védem?) De nem szívesen kalandoznék el az alapkérdéstől, kik is ma a kommunisták? Fontos figyelmeztetés: a kérdés nem úgy hangzott, kik ma is a kommunisták! S ha belegondolunk, nehéz felvetés ez az előző. A kommunistákat leginkább úgy lehet behatárolni – elhatározni – (ez a rájukbukkanás egyetlen esélye), hogy azt derítjük ki, kik nem–kommunisták. A módszer ugyan régimódinak feltűnő, megélt egy–két, egymásnak állítólag irgalmatlanul ellentmondó rendszert, de kiállta a nagy (és piti) idők próbáját, ma is alkalmas arra,hogy kizárjunk, megbélyegezzünk, tönkretegyünk vele, hogy vazallusok és karrieristák előtt nyissuk meg általa a korlátlan lehetőségek távlatait, hogy új boszorkányperek máglyáit lobbantsuk segítségével lángra.

Mert kezd mind nyilvánvalóbbá lenni, hogy aki nem fogadja el az újabb játékszabályokat, az a kommunista. Mert kétféle játékszabály van. Ez a demokrácia a játékban. Az egyiket a kormány(–ellenzék) írta a társasjáték dobozának belső fedőjébe, a másikat a kormány(–ellenzék) hivatalos, elfogadott, a társasjáték–gyártásba bejegyzett ellenzéke. Aki majd kormány lesz, vagy az szeretne lenni, hiszen válságprogramokat dolgoz ki. Akkor majd ő, azután pedig viszont. Át kell látni, hogy ez a jó, az építő, az előrevivő. Aki ezt nem látja át, az kommunista, legalábbis szimpatizáns. Eh, de ismerős logika. Volt ennek hard és volt soft változata. A hard az volt, aki nincs velünk, az ellenünk van. A soft, aki nincs ellenünk, az velünk van. Ostobaság, dörmögök, ezeken már rég túlléptünk. Nem léptünk túl. A játék társadalmi méreteket ölt, túllicitálva a vezetők szélsőségeseit. Viselkedjünk úgy, hogy ne kelljen ránk azt mondani: te kommunista! Itt vagyunk a demokrácia küszöbén, Európa küszöbén, a küszöb küszöbén toporgunk. Talán emiatt – szeretném azt hinni, hogy valóban ez az oka – történik ilyen narcisztikusan és kritikát nem ismerően az a valami, amit rendszerváltásnak neveztek el a köztudat számára. Arra már gondolni sem merek, hogy azért alakul mindez így, ilyen türelmetlenül és agresszíven és ismerősen, mert az átalakítás prófétái abba az iskolába jártak, ahol a hatalom megtartásának, elérésének módszereként a tolerancia száműzését jelölték ki elsődleges feladatul. (Szándékosan nem írtam iskolákat, nehogy valaki félreértse, amit mondani akartam és a közoktatást okolja a hatalmi anomáliákért.)

A kérdés jogos, melyik kijelentésemre mondta a barátom, hogy általa a kommunistákat védem. Nevetséges állítás, de nem emlékszem rá. Mert nem volt fontos állítás. Ha cinikus akarnék lenni, akkor most rögtön azt mondanám, a kultúra megőrzéséről és támogatásáról volt szó. Arról lehetett, nyilván. Vagy a rádió alelnökeiről, vagy a tévééiről, vagy egyáltalán, az újabb, irányított (tehát ellenőrzött) kultúra körüli hercehurcákról. Hiszen mindegy is. A kultúra általános halódásában – tudom, ezt nem szeretik hallani ellenzékből jött vezetőink (az ördögbe is, de megunhatták a protestálást a hosszú ellenzéki időszak alatt – melynek azért voltak napfényes oldalai is, átmenetileg, tanaloműzőleg – ha másoktól már képtelenek elviselni), az ember önkéntelenül is arról kezd el beszélni, hogy voltak idők, amikor nem haldoklott a kultúra. S milyen furcsa kreatúra a művész: ezekben, a nem haldokló időkben arról álmodott, hogy jön majd egy nem kommunista időszak, demokratikus intervallum, amikor a nemhalódás életbe csap át. Lehet, e beszélgetésben én szomorúan és hitetlenül tagadtam ennek az életnek az elkövetkezését, a csíráját sem láttam–látom (most is valószerűnek tartom, hogy nincs is neki ilyesmije). Szóval az aggaszt, felebarátaim, hogy ha a kultúra védelme, az emberi értékek védelme, az értük aggódás kommunista gesztusnak minősül, ha a kritika és az elégedetlenség kommunistaságnak számít, ha az értékekre visszaemlékezés kommunista–védelemnek számít, hová jutunk el. Újra kezdődnek a könyvégetések, a megsemmisítések, a besározások, a kompromittálások...

Azt kellene mondanom, dacosan és meggondolatlanul, akkor inkább valóban a kommunisták. De nem, ez hülyeség. Soha többé ők – ők se. Nincs mese, egyedül kell továbbmenni. Továbbra is – egyedül.

A FOR KALÁRA

GYÖRFI Sándor notes Jánlunsek 1991.4.

Győrffy Sándor festő-
művész

GYŐRFI SÁNDOR
SZOBRÁSZ

„Gabriella".

Szolnok Megyei Néplap,
1983. dec. 24.



Győrffy Sándor: Gabriella

beszélek róluk.

Milyen tanulságokra ?

zerintem a legfőbb: ell tanulni, tisztelni

— Úgy érzi tehát, hogy az irodalomnak napjainkban, ebben a fegyverkezéssel terhes, konfliktusos világban is megvan a súlya, hogy pél-

MSZ SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Györfi Sándor

SZOLNOK MEGYEI HÍRLAP

1979 JAN 7

ni is elfelejtek az aggodalomtól. 1021

ta a doktor.
— Hát akkor jóéjszakát,

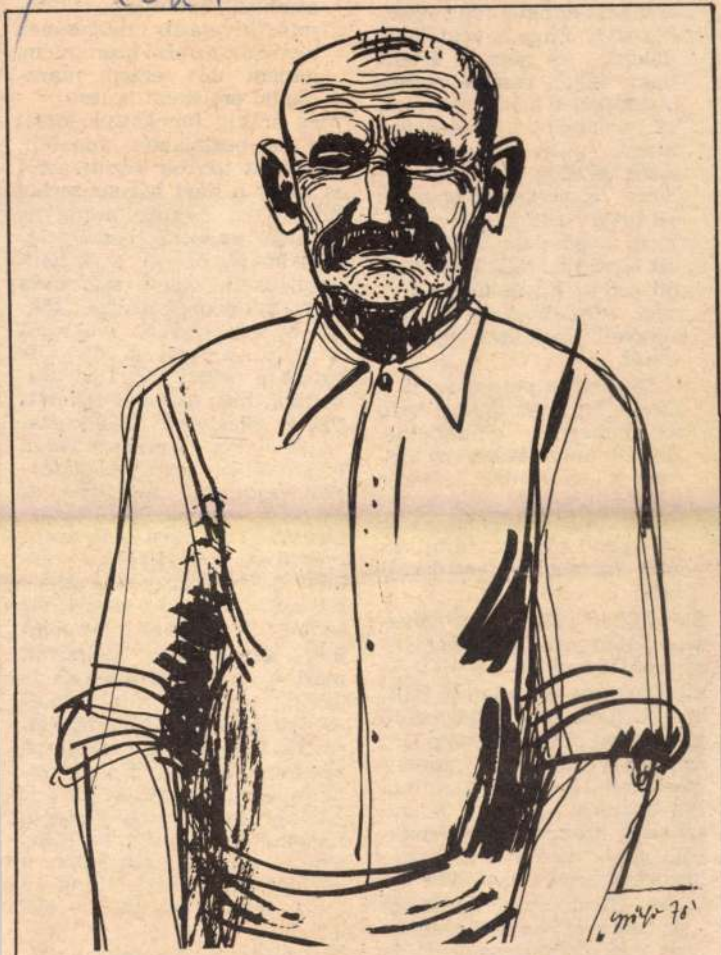

NAGYAPÁM

Györfi Sándor rajza

a színpadon
re társítana

U. D.: A Tan
gondol, am
kezem? Er
dűhösít, és
hogy lehet
a színpadot
tel, a játék
Azért, mer
játék közbe
lenre is ve
színpadi gondolat, egyáltalán a gondolat kifejezése ezt kívánja, még nem holmi céda. Egyébként a színész, legalábbis én, jobban szégyelli a lelkét, mint a testét.

Cs. Gy.: Néha persze az volna jó, ha nem lenne teste az embernek, eldughatná. Én például szívesen azt tenném a Legendában, amikor az istállómester, az én szeretett kollégám néhányszor „élesben" súgt le rám. És csak egyszál ing van rajtam!

És folyt a vita, olykor hevesen. Jutkovics Krisztina kacér műlovarnőjéről épp úgy, mint a most bemutatott Bakhus bachanáliára emlékeztető jelenetéről. De legfőképp arról, hogy mennyi mindent most kell még megtanulnia kinek-kinek. Vita támadt szűkebb szakmai problémákról, majd újra előkerültek a kezdet nehézségei, örömei.

V. M.: Gondolom, a kezdőnek jó szerepekben könnyebben és gyorsabban megy a közönség meghódítása. Úgy érzik, ilyen szerepekben

mire telik és mire nem, de őszintén vallották beszélgetőtársaim (s oly jó volt hallgatni őket), hogy számukra most minden fizetségnél többet ér a jó szerep, előkerült a rádió, a tévé a film, ők azonban most sem panaszkodtak, hisz ott sem felejtették el őket, ha foglalkoztatásuk olykor szerencse dolga is, s amikor arról faggatóztam vajon mit mondanának el, ha munkahelyük ifjúsági fórumán szót kérnének, aprócseprő köznapi dolgokat, például a fűtetlen színészházi folyosót, vagy az ehhez hasonlót említenék, szerintük, lényegtelen dolgokat, mert, s ezt a tanulságnak is beillő, lényegre utaló véleményt, amelyet Udvaros Dorottya fogalmazott meg, szó szerint is idézem: Ha az ember sokat dolgozik, és jót csinálhat, ha nem ül tétlenül napokat a színházi büfében, akkor messze elkerülik a problémák. Mert nálunk a bajok legfőbb forrása: a tétlenség.

Hozzáteszem: nemcsak a színészek házatáján.

Valkó Mihály



Hatvanban tegnap délelőtt avatták fel a szakmunkásképző intézet előtti téren Győrfi Sándor Damjanichról mintázott szobrát. Az ünnepséget Szabó Iván Kossuth-díjas szobrászművész nyitotta meg, majd Szokodi Ferenc, a városi pártbizottság első titkára mondott beszédet. *(Fotó: Szabó Sándor)*

Győrfi Sándor, a szobrász-művész

Népújság (Heves), 1979. márc. 16.

válaszolt: „Ha akarnánk, minden állampolgárunkat születése pillanatától kezdve — lemondva bármi ellenszolgáltatásáról — tisztességes életjáradékban részesíthetnénk, a munkát pedig a külföldiekkel végeztethetnénk el. De hát, nem ez a célunk, hanem állampolgáraink aktív részvétele a hazánk felvirágoztatásáért folyó munkában..."

Nem túlzott a néhai uralkodó, ha figyelembe vesszük, hogy a világon alig egy-két ország mondhat magáénak akkora egy főre jutó nemzeti jövedelmet, mint Kuvait, ahol az tavaly 11,3 ezer dollárt tett ki. Ez még akkor is szép summa, ha — tekintettel a tőkés társadalmi viszonyokra — tudjuk, hogy nem minden állampol-

lassan, majd egyre erőteljesebben áramló „folyékony arany" juttatta be Kuvaitot a „gazdagok klubjába". A kis ország kőolaj-nagyhatalommá, a világ negyedik exportőrjévé vált évi csaknem 100 millió tonnás termelésével. Telt ebből az uralkodó réteg luxusigényeinek kielégítésére, s a jócskán elmaradott ország gazdasági-infrastrukturális arculatának a megváltoztatására, valamint a lakosság életkörülményeinek és szociális ellátottság látványos megjavítására.

Elhamarkodott lenne ebből azt a következtetést levonni, hogy Kuvait tejjelmézzel folyó Kánaán. A kedvezmények elsősorban a kuvaiti állampolgárokat illetik meg, s csak jóval kisebb mértékben a lakosságnak immár 58 százalékát alkotó vendégmunkásokat: a palesztin arabokat, a jordánokat, a jemenieket, pakisztániakat és az indiaiakat.

2. Népújság

1979. március 16., péntek

Győrfi Sándor

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

nehrázművé

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1979 AUG 10

1021

Elkészült a szobor...



Ragyogó felületek, árnyékok a testhajlatokban, az alig arasznyi szobor minden ízén érződik az alkotó tenyerének, ujja hegyének testmeleg simítása. Gömbölyded az öregasszony, mint egy kiskemence, szikár, bajuszos, fölszántott homlokú, hatalmas tenyerű az öregember. Ülnek egymás mellett a padon — mint ifjúkorukban.

Kik ők? Győrfi Sándor, a Karcagon élő fiatal szobrász mondta, hogy tanyán élt néhai nagyszüleire gondolt, amikor újra és újra hozzáfogott, hogy éremben, agyagban, gipszben megfogalmazza a képzeletében, álmaiban megjelenő párt — keresve a legjobb megoldást. Most készült el a szobor. A szobrász bronzba öntve állította meg végül az öreg emberpár fölött a szertelen időt.

sz. j.

Fotó: T. K. L.

ik is al-
sürgősen
zatenyő.
— 5082.

élszobás
kp +
llalással.
miklós.
lakóte-
III. em.
rdeklőd-
kir. u.
I. 2440.)

ÖŐ. Vö-
g u. 30.
adó 158
építésre
k. Autó-
a telek
5 perc.
Szolnok.
. ép. II.
3). Mile.

N. Al-
6. sz.
ől álló
Azonnal
Érdek-
délután.

burg, 3 és fél éves, fehér, eladó. Jászberény, Kossuth Lajos u. 39/a. (4503.)

408-as Moszkvics megkímélt állapotban 1981-ig érvényes műszakival, eladó. Mezőtúr, VII. út 46. (4556.)

UP-s 1200-as Zsiguli eladó. Szolnok, Kerék u. 1. (MÁV pálya mögött.) (H. 2413.)

ZA-s Zsiguli eladó. Érdeklődni: Szolnok 13-380, 379-es mellék, telefonon, Szendi. (H. 2414.)

MZ—125-ös TS 1982-ig vizsgázott, eladó. Karcag, Sólyom u. 11. (4500.)

IL Trabant jó állapotban eladó. Tószeg, Zrínyi u. 29. Piros István. (H. 2394.)

KAR LEHET
LAKÁSBIZTOSÍTÁS
NÉLKÜL



gondja... a PATIENTIA
ihagyma-regeneráló készítmény

DOLGOZÓKAT
ALKALMAZUNK
A BUDAPESTI ÉLGÉP 6. sz.

GYÖRFI

Győrffy Sándor

GYÖRFFY SÁNDOR karcagi szobrászművésznek, az éremplasztika egyik jeles hazai művelőjének kiállítása nyílt meg vasárnap a hatvani galériában. Az ötven alkotást bemutató tárlatot február 18-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

Magyar Hirlap 1979/30/9

Gyórffy!

Györfy Sándor, szobrón

GYÖRFY SÁNDOR szobrászművész tárlata nyílt meg vasárnap a Hatvani Galériában. Több mint ötven kisplasztikáját, érméit február 18-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

8

– Kl

Népszabadság, Bp. 1979 febr. 6

GYÖRFI Sándor éremművész

XIV. Nemzetközi Éremművészeti és Kisplasztikai Alkotótelep, Nyiregyháza-Sostófürdő, 1990 [kat.] bev. Kovács Gyula. Nyiregyháza, 1990 ill.

Bev. benn

azon
ózan
ost-
épte-
ndat-
eni?
rhez,
mel-
Mi-
több
nem-
etor-
ón az
gyek-
orra
émet,
szü-
ületé-
Kassa,

TÁ

LEVELEZÉSEK

Sz.-Fehérvár, jan. 11-kén 18

— Le a' kalapokkal, uraim! Sz
ely, hová önöket vezetem. Az emb
jólétéért felmelegült nemes szív-áldoz
lye ez! Thalia' háza, a' város' s
gyermekei' nevelésének elősegélésér
fel előttünk. A' müvészek' helyét mü
lők váltak fel. — Amott a' müvész
kenyérkereset, itt az emberiségé
lélek szerepel. — Amoda tünéken
ide a' mások' boldogitásának örö
vonz bennünket. Igen! városunkb
uj szellem ébredett fel, melly az ön

GYÖRFI Sándor

XII. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs, Pécsi Galéria, 1991. A kiállitást rend. és a kat. szerk. Sárkány József. Pécs : JPM, 1991

GYÖRFY Sándor

(Rajdú): Milyen legyen Rajosy-Zilahinszky Endre szobra? = MN XLVII. évf. 77. sz. 1984. márc. 31. 9. p.

engaged. Garments displayed on a model are much less help than the real thing. There is a further point: I have always thought it a good plan which I have sought to follow, to use a person's dress as a physiognomic tool, as a means of enhancing the expression and significance of my figures. This is why I often clothe them in garments of my own invention which perhaps were never worn. I admit I enjoy putting a strangely shaped cap on the head of some savage wicked fellow, and giving him perhaps other such distinctive marks; our chief aim is, after all, to make the figures talk with hands and feet and indeed with their whole bodies'«.

We receive then an expressionist justification of artistic imagination. After all what is important is the impact of the visual image on the mind of the beholder. The most basic concepts of imitation, invention, borrowing and phantasy are discussed in a very interesting way in the imaginary dialogue between Dürer and Lucas van Leyden, which constitutes one of the aesthetic highlights of *Franz Sternbald*. Here also it seems that the point of departure was Vasari's report about the competition between the two graphic artists each of whom attempted to outdo the other in skill, subtlety and precision of the burin. For Vasari, however, the »striving for glory« was sometimes a too universal key to understanding artistic developments. Tieck takes up the story and develops it into the Romantic theory of creative activity, producing finally an original conception of the »naturalness« of everything which a man, as a creature of nature, may invent [39]:

»'You have been a true infant prodigy, master Lucas', said Albrecht Dürer, 'and for this reason it is hardly surprising that the

GYÖRFY Sándor

MOLNÁR Ferenc: Bajcsy-Zilinszky szobra.
= MN XLVII. 91. 1984. ápr. 18. 6.p.



két ponton tért el: 1. a n
tehet valakit nemessé; 2. a

A középkori neme
ismeretlen fogalom volt), n
klánban, ami alatt az egy
a fekvőbirtok alkotja, ne
minden tagjára, a birtok
formáció, amely a pénzbe
segítségével kizárja az assz
lányok alkotnak kivételt, a

A klánt nagyfokú s
apa sem tagadhatja ki fiát
szolidaritás megnyilvánulá

[1] *Mályusz Elemér* régeb
Emlékkönyv születésének ötsz
magyar köznemesség kialaku
magyar rendi állam Hunyadi
529–602./

[2] *Tagányi K.*: A hazai é
(Néprajzi könyvtár. Új folyam

GYÖRFI Sándor szobrai

A szolnoki II. világháborus emlékműre beérkezett pályázatok = Uj Néplapa, 1993. június 3. 6.p. ill.

1021

Birkózások

Győrfi Sándor műtermében

GYŐRFI Sándor szobrai

Mindig tanulunk egymástól, ha akarunk, ha nem, jót, rosszat vegyesen. A kun szobrásztól, Győrfi Sándortól az idő, a kor értelmezéséhez kaptam adalékot. A művészt nem az X-ek számá méri, hanem az alkotás. Győrfi így számomra nem fiatal szobrász — csak ifjú ember — hanem minden magyarázó és kisebbítő jelző nélkül: szobrászművész.

Pedig néhány éve — mintha most lenne — csak az induló élet álma, a fantázia színessége, avatta műteremmé a hideg-hodály karcagi szobát, különben még üres volt. De már akkor érződött, hogy Mikus Sándor és Somogyi József tanítványa akar valamit. A hatvani főtérre készült Damjanich-portré már mutatta Győrfi értékes konokságát. A Derkovits-ösztöndíj (1979) előleg volt és biztatás. Az *Öregapám* azonban már kulcsszobor, világosan lehetett látni, merre indul alkotója, s hogyan. Az országos biennálén díjnyertes portré egyértelművé tette, hogy Győrfi Sándor a legkeményebb anyagok szigorú világú poétája, sziki ember. Vagyis nyugodt és céltudatos. Hiába, a vérében van, a tehetség mellé kapta csikós őseitől. Ez az örökség. Az *Öregapám* bizonyította: gazdája a jussnak. Juss a lovak szeretete is. Amikor megmutatta az üres termet, hogy az lesz majd a műterme, a pompás testű állatok mozdulatai már bronzban voltak képzeletében. A lovak már régen ott birkóztak egymással a mindennél értékesebb belső műtermében, világra jöttüket várták, nemes, prüszkölő remegéssel, izgalommal. Ahogy beszélt a lovakról, érezhető volt, bronzvágtájuk csak idő kérdése.

Valami azonban még hiányzott. A technikai lehetőség. Kemencét, öntőműhelyt akarok csinálni, mondta. Hittem is, nem is. Az biztos, hogy konok, mokány gyerek ez a Sándor, gondoltam, de a szoboröntés se bodzabot-faragás! Hogy tudná megcsinálni egyedül, amit a nagy tapasztalatú szakemberek sokasága is oly küzdelmesen mivel a pesti szoboröntőben? Győrfi szerencsére nem volt olyan kishitű, mint a krónikás, nem azzal kezdte, hogy milyen nehéz, hanem, hogy miképpen könnyebb.

A lovak már körülöttünk vágtatnak nehéz fémpatáikkal a mai műteremben. Megtudhattam történetüket. Győrfit helyzete a legegyszerűbb megoldás keresésére ösztönözte. A technikai kivitelezés így is nagyon küzdelmes volt. de nem is ez a lényeg, hanem az öntvények szépsége. A *Ménesek emlékezete* példázza a küzdelem monumentalitását, a *Csikó* a munka finomságát.



Birkózó lovak



Üldözés (öntés előtt)

Dei — szerencsére — még számos remeket sorolhatnánk.

S ezzel minden nyugvópontra került? Dehogy. Győrfi az elmúlt hetekben két országos pályázatot nyert, s megbízást kapott a műalkotások kivitelezésére. A kisvárdai városi tanács házasságkötő termében életfamotívumokkal tűzdelt jókora domborművön teremti majd meg a hely varázsát, Szolnokra pedig a Pelikán szálló és a megyei művelődési központ közötti térre szabadtéri kompozíciót alkot. Milyen lesz? A szűkre szabott írott szó egyszerűsít, szürkít. Csupán a prózai leírásra vállalkozhatunk: egy kilenc méter sugarú, feszített víztükörből embermagasságú absztrakt térfigurák emelkednek ki, különböző színűre eloxálva, tükröztetve. A makett nem tudja maradéktalanul visszaadni a kész mű hatását. Belőlünk a nagy tavaszi áradások emlékét, a vízből az égre kémlelő, jobb időket váró fák, az örök megújulásban hivés érzetét váltotta ki a látvány. Győrfi azt mondta, örül, hogy így gondolom, szándékához közel áll ez az elképzelés. A kompozíció összhatásában meghatározó szerepük lesz a fényeknek. A sokat ígérő munkával előreláthatóan 1984 tavaszára készül el. Természetesen saját öntödéjében.

Tiszai Lajos

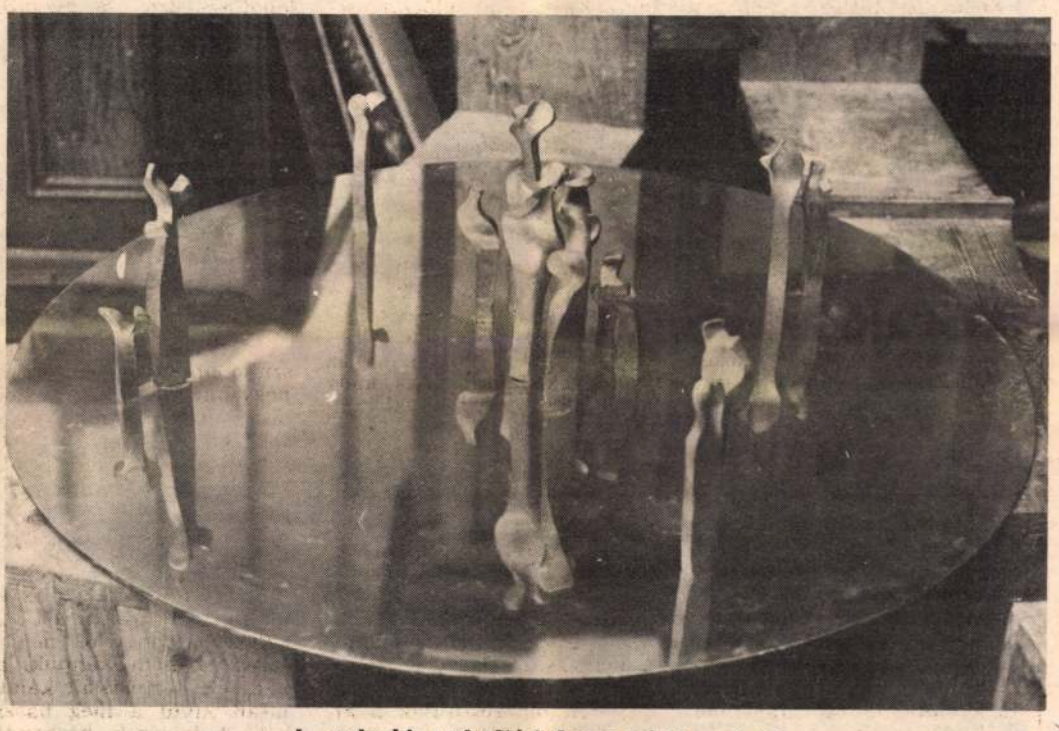

A szolnoki szabadtéri kompozíció makettje

1982 DEC 24
SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
MHSAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

...r novelláiból

jött ki a házi-
gépésszel, min-
ent, csak Márton
a cövek, és far-
a fiúval. Elin-
felé, de az csak
zódott szemmel.
y lépés válasz-
ekkor elővette
s megkínálta az
l. Ezt a cigaret-
kok. Márton bá-
megköszönte, a
zután a mázsá-
már hat zsák
zon.

rág

án a fiú megint
alighogy lehevet-
ent meg az ajtó-
Gyurihoz tarto-
yerek volt, egy-
Kérdőleg nézett
kacsintott egyet:
i lányok.

k is.

ék hajlamosab-
ok, főként mos-
gy beszélik, hogy
ehezen szokik le

nevetett:
kazal mögé?

arra meg, osz-
Maga is fiatal.
ot Gyuri szeme,
gés csendült. A
egy kicsit, majd
mögött azonnal
áték, incselkedés,
atás, lopott csó-
szívesen adtak.
a lányok és me-
ntha bűvös kör
t sohase léptek
ából. És nem is
sak vidám, fiatal
ül Marika volt
mintha szomor-
a a fiúra.
óráját, már tíz
A gépészhez sie-
sson. Azután a
kott szekereket
ny meglaposod-
vette észre, hogy
tt Márton bácsi.
ztatóan nézett a
ndaná:
ide. Nem lett it-
ni a módját.
gálta a szekereket.
veszi észre ezt a
ő pedig a leg-
z egész környé-
nap mint nap.
fejébe zúdult a
ett, midőn a má-
zgatta. Hányszor
nem játszik to-
után a házikó-
ki, ha csobban a
is. De megjelent
gint a kazal mö-
e a reá tűző sze-
kell ennek tör-

végeztek a tább-
hajlott az idő,

midőn útnak indult a gép Vá
almás felé, ahol árpaosztag vár
Búcsút vettek a bődiek, átlábalt
a patakon, az asszonyok térdc
felül emelték szoknyájukat, vissz
kacagtak, a túlsó partról pedig ir
tegettek. Márton bácsi marad
utolsónak:

— Úgy hallom, az ifiúr ellátoga
néha a bődi malomba.

— Igen, szeretem hallani békítő
zúgását, meg azután senki sem
süt olyan rozskenyeret, mint az
öreg molnár néni.

— Elhalt mellőle mindenki, az
ura, a fia, a menye, csak két ne-
veletlen unokája maradt, és még-
is csinálja, sőt jól csinálja a dol-
gát. No ha jön, ezentúl engem se
kerüljön el. Ott lakom a pap sző-
lője mellett, vincellérkedem nála,
sok az éhes száj az én házamban.
— Majd vidámabbra fogta hang-
ját: — Jó bora terem a papnak.

Kezet adott a fiúnak, az meg
önkéntelenül elmosolyodott:

— Tudom, tüzes rizling. Míg élt
az apám, gyakran vásárolt tőle,
ma is számban az íze.

— Nó, lássa — biztatta az öreg
— térjen csak be mindig egy kis
miseborra. Marad azért a papnak.
Hiszen tudja...

Azután kezet adott, a fiú ismét
elmosolyodott. A képeslapokban
sokszor látta az életre-halálra szö-
vetkezett császárok, királyok meg
fejedelmek találkozását. Azok szo-
rongatták ilyen méltósággal és buz-
gón egymás kezét. Márton bácsi is
eltűnt a nyári szürkületben, a fiú
meg csak állott a patak partján, és
egyre Ó-Bőd felé nézett. Azután
megrezzent. Finom érzékenysége
tudatta, hogy valaki itt van a kö-
zelében. Körülnézett, de senkit se
látott. Töprenkedett, majd mintha
vonzaná valami, a tölgyfa felé
ment. Mögötte állott Marika. A
fiún átvillant, hogy csakugyan nem
látta a patakon átláboló asszonyok
között. A menyecske aggodalmas
tekintetet vettett a fiúra:

— Haragszik rám?

— Miért haragudnék?

— Mivel annyit incselkedtünk.

— Tudom, miért tették — vá-
laszolta fojtott hangon.

— Tudja?

— Tudom. Azalatt hordták az
emberek a kévéket a patakon.

Marika elsápadt.

— Azt hiszi — folytatta kissé
sértődötten a fiú —, hogy külön-
ben jártam volna a bolondját?

Az asszony a fának dőlt, válla
meg-megrándult, sírt. A fiú mel-
léje lépett:

— Ne sírjon. Igazuk volt. Sze-
gény a falu, kevés a kenyér. Én
meg, láthatja, nem haragszom.

— Nem is azért sírok — tördelte
Marika.

— De akkor miért?

— Mert jó gyerek vagy.

Már tegezte. Hangja anyássá szé-
pült, de szeméből másfajta tűz lo-
bant. Könnyei mosni kezdték ar-
cáról a cséplés porát, maszatos
lett. A fiú zsebkendőjével törölget-
te, s csak nézte miként piroslik át
barna bőrén a lüktető vér. És egy-
re simogatta a fejét. A fej a fiú
mellére borult, majd szája felé
kúszott, akár a vadvirág. Azután
kemény forró kisparaszttenyér
fogta meg karcsú, ideges kezét.

Akkor volt a fiú életében elő-
ször boldog.

Az is lehet, hogy nem is én
rokon a nem és az igen
mozgott, ahogyan fújt a szél
fügefalevél tenyerem

Az is lehet, hogy nem is mi
voltunk ott, ahol nem leszünk
mozog, ahogyan fújja szél
fügefalevél tenyerünk

Szűcs Imre:

Varázslás

Most kört rajzolok
a homokba
pálcával
feszeset
ha erre jössz
kinyílik
s bezárul —

Paradicsomi sugárzásban
máris úgy állsz ott
mint egy illatát eloldó
hószirmú
rózsafa!

Most neked adom a pálcát
s vele a varázserőt —
Megérintheted
kitágíthatod
vagy eltörölheted
a kört —

Én már védtelen
vagyok
Hószirmú
Rózsafa!

Utassy József:

Karácsony

Holdra ül az Életfavágó,
szalonnát süt csillagparázson.
— Hova, hova Három
Királyok?
— Betlehembe. Itt a
Karácsony.

— Siessetek csak, menjetek
csak,
kísérjen utatokon csillag,
köszöntsétek fiamat illőn:
a Megváltót, kit Mária ringat.

— Urunk, Teremtőnk,
Istenünk!
Viszünk aranyat, tömjént,
mirrhát,
de vinnénk mi a félvilágot,
ha birnánk, Urunk ha birnánk.

— Jól van, jól van Három
Királyok,
menjetek csak isten hírével,
mert hideg lesz, nagyon hideg,
farkasordító hideg éjjel.



Győrfy Sándor

Sz-S.-S. 1993/1.

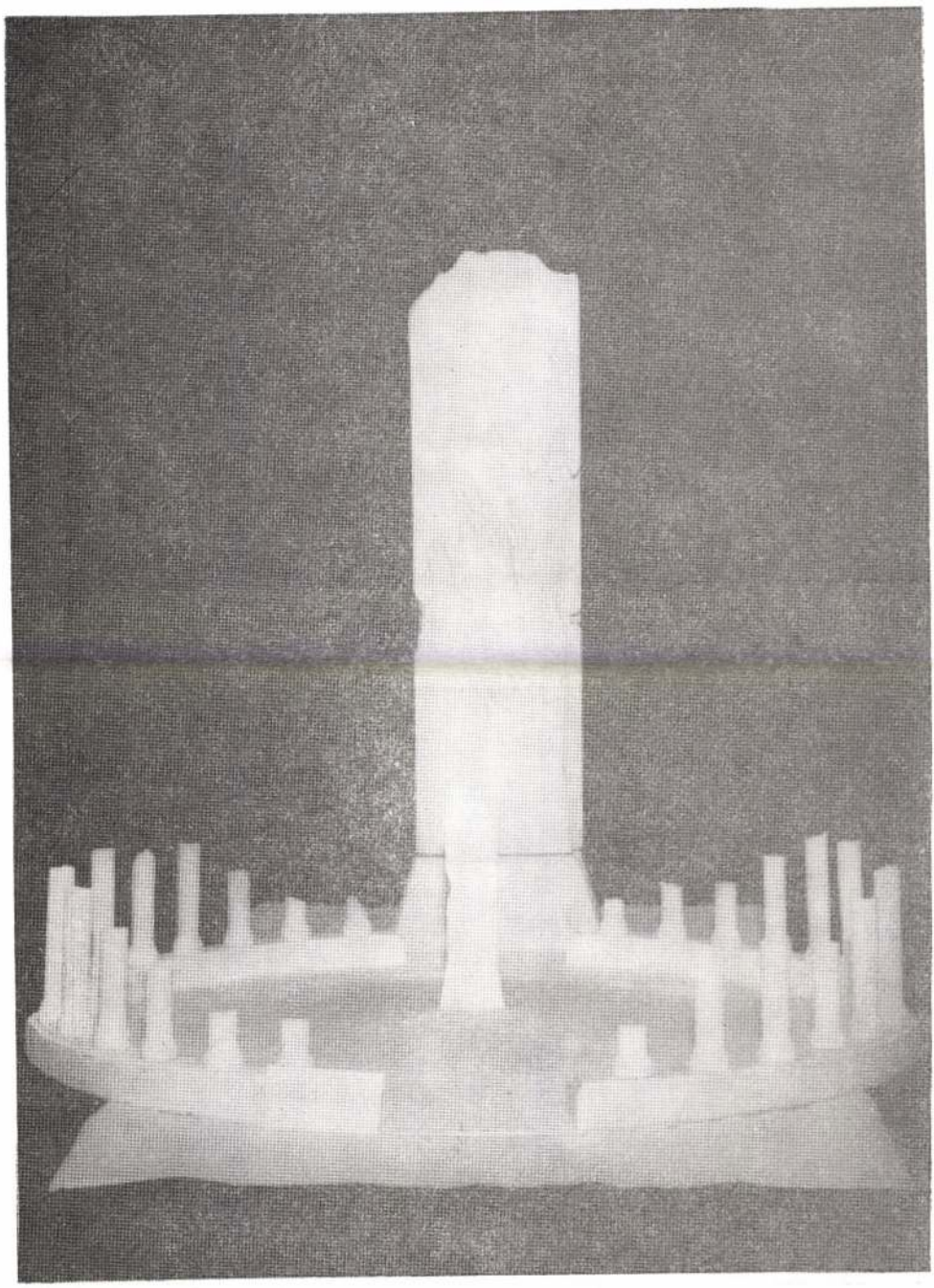

Győrfy Sándor pályaműve

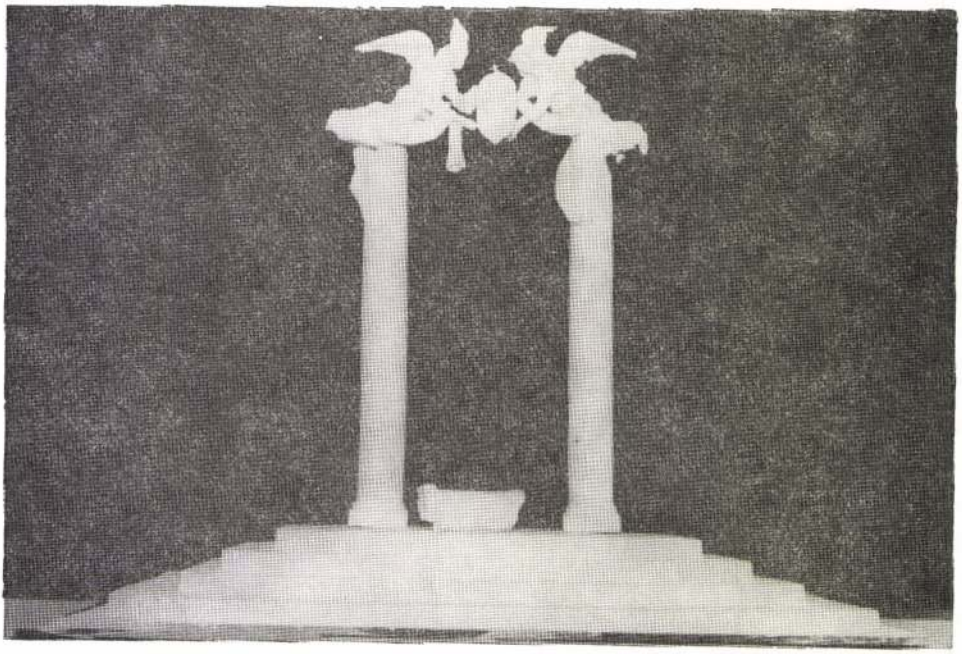

Biró Lajos pályaműve

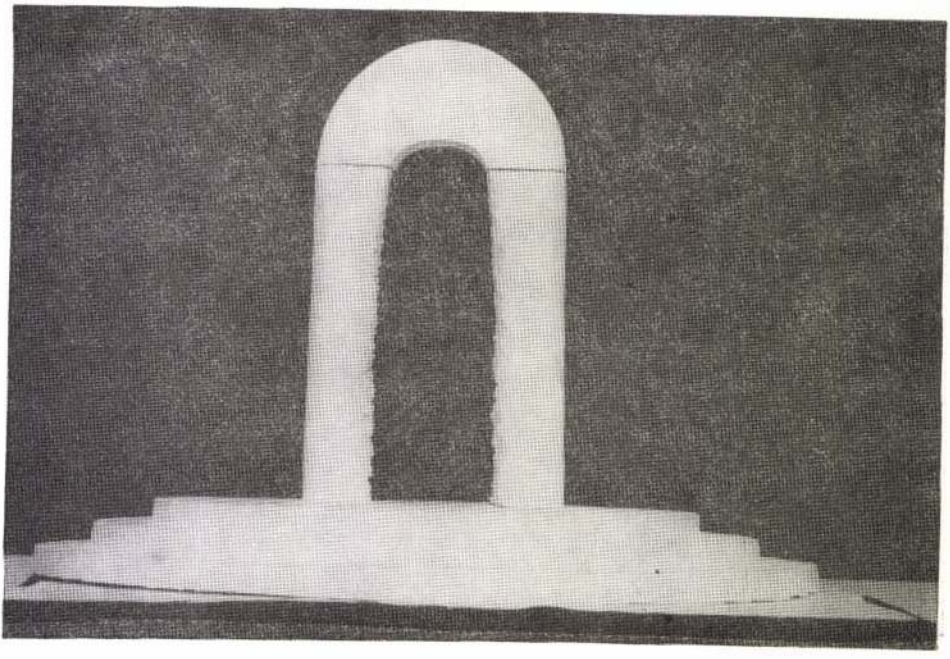

Sirpa Ihanus pályaműve

GYÖRFI Sándor szobrai

Győrfi Sándor, Szolnok Megyei Művelődési Központ, 1985. Bev. Kárándi Lajos.
Szolnok: Megy. Műv. K., 1985 [12] p. ill

szentje legyen ennek a szé

GYÖRFI Sándor

Tasnádi Attila

Győrfi Sándor művészetéről

Népszava 1985. dec. 13. 6.

A többi magyarhoz hasonlóan ő is a konstruktivista fordulat irányába mutató *KURI* (konstruktív, utilitá-

Molnár Farkas: Itália mappa, Chiosto San Francesco Fiesole, 1921/22, litográfia, 44×33 cm (Fotó Szepsy Szűcs Levente)

GYÖRFI SÁNDOR (1951, Karcag)

A Magyar Képzőművészeti Főiskolát 1978-ban fejezte be. Mesterei Mikus Sándor, Somogyi József és Rátonyi József voltak. Több önálló kiállítást rendezett szülővárosában, Szolnokon, Budapesten és nagyobb városainkban. Sokat foglalkoztatott fiatal köztéri szobrászaink egyike, számos külföldi kiállítás résztvevője, pályázati díj, művészeti elismerés tulajdonosa. A Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének választmányi tagja, a Közép-magyarországi Területi Szervezet titkára.

JAVICS PJOTR MAKSZOVICS (1918, Törökszentmiklós)

Matuz Ilona és az orosz hadifogoly borbély: Javics gyermekeként látta meg a világot. Az elemi iskola első két osztályát a szolnoki Abonyi úti iskolában végezte, s csak 1926-ban került ki anyjával együtt a Szovjetunióba. 1934–38 között a minszki Képzőművészeti Főiskola festőnövendéke, 1940-től kiállító művész. 1948 és 1978 között több mint hatvan különböző tárlaton vett részt. Művei eljutottak Japánba, Kínába, több szocialista országba.

KIS SÁNDOR LAJOS (1953, Budapest)

1977 és 1982 között végezte tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán Sarkantyú Simon és Sváby Lajos irányításа mellett. 1985-től Derkovits-ösztöndíjas. Több bel- és külföldi kollektív kiállításon vett részt munkáival. Önálló tárlatot rendezett Szolnokon, Zalaegerszegen és Mezőtúron. Néhány évig ez utóbbi városban élt, jelenleg Budapesten dolgozik.

LECOUR EVELIO (1947, Havanna)

A havannai művészetek főiskoláján végezte tanulmányait 1965–70 között. Kétéves vidéki szakmai gyakorlat után kezdte meg önálló tevékenységét a fővárosban. Főként kerámiával foglalkozik, de betonból, terrakottából és fémből is készít szobrokat. Több köztéri munkája áll Havannában. Sok kiállítást rendezett kisebb munkáiból Kubában és Európában. Több ízben tartózkodott Magyarországon, elsősorban a bronzöntési és mintázási eljárásokat tanulmányozta.

LOVACZKY MIKULÁS (1942, Bártfa)

A szlovákiai SAFARIK egyetem filozófiai fakultásán művészettörténet szakon végzett. Festészeti és grafikai tanulmányokat is folytatott, majd Bronóban elvégezte a restaurátor szakot is. Hivatásos alkotóművész, tagja a Művészeti Szövetségnek. Jelenleg a bártfai múzeum igazgatója. Rendszeresen kiállítja munkáit, elsősorban hazai közönség előtt, de 1985-ben önnáló anyaggal szerepelt Lengyelorzság több városában, 1988-ban pedig Szolnokon. A festészet és a grafika mellett a plasztika és a zománc is foglalkoztatja. Dolgozott a Kecskeméti Zománcművészeti Alkotótelepen is.

MEGGYES LÁSZLÓ (1928, Szigetszentmiklós)

A Magyar Képzőművészeti Főiskolán Hincz Gyula, Domanovszky Endre, Szőnyi István voltak a mesterei, ahol 1956-ban fejezte tanulmányait. 1957 óta a szolnoki művésztelepen dolgozik. 1955 óta szerepel munkáival országos tárlatokon, valamint külföldön rendezett magyar kiállításokon. Számos művészeti díj tulajdonosa. Jelentősebb egyéni tárlatait Szolnokon, Hatvanban, Hódmezővásárhelyen és Szigetszentmiklóson rendezte. A Képző- és Iparművészek Szövetségének tagja.

MIHÁLY GÁBOR (1942, Székelyhíd)

A Budapesti Képzőművészeti Főiskolán 1969–74 között tanult. 1978-ban Derkovits-ösztöndíjas volt. Jelentős köztéri szobrászaink egyike. Murális munkái közül kiemelkedő a zánkai gyermekvárosi, kiskunhalasi Petőfi-szobra, a budapesti Flamenco Szálló plasztikája. Számos hazai és külföldi kiállítás résztvevője, díjazottja. A Képző- és Iparművészek Szövetségének tagja.

NAGY ELŐD (1942, Budapest)

A Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban érettségizett, majd a Magyar Képzőművészeti Főiskolán Knetty János, Eigel István és Szentiványi Lajos irányítása mellett tanult 1967-ig. 1972-től Derkovits-díjas. Számos önálló és kollektív kiállítás rendezője. Részt vett a sóstói és a salgótarjáni művésztelepek munkájában. Több művészeti díj tulajdonosa.

Györfi Sándor szobrász

Antalffy gyula

A Biliuszky-szobor

Magyar Jemzel, 1986. nov. 4. 4.

GYÖRFI Sándor

KOVÁCS Gyula: Ismét realizmus : Györfi Sándor szobrászata. = Művészet, 26, 1985, 8. 8 - 12., ill.

MAGYAR NEMZET
1992.04.23.
Tudomány rovat

Együttműk

A szinkrot

Az elmúlt év őszén érkezett a Magyar Tudományos Akadémiára a Nobel-díjas Carlo *Rubbia* professzor levele, aki egyidejűleg igazgatója a CERN-nek, az európai országok közös genfi részecskefizikai kutatóközpontjának és az ELETTRA szinkrotron forrás laboratóriumnak Trieszben.

Mielőtt az említett levél tartalmáról szólnánk, időzzünk egy kicsit a szinkrotronsugárzásnál. Az a tény, hogy ugyanaz a személy a fenti és a trieszti központ igazgatója, azt a gyanút kelti az emberben, hogy mindkét esetben részecske- vagy nagyenergiájú magfizikai intézetekről, illetve berendezésekről van szó. Ez azonban egyáltalán nincs így. Az ELETTRA esetében a legkülönbözőbb kísérletekre és vizsgálatokra nyílik lehetőség a vírusok és fehérjék szerkezetének meghatározásától kezdve az anyagokban igen kis mennyiségben jelen lévő nyomszennyezések kimutatásáig és a röntgenmikroszkópiától az igen finomrajzolatú mikroáramkörök előállításáig (ipari litográfia), de magfizikai vagy részecskefizikai kísérletek még tervben sincsenek.

Majdnem fénysebesség

ron-„pamacsok" órák
genek és közben sugá
pedig, hogy az elektr
ban (a tárológyűrű ug
lyát biztosít az elektro
haladását további m
meghullámosítják, „k
elektron sokszor válto
ronsugárzás intenzitás
het növelni az eredetih
módszer és további
ronsugárzás különlege
még tovább növelték.

A CERN gyorsító
célra épülnek ugyan, s
utóbbi is valóban az
komplex berendezés
például 260 méter). M
ban épülnek szinkrot
világ számos országál
lamokig és Angliától
ESRF Grenoble-ban
ennek okát éppen a sz
vül széles és sok esetb
kalmazhatósága magy

Győrfi Sándor szobrán

Kertész Péter

A karcagi szobrán

[Győrfi Sándor]

Magyar Nemzet. 1986. juni. 7. 5.

ítmény lehetséges részeiként vagy
zületnek, mely olykor, egy adódó
osan is létrejön. Az eredmény persze
lékeztet büszke katedrálisra, inkább
e otthonos kalyibák, sátrak, zugok,
észkek, hajlékok. Spontán építészet
metaforája egyben – szellemi roko-
esnénk építészettörténeti kézikönyv-
Kecskés Béla mezőőrt említhetem,
atosabb, útszélen talált tárgyakból
k kunyhót Gyöngyös közelében (v.ö.
Szemadám György írásait, *Művészet*,
csak anyagok és tárgyak átszellemi-
ba vételére törekszik tehát, hanem
akarata alá kényszeríti a teret is. A
el" és az „akarat alá kényszerítés"
lehet; Świerkiewicz esetében ugyanis
ágiáról lehet beszélni, „transzmisz-
a kiállítás címe is jelezte); hódítás

helyett szertesugárzásról, a dolgok
désről. A transzmisszió révén a szelle
za, nem magához-töri az anyagot,
áramlásként itatja át, eggyé-lényeg
folyamat ritkán zajlik akadálytalanul
szeütközésre, kudarcra vezet. „Egy
millió rétegből és elemből áll, m
egymást, és melyekkel a festő hadak
egy pillanatnyi összhangot létrehozt
a jó kép, hogy a következő pilla
egyensúly megbomoljon, és mind
elölről. Mindebből kitűnik, hogy
hiszek a könnyen festésben. A fest
a képi szövettel egy olyan sárkánny
hasonlít, amelyiknek ha levágom
azonnal kettő nő helyette." *(Molnár*
(a mű) megvalósítására irányuló sz
tés nyomai azonban a befejezett –
állapotában továbbra is bizo

Győrfi Sándor szobrán

P. Lüss Julianna

Amikor csak ventesek vannak...
Gondolatok egy köztéri nobor
ürügyén
[Győrfi Sándor: Bajcsy-Zilinsky nobra]

Népszabadság, 1986. okt. 11. 15.

Velencei Biennálé

J. P. Annyenkov: Díszletterv D. Glikman Utópia című darabjához, p
Leningrád, Színházművészeti és Zenei Múzeum

vádol

augusztus 17-én kiadott, saját kezűleg aláírt és lepecsételt közleménye, amely tartalmazza, hogy munkatársai semmiféle adatgyűjtést és a beléptető adatok alapján semmiféle listát nem állítottak össze, így nincs értelme annak, hogy a Pallag László által írt levél kapcsán vizsgálatot indítsak az ügyben." Lapunk megtudta azt is, hogy az Országos Rendőr-főkapitányság illetékesei is hivatalos jelentésnek fogják fel a Gémesi tábornok által szerdán leírtakat, így nem kommentálják az olajbizottság elnökének követelését.

pirendet

szerdán

hoz előrelépést az olajügyben, de kellő fegyelem hiányában az indulatok elszabadulhatnak. Rámutatott: a parlamentnek rendes ülésen amúgy is foglalkoznia kell a témával, ugyanis az olajbizottságnak működése megkezdését követően fél évvel jelentést kell készítenie, amit a parlament is tárgyalni fog.

Rogán Antal is rámutatott arra, hogy az MSZP kezdeményezése nem időszerű, a javasolt intézkedések, vizsgálatok ugyanis már megtörténtek.

formról

lamfőként először jelent meg a honvédség előtt – a haderőreformmal kapcsolatban megjegyezte: reményei szerint minden kész vállalni az átalakítással járó áldozatokat.

Szabó János honvédelmi miniszter előterjesztésére az államfő kitüntetéseket adott át.



noka FOTÓ: KONCZ GYÖRGY

Megújulás

GAJDICS OTTÓ

Ünnepre készül az ország. Szent István örökségét, az ezeréves magyar állam történelmét ma már szabadon, torzítások nélkül értékelhetik a tudósok és a politikusok. A hangsúly kerülhet máshová ezekben az elemzésekben, de egy dolgot feltehetően minden szónok megemlít ünnepi beszédében. Ez pedig a magyar állam megújulóképessége. Tatár, török hordák dúlása, osztrák, német, orosz elnyomás után mégis sikerült a független magyar állam megteremtése, megőrzése.

A legújabb köztársaság tizenegyedik évébe lépett. Európához tartozik, mint ezer éve mindig is, és most csatlakozni kíván a modern államok uniójához. Második köztársasági elnöke, Mádl Ferenc a következőképpen beszélt erről Székesfehérvárott, a milenniumi zászló átadásakor: „Ami a Westminsterben, Toledóban, vagy a Wawel esetében ma is épen látható, az Székesfehérvárott csak romokban, üres szarkofágban, falmaradványokban maradhatott meg. Mégis meg tudtunk kapaszkodni, életet és kultúrát teremtettünk itt a Kárpát-medencében. Megérhettük függetlenségünk újjászületését, hűek tudtunk maradni a Szent István-i örökséghez."

Ez a holnapi ünnep egyik legfontosabb üzenete. Ehhez persze el kellene jutni a mostanában oly sokat emlegetett nemzeti megbékéléshez. Nem csupán szavakban, hanem tettekben is. Még ma is kísért Mohács átkos szelleme, amikor külső ellenség fenyegetése sem tudta egységbe szólítani a haza valamirevaló erőit. Ma soha nem látott lehetőség előtt áll az ország, de sokszor tűnik úgy, egyesek képesek még ezt is eljátszani, szűk látókörű, csak önös érdekeiket figyelembe vevő gondolkodásuk miatt. A köztársaság elnöke erről azt mondta: „Itt, Szent István temetkezési helyénél hittel valljuk, hogy egy jobb és igazabb új évezred felé vezető útra léphetünk e millenniumi esztendőben. Nem csupán gazdasági, de szellemi-erkölcsi értelemben is emelkedő nemzetté válunk, amire most minden történelmi esélyünk megvan." Erős hit kell hozzá, de bíznunk kell abban, hogy megértik ezt azok is, akiknek most, Szent István ünnepén, emelkedett gondolatok helyett olcsó demagógia jutott csupán az eszükbe a tűzijáték ára és a szegénység elleni küzdelem álösszefüggéseiről. Reménykednünk kell abban, hogy akik most unják az ünneplést, egyszer mégis megértik lényegét és értelmét. Természetesen nem elvtelen összeborulásra kell gondolni, csak annak megértésére, hogy – akár hatalomban, akár ellenzékben – az ország szolgálata a legfontosabb. Csendesebb, nyugodtabb lenne a közélet, ha azok, akik jelenleg csak a kormány lejáratásában, gyalázásában tudják kiélni ellenzékiségüket, megtalálnák szerepüket az előbb említett szolgálatban.

A kibékíthetetlennek tűnő ellentétek feloldhatóságára egyébként szintén Szent István tovább élő, ma is ható szellemisége szolgáltatta a legszebb példát. Az ortodox egyház az idén tavasszal szentjei közé fogadta őt. Így a magyar államalapító segíti a kettészakadt kereszténység közeledését. A magyar millennium ünnepén érdemes ezen elgondolkodnia a sokfelé szaggatott magyarságnak. Megértése lesz az igazi megújulás!

Volt kormányfők mellszobrai

■ MTI

A millennium alkalmából a Nyírségben született egykori miniszterelnököknek, *Kállay Miklós*nak és *Lónyay Menyhért*nek állíttatott szobrot Nyíregyházán a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés. A megyeháza előtti díszparkban elhelyezett mellszobrokat tegnap *Bogár László*, a Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkára és *Helmeczy László* közgyűlési elnök leplezte le.

Lónyay Menyhért 1871–72-ben volt Magyarország kormányfője. Az államférfi korábban, 1867-től az Andrássy-kormány, majd 1870–71-ben az Osztrák–Magyar Monarchia közös pénzügyminisztere volt.

Kállay Miklós 1942–44 között volt miniszterelnök, 1932–35 között pedig földművelésügyi miniszterként tevékenykedett. A második világháború idején kormányfőként kísérletet tett a békekötésre, megpróbálta elérni, hogy angol és amerikai csapatok vonuljanak be Magyarországra az orosz megszállók helyett.

A mellszobrokat *Győrfi Sándor* Munkácsy-díjas nyíregyházi szobrászművész készítette.

Elismerések az államalapí

Augusztus 20. a magyar államiság és Szent István király emlékének ünnepnapja. Ez alkalomból Mádl Ferenc köztársasági elnök kitüntetéseket adományozott mindazoknak, akik kiváló munkájukkal, példaértékű cselekedeteikkel gyarapítják emberi értékeinket, s a haza érdekeit előmozdítják. A kitüntetéseket és a minisztériumok saját díjait, elismeréseit a kulturális, a belügyi, az oktatási, valamint a közlekedési és vízügyi tárca vezetői adták át.

■ Munkatársainktól–MTI

„Még fényesebb a díj, a szokásosnál is nagyobb megtiszteltetés éri azokat, akik idén, a magyar millennium évében részesülnek díjazásban" – mondta bevezető beszédében *Rockenbauer Zoltán*, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának vezetője tegnap délelőtt az Iparművészeti Múzeumban, mielőtt átnyújtotta volna a kitüntetéseket.

◆

A Magyar Köztársaság Arany Érdemkereszt kitüntetést adott át *Dévényi Editnek*, a Magyar Állami Népi Együttes nyugalmazott balettmesterének közel fél évszázados művészi és pedagógiai munkája elismeréséül; *Ertl Péternek*, a Honvéd Együttes magántáncosának kiemelkedő szakmai munkája elismeréséül; *Gonda Ferencnek*, a Filharmónia Kelet-magyarországi Koncertszervező és Rendező Kht. ügyvezető igazgatójának a komolyzenei hangversenyek rendezésében végzett 25 éves munkája elismeréséül; *Horváth Józsefnek*, a BM Tűzoltó Országos Parancsnokság Továbbképző Intézet Zenekara szólistájának, kürtművésznek a magyar zenekultúra sokrétű ápolásáért; *Horváth Zoltánnénak*, a Pro Kultúra Sopron Színházi és Kulturális Kht. kulturális igazgatójának a kultúra területén végzett több évtizedes munkájáért; *Hutira Albinnak*, a Polifon Bt. és a Rózsavölgyi Zeneműbolt igazgatójának több évtizedes szakmai munkájának elismeréséül; *Kopeczky Alajosnak*, nyugalmazott orgonaművésznek és pedagógusnak több évtizedes kiváló egyházi és művészi munkája elismeréséül; *Köntös-Szabó Zoltán* József Attila-díjas írónak magas színvonalú prózaírói munkásságáért; *Müller Tibornak*, az Országos Műemlékvédelmi Hivatal igazgatási és jogi főosztálya műemlékvédelmi főfelügyelőjének a műemlékvédelem területén közel ötven éven át végzett kiemelkedő munkája elismeréséül; *Nagy T. Katalinnak*, a Duna Televízió képzőművészeti szerkesztőjének a művészeti közéletben kifejtett szakmai munkásságáért; *Zempléni Kornél* nyugalmazott egyetemi tanárnak, Liszt-díjas és érdemes művésznek művészi és pedagógiai munkája elismeréséül.

Magyar Köztársaság Ezüst Érdemkereszt kitüntetést adott át a miniszter *Gálházi Istvánnak*, a legrégebben működő magyar bűvésznek magas színvonalú munkája elismeréséül; *Gerenday Ágnesnek*, a Talentum Művészegyüttes karnagyának több évtizeden keresztül az ifjúság nevelésében végzett munkája és művészi tevékenysége elismeréséül; *Kemény Endre* nyugalmazott vezető karnagynak a vidék zenei életének fejlesztésében végzett kiemelkedő munkája elismeréséül; *Löffler Istvánnak*, a Madách Színház művészeti titkárának magas színvonalú színházi munkájáért.

Kiemelkedő közművelődési tevékenységéért **Bessenyei György-díjat** vehetett át: *Brüll Edit*, a Budapesti Művelődési Központ igazgatóhelyettese; *Halmai Gáborné*, a szekszárdi Babits Mihály Megyei Művelődési Központ és Könyvtár igazgatóhelyettese; *Kiss Ferenc*, a Néprajzi Múzeum tájegységfelelős néprajzos muzeológusának; *Virágné Szalontay Juditnak*, a Csornai Múzeum igazgatójának.

Az iskolán kívüli művelődésben, elméleti tevékenységük, új módszerek kidolgozásában, alkalmazásukban és terjesztésükben elért kiemelkedő eredményeikért **Népművelésért díjjal** jutalmazták *Bartha Évát*, a Magyar Nemzeti Múzeum történész muzeológusát, a Honismereti Szövetség titkárát; *Bradács Máriát*, a Nyíregyházi Vasutas Művelődési Ház igazgatóhelyettesét; *Bucz Hunort*, a Térszínház vezetőjét és rendezőjét; *Cziberéné Szitó Máriát*, Szada község Székely Bertalan Általános Művelődési Központ munkatársát; *dr. Feitl Istvánt*, Pestszentlőrinc-Pestszentimre önkormányzata oktatási és közművelődési bizottsága elnökét; *Hajdú Gézát*, a szegedi Bartók Béla Művelődési Központ igazgatóhelyettesét; *Horváth Ferencnét*, a keszthelyi Fejér György Városi Könyvtár Gyermekkönyvtára vezetőjét; *Kelemen Tamást*, a Kelenföldi Könyvtár vezetőjét; *Kissné Heller Ilonát*, a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat kulturális szakreferensét; *Lángné Nagy Máriát*, a kecskeméti Erdei Ferenc Művelődési Központ és Művészeti Iskola munkatársát; *Mihályfi Mártát*, a Magyar Népfőiskolai Társaság Népfőiskola Intézet vezetőjét; *dr. Petravichné Matyaczkó Olgát*, a Magyar Művelődési Intézet vizuális és előadó-művészeti főosztály táncreferensét; *Romhányi Andrást*, a Magyar Művelődési Intézet munkatársát, *Sziliné Csáki Emíliát*, a szeghalmi Városi Művelődési Központ és Alapfokú Művészeti Iskola táncpedagógusát; *Tóth Erikát*, az orosházi Petőfi Művelődési Központ igazgatóhelyettesét; *Tóth Istvánt*, az Öreghegyi és Felsővárosi Közösségi Ház igazgatóját; *Tőkés Gyulát*, a békéscsabai Békés Úti Közösség Ház igazgatóját; *Trencsényi Imre* újságírót, a Művelődés – Népfőiskola – Társadalom című folyóirat szerkesztőjét; *Várhelyi Gyulát*, a Szerencsi Városi Kulturális Központ igazgatóját; *Venyigéné Makrányi* Margitot, a Tiszaújvárosi Városi Könyvtár igazgatóját.

A népművészet mestere díjat adományozott a kultusztárca vezetője *Boros Magdolna* füzesgyarmati szövőnek, népi iparművésznek; *Bozó Györgymének*, Tura község hímzőjének, népi iparművésznek; *Fábián Mártonnénak*, Bonyhád község szövőnőjének, népi iparművésznek; *Gyifkó Gyulának*, Kistelek község szíjgyártó mesterének, népi iparművésznek; *Jakab József* erdélyi paraszttáncosnak; *Szentkereszti István* fafaragónak, Kapoli-díjas népi iparművésznek; *Vida Sándorné* hencidai csuhéfonónak.

A népművészet ifjú mestere díjat kapott *Árvai Anikó* hajdúszoboszlói gyapjúszövő, *Csonti Melinda* vajdasági hímestojás-festő; *Dulai Zoltán* szadai népzenész; *Eperjesi Lászlóné* miskolci gömösi csomóshímző; *Erdélyi Klára* törökszentmiklósi hangszeresnépzene-kutató; *Galambos András* gyulai fafaragó; *Kál*

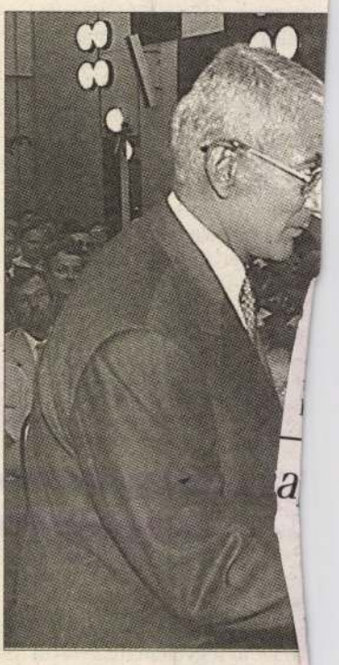

Nógrádi László: a magyar nép

Országos Műszaki Múzeum nyugalmazott főigazgató-helyettese; *dr. Lakos János*, a Magyar Országos Levéltár levéltári vezető szakfelügyelője; *Papp István*, a Budapest Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár ny. főigazgatóhelyettese; *dr. Varga János*, a Magyar Országos Levéltár ny. főigazgatója.

A könyvtári területen kiemelkedő teljesítményük elismeréseként **Szinnyei József-díjat** nyújtottak át *dr. Deé Nagy Annának*, a marosvásárhelyi Teleki–Bolyai Könyvtár nyugalmazott osztályvezetőjének; *dr. Kastaly Beatrixnak*, az Országos Széchényi Könyvtár osztályvezetőjének; *Kiss Lászlónak*, a Pest Megyei Könyvtár igazgatóhelyettesének; *Lévay Botondné dr.-nak*, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára főigazgatójának; *Nagy Évának*, a szombathelyi Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár igazgatóhelyettesének; *Zalainé dr. Kovács Évának*, a Gödöllői Szent István Egyetem Központi Könyvtár és Levéltár igazgatójának.

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma köztisztviselőjeként végzett kiemelkedő munkájáért **miniszteri elismerésben** részesült *Bartók Éva*, a költségvetési főosztály referense; *Bánfalviné Beck* Zsuzsa, a gazdasági helyettes államtitkár személyi titkára; *Dudás Istvánné*, a gazdálkodási és biztonságszervezési főosztály vezetője; *Faragó András*, a Nemzetközi Kapcsolatok Főosztályának referense, *dr. Galik Gábor*, az egyházi kapcsolatok főosztályvezető-helyettese; *Kovácsné Szabó Csilla*, a miniszteri kabinet politikai tanácsadója; *dr. Lengyel Györgyi*, a politikai államtitkár kabinetfőnöke; *Lovodics Mária*, a közigazgatási államtitkárság titkárnője; *dr. Nagy Mihály*, a műemléki főosztály vezetője; *Sipos Ágnes*, a határmán-közszolgálati főosztály szakreferense; *Szarka Szilvia*, a miniszteri titkárság vezetője; *Törő Jánosné*, a költségvetési főosztály referense.

Az emelkedés kulcsa

– Hazánk történelme és a jelen gi tapasztalatok is azt sugallj hogy az emberi elme adja min gazdasági fejlődés min

GYÖP ándor (szobrász)

unság, 1986/1.

„A szép... küzdelemben születik"

Bemutatjuk: Györfi Sándor szobrászművészt

Györfi Sándor szobrászművészt bemutatni csak alkotásaival együtt, azok jelenlétével lehet igazán. Szerénysége miatt maga sem szívesen mutatkozik be, de önfeledten tud beszélni munkájáról műtermében vagy kiállításon egyaránt.

Lexikonszerű tömörséggel nagyon keveset csak a következőket lehet leírni:

1951-ben született Karcagon. Középiskolában — a budapesti Művészeti Gimnázium üvegdíszítő szakán — 1969-ben érettségizett. 1973—1978 között a Képzőművészeti Főiskolán szobrászatot tanul. Mesterei: Somogyi József, Mikus Sándor és Rátonyi József. A főiskolai tanulmányok befejezése után szülővárosában Karcagon telepedett le, ahol műtermet kapott, bronzöntő műhelyében szobrait maga önti. Három éven át a fiatal és tehetséges művészek számára alapított Derkovits-ösztöndíjas volt. 1979-ben megkapta a hatvani Portrébienálé bronz diplomáját, 1981-ben a Szolnok megyei Tanács Művészeti Díját nyerte el. Rendszeresen kiállító művész.

Köztéri szobrai állnak Hatvanban (Damjanich János), Balassagyarmaton (Komjáthy Jenő), Nyíregyházán (Ezéki Emma), Debrecenben (Medgyessy Ferenc), Karcagon (A ménesek emlékére, Szűcs Sándor domborműve, Győrffy István), Szolnokon (Damjanich János), Túrkevén (Zádori Oszkár domborműve).

Tagja és vezetője a Nyíregyháza-Sóstói és Mezőtúri Művésztelepeken folyó alkotó munkának.

E fiatal művész életútja azonban már sem fér a szűkös lexikoni keretek közé. Jóval több annál. Művészetében benne van az évszázadokra visszanyúló emlékezet, a megélt valóság, a szikkel birkózó ember, a hajdani paraszti sors vereitékei, a Nagykunság kemény törvényei szerint rendeződött ember és természet kapcsolata is.

A Képzőművészeti Főiskola sok mesterségbeli fogásra megtanítja növendékeit — így a szobrászat fortélyaira is; az anyag formálására, a bronzöntésre nyújt esztétikai, művészeti ismereteket, de ezen ismeretek, készségek birtokában csak útnak indítja végzett növendékeit. Művésszé, szobrásszá maguknak kell válniuk, ha nincs bennük szenvedély, tehetség, elhivatottság, hogy végigjárják a maguk útját —, amely sokszor igen nehéz — megrekednek középszernél, elvegyülnek a művészettel, szobrászattal foglalkozók szürke menetébe.

Györfi Sándor — szerencsére — nem ezek közé tartozik. Költőien szárnyaló szobrászi fantáziája már a Képzőművészeti Főiskolán megmutatkozik. Az is világossá lesz benne — művei bizonyítják —, hogy hol a helye sokszor bonyolult világunkban.

Művészetében azt látom és tartom különösen sokra, hogy nem valamely divatirányzatnak, hanem egy népnek, a magyarságnak, szűkebb hazájának, a Nagykunságnak, az itt élő dolgozó embernek kötelezte el magát, szolgálatába állította tehetségét, tudását, művészetét.

Hat éve végezte el a Főiskolát, azóta szakadatlan munkával, lobogással több kiállításra elegendő művet alkotott! De nem a mennyiségre tenném a hagsúlyt, hanem a *művekre*, az alkotásokra, melyekben kiállításokon, műtermében gyönyörködhetünk, vagy városaink köztereit díszítik.

Karcag — úgy érzem — megtalálta szobrászfiában azt a tehetséget, aki megteremti és megteremtheti a Nagykunság neves és névnélküli emberének, múltjának és jelenének — szobrokban megfogalmazott — galériáját. Kezdhető ez a *Nagyapám* napszítta, szikár, erős, szívbemarkoló portréjával, a *Szántás* című műve földszaggató figuráival, vagy az *Emberpár* totemisztikus megfogalmazású, az életküzdelmekben elfáradt, talán megrokkant, de le nem győzött öregjeivel.

Megrajzolja a nagyhírű karcagi orvos — *Kátai Gábor* — portréját éppúgy, mint a Sárrét és a Nagykunság nemrég elhunyt megörökítőjének *Szűcs Sándornak* emberi képét, *Győrffy István* kiváló néprajztudósnak bronzba öntött alakját és gondolatát, *Zádori Oszkár* túrkevei születésű szobrász emlékét.

Úgy érezzük — megfogadva *Lyka Károly* tanítását —, hogy nincs jó stílus és rossz stílus, csak jó művek és rossz művek vannak, függetlenül attól, hogy realisták, vagy esetleg nonfiguratívok. S ha megnézzük a Szolnoki Művésztelep mai alkotói — és tágabban a megyében élő művészek — sem egyformán dolgoznak. Különböző művészi pályákat járnak be, de egyvalami talán mégiscsak összeköti Őket: az alföldi, a szolnoki táj szeretete, és az itt élő emberek életének, gondjainak, problémáinak és örömének humanista ábrázolása. Az, hogy úgy próbálnak egyetemességre törekedni, hogy közben vállalják ezt a tájat, ezt a hazát. És ha jól meggondoljuk ez a legtöbb amit egy művész felvállalhat.

Szinyei Merse Pál szellemes mondását — melyben a művészetet a billiárdjátékhoz hasonlítja, hiszen mind a kettőben legalább egyik lábbal a földet kell érinteni — nem a stílusra, hanem a szemléletmódra kell ma értenünk. Ebben tette és teheti ma is hozzá Szolnok a magáét az egyetemes művészet kultúrájához.

L. MENYHÉRT LÁSZLÓ

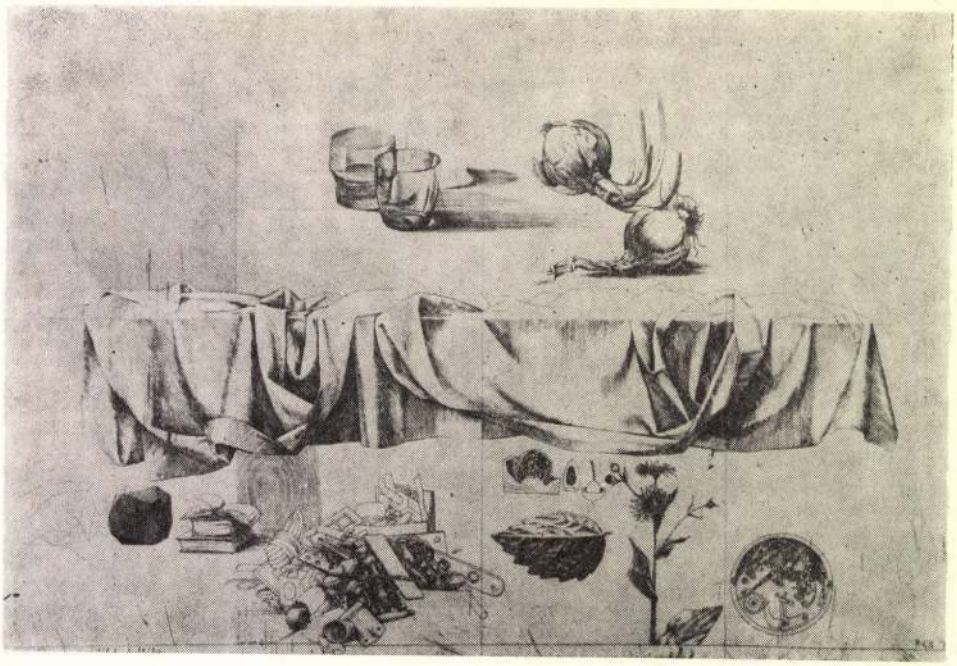



A történelmet alkotó és formáló nép jellegzetes bemutatásán túl, a táj, a puszta életével egybefonódó, az embert munkájában társként segítő lovak, a ridegpásztorok által őrzött mének egyaránt foglalkoztatják. Művészi megformálásuk a játékos *Csikótól*, a súlyos, de lebegő *Játszó lovaktól*, a *Ménesek emlékének* megörökítésétől, a kisplasztikák, a tömör, fegyelmezett és súlyos mondanivalót hordozó érmek és köztéri szobrok megalkotásáig terjed.

Györfi Sándor a szobrászatban meg tudta találni neki és mondanivalójának legjobban megfelelő kifejezési formát, a klasszikusan lágyvonalú portrétól — *Gabriella* — *kezdve a* rusztikus megformálású alkotásokon át az elvonatkoztatott tájábrázolásig — *Kösparti emlék* — Nem mesterségbeli bűvészkedés, hanem a téma és a mondanivalója szabja meg nála azt, hogy *mit* és *hogyan* formáz meg.

Művészetével a legjobb lírai megoldásoktól kezdve széles skálán játszik. Sok esetben balladai tömörségűek alkotásai.

Így beszélni a szobrászat nyelvén csak az tud, aki a tájat, a benne dolgozó, az ezt formáló, de rá is hatással levő embert tiszteli és szereti, az anyagok tulajdonságát jól ismeri, mer és tud velük birkózni műtermében és öntőműhelyében; le tudja őket győzni, mondanivalójával kifejezőivé szelidíti azokat. Szépet és igazat alkotni az tud, aki nap mint nap küzd anyaggal és mondanivalóval, hiszen „...a szép küzdelemben születik" ahogyan az ethosz filozófusa, Ancsel Éva írja.

Sikerének titka, hogy nemcsak plasztikákat, szobrokat akar csinálni és bemutatni, szépet és emberit akar — és tud is — mondani, ezért talál sok nézőben megértőre művészete.

Sokat beszélhetnék és sokféleképpen értelmezhetnénk Györfi Sándor művészetét, egyben azonban mindannyian egyetértenénk; eltökélten építi





szuverén művészi világát, akkor is ha nincs szavakban deklarált ars poetikája, helyette művei vallanak, amelyben megméretik a valóság, megméretik az alkotó ember és megfogalmazódik a művészi elkötelezettség is.

Szerencse és jó az, hogy a Nagykunság szikes földje ilyen embert is terem, magának és népünk örömére teszi.

Bemutatásánál nehéz kikapcsolni a szubjektívnek tűnő hangvételt, mert alkotásain keresztül is közel áll hozzám és művészetével mindig mond számomra is újat, szépet, emberit. Hogy művészetének méltatásával mértékkel bántam, azt a következők miatt is tettem: „A költemény előbb tetszik, csak azután értem meg" — olvastam valahol, s mikor a bemutatásra készültem, méginkább érvényesnek éreztem ezt a megállapítást olyan művészetre, amelyet szemünkkel fogunk fel, ami látásunk szerint teremtődött, és a látásunkhoz fűződő lelki mozzanatokat hordoz. Ezek után már nem lehet kétséges, hogy aki befogadóként részese akar lenni a művész gondolatának, mondanivalójának és a művészetnek csak egyetlen lehetséges útja van; elfogulatlan tetszésére bízza, saját ízlésével is vezettesse magát.

TÁLAS LÁSZLÓ

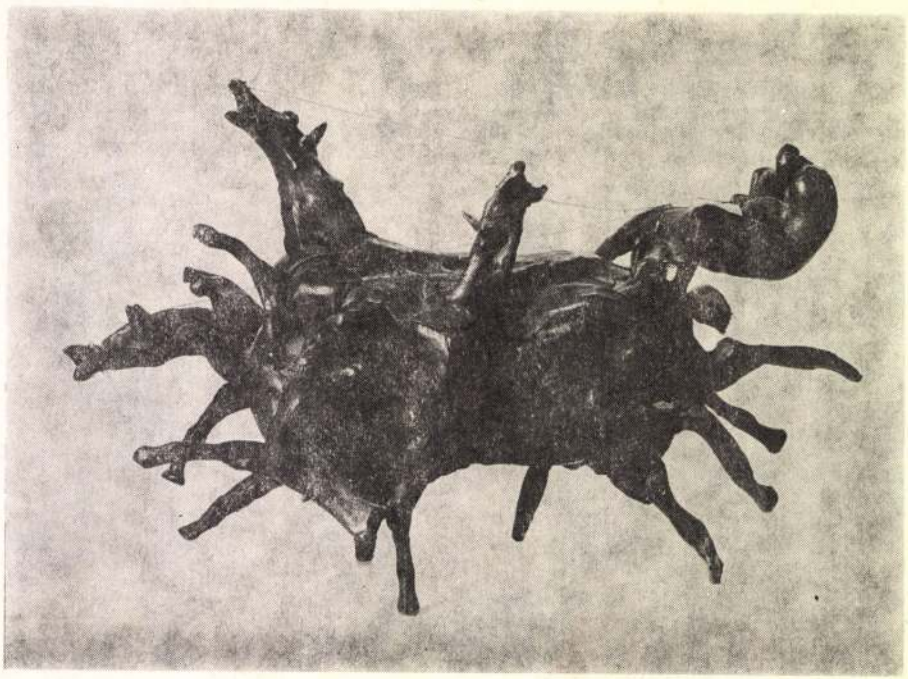

tván (szobrász) GÖRFI SÁNDOR

Jászkunság, 1986/4.

JÁSZKUNSÁG

Társadalompolitikai
művészeti és irodalmi
folyóirat

4

XXXI. évfolyam
negyedik szám
1985. december

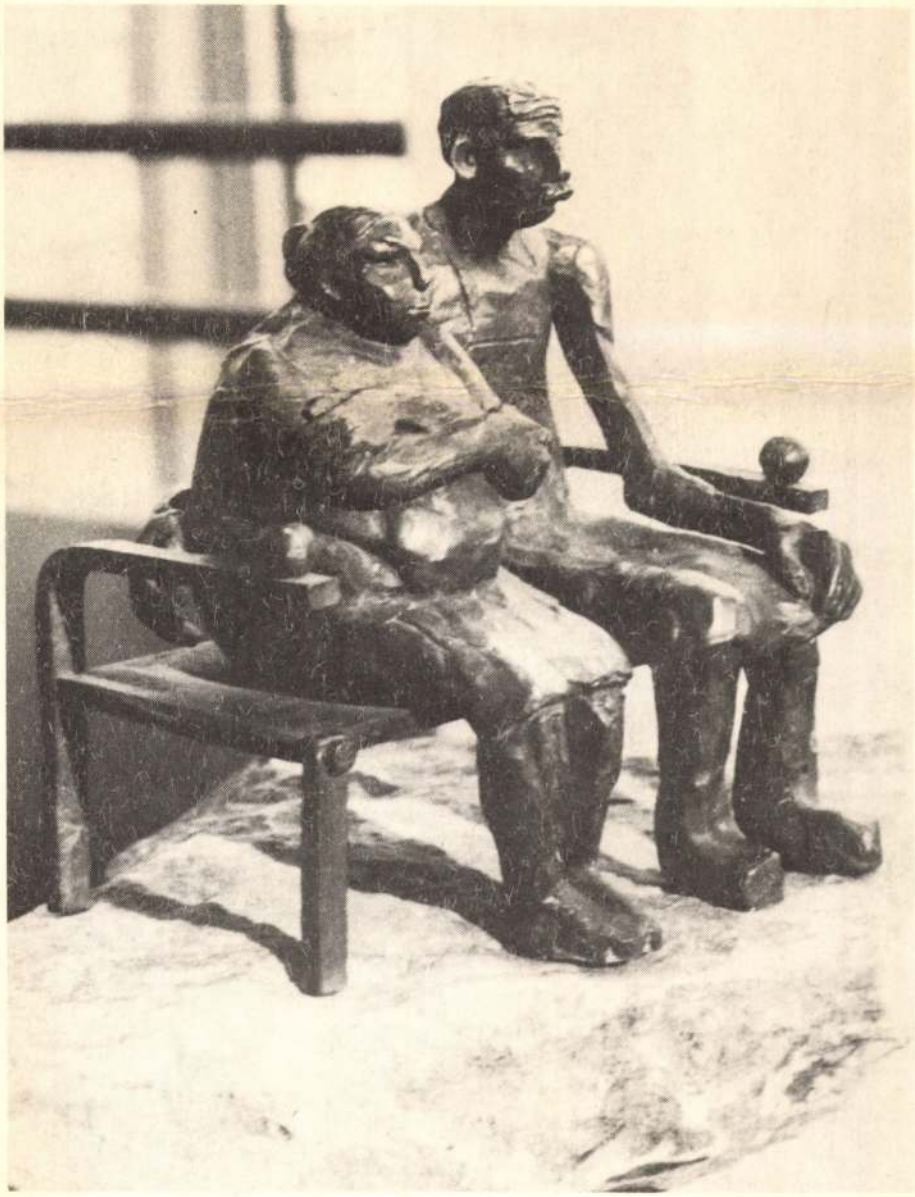



KAJSZIN KULIJEV:

Szerelem

Csak nézni, nézni téged könnyedén, gondtalan,
mert hiszen könnyű vagy, ha vagy csak általam,
kérni, hogy megmaradj gyümölcsízű nyaram,
hogy nézzelek örökké könnyedén, gondtalan.

Örökké nézni téged gondtalan-könnyedén,
nézni örökké téged e földön nincs remény.
Arcod szétmossa zápor az ablak üvegén,
suhogásnak se látszol a platán levelén.



Pár II.

JUVAN SESZTALOV:

Hová is jutok el innen

Nem hal meg, tudom, a lélek.
Élalél, s majd újra éled.
Futkos a földön, az égen,
tejköddé foszlik a kéken,
sír, kacag, gondol sok gondra,
az ember szívével dobban,
s az ember hogyha kioltja,
új szívben új lángra lobban.
Új szívben szítja a szikrát,
új testbe lopja be titkát...
Azt hiszem, ezen a földön
nem első életem töltöm:
vágtattam paripa hátán,
röpültem víznek felette,
táplálta rénem a tundra,
porvihar útam belepte,
sámánként csudát daloltam,
Puskin meg Petőfi voltam,
szépséget, kincset kerestem,
jó kútra szomjan hajoltam.
Dalocskák riogtak bennem.
Pétervár útait róttam,
Pest-Budán vigadtam fennen...
Mivé kell végül is lennem?
Meghalván kivé is válnék?
Áldást vagy átkot kell vinnem?
Víg élet, bús élet vár még?
Hova is jutok el innen?

A forrásnál

— Budapestről jött hozzánk a szanatóriumba? Ilyen messziről?! Igaz, nem is olyan nagy távolság ma már az a négyezer kilométer. Két óra az út repülővel Moszkváig, onnan aztán még kettő. Egy nap alatt bőven oda juthat az ember. Egyébként az idén magam is voltam repülővel Budapesten, útközben Moszkvát is megnéztem.

* * *

Most voltam másodszor Budapesten. Először a háború alatt, két évig tartó nehéz úton jutottunk odáig! Most meg? Alig volt időnk a gépen körülnézni, máris megérkeztünk. Jó volt ez az utazás, az egész csoport elégedett volt. Hiszen érdekes dolog utazgatni egy idegen országban, megnézni, hogyan élnek az emberek, összehasonlítani a mi életünkkel. Különösen izgalmas volt ez nekem, hogy negyven év után újra láthatom azt az országot, amelyben ifjúságom idején már jártam egyszer.

A magyar városok közül, Budapesten kívül Székesfehérvárra és Miskolcra emlékszem a legjobban. Miskolcra azért, mert ott feküdtem kórházban, Székesfehérvárra meg azért, mert a környéken elkeseredett harcokat vívtunk. No meg azért is emlékszem annyira erre a városra, ahogy magunk között mondtuk, könnyebb volt elfoglalni, mint a „Székesfehérvár" szót helyesen kiejteni, pedig igazán nagy véráldozatokat hoztunk az érte vívott harcokban. Bár később, amikor néhány szót már megtanultunk magyarul, kiderült, hogy a „Székesfehérvár" szót nem is olyan nehéz kimondani.

Nos, mint mondottam, az utazás elég hosszú ideig tartott ahhoz, hogy eljussak csaknem mindenhová, ahol alakulatunk harcolt.

Az már a háború utolsó hónapjaiban volt. Tényleg a vége felé jártunk már, és sem mi, túlnyomórészt egész fiatal fiúk, sem a többiek, nem akartunk meghalni az oly sok küzdelem után kivívott győzelem kapujában. Mindannyian szerettünk volna hazakerülni, újjáépíteni mindent, amit leromboltak, elkezdeni a békés életet, dolgozni, családot alapítani, gyermekeket nevelni. De a háború az háború, és megértettük, hogy amikor távol a szülőföldünktől védjük a hazánkat, a népeket segítjük, hogy megszabaduljanak a fasizmustól, ami oly sok szenvedést okozott és oly sokmillió emberáldozatot követelt. Gondolom, ez egy kicsit fellengzősen hangzik, de akkor mindannyian így éreztük.

Sokan, nagyon sokan vannak olyan elvtársaim, különböző nemzetiségűek, oroszok, ukránok, szülőföldem szülöttei — kabardok —, akik mellettem küzdöttek, de nem érték meg a háború végét, a győzelmünket. A szovjet katonák százezrei alusszák örök álmukat a baráti szocialista országok földjén, és ezernyi szovjet katonasír van Magyarország földjén is. De a sok véráldozat nem volt hiábavaló. Amikor a csoporttal ide-oda utazgattunk Magyarországon, a saját szemünkkel győződhettünk meg róla, hogy a magyar nép jól él, szorgalmasan dolgozik. Vannak nehézségei? Dehát létezik-e élet nehézség nélkül?

* * *

Hosszú ideig szerencsém volt: már több mint két éve voltam a fronton, de még egyetlen karcolás sem esett rajtam. Magyarországon aztán elintézett egy repeszdarab. Harcoltam Budapesten, aztán Székesfehérvár alatt, végül egy miskolci kórházban kötöttem ki. Oda szállítottak.

A kórház után hamarosan leszereltek és hazajöttem ide, Nalcsikba. Előbb építkezéseken dolgoztam, közben esti iskolára jártam, leérettségiztem. Aztán beiratkoztam a műszaki egyetemre. Most már majd harminc éve, hogy építészmérnökként dolgozom. A mi városunk is egészen új lett. Azon igyekszünk, bár ez nem mindig sikerül, hogy az új lakóházak ne csak jók, kényelmesek, hanem a lehetőségekhez mérten szépek is legyenek. Mint a magyar építőipart, minket is szidnak a határidő-eltolódások, a minőség, a gyakran egyhangú tervezés miatt.

Nem felejtem el Magyarországot... Elolvasok mindent, amit erről az országról írnak nálunk. Sokszor és jókat írnak. Képzelje, a kisebbik fiam — okos, tehetséges gyerek — magánszorgalomból elkezdett magyarul tanulni. Ha lesz elég kitartása, három nyelvet ismer majd — a kabardot, az oroszt és most már a magyart is, bár ez utóbbiban nem vagyok egészen biztos, hiszen nagyon nehéz nyelv a magyar.

Hogyan alakult az életem? Mint mindenki másnak, voltak, vannak nekem is gondjaim, de örömeim is. Megnősültem, és szerintem a világ legszebb leányzóját vettem feleségül. Két fiúval és egy lánnyal ajándékozott meg. Felnőttek, családot alapítottak és unokákkal örvendeztettek meg bennünket, akik teljessé teszik az életünket. Azt szeretném, hogy ők soha ne tudják meg, mi is az a háború, és ne tudja meg senki a mai fiatalok közül, sehol a világon.

Tudja, amikor végetért a háború, mi, akik túléltük, azt hittük, hogy most már örökké élni fogunk. Csakhát múlnak az évek, az egészség sem a régi, s ahogy öregszik az ember, mind többször érez fájdalmat a régi sebhelyek táján... De azt hiszem, most már mehetnénk. Étkezés előtt fél órával kell innom egy pohár meleg gyógyvizet, úgyhogy most már jobb lesz, ha elindulunk a forráshoz.

JURIJ AKIMOV

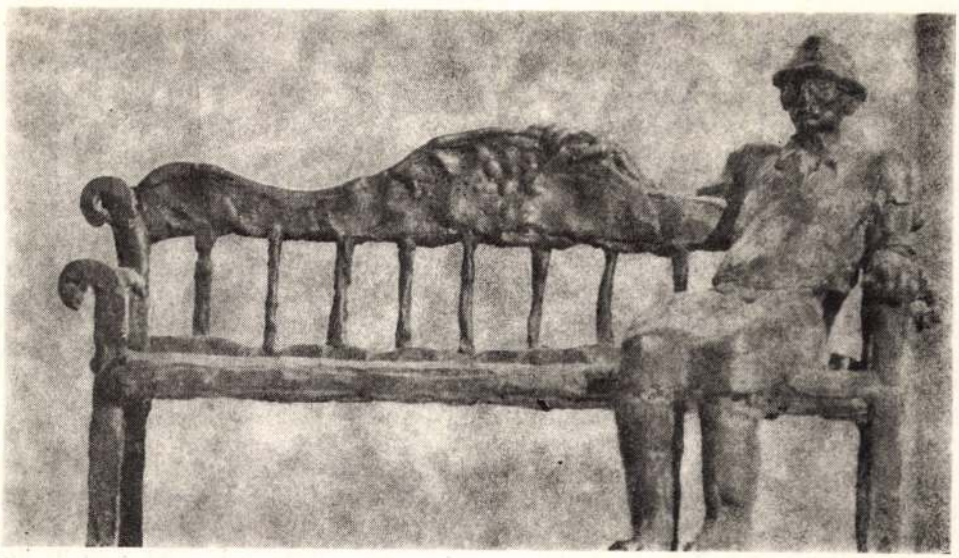

Padon ülő

A budapesti emlékeim... Házak, amelyeken óriási sebeket ütöttek a belövések, házfalak, amelyekről a golyók letépték a vakolatot, betört kirakatok, hidak a Duna hullámsírjába omolva. Csak sejteni lehetett, milyen is volt a város a háború előtt.

Eszembe jut, hogy néhány évvel ezelőtt az egyik folyóiratban láttam egy fényképet a budai harcokról. Azt hiszem, az egyik katona ott én vagyok. A felvétel hátulról készült, úgy, hogy hátulról látszom én is, de sebaj, a hátam így is bevonult a történelembe...

* * *

Nos, a második budapesti tartózkodásom alatt egészen más benyomásaim voltak a városról. Nagyon jó, hogy sikerült megőrizni mindazt az értéket, ami az évszázadok során felhalmozódott, ugyanakkor egészen modern a város, kellemes, kényelmes. Van metrója és általában jól szervezett tömegközlekedése. Csak szerintem túl sok a gépkocsi, ezért aztán szennyezett a levegő, egészen más, mint itt nálunk, a Kaukázus előhegyeiben.

A Budapesten töltött napokat igyekeztünk minél jobban kihasználni, hiszen nem azért repültünk négyezer kilométert, hogy a kényelmes Volga szállóban lustálkodjunk. Majd kialusszuk magunkat otthon! — mondogattuk. Még az utolsó nap estéjén is Budán, a Várban csavarogtunk, élveztük a patinás környezet ódon hangulatát. Hol láthat ma már az ember igazi régi gázlámpákat?

Már az első napon elindultam azokra a helyekre, ahol háború idején harcoltam. Leginkább az Erzsébet-híd pesti hídfőjének környékére, meg a Petőfi szoborra emlékszem. Két jóbarátom ott esett el. A régi hídból akkor nem sok mardat, csak a roncsai látszottak ki a vízből. Most egy keskeny belvárosi utcán jutottam ki a Duna-partra, és hirtelen elém tárult a kecses ívű új Erzsébet-híd látványa. Az esti fényárban úszó királyi vár, a kivilágított Halászbástya, a Lánchíd látványa óriási élmény, szinte lenyűgözi az embert. Aztán sokáig elálldogáltam azon a helyen, ahol egykor a tüzelőállásunk volt.

Székesfehérváron is megtaláltam azt a helyet, ahol valamikor Erzsi néni háza állott. Két hétig laktam nála. Bár egy szót sem tudtam magyarul, no meg ő sem oroszul, és már nem is volt fiatal, mégis összebarátkoztunk. Erzsi néni a maga anyás gondoskodásával, kedvességével igyekezett megszépíteni katonaéletem nehéz napjait, én meg azzal segítettem neki, hogy ennivalót vittem haza. Kaukázusi vagyok, nálunk a férfiak szeretnek és tudnak is főzni. „Elmagyaráztam" Erzsi néninek, hogyan kell szabad tűzön saslikot sütni, és értésére adtam, hogy nálunk ez nemzeti eledel. Igaz, ez a „főzőcske" csak elvi síkon zajlott, mert hiszen honnan is vettünk volna azokban a háborús időkben „alapanyagot" — fiatal bárányt? Ő viszont megmutatta, hogyan készül a gulyásleves, amiről nálunk egész mások az elképzelések. Kiderült, hogy ez egy nagyon finom leves, kicsit csípős, olyan, ahogy azt nálunk, a Kaukázusban is szeretik. Erzsi néninél tanultam meg jó bablevest is főzni. Amikor hazajöttem, a családi konyhán meghonosítottam és a zöldséges, húsos bableves a „sláger", ha vendégek jönnek. Nagyon ízlik nekik.

Voltam Miskolcon is, ahol egy ideig hadikórházban feküdtem. Az a város is teljesen megváltozott. Talán csak a Fő-utca a régi, a történelmi városmagot minden oldalról új lakótelepek, üzemek veszik körül. A Budapest—Miskolc közötti útvonalon sok falun haladtunk keresztül és láttuk, milyen szép új házakban laknak az emberek.

el: egy tökös, meg egy lány! Kertes ház, nagy udvarral... Én leszek a főkertész... És a főnagyapa!

Tekintete elkalandozik, gondolatai pillanatok alatt befutják a távolságot Vezsenyig. Őszintén remélem, hogy nem kell csalatkoznia, legalább öregkori álmaiban.

Jegyzetfüzetem a zsebbe vándorol, és beszélgetésünk lassan jóhangulatú szomszédolássá oldódik. Érdemes azonban odafigyelni arra, hogy a megfogalmazott gondolatokban minduntalan visszacseng két szó: család és házasság. Együtt, vagy külön, de csaknem mindegyik mondatban fellelhetők. Vannak, akiket sajátjuk kudarca kényszerített az állandó munkásszállási életre, míg mások pusztán azzal váltották meg ide belépőjüket, hogy oda születtek, ahová. A közös bennük az, hogy éppen a legalapvetőbb közeg nem védi őket: a család.

Ám van egy lényegi különbség is e két csoport között. Amíg az egyiknél a munkásszálló következménye egy (valahol) elrontott életnek, addig félő, hogy a másiknál — fiatal koruknál is kiszolgáltatottabb helyzetüknél fogva — a munkásszállói világ könnyen okká is válhat.

Amikor egy órával később kilépek az ötszázkettes ajtaján, s felballagok a szobámba, odakinn már sötét van. Az ablakból lelátni a városra, amely színes lüktetéssel éli életét. Benn a központban már sárgán villognak a forgalmi lámpák. A kirakatok visszatükrözik a neonok színeit és a bámészkodók alakját. A sietős járókelők alig látható párafelhőket eregetnek minden lélegzetvétellel a hűvös őszi estébe, s a falakon túl a meleg szemekkel hunyorgó házakban már feltálalták a vacsorát.

A folyosón valaki lábassal csörög. Megy, hogy melegítse a déli maradékot. Nemsokára elcsendesedik az épület, a tévét kikapcsolják, s a lakók elalszanak, mind. Holnap újra benépesül a szálló, visszatérnek a hazajárók. Azok, akik valóban otthon voltak e három napban, s csupán „visszajönnek" a szállóra...

L. MURÁNYI LÁSZLÓ



Györffy István

HAGYOMÁNYOK

A magyarországi jászok

(Rövid történeti vázlat)*

A középkori jász népet az orosz évkönyvek két helyen említik, a korábbi 965-re, a későbbi 1380-ra vonatkozik.[1] Általánosan elfogadott nézet az, hogy a jászok az iráni nyelvet beszélő ászokkal illetve az alánokkal azonosak,[2] s központi lakóterületük az északi Kaukázus középső része volt. *M. I. Marquart*tal egyetértve *M. I. Artamonov* is úgy véli, hogy a jászok sztyeppei alánok voltak. *M. I. Artamonov* szerint a szaltovo-majecki kultúra északi csoportjának egykori hordozói.[3]

A történettudományban már igen korán felbukkan a jászok kérdése; többek között az orosz évkönyvekben olvasható homályos utalás a bolgárokhoz és Nyugat-Európához való viszonyukról,[4] s ez összefügghet a jász népcsoportok intenzív megtelepedésével az Elő-Kaukázustól az Al-Dunáig. Nem kívánunk most ezzel a kérdéssel részletesen foglalkozni; jelen áttekintésünkben inkább azoknak a jász csoportoknak a sorsára fordítjuk figyelmünket, amelyek Magyarországra kerültek.

Az orosz történetírásban a magyarországi jászok kérdésével jóformán nem foglalkoztak és csak egyetlen ismert publikáció van, *V. I. Lamanszkij* régi cikke, amely helyesen összegzi és vázolja fel az addigi kutatásokat.[5] *V. I. Lamanszkij* cikke a jász kérdést illetően hatással volt a magyar történeti kutatásokra is. Az utóbbi időben Magyarországon széleskörű, de bizony nehezen hozzáférhető irodalma támadt e kérdésnek. Mi ennek csak egy részét érintjük, s mindjárt hangsúlyozzuk is, hogy *Szabó László* véleménye szerint a jászok történetének leírása több kötetet is kitehetne.[6] A magyar irodalom megszerzésében és megismertetésében felbecsülhetetlen segítséget nyújtottak *Erdélyi István, Szabó László, Tóth János* magyar tudósok és *G. Karginov*. Nem kis jelentőségű az sem, hogy a szerző 1982 szeptemberében személyesen is szerezhetett jászsági tapasztalatokat, s megismerkedhetett a Jász Múzeummal is.

V. I. Lamanszkij számontartotta azt, hogy a tatár—mongol támadás elől a jászok egy része a kunok egy csoportjával 1238-ban Magyarországra menekült.[7] Ez az időpont elfogadott a szovjet történetírásban; a kun hordák feje ekkor Kötön (a cikkben Kotján) kán volt, akit IV. Béla (1235—1270) magyar király hívott Magyarországra. A kunok és jászok megjelenése a magyar feudális arisztokrácia ellenszenvét váltotta ki.[8] A magyar történetírásban elfogadott véleménynek számít, hogy a kunok és jászok betelepedése 1241 után ment végbe,[9] azaz a tatár—mongol hadak 1242 nyarán való távozása után; ez számunkra kétségesnek tűnik. Vizsgáljuk meg ezt a dátumot; *Gyárfás István* és utódai nem kísérték figyelemmel a Délkelet-Európa területén végbement eseményeket: Kötön kánt a tatár—mongol hadak 1238-ban Asztrahánynál megverték és ő 40 ezer emberével Magyarországra futott.[10] 1241 márciusában Batu

* V. A. Kuznyecov 1985. szeptemberében a Damjanich Múzeum vendégeként kutatott a Jászkunság területén.

45. Selmeczi Lászlónak ezúton köszönöm meg, hogy megismerkedhettem ásatásai eredményével.

46. Prückler József: i. m. 123. V. ö. még: Henkey Gyula: Jászboldogháza népességének etnikai embertani vizsgálata. In: Jász Múzeum Jubileumi Évkönyve. Jászberény, 1974. 263.

47. Magomedov, A. H.: i. m. 30.

48. Lamanszkij, V. I.: 295.

49. U. o.

50. Szabó László: 1979. 28. — U. ő.: A jászok magyarországi betelepedése. In: Jász Múzeum Jubileumi Évkönyve. Jászberény, 1974. 9—19.

51. Szabó László, 1979. 28.

52. U. a. 29.

53. U. a. 67.

54. Rusvay Kálmán: i. m. 33.

55. Fekete Lajos: A hatvani szandzsák 1550. évi adóösszeírása. Jászberény, 1968. 9.

56. Szabó László, 1979. 70.

57. U. ő.: 1982. 18.

58. Szabó László, 1979. 79. — Rusvay Kálmán: i. m. 32.

59. Szabó László, 1979. 80. — U. ő.: A középkori jászsági lakosság etnikai jellegzetességei. In: Jász Múzeum Jubileumi Évkönyve. Jászberény, 1974. 41.

60. Németh Gyula: i. m. 6.

61. Bathó Editnek szíves köszönetem adataiért.

62. Szabó László, 1979. 103—110. — Bellon Tibor: Árokszállási tanyák. In: Jász Múzeum Jubileumi Évkönyve. Jászberény, 1974. 81—94.

63. Magyarország története. i. m. I. 302.

64. Szabó László, 1979. 160—161.

65. U. a. 176.

66. V. ö.: Banner János: A Jászberény-név változatai. In: Jászberényi Jászmúzeum Evkönyve. 200—201.

67. Tóth János: 100 éves a Jász Múzeum. In: Jász Múzeum Jubileumi Évkönyve. Jászberény. 1974. 5—8.

68. Analógiák Nyugateurópából: Canier P. Ch: Nouveaux melanges d' Archeologie d' Hitoire et Litterature sur le Moyen Age. Paris, 1874. 36. és B. rajz; 41., 43., 49.

69. László Gyula: Lehel kürtje. Jászberény, 1973. 20.

70. Foltiny István: A Lehel-huszárok zászlója. In: Jászerényi Jászmúzeum Évkönyve II. (1943.) 238—288.

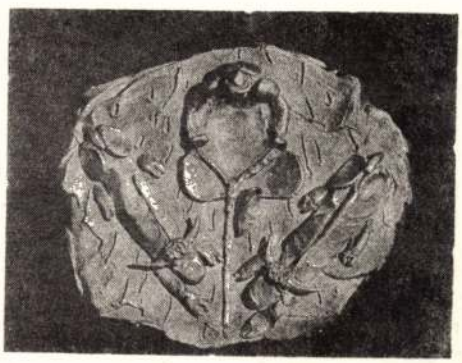

Szántás II.

10. Karamzin, H. M.: Isztorijá goszudarsztva Rosszijszkago. IV. 1833. 4—5.
11. Kuznyecov, V. A.: Ocserki isztorii alan. Ordzsonikidze, 1984. 257.; 271.
12. Kuznyecov. V. A.: Alanijá v X—XIII. vv. Ordzsonikidze, 1971. 32.
13. Pcselina, E. G.: i. m. 160. — Poveszt Vremennüh let. cs. I. Ford. D. Sz. Lihacseva i B. A. Romanova. Moszkva—Leningrád 1950. 201.
14. Ibi al-Aszir. Tarih-al-kamil. Fordította: P. Zsuze. Baku, 1940. 141—142. — Rasid ad-din. Cbornyik letopiszej. I. Moszkva—Leningrád, 1952. 229.
15. Rusvay Kálmán: A jászok eredete és nyelve. Kecskemét, 1977. 8—10; 3. rajz.
16. U. o. rajz.
17. Magomedov, A. H.: Vzaimodejsztvie kultúr iranszkih (szkifov, szarmatov i alan) i finnougorszkih narodov. — Isztorijá, etnográfijá i kultúra narodov Szevernava Kavkaza. Ordzsonikidze, 1982. 30.
18. Horgosi Ödön szíves közlése.
19. Szabó László: Jászság. Budapest, 1982. 8.
20. Lamanszkij, V. I.: i. m. 295.
21. U. o.
22. Szabó László, 1979. I. 56.
23. Lamanszkij, V. I.: i. m.
24. Melich János: A jász nép névről. Mny. VIII. (1912). 193—199. — Rusvay Kálmán: i. m. 15. — Szabó László, 1979. I. 40—46. — U. o. 1982. 9.
25. Szabó László, 1979. I. 46—47.
26. U. o.
27. Németh Gyula: Eine Wörteliste Jassen, der ungarländischen Alanen. Berlin, 1959.
28. Németh Gyula: Szpiszok szlov ha jazüke jászov, vengerszkih alan. Fordította: V. I. Abaev. Ordzsonikidze, 1960. 23.
29. Ritter Ralf-Peter: Bemerkungen zur „Jassischene Wörterliste". Acta Orientalia. XXX. (1976.) Budapest, 245.
30. Komáromy József: Jelentés az újabb régészeti leletekről. In: Jászberényi Jász Múzeum Évkönyve. II. (1938—1943). Budapest, 1943. 116—117.
31. Selmeczi László: A négyszállási jász temető. Communicationes Archeologiae Hungariae. 1981. 165.
32. U. o. 178.
33. Komáromy József: i. m. 115. 1., 3/a. ábra.
34. Gaszitasvili G. Sz.: Hevszurszkoe voeruzsényie „Abdzsari." In: Materialü po etnográfii Gruzii. IX. Tbiliszi, 1957. 79—108.
35. Prückler József: Újabb Jászberény-négyszállási leletek. In: A Jászberényi Jászmúzeum Évkönyve. II. (1938—1943). Budapest, 1943. 127.; 27.; 3. rajzok.
36. Kuznyecov. V. A.: Isszlédovánija Zmejszkogo katakombnogo mogilnika v 1958. g. MIA SZSZSZR. N0 114. Moszkva, 1963. 13. és 4. ábra. — Miloradovics, O. V.: Hrisztianszkij mogilnik na Gordiscse Verhnij Dzsulat. In: u. o. 92. 5., 2. ábrák.
37. Prückler József: i. m. 27/4. rajz.
38. Uvarova, P. Sz.: Mogilniki Szevernago Kavkaza. MAK. vüp. VIII. Moszkva, 1900. 83. és 76., 77. ábra; GIM. fondü pl. 91/59. b. inv. N0 38360 (iz Csegemszkogo obscsesztva).
39. V. ö.: Kuznyecov. V. A.:1963. 21., 9. tábl. 1—7. ábra.
40. Sztepi Evrazii v epohu szrednevekovjá. Moszkva, 1981. 64., 70—71. ábra.
41. Selmeczi László, i. m. 174. 11. ábra, 6—9. rajz. U. o.: A jászok és kunok története. In: Szolnok megye a népek országútján. Vezető a Damjanich János Múzeum kiállításához. Szolnok, 1982. 59—60. rajz.
42. Selmeczi László, 1981. 175.
43. U. a. II. 1—2. rajz. U. ö.: 1982. 57—58. rajz.
44. V. ö.: Uvarova P. Sz.: i. m. XLVIII. 4. tábla; Fjodorov—Davidov G. A.: Kocsevniki Vosztocsnoj Evropü pod vlasztju zolotoordinszkih hanov. MGU, 1966. 6., 2. rajz; 39—40.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 JUL 9
SZOLNOK MEGYEI
HÍRLAP

Győrfi Sándor

EGYEI NÉPLAP

1021



Győrfi Sándor rajza

ik a selejtkárt

A vevő megfizeti

„bele kell gyártani" a termékbe. Ezért is beszélünk ma már a minőségellenőrzés helyett inkább az összefüggésekre utaló minőségbiztosításról, minőségszabályozásról.

Mit jelent ez? Szerteágazó feladatokat; a minőségszabályozás olyan rendszerének létrehozását, mely kiterjed a vállalat teljes tevékenységére, a piackutatástól

lehetett. A meó erről persz
mit sem tudott, tekintve
hogy a szereldéből kikerül
készülékek végülis működő
képesek voltak. Az nem lát
szott rajtuk, hogy javított
üggyel-bajjal összeillesztet
alkatrészekből állnak.

A minőségi információ
kényszerpályák kialakítás
(adott esetben az alkalmazot
szerszámok vizsgálata) mind
ennek elejét vette volna. A
információk értékelését in

Győrfi Sándor

nokrágűrén

A XIII. Nemzetközi Éremművészeti és Vásplasztikai Alkotótelepen, Nyíregyháza-Sóstón.

Repro: Vihar

bronz 1989

Művészet

90/1

Pálosi Judit

ülle

GYŐRFI SÁNDOR
Ló (1988), bronz, m = 21 cm

Délibábok hazája, Debrecen, Déri Muzeum, 1992
IV. kiáll.

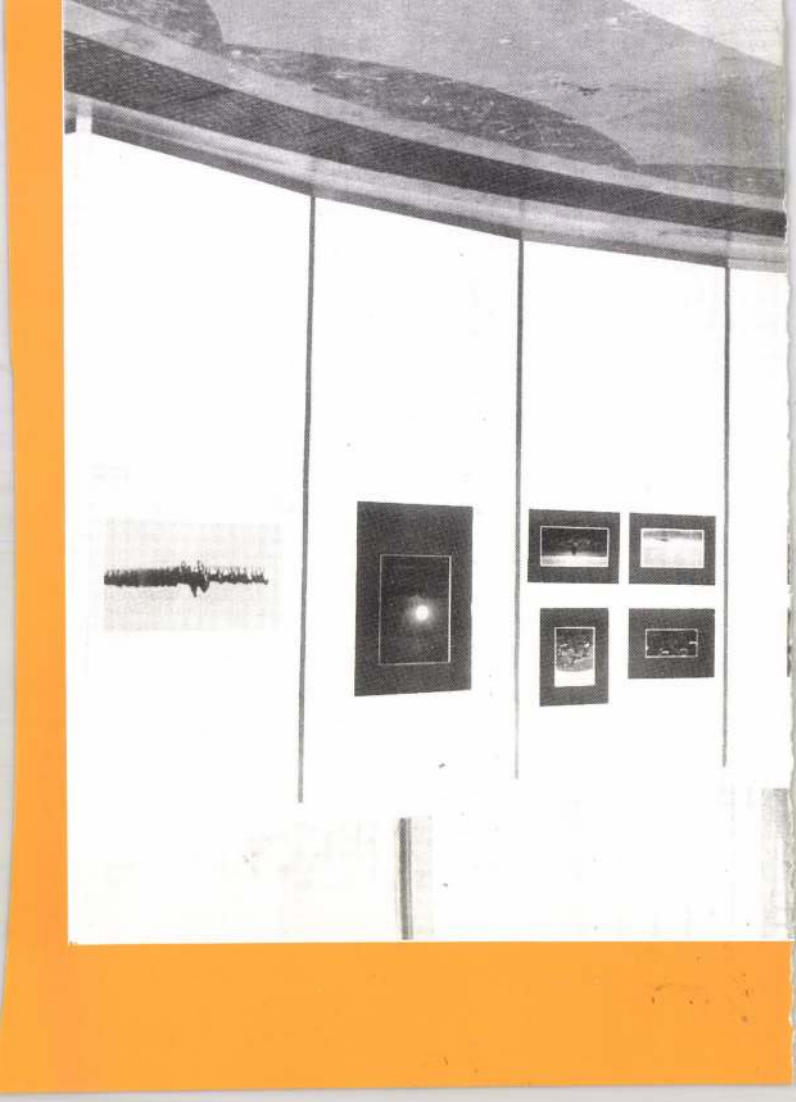

nemrég váratlan, de mégis várható bejelentést tett: lemond a válogatottságról, úgy érzi, 34 évesen nem tudja már elvégezni azokat az erős gyakorlatokat, amelyeket a nála fiatalabbak. Húsz évig szerepelt a legjobbak között, hiszen már 14 esztendősen meghívást kapott, s azóta, hogy 1965-ben a lengyel nemzetközi bajnokságon először vehette fel a címeres mezt, 331 alkalommal játszott a válogatottban! Ez rekord, magyar rekord.

Sporttörténeti pillanatok — Jónyer főszereplésével. Egy novemberi délutánon órákon át beszélgettünk pályafutásáról, ellenfelekről és barátokról, a sportág jelenéről és jövőjéről, titkokról.

— Mit tart pályafutása legnagyobb eredményének?

— Sokan most azt gondolnák, hogy elsősorban a győzelmeimet, a csapat 1979-es aranyérmét, vagy amikor 1975-ben Kalkuttában a férfi egyes döntőben 0:2-ről nyertem 3:2-re a jugoszláv Sztipancsics ellen, s Gergellyel a párosban dupláztam. Óriási eredménynek tartottam, hogy miközben a kínaiaknál, a japánoknál vagy a svédeknél többször is voltak generációváltások, én versenyben maradtam, szereplője lehettem a sportág talán legnagyobb fejlődésének. Például: sokszor gyakorlás után kitaláltam az úgynevezett „kifli-pörgetést", amikor az asztaltól kissé távolabb, oldalról úgy pörgettem meg a labdát, hogy kiszámíthatatlanul, kiflialakban vágódott az ellenfél térfelére. Ez viszont ma már hatástalan fegyver, mert tovább gyorsult a játék, ezeket a labdákat könnyűszerrel „megölik".

— Tehát?

— A ma leghatásosabb játéka a furfangos, agresszív adogatás, utána erőteljes pörgetés, amelyből vagy sikerül azonnal pontot szerezni, vagy az ellenfelet olyan rossz pozícióba hozni, amelyből nincs kiút.

— Jónyernak sem?

— Sajnos, többnyire.

— Az asztalitenisz-játéknak is széles a skálája. Mi az, amit nem tudott megvalósítani, s egyébként nem érez adósságot önmagával szemben?

— Nem, hiszen egyéni Európa-bajnokságon kívül csaknem mindent megnyertem, ami a sportágban lehetséges. Sérülések viszont megakadályoztak a még több elérésében, s nem tudtam folyamatosan megbékélni egyik legnagyobb ellenfelemmel, a kilókkal. Az évek múlásával hajlamos lettem a hízásra, más alkat vagyok, mint például Klampár vagy Gergely. Egyet viszont nem sikerült elérnem: tökéletesíteni a labdamenetek között a váratlan, kemény befejező ütéseket.

— Klampárékat említette. Milyen volt az összhang? Nem okozott feszültséget, hogy például mindkettőjükkel nyert páros világbajnokságot?

— Feszültségről szó sem lehetett, a párosban Klampár stílusa jobban illett az enyémhez. Ő asztalközelből játszik, én távolabbról, s e kettő nagyszerűen kiegészítette egymást. Ma már egyébként kétoldali pörgetés nélkül nemigen lehet érvényesülni.

A világbajnok elégedett ember. Családos — felesége is kitűnő játékos volt — és lehet, hogy 10 éves fia és 4 esztendős lánya egykor majd folytatja a Jónyer név hírnevének öregbítését. A Belvárosban nagy forgalmú sportáruüzlete van, Budán családi háza és a hét végi ausztriai mérkőzések is hoznak pár schillinget a konyhára. Mindez bizonyítja: nem fecsérelte el tehetségét, lehetőségeit, az alkalmakat, amelyeket a sport, az élsport nyújtott számára.

Sikerei hozzájárultak ahhoz, hogy a hetvenes években „magyar korszakról" beszélt az asztalitenisz-világ, s köztudott, a sikerek kovácsa Berczik Zoltán, a nagyszerű edző volt.

— Miben látta Berczik „titkát", azt, hogy még az ázsiaiak is respektálták, tartottak tőle?

— Érdekes és különös ember, nem a szavak, hanem a tettek híve. Berczik kívülről érezte a játékot, úgy, mintha például helyettünk ő állt volna asztalnál; ismerte a világ valamennyi jelentős játékosát, feltérképezte az egész sportágat; egészen kivételes érzéke volt az edzések programjának az összeállításához, a felkészítéshez. Eddig csak egy hasonló szakemberrel találkoztam, a kínai Li Fujung lehetett a „kínai Berczik". És mi éppen az ő tanítványait győztük le többször is!

— A legutóbbi világbajnokságokon a kínaik ismét taroltak, a szupertehetségnek tartott svédek sem tudták őket megállítani. Ismeri a kínai „titkot"?

— Nem, mert szerintem ilyen nincs. Kétségtelenül más a mozgásuk, mint az európai játékosoké, gyorsabbak, rendkívüli a reflexük, s állandóan új ütőborításokkal lepik meg az ellenfeleket. Ehhez jön, hogy csaknem annyi játékos közül válogathatnak, amennyi Magyarország lakosságának a száma. Most mégis azt mondom, pillanatnyilag nincs egyetlen olyan rendkívüli egyéniségük, mint pár éve Kuo Jaohua volt. Ha Európa fiataljai ugyanolyan szorgalmasak lennének — beleértve a mi játékosainkat is —, mint ők, gyakrabban tapsolhatnánk a kontinens győzelmeinek.

— Vállalna edzőséget, esetleg kapitányságot?

— Bár ilyenre nem gondoltam, a felkérésre határozott nemmel válaszolnék. Annak ellenére, hogy gazdagok a tapasztalataim, több mint húsz éve az asztalitenisz-világban élek. Egy ideig még eljátszom a Bécs melletti Stockerau csapatában, itthon pedig törlesztem az adósságom a családomnak. A gyerekek mind többet igénylik, hogy velük legyek, öröm együtt kertészkedni, ez az egyik kedvtelésem. És az aprópénzek gyűjtése, lehet, hogy egyszer kiállítást is rendezek belőlük.

Tavaly tavasszal történt. Tokióba utaztunk a világbajnokságra. Jónyer egy rendkívül nehéz táskával érkezett ki a Ferihegyi repülőtérre. Akadtak, akik meglepődtek, a többség viszont tudta, mi van benne. Egy kisebb asztalosműhely. Satu, fűrészek, reszelők, ragasztók, ütőfák és borítások. Ezeket mindig magával cipelte a világversenyekre, s a szobájában még késő este is „barkácsolt": olyan ütőt állított össze, amely a leendő ellenfelekkel szemben a legjobbnak ígérkezett. Ezt tette az 1982-es budapesti Európa-bajnokságon is, a csapatdöntőben pedig minden korábbi húzását felülmúlta. Megnyerte már az első két mérkőzését, amikor a döntő összecsapás következett Pansky ellen. — Hol van Jónyer? — kérdezte mindenki, mert váratott magára. Aztán derűs arccal megjelent az asztalnál — és harmadszor is győzött. Új ütőborítással, tudta, Pansky ellen jobb lesz, mint a másik. Igaza volt. Erre is azt mondhatjuk, amit egész pályafutása játékára: Made in Jónyer.

KOZÁK MIHÁLY

Csúcsformában

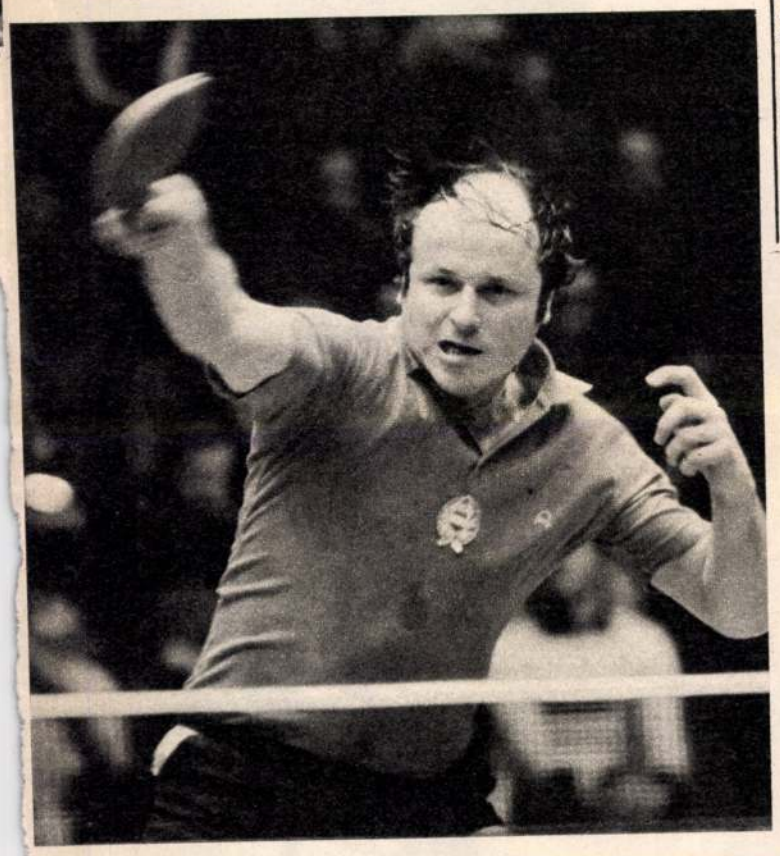



Vendég Japánból: H. Tamasu, a Butterfly gyár tulajdonosa Jónyer üzletében



1975. Kalkutta, az egyéni világbajnoki trófeával



Emlékkép: Jónyer és Klampár világ- és Európa-bajnokságot is nyert a férfipárosban

Szobor-
öntés a műhelyében

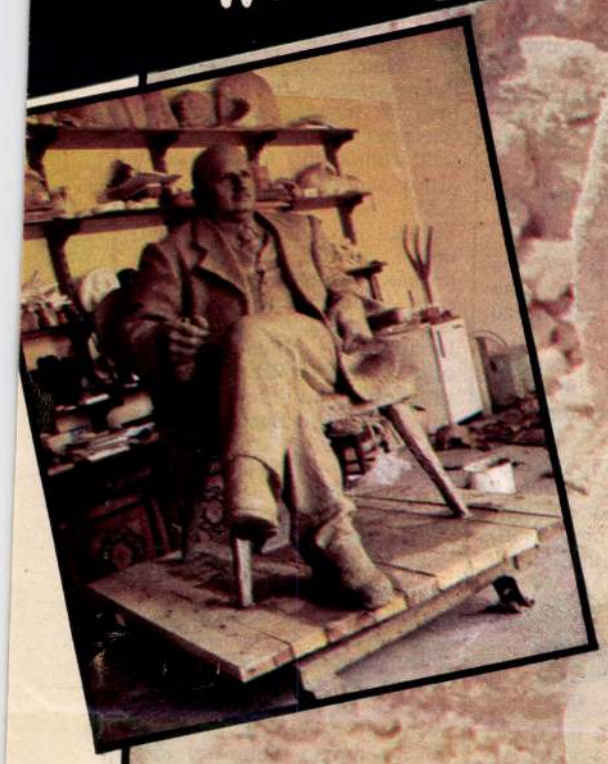

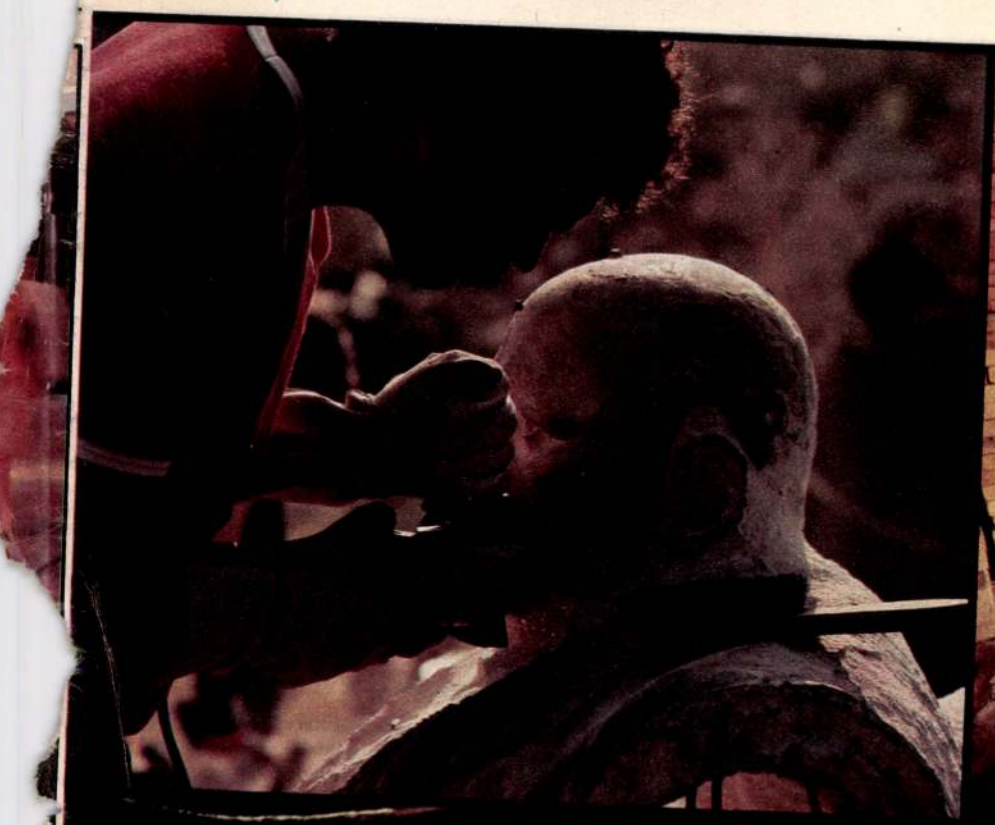

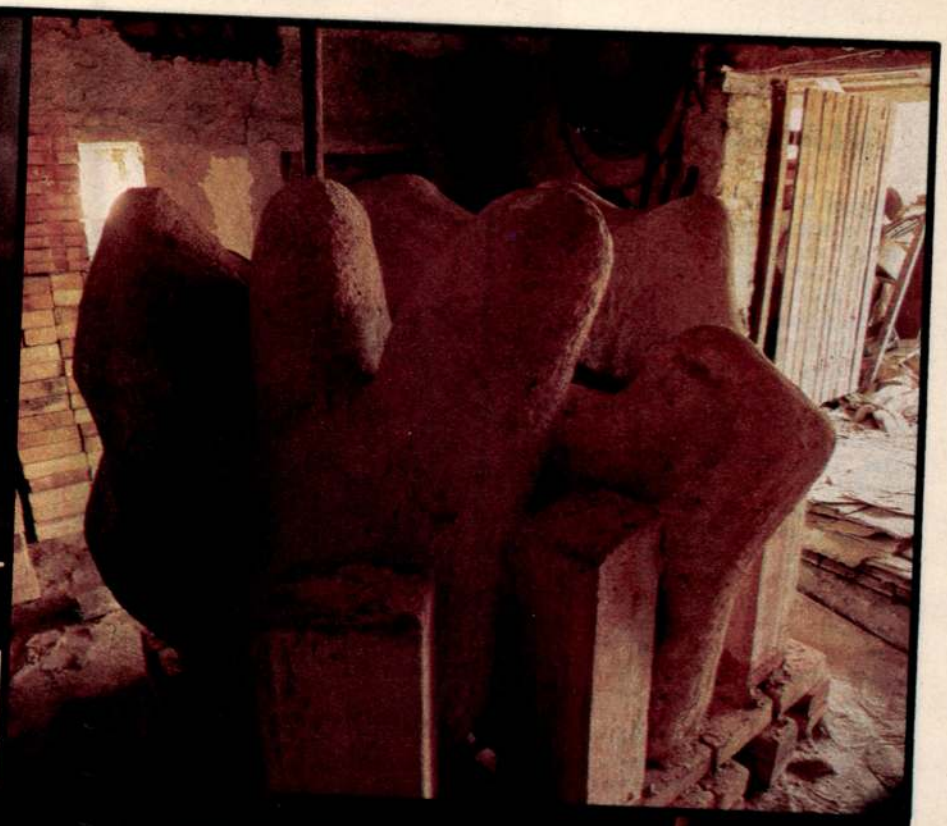



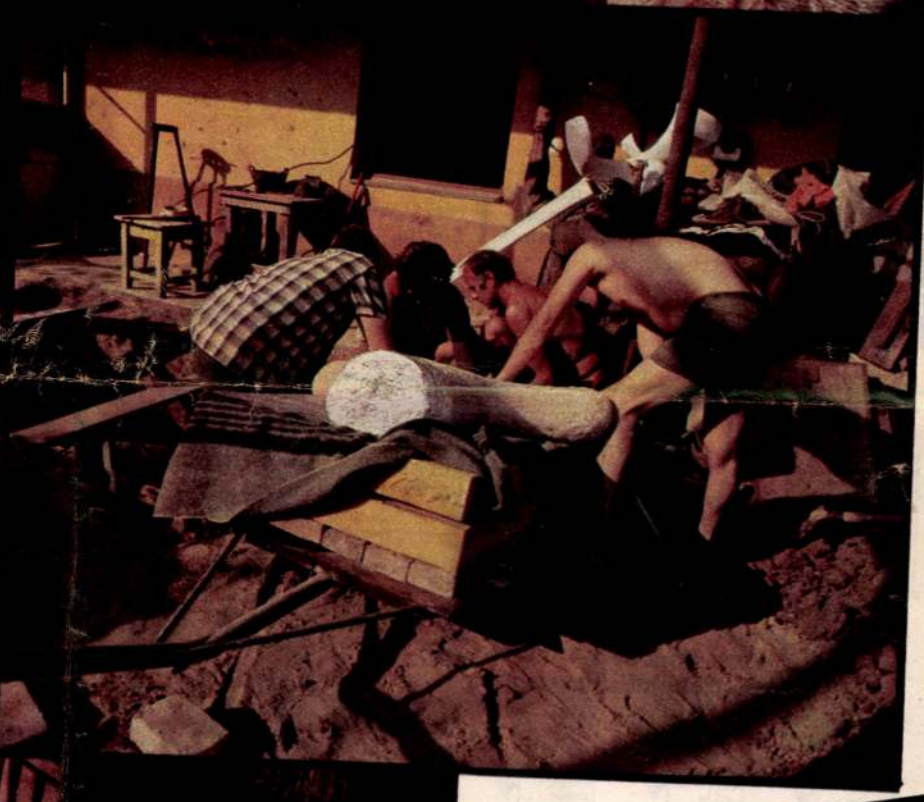

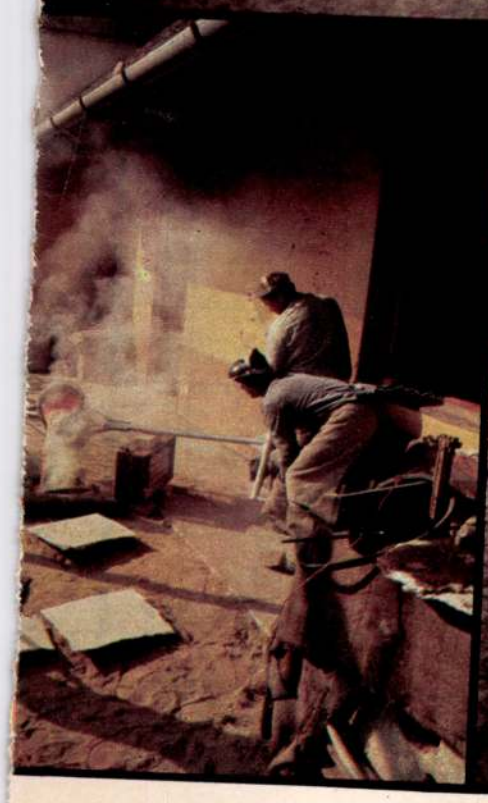



KOZMA KÁROLY KÉPRIPORTJA

A száz éve született Györffy Istvánról többször is méltón emlékezett a sajtó, s ami még fontosabb, válogatott munkái is napvilágot láttak új kiadásban. Karcagon, szülővárosában szobor és kiállítás őrzi emlékét. A szobrot Győrfi Sándor készítette: fiatal művész, az alföldi művésztelepek ismert részvevője. A szobor az ősi „viaszveszejtéses" eljárás modern változatának segítségével állítja elénk a tudós markáns alakját. Képeink e munkafolyamat fokozatait érzékeltetik. Ez a módszer agyagmagot, a magon kiformázott méhviasz szobrot, a viaszszobor köré épített agyagköpenyt alkalmaz; a hevítéskor kiolvadó viasz helyére folyik az olvadt fém, és így jön létre a végleges mű.

Ezt az eljárást inkább a kisplasztika alkalmazza – életnagyságúnál nagyobb művet így önteni szakmai bravúr, különleges teljesítmény. S még inkább azzá teszi, hogy a művész saját műhelyében, a kivitelező vállalat szokott közreműködése nélkül dolgozott.

SAKK

ISMERJÜK-E A KLASSZIKUSOKAT?

Miguel Najdorf argentin nagymester a legjobbak közé tartozott néhány évtizeddel ezelőtt. Minden nagy versenyre meghívták, részben kivételes játékereje, részben barátságos, expanzív természete miatt. Életerejét, vidámságát megőrizte késő öregségéig, pedig élete tele volt viszontagságokkal.

Varsóban született 1910-ben. A harmincas évek első felében tűnt fel, 1935-ben kis páros mérkőzést nyert Tartakover ellen (+2 =1 —1). Abban az időben Magyarországon nemzetközi bajnokságokat rendeztek és 1936-ban Budapesten 1—2. helyen végzett ilyen tornán. Többször volt a lengyel olimpiai csapat tagja és éppen ez hozott döntő fordulatot életében. 1939-ben, számos más európai mesterhez hasonlóan (Eliskases, Becker, Stahlberg és mások), nem tért vissza Buenos Airesből, a VIII. sakkolimpia színhelyéről. Még tartott a nagy csapatverseny, amikor kitört a második világháború. Érdekes módon az olimpiát Németország nyerte, fél ponttal éppen Lengyelország csapata előtt. A többi európai versenyző a háború után nagyobb részben visszatért Európába, Najdorf azonban megtudta, hogy egész családja elpusztult, ezért Argentínában maradt és felvette az argentin állampolgárságot. Új hazája első számú versenyzője lett, számtalan versenyen szerepelt kitűnően, a világ élvonalához tartozott. Ezt mutatja többek között, hogy 1950-ben

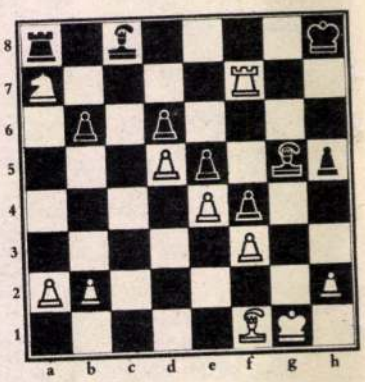

részt vett Budapesten a világbajnokjelöltek versenyén, ötödik helyen végzett, de még 1970-ben is szerepelt a világválogatottban az első Szovjetunió—Világválogatott mérkőzésen. Azóta ritkábban versenyez, de még az idén, 74 (!) éves korában is első lett egy tornán, amelyen a dél- és közép-amerikai országok legjobbjai vettek részt.

A gyors járású és gyors beszédű argentin nagymester stílusát nehéz lenne közelebbről meghatározni. Mint kitűnő gyorsjátékos, fejlett pozícióérzékkel, „labdaérzékkel" rendelkezett, de sok játszmáját hatásos támadásokkal, kombinációkkal fejezte be. Nevét a megnyitáselmélet is megörökíti: a szicíliai védelem Najdorf-változata (1. e4 c5 2. Hf3 d6 3. d4 cxd4 4. Hxd4 Hf6 5. Hc3 *a6)* napjaink egyik legdivatosabb megnyitása.

Királyindiai védelem

Najdorf—Uhlmann

Moszkva, 1956

1. d4 Hf6 2. c4 g6 3. Hc3 Fg7 4. e4 d6 5. Fe2 0—0 6. Hf3 e5 7. 0—0 (A következő vezérszárnyi előnyomulással kapcsolatban Tajmanov szovjet nagymester vezette be a régebbi 7. d5 helyett) *7. —, Hc6 8. d5 He7 9. He1 Hd7* (A zárt centrum mellett a játék a szárnyakra tevődik át. Világos a c4—c5, sötét az f7—f5 lépésekre törekszik, ezért átmenetileg visszavonja huszárait) *10. Hd3* (Najdorf újítása, hogy vezérfutárát nem e3—f2-re, hanem csak d2-re fejleszti) *10. —, f5 11. f3 f4 12. Fd2 g5* (A zárt centrum lehetővé teszi, hogy kivételesen sötét a saját királya előtti gyalogokat küldje rohamra) *13. Bc1 Bf7 14. Hb5 Hg6 15. c5 Hf6 16. Fa5! b6* (Aligha elkerülhető gyengítés) *17. cxb6 axb6 18. Fe1 Ff8 19. Hb4 He8* (Sötét túl körülményes. Előbb g4 kellett, mint éppen Najdorf mutatta be Tajmanov ellen, az 1953. évi zürichi világbajnokjelöltek versenyén, szépségdíjat nyert játszmájában) *20. Bc3 h5 21. Ff2 Bg7 22. Kh1 Vd7 23. Vc2 g4 24. Bc1 gxf3* (Az említett játszmában Najdorf g3 gyalogáldozattal nyitott vonalat. A g-vonal megnyitása nem hatásos) *25. gxf3 Hh4 26. Fxh4 Vh3 27. Bg1 Vxh4 28. Ff1* (Kevés erővel leszereli sötét királyszárnyi támadását, utána nekilát a vezérszárnyi álláselőny érvényesítésének) *28. —, Fd7 29. Hxc7 Bxg1† 30. Kxg1 Hxc7* (Nemcsak a gyalogvesztés baj, hanem a világos bástya behatolása is) *31. Bxc7 Vd8 32. Bb7 Fc8 33. Vg2† Kh8 34. Bf7 Fh6* (Hogy 35. Vg6-ra Vg8 lekötéssel védekezzék) *35. Hc6 Vg5 36. Vxg5 Fxg5 37. Ha7!* sötét feladta, mert 38. Bc7 útján világos „mattot ad" a c8 futárnak. A végállás megérdemel egy ábrát!

FLÓRIÁN TIBOR

MEGFEJTÉS — NYERTESEK

A 47. számban megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: A példakép — Ember az áradatban — Héják voltak a levegőben — Bűntelenek — Házkutatás — Mirabella leike — Honismereti Múzeum.

50 forintos könyvutalványt nyertek: Szeszler I. 1157, Herendi G. 1093, Szabados A. 1165, Ságodi V. 1052, Peczen A. 1139, Fábián J.-né 1115, Szilasi V.-né 1122, dr. Kovács M.-né 1013, Sebők I. 1108, Kádár B. 1024 Budapest; Alaxai Gy.-né Miskolc; Gál I. Izsák; Hajósi J.-né Szeged; Pajor G.-né Kaposvár; Kocsis I.-né Békéscsaba; Tusjak Gy.-né Szarvas; Balogh J. Badacsonytördemic; Jankov L. Orosháza; Szalánky I. Szigetszentmiklós; Deutsch I. Sárvár.

A nyereményeket postán küldjük el.

KELETI MÁRTON

Rejtvényünk hét fősorában és a számokkal jelölt négyzetek betűinek összeolvasásával Keleti Márton nyolc filmjének címét kapjuk. Megfejtésül ezek küldendők be levelezőlapon szerkesztőségünk címére, 1982. Budapest 8. Pf. 6. „Rejtvény". Határidő: december 7.

Valló Emil

potyog az eső · nyakvédő · mut. szó · lekvár · vág · Tolna m. község · súly · letép · lötyögős · bárium · készség része · KELETI M. -FILM · növény · német sok · becsapja · fr. sziget · keskeny darabka · patak · ülőhely · szerb város · KELETI M. -FILM · esztendő · szól a gitár · dehogy! · külföldi cirkusztársulat · KELETI M. -FILM · neves színésznő v. · bécsi tojás · véko ny lapokból álló · néma fél · kett. betű · valamiképp előre tudja · id. eszménykép · régi magy. szem. név · fr. tiszta, csinos · amikor semmi sem érdekel · válasz · páránál sűrűbb képződm. nl. · – atléta · dedó a kicsik nyelvén · a nagy varrószó · francia király · ffnév · berlini fagylalt · szilárd szándék · szovjet folyó · bec női név · KELETI M. -FILM · am. indián nép · horgász zsinór · ágynemű · a hideg igéje · – az eső · Európa Kupa · – lelki jóbarát · . . .-lógia élettan · főváros · vastag hosszú ruhadarab · súly · görög lázadás jelszava v. · fluor · tévés „műsorszám" · francia folyó · becézett női név · KELETI M. -FILM · csúszik · am. színész (a Stan) · angyalrang · Nógrád megyei község · knock- · szláv helyesl. · török fejedelmi cím volt · lat. szájú · Arany -remekmű · fából ép. színházi épület · rádium · nagyon sir · apósom · Nagy Tibor · végtelenül mázlis · templom · mérges indulat · szem. névm. kétszer · bécsi káposzta · kémlelő · KELETI M. -FILM · névutó · kiejtett betű · kétszer: együgyű, bolondos ember · nem az! · kettőshang · latin nap · – módjával · – ropog (a rádió) · római pénz · járás határozószó · kerti ház · rövidített szent · király, olaszul · csonka szobor · lap betűi · író, szerk. Gusztáv, 1818–1902 · bizony · ízlett az ebéd, az ital · méter · személyed · kálium · tonna · neves dalszerző v. · KELETI M. -FILM

Uj Irás 1984.49.
GYÖRFI SÁNDOR szobász

Győrfi Sándor

nokrászművén

A lektorátus közleménye az 1985-as köztéri alkotásokról:

Máriapócson a Kossuth téren:
Díszkút, bronz, mérkő, plasztika
100 x 150 x 140 cm
Művénet 89/66

GYÖRFI SÁNDOR



Meggyessy Ferenc Tóth Árpádról készült domborművének restaurálását Győrffy Sándor karcagi szobrászművészre bízta a debreceni Déryné Múzeum. A vandál módon megrongált bronzmunkát újra kellett önteni.

Megkezdődött az ország... ülésszaka

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
1982 JUN 18

(Folytatá...

ségre és a... kozó kikö... ses fegyel...

A világ... változás a... ezzel fog... korszerűsít... li — mond... ra: a nyi... detett felté... mények... minden vá... kereskedeln... ez az ex... előmozdítja... fordítunk — hangoztatta Veress Péter — a kis- és középvállalatok, valamint a szövetkezetek exporttevékenységének elősegítésére. Befejezésül hangsúlyozta, hogy bár igen fontosak a szervezeti intézkedések, mégis külkereskedelmi — és fizetési mérlegünk javulását elsősorban a gazdaság jobb

...megfontolt ...t is köve... ...l fokozása ...zzal össze... ...lágunk ér... ...ató, józan ...nek.

...(Borsod Borsodná... hegesztő... ...kének ja... ellátásá... ...ette, hogy ...éges, hogy ...zek üzle... ...k az áruk ...árolhatók, mint a jól ellátott lakótelepi boltokban. E dolgokban a döntést bátrabban kellene a tanácstestületre bízni.

Az első napirendi pont vitájában több képviselő nem kért szót; Hetényi István élt a válaszadás jogával. Az ülésszakon elhangzottakra utalva megállapította, hogy nemcsak a központi irányí-

az ésszerű gazdálkodás erősítése érdekében. Egyetértett azokkal a képviselői vélemények, amelyek a településfejlesztési eszközök arányos elosztásának fontosságát hangsúlyozták. Bizakodóan nyilatkozott az energiaprogram megvalósításának folyamatáról, az első gyakorlati eredményekről, megerősítette a teljesítmény elv következetes érvényesítését sürgető törvényhozói vé... leményeket is.

Határozathozatal következett: az országgyűlés a Magyar Népköztársaság 198... évi költségvetésének végre... hajtásáról szóló törvényja... vaslatot általánosságban é... részleteiben az eredetile... beterjesztett összegekk... egyhangúlag elfogadta.

A napirendnek megfelelő... en ezután Juhár Zoltán be... kereskedelmi miniszter ta... totta meg beszámolóját a be...

1021 GYÖRFI SÁNDOR

MEGALAPOZOTT SOKOLDALÚSÁG

GYŐRFI SÁNDOR SZOBRAI A KÖLCSEY GALÉRIÁBAN

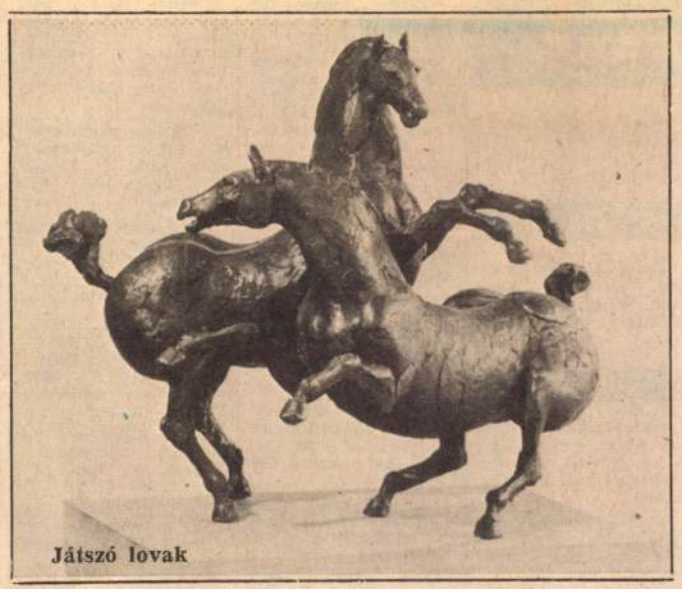

Játszó lovak

Szokássá vált, hogy a sokoldalúságot szinte eleve értéknek tekintjük és becsüljük. Holott egyként megnyilatkozhatik benne a művészi biztonság és bizonytalanság. Jobban járnánk tehát, ha itt is elválasztanánk a megalapozottságot és a megalapozatlanságot. Nem könnyű feladat ez, persze. De nem is megoldhatatlan. Úgy tetszik, a határt a benső szükségesség szabja meg, közelebbről az, hogy a műfaj, a hangnem, a módszer, a stílus sokoldalúságát mennyire indokolja a tartalom sokoldalúsága.

Mindezt most Győrfi Sándor tárlatán lehetett és kellett újból mérlegelni. Tudatos és ihletett szobrásznak bizonyult a fiatal Győrfi Sándor. És merésznek. Eme tulajdonságai aztán éppen a sokoldalúságban jelentkeztek, még inkább abban, hogy munkáinak népesebb csoportját a sokoldalúság elve uralta. Kisebb mértékben a műfajé, igazában azonban a módszeré, a stílusé, a hangnemé. Már ez magában jó jelnek számíthatott, hiszen a gondolati, a hangulati elmélyülés és értelmezés változatait állította előtérbe. Vagyis nem a külső lehetőségek félig-meddig kész keretébe illesztette a tárgyat, hanem a belülről eredő sajátosságokat követte nyomon és bontakoztatta mind teljesebbre.

Például a lovakat ábrázoló alkotásokban. Személyes élményt fogalmazhatott meg, frissiben és közvetlenül, abban a bronzban, amely hibátlanul egyesíti a mozgalmasságot és a könnyedséget *(Játszó lovak)*. Minden látható oldalon többször ívelnek át egymáson a telt és karcsú tömegek, a szép hajlatú formák; ritmusuk üde, összhangjuk csengő, mint a derűs népdaloké. Hanem a sorozat záró darabja híjával van a játékosságnak, a derűnek, a kecses szépségnek. Ez a súlyos és szögletes elemekből épített, kemény és töredezett ritmusú szobor nem az élő lovakat idézi, ellenkezőleg, az élettelenné vált, merev formákat, a test általános és elvont szerkezetét *(Ménesek emlékére IV.)*. Az eredendően száguldásra termett lábak itt vaskos hasábokként merednek fölfelé. Az elhelyezés, ennek folytán, a kimúlt állatokéhoz hasonlatos. Emlék és emlékeztetés ez a mű, az enyészet és az elszakadás tragikusságát, fájdalmasságát hangsúlyozza.

Ott tehát az egyszeri látvány közvetlen megörökítésével, itt a tárgyiasult folyamat gondolati összegezésével találkoztunk. Ott a fölismerhető és részletező ábrázolással, itt az elvonatkoztatóval és általánosítóval. Ott a derűs és játékos hangnemmel, itt a tragikussal és perlekedve figyelmeztetővel. Ott az érzékletesen természethű stílussal, itt a fogalmi gondolkozáshoz igazodóval. Mindkét esetben a kifejezendő tartalom szabta meg a megjelenítést, nem pedig a puszta művészi ötlet. Ezek jegyében készült a sorozat többi tagja is.

Talán elfogadható, ha egyéb bizonyítékot már nem keresvén, Győrfi Sándor szemléletének egyik sarkalatos pontjaként jelöljük meg a folyamatosságot. Más szóval a történelmiséget. Tárgyát ugyanis rendre beleágyazta a térbe és az időbe. Hol a föntebb említett sorozat módján, vagyis az életfolyamat szakaszainak mozaikját kerekítve ki az egyes darabokból. Hol a korabeli rekvizítumokat szólaltatva meg, tömeggé és formává alakítva, ámde természetes szerepük tagadása nélkül *(II. Rákóczi Ferenc emlékérmek I—VI.)*. Hol meg úgy, hogy a jelenhez viszonyított minőséget hangsúlyozta, főleg a végsőkig fokozott stílussal, mint azt a naiv művészet megtestesítésében tette *(Örsi Imre világa)*. Sokoldalúság ez is. Azaz, a sokoldalúság szilárd alapja, bőséges forrása.

Kölcsönösséget kell föltételezni a szemlélet történelmisége és a kifejezés sokoldalúsága, továbbá a tárgyválasztás önként vállalt kötöttsége közt. Győrfi Sándor a nagykunsági világot mintázta, mintázza. Kötöttséggé növekedett ez, valóban, csakhogy nem korlátozó kötöttséggé. Fölszabadítóvá inkább. Mert Győrfi Sándor a nagykunsági emberben és tájban éppen a történelmi létezés egyik változatát kereste és találta meg, azt az egyediséget, mely a maga törvénye szerint követte a nemzet, a haza, a tágasabb környezet mozgásának irányát, menetét. Ismét kiderült hát, milyen nélkülözhetetlen kölcsönösség ez. És milyen gyümölcsöző. Milyen újakat rejtő, termő, kiapadhatatlanul.

Székelyhidi Ágoston

ÉSEK

Bútor vétele és eladása. Szekrénysorok, rekamiék. Péterfia u. 59. Telefon: 27-287.

GÉP ÉS SZERSZÁM

Eladó új 750-es fűrészgép, hidraulikára szerelhető. Szász György, Hajdúhadház, Károlyi M. u. 1.

ÁLLAT

Debrecenben elveszett egy német vizsla vadászkutya. Jutalom ellenében értesítést várok. Telefon: 11-498.

Nutria! Vemhes és süldők minden színben eladó. Püspökladány, 4150 Széchenyi utca 8.

Napos- és előnevelt csibe piros, fehér, kendermagos, vegyes állandóan kapható és a kívánt időre előjegyezhető. ÁFÉSZ-ek részére is. Melkó Vilmos, Nyírlugos, Táncsics út 1.

Naposcsibe vegyes színben kapható és előjegyezhető. Vass Pál u. 6. Tócóskert.

Fajtiszta kuvasz kan kutyával pároztatást vállalok. Déli sor 15.

Naposcsibe, hőgyészi piros, F1 fehér kapható, előjegyezhető. Szöllősi, Tépe, Dózsa u. 24—40. Telefon: Derecske 262 vagy 263.

Naposcsibe előjegyezhető és kapható febr. 10-től. Fűrész u. 18. Építők útjából nyílik.

EGYÉB

Az Újkert forgalmas helyén, bérház földszintjén műhelynek alkalmas 15 négyzetméteres helyiség eladó. „Domus mellett" jeligére a kiadóba.

Pvc-, szőnyegpadló-ragasztást, parkettcsiszolást azonnalra vállalok. Vekerdi, Ibolya utca 6. Telefon: 26-720.

Garázst bérelnék a Jerikó utcán vagy környékén. Gaál, Jerikó u. 22. IV. Telefon: 14-089.

Sátrak, ponyvák, vásznak és egyéb anyagok vízhatlanítását garanciával vállalom, közületeknek és magánmegrendelőknek. Csapó u. 81. III. 11. Levélcím: 4011 Debrecen, pf.: 1.

Gázkonvektor, kétlyukú gáztűzhely eladó, üres szoba albérletbe kiadó. Kovács, Szabadság útja 29. I. 7.

Hévízen kiadó 3 szoba-összkomfortos üdülő vállalat, tsz részére, IBUSZ-on keresztül. Egész nyárra is. Bővebbet Bajor Péter, Cegléd, 2700 Felszegi út 22.

Csizmába cipzárbevarrást nagyon rövid határidőre vállalok, cipzárat adok. Meteor mozi mellett. Marx Károly u. 100.

Kipufogódobok javítása, készítése, fenéklemezek, keresztartók, karosszéria javítása. Szilágyi János u. 20. (Volán-pályánál balra.)

Autóval turistaként Nyugat-Németországba mennék, útitársat keresek. „82 nyár" jeligére a kiadóba.

Garázs kiadó, esetleg raktárnak használható. Csapó u. 51. Érdeklődni: Fürst Sándor u. 34., Ormos.

600 tő kaliforniai minirózsa eladó. Zoltai Lajos u. 22.

Fiatal házaspár egyedülálló idős néni vagy bácsi gondozását vállalja, vagy szoba-konyhás albérletet keres háromhónapos gyermekkel. „Megegyezés" jeligére a kiadóba.

Bélyeggyűjteményt, régi levelezőlapokat, tábori postát veszek. „Bélyeg" jeligére a kiadóba.

Alsó-Józsa, Szondi 6. sz. alatti ház eladó „200 ezer" jeligére a kiadóba.

Eladó 50 db fiatal vemhes anyajuh. B.-újvárosi Szigetkert, Nap. u. 40.

Láhner u. 22. sz. 198 négyszögöles telek eladó. 5 perc a Barnó. Érdeklődni: Achim András u. 56. Kerekes

Új OTP-s lakás mely 3 szobás, m szobához erkély + zős, eladó. „Kossuth egyetem környéke" jeligére a kiadóba.

épület.

Trabant 601-es felújított motorral, új gumikkal egyben vagy bontva eladó. Debrecen, Bányai Júlia u. 6. Érdeklődni szombat és vasárnap.

Seprűkészítésben, varrásban, kosárfonásban jártas dolgozókat fő- és mellékfoglalkozásban alkalmazok. „Jó kereset" jeligére a kiadóba.

Eladó pr... Szombat, vasárnap egész nap, más napokon 13 órától 19 óráig. Diófa u. 24. Pinczésné, csengő.

Divat-bazáráru üzlet árukészlettel együtt eladó. „Készpénz" jeligére a kiadóba.

Garázs az Újkertben kiadó. Érdeklődni a 24-735-ös telefonon.

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
1982 FEB 3
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., DÉLI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉRTESÍTJÜK KEDVES VENDÉGEINKET,
hogy

virág- és gombapavilonunkat

a Nagyerdei Gyógyfürdő Klinikák felőli bejáratánál

1982. február 1-én

megnyitottuk

Naponta 9—18 óráig várjuk kedves vásárlóinkat.

DEBRECENI VÍZMŰ ÉS GYÓGYFÜRDŐ VÁLLALAT

Dolgozókat alkalmaznak

A Hajdú-Bihar megyei Moziüzemi Vállalat takarító-jegykezelőt vesz fel a Víg filmszínházba. Jelentkezés a Víg mozi üzemvezetőjénél.

A Hajdú-Bihar megyei Moziüzemi Vállalat szakképzett kazánfűtőt vesz fel azonnali belépéssel. Jelentkezés a vállalat műszaki osztályán, Debrecen, Petőfi tér 10.

Debrecen, Acsádi út 2. sz. alatti üzemünkbe férfi és női munkavállalókat alkalmazunk. Jelentkezni a helyszínen az üzemvezetőnél lehet.

Azonnali belépéssel felveszünk férfi és női betanított munkásokat, férfi segédmunkásokat. Debreceni Asztalos Szövetkezet, Debrecen, Galamb u. 1. sz.

Debrecen, Epreskert u. 5. sz. alatti üdítőtöltő üzemünkbe férfi és női munkavállalókat, valamint takarítónőt alkalmazunk. Jelentkezni a helyszínen az üzemvezetőnél lehet.

4 órás takarítót alkalmaz február 1-től a Hunyadi János Általános Iskola, Debrecen, Zákány u. 5. sz.

Szövetkezetünk asztalos szakmunkásokat és faipari gépmunkásokat keres felvételre. Jelentkezés a szövetkezet műszaki vezetőjénél.

A KLTE Kísérleti Fizikai Tanszéke 4 órás szerződéses gépírót alkalmaz. Jelentkezés: Bem tér 18/A sz. alatt.

A Debreceni Agrártudományi Egyetem Tangazdaság felvesz egy fő villanyszerelőt, 2 fő mezőgazdaságigép-szerelőt. Jelentkezés a tangazdaság központi gépműhelyében, Böszörményi út 138.

Vagonrakókat és villástargoncavezetőket felvesz az Alföldi Élelmiszer és Vegyiáru-kiskereskedelmi Vállalat, Debrecen, Diószegi út 22/C.

A Hungária Műanyag-feldolgozó Vállalat debreceni gyáregysége felvesz osztongázon

A Debreceni Ingatlankezelő és -közvetítő Vállalat felvételre keres statikus tervezőt mérnöki, építész szerkesztőt technikusi képesítéssel. Jelentkezés a tervezési osztályvezetőnél, Böszörményi út 62. sz. alatt.

A Debreceni Ruhagyár felvételre keres gyors- és gépírót, raktári segédmunkást, árukiadót, tétel-összeállítót, takarítónőt, fűtőt és villamosipari technikusi végzettséggel rendelkező dolgozót. Jelentkezés a vállalat munkaügyi osztályán. Kilépett munkakönyvi bejegyzéssel és egy évben kétszer munkahelyet vál-

A debreceni Hunyadi Mg. Termelőszövetkezet felvételre keres autómotor-szerelőket, lakatosokat, autóelektromos szerelőket, mezőgazdasági gépszerelőket, targoncavezetőket. Jelentkezni lehet: Debrecen, Pásti u. 5. sz. alatti fuvarozórészlegnél, az irodában.

Műszaki előkészítőt felvételre keres műszaki főiskolai végzettséggel a Debreceni Ingatlankezelő Vállalat. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezés a vállalat műszaki osztályán, Péterfia u. 25. szám alatt.

Gyakorlott csúcsesztergályos, maró, szerszámmaró, géplaka-

GYŐRFI SÁNDOR
/1021

Győrfi Sándor kiállítása

MŰVÉSZET



Töredék

Mint már arról korábban hírt tudtunk, e hónap végéig tekinthető meg a szekszárdi múzeumban Győrfi Sándor karcagi szobrászművész kiállítása.

A fiatal művész – gyermekkori indíttatásának megfelelően – különös szeretettel ábrázolja műveiben az ember évezredes társát és segítőjét, a lovat. E témájú szobrai a kecses mozgás vagy éppen az egymásnak feszülő energiák bronzba álmodott kifejezői.

Győrfi Sándor Magyarországon talán elsőként elevenítette fel a csaknem feledésbe ment, szinte csak a szakirodalomból ismeretes viaszveszejtéses öntési technikát. Szakmai biztonságát mi sem példázza jobban, mint hogy szobrainak egy része a csak egyszeri öntést lehetővé tevő samottnegatívos öntéssel készül, melynél az ismétlés lehetősége kizárt, rontás esetén az egész mintázást újra kell kezdenie a művésznek.

S hogy a technikai biztonság számára nem végcél, csupán eszköz művészi céljainak megvalósításához, azt bizonyítja az elnyert Derkovits-ösztöndíj, a Szolnok megyei Tanács művészeti díja, valamint a Hatvanban, Balassagyarmaton és szülővárosában, Karcagon felállított, illetve rövidesen felállításra kerülő köztéri szobrai. Utóbbit – a Ménesek emlékére című alkotást – szekszárdi kiállításán is megtekinthetik az érdeklődők.

DR. GAAL ATTILA



Játszó lovak



Csikó



Tavasz

NÉPÚJSÁG (TOLNA)
1982 MAJ 22
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
MHSAJTÓFIGYELŐ

MAGAZIN
MAGAZIN
MAGAZIN
MAGAZIN
MAGAZIN
MAGAZIN
MAGAZIN
MAGAZIN
MAGAZIN
MAGAZIN
MAGAZIN
MAGAZIN

A világ legidősebb szúnyogja

A kaliforniai Berkeley Egyetem tudósainak adatai szerint találtak egy 40 millió évvel ezelőtt borostyánkőbe mumifikált szúnyogot, amelynek lágy szövetei és sejtfelépítése — nyilvánvalóan részben — sértetlen maradt.

Az amerikai egyetem egy lengyel kereskedőtől kapta ezt a darab borostyánkövet, amelyben a szúnyog van. George Poinar rovarkutató szerint ez a példány olyan jó állapotban maradt fenn, hogy az elektronmikroszkóp alatt a sejtmagok és még kisebb sejtelemek is láthatóvá váltak. Az eddig ismert legrégibb fennmaradt szövetanyag alig egymillió éves.

Mozi a Transalpin-expresszen

Az osztrák államvasút nemrég világpremiert ünnepelt: a „mozgó mozi", a világon az első menetrendszerűen közlekedő mozikocsi, a Transalpin-expressz szerelvényén ugyanúgy

A víz –

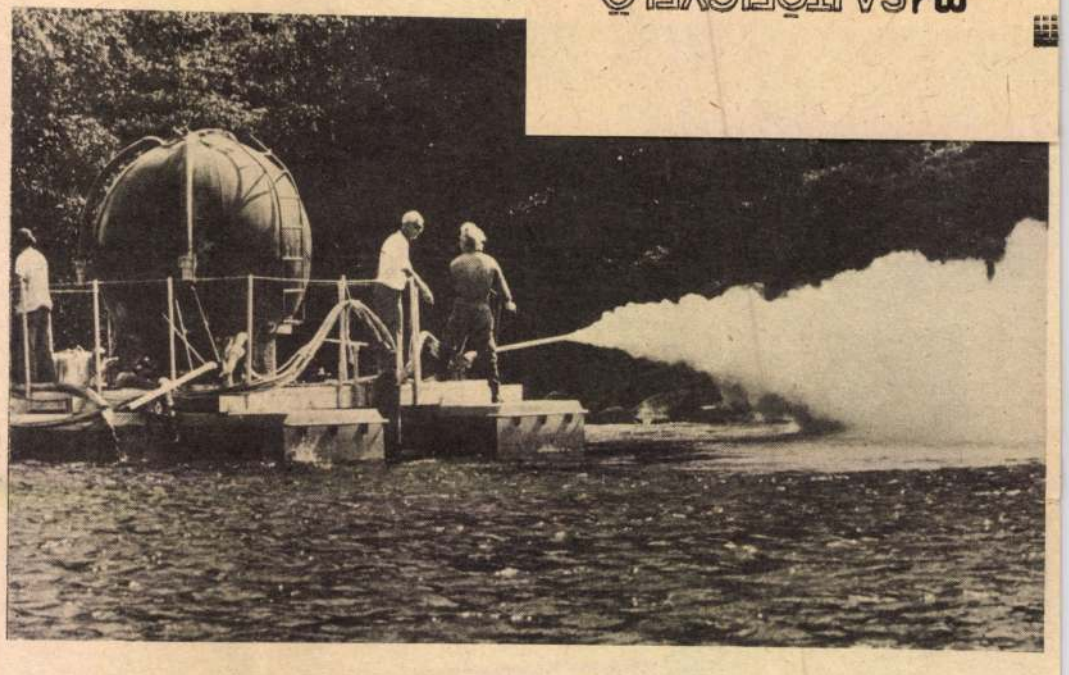

Munkában a mészporlasztó berendezés a Boksjön-tavon

A régi görögök azt tartották, hogy a legfontosabb a víz, értékesebb az olimpiai játékoknál, értékesebb az aranynál, mert ha nem volna vizünk — nem volna életünk. A görög történetíró, Herodotosz, amikor a perzsákról tudósított, akik már akkor nagyvárosi településekben laktak, így írt: „Ők a folyóba nem vizelnek, nem köpnek, kezüket bele nem mossák, mindezt másoktól nem tűrik meg, hanem különös alázattal tisztelik a folyókat". Hol vagyunk azonban már ettől?

Napjainkban a víz még nagyobb érték. Egy tonna koksz előállításához 3 köbméter, 1 tonna acéléhoz 20 köbméter, 1 tonna műselyemhez 950 köbméter, és 1 tonna speciális papíréhoz 3000 köbméter víz szükséges. A városi lakosság napi vízszükséglete az utóbbi 30 évben a lakosonkénti 100 literről több mint 200 literre emelkedett. Az emelkedő életszínvonallal ez az érték 1985-ig ismét megkétszereződik.

A föld édesvízkészletének nagy része azonban már ma szennyezett. Az ENSZ Egészségügyi Világszervezet nyilvánosságra hozta, hogy az emberiség 85 százaléka egészséget károsító vizet iszik. Évente mintegy 500 millió olyan megbetegedés történik, amit az ivóvíz okoz. 5 millió kisgyermek hal meg évente a fertőzött víz következtében. A világon minden negyedik kórházi ágyon fertőzött víztől megbetegedett ember fekszik.

A tönkretett természetes vizek helyrehozatala rendkívül nehéz és költséges munka. Svédország nyugati részén, Dalsland tartományban van a Boksjön-tó. 16 évvel ezelőtt még minden rendben volt, de azután egy ipari létesítményből kén került bele, amelytől minden élőlény elpusztult benne. Nagy a veszély, hogy a tó vizétől megfertőződik a környék talajvize is, amely tönkreteszi az ivóvizet, így a lakosságot közvetlenül is veszélyezteti. Most speciális berendezéssel meszet porlasztanak a tó fölött, ettől remélik, hogy kicsapja a vízben felhalmozódott kén. A szakemberek szerint a tó élővilága 4—5 év alatt regenerálható, amennyiben az üzemek beszüntetik a környezetszennyezést.

1021



GYÖRFI SÁNDOR

Végleges helyére került Karcagon Györfi Sándor szobrászművész Ménesek emlékére című alkotása

MAHIR
MAGYAR HIRLÖ
SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1982 SEP 15

1982.V.7.Televizió 2.Müsor 2o.55
TV Hiradó 2

1021

- Egy nagykunsági csikós dinasztia művésszé lett szülötte Györfi Sándor szobrász mutatkozik be alkotásaival a szekszárdi Dóri Balogh Ádám Muzeum uj kiállitásán. Mi sem természetesebb tehát, hogy témaválasztásában az egyik központi helyet az ember sok évezredes társa, a ló foglalja el. A zabolázatlan természettel vivott küzdelmet kifejező kompozicióiában az egymásnak feszülő energiák, reneszánsz ihletésü szobraiban a szépség és a harmónia, mig nonfiguratív plasztikáiban a dinamika, a mozgás megtestesitője a ló. A fiatal müvész mégis az embert helyezi előtérbe, efelől semmi kétséget sem hagynak portréi az idő szántotta, de meg nem tört parasztarcok, a klasszikus szépséget felmutató női fejek. A természet szeretete és féltése is magától értetődően jut kifejezésre a Karcag környéki tanyán nevelkedett fiatal szobrász alkotásaiban. A kiállitás május 3o-ig látható a szekszárdi Muzeumban.

GYÖRFI SÁNDOR

GYÖRFI Sándor archívum

Ötvenéves a Magyarok Világszövetsége

Ötvenedik születésnapját ünnepelte a Magyarok Világszövetsége a Budavári Palotában szeptember 6-án megtartott jubileumi elnökségi ülésen. Az ülést *Bognár József*, az MVSZ elnöke nyitotta meg, köszöntve a meghívott vendégeket, köztük számos nyugat-európai és tengeren túli magyar egyesület képviselőjét, valamint a szlovákiai, a kárpátaljai, a szlovéniai és a horvátországi magyar közösségek küldötteit. Az ülést levélben köszöntötte *Grósz Károly*, a Minisztertanács elnöke. „A határainkon túl élő magyarság sorsa iránti figyelem országunk külpolitikájának állandó és nagy fontosságú összetevője. Őszintén kívánom, hogy a Magyarok Világszövetsége, annak lapja: a Magyar Hírek erősítse tovább az anyaországban és a külföldön élő magyarokat összekötő szálakat, oldja a még meglevő előítéleteket" — olvasható a levélben.

A jubileumi ülésen a résztvevők előadásokat hallgattak meg az anyaországban és a külföldön élő magyarság kapcsolatának fél évszázados történetéről.

Az MVSZ ötvenéves jubileumán mi, anyaországi reformátusok is csatlakozunk az emlékezők sorához, nem feledkezve meg arról, hogy a Magyarok Világszövetségének elmúlt öt évtizednyi tevékenységében mind erőteljesebben jutott kifejezésre az a felismerés, hogy a magyar kultúra és anyanyelv történelmi folyamatosságának fenntartásához nagymértékben hozzájárulnak az anyaországban és a külföldön élő magyar református egyházak. Ezen a ponton, e felismerés alapján emlékezünk vissza az MVSZ és az itthon és külföldön élő magyar egyházak közötti együttműködés történetének eddigi szép eredményeire, s kívánjuk, hogy a Világszövetség mind teljesebben töltse be hivatását: az itthon és a külföldön élő magyarok közti kapcsolatok sokoldalú elmélyítését.

A Budai Várban állítják fel az 1848—49-es szabadságharc emlékművét

Szobrász: Szervátiusz Tibor — Műsoros est az Erkelben

Az 1848—49-es forradalomra és szabadságharcra történő cselekvő emlékezés jegyében, a nemzeti közmegegyezés szándékával jött létre az a 75 tagú társadalmi védnökség, amely alapítványt hozott létre a szabadságharc emlékének méltóképpen történő megörökítésére.

Erről lapunkban részletesen beszámoltunk ez évi március 20-i számunkban. Akkor közöltük a társadalmi védnökség *felhívását* is. Ebben egyebek között a következők olvashatók:

„A nemzet vállára napról napra súlyosbodó gondok nehezednek. Választ előtt álló társadalmunkat — ha önerejéből nem képes gyökeresen megújulni — erkölcsi, gazdasági, és kulturális hanyatlás fenyegeti. Sorsunk ilyetén alakulását nem nézhetjük tétlenül. Keresnünk kell a megmaradás és a megújulás járható ösvényeit. Helyzetünk ismeretében, a [illegible] sorsa iránti felelősségünk

Pozsgay Imre elnökletével szeptember 5-én, az Országházban ülést tartott a társadalmi védnökség. Az intézőbizottság arról adott tájékoztatást, hogy a társadalmi adakozás eredményeként eddig 1 750 000 Ft gyűlt össze. A Fővárosi Tanács jóváhagyta, hogy a tervezett emlékmű helye a Budai Várban, a Szent György téren legyen. Az ülésen egyhangú döntés született arról, hogy az emlékmű megalkotására Szervátiusz Tibor szobrászművészt kérik fel. A jövőben a társadalmi védnökség immár *alapítványként* működik, amelynek titkárává *Pálfy G. Istvánt* választották meg.

Sok hasznos, jó ötlet született az emlékhely létesítésének anyagi támogatására. Ezek közül az egyik soron következő program az *Erkel Színházban lesz, szeptember 26-án, hétfőn este 7 órakor*, ahol *népzenei és néptáncműsort* rendeznek az alapítvány támogatására.

Református szemmel egy cserkészeti tárgyú kiállításon

Lengedező árvalányhaj

Szegeden, a Móra Ferenc Múzeumhoz tartozó Fekete-házban május 27-én, dr. Benda Kálmán, *a Ráday Gyűjtemények főigazgatója nyitotta meg „A magyar cserkészet története" c. időszaki kiállítást. (1989. február 28-ig várják ide a szíves érdeklődőket.) Megsárgult fényképek, megkopott cserkészegyenruhák, térképek, jelvények, eszközök, írásos dokumentumok — vagy négyszáz tárgy és több szövegtábla eleveníti meg a valahai cserkészélet színes-mozgalmas világát.* Marosvári Attila, *a múzeum munkatársa rendezte a kitűnő kiállítást, két jeles konzultánsa,* dr. Gergely Ferenc és Papp Emil *hathatós közreműködésével. Egymásnak adják a kilincset a kiállításon az egykori cserkészek, persze mások is, még a határokon-tengereken túlról is, 400 a látogatók napi átlaga. Felkereste* dr. Nagy László, *a Cserkész Világszövetség magyar származású igazgatója is, ennek ígéretes következményét várják.*



Ifj. dr. Szilassy Aladár orvos és Megyercsy Béla református lelkipásztor, KIE nemzeti titkár, a magyar cserkészmozgalom megindítói, 1910

Bár hazánkban 1948-ban megszüntették a cserkészetet, szerte a világon buzgón tevékenykedik az emigráció fiataljaiból toborzott 84 magyar cserkészcsapat, négy kontinens 44 városában, mintegy 6200 taggal, jórészt a helyi magyar egyházak védnöksége alatt. Az Egyesült Államokban székelő Magyar Cserkész Szövetség fontos művelődési küldetést tölt be az emigrációban, a cserkészet sok helyütt a fiatalok magyarságszervezésének egyetlen formáját jelenti. Tudatosan vállalják ezt a feladatot, jelszavuk is ezt hirdeti: „Minden magyar cserkészcsapat iskola is egyúttal!" Összejöveteleiken, táborozásaikon a magyar nyelvet, irodalmat, történelmet, földrajzot, a néptáncot és népzenét tanulják, tanulmányozzák. Mindennek egyik fontos eredménye, hogy egyre több kivándorolt magyar fordul őszinte és felelős érdeklődéssel az óhaza felé, sőt még az is, hogy az Egyesült Államok és Kanada közvéleménye növekvő rokonszenvvel, segítőkészséggel tekint Magyarországra. A „szétszórt árvalányhaj" képviselői, a külföldi magyar cserkészet lelkes tagjainak legtöbbje öregbíti népünk-nemzetünk becsületét a nagyvilágban.

A kiállítás azt sugallja, amit református sajtónk két figyelmet érdemlő „cserkésztémájú" írása — *Kovács Bálint* cikke (Református Lapja, 1985. szept. 1.) és Szabó Botond tanulmánya (Confessio 1986/1.) — már jelzett: nekünk keresztyéneknek, különösen mint magyar reformátusoknak, sok közünk van a cserkészmozgalomhoz. (Ismeretes, hogy a Baden-Powell által 1908-ban elindított mozgalom az angolszász protestantizmus szülötte, a keresztyénség adott neki ösztönzést, támogatást erkölcsi céljai megvalósításához.) Az egyik képen ifj. dr. Szilassy Aladárt és Megyercsy Béla lelkipásztorokat látjuk. Angliai tanulmányútján Szilassy első magyarként ismerte meg a cserkészetet személyes tapasztalásból. Itthon megismertette azt barátjával, Megyercsy lelkipásztorral, majd 1910-ben ők alapítot-

jobban megismerni és becsülni. A hazai cserkészet egyszerre akart magyar és európai lenni. El akart „tanulni mindent, amit a Nyugat kigondolt és kidolgozott", de át akart alakítani mindent — magyarrá. (Megelőzték a gondolat Veres Péter-i megfogalmazását: „Ide kell hozzuk [illegible]

450 év tükrében

Jubileumi érem a Kollégiumról

A 450 éves Debreceni Református Kollégium szép éremmel lepte meg az ősi iskola barátait és a művészetek rajongóit. *Győrfi Sándor* fiatal Munkácsy-díjas karcagi szobrászművész készítette a jubiláló Kollégiumról a legújabb művészeti alkotást, egy emlékérmet. Győrfi Sándor 1951. május 28-án Karcagon született, a Képzőművészeti Főiskolán egyházunk Zsinatának világi elnöke, *Somogyi József* Kossuth-díjas szobrászművész is mestere volt. A főiskola elvégzése után visszatért szülővárosába, Karcagra, ahol azóta is él.

Győrfi, szobrász létére mindent tud, amit ma egy éremművésznek tudnia kell.

Az érem egyik oldalán latinul olvasható a következő felirat: CDL ANNI COLLEGII REFORMATORUM DEBRECENENSIS, azaz 450 éves a Debreceni Református Kollégium. A kerek forma nemcsak a hagyományos éremmegoldásokat követi, hanem a Kollégium régi pecsétjét is szimbolizálja. A kerek-forma mellett a régi pecsétre utal a kéz is, ez a kéz ebben a bravúros művészi megoldásban a Kollégium jelmondatát: ORANDO ET LABORANDO (Imádkozva és dolgozva) és héber betűkkel a Jahve (Isten) nevet írja az irattekercsre. Az irattekercs több mindent szimbolizál: a



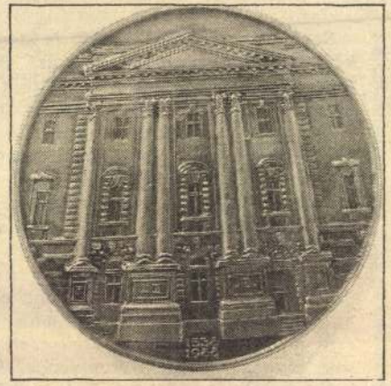

legősibb könyvformát mutatja be, amely a Kollégium híres könyvtárára is utalhat. Szélesebb összefüggésben nézve, egyházunk írás- és könyvszeretetére céloz, amit nyomdák alapításával, bibliafordítással tettünk le a magyar művelődés asztalára. Az irattekercs lehet az iratok őrzésének a helye, a levéltár megjelenítésének eszköze is, utalván így a Kollégium művelődéstörténeti szerepére. A próféták is rendszerint irattekercset tartanak kezükben. De ismerünk olyan ábrázolásokat is, ahol Krisztus egyik kezében tekercs látható a Jelenések könyvére hivatkozva, amit az utolsó ítéletkor nyitnak fel. Az irattekercs összefoglalóan szimbolizálja a Kollégiumot, mint a múzsák, a művészetek, a kultúra otthonát.

Az érem másik oldalán a Fűvészkert utca felőli oldalrizalitot, azaz a mostani főbejáratot látjuk. Nagyon hatásosan érzékelteti a művész a tympanont, a hat korinthoszi oszloppal, a magas oszloplábazattal az épület nagyságát és monumentalitását. Az alkotó az apró részletekre is figyel, teljes hűséggel mintázza meg a főbejárat melletti reliefeket (Csokonai, Zwingli, Kálvin, Arany, Kölcsey portréit), az ablakok kváderes architektúráját, és a felettük levő fejformájú szobrászati műveket. A féloszlopok abacusa, az akantuszlevelek, a geison (homlokzat és tető találkozásának építészeti megoldása) és minden apró architektonikus részlet kidolgozása nagyon alapos, magas művészi odaadást tükröz.

Győrfi Sándor a tehetséges fiatal szobrásznemzedék tagja. Tehetsége, azt a bizonyos hátrányt, hogy szülővárosában, egy kisvárosban telepedett le, minden akadályt legyőz. A szülőföld adott erőt a szárnypróbálgatáshoz és ad ma biztos hátteret a tér meghódításához. Győrfi Sándor műveiben az örök értékeket keresi, ezzel a munkájával is ezt hozta létre a múló időben.

Dr. Lőrincz Zoltán

Hírek Debrecenből

A moszkvai tudományos ateizmus-kutató intézet igazgatója, *Garadzsa* professzor, magyarországi útja során augusztus 23-án, *dr. Pozsonyi László* állami egyházügyi hivatali főosztályvezető kíséretében látogatást tett Debrecenben, ahol találkozott *dr. Kocsis Elemér* püspökkel. A találkozó során eszmecserét folytattak a marxista—keresztyén dialógus jelenlegi helyzetéről és soron következő feladatairól. A szívélyes légkörben végbement megbeszélésen jelen volt *dr. Poór József* marxista filozófus professzor és *Cseke Béla* Hajdú-Bihar megyei egyházügyi titkár.

A Csongrád Megyei Tanács általános elnökhelyettese: *Szabó G. László*, szeptember 2-án látogatást tett *dr. Varga István* egyházügyi titkár kíséretében Debrecenben *dr. Kocsis Elemér* püspöknél.

A vendégek megismerkedtek a 450 éves jubileumára készülő Református Kollégiummal és kiállításaival, továbbá megbeszélést folytattak a Csongrád megye területén élő és szolgáló Csongrádi Református Egyházmegye gyülekezeteinek az állam és az egyház viszonyát érintő problémáiról.

KÖRKÉP

KÓS KÁROLY EMLÉKÉREM alapításáról ad hírt az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium hivatalos lapja. Az emlékérem — és a vele járó pénzjutalom — személyek és kollektívák által nyerhető el; adományozására évente egy alkalommal, december 16-án, a nagy építő születésnapján kerül sor. Olyan tevékenységek ismerhetők el általa, amelyek valamely település művészeti vagy természeti értékének megmentésére irányultak, esetleg új alkotásokkal gazdagították a település arculatát. Az emlékéremmel értékelhető továbbá egy adott település múltjának tudományos vagy népszerűsítő feltárása, valamint a településvédő és szépítő mozgalom munkájának hatékony elősegítése is.

Meghatározza a minisztériumi tájékoztató mindazon intézményeket is, melyek az adományozásra javaslatot tehetnek, így a város-, községvédő és szépítő egyesületek, az Építőművész és a Képzőművész Szövetségeket, a Magyar Tudományos Akadémiát stb. Lám, a nagy alkotók és életművük idővel elnyerik az őket méltán megillető helyet. Előbb az értők kicsiny csoportjának szívében, majd utcák és terek névadóiként, ahol emlékművük, szobruk áll.

(polgárdy)

BIBLIAI TÉMÁT *dolgoz fel Bíró András költő aki Székesfehérvárott született 1923-ban, jogi és bölcseleti tanulmányok után újságíró lett. Költői művei közül emeljük ki a következőket: A szépség ünnepe — 1982; Tied a táj — Antológia, 1984; Berda a sírból — 1986; Elkísérnek a csillagok — Antológia, 1986.*

Legújabb könyve két nagyobb versciklusból állt össze, amelyeknek címei egyben a kötet címe: Dávid és Góliát — Mária vallomásai. Dávidról és Jézusról szól a költő. A bibliai elbeszéléseket szabadon használja, de a szelleméhez tudatosan ragaszkodik. Góliát legyőzője az Úr erejével hadakozik, aki így fordul Urához: „És perbe szállok Veled is, Uram! ... akadályozz meg háborúságot — ember s ember közt, amíg csak lehet! — Dávid kéri ezt, védtelen fiad, — békét esengni Tőled, nem riad, — Izraelnek is, Uram, könyörgöm — s minden nemzetnek békét a Földön!" (43. lap)

Mária, Jézus anyja pedig így kiált fel, amikor felismeri, hogy ki is az ő fia: „Uram! Az éjek kétségei között — légy menedékem! Jöjj hozzám, — kezed simítsd végig homlokom — jeges és tüzes mezőjén, hogy egy — kissé megnyugodjak, mert enyhülés — kell a szenvedőnek!" (71. lap)

Bíró András költészetéről kedvezően szóltak: Sík Sándor, Vargha Balázs, Zay László és mások. Rab Zsuzsa megállapítását idézve hívom fel olvasóink figyelmét a kötetre: „Az érzelmi sivárság-fenyegette világban azt a hiányt pótolja költészete amit például a nosztalgia-hullámmal próbálnak az ifjabb generációk is betölteni. Egyszerűbben fogalmazva: Bíró András verseinek legfőbb értéke az érzelmi gazdagság, a tisztaság és érthetőség."

Ötvös László

ROCK-KONCERT volt szeptember 6-án Budapesten a Népstadionban. A hír, így önmagában, egyáltalán nem izgalmas, mi több: egészen hétköznapi. Ám ez a rock-koncert a maga nemében páratlan volt. A koncert ugyanis az „Emberi jogokat most!" címet viselte s olyan világhírű előadói voltak, mint *Sting, Peter Gabriel, Bruce Springsteen* és *Tracy Chapman*, magyar részről pedig *Bródy János* és a *Hobo Blues Band*. A Budapesti rockesemény része volt annak a 20 koncertből álló sorozatnak, melyet az Amnesty International rendez az ENSZ Emberi Jogok Nyilatkozata aláírásának 40. évfordulója alkalmából.

Az Amnesty International nevét évekig szinte leírni sem lehetett a magyar sajtóban. Ez a nemzetközi szervezet, mely semmilyen kormánytól sem fogad el anyagi támogatást — őrizvén autonómiáját —, sokáig „mumus" volt, hiszen a politikai és lelkiismereti okok miatt börtönbe zárt emberek védelméért küzd. Magyarország elsősorban a katonai szolgálatot vallási, lelkiismereti okok miatt megtagadók elítélé-

Győrfi Sándor szobrász- és grafikusművész

Egri Mária: A megújult Szolnoki Képzőművészeti Triennálé.

Művészet, 1987. nov., dec., 83-old.

3

3 Győrfi Sándor: BVM szoborvázlata, kő, bronz, 60 × 80 cm, 1987



./.

vetlenül kapcsolódik elsősorban zo-
nc-, illetve bronzelődeihez.
Talambos Tamás Ostorozás című
zna kompozíciójában, színeiben, a
a szakáll, a textiliák absztrakt dekora-
tásában is a trecentót idézi. Izgalmas

sabb, még nem kap kellő hangsúlyt. Ötletes humorral készült a most végzett *Pogány Gábor Testvérek* kisplasztikája, ugyancsak bő humorról tanúskodik *Nagy István Szopósék* samottja. *Balogh Géza* érzékeny bronzreliefje bizonyítja a

Győrfi Sándor, szobrász-é, grafikus művész
Győrfás Péter: Kis méretben. A VI. Országos Érem-
biennáléról.

Művészet, 1987. nov., dec., 98. old.

2 Győrfi Sándor: Pieter Brueghel
bronz, ∅ 14 cm, 1985

2



részt az életkedv és derű, a nyugalom és megelégedettség érzésének is kifejezést ad, harmonikus színű, kiegyenlített rendű képstruktúrában kapcsolva össze a túlnyomórészt geometrikus motívumokat (*Dhjana, Farsang* 1986, *Körbezárva,* 1987). Ebben a képtípusban újra megjelennek a labirintustéma töredékei, s uralkodó méretű axonometrikus alakzataikkal mintegy keretbe foglalják az egymásra rétegzett vagy képsíkra simuló elemeknek ezt a változatosan tagolt, de színbeli megfeleltetésekkel mindig gondosan egymásra vonatkoztatott egységét.

Törések és folytonosság. Bak Imre művészete a kívülről irányítottság és az elsajátítás, az egyénivé, személyessé tétel olykor ellentétes, de egymást kiegészítő tendenciáinak kölcsönhatását mutatja. Míg a külső impulzusok gyakran új, egymástól teljesen különböző törekvésű korszakokat nyitnak életművében, töréseket provokálnak, a művészi személyiség mélyén nem szűnik meg egy belső mag asszimilációs hatása, amely a szakadatlan változások közepette is bizonyos folytonosságot biztosít, s megteremti az átkötéseket az egyes periódusok közt. A festő, a posztmodern szubjektivitás és bensőségesség expresszív, figuratív szabad stílust előnyben részesítő befolyása ellenére is, lényegében kitart a geometrikus formák, a határozott körvonalú, homogén színezésű alakzatok mellett. Így elmondható, hogy a pályakezdő informel korszakot leszámítva, az egész életmű a mértani szellemű alakítás jegyében született, s ez a változó aspektusok – az analitikus formalista, transzcendens szellemi, szenzuális díszítményes megközelítés – dacára is állandó formajegy, elidegeníthetetlen közös sajátossága festészetének.

Hogy megmarad a geometrikus formálás keretei közt, s nem lép át bizonyos határokat, az nem pusztán stiláris kérdés, hanem egy meghatározott élet- és művészetszemlélet megnyilvánulása, amely bár a legújabb művekben az eddiginél nagyobb teret biztosít az alkotói szubjektivitásnak, a szabálytalan és kaotikus mozzanatoknak, mégis korlátozza azokat, s alárendeli

Györfi Sándor, szobrász-grafikusművész 3.) Folytatás.

Wehner Tibor: Kópia. Három új budapesti szobor.

Bajcy-Zsilinszky Endre szobor részlete.

2d



Művészet, 1987. június, 32-old.

Győrfi Sándor, szobrász-grafikusművész 2.) Folytatás

Wehner Tibor: Kópia. Három ly budapesti szobor.

Bajcsy-Zsilinszky Endre szobor résztete.

2b



Műrészet, 1987. június, 31-old.

Győrfi Sándor, szobrász-grafikusművész. 1.) Folytatás.
Wehmer Tibor: Kópia. Három új budapesti szobor

2. Bajcsy-Zsilinszky Endre. Bronz, 1986. (részl.)

2-2/d Győrfi Sándor: Bajcsy-Zsilinszky Endre, bronz, 1986

2a



Művészet, 1984. június, 28-30 old.

Győrfi Sándor, szobrász- és grafikusművész

a képzőművész-szövetség közép-magyarországi területi szervezetének Szolnokon rendezett téli tárlatán szerepel Győrfi Sándor, új és biztató tehetségű fiatal szobrászművész, aki plasztikai adottságai folytán a kifejezés széles skáláján tud játszani. „Gabriella" c. büsztje közvetlenségével lep meg. (emlitve).

Tasnádi Attila: Szolnoki őrjáraton.
Népszava, 1984. márc. 9. 6.-old.

Győrfi Sándor festőművész

A Hatvani Galériában rendezték meg az országos portrébiennálét „Arcok és sorsok" címmel. — A kiállítás reprezentatív darabjai közé tartozik Győrfi Sándor kitűnően megmintázott, de ironikus komolyságú szemüveges portréja Szabó István történészről. (említve).

Mucsi András: Arcok és sorsok.
Heves i Szemle, 1984. máj. 2-5 old.

GYŐRFI Sándor (festő)

A művésztelep rangjának csökkenése kapcsán:
"...a másik ok, hogy Szolnokon kivül a megyében élő néhány művész munkássága beérett, illetőleg más városok is nagyobb mecénáló, művészetpártoló kedvet mutattak - fiatal művészek letelepitésével, támogatásával. Az előbbi esetre Papi Lajos tevékenysége a jellemző, aki autódidaktaként küzdötte fel magát országosan is számontartott művésszé, az utóbbira példaként Győrfi Sándor vagy Bácskai Bertalan karcagi, illetve turkevei letelepedését emlithetjük."
RIDEG Gábor: Négy évtized Szolnok megye képzőművészetében. In. Jászkunság, 1986/3. 34-35.p.

Győrfi Sándor, szobrász- és grafikusművész

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1984 AUG 31
SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1021

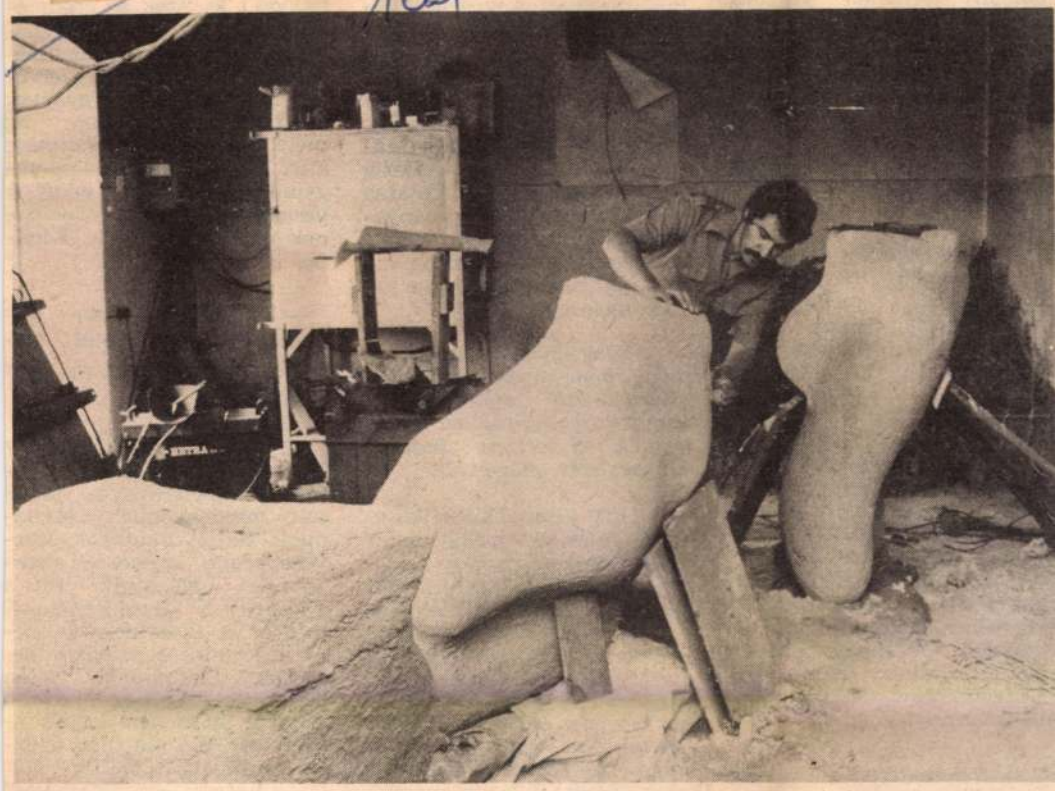

Győrffy István másfélszeres életnagyságú bronzszobrának elkészítésére kapott megbízást Győrfi Sándor karcagi szobrászművész. A nagy méretű alkotást szeptember 28-án, a Győrffy-évforduló tiszteletére rendezett ünnepségek alkalmával avatják fel a néprajztudósról elnevezett városi múzeum mellett. Képünkön: öntésre előkészített formák

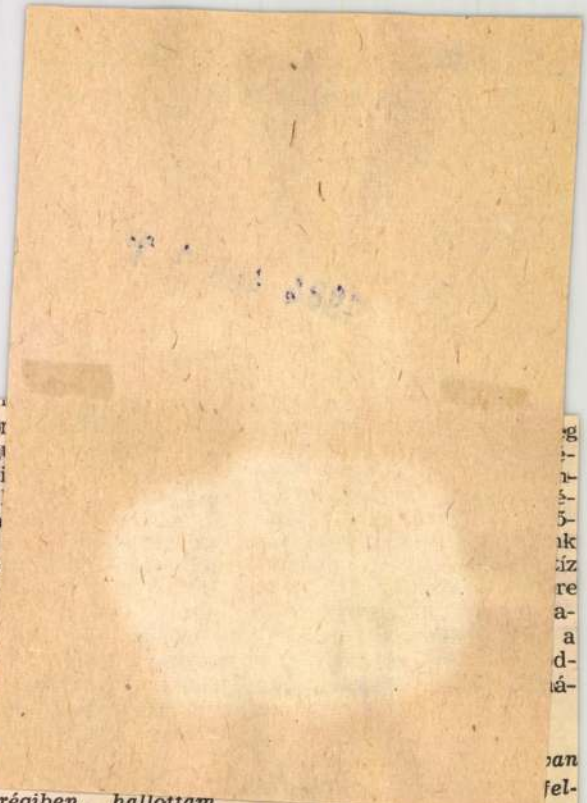

szállítani. Ma viszont 17 különböző területen végzünk kutató fúrásokat (ezekkel határozzuk meg a lelőhely készleteinek nagyságát), illetve kutató vizsgálati munkát.

— *Hol ígéri a legtöbb kőolajat és földgázt a föld méhe?*

— Kiemelkedő jelentőségű a szeghalmi terület, ahol most éppen a „mező" határait keressük. Biharkeresztes térségében felderítő kutatásokat végzünk, itt — és ez örvendetes — a feltételezettnél nagyobb a lelőhely hosszirányú kiterjedése, így több kutatófúrást kell készítenünk. A kisebb jelentőségű telepeken — például Mezőpeterd, Földes, Besenyszög — térségében is sikerrel oldottuk meg feladatainkat, pedig a magas nyomású telepeken, nehéz földtani és műszaki feltételek között végzett munka igen nagy erőfeszítéseket követelt olajbányászainktól.

— *Nehezedett a munkájuk, a komolyabb feladatokat milyen hatékonysággal oldják meg?*

— jó útor
hoz. Aug
rendezései
ternyi
(ezeken a
termelik
fúrást vé
időarányo
zalékra
az év
szinte m
szokat: a
harminc
egynapi
a termel

— *Nemrégiben hallottam arról, hogy önök nemcsak a kitermelhető szénhidrogénvagyon gyarapításával igyekeznek az ország importszükségletét mérsékelni...*

— 1981-ben a Kőolajkutató Vállalat 16,1 millió dollár értékű importanyagot beszerezve oldotta meg termelési feladatait, ez az érték az idénre körülbelül 6 millióra csökkent. A napi munkát el tudjuk végezni kevesebb importanyagot felhasználva is, az ennyire erőteljes importkorlátozás azonban a kitűzött fejlesztési feladatok megoldását, a nagy mélységű kutató és feltáró program végrehajtását veszélyezteti. Az eddig megszokott import-

an
fel-
adatok nem vonnak el erőt a hazaiaktól?

— Évekkel ezelőtt, hogy gazdálkodásunk hatékonyságát, eredményességét javítsuk, mindenképpen javítanunk kellett munkánk szervezettségét. Amikor az elemzéseket elvégeztük és a szükséges intézkedéseket megtettük kiderült, van néhány fölösleges fúróberendezésünk. Eladhattuk volna őket, mi azonban inkább munkát kerestünk nekik — külföldön. És ma már évente körülbelül tízmillió dollárt hoznak a „fölösleges" emberek és gépek.

VSzJ.

Győrfi Sándor, szobrán

BAJCSY-ZSILINSZKY ENDRE SZOBRA

Születésének századik évfordulója alkalmából Budapesten az Engels téren fölállították Bajcsy-Zsilinszky Endre szobrát. Az erőteljes kompozíció Győrfi Sándor alkotása.



–: Hazai Tükö

Új Tükör

43.

.15.

XXIII/24

tem az előző há-
n nem volt gyer-

majd

Győrfi Sándor szobrász- és grafikusművész

Győrfi Sándor, Király Vilmos és Fritz Mihály plódmezővásárhelyen állították ki Szabolcsban készült alkotásaikat.

Tóth László: Munkácsy-díjas szobrászművész
Kelet-Magyarország, 1983. okt. 8.

Győrfi Sándor, szobrász

L. Csányi Árpád

– Díjak, kitüntetések – 1986 8.

Élet és Irodalom Bp. 1986. ápr. 4. XXX/14

Művészet
1985. augusztus
8–12. old.

Ismét realizmus

Győrfi Sándor szobrászata

szobrászművész pályaképe

A magyar művészettörténet páratlanul fényes példákkal szolgál a belső és külső erők találkozásáról, szavakon, formákon túli, mögöttes együtthatásairól. *Koszta József* józan feszültségű, fényittas színekkel izzó képein maga a forró nyarakat viselő táj jelenik meg. Benne az ember s a növényzet, a tikkasztó nap perzselő fényében. Nem a festő kiáltása, a drámai hang, ami képeiből a színek szigorával szíven üt bennünket, hanem a környezet valósága, a tájban az életért dolgozó ember helytállása, komor, szép keménysége. A nyarak hevét Koszta képeiben a társadalmi igazságtalanságok miatti haragok is forrósítják. Koszta élő színei élő szavak képzőművészetünkben. A napfény, a föld és a föld népének drámája fejeződik ki képein, semmiképpen sem pusztán csak alanyi alkotásaiban. Nemcsak egy emberé, a festő Koszta Józsefé az erő, ami feszül bennük, hanem azé a természeti és emberi környezeté is, ami körülvette a szentesi tanyásgazda festőt. Mint ahogy *Egry József* ecsetje sem csupán az ő alanyi érzései szerint formálta képei csodálatos íveit, hanem a Balaton vize és a nap fényeinek kívánsága szerint is. A környezet és a festő áthatásaiból született kép magában hordozza azoknak az együttléteknek az emlékét, amik nyomán a festő is úgy érezte, más ember lett. Sokan úgy vélik, az élő szavak az élő formák ideje lejárt. Senki sem bízik már semmilyen „egyetlen szó" erejében. A mai emberek már csak magyarázzák élethelyzetüket, igazi valójukat meg nem mutatják. S a festők sem tekintenek már környezetükre, csak önmagukból festenek a divat szerint, hogy bizarroknak, okosaknak, szépnek látszódjanak. S a modern művészet által nem reflektált, nem megszólított környezet rezignált közömbösséggel fogadja a modern vizuális attrakciókat, mint az elidegenülő világ újabb térnyeréseit. Igen, a mákonyos modernség szellemiségében fogant művekben egyre kevesebb a szemlélőben társra találó élmény. Hiszen a drukkereik által különös embernek kinevezett művész végképp megszünteti önimádatának gátlásait, „meghiszi", „produkálja" önmagát. S amikor már önmagában semmi tapsra érdemes műötletet sem talál, a divatmagyarázó hecckedvelők önkéntes médiuma lesz. „Én létrehozom, a szakértők pedig értelmezik műveimet" – hallhatjuk a kijelentést, a minden cinkosságra vállalkozó művész titánok nyilatkozataiban. Miszerint elfogadják, sőt remélik, hogy az értelmezők teremtsék művészetüket. Kosztáék és a maiak művészete között nyilvánvaló a kontinuitás teljes hiánya. Nem azonos a művekben megmutatkozó emberi minőség. Az ember nagysága abból adódhat, ha felismeri a reá ható, benne magasabbrendű élethez jutó, s az emberi igazság kimondásához

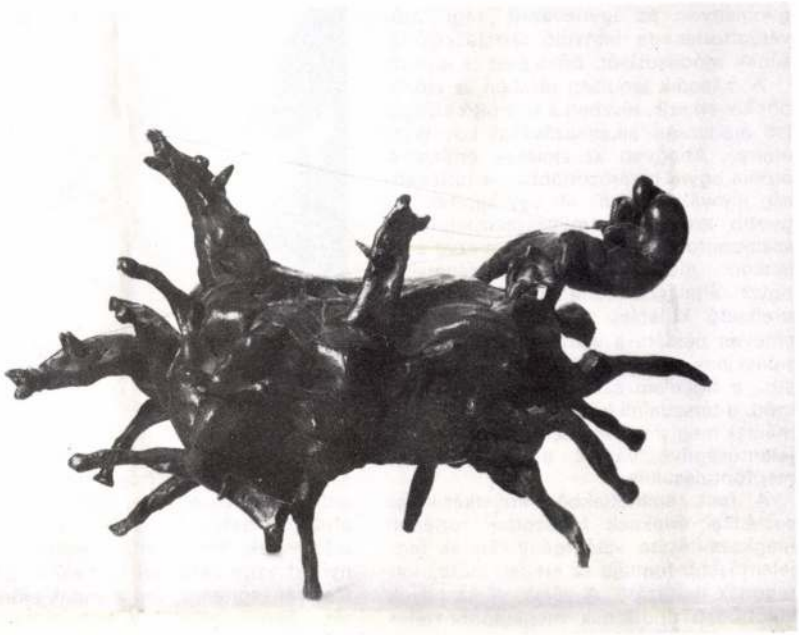

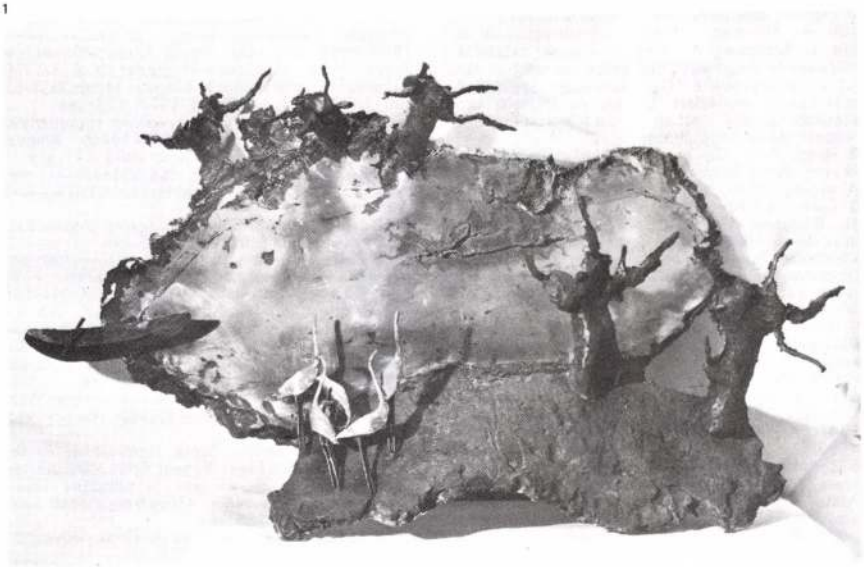

1 Győrfi Sándor: Körös-parti táj, bronz, 130x80 cm, 1983
2 Győrfi Sándor: A ménesek emlékére, bronz, 40 cm, 1979, vázlatterv
3 Győrfi Sándor: Nagyapám, bronz, 37 cm, 1976
4 Győrfi Sándor: Karcagi fuvaros, bronz, 55 cm, 1979

8 Keszthely, r. k. (egykori ferences) templom szentélye. Az ablakbéllet dekoratív festése feltárás után (fotó Makky Gy.)
9 Siklós, várkápolna, a déli oldal fülkéje
a) Szent Lénárd és László az első falképrétegből (XV. század első harmada), Vir dolorum és Agnus Dei a második állapotnak megfelelően
b) Szent László és Lénárd, leválasztott falkép a második festésrétegből (a XV. század közepe után)
10 Magyarszecsőd, a r. k. templom északi fala Dekoratív festés mészalapon (XVII. század) (fotó Hegede B.)

10

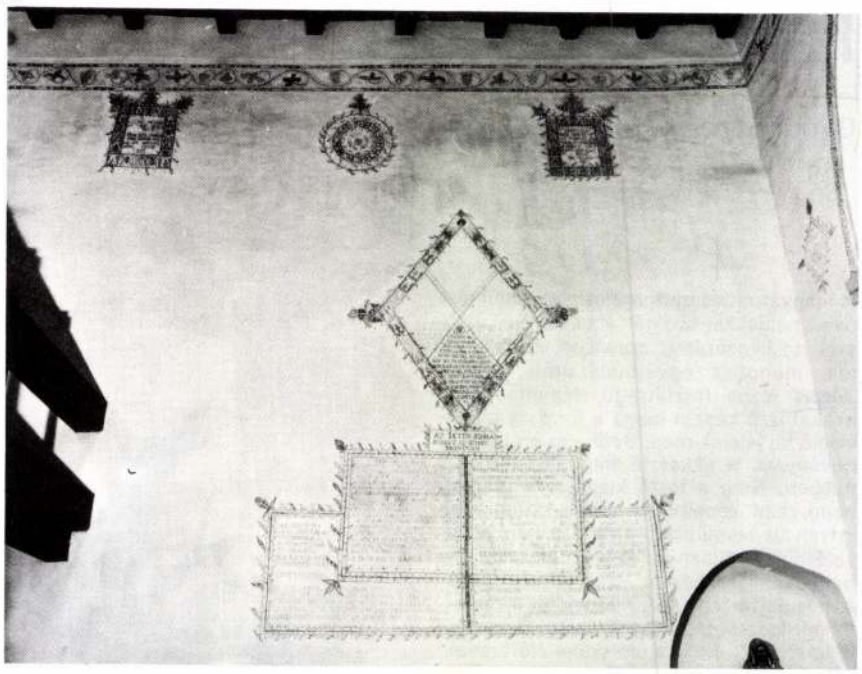

gyományos, az úgynevezett „régi" művészettörténetre irányuló specializálódásának módosulását, bővülését is igényli.

A második tanulság részben az előzőből következik, részben a komplex vizsgálati módszerek alkalmazásának következménye. Ahogyan az emlékek értékelésmódja egyre határozottabban a történetiség irányába tolódik el, úgy kapnak nagyobb szerepet a művészetszociológiai szempontok is – ebben megegyezve a jelenkori magyar művészettörténet-írás egyik általános tendenciájával. Olyan, uralkodó kutatási témakörök esetében, amilyen például a városi építészetnek és típusainak a fejlődése, a népi építészet stb., a figyelem szükségképpen az életmód, a társadalmi környezet történeti formáinak megismerése felé fordul, s különös jelentőségűvé válnak a műfajtörténeti megfontolások is.

A fent említettekből következik az esztétikai értéknek fokozottan történeti megközelítésére való igény. Ennek legjelentősebb formája az eredeti műfaji kategóriák tisztázása. A várak, várkastélyok különböző típusainak megkülönböztetésében igen jelentős eredményeket hozott e szempont bevezetése a pusztán formális tipológia alkalmazásával szemben, s még nagyobb jelentőségűek azok a kísérletek, amelyek a középkori és a középkor utáni udvarház, illetve megerősített nemesi lakóhely terminológiájának rekonstrukciójára vállalkoztak.[17] Ugyancsak jelentős tapasztalatok halmozódtak fel az építéstechnika történetére, a konkrét munkaszervezeti formák ismeretére nézve. Ezeket a problémákat s velük együtt a csak mesterember, illetve az autonóm művészegyéniség értékelésének kérdéseit, az eredetiség, illetve az idegen invenció felhasználásának bonyolult összefüggéseit a legteljesebben és más korszakok számára is utat mutató módon a barokk művészet kutatása, mindenekelőtt *Voit Pál* tisztázta.[18]

Az utóbb említett problémakör is aláhúzza a műemlékkutatás komplexitásának igényét. A modern műemlékkutatás csak részben épületfeltárás; nem lehet meg a filológiai munka, különösen pedig az írott források értelmezése nélkül. Történeti tudományként vállalt szerepe, az értékelés történeti hitelének igényéből következő eszmetörténeti megalapozás igénye és az interpretáció társadalomtörténeti iránya egyaránt ezt a módszeres megalapozást igényli.

Mindezek a tanulságok olyan kutatási eredményeket jeleznek, amelyekkel a műemlékkutatások nemcsak nagy hasznára válnak a magyar művészettörténet-írásnak, de annak élén is haladnak, kérdéseket tesznek fel, módszereket tűznek ki számára. Bizonyos, hogy mint eddig is, a művészettörténet-írás nemcsak passzív átvevője lesz a műemlékkutatások eredményeinek, hanem vitára ösztönző, bizonyítást vagy cáfolatot igénylő megállapításaival segíteni is fogja annak előrelépését. Mindkettőjük fejlődésének ez az egyedüli útja.

Marosi Ernő

Jegyzetek

1 Ez a tanulmány 1982 végén, az Országos Műemléki Felügyelőség 25 éves fennállása alkalmából rendezett tudományos ülésszakon tartott előadásnak kissé módosított változata. Az ott elhangzott egyéb előadások megjelentek: Császár László, *Történetiség és műemlékvédelem.* Műemlékvédelem, XXVII(1983), 161. skk; Román András: *A magyar műemlékvédelem helye a világban,* uo. 166. skk. Mivel szempontjainak érvényesülését azóta nem látom, s nem találom a magyar műemlékvédelemről megjelent népszerű áttekintésben sem (*A műemlékvédelem Magyarországon.* Szerk. Császár László. Budapest, 1983.), közzétételét időszerűnek látom – részben mint a felsorolt irodalom recenzióját és kiegészítését

2 Riegl, Alois: *Der moderne Dankmalkultus, sein Wesen, seine Entstehung.* Gesammelte Aufsätze. Augsburg–Wien, 1929.

3 Gerevich Tibor: *Magyarország románkori emlékei.* Budapest, 1938; Dercsényi Dezső: A honfoglalás és az államalapítás korának művészete és a következő fejezetek. *A magyarországi művészet története* I, Budapest, 1956; *A román kor művészete,* uaz., Budapest, 1973; *Románkori építészet Magyarországon,* Budapest, 1972.

4 Balogh Jolán: *Az esztergomi Bakócz-kápolna.* Budapest, 1955; *Kora-renaissance. Késő-renaissance. A magyarországi művészet története* I. Budapest, 1956. 249. skk; *A művészet Mátyás király udvarában I–II,* Budapest, 1966; Matthias Corvinus und die Renaissance in Ungarn 1458–1541. Kiállítási katalógus (Schallaburg). Wien, 1982.

5 Zádor Anna–Rados Jenő: *A klasszicizmus építészete Magyarországon.* Budapest, 1943; Zádor Anna: *A magyarországi művészet a XIX. század első felében.* Magyar művészet, 1800–1945. Budapest, 1964. 9. skk.

6 Vö.: Magyar Műemlékvédelem, 1973–1974 Budapest, 1977 – újabban ismét: Magyar Műemlékvédelem, IX., Budapest, 1984. – Építés–Építészettudomány, XII(1980) (tanulmányok Dercsényi Dezső tiszteletére); XV(1983) (Tanulmányok Entz Géza tiszteletére)

7 *Magyarország műemléki topográfiája* I, Esztergom műemlékei I, Budapest, 1948; II. Győr-Sopron megye I: 1956; III. Nógrád megye: 1954; IV. Budapest I: 1955; V. Pest megye I–II: 1958; VI. Budapest II: 1962; VII. Heves megye I: 1969; VIII. Heves megye II: 1972; IX. Heves megye III: 1978.

8 Genthon István: *Magyarország művészeti emlékei I,* Budapest 1959; II: 1961; – Zakariás G. Sándor: *Budapest művészeti emlékei:* 1961.

9 Entz Géza: *Nyugati karzatok románkori építészetünkben.* Művészettörténeti Értesítő, VIII(1959) 130. skk. és: *Még egyszer a nyugati karzatokról.* Építés–Építészettudomány, XII(1980), 133. sk.

10 Csemegi József: *A középkori építészet szerkesztési módszerei.* Művészettörténeti tanulmányok. A Magyar Művészettörténeti Munkaközösség Évkönyve, 1953. Budapest, 1954. – Szakál Ernő: *„Gotisch"-geometrische Konstruktionen im Bauwesen und in der Steinbildhauerei.* Acta Technica, 67(1970), 65. skk.

11 Menclová, Dobroslava: *Blockwerkkammern in Burgpalästen und Bürgerhäusern.* Acta Historiae Artium, IX(1963), 245. skk; Dávid Ferenc: *Gótikus lakóházak Sopronban.* Magyar Műemlékvédelem 1967–1968. 117. skk; Dávid Ferenc–Schönerné Pusztai Ilona: *A soproni Pozsonyi út 3. sz. ház kutatása és helyreállítása.* Magyar Műemlékvédelem, 1973–1974. Budapest, 1977. 125. skk.

12 Dávid Ferenc: *Műemlékvédelmi tudományos konferenciák Sopronban* (1976–1978). Magyar Műemlékvédelem, IX. Budapest, 1984. 427. skk.

13 Tóth Sándor: *Régészet, műemlékvédelem, történelem.* Építés–Építészettudomány V(1973,) 617 skk.

14 Dávid Ferenc: *Műemléki kutatás Sopronban.* Műemlékvédelem, XII(1968), 206. skk.

15 Vö.: Gervers-Molnár Veronika: *Sárospataki síremlékek.* Budapest, 1983; V. Ember Mária: *XVI–XVII. századi ruhadarabok a sárospataki kriptákból.* Folia Archaeologica, XIX(1968), 151. skk. – E. Nagy Katalin: *Die Tracht eines vornehmen ungarischen Mädchens aus dem XVI. Jahrhundert.* Restaurierung und Rekonstruktion des Boldvaer Fundes. Ars Decorativa, 7(1982), 29. skk.

16 Vö.: Zádor Anna: *Restoration of Historic Gardens in Hungary.* Journal of Garden History, Vol. 3., No. 4., 333. skk.

17 L: *Várépítészetünk.* Szerk. Gerő László Budapest, 1975, különösen: Fügedi Erik: *Várépítészetünk kezdete.* i. m. 45. skk. – Koppány Tibor: *A castellumtól a kastélyig.* Művészettörténeti Értesítő, XXIII(1974), 285. skk.

18 Voit Pál: *Tervek, mesterek és a mű.* Művészettörténeti Értesítő, IX(1960), 265. skk.

3



támaszt adó, a környezetéből sugárzó erőket. Kosztáék világképe a teljes egész, a mindenség, a föld, az ember, a nap szépséges erőinek drámája; a maiaké, a formai specifikumokra szorítkozott, a semmi ágán csüngő alanyiság. Kosztáék művészetében a szorongó, uraik által megalázott magyar nép ismert önmaga nemesülő énjére, akik a modernek művészetét nem kérik, mert segítségükkel nem jutnak el önmaguk megértéséhez. Az elmúlt évtizedek viszonylatos jóléte nem korrumpálta annyira a magyarságot, hogy a művészetben csupán a henye örömszerzést keresse. Hiszen önmaga emberré, nemzetté válásának szép megvalósulásaival találkozott, s találkozhat századunk első felében született magyar képzőművészeti alkotásokat szemlélve. A művészetekben a történeti tanulságok szerint bizonyos nemzeti egzisztencia is megvalósul. Olyan magatartásformák rögzülnek a művekben, amelyek tiszteletet keltenek. Ez a többlete, ez a mássága a magyar képzőművészeti alkotásoknak az európai stílusfejlődésbe kapcsolódó elemzések során értékelhetetlen etnikai sajátosságnak tetszik; nekünk magunknak azonban nem értékelhetetlen, sőt azt látszanak igazolni, azt a reményt táplálhatják, hogy talán saját szavunk is lehetne korunk képzőművészetében. A polgári objektivista művészettörténeti elemzések csökönyösen ragaszkodnak a megméretések során az új formai tények

4



egymás utáni, egymásba kapcsolódó logikai rendjéhez. Mert úgy vélik, hogy e tényekhez ragaszkodásukkal a pártatlan tudományt szolgálják. Ezek azok a tények, amik érzéketlenek a művészetek etnikai többlete iránt. Amivel nemcsak a mű produkálódik, hanem a közösség kollektív érzésével alkotó művész képbe írt szava is. A hűvös formai-logikai elemzések nem érzékelik a művek hőfokát. Ezért sántít az ítélet, amikor *Csontváry* küldetéses, szent egzaltáltságú művészetét a bölcs-naiv finánc *Rousseau* művészete mellé sorolják. Vagy ha *Derkovits* aszketikus proletár hívőségét a német expresszionizmus hazai képviselőjeként kezelik. Ugyanígy érthetetlen Egry és Koszta művészetének posztimresszionista megjelölése, ami semmit sem jelent azon kívül, hogy e szó hallatán az impresszionista stíluskorszak után készült műtárgyra kell gondolnunk. Sajátos magyar művészeti

5 Győrfi Sándor: Játszó lovak, bronz, 37 cm, 1977
6 Győrfi Sándor: Györffy István, bronz, 165 cm, 1984
7 Győrfi Sándor: Györffy István, bronz, 165 cm, 1984

vonulat megnevezésére nincs szavunk. A sajátos magyar stílus meglétének érzékelését csupán Genthon István dokumentálta Az új magyar festőművészet története (1935) c. kötetében, romantikus realizmus címszó alatt. Ahol Riedl Frigyes irodalomtörténeti vizsgálódása nyomán ismertetett magyar érzékenységnek és temperamentumnak a szakmai ismereteket és stílustörvényeket olykor figyelmen kívül hagyó, a festészet területén is hatásos megnyilvánulását értelmezte romantikus realizmusként. Nyugodt szemlélődés és érzékenység jellemzi az e stílussal jelölt festőket, akiket e felismeréseik kifejezésében nem zavar meg a korszerűség eszméje. A jó szemű és biztos ítéletű Genthon István észlelete nem alaptalan. Ám képzőművészetünk ilyen tekintetű méltatására az utóbbi esztendőkben nem volt példa. Képzőművészetünk romantikus realizmusa azonban nem szűnt meg. Ma is ráillik művészeink munkásságának jó részére ez a stílusmegnevezés.

Győrfi Sándor karcagi szobrászművészünk élő formaigazságot megmutató szobrászata tudottan vagy talán szándéktalanul a realizmusnak, az alkotói érzékenységet, emberi józanságot és nyugodt értelmezést feltételező, a környezeti hatásokat befogadó teljesség igényét teljesíti.

Győrfi Sándor 1951-ben született Karcagon. 1969-ben elvégezte a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumot, ahol *Borbás Tibor* ismertette meg vele a szobrászat alapfogalmait. A Képzőművészeti Főiskolára azonban csak 1973-ban vették fel. A gimnázium elvégzése és a főiskola elkezdése közötti 4 év alatt katonáskodott, majd Karcagon édesapja mellett csikós volt. Életének csikós korszakát keserű iróniával: „én vagyok az utolsó csikós", úgy említi, mint Ady Endre: „én vagyok az utolsó magyar", hogy maga sem akar hinni saját szava igazában. Kegyetlenül szépek lehettek a szilaj mének mellett eltöltött évek. Meghatározták emberi karakterét, pusztai ember lett. Kevés, de élő szavú, mint a ridegpásztorok. Beszélgetés közben tekintetét messziről vezeti arra, akivel beszél, rálátása van a tárgyakra, úgy tetszik, lételeme a létező dolgokat körülvevő tér. A karcagi pusztán megízlelte a tekintetnek szabad utat nyitó, végtelennek tetsző tér nyújtotta szabadság érzését. Ez az érzés táplálja szuverénitását szobrai téralakításában is. 1978-ban végezte el a Képzőművészeti Főiskola szobrász tanszakát, ahol *Mikus Sándor, Somogyi József* és *Rátonyi József* voltak a mesterei. A főiskola elvégzése után szülővárosába, Karcagra költözött. Ahol 1979-ben elkészíti és a város 1980-ban fel is állítja első köztéri bronzszobrát. A *Ménesek emlékére* című művet, ami személyes élményének kifejezése. Személyes emléke a ménes ezernyi lábú, egyenergiájú, fékezhetetlen tömege, ez az olykor megvaduló tömeg a csikós számára mégiscsak lóegyedekből áll, akiket fékentarthat, és akikkel egyetértve visszafoghatja a ménes teljes megvadulását. A szobor az ember és a lovak küzdelmét fejezi ki. E két energia küzdelmét, tulajdonképpen szimbiózisát látjuk a szoborban. A lovak szilajabb, vad erejét fékezni, s mindenképpen irányítani akarja a lovak tomporán álló csikós. Eldöntetlen a küzdelem, mert a csikós irányítása valójában kapaszkodás önmaga épségéért, igazából lélekvesztőben áll a háborgó tengeren, s a hullámok tarajába kapaszkodik. A Ménesek emlékére című mű az ismert életigazság megmutatása is. Az önmaga erejére utalt ember kevés reményű küzdelmét látjuk az ő erejét sokszorosan meghaladó elemekkel. Az embernek ez az elemekkel küzdésre rendelt léthelyzete képzőművészetünkben Koszta József képeiről ismerős. Pedig a századunk első harmadában alkotó festő és a ma alkotó szobrász művészete között semmiféle programszerű kapcsolat nincs. Ez a párhuzam egyben arra is rávilágít, hogy a magyar képzőművészetben az érzékletes igazság ténye mindig meggyőzőbb eredményeket teremtett, mint a szép igénye. Ezért nehéz elfogadtatni hazánkban még a tényleges formaértékeket hordozó absztrakt képzőművészeti produktumokat is. A korszerűség és a modernség ma már nem meggyőző érv mellettük. Mai élethelyzetünkben megmaradásunkat jobban segítő igényünk az igaz – mint a szép.

5



Győrfi Sándor eddigi munkásságának minden eredményét összegző fő műve a Györffy István karcagi néprajztudóst ábrázoló 250 cm-es figuraméretű köztéri bronzszobra, amit a közös szülővárosban Karcagon állítottak fel, 1985-ben az igaz emlékű néprajztudós, a Nagykunság krónikása születésének a 100. évfordulójára. Ez a mű nemcsak az ő szobrászi munkásságában, hanem a magyar szobrászat történetében is jelentős. Készülése történetének kezdete a messzi múlt homályába vész, a mindkettejük, az ábrázolt és az ábrázoló születése előtti időkbe. Ha nem is foglalkozunk homályban való kutakodással, azt bizton állíthatjuk, hogy a szobormű nem úgy, akkor és azzal kezdődött, ahogy s amikor a szobrász mintázásába kezdett. Formáinak keletkezése azokban az idős parasztembereket ábrázoló portrékban kezdődött, amelyekben szobrászunk kereste és hellyel-közzel már meg is találta a hely specifikumát is tartalmazó formavilágot. Ehhez a legbiztosabb alapot önmagában találta meg a karcagi pusztán kialakult térlátásában. Hiszen a pusztán minden élőlény, minden növény, minden tárgy bizton önmaga lehet, oly bőséges a körülöttük létező, egyediségüket erősítő tér. Ebben az életrajzi vonatkozású tényben mutatkozik meg az oka annak is, hogy a Györffy István-szobor minden formájának saját egzisztenciája van. Egyenlő jogú, saját feladatú formák szövetsége, a sokegységű, mégis közös jelentésű szobor, amely elméletieskedés nélkül valósítja meg a Hildebrand-féle, a térlátás tapasztalatára épülő szoboreszmét. Ám nem programszerű, nem tanítványi ez a kapcsolódás a nagy teoretikus német szobrászeszméhez. Szobrászunk inkább vállalkozik megvalósítani a szobrászatot magát, mint alkalmazni a szobrászati vonatkozású elméleteket.

Nemcsak szobrászi látásának tökéletesedése előzte meg a főmű születését Győrfi szobrászatában, hanem a szoboröntés új technikájának kitalálása, meg-

6



teremtése is. Ez az új technika valójában ősidők óta ismeretes, a viasz elvesztésén alapuló öntési módszer. Valójában e régi technika megújítása szobrászunk találmánya, ami megint csak valami, mert már mások is próbálkoztak vele, sikertelenül, s két és fél méteres, széken ülő alakos szobrot ő öntött Magyarországon először ezzel a technikával. Tökéletes szép felület az öntés eredménye. Élő, eleven ez a szoborfelület, érzékletesek a jóízű, eredetiségüket megtartó formák. S nem jelentkezik a szoboralakon, a kivitelezési-technikai sematizmus. Ha ipari újításnak fognánk fel teljesítményét (hány régen elfelejtett technikai megoldás jelentkezik találmányként az iparban), országos hírt szerzett volna vele. De a szobrász nem ilyen módon újító. Hiszen belső, szakmai feladata új formák teremtése. Győrfi Sándor felismerte, hogy az új formák új technikával hitelesebbek.

Tehát új formaigazságok felismerése, s bizony a sok fáradsággal megszerzett öntéstechnikai ismeretek birtoklása előzte meg azokat a minden bizonnyal boldog pillanatokat, amikor a kun–magyar szobrász a kun–magyar tudós szoboralakjának megformálásához kezdett. Formai eszközeinek és technikai lehetőségének jó részét ekkor, 1984-ben a maga eredményének tudhatta a Képzőművészeti Főiskolán 1978-ban végzett szobrász.

Mi is igazában a viaszöntés jelentősége? Elsősorban az, hogy a homokforma öntéssel elérhetőnél érzékletesebb szoborfelületet ad. Másodsorban, hogy kiiktatja a szobrász és a készülő szobor közé ékelődő technikai bürokráciát. Mert a technikai bürokrácia a maga előírásait, kötelező óvintézkedéseit a totális koncentrációra kényelmes emberek védelmében teszi. Egy 250 cm-es szoborhoz szükséges több mázsa folyékony forró bronz előállításához és formába szilárdításához a mai nagyipari technológia igen sok és bonyolult ellenőrző műszert alkalmaz. S bő rátartással szabja meg a technikai fegyelmet. Az előírásos fegyelemnél azonban csak a célszerű fegyelem lehet biztonságosabb: ha a munkavégző teljes figyelmével képes koncentrálni munkájára. A viaszelvesztéses öntéstechnika megismételhetetlen. Vagy átlényegül a viaszforma bronzszoborrá az öntés során, s ekkor megtörténik a csoda, de ha a csoda nem teljesült, akkor a több hónapos előkészítő munka elvész, s újból lehet készíteni a viaszformát. A viaszöntés tehát az a munka, aminek jól ismert mai neve: vállalkozás. Győrfi Sándor arra vállalkozott, hogy Karcag város nagy alakjának szobrát a műteremház udvarán ásott több köbméter szélességű és mélységű gödörbe önti ki, az anyaföldbe, valahogyan olyan módon, mint ahogy a harangöntők öntik a harangot. Sikerült. S most épen-készen ott áll Györffy István karcagi néprajztudós ülő szobra a Karcagi Múzeum klasszicista stílusú épülete melletti parkban, de az épülethez kapcsolódva. Meg kell állnunk egy merengésnyi időre a különös egybeesés érzékelésénél. Úgy született ez a szobor, mint a földműveskultúrák istenei, akik alászállottak a föld mélyébe, meghaltak és föltámadtak. A néprajz tudósa, élte után maga is részesült az általa jól ismert misztériumban: bronzképében földbe szállott a gödörbe öntés során, majd szobor képében föltámadott testi alakja, de szellemi léte is. A Györffy-szobor szellemi léte, magatartása a realitás maga. Úgy van rendjén a világ, ahogy ez a szobor mutatja. Látó és értő ember az, aki szoborként „széket ül". S aki székhelyen – ez esetben Karcag a Nagykunság székhelyeként értékelődik – széket ülhet, az ítélhet, megbocsáthat, parancsot szólhat. És kell is szólnia, mert széket kapott a nép lelkét ismerő néprajztudós. És szól is e formákba lényegített tekintete erejével, nyugalmával, magatartásával. Él ez a szobor, mert bár rideg és kemény, anyagába, a bronzércbe – amit a szobrász szándékosan nem lágyított simulékony, puha formákkal – az élő emlékezés reali-

7



8 Győrfi Sándor: Szücs Sándor emlékére, bronz, 12,5 cm ∅, 1983
9 Győrfi Sándor: Gabriella, bronz, 40 cm, 1983 (fotók Kozma K.)

8

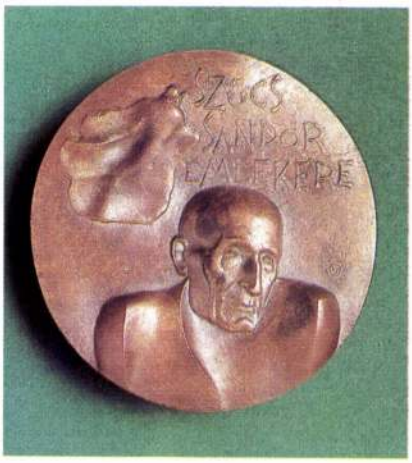

tásait rögzítette, az őbenne és a kortársaiban élő tiszteletet a régi, igazi emberek iránt.

Jelentésében és formájában is egész ez a szobor. A hideg, kritikus szem sem találhat rajta egyetlen üres formai frázist, sem átvett klisét. Szuverén alkotás. A kompozició egészének s a szobor minden egyes formájának oka megtalálható alkotójának élettörténetében. Szobrászunknak nem a mégoly egyéni formai prekoncepció teljesítése, hanem az életigazság kifejezése volt a célja: megmutatni, hogy milyen ismereteket hagyott maga után az igazi ember. De mert nem kapcsolódik egyetlen forgalomban levő stílusirányzathoz sem, művészete korszerűtlennek is tekinthető. Ám amennyit az ilyen korszerűtlenség esetleg elvesz művéből, annál többet ad hozzá a megértett és kifejezett életigazsága.

A korszerűnek mondott művészeti igény végleges alanyiságra kényszeríti a művészeti produktumok készítésére vállalkozókat. Újabban az egyéni alkotó alanyiságánál az erősebb s hatékonyabb társas kapcsolat teremtésére alkalmas alanyiság felkarolásának feladata hárul világszerte a művészekre, mégpedig közösségük lelki alkatának kifejezése, s megmutatása annak, mi lakik saját népük szívében.

A hajdani udvari művészetek pozicionalizmusát tovább használó elit művészetek felülről lefelé sugárzása világszerte nem érlel az emberekben bizakodást, új reményeket. A nép igényét megértő-megfogalmazó és megoldó építészek, építészeti produktumok sem aratnak sikert azok között, akiknek az igényét felülről olyan jól megértették és megoldották. Mindezek pedig kérdéseket támasztanak a művészetek felülről vezérelhetőségének realitásairól. Az egyoldalú autonomitásokat meghaladva a képzőművészeti realitás szálai, élethez kötő gyökerei, a közös lelki alkatú, közös kultúrájú emberek társulásához vezetnek, ahol legalább egy közösség múltismerete, élettapasztalata, jövőt látó és sejtő képzetei szűrőjén értékelődnek a képzőművészeti teljesítmények és vállalkozások. Szükséges, hogy a művészet alászálljon a közös emberi lét mélységeibe, mert e helyen kívül nincs más hely, ahol újjászülethetne, hogy ismét élőszót szóljon, élő formát teremtsen. S egy művész sem lehet különb, mint amilyent a föld, mely életét adta, teremteni képes.

Karcagi műtermében beszélgetvén Győrfi Sándor megvallotta, hogy Győrffy István szobrába édesapja alakját is beleformálta a hasonlóság miatt. Mert lehet, hogy szegről-végről rokon is a két azonos nevű család. Ő maga nem ismerhette, nem láthatta életében a nagy hírű tudóst. Fényképekről, elbeszélésekből és műveiből ismerte meg személyiségét. A tudós írásainak ismeretéről tanúskodnak szobrászunknak a réti és vizi világgal foglalkozó munkái: *Körös-parti tájkép, Memento,* amiket meglátni a nagy elől rögzített emlékezete segített. Győrfi Sándor tudja, hogy olykor apja eszejárása szerint gondolkodik, s hogy olykor a tudós „rokon" szemléletével is látja a körötte lévő világot. Mindkettő a múlthoz kapcsolja. Talán korszerűbb ember lenne, ha túllépne az emlékeken, ám ő megmarad az ősök tiszteteténél. Ez a tisztelete életet kapott szobrában a formák által, s a formák, amiket ő teremt, életigazságot, az élet reális tényeit mutatják, amik segítenek továbbvinni az életet.

Kovács Gyula

9



Népszabadság

Győrfi Sándor

Amikor csak vesztesek vannak...

Gondolatok egy új köztéri szobor ürügyén

AZ UTOLSÓ VESZTES majdnem én lettem. Éppen a külső sávban manővereztem a kocsival, hogy még idejében vehessem a kanyart az Engels teret a Deák tértől elválasztó útszakasz irányába, amikor a váratlanul elém táruló látvány miatt hirtelen lelassítottam. Hajszál híján belém szaladtak. *Nekem* szerencsém volt. Nincs az a rendőr, aki elhitte volna, hogy a karambolt egy negatív esztétikai inger váltotta ki, és hogy az útszélre kitett új emlékmű bizonyos esetekben balesetveszélyes.

Túlérzékeny lettem volna? Immár gépkocsi nélkül visszamentem a helyszínre, és a következőt tapasztaltam. Egy másfélszeres életnagyságú ülő szoboralak — a *Bajcsy-Zsilinszky Endrét* ábrázoló — másfél méteres magasságban a föld színe fölött hevesen előrehajlik, bal karjával olyan fenyegető mozdulatot tesz, amely legkevésbé a keskeny járdán sétálóknak szól. „Az üzenet" az úttesten közlekedőkre hat, hála az emelvénynek és hála a portré messzenéző tekintetének. Ők azok, akik éppolyan reflexszerűen behúzzák a nyakukat és behunyják a szemüket, mint a szellemvasút szórakozva rettegő utasai, ha a kanyarban gombnyomásra működő és élethű mumus toppan eléjük.

Az élethűségben nincs is hiba. Bajcsy-Zsilinszkynek körülbelül ilyen arcvonásai voltak, temperamentumától nem volt idegen a szenvedély, és ismerve a parlamenti bútorokat, a megmintázotthoz mindenben hasonló karosszékből pattant föl a politikus, amikor kiosztotta — no nem az őróla elnevezett úton közlekedőket, hanem — az országárulókat. Tanú erre sok fénykép, történelmi memoár és persze az igazi karosszék, mint tárgyi bizonyíték. Ez utóbbi ugyan nemcsak díszszegecsekkel és a kárpitozást tartó gurtnikkal bírt, mint égi mása, hanem jó acélrugókkal is. Ám ez utóbbiak hiányát tudomásom szerint a *Képző- és Iparművészeti Lektorátusban* a témával három évig foglalkozó, és rengetegszer összeülő művészeti zsűri nem tette szóvá.

Nem, a zsűri valóban nem részletkérdésekkel foglalkozott attól a pillanattól, azaz 1983. október 31-től kezdve, amikor az első pályázatra beérkezett munkákat felülbírálta. A *Marton László, Gyurcsek Ferenc* és *Eskulits Tamás* készítette vázlatokkal kapcsolatban mondanivalóbeli, hitelességi és építészeti problémái voltak. Az utókorra hagyományozott dokumentumokból az is kiviláglott, hogy az ellenvetések jó ügy érdekében és az őszinte tiszteletadás szándékával hangoztak el, meg persze azért, hogy a Deák téren (!) a *Csikász Imre* alkotta és inkább zárt térbe kívánkozó lépő lány helyére (!) a városképbe harmonikusan illeszkedő emlékmű kerüljön. E szempontokat mérlegelve a zsűri együttesen jutott arra az álláspontra, hogy Eskulits Tamás plasztikája az építészeti terv módosítása és újabb zsűrizés után felállítható. A pályázatot így is megnyerte: általános vélemény szerint a fiatal szobrász magas színvonalú és a modellhez méltó művet alkotott.

Volt azonban egy bökkenő. A zsűriben részt vevő egykori harcostárs emlékei valamiképpen nem egyeztek az esztétikailag egyébként meggyőző és építészeti hibáitól időközben megszabaduló szoborkompozícióval. Ő úgy vélte, hogy Bajcsy-Zsilinszkyhez képest a figura túlságosan szelíd és elmélázó. Ennyi ellenvetés, úgy látszik, elegendőnek bizonyult ahhoz, hogy a többfordulós pályázat minden eredménye egy csapásra megsemmisüljön, hogy a részvevők, sőt a győztes „érdemeik elismerése mellett" a kivitelezés fáradságos munkája alól felmentessenek.

KIÍRTAK TEHÁT egy új pályázatot. Eskulits Tamást, az egykori győztest ugyan ide is meghívták, de a beavatottak már sejtették, hogy ezúttal neki van a legkisebb esélye. Ő már „leszerepelt" azáltal, hogy győztes pályázat ide, esztétikai érték oda, nem rendelkezett olyan „metaművészeti" képességgel, hogy tervét a kivitelezés helyzetébe hozza. Az új verseny ezúttal *Török Richárd, Körösényi Tamás, Kalló Viktor* és egy fiatal, nagyon tehetséges, karcagi illetőségű szobrász, *Győrfi Sándor* között dőlt el.

Azaz dehogy dőlt el. Ahogy újra és újra összeült a zsűri, az eredménnyel egyre elégedetlenebb lett. Egyik zsűritagnak arányproblémái voltak. A másiknak nem tetszettek a megmintázott kellékek. A harmadik a szobor feliratán akadt meg. A harcostárs pedig változatlanul kifogásolta a hasonlóságot, amely hol abban hibázott, hogy a szoboring nyitva volt (Bajcsy-Zsilinszky tudvalevő mindig begombolkozott), hol abban, hogy a terv túl békésre sikerült. (Úgymond Bajcsy-Zsilinszky vulkán volt, minden pillanatban felrobbant.)

A centenárium időpontja vészesen közeledett. Egy ponton túl elérkezett a lélektani pillanat, amikor kezdett nem érdekes lenni, hogy a tényleges tervek milyen tényleges hibákat hordoznak. Legalábbis 1986. február 26-án a zsűritagok már aszerint mérlegeltek, hogy ki az a szobrász, aki képes egyetlen hónap alatt végleges méretet és végleges bronzváltozatot létrehozni. Ki az, aki már csinált székben ülő figurát. Képletesen szólva minden szem Győrfi Sándor felé fordult. Ő már alkotott egy ülőszobrot, a Györffy Istvánét Karcagon. Ő az, aki az országban egyedül megbirkózott ebben a méretben a viaszvesztéses bronzöntő technikával. Azzal az eljárással, amely nemcsak érzékenyebb felületet hoz létre, hanem több nehézkes fázis kiküszöbölésével lényeges időnyereséget jelenthet a szoborállítóknak. Igaz, hogy a benyújtott tervet az egyébként éplátású zsűri problematikusnak tartotta. Igaz, hogy az építészeti elgondolásokat megoldatlannak vélte, de ezúttal ilyen apróságokra már nem lehetett figyelni. Különben is e stádiumban már nem is szobrász, már ezermester, még inkább varázsló kerestetett. Győrfi Sándor — az események különös dramaturgiája folytán — megkapta előlegbe azt a bizalmat, amely iránt hoppon maradt elődje a nagyobb stallum birtokában is hiába áhítozott.

A fordulatoknak ezzel nincs vége. Az egykori harcostárs legalább a zsűri tagja volt és az érdemi bizottságon *belül* fejtette ki — úgy látszik, mindent elsöprő — véleményét. A *Metróbernek*, mint a művészeti és a történeti kérdések iránt közönyös intézménynek viszont végig se kellett mennie a demokratizmus állította lépcsőfokokon. Ő csak „leüzent", hogy tizennyolc tonna súlyú szobor nem kerülhet a Deák térre a Csikász-szobor helyére, mert beszakad az aszfalt. Tegyék az emlékművet máshová.

Ha valamikor, ekkor kellett volna kiírni új pályázatot. Nem ez történt. Pontosabban nem történt semmi. Miért? Rejtély. A zsűriben helyet foglaló építész szakértő éppen csak azt nem mondta, hogy legfeljebb a testén keresztül engedi a művet a jelenlegi helyen felállítani. A zsűritagok között mégsem volt senki abban a helyzetben, hogy kimondja: vagy fogyasszák le a posztamenst, vagy alakítsák át a tervet a szükségmegoldáshoz alkalmazkodva. Az az építészeti megoldás ugyanis, amely harmincöt éves tradíciót őrizve változatlanul sportemelvényhez hasonlatos dobogó tetejére helyezte a hőst, mára végérvényesen kiüresedett és bombasztikussá vált. Még akkor is, ha ez a főhős nem állva mutat irányt, hanem ülve akar példát mutatni, és akkor is, ha a dobogó második-harmadik fokozatán tartózkodó „népképviselők" helyett 1986-ban csak egy-egy kőbucka emlékeztet egy régi konvencióra.

PEDIG ITT aztán nincs helye a győzelmi emelvénynek, itt csak vesztesek vannak. Foglaljuk össze a listát.

Vesztes az első fiatal szobrász, aki hiába nyert pályázatot, terve csak szép remény maradt.

Vesztes a második fiatal szobrász, aki kellő szakmai kontroll nélkül lesre futott, és így szépen ívelő pályáján folt esett.

Vesztes a fiatal szobrászat általában, mert a Bajcsy-Zsilinszky-szobor esete könnyen ürügyet szolgáltathat mindazoknak, akik a kipróbált jó-rossz régi mestereket mindig szívesebben látják, mint az új kezdeményezéseket.

Vesztes a Képző- és Iparművészeti Lektorátus zsűrije, a szakmai testület, amely nem volt képes megvédeni saját véleményét, kiharcolni a köz érdekében hozott saját döntését.

Vesztes az a szoborállítási elv, amely Somogyi József emlékezetes vásárhelyi Szántó-Kovács szobra óta lassan-lassan gyakorlat lett, nevezetesen, hogy az emlékmű legyen elsősorban szobor és ne háromdimenziós fénykép, hogy a hasonlóság nem a legfőbb jó, amit a szobrász elérhet. Hogy a cél egy olyan életképes szimbólum megteremtése, amelyért nem kár millió forintokat áldozni, mert beépülhet a közös tudatba.

És majd elfelejtettem: vesztes mindazon utódom, aki megtorpanva az úttestre vehemensen kipattanni kész figura látványától, mégis összetöri a kocsiját.

P. Szűcs Julianna

Szerb népdalok es hősregék

Székács József fordításainak másfél százada

Másfél százada, 1836 tavaszán, a nevezetes pesti Trattner—Károlyi nyomdában befejezéshez közeledett egy hozzáértéssel kiszedett és tipografizált, tetszetős küllemű, kissé hosszas formátumú, vaskosabb könyv nyomása és kötése. A könyv puha, barna fedelére régies betűkkel csak a címet nyomták: *Szerb népdalok és hősregék.* A kötet szerb lírai és epikus népdalokat tartalmazott Székács József (1809—1876) magyar fordításában, túlnyomórészt az érdemes szerb nyelvtudós és népköltési gyűjtő, Vuk Stefanović Karadžić (1787—1864) addig megjelent gyűjtéséből.

Székács József (Pest, 1836) kötete korszakos jelentőségű. Másfél évszázada ez volt az első magyar könyv, amely a szerb s tágabban a délszláv irodalomból megjelent. Megjelenése új fejezetet nyitott mind a szerb és magyar irodalom kölcsönösségében, mind az újabb kori szerb és magyar irodalmi kapcsolatokban.

A szerb népköltészet e magyar antológiájának háttere egyidejűleg külön korszakot is behatárol a szerbek és magyarok társadalmi és irodalmi áramaiban, egyező törekvéseikben tulajdon kultúrájuk és irodalmuk kibontakoztatásában már egy új felvilágosultság európai keretében és mozgásterében. E folyamattal egyidejűleg teljesedik ki a szerbeknél Vuk Karadžić sokrétű és korszakos életműve, a magyarságnál pedig a reformkor kiemelkedő irodalmi és nemzeti letéteményesek egész nemzedékét hozza magával.

Székács József a Békés megyei Orosházán született, szegény mesterember családjában, amely szlovák eredetű volt, s egykor Liptó megyéből származott az Alföldre. Bár a család már rég összeforrt magyar környezetével, apja kívánságára gyerekkorában megtanult szlovákul is. Mezőberényben és Sopronban tanulhatott, s életének szerencsés és sorsdöntő fordulata volt, amikor 1829-ben az egyik legtekintélyesebb és befolyásos magyarországi szerb családnál kapott nevelői állást. Több mint öt évig maradt a Nikolić család szolgálatában, melynek Temesvár közelében volt birtoka, s fiukkal két iskolaévet töltött a szerémségi Karlócán (1829—1831), kettőt Pesten (1831—1833) és egyet Eperjesen (1833—1834).

Karlóca ekkor már több mint egy százada az Osztrák—Magyar Monarchia szerbjeinek szellemi és művelődési központja volt a Magyarország déli részén meglevő szerb etnikum közepette. Hála előkelő neveltjének, egyik napról a másikra kapcsolatba került a karlócai pravoszláv szerb gimnázium és a tudós és irodalompártoló Stratimirović metropolita udvara körüli szerb értelmiségi körrel. Emlékezéseiből tudjuk, hogy épp a metropolita támogatásával tanulhatott meg gyorsan szerbül (amit megkönnyített szlovák nyelvtudása), s minden jel szerint neki volt része abban is, hogy az ifjú Székács figyelme a szerb népköltészet felé fordult. Vuk Karadžić szerb népköltési gyűjtésének több, korábban Bécsben (1814) és Lipcsében (1823—1824) közreadott kötetéhez Karlócán jutott, s első népdalfordítását Vörösmarty Mihály jóvoltából már 1830 elején megjelentethette a pesti *Koszorúban.* A modern szerb irodalmi nyelv megalapozásának, ábécéje és helyesírása megreformálásának és korszerűsítésének viharos időszakát élte ekkor a szerb literatúra. Vuk népköltési kötetei, grammatikája és szótára (1818), nem kevésbé személye körül megütköztek a nézetek, s Karlóca, Újvidék, Pest-Buda is színterei voltak nemcsak Vuk működésének, de nyelvújító, irodalomépítő küzdelmének is. Magyar irodalmár aligha kísérhette figyelemmel közelebbről egy másik nemzet nyelvi, irodalmi és kulturális megújhodásának folyamatát, mint ekkor Székács!

Stratimirović metropolita pártfogását és ösztönzését nyilván a szerb irodalom magyar fogadtatásának fényében is kell értelmeznünk. „Olthatatlan szeretetét és odaadását nemzete javáért és dicsőségéért" Vuk Karadzič is elismerte, s bizonyos, hogy a metropolita rendkívül előrelátón és világosan fogta fel Székács fordítói munkájának jelentőségét és horderejét, s lehető nagy hasznát is közvetítői szándékának a magyar literatúra felé.

Bár közvetlenebb és termékeny kapcsolatot nem alakíthatott ki Vukkal, mégis, legalább egyszer, találkozott vele: 1831. november elején, Zimonyban kereste fel, s egy későbbi, hozzá írt levelének tanúsága szerint Vuk szívélyesen és készséggel fogadta.

Pesten Székács közel került a Magyar Tudós Társaság körüli irodalmárokhoz és tudósokhoz, de az 1826-ban ott alapított szerb irodalmi, közművelődési és tudóstársasághoz, a *Matica srpskához* is, melynek folyóiratára, a *Serbski letopisra (Szerb Évkönyv)* még karlócai tartózkodása idején hívta fel figyelmét a neves szlavista Pavel Josef Šafařik (1795—1861), akkoriban az újvidéki szerb gimnázium tanára és igazgatója.

A *Szerb népdalok és hősregék* kéziratával 1835 végére elkészülhetett, s 1836 elején bízta barátjára, Kunoss Endrére, aki gondjaiba vette kiadását. Székács összességében 102 lírai népdalt és 21 hősi éneket fordított le és sorolt kötetébe. Bőséges, hozzáértően megírt magyarázatokkal kísérte őket, s egy rokonszenvező, meghitt hangnemű, de tudós bevezetést is fogalmazott elébük.

Mai fogalmaink szerint aligha ítélhető meg, mekkora sikere volt Székácsnak szerb népdalfordításaival. Az egyetlen kimerítőbb és terjedelmesebb ismertetést Garay János költő és kritikus írta. Elismeréssel szólt mind a szerb népköltészetről, mind Székács fordításairól. De az elkövetkező években is kapott Székács elismerést kötetéért, s fordításai szemlátomást bekerültek irodalmi köztudatunkba! Könyvét sokáig amolyan forrásmunkának is tekintették mindazok, akik a szomszédos Szerbia iránt érdeklődtek. Mi sem jellemzőbb erre, mint Urházy György *Keleti képek* című útirajza 1854-ből, melyben ezeket írja: „Azelőtt, hogy Szerbiába jöttem, már ismeretes valék a szerb népdalok és hősregék egy részével. A magyar irodalom egyik érdemesb bajnoka, Székács, már 1836-ban figyelmezteté azokra a magyar közönséget *Szerb népdalok és hősregék* című... nem pillanati becsű munkájában."

Tudományos Akadémiánk még a kötet megjelenésének évében levelező tagjává választotta Székácsot. Az ajánlásban különösen szerb népdalfordításait emelték ki.

A könyvnek utóélete is volt. Bár Székács már nem érhette meg, második kiadására is sor került. 1887-ben Gyulai Pál adta ki az „Olcsó Könyvtár" népszerű sorozatában. „Örömömre szolgál — írta a kötet elé Gyulai —, hogy... újra fölelevenithettem egy oly munkát, amely irodalmunkban a szerb népköltészet ismertetését sikerrel kezdeményezte."

Székács József e szavakkal bocsátotta útjára kötetét: „A munka ajánlva van a szerbeknek Dunán s Száván túl, szomszédinknak, hajdani bajtársainknak, kik utolsó harcaikban Európa méltó figyelmét vonák magokra, kik a mostani békenapokban... szép jövendőnek lépdelnek eleibe. Ajánlva van a szerbeknek Dunán Száván innen, testvéreinknek." Ha kezdetben nem volt is fordítói vállalkozása korszakos jelentőségének teljes tudatában, a könyv megjelenésének pillanatában — az ajánlás alapján ítélve — Székácsban már nem lehetett kétség, hogy az a maga nemében tett is ama törekvésekért, melyek őszinték és kölcsönösek voltak az adott történelmi pillanatban a szellemi közeledés útjának megvonásában.

Székács József antológiájának és fordításainak megjelenésével egy olyan folyamat éri el csúcspontját a szerb népköltészet hazai fordításában, mely a magyar irodalomban a XVIII. század vége felé a szerb népballadakincs felfedezésével veszi kezdetét (Goethe nyomán — s hála Kazinczynak!), és amelyben mezsgyejelentőségűek Vitkovics Mihály (1778—1829) átköltései szerb eredetiből s már Vuk gyűjtéséből. A szerb népköltészet legnagyobb elismerésének pillanatait éli az európai irodalmakban. Jelenléte a kortárs magyar költészetben is érezhető és nyomot hagyó volt („szerbus manier!!"), s ösztönző hatású önmaga szóbeli hagyományához való fordulásában, még költői gyakorlatának fejlődésében is.

A *Szerb népdalok és hősregék* megjelenése másfél évszázaddal ezelőtt — bár elsősorban Székács József megható személyes gesztusának kell tekintenünk — magyar—szerb irodalmi rokonulásunk sok évszázados történetének egyik legfényesebb pillanata volt. Az eltelt idő — viszontagságaival és félreértéseivel egyetemben — Székács József e fordítói és írói tettét a nagy, példamutató és követendő cselekedetek közé emelte együttélésünk történetében e tájon.

Vujicsics Sztoján

Győrfi Sándor

nekrón

GYŐRFI SÁNDOR szobrászművész kiállítása nyílik meg pénteken a nádudvari Ady Endre Művelődési Központban. A Munkácsy-díjas művész tárlatát október 25-ig láthatják az érdeklődők.

Népszabadság, 1988 okt. 12.

Györfi Sándor, szobrász- és grafikusművész 1.) Folytatás

A közelmúltban értekelte a városi tanács műv.-i osztály a és a Magyar Képző- és Iparmű-i Szövetség a sóstói, nemzetközi éremművészeti alkotótelep 1984. évi munkáját és kijelölte a jövő munkáját. – 1978-ban megépült az első hordozható öntőalkalmatosság és Györfi Sándor, Király Vilmos és Bojan Radoslav samottformába is öntötték. – 1979-ben már helyére költözött a művésztelep és elkészült a telep részére az új öntőműhely is. A műhely-munkákat Györfi Sándor irányította. – 1980-ban már az öntés az új helyen volt. Az alkotótelepen újra részt vett Györfi és Kalmár János, akik az öntést irányították. A művész 1980-ban főleg kisplasztikákat készített samottformálással.

Tóth Sándor: Érem vagy plasztika.

Kelet-Magyarország, 1984. aug. 25.

Győrfi Sándor, szobrász-grafikusművész 2.) Folytatás

1983-ban az öntést Győrfi Sándor, Selestyén Sándor és Varga Tamás végezte, a művésztelep alkotó vezetvevőjeként. — Győrfi Sándor kerített plasztikát az évben. — A megnövekedett öntési kg.-t az újonnan épített olajtüzeléses kemence segítségével oldotta meg Győrfi Sándor, akit a városi tanács szakmai vezetőnek alkalmazott.

Tóth Sándor: Érem, vagy kisplasztika.
Kelet-Magyarország, 1984. aug. 25.

Győrfi Sándor

Szoboravatás Nagyrábán

Magyar Nemzet 1986. X. 18.

Győrfi Sándor

Bajcsy - Zsilinszky Endre szobra
a Deák téren

Magyar Nemzet 1986. XI.4.

Györfi Sándor

Magyar Nemzet 1986. VI. 7.

VILLANÓFÉNYBEN

A karcagi szobrász

A bennfentesek számára talán meglepetés, hogy a jubileumi Bajcsy-Zsilinszky szobrot a művészberkekben nem túlságosan járatos, Karcagon élő szobrász, az idén Munkácsy-díjassá lett *Györfi* Sándor (35 éves) készítette el. Pedig a dolog nem éppen előzménytelen; névrokona és földije, a néprajzos Györffy István, szülővárosában tavaly felavatott szobrát is ő készítette.

Gyermekkorát tanyán töltötte, hajlamát is innen származtatja. Mint minden, a várostól messzire lakó parasztember, a legtöbb dolgot maga kényszerült megcsinálni. Emellett faragott, rajzolt, festett, szobrászkodott, fegyvereket készített, a kézművesség valamennyi megnyilvánulása érdekelte. Édesanyjának az édesanyja rendkívül ügyes varróasszony volt, aki szemmértékre szabta ki a ruhákat. A nagyapját pedig híres ezermesternek ismerték szomszédai. Villany volt a tanyáján a múlt század végén s ráadásul gőzekével szántott.

A nyolc osztályt kijárt Györfi Sándor, de még a tanárai sem tudták, hol lehetne a tehetségét kamatoztatni. Így aztán, gondolta, állatorvos lesz. Mígnem a keresztapja írt valamennyi nagyvárosba, hogy van-e ott képzőművészeti középiskola. Így vették fel Budapesten üvegszakra, de már ott is a szobrászat érdekelte. A főiskolára azonban nem sikerült bekerülnie. Elszegődött volna a karcagi üveggyárba, de mivel ott sem kellett, tsz-be ment lovakat, birkákat őrizni, majd díszítőszobrászként dolgozott egyebek közt a Pénzügyminisztérium restaurálásánál. Két év katonaság következett s csak azután lett, 22 éves fejjel főiskolás.

Mikor végzett, hazament Karcagra. Nem érdekelte különösebben, hogy ezen a vidéken csak a fazekasságnak voltak hagyományai. Itt született s azt vallja, alkotni a fővárostól kétszáz kilométerre is lehet. *„Önmagában a közelség a szellemi szintet nem növelheti meg, legfeljebb csak bizonyos lehetőségeket."* Ezek hiányát azonban a munkával eltelt nyolc év alatt nem érzékelte. Eleinte ugyan csodabogárnak nézték, de idővel megszokták a közelségét. Realista szemléletű embernek tartja magát, aki a szakmát úgyahogy megtanulta s nem kötelezte el magát divatos irányzatoknak. Az a fajta művész, aki nem csak a mintát, hanem az öntést is maga csinálja. Mikor mondtam neki, hogy magatartásával azt a látszatot keltheti, még több haszonra akar szert tenni, értetlenül nézett rám. Életében nem hallott még ilyet, az anyagi szempontok soha nem érdekelték, pedig hát két gyermeket nevel. Különben is, mondta, *„az én szobromat minek adjam oda másnak, hogy csinálja meg"*? Az rendben van, hogy nem építhet minden művész magának bronzöntő műhelyt, de akinek ez módjában áll, mint neki, és szereti a mesterségét, az nyilvánvaló, hogy elejétől végéig megcsinálja a szobrát. Annál is inkább, mert az öntés alatt rengeteget változhat. Ha ellenőrzi a folyamat minden fázisát, akkor az ő akarata, elképzelése érvényesül. Nem úgy, mint a legtöbb köztéri szobor esetében, amelyek egy és ugyanazon műhelyben készülnek. *„Ha maga önt az ember, éjszaka is önthet és nem kell igazodnia senkihez.*

A Bajcsy-pályázatra hetedmagával hívták meg Györfi Sándort, miután már két éve húzódott az ügy. Először ketten maradtak versenyben, majd április 14-én közölték vele, hogy a szobornak június 6-án állnia kell. Megállás nélkül, valósággal megrészegülve a feladattól dolgozott, olyan kockázatos megoldást választva, hogy nem maradhatott lehetősége az ismétlésre, csak ha elölről kezd mindent. De annyira ismeri már a mesterségét, hogy biztos volt a sikerben. *„Hiba az persze mindig van, de a technológiának stimmelni kell."* Olyannak akarta megmintázni Bajcsy-Zsilinszky Endrét, amilyennek olvasmányaiból megismerte: *„komor gondolkodású, a magyarságért, annak sorsáért az embertelenséggel szembeszálló hazafinak, mint Rákóczi Ferenc és Kossuth Lajos voltak."*

Kertész Péter

szövetség vezetőivel arról tárgyalt: hogyan segíthet a kormány, *mit várnak* a parasztok? Azt mindenesetre kitűnően lehetett

toly szegeződött rá. Tagadhatatlan szerencséje volt akkor, a politikai fordulat jelentőségét talán még fel sem fogó, parancsot teljesítő altiszt látta egyik filmjét,

TÚLNYOMÁS PINOCHETNÉL

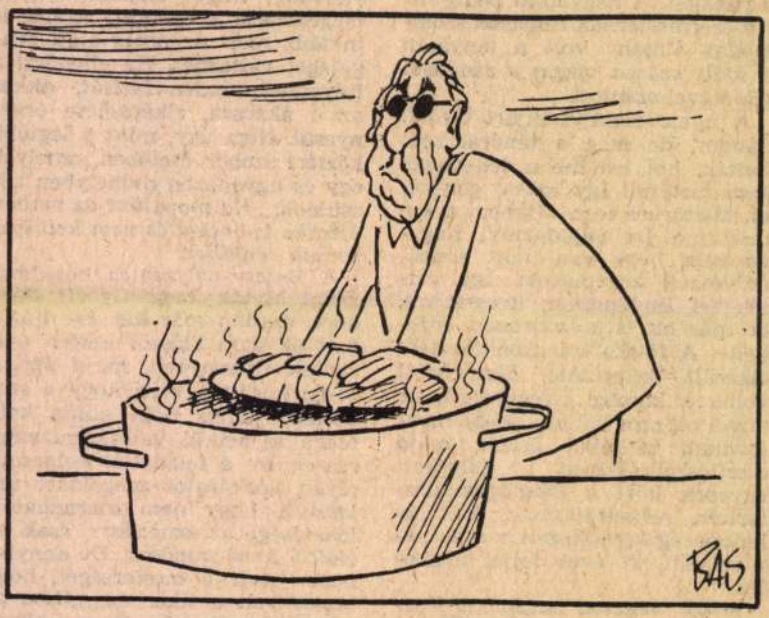

(A Frankfurter Allgemeine Zeitung rajza)

látni, *mivel várták* a parasztok a kancellárt: tiltakozó táblákkal, amelyeken egyebek között azt olvashatta az érdeklődő, *minek* is titulálják a CDU agrárpolitikáját a gazdák? Igen pontosan

s az tetszett neki, feltételezhetően ezért futni engedte a kihallgatáskor. Azon a reggelen azonban sok munkatársát elhurcolták a világszerte hírhedtté vált santiagói stadionba. Miguel Littin

amíg végül az

Györfi Sándor



Népszava
1985. VI. 11.

Győrfi Sándor

Munkácsy Mihály - díj


GYÖRFI SÁNDOR
szobrászművész

Magyar Nemzet 1936. IV. 3.

Györgi Sándor

Szobor Bajusy-Zsilinszky Endréről

Magyar Nemzet 1986. VI. 5.

Győrfi Sándor

Szoboravatás Budapesten

(MTI) Születésének 100. évfordulója alkalmából felavatták Budapesten, az Engels téren Bajcsy-Zsilinszky Endre szobrát, *Győrfi* Sándor Munkácsy-díjas karcagi szobrászművész alkotását.

A Hazafias Népfront Országos Tanácsa, Budapesti Bizottsága és Budapest Főváros Tanácsa rendezte pénteki avatóünnepségen *Barcs* Sándor országgyűlési képviselő, az Elnöki Tanács tagja emlékeztetett Bajcsy-Zsilinszky politikai küzdelmeire, s a nácizmus elleni harcára. Eljöttek e szoboravatásra személyesen, vagy jelképesen mindazok — mondotta avató beszédében —, akik a korabeli Magyarországon vállalták a cselekvést, a szellemi harctól a fegyveres ellenállásig; eljöttek a politikus szívéhez közelálló tarpai és derecskei parasztok, zsellérek utódai. Tiszteletük jeléül jelentek meg a nemzetiségek képviselői, mert jogaikért határozottan szót emelt. S eljöttek a kommunisták, akiknek Bajcsy-Zsilinszky Endre, politikai pályája vége felé szövetségesévé válhatott.

Az avató beszédet követően Bajcsy-Zsilinszky Endre szobrát megkoszorúzta az MSZMP Központi és Budapesti Bizottsága képviseletében *Berecz* János, az MSZMP KB titkára, *Kállai* Gyula, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöke, az MSZMP KB tagja és *Hajdú* István, az MSZMP Budapesti Bizottságának titkára. Az Országgyűlés képviseletében *Sarlós* István, az Országgyűlés elnöke és Barcs Sándor koszorúzott, míg a HNF Országos Tanácsa és Budapesti Bizottsága képviseletében *Pozsgay* Imre, a HNF OT főtitkára, *Pethő* Tibor, az Országos Tanács tagja és *Peják* Emil, a HNF Budapesti Bizottságának vezető titkára helyezte el a megemlékezés virágait. A fővárosi tanács nevében *Szépvölgyi* Zoltán elnök és *Farkasinszky* Lajos elnökhelyettes koszorúzott. A Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetségének koszorúját *Padányi* Mihály elnök és *Ispánovics* Márton főtitkár, a Magyarországi Evangélikus Egyházét dr. *Nagy* Gyula püspök és *Rédey* Pál lelkész helyezte el. Szarvas, Tarpa, Derecske és Sopronkőhida — Bajcsy-Zsilinszky életútja főbb állomásai — képviselői is megkoszorúzták a szobrot, végül a Bajcsy-Zsilinszky Baráti Társaság és a politikus nevét viselő intézmények, szocialista brigádok nevében helyeztek virágcsokrokat a szobor talapzatához.

A szoboravató ünnepség a Szózat hangjaival ért véget.



(Zay Péter felvétele)

gyen, ha valaki a nevelői példa hatása alá kerül.

— *Nyilván a jó tanuló beszél így...*

— Nem vagyok túlságosan jó tanuló. Mióta a Jóskába járok, az átlagom 4,3 körül van és a reál tárgyak vitték mindig lefelé. Magyar—történelemszakos tanár akarok lenni, a bölcsészkarra jelentkezem. A lehetséges hatvanból, ötvenkét pontot viszek magammal, egy szuper felvételiben van a reményem.

— *Hogyan vélekednek Jakab Györgyről a tanítványai?*

— Ő az, akin szinte azonnal észrevettük, hogy a hagyományostól merőben eltérő szellemben próbál tanítani. Mindig önálló véleményt, kétkedő figyelmet, visszajelzést vár tőlünk. A kölcsönösséget nagyon fontosnak tartja. Bár lehet, hogy mostanában a hite megrendült...

— *Miért rendült volna meg?*

— Éppen a mi osztályunk miatt. Sokan az ilyenfajta tanár—diák viszonyt és benne a szabadságot kibúvónak tekintik a tanulás alól. Ezt ő rossznéven veszi, teljesen érthetően. Tízen, tizenketten vagyunk az osztályban, akik a módszerét pártoljuk. Van három, négy racionálisan gondolkodó fiú, aki azt mondja: *tanítani poroszos módon kell.* Jakab tanár úr soha sem tartott vérgőzös órákat. Összefüggések meglátására tanít bennünket. Heti egy feleltető óra van, két, három héttel előre lehet kérni, hogy valaki a felelők közé bekerüljön. Liberálisan tanít, de nem elvtelenül. Nem tankönyvszöveget ad le, folyamatokat világít meg.

3.

— *Mennyire köti le a IV/e tanulóit az iskola?*

Az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium az érdekelt szervekkel közösen országos tervpályázatot hirdetett Szentendre Kossuth Lajos utca és környékének rendezésére. A tervpályázati kiírást százkilencen vették ki és az előírt határidőre 28 pályaművet nyújtottak be.

Eredményhirdetésre és a díjak átadására június 5-én került sor az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztériumban. Rangsorolás

A Magyar Nemzet megkérdezte

Ráday M
hol tart a vár

A plakát sárgás árnyalatú papíron, sötétbarna betűkkel, az Iparművészeti Múzeumba invitálja Budapest szerelmeseit, az immár ötödik fotókiállításra amelyek mindegyike a sok éves nagy munka egy-egy szakaszának lezárulását szimbolizálja. Lelkes városvédő *„képírók" ismét befejezték egy újabb városrész arcvonásainak megörökítését.* Most éppen a Belső-Ferencváros. A közös munkára szólító felhívás 1981-ben hangzott el a televízió *Unokáink sem fogják látni* című műsorában. *Meddig jutottak, hol van még fehér folt a város térképén?* Erről kérdeztem a tegnap nyílt kiállítás és az ötlet menedzserét, *Ráday* Mihályt.

— Szusszanásnyit pihenünk, s máris belefogunk a régi Lipótváros fotótérképezésébe. S ha ezzel is készen leszünk, a Nagykörút és a Duna közötti, több kerületet magába ölelő városfertály minden házról birtokunkban lesz egy olyan dokumentum,

Győrfi Sándor szobrász

EMLÉKMŰVET AVATTAK a Hajdú-Bihar megyei Nagyrábé főterén, a település felszabadulásának 42. évfordulója alkalmából. Győrfi Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész készítette a kockakővel kirakott alapzatra emelt, három méter magas, mészkőből faragott alkotást, amelynek tetején két repülő darumadár látható.

AZ ÁLLATORVOSI SZAKOKTA

Népszabadság, 1986. X. 18

Győrfi Sándor szobrai

◆ Győrfi Sándor szobrászművész kiállítása a debreceni Medgyessy Múzeumban mától tekinthető meg. [illegible] Gardelli vezényli a

Népszabadság, 1986. IV. 15.

Győrfi Sándor szobrász

Munkácsy Mihály díjat
kapott

Népszabadság, 1986. IV. 3

Győrfi Sándor

Bajusy-Iszlinszky Endre szobra

Magyar Nemzet 1986. XII. 9.

Győrfi Sándor

Felavatták Bajcsy-Zsilinszky Endre szobrát

Emlékmű a budapesti Engels téren

Születésének 100. évfordulója alkalmából felavatták Budapesten, az Engels téren Bajcsy-Zsilinszky Endre szobrát, Győrfi Sándor Munkácsy-díjas karcagi szobrászművész alkotását.



Fotó: Bánkuti András

A Hazafias Népfront Országos Tanácsa, Budapesti Bizottsága és Budapest Főváros Tanácsa rendezte pénteki avatóünnepségen *Barcs Sándor* országgyűlési képviselő, az Elnöki Tanács tagja emlékezett Bajcsy-Zsilinszky politikai küzdelmeire s a nácizmus elleni harcára. Eljöttek e szoboravatásra személyesen, vagy jelképesen mindazok — mondotta avató beszédében —, *akik a korabeli Magyarországon vállalták a cselekvést,* a szellemi harctól a fegyveres ellenállásig; eljöttek a politikus szívéhez közelálló tarpai és derecskei parasztok, zsellérek utódai. Tiszteletük jeléül jelentek meg a *nemzetiségek képviselői,* mert jogaikért határozottan szót emelt. S eljöttek a *kommunisták,* akiknek Bajcsy-Zsilinszky Endre, politikai pályája vége felé szövetségesévé válhatott.

Az avató beszédet követően Bajcsy-Zsilinszky Endre szobrát megkoszorúzta az MSZMP Központi és Budapesti Bizottsága képviseletében *Berecz János,* az MSZMP KB titkára, *Kállai Gyula,* a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöke, az MSZMP KB tagja és *Hajdú István,* az MSZMP Budapesti Bizottságának titkára. Az Országgyűlés képviseletében *Sarlós István,* az Országgyűlés elnöke és *Barcs Sándor* koszorúzott, míg a HNF Országos Tanácsa és Budapesti Bizottsága képviseletében *Pozsgay Imre,* a HNF OT főtitkára, *Pethő Tibor,* az Országos Tanács tagja és *Peják Emil,* a HNF Budapesti Bizottságának vezető titkára helyezte el a megemlékezés virágait. A Fővárosi Tanács nevében *Szépvölgyi Zoltán* elnök és *Farkasinszky Lajos* elnökhelyettes koszorúzott. A Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetségének koszorúját *Padányi Mihály* elnök és *Ispánovits Márton* főtitkár, a Magyarországi Evangélikus Egyházét *dr. Nagy Gábor* püspök és *Rédey* [illegible]elkész helyezte el. Szarvas, Tarpa, Derecske és Sopronkőhida — Bajcsy-Zsilinszky életútjának főbb állomásai — képviselői is megkoszorúzták a szobrot, végül a *Bajcsy-Zsilinszky Baráti Társaság* és a politikus nevét viselő intézmények, szocialista brigádok nevében helyeztek virágcsokrokat a szobor talapzatához.

A szoboravató ünnepség a Szózat hangjaival ért véget.
(MTI)

jetuniót és
csupán a
vagy ideoló
totta meg
megtájékoz
rozottan és
dítik a sz
a könyv al
mai társad
ténnek, kult
ténnek, az
resszusa je
adja. A sz
emberekke
zetőkkel é
személyes
tései, az o
alapján írt

Közös s
Ma

(MTI)
törvényjav
kongresszu
amerikai
Űrkutatási Hivatalnak, a NASA-nak a jövőben *meg kell szigorítania a belső ellenőrzést* és nagyobb szerepet kell biztosítania a műszaki szakértőknek az űrhajók indítását megelőzően. A szenátor egyidejűleg sajtókonferencián közölte: véleménye szerint az amerikai űrhajózásnak most *új célokat* kell maga elé tűznie, hogy túljuthasson a jelenlegi mélyponton.

Gore szerint ilyen *cél lehet közös amerikai—szovjet űrexpedíció indítása a Marsra. Carl Sagan*, a világhírű csillagász korábban már hasonló javaslatot terjesztett elő, s ezt több vezető amerikai űrhajózási szakértő is *támogatja.*

Dél-afrikai terrortámadás szovjet és kubai kereskedelmi hajók ellen

(MTI, TASZSZ, Prensa Latina) Június 5-én *terrorista támadást* hajtottak végre szovjet és kubai kereskedelmi hajók ellen, amelyek éppen kirakodóban voltak az angolai Namibe kikötőjében. *Az akciót dél-afrikai tengerészeti egységek hajtották végre.*

A [illegible] küldöttségében

esetük nem súlyos, de következményekkel járhat. Összesen 43 személy esetében állapítottak meg 5 gray-nál magasabb sugárzást. *Ez az adag az emberéletre veszélyes.*

pítése *tudományosan megalapozott döntés.* Csak a már veszélytelenített területekre tér vissza a lakosság. A csernobiliek és pripjatyiak visszatelepítésére egyelőre nem kerül sor. **Sz. F.**

Waldheim vagy Steyrer?

Holnap választanak elnököt az osztrákok

Ilyen még nem volt! Ennyire kiélezett, a személyes támadásoktól sem mentes köztársaságielnök-választás példa nélkül álló Ausztria II. világháború utáni történelmében. Emlékezetes, hogy a kormányon levő szocialista párt színeiben *dr. Kurt Steyrer* volt egészségügyi és környezetvédelmi miniszter, az ellenzéki néppárt jelöltjeként *dr. Kurt Waldheim* egykori külügyminiszter és ENSZ-főtitkár küzd a szavazók bizalmáért, a legmagasabb állami tisztségért.

Miután május első vasárnapján (az első fordulóban) az akkori négy szövetségielnök-jelölt közül egyik sem kapott abszolút többséget a meglehetősen megosztott, a pártok iránt bizonyos bizalmatlanságot tanúsító választóktól, holnap újra az urnákhoz kérik az osztrákokat. Az előrejelzések szerint — miként az első választási forduló eredményei is mutatták — Waldheim *esélyesebb*, mint Steyrer arra, hogy a következő hat esztendőre beköltözzék a bécsi Hofburg Lipót-szárnyába, az államfői hivatalba.

Akármelyik jelöltet részesítik is előnyben az osztrákok, a mostani elnökválasztás mindenképpen *hosszú távra ható esemény*, döntő erőpróba a kormányzó szocialista—szabadság párti koalíció és az ellenzéki néppárt között. Nem egészen egy év múlva ugyanis *parlamenti választások* lesznek az Osztrák Köztársaságban. Akkor *a kormányhatalom birtoklásáról* döntenek majd.

(Kulcsár)

Közép-amerikai külügyminiszteri találkozó

Győrffi Sándor

Szobrász alkotótábor Mezőtelegden

Mezőtelegd
1986. IX. 19

Győrfi Sándor

Munkácsy M.-díj

M. Hirlap.

1986. IV. 3

GYŐRFI SÁNDOR

A MEZŐTÚRI KÉPZŐMŰVÉSZ ALKOTÓTELEP KIÁLLÍTÁSA

Mezőtúr, Kiállítási Csarnok



A Körös Mezőtúr melletti holtágának környékét 1979-ben természetvédelmi területté nyilvánították. Az Alföldnek különleges tájéka ez; néhol a természet még érintetlen, ősállapotában maradt meg, harmonikusan váltakozva művelt területekkel. 1981 szeptemberében egy tanyán hét művész élt és dolgozott együtt egy hónapig: Győrfi Sándor szobrász, Papp György és Takács Győző grafikus, Nagy Előd, Novák András és Szily Géza festő, valamint Ruzsonyi Gábor fotós. A művészek ismerkedtek a várossal és a természetvédelmi területtel, az ott élő emberek életével; rajzoltak, fényképeztek, akvarelleztek, vázlatokat s olykor korántsem vázlat értékű alkotásokat készítettek. „Munkabemutatón" számoltak be a munkáról Mezőtúr közönségének.

Most újabb kiállítást rendeznek az alkotótelepet patronáló városban. E tárlaton a művészvendégek már nemcsak itt készült vagy itteni élmények ihlette munkáikat mutatják meg, hanem régebbi és legújabb műveiket is. Ezekből néhány a zárás után is a városban marad, Mezőtúr képzőművészeti közgyűjteményének első magjaként; e közgyűjtemény a kétévenként megrendezendő alkotótelep résztvevőinek munkáiból gyarapodik majd. *(Képünkön Győrfi Sándor portrészobra)*

Pogány Gábor

4.

ŐDÉS
véb jogviszony létesitéséhez

zettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri

sorolás



Kaponya Judit a nagybányai pedagógiai vonal neveltjeként végezte a főiskolát; képei mégis „franciás" ízlésről, a szecesszió kései hatásáról tanúskodnak. Az esztergomi tárlat többféle stílussal próbálkozó, de kialakult belső látású festőnőt állít elénk. Portréi a figura belső tartását, „lelkét" igyekeznek megragadni, s az arcra kivetíetni. Ez a belülről kifelé haladó képépítés néhol valóban karakteres portrékat képes fölmutatni.

A matériától — „evilágiságtól" — való elrugaszkodás azonban nem mindig sikerül. A tájképek zöme

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Győrfi Sándor
szobrász- és grafikus

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1980 OKT 26

tengerzöld kanca nyerit.

1021

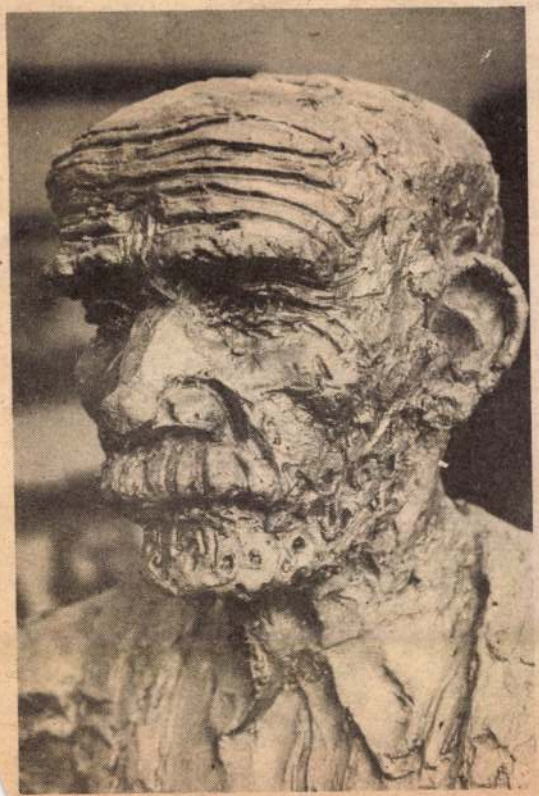



Irodalmi mellékletünkben Győrfi Sándor grafikáit és plasztikáit közöljük

kb. 80 fillért fizetnek az Edáért. Annyiba kerül az egész, mint öt üveg sör, vagy tíz csomag rágógumi. Nem is drága, ha jól belegondolsz."

Bent a nagyteremben közben jól alakulhatnak a dolgok: fölsivít, gerjed az erősítő — idekint új erőre kap a kórus „Engedjetek be — engedjetek be..."

A tömeg: arcnélküli. Elég sok „szakadt" srác, farmernadrágos kiscsajok, az egy-két „bőrös" gyerek, vagy diszkó-szerelésbe búvt lány határozottan feltűnést kelt. Szolídan jár egy borosüveg kézről kézre. A kerítés mellett egy srác lehanyatlik, elkapják. „Kokszos" — mondja valaki a közelemben. „Edda! Edda! Edda!" — élesen, türelmetlenül csap föl a kórus hangja.

Hat óra. A művelődési ház irodájában izgatott, várakozó arcok: a kezdési időpontban az együttes még nincs a teremben. Az Edda-művek Miskolcról, amely voltaképp egy, másfél év alatt rakéta-

ve szinte egyensúlyo
tem, nem támaszt a
a dob, az orgona, a
hangja, a villamos re
kel telített, sűrű lev
kívülrekedt százak
oszladoznak, a rendez
gorúak.

Vissza! A teremben
test símul, nyomódik,



GYŐRFI SÁNDOR

1951. május 28-án született Karcagon. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán 1973—1978. között végezte művészeti tanulmányait, Mikus Sándor és Somogyi József növendékeként. 1975-ben a karcagi Művelődési Házban rendezték meg kiállítását.

Lakcíme: Karcag, Győrffy utca 10.

Játszó lovak, 1976, bronz, 30 cm

Magyar gobányati kiállítás, Bp. Műcsarnok 1978. V. 5-28.

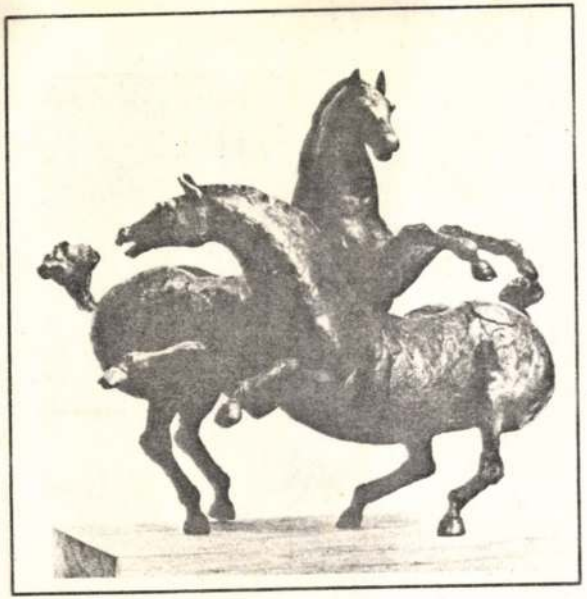







Győrfi Sándor

"Szobrászat 77" cimmel megnyilt a Műcsarnokban a Magyar szobrászati kiállitás. Vadas József: "Változatok a változatlanságra" c. -több részre osztott, alcimekkel ellátott- kritikájában egyrészt, mint müveikkel résztvevők, másrészt egyik-másik művészi felfogással való összehasonlitás céljából szerepelnek a felsoroltak: Igy "Naturalizmus" c. alatt: Beck Ö. Fülöp, Borbás Tibor, Ferenczy Béni, Marton László, Melocco Miklós, Pátzay Pál, Schaár Erzsébet, ifj, Szabó István, Varga Imre.
"Racionalizmus" c. alatt: Bohus Zoltán, Farkas Adám, /Grantner Jenő/, /Kalló Viktor/,
folytatás a 2.-es sz. cédulán.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. május 2o. XXII. évf. 2o. sz. 13. lap.

Győrfi Sándor

folytatás az 1.- sz. céduláról:
Paizs László, Segesdi György, /Tóth Valéria/, Veszprémi Imre.
"A többiek" c. alatt: Berczeller Rezső, Boda Gábor, Borsos Miklós, Csikszentmihályi Róbert, Fekete Tamás, Kéri Ádám, /Kiss K. István/, Kiss Nagy András, Kő Pál, Olcsai Kiss Zoltán, Samu Géza, /Somogyi József/, Szervátius Tibor, Vigh Tamás, Vilt Tibor.
"Lovak" c. alatt /a lovas szobrokat érti/ Győrfi Sándor, Martsa István.

Vadas József kritikáját lásd: Beck Ö. Fülöp nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. május 2o.
XXII. évf. 2o. sz. 13. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Győrfi Sándor,
SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
szobrászművész
1980 AUG 24

GYEI NÉPLAP 1980. augusztus 24.

1021

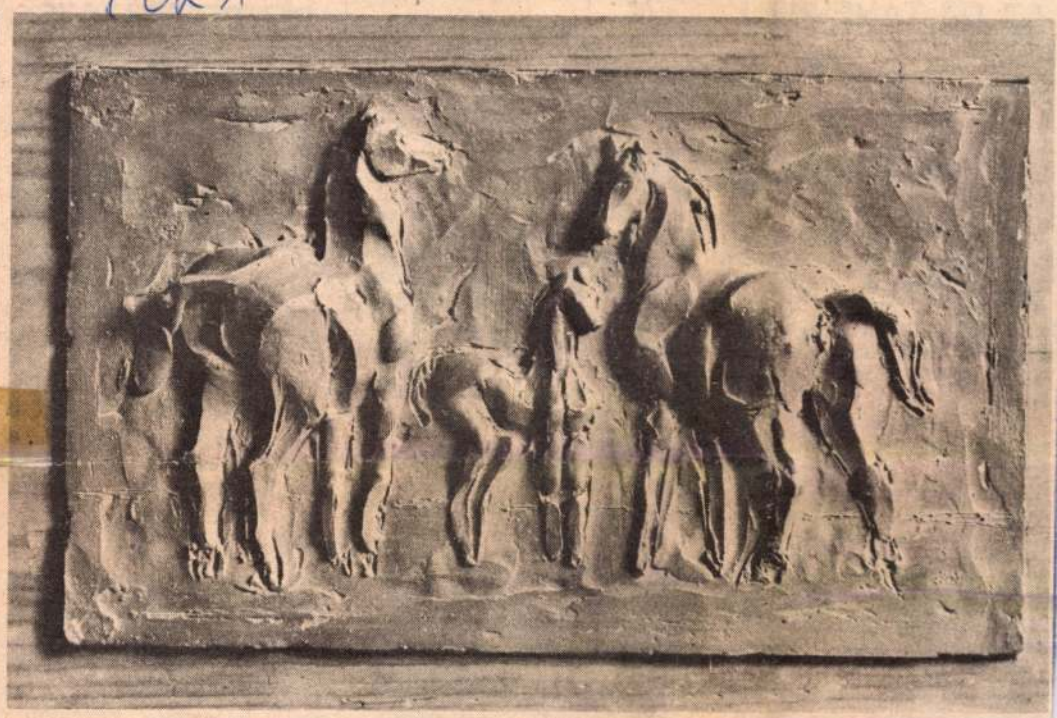

IRODALMI MELLÉKLETÜNKBEN BEMUTATJUK GYÖRFI SÁNDOR LEGENDA CÍMŰ PLASZTIKÁJÁT ÉS AZ AHHOZ KÉSZÜLT ELŐTANULMÁNYOKAT.





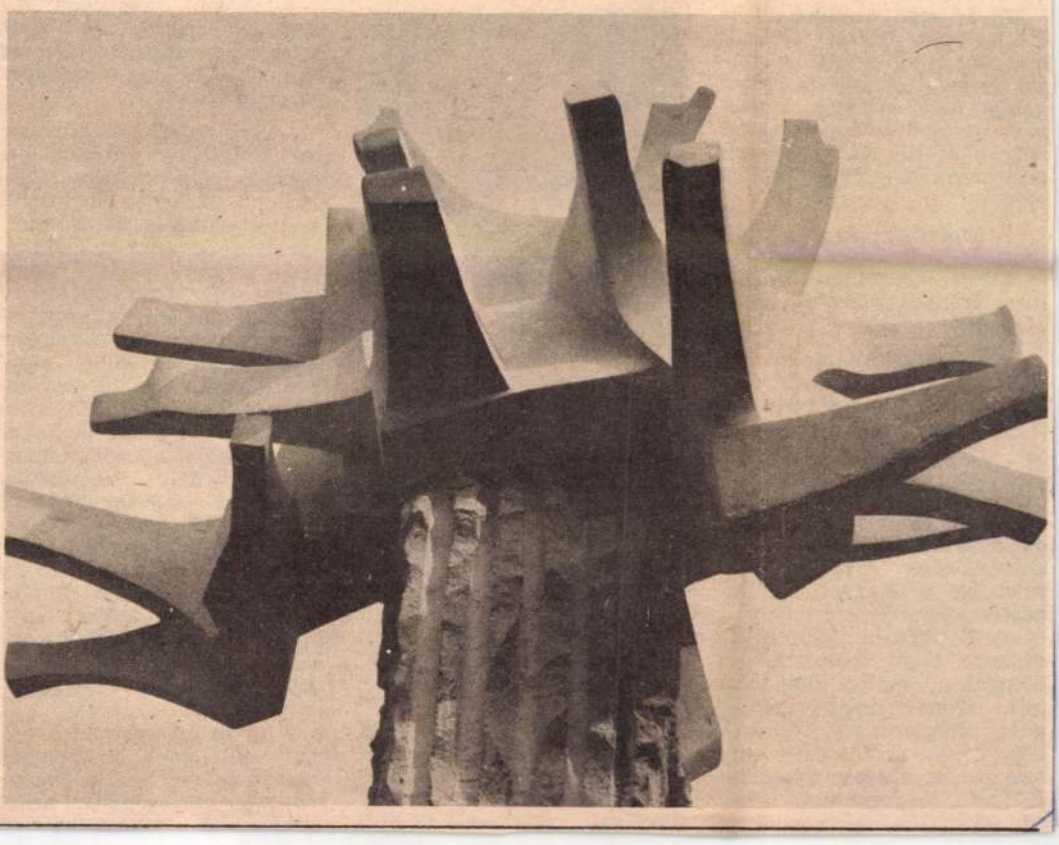

AZ ÚJ TANÉVBEN

Tanulnak a pedagógusok is

Az évnyitó tantestületi értekezletek után nemsokára megkezdődnek a megyei Pedagógus Továbbképző Intézet tanfolyamai, továbbképzései is, amelyeken az idén több mint ezren vesznek részt.

Az óvónőknek közlekedési ismereteket adó tanfolyam indul az Autóközlekedési Tanintézetben. Az idén először szerveztek ilyen, az óvodai nevelő munkában igen jól hasznosítható tanfolyamot. Folytatódik a vezető óvónők komplex gyakorlati szemináriuma a második évfolyamon, de indul kezdőknek is.

Az általános iskolákban javában tart az új oktatási-nevelési tervek bevezetése. Az intézet éppen ezért a tanítók, tanárok számára szervezte a legtöbb tanfolyamot, hogy zökkenőmentes legyen az új dokumentumokra való áttérés. Speciális, az iskolai nevelés pedagógiai-pszichológiai kérdéseit elemző tanfolyam kezdődik az új tanévben az alsó tagozatban tanítóknak. Ugyancsak számukra indítanak a természet- és társadalmi ismeretek kialakításának módszertanát rendszerező tanfolyamot, továbbá beszédművelési és testnevelési továbbképzést. Az általános iskolai tanárok szakjuknak megfelelően matematika, biológia, ének, technika és mezőgazdasági ismeretek tanfolyamon bővíthetik tudásukat, készülhetnek az új oktatási-nevelési tervek bevezetésére.

Az iskolai munka speciális területén dolgozó nevelők — igazgatóhelyettesek, osztályfőnökök, pályaválasztási felelősök, napközis pedagógusok — sem maradtak ki a továbbképzési tervből, s a szakjától függetlenül jelentkezhetett bárki az oktatástechnológiai tanfolyamra. Az 1981—82-es tanévben elkezdődik az orosz nyelv oktatása az általános iskola IV. osztályában is. Az idén harminckét nevelőt készítenek fel erre a feladatra.

A középiskolai pedagógusoknak történelem, kémia, matematika, osztályfőnöki, kollégiumi nevelőtanári és oktatástechnológiai tanfolyamon segítik a felkészülést az új dokumentumokra, a szakmunkásképzőkben tanítóknak pedig ugyancsak osztályfőnöki, diákotthoni nevelői, és oktatástechnológiai továbbképzést szerveztek.

Háromszázezer. táborozó úttörő

Sorra zárják kapuikat az úttörőtáborok. Augusztus utolsó hetében kihunynak az esti tábortüzek, elcsendesül a hegyen-völgyön, folyópartokon és a tavak mentén ütött táborok gyerekzsivaja.

A június 18-i zánkai évadnyitó óta ezen a nyáron 300 ezer piros- és kéknyakkendős — a tavalyinál 50 ezerrel több — vakációzott a központi és a megyei szervezésű úttörőtáborokban. Ezen a nyáron kétszázzal több helyi úttörőtábor várta vadregényes környezetben a csapatokat.

Hazánk legnagyobb múltú úttörőtáborában, a csillebérci ősparkban augusztus 25-ig az ifjú népművészek, köztük fafaragók, tojásfestők, agyagozók és szövők nyaralnak, dalolnak, táncolnak, régi játékokat tanulnak. Ötezer pajtás, köztük 32 ország gyermekszervezeteinek küldöttei vendégeskedtek a vakáció idején a nemzetközi úttörőtáborban. Jelenleg az úttörőgárdisták népes táborától hangos a zánkai úttörőváros: augusztus 26-ig a tűzoltók, az úttörő-határőrök és -rendőrök, -munkásőrök, a vöröskeresztes úttörők töltenek itt vidám napokat.

A csillagok vonzásában

Beszélgetés Kulin György professzorral

Ma ér véget Szolnokon a Csillagászat baráti körének országos találkozója, a hazai amatőr csillagászati mozgalom legjelentősebb eseménye. A rendezvénysorozaton részt vett dr. Kulin György professzor, a CSBK örökös elnöke.

— Professzor úr egyik elindítója volt az amatőr csillagászati mozgalomnak. Hogyan értékeli fejlődését, eredményeit?

— Hazánkban már a második világháború vége felé létrejött a TIT csillagászati alosztálya. A háború perszе lehetetlenné tette a szervezet működését, így csak a felszabadulás után válhatott valóra az amatőr csillagászati mozgalom újjászerveződése. 1946-ban létrehoztuk a Magyar Csillagászati Egyesületet, amely a kezdeti időkben kétezer-háromszáz tagot számlált, de néhány év múlva már több mint tízezer amatőr csillagász dolgozott az egyesületben. Ez az időszak számomra is nagyon kedves, 1947-ben megnyitottuk az első olyan csillagvizsgálót, az

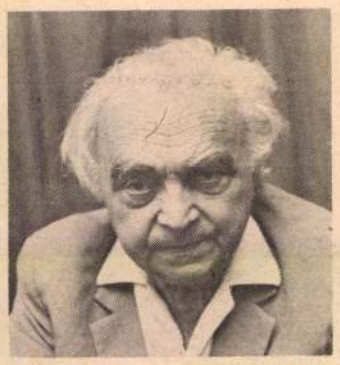

kik a csillagászattal való ismerkedés, a megfigyelések, a csilagos égbolt titkainak kutatása.

— Nyilván szemléletüket, alakuló világnézetüket is formálja.

— A mozgalom elsődleges célja talán éppen ez. Aki csak egyszer is belenéz a távcsőbe, rabul ejti a kitárulkozó csoda. Rájön, milyen parányi is az ember a hatalmas világegyetemhez képest. Büszkék lehetünk arra, hogy hazánkban kevésbé hódítanak a babonák, az emberi tudatban mind kevesebb rombolást végez a

— Szolnok megyében háromszáz amatőr csillagász dolgozik, milyen szerepet töltenek be az országos mozgalomban?

— Számtalan kezdeményezés, eredmény fűződik nevükhöz. Említhetném például a „Hogyan ismerjük meg a csillagos eget?" multimédiás programot, kiállítást, amely óriási sikert aratott a közönség és a szakma körében. A program ismeretanyaga, a szemléltetés egyedülálló volta, nézetem szerint teljes egészében pótolhatná az általános iskolai csillagászati tananyagot. Sajnálatos módon azonban anyagi lehetőségek hiányában egyelőre még ezt az egy kiállítást sem tudják eljuttatni a nagyközönséghez, az pedig szóba sem jöhet, hogy hasonló multimédiás programokat állítsanak össze a közeljövőben. A Szolnok megyei amatőr csillagászok ismeretterjesztő munkája példás. Magam is meggyőződtem arról, hogy mekkora közönséget vonzanak például a hagyományos csillagászati hetek programjai. Remélhetőleg

Győrffi Sándor, szobrász

L: Tiless Béla

_: Képzőművészek és irodalmárok ... 7.

Népszabadság, Bp. 1978. jún. 6.

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő

SZOLNOK MEGYEI
NÉPLAP

Győrfi Sándor

GYEI NÉPLAP 1977. november 27.

1021



Válasz-úton



Amikor már nem az ablaknál topogó beteg ideges kopogtatására törik pozdorjává a szemet páncélozó álom — akkor jönnek az ágyat kínpaddá változtató álmatlan éjszakák. Amikor az ember fél önmagától, az ébrenléttől, a tenmaga tükrébe nézésétől, mint önnön gyilkosától — akkor jönnek a gyomoridegek kíméletlen vibrálásai. Amikor minden érv felér egy karóbahúzással, s minden ellenérv egy kerékbetöréssel, amikor a határozatlanság spanyolcsizmájában vergődik az ember, s inkvizitor-napok percei megkövezik, órái felnégyelik akkor jön az öregítő, a megőszítő elhatározás: dönteni kell.

Mert már felgyülemlett a sok-sok apró gond, túlcsordult a pohár, s a doktor úr nem felesége érvein füstölög már. S a felesége, az ifjú tanárnő sem azt sorolja, hogy nem szereti ezt az iskolát, hogy méltánytalanságok érték, és ő ezt nem vállalja tovább, és már neki sem az a problémája, hogy hangversenyre vigye a hangversenyen még sohasem járt falusi gyermekeket, s nem azon mérgelődik, hogy milyen rossz a közlekedés, nem az irodalombarát szakkör programján töri a fejét, a bábkészítésen, a zenén, a versmondáson, nem a járási seregszemle zsürizése üt szöget a fejébe, nem a gyerekeknek a társadalmi ünnepekre való felkészítése köti le figyelmét. Nem Judit már azt sem emlegeti Ottónak, hogy a hat év alatt, amit Tiszagyendán töltöttek egyetlen egyszer tudtak színházba menni, egyszer hangversenyre, hogy rögtönzött-tek, mivel férje a falu egyetlen orvosa, nem mehet el a faluból, mert mi lesz akkor a betegekkel, és már amiatt sem panaszkodik Judit, hogy Ottó soha sem tudja nyáron kivenni a szabadságát, csak februárban, akkor meg hova mentek volna, s a doktor úr akkor is gyógyított, hiszen mégsem küldheti el a negyven fokos lázban égő kisgyermeket. Judit már azt sem emlegeti, hogy ezt az életet nem lehet örökké bírni, nem lehet egy életen át mosolyogni, akkor is, ha legmélyebb álmából verik fel, és Ottó szakosodni szeretne, belgyógyász akar lenni, de Tiszagyendán erre nincs lehetősége, és a kisfiuk is hamarosan iskolába megy, jobb lenne talán nagyobb településen, és egyébként is annyiféle dolgot végez itt Ottó, hogy ő, a felesége, el van hanyagolva, s vasárnap megkérdezi a férje, hogy „itthon maradsz, vagy jössz a meccsre?", ez a választási lehetősége. Ilyesmit már nem emleget Judit, csak azt, hogy gondoljanak végre magukra is, fogadják el a kedvező ajánlatot, menjenek el.

Amikor már szinte árulónak érzi magát dr. Szabó Ottó, mert látja betegei riadt, aggodalomban égő szemét, mert érzi kétségbeesett igazukat „Mi lesz velünk, doktor úr"), s korbácsként vágnak reája a könyörgő szavak, és tűzként égeti őt az asszonyok könnye, a férfiak konokul szótlan fájdalma, amikor júdáspénznek érzi a búcsúzkodó emberek apró ajándékait — akkor szeretné feldönteni az összepakolt bútorokat, akkor kíván defektet a megrendelt teherautónak. És vágyakozik tenni eddigi dolgát. Szeretné cipelni a sportkör elnökének, szakosztályvezetőjének, pénztárosának, pszichológusának, mindenesének eddigi gondjait. Szeretne elmeditálni a felnőtt, az ifjúsági, és serdülő focicsapat esélyein, eredményein, a feljebbjutás lehetőségein. Szeretne hinni a női kézilabdacsapat sikereiben, szeretne örülni a tömegsport-rendezvények megszokott jó hangulatának, a tiszagyendai mércével mérve rengeteg résztvevőnek, szeretne büszkélkedni a férfi és női távolugróival, a gyendai sakkozókkal, az asztaliteniszezőkkel. Örülne, ha tanácstagként mint eddig) a községi sportpálya öltözője (amelyik most olyan, mint egy ól) érdekében interpellálhatna. Boldog lenne, ha csak az lenne a gondja, hogy Tiszaroffon már hosszú ideje helyettesítenie kell, s csak a fáradtság miatt lenne kiborulva. És valóságos luxus lenne azon füstölögnie ma is, hogy amikor Tiszagyendára kerültek, két évig a falu vezetői tudomást sem vettek róluk. De az eddigi élet, a jól ismert gondok ez idő szerint a tudat óperenciántúli határába szorultak, melyeket hétmérföldet lépő csizmával sem lehet fülöncsípni. Maradnak a ráncmélyítő, verítékes éjszakák, amikor a család érdeke és a falu érdeke, mint két könyörtelen malomkő, felőrli az embert, amikor ez a fiatal orvos szinte aggastyánnak érzi magát, amikor kínpadra vonják őt a falusiak által küldött delegációk szavai, a maradásért könyörgő emberek, a távozásra ösztökélő család, az úton, kúton, boltban érzett aggodalom, másfélezer ember szorongása, amikor az ember szívéig hasít ez a ragaszkodás, amikor egyáltalán nem mosolyognivaló az emberek fogadkozása, hogy ők a bútort szállító teherautó elé fekszenek, amikor az ember rádöbben, hogy mit jelent egy közösségnek, és ez a tudat már többet ér fölöttébb előnyös ajánlatnál, ezt az érzést már nem lehet megfizetni, nincs az a lakás, amiért ez elcserélhető — akkor mondja ki keményen, ellentmondást nem tűrő hangon dr. Szabó Ottó: „Maradunk Tiszagyendán!"

Körmendi Lajos
Grafika: Győrfi Sándor



TERMELJ ÉS KÖHÖGJ!

Munkaegészségügyi kérdőjelek Jászapátin

Szólok a kollégámnak.

— Itt nem csinálsz fotót?

— Nem. Kimegyek. Belepte a por a lencsét. Tönkremegy a gép.

Meghallja az egyik csiszolómunkás az ajtó mellett. Közbeszól.

— Nemcsak a gép, mi is!

A jászapáti Egyesült Vas-, Műanyag- és Zománcipari Szövetkezet műanyag- és csiszolóüzemében körülvesznek a munkások, amikor meghallják: a munkakörülmények után érdeklődünk. Száll a por, a csiszolókorong rongyfoszlánya. Az elszívó berendezés működik, de nem szívja el a szennyezőanyagot. A dolgozókat minden szónál ékesebben mutatja be a fotó.

Csortos Gyula csiszoló:

— Hat éve vagyok itt, hat éve nem működik rendesen az elszívó berendezés. Azóta „egyfolytában" készül.

Gulácsi István csoportvezető:

— Aki ilyet mond, az hazudik.

Tóth Miklós csiszoló:

— Tizennégy éve vagyok itt. Azóta nyelem a port, most már itthagyom. Ezt nem lehet kibírni. Írja meg, hogy ittam. Egy fél vegyespálinka. Így bírom.

Molnár Kálmán csiszoló:

— A vezetőség azt mondja, nem ártalmas a műhely az egészségre. Nem hiszem. Egyébként ebből a műhely-



Enegem ne...

ben. Tizennégy éve dolgozom a galvanizálóban, hét éve van ott elszívó berendezés, ami egyébként fél éve nem működik.

Ivanics Ferdinánd, a szövetkezet elnöke:

— A munkakörülmények javítására egymillió forintot áldoztunk. Ez az öltöző építését jelenti. A munkahely munkakörülményeit közepesnek tartom. A gépellátás jó. A termelési értéket jövőre az idei 800 ezerről egymillióra növeljük.

— Mi a véleménye a képekről?

— A szövetkezet a felelős, megadjuk. De csak akkor!

— Azt mondják, a galvanizálóban is rossz az elszívó

— Nem igaz.

— Láthatnánk a Munkaegészségügyi Intézet válaszát?

— Kikérem magamnak ezt a hangot! Tudtommal egy ügyet szolgálunk mind a ketten. Egyébként menjen akárhová, ahol csiszolóüzem van, mind így néz ki.

Dr. Sawinski Antal, a Szolnok megyei KÖJÁL munka- és üzemegészségügyi osztályvezető főorvosa:

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 AUG 4
Csongrádmegyei Hirlap

Győrfi Sándor

1021

Kiállítási krónika

Művészjelöltek tárlata



Hosszú-hosszú évek egymásutánja tanúsítja, hogy a nyári napokat gyakorlati munkán Vásárhelyen töltő művészjelöltek vázlataiból rendezett kiállítás egyike a legizgalmasabb látványnak. Ugyanis itt lemérhető, hogy kik ostromálják e művészeti ágnak azt a várát, ami jó néhány év múlva bevehető és meghódítható. Emlékezünk hány ma már ismert és bevált művészünk itt jelentkezett először a nagyközönség előtt és sejtette: nevével találkozunk még bel- és külföldi tárlatokon. A Tornyai Múzeum földszinti termei az idén is megteltek a Magyar Képzőművészeti Egyetem hallgatóinak Vásárhelyen készült vázlataival, s nyomban tegyük hozzá: *nem is akármilyen színvonalon!*

Ha következtetni lehet a tárlat anyagából, mintegy 15-en élvezhették ezen a nyáron a város vendégszeretetét és töltötték el igen szorgalmas munkával idejüket, — erre vall ugyanis az a közel ötven szobrászati alkotás és a még több ceruza- és tusrajz.

Míg eddig a képanyag dominált ezeken a kiállításokon, most a terepet a szobrok uralják. Alkotásaik igen szép elrendezésben várják a közönséget, s aligha hihető, hogy valaki is csalatkoznék, hiszen a szobrásznövendékek brillíroznak! Anyaguk is változatos: agyag, samott és gipsz. (Kemény anyagban a gyakorlat rövid ideje miatt nem dolgozhatnak.) És ami még örvendetes: többségük „elkapta" az alföldi élet soksok jellegzetes mozzanatát, a paraszti élet ma is élő megnyilvánulásait. Feltétlenül érdemes az említésre *Győrfi Sándor*, akinek samottból készült vágtató lovait szinte kész alkotásként fogadhatjuk el, — ritmusa magával ragadó, megmunkálása egyéni. Malacos emberéről ugyancsak dicsérőleg emlékezhetünk meg *Csikvári* Péter családi jelenete érdemel ugyancsak figyelmet és ironizáltan megformált batyus embere. *Kubisch* János ülő nőjének újszerűsége megállásra késztető, s *Lantos* Györgyi női figurái közül az ötletes vetkőző asszony tetszett a legjobban. *Lengyel* István bravúros „hangon", sok életderűvel mintázta meg a szerelmes parasztfiatalokat. *Juhos* László előtt is szép jövő áll, — öregei, taligása, motorkerékpárosai és egy domborműve (ablakból kitekintő lány) a kiállítás értékei.

Immár hagyomány, hogy a Vásárhelyen dolgozó fiatalok egyike domborművet készít, a Bethlen gimnázium pantheonja számára. Az idén *Varga* Éva keze alól került ki dr. Imre József portréja. Ez a relief egyike a legjobban sikerült műveknek.

A ceruza- és tusrajzok is azt dokumentálják, hogy ezek a fiatalok komolyan vették dolgukat, igyekeztek behatolni a „vásárhelyi szellem"-be és kitűnő alapot nyújtottak a szobrászati alkotások megszületéséhez.

A most kiállító fiatalok közül az elkövetkező években sokukkal találkozunk még — nem a hallgatók kiállításán.

SZABÓ ENDRE

Pardi Anna

Cipőnk ormán a por

Amit átéltünk, Anyám, pontosan kiválik
kertvégeken, ajtókilincsek előtt.
Ó, halhatatlan az a ringlófára repülő madár
cipőnk ormán a por,
a bedűlő léckerítés,
a szél szomszédolása,
halhatatlan az almák kocsányán
lógó barna est,
érte megyünk, értünk jön, eltemet,
felnáz, mint a szózat:
egy nappal megint kevesebb,
halhatatlan a szilvakék sziszegés:
ereszkedjék meg, kerüljön hozzánk közelebb az ég,
hogy ő mi legyünk, ne a messzeségtől
újra meg újra elszakadó dallam.
Ó, halhatatlanok azok a reggelek,
tejként forr a dér, a mozdulat fele szokás,
fele remény,
te maradsz,
én indulok arra, amerre te nem mertél.



PAPP GYÖRGY: PARASZTKENTAUR

Nádasdi Éva

Dalok hatalmával

A letisztult távolságban,
az ékkő nyugalmában,
kérdő gyermekszemben,
névtelen százezerben,

a munkás munkájában,
szeretők bizalmában,
minden nevetésben,
szótlanul — szenvedésben:

vegyülök jövőn-munkálóval,
tisztulok emberiség-kohóban,
lerázom láncát a restségnek,
hogy megtalálja szavait az ének:

dalok hatalmával

- A képzőművészetben is?

- A képzőművészetben is mindenképpen, elsősorban hiszen mint mondottam nem voltak képzőművészeti hagyományok most én nem azt mondom, hogy mi itt hagyományt fogunk teremteni, de ahhoz hogy hagyományteremtődés létrejöhessen ahhoz valamikor és valahol el is kell kezdeni, és idővel ha mi csak úttörői lehetünk ennek a gondolatnak akkor már nagyon sokat tettünk ennek érdekében, hiszen valamikor sajátos arca volt ennek a területnek. Sajátos arca volt a népművészetben, a néptárgyi kulturában, sajátos arca volt építészetében, gazdaságában, földművelésében, állattenyésztésében. Ez a sajátos arc mára elveszett ennek csak töredéke van meg, de mivel mi magunkénak valljuk ezt a földet és magunkénak valljuk valahol őseinket is törekvésükben éppen ezért nagym fontos, hogy a megőrzés szintjén legalább a képzőművészetben legalább valamit felmutassunk ebből, de úgy mutassunk fel, hogy ujjáteremtve, saját kulturánkat, saját érzéseinket beleöntvén, tehát az adott kort amelyben élünk beleötvözve.

Győrffi Sándor szobrászművész grafikusművész

- Hát nem csak ezt hanem azt hiszem mást is itt érdemes felhasználni azt az előszó a megnéretésjen című kis irást amit Körmendi Lajos fogalmazott, akit te szertsz mert alkotótársadnak tekinted bár ő fiatal iró, közeljövőben jelenik meg Barbárikon című könyve. Az egyik kiállitás kapcsán ő a következőket iraj, Győrfi Sándorról. Ez a fiatal szobrásznüvész eltökélten épiti szuverin világát. Itt vannak szobrai öregek, szijasak mint a föld, amelyet fölszántottak és ime ott mélyül homlokukon az eke nyoma. Öregek, akik még látták hogy a keritések tetején átkönyökölt a hó és a házakban atünhelyek mellett a bundák mélyéről előbujtak az ordasok. Lovak égő erdőket legelő, szelekkel tovatünő lovak ágaskodók a nemzés dühében lobogók, lovag kecsesek, mint a betöretlen lányok, lovak, lovak erőtől szétrobbanó vad förgeteg. Asszonyok fáradhatatlanok és izmos faruak, ...ölüek, asszonyok megszülői látásszemü fiuknak, fogással érkező fiuknak, akik lebuknak alsóvilágba, felmennek felsővilágba ki tudják mind ennek titkát. Ilyen megjelölt ember Győrffy Sándor akit a Nagykunság vall édes fiának. Felmutatott müveiben megnéretik a valóság, de megnéretik a valóság bugyraiból felbukkanó alkotó ember is.

- Én azt, hiszem, hogy a munkásságomra a hajnalán vagyok és egyfajta megnéretésről nem igen beszélhetünk még. Bizonyos értelemben beszélhetünk, de ezek még nagyontovatünő dolog és kezdetleges, tehát pályakezdés szinten állok, hiszen néhány év az nem sokat jelent, csupán csak néhány gondolat felvetésére elég egy szobrász életében. Én nagyon fontosnak tartom, hogy valóban a megnéretéshez elsősorban az alkotások szükségesek, tehát a énunka. Körmendi Lajos itt nagyon szépen és költőien fogalmazott, valójában vallomás szinten fogalmazott én ugy nagyon elfogadom ezt a vallomást és talán egy kicsinét ugy irta meg, hogy ő is szeretné ezt látni ezen a szülőföldön a Nagykunságon szület tünk mind a ketten és ezt valjuk hasznunk is elsősorban.

1981. szept. 28. URH 20.40 /FGyné/.
Konokul előre.

- Hát szükebb hazánknak mind a ketten ide tértünk vissza és itt szeretnénk dolgozni tulajdonképpen. Nagyon fontosnak tartom a hagyományérzést és itt ne beszéljünk csak képzőművészetről, csak szobrászatról, hanem a kultura összességéről kell, hogy beszéljünk, hiszen nagyon lényeges, hogy a kultura folyamatossága meglegyen és hát egy művésznek legalábbis szerintem itt a Nagykunságban ugyan nem volt képzőművészet soha sem. Voltak fiai akik elszármaztak és csináltak képzőművészetet, de olyan, hogy nagykunsági képzőművészet pontosan itt ezen a részen élő képzőművészet nem igen volt,

- Na most amit Papi Lajos elmond abból talán meg kellene kérdezni, hogy hogy lehetett az Györffi Sándornál, hogy még a főiskola előtt eleve visszakésnült a szülőföldre? Milyen indíttatás munkált már akkor benned, hiszen Papi Lajos kiemelte az egy nagy dolog itt, hogy vállalta a szülőföldet és nem ment el előnyösebb ajánlatokra, meghivásokra, Budapestre vagy más fejlettebb megyeszékhelyekre és igy tovább, hanem itt maradt a Kunság egyik városában. Most te már eleve haza akartál jönni, miért, milyen szándékokból, milyen neveltetésből fakadóan?

- Valóban nagyon fontos dolog ez, számomra is hogy itthlehetek a szülőföldön Karcagon, de nem olyan nagy dolog ez, hogy én visszajöttem a városomba. Szerintem ez egy teljesen természetes dolog és itt rákérdeztél, hogy neveltetés és egyebek. Hát én megszoktam azt, hogy az összes ősöm karcagi. Némelyik még vidéken sem volt világ életében, mivel egyszerü földmüves parasztemberek voltak mindannyian és magam is tulajdonképpen 15 éves koromban amikor felkerültem Pestre a müvészeti gimnáziumba akkor léptem először át Karcag határát. Gy

- Györffy Sándornak vannak e mesterei, akik valamilyen módon benne vannak a mozdulataiba?

- Müvészeti gimnáziumban Borbás Tibor volt a legelső mesterem, majd főiskolán Mikus Sándor volt a tanitómesterem, majd mikor a Mikus mester nyugdijba ment utána Somogyi József volt 3 évig a tanitómesterem.

Akiktől rendkivül sokat tanultam. Sokat tanultam szakmailag és sokat tanultam emberileg is.

- Papi Lajos mit jelent neked itt a szomszédban?

- Talán egyfajta emberi tartást, amit rendkivül sokra értékelek és egyfajta emberi tiszteséget, ami tulajdonképpen vállalás és tartás kérdése és egy életen át ant hisnem, hogy végig kell, hogy kisérjen bennünket.

- Ősszel milyen kiállitásokra számithat a közönség Györffy Sándortól és hol?

- Most fejeződött be Kalocsán egy önálló kiállitásom. Karcagon lenne a művészeti hetek sorozatában egy kisebb kiállitás nem egyedül, hanem néhány közös barátommal együtt és Abátszalókon októberr29-én nyilna egy önálló kiállitásom ahol mivel Abátszalókon nem szerepeltem még néhány régebbi munkámat szeretnék kitenni.

- Györffy Sándor is beszélt itt a kultura szervességének folytonosságának fontosságáról, arról, tehát, hogy a Nagykunságot a szellemi életben tulajdonképpen először Györffy István a kitünő néprajztudos mutatta meg. Ő volt az aki a nagykunsági krónikában megirta ennek a tájegységnek a történelmét, jelenét és amiből még a szociográfia, de a szépirodalom is tanult. A további irodalmi hagyományok eléggé szegényesek, Móricz bizonyos fokig kötődik Kisujszálláshoz, illetve a Nagykunsághoz. Nagykunsági riportjai nevezetesek, de tulajdonképpen azt kell mondanom, hogy ez a tájegység hasonlóan általában a közép Tisza vidékihez nem tul gazdag szellemi hagyományokban. Ugyan ez mondható el a képzőművészeti hagyományokról is. Hogyan látják a képzőművészet jövőjét itt a Nagykunságban?

- Györffy István itt a magyar nép tudósa volt és Illyés Gyula szerint a magyar nép lett tudóssá benne.

És van öneki egy nagyon fontos gondolata amit már néhányszor megismételtem és néhányszor hallottam is vissza örömmel. Györffy István szerint Európa nem arra kíváncsi hogy mit vesznünk át az ő kulturájából, hanem sokkal inkább arra kíváncsi, hogy mivel gyarapitjuk az európai kulturát azt hiszem hogy ez nagyon fontos gondolat minden alkotó ember számára. A Nagykunság földjéből való táplálkozás emlékeiből, kulturális hagyományaiból lehet alapja egy képzőművész számára egy fontos gondolatsornak amellyel szólhat ehhez a közönséghez, de szólhat egy nagyobb közösséghez is, és hozzátehet az egyetemes magyar kulturához is.

- Itt lehetne egy olyan művésztelepet létrehozni, vagy nem is telepet, talán inkább egy közösséget egy ilyen művészeti egységet, ami felszivná az itteni embereket, az itteni emberek munkához és művészethez való állását, mert hiszen elképzelhetetlen a művészet nélkül még a közönséges élet sem. Hát egy parasztember ha egy kapanyelet kun be az maga bicskával megfaragja, lecitringeli, kidiszniti mindegy a maga egyszerüségével, tehát az igény talán még a tehetség is megvan, csak ezt .....

- A hagyományos kun konokság ezt mondanak itt segit ez valamit?

- Feltétlen.

- Merre visz ez a konokság?

- Ez csak jó utra, országhatáron tul is számon tartják a kunsági konok, nyakas kunparasztt termelvényeit a husztermelést mindent nem véletlen ez.

- Rendkivül fontosnak tartomazt, hogy ennek a kis közösségnek a kulturális hagyományait valamiképpen átörökitsük, valamiféleképpen sajátos arcot adjunk annek.

GYŐRFI SÁNDOR

emlitve

Szőkely András:Derkovits-ösztöndijasok .Műcsarnok

UJ TÜKÖR 1981/XVIII/15.sz.4.o.

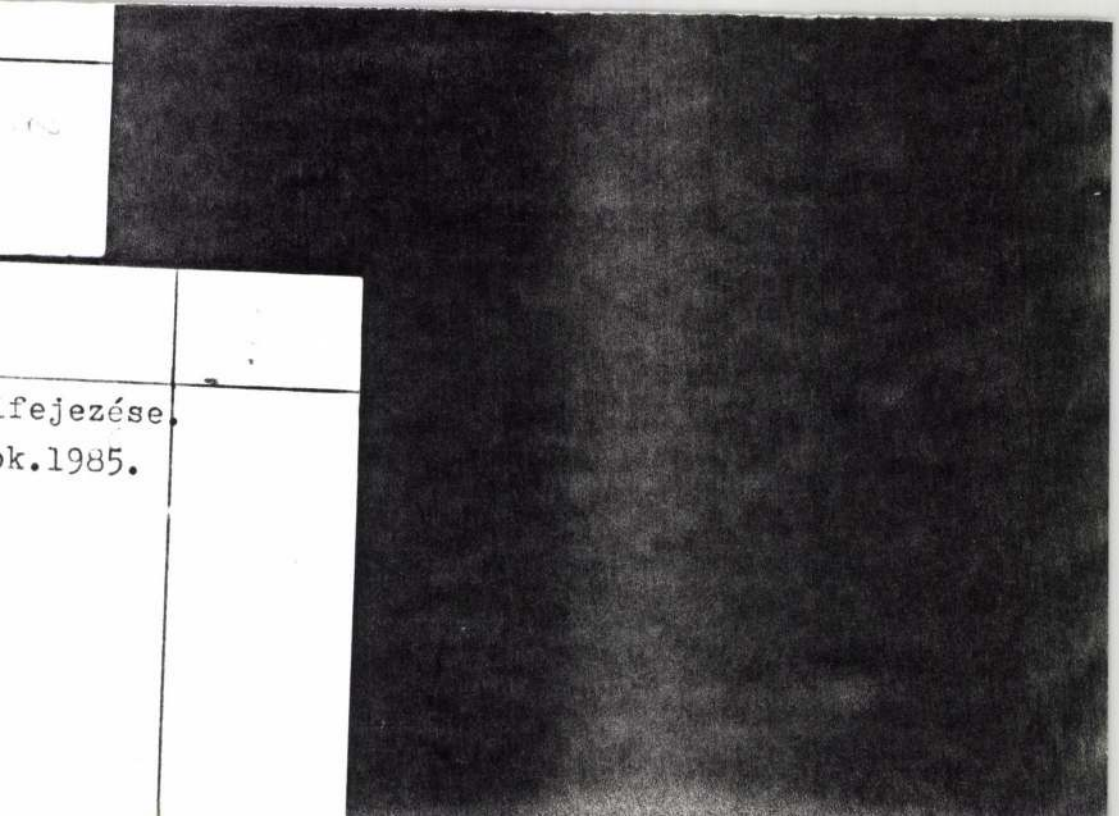

lfejezése.
ok.1985.

Győrfi Sándor, szobrász- és grafikusművész
Közterületi alkotások. Összeállította: Hollósi Éva.
1988, szeptember.

Mezőtúr, új városrész
(Mező 1. úti parkosított terület):
„Kubikus emlékmű," bronz, M: 255 cm. (említve).

Művészet, 1989., január, 64-old.

Győrfi Sándor

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

nok. ámulva

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
1980 DEC 1 0

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1021



Ma délután 4 órakor nyílik Győrfi Sándor kiállítása a karcagi múzeumban. Képeink a tárlat megnyitása előtt készültek. Fent: a kiállítás egyik darabja, Játszó lovak, lent: a művész egyik alkotásával



öszönetnyilvánítás

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

ID. IVÁNYI KÁLMÁN

74 éves korában 1980. december 7-én elhunyt. Temetése f. hó 11-én lesz 14 órakor a jászberényi Szentimre temetőben. A gyászoló család.

Köszönetet mondunk rokonoknak, jó barátoknak, munkatársaknak, a zagyvarékasi Községi Közös Tanács Végrehajtó Bizottságának, mindazoknak, akik

ID. BENDÓ JÓZSEFNÉ
Simon Margit

temetésén részt vettek és kis családunk mély fájdalmában osztoztak. A gyászoló Bendó család, Zagyvarékas.

irdetés

ZOTT tanya négyszögöl össel. Érbármikor stván. JászSzövetkezet . lépcsőház 14. (8786)

ROS. Ker-25. alatt a mellett zögöl gyühobbitelek eladó. Villvan. Érdekolnok. Ság-47. I. em. on: 13-809.

SZENT-Április 4. . 1. OTPháromszoséses, gakás eladó.

180 kg-os hízó eladó. Szolnok, Hársfa út 18, az Abonyi úton. (8782)

KOMPLETT fuvaros fogat lovakkal együtt betegség miatt eladó. Érdeklődni: Mezőtúr, Juhász Istvánné, Alsórészi regálé 5. (8783)

EGY Continental GA 340-es és egy Philiph 674-es autórádió -magnók originált hangfalakkal eladók. Jászberény, Palánka u. 15, Rózsa. (8787)

GÁZTŰZHELY palackkal eladó. Szolnok, Martinovics út 25. (H. 4545)

VASVÁZAS erős, prima ródli, 10 h-

SKÁLA-COOP

NAGY KARÁCSONYI VÁSÁR
az Egyesült Jászsági Áfész

jászberényi
jászárokszállási
jászfényszarui
jászalsószentgyörgyi
üzleteiben

Vásárlás esetén 100, 200, 500 Ft-os
ajándékutalványt adunk!

(8805.)

Hirdetési tarifáink:

VÁLLALATI HIRDETÉSEK

	Hétköznap	Vasárnap
Keretes hasáb mm-ként	13,—	18,—
Dolgozókat alkalmazunk soronként	42,—	82,—
Apró szavanként	6,—	11,—
(vastag betűvel szedve)	12,—	22,—

LAKOSSÁGI HIRDETÉSEK

Üzleti jellegű Apróhirdetések	4,—	7,—
Nem üzleti jellegű apróhirdetések	2,—	3,50
Soros közlemény: gyászhír, köszönetnyilvánítás	8,—	15,—

ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK:

Jeligés hirdetéseknél 10,— Ft kezelési költséget számítunk fel. Vastagon szedett szöveget dupla tarifával számítjuk. Express hirdetési díj alapdíj+50 %. A hirdetések díjai nem foglalják magukba a fotó, klisé, grafika és más hasonló jellegű munkákkal kapcsolatos költségeket, ezeket külön számítjuk fel.

A Tiszaföldvári Építő-Vasipari és Szolgáltató

Győrfi Sándor, szobor

SZOBORAVATAS. A balassagyarmati palóc ligetben kedden felavatták Komjáthy Jenő költő szobrát, amit Győrfi Sándor alkotott. Az avatóünnepség után a Mikszáth Kálmán Művelődési Központban megemlékeztek Komjáthy Jenő 1881 és 85 között Balassagyarmaton végzett irodalmi és irodalomszervező munkásságáról.

-: Hír

8

Népszabadság, Bp. 1981. jún. 10.

Győrfi Sándor, szobrán

L. Tóth Ernő

Dér Endre: Új lap a naplóban 74-80

Új Auróra, Békéscsaba, 1981. dec. 1981/3

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 MÁJ 1

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

Győrfi Sándor szobrászművész

1021



Győrfi Sándor szobra



szaigari óvodások — ibolyát
lnek

költőhely után kutatnak a madarak.



— a csókák — a hatalmas
r egyik ágán



Virágba szökve (Fotó: T. Z.)

Györffy Sándor, szobrászművész

a Nyíregyházi éremművésztelep(nek) mely Tóth Sándor szobrászművész ötlete volt – Györffy Sándor volt a tábor egyik művészeti vezetője, aki szakértelmét és higgadt irányító munkáját, szobrászi tudását hozta el 3 éve először Nyíregyházára.

Nemzetközi éremművésztelep Nyíregyházán.

1980. VII. 30. URH 16.40 (Áné).

MAHIR
MAGYAR HIRLÖ
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 MÁR 1

KÉPES ÚJSÁG

Györfi Sándor,
szobrászművész.

/1021

GYÖRFI SÁNDOR:
Ülő pár (bronz)





ek olvasópályázat díjkiosztása

A Csepeli Munkásotthonban

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MTI
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Győrfi Sándor

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1980 JUL 27

1021



Győrfi Sándor rajza

tapintatlan kérdés: értelmezésben vett em hiányzik?

igen! Ám módom kroszkóp Színpadon néhány drámai is, Ajtmatov, Suk- okban.

t min dolgozik, mi-

ták mondani, hogy nagykapu mellett kiskapu is. Az én eddig csak kiskapu

ahogy történt a esetében. Az új c Skorpió, a Mini és a bil hajdani legén állt össze. Kíváncsi tuk, milyen lesz az hang, mekkorát ro Dinamit? Az album gatva érzünk némi ciót" is, ha nem is járatokat a könnyű

Igen divatos téma karainknak a tiné osztály, s gondjai. A dik iksz felé járó mu nyilván közönségük ért teszik ezt, de ú

Gyórfi Sándor, Kolozsvár



3.

XXVII/4.

HAGYOMÁNYOK

36 Ceruzavonás Bánvai Kornél portr
iához. Bolla Ferenc visszaemlékezé
— közreadia Bistey András
tanulmánya Betkowszki tanár úrr
tanulmánya Betkovszki tanár úrró
44 Alkotóteken

Győrfi Sándor

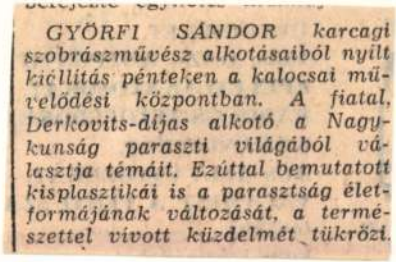

GYÖRFI SÁNDOR karcagi szobrászművész alkotásaiból nyílt kiállítás pénteken a kalocsai művelődési központban. A fiatal, Derkovits-díjas alkotó a Nagykunság paraszti világából választja témáit. Ezúttal bemutatott kisplasztikái is a parasztság életformájának változását, a természettel vívott küzdelmét tükrözi.

Magyar Hirlap 1981//7/11/9

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

Győrfi Sándor,
szobrászművész

1980 FEB 10

8

1021



GYÖRFI SÁNDOR ÉRME

rnek, felét kapják

ha gondot okoz bizonyos munkaerőgazdálkodási tervek, információk hiánya. Ugyanez nehezíti többek között a megyei Pályaválasztási Tanács munkáját is.

ehetőségek

A túlzott tervezésben persze nyilván számolnak azzal is, hogy a három év alatt a diákok egy kis hányada lemorzsolódik, s arra sincs semmi biztosíték, hogy a tanulók azt a munkahelyet választják, ahol a szakmai gyakorlatot elsajátították, noha a vállalatok, üzemek többsége — mint például a szolnoki Járműjavító vagy az ÁÉV — ben ki tudják választani az adottságaiknak megfelelőt.

A helyes, megalapozott pályaválasztás legalább olyan fontos a társadalomnak, mint az egyén számára. Megyénkből az országos átlagnál magasabb arányban felvételiznek sikeresen érettségizett diákjaink a felsőoktatási intézményekben. A gimnáziumokból az előző tanévben a tanulók 43,2, a szakközépiskolákból 15 százaléka tanult tovább. Az utóbbi években ugyanis már egyre többen jönnek vissza diplomásan szűkebb hazájukba dolgozni, még mindig nagy százalékban azonban az ország más területein helyezkednek el. Érdemes azon is elgondol-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Györfi Sándor

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

szobrászművész

1980 FEB 10

1021



GYÖRFI SÁNDOR SZOBRA

A TANÁCSOKÉ A SZÓ...

Társtalan társközségek

Régen feleslegesnek bizonyult azok aggodalma, akik a közös községi tanácsok létrehozásától saját falujuk boldogulását féltették. A kisebb települések összefogása nagyobb anyagi bázist biztosít, lehetővé teszi az égető gondok gyorsabb oszlatását. Ez a fejlődés azonban nem zárja ki, hogy elvétve kedvezőtlen jelenségek is felbukkanjanak.

ről, a tanács pénzéből fejezik be a ravatalozót.

Mondják, magukra maradtak a pusztamonostoriak is. „Szerep nélküli község lett a mienk" — kesergett a húsbolt vezetője.

Véleménye elgondolkodtatott, mert hogyan lehetnének szerep nélküliek azok a falvak, amelyek otthont nyújtanak a tsz-tagok mellett a

Ha tetten érik, megbírságolják

Fél évvel ezelőtt a helyi tanácsok dolgozóik közül egynéhányat felruháztak a helyszíni bírságolás jogával. Megbízatásukkor igazolványt és karszalagot kaptak, amit a szabálysértők felelősségre vonásakor kötelesek használni.

A helyszínen bírságolják

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
1977 FEB 24

Győrfi Sándor, szobrász

1977. február 24. SZOLNOK

1021

A szülőváros visszavárja szobrászfiát

Még néhány hónap és szobrásszal dicsekedhet Karcag. Majdani, műtermes lakását már kijelölték. Győrfi Sándor tehát visszatérhet szülővárosába, a tanulóévek után alkotó művésznek.

Egy őszi emlék

Tihany. A Belső tó fel-felvillan, amikor mennykövek erei futják be a sötétség húsát. Ilyenkor nagy pofájú kacsák hápintják el magukat bizonyára az ijedelemtől. Valahol, valahonnan égdörgés gurul az állami gazdaság egykori szénaszárítójáig, hozzánk. Ülünk a hatalmas téglapillérek, a félhomályban valószínűtlenül robosztus kőfalazatok árnyékában, s az utcáról beszűrődő sejtelmes fényben kísértetiesen fehér gipsz- és kőszobrok mutogatják magukat. A faragószín végében Bányai Zsuzsa kőbe domborított női aktja, mellette Győrfi Sándor ágaskodó-játszadozó gipsz-lovai, utána Schaffer Bernadett kőből kibontott szerelmespárja, Paulikovics Iván portréja, odébb Illyés Antal ölelkezői, majd (milyen Gabriella?) gipsz-vízből kiemelkedő vízilabda kapusa, a szín végében pedig egy hatalmas torzó, egy csípőig kész női alak, törzse, feje helyén még csak a vázat adó léc mered. Az erőteljes formákról lerí, hogy ez a Mester, azaz Somogyi József készülő szobra.

Ülünk a félhomályban, Schaffer Bernadett, Győrfi Sanyi, és én. Bernadett énekel: „Kiszáradt a tóból mind a sár, mind a víz. / A sok szegény barom csak a gulyásra néz. / Uram, én istenem, adjál egy szép esőt. / A szegény barmoknak jó legelő mezőt!" Kivételesen szép hangja elröppen a tihanyi Belső tó sejthető tükrén, s megállíthatatlanul szárnyal, akkor, ott úgy éreztük a felhők mögé búvt csillagokig. Reggel a Képzőművészeti Főiskola tihanyi művésztelepén végighúzódó villanydrótokon fecskék fürtje csivitelt, felröppentek, sötét felhő-kötelékben röpültek szinte súrolva a vizet, azután fel, el, vissza. A nagy útra készülődve búcsúzkodtak.

Talán csak tudat alatt, de a szobrásznövendékeknek is fel-felrémlik már a búcsúzás. Az idén végeznek, s ezután megpróbál ki-ki úgy boldogulni, ahogy tud. Hamarosan új arcokat, új embereket fogadnak napról napra a művészt és embert formáló műtermek. 1976 vége felé a főiskola szobrásznövendékei talán utoljára mutatták meg együtt magukat a Karcagon rendezett kiállításukon. A vendégkönyv bejegyzései is mutatják, a közönségnek Győrfi Sándor és Schaffer Bernadett művei tetszettek legjobban. A két legmarkánsabb tehetség, legerősebb egyéniség a főiskolán közös műteremben dolgozik, a szobrok mellett pályázatok is foglalkoztatják őket: a kazincbarcikai művelődési központ színháztermének díszítése, egy Csongrád megyei üzem udvarának plasztikai „berendezése"...



Győrfi Sándor: Zsuzsi

A kétszemélyes műhely

Ebből a kétszemélyes műhelyből sok szép, s főleg a jövő szempontjából biztató alkotás került ki eddig is.

Például a carrarai márványból készült, Zsuzsi című portré, Győrfi Sándor munkája. A klasszikus szépségű alakokhoz szokott nemes kő szinte lerugdalná magáról ezt a barbáran szép formát, nekifeszül az anyag az alaknak, s ettől a sajátos feszültségtől elsősorban a gondosan megmunkált száj szikrázik föl, hangsúlyozva ennek a női portrénak a leglényegét, az érzékiséget, a termékenységet. Mintha ebbe az egyetlen szájba lenne fogalmazva a willendorfi Vénusz bùja sugárzása.

Főiskolai műtermükben ott áll Győrfi Sándor mellszobra, Schaffer Bernadett alkotása. Észrevette, megfogalmazta az alkotótárs személyiségét, a makacs tisztességet, az eltökélten egyenes tartást, tehát mindazt, amit Győrfi Sándor a Nagykunság egyszerű népétől, közelebbről, az ő népes paraszt családjától örökölt. Bernadett megmintázta azt az emberséget, amely — mi tagadás — őt is megfogta karcagi látogatásai során. A barát, az alkotótárs, Győrfi Sándor visszatér szülőföldjére, szülővárosába. Karcag példás figyelemmel kísérte a fiatal szobrász eddigi útját, és szívmelengető gondoskodással várja művészfiát. Egy régi, nagy házban már kijelölték Győrfi Sándor műtermes lakását. Remélhetőleg az épület átalakítása előtt megkérdezik majdani lakóját is, ugyanis Győrfi Sándor nem két-három évre akar itt berendezkedni, hanem örökre. Remélhetőleg a szűkös udvarhoz még csatolnak egy darabka területet, mivel hely kell a faragószínnek, égető kemencének és egy bronzöntő műhelynek. Győrfi Sándor reneszánsz típusú alkotó, mindent önmaga készít, s e sokoldalúsághoz megtanult jó néhány önálló szakmát, a hegesztéstől a bronzöntésig sok mindent. Egészen biztos, hogy szülővárosa használná is.

Körmendi Lajos

1 db. ötez-
db tízezres
os keltető-
Kisújszállás,
rty út 50/a.
. (669.)

enge fias te-
ló. 5093 Ve-
Kossuth út
y Ferenc.

gyermek-
rnitúra és
3 matraccal
zolnok, Jász-
7/a. (H. 410.)

ű datolya-
csón eladó.
y, Fehér-
. (732.)

s sodrott ló
Karcag, Zá-
). (712.)

betonkeve-
széthúzható
gy kiskocsi.
Tolbuchin
07.)

SCSERE

másfél-
TP-s lakás-
elcserélném
hasonlóra.
jeligére
i hirdető-
06.)

ZUGLÓI szoba-konyhás tanácsi lakásomat elcserélném szolnoki hasonlóra. „Olcsó bérű" jeligére a kiadóba. (642.)

HÁZASSÁG

43 éves 164 cm magas egyedülálló, lakással rendelkező értelmiségi elvált asszony keres jó megjelenésű korrekt, komoly gondolkodású társat házasság céljából. „Talán még nem késő" jeligére a kiadóba. (702.)

54 éves özvegyasszony megismerkedne házasság céljából 160 cm magas, 55—63 éves özvegyemberrel. „Lakással rendelkezők előnyben" jeligére a szolnoki hirdetőbe. (H. 337.)

EGYÉB

SZOLGÁLTATÓ részlegünk elhelyezésére keresünk több helyiségből álló épületet, illetve épületrészt sürgősen, központi helyen, Szolnokon. „Telefonnal" jeligére a szolnoki hirdetőbe. (H. 365.)

ÓKAT
LMAZUNK

Munkahelyet változtatni lakatosmester vízfűtés-szakismerettel. „Univerzális" jeligére a kiadóba. (720.)

NEFAG MŰSZAKI ERDÉSZETE SZOLNOK, BESENYSZÖGI út, azonnali belépéssel felvesz gépalkatrész-ismeretekkel rendelkező készletkezelőt, nappali műszakba portást, segédmunkást, erőgépszerelőt, valamint gépkocsivezetőt. (H. 412.)

Négyéves gyakorlattal rendelkező (grafikai munkákban, számítástechnikában jártas) műszaki rajzoló állást keres Szolnokon. „Műszaki" jeligére a szolnoki hirdetőbe. (H. 405.)

A Ságvári úti óvoda 4 órás férfi munkaerőt keres. (706.)

A KÖTELEKI „SZŐKE TISZA" ÁFÉSZ IGAZGATÓSÁGA felvételre keres Nagykörű község területén levő szabadkasszás zöldségboltjába boltvezetőt azonnali belépéssel. Jelentkezni írásban vagy személyesen az ÁFÉSZ központi irodájába kérjük. Kötelek, Szabadság tér 3. (678.)

KPM KÖZÜTI IGAZGATÓSÁG (Szolnok, Petőfi u. 7—11.) felvételt hirdet Ascota irodagép-műszerész állás betöltésére 2 személy részére. (677.)

„Hangyák" a falon

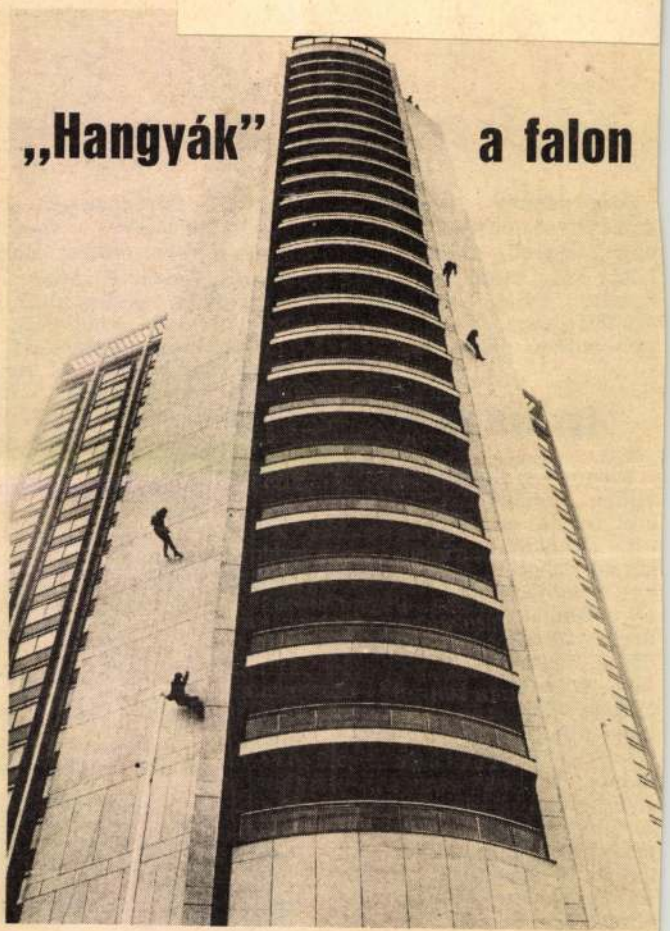

A londoni Hilton Hotel különös „hadgyakorlat" színhelye volt a közelmúltban. Angol tengerészgyalogosok tíz főből álló csoportja azzal próbálkozott, hogy miként lehet megközelíteni a 100 méter magas szállodaépület tetejéről a horlokzati fal mélyebben fekvő erkélyeit. Nem valamiféle öncélú kísérletről, feltűnést keltő bravúrról volt szó, hanem arról, hogy tűz, vagy másfajta katasztrófa esetén mimódon lehet segítséget nyújtani a toronyházakban rekedt embereknek. Napjainkban, amikor világszerte egyre több toronyházat és felhőkarcolót építenek, nagyon is reálisnak tűnik az efféle akciókra való felkészülés.

A tíz főből álló csoport tagjai azok közül kerültek ki, akik már rendelkeztek bizonyos hegymászói gyakorlattal. Míg a homlokzat két oldalán két-két személy aláereszkedett, a többiek az épület tetején biztosították a vállalkozás sikerét.

Egyébként ma már nemcsak a hegymászók képesek ilyen akciók végrehajtására, hanem olyan szakmák szakemberei is — a felhőkarcolók szerelőmunkásai, épületburkoló, ablaktisztítók, stb. —, akik hozzá vannak szokva a nagy magasságban való munkához, az ég és föld közötti lebegéshez.

Farsangi „nőuralom" Mátraalmáson

Itt a farsang időszaka; egymást érik a bálok, a disznótorok, a vidám mulatságok. A vízkereszttől húshagyó keddig tartó időszak évszázadok óta [illegible] ható férfiembert „elfognak" és arcukat megberetválják. A művelethez persze nem szappant, ecsetet és pengét, hanem lisztet vagy csirizszert

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-743, 340-726
Győri Sándor
1981 JAN 24 grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

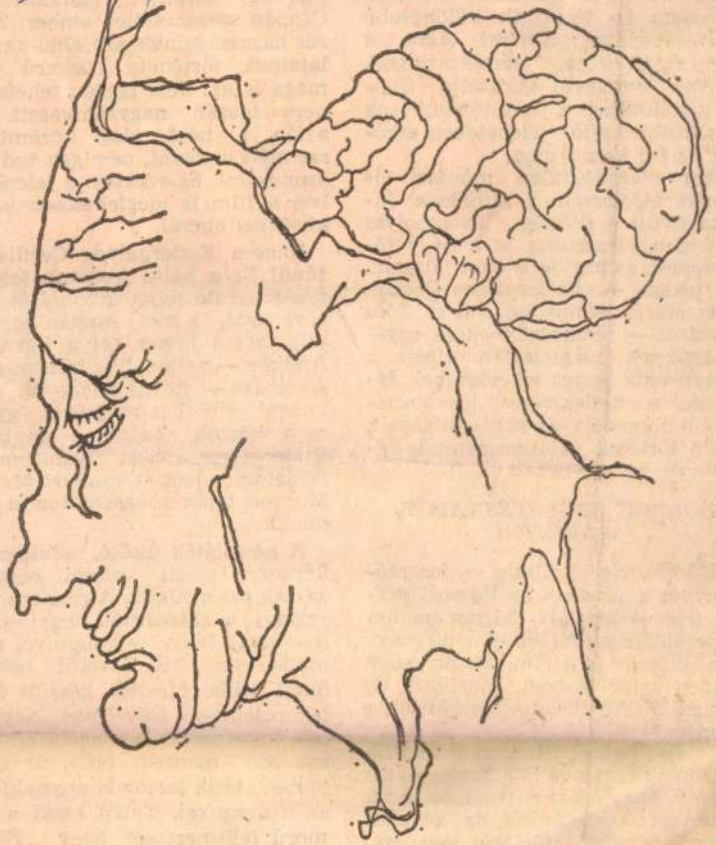

Győri Sándor rajza

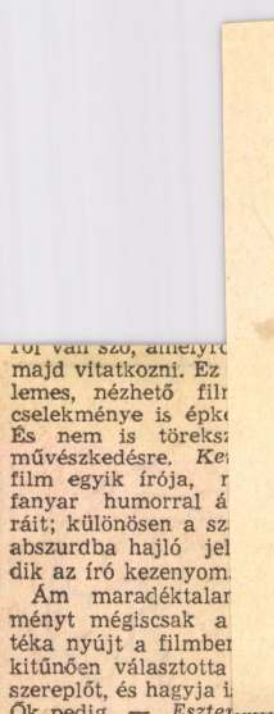

ról van szó, amelyr
majd vitatkozni. Ez
lemes, nézhető filr
cselekménye is épk
És nem is töreks
művészkedésre. Ke
film egyik írója, r
fanyar humorral á
ráit; különösen a sz
abszurdba hajló jel
dik az író kezenyom.

Ám maradéktalar
ményt mégiscsak a
téka nyújt a filmbe
kitűnően választotta
szereplőt, és hagyja i
Ők pedig — *Eszter*[illegible], *Kiss Mari*, *Margittay Ági* és *Tom Wentzel* — tehetségüknek és egyéniségüknek megfelelően élnek a szerep-adta összes lehetőséggel. Játékuk a cselekmény kisebb-nagyobb döccenőit és vontatottságait, sőt a történet valótlanságait is feledtetik.

BOLDOG SZÜLETÉSNAPOT, MARILYN!

Szörény Rezső filmje — forgatókönyvét a rendező és *Vámos Miklós* írta — legalább három ponton kapcsolódik a föntebb elmondottakhoz. Először is a cím. Mi az, hogy boldog születésnapot, Marilyn? És ki az a Marilyn? Csak nem Marilyn Monroe?!

Az első percek filmkockái mintha igazolnák is tétova találgatásainkat: bizony, hogy ő az! A tragikus sorsú amerikai színésznőről, az ötvenes évek legendás sztárjáról van szó. Róla nyilatkozik a meginterjúvolt amerikai rendező, az ő hangját pró-

[illegible] tehet
gének szinte teljes kibontását le
tővé teszi, s most csupán egyet
villanására hívom fel a figyelm
Amikor — valamelyik házasságá
származó — fiával találkozik, és
apával élő hat-nyolcéves gye
nem köszön vissza az anyján
Esztergályos arcán olyan lemor
fájdalom suhan át, amilyet Maril
Monroe talán sohasem tudott p
dukálni.

A keretjáték utolsó, szimbolik
képsorai mégis valami egység
rázzák ezt a filmet. A rendező vi
szahívja a színésznőt, hogy — sz
letésnapja lévén — valamivel me
ajándékozza. S levetíti neki
fiatal Szabó Mariról készült fil
tekercset. — Hát, igen! Negyv
felé közeledő, mindjobban elmag
nyosodó nemzedéktársaink egy
többet idézik lemondó nosztalgiá
az ifjúságukat. Talán azzal a sz
morú felismeréssel, hogy „És
kezdhetném elölről / Újra *nem* t
kezdeném..."

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Győrfi Sándor, szobrász-

PETŐFI NÉPE
és grafikusművész

1981 JUL 22

1021

Kiállítások a folklór jegyében

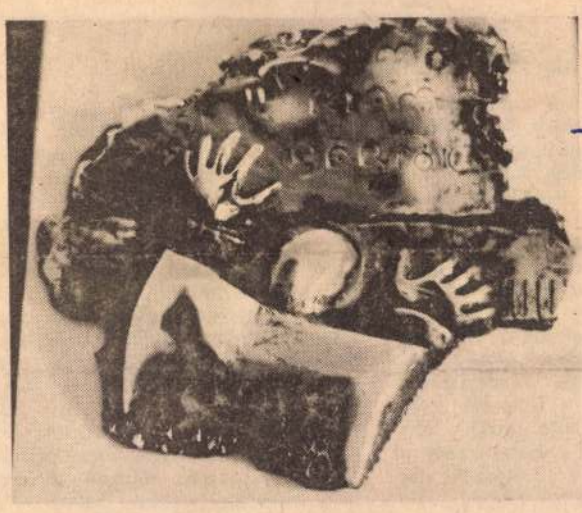

● „In memoriam Bartók" a címe e kompozíciónak, melyet Győrfi Sándor karcagi szobrászművész kalocsai fesztivál-kiállításán láthatunk. A művelődési központ kamaratermében rendezett tárlaton ötven szobor, plakett és rajz tanúskodik a fiatal alkotó tehetségéről.



● Ugyancsak a Kalocsai Művelődési Központban mutatják be „A fejdísztől a sarkantyúig" című, „Király Ilus" pályázati kiállítás anyagát. Az ország tízegynéhány helységéből mintegy negyven olyan kosztümöt küldtek el a pályázatra, melyeket a népi együttesek színpadon használnak. A kiállítás nagydíját a Kalocsai Népi Együttes női viselete (a képen jobbról a második) nyerte el. Első díjat kapott a Szegedi Táncegyüttes kalotaszegi, valamint a Mecsek Néptáncegyüttes női népviselete.



● Miről híres Kalocsa? Egyebek között a népművészetéről, hímzéséről, pingálásáról, paprikatermesztéséről, népi építészetéről. Mindezt kitűnően tükrözi a művelődési központban az „Illusztrációk Kalocsa gazdasági és kulturális életéből" című színes, képkiállítás, melyet Faragó György fotóriporter munkáiból állítottak össze. A tárlat kalocsai egyházi emlékeket is felvillant.

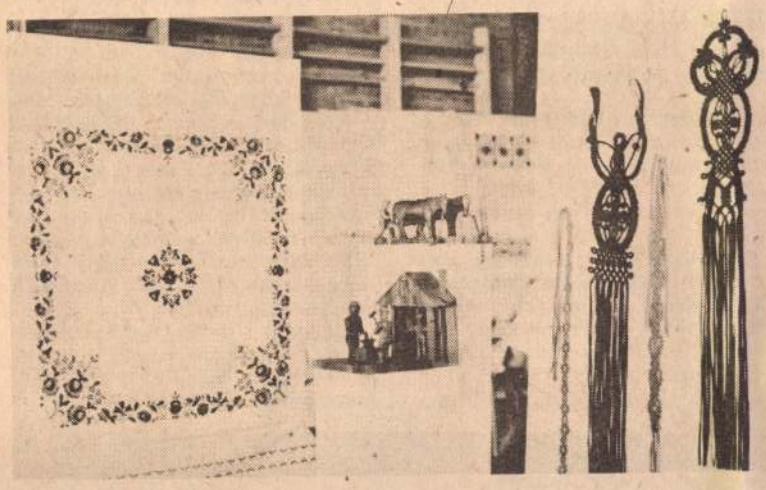

● A nagy találkozó kezdete előtt jóval megnyílt Vaskúton a Bács-Kiskunban működő díszítőművész szakkörök tárlata. A kiállítás jelzi művelődési intézményeinknek azt a törekvését, hogy ápolják, őrizzék, gazdagítsák népi művészetünk különféle ágait. Képünk a díjazott műveket mutatja be.

Erdőtelepítés, -ápolás, fakitermelés társulással

A Kiskunságban is időszerű az összefogás

Tavaly alakult meg a bajai székhelyű erdőgazdasági társaság, tizenkét nagyüzem megállapodása alapján. Az összefogás célja a bácskai és a Duna menti körzet mezőgazdasági művelésre alkalmatlan területein az erdőtelepítés, -ápolás, valamint a vágásra érett fák kitermelése, hasznosítása. 1980-ban a társaság, amelynek a Gemenci Állami Erdő- és Vadgazdaság az ügyintézője, Bátmonostoron, Érsekcsanádon ültetett erdőt, ezenkívül a süköszdi szövetkezetben végzett erdőgazdasági munkát.

A kezdő esztendő jelentősebb munkái közé sorolható még annak az 1325 köbméter fának a kitermelése, amellyel a Bajai Mezőgazdasági Kombinát bízta meg. Tavaly az erdőgazdasági társaság 2 millió 285 ezer forint értékben, 2 394 köbméter fát vásárolt meg az alapító gazdaságoktól.

Az utóbbi napokban tartott igazgatótanácsi ülésen, amelyen *Szoták Ferenc*, az ügyintéző erdőgazdaság igazgatóhelyettese ismertette az idei elképzeléseket, újabb tagokat vettek fel, a csávolyi Egyesülés Tsz-t, a hercegszántói Lenin Termelőszövetkezetet és a Kalocsai Állami Gazdaságot. Ezzel a bajai erdőgazdasági társaság tagjainak a száma tizenötre emelkedett.

Az idén a bajai székhelyű társaság működési körzetében folytatódnak a tavaly megkezdett erdőgazdasági munkák, megközelítőleg 60 hektáron történik telepítés, erdőápolás, tuskókiemelés. Nyolc gazdaságban végez különböző szolgáltató tevékenységet, az alapító okmányban megjelölt munkakörben. Ezek közé tartozik a munkaeszközök javítása, kölcsönzése, s 2 millió 229 ezer forint értékű fát vásárol meg feldolgozásra, értékesítésre az erdőgazdasági társaság.

Az elmúlt évtizedekben erdőt telepített kiskunsági szövetkezetek erdőgazdasági munkáinak összehangolására is célszerű lenne már életre hívni a bajaihoz hasonló jellegű társulást.

Itt negyven közös gazdaság telepített az előző tervidőszakokban erdőt. A homokhátsági talajadottságokhoz igazodva főként cellulóznyárasok találhatók Bács-Kiskun megye középső részében, ahol a VI. ötéves terv időszakában Kecskemét, Kiskunfélegyháza környékén 110 ezer köbméter nyárfát kellene kitermelni. Ennek megközelítőleg 50 százaléka papírfa, amelyet a magyar—jugoszláv államközi egyezmény értelmében a jugoszláviai cellulózgyáraknak szállítanánk.

Mindezek, és az erdőgazdálkodással összefüggő egyéb tennivalók sürgetik Bács-Kiskun újabb társulásának megalakítását.



SAJTÓPOSTA

KÉRDEZZEN — FELELÜNK

Kié a sorsára hagyott fűtermés?

A hatvanhét éves dunapataji Szőke Mihály régóta foglalkozik háztáji gazdaságában állattenyésztéssel. Jelenleg három tehenet gondoz. E munkája során az egyik legfontosabb teendő, a szükséges mennyiségű és minőségű takarmány biztosítása, melyhez igyekszik hozzájutni alkalmi módon is. Így tette ezt legutóbb, július elsején, amikor a Szelidi-tó Széles elnevezésű partrészén kaszált körülbelül 10—12 mázsányi szénának való füvet. Nem gondolta, hogy éppen emiatt támad nézeteltérése a gyepet bérlő helyi lakossal, aki ezt jogtalannak minősítette. „Én mondtam ugyan, hogy köztudott, bárki betakaríthatja a június végéig le nem kaszált árokparti füvet, ám őt nem érdekelték ezek az érvek. E vitámban sajnos nem kaptam megfelelő bátorítást-felvilágosítást a helyi szervektől, ezért érdeklődöm — mások nevében is — önöktől: voltaképpen kié a sorsára hagyott fűtermés?" — zárja eme kérdéssel szerkesztőségünkhöz küldött levelét.

Áttanulmányoztuk a szabályokat, majd beszéltünk a megyei illetékesekkel és arra a következtetésre jutottunk, hogy e — bizonyára sok állattartót érdeklő — fűügy körül nincs minden rendjén. Mert érvényben van az 1006/1976-os számú minisztertanácsi határozat, miszerint a kihasználatlan gyepek — árokpartok, árvízvédelmi töltések stb. területei fűtermését ingyenesen kaphatják meg a helyi tanácstól az igénylők, akik a betakarítást június 30-ig kötelesek elvégezni, ám évek óta hatályos a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium ama felhívása is, melynek alapján a nagyüzemi, illetve egyéni gazdasági kezelés alá nem tartozó, tehát a sorsára hagyott gyepet június 15-e után bárki díjtalanul lekaszálhatja. Ezek után önként adódik a kérdés: vajon egy útmenti füves területről, csupán a látottak alapján hogyan derül ki, hogy gazdátlan-e, vagy sem. Mert hiába múlt el az említett időpont, az esetleges bérlő a hónap végéig ráér hozzáfogni a kaszáláshoz. És ha valaki őt megelőzi, óhatatlanul következik be a birtokvita, a perpatvar.

Tolmácsoljuk a megyei tanács szakhatóságának állásfoglalását: a határidőre, vagyis június 30-ra be nem takarított füvet — mely árkok partján, víz melletti töltések szakaszain és más hasonló helyen található — bárki térítésmentesen lekaszálhatja. Ön tehát — a velünk közöltek szerint — jogszerűen járt el, amikor igénybe vette a gyeptermést, mellyel kapcsolatban nem léphet fel követeléssel a bérlő, aki a történtekért végső soron önmagát hibáztathatja, mert elmulasztotta a kötelező teendőjét.

Meddig tart a fegyelmi büntetés hatálya?

Az egyik jánoshalmi olvasónk

A Munka Törvénykönyve ér-

Győrfi Sándor, szobrán



Győrfi Sánd

Alföld,

Borító 1.

XXXII/7.

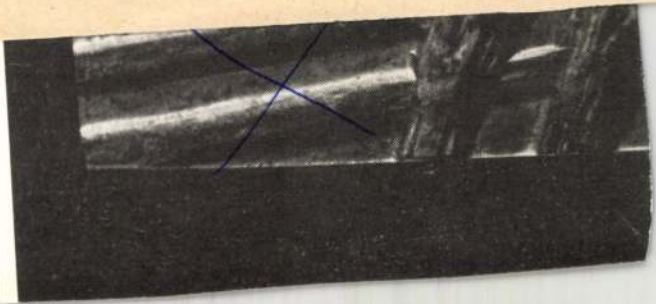

GYÖRFI SÁNDOR szobrászművész kiállítása nyílt meg a Szolnoki Művésztelep kollektív műtermében, ahol rendszeresen bemutatkoznak a Közép-Tisza vidékén élő alkotók. A tárlaton több mint félszáz alkotását — főként bronzból készült kisplasztikákat, érmeket és plaketteket — tette közszemlére a művész.

Népművelés, 1984. XII. 20.

Györfi Sándor, szobrán

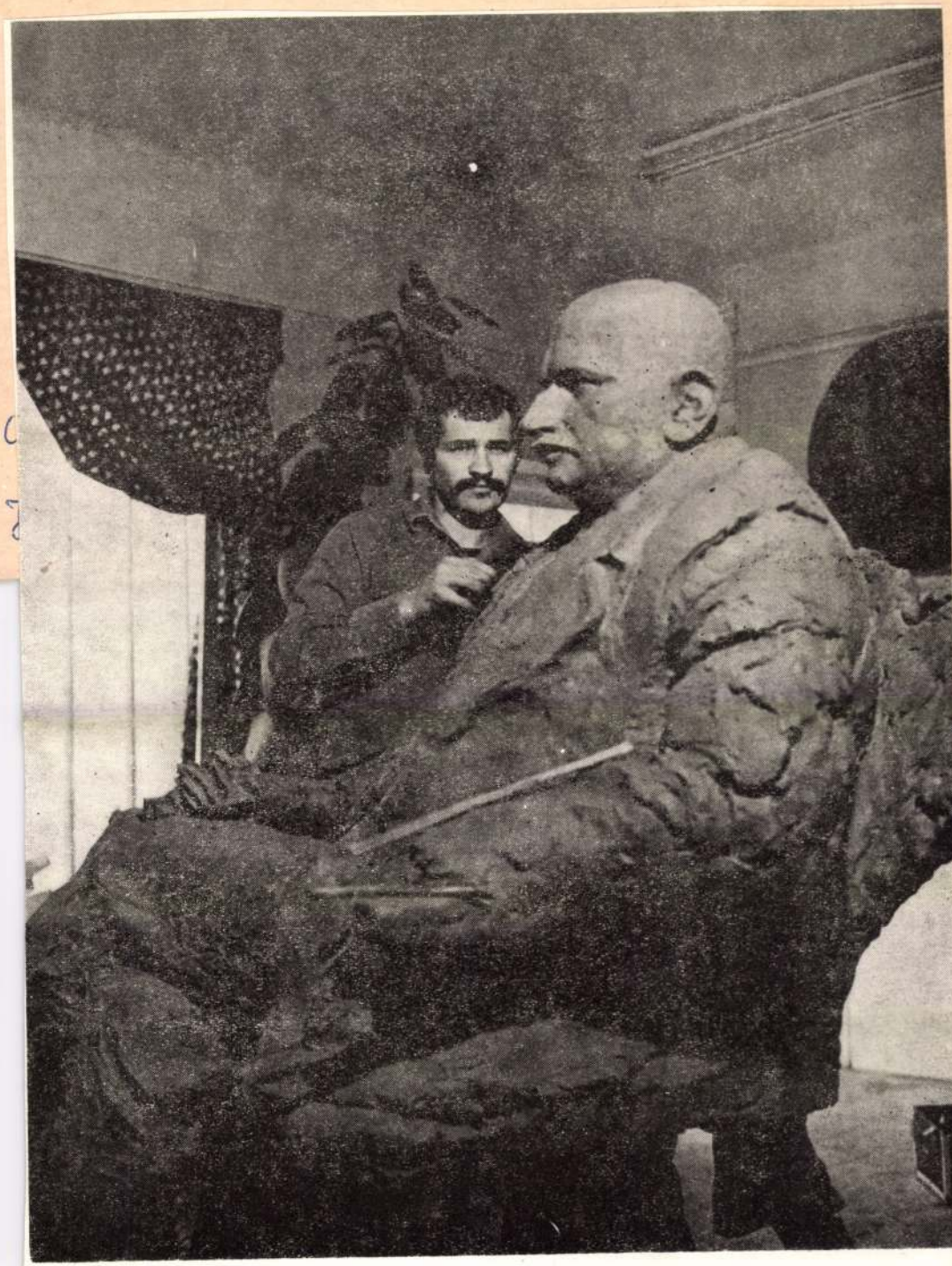

Györfi Sándor GYŐRFFY ISTVÁN szobrát mintázza

— *Sándorné dr. Fülöp Magdolna:* Szolnok város népessége és társadalma alakulásának főbb összefüggései

— *László Gyula dr.:* Tolarencia és ideológiai harc

— A honismereti mozgalom jellemzői Szolnok megyében

— *Bálint István:* Adalékok Szolnok megye sajtótörténetéhez

— *Adamik Mária:* Művészportrék: Csizmadia Tibor rendező

* * *

Az 1985/1. számunkat, hazánk felszabadulása 40. évfordulója alkalmából — jubileumi számként — dupla terjedelemben és példányszámban jelentetjük meg. Olyan tanulmányokat adunk benne közre, amelyek az eltelt négy évtized, különösen az utóbbi 28 év főbb jellemzőit, eredményeit, illetve a valós gondok okait elemzik.

Szerkesztőségünk örömmel vesz e témában elemző írásokat, eredeti, forrásértékű dokumentumokat, visszaemlékezéseket.

Beküldési határidő: 1984. november 1.

Cím: JÁSZKUNSÁG Szerkesztősége, Szolnok, Kossuth téri Irodaház

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Győrfi Sándor szobrász- és grafikusművész

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1983 JUL 14

1021

MEGYEI NÉPLAP 5

Egy gyár és egy művész — a Beton- és Vasbetonipari Művek szolnoki gyára és Győrfi Sándor szobrász — szerződéssel is „megpecsételt" kapcsolatának szép bizonyságaként tegnap kiállítás nyílt a karcagi művész alkotásaiból a gyár erre az alkalomra kiállítási teremmé megszépített volt üzemcsarnokában, ahol gazdag anyag várta a megnyitó vendégeit; elsősorban az üzem dolgozóit, akiknek nevében Petrik Sándor megbízott igazgató köszöntötte a jelenlevő művészt, és mondott bevezető gondolatokat a tárlathoz. Győrfi Sándor kiállítása munkanapokon július 21-ig 10-től 16 óráig tekinthető meg

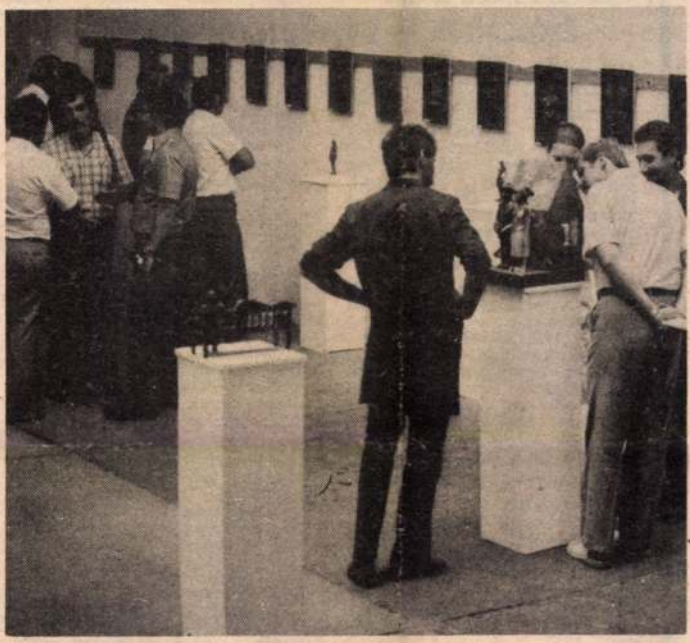

Gyászhírek — köszönetnyilvánítások

Tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy

JÓZSA BALÁZSNÉ

szül. Patai Etelka nyugdíjas szakácsnő türelemmel viselt súlyos betegség után, 64 éves korában elhunyt. Temetése f. hó 15-én 14.30 órakor lesz a szolnoki Munkásőr úti temetőben. A gyászoló család, Szolnok, Rák u. 27.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett édesanyánk, nagymamánk,

ÖZV. DÉNES GYÖRGYNÉ

88 éves korában, július 13-án elhunyt. Temetése f. hó 15-én 13.30 órakor lesz a szolnoki Munkásőr úti temetőben. A gyászoló család. Szolnok.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy súlyos betegség után

SZABÓ BÁLINT

nyugalmazott pártmunkás, szerető férj, apa és nagyapa 1983. július 13-án, életének 61. évében elhunyt. Temetése 1983. július 18-án 14 órakor lesz a törökszentmiklósi Petőfi úti régi temetőben.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

ID. NYOLCZAS JÁNOS

62 éves korában július 8-án elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatásáról későbbi időpontban adunk értesítést. Gyászoló felesége és családja, Szandaszőlős.

Fájó szívvel mondunk köszönetet a rokonoknak, ismerősöknek, szomszédoknak és mindazoknak, akik drága édesanyánk, nagymamánk, dédikénk,

özv. MADARÁSZ GERGELYNÉ

Kovács Margit temetésén megjelentek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, részvétükkel fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. A gyászoló család, Kisújszállás.

Köszönetet mondunk a rokonoknak, ismerősöknek, szomszédoknak, a Palotási Állami Gazdaság baromfi üzeme dolgozóinak, az orvosi rendelő dolgozóinak, a Kossuth Tsz vezetőségének, akik férjem, édesanánk, nagyapánk, dédnagyapánk,

KISS MENYHÉRT

temetésén megjelentek, részvétükkel fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. A gyászoló család, Besenyszög.

BETONKEVERŐGÉP, drótfonógép, gyorsdarabológép, egy és 4 m³-es vaslemez tartály, 50x50x5 m/m-es, 2 m-es 150 db szögvas, 40,— Ft/fm eladó. Tiszakécske, Felszabadulás u. 87. szám. (6315)

KISÚJSZÁLLÁS. Széchenyi út 41. alatt 5 éves Holstenfríz tehén ausztusban ellős, eladó. (6472)

12 db nyolchetes malac eladó. Szolnok, Bányász út 3. Érdeklődni: Pélyi Ferenc. (H. 1530)

OLAJÉGŐ kazánhoz, kazán- és szobatermosztát 120 l villanybojler és kempingkerékpár eladó. Törökszentmiklós, Vörös Csillag út 2. (6268)

EGY szezonban üzemelt Totya 2.0 típ. kazán termosztáttal eladó. Törökszentmiklós, Délibáb út 8. (6360)

KISFIAS tehén 7 éves eladó. Jászberény, Sikló u. 12. (6455)

Györffy Sándor

Magyar Nemzet
1984. IX. 27.

Pénteken kezdődik a múzeumi hónap

Számvetésre késztette a tavalyi múzeumi hónap után néhány nappal elkövetett műkincslopás a szakmát és az irányítást, mondotta az idei októberi rendezvénysorozatról tartott sajtótájékoztató bevezetőjében *dr. Selmeczi* László, a Művelődési Minisztérium múzeumi osztályának a vezetője. A felszabadulás óta eltelt évtizedekben a múzeumok fejlődése soha nem tapasztalt lendületet kapott. Ekkor adódott első ízben lehetőség az összehangolt, tervszerű állománygyarapításra és -védelemre. Nyitottabbak lettek az intézmények, közművelődési munkájuk bővült. Csupán az elmúlt tíz esztendőben megnégyszereződött a bemutatóhelyek száma, a látogatóké pedig hétmillióról tizennyolc és fél millióra emelkedett.

A magyar múzeumi hálózat tehát kialakultnak tekinthető, igaz, az ötszázötven kiállítóhely közül alig száz dicsekedhet el azzal, hogy valamennyi múzeumi feladatnak eleget tesz. Ennél a belső megújulással orvosolható gondnál sokkal aggasztóbb az, hogy a gyűjteményeket befogadó épületek elavulásával, megrongálódásával a felújítási munkálatok nem tudtak lépést tartani. *A fenntartók felelősségére* hívja fel ez a figyelmet, akiknek most már kötelességük áldozatokat hozni az állagvédelem, a rekonstrukció, valamint a biztonságos őrzés feltételeinek a megteremtése és a hiányzó technikai eszközök beszerzése érdekében.

Az országos múzeumi és műemléki hónap szeptember 28-án, pénteken kezdődik meg Karcagon, a Györffy István-emlékév jegyében. *Köpeczi* Béla művelődési miniszter nyitja meg itt a *Györffy István, a magyar nép tudósa* című kiállítást, majd pedig — az idén száz éve született néprajztudósról elnevezett múzeum előtt — leleplezik a névadó szobrát, *Györffy* Sándor karcagi művész alkotását. Szintén ezen a napon avatják fel a Nagykunsági Tájházat is.

Új intézményt kap Szentendre is: az Anna Margit és Ámos Imre munkáit magában foglaló gyűjtemény október 6-tól várja a látogatókat. Pécsett Amerigo *Tot* művei kapnak méltó helyet, november elején pedig *Nemes* Endre azon képei kerülnek a közönség elé, amelyeket a Svédországban élő mester tavaly a magyar államnak adományozott. *Iartyn* Ferenc festőművész állandó kiállítását a legújabban múzeumként hasznosított kaposvári megyeház épületében mutatják be, szeptember 29-től. Baján a *Vízi élet a Dunán*, Berettyóújfalun a *Szülőföldem, Biharország* című tárlat nyílik meg a múzeumi hónap keretében. A Nemzeti Múzeumban e hét péntekétől láthatják az érdeklődők Mária királyné menyegzői ruháját, amelynek restaurálása a közelmúltban fejeződött be. A Petőfi Irodalmi Múzeum felújított állandó kiállításával a névadó költő emléke előtt tiszteleg.

Tudományos tanácskozások is gazdagítják az eseménysorozatot. Ezek közül kiemelkedő a Miskolcon október 15—18-án tartandó, *Interetnikus kapcsolatok Északkelet-Magyarországon* című konferencia.

Az Országos Műemléki Felügyelőség főbb októberi rendezvényeit dr. *Császár* László, az intézmény osztályvezetője ismertette. Pásztón az *Oskolamester Házat*, Kásádon pedig a *Sókác Tájházat* adják át a múzeumi hónapban. Magyaregregyen falusi mészárszékbemutató nyílik egy öreg, hajdanán is e célra használt épületben.

A Magyar Építészeti Múzeum szervezésében Sárváron Kós Károly-, Székesfehérvárott Kozma Lajos-kiállítás lesz. Az október 9. és 11. között Pécsett megrendezendő harmadik műemléki rövidfilmszemle egyben a jövő évi nemzetközi kulturális tanácskozást is hivatott előkészíteni.

(m. zs.)

nem az egészségesebb életmódra való fáradhatatlan, türelmes nevelésre sarkallt nemzedékeket. Elsősorban személyes példájával, cselekedeteivel. Egészségesebbé, kellemesebbé, harmonikusabbá tenni ma, amikor a túlterheltség, az egymásmellett élés zavarai családban és társadalomban ellenkezőleg hatnak...

Orvosi pályáját tulajdonképpen betegen kezdte. Még a Monarchia idején, Kárpátalján született, majd a brnói egyetemen 1937-ben diplomát szerző fiatal orvos előbb lett a tüdőbetegség szenvedő alanya, mint szakorvosként kiváló gyógyítója. Mégpedig olyan gyógyítója, aki okos, felvilágosító, nevelő szóval is küzd a népbetegség visszaszorításáért. A tbc elleni mozgó-szűrő-felvilágosító és szűrővizsgálati munkát is eredményesen szervezi. 1949-ben már a Mátraházi Állami Tüdőgyógyintézet, 1956-tól a BM Szamuely Tibor TBC Gyógyintézet osztályvezető főorvosa. 1973-ban rendőrorvosként, alezredesi rendfokozattal, s nem mellékesen kandidátusi tudományos személyiségeknek, akik az egészségnevelés területén már hosszabb ideje eredményes tudományos és gyakorlati tevékenységet folytatnak.

Így élt, amíg a gyilkos kór ki nem ragadta közülünk. Korunk betegsége annyiban kegyesebb volt hozzá, mint e súlyos bajban szenvedők legtöbbjéhez, hogy neki nem okozott nagy és hosszan tartó fájdalmat.

(csákváry)

AZ ÚJ NEMZETI SZÍNHÁZÉRT

A pénzadományok csekkszámlaszáma:
218-98 220-546-621.

Felvilágosítás a pénzbefizetésekkel kapcsolatban:
a 386-330-as telefonszámon.

A védnökség titkárságának telefonszáma:
114-480.

Győrfi Zsuzsa: amatőr iparművész

A Budapesti Történeti Múzeumban a vizuális művészeti hónap alkalmából megrendezték az amatőr kepző- és iparművészeti körök kiállítását. – Az iparművészetben kiemelkedik szinvonalas alkotásával Győrfi Zsuzsa és Korényi Kinga, mindketten a Jókai iparművészeti Klubhoz tartoznak.

Pasqualetti Zsófia: Egy amatőr kiállítás kapcsán.
Népművelés, 1984. júl. 12-13-old.

GYÖRFI SÁNDOR

IV. László királynak szobra lesz Ópusztaszeren

(MTI) Jász-Nagykun-Szolnok megye ajándékaként IV. (Kun) László királyt ábrázoló alkotás kerül majd az Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékpark tervezett szoborpanteonjába. A millennium tiszteletére Csongrád Megye Közgyűlése létre akarja hozni a magyar királyok és fejedelmek szoborgyűjteményét. A művet Győrfi Sándor Munkácsy-díjas karcagi szobrászművész készíti.

MAGYAR HÍRLAP, 2000. NOV. 15. 6.o.

Györfi Sándor

1951, Karcag

Művészeti iskolái:

Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola, Budapest (1965-69).
Magyar Képzőművészeti Főiskola (1973-78).
Mesterei: Borbás Tibor, Mikus Sándor, Rátonyi József, Somogyi József.

Elsősorban bronzszobrászattal foglalkozik, kiállításokon kisplasztikái és érmei képviselik.
Főbb tevékenysége a köztéri szobrászat, felállított művei közül jelentősebbek pl.:

A ménesek emlékére	Karcag	1979
Győrffy István szobor	Karcag	1984
Kunsági Vénusz (díszkút)	Karcag	1987
Nagykun Pieta	Karcag	1993
Kun emlékhely	Karcag	1995
Németh Gyula szobra	Karcag	1990
Sárkányos díszkút	Karcag	1995
"Forrás" (díszkút)	Máriapócs	1987
Kubikus	Mezőtúr	1986
XXIII. János	Dunavarsány	1992
II. világháborús emlékmű	Dunavarsány	1993
II. világháborús emlékmű (Társszerző: Győrfi Lajos)	Kisújszállás	1993
II. világháborús emlékmű	Jászberény	1993
II. világháborús emlékmű	Tószeg	1990
Hősök és áldozatok emlékműve (Társszerző: E. Lakatos Aranka)	Debrecen	1996
Papi Lajos síremlék	Kisújszállás	1989
Turul	Erk	1992
Sirató	Mezőkövesd	1994
1956	Mezőkövesd	1994
Magyar Golgota	Szolnok	1994
Szabolcs vezér szobra	Szabolcs	1996
Életfa (relief)	Kisvárda	1982
Móra Ferenc portré	Dombrád	1996
II. világháborús emlékmű	Dombrád	1989
Magyar huszár emlékmű	Nyíregyháza	1997
Kossuth Lajos szobor	Dombrád	1997

Díjak:

Derkovits ösztöndíj 1978-81. - Hatvani Portrébiennálé, bronzdiploma, ezüstdiploma. Országos Képzőművészeti Tárlat díja, Debrecen - Szolnoki Tárlat díjai - Szoborkiállítás díja, Salgótarján - Művelődési Minisztérium Nívódíja - Köztéri szoborpályázat I. díj (8 alkalommal) - Munkácsy Mihály-díj - Mednyánszky László-díj

Készült a millennium és a
Szent László szobor avatása alkalmából.
Kiadó: **Kisvárda Város Önkormányzata**
Nyomdai munkák: **Nyír-Print Nyomda**

LEXIKON

GYÖRFI SÁNDOR
szobrászművész









KISVÁRDA, 2000.

Új köztéri alkotás Kisvárdán

2000. június 24-én új köztéri szoborral gazdagodik Kisvárda. A következőkben röviden bemutatjuk a Szent László lovasszobor születését, illetve az alkotó, Györfi Sándor szobrászművész életét, néhány korábbi munkáját.



Györfi Sándor

GYÖRFI SÁNDOR

Jász-Nagykun-Szolnok megye művészeti életének meghatározó személyisége Györfi Sándor, Munkácsy-díjas szobrászművész. Karcag szülötte. Budapesten tanult, majd bejárta Görögország, Olaszország, Svédország múzeumait, művésztelepeit, tanulmányúton járt Közép-Ázsiában, Egyiptomban és az Egyesült Államokban. Mindent élénken megfigyelt, szemével és kezével "megtapasztalt" (főként az archaikus korok szoboremlékeit), de e hatásokat átszűrte egyéniségén és eredetiségre, csak rá jellemző formanyelvre törekedett. Kíváncsisága, tudásszomja ellenére sem jutott soha eszébe, hogy elhagyja szülővárosát. Atavisztikus érzések, szálak kötik ide: paraszt és csikós ősei szellemi és tárgyi hagyatéka. Műterme, öntőműhelye is Karcagon van, de az Alföld két városában ugyancsak ő alakította ki a régi-új technika, a viaszelveszejtéses eljárás "csodakemencéit". 1978-tól művészeti vezetője a Nyíregyháza-Sóstói Nemzetközi Éremművészeti és Kisplasztikai Szimpozionnak, majd 1982-től a Mezőtúri Alkotótelepnek. Kevés olyan szobrász volt (van) a magyar képzőművészetben, aki már 27-30 éves korában iskolát teremtett, méghozzá nemzetközi viszonylatban.



Korai szobrainak modelljei karcagi, nyírségi, mezőtúri parasztemberek, de csak az indítást, az élményt adták ősi mozdulataikkal, naptól, széltől cserzett arcukkal, erőteljes alakjukkal, Györfi művein mitikussá nőttek, általánosultak. Később a klasszikus témák megjelenítésében újszerű formai megoldást alkalmazott, kihasználva a viaszelveszejtéses technika adottságait. Érmei, plakettjei újfajta térélményt tükröznek, szabálytalan, amorf alakjukkal, a pozitív-negatív játékával, a felületek áttörésével.

1973 óta vesz részt kiállításokon, 1980-tól rendezte meg önálló tárlatait Karcagon, Szolnokon, Debrecenben, Szekszárdon, Nyíregyházán... 1980-ban készült első köztéri szobra: a *Ménesek emlékére* (Karcag). Ezt követte, körülbelül negyven monumentális szobor és faldíszítő relief Karcagra, Szolnokra, Mezőtúrra, Nyíregyházára, Kisvárdára, Máriapócsra, Debrecenbe, Budapestre és New York-ba.

Történelmi, művelődéstörténeti monumentumaira eleinte a józan realizmus és az emelkedettség összhangja volt jellemző (Győrffy István portrészobor, Karcag). Újabb köztéri szobrain (pl. a szolnoki *Magyar Golgota* című II. világháborús emlékművén, vagy a Lakatos Arankával közösen készített debreceni emlékművén) szokatlan formai megoldásokkal, lírai expresszionizmussal fejezi ki a szóban elmondhatatlant: az idegen célokért harcoló kisemberek értelmetlen halála, közösségi áldozatvállalása és megdicsőülése feletti megrendülését.

Dr. Sz. Kürti Katalin
művészettörténész







GYÖRFY Sándor GYÖRFY

Györfy Sándor érmei és kisplasztikái. = Alföld, 1982/7. boritó+szövegköz

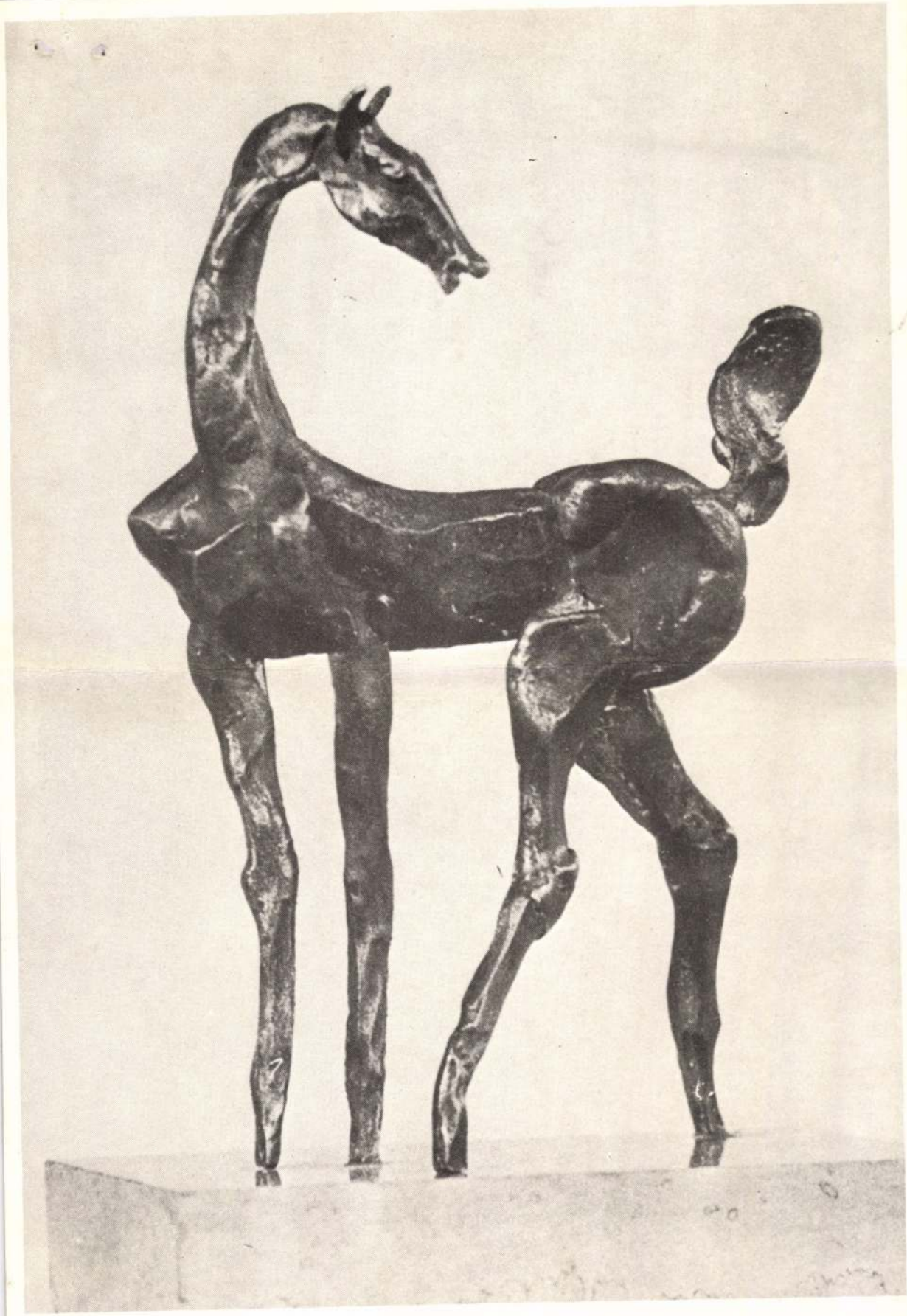

alföld

CSOÓRI SÁNDOR VERSEI

CSALOG ZSOLT
ELBESZÉLÉSE

KÖTELES PÁL
REGÉNYRÉSZLETE

KULCSÁR SZABÓ ERNŐ
TENDENCIÁK A 70-ES ÉVEK
MAGYAR IRODALMÁBAN

AZ ELSŐ FORRÁS-NEMZEDÉK
PRÓZÁJÁRÓL

VITA A NEVELÉSRŐL



IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI FOLYÓIRAT

1982 / 7

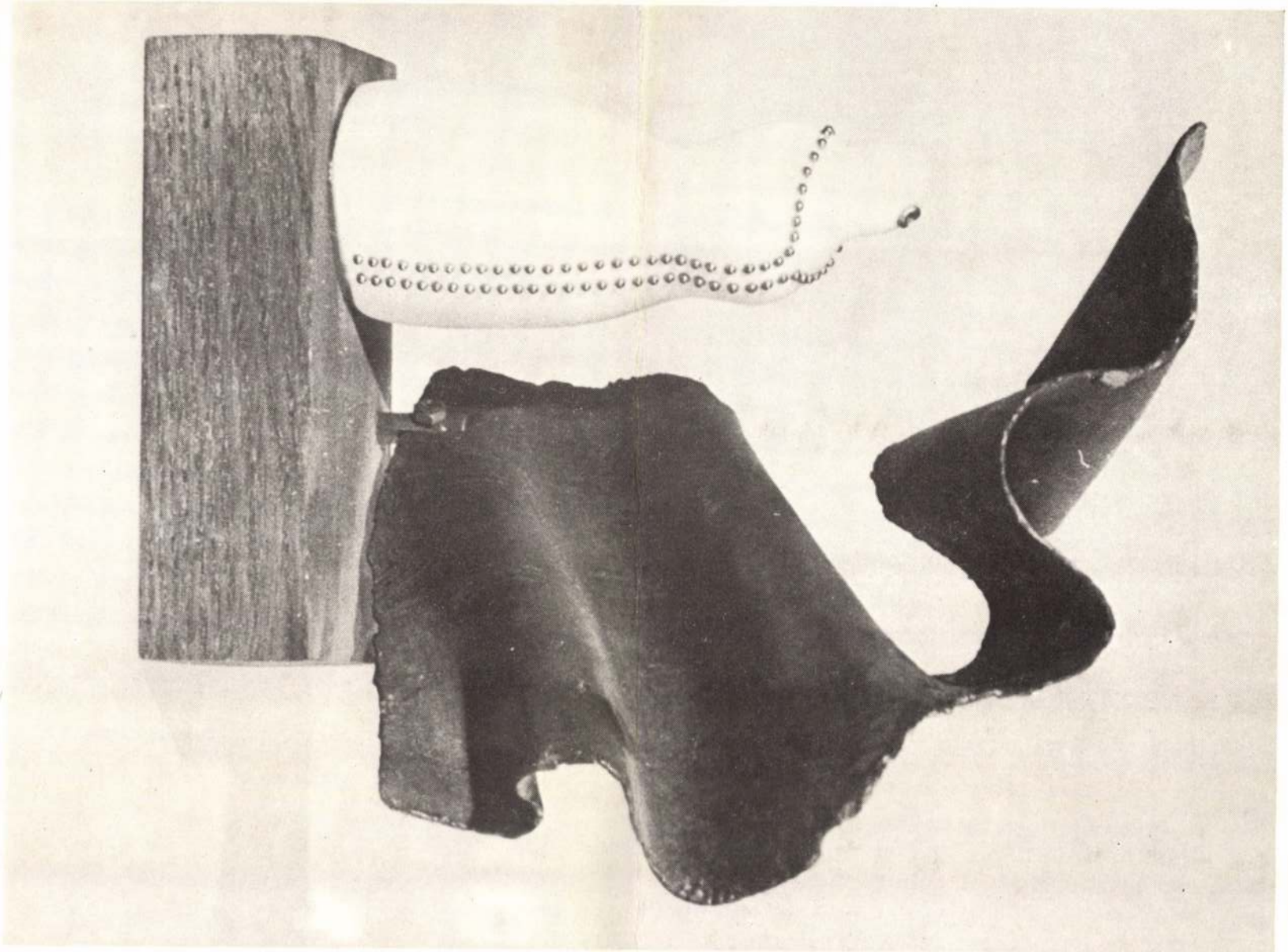

alföld

12 forint

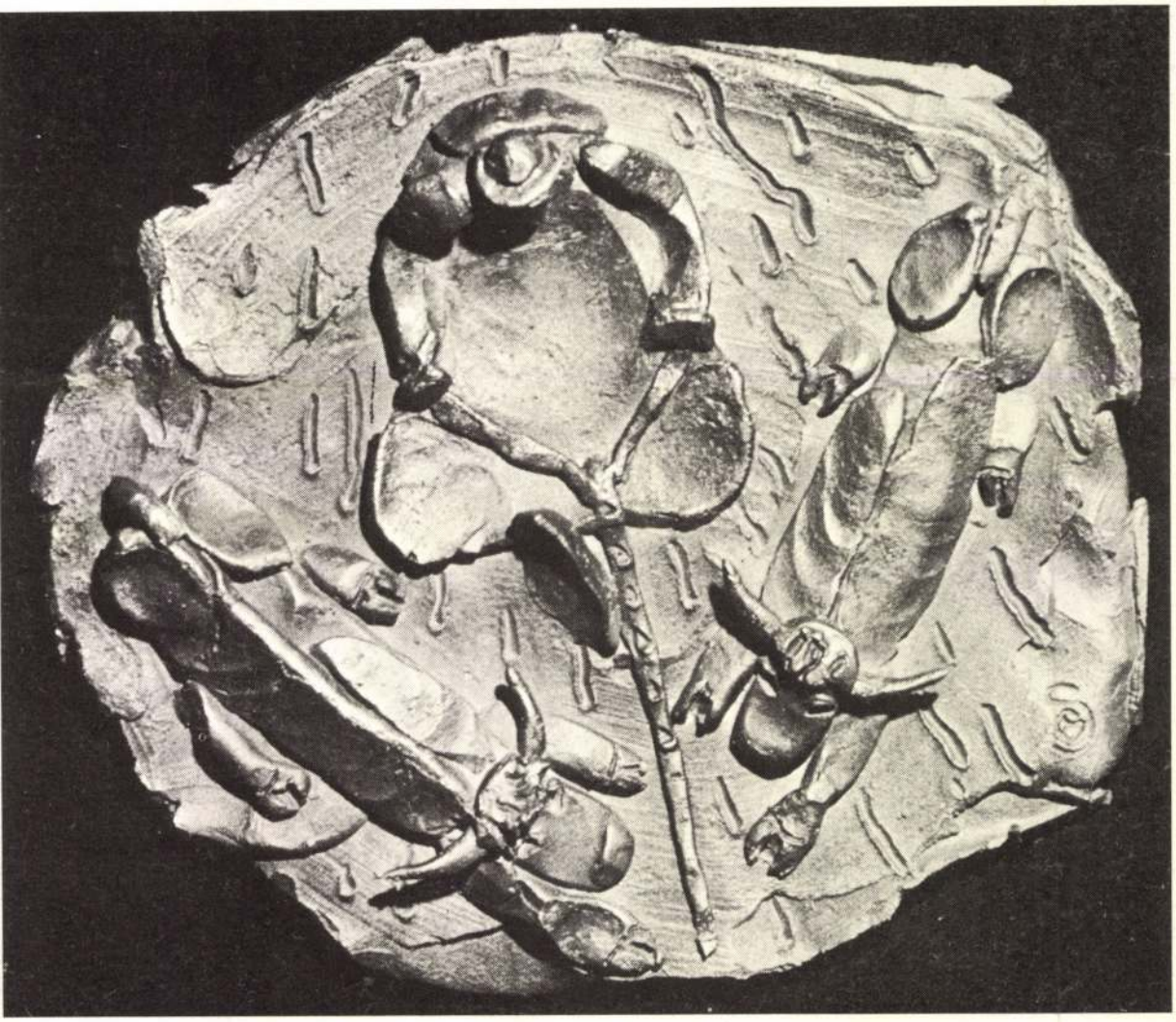

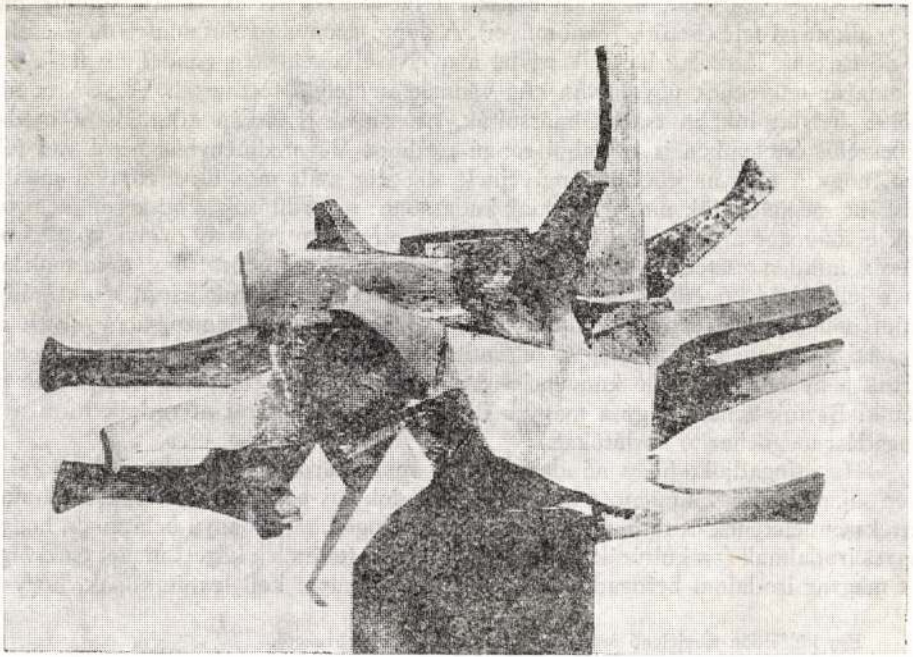

kereső kíváncsiságával, mintsem esztétikai igényekkel fordultak irodalmunk bizonyos alkotásai felé (Petőfi, Jókai művei). A döntő azonban valószínűleg mégiscsak az – de ez csak látszólag hangzik egybe a nyelvi elszigeteltség gondolatával –, hogy a magyar műveknek úgyszólván alig vannak megfelelő fordításai. Verseinket újraköltés helyett inkább csak tolmácsolták, prózánkat is ritkán adta vissza modális elbeszélői értelemben is irodalmi rangú fordítás. Végeredményben arról van tehát szó, hogy a magyar irodalom műveinek alig-alig nyílt módjuk esztétikai műalkotásként megjelenniük más irodalmak tudatában: a fordítások rendszerint nem tudták e műveket a maguk sui generis módján újrateremteni más nyelvi közegekben. Pedig minden esztétikai közlemény a retorizáltság, a poetizáltság, a formalizáció és a jelképiség következtében legalább oly mértékben kötődik jelező struktúráihoz, mint amennyire nyelvhez kötött a gondolkodás maga. (Jellemző, hogy olyan művészeti ágakban, ahol a kifejező jelrendszer egyáltalán nem, vagy csak részben kötődik a nyelvhez hasonló konvenció-rendszerekhez, több recepciós sikerre van példánk. Bartók zenéje vagy a magyar film bizonyos alkotásai át tudták törni a befogadást megnehezítő korlátokat.)

Ha elfogadjuk, hogy minden kultúra meghatározott jelrendszerek kódjai révén sajátítja el a valóságot, s hogy ezek a kódok egy-egy közösség tapasztalatainak, értékszemléletének és történeti viszonyainak is foglalatai, könnyű belátnunk, hogy az egyes irodalmak (= kultúrák) recepciója bizonyos feltételek között mehet csak végbe. A magyar irodalom befogadójának például tudatában kell lennie annak, hogy egy

Egy külföldön megjelenő összeállítás számára készült bevezető.

Györfi Sándor, szobrász- és grafikusművész

Finta Gergely, Zádory Oszkár jubileumi emlékkiállítását születése századik évfordulóján, kedden nyitják meg Türkevén, a Finta Múzeumban, – ugyanakkor leplezik le a múzeum falán a művész dombormüvét, – Györfi Sándor alkotását. /említve/

Tiszai Lajos: Százéves „Rodin magyarja".
Szolnok Megyei Néplap, 1983. febr. 19.

Győrfi Sándor
Szabó Szabolcs

Magyar Hanszt 1985. 11. 18.

Győrfi Sándor szobrász

Kovács Gyula: A gesztus

Levélcsek, 1983. február

Györfi Sándor, szobrász- és grafikusművész

A Hatvani Galéria immár egy évtizede különös figyelmet szentel a feltörekvő művészgenerációnak. Évenként rendezi meg egy-egy pályakezdő festő, szobrász, grafikus első önálló tárlatát. Itt mutatkozott be Györfi Sándor is és sokan mások.

(-y-): Portrék a Hatvani Galériában.
Magyar Ifjúság, 1982. jan. 15.

Győrfi Sándor szobrán

Nagy Zoltán: Derkovits ösztöndíjasok beszámoló kiállítása

Művészet, 1982. június

Györfi Sándor /Kargagi/

Szerepelt a Közép Magyarországi Nyári Tárlaton
a Szolnok-i Galériában

Uj tükör 1979/3o/3
Székely András:K Magyarországi Nyári tárlat

Győrfi Sándor, szabrász

L: Polgár Ildikó

–: Alkotóteleps Mezőtúron 44-46

kunság, Kolnok, 1981. dec. XXVII/4.

Győrfi Sándor, szolnán

a köllő a versét ajánlott a neki.

Kömendi Lajos: Egy álombeli tér plasztikái 3.

...ság, Szolnok, 1981. dec. XXVII/4

Győrfi Sándor, nolrán

Térkompozíció:

Kep

Győrfi Sándor: Munkája Borító 2.

...ág, Kolnok, 1981-dec.

XXVII/4

Gyöngyi Sándor, szobrászművész

a szolnoki Galériában megnyílt a Középmagyarországi Nyári Tárlat 1979 c. kiállításon, melyen a művész művei szerepelnek.

Láttuk, hallottuk.

VII. 13. 17.35 |L.|

Györfi Sándor szobrai

RIDEG Gábor: Szobrokról, szobrászatról -'több tétel-'ben.' = Jászkunság, XXXVII.évf.4.sz. 1991. 45 - 48. p. ill.

Györfi Sándor szobrász
Simon Ferenc szobrász

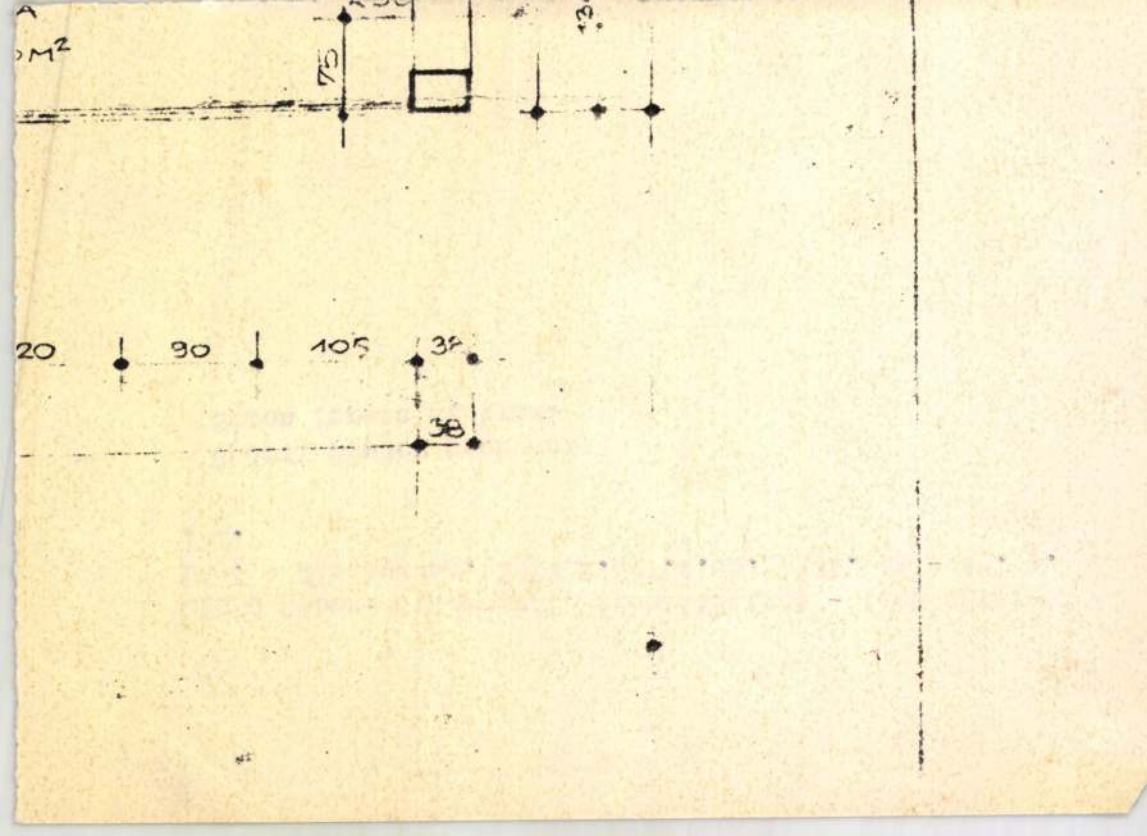
M²
75
20
90
105
38

Hová kerül a Bajcsy-szobor?

Akik Budapesten a Deák téri metróállomásnál a felszínre jönnek, azok tapasztalhatják, hogy az új Nemzeti Színház építkezése miatt elszállították az ott alig tíz éve felállított *Bajcsy-Zsilinszky-szobrot*. Az alkotás létrehozásának, felállításának és eltávolításának rendkívüli történetét, úgy vélem, érdemes feleleveníteni és megírni.

Az előzményekhez tartozik, hogy a '60-as évek közepén *Bajcsy-Zsilinszky* tisztelői és harcostársai az akkori Hazafias Népfront központjához fordultunk, javasolva szobrának budapesti felállítását. Ezt követően az Esti Hírlapból értesültünk arról, hogy *Trautmann* Rezső, a HN akkori budapesti elnöke bejelentette: határozat született a szobor felállításáról. E híren felbuzdulva *Borsos* Miklós, Bajcsy-Zsilinszky régi tisztelője felajánlotta az akkor még élő özvegynek, hogy ingyen elvállalja a mártírpolitikus szobrának a megalkotását. Miután hosszú hónapokig semmi sem történt a gyakorlati végrehajtás érdekében, a Hazafias Népfronthoz fordultam felvilágosítás végett. A HN azonban hallgatásba burkolózott a továbbiakat illetően, és ezt a körülményt gyanúsnak találván, az özvegy kérésére Zsilinszky volt politikai harcostársához, *Barcs* Sándorhoz fordultam, érdeklődje meg a pártközpontban: mi az igazság a Bajcsy-Zsilinszky-szobor ügyében. Barccsal azt közölték, hogy a szobor felállítása lekerült a napirendről, miután számos özvegy igényelte, hogy emeljenek szobrot történelmi nevezetességű férjeiknek. E – részben indokolatlan – kérelmek miatt az MSZMP KB úgy látta helyesnek, ha egyelőre elzárkózik huszadik századi államférfiak szobrainak a felállításától. Ezt a döntésüket azonban a Károlyi-centenárium alkalmából megváltoztatták és – mint ismeretes – sor került *Károlyi* Mihály szobrának a felállítására.

Ilyen előzmények után már a párt Központi Bizottsága sem zárkózhatott el a régi HN-határozat végrehajtásának teljesítésétől. Még ugyan 1983-ban kiírták az első szoborpályázatot, de miután az eredménytelenül végződött, 1986 januárjában a képző- és iparművészeti lektorátus megismételte azt, méghozzá meghívásos formában, vállalva a rizikót, hogy fél év alatt lezajlik a pályázat, és elkészül a mű. Ám néhány hónap nem elegendő egy pályamű elkészítéséhez és a szobor felállításához. A zártkörű pályázat három díjazott műve: *Eskulits* Tamás padon ülő Zsilinszkyje, a szolnoki *Győrfi* Sándor karosszékből felpattanni készülő alakja és *Kalló* Viktor álló figurája. A zsűri – mellőzve az esztétikai és egyéb művészi szempontokat – azért ítélte oda Győrfi Sándornak a karosszékből furcsa módon felpattanni készülő Zsilinszky figuráját, mert egyedül ő rendelkezett öntőműhellyel, és így vállalni tudta határidőre: 1986. június 6-ra, a születési centenáriumra a szobor kiöntését.

Miután lehetőségem volt mindhárom szobortervet megtekinteni, elmondhatom: leginkább Kalló Viktor Zsilinszky-szobra közelítette meg a mártír-politikus egyéniségét. Az ő elképzelése szerint Bajcsy-Zsilinszky a parlamenti padsorból a tőle megszokott indulattal és hévvel magyaráz… De végül is az öntőműhely győzött, és nem az esztétikai szempont!

Amikor most az új Nemzeti Színház építése miatt a szobrot a Budapesti Galéria sülysápi raktárába szállították, felmerül a kérdés: mi legyen a sorsa a szobornak? Erről a közérdekű témáról levelezés indult meg Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatala, a Budapest Galéria és a Bajcsy-Zsilinszky Társaság között. A Főpolgármesteri Hivatal kulturális ügyosztálya a társaságunknak november 19-én küldött levelében arról tájékoztatott bennünket, hogy „a Fővárosi Közgyűlés kulturális bizottsága a Budapesten lebontott Bajcsy-Zsilinszky Endrét ábrázoló portrészobor Tarpán való újrafelállítására vonatkozó döntés meghozatalát készíti elő". Miután maga a művész, Győrfi Sándor a Budapest Galéria részére október 25-én eljuttatott levelében is a tarpai elhelyezést tartja legjobbnak, ezzel a társaságunk is egyetért – az alább közölt feltétellel. Ugyanis igaza van a művésznek, amikor fenti levelében azt írja, hogy „a szobor eredeti elhelyezése is megoldatlan volt", és így annak ismételt budapesti elhelyezése annak „ellenzőiben csak tovább erősítheti az ellenérzést, ideológiai-kritikai provokációival csak árthat a politikus emlékének". – Mindezt csak megerősíteni tudom azzal az értesüléssel, hogy a hatalom akkori illetékesei nem kívántak egész alakos szobrot emeltetni a mártír-politikus tiszteletére. Ezért a Bajcsy-Zsilinszky Társaság azt javasolja a fővárosnak és a Budapest Galériának, hogy adjon megbízást Kalló Viktor művésznek a fent már ismertetett szoborterv megvalósítására. Miután jómagam beszéltem a művésszel, ő kijelentette nekem: ha felkérik, akkor elvállalja annak elkészítését. Ami pedig az alkotás elhelyezését illeti: úgy gondoljuk, hogy az illetékes fővárosi intézményekkel végzett közös helyszíni szemlék alapján ki tudjuk jelölni azt a helyet, amelynek környezete méltó lesz századunk e kiemelkedő személyisége szoboremlékének megörökítésére.

Dr. Vigh Károly
a Bajcsy-Zsilinszky Társaság
örökös tiszteletbeli elnöke

Ismerhessük meg a rendeletet

Vagyunk néhányan, akik teljesen értetlenül vesszük tudomásul (illetve éppen ez az: nem akarjuk tudomásul venni), hogy soha, sehol, senki nem feszegeti, milyen rendelet (és mikori keltezésű) az, melyre hivatkozva egy tüntetést be lehet tiltani? S ha ilyen rendelet van is, annak alapján (nehogy esetleg pár percre lelassítsák a forgalmat) kétszáz békés vonuló ellen már be lehet vetni a rendőrséget? Miért nem volt érvényesíthető e rendelkezés a taxisblokád megakadályozására, ami (már nem is emlékszem, hány napig) szándékosan és teljesen megbénította a főváros életét?! Arról nem is beszélve, hogy a Metész-demonstráció indokolása és a taxisoké (hogy a kormány nem vallotta be előre a benzináremelést) között legalább akkora a közérdekű jelentőségbeli különbség, mint a környezetnek okozott kárban.

Jó lenne erre választ kapnunk, hiszen a jövőre nézve nyilvánvalóan fennáll a precedens hatásának veszélye.

Kovács Mária
Budapest

Tanuljunk „mamang" nyelvet?

Pesti, belvárosi mellékutca. Sűrűn aládúcolt, omladozó bérház pinceműhelyének ajtaja felett cégtábla: Puppet show. Csillog a felirat, mint a hamis gyöngy.

Az egyik színház csak angol nyelven hívja nézőit szemkápráztató látványának megtekintésére. A készülő film újdondász riportere háromszor kérdezett rá valamelyik tv-adásban a mű érdekében tett promócióra. Vezérigazgatók, miniszterek prioritásokról, prodzsektekről, projektekről kommunikálnak, hogy a „pablik relésen" útján minél publikusabbá tegyék imidzsüket, imázsukat, tímjüket. A fővárosban egyre nagyobb számban offiszok, centerek ajánlják magukat. Pubok, shopok shoppingon kínálják áruikat. A rádió és a tévé erőszakos, halandzsa nyelven ömleszti reklámjait.

Az érintettektől meg kellene kérdezni: kivel tartanak önök? Az ország lakosságának még mindig magyarul beszélő nagy többségével vagy a Nyugat-majmolók vékony, de a leírtak hatására bővülő rétegével? Ez utóbbiak nemcsak anglomán tájékozódásukkal hivalkodnak, hanem igen gyakran valami keverék nyelvet erőszakolnak ránk a magyar, az amerikai angol és más nyelvek kotyvalékából. Ez a „mamang" nyelv. Ennek egyetlen szabálya – némi túlzással –: minden megnevezés, kiejtés, szó elfogadható, ha az nem a szép magyar beszéd hagyományai szerint hangzik.

Külföldi hatalomváltó megrázkódtatások után történelmünkben mindig is nagy volt az új urakhoz való törleszkedő ülelkedés. A török hódoltság után írta *Apor* Péter: Metamorphosis Transsylvaniae című művének első cikkelyében: „Ab anno 1687, az mely esztendőben az német legelsőbben bejöve, azoltától fogva látom minden esztendőben új-új mód, avagy amint az német mondja, nájmódi vagyon, úgyhogy mentől inkább szegényedünk, annál nagyobb titulusra és cifrább paszomántos köntösökre vágyunk". (Kriterion Könyvkiadó, 25. o.).

A Habsburg-elnyomás ellen szervezkedő reformkorban a magyar nyelv védelme, használatának terjesztése azért válhatott központi feladattá, mert ezáltal a latinos-németes kultúrájú arisztokráciával szemben az alsóbb néprétegek is hozzájuthattak a magyar és az egyetemes műveltség értékeihez. (Gondoljunk *Kelemen* László színtársulatára.) Az utazásai során Nyugat-Európát tüzetesen megismerő *Széchenyi* István ezért szorgalmazta a magyar gazdaság fejlesztését és benne a kiművelt emberfők sokaságát. *Ady* Endre „Nyugat ellen" a majmolás, behódolás ellen „Nyugatot – kívánt – hozni", azaz a hazai műveltséget szorgalmazta.

Napjaink tömegtájékoztatási eszközeinek többsége által „preferált" „mamang" nyelviség nem csupán a nyelvvédelem gondja. Sokkal károsabb a mögötte meghúzódó elvtelen törleszkedés, számító sandaság, az új irányzatú hódoltság karrierépítése. A globalizáció multinacionális cégeinek képviselői minden földrészre magukkal viszik uniformizált világukat. Előttük azonban sem meghunyászkodni, sem szokásaikat majmolni nem szükséges. A külföldiekkel való tárgyalások során annak van hitele és tekintélye, akinek szakképzettsége és nyelvismerete mellett van tartása, emberi méltósága is.

Molnár István
Budapest

ÚJDONSÁGOK

KÖNTÖS-SZABÓ ZOLTÁN Köd lepte be a Szamost című regénye a Trianon gyermekei című családi krónika harmadik kötete. Az erdélyi magyarság nyolcvan évét átfogó mű gerincét az aranyosszéki tiszteletes nagyapa és a Budapestre áttelepült unoka egymástól függetlenül vezetett naplója és levelezése adja. (Fekete Sas, 980 Ft)

CSÁTH GÉZA Fej a pohárban címmel közreadott I. világháborús naplója kulcsot ad az ismét renesszánszát élő életmű értelmezéséhez. Az orvosként frontszolgálatot teljesítő író feljegyzései a külső történéseket a lélek drámáival ötvözik. (Magvető, 1200 Ft)

IN MEMORIAM TAMÁSI ÁRON, Zeng a magasság címmel állított össze Tamás Menyhért író Tamási életútját és műveit bemutató kötetet, amely a száz éve született író '45-ös és '56-os naplóját is tartalmazza. (Nap, 1295 Ft)

OBERSOVSZKY GYULA Fekete levelek című regénye szerelmi történet. Hátterében ott van az 1956-os forradalom, a megtorlás, a szerző személyes tragédiája. (Belvárosi, 375 Ft)

ALFRED EDWARD TYLOR Platón című monográfiája időrendben tárgyalja a görög filozófus dialógusait, felvázolja eszmetörténeti háttérét a gondolatoknak, és sajátos értelmezésüket adja. (Osiris, 1650 Ft)

MILAN KUNDERA Azonosság című regényét a párizsi kiadással egy időben kapják kézhez a magyar olvasók. A cseh származású író fanyar szerelmi történetében az emberi kapcsolatok természetét vizsgálja a tőle megszokott filozofikus elmélyültséggel. (Európa, 650 Ft)

KOLOZSVÁRI PAPP LASZLÓ Holló úr című novellafűzére erdélyi ezeregyéjszaka. Tizenkét váratlan fordulatokban bővelkedő történet Kolozsvári legendáiból. (Erdélyi Híradó, ármegjelölés nélkül)

Bezárulhatnak-e a háború kapui?

Mikes Imre parafrázisa Erdélyről

Fontos és jó könyveket ad ki jellegzetes, zöld fedelű, *Kaláka Könyvek* címet viselő sorozatában a sepsiszentgyörgyi *H-Press Kiadó*. *Sylveste*r Lajos a szovjet csapatok 1944 késő nyári Úz-völgyi áttöréséről, *Borsi-Kálmán* Béla a magyar–román viszony történetéről írt, *Fábián* Ernő pedig a kisebbségi sorsról alkotott esszéit adta már közre ebben a sorozatban. A háromszéki megyei napilap kiadója esztendők óta a végeken élők tiszteletre méltó makacságával rugaszkodik neki újra és újra, hogy komoly társadalomtudományi és irodalomtörténeti művekkel járuljon hozzá a romániai magyar művelődéshez. Most *Mikes* Imre *Erdély útja Nagy-Magyarországtól Nagy-Romániáig* című munkáját jelentette meg a kiadó. A szerzőt 1931-ben, az első megjelenéskor két és félévi börtönre ítélték. Majd a királyi Románia hatóságai úgy vélték, jobb lesz, ha a határon átteszik Magyarországra. Mikes Imre a *Magyar Nemzet* és a *Budapesti Újság* munkatársa lett, majd *Pethő* Sándor lapjának párizsi tudósítójaként, s végül üldözöttként élte át a második világháborút. A háború után a párizsi magyar követség sajtóelőadójaként tevékenykedett, majd pedig 1947 után a *Szabad Európa Rádió* egyik legnevesebb munkatársa lett. Maró hangú jegyzeteire máig emlékezhetnek az adó hallgatói.

Tamási Áron méltatlanul kezelt *Czímeresek* című regényének világa éled újjá Gallicus művében, az 1918 őszén recsegve-ropogva összeomló Erdélyé. Mikes könyve: *parafrázis*. A sorstragédia olyasfajta kifordítása, mint Jean *Giraudoux Trójában nem lesz háború* című darabjában. Néhány tiszta-naiv hős – mindkét táborból – ereje végső megfeszítésével igyekszik becsukni a „háború kapuit". Erdély balszerencséje, hogy 1918 őszén *Apáthy* István kormánybiztos, *Haller* Gusztáv kolozsvári polgármester vagy akár *Jászi* Oszkár nemzetiségi miniszter mellett mindössze néhány ügyefogyott román szociáldemokrata próbálta becsukni azokat a kapukat. A harcot akarók között pedig ott állt csaknem a teljes erdélyi román értelmiség és a románság tömegei. Mikes Imre könyve a riport eszközeivel mutatja be az erdélyi és partiumi magyarokra borult éjszakát: a lelkészek megveretését, a Székely Hadosztály katonáinak szószegő fogarasi internálását, az iskolák bezárását, a magyar egyetem megszüntetését. Nem új források bevonásával teszi ezt, hanem újságcikkek, visszaemlékezések, bárki számára elérhető adatok aprólékos egymás mellé rakosgatásával. Irritáló vitairattá kerekedett a *Brassói Lapokban* közölt cikksorozat. Pedig nem minősített, nem ítélt, csak a gallicusi publicisztikára jellemző szaggatott, indulatos mondatokban foglalta össze egy-egy bekezdés, fejezet tanulságait, tényekben mindig pontosan. Könyve nem irredenta pamflet, még csak nem is patetikusba hajló jajszó. Elolvasván az a leküzdhetetlen érzésünk támad, hogy másképpen nem történhetett. *„Magyarország és vele Erdély sorsa a trianoni végállomásra ért"* – írta könyve végén Mikes. Az erdélyi sors vállalása maradt az egyetlen teendő. Magasabb hatalmak akarhatták így.

(Mikes Imre: Erdély útja Nagy-Magyarországtól Nagy-Romániáig, Sepsiszentgyörgy, 1997, H-Press Kiadó. Ármegjelölés nélkül.)

Ablonczy Balázs

Biblia és tudomány

Jáki Szaniszló meg a korszerű és tudományos felvilágosítás

Az „örökzöld" témában *Jáki* Szaniszló amerikai professzor, bencés tudománytörténész könyve sokak számára új, fontos ismereteket közöl. Mivel félő, hogy gondolatmenetét – sajnos – csak kevesen fogják elmélyedve követni, érdemes röviden összefoglalni mondanivalójának lényegét.

Szent Ágoston már lefektette az igazság egy-voltának elvét, vagyis azt, hogy ha az értelem biztonsággal megállapította a fizikai világnak ezt vagy azt a vonását, a Biblia ezzel ellentétes állításait ennek megfelelően kell értelmezni, (A mohamedán világ kettős, sőt hármas igazságot vall.) Joannes *Buridanus*, a *Sorbonne* professzo- totta harctéren küzdjék le. Ez vezetett oda, hogy *Bellarmin* bíboros elítélte *Galilei* tételeit.

Ahogyan a felvilágosodás képviselői igyekeztek elfelejteni Buridanust, úgy a XX. századi agnosztikus tudománytörténet gondosan elhallgatta az 1913-ban publikált Pierre *Duhem* és *Dufourcq-féle* „felfedezést" Buridanusról és a természettudomány középkori katolikus bölcsőjéről.

Jáki Szaniszló elsősorban angolszász szakirodalom alapján ismerteti a tudománytörténet legmodernebb eredményeit, és sorra veszi a Biblia tudományos értel-

Kalauz a régi és mai Nyíregyházához

A város élő organizmus. Lehet ugyan urbanizációs feltételekről, népességről, iparról, közművesítésről értekezni, de a lakhatóság szellemi feltételei legalább ilyen fontosak. Európa szerencsésebb csillagzatú tájain, avagy mifelénk régen a kisvárosok a maguk mikroklímájával kedvező légkört teremtettek polgáraik jó közérzetéhez. *Margócsy* József, aki évtizedekig a *Nyíregyházi Tanárképző Főiskola* tanára volt, több kötetben publikálta városa nevezetes helyeit, épületeit ismertető sorozatát. Legújabb szíves kalauza e könyvek negyedik darabja, az *Utcák, terek, emléktáblák*. Színes, gazdagon dokumentált és megalapozott csevegések ezek a szeretett város nevezetes épületeiről és régvolt lakóiról. A csevej, amely valaha kávéházi találkozások és társasági együttlétek természetes közege volt, mai életünkből nagyon hiányzik. Margócsy tanár úr úgy vezet végig városa utcáin, a nevezetes polgárok életén és cselekedetein, hogy a máshol élő olvasó akár a nyírségi főváros tiszteletbeli polgárának érezheti magát.

(Margócsy József: Utcák, terek, emléktáblák IV., Újabb híradások a régi Nyíregyháza életéből, Nyíregyháza 1997. Ármegjelölés nélkül.)

Marafkó László

Julien Green és a középkor lelkülete

Assisi Szent Ferenc a katolikus egyház talán legelevenebb szentje. Hitbölcseleti munkák, szigorú monográfiák, könnyed bestsellerek hőse, modern filmek sztárja, hippik példaképe, koldu-

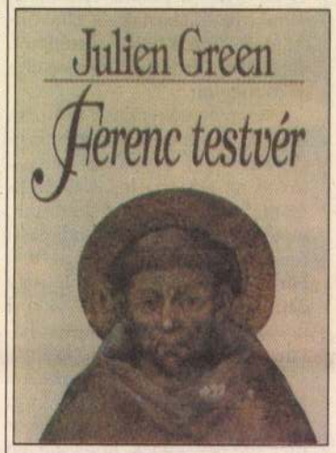

sok vigasza. A kilencvenöt évvel ezelőtt született Julien *Green* (a *Leviathan*, a *Hideg pokol* írója) több évtizedes kutatás után döntötte el, hogy megírja az őt a katolicizmushoz vezető középkori szent regényét. Az imponáló felkészültség és a megtalált hit olyan élvezetes és tanulságos könyvet ad a ma olvasójának kezébe, amely eltünteti Ferenc alakjáról az idők során rárakódott aranyport, ragaszkodva a XII. század ellentmondásos világához. A forrongó Itáliában és az útját kereső egyházban talált rá Ferenc önmagára, *„egy leprás sebeinek megcsókolása közben találta meg azt a vidámságot, amellyel meghódította a világot, és maga köré gyűjtött egynéhányat korának legmerészebb szellemei közül."* A kötetet *Cimabue, Giotto* Szent Ferenc-ábrázolásainak reprodukciói díszítik.

(Julien Green: Ferenc testvér, Khairosz, Budapest, l997. Ára: 1780 forint)

Győri Teréz

Györfi Sándor – szobrász
Györfi Lajos – szobrász

Hajdú-Bihari Napló
1997. máj. 28.

KÉPZŐMŰVÉSZETI FIGYELŐ

Patriotizmus, pátosz és poézis

ÉLES CSABA

A Munkácsy-díjas Györfi Sándor (1951) és Györfi Lajos (1960) szobrászművészetében – teljesen természetes módon – sok a közös tematikai és tartalmi vonás. Történelmünk neves és anonim (legalábbis a nagyközönség és az utókor számára névtelenek ők) hőseihez kötődnek szívvel-lélekkel. A magyar hagyomány nemes aranypora az, amiből művészetük vétetett; míg gyökereikkel az alföldi-kunsági parasztvilágba kapaszkodnak. A Karcagon élő Györfi Sándortól Mátyás és Beatrix, Széchenyi és Kossuth, Arany János és Teleki Blanka került a közös Panoptikumba. „Magyar legenda" ez, s nemcsak a honfoglalás korában. A Püspökladányban dolgozó Györfi Lajos pedig Rákóczi és Kossuth, Petőfi és Kodály, Széchenyi Ödön és az egész millenniumi emlékmű kicsinyített momentumaival teszi teljesebbé a Pantheont.

Sándornál „a legnagyobb magyar" a melankolikus – Lajosnál egy fekvő nőalak allegorizálja azt. Sándor díszkútja Máriapócson – a Lajosé Püspökladányban csodálható meg eredetiben. Sándor Nagykőrösnek és Nyíregyházának – Lajos megint csak Püspökladánynak tervezett huszáremlékművet. Sándornál a lovak és Olympia romjai – Lajosnál a templom tükröződése és a Fischamendi szellemgrófnő példázzák a művészi értelemben vett (és művészi színvonalú), olyannyira szükséges játékot. Sándornál történelmünk „névtelen" hőse apja és nagyapja: tragédiatorzó és sorseposz alulnézetben... Lajos viszont Csenki Imre néptanító alakjához és egy koravén ötvenhatos pesti srác figurájához nyúl.

A vezérek és közkatonák ábrá-



Györfi Sándor egyik alkotása: Mátyás és Beatrix
Fotó: Horváth Katalin

gatja a történelem sűrítése, a lényeg általánosítása. Ezen a ponton már szembetűnővé válik a színvonalbeli különbség Sándor javára. Konkrétan a két Vihar-kompozíció fölénye ez a Turullal és a Feltámadással szemben – noha Györfi Lajos önálló tárlatán (vagy egy csoportos kiállításon!) már „más színben" tűnnének föl.

Györfi Sándor szemlélete merészebb, művészete szabadabb. Főleg ott, ahol az ő kezét sem kötik (inkább önként vállalt, s ezért keményebb) konvenciók, sztereotípiák, beidegződések. Harsogóan jó példája felszabadultságának az elhunyt barátról és közeli kollégáról: Papi Lajosról készített – a testet és a lelket egyként jellemző – szoborportréja.

Évtizedek óta el nem végzett (mert el nem végezhetett) feladatok teljesítése torlódott össze néhány évre Györfi Sándor műtermében. Ezt a hatalmas munkát ő nagy szorgalommal és munkabírással, becsülettel és kiemelkedően sokoldalú szakmai tudással san és kitartóan el is végzi. Ám éppen azért, mert egyaránt képes megfelelni a külső és belső kihívásoknak, születnek nála eklektikus stílusrétegek. Míg nyíregyházi huszáremlékműve patinás akadémizmus – addig „A játszma vége" nagyobbik változata a szimbolikus realizmus útját járja.

Igazi gondom azonban a „XX. századi lelet"-tel van. Valószínűleg nem annak szánta, de Mindszenty József mártíromságban való megdicsőülése a katolicizmus hatásvadász apológiájává sikeredett. Az a művész, aki Bartókjának arcába annyi értelmet és érzelmet vitt, nem kiálthatja oda a magyar XX. századnak, hogy a bíboros jelében maradsz csak meg! A „Bartók" persze New Yorkban, s nem Debrecenben van. Ám ha közelebb megyünk az egyik vitrinhez, ott látható a „Befejezetlen sorozat, I–IV.". Itt az igazi alternatíva: őszinte, egyedi és elgondolkodtató.

(A kiállítás június 6-ig tekinthető meg az Ifjúsági Centrum

l Escort ára lent

ás

repülőtéren
erseny szer-
dták – tudo-
eleket, ame-
ati képvise-
vel a május
n élők nyu-
és motorzaj,
47-es út vá-
ugulása.
és Pásku Ist-
rmányzat és
s 28-i gyor-
k az engedé-
10-től ismét
l lehet behaj-
verseny hely-
lehet közelí-
ú biztonsági
delkezésre. A
övetően dön-
ött 10 órától a
órumon talál-
t fiatalember
szrevételre ki-
zek a kompro-

knap

niként kedden
i központban
gramot ismer-

„Változatok" a szocialisták ko

Debrecen (HBN – R. I.) – Személyi változásokat a Hajdú-Bihar megyei küldöttek jelentős százaléka nem szeretne, azt azonban igen, hogy a választások előtt a szocialista párt nevezze meg miniszterelnökét, továbbá olyan országos listát szeretnének, ahol megyénk képviselői a korábbinál előkelőbb helyre kerülnének – jelentette be Gyula Ferencné, az MSZP megyei elnöke a párt keddi sajtótájékoztatóján.

Az elnöknő elmondta azt is, hogy Horn Gyula miniszterelnök csütörtöki debreceni látogatásakor, a párt helyi személyiségeivel folytatandó megbeszélésén többek között téma lesz az, hogy a kongresszuson legyenek-e személyi kérdések – a közvéleményt leginkább ez foglalkoztatja –, maradjon-e továbbra is egy személy a pártelnöki és a miniszterelnöki tisztségben, és véleményt formálnak arról is, milyen módon készüljenek fel a '98-as választásokra. Mint az elnöknő hangsúlyozta, a felkészülés lépéseiben, fokozataiban is érzékelhetők az eltérő vélemények, hiszen a tagság egyik része szeptemberben, míg a másik része decemberben, a költségvetés elfogadása után tartaná ideálisnak a hatodik kongresszus összehívását. De van egy harmadik vonulat is, azoké, akik amellett foglalnak állást, hogy nyugodt felkészüléssel csak a jövő év februárjában legyen a hatodik kongresszus. S akkor má
lítás elvi álláspontjairól,
terelnök megnevezéséről
olyan feladatról dönthet
a jövő évi választási felké
tos útmutatója. A kongre
rendjével kapcsolatosan
zat közül döntenek, az
hívei csak egy rövid ko
tartanak szükségesnek,
választanák a központ
ellenőrzési bizottság elr
mint az országos elnök
lasztmány beszámolójá
nék, míg a B-változat –
gatják a hajdú-bihariak
idejű kongresszus mell
ahol a küldöttcsoportok
ben említett témakörökr
nék véleményüket.

Országos kampány a vasúti átjárók

Debrecen (HBN – M. Z.) – A vonat ekkor már nem áll meg! – ezzel a szlogennel szerveznek kampányt május 27. és 29. között az ország összes nagyvárosában, illetve néhány kisebb településén. Az akció keretében a három nap alatt mintegy 40 vasúti átjárót ellenőriznek az Országos Rendőrfőkapitányság, az Országos Balesetmegelőzési Bizottság és a MÁV munkatársai.

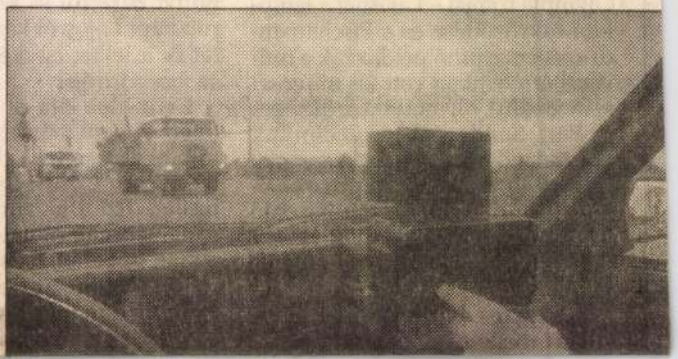

Takács Attila, a MÁV területi

GYÖRFI SÁNDOR szobrász 97. máj. 13.
K-Mo.

ország

SZÍNES OLDAL



Győrfi Sándor szobrászművész dolgozik a nyíregyházi huszárszobron. A mintázás fázisában örökítettük meg, elmondása szerint közel egy tonna viaszt használ fel az életnagyságúnál nagyobb szobor elkészítéséhez. A kész alkotást várhatóan október elején avatja fel Keleti György honvédelmi miniszter az Országzászló téren

Amatőr felvétel

Nocsak

Arckép

olvasóink leveleiből



Csendélet a vásárosnaményi KGST-piacon

szedtek a magánszemélyektől, illetve a közületektől. Az adásvételi szerződés melléklete tartalmazza azoknak a nevét, akiknek a leágazó vezeték nem épült ki, de a hozzájárulási díjánlanak, hogy a lakás gázhálózati tervét igény esetén elkészítik.

Kevés

Mérhetetlenül nagy keserű-

rát a nyugdíján? Természetesen nem az övé a sok, az enyém megalázóan kevés. Hogyan lehet ennyire igazságtalan a nyugdíjmegállapítás módja? Nyugdíjas ismerősömmel megállapítottuk 1990–96-ig nem is rugaszkodtak úgy meg a bérek, hogy ledolgozott éveinknek megfelelően a kifizetett alamizsna megélhetésül szolgálna. Nem lehet bennünket kompenzálni? Hasonló igazságtalanság történik a hadiárvák egyszeri kártalanítása esetében. Anyám hat gyermeket nevelt fel egyedül, 12 évestől 3 hónapos volt a legkisebb testvérem, amikor apámat málenkij robotra elhurcolták. Soha többet nem láttuk. Anyám régen meghalt. Én nem tudok igazolni semmit, így nem vagyok jogos testvé-

Szerkesztő

A Mozgás-...

...korlátozottak Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Egyesületénél sem tudnak az „Orbit" rágógumis papír segélynyújtó akcióról, így valószínű az nem is létezet — válaszoljuk „Egy segíteni kívánó embernek".

Ha valaki...

...a más tulajdonában lév épületet bővíti, ahho hozzáépít, vagy azt átép ti, vagy ha az idegen földö már épület áll — a fele eltérő megállapodása hi nyában — közös tula don keletkezik. A ráépít tulajdoni hányadát az egés ingatlan értékéből a ráép tett részre eső érték alapjá kell megállapítani — táje koztatjuk *F. A.* levélírón

oe. A nagykunsági is tudnak sütni. Megannyi sajátos karcagi íz!

GYÖRFI SÁNDOR fchotája

GYARAPODIK A KUN EMLÉKHELY

Szalonnasütés jurtában



A Karcag határában lévő, s a négyes számú főút mellett található Kun Emlékhelyet 1995. október 7-én avatták fel. A Kis-Hegyesbori halmon álló nagyméretű szoborcsoport *Györfi Sándor* szobrászművész alkotása, amely sok autóst megállásra késztet, és vonzza az érdeklődőket. Az emlékhely létrehozásakor számított is a karcagi önkormányzat az autófolyam megtorpanására, így már akkor a további fejlesztéseken gondolkodott. Most egy új létesítménnyel gazdagodik majd a hatalmas kőbálványok környezete, ugyanis pihenőhely építésébe kezdtek, s egy jurta alakú szalonnasütő épül fel július közepére Györfi Sándor elképzelése és *Szikra Zoltán* főépítész tervei alapján. A beruházásra a pénzt a megyei területfejlesztési alapítvány, a Karcag Város Értékeinek Védelméért Alapítvány és a karcagi önkormányzat biztosítja. A későbbiekben tervezik még parkoló, WC és egyéb turisztikai létesítmények megvalósítását is, Györfi Sándor pedig újabb szobrokkal gyarapítja a kunhalmot és környékét.

Az oldalt írta Körmendi Lajos.
A fényképeket készítette Tarpai Zoltán

Karcagi Krónika 1995. július 27.

Ki gondolná, hogy mindezek cseresznyék, melyekből vehetünk a piacon, és
receptjei alapján akár cseresznyés kacsát vagy éppen túrós cseresznyeto

De készíthetünk salátákat újburgonyából, eperből édességet, spárgatökből
Aki pedig a szabadba vágyik, válogathat a kemencében sült, bográcsban fő
Megtudható a lapból, hogyan őrízhetjük meg diétával bőrünk
s mit lehet enni Grönland szigetén a nyár közepén.
Olvashatunk Komlós Juci ételkalandjairól, s arról, hogyan teremts
– kínai módra – a konyhánkban.

Jó, ha tudja, júniusban is Önnek szól a Ma

Megjele

a Régi Elite legújabb, júniu

Benne:

Egy dilettáns öregúr – beszélgetés Jean-Louis

Nem előre megfontolt szándék
– Szegvári Katalin interjúja Schubert É

Párizs megér egy mesét – csemegék a foci-vb

Chanel – exkluzív párizsi tudósítás az egyik vez

Quiche – különleges ételfajta különleges



Ezenk

divat, aut
társasági
kozmetik
sok egyéb
a Régi Eli
számába
modellek
fürdőruh
exkluzív
kiadvány
melyet a
168 oldal
melléklet
kézhez.

ÖRFI SÁNDOR - szobrász

1998. 08. 15.

Már életében jelkép lett



Arthur Tropp, Alain F. Carter és a területet biztosító Stuchlik László a leleplezett szobor mellett

FOTÓ: JAKAB TIBOR

GOTTSCHALK

Rendőrségi felvezetéssel érkezett a Heves melletti Jászszentandrásra *Alain F. Carter* az IPA, a rendőrök nemzetközi szervezetének világfőtitkára és a szervezet nyolcvannégy éves alapítója, az angol *Arthur Troop*, hogy a magyar szekció kezdeményezésére létrehozott IPA-emlékpark alapkőletételén részt vegyenek. A világon egyedülálló park létrehozásához egy helyi vállalkozó biztosított 46 hektáros területet, ahol a még növőfélben lévő kocsonyás tölgyek társaságában egy 80 tonnás diabáz szikla előtt tegnap délelőtt több mint száz magyar és külföldi vendég jelenlétében helyezték acélhengerbe a park létrehozásának dokumentumait, és leplezték le az alapító bronzportréját.

A szobrot a karcagi *Győrfi Sándor* és az egri *Király Róbert* szobrászművészek készítették, a monumentális sziklát pedig több kisebb gránittömb fogja körülvenni, melyek a szervezet hatvanhat tagországát szimbolizálják.

Tűz a pécsi Fema-áruházban



Tűz pusztított tegnap délelőtt a pécsi Fema-bevásárlóközpontban – tájékoztatott *Pfeiffer Márton* ezredes, Baranya megyei tűzoltóparancsnok.

A város déli peremén álló kétszintes nagyáruházat szerencsére nem érték el a lángok, de a vele egybeépített kupola alatt, illetve az ahhoz csatlakozó passzázson mintegy hatszáz négyzetméteres alapterületen több üzlet is kiégett. A pécsiek mellett a komlói, a siklósi és a szigetvári tűzoltók is részt vettek a lángok megfékezésében. A hat tűzoltófecskendő munkáját egy emelőkosaras, egy létrás és egy vízszállító jármű is segítette.

A tűzoltókat 8 óra 20 perckor riasztották a Fema-bevásárlóközponthoz. A lángok az áruházhoz északkeletről csatlakozó épületszárnyban működő söröző tetőszigetelése közben csaptak fel. Az északkeleti szél a tüzet az áruház középpontja felé sodorta, de a tűzoltóknak sikerült megakadályozniuk, hogy a kétszintes épület lángba boruljon.

Az anyagi kár jelentős. A tűz keletkezésének okát szakértők bevonásával vizsgálják.

Bajba került a Bábolna Rt.

Az ÁPV Rt. újonnan kinevezett elnök-vezérigazgatója 1998. augusztus első napjaiban rendelt el vizsgálatot a Bábolna

tek mások helyett kifizetéseket, és helyeztek ki hiteleket. E hitelek visszafizetését ugyancsak a

bolna Rt.-t a közeljövőben mások helyett nagy összegű helytállási kötelezettségek terhelik.

GYŐRFI SÁNDOR PÁRIZSA – szobrász

A hűség kiállítása

•Két évtizede alkot Karcagon *Győrfi Sándor* szobrászművész. Szombaton jubileumi kiállítása nyílt meg szülővárosa múzeumában. Ahogy az erre az alkalomra megjelent szép színes katalógusban vallja, „Adynak Párizs volt a Bakonya, nekem Karcag a Párizsom. Sokat jártam a világban, ott jöttem rá, hogy milyen fontos egy nép, saját népem kutúrája."

K.L.

Egyfajta számadás ez a kiállítás az elmúlt húsz esztendőről, no meg tanúságtétel a szülőföld melletti elkötelezettségről. A katalógus sem tesz mást, mint sorra veszi és érzékletes képeken bemutatja Győrfi Sándor karcagi vonatkozású műveit. Rádöbbenhetünk, mennyi érték van itt. Szűcs Sándor, a garabonciás néprajzos és író, Pávai Vajna Ferenc, a berekfürdői gyógyvizet feltáró geológus, Kátai Gábor orvos, gyógyszerész, Szabó András tanár, Kása József építőmester, Györffy István néprajztudós, Kántor Sándor fazekas, Orosz Pál pap, Szentannai Sámuel agrárszakember, szikkutató, Németh Gyula és Mándoky K. István turkológusok, Vezekényi Ernő kutató, és így tovább. Az egyszerű karcagi emberek, szülők, nagyszülők mellett ott látni a katalógusban a művész nagy köztéri szobrait, így a Kun pietát is. „A Kun pieta a közösség sorstragédiáját mondja el, a II. világháború borzalmait. A fájdalom részesévé avatott a közösség, amikor rám bízta a mű elkészítését" — vallja az alkotó. Ez az azonosulás ad hitet Győrfi Sándor műveinek. Ez teszi kikerülhetetlenül fontossá a magyar szellemi élet, a magyar történelem legnagyobbjairól készített művet is.



Köztéri szobrok tucatjai, világháborús emlékművek sokasága bizonyítja a karcagi szobrász azonosulását néppel, történelemmel, sorssal. Naponta „a fájdalom részesévé" avatja a szűkebb és a tágabb közösség, s ebből újabbnál újabb ihletett művek születnek. Igaza van a kiállítást megnyitó *dr. Bellon Tibor* egyetemi tanárnak: „Ezek az alkotások csak az Alföldön születhettek meg". Csak itt születhetett meg a Kun emlékhely is, amely már-már kultikus hely. A hűség kiállítása ez a mostani. Fontos dolgot mond Győrfi Sándor a katalógusban: „Nincs kicsi hely, mindenütt lehet nagyot alkotni". Karcagon is. Karcag is lehet bárkinek a Párizsa. Az új nemzedéknek is.

1998.08.25. JÁSZKUN KRÓNIKA

nok, Baross út 13. Irányár: 1,9 millió Ft.

SZOLNOK, Kassai úton, 2 szobás, komfort nélküli, lebontásra váró ház melléképülettel eladó. Vállalkozásra is alkalmas. Érd.: Fóling Iroda Szolnok, Baross út 13. Irányár: 2,6 millió Ft.

SZOLNOK, Kocsoros úton 110 négyzetméteres, 3 szobás, gáz- alternatív fűtésű, telefonos ház, melléképülettel, két garázzsal eladó vagy 2 szobás belvárosi lakás beszámítható. Érd.: Fóling Iroda Szolnok, Baross út 13. Irányár: 5,9 millió Ft.

GABRIEL TAXI
344-111
SZOLNOK

Telefon:
344-111
414-333

* személytaxi
* Autómentő 0–24-ig
* Tehertaxi

TELEFONHÍVÁSRA KEDVEZMÉNYES TARIFA!

ÁLLÁST KÍNÁL

SZEPTEMBERI kezdéssel, önállóan dolgozni tudó kozmetikust felveszek. Felszerelés, vendégkör biztosítva. Érd.: 56/391-839, 20 óra után.

BÜFÉBE kereskedelmi végzettségű, fiatal lányt, a konyhára mosogatóst felveszünk. Érd.: 56/379-920, augusztus 26-28-ig, reggel 8-10-ig.

EGY fényező szakmunkást és egy fő betanított lakatost felveszek. Érd.: 56/375-390

BÚTOROZOTT szoba kiadó 1 fő részére. Érdeklődni: Szolnok, Ady E. u. 1. I/9.

SZOLNOKI, 96 négyzetméteres, egyedi gázfűtéses társasházi lakásomat, szükség esetén garázzsal együtt, bérbe adom hosszabb távra. A lakás telefonnal, kábelcsatornával felszerelt. Közel van az állomáshoz és csendes. Cégek és magánszemélyek jelentkezését várom. Érdeklődni az esti órákban az 56/373-464- es telefonszámon lehet.

SZOLNOK belvárosában négy diáklány, lehetőleg telefonos albérletet keres. Érd.: az 56/425-911-es telefonszámon lehet, Técsi Zoltánnál.

VEGYES

SERTÉSHÚS-VÁSÁR Szolnok, Lovas I. úti húsbolt és Sólyom úti húsbolt (élőcsirke-piacon). Közületeknek nagyker ár! Várjuk kedves vásárlóinkat! Tel.: 56/423-462

COLOR
FESTÉKBOLT
- festékek - ragasztók
- tapétázási kellékek
Minden szerdán
10% engedmény
(az akciós áruk kivételével)
Szolnok Baross út 9. Tel.: 56/375-663
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 8[00]-18[00]
szombaton: 8[00]-13[00] vasárnap: 8 [00]- 12[00]

JÁSZKUN KRÓNIKA LAKOSSÁGI apróhirdetési szelvény

E szelvény nem alkalmas közületi illetve üzleti jellegű hirdetés leadására.

Írja le a hirdetést nyomtatott betűvel (1 betű = 1 négyzet), a szavak között egy négyzetet hagyjon ki. A hirdetésbe kérjük beleírni az érdeklődést is, majd vágja ki a szelvényt!

Pontatlanul kitöltött szelvényeket nem közlünk le.

Feladó neve, címe: .....

Tel.: ..... Szem. ig. sz.: .....

Hirdetési tarifáink szavanként, hétköznap 40 Ft, szombaton és ünnepnapokon 45 Ft.
Amennyiben a hirdetés kevesebb mint 10 szó, abban az esetben is a 10 alapszó tarifáját meg kell fizetni.
A hirdetés első szavát duplán kell számolni, mert kiemelten közöljük.
Jeligedíj: elvitel esetén: 100 Ft, 1-2 szeri postázáskor 200 Ft.

Kérjük a befizetést igazoló szelvényt a hirdetés mellé csatolni!
Hirdetésfelvétel: 5000 Szolnok, Kossuth Lajos út 11.

presbitérium /gör./ - egyházközségi tagokból választott ref. önkormányzati testület

primär /lat./ - elsődleges

pro és contra /lat./ - mellette és ellene szóló

pro foro interno /lat./ - belső használatra

progetto /ol./ - terv

proinciál /lat./ - belé gondol, belevetit

propter bonum pacis /lat./ - a békesség kedvéért

prudentia /lat./ megfontoltság, bölcsesség

pseudonym /gör./ - álnév

pudore /ol./ - szemérem

raison /fr./ - itt: ésszerü

redakció /lat./ - szerkesztőség

reciba los afectos ...stb. /sp./ - fogadja feleségem szives üdvözletét s legyen meggyőződve barátjának és örökös szolgájának szeretetéről, aki kézcsókját küldi

rekonvalescentia /lat./ - lábbadozás

reláció /lat./ - kapcsolat

remedeium /lat./ - gyógyir

reportage /fr./ - riport

reputáció /lat./ - hirnév

res judicata /lat./ - ügy, amelyben már megtörtént az itélet

retirálás /lat./ - visszavonulás

retoucheur /fr./ - retusőr

rigorozum /lat./ - /doktori/ szigorlat

schwarz auf weiss /ném./ - feketén-fehéren

seclusio /lat./ - visszavonultság

secundär /lat./ - másodlagos

GYÖRFY K. JÓZSEF-
FESTŐ

Györfy K. József 1.

1899 nov. 28

Szül. Budapesten. Tanulmányai it Budapesten az Orsz. Képzőmüv. főiskolán végezte. Mesterei: Vaszary János és Glatz Oszkár. Tanulmányuton Olaszország és Németország. A XIX. század hatalmas művészi forradalma az impresszionizmus csak féleredményét adta a törekvéseknek, mert a naturalisztikus elemek felületisége volt a lényege s csak a belőle fejlődő dekoratív stilust számíthatjuk eredménynek. Az utána következő különféle izmusok, kisérletek szem előtt nem tévesztendő értékekkel melyekből kell, hogy kialakuljon az uj művészeti hit, vallás, hogy a formát a kifejezést visszahelyezze piedesztáljára. A mesterek legmélyebb alkotásai a bizonyságok, hogy a kifejezés az expressio a természethez van

1917-22. Rajztanári egl

3116

14. Ismeretlen.

(A XVII. századból.)

Lojolai szt Ignácz.

A piros tezitővel letaka
Ignácz. Kezeit ⊥ keresztbe
fényesség látszik. Fejet
döke, bajusza s körszakáll
keszegésü karinget hord
szálon ⊤ három kinyilt vir
kete- s oldalt vörös-kötésü
széssel. Fölül jobbra a
Nagyon rongalt
Vaszon, méretei 157
A znyóváraljai zá

276.

⊥ mellén

⊤ két bimbó és

szorosan kapcsolva és a misztikus érzések körében csak ezek utján lendülhet a formai absztrakciók szárnyán a spirituális lélek, ki ez új képben lényegét a mozgást, a fény és a térproblémakkal viaskodva árasztja szét. Ezek a viaskodások fogják a művészet kérdését tisztázni tartalmuk szuggesztiv erejével s ha az impresszionisztikus törekvések a hangulattal csak naturális felületi tóneist adtak, úgy remelhetjük, hogy a subjektivitás a maga hatalmas érzésszuggesztiv voltával a ma kibontakozó művészete lesz. Koll. Riall. a Nemzeti Halvonban 1928. Szept.

~~1078. Ismeretlen művész.~~
A XIX. századból.

1078. Péter király.

Mellig, ~~térdig~~
Haja, bajusza és körszaká
nát, lehajtott gallérú kö
palástot visel. Felirata,

PETRUS. REX. HUNGARO

~~Emelkedett pereme,~~
~~hátlapja sima.~~

Rezes ólomdombormű,
20 K.-- Havas Emil ajándé

Sajtóbemutató; 1928. szeptember 7-én, péntek d. e. 9–2 óráig.

MEGHIVÓ

A

GYÖRFY K. JÓZSEF, LENHARD ALICE, DR. NAGYNÉ SZENTGERICZEI JAKAB PIROSKA, RÉTY ZSUZSKA festőművészek, valamint G. LÁZÁR ILONA szobrászművésznő gyüjteményeiből álló

LXII. CSOPORTKIÁLLITÁSNAK

a Nemzeti Szalonban 1928. évi szeptember hó 8-án délelőtt 10 órakor megtartandó

VERNISSAGEÁRA

DÉRY BÉLA
A NEMZETI SZALON IGAZGATÓJA

GRÓF ANDRÁSSY GYULA
A NEMZETI SZALON ELNÖKE

3/117

NEMZETI SZALON
V. Erzsébet-tér

Két személyre szóló belépőjegy a vernissage alkalmával.

1.34

MAGYARORSZÁG 4 FILLÉR 4

MAGYARORSZÁG 10 FILLÉR 10

MAGYARORSZÁG 2 FILLÉR 2

BUDAPEST 928 SEP



Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

Újság

úrnak
úrnőnek

Ő Herkentőségének

BUDAPEST

VI vilmos csánár út

ker. utca sz.
tér

EXPRESS

M. KIR. KÖZPONTI TÁVIRÓ HIVATAL BUDAPEST 928 SEP. 10. 11

34

Györffy K. József

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 5. sz. 89-90.o. kiállítások.

Tarasci tárlat. /v.v./

Györffy Károly

MH. 934. T. 14.

— **Két festőművész-tanár kiállítása.** *Kosztolányi* Gusztáv és *Györffy* Károly gimnáziumi rajztanárok és festőművészek művészi képkiállítást rendeztek az attilaucai Verbőczy-reálgimnázium épületében Kosztolányi a Balaton szerelmese, Györffy pedig a lebontott Tabánt varázsolja elénk gyönyörű akvarelljeivel. A kiállítás nagy művészi sikert jelent a két művész pályáján.

MH. 934. T. 14.

Gyórfy József

A Stúdió kapja

A budapesti pedagógusok képzőművészeti stúdiója
1953-1963. Bev. Vajda Aurél Bp. 1963.
37.o.

Györfy K. József

Kül. Budapesten. Nikor, nem mondja. A képzőmű főiskolán Vaszary Jánosnál és Glatz Oszkárnál tanult, azután Olaszi és Nemetországban volt tanulmanyutan. 1928. szeptemberében koll. kiállítása volt fertőmegyeiből a Nemzeti halomban.

A képzőmű. főiskola közlése szerint Bpest.

Györfy József kül. 1899 nov. 28

1917-18 - 1921-22

1921. fin k.

Debreceni vajosi muzeum

X. 122.

GYÖRFY *K. József*, festő. • Budapest 1899 nov. 28. Vaszary Jánosnál és Glatz Oszkárnál tanult a képzőm. főiskolán, 1928. kollektív kiállítása volt a Nemzeti Szalónban.

E. g. I. 430 l

Nagyenyedi Bethlen-főiskola gyűjt.
1911. évi sorsjegy V. 303.

Györffy István

Önarckép, repr

KMTárs tav. tárl.-kat.
1942 ápr. máj

Györffy k. Jóst
M Miss ant 1942
Tímeo ölgy June
Parte és Franceson
csend

1942 Tav: Ebéplt.-i (elemet
lucifer jamelt.

1943 Téli: Mons imperator
Fumelt

1943 máj (M Miss) kiürítés, Tárnokkal

1944 Tav: Cirphoni hit Mangel/Jam.
Vorpanton

Előadást tartott : hol és mi

.....

Cikke, tanulmánya, könyve jelent

.....

Milyen társaságnak, szövetségne

.....

Szerkesztője, főmunkatársa, munk

.....

Cserkész, levente vagy ehhez ha

.....

Esetleges másfajta felemlitésr

.....

A kérdésekre adandó feleletek
zendő az 1940-1941. iskolai év

!!!!Ez az adatgyüjtő iv legkésőbb

Györffy K.József
Bányavidék, fametsz.

II. Magy. képzőműv. kiáll. Műcs. 1951. nov.

lo 1.

Győrffy József
Hazatérők, fametsz.
Vizparton, "
Kövező munkások, "

M. Pedagógus Szakszerv. kiáll. 195o. jun.

Győrfy K.József

Fejtanulmány, kréta
Harcos, "
Feleségem, "
Önarckép, "
Utszéli fák,
Vázlat az Oorsolya legendához

N.Szal. LXII. csoportkiáll. 1928. szept.
6-8 l.

Győrfy K.József

Bokrok, szén
Erdő széle, kréta
Judás, "
Lédával a bálban, Ady-vers illusztráció, kréta
Vad szirttetőn állunk, " " "
Elégia, kréta
M.M. művésznő, kréta
Napos csemeték, szén

N.Szal. LXII. csoportkiáll. 1928. szept.
6-8 l.

Györfy K.József

A müterem ablakából, akv.
Fák napsütésben, "
Magános fa, kréta
Kazlak, szén
Tanulmány a melegedőkhöz, toll
Kalibán I, kréta
" II. "
Akt kroki
A bohóc, kréta

N.Szal. LXII. csoportkiáll. 1920. szept. 6-8 l.

Györfy K.József

Ablak előtt, akv.
Kubikusok, "
Tavaszi táj, "
Bányász, "
Fiesole, "
Cigányleány, "
Vizivárosi tornyok,"
Dunai táj, "
Város széle, "

N.Szal. LXII. csoportkiáll. 1928. szept. 6-8 l.

Györfy K.József

Betegszoba, olaj
A napisten lovai,"
Kórházi váró, "
Lóték menekülése,"
Arcképvázlat, "
Vihar készülőben,"
Assisi alázata
Letargia, "
Májusi reggel, "

N.Szal. LXII. csoportkiáll. 1928. szept. 6-8 l.

Győrfy K.József sz. Bpesten

A hiuság elégetése, olaj
Leány hegedüvel, "
Szt.vendégség S.Mária d.Angioliban, olaj
A gyár, olaj
Melegedők, "
Kövező munkások,"
Jákob és fiai, "
A Palazzo Vecchio
Orsolya mártiroma

N.Szal. LXII. csoportkiáll. 1928. szept. 6-8 1

Györffy K,József.

A Nemzeti Szalon 1928-ban kiállitotta müveit.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Györfi K. József

lépett.

GYÖRFI K. JÓZSEF *festőművész alkotásaiból emlékkiállítást nyitottak meg vasárnap a tatai Öregvárban. A nemrég elhunyt művész hagyatékát családja a tatai Kuny Domokos Múzeumnak adományozta, s ezekből mutatnak most be április elejéig festményeket és grafikákat.*

Népszabadság, 1987. III. 9

MDK

Győrfy K.József

Grafikák, lino és kő
Fametszetek

M. Képzőmüv. Szab. Szerv. tav. tárlat, 1947. máj.
5 l.

Győrfi N. József

fametsző

K

1940

Győrfy N. József: Fametszetek. Budapest: Attila ny. 4°, 4 p. 14 t.

14 fam.

78.235/1942
szám.
III/1.



A Müemlékek Orsz.Bizottsága tek.Elnökségének,

Budapest IX.
Hőgyes Endre-u.10.

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Díj átalányozva

MDK

Györfy K.József

A vájár, fam.

I. M.Képzőmüv. Kiáll. Műcs. 1950. aug.
9 l.

Győrfy K. József

MDK

Vizparton, fametszet

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat

Györfy K.József, festö MDK

488. Zunó ölyv. Fametszet.

491. Csönd. "

506, Paolo és Francesca. " 20.1.

Bp.Műcs.-"A Magyar Művészetért. -Képmás.Kiáll.1942.
jun.6.-22. Kat. 19.1. és
20.1.

M.D.K.

Győrfy K. József

8. repr. Cél előtt /Fametszet/
9. " Havas tetők "
10. " Egyedül "
11. " A két árva "
12. " Menekülők "
13. " Aratás "
14. " Meditáció "

Győrfy K. József. Fametszetek. Bp. A szerző kiadása. 8.-14.l.

M.D.K.

Győrfy K.József

1. repr. Fáradtan. /Fametszet./
2. " Öltöző leányka "
3. " Csönd "
4. " Imádkozó "
5. " Régi dal. "
6. " Don Quijotte "
7. " Ujságárus "

Győrfy K. József. Fametszetek. Bp. A szerző kiadása. 1.-7.l.

MDK

Györfy K. József, grafikus.

Grafikák I. Fametszet.
Grafikák II. Fametszet.

Albetás Művészház XXXVI.kiáll. Őszi tárlat.1947 szept.
Kat.

Győrffy József MDK

A szén utja, fametszet

Mücsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Győrfy K. József

Művével résztvett a kiállitason.

KmTárs. 1943. márc. - ápr. tav. kiáll.
Kiállitó művészek névsora. 25.lap

Győrfy K. József

MDK

Vizparton, fametszet

Műcsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Győrfy K. József

MDK

Árpádházi Szent Margit, fametszet

Műcsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Győrffy K. József MDK

Bányavidék, fametszet

Mücsarnok 1951.II.Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Györfy K. József

Aratók, fam.

Pedagógus szakszerv. 1. képzőműv. kiáll. 1947. máj. 5. l.

MDK

Györfy K. József, festö

Kiüzetés. Fametszet.
Ráradtan. "

Mücsarnok. IV.Képcsörv.kiáll. "A Magyar Művészetért".
1943 máj.16-30. Kat.

Győrfy K. József

MDK

Mors imperator, fametszet

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

MDK

Győrfy K. József

Kiállitások. Magyar Müvészet, 1928. 7. sz. 600.l.

MDK

Győrfy K.József

A költő

Budai képzőművészek cent.kiáll. 1948.márc.

MDK

Győrfy K. József

Március 15 féltizenkettő

Budai képzőművészek cent. kiáll. 1948. márc.

Győrfy K. József

Egyiptomi jelenet, fametszet

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállítás

Györfy K. József MDK

Paolo és Francesca, fametszet

Mücsarnok 1942 A magyar művészetért c.kiáll.

Györfy K. József

Mors imperator, fametszet

Műcsarnok 1943 Téli kiállítás

Győrfy K. József MDK

Fáradtan, fametszet

Mücsarnok 1943 A magyar müvészetért c.kiáll.

Győrfy K. József

Kiüzetés, fametszet

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Györffy K.József, festö MDK

Bányavidék. Fametszet.

Bp.Mücs.-II.Magy.Képzöm.Kiáll. 1951.nov.4.-dec.2.
Kat.lo.1.

MDK

Györffy K.József

Margit apáca avatása. Olajf.

Árpádházi Szentek Modern Egyházmívészeti Kiállításának Katalogusa.Bpest.1930.Aug. Nemzeti Szalon.

MDK

Győrffy K. József, grafikus

„Vájár" c. fametszet.

Mücs. C 1 - I. M. képzőm. kiáll. portréképei. - Kis Ujs.
1950 aug. 24. - 4. l. Nagy T.

Györfy K. József

MDK

A vájár, fametszet

Műcsarnok 1950. I. Magy. Képzőm. Kiáll.

„Facsoport": Gyürfy József, famunt.

Megy Vemut.

1948. XII. 21., 4. old.

(: Riport. :)

„Balatoni halánok": Gyürfy József
(: fametnet :)

Megyei Hemet.
1948. XII. 21., 4. old.
(: Riport. :)

Győrfy K. József

MDK

Aratók, fametszet

Műcsarnok 1942-43 téli kiállitás

Győrfy K. József MDK

Megbékélés, fametszet

Haláltánc, fametszet

Mücsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Győrfy K. József

MDK

Lucifer, fametszet

Micsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

MDK

Győrfy K.József

Kutfurók, fam.

Matrózok, kőnyom.

1. Miskolci 9. Grafikai Biennale 1961.

Győrfy K. József

MDK

Zunó Ölyv, fametszet

Műcsarnok 1942 A magyar művészetért c.kiáll.

Györfi József

festő

Szabad Művészet

l.

1950. 232. l.

kintetes Elnökséget, méltóztassék min-
-e valamelyes óhaja, vagy kívánsága,

n munkákhoz már kora tavasszal hozzá
hogy szives észrevételeit lehetöleg mi-

áros Tanácsának 1912 december hó 3-án

polgármester.

Gyárfás K. József

grafikus

Illusztráció Az ember tragédiájához.

Repr.

Művészet. 1942. 57. l.

122/1943

A különböző műeml
ellátmány felhasználásáról szóló
tel felterjesztem.

Budapest, 1943 már

Györfy K. József

MAGYAR MUVESZET
1978. 600

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Győrfy József

1917/18 – 1921/22

Ferképzomfoiskèvk

88. l.

restek és a formai törvények raeró-

GYÖRFY K. JÓZSEF/

1.) Kútfúrók, 1960. fametszet 24.5 x 24.6

2) Katrózok, 1960. kőnyomat 16.7 x 22.2

I. Miskolci országos grafikai biennálé Kat. bev. D. Fehér Zsuzsa. Miskolc, 1961.

Györy K. József

Kovách Ferenc: Délibáb. Mesék és versek 6–12 éves gyermekeknek. Festő rajzaival. Gyula, (1935) 96 l. 8–r.

Győrfy K. József

Új Magyarság

VASARNAP, 1940 MARCIUS 10

Győrfy K. József fametszetei

A kiváló magyar fametszők között is figyelemreméltó jelentkezés Győrfy K. József tizennégy fametszete, amelyek egytől-egyig magukon viselik a tehetség és rátermettség bizonyítékait. A művész nem ragaszkodik a divatos műfaj bevált és hatásos formáihoz, néhol szinte zsúfolt, egy-egy metszete pedig oly világos, mint egy tollrajz. Legsikerültebbek az Egyedül, az Imádkozó, a Fáradtan és a Menekülők című metszetek, amelyek egyszerűségükkel úgy hatnak, akár egy tiszta és erős gongütés. Általában a gondolati elemek vezetik Győrfy K. Józsefet és témáit határozott kompozíciós készséggel, fantáziával és finom rajztudással jeleníti meg. (Győrfy K. József: Fametszetek. 1940. A szerző kiadása. Ára 10 pengő. Megrendelhető a szerzőnél.)



Mörfy K. József
f. graf. fametsző

Tisztelt Uram!

A Szabad Müvészet c. folyóirat szeptemberi számában közölt felhivására van szerencsém személyi adataimat megküldeni:

Szül hely, idő: Budapest, 1899. nov.28.
Tanulmányok: O.M.Képzőmüvészeti Főiskola /tanárképző, majd festőm. szak/
Tanárok: Glatz Oszkár és Vaszary János.
Tanulmányutak: Olaszország és Ausztria.
Polgári Foglalkozás: szfőv. tanár
Kiállitások: 1928. Gyüjteményes, a Nemzeti Szalonban.
1928. Magyar reprezentativ kiállitáson az északi államokban.
1929. Egyházmüvészeti kiállitáson
Grafikai müvekkel /fametszet/ állandó kiállitó nyilvános tárlatokon. Legutóbb 1947. Az Alkotás Müvészház tavaszi és őszi tárlatán.
1947. Pedagógus müvészek kiállitásán.
Közgyüjteményekbenlevő müvek: Fametszetes album 1940. A Szépmüv. Muzeum és Szfőv..Képtár graf. o. Aratók c. mü. Szfőv. vásárlása.
Szt. Margit c. mü. Állami vásárlás.

Jelenleg meghivást kapott grafikai müveinek ausztráliai nemzetközi kiállitáson való szerepeltetésére.

Müvészi müködésének iránya: Fő területe a fametszés. "Kezdetben folt, de ujabban vonal és forma eredmények után kutat. Kevés életöröm, inkább egy transcedentális szenvedés sugárzik müveiből. Munkáira dinamikus vésővezetés és komplikált lelki kielégitetlenség a jellemző."

Budapest, 1947. szept. 16.

Maradtam hivük

Mörfy K. József

Győrfy Marianna, gyermek rajzos

„Képek a békéről" címmel gyermek rajz- és festménypályázatot hirdetett meg a Fogyaszt. Szövetkezetek Orsz. Tanácsa, az Orsz. Béketanács támogatásával.

A rendezők különdíjában Győrfy Marianna és Vizsi Ildikó pápai diákok részesültek.

Vespeli Lajos: Képek a békéről.
Napló (Veszprém), 1984. febr. 9.

Győrfi Lajos

Az ART-X GALÉRIA BUDAPEST HILTON

tisztelettel meghívja Önt
GYŐRFI LAJOS
szobrászművész

„SZOBROK, RAJZOK, ÉRMÉK"
című kiállítására
1996. Október 4-én 19 órakor.

Megnyitja:
PROKAI GÁBOR művészettörténész
a Képző- és Iparművészeti Lektorátus
osztályvezetője

A kiállítás megtekinthető
október 5-től október 31-ig
minden nap 10-18 óráig.

ART-X GALÉRIA BUDAPEST HILTON
1014 Budapest, Hess András tér 1-3.
Tel.: 214-3000 / 326 mellék

Meghívásunk elfogadását kérjük jelezze a
393-1190 telefonon / faxon!

Született: 1960 Karcag
Tanulmányok:
- 1974-78 Képző és Iparművészeti Szakközépiskola, Budapest
- 1981-85 Magyar Képzőművészeti Főiskola, Budapest

Mesterei: Borsos Miklós, Rátonyi József
Kiállítások: Eddig legalább 25 egyéni kiállítása volt, részt vett számos országos tárlaton.
Külföldön: Fischamend (Ausztria) 1992
Hattem (Hollandia) 1995
Művésztelepek:
Nemzetközi Szobrász Művésztelep
Tokaj 1987, Mátészalka 1988
Nemzetközi Kőszobrász Szimpozion
Püspökladány: 1993, 1994, 1995.
Díjak:
- Hajdú-Bihar Megyei Őszi tárlat nívódíja 1986.
- Holló László-díj: 1989, Debrecen
- „Pro Urbe"-díj: 1994, Püspökladány

Közgyüjteményben lévő munkák:
- Déri Múzeum, Debrecen
- Szent István Kápolna, Budapest
- Kodály Zoltán Művelődési Ház, Hajdúszovát
- Karacs Ferenc Múzeum, Püspökladány
- II. Világháborús emlékmű terve (Hattem városháza, Hollandia)

Párizs szerint az EU nem zsidó–keresztény klub

KIS TIBOR
párizsi tudósítónk

Jean-Pierre Raffarin kormányfő szelet vetett és vihart aratott dublini kijelentésével. Meghökkenést és értetlenséget váltott ki a francia nemzetgyűlés mindkét oldalán hét eleji írországi látogatásakor adott nyilatkozata, amelyet a parlamenti pártok – szinte kivétel nélkül – úgy értelmeztek, hogy a kormány hajlandó lenne engedményekre az EU-alkotmány „vallási klauzuláját" illetően.

Franciaország mindig is mereven ellenezte, hogy a készülő dokumentum preambuluma külön utalást tegyen a földrész keresztény gyökereire, mint ahogy ezt a Vatikán és néhány EU-tagállam igényli. Párizs szerint ez sértené a többi nagy vallás, mindenekelőtt az iszlám és a judaizmus európai követőit. Miután Varsó kezdeményezésére a közelmúltban hét EU-tagország kormánya levélben fordult a soros elnökséghez a kereszténység alkotmányos megemlítése érdekében, Raffarin dublini nyilatkozata különösen nagy figyelmet keltett az egész unióban.

A nagyobbik francia kormánypárt, az UMP parlamenti frakciója *Chirac* elnököt kérte fel, hogy öntsön tiszta vizet a pohárba, miután az államfő maga jelentette ki nemrég, hogy a keresztény hagyományok alkotmányba foglalását „ésszerűtlennek" ítéli. A szocialisták pedig bejelentették: nem fogják megszavazni az EU-alkotmányt, ha ez valóban tartalmazza majd az ominózus passzust.



Jean-Pierre Raffarin

Végül maga a kormány vetett rövid úton véget a találgatásoknak. Raffarin tegnapi nyilatkozatai világossá tették, hogy Párizs semmit sem változtatott korábbi álláspontján – a kormányfő dublini szavait „félreértelmezték". Raffarin úgy fogalmazott, hogy „Franciaország európai elképzelései világi természetűek. Jövőnk egy olyan európai társadalom, ahol a laicitás az egyik alapérték". *Michel Barnier* külügyminiszter pedig hozzátette, hogy az alkotmány preambuluma mai formájában „kiegyensúlyozott és igazságos". Párizs szerint e mellett a jövőben is ki kell tartani, mert „ez a szöveg mindenkinek megfelel, akármi legyen is az illető vallása, világnézete vagy filozófiája".

A külügyminiszter a bal- és jobboldalon egyaránt elismerést keltett, amikor azt fejtegette, hogy az „európai építkezés világi jellegű, amely tiszteletben tartja minden nép hagyományait és vallásait. Ez az unió nem zsidó–keresztény klub."

A parlamenti vitában több képviselő felvetette – legélesebben *Jean-Marc Ayrault*, a szocialista frakció vezetője –, hogy a prembulum megváltoztatására indult új offenzíva mögött valójában a Vatikán áll. Ayrault emlékeztetett rá, hogy a Vatikán képében egy olyan állam gyakorol most nyomást az unióra, amely nem is tagja az EU-nak.

Több tagállam világossá tette, hogy osztja Párizs véleményét. E tekintetben a legradikálisabb álláspontot alighanem a belga kormány képviseli, amely hírek szerint azt üzente meg Varsónak: ha nem hagy fel a preambulum megváltoztatására irányuló akciójával, akkor Brüsszel kezdeményezni fogja a Vatikán számára sokkal fontosabb 51. paragrafus törlését az alkotmányból. Ez a paragrafus lehetőséget ad a Vatikánnak, hogy az egyes tagországokban elért privilégiumait a jövőben is hiánytalanul megtarthassa. Úgy tudni, hogy az újra fellángoló vita láttán több tagállam – így például Nagy-Britannia és Finnország – azt javasolja, hogy az uniós alkotmány egész preambulumát hagyják el.

Az uniót is képviseli Medgyessy Mexikóban

Csaknem egymilliárd ember él az EU-ban és Latin-Amerikában, amelynek képviselői harmadik alkalommal tartanak nemzetközi csúcstalálkozót. A konferencián Latin-Amerika és a karibi térség 33, valamint az EU 25 országa vesz részt. A mexikói Guadalajarában ma kezdődő kétnapos találkozó *Vicente Fox* mexikói államfő és *Bertie Ahern* ír kormányfő vezetésével zajlik. Az EU soros elnökét *Chris Pattern* külügyi, *Pascal Lamy* kereskedelmi és *Franz Fischler* mezőgazdasági biztos kíséri el. A csúcsértekezleten Magyarországot *Medgyessy Péter* képviseli. A miniszterelnök a többoldalú nemzetközi együttműködésről szóló vitán az EU képviseletében fog elnökölni.

Az 58 ország legmagasabb szintű képviseletével megrendezett csúcsértekezleten várhatóan a kereskedelmi együttműködés kérdése kapja a legnagyobb hangsúlyt. A világ negyedik legnagyobb gazdasági tömbjével, a vámuniós céllal létrehozott Déli Közös Piaccal (MERCOSUR) az EU 1999-ben kezdett tárgyalásokat, ám azok a kereskedelmi vitákon megfeneklettek. A meglévő politikai szándék ellenére nem biztos, hogy a mostani találkozón az EU meg tudja adni a szabadkereskedelmi egyezséget is tartalmazó társulási megállapodás megkötésének időpontját, amelyet a Déli Közös Piac régóta szorgalmaz. A cél most az, hogy a felek bejelentsék a tárgyalások politikai értelemben vett lezárását, hogy októberben – tehát a *Romano Prodi* vezette Európai Bizottság mandátumának lejárta előtt – aláírják a társulási megállapodást.

A tárgyalás az öt évvel ezelőtti, első csúcstalálkozón meghirdetett térségi együttműködés elmélyítését célozza. A latin-amerikai országok arra törekednek, hogy 2010-re lehetővé váljon a biregionális stratégiai társulás. Az EU azt szorgalmazza, hogy a latin-amerikai térség mielőbb kialakítsa a maga szoros politikai-gazdasági integrációját.

A felek érintik a szociális kohézió, a szegénység és a társadalmi kirekesztettség kérdését. A többoldalú együttműködés területén az állam- és kormányfők a nemzetközi biztonság helyzetét is elemzik. A nemzetközi együttműködést illetően a térségek között nincs ellentét, mindketten úgy látják, hogy a béke és biztonság fenntartásában az ENSZ-nek kell elsődleges szerepet játszania. A guadalajarai konferencián szó lesz a latin-amerikai régiót különösen sújtó államadósságról is. A kontinensnek jelenleg 727 milliárd dolláros külső államadóssága van, amelyből több mint 500 milliárd dollár Brazíliára, Argentínára és Mexikóra jut.

A legutóbbi madridi találkozón a két tömb képviselői olyan megállapodásokat írtak alá, amelyek a felsőoktatásban biztosítanak szorosabb együttműködést, valamint elősegítik az információs és távközlési technológiák széles körű alkalmazását. Ezeknek megerősítése is várható.

A két térség földrajzilag távol esik ugyan egymástól, ám mégsem egészen; Az EU ugyanis a Franciaország tengeren túli megyéjeként számon tartott Francia-Guyana révén Suriname-mal és Brazíliával is határos.

NY. G.

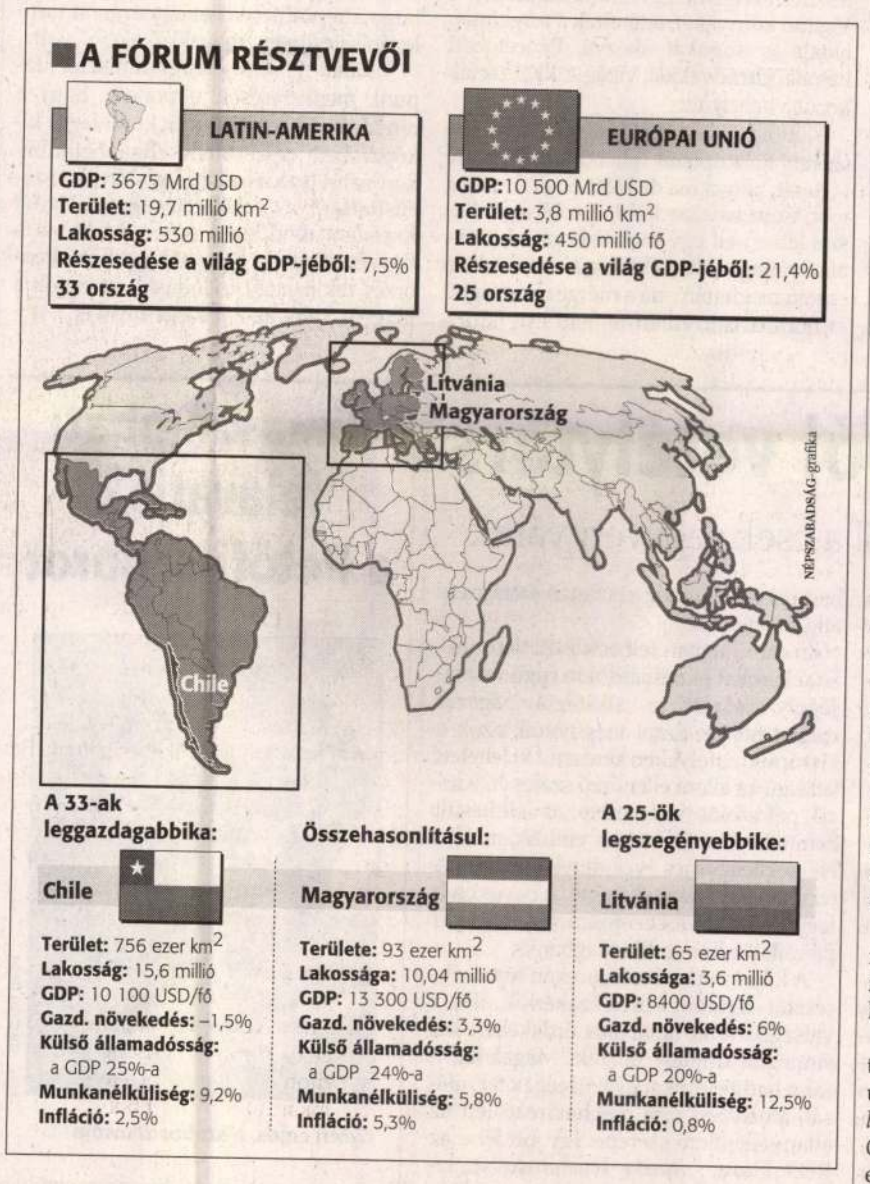

Szudán: ez a harc a végső?

Ali Uszman Taha, Szudán alelnöke és *John Garang*, a déli felkelők vezére békemegállapodást írt alá tegnap Kenyában, huszonegy évnyi háborúskodás után. Ez már a sokadik ilyen alku – érthető tehát, hogy a szudániak csak fenntartásokkal ünnepelnek.

Afrika leghosszabb polgárháborúja a központi arab kormány és az autonómiát követelő déli keresztény feketék között 1983-ban tört ki. Az ok: a kormány megpróbálta a muzulmán jogot, a sariát egész Szudánra kiterjeszteni. A déli Szudáni Népi Felszabadító Hadsereg (SPLA) ezért szállt harcba a kartúmi kormánnyal; ráadásul azt akarta, hogy három olajban gazdag közép-szudáni régió is a déliek irányítása alá kerüljön. A háború, az éhezés és a járványok miatt kétmillió ember halt meg, sok tízezer délit hurcoltak északra rabszolgának.

A szerdai megállapodással a felkelők a tisztségek harminc százalékát tölthetik be a közös állami intézményekben. A három vitatott középső régió közül kettőben az északi muzulmánok 55 százalékos, a feketék 45 százalékos képviseletet szerezznek. A harmadik terület különleges státust kap, közvetlenül az elnök alá tartozik majd. Kartúmban a saria lesz érvényben, ám a nem muzulmánokra ez nem vonatkozik. Az olajbevételeket elfelezik. Hat év múlva a déliek népszavazáson dönthetnek: elszakadnak-e Szudántól.

A kétéves béketárgyalásra az USA különmegbízottat küldött. Washingtonnak fontos, hogy Szudán ne legyen terrorista központ, emellett az Egyesült Államoknak gazdasági érdekeltségei is vannak a kőolajban gazdag afrikai országban. *Colin Powell* amerikai külügyminiszter figyelmeztetett: „Szudánban nem lesz béke, amíg a darfuri konfliktus meg nem oldódik". Szudán nyugati részén ugyanis folytatódnak a harcok a fekete muzulmán lakosság és arab milicisták között. Humanitárius szervezetek szerint az etnikai tisztogatások elől már egymillió ember menekült a szomszédos Csádba.

Z. E.

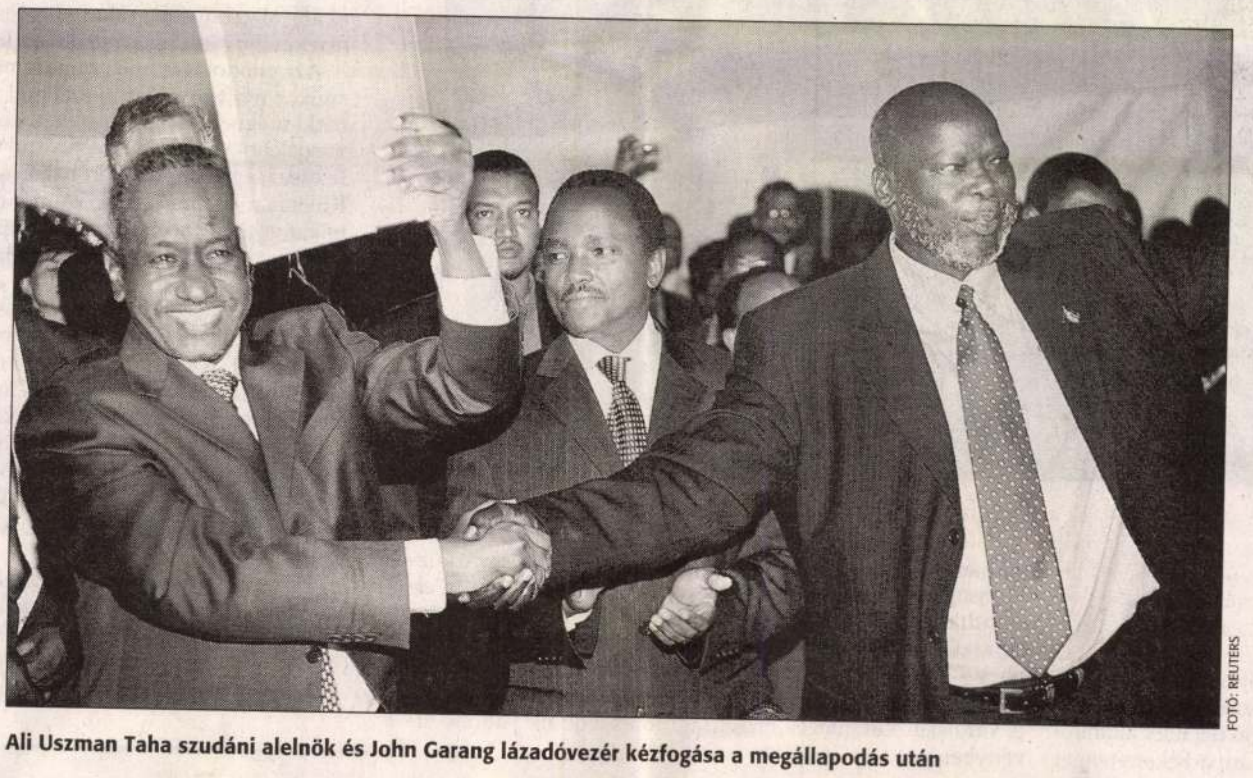

FOTÓ: REUTERS

Ali Uszman Taha szudáni alelnök és John Garang lázadóvezér kézfogása a megállapodás után

Fogolykínzás Csecsenföldön

SZALAI ZOLTÁN
moszkvai tudósítónk

Egy orosz exbörtönőr olyan, négy évvel ezelőtt készített videokazettát hozott most nyilvánosságra, amelyen világosan látszik, milyen kegyetlenséggel bántak az orosz katonák csecsen foglyaikkal.

Az amatőr kamerával forgatott film egy, az orosz igazságügy-minisztérium feliratát viselő rabszállító teherautót mutat. A jármű belseje olyan kis fém cellákra van felosztva, amelyekbe alig-alig fér be egy ember. A rabok közül többen láthatólag kimerültek, és a földön hevernek. Nehezen kapnak levegőt, a szemükben rémület tükröződik. A teherautó a vasúti rámpához kanyarodik, amelynél már ott állnak a zöldre festett börtönvagonok. A rabszállítóból először egy csomó ruha repül ki, majd egyenként kivezetik a foglyokat is. Többségük meztelen.

A Kalasnyikovval felszerelt őrök rájuk parancsolnak, hogy vegyenek magukhoz valamilyen ruhát, és menjenek a vagonba. – Élénkebben! Vedd fel bármelyiket! – hangzik a parancs. A rabok némelyikén vérfoltok és ütésnyomok látszanak, többségük nehezen találja meg az egyensúlyát. Az egyik fogolynak nyílt törése van, az ing alól kimered a karcsontja. Az őrök nevetgélnek, rugdossák, illetve puskatussal ösztökélik a csecseneket. A végén az első teherautóból egy holttest esik ki. A katonák megparancsolják, hogy tegyék odébb a hullát.

A második teherautó esetében megismétlődik az eljárás. Ebből a járműből tizenegy holttest kerül elő. A képernyő sarkában a dátum: 2001. március 21.

A rabok Ruszlan Gelajev osztagához tartoztak, és a komszomolszkojei csata után kerültek fogságba – állítja *Anna Politkovszka*, az esetet először feltáró *Novaja Gazeta* munkatársa. A lap egy hónappal ezelőtt írt a kazettáról, de hivatalos reakció azóta sincs az ügyben. *Szergej Kovaljov* ismert emberjogi aktivista szerint az orosz igazságszolgáltatás a hatalmi függősége miatt nem érdekelt a hasonló esetek feltárásában.

Távirati stílusban

Háromnegyedmillió magyarigazolvány

Eddig 759 489 magyarigazolvány készült el az igénylések beadásának 2001-es kezdete óta – közölte lapunkkal a HTMH elnöke. *Bálint-Pataki József* elmondta: a mai napig 807 ezer kérelmet nyújtottak be a határon túl élő magyarok. Romániában 487 ezren kapták vagy kapják a közeljövőben a dokumentumot. Ukrajnában 116, Szerbia és Montenegróban 105, Szlovákiában 91 ezer, Horvátországban 6300, Szlovéniában kétezer fő igényelt magyarigazolványt. (NY. G.)

Pat Cox részvételre buzdít

Az európai választásokon való részvételre buzdított *Pat Cox*, az EP elnöke, miután egy felmérésből kiderült, hogy a várható részvételi arány az ötven százalékot sem fogja elérni. A legmagasabb arány Belgiumban és Luxemburgban várható, a legalacsonyabb pedig Észtországban és Csehországban. (MTI)

Amerikai holttesteket adtak át Koreában

Átadták Szöulban tizenkilenc amerikai katona feltételezett földi maradványait, akik még az 1950–1953-as koreai háború idején vesztették életüket. A holttesteket, amelyeket Észak-Koreában hantoltak ki, a demilitarizált zónán keresztül juttatták el Dél-Koreába. (MTI)

Idézőjel

„Az Európai Unió diplomáciai külképviseleteit olyanok vezetik, akikről nem tudni, hogy valójában mit is csinálnak."

JACK STRAW BRIT KÜLÜGYMINISZTER A LONDONI PARLAMENT EGYIK BIZOTTSÁGÁBAN.

Pokolgép Pozsonyban

NATO-közgyűlés forgalmi dugókkal és mobillaboratóriummal

SZILVÁSSY JÓZSEF
pozsonyi tudósítónk

Műanyag táskákba rejtett robbanóanyagot és gyanús szerkezetet fedeztek fel tegnap Pozsony belvárosában, nem messze a Vigadótól, ahol ma kezdődik a NATO parlamenti közgyűlésének tavaszi ülése. A tűzszerészek megállapították, hogy az egyik táskában ötszáz grammnyi robbanóanyagot rejtettek el; a másikban jugoszláv gyártmányú, távirányítással működésbe hozható szerkezet volt.

Ezután még inkább megszigorították azokat a biztonsági intézkedéseket, amelyek kedd estig, a tanácskozás végéig lesznek érvényben. A rendőrség lezárta a Vigadó környékét, elterelték a forgalmat, hatalmas dugókat okozva. Páncélozott katonai járművekkel, vízágyúkkal zárták körül a helyszínt.

Külföldről bérelt csúcstechnikával felszerelt helikopterek ellenőrzik Pozsony légterét, ahová ma délelőtt érkezik meg a több mint hatszáz küldött többsége. Készenlétben áll egy mobillaboratórium is, amely vegyi vagy biológiai terrorakció esetén meghatározná a mérgező anyagot.

Bombariadó miatt tegnap este kiürítették a pozsonyi repülőteret, a gépeket pedig átirányították a bécsi reptérre. A rendőrségi szóvivő később azt mondta, hogy a repülőtér közel egy órán át tartó lezárása csupán „megelőző akció" volt.

Vladimír Palko belügyminiszter lapunk megkeresésére elmondta, hogy a rendőrök több hétig tartó, különleges kiképzésben részesültek. Tizenhétmillió koronáért (százötmillió forintért) korszerűsítették a felszerelésüket. *Magda Krasulová* rendőrségi szóvivő felhívta a figyelmet arra is, hogy a szigorított ellenőrzés miatt nagy torlódások várhatók a magyar–szlovák határátkelőkön is.

Hadastyánból vetélytárs

Kijutottak a válságból a cseh fegyvergyárak

Másfél milliárd cseh koronás (hozzávetőleg tizenkétmilliárd forintos) üzlettől esett el a morvaországi Omnia cég, miután a Spidla-kabinet nem egyezett bele abba, hogy Kínába exportáljanak hat, Vera típusú radart. A csúcsterméknek számító eszköz képes öt-hatszáz kilométer távolságból felfedezni repülőket, hajókat vagy más, rádióhullámokat sugárzó hadieszközöket, és pontosan meghatározni haladási irányukat. Méghozzá úgy, hogy mindeközben az akár kisebb járművekben is elhelyezhető készüléket nem fedezik fel.

A kínai védelmi minisztérium megrendelésének teljesítéséhez az Omnia cseh haditechnikai társulás már megszerezte a szükséges engedélyeket is. Néhány hete azonban *Colin Powell* levélben fejezte ki aggodalmát az ügylettel kapcsolatban cseh kollégájának, *Cyril Svobodának*. Az amerikai külügyminiszter attól tartott, hogy ezekkel a radarokkal Peking bemérhetné többek között a szupermodern, radarral eddig láthatatlannak kikiáltott, Stealth típusú katonai gépeket, illetve mindazokat a hadihajókat és repülőket, amelyek Tajvan közelében járőröznek. A cseh kormány a kiviteli engedélyek visszavonását kezdeményezte. Ugyanakkor elvetette a gyártók kártérítési igényét; *Petr Mares* kormányalelnök szerint azért, mert ezeket a radarokat végül az Egyesült Államok vásárolja meg.

Prágai szakértők több szempontból is jellemzőnek tartják az esetet. Elsősorban azért, mert visszatérőben a cseh hadiipar jócskán megtépázott régi dicsősége. Csehszlovákia kettéválása után az elemzők szerint valóságos hadirokkant lett a két jogutód állam fegyvergyártása. A hazai védelmi minisztériumok szűkös anyagi lehetőségeik miatt képtelenek voltak megrendeléseikkel életben tartani a hadiüzemeket, még a szinten tartásra is alig jutott pénz.

Csehországban felbecsülhetetlen politikai károkat és milliárdokra rúgó veszteséget okozott e stratégiai ágazat magánosítása. Ezzel megnyíltak azok a kiskapuk, amelyeken keresztül ki lehetett játszani az állam ellenőrző szerepét. Kirívó példaként világszerte az elhíresült Semtex robbanóanyagot említik, amelylyel a kilencvenes évek derekától számos terrorakciót hajtottak végre. A neves cseh fegyvergyárak fokozatosan veszítették el piacaikat a harmadik világban is.

A kilencvenes évek derekán fújtak ébresztőt és riadót a cseh szakértők, akik a válságból való kilábalás érdekében két stratégiai döntést hoztak. Megalakították a haditechnikát gyártó cégek társulását, amelyben újra meghatározó lett az állam ellenőrző szerepe. Így jött létre az RDP Group, amely harmincnyolc kisebb-nagyobb fegyvergyárat tömörít, valamint az Omnipol, amely a haditechnikát gyártó vállalatokat fogja össze. A megmaradás feltételeül pedig a világ vezető fegyvergyáraival való együttműködést jelölték meg. Az utóbbiak kiválóan képzett, viszonylag olcsó keleti munkaerőhöz jutottak – a cseh cégek partnereik megrendelései alapján beszállíthatnak, saját termékeikkel ismét piacokat szerezhetnek.

Több ilyen sikertörténet is született az elmúlt fél évtizedben, ezekhez jelentős hátszelet nyújtott Csehország NATO-tagsága. Azóta a fegyverek és a haditechnika kiviteléből származó bevétel – becslések szerint – újra meghaladja az évi kétszázmillió dollárt. A Vera radar körül kirobbant vita és a végkifejlet valóban pontosan jelzi a cseh iparág színvonalát, a kivitel lehetőségeit és korlátjait.

SZILVÁSSY JÓZSEF

Rimaszombat: felavatják a Petőfi-szobrot



FOTÓ: SOMOGYI TIBOR

Győrfi Lajos, a szobor alkotója

Szombaton avatják fel Rimaszombatban (Rimavská Sobota) Petőfi Sándor szobrát. Az alkotást Ferenczy István gömöri tanítványa, Izsó Miklós készítette volna, és eredetileg úgy tervezték, hogy a magyar fővárosban állítják fel. Ám a művész hirtelen halála miatt az elképzelés meghiúsult. Végül Huszár Adolf Petőfi-szobra került a budapesti Március 15-e térre. Izsó művészi elképzelései gipszmintában maradtak meg, amelyet megőriztek a helyi Gömör-kishonti Múzeumban. Évekkel ezelőtt a rimaszombati civil szerveződések és a helyi kulturális intézmények képviselői úgy határoztak, hogy a művet bronzba öntetik, és köztéren állítják ki. Végül a *B. Kovács István* muzeológus vezette polgári szerveződések álma megvalósult: *Győrfi Lajos* magyarországi szobrászművész – elődjének elképzelése alapján – elkészítette a művet.

SZ. J. P.

Tizenhét elnök Mamaiában



FOTÓ: MTI – KOVÁCS ATTILA

Államfői csoportkép

DUNAI PÉTER
kiküldött munkatársunk

Hogyan érinti Közép-Európát az EU-bővítés? Az unió új tagjai miként segíthetik az egyelőre kívül maradtakat? E kérdések jegyében kezdődött meg tegnap a régió tizenhét államfőjének tanácskozása a romániai Mamaiában, a Fekete-tenger partján. Mint a Magyarországot képviselő *Mádl Ferenc* köztársasági elnök – aki kétoldalú tárgyalásokat is folytatott – elmondta: hazánk érdekelt az EU további bővítésében, és kész tapasztalatainak átadására. A protokoll különleges eleme, hogy – *Thomas Klestil* leköszönő, illetve *Heinz Fischer* hivatalba lépő államfő személyében – Ausztriát ketten is képviselik. A városban különleges biztonsági intézkedések vannak érvényben.

Első az olvasó

VÖRÖS T. KÁROLY

Az elmúlt tizenöt év alatt, amit a Népszabadság szerkesztőségében töltöttem, sok minden megváltozott a lap és Magyarország életében. A kultúra- és társadalompolitikai rovat vezetőjeként igyekeztem hozzájárulni ahhoz, hogy a Népszabadság a magyar szellemi és kulturális élet meghatározó orgánuma legyen. *Eötvös Pál* februári távozása óta megbízott főszerkesztőként, a jövőben pedig kollégáim és a tulajdonosok bizalmának köszönhetően főszerkesztőként törekszem arra, hogy lapunk megőrizze vezető pozícióját a politikai napilapok piacán, jelenlegi olvasóinak továbbra is igényes és sokoldalú szolgáltatást nyújtson, ugyanakkor új olvasókat, fiatalokat nyerjen meg.

A Népszabadság referencialap marad. Elitizmus helyett a közérthetőségre, a politikai-intézményi szempontok helyett pedig a magyar társadalom valós problémáinak pontosabb bemutatására vállalkozik. Felkészült újságírócsapatunk, a magyar médiában egyedülálló külföldi és belföldi tudósítói hálózatunk, véleményformáló publicistáink és külsős munkatársaink eddig is kritikusan és differenciáltan közvetítették olvasóinknak Magyarország és a világ eseményeit. Április közepe óta áttekinthetőbb struktúrával, új műfajokkal gazdagítottuk az Önök lapját: nagyobb figyelmet fordítunk a hírek hátterére és az összefüggések bemutatására, az életmódra és a szolgáltatásra.

A lap szellemisége, a baloldali, liberális értékrend és mentalitás változatlan marad. Megőrizzük érzékenységünket a magyarországi és határon túli kisebbségek problémái iránt. Politikai, társadalmi és gazdasági kérdésekben kritikával szemléljük a mindenkori hatalom lépéseit, és fokozott figyelemmel olvasóink szempontjait. A Népszabadság olyan marad, amilyennek olvasói eddig is szerették, és változik, hogy még jobban szolgálja Önöket.

Sértett jogok

MIKLÓS GÁBOR

Az emberi jogok védelme sokkal nagyobb dolog annál, hogy néhány lelkes, hivatásos jogvédőre, esetleg elméleti jogfilozófusra lehetne bízni azt. Arról nem is beszélve, mekkora hiba lenne, ha a népek ezen jogoknak a védelmét profi politikusokra, köztisztviselőkre hagynák. Sőt! Azt gondolom, emberi jogainkat a legkevésbé sem bízhatnánk a többségi jogérzékre.

A globális jogsértésekről számos szervezet, kormány ad ki rendszeresen jelentéseket, amelyek elborzasztó és egyben hiányos kirakós mozaikképpé állnak össze. Néha bizarr dolgok történnek: az USA kormánya rendszeresen jelentéseket közöl a világ emberjogi helyzetéről, miközben a világ azon háborog, mi mindent követ el az Egyesült Államok éppen most e jogok ellen a jogok védelmének nevében.

Ma a világ egyik felén, Afrikában, Latin-Amerikában, Ázsiában, a Közel-Keleten az emberek legelemibb – élethez való – jogát érik jóvátehetetlen sérelmek. Furcsamód ezek kimaradnak a globális média első oldaláról. A kínzások és gyilkosságok, törvénytelen letartóztatások akkor válnak üggyé, ha azokat „emberjogi szempontból konszolidált államok" hajtják végre – lásd az USA Irakban, Izrael Gázában. Hogy ezeket a jogsértéseket a végrehajtók épp nagyobb tragédiák megelőzésével, a terrorizmus elleni háborúval indokolják? Ezt sokan kétarcúságnak látják. Miközben emberi háborúval indokolják? Ezt sokan kétarcúságnak látják. Miközben emberi jogainkat veszélyezteti az ártatlanokat célba vevő terrorizmus is.

Az Amnesty International a jogvédők egyike. Sok országban jelen lévő nemzetközi szervezet, amelynek korábbi jelentései hatásosan pirítottak rá a volt szocialista országok kétarcú gyakorlatára. Az idei jelentés Magyarországot már az Európai Unió tagjai között sorolja fel. A citált jogsértések jó része épp a mi újságunkban vált közismert üggyé. A romákkal szembeni diszkrimináció, a hatóságilag űzött előítélet, a rendőri brutalitás esetei ezek. A magyarországi jogsértések a magyar társadalom tudatszintjét képezik le, s többnyire a kisebbségeket – romákat, menekülteket, pszichiátriai betegeket – sújtják. Ezzel együtt érdemes odafigyelni az ismerős, a hevenyészett figyelmeztetésekre is. Valami csak megmarad a média, a hatóság, a szervek és végül a többségi társadalom tudatában. Például, az, hogy másokat bántani, megalázni, megkülönböztetni nem illendő, nem vicces – sőt undorító és megvetendő dolog. A kiszolgáltatottsággal való visszaélést pedig a törvény bünteti. Az afrikai népirtás, az iraki kegyetlenkedés, a terrorosztagok garázdálkodása persze más kategória.

De itt nálunk ez fáj.

Könyvet akarok

KELEN KÁROLY

Előttem van Örkény István Egyperceseinek 1984-es és 2001-es teljes kiadása. Az egyikre 73, a másikra 2960 forintos árat nyomtattak. Egy válogatáshoz 1290, sőt 780 forintért is hozzájuthatok. Így van rendjén, eszem ágában sincs visszasírni az állami árat. A könyv áru, helyes, ha az előállítás költségei és a kereslet-kínálat piaci törvényei szerint dől el, hogy mennyiért adják a boltokban.

Ha pénzügyminisztériumi főosztályvezető volnék, nem dőlnék be az évek hosszú során kimunkált könyvszakmai trükköknek: még hogy termékátadásnak nevezik a nyomdai szolgáltatás igénybevételét, és ezáltal az áfát alacsonyabban akarják megszabni. Ráadásul megpróbálják elkerülni a később visszaigényelhető adókötelezettség azonnali teljesítését.

Azt gondolnám: még mindig nem bírtak szabadulni a kádári időktől, amikor nyilvánvalóan pártállami marketingokokból úgy intézték, hogy bárki megvehesse a könyveket, persze csak azokat, amelyeket egyáltalán megjelenni engedtek. Most bármi megjelenhet, és akinek van pénze, csak fizesse meg az árát, ne próbáljon semmilyen csellel a köz zsebébe nyúlni. Különben is könyvet régóta már csak tehetős emberek vesznek, minden bújtatott támogatás őket gazdagítja.

Ne papoljon senki nekem tudásalapú társadalomról meg az olvasás visszaszorulásának veszélyeiről, arról, hogy vannak könyvek, amelyeknek megjelentetése akkor is fontos érdeke a nemzetnek, ha csak kevesekneknek van szükségük rá (és emiatt megfizethetetlenül drágán lehetne előállítani őket). Az sem érdekelne, hogy nem lehet magyar nyelvű könyvet olyan széles körben terjeszteni, mint mondjuk egy angolt vagy németet. Tessék idegen nyelvet tanulni! – kiáltanám.

Azt mondanám: én is szeretek olvasni, de csak egy köztisztviselő vagyok, akinek az a dolga, hogy a törvényeket pontosan alkalmazva elkapja a trükkösök frakkját. Nem érdekelnek szerzett jogokra vagy évtizedes gyakorlatra való hivatkozások. Nem tehetek különbséget áru és áru között.

Ha pedig a törvényhozók azt akarják, hogy az én szabályértelmezésem miatt ne omoljon össze a magyar könyvpiac, ne jöjjenek hátulról: jelentsék ki, hogy a könyvre más szabályok vonatkoznak, és akkor én leszek a legboldogabb végrehajtója az új törvénynek.

Úgy legyen!

Kész



MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

Rónay Mária
Budapest
Keleti Károly u. 15/a.

Kedves Kartárs!

Értesitem, hogy f. hó 29-én /kedden/ du. 2-4 óra között e havi munkájának leadásával e gyidőben tiszteletdiját felveheti.

Budapest, 1958. április 18.

Dávid Katalin s.k.
az intézmény vezetője

Georg von
Tübingen

l. Horb
24. l.



T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

~~György~~

Georg von Tübingen

köfarajó

1418.

l –

Horváth budai köf.

37. l



György

pecsétnyelő mester

Csóti Sebestyén

fia

1344

(ötvös)

György. (Nagy Lajos

pecsétvésője

lárd

Csói Sebestyén

fia. György

Itt ennyit kell írni

Életrajza. Csói

alatt.

György fatarogó, 1540

György pecsétvező

1344

Nagy Lajos király pol-
gálatába

Fontos forrás l.

Ernst-Muzeumaukcioja II

175 l.

NYOMTATVÁNY.

30.122. — K. M. E. Ny.

MEGHÍVÓ

AZ ORSZ. M. RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

1939. FEBRUÁR 1-ÉN SZERDÁN DÉLUTÁN 6 ÓRAKOR A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM ELŐADÓTERMÉBEN (VIII. BAROSS-UTCA 13. SZ. FDSZ.) TARTANDÓ

ÜLÉSÉRE

TÁRGYSOROZAT:

1. Nyírségi műemlékek. (Lux Géza, Genthon István és Szentiványi Gyula beszámolója. Vetített képekkel.)
2. Csányi Károly másodelnök záróbeszéde.

GEREVICH TIBOR
elnök

Vendégeket szívesen lát a Társulat.

György

Sebestyén fia

Nagy Lajos király pecsét-

vésője 1365.

l.

Va Hö Ernst gyűjt

28. l.

ben a történelmi órákban. Fegyvertársam a le-
lós, aki félországot hóditott meg a nemzeti nép-
vertársam minden jóérzésű ember, aki rendet,
és kalandmentes külpolitikát akar.
hez, jóakaróimhoz. Szeretettel hivom őket, csat-
Én becsületes iparkodással szolgáltam minden
áért, küzdöttem a panamák ellen és segitettem
n tehát a főváros közönségétől, hogy segitsen

és bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki-**
nem jönnek olyan ajánlási ivvel, melyen
epel.

sorsdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

György Ötvös

Nagy Lajos pecsét-
metszője

Csói Sebestyén fia.

Dercsényi D. Nagy
Lajos ikonografiája.
Szépművészet 1941. 240. l.

u.a. Nagy Lajos Kora.
Bp. 1941. 17, 18, 126,
178. l.

Megirva
Csói Sebestyén fia,
György mester
alatt

h.államtitkár.-

ának,

B U D A P E S T . -

Grörgy

rzeźbiarz

Bécs

1350

Grörgy Stefan 1681. Kassa.

György

Szücs

Dercsényi: Nagy Lajos kora

156. l.

A prémekben gazdag országból szép számmal kerülnek szűcsmesterek külföldre, akiknek legalább nevét fel tudjuk sorolni. 1350-ben szerepel Bécsben György szűcsmester, talán nem is volt bécsi lakos, hanem csak tanúskodni jött, neve után ítélve, a Fertő vidékéről való.

TŐ, XVII. SZÁZAD

R, XVII. JAHRHUNDERT

rjelenettel

Hirtenscene

3 — Leinwand

HAM 1589—1626

hozzájáruljon.

Bécs, 1927 júliusában.

György (Gorig der Kürschner an dem Neusiedel) szücsmesterre vonatkozó egyetlen oklevél 1350-ből° való. Egy szőlőkert eladási ügyéből következő viszálykodásnál szerepelt tanuként. Neve arra vall, hogy a Fertő-tó partjairól került Ausztriába, talán épp a tanuskodás kedvéért, de hogy ez a tanuskodás hol történt, nem ismeretes.

György szücsmester

Gentmagyarnyvanszt.

8. l.

denkinek, aki falai közé érkezett. A magyarországi udvari és főúri mecenássággal szemben demokratikusabb alapon pártolta a művészetet. A Bécsben élő mesterek megrendelői többnyire gazdag városi polgárok voltak s a középkori Ausztria legnagyobbszabású műemlékét, a Szent István-dómot is nagyobb részben polgárok adományaiból emelték. A polgári mecenásság többkezű és állandóbb volt, mint a főúri s ha nem is szerzett kényelmes udvari állásokat, megtisztelte művészeit városi tanácsossággal vagy tekintélyt növelő templomgondnoksággal, mint az alábbiakból kitűnik.

*

Külföldre került mestereink élete és munkássága máig nincsen feldolgozva, bár akadt közöttük jónéhány, aki olasz, német, lengyel, francia és osztrák földön jelentős sikereket aratott. Az eljövendő kutatás nagy reményekkel kecsegtet, hiszen az itt összegyűjtött mesterneveknek több mint a fele mindeddig teljesen ismeretlen volt, az ismertek nagyobb részét pedig csak a helybeli osztrák szakirodalom említette; így lesz ez a többi, feldolgozásra kerülő országokban is. Földrajzilag azokra a területekre szorítkoztunk, amelyek a béke-

GYÖRGY szücsmester (Gorig der Kürschner an dem Neusiedel) 1350-ben a göttweigi (Ausztria) benedekrendi apátság előtt egy szőllőkert eladási ügyéből következő viszálykodásnál tanuként szerepelt. Neve szerint a Tertőtó partjáról került Ausztriába, talán csak ez ügy miatt.

Quellen zur Geschichte der Stadt Wien. I. rész, 2. kötet, 2149. regeszta.

György, szücsmester

György

Kőmives

Kassa

1394–98

György, Kőmives, Kassa 1394

György 1.) épitőmester 1394–8 között Kassán. (Kemény L., MMÉE Közl. 1904 41. l.) —

György

nevér kiüvesek

1394–8

34

Goerick, Joseph s. Gerick Josef.

4220

György, építő (maurer). 1394 –
1398. között Kassán működött.

Kemeny Lajos: Kassai épitőmesterek. Magyar Mérnök- és Épitész Egylet Közlönye. XXXVIII. 41. l.

György

selzenhimtw

1395

Bécs

György, Szinó Bracco XIII sz.

György
selyemhímző
1395

György (Görg der Unger) selyemhímző neve egyetlen egy alkalommal bukkan fel az oklevelekben, 1395-ben,[30] amikor Katalin nevű feleségével együtt megveszi Heskel győri zsidó bécsi házát. Ez az adat azért is figyelemreméltó, mert a burgundi udvarban működő Etienne de Hongrie-val[31] csaknem egyidőben emlékezik meg egy magyar hímzőmester külföldi sikeréről.

Gent magyarmívanosti
10. l

György

magyar selyemhimző

Praga XIV. 7.

Bécs 1395

(Georg der Ungar)

l.

Horváth Zsigmond

174. l.

175. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.



Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Györe

Schyemhimzö

(1400 k.)

Prizaban és Bécsben

mürködik

(Georg der Unger

Georg der Seydenmeter aus Ungarn)

1395

174-75. l.

177. l.

Horváth H.: Zsigmond

király és kora. Bp. 1937.

, dicséretet kapott az OTI Attila-utcai
ázatán,- 1939. a M.Képzőművészek Egyesüle-
merését nyerte és a M.Épitőművész Szövet-
vé választotta. 1940. a bpesti uj központ-
zeti pályázatán tervét megvásárolták,-
ch-utcai bérházának pályázatán ugyancsak
. 1942. a Bástyasétány és környékének ren-
pályázaton művét dijazták és ugyanekkor

György. selyemhímző

(Georg der Seydenneter)

Prágában és Bécsben

Horokérmű

II. 594. l.

Tóth Ferenc
Vesztő

~~4221~~

Gyöngy, harangöntő. 1396-ban Kassán élt.

~~György~~ 2. (harangöntö. 1396. Kassán élt. (Kemény L., Arch. Ért. 1903 216. l.) —

1396

35

~~Göerick, Joseph l. Gerick Josef.~~

György képíró

Kassa. 1397–98.

Városi jegyzőkönyv

György képíró 1397–1398: 1397. Mertin super Jorge moler 26 gross. — 1398. Laurentius sartor super Georgium pictorem 1 fl.

Kemény Lajos. Kassai

Képírók a 14-ik század-

ban. Művészet 1913.

122. l.

Grall, Nepomuk l. Kreil N.

Ø György, faragó mohnar
(Georgius Monaar)
1427
Balthel 119. C.



[redacted] György, ács

(Georgius Alcz)

Eperjes, 1428.

Iványi Béla dr.

A Középkori Eperjes magyarsága. Szeged

1934. ~~[illegible]~~ 6. l.

Balttel 24. l.

119. l.

l. Ács-

alatt



Görg Georg v. Tübingen

építőmester, 1418. Augsburgból származott a Zsigmond király 100 m. arany forint előleggel, a Friss palota építésére. 16 segéddel jött.

169. l.

Horváth H.: Zsigmond király és kora. Bp. 1937

Fleische

és 4428.sz. - Ujházy

zott magyarok névsora

Gregersen

Bpesten. Ugyanitt xxx
nológián
kán kezdte tanulmánya

jezett be. Épitészeti

1930. a M.Mérnök-és É

nyert, ugyanez évben

megnyerte a Mücsarnok

Mérnöki Kamara tagja

városépitő problémáir

ló/. 1934. megnyerte

a "Bpest városközpont

és ugyanez évben rész

György

Kőfarago Tübingenből. Zsigmond király 1418-ban szerzi-tette magyarországi munkára.

Lásd

Történeti Szemle

1928. 140. l.

Lásd Szilágyi alatt.

György kőfaragó

Sopron ~~XV.~~ 4.

(Stainmetz György)

lásd

1402

Házi Jenő dr:

Sopron sz. kir. város

története. I. r. I. k.

Sopron, 1921.

1402, 344. 4.

Kép

1. Római síremlék Pannoniából ... ...

2. Ökörjárom Szaporczáról (Baranya-megye) ... ...

ötvösmesterek a XVI—XVIII. századból 73

mények.

élyi múzeumaink és az oláh betörés 45
Székely Nemzeti Múzeum részére
ásárolt háborús képek 53
nai-kori emlékek Mitroviczán ... 53
yvtáraink figyelmébe 53
Bibliographie der Sozialwissenschaf-
:n» 53
l Ödön hagyatéka 54
gyulafehérvári múzeum új tisztviselői 54
éki múzeumokban elhelyezett régi
agyar vár- és városképek 54
ó Szalay Imre halála 219
Turóczszentmártoni Tót Múzeumról
s növénytani gyüjteményéről 256
lék az oláhok erdélyi pusztításai-
oz 258
könyvtári duplumok értékesítésének
gye 259

~~4222~~

György festő. A XIV. század
végén Kassán működött. Régi
feljegyzésekben 1397-1398-ban
találkozunk nevével.

György, kőfaragó
(Georg. Lapicida et civis)
1402. városi polgár
Sopronban.

Csatkör



T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Grörgy

pálos szerzetes

a turkevári - jenei

kolostor épitoje

1453.

l.

Egyházm. Lap

1883. 99. l.

240. l.

Kérjük, hogy a programmot őrizze meg!

ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
Budapest, VIII., Nemzeti Muzeum

A TÁRSULAT októberi programmja

Választmányi ülés folyó évi október hó 4-én déli 12 órakor a Pázmány Péter Tudományegyetem Művészettörténeti Intézetében (Gerevich-szeminárium) VIII., Múzeum körut 6—8 sz. I. emelet. Választmányi Tagjaink pontos megjelenését kérjük. Tárgy a folyó ügyek mellett az őszi társulati programm megállapítása.

Október 4-én d. u. fél 5 órakor.

Kirándulás Aquincumba

Györy frater

az alábbi kolostor

építőmestere

1.

Molnár Ernő = A nagy-

jenő - tüskevári pá-

los kolostor. Bp 1936.

(23, 26. l.

17-18, 20)-

RAJZOLÁSA 13 LAP
GÁLY

Győrgy pálos szerzetes

építész

építette a nagyjenői

pálos Kolostort 1425.

Bal XV–XVI. szám

II. 549. l.



T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

György frater

tüskevár –

pálos szerzetes a jénei kolostort épitette.

XV. sz.

Ádám. Egyházmű veszeti Lap 1883. 99. l. 240. l.

adat Kevés

Lantostól

Eibeszt.

György, pálos

szerzetes

épitette a zalame-
gyei tüskevári
kolostort.

l.

Pálosaink a mint. terén.

Pamer-Káth. Szemle

1917. jún.

504. l.

Vászon, méretei 52·6 : 79 cm. J

1873: V. (II. 30.) — 1876: VI. 6. — 1878: V. 68. — 1880: V. 68. — 1881: V. 68. — 1883: V. 216. — 1884: VII. 242. — 1885: VII. 242. — 1886: VII. 242. — 1887: VII. 242. — 1888: VII. 242. — 1889: VII. 277. — 1890: VII. 277. —

1891: VII. 303. — 1892: VII. 303. — 1893: VII. 377. — 1894: VII. 30. — 1895: VII. 30. — 1896: VII. 30. — 1897: VII. 30. — 1898: VII. 30. L

~~Erny Mihály hagyománya 1871. — Magy. Képt. 256. Uj. lelt. 167.~~

L — 1900: VII. 30. — 1901: VII. 30. — 1903: VII. 30. — 1904: VII. 30. — 1905: VII. 30.

J — Magy. Képtár 256. — Uj lelt. sz. 167. — 1905. átv. jegyz. 443. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 2082. és a leltárban 3037. — Erny Mihály hagyománya 1871-ben. Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Erny M. hy 1871

Mk. 256.
Uj. 167.

415.

György ács

Bártfa 1433.

A városi falhoz lépcsőt készített 2 fotelt

Fejérpataky László dr

Magyarországi városok régi számadáskönyvei.

287. l. 493. l.

Grossmann Malvina

Bártfa város 1418-1444-ki számadáskönyvei művelődéstörténeti szempontból. Bp. 1911. 48. l.

108. l.

1429-ben a szent Egyed templomban végzett javitásokért 13 forintot kap.

Sor-szám	Név	
1.	Dr Gerevich Tibor	cop
2.	Dr Genthon István	Rom d'Un
	" "	
	" "	
3.	Dr Szentiványi Gyula	
	" "	
4.	Dr Lux Kálmán	
	" "	
5.	Dr Dercsényi Dezső	
	" "	
	" "	

György

ács (faber)

1429. dec. 5. Zsigmond király rendeletére a pannonhalmi konvent Mihály béli apátot az Antal csornai prépost birtokán Gyarmaton, elkövetett erőszakoskodásokert a király elé idéri.

Ebben az okmányban fenti emlitve.

Sörös bakony béli apáts

141, 470. l.

l. Ács alatt is

prunus domestica insititia

kökényszilva

György

ács (faber)

Neve emlitve abban az okmányban, mely 1436. márc. 2-án kelt, s mellyel Pálóczi Mátyus vádor Pápai György és Pálnak, valamint jobbágyainak Mihály béli apát ellen, aki Agyaglik fosztogatása miatt pörli őket, esküt ítel oda

Sorösbakonybéli apáts

487. l.

L. Ács alatt is

psalliota campestris

csiperke-gomba, sampion

György
könnvesm.

l.
Hazi: Sopron tört.
II. r. 3. k.
1433. 33. l.
1437. 69. l.
1439. 161. l.

Erkezett 1905 jul. 31.

703/1905 sz. (Bártfa, 1905 jul. 29. 218 sz. a.)

Mihalik József beterjesztő Hertz Jakab, szobafestő 317.39 K számláját ér a már előbb kért 1000 K mielőbbi folyósitását kéri. (Leirat. VIII. 18.)

Győry
ács

l.

Házi Sopron tört
II. r. 3. k.

1442. 357-l

Nº 79

4254-4255. Giovanni Migliara:
Sz. Alessandriában 1785 októbe
lis 18-án.

4254. Részlet Milanóból.

~~Szemközt látjuk a~~ Három szo
~~vetted~~ ábrázoló festménynyel disz
lép be. Előtte a teret balról egy
dó alak és két beszélgető férfi é
~~[illegible]~~, mig jobbról, a
kis fiút vezető úr, a kit fehér k
takozik ki. Szélről a hordóknál, e
~~[illegible]~~. A környékbeli ép
felhőzött.

Vászon, fára húzva, méretei
~~Gróf Pálffy János hagyomány~~
Jegyzet. Szárna a A
leivonatában. V: 9.

~~Jegyzet. A leltár szerint:~~
~~Migliara: Zwei Ansichte~~
~~12 hoch 15 brt (Salon No. 9)~~

50(6)

Győr

ácsm.

l. Házi: Sopron tört

II. r. 4. k

1466. 282. l

1468. 298, 310.

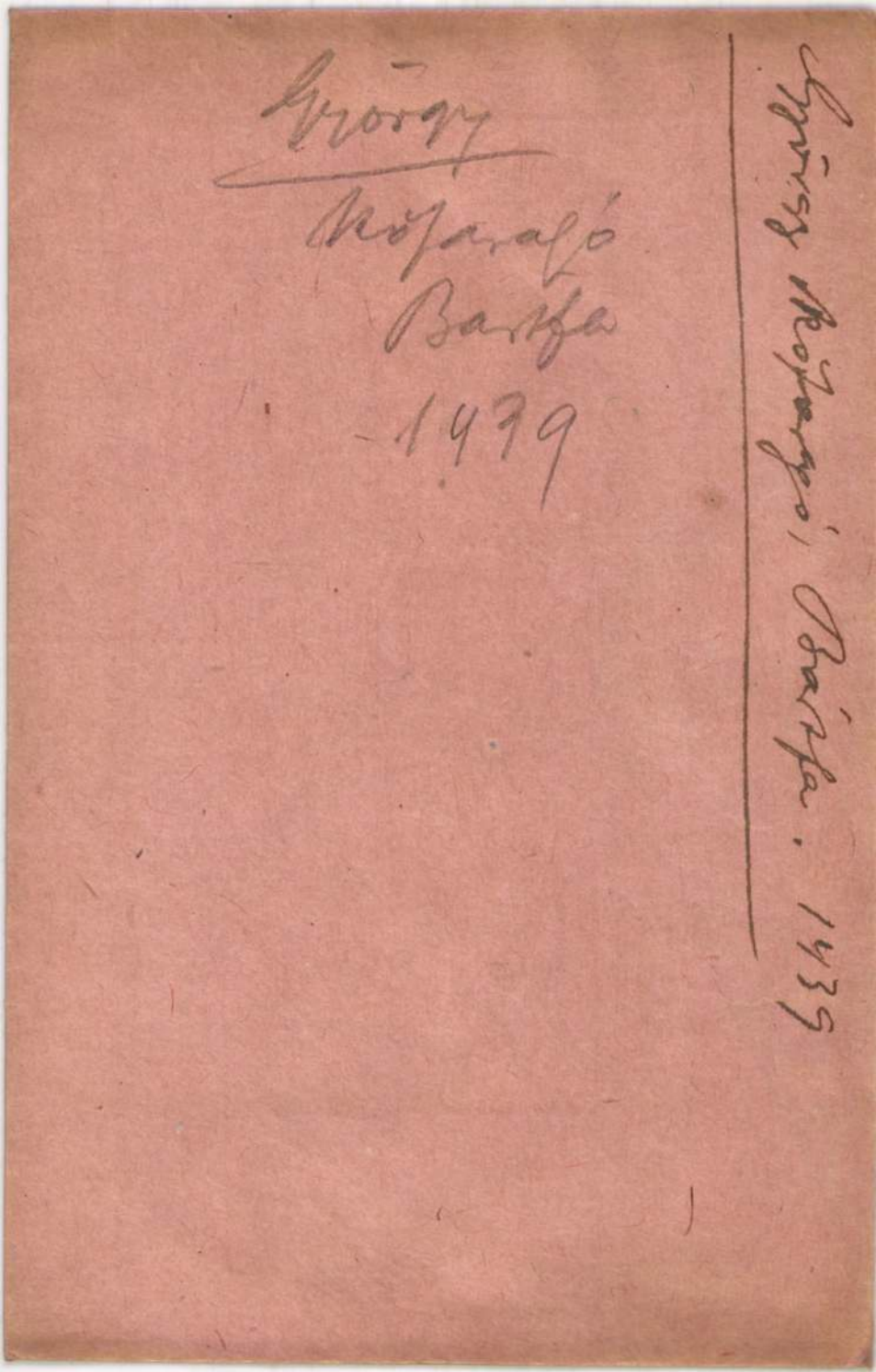

György

Kőfaragó

Bartfa

1479

György Kőfaragó, Bártfa. 1439

György bártfai Esfargo

1439.

lásd

Arch. Ert.

1912. 443

Iványi B. Bártfa sz. k. v.
levelt. Bp 1910. 63. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tesémél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....,

tanu.

~~György~~ 4./ Kőfaragó 1439. Bártfán. (Iványi B., Bártfa levélt. Bp 1910 63. l.) —

György
Kőfaragó
Bártfa
1439

37

Gobelin V. 187.

Építész

1439 V. 7. Mártfa város levéltára 342 sz.

György bárfai Kőfaragó

Ugyanott 343 szám:

György nek már csak az ötvegye él.

K: Szendrei

VIII. sz. minta.

György

Könyvmásoló

Eperjes 1447

György, betűtevő 1447 Eperjes

György betűfestő (Eperjes 1447)

M. Könyvszenle 1911. (Iványi)

1341

Graecas l. Cretensis

György betűfestő

1447

Herzog

György ✓

betűfestő ✓

1447 ben Eperjes varos egy
miščkonyvet rendelt meg
nala, megünk másolásaert
3 forintot fürchett.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

5.

~~György~~ betűfestő és könyvmásoló. 1447. Eperjes
város egy misekönyvet rendelt meg nála. (Iván-
yi B., Magy. Könyvszle 1911 134. l.) —

38

~~Gräschel, Christian~~ ~~s. Gröschl, Ch.~~

György (és könyvmásoló) betűfestő 1447. Eperjes város egy mise-
könyvet

~~Grundtner Gáspár l. Kundtner G.~~

György

eperjesi konzoferto

1447

Csontosi 1917

Római sebész - szerszámok

VI. 131.

4223

György, ötvös (Jorig Schmelczer) 1450 táján Körmöczbányán élt s a pénzverőházban mint olvasztó ötvös működött.

Fejérpataky L. Magyarorsz. városok régi számadási könyvei. Pest. 1885. 636 l, 637. l. kasáb.

~~György~~ 6. ötvös (Jorig Schmelczer) 1450 k. Kör-
möcbányán a pénzverőházban működött. (Fejér-
pataky L., Magyarorsz. városok régi számadáskönyvei. Bp.
1885 636. l.)

György ötvös Körmöcbánya 1450 k

39

~~Guntner, Caspar l. Kundtner Gáspár.~~

György

[illegible]ács kóc

1453

György, Nádorgyi, Kolozsvár 1531

György ács

Georgius Alch

1453.

l.

Balogh fatörnyök

25 l.

lásd

Ács

alatt

-árbocsú
on (halászbárkát kötött ki, melyek
orláit, ha nem is, fel (vatt) nak lobogózva. A tulsónak
a, ünnepső, pedig vásznau VD 30 és (VD 50 a fel-
tetejű raktár bontakozik ki. A égbolt
LMUTTER I. 98."
5 6cm.

én kelt 1461 sz. leirattal 150 koronán.
l: IX. 14-én (488/901.)

György, ács
(Georgius Alch)
1453. Kolozsvár
Bal Hel (120. l.
24. l.)
56. l.
Tört. Tár. 1882.
(Regestrum Hungarorum de civitate Clusvar.)

lásd Ács
alatt

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

György-

aoztalos

l.

Hází. Sopron tort.

II. r. 4. k.

1454. 4. l.

1488. 400. l.

1489. 412. l.

1492. 383. l.

Kalocsai érseki könyvtár VII. 123.

György

Kőfarajó

Eperjés

1456

[illegible]

Győrgy Kőfarajó

1460-as évek

Ukosi kőfarajói és szobászai.

Iv Epergés 310 l.

Muz és Kol. Ért.

1917. 239. l

1918. 35. l.

Kny. 310. l.

Götz – Gofargó

1456: Eperjesen

Muz. Kat. Ert.

1917. 239 l.

megnezni

mes-ejmeg-

feld

Poprádi polg. fiúiskola IX-86.

~~Győrök~~ 7. / Kőfaragó 1456. Eperjesen. (Iványi B., Műv. Tört. Ért. 1917 239. l.) —

Győrök
Kőfaragó
Eperjes
1456.

40

~~Gács k.n. V.93.~~

György I -

eperjesi Kőfarago

1456.

l.

Muz és Kot Ért

1917. 239. l.

n. o. 1918. 35. l.

György

aggiunto

Eperjes 1463

György, aggiunto, 1463, Eperjes

György
Manna és ágpiontos

Eperjes 1463

l.

Hadtört Közl

1913. 264. l.

sok"! Kun Béla szerkesztőségi munkatársam volt, tizenhárom esztendővel ezelőtt. Már akkor enervált, semmirekellő, a redakciós iróasztalnál használhatatlan, félmüvelt sajtókullancs, minden komoly képesség hijján. Akkoriban már artikulátlan jelszavakat dadogott az ismert szocialista ideológiából, tán futtában elolvasott néhány szocialista irodalmi kompendiumot. Szamuely öt esztendővel ezelőtt gyakran odakullogott az asztalunkhoz a pesti Abbazia-kávéházban, hazudozásáért, nagyzolásáért sokszor rendreutasitottuk, számtalanszor kifizettük a feketekávéját, miután a cechhel elódalgott a főpincér elől. Egy siheder, aki nem tudott annyit keresni, hogy a feketekávéját kifizethesse. Képzelhető, milyen tehetséges „fanatikus" lehetett az ilyen semmirekellő. Pogány József mint szocialista költő tirádákat zengett a háboruról, tehát megölette Tisza Istvánt, mert elvesztette a háborut, a pesti templomszolga rosszul ápolt fattyuja mint Napoleon sétált uniformisban a siófoki strandon, mialatt elvtársainak ezrei véres fejjel menekültek a Tisza hullámaiba a szolnoki fronton.

György

ágyúöntő.

1463. Eperjes

lásd

264.

Ivágy (és kör. ll

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

(kannaöntő)

Gyorgy és János

mester az ágyuk

nincs lid

és harangok önté

sért 22½ frt.

Eperjes 1463.

l.

Hadtört. Közl

1914. 485-l.

486 l.

~~Agyörgy~~ 8.) ágyuöntő 1463. Eperjes. (Ivanyi B., Hadtört. Közl. 1913 26.4.l.) —

41

~~Gömörvármegyei Múzeum fejlődése~~

~~1910-ben V. 184.~~

György festő

bécsujhelyi polgár

l. 1457

Házi: Sopron város tört.

II. r. 1. k. 86. l.

Győrgy

Kőnnivesm

l.

Hází. Sopron tört. -

II. r. 4. k.

1463. 189, 203. l.

Győrag

Minvarró

1463-1483. Kassa

l.

Arch. Ért

1904. 274 l.

György

szepesszombati épitém

l.

XV 12

Szokolszky Bertalan

A bártfai sz. Egyed templom tört. és leírása. Eperjes 1898. 10, 11. l.

György (Jörge)

wód

Thieme-Becker

XIII. 422. l.

(Lyka)

György Kőfaragó

Szepesszombat 1466.

(Meister Jörge Steinmetzer)

Szepesszombatból 1466-ban Bártfa város tanácsához mterett leveleben írja, hogy Löcsén szép iskolat (a gimnazium épület) és az ispotálban templomot, Késmárkon városházát, Leibicsben szép tornyot, a szepesszombati templomban gyönyörű szentelt épitett.

(Fraknói a Hunyadiak és a Jagellok kora 609. l.)

Petri Pekár Károly dr. Jörge Kőfaragó mester Szepesszombatból 1466-ban. Arch. Ert. 1911. 287. l.

9. ~~György~~ (épitő~~mester~~ és kőfaragó (mester) (Meister Jörge Steinmecz) a 15. sz. közepén Szepesszombatban élt, működése azonban az egész Szepességre kiterjedt. E kor magyar (országi) épitészei közül az egyetlen, kinek minden jelentékenyebb műve ismeretes. Ezeket ő maga sorolja fel abban a levélben, melyet 1464. a bártfai (városi) tanácshoz intézett (Bártfa város levéltárában 1535 sz. a.) s melyben a bártfai sz. János kolostor temploma bedülőfélben lévő szentélyboltozatának kijavitására ajánkozik. A levél adatai szerint Gy. épitette a lőcsei iskolát (gimnázium-épület), a lőcsei ispotály templomát, a késmárki városházát, Leibicben a tornyot s végül a szepesszombati templom szentélyét. (Ábel Jenő, Tört. Tár 1884 334, 526. l.) —

42

~~Gombák, pozsonyvidéki s növénybetegségeket~~

~~okozó, gyűjteménye~~ V. 184.

JÖRGE KŐFARAGÓ MESTER SZEPESSZOMBATBÓL 1466-BAN.

Jörge kőfaragó mester (Meister Jörge Steinmetzer) Szepesszombatból 1466-ban Bártfa város tanácsához intézett levelében írja, hogy Lőcsén «*szép iskolát*» (a gimnáziumi épület), és az ispotályban templomot, Késmárkon városházát, Leibiczben «szép tornyot», a szepesszombati templomban «gyönyörű szentélyt» épített (Fraknói Vilmos: «A Hunyadiak és a Jagellók kora». 609. l.).

Petri Pekár Károly dr.

Archaeologiai Értesítő — Indicateur archéologique

publié par l'Académie hongroise sous la rédaction de M. Joseph Hampel.

Cinq livraisons par an ; prix du volume 6 florins = 12 couronnes val. hongr.

Nouvelle série, XXXI. volume, 2. livraison du 15 avril 1911.

TABLE DES MATIÈRES.

	Pages
Jean Visegrádi. Monuments de l'art religieux au comté de Turócz. (Cinq vignettes)	97—107
Dr. Victor Roth. L'épitaphe de Valentin Franck de Franckenstein — l'oeuvre du maître Sebastian Hann. (Cinq vignettes)	107—115
Dr. Tihamér Gyárfás. Oeuvres d'orfévrerie à Brassó. (Quatre vignettes)	116—122
Coloman Gubitza. Cimetière du haut moyen-âge à Kishegyes (comté de Bács). (29 vignettes)	122—134
J. Hampel. Tombeau de Gáva (c. de Szabolcs). (22 vignettes)	135—147
Jules Nagy de Kislégh. Station préh. à Ó-Bessenyő (c. de Torontál). (Six planches et huite vignettes)	147—164
Dr. Ottokar Kadič. L'homme paléolithique à Hamor (c. de Borsod).	

Épitéz

1464 jun. 1. Bártfa lt. 1535

György Kőfaragómester levele melyben eddigi épitéseiről cajet más ír.

K. Szendrei

Sorszám

neve

Az újraoltásra kötelezette

ZÉKE

.....községben.

ora	Jegyzet.

Abel Jenő: Műtörténeti adatok a XV és XVI. századból. Tört. Tár. 1884. 334-335. és 526. l.

György, nepesszombati

építőmester

1464

l.

Arch. Ért. 1915

317. l.

HEGEDÜS ÉS SÁNDOR R.-T.
DEBRECEN.

György

szepesszombati építőmester
épitette a Késmárki vá-
rosházat 1461-ben. Ez
1515-ben leégett. 1541-ben
teljesen átalakitották.

Bruckner Győző dr. és
Bruckner Károly:
Késmárki kalauz.
Késmárk, é. n. 44. l.
77 és kv

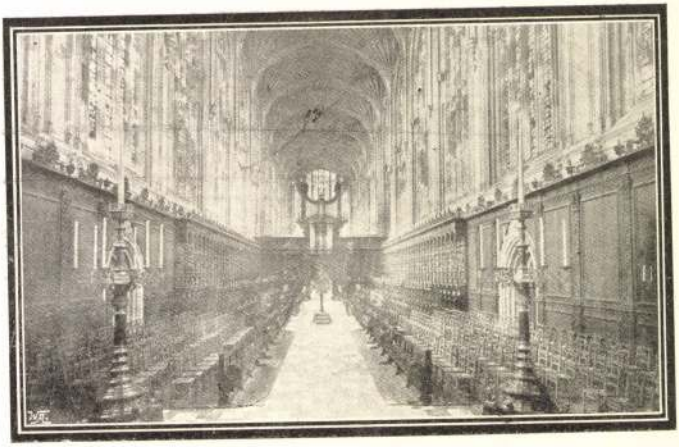

A „King's College" kápolnája Cambridge-ben.

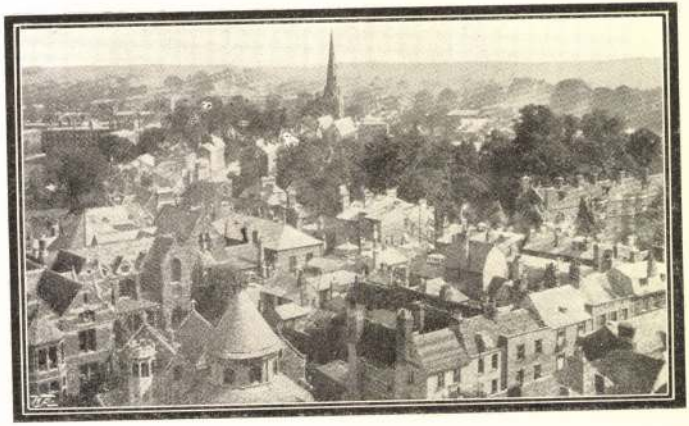

Cambridge madártávlati képe.

György

nepeszombati Metö-
végű kézsmárki
épitész

XV. sz

lásd okv
Brückner 77. és
kör 11 –

mume a kézsmár-
ki városháza

A XVI. szaradtól
többször átalakítva
és toronnyal ellátva

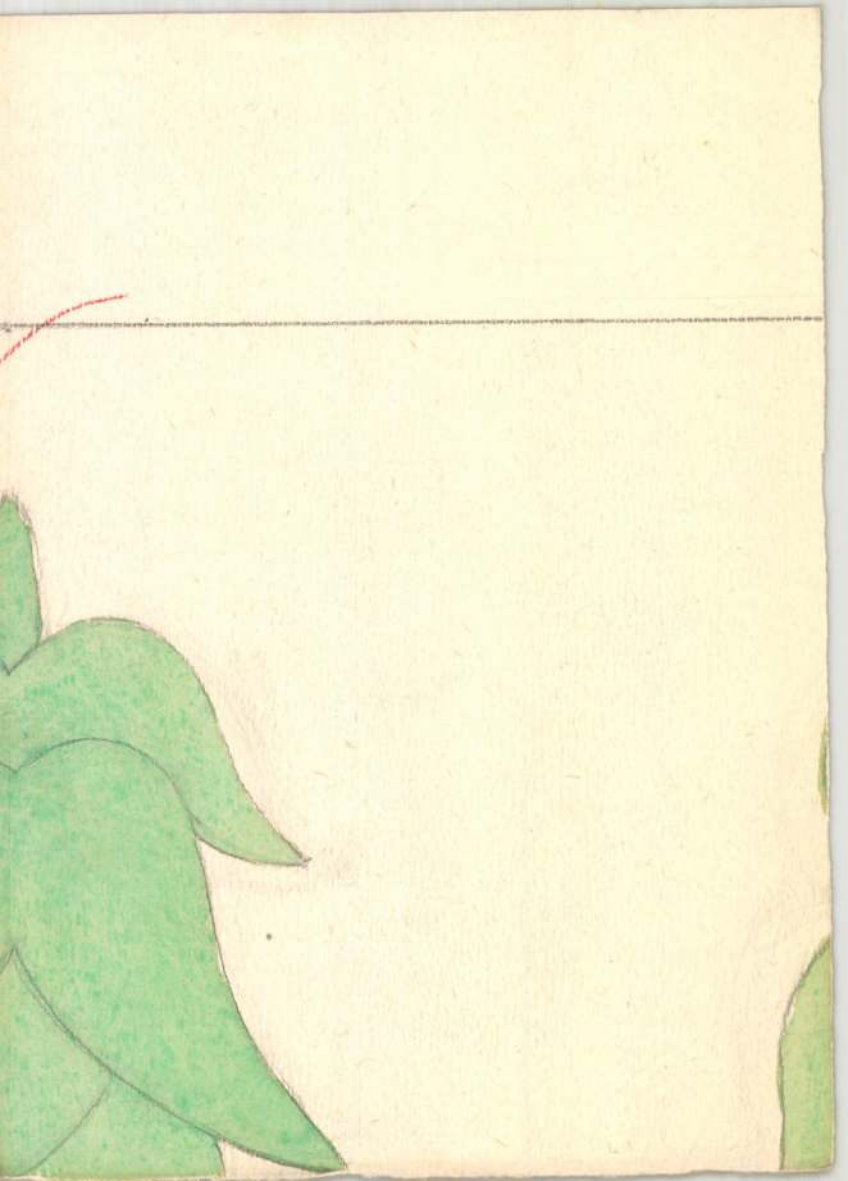

Jocsi B: Eperjes ukori kofar.
és trubiánai

Mur és kot. Ert

1918. 1. f.

György, építőmester II. 195.

Mur és Kot. Ert

György mester

a loisei templom és kérmarki
városház épitője
A XV sz. derekán szakér-
vrod tőnek ujlkosk Bartfaro
Kabdebo Gyula. A bártfai kent
szeged templom.
Magyar Epitőmüvészet

1909. 12 sz 4. l.

..... nevü munkás igazolta

.....
a művezető aláírása.

élyezem:

.....
vagy helyettesének
láírása.

. — Endrényi Imre, Szeged.

György

~~A XV. sz.~~ 1464-ben ajánlkozik egy nemet nyelvű levélben a bártfai tanácsnak a sz. Egyed templom ~~tot~~ szentély boltozatainak kijavítására. Eddig műveit is felsorolja, egyebekközt a kémárki városházát.

Kabdebó Gyula:
Helyreállított műemlékeink. Bpesti építőmesterek stb ipartestülete VI. évk.
1910. 112. l.

~~I. 157~~

~~Henry~~

1906. XII. 1.

Tanácsnak. Dr. Hovan Rezső „Dalmácia" cz. műve ajánltatik.

(1093/1906.) II.

György, szepeszombati
épitén

levele a bártfai tanácshoz
1464.

Szód

My Bártfa I. 15 l.

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

m.

évi ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

György,

(Meister Jörge Steinmetzer).
szepesszombati építőmester
1466-ban Bártfa város
tanácsához intézett levele.
melyben eddigi működeset ismerteti

Fraknói Vilmos. A
Hunyadiak és a Jagellók
Kora. (Szilágyi Magy. nemzet tört. 6 og. 1.

Myskovszky. Bártfa
Középkori műemlékei. II. k.

Halász László: A lőcsei
kir. kath. fögymnasium
története. Lőcse 1896.
V. l.

György
nepesszombati Kőfaragó

dr Petri Pekár Károly:

Törge Kőfaragó mester Nepesszombatból
1466-ban.
Arch. Ért
1911. 287. l.

be a kormánnyal, hogy megállítsam azon az uton,
elyzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
viselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

aggodalom és választóim ezreivel való személyes
úzdjek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
dasági megélhetést veszélyezteti.
ma eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
és

ius zászlaját a fővárosban!
rályért, Hazáért"

Cathedralis Győr

aranyozott négyszögbe foglalt nagy színes kezdőkkel és lombozatos lapszéli díszítésekkel bír. Mátyás ezt a kéziratot bizonyos magyarországi Tamás ferenczrendi szerzetesnek ajándékozta 1469-ben. A kézirat jelenleg a bécsi jezsuita rend tulajdona.

»A misekönyv fődísze a Canon előtti három nagy kép — írja Csontosi — mely Assisi szent Ferencz elragadtatását, Máriát karján a kis Jézussal és a keresztről levett Üdvözítőt vérző sebekkel, álló helyzetben ábrázolja. Az Üdvözítő mögött a kereszt és a létra s egyéb kínzási és szenvedési eszközök, alatta 3 koczka, balra Judás, Pilátus és Herodes, jobbra fent Péter és az áruló szolgáló láthatók. Ezek alatt lándzsa, kard s oszlopon álló kakas. Jobbra az előtérben Mátyás király térdel összekulcsolt kezekkel, királyi palástban, zárt koronával a fején. Arcza bajusz és szakáll nélküli, haja hosszú fodrokban foly le nyakáról, kezeit imára emeli s a szája előtt lebegő mondatszalagon Krisztus felé ez áll: »Pie Jesu, miserere mei.« Ez Mátyás királynak legrégibb arczképe, mely egykorú, festett emlékben reánk maradt. A király térdeinél van a czímer, mely négyelt pajzsban a magyarországi pólyákat, kettős ezüst keresztet, Dalmáczia czímerét, ezüst mezőben, a beszterczei vörös oroszlánt s a szívpajzsban a gyűrűs hollót ábrázolja. A Corvin codexek közt ez az egyedüli kézirat, melyben Mátyás czímere csupán beszterczei oroszlánból, cseh ezüst oroszlán nélkül van összeállítva, mi arra enged következtetni, hogy Mátyás király ezen kéziratot cseh királylyá történt megválasztatása előtt — a mi 1469 máj. 3-án történt — ajándékozta a fent említett szerzetesnek.«

Csontosi János: Mátyás és Beatrix arczképei Corvin codexekben. *Arch. Ért.* 1888. 98. l. (képpel). — *U. az:* A Korvina. Előzményei, alapítása, pusztulása és az irodalomban való rekonstrukcziója. *Pallas Nagy Lexikona.* Budapest, 1895. X. k. XVI. l. — *Czobor Béla dr.:* Egyházi emlékek a történelmi kiállításon. (Matlekovits Sándor: Magyarország közgazdasági és közművelődési állapota ezeréves fennállásakor és az 1896. évi ezredéves kiállítás eredménye. Budapest, 1898. V. k.) 612. l. — *Kalauz* az Orsz. Magy. Iparművészeti Múzeum részéről rendezett könyvkiállításhoz. Budapest, 1882. 63. l.

György, könyvmásoló

Cathedralis György, könyvmásoló és miniator. A XV. század második felében Bécsben élt s 1468—9-ben Mátyás király részére Institoris nevű társával egy misekönyvet készített. Ez ívrét alakú hártyakézirat góth betűkkel két hasábon van kiállítva, s

Kathedralis
et institor
Georgius
Codex mārdō

l. ásd Bibliotheca
Corvina
73. l..

Kathedrális Georgius

1469. Könyvmásoló

irodalmához

C. * 145. l. 172. l

Cathedralis

l. neg

Kathedralis adj



T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Cathedralis

(Kathedralis)

Georgius

XV. 74.

lásd

Georgius Kathed-

ralis alatt

is.

Tárgyak

~~Cathedralis~~ Görgy

kompromisoló
és miniátor

1469

Csontosi jegyz

Pozsonyi ötvösczéh miasszegődtetési könyve

V. 91, 93, 95,
97, 102,

Georgino Kathedralis et institor laid

Bibliotheca Corvina (Bpp. 1927) 731.

588. KERTÉSZ ÉS KERTÉSZNŐ RÓZSA
színezésü rokokó talapzaton. Niede
in der Rosenlaube, zwei farbige
Niedermeier. Wien, um 1755.

589. PARASZTNŐ, szines porcellán, ke
Herend, XIX. sz. m. f. — Bäuerin
Herend, zw. H. XIX. Jh.

590. NÉGY TÁNYÉR, porcellán, szines
Teller, Porzellan mit chinesischer S

591. KÉT TÁNYÉR, porcellán, kinai mo
Zwei Teller Porzellan, mit Chinoise

592. NAGY TÁL, porcellán du Paquier
mettadisz, közepén karélyos keretb
Paquier-korszak, 1730 k. — Grosse S
der Randfläche zwischen Gitterwerk
bei einem Tisch sitzend und Blüten

593. TEÁSKANNA FEDŐVEL, porcellá
szinesen Herold modoru jelenet kir
Teekanne mit Deckel, Porzellan, mi
der Wandung Szene in Heroldmani

* állást jelent.

brocska, az „Ausrufer" sorozatból. Bécs, 1760 k. — Der gur, aus der „Ausruferserie". Wien, um 1760.

s porcellánszobrocska, csúcsos kalappal, négyzetes talap-. — Bärtiger alter Mann, farbige Porzellanfigur, mit Spitz-n 1750.

a, álló helyzetben, ásóval. Bécs, 1765 k. — Gärtner, farbige Wien, um 1765.

brocska, bal karján kosár, jobbjában csirkét tart. — Du Die Köchin, farbige Porzellanfigur. Periode du Paquier.

láncsoport, sziklán ülve. Bécs, 1760 k. — Pilgerfamilie, ruhend. Wien, um 1760.

Ó KOLDUS, két szines porcellánszobrocska, sziklán ülő cs, 1750 k. — Bettlerin mit Drehorgel und Bettler Pfeife auf Felsen ruhend. Modell Niedermeier. Wien, um 1750. Illusztr. XXXII. tábl.

ellán, talapzat nélkül, parasztpár. Teniers-modoru alakok. Ende vom Lied, weisse Porzellangruppe ohne Sockel, Figuren Wien, um 1750.

áncsoport, Az ülő parasztnő fejét fogja a férje. Teniers-rajz iegy. Bécs, 1750 k. — Bauernszene, weisse Porzellangruppe

sz. m. t. — Spazierstock, mit Silbe
XVIII. Jh.

1564. SZERTARTÁSI BOT, malakkaná
Zeremonienstab, mit Silber beschl

1565. SZERTARTÁSI BOT, malakkaná
mit Silber beschlagen. Deutsch, X

1566. SÉTABOT, malakkanád, ezüst vere
Silberbeschlag und Knopf. Deutsc

1567. SÉTABOT, nád, öntött bronz foga
griff zwei Putto. XIX. Jh.

1568. BOT, malakkanád, rajta porcellán f
mit Porzellangriff. Meissen, XVIII

1569. SZERTARTÁSI BOT, malakkanád
monienstab, mit Silber beschlagen.

1570. GUZSALY, berakott fadiszitéssel
rocken, mit Intarsia. Deutsch, XV

1571. SÉTABOT, malakkanád, gyöngyhá
évszámmal. Német, XVIII. sz. — Sp
XVIII. Jh.

Dose, Glas und Goldpapir. Biedermeier.

és acél. Bőrtokban. Bidermeyer. — Nähgarnitur, Perl-

. XIX. sz. — Postament, geschnitzte Eiche. XIX. Jh.

két hermával, bikafejes és medaillonos párkányzattal. Karstmarmor, mit zwei Hermen, am Gesimse Stierkopf

nfa és elefántcsont, rajta csavaros ezüst szalagon felirat. lz, Ebenholz und Elfenbein, mit Silberband. XIX. Jh.

zobor, lándzsával támadó férfi a földön fekvő alak felé , Buchsbaumholzschnitzerei. Deutsch XVII. Jh.

kében szent vértanusága, öt alakkal. Olasz, XIII. sz.

ány, domborműves diszitésében medaillonok, rozettákkal bung, weisser Marmor, aus vier Teilen, Relief mit Medail- XV. Jh.

oldalán ágaskodó medvével. Velence, XV. sz. — Relief, nedig, XV. Jh.

Cathedralis György
és Institoris

l.

Könyvkiáll. anlék

64, 65 l.

Kassa, 1942.11.14

György

Georgius cathedralis

becsi miniator

l. György XV. sz.

Laid okv

Magyar Könyvszemle

1927. 23. l.

Erkezett 1905 febr. 8.

115/1905 sz. (Peis, 1904 dec. 22. 636. sz. a.)

Peis sz. kir. város tanácsa köszöni a küldött agrogeologiai térképekes. (Tudomásul szolgál. II. 8 e. i. 675/1904.)

György, kanonok
és ügyvivő, könyvmá-
soló és miniátor.

1469. Bécs.
nálam Cathedralis
György alatt szerepelt,
ann téves.
Cathedralis és Institutoris
foglalkozást jelölő nevek
és nem vezeték név.

Magyarművelődtört
II. 407, 655 l.

Mátyás király által 1469-
ben Magyarországi Tamás
ferencrendi atyának ajan-
dékozott misekönyv.
Jelenleg nem Bécsben,
hanem a Vatikáni Könyvtár-
ban van.

Viselet.

A balra haladó dalmát gy
viszi, mig botját kardjának m
gyes vidék házzal és az uton

Officier de D

ezután: Les Dalmatiens Jadis
Renomée eclatante s'e
Ou'on dise à l'avenir
Dans l'empire d'Allem
jobbra fölül és alól: 105.
legalól balra: C.P. Maj.
jobbra: Mart. Engelbr

Szines rm., mér. a

Cathedralis György

miniátor.

A név Csontosi tévedése révén jutott könyvembe. Varju szerint a misekönyv Bécsben készült 1469-ben: per manus Georii kathedralis et Institoris. Tröja tehát „kanonok és ügyvivő" volt és Györgynek hívták.

Lásd ott!

Magyarművelődtört II. (655. l. 407.)

Viselet.

A balra fordult lovon ül
a melyhez a hosszú nyelü pipa
dék várossal. Felirata:

Vn Piquenier sur les

ezután: Vn Piquenier à Cheval
Devient dans nos pais
À faire charivari il me
Et montre une fierte da
jobbra fölül és alól: 100.
legalól balra: C.P. Maj.
jobbra: Mart. Engelbrec

Szines rm., mér. a r

Györaz
(Kathedralis és
Institoris
Becsben kiszült codexe
1469.
irod
z

Romer Flóris
Diszlapok a római
kompstárakban őrzök
négy Corvin-codex-
ből. Pest, 1871.
10. l.

Chlorophora tinctoria

fusztik, sárgafa

Cathedralis György

könyvmásoló és miniator

L. Kendrey-Kentirányi

300. l.

Gegen Kassa mit 4% Skonto innerhalb
Wenn binnen 30 Tagen à dato der Faktura das
Gegen offenes Ziel erhöhen sich die P

Die Akzepte erbitt

György ötvös
(Georgius Aurifaber)
de Cracovia
1466-1493
l. Mihalik Kassav
ötv. tört
Gorban 38. 7

Kelt Budapesten, 193 7. december 22.

EMI NYOMDA
OLTJA
AJOS-UTCA 18.
ALAPÍTÁSI ÉV 1577
K: 37.473 ÉS 57.124.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA BUDAPEST

BÉLYEGMENTES
(11856 1897 P. M. sz. rendelettel megállapított személyes illetékmentesség folytán)

lékek Országos Bizottsága

Budapest

SAK JELEN LEMBE	EGYSÉGÁR		ÖSSZES ÁR		ÖSSZES ÁR	
	AP	f.	AP	f.	AP	f.
épitészet					6.--	

Gyorgy

gyöngyfürü

Kassá

1468

György, gyöngyfürü Kassa. 1468.

György Gyöngyfürö

Kassa 1468–1476.

Kisd

Arch. Ert

1909. 219.

Georgius seyden-
hafter

✓

1226

György, ~~mühimző~~ nyomfürő. A XV. század második felében Kassán működött. 1477-1480. 1482. 1486-1487-ben a communitásnak is tagja volt.

Kemény Lajos. A kassai szt. Erzsébet egyházi történetéhez. Arch. Ért. 1897. 49. l.

~~György~~ 10.) gyöngyfűző (Georgius seydenhafter) 1468–1487. Kassán, ahol 1477-től többnör volt a közgyülés tagja. (Kemény L., Arch. Ért. 1897 49. l., Arch. Ért. 1909 219. l.) –

György
gyöngyfűző
1468.

43

~~Geisser V. 16.~~

4228

György, szobrász. A XV. század második felében Kassán élt, s nyert 1469-ben nyolc polgárjogot. Működéséről egyéb adat nem ismeretes.

Dr. T. Sz. P. Művészet. 1904. 194. l. –
Kemény Zsjos. A Kassai sz. Erzsébet
egyház történetéhez. Arch. Ért.
1895. 55. l. –

György szobrász

4. 1469-ben György szobrász nyerte el a polgárjogot. (Jegyzőkönyv 424. l.)

Kassa

Művészet 1904. 194. l.

~~György~~ 11.) szobrász 1469. nyerte el a polgárjogot Kassán. (Kemény L., Arch. Ért. 1895 55. l., Művészet 1904 194. l.) —

44

~~Gálffy Ignác~~ V. 180.

György Kassai nobrász

1469 bez nyelte el
a polgárjogát Kassai

Művészet 1904. 194.

Ø György, farajó molnár

(Georgius Monar)

1469

Bal Hel 120. l.

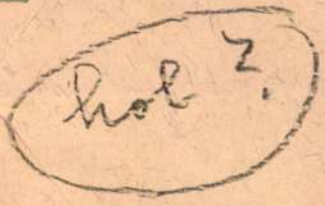

hol ?



1536. KÉT KAROSSZÉK, rokokódíszű,
Armstühle, mit Rokokodekor, auf w

1537. VITRIN-ASZTAL, faragott és aran

1538. KÉT KAROSSZÉK, diófa, rokokó
Nussholz, mit Rokokodekor, tapezi

1539. KÉT KAROSSZÉK, hasonló az elő

1540. EGY TÁMLÁSPAD, NÉGY KAROS
— Eine Bank, vier Armstühle, Nussl

1541. KÉT KAROSSZÉK, diófa, faragot
holz, mit Schnitzerei. Italienisch, X

1542. KÉT KAROSSZÉK, hasonló az el
Nr. 1541. Italienisch, XVII. Jh.

1543. HAT SZÉK, diófa, hajlott lábbal,
Stuhle, Nussholz, mit geschweifte F

1544. KÉT ALACSONY TÁMLÁJU KAR
mit niedriger Lehne, mit Schnitze

1545. HAT SZÉK, KÉT KAROSSZÉK,
Sechs Stühle, zwei Armstühle, Nus

gottdiszü, barnára pácolt keményfa. XIX. sz. — Ofen-
it Schnitzerei. XIX. Jh.

ülése kárpitozott, támláján lant. Louis XVI. stilus. —
er Sitz tapeziert, auf der Lehne Leier. Stil Louis XVI.

lyozott diófalábbal, faragott diszitéssel, piros damaszt
Bergéren, gedrechselte Füsse und Schnitzerei, mit rotem

és szürkés bársonykárpitozással. XIX. sz. — Bergére,
IX. Jh.

tozással. Olasz, renaissancestilus. — Zwei Armstühle,
enaissancestil.

róval. XVIII. sz. v. — Zwei Nachtschränke, mit Roll-

skarmos lábakkal. Angol, XIX. sz. — Zwei Armstühle,
IX. Jh.

ppal. — Runder Tisch, mit Glasplatte.

, bársonykárpitozással. Empire. — Armstuhl, schwarzes
Samt tapeziert. Empire.

Győrag

Köparajó,

Kassa.

1475–90.

Győrag, Köparajó, Kassa, 1475

György

Köfargó Kassa. 1475

laid

Arch. Erb

1910. 264

~~György~~ 12. kőfaragó (Jorg Steinmecz) 1475–90
Kassán. (Mihalik J., A kassai 12. Erzsébet-templom.
Bp 1912 42.l., Kemény L., Arch. Ért. 1910 264.l.)—

45

~~Gulyás Pál dr.: Az olasz népkönyvtári ügy~~
~~fejlődése és jelen állása V. 15–22.~~

György

bártfai köfaragó 1477.
Megrágalmazta Péter kassai
erod köfaragót

Div. A kassaidóm. 48. l.

mesterei.

tiép Mur Ivk

V. 1529.

1

Kath. V. sz. Péter
Prot. Vas. Péter

CSÜTÖRT.

2

Kath. L. sz. Alfonz
Prot. Lehel G.

PÉNTEK

3

Kath. István 1. vt.
Prot. Hermina

SZOMBAT

4

Kath. Domonkos hv.
Prot. Domonkos

Izr. 23. S. Ekev. 4. P.

14.)

~~György~~ ötvös (Goldschmid Jorg) † 1486 k. Nagyszebenben, hol 1478-tól szerepel a városi adólajstromban.
(Quellen z. Gesch. Sieb. Rechnungen. Nagyszeben 1880 I. 32. kv. l.)

47

~~Grün, Ladislaust. Grün László.~~

4227

György, ötvös (Goldschmid Jorg). A XV. század második felében Nagyszebenben élt. Neve a város adólajstromaiban 1478-1486-ig fordul elő. Miután az utóbbi évben már csak mint szerepel, valószínű, hogy 1485. v. 1486-ban halt meg.

Quellen z. Gesch. Lieb. Rechnungen a. d. Archiv d. St. Hermannstadt. 1880.

I. k. 32., 36, 46., 50., 53., 54., 77., 83, 116., 138. ll.

Groray

Kõrmaly

Kassa

1480-90

865. POHÁR, oldalán beköszörülve nő
866. TALPAS POHÁR, oldalán sárga a
867. POHÁR, köszörült cseh üveg. 183
868. POHÁR, cseh üveg, oldalán „Die
869. CÉH-POHÁR, üveg, céh jelvénnye
870. TALPAS POHÁR, „schwarzlot"
871. POHÁR, kék köszörült cseh üve
872. POHÁR, üveg, oldalán „schwarz
873. POHÁR, köszörült üveg, Cseh, X
874. POHÁR, fazettált, köszörült cseh
875. NAGY POHÁR, oldalán kétfejü
876. TALPAS POHÁR, cseh üveg, ol
877. POHÁR, cseh üveg, oldalán bek
878. POHÁR, fazettált, szétszórt aran
879. POHÁR, üveg, oldalán kinai fér
880. TALPAS POHÁR FEDŐVEL, a
881. TALPAS POHÁR, fazettált üveg
882. TALPAS POHÁR FEDŐVEL, fa

rült, felülettel. XIX. sz. e. f.

ıy alapon „Franzensbad.“ Cseh, XIX. sz.

e. f.

seh, XIX. sz. e. f.

itéssel. Cseh, XIX. sz.

ıveg.

z. k.

-XVIII. sz.

üveg, áttört ezüst fejjel. Empire.

XIX. sz. közepe.

ı vadászok szinesen festve. XIX. sz. k.

sz.

veg, arany diszitéssel. 1830—40.

us hónap jelképével. XIX. sz. e. f.

Urvacsora. Cseh, XIX. sz. e.

Grörg. Jorg Steinmecz

Kassa. 1480–1490.

vol

Mih. Erzebet. 42. l.

örzehas.:

Arch. Ert. 1893. 68. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 ..... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

4229

György, ötvös (Georgius aurifaber) A XV. század vége felé Brassóban élt. Az 1484. évi adólajstrom mint Zsellérségben lakót (incola) említi.

Gyárfás T. Brassai ötv. Arch. Ért. 1908.
9. l. — Quellen z. Gesch. d. St. Kronstadt.
: 1896. 642. l. —

Georgius aurifaber

ötvös 1484

Brassó

Lázár

Ötvösök Brassó 79

15.) ~~Gyárfás~~ ötvös (Georgius aurifaber) 1784. Brassó-ban. (Quellen z. Gesch. d. St. Kronstadt. Brassó 1896 III. 642., Gyárfás I., A brassai ötv. tört. 79. l.) —

Gyárfás
aurifaber
Brassó
1784.

~~Galgócz h.m. V.6.~~

l. Györe

Georgius Librarius de Jadra (Zára)

1487-körül Mátyás király szolgálatában. Ez évben tanu Giovanni Grubanich Kir. kolyarago (Vegrendelkezésénél(?)

Dudan

335. l.

A könyvtáris scriptor, esetleg miniátor is volt.

egbizása értelmében felvettem

Tisztelettel

Beck Sámuel

Györay

festo

Eperjes

1489-94

~~Sb-Ebh~~ 1493-94 ~~[illegible]~~

György eperjesi festő

1493.

lásd

Wlodarsch festőt.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

~~György~~ 16. festő 1489-94. Eperjesen. (Tört. Tár 1909 164. l., Iványi B., Múz. Kol. Ert. 1917/91. l.) —

György festő 1489-94 Eperjes

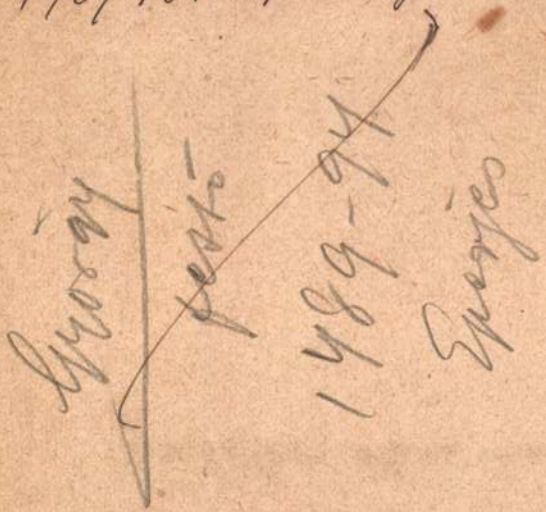

49

Galileo, olasz hadihajó V. 16

György

eperjesi festő

1493, 1495

Muz. Kot. Ert.

1917. 91. l. 92. l.

Mézőkaszony

György
antalos

l.
Hári. Sopron tört
II. r. 5. k.
1489. 3. l.
1490. 27. l.
1495. 40. l

agjai, akik tagdíjfizetéssel nincsenek hátrálékban, ebből
százalék kedvezményt kapnak, ha a munkát Társulatunk
ou-tér 4., Országos Levéltár) útján rendelik meg. Ez eset-
ngő, amely 27 havi 6 pengős részletben is törleszthető.
karékpénztári csekkszámlára fizetendő be.
amennyiben ezt a kedvezményt igénybe akarják venni,
hivatalánál mielőbb jelentsék be.
elt Tagjait, hogy ennek a nagyfontosságú munkának ter-
el segítségünkre legyenek s arra ismerőseik figyelmét

MAGYAR TÖRTÉNELMI TÁRSULAT

György Előfaragó

Kolozsvár 1490

l-

Magyar ref. templomok

I. k. 160 l.

Vi Kilátta miként lehet a fémek ismerete nélkül kifúrni a követ.

mot, köztük finoman megmunkált vakarókat, vaskos lándzsa-hegyeket és 800 darab szilánkot fejtett ki abból. A telep éppen lelési körülményeinél fogva, egyike a világ legérdekesebb paleolit telepeinek.

Az egymásra települt művelődési korszakok leletgazdaságáról híres somogymegyei Ságvár Likas-domb nevü szőlőhegyének lősz-szakadékában, Laczkó Endre jégkori emlősök csontjai között paleolit-eszközöket talált. Hillebrandt Jenő pedig 1929-ben a felső-pleisztocén-rétegből tömérdek tarándszarvas csontot és magdaléni tipusu eszközt fejtett ki.

Vasmegye keleti részében, a Kisalföld síkjából kúposan emelkedik a vulkáni eredetü Sághegy, melynek platóján érdekes találkozását találjuk a jégkor utolsó szakaszát képező magdaléni idő- s a kezdődő újkőkorszaknak. A környező mocsártengerből ide települt embercsaládok paleolit-eszközei között ugyanis egyazon rétegből már agancs-kalapácsokat, baltákat, tűket és csontárakat ástak ki, melyek alakra nézve egyeznek az újkőkor kezdeti szakából fennmaradt eszközökkel.

Az emberi művelődés történetében a csiszolatlan, pattintással előállított eszközök korát az ujabb kőkor, másnéven neolit váltotta föl. Átmeneti ideje ujabb évezredekig tarthatott. Ebben a korban vagy feltünőképen elszaporodott az ember, vagy a régibb kőkor egykori telepeinek jelentékeny része rejtőzködik még a föld méhében, mert a két kor ismert lelőtelepeit véve alapul, óriási számbeli különbségek észlelhetők.

hette.

Az első, analógia
az utóbbit az Enc. phe
Bossertnak, aki az elő
Ugyanis, míg a Kr. e.
ban, Krétában és a g
körülmények között
törő, technikailag is fe
táján erősen leegyszer
kat felmutató plaszti
ezeken a területeken
birodalmaknak a XI
nyomulásával. Görög
fejlődik ki teljesen

[2] V. ö. *Demircio*
Götze Kleinas
Contenau: M

[3] *I. m.* p. 147 I
No 610 és p. 60.

[4] II. 108 a, b.

[5] *Contenau:* O

[6] *Valentin Mül*

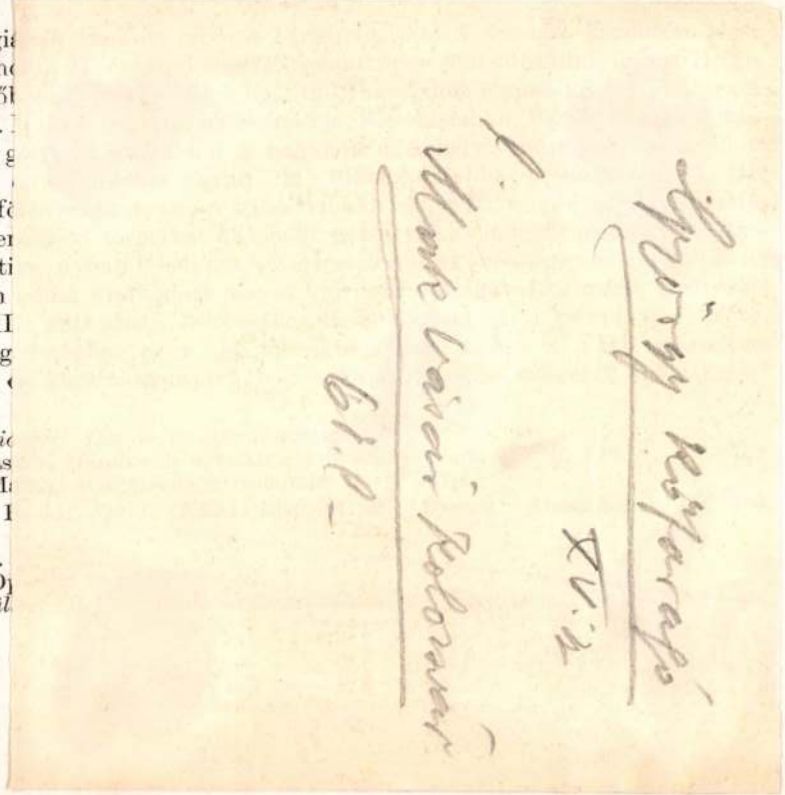

már mányoznak, nagy kiduhedő szemei vannak. A geometrikus stílusú alak a bika hátán kissé hátradől. Törzse hosszúkás henger, melyen tagolás alig látható, karjai oldalt tárt, kissé előregörbülő, rövid nyúlványok. Lábai nincsenek jelezve, illetve a bika hátára és két oldalára laposuló végződésbe mennek át. Valamivel részletezőbb az arc megmintázása. Itt a madárcsőrszerűen előreálló orr, a fej két oldalán oldaltálló

[15] Az „inventio Osiris" ünnepe Saisban. (*Plutarchos:* De Iside et Osiride. XXXIX. *Herodotos:* II. CLXX.) Abydosi misztériumok, Ichernofret sztélája szerint. (*Schäfer:* Die Mysterien des Osiris von Abydos, 1904.)

[16] Falfestmény a Herculáneumi Izisz szentélyből. Nápolyi Múzeum. (*Helbig:* Wandgemälde. No. 1111.) Dr. Dobrovits szerint ilyen ünnepi edény a Magyar Nemzeti Múzeum birtokában lévő ú. n. „egyedi kancsó". (*Dobrovits:* Egyiptom és a hellénizmus. 51. o. kép. 4.)

[17] Ilyen körmenetet ábrázol egy relief a vatikáni múzeumban. (*Amelung:* Katalog. II. 142. No. 55. T. VII; vö. *Cumont:* Les religions Orientales dans le paganisme romain. 1929. p. 90. T. VIII.) A körmenet leírását lásd: *Apuleius:* Metarmorphoseon L. XI. 11.

[18] Ilyen képet közöl *Lanzone*, ahol egy trónon ülő múmia kezében vizeskorsót tart, a korsón „Osiris" felírás. (Dizionario di Mitologia Egiziana. T. CCXIV. p. 779.)

(*Weber:* I. m. S. 19—21; *Perdrizet:* I. m. T. XLIX; *Erman:* Religion. p. 271. Fig. 9008; *Sieglin:* I. m. T. 2; *Kaufman:* S. 93. T. 17.)

[19] A napkorong, valamint a kiterjesztett szárnyú szkarabeusz gyakran pectoralisokon ordul elő. (*Reisner C. A.:* Amulets. Catalogue Général des Antiquités Egyptiennes du Musée du Caire, 1907. p. 12, 189, 12, 195, 12, 203, 12, 204, 12, 208.)

[1] Lásd *Oroszlán Z.—Dobrovits A.:* Az egyiptomi gyűjtemény. Budapest, 1939. 116 l., 20. sz.

György kőmives

(Georgius Kemÿes)

Pest 1492

lásd Kőmüves

Győr alatt

is

ntiványi Urnak

	4	p.
	5	"
zitve	25	"
	4	"
		"
mindenféle anyek	90	"
	25	"
eret	4	"
nés uj Keret	3	"
	30	"
j Keret	8	"
vu ui Keret	4	"

16684-88. Posner, Budapest.

György budai
aranyműves
1491

aronos
Forster Györgyel

Lásd Ott.

György ijkészitő"

Buda 1491-

l

Brest Régiségei

XIII. 325. l.

328. l.

477. l

478. l

György, Kömives

1492. Pest

(Georgius Kemijes)

Bal XV–XVI. mūv

II. 547. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

György

topuskoi apát

Die zwei Handschriften des Topuskoeer Altes Georg aus den Jahren 1495–98. gehen hinsichtlich ihres Buchschmuckes vollständig auf Einwirkungen deutscher und niederländischer Stiche zurück.

Hoffmann: Közlöny, könyvkultúránk nehány fontos emlékérőt.

MKszle 1925 41–44 l.

Valjavec I. Jahrg.

Heft 1. 21. l.

György
aranyimos

l.

Házi Sopron tört
II. r. 6. k.
1430. 94. l.

hiányoz még szükségesek s a képszerű látás kellékeit mélyreható gyakorlati esztétikai érzékkel fejti ki. Eközben a fotografáló praxisnak egyetlen problémáját sem hagyja figyelmen kívül s a beállítástól a felragasztásig, a gyermekfelvételtől a tájképig mindenre kiterjeszkedik. Megismerjük a könyvből azt az egész változatos és bonyodalmas fejlődést, melyet a művészi fényképezés Lichtwark hamburgi amatőrkörének kísérleteitől mai nemzetközi s főleg amerikai felvirágzásáig megtett, amelyben Pécsi szerint is főrészük a sokszor megmosolygott, de művészi kultúrában mégis fölényes amatőröknek jutott. Az egész könyvön észrevehető, hogy írója a praxisban nőtt fel, a legjobb értelemben vett fényképezés praxisában, aki mindenekfelett a mesterség becsületes eszközeit sajátította el s a tetszelgésre csábító külsőségeket, a fotografiai ízlés szurrogátumait mindenkor távol tartotta magától. Nem boncolja sokat azt a meddő kérdést, vajjon művészet, iparművészet vagy csak mesterség-e a fotografálás, hanem úgy fogja fel, hogy az elsősorban hivatás, másodsorban tudás, végül pedig intelligencia kérdése. Ama technikai receptkönyvek és népszerű útmutatók tömegében, melyek eddig nálunk a fotografálásról szinte kizárólagosan jelentek meg,

Győrgy

sopron aranyműves

1429

1.

Házi: Sopron város

tört. II. r. 2. k.

413. G

György
aranymüves

XV. 7

l.

Házi: Sopron tört.
II. r. 4. k.
434. l.

Lőcsei ág. h. ev. egyh. ker.

IV. 763

4230

György, építő (kőnúves). A XV. század végén Kassán élt s részt vett a János Albert lengyel király hadai által feldúlt szentvérfalvái (Kassa-Béla) templom restaurálásában.

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek. Magyar Mérnök és Építész Egylet Közlönye. XXXVIII. 43. l. — U.ar. Kassa-város régi számadási könyvei. 1431-1533. Kassa 1893. — Arch. Ért 1893. 83-84. l.

4231

Győrgy, kőfaragó. A XV. század végén részt vett a szentvérfalvai (ma Kassa-Béla) templom restaurálásában.

37.) ~~György~~ (kőfaragó. A ~~16.~~ XV sz. ~~végén~~ Kassán élt s Gy. kassai kőművessel együtt részt vett a János Albert lengyel király hadai által feldult szentvérfalvai (kassabélai) templom helyreállításában.
(Kemény L., MMÉE Közl. 1904 43. l.)

György
XVI. sz. vége
Kassa

70

~~Giunta superiore di Belle Arti V. SD.~~

György Kőfarago

XV – XVI. Kassa.

Nem aronos hasonneven
kőnüvessel..

ind

+ K + 43. l.

reálliskola igazgatóságától.

sitő.

..... osztályu tanuló a

.....

.....

l elégtelen előmenetelt tanusitott.

.....

..... hó .....

osztályfő.

mre Szeged.

György

építész

Szepesvár falai a XV sz

cród

Szd 195

reálliskola igazgatóságától.

sitő.

..... *osztályu tanuló a*

.....

.....

l elégtelen elömenetelt tanusitott.

.....

..... *hó* .....

osztályfő.

mre Szeged.

Ø György fertő

lásd

Tört. Tár. 1909. 164
165 l

hol?
nikor?

tanu.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enge

.....

a műhelyfő

4232

György, aranyoxó (Goldner Gerg). 1500 körül Nagyszebenben működött.

Kihagyta
Lautorból

Quellen z. Gesch. Sieb. Rechnungen a. d. A. d. St. Hermanstadt. 1880. 264. 1.

György, kőfarago

1500 körül Kolozsvárt a Farkas utcai tem-alomon dolgozott.

Bal XV–XVI. mun

II. 549. l.

1930



T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

György, Kőfaragó XVI. sz. eleje

A kolozsvári farkas utcai volt minorita, most ref. templom diszítményeinek kifaragásában nagy része lehetett fentinek kit ebben a templomban temettek el, és kinek feleseje 1531-ben kelt végrendeletében a minoriták részére nagy adományokat tett. Lehetséges, hogy a bajos angyaldomborművekkel diszített nyugati kapu az ő műve.

Balogh Kolozsvár

14. I. 1935

XVI. sz

714

cca. 8·5 tonna

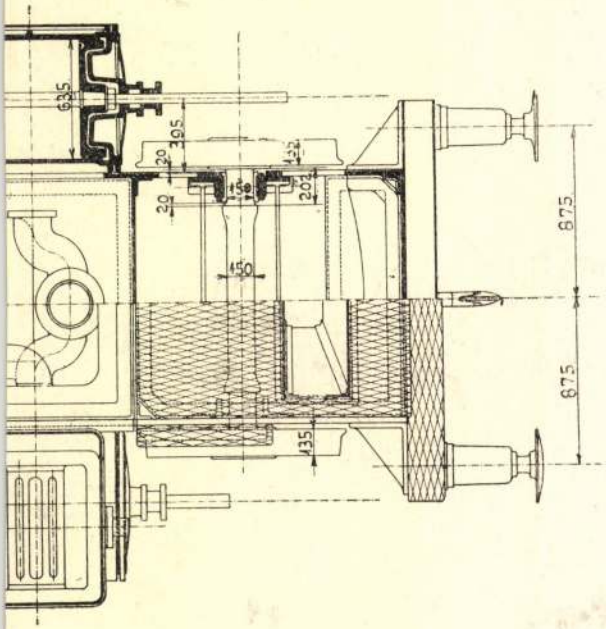

8 9 10 méter.

György Kőfarago
Kolozsvár XVI. sz.

vod

Balogh Tolán:
Kolozsvár műemlékei.

Szépmüvèszet
1942. 103. l.

György kőfarágó

A kolozsvári Farkas utcai volt minorita, most ref. templom díszítmenyeinek kifaragásában nagy része lehetett fentinek. Talán az ő műve a bájos anagyal dombormüvekkel díszített nyugati kapu. Ebben a templomban van eltemetve.

Balogh Tolán dr.:

Kolozsvár műemlékei

Művészeti hetek

Kolozsvár 1942. 79. l.

György, kőfaragó

(Georgius lapicida)

1500 Eörül Kolozsvár

l.

Balogh Az Erdélyiren

I. 108/10. l.

XV.

1943



GEL. Kecskék.

György

Kőfaragó

Kolozsvár

l. Biró Erdmüve

57. l. 1941



Győry Kofarago

1531 bőb özvegyának
Magdolnának végrendelete
ismeretes.

Lord

Gróf Eszterházy János. A
Kolozsvár boldog asszonyról
cimzett minorita, pelenkag
evang. ref. egyházi történeti
és épitészeti leirása.
Arch. Közl. 1864. IV k. 4 l.

...agyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztan

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

György Kőfarago

Kolozsvár

1531. Jenni neje, Margit anyag végrendeletében az alabbi templom egyik kápolnájának Fabián és Sebestyén Vértanukat ábrázoló képeinek kiegazitására 2 fotot hagyományoz

Eszterházy János gróf

A kolozsvári Boldog-Asszonyról cimzett domonkosok, jelenleg ferencrendiek egyházának történeti és épitészeti leirása.

Magyar Sion

1866. IV. évf. 562. l.

Am. postatakarékpénztártól

BUDAPEST 47 VI. 25. 17 E 54 E

16136

MÜEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Budapest

IX. Hőgyes Endre u. 10.

Hivatalból
Díjátalányozva

Győrök

magyar kőfaragó

a XVI. sz. elején dol-

gozik a kalocsavári

minorita, mai ref.

templomon. 1531

Gerézd. 146 l.

Ag

672

György Kőfarajó

Kolozsvári mester

XV-XVI. 2

vród

Debreczeni László:

A kolozsvári Farkas-utcai református templom.

Szépmüvészet

1942. 121. l.

Kelemen Lajos:

Pásztortúz

1926. 271-275. l.

György

Kolozsvári Kőfaragó
XV–XVI. sz.
Farkas utcai templom.

László Kőfaragó György
alatt is.

Ökr. László.

Szépművészet

1944. 179–191. l.
képekkel

„EURO[illegible]"
film-, könyv-, lap[illegible] és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

György

budai ötvös

1501

György, ötvös. Buda, 1501

György

ötvös

1501-2 Budán

Zsigmond lengyel

hercegnek dolgozik

l. A Művészet.

1923. 17.

Paris V. 208, 209

György (: Jurek, Georgius :) ötvös.

Budán 1501 ben Zsigmond lengyel herczeg, a későbbi I. Zsigmond lengyel király számára dolgozott.

Egy arany gombért 3 forintot és egy arany lánczért 32 forintot s egy hosszú mentére és nadrágra vidó pasztóra 5 forintot kapott a herczegtől.

Dr Divéky Adorján. Zsigmond lengyel herczeg budai számadásai 1500–1505. Magyar Történelmi Tár. XXVI. K. 1914. 130. 149. 150. l.

dominus princeps donavit, quum sibi laboravit catenam auream per manus Olbricht dedi ad hazukam et caligas

V flor et I ortt.

150.l.

Divéky Adorján dr.

Zsigmond lengyel herceg budai számadásai. Bpest, 1914. fenti lapokon

György ötvös Budán

1501-ben

Item aurifabro Jurek, qui reformabat credenciam et unum knawlyk (gomb) aureum domino principi fecit, dedi per manus Olbricht III. flor.

130. l.

Item aurifabro Georgio, qui laboravit cathenam auream domino principi, a labore dedi per manus Olbricht XXXII flor, quia sibi datum est quolibet cento IIII. flor.

149. l.

Item aurifabro Georgio ad pannum, quod sibi fordits

Ugy latszik a hercegi kiséretben pattrió lenyet volt.

4234

György, Képfaragó (Jurg schnicker). A Kassai adólajstromban 1501-ben fordul elő. „Auf dem Steg" lakik, adójával azonban adós maradt.

Kemény Lajos: Arch. Ért. 1902. 334. l.

Grożący

otwór

Poznany

1502

[illegible]

György

aranymüves

(208,578. l.)

Sörös Pongrác és Rezner Tibold: A pannonhalmi III. k. főapátság története. (Bpest 1905.)

fenti székesfehérvári polgár volt. 1502-ben pere volt a pannonhalmi apátsággal.

Kath. Lénárd hv.
Prot. Lénárd

CSÜTÖRT.

7

Kath. Engelbert pk.
Prot. Rezső

Izr. 11. Khamisi bőjt

PÉNTEK

8

Kath. Gottfried pk.
Prot. Gottfried

SZOMBAT

9

Kath. Tivadar vt.
Prot. Tivadar

Izr. 13. S. Lekh-Lekha

György

pozsonyi aranyumves
Pozsonyban

Pozsony város tanácsa
1502-ben egy 9 disztár-
gyat vásárolt tőle.

9 ajándéknak szánt

Rómer Floris

Pozsony régészeti
nincmlékei
Pozsony és környéke

Pozsony 1865
306. l.

nyai kir. ügyészségtől

az ellen hogy a zólyomi
hősége proba utján megálla
nincsen.
el azonban azon proposi
fogházi napi szükséglet a
azután a kut egész nap az
elkezésére álljon, mert ez
ott vizet kapnának a mibe

vizbő lenne csakis abba ad
t. hogy a vállalkozónak jö

Ortvay T. Pozsony v. tört. Pozsony.
1900. II. k. III. r. 363. l. 1903. II. k. IV. r. 242. l.
— Rakovszky: Pressb. Zg. 1877. 249.
sz. —

4235

György, ötvös (magister Jörgen Goltschmid). A XV. szá-
ad végén s a XVI. elején Pozsony-
ban működött. Életrajzi adatai
ugyan ismeretlenek, de ~~egyik~~ két
remekének emléke reánk maradt.
1502-ben ugyanis Pozsony város
tanácsa Ulászló királynak Foixi
Annával való házassága alkal-
mából díszes és értekes ajándé-
kot küldött ~~a fejedelemnek~~,
mely György mester keze mun-
kája volt. A nászajándék egy
ezüstbe foglalt, gyöngykagyló
edényből és egy ezüst ivókész-
letből állott.

17.) ~~György~~ ötvös (magister Jörg Goltschmid) 1500 k. Pozsonyban dolgozott. 1502. a pozsonyi városi tanács egy ezüstbe foglalt gyöngykagyló edényt és egy ezüst ivókészletet rendelt meg nála, melyet nászajándékul küldött Ulászló királynak Foixi Annával való házassága alkalmából. (Rómer F., Pozsony rég. műeml. 1865 306. l., Ortvay T., Pozsony tört. 1900 II. k III. r. 363. l. stb., Mihalik J., Múz. Kvt. Ért. 1911 105. l.) —

György ötvös Pozsony 1502

50

~~Gjergl budapesti üveggyára V. 42.~~

Gjöraz

(Georgius Carpentarius)

1502. Berethalom

l.

Salzer

88. l.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

György mester

az apátfalvi orgona

készítője

1503 – 1879)

lásd Arch. Ert. 278. l.

és lásd

Péter magyar orgona-

készítő

oeuvrejét

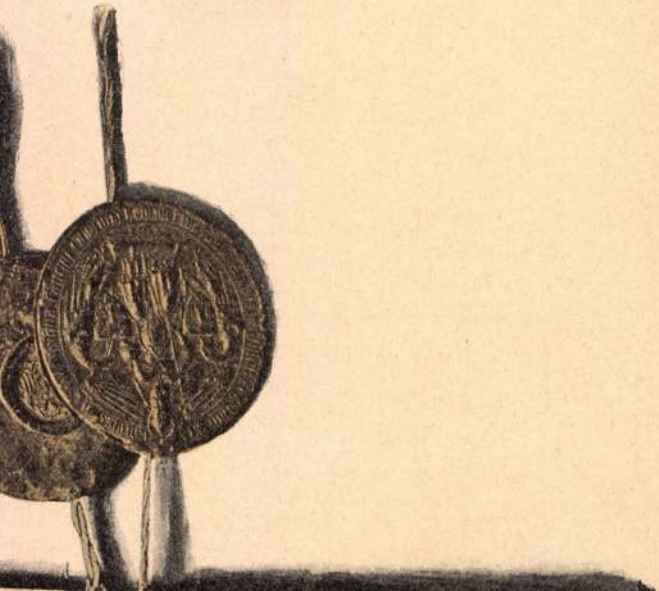

Sz. Nr.	Pengő.	Sz. Nr.	Pengő.	Sz. Nr.	Pengő.	Sz. Nr.	Pengő.
715	1.—	718	6.—	721	2.—	724	8.—
716	4.—	719	4.—	722	25.—	725	10.—
717	60.—	720	25.—	723	2.—		

Sz. Nr.	Pengő.	Sz. Nr.	Pengő.	Sz. Nr.	Pengő.	Sz. Nr.	Pengő.
567	2.—	606	8.—	645	3.—	684	10.—
568	—	607	4.—	646	10.—	685	10.—
569	6.—	608	4.—	647	10.—	686	6.—
570	2.—	609	4.—	648	4.—	687	8.—
571	4.—	610	2.—	649	8.—	688	8.—
572	5.—	611	3.—	650	2.—	689	12.—
573	1.—	612	6.—	651	12.—	690	70.—
574	3.—	613	2.—	652	12.—	691	30.—
575	4.—	614	2.—	653	10.—	692	30.—
576	1.—	615	4.—	654	25.—	693	45.—
577	25.—	616	2.—	655	8.—	694	80.—
578	3.—	617	2.—	656	2.—	695	48.—
579	3.—	618	2.—	657	3.—	696	60.—
580	5.—	619	2.—	658	3.—	697	24.—
581	—	620	2.—	659	1.—	698	12.—
582	1.—	621	2.—	660	8.—	699a	10.—
583	1.—	622	6.—	661	80.—	699b	10.—
584	3.—	623	2.—	662	2.—	699c	8.—
						699d	á 5.—

György /Georges/

festő

Nicolas Popescu atyja, üveg-
re festett ikonokat Zorlentul-
Mare-ban

Petr.Trans.1938
506 l.

György festő

Asszonyfalván (Erdély) a templomban román nyelven a következő feljegyzés: Az Úr 1766-ik évében ezt a szent templomot a falu költségén készíttette György Ruhagyártó (Agnis).

Teglás János: Az erdélyi fatemplomok díszítőművészete. 1908. 95. l.

Szalay-féle Tájékoztató VIII.116.

György festő

román

Ruhaegres 1766.

l.

Művészet

1908. 95. l.

Nagyságos

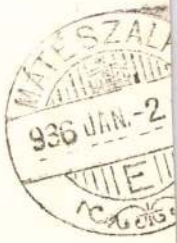

Dr. Szentiványi Gyuláné

asszonyt

XI

Budapest

GYÖRGY selyemhimző l. Unger György

György selyemhimző

Ø György
farekas

l.

Bedy Vince dr. A
győri székesegyház tört.
Győr, 1936, 82. l.

Györgymester

faragómolnár

Munkács 1690

l. Baloghfatornyok

34. l.

György mester
faragómolnár

1690. Munkács

Bal Hel (127. l.
46. l.)

Takáts S. Rajzok a
török világból.
II. k. 434-5. l.




BUDAPEST
12 IX. 15 22
62

György

ácsmohnár

1690

l.

Takrajzok

II. 435. l.

ORSZ. MAGYAR
IPARMŰVÉSZETI
TÁRSULAT
BUDAPEST

IX., Üllői-út 33 – 37.
Telefon: József 6 – 78.

54/1922. *szám.*

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS

tekintetes Elnöks

F. évi január hó

való hivatkozással értesite

évben a Petrik- féle fényké

ra tett ajánlatunk immár tá

zottság nem élt az alkalom

György antalos

(Georg Tischler)

löcsei Hans Jakab
templom

XVI. 27

l.

Pekárszobr

14. l.

Budapest, Iparmüvészeti Múzeum

IX

NELOMIŤ
KUNSTBEILAGE

György ács

Kassa 1556.

l. Arch. Ért. 1897. 44. l.

.E. — VERSCHIEDENES.

1180—1379.

rek számlappal. XVIII. sz. — Wanduhr aus Schmiedeisen, XVIII. Jh.

ajta fenyőfa tövében szarvas és repülő gólya. Kina, XVIII. sch und fliegendem Storch. China, XVIII. Jh.

ve. Kina, XVIII. sz. — Grosses Aquarell, gerahmt. China,

yozott és ezüstözött fa. Német, XVII. sz. — Kleines Altar- silbert. Deutsch, XVII. Jh.

u, aranyozott fakeretben. XVIII. sz. — Ovaler Wand- oldeten Holzrahmen. XVIII. Jh.

festett és aranyozott. Osztrák, XVIII. sz. — Erzengel t. Österreich, XVIII. Jh.

JS, aranyozott fa. Osztrák, XVIII. sz. — Christus auf

1164. KÉT KIS KEREK TÁLCA, ki
Tassen, Chinasilber, mit Barockr

1165. TEÁSKÉSZLET, plated, egy tál
Plated, eine Platte, drei Kannen, ei

1166. KÉT OSZLOPOS ASZTALDISZ
XIX. sz. k. — Zwei Tafeldeko
Kupfer versilbert. M. XIX. Jh.

1167. OVÁLIS TÁLCA, plated, két f
Henkel. Englisch, XIX. Jh.

1168. BRONZDOMBORMŰ, rajta friz
hagyja a rend szabályait. Szent
kének Benedetto da Majanotól
zwei Szenen aus dem Leben des
no's. Italienisch.

1169. ÁLLÓ LÁMPÁS, aranyozott bronz
aus vergoldeter Bronz.

1170. LOVAGI VÉRTEZET, kovácsolt v
aus Schmiedeisen. Deutsch, im S

György ácsmester

Kassa 1556.

keen ügl: A ren. és a rococo kassán

l.

Arch. Ért. 1899. III. l.



Halastó a Dunántúl — Fischteich in Transdanubien (Bicske, 1923)

György

ácsm

XVI. n

l.

Wickkanaikóm

65. l.

4246

György, ötvös 1562-ben
nagyváradon.

~~Gyöngy~~ 36./ötvös 1562. Nagyváradon. (Kemény L., Arch. Ért. 1902. 73. l.) —

69

~~Gaal: Kujak A. Koleki utarása~~ V. 79

György ötvös

(Aurifaber György)

Trencsén ötvös,
mint erkudt ista alá
1573 és 1574-ben a város
falamak épiteší költsé-
geiről szóló számadáso-
kat.

Trencsén számadáskönyve
I cs. 10. dob. Orsz.
Levéltár
Kmetty 94. l

Pesti Hirlap könyvek.

1. A Hattövetű vadnyugat. I ✓
2 Az Ezüst pokol I ✓
3 " " " II ✓
4 A Tenger gangsterei ✓
5 Ki lesz a hetedik ✓
6 Buldog Drumond ✓
7 " " leszámolóz
8 Gemánt kir össze eskűvese. ✓
9 Revolver hős fia I ✓
10 " " II ✓
11 Aranyhegyek országa ✓
12 Tigris fűtez ✓
13 Hajtó vadaszat I ✓
14 " II ✓

György nagyszombati
Kardesiszár
1575

MEGHÍVÓ

a

KORVIN MÁTYÁS

MAGYAR-OLASZ EGYESÜLET

KÖZGYŰLÉSÉRE

az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—35) dísztermében folyó évi június hó 24-én, hétfőn délután 6 órakor

Gerevich Tibor
elnök

l. Arch. Ert
1906. 189. l.

Franklin-Társulat nyomdája



NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

.....*úrnak*
úrnőnek

.....

Budapest

.....

György

nagyszombati Eardeiszár

1575

iród

Kalmár János

A magyar Eard

szinvezete

Bp. 1938. 60. l.

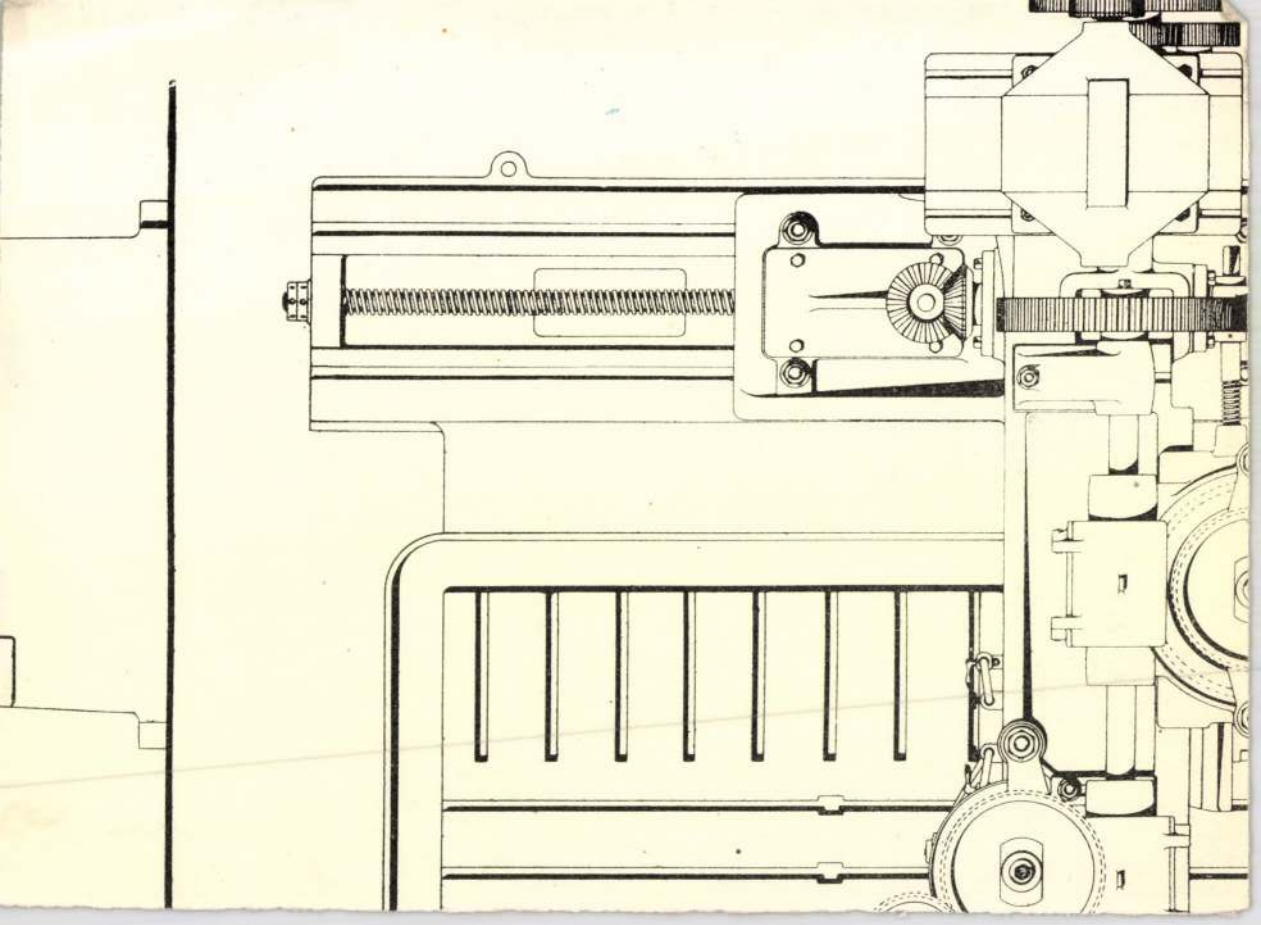

Károly

Brassói ágyúöntő

1575-ben három, és
1576-ban egy nagy
ágyút öntött Brassó
város részére.

cród
2

Philippi, Friedrich

Aus Kronstadt's
Vergangenheit und
Gegenwart. Kronstadt,
1874. 32. l.

3 ?

1341.

1340. Lucas Cranach.

Sz. Kronachban 1472 okt

János szász választófejedel

Mellig látható, ki

me, szemöldöke, bajusza és szakál

ros; ruhája kivágott, kabátja pre

Felirata fölül balra, a keretbe

Johans der Ers

vnd Hertzog zu

A kép alatt pedig két hasábos német

ders end' kezdettel és „Den sieg er

Fa, méretei 20.5:14.5 cm.

Vétetett Gebr. Bourgeoistól

Elszámoltatott 1895: VI. 24

Az elszámolásra nézve l. a

dülten

904: IV. 26.

György štvrs

1599. Győr

Jankógyőrištv 6. l. 33. l.

Brest

IX. Rákos u. 10

György, ötvös

(Georgius Aurifaber)

Győr XVI. y.

l.

Jankó Ötvös-apródok

5. l.

György antalos

1628

a Szmrecsányi sk. templom padjai -

l.

Arch. Közl -

1877. XI. évf. 2. f.

3 y. l.

Georgius Mensator Tepliensis

teplai (?) antalos

György festő

Kassa XVI. 2.

l

Arch. Ert. 1904.

272. l

A Magánfelek terhére k

megtérítésének alakulása az 1935.év

Év	közcső	ös
1935.	63.7o7.21	1c
1936.	:87.477.87	11
1937.	129.486.73	17
1938.	114.726.o4	18
1939.	124.725.33	1;

6.Rovat. Különfélék.

Több: 229.o18.o3 Pvel.

György, unbalos

(Georgius Mensator)

Kolozsvár

l.

XVI

Balogh Erdélyi sen

I. 158/i. t.



György
kurlandi épitész

1642
Kolozsvár

l

Entz Géza: A Farkas-
utcai templom
Cluj, 1948. 16. l. 45 l.

4247

György, ötvös. A XVI. század végén mint ötvöslegény Kolozsvári mestereknél működött. Szász nemzetiségű volt.

Lantvrból Elhagtan

Deák Farkas: A kolozsvári ötv. leg. strikeja. Bpest. 1886. 22. 24. ll.

György

Kőmüves Eperjes

1503

emmelfia, György

Kőfarajó 1528-32

4236

György, Kőfaragó (Georgius lapicida). A XVI. század elején élt és neve 1505-1506-ban fordul elő Nagyszeben város régi számadásaiban.

Quellen z. Gesch. Siebenbürgens.
Rechnungen. Hermannstadt. 1880.
449, 450. l.

György kőfaragó

Mihály 1502-13 fia.
1528-ban vesszik fel
a polgárok sorába

Ivo Eperjes 312. l

~~György~~ 20./ kőműves. 1503. Eperjesen a sz. Miklós-templom újjáépítésénél a kőműveseket az ő vezetése alatt dolgoztak. (Ivanyi B., Múz. Kvt. Ert. 1918 124. l.)

György
kőműves
Eperjes
1503

53

~~Gracza Gołąb V. 78.~~

György

~~Épitom~~ Könnöves

1503 Egyes

~~Épitette az~~ egyesi

Szent Miklos templom

ujjáépitésével a

Könnöves az

o vezetése alatt

dolgozottak

Mus. Kat. Ét.

1918. 1241

Pozsonyi hâborús hirdetmények

IX. 89

György (Georgio Kofarago lapicide)

Miklós ~~[illegible]~~ eperjesi Kofarago fia. 1528. vesszik fel az eperjesi polgárok sorabu

Muz. Kat. Ert.

1918 28-29 l.

1519-1522 az épülő eperjesi iskolánál dolgozott

1532. emlitik utoljára

Pozsony városi közkönyvtár

működése 1914-ben IX. 87

Gyöngy kőfarago

1502 — 1573,
1519? 1528?

Tv Eperjés 312. l.

Grořay Kónivt

Eperjes 1503.

l.

Ivanyi Kórl

57 l.

György Kőnüves
Eperjes 1503.

l.

Muz. Kot. Ért
1918. 124. l.
127. l.



T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

György Kőfaragó 1505–6. Nagyszebenben. (Quellen z. Gesch. Sieb. Rechnungen. Nagyszeben 1880 449. l.).

~~Gerber, Andreas, pozovaj bábsätö~~

V. 121.

21.
~~Gyögy~~ Kőfaragó (Georgius lapicida) 1505–6.
Nagyszebenben. (Quellen z. Gesch. Lieb. Rechnungen. Nagy-
szeben 1880 449. l.) —

~~(Gintter)~~

~~Ginter, Limprecht l. Güntter Lambert.~~

27.

~~Lyörny~~ Kőfaragó (Georgio lapicide), Mihály eperjesi kőfaragó fia. 1519–22. az épülő eperjesi iskolánál dolgozott. 1528. vettek fel a ~~[illegible]~~ polgárok sorába Eperjesen, hol 1532. emlitik utoljára. (Iványi B., Múz. Kot. Ét. 1918 28. l.) —

Lyörny

Kőfaragó

Eperjes

1519–1532

60

~~Galántai népkrt. V. 78.~~

György

Ötvös

Nagyszeben

1508.

György, ötvös, Nagyszeben 1508

György otros

1508. Nagynebe

lásd

Archiv. des Ver-
f. sieb. Land.

XVI. 379 l

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

ezem:

helyettesének
a.

Endrényi Imre, Szeged.

~~György~~ 22. (ötvös 1508. Nagyszebenben. (Archiv d. Ver. f. sieb. Landesk. 16. k. 379. l.) —



György
ötvös
Nagyszeben
1508

55

~~Gedeon János dr., Kassai orvos~~ V. 22.

23.

~~György~~ épitőmester (Maister Joring mawrer) 1510–26. Pozsonyban működött. (Ortvay T., Pozsony tört. Pozsony 1895. II. k. I. r. 134. l.) —

56

~~Galbszäszy, Andreasz l. Gálszécsi A.~~

4237

<u>György</u>, építő. (Maister Joring maurer). 1510 – 1526. között Pozsonyban ucüködött.

Rakovszky T. Preuß. Ztg. 1897. 24. 28.97. — Ortvay T. Pozsony város Kört. Pozsony. 1895. II. k. I. r. 134. l. II. k. IV. r. 173. l.

György
ácsm

l.
Hári. Sopron tort.
II. r. 5. k 1514. 222. l.

György

festő

Eperjes

1516–1521.

György, festő, Eperjes 1521

4238

György, képiró segéd. A XVI. század első tizedében Kassán több mesternél dolgozott. 1516-ban Tászai Tamás (festő segédje volt, aki ez évben panaszt emelt ellene, mert a Lossonczyak házi orvosától, Bezdédi Miklóstól munkabér fejében jogtalanul pénzt vett fel. Valószínű, hogy mestere követelését kiegyenlítette, mert ügyében további eljárásnak nincsen nyoma. Csakhamar azonban ujabb mesterével, Simonnal gyülik meg a baja, a miért aztán távozni kell Kassáról. Innen Eperjesre megy, honnan 1521-ben kéri a Kassai tanácsot, hogy visszatérését engedje meg. A tanács határozata ismeretlen, azonban nincs kizárva, hogy azonos azzal a György képiróval, aki 1527-ben Kassán polgárjogot nyert.

† (: lásd att. :)

‡ (: lásd att. :)

[festő segédünk

Kemény L.: Műtörténeti adatok Kassa múltjából. Arch. Ért. 1904. 272. l.

~~György~~ 26. festő (Girg Moler). 1516. Kassán Jászai Tamás festő műhelyében, majd Simon kassai festőnél dolgozott. 1521. Eperjesről kéri a kassai tanácsot, hogy visszatérhessen Kassára, hol ~~[illegible]~~ 1527. nyert polgárjogot. (Kemény L., Tört. Tár 1899 191. l., Arch. Ért. 1904 272. l., Művészet 1903 341. l., Iványi B., Múz. Kot. Ért. 1917 112. l.) —

59

~~Georg Zingisser V. 109.~~

Egoszy festo

Kassai

15-21 Epergenen

dolg.

Mur. Kat. Est.

1917. 112.

Ant. [illegible] es is

[illegible]

Pöstyéni áll. segélyezett községi
polgári fiú- és leányiskola

IX. 86.

György festő (Girg Moler) 1521. Eperjesen. (Kemény L., Tört. Tár 1899 191. l.)

~~Gerschneritz, Michlosz, pozsonyi ötvösinas~~ l. Herschneritz M.

~~V. 112.~~

György kassai festő

1521.

Lásd

Mur. Kot. Ért

1917. 112. l.

Görgi festő,

Görg Moler

1521 Eperjes

art hiszem ezt az arada-
tot már felhasz-
nálta.

ifj Kemény dajos. A festé-
szet történetéhez Tört
Tár 1899. 191 l.

4240

György, Képíró. Kassán 1527-ben nyert polgárjogot. Lehet, hogy azonos György képíró segéddel (l. ott.), a ki 1516. táján Kassán, később pedig Eperjesen működött.

Kemeny Lajos: Kassai épitők. Művészet. 1903. 341. l.

György

bácsi, szegedi } ötvös
és brassói
1512- ~~1512~~ -1522

(2)

György, ötvös, Szeged 1512

4209

György, ötvös (Georgius Aurifaber). A XVI. század elején Szegeden élt. Neve 1522. júliusában a bácsi püspökség részére beszedett egyházi tized lajstromában fordul elő. A Platthea Sancti Demetrii-n lakott.

~~György~~ 25. ötvös (Georgius Aurifaber) 1512–22. Szegeden. (Reizner J., Szeged tört. Szeged 1900 IV. k. 115. l. Gyárfás I., A hressai ötv. tört. 188. l.) —

58

~~Gazdasági népkönyvtárak V. 82.~~

Georgius

bácsi ötvös ~~1512~~.

1512

laid

Ozzárfás Brassó 188.

.....nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

yezem:

.....

gy helyettesének
ása.

Endrényi Imre, Szeged.

Georgius II.

szegedi ötvös ~~1572~~

1572

lásd

Gyárfás Brassó 188

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

m.

évi ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Georgius I.

szegedi ötvös ~~1512.~~

1522

laid

Czárfás Brassó 188.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tesénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztan

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

~~György~~ 24./ötvös 1572. Bács városában, Bácsmegye volt székhelyén. (Gyárfás T., A brassai ötv. tört. Brassó 1912 188 l.) —

57

Gregerle l. Greger.

Reizner János. Szeged tört. Szeged. 1900. IV. köt. Oklevéltár 115. l.

György

ijj- és nyilvánító

Soproban

1523-26

Szőrös Bálás 1572

György

farekas

Györ 1524.

l.

Vill Györ

29. l.

MOBKA.

3166.

György.

mylagaitó

l.

Hazi. Sopron tört

II. r. 5 K

1523. 352. C

ész évfolyamra 10 frt. Egy harmad hasáb 3 frt, illetőleg 15 frt.
a kiadó-hivatal (Andrássy-út 67. sz.).



György

ijjgyarto

l,

Hási. Sopron tört

II. n. 5. k.

1523. 353. l.

EGER—FARMOS *(Borsod m.)* r. k. templ., apszis 31
EGREGY *(Zala m.)* r. k. templ., 42
— alapr. és hosszmetszet 43*
— külső 44*, LXV
— torony 41
— apszis 31
EGRES *(Igriș, Torontál m.)* ciszt. apátság 61, 62
EGYHÁZASDENGELEG l. Dengeleg
EGYHÁZFA *(Hasvár, Pozsony m.)* Szt. András-templ., alaprajz 31
EMBRUN *(Hautes-Alpes)* székesegyház, előcsarnok 90
EMILIA *(olasz tartomány)* 152, 155
ENGELBERG *(Svájc)* apácák 250
ERLANGEN *(Zala m.)* egyetemi könyvtár, Gumberts-bibel 232

Grögy
ijjgrásto

l. Hazi Sopron tört.
II r. 6.k
1526. 414. P



Faldisz a regens

jegyezzük azonban, hogy e felosztás nem föltétlen érvényü, mert épen úgy lehetne e szempontból négy, öt, sőt több osztályt is föllállítani, s csakis nagyobb egyszerűség kedvéért fogadjuk el a három osztályt. Gyakoriak a vegyes szerkezetű diszítmények, a melyeknek különféle részeikben más-más fölfogás érvényesül.

György

ijjgyártó

l.

Házi Sopron tört

II. r. 6. k.

479. l.

repült a romlandó anyagot, közben celok és nagy hatással. = *Akmazor*. A-nak egymás mellé helyezése révén jön létre (földben, szoros utakon, szárazon és vízen), hogy az ellenség közeledését megakadályozzák. Ha kiterjedt területen alkalmazzák őket, *akmamezők* keletkeznek. A szárazföldön *harckocsi* (tank) *csapdáknak* is nevezik. = *Akmazsomp*. A függőleges legmélyebb része. A bányában feltörő talajvizet gyűjti össze.

Aknaszalag (Ocna sugatag). Kk., Már. m., R. Sótelepei már 1902 óta művelés alatt vannak. Termel évi 240.000 q-t.

Aknaszlatina (Akna Slatina). Nk., Már. m., Cs. Hatalmas sótelepek. (Régi termel. évi 480.000 q.)

Akne. Régebben minden olyan bőrkiütésre vonatkoztatták ez elnevezést, mely a faggyúmirigyek betegségéből származott, ma már egyedüli képviselője az akne vulgaris. Legtöbbször 16—18 éves korban lép fel az arcon, mellen, háton és vállon s kezdeti jelenségeles tünete a komedo (mitesser), ez a bárnás fekelés, tuszirásnyi szarutömeg, mely a tágult faggyúmirigy kivezető nyílását zárja el. Oka a faggyúmirigyek fokozott működése. Kezelése elsősorban a bőr fokozott tisztántartása, a faggyúmirigy működések csökkentése különböző kenvegyületekkel, ezenkívül kedvező, bizonyos elrendbejárása is.

Akó. Régi űrmérték. 1 magyar A. = 32 pint = 54·3 l.

Akonitin. Alkaloida, a sisakvirág (Aconitum Napellus) mérge. Gyógyszerül használatos.

felületegységére érkező hőenergiájának mérésére szolgáló műszer.

Aktinomikózis *(sugárgombabetegség)*. Főképen szarvasmarha idősült betegsége, mely legtöbbször az állkapocs v. a nyelv lassan növekvő megvastagodásában v. a bőr és a bőr alatt fejlődő daganatokban és lassú genyedésekben nyilvánul. Okozója villaszerűen elágazódó fonalakból álló hasadó gomba. Alkalmasint takarmányból, főleg árpatokászokról kerül a nyálkahártya vagy a bőr sérüléseibe. Emberről, továbbá lóról és sertésről is előfordul. Operálással és jóddal gyógyítják.

Aktion (Actium). Főkönyelv Akarnaniában az ambrakiai (Artai) öböl bejáratának D.-i partján. Itt győzte le Octavianus Kr. e. 31. triumvirtársát, Antoniust és Kleopatra egyiptomi királynőt.

Aktív (lat.), tevékeny, cselekvő.

Aktíva, l. *Aktív vagyon*.

Aktív bankügyletek, l. *Bankügyletek*.

Aktivitás (lat.), cselekvésre való képesség. Ellentéte: passzivitás.

Aktivizmus. A művészet önéhi felfogásával szembehelyezkedő irányzat, mely a művészi termeket társadalmi, szociális hatású *tett*-nek cselekvő (aktív) világszemlélet kifejezőjének hirdeti. Nálunk az A. az irodalomban a *Kassák* Lajos folyóiratai (Ma, Tett, Dokumentum) körül csoportosult írókkal jutott szóhoz. (V. ö. *Dadaizmus*, *Futurizmus*.)

Aktív vagyon *(cselekvő vagyon)*. Azoknak a jószágoknak, követeléseknek és jogoknak

György

Kardcsiszár

l.

Háze Sopron tort.

II r. 6. k.

1524. 367. l.

1525. 380. l.

kiterjedő, […] […] […]

György Kardenár

(Magister Georgius
pictor gladiorum)

1525

l.

Arch. Ért. 1876. X-k.

III. füzet 50. l. 55. l.

_____tól

_____hó 20. n.

KIR. MAGYAR EGYETEMI NYOMDA
BUDAPEST, VIII, MÚZEUM-KÖRÚT 6

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
KIFIZETENDŐ.

György

kardcsiszár (politor gladiorum).

II. Lajos király volgál

1526 előtt

lásd

XVI

Arch. Közl.

1876. X. k. 3. f.

55. l.

Brügge). Jelezve (Bez.): „Ten Cate 98".

e (Bez. aus): 1895-ből.

t).
fer). Jelezve (Bez.): „A. Chabanian".

zve (Bez.): „A. E. Chalon R. A. 1831".

lezve. A köv. szám párdarabja (Bezeichnet. Gegenstück

zve. Az előző szám párdarabja (Gegenstück der vorige

or dem Spiegel).

Illusztr. XII. táb

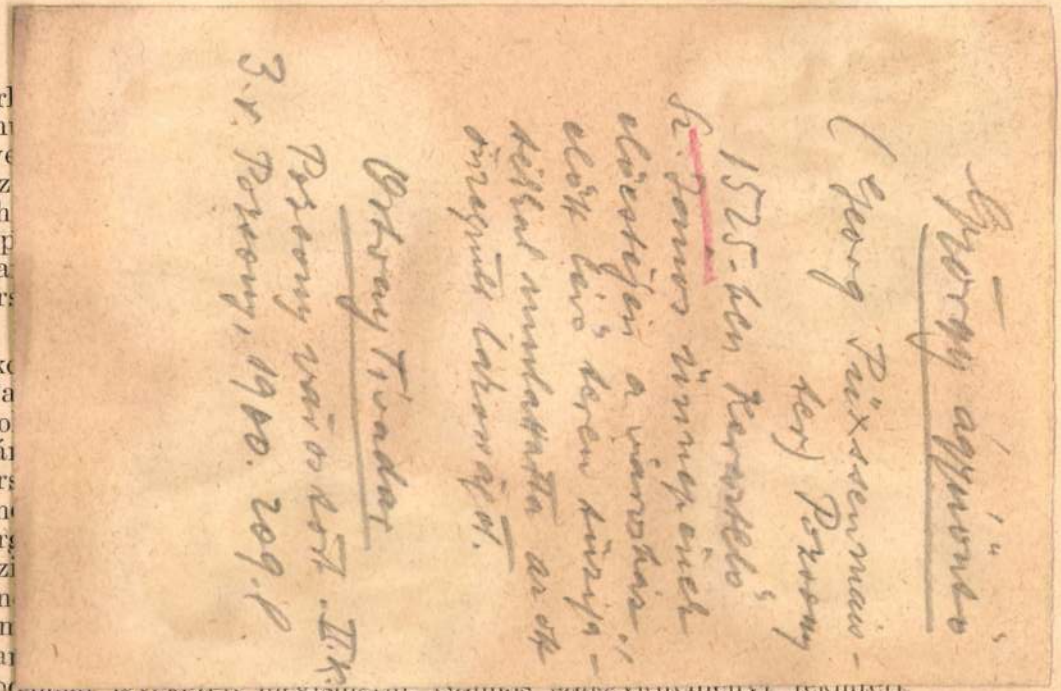

György ágyúöntő

(Georg Püxssenmaister) Pozsony

1525-ben Keresztelő Sz. János ünnepének előestéjén a városház elött lévő téren tüzijátékkal mulattatta az ott öszegyült lakosságot.

Ortvay Tivadar

Pozsony város tört. II. K.

3. r. Pozsony, 1900. 209. l.

Országútján folyóiratok. Tudományos munkásságának eredménye feldolgozás alatt áll.

Kovács János (1915, Szombathely, róm. kat.), középiskolai tanárjelölt, Szegedről (Schmidt Henrik professzor), beiratkozott a berlini egyetem bölcsészeti karára és ilyen minőségben vett részt a germán intézet munkájában, az első félévben dr. Julius Petersen, a másodikban dr. Franz Koch vezetésével. Petersen professzor előadásaiból főkép a német színháztörténetre vonatkozólag merített anyagot, szemináriumában pedig Hebbel drámáival foglalkozott. E tanulmányok mellett fő érdeklődési területe a modern irodalom maradt és számos művön tanulmányozta a XIX. századvégi és XX. század eleji német irodalom jelenségeit, főként a regényirodalomban. A második félévben Koch professzornak a tizenkilencedik század német irodalmáról tartott előadását és Brinkmann professzornak az epikus költészet történetét tárgyaló kollégiumát hallgatta. Koch professzornak két szemináriumán vett részt, az egyiken referátummal is. Egész évben dolgozott „E. G. Kolbenheyer művészete" című disszertációján, mely a jelenkori német irodalom egyik reprezentáns alakjának művészetét igyekszik elemezni, kiindulva a XX. századeleji általános szellemi helyzetből. Alkalma volt több tanintézet és az új Németország számos fontos intézményének megtekintésére (gyárak, munkatáborok, nyomdák). Berlini tartózkodása alatt állandó munkatársa volt egy hazai

~~György~~ 28./ péntzverő 1527. Kassán. (Kemény L., Arch. Ert. 1903 73. l.) —

61

Gaal : Szent Imre V 79.

4241

György, pénzverő. A XVI. szá-
zad első felében Kassán élt.
Neve 1527-ben fordul elő a vá-
ros jegyzőkönyvében.

György Képíró

1527. nyert polgárjogot

Kassán

Kemeny Lajos

Művészet 1903

341

György II –
eperjesi kőfaragó
1528.

l.

Mur Kos. Szt
1918. 28. l.
29. l.
35. l.

Gyorgy

ágyúöntő

1529

Igló

György, ágyúöntő, 1529 Igló

~~György~~ 29. / ágyúöntő 1529. Iglón. (Iváinyi B., Hadtört. Közl. 1913 277. l.) —

62

Gaal M.: Mária Terézia V. 79.

— II. Lajos V. 79.

Grörgy
Iglói ágyúonto

1529.
Eperjes

l.

Hadtört. Közl
1913-277 l.

nézetei vannak a történésekről és az igen egyéni nézeteit mindig el tudja fogadtatni a közönséggel. Kellér Andor az éjjel élők világának pontos ismerőse és ötletesszavu krónikása, Vándor Kálmán finom regényein, novelláin és szindarabjain tul intim természetü cikkeivel tünik ki, a családi élet legkedvesebb témája és erről végtelen variációban tud szólni. Strém István az okkultizmus és a határtudományok tudósa, rengeteg hive van és megérdemli, mert az elvont tudományos problémákat szines, megjelenitő nyelven közli és ismerteti az olvasókkal. Kónyay Elemér nagy és fölötte változatos mult után kötött ki az Ujság szerkesztőségében. Finom uriassága pompás keretet ad poziciójának.

Szőllőssy Zsigmond még a háboru előtt Bródy Sándor utódjaként jött a laphoz. Nehéz volt megbirkóznia a magyar irodalom legfényesebb nevével, de ő a maga mondanivalóját beszélte a maga nyelvén és ha feledtetni nem is tudta Sándor bácsit — ugyan ki tudná megtenni, mikor az idő se képes rá — megszerettette magát. Ujabban könyvkereskedő is, de az ujságiró azért

György

pixenmeister

Kassa 1533

l.

Arch. Ert 1903

218. l.

áltozást mutat. Az addigi "Nyug-
ettéosztottuk, külön-külön alro-
dijakat, kegydijakat, nyugbére -
t a nyugdij- és nyugbértartalék
keresztül 5. rovatként kimuta -
ezések javitási költségei" ki-
közvetlenül megtérül - a másik
rhéro végzett közcső és összo-
tt 11. rovatként számoljuk el. A
rovatban számoljuk el a kölcsö-
sainkat. Az elmult évben "Ren-
k" valamint "Uj beruházások" el-
ott beruházásokat ezidén egy
beruházások" megnevezés alatt

Egyiegy ágyúöntő

Igló 1529

laid

Ivágy 277. l.

..... *műhely.*

yfőnökség!

-v ..... hó____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

32.) ~~György~~ ágyúöntő (Jorg pixenmeister) 1533. egy nagy ágyút, negy falkonettet és négy csatakigyót készített Kassa város részére. (Kemény L., Arch. Ért 1903 218, 1906 57.l.) –

Gracra : Maiorinus 15. V. 79.

4243

György, ágyúöntő. (Jorg pixenmeister). A XVI. század első felében élt. 1533-ban Kassa város heti egy fot fizetéssel szerződtette. Ezenkívül, mikor a város részére ágyút öntött, mázsánkét még két forintot kapott. Ugyanez évben egy nagy ágyút, négy falkonettet és négy csatakigyót készitett Kassa részére. A golyókat az ágyúkhoz János gölniczbaúyai golyókovács (Kugelschmidt) gyártotta.

György

vásosi kőfarajó
1531 hassa
megvan?

Csontosi jegyz

Link!

György

kolozsvári

kőfaragó

1931

5

lásd

Entz G. A Farkas-

utcai templom

Cluj, 1948. 41,

42. l.

A GOGÁNVÁRALYAI
EV. REF. LELKÉSZI
HIVATAL

Sz: 18–1905.

A műemlékek országos

A Kiskülllői ev. ref. egyház
talánál 227–1905. sz. utasít
Község a Kis-Küllővár megy
543–1904. számú átiratának a
mellett tisztelettel kéri az o
a templom kazatainak é
120 korona költséget az egyh

György
kolozsvári Kőfaragó
1531.

Laird

Kolozsvári György

1.

Szabó Géza: A Farkas-
utcai templom.
Kolozsvár 1948.
12. l.

1 bef.lap

György, Kőfarago

Kolozsvár

özvegye Magdolna

1531.

erőd

2

Eszterházy János gr.

A kolozsvári

Boldog-Asszonyról

címzett minorita,

jelenleg evang. reform.

egyház történeti és

építészeti deiráza

Arch. Közl. 1864.

IV. k. 1. füzet. 4. l.

6.

jöhető alkalmazott részére fejen
kint a következőkép állapittatik
meg:

A/ A XI. X. és IX. fizet
osztályba tartozó állami és vár-
megyei tisztviselőknél,

a m.kir. államvasuti alkalmaz
tak A/. táblázatának IX, VIII. és
VII. fizetési osztályába tartozó
államvasuti tisztviselőknél,
az államvasuti rendszerü IX, VIII
és VII. fizetési osztályba tarto
állami vasgyári és állami kőszén
bányászati tisztviselőknél, a pos
távirda és távbeszélő alkalmazot

György kőfarajó

Kolozsvár

1531-ben özvegye a kolozsvári domonkosokra egy szőlőskertet hagyott a Szentgyörgy-hegyen.

Irod.

Iványi Béla: Geschichte des Dominikanerordens in Siebenbürgen und der Moldau.

Siebenbürgische Vierteljahrsschrift.

1940.

25. l.

22/X 40. 113/C18

Das Grab der Gisela,
ersten christlichen Königin von
Ungarn, Gemahlin Stefans I
des Heiligen

4242

György, festő (Georgius molers aus Zeiden). A XVI. század első felében Brassóban élt.

XVI. sz
első fele

30.)
~~György~~ festő (Georgius moler aus Zeiden) a 16. sz. első felében Brassóban élt. (Quellen z. Gesch. d. St. Kronstadt. Brassó 1889 II. 29, 494. l.) —

Gábor Áron V. 79.

Quellen z. Gesch. d. St. Kronstadt.
Kronstadt. 1889. II. 29. 434. ll.

Gyorgy

könnives és
Kőfarágó
1554–61.

György Kőfarágó Kassa 1557

4245

Győrögy, kőfaragó 1549-1561-ig Kassán. 1554-61-ig a városi Egy gyűlés tagja volt.

Kemény Lajos. Kassa: építőmesterek. Magyar Mérnök és Építész Egylet Közlönye. XXXVIII. 78. l.—

Kemény Lajos: A renaissance és rococo Kassán. Arch Ért. 1879. III. l.

34.

György (építő- és kőfaragómester (magister Georgius civitatis lapicida) Kassán 1549–61-ig. 1554-től a városi közgyűlés tagja volt. (Kemény L., MMÉE Közl. 1904 78. l., Arch. Ért. 1910 347. l.)—

67

Gáspár: Negyvenéves mértéld V. 79.

György Kőfaragó

1549–1561. Kassa

1554–1561-ig közgyűlési tag

Irod

+ K+ 78, l

A szegedi m. kir. állami f

Érte

.....

.....

.....

..... *tantárgyakb*

Magaviselete .....

Szeged, 191..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese:

György molnár mester

1550 Sárvár (?)

Bal Hel 121. l.
26. l.

Takáts:
Rajzok a török
világból. II. Bp.
1915. 430. l.



T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

György
faragómolnár
1550

l-

Takrajzok
II. 430. l-

..

hiteléül:

ébet
ikt.

KIR. MINISZT. SZAMVEVŐSÉ
ÁLYA.



l.

Balta
11/9.

György

tarajó molnár

1551-ben Nádasdy Tamás-
nak dolgozott (Palánk-
építés?)

lásd

Takács: Rajzok a török
világból. II. 20-47. l.

l.

Bierbéptört

163. l.

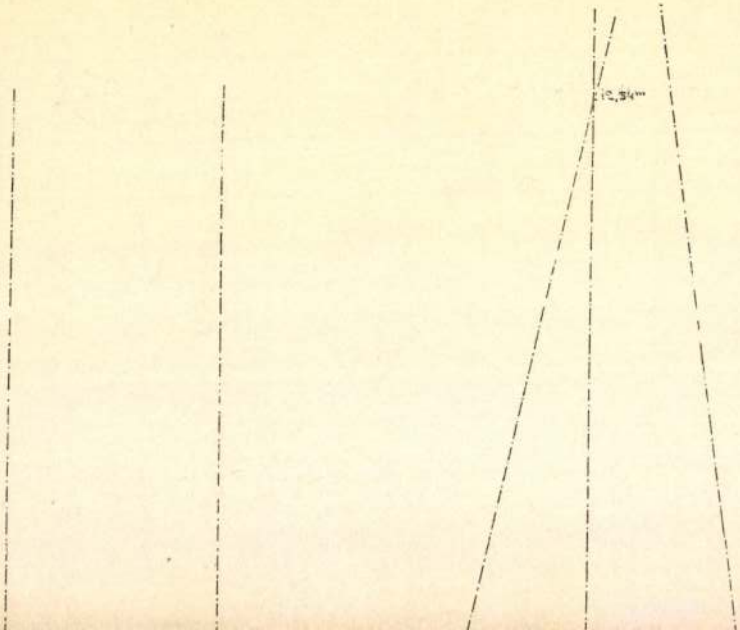
12,34m

György
ötvös
1551
Beszterce

György ötvös, Beszterce, 1551

Szörgy, Ötvös

Beszterce 1557

l. Arch. Ért

1887. 383. l.

Gyöngyös Pasti ut 13

GYÖNGYÖS



Kramerf. Bistritz um die Mitte des 16. Jahrhunderts. Archiv XXI. 79. l. – Arch. Ért. 1887. 383. l. –

4244

György, ötvös 1551-ben Besztercén.

35.
György ötvös 1557. Beszterczén. (Kramer F., Archiv d. Ver. f. sieb. Landesk. 21. k. 79. l.) —

68

~~Gauss: A bírok földjén V. 79.~~

Georgius

aurif

1551 Bistritz

wód

Kramer 791

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

helyettesének

a.

Endrényi Imre, Szeged.

György, ötvös

(Georgius)

1551. Beszterce

l.

Kramer

Archiv f. s.

Landesk.

21.k.79.l.

GYÖRGY aranyéve

Bucsuszentlászló, Szt. Anna-oltár
1727
68 Ft

Zalai Múzeum 6 (1996) 222.

)5

498
5-Szolnok vm 284
, Preoteasa; Közép-Szolnok vm
4, 420

t; Kolozs vm 241

GYÖRGY dn

1501

KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének
műemlékei. Bp. : OMvH, 1993 30

GYÖRGY Rábykai

(1750 k.)

KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének műemlékei. Bp. : OMvH, 1993 Ω.

GYÖRGY Péter

MEGHÍVÓ

Demszky Gábor
Budapest főpolgármestere

tisztelettel meghívja Önt

György Péter – ifj. Durkó Zsolt
"UTÁNZATOK VÁROSA – BUDAPEST"
című, a Cserépfalvi Kiadónál
most megjelent kötetének
bemutatójára.

1993. november 24., 16 óra
Budapest V., Városház utca 9-11. I. em. 121.

GYÖRGY mester, ötvös

Sopron 1429

HOLL Imre: Középkori városi élet - városi épitészet.
= Archaeologiai Értesítő, 116.köt. 1/2.sz. 1989
69.p

GYÖRGY mester ötvös

Szalóc, ref. templom – 1641-ben készült kehely készítője

Erdélyi Géza: Gömöri klasszicista építészet. = Új Mindenes Gyűjtemény, 2. (1983) 88. p.

GYÖRGY kőfaragó

Georgius lapicida de Coloswar

1453. Kolozsvár

Herepei J.: A házsongárdi temető régi sírtövei. Bp. 1988. 99. p.

GYÖRGY, pénzverő

A kassai pénzverdének volt az alkalmazottja 1527-ben.
18.jegyz. 40.old

HUSZÁR LAJOS: János király dénárai 38.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, L-LI.évf. 1951-1952.
Bpest. Egyetemi Nyomda 1952

PÉNZVERŐ GYÖRGY, pénzverő

Emlitve:-20.-1690,1691,1692,1693.-1702."Electio iuratorum plebeorum.Quinta mensa...Gregorius Penzverö novitius."-1703-1705.A városi tanács tagja.-1708,1709 1712.Összeirás"Gregorius Pénzverő servitor domus monet.vineae fossor.8."-1713.Adókivetés."Platea Kis Pén Pénzverő...Pénzverő Györgyné f.3." 64.old.

SZÁSZ KÁROLY: Adatok a nagybányai pénzverőház alkalmazottairól /1660-1828/ 61.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LX-LXI,évf. 1961-1962. Akad.Kiadó,Bpest,1962

György, fazékgyártó mester

1522 és 1524 között a győri Káptalan nagy vendégfogadójában Pál mesterrel együtt kályhát rakott.
179.old

Cserey Éva: A Győri Xantus János Múzeum cserépkályhái 179.old

...rrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz.Évkönyve

György, fazékgyártómester

György, ácsmester M.D.K.

(magister Georgius carpentarius)

1506-ban az egri várszékes-egyház tetőszékének leégése után Pestről kap meghivást Egerbe, de miután nem tudnak megegyezni vele, csak az oda-és visszautazásának költségeit ajzetik ki részére - 3 Ft 75 dénárt.

Détshy Mihály: Az egri várszékesegyház épitéstörténetének okleveles adatai.

Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1964.XIII.évf. /7 szöv.á./

1. sz, 4. old.

MDK

György üveges heti bére 1550-ben a többi szakmunkásokéval azonos 2 rénes, ill. 1.60 magy. forint.

Déshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között. II. közlemény. 154. lap.

Az Egri Múzeum Évkönyve. II. Eger 1964

M.D.K.

György mücsmester 14 n.

A Fertő partjáról származott.
1350 ban Bécsben említik nevét egy
viszály kapcsán.

Belitzky János: Sopron vármegye tör-
ténete. Bp. 1938. 966.

4/. MDK

Márton és György,kolozsvári szobrászok

A négy nagyváradi szobor sorsa tragikus. 1660-ban, amikor a török elfoglalta a várost, a négy szobrot Belgrádba szállittatta. /1. Czobor Béla kutatása. Sok vita merült fel a Szent György szoborral kapcsolatban. /Mondják, h. a szobor annyira fejlett részleteket tartalmaz, h. létrejötte a XVI.sz. előtt elképzelhetetlen.

Édesapjuk Miklós festőm. Két fiai büszkén első ismert művükön büszkén nevezték meg, a Szent László -szobor pajzsán.

Dercsényi: Nagy Lajos kora, 12o.l.

M.D.K.

György, pesti

1506-ban ácsmester. A tüz által elpusztitott székesegyház tetözetét készitené, de nem tudtak megegyezni.

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között. I. közl. 191.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. I. Eger, 1963

M.D.K.

György mester.Alcz,vagy Alch-nak is nevezik

1553-tól 1561 végéig állandó alkalmazott a német asztalosmester.1554-ben a számadás nagy müvészetünek mondja.Agyátalp,bútor,ajtóhoz ért.1558-59-ben sokáig beteg1560-as leltárban szerszámai,1562-ben mühelyéről tudunk.1561-ben halt meg.Szerszámait özvegyétől 1562.júl.30-án veszik meg2.27 forintért

Détshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között.I.közl.198.o.

Az Egri Máz.Évkönyve.I.Eger,1963

Kassa

Bakai ötvös György, 17. sz.

Arch.Közl.1899. XXI. 232

Kassa

Ötvös György, 1572

Arch.Közl.1899. XXI. 189

MDK

György mester, pecsétmetsző 1344

Dercsényi: Nagy Lajos kora.

MDK

György festő

Eperjes 1489.

Muz. Kvt. Ért. 1917. 91.

MDK

György, kőfaragó

Kassa. 1549-1561.

1554-1561-ig közgyülési tag.

Kenény Lajos: Kassai építőmesterek. Renaissance-kor-
MMM Közl. 1904. évf. 78.l. szak.

28 kötet, 3. füzet

MDK

György kőfaragó és János barát

A kolozsvári templom épitésze és szobrásza, egyesek nekik tulajdonitják a szegedi ferences templom 1494 után készült alakját.

A magyarországi müvészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 241.l.

MDK

György kőfaragó és János barát.

Nagy Zoltán müve:Szépmüvészet,1944.

A magyarországi müvészet története I. 261.l.
Bpest,1961.II.kiadás.

M.D.K.

György, kőfaragó

a kassai városi jegzőkönyver tanusága szerint a szentvérfalvai (később Kassa-Béla-i) templom restaurálásán működött közre, melyet János Albert lengyel király hadai a XV. sz. végén feldúltak.

Kemény Lajos: Kassai épitőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, Bp.
1904. 38.köt. 43.old.

~~M.D.K.~~

M.D=K.

Görög, kőműves

43

a kassai városi jegyzőkönyv szerint a szentvérfalvai (később Kassa-Bélai) templom restaurálásán működött közre, melyet János Albert lengyel király hadai a XV. sz. végén feldúltak.

Kemény Lajos: Kassai épitőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, Bp. 1904. 38.köt. 43.old.

M.D.K.

György, kőfaragó

1548-1561-ig műkődik Kassán és 1554-1561-ig tagja a városi körgyűlésnek.

Kemény Lajos: Kassai épitőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, Bp.
1904. 38.köt. 78.old.

GYÖRGY kőfaragó (Georgius Lapicida)

KOVÁCS András: **Kolozsvár, A Farkas utcai református templom.** Sepsiszentgyörgy, 1993 (Erdélyi müemlékek, 3.) 3-4.p.

Neje Magdolna végrendeletében szó van (1531) a főoltár-ól. Ide temették férjét is, valószinü, hogy szerepe lehetett a templom belső diszitésében

császár feleségének, Theophanu bizánci hercegnőnek nevezetes hozományával kerülhetett nyugatra. Talán ugyancsak bizánci közvetítéssel kerültek Quedlinburgba az Egyiptomban uralkodó fatimida dinasztia körében készült hegyikristály tárgyak is. Nagy becsüknek tanúja többek között a magyar koronázási jelvények egyike, a jogar kristálygömbje is (csak a párhuzam teljességéért kívánkozik ide: ugyancsak legvalószínűbben a XII. század végén készített, filigrános foglalatban). Azon az ugyanez idő tájt készített ereklyetartó ládikán, amelyet a helyi hagyomány I. Henriknek tulajdonított, egy igen kiváló X. századi észak-itáliai elefántcsont tárgy lapjait egyesítették egy valószínűleg Köln környékén rozmáragyarból faragott hordozható oltár két reliefjével. A foglalatot gazdag filigrános lemezek, drágakövek és préselt, alakos reliefek alkotják.

Ennél is nagyobb azonban a legalább újra felhasznált töredékeikkel képviselt tárgyak száma. A Samuhel-evangeliárium fedelét drágaköveken kívül ugyancsak foglalatba helyezett különféle eredetű, rekeszzománcos lemezek díszítik, köztük bizánci eredetűek is. A ritka, Ottó-

GYÖRGY kömüvew

KOVÁCS András: Kolozsvár, A Farkas utcai református templom. Sepsiszentgyörgy, 1993 (Erdélyi műemlékek, 3.) 6-7, lo-11. p.

Kurlandi mester és két társa épitették a hajó ma is álló boltozatát 1641-42-ben

ténész akadt az Esterházy-család ausztriai levéltárában (Eisenstadt, Forschtenstein), s ismeretüket neki köszönöm. E dokumentumokból tudjuk, hogy a kismartoni temetkező hely egy alsó és egy felső kápolnából állt, s hogy a felső kápolna félköríves falfülkéit Esterházy Pál, Esterházy Orsolya, Esterházy Ferenc és Thököly Kata párnán térdelő, aranyozott faszobrai töltötték ki. Ezekkel tartjuk azonosnak a Magyar Nemzeti Galéria szobrait (az egyiken aranyozás nyomai!), ezeket szánta a megrendelő Esterházy Pál a maga és családja síremlékének. Tehát nem azt a két, ma is a kriptában álló kőszobrot, amelyet hat évtized óta annak tulajdonítanak. E két, szintén térdelő beállítású síremlékszobor ugyanis a faszobroknál fél évszázaddal később készült, s nem Esterházy Pált és Orsolyát, hanem Pál nádor unokáját, Pál Antalt († 1762) és feleségét Lunati Visconti Máriát ábrázolja. Ám ennek vizsgálata, (miként azé is, hogy a faszobrok egyike valóban Esterházy Orsolyát – Pál nádor első feleségét – ábrázolja-e, mint ahogy a felirat jelezte, vagy mégis inkább – miként Aggházy Mária feltételezte – Thököly Évát, a síremlék készítése idején Pál nádor feleségét) még jobban szétfeszítené e katalógustétel kereteit. Mindegyik szoborfülke alatt az ábrázoltra utaló vörösmárvány felirat állt, ugyanolyan, mint amelyen a kápolna 1702-es felszentelésének dátumát is megőrizte. Szobrok voltak még a kápolna hátfalán is, Pál gyermekeinek – Miklós, László, Mihály és Gábor szobrai – amelyek azonban nem maradtak fenn. Az alsó kápolnában állt Pál nádor (ma is meglévő) szarkofágja, amelyre a felső kápolnából a padlózat rácsos nyílásán át le lehetett tekinteni. Mindkét kápolnában Mária-oltár állt. Lent az Angyalok királynéjának, fent a Fájdalmas Máriának szentelve. A felső kápolna falfülkéiben az „örökimádás" gesztusával térdelő Esterházyak tehát a halott fiát siratő Mária felé fordultak, s önmagukat is Mária oltalmába ajánlották. S nem csak életükben, de halálukban is. Esterházy Pál sírkápolna-terve, egész ikonográfiai rendszere szervesen

MDK

György, ácsmester

A pollát S. által tervezett renovált kápolna ácsmunkáit fejezte be. 1556.

Areh.Ert. 1897. 44.l.

MDK

György mester **szobrász**

1402. okl.eml.

Csatkai E: Soproni szobrászat. Magyar Művészet, 1928. 7.sz. 538 l.

György MDK

azaonos Szegény Györggyel. XVI. sz.

Szépmüvészet 194o. 75,76.o.

M.D.K.

Görög, maurer

1394-1408 között, a városi jegyzőkönyvek tanúsága szerint. Kassán működött.

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1904. 38. köt. 41. old.

MDK

György és Márton kolozsvári szobrászok

Balog Jolán müve:M.és Gy. kolozsvári szobrászok.
/Cluj-Kolozsvár,1934./

A magyarországi müvészet története I.
Bpest,1961.II.kiadás. 261.l.

MDK

György mester, Tübingából

20 köfarag ólegény élén Budán müködött. XVI.sz.

Horváth Henrik: Budai köfaragók és köfaragójelek, Bp.1935. 32.1.

~~Győrgy~~/ György ....

építész

MDK

A Boráros téri /Petőfi-/híd alépitményét Zsigmondy Béla és a Fábián, Somogyi, György cég épitette. A híd 1937 ben készült el.

72.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. század beli magyar hidépités története. Bp. 1960.

~~Gyönegy~~ Gerhő M.D.K

Balogh Péter c. Népét litografálta
Weber Henrik – 1860

Gerni, A megy. köraj. 1960 215

György mester ács M.D.K.

Pesti ács

1506-ban Egerbe hivják

Pétery Mihály: Munkások és mesterek az egri vár építésénél 1493 és 1596 között

Az Egri Múzeum Évkönyve 1964. I. Eger- 1964. 191.1.

mdk

György és Gábor ácsmesterek

fedték be a nagy tűzvész után az Erzsébet templomot, a többi sérült templommal együtt. Természetbeni juttatáson kívül 207 frt. készpénzt is kaptak munkájukért a v. fanácstól.

Mitalik József. A Kassai Szent Erzsébet Templom
Bp. 1912.

70. l

György mester asztalos M.d.K.

1553-5-b en havi 2 forint készpénzt, évenként 4 forint értékben 8 sing posztót , továbbáellátást kap

Bétahy Mihály: Munkások a mesterek az egri vár épitkezésein 1495 és 1596 között

Az Egri Muzeum Évkönyve 1964. I. Eger- 1964. 199.1.

Gyöngy mester asztalos M.d.M.

György mester asztalos M.D.K.

1561. év végén meghalt.meghalt

tshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épit-
zésein 1493 és 1596 között

Egri Museum Evkönyve 1964. Eger-1964. 198 .l.

György (Jörge), Kőfaragó, építész, 1464.,

Szepesszombat.

György MDK

Eperjesi festő, 1493-ban 23 forint munkadij miatt a krakkói Wlodarsch Lőrinc pereskedett vele, a perben Péter festő tanuskodott. /Tóth S.: Sáros vármegye monográfiája. III. Bp.1909-1912.720-721.l./ 2

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei Bp.1955.88,203.l.

György mester MDK

festő,1397-1398 között Kassán élt.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.
Bp.1955.36.l.

~~Györgyxxxxxx~~

ÖTVÖS GYÖRGY - "Goldschmied Georg" MDK
aranymüves

szül. 1630 körül,
megh. Pest, 1700. márc. 7.

Belv.Lib.Def., P.tjkv.I.k.85.f.

György MDK

Eperjesi festő, neve 1521-ben fordul elő

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.Bp.1955.143.l.

György MDK

Kassai Tamás képiró tanitványa, 1516-ban Losonczy Zsigmond orvosának dolgozik.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.143.l.

Görög, szobrász

M.D.K.

1469-ben nyert polgárjogot Kassán.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai

Akadémiai Kiadó, Bp.1967. 59. old.

M.D.K.

Görg, asztalos
(Georg Dyschler)

az 1500 körüli években szerepel a nagyszebeni adójegyzékekben.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai Akadémiai Kiad-+ Bp.1967. 59. old.

M.D.K.

Görgi nevű orgonakészítő

1503-ban szerepel a bélapát-falvi cisztercita kolostor iratainban, ahol feljegyezték, hogy egyszer 4 forint 50 dénárt kapott az apátfalvi orgona készítéséért, egyszer pedig 5 forintot a háromkuti apátság orgonájával kapcsolatos munkáiért.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 524. old.

György, kovácsmester

Sopronban 1524-ben a közkutak épitésénél jul.és augban dolgozott. 112.old.79.jegyz.

Molley Károly: Sopron XIV.századi városképének vizsgálata. A Fabricius-ház története/kb.50-1530-ig/.97.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XVIII.1961.Sopron

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

György kannagyártó

óntömester Melkből Kassára pár-
mazott; 34 évvel korábban Pál kassai
kannagyártó és harangöntőnél dolgozott.

Weiner Mihályné: Ónművesség, Buda-
pest, 1971.

221

M.D.K.

György, asztalos (Jorg Tÿsseler)

1478-ban szerepel a nagyszebeni adójegyzérben.

— Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai Akadémiai Kiadó, Bp.1967. 59. old.

M.D.K.

Győr, képfaragó

feltehetően azonos azzal a Győr mesterrel, aki 1469-ben nyert Kassán polgárjogot.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai

Akadémiai Kiadó, Bp. 1967. 95. old.

György, kőmíves

1379-ben Sopronban féltelkes háza volt. A "kötél" utolsó háza. 7.old

Mollay Károly: Sopron ~~XV~~ XIV. századi városképének vizsgálata A Fabricius-ház története/Kb.50-1530-ig/ 1.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XVIII. 1964. Sopron

György, kőmüves

A soproni 1379-évi telekkönyv szerint a belváros 5. kwrületében félháza van. 115.old

Házi Jenő: Az 1379.évi soproni telekkönyv. 105.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XII. 1958. Sopron

M.D.K.

György, egri asztalosmester

1553-1561 végéig állott az egri vár szolgálatában. „Nagy művészetű ember", ezt az ágyakhoz való dolgokhoz is ért

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 321. + 335 old.

GYÖRGY gombkötő. Egerben 1693-ban irják összesze a görögkeleti rácok és családtagjaik conscripciójában, ahol mint „Bey den Knöpfmacher Georg 7" fordul elő.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

MDK

György mester, [köparagó, építész? szobrász?]

„Zsigmond 1418-ban Augsburgban felfogadta György köparagó mestert 20 segédjével."

Aczél Korách Tamás: Köparagó János mester
Buda első főépítésze 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. ápr. 13.

M.D.K.

Görgy kőfaragó (lapicida)

felesége, Margit asszony Kolozsvárott 1531-ben, kelt végrendeletében a kolozsvári ferences templom egyik kápolnájában álló rongált Szent Fabiánt és Szent Sebestyént ábrázoló képének kijavítására 2 forintot hagyományozott.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai

Akadémiai Kiadó, Bp.1967. 94. old.

MOK

György könnöcs, (1478-körül)

a szentvérfalvai - ma Kassa-Béla

templ. restaur. dolgozott.

MMÉE Közl. 1904, 38 k. II. füz. 43. l.

Kemény Lajos: Kassai ép. mesterek.

MDK

György, maurer (1394-1498)

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek. – MMÉE Közl. 1904. 38 k. 6. füz. 6 l. 41.

MDK

György kőfaragó, (1478-körül)
a szentvérfalvai - ma Kassa-Béla
templ. restaur. dolg.

MMÉE-Közl. 1904, 38k. II. füz. 43. l.
Kemény Lajos: Kassai ép. mesterek.

György MDK

kőfaragó

1489-1494

A kolozsvári Farkas utcai templom szobrásza.
A szegedi ferences templom/1494/ is szóba kerülhet...

Magy.Müv. Tört. I. / Szerk. Dercsényi/ 227.o.

György mester asztalos M.D.K.

1553-1561 végéig várnak állandó alkalmazásu asztalosa.

Német származásu. / számadásokban Alcz-nak Alch-nak tehát ácsnak is neveznek/

Az 1554. évi számadás szerint nagymüvészetü ember, aki ágyukhoz szükséges dolgok, szobákba való butorkkészitéséhez egyaránt ér

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között

Az Egri Muzeum Évkönyve 1964. Eger-1964. 198.1.

M.D.K.

M.D.K.

Gyöngy kőfaragómester

1464 jun. 1. hepesnombat.

Levelében a bártfai kl. Egyed tpl. ban levő boltozat építéséről ir. Említi, hogy ő építette Löcsén az iskolát, a kórházban egy templomot, Késmárkon a városházát, Leibiczen pedig egy kép tornyot.

Iványi: Bártfa levéltára. Bp. 1910. 235.

MDK

György kőfaragó

Iványi Béla dr: Eperjes középkori kőfaragói és szobrászai. Muz. és Könyvt. Ért. 1917. 4.füzet.

239 l.

György /Jörg der Unger/ bécsi selyemhimző 1395

Gentmagymüvausztrx ~~xxxx~~ lo l.

György ácsmester

Kemény Lajos: A kassai Szt.Erzsébet egyház történetéhez. Arch. Ért. 1897. 44 l.

György /Gorig an dem Neusidel/ szücs 135o

Gentmagymüvausztr 8 l.

György kőmüves mester

Iványi Béla dr: Eperjes város középkori épitkezései és épitészei. Muz. és Mönyvt.Ért. 1918.

124 l.

MDK

György fazekas mester

kályhákat rakott a győri káptalani vendégtogadó 1522-ben történt átalakítása - ill. tatarozásakor.
(Bedy Vince dr.: A győri székeskáptalan története, Győr 1938.)

Borbíró-Valló: Győr, Bp. 1956.
87-88., 301. l. 46. l.

György

MDK

kolozsvári szobrász

már bronz-szobrászattal is foglalkozott.

Balogh Jolán: Bakócz kápolna. 42.o. és 56.o.166jegyz.

V.Ö.Balogh Jolán: Márton és György kolozsvári szobrászok. Cluj-Kolozsvár 1934. Erdélyi Tudományos Füzetek 71.sz.

MDK

György /Szegény György/

Mihalik Sándor: A raguzai dóm szegedi ereklyéje.
Szépmüvészet. 1940, 3.sz. 76 l.

MK

György ötvösmester

Mihalik Sándor: A raguzai dóm szegedi ereklyéje.
Szépművészet. 1940. 3.sz. 75 l.

Fr.György pálos épitész
zalamegyei tüskevári kolostor

Pámer László S.J: Pálosaink a művészet terén. Katholikus Szemle. XXXI.k.6.f. 1917.jun. 504 l.

György 1397-1398. kassai képiró

Kenény Lajos: A kassai képirócéh. Művészet, 1909.

253 l.

György képfaragó, 15o1

Kemény Lajos: A kassai képirócéh. Művészet, 19o9.
254 l.

György kőfaragó

Muzeumi és Könyvtári Ért. 1918. III.évf. 1. füzet.
Iványi B: Eperjes középkori kőfaragói és szobrászat.
28 l.

György, besztercei ötvös MDK

1440-ben és 1449-ben olvasunk róla

260.o.

Entz Géza:Művészek és mesterek az erdélyi gótikában.
KelemenEml. 249-264.o.

M.D.K.

György építőmester

Kismárk városháza 1461.

(repr.)

Ajánlat a sz. Egyed t. szentélyiner

boltozat-javitására 1464.

Bruckner Győző: Kismárk szab. kir.

város műemlékei kperjes 1908. 76–77 l.

re D. L.

György (Eothues) ötvös

1591. Szombathely. Tizedet pizet.

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 179. l.

Művért. 1953. 1–2. sz.

H. D. L.

György (köthwes) ötvös

1586
1587 Szombathely

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltár
adatok az ötvösök történetéhez főleg a x
XVII. században 179. l.
Művért. 1953. 1-2. sz.

re. D. L.

György aurifaber

1526-1530. szepesi polgár

Domanianovszky S.: A szepesi városok arú-megállító joga Oklev. 52. és 56. sz.

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI-XVII. szár Zadban 179. l. Művért. 1953. 1-2. sz

K. D. L.

György (Ethreus) ágvös

1503. Székesfehérvár

Horváth Tibor adatai: Ismeretlen évszámú adatok az ágvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 179. l.
Fejérvár. 1953. 1–2. sz.

M. D. C.

György (Ötvös) ötvös

1659-74. Rohoncon ötvös, 1674-ben Szombathelyre leköltözik át.

Horváth Tibor adatai: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI-XVII. században 178. l. művét. 1953. 1-2. sz.

DE. D. C.

György (Lotives) ötvös

1576 Kőszeg

Horváth Tibor Lajos: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösség történetéből Kőszeg a XVI–XVII. században 178. l.

Levéltár. 1953. 1-2. sz.

M. D. K.

György építőmester

Lőcsei iskola
Lőcsei zórház temploma
Leibici szép torony
Szepesszombat szeptély
Kismárk városháza

Bruckner Győző: Kismárk szab. kir. város
műemlékei. Eperjes. 1908. 47. l

György Alajos

Pesneczky Géza: „Beszélgetés bélyegművészetről és képzőmű vészeti bélyegekről".

Magyar Nemzet, 1967. IV. 28.

MDK

György Alajos, ~~1821-63~~xc 1821-63.

Géo-Charles: L'art hongrois... Courrier Graphique 1948. okt. sz. 39.1.

György Alajos

"Régi és uj szépségek" cimmel /yk./ az Ernst Muzeum kiállitását ismerteti az "Irodalom és Müvészet" c. rovatban.
Némi képet ad az angol és a francia festészet utjáról, majd megemliti a XVIII. XIX. XX. század pikturáját külföldön és itthon, de nevek emlitése nélkül. Kivételt képez az a négy "tehetséges magyar müvész," akiket megnevez: Barabás Miklós, Brocky Károly, Györgyi Alajos és Borsos Mihály. Ezek a müvészek, még szerény keretek közé szoritva is, mindig igaz müvészi értéket tudtak adni.

ÉLET, Bp. 1913. május 11. V. évf. 19. sz. 617-618. lap.

GYÖRGY ALBERT
szobrászművész

Almási Tibor /lejegyezte/:
A szobor nem disztárgy... Beszélgetés György Alberttel.

Uj Élet, XXV.évf. 1982. 15./569./sz. 17.old., képpel.

György Albert

Gyöngyösi Gábor:

Szobrász bemutatkozás./GYÖRGY ALBERT szatmári kiállitásáról./

Utunk, XXXIII.évf. 18./1540./sz. 1978. május 5. 7.old.

GYÖRGY ALBERT

Ágopcsa Mariann:
GYÖRGY ALBERT szobrai.

Utunk, XXXIV. évf. 35. /1609./ sz.
1979. aug. 31. 7.old. képpel.

GYÖRGY ALBERT

GYÖRGY ALBERT szobraiból kiállitás nyilt a nagyváradi Müvészeti Galériában. /rövid hir./

Utunk, XXXIV.évf. 42. /1616./ sz. 1979. okt. 19. 8.old.

György Albert, szobrászművész

Egyre mélyebbre sülyedünk az új romániai magyar szobrászattal szembeni adóságainkban. Ilyenyészett névsor, idő- és értékrendi szempontok nélkül: Benczédi Lili, György Albert és a többi művész.

Bonner Zoltán: Korondi Jenő + 1 nemzedék.
Utunk, 1981. júl. 24. 7. old.

György Albert szobrász

Boros Judit: Egy kiállítás szobrai

Művészet, 1983. április

György Albert

György Albert romániai szobrászművész kiállítása szeptember 28-án, pénteken este hétkor nyílik meg a Fiatal Művészek Klubjában. A bemutató október 5-ig tekinthető meg.

◆

Magyar Nemzet 1984. IX. 27.

György Albert, szobrászművész

Chikán Bálint: Vázlat egy csoportképhez (I) Körkép a romániai magyar képzőművésnekről.

1 György Albert: Napfogyatkozás, bronz, 36 × 20 cm, 1983

1



Művészet, 1987. július, 2-old.

GYÖRGY Albert

György Albert és Baróti Ádám figurativ bronz szobraikkal nem a Brancusi féle tojáshoz, mint ősmotivumhoz, hanem az archaikusan redukált emberi testhez, mint művészettörténeti alaphoz nyulnak vissza. A terrakotta plasztika gazdag lehetőségeit Bocskai Vince két érzékeny, pszichologiai jellemzést adó portréja érzékeltette. Ezek a művész nagyszerü emberismeretéről, mintázási készségéről tettek tanubizonyságot.

Irja:

Chikán Ádám. Médium. Képzőművészeti kiállitás Sepsiszentgyörgyön. = Jelenkor, 1983/1. 85-86.p.

GYÖRGY Albert *112, 122, 145,* 66
Lövéte, 1949.
NG Képz. Főisk. Buk., szobrász
(1987 óta az NSZK-ban él.)

Banner Erdély

az életrajzirók által följegyzett,
hosszú, egész éjszakákon átivelő
yrészt a birodalom szellemi, erkölcsi
Adalbert egyéni küldetése lehetett.
isztulától keletre élő pogány poro-
észe lehetett annak, hogy ismerte
terve egyaránt jól illeszkedett a
rténő terjeszkedésébe és a lengyel
áv elképzeléseibe. Bátor Boleszláv
któl: vajon visszafogadnák-e püs-
asza egyértelmüen nem volt.
szült élete legnagyobb vállalkozá-
ereste Nyugat leghiresebb szentjei-
on Tours-ban, Szent Benedek Fleury-
mellett, Szent Mór Glandfeuil-ben

M.D.K.

György András ötvösmester

neve szerepel az 1788-évi kimutatásban a nagybányai ötvösök körött, azzal a megjegyzéssel, hogy "jómódu".

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18. Jahrhundert. Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4. 266. old.

M.D.K.

György András, asztalos legény

Veszprémi asztalos legény. Makó. +1855.III.22-ben, 55 éves korában.

Batári Ferenc: XIX. századi veszprémi asztalosok. 251m o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. I. Veszprém, 1963

György Antal

Szabad Művészet, 1948

II. évf. 10. sz. 336.o. – A habadszerve-
zet korlamányai.

Egyi etap.

MDK

György Antal, Szerencs

Baranski R.L: Főiskolánk a párisi 8. nemz.közi ...
kongresszuson. Képzőmův. Fősik. Évk. 1936/37.
1.

György Antal

Kolozsvári mulatóni

a céhbe felvették

1820 szept. 30.

Kolozsvári asztalosok

3 l.



Györy Antal

1790. tájain

Kolozsvári asztalosok

2. l.

OJSAGTERJESZTŐ VÁLLALATA
MISKOLC, HUNYADI U. 56.
TELEFON: 16-97.



Tek

Európa Film Nőnyo-Lapterjesztő
Nőnyokiadó st.,

Budapest

V. Rothermere u. 12. III

György Antal

Eger

l.

Szabad művészet

1948. 336. l.

e pengő harmine fillérről,
ámbéki templomsom látogatói
u, a M. E. O. B. által nekem
ugy a mai napon felvettem, ezen-
nyugtatom.

8. jan. 10.

Zirkellach Lőrincz.

Győrgy Antal
grafikus

Szabad Művészet
1957. 362. l.

elnök ur !

stoni Szövetség legutóbb tar -
ülésében,- Nagyméltóságodnak
ról kelt 87/1913 számu nagybe -
köszönettel vette tudomásul,
egyes intézkedni, hogy a cso-
irányzat és a kivitelre alkal-

a Nagyméltóságod kiváló tisz -
becsülésünk nyilvánitását

prilis hó 23-án

György Antal

1910/11 – 1913/14, 1920/21 II.

Ferkèpzomfoiskèvk

88. l.

György Antal
festő-rajztanár

Iván Szilárdot tanította rajzolni
polgárista korában. György Antal
Ferenczy Károly növendéke volt.

Ujvári Béla: Iván Szilárd

Ujvári Béla: Iván Szilárd
Művészet, 1971.január - 11.lap

György Antal

Fest - rajztanár. 80 éves. Kiállítás nyílik a szegedi nők klubjában.

Esti Hírlap, 1969 XI. 28. 8.

György Antal MDK

Sátoraljaujhelyen a szüreti hét alkalmából kiállitást rendeztek.

Szabad Müvészet 1948. 399.

MDK

György Antal
szerencsi festőművész

szerepelt a Rákóczi Muzeum termeiben megnyilt kiállitáson.

Ceruzarajzai: "Pincerészlet"
"Szerencs látképe"

Fokésházy Géza /Sárospatak/: "Hegyeljai tájak, hegyeljai emberek"
ÉSZAKMAGYARORSZÁG, 1957. márc. 14.

György Antal

Gy. Szabó Gyula:

Az összetartozás mélységei. - Látogatóban GYÖRGY ANTAL fafaragónál.

Falvak Dolgozó Népe. II.sor. XXXII.évf. /1584./ 43.sz. 1977.október 25. 4-5.old.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
György Árpád, amatőr fafaragó
KISALFÖLD
1983 SEP 15
1021





Küzdelem, tizennyolc tételben

Az újonckiképzés rázós hetein túljutó sorkatonák nem panaszkodhatnak. Van szabad idejük. A klub a katonafiatalok számára a társaságot, az esti tévéműsort, a játékkal, vetélkedéssel, szórakozással gyorsabban telő órákat jelenti. Idézi az otthon nappali szobáját, a szórakozóhelyek baráti társaságát, a munkahelyi és iskolai közösségeket. Mindez nincs másként *a Magyar Néphadsereg győri Dobi István laktanyájának Németh László Jánosról* elnevezett *ifjúsági klubjában* sem. Bizonyítékul talán elég annyi, hogy a győri katonafiatalok közössége az idén elnyerte a *Magyar Néphadsereg Kiváló Klubja* címet.

Régi szokás a győri Dobi István laktanyában, hogy a bevonuló fiataloktól már az első napokban megkérdezik: mi a hobbija, mihez ért, milyen csoport, milyen amatőr művészeti társaság munkájában venne részt szíve szerint.

Másfél évvel ezelőtt ugyanezt kérdezték *György Árpád* újonctól is. Az akkori beszelgetés „gyümölcsét" ma a Németh László János ifjúsági klubban láthatjuk. A kiváló klub falát másfél éves kemény munka eredményeként *kilenc négyzetméteres táblakép* díszíti. György Árpád, az ÉPFU bútorasztalosa szabad idejét a klub melletti műhelyben töltötte. Februárban, újoncként látott munkához, s leszerelése napján fejezte be művét, amelyet a búcsúztatási ünnepség előtt *Fodor Mihály* ezredes avatott fel.

KISALFÖLD IFJÚSÁG

A Küzdelem című táblakép tizennyolc jelenetből, részből áll. Találkozhatunk a faragott Árpáddal, Dózsával, Rákóczival, a végvári vitézekkel és a negyvennyolcas szabadságharc alakjaival. György Árpád egy-egy táblát szentelt az első világháború és a Tanácsköztársaság eseményeinek, s egy szimbolikus békefa zárja a sort. A kilenc négyzetméteres gözölt diófa táblakép bizonyára hosszú évekig dísze és féltett kincse lesz a Németh László János ifjúsági klubnak.

György Árpád ismét régi munkahelyén, az ÉPFU asztalosműhelyében dolgozik. Ismét felkeresheti barátait, amatőr fafaragó csoportjának tagjait a Megyei Művelődési Központ szakkörében. Keze munkája, a Küzdelem, emlékeztetőként, példaként várja a bevonuló csoportokat: a szolgálat másfél esztendeje a civil életben ismeretlen lehetőségeket nyújt azoknak, akik élni tudnak vele.

G. J.



■ A MÁV kereskedelmi üzemegysége a szállítótartályokat önrakodós autóval juttatta el a megrendelő vállalatok részére. Évente mintegy 15 ezer konténert forgalmaznak. Győr-Sopron megyén kívül Vas megyébe is szállítanak.

Huszonegy fajtából lehet válogatni

Van mit a földbe tenni

Ajánlják Rachelt és Rebekát

Hiányzik a Kleopátra

Mennyiben befolyásolta az aszályos nyár az őszi vetőmagellátást? Lesznek-e emiatt gondjai a mezőgazdasági üzemeknek? Választ adott ezekre a kérdésekre is tegnap Győrött a Technika Házában tartott tanácskozáson a *Vetőmagtermelető és Értékesítő Vállalat Észak-dunántúli Területi Központjának* igazgatója, *Horváth Béla.*

Legfontosabb a *kalászos gabona vetőmagja*, ebből az ellátás megnyugtató. A megye termelő üzemei 21 fajtából választhatnak. 6034 tonna vetőmagot rendeltek. Az újdonságnak számító MV—9-es és MV—10-es fajtákból is kínál a vállalat. Vezető őszi búzafajta az MV—8-as, ezután következik a Baranjka és még mindig számottevő az igény a Jubilejnaja—50 iránt. Kisebb az érdeklődés összesen 0,2 százaléka az összesnek. A magyar fajták aránya a külföldi fajták mellett 57,3 százalék.

Őszi árpából 853 tonna vetőmagot rendeltek a megye gazdaságai, az elmúlt évhez képest lényegesen javult a fajtaválaszték. Korábban csaknem egészében a Kompolti korai állt rendelkezésre, ma is meghatározó, de mellette kínál a vállalat MV 20-at, K 74-et [illegible]

Őszi szállításra rendeltek már az üzemek *burgonya vetőgumót*, közel 650 tonnát, Desiree, Grácia, Resy és Kleopátra fajtákat. Közel 27 tonna Kleopátra fajta kivételével a teljes mennyiséget és fajtaválasztékot szállítani tudja a vállalat, de folyamatban van már a hiányzó fajta beszerzése is, ha nem lehetséges a vásárlás, akkor helyette más fajtákról gondoskodik a forgalmazó.

A megyében *203 boltot lát el a* vállalat vetőmaggal, őszre illetve az 1984. év tavaszára összesen 1 millió 771 158 színes tasakú vetőmagot illetve kilós csoma-

György Csaba (Borgó)

Nagyborzsöny,
Petőfi Sándor u. 15. 2634

1950-ben született Marosvásárhelyen.
1980-ban végzett a kolozsvári Képzőművészeti Főiskola festő szakán.
1984–86 között tagja volt a Maros Megyei Fiatal Képzőművészek Stúdiója vezetőségének.
1986 óta él Magyarországon.
Tagja a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának.

Önálló kiállításai:
1974 Székelykeresztúr
1976 Marosvásárhely
1984 Vác
1985 Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
Kortárs Művészeti Fórum, Almássy téri Szabadidő Központ, Budapest
1986 Marosvásárhely

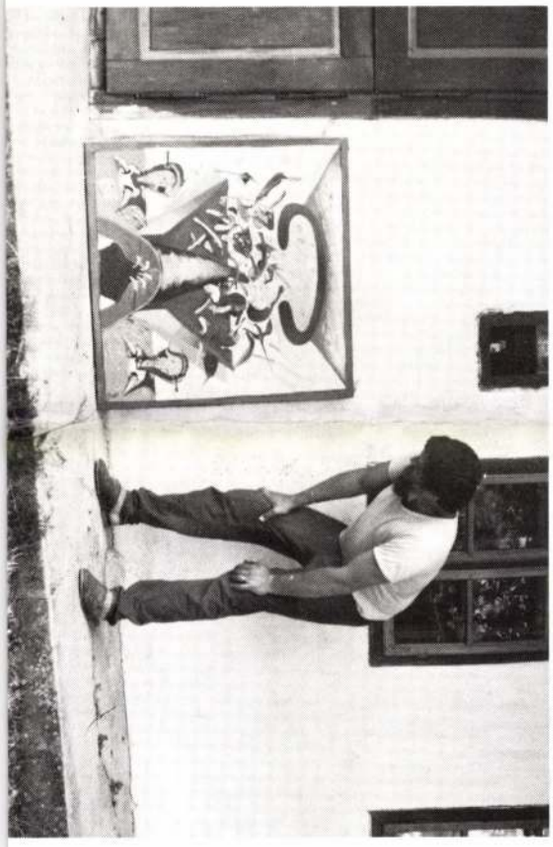

1950 born in Marosvásárhely
1980 graduates from the Faculty of Painting at he Academy of Fine Arts, Kolozsvár
1984–86 works as a leader of the Young Artists' Studio, in Maros County
1986 moved to Hungary
member of the Art Fund of the Hungarian People's Republic

One-man shows:
1974 Székelykeresztúr
1976 Marosvásárhely
1984 Vác
1985 Lajos Vajda Studio, Szentendre
Forum of contemporary art, Cultural Centre Almássy Tér, Budapest
1986 Marosvásárhely

1

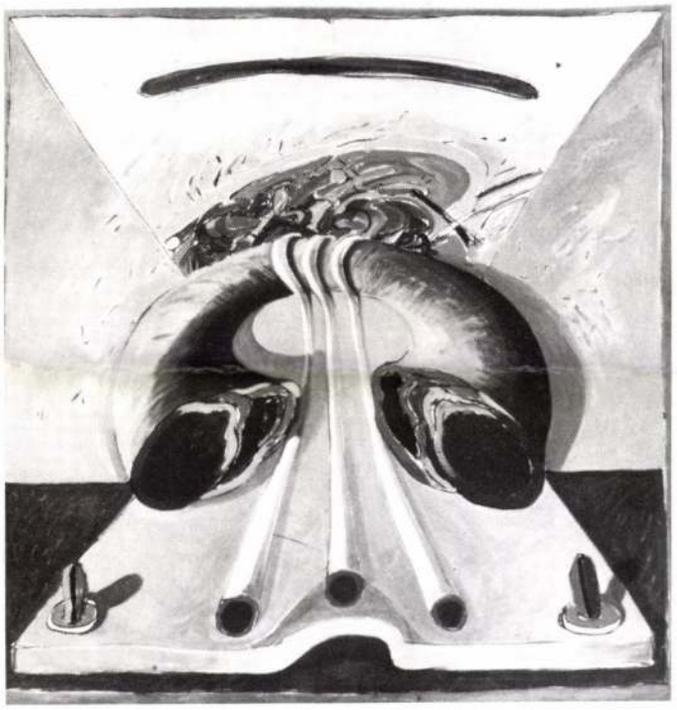

2



3

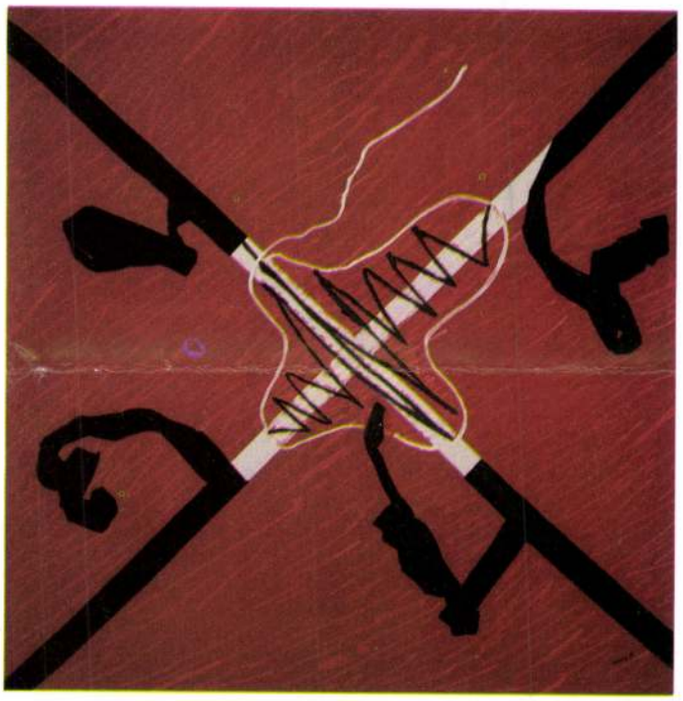

1. **Triptichon,** akril, vászon, (3x) 80×45 cm, 1987.

2. **Organikus kereszt,** akril, vászon, 100×70 cm, 1987.

3. **História,** akril, vászon, 130×120 cm, 1987.

1. **Triptych,** 1987
acrylic on canvas, 80×45 cm (three pieces)

2. **Organic Cross,** 1987
acrylic on canvas, 100×70 cm

3. **History,** 1987
acrylic on canvas, 130×120 cm

2

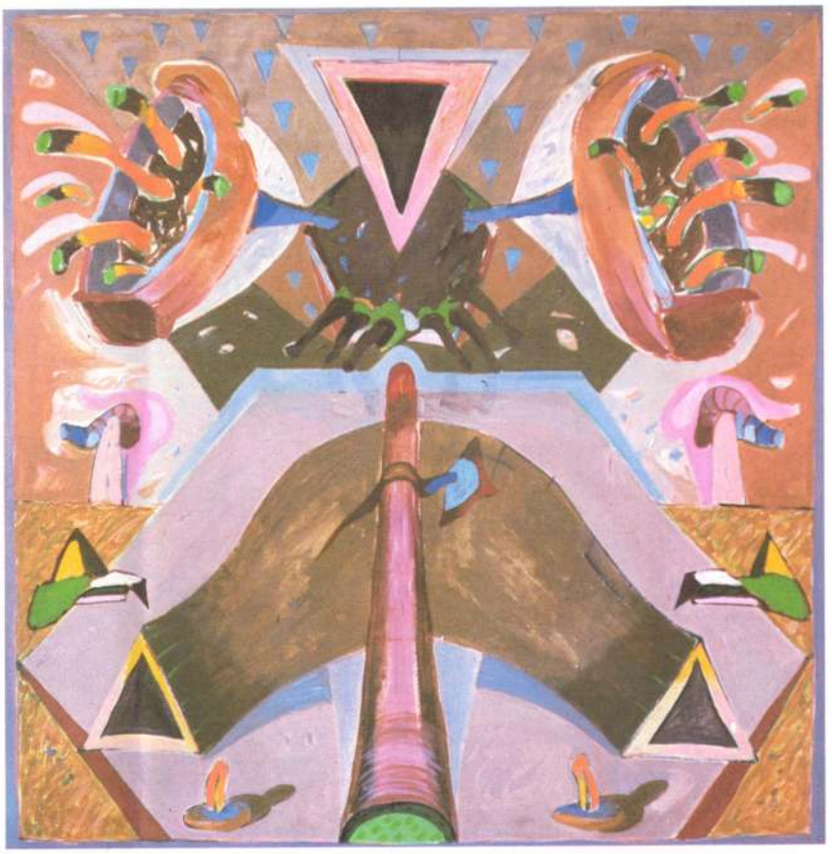

3

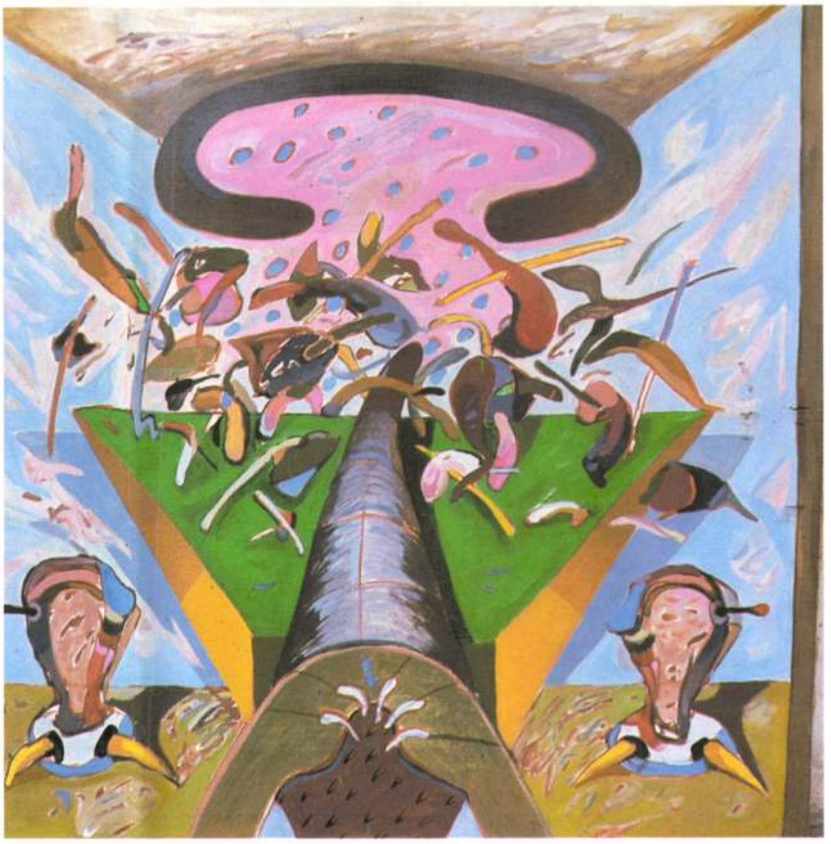

1. **„Enklitika"**, olaj, vászon, 120×120 cm, 1986.

2. **„Enklitika"**, olaj, vászon, 100×120 cm, 1987.

3. **„Borgisz"**, olaj, vászon, 100×100 cm, 1987.

1. **"Enclitics"**, 1986
oil on canvas, 120×120 cm

2. **"Enclitics"**, 1987
oil on canvas, 100×120 cm

3. **"Borgis"**, 1987
oil on canvas, 100×100 cm

Győrffy Sándor

Budapest,
Akácfa u. 47. 1073

1951-ben született Kapolcson.
1975 óta foglalkozik képzőművészettel. Autodidakta.
1977-től tagja a szentendrei Vajda Lajos Stúdiónak. Társalapítója az Art-El művészeti csoportnak, ahol filmeket készítettek és performance-okat mutattak be. Alkotásaiban a grafika, a fotó, a mail-art és a festészet eszközeivel fejezi ki önmagát.
Tagja a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának.

Önálló kiállításai:
1979 Eötvös Klub, Budapest
JATE Klub, Szeged
1980 Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
1981 Joliot Curie Klub, Budapest
1983 Bercsényi Klub, Budapest (Imreh Tiborral, Mikó F. Lászlóval, Selényi Károly Istvánnal)



1985 Fiatal Művészek Klubja, Budapest
1986 FÉSZEK Klub, Budapest
Fiatal Művészek Klubja, Budapest
Ady Művelődési Központ, Miskolc
Galéria 11, Budapest
1987 Babylonia e. v., West-Berlin

1951 born in Kapolcs
1975 starts working as an autodidact artist
1977 member of the Lajos Vajda Studio, founding member of the Art-El Group, they took some films and produced performances practises graphic, photography, mail-art and painting.
member of the Art Fund of the Hungarian People's Republic

One-man shows:
1979 Eötvös Club, Budapest
JATE Club, Szeged
1980 Lajos Vajda Studio, Szentendre
1981 Joliot Curie Club, Budapest
1983 BME Bercsényi Dormitory, Budapest (with Tibor Imreh, László Mikó F., István Károly Selényi)
1985 Young Artists' Club, Budapest
1986 Fészek Club, Budapest
Young Artists' Club, Budapest
Ady Cultural Centre, Miskolc
Gallery 11, Budapest
1987 Babylonia e. v., West-Berlin

1



György Csaba (Borgó), festő-grafikus művész

Hann Ferenc: Heraldikák. György Csaba (Borgó) kiállítása



György Csaba (Borgó): Heraldika, olaj, vászon, 100 × 100 cm, 1987. (fotó Gajzágó Jolán)

Művészet, 1988, 11–12, 2-old.

GYÖRGY BORGÓ Csaba *134*
Marosvásárhely, 1950. május 10.
IA Képz. Főisk. Kvár, festő és grafikus
(1986 óta Magyarországon él.)

Banner Erdély

Közben magyar földön tö
Egyház bölcsőjénél fonto
prágai püspök.

Szent Adalbert

Ünnepe: április 23.

956-997. április 23.

Életéről négy terjede
Prior, a Vita altera és
Gorgonius-legenda és két
ről és Szent Vencelről/
gendája és a Hartvik-fél
kellő kritikával kezeler

György Csaba festőművész

GYÖRGY CSABA festőművész válogatott alkotásaiból nyitottak meg kiállítást vasárnap Szentendrén, a Vajda Lajos Stúdió pinceműhelyében.

Népszabadság, 1985. VI. 17

György Csaba

— **György Csaba** marosvásárhelyi festőművész alkotásaiból kiállítás nyílt vasárnap Szentendrén, a Vajda Lajos Stúdió pinceműhelyében. A művész színes temperáival készült, filozofikus gondolatokat hordozó ötven festménye június 31-ig tekinthető meg.

Népszava. 1985. VI. 17.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

György Dezső

ESTI HIRLAP

1964 SZEP 9.

Az iszkaszentgyörgyi bánya bejáratánál felállítják György Dezső szobrászművész Pihenő bányász című alkotását.

György Csaba

„Gyorsulás"

– festmény- a műmellik
léten

Igaz Szó 1977/8

M.D.K.

György Dénes tanár

A Krisztián Sándor-féle szobrászség egyik tervezője, a keszthelyi muzeum részére tervezett szobráról igen nagy elismeréssel ir a kézmüvesipari kiállitásról szóló cikk.

A kézmüvesipari tárlat dióhéjban c.
Szinházi Élet. Bp. 1928. szept. 16-22. XVIII. évf. 38. sz. 118-124. l.

mdk

György Deres műépítész

tervezte a Balatoni Múzeum neo-
barokk épületét, mely 1928-ban ké-
szült el.

118. kép

Keszthely Műemlékei 1962, 139. l.

MDK

György Dénes

Wlanics Gyula siremléke

Őserő, 1938. IV. 7-8.sz. 32.l.

György Dénes épitész M.D.K.

Városmajori iskola Koós Károllyal

Preisich Gábor: Bp. városépitészének története a kiegyezéstől a Tanácsköztársaságig Bp. 1964.

133. . 1.

György Ténes épitész M.D.K.

B p. Városmajori iskola. /1911/

Társtervező: Kós Károly

Dr Kubinszky Mihály: A modern magyar épitészet kibontakozása /1890-1944/

Magyar Épitőművészet 1963/3. 12

György Mihály

pléhes. 1832-ben neve szerepel

Dj. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, 1970.

302 f.

MDK

György Dezső

rekonstruálja a Danubius kut figuráit,
jul. 1-re felállitják.

Esti Hirlap lol sz. 1958. máj. 1 3 old.

György Dénes

Építészeti terve, a Képzőm.Társ. tav.tárlatén.

N.U.932.IV.24.

Oyster Bros

György Dezső

szobrász-növendék

A Képzőművészeti Főiskola fővárosi ösztöndijainak odaitélésére alakult zsüri egyhangulag megállapitotta, hogy ösztöndijat érdemelt volna, mert alkotásai a legkiválóbbak, miután azonban a közelmultban római ösztöndijat kapott. igy a fővárosi ösztöndijban most nem részesülhetett.

Nemzeti Ujság

1935. VI. 26

György Dezső

szobrász-növendék

A Képzőművészeti Főiskola fővárosi ösztöndijainak odaitélésére alakult zsüri egyhangulag megállapitotta, hogy ösztöndijat érdemelt volna, mert alkotásai a legkiválóbbak, miután azonban a közelmultban római ösztöndijat kapott, igy a fővárosi ösztöndijban most nem részesülhetett.

Magyarság

1935.VI.26

Gyöngy Dezső, szobrász

Pihenő bányász c. alkotását

az iszkaszentgyörgyi bánya bejára-

tánál állítják fel.

— : Hír

6,

ESTI HIRLAP Bp. 1964. szept. 9.

György Elek

festőművész

Magyar Képírók kiállítása - Kossuth Lajos utca 18. alatti műtermében - képével szerepel.
Élmény a tokaji kovácslegénynek Cigándi magyar csárdása.

Magyarság
1933.IV.14.

„Égen menő szép madár"

Három fiatal alkotó *(Gyöngy Enikő, Makoldi Gizella* és *Ötvös Tünde)* közösen állított ki az elmúlt évben Debrecenben a KLTE díszudvarán, majd alkotásaikat a Hajdúnánási Művelődési Központban lehetett megtekinteni, a népművészeti alkotótábor nyitókiállításaként.

Hajdúnánáson éreztem kereknek a kiállítást, bár itt kevesebb mű volt jelen, mint Debrecenben. A kiállítótermet, egy régi tisztaszobát, apró falusi templomhajót idéző megszentelt térré varázsolták a míves munkák. A csönd volt jelen. A mindenség számtalan neszének csöndje. A formák és a színek a kezdetről vallottak: az ember eszmélésének paradicsomi koráról. Elsüllyedt emlékképek bukkantak elő, „az egész Mindenség, amelynek parányi, de szerves részei vagyunk" *(Várkonyi N.)*. A gyermekkor fogadott, az ember gyermekkora – s a ma élő valamennyi gyermeké. Gyöngy Enikő *A Nap menyasszonya* bábja, babája, Makoldi Gizella *A természet királynője* nő-, növényalakja csakúgy, mint Ötvös Tünde *Sárkányos tál*ja és a többi munka mind a világ egységét láttatta; a megtalált törvényt (kitalált helyett!) a csillagnyi másságban működő egyazon Igét.

A gyermek a régi ember hite szerint „Isten markában" él *(Ipolyi A.)*; áldás, mert magával hozza a Teremtő üzenetét, az őstudást, az adottságot, hogy illeszkedni tudjon a Mindenség rendjébe, hogy otthon érezhesse magát a világban, hogy lásson és rajzaiban láttasson is. A kiállítás alkotóinak „titka" az, hogy felnőtté válva vagy éppen átváltozóban megőrizték az őstudást, Isten markából leszállva, de kezére mindig figyelmezve (lelkükben hordozva az óvás melegét) akképpen fejlesztették képességgé az eleve adottat, akképpen nyertek nemet, nemzetséget (lettek „címeresek", mint a június végi határ, amelyben minden növény meséli, mondja már, hogy miféle – kicsoda), s lelték meg a nemzetet, hogy lelkükben gyermekek maradtak. Ezért kerülhették el, s kerülhetik el majdan is az idétlen (időtlen!) gyermetegséget, szórt világunk akaratot, kort és nemet felejtő hebehurgyaságát, a szertelenség csillapíthatatlan lázát, a „mindig mást" és „másképpen" őrületét, a viszketegséget, hogy



Ötesztendős gyermek rajza. A barna-vörös hegycsúcson égig érő fa kék törzse áll, gyermekarcú napvirág koronázza, kétoldalt szirmot bontó ágkarok. Mindez együtt: gyermeklány, fényes nőalak. Virág-világ kép. Csak az tud ilyen lendülettel rajzolni, aki ihletett, akinek valaki „vezeti" a kezét. (fotó Mózer István)

Gyöngy Enikő: Agancsos, rekeszzománc, 13,5 × 11 cm (fotó Oláh Tibor)

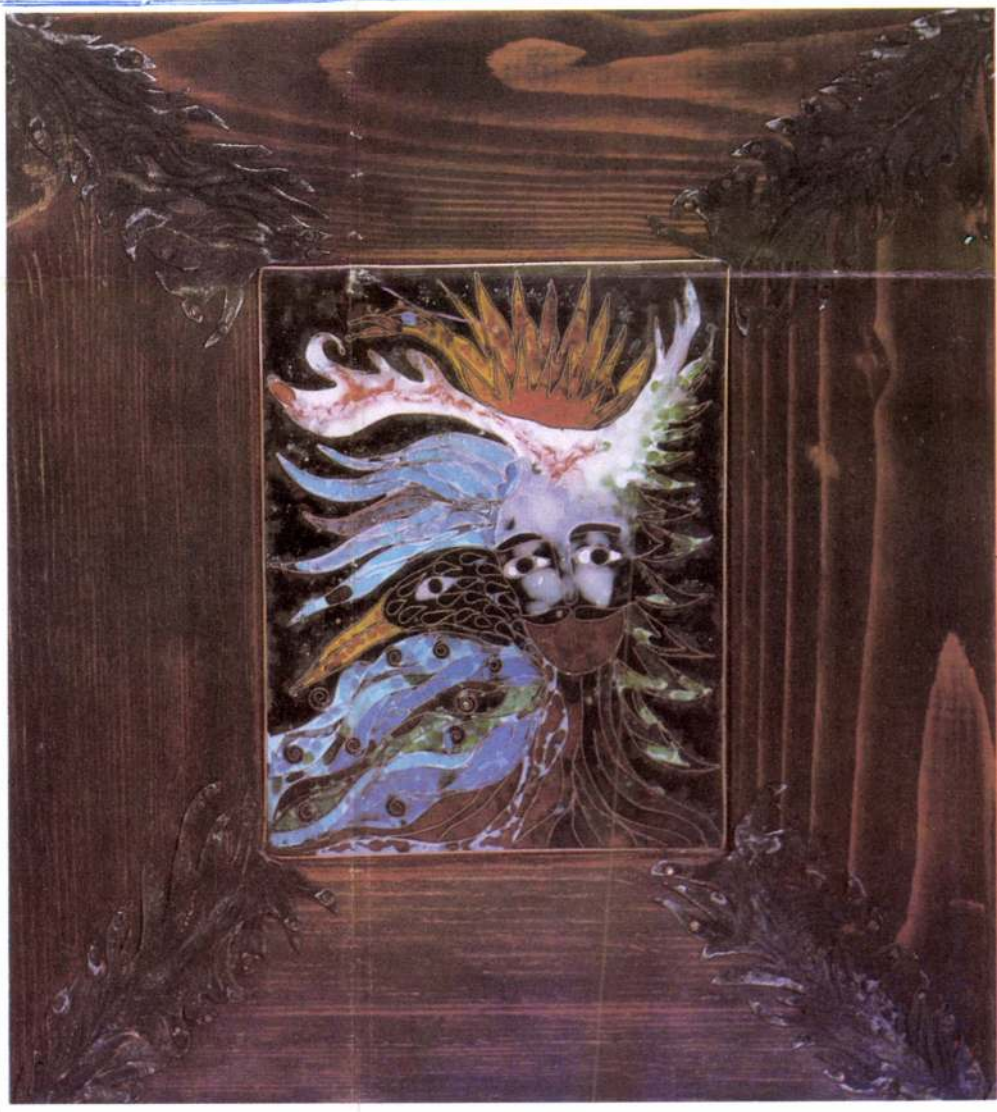

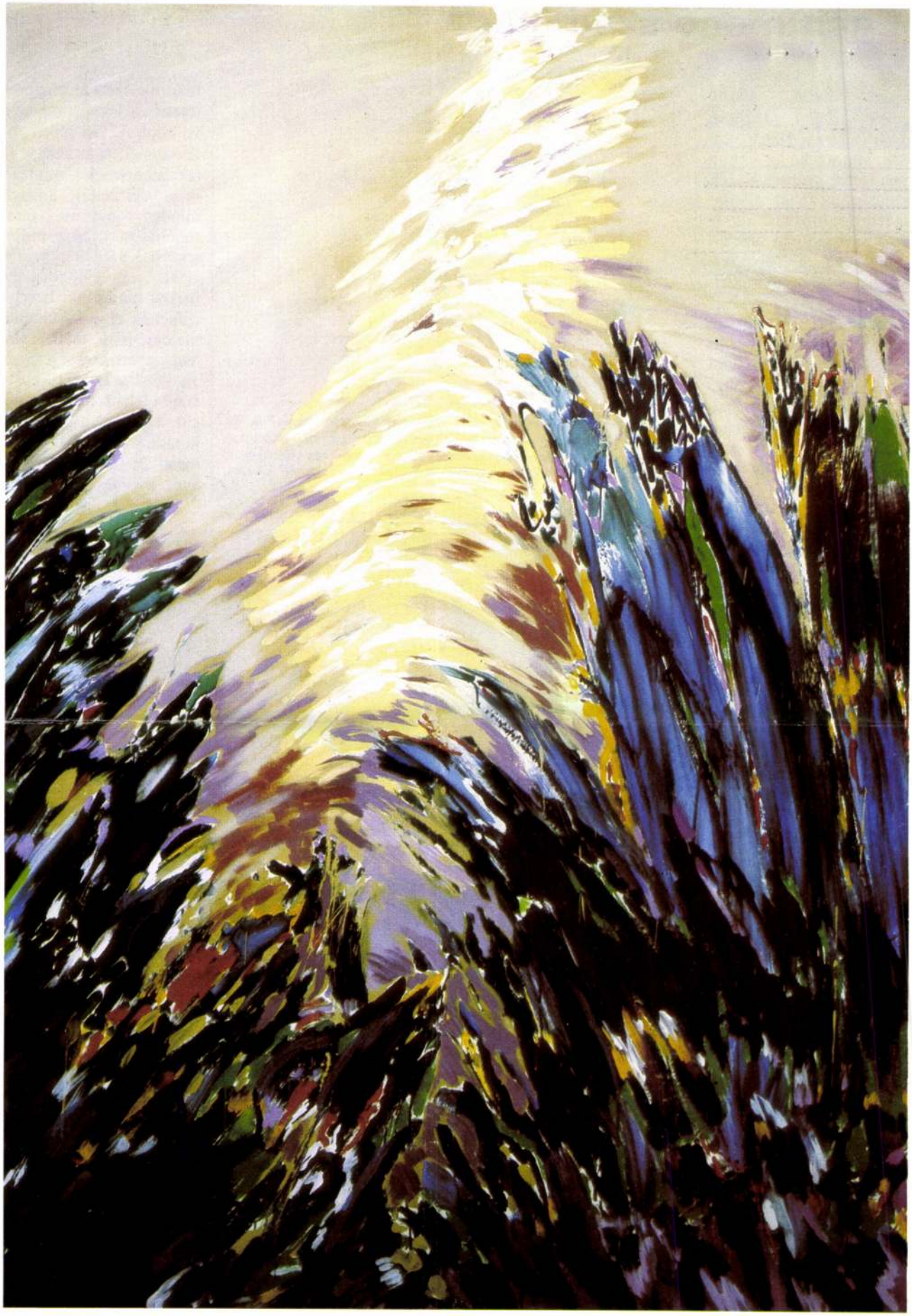

„csak én vagyok, csak én vagyok!".

Műveikben – amelyek úgy viszonyulnak a gyermekrajzokhoz, mint a virág a bimbóhoz, s úgy rokonok a természeti népek, a népművészet alkotásaival, mint ahogy a más tájon és más időben pompázó virágok hasonlatosak egymáshoz – világkép fogalmazódik. Látszólag egymástól különböző, térben és időben egymástól távol keletkezett formák szerves egysége van jelen rekeszzománcban, textilen és cserépen egyaránt – s nem összegzése mindezeknek egyetlen mű sem, hanem folytatása. Az egység jól érződik, hiszen az alkotók nem akartak meghökkenteni senkit kitalált, erőltetett és erőszakos „énmontázszsal". Nem akarták mindenáron azt mesélni, ami térben és időben megkülönbözteti őket másoktól, a más korban, máshol, a másképpen létezőtől. (A megtalált és vállalt mesterség a régtől létezők közül való mindhárom alkotónál.) Alkalmat akartak és – szándékuk szerint – akarnak adni arra, hogy bennük, általuk a mindenben működő Rend szóljon, a megfogalmazhatatlan teremtő és igazító örökkön időszerű értelem képekben mutassa meg magát. (Paul Klee szerint „a művész nem tesz mást, mint hogy áll a számára kijelölt helyen – akár a fa törzse –, és egybegyűjti, majd továbbítja mindazt, ami a mélyből benne feltör... Helyzete igen szerény. A korona szépsége nem sajátja; csak rajta áramlott át".) Ők hárman odaadták magukat feltételek nélkül – ingyen (s bátorság ehhez kell, s erő!). Föláldozták tolakvó, hangos énjüket, az izgága, fontoskodó „énkét". Így lehettek részesei a csodának, létünk misztériumának; ének helyett én-



Ötvös Tünde: Sárkányos tál, cserép, fazekasmáz, engob, ∅ 30 cm (fotó Oláh Tibor)

Páll Antal–Pállné Kovács Rózsa: Madaras, cserép, fazekasmáz, ∅ 25 cm (fotó Mózer István)



jük adatott, karakteres; kitalált, fércelt montázsvilág helyett a megtalált valóságosban élhetnek, s azt mutathatják föl hitelesen.

A tüzet érezzük műveikben (és nemcsak a tűzzománcban), az időn innen és túl támadt, de a földi létben a folyamatosságot, a „mindig élőt" idéző, életet adó és fönntartó – a korunkban megtagadott és feledésbe zuhanó – szakramentumot. Alkotásaikban jelen van, itt lehet velünk a kezdettől való: minden, ami, ahogy s eddig csak létezett, most érezhetjük; a szakadatlan folyamatot, a napok és évszakok múló múlhatatlanságát. Csak ekképpen lehet jelen, ami általános, s az is, ami csak ránk, rájuk, hármójukra jellemző. Műveikben magyar a világ a csak sejthető gyökértől mostanig; s nem azért, mert Szkítia vagy Árpád-házi királyaink korának bármely motívumát másolták, montázsolták volna, s a mában valamely honi táj népi műhelyét utánoznák, hanem mert ez belső parancs; a megtalált törvény szerint való. Műveik által magyarul szól hozzánk az Isten, az ő rendelése szerint ismerhetjük így az egy Igét.

Munkáikban úgy közvetítik a megsejtett időszerű (és nem aktualizált!) parancsot, ahogyan a legendák Szent Lászlója közvetítette népünknek. Nem törte szét a régi („pogány") edényt, csupán jelezte, hogy Isten akaratából új tartalommal, más minőséggel telítődik. Gondoljunk csak a fényes állatra, amelyet testvérével, az akkor már királlyá koronázott Gézával és kíséretével látott meg a mogyoródi dombon. „Egyszerre szarvas tűnt föl, szarvai tele égő gyertyákkal. Eliramlott az erdő felé, és lábát ott vetette meg, ahol most a monostor áll. A vitézek rányilaztak, mire a Dunába szökkent... Ennek láttára László megszólalt: bizony nem szarvas volt ez, hanem Isten angyala." Népünk archaikus imádságában ekképpen őrződött meg az időszerű parancs, a szükséges átváltozás: „Égen menő szép madár / De nem madár, szárnyas angyal."



Makoldi Gizella: Júlia szép leány, batikolt vászonfüggöny, 200 × 260 cm (fotó Oláh Tibor)

A hagyomány nemzedékről nemzedékre öröklődő láncolata elszakadt. A tudás átadásának természetes módját elfelejtettük. Oda a tüzet őrző család, a volt közösség, ha valahol mégis rálelünk – múzeumi, ásatag ritkaságnak számít csupán. A korondi *Páll Antal* fazekasmesternek, feleségének, *Kovács Rózá*nak a néprajzosok mutogatták a régi (s a még régebbi!) mustrákat. Ők ekképpen maradtak folytatói a „Tegnapnak". Nem görcsösen másolók ők, se nem népi mustrákat kreatívan alkalmazók. Róza asszony minden motívuma más és más – régit idéző új. A veresegyházi Népi Műhelyben *Kocsi Márta* népi iparművész tanítja a gyermekeknek a bútorfestést (nemcsak a technikát!). Gyöngy Enikő, Makoldi Gizella, Ötvös Tünde nyomra találásában bizonyosan szerepe van *Pap Gábor* művészettörténész előadásainak, *Kátai Mihály* festőművész tűzzománcainak (azok tartalmának és a fogalmazás módjának egyaránt); *Makoldi Sándor* festőművész, debreceni főiskolai rajztanár nevelte őket.

A korondi Páll család s az itt bemutatott alkotóhármas (és a sort még lehetne folytatni) a megtalált „kozmikus parancson" túl, azzal együtt intellektuális hatásra őrzi a gyermeklelket, teszi a dolgát törvény szerint, meséli az újat, az átváltozót régi módon (de nem régimódin).

Molnár V. József

György Ferenc I. é.

Ferképzomfoiskèvk

1933-34. 43. l.

(2472-től 2514-ig.)

György Ferenc

III. é

kanári nat

Ferk'pzomfoisk`vk

1935-36. 71. l.

A hivata



György Ferenc

IV. éves középisk.
Aranárjel -

Ferképzomfoiskevk

1936/37. 75. l.

György Ferenc

1937/38. tanév végén
középiskolai rajztanári
oklevelet kapott.
El fogadott művészet-
történeti értekezése:
A könyv rövid tör-
ténete és szépsége az 1900-as
évekig. 4-r.

Ferképzőmfőiskévk 1937/39
182, 184. l.

György Ferenc

festő, Keszthely

l. Szent Márton Céh,
Szombathelyi tav. Ezáll.
Rat. 1943.

Könyvtáramban

Csalit,
Téli táj.) vízf.

György Ferenc

festő

Keszthely

1-

Szabad Művészet

1951. 79. l-

Másolat

1958/II sz. A m. kir. államépítészeti
A vallás és közoktatásügyi minister
szám alatt kelt átirata folytán felhi-
ban eszközölt lakatos, mázoló és üveges
gyik az építkezésbe be nem folyt szak-
ól felvezendő jegyzőkönyvet kellően fel-
szükséges iratokat a mnem lékek
kiküldöttjének rendelkezésére bocsáta-
5 én. A minister megbízásából. Ro-

l liteleul.

RYB

rt

György Ferenc MDK

Gyenesi tél, vizf.

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

György Gábor

Bényi László festőművész „Mediterrán emlékek" c. kiállítását a Gák István Galériában mutatja be. A művészzel György Gábor beszélgetett.

Láttuk, hallottuk.

1984. XI. 22. Petőfi 10.45.

Gyöngy Gabriella

Megbízást kapott Gyöngy Gabriella,
hogy kérárnna faliképet készítsen
a X. Mádi uti Óvoda részere.

— : Körtéri munkák.
Művészet, 1979. január – 47. lap.

György Gabriella

Megbízták György Gabriellát, hogy a XIX. Lenin téren piro gránit mozaos díszkútját helyezze el.

—: Körtéri munkák.
Művészet, 1978. április – 45 kap.

György Gabriella, iparművész, kerámikus:

Tervezőművész a Gránit...

Kőedénygyárban.

(polgár): Díjat kaptak a fiatalok 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. márc. 19

GYÖRGY Géza festő, építőmester

felvidéki munkáiról ld.

Stefan Slachta: Magyar építészek munkássága Szlovákiában 1871-1918. = Pavilon, 2/3.sz. 1990 54 - 55.p.ill.

FELJEGYZÉS

Tamás Lászlóné gazdasági vezető

Tárgy: A könyvtár 1989. évi gya

KÖNYV

Vétel	346	db
Csere	103	
Ajándék	224	
Összesen	673	
1989 évi ny.	23.936	
Növekmény	673	
ZÁRÓ	24.609	

KATALÓGUS

Vétel	16
Csere	270
Ajándék	34

György Géza

építész

MDK

Az Erzsébet királyné emlékszobor kiviteli tanulmányterveinek elkészitésével megbizott művésztársaival együtt hátrálékos tiszteletdijuk kiutalását kérik a miniszterelnöktől. /1919 márc. 6/.

25-26.o.

Erzsébetszoborról lásd még. 23-32.o.

M.T. Képz. Íl. Bp. 1960.

M.D.K.

György Géza

Épitőművész nyerte a kassai Rákoczi emlék nyilvános pályázatát.

A kassai Rákoczi Siremlék.

Városok Lapja 1911. 11.szám. 124.old.

Az ország különböző helyeiről (Csornától Bodrogkisfaludig) képviselték a rendezvényt kisebb-nagyobb falvak, városok, és a határon túlról is érkeztek gyerekek: Erdélyből (Bethlen) és Szlovákiából (füleki középiskolások). Vannak olyan résztvevők, akik már több éve pályáznak sikerrel, így szinte „bérelt helyük" van a táborban. A „régiek" és „újak" néhány óra alatt családias légkört alakítanak ki, melyet nagymértékben elősegítenek a csoportvezetőknek „visszajáró" egykori pályázók. Megható látvány volt, amikor az egyik egyetemista elvitte 11-13 éves korú gyerekekből álló csoportját az angolkertbe azokhoz a padokhoz, amelyek elkészítésében, beállításában 6 éve ő segédkezett. Reméljük, a 40 táborlakó is néhány év elteltével büszkén mutatja majd: „Látjátok, ezt mi újítottuk meg a városvédő táborban!"

Pinczésné Kiss Klára

Lapzártakor érkezett a hír, hogy elhunyt Olaj Imréné Schönviesner-díjas okleveles építőmérnök, okleveles mérnöktanár, műemlékvédelmi szakmérnök, építészmérnök, a veszprémi Táncsics Mihály Szakközépiskola okleveles mérnöktanára, műemlékvédelmi szakmérnök.

Az ÁMRK hírei

Kiállítások

A SZIE Budai Campusán idén is megrendezték a tavaszi *Dísznövény Kiállítás és Vásár* rendezvényt 2003. április 25. és 27. között. A hagyományoknak megfelelően az *Elődeink kertjei* kiállítás sorozat keretein belül most a magyarországi reneszánsz kerteket mutattuk be.

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum, a SZIE Kertművészeti Tanszéke és az ÁMRK Táj- és Kertépítészeti Osztályának anyagai kerültek bemutatásra, melyek elméleti és gyakorkati oldalról egyaránt megközelítve, sokszínűen tárták a látogatók elé a kor legjelentősebb kertépítészeti alkotásait.

Az ÁMRK-t Kiss József (A borsi Rákóczi-kastély és a budanyéki királyi villák kert tervei) és Dr. J. Szikra Éva (Mátyás király visegrádi palota kertjének helyreállítása) képviselte.

Németh Zita

* * *

Tér és táj címmel nyílt kiállítás 2003. május 14-én az N & n Galériában, melynek célja az volt, hogy bemutassa mindazokat a területeket, amelyekben a táj- és kertépítészek – az építészek munkájához kapcsolódva – részt vesznek a környezet alakításban. A kiállított tablók az utóbbi években készült jelentősebb megvalósult park- és térrekonstrukciók, városrész-átalakítások tervezőit, új törekvéseiket, gondolataikat mutatták be.

A kiállítás tematikája az ún. szabad tér elméletre, a pár éve bevezetett tájépítészeti felosztásra épült. A tárlat részben ezeknek az új kategóriáknak megfelelően, a nagyobb terektől a kisebbek felé haladva rendszerezte a munkákat.

A kiállításon a műemléki táj- és kertépítészetet Kiss József (ÁMRK, TKO) képviselte. Kiállított munkái: Dunaföldvár – Béke tér; Nagymágocs – Károlyi-kastély parkja; Zirc – apátsági kert; Somogyvár – Széchenyi-kastély parkja és apátsági romterület; Szécsény – Forgách-kastély.

Az N & n Galéria kiállításaiból ízelítő látható a www.nagybalint.hu internetes oldalon.

Árvai Zsuzsa

Nem is tudom,
újra olvashatjuk-e Dosztojevszkijt?

NAGY GÁBOR

Bátorkodtam én már korábban fölemlegetni Fjodor Mihajlovicsot, pontosabban azt a pikáns helyzetet, mikor is a műemléki felügyelő olvasni kezdi a Mester valamelyik művét, és olyan részekre akad, amelyekben a kifényesedett könyökvédős, tintafoltos ujjú csinovnyik szembekerül önmagával, munkája értelmével, értelmetlenségével, ami aztán zavarokat okozhat a munkájában. Mert tizenegy éve, mikor a Műemléki Felügyelőségből Műemlékvédelmi Hivatal lett, létrejött az „előadó mint a felügyelő hasonmása" probléma is, ami abban rejlik, hogy míg az előadó feladata az, hogy a vonatkozó törvényeket betartsa, betartassa, közben pedig semleges maradjon, addig a felügyelő nem semleges a műemlékekkel, védi, óvja, szinte sajátjának tekinti őket, s nemcsak megítéli a terveket, de irányt is szab és persze felügyeli is, hogyan maradjon a régiből régi. Ez a két kategória most rendesen össze van keverve, ezért mondhatjuk, hogy míg az előadók felügyelnek, addig a felügyelők előadnak. Aztán, ha egy kisebb csoda folytán sikerül összeegyeztetni a kettőt, azaz egyszerre csinálni, azzal a Hivatal jár igazán jól: egyet fizet, kettőt kap.

Felhozhatnánk az elmúlt időszak kísérletét e két feladat szétválasztására a Hatósági és a Felügyeleti Igazgatóság felállításával, ami azonban a kettős vezetés problémáján siklott ki. A kettősség persze megmaradt, csak a hierarchia simult ki szép piramisosra. A felügyelő megmaradt saját tintafoltjai alatt. A felügyelő azonban nemcsak érzékeny, de makacs is. Különösen, ha olyan hangokat is hall a Hivatal berkeiből, hogy ti csak határozatokat gyártotok.

Akkor a felügyelők egy része, a budapestiek, gondoltak egy nagyot, rászántak néhány napot, és összehoztak egy kis házi konferenciát. Manapság aki kicsit is ad magára, az konferenciára jár, vagy csinál magának. Már csak magamutogatásból is. Aztán a felügyelői munka múltját és a Hivatal kapcsolatát elemző tanulmánytól a budavári helyreállításokon, az óbudai Gázgyáron, az Andrássy úton, a Gresham-palotán, az Állatkerten az Ybl-palotáig akkori ívet sikerült húzni, hogy az már éppen kezdett szivárványosodni, de szerencsére a jogászok sarkossága és az „egy év múlva úgyis jön az Építési Hivatal" bizonytalansága ezt megfelelően ellenpontozta. Emelkedett és szép volt a nap, meg változatos is, mert hol a projektor nem működött, hol meg olyan dolgokat láttunk, hallottunk egymástól, amelyek alapján nyugodtan kimondhatjuk, a felügyeleten nemcsak határozatgyártás folyik. Szóval a végén a kipirult arcok jólesően néztek egymásra, mert végül is nem oldottuk meg az alapkérdést, tehát lehet mindent ott folytatni, ahol abbahagytuk.

Nem is tudom, veszélyes dolog ez az újraolvasás, mert ebben benne van már a szándékosság. A szándékosság pedig veszélyes. És izgalmas. Izgalom nélkül pedig lehet élni, de nem nagyon érdemes.





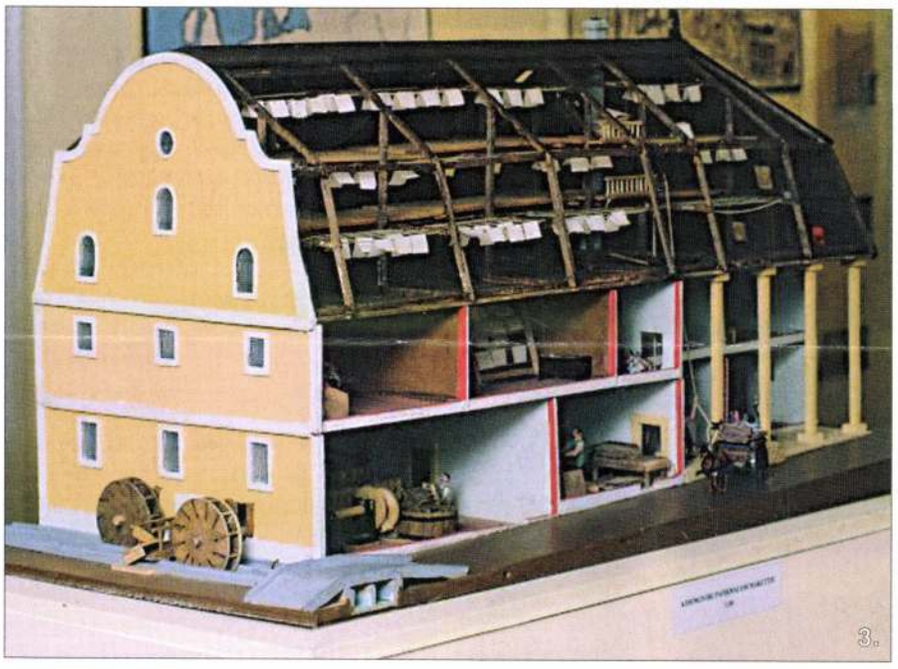

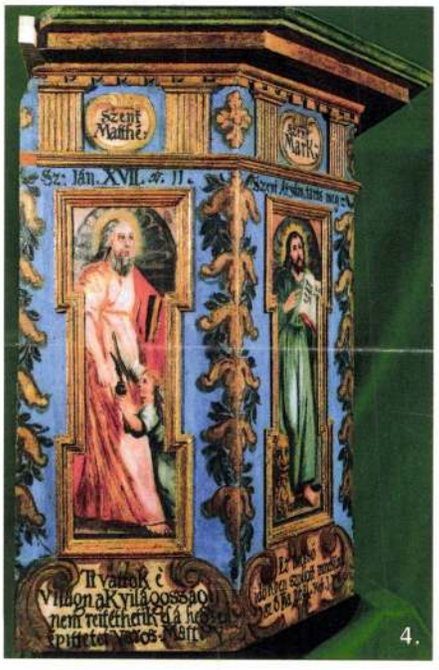



1. **György Géza: Neoreneszánsz boltozatú szalon 1872-ből**
   Fotó: Barka Gábor

2. **Vác, Nagyprépositi Palota, emeleti festett falú térsor**
   Fotó: Pataky Dóra

3. **Diósgyőri Papíripari Múzeum, az egykori papírmalom makettje**
   Fotó: Tóth Tamás

4. **Nemescsó, evangélikus templom, a szószékkosár restaurálás után**
   Fotó: Kenéz Pál

5. **Lovasberény, Cziráky-kastély**
   Fotó: Rácz Jolán

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 APR

Könyvvilág

György István
1021

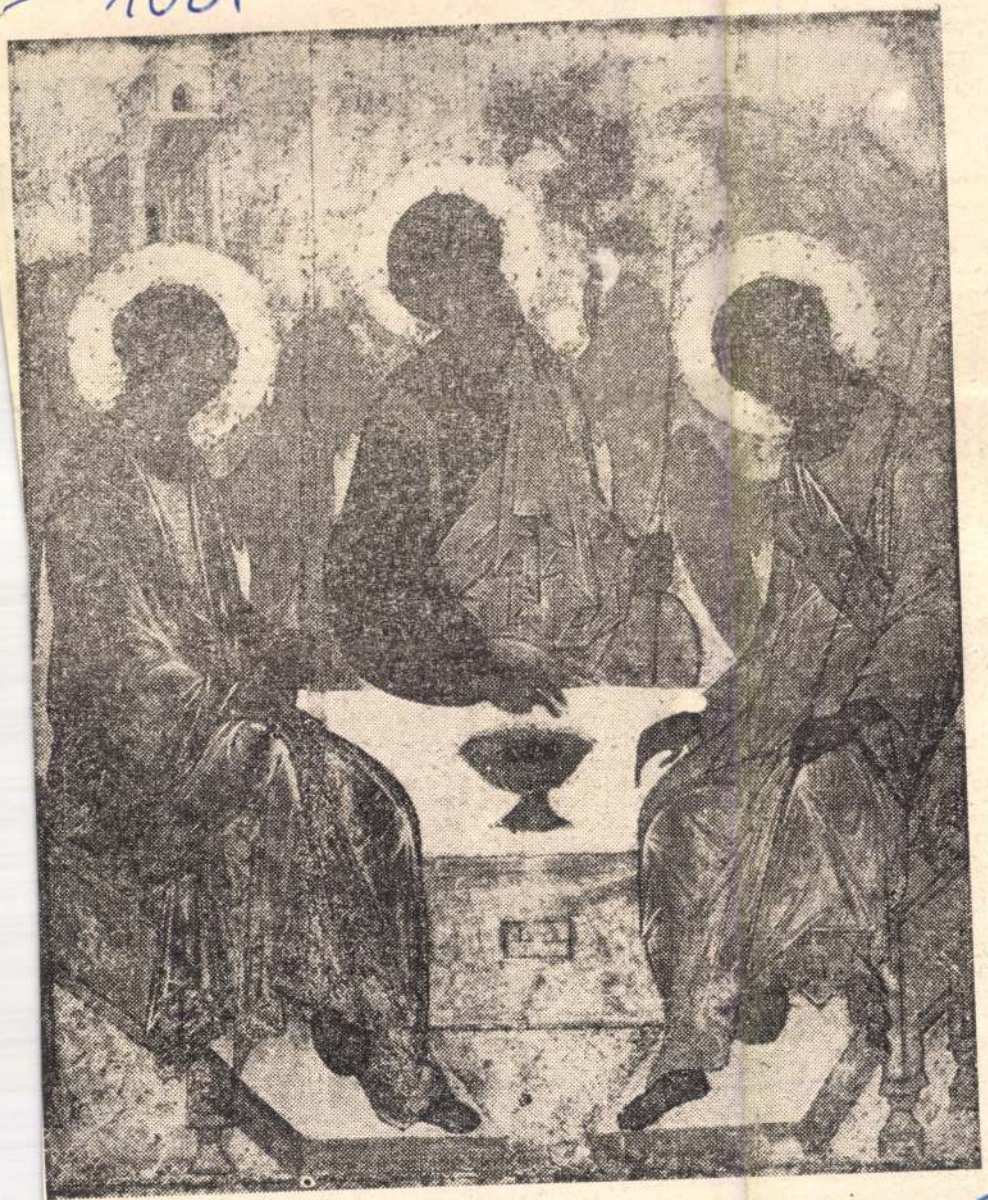

György István—Neményi Ferenc: Rubljov.
Képzőművészeti Alap. 149 oldal, kötve 240 Ft

Tévé-ovi
MRT—Minerva.
Kb. 160 oldal, kötve kb. **20 Ft**
Ha a Tévé-ovi adásai alapján készült könyv anyagát a szülők vagy pedagógusok figyelmesen feldolgoztatják és gyakoroltatják, akkor a gyerekek az iskolába lépésig elsajátíthatják a legfontosabb környezetismereti, anyanyelvi, irodalmi, matematikai és zenei tudnivalókat. A szöveget 79 rajz egészíti ki, a legtöbbnek pedagógiai funkciója van, sőt számos rajz valamilyen feladat megoldásához szükséges.

Nyelvészet

Bárczi Géza:
Nyelvművelés
Gondolat.
Kb. 160 oldal, kötve **14,50 Ft**
Sokszor találkozunk nyelvünk hagyományaival ellenkező, tehát nemkívánatos jelenségekkel. Tudomásul kell vennünk, hogy nyelvünk szakadatlan átalakulásban van, hangzása, szókincse, mondattana változik. Sorsát azonban nemcsak spontán alakulások, hanem tudatos beavatkozások is irányítják. Ezzel a kérdéskörrel foglalkozik Bárczi Géza professzor munkája.

Fischer Sándor:
A beszéd művészete
Gondolat.
Kb. 400 oldal,
+ 2 hanglemez, kötve **60 Ft**
Harmadik, átdolgozott kiadás.

Tanulmányok a mai magyar nyelv szófajtana és alaktana köréből
Szerkesztette: Rácz Endre és Szathmári István
Tankönyvkiadó.
Kb. 190 oldal, fűzve kb. **20 Ft**
A kötetben Berrár Jolán, Keszker Borbála, Simon Györgyi, Rácz Endre és Szathmári István tíz tanulmánya számol be az 196[illegible]

Rako
Esperanto olvasmányok
Szerkesztette: Benczik Vilmos
Tankönyvkiadó.
80 oldal, fűzve **4 Ft**
Második kiadás.

Dr. Serény Andor—
dr. Kaposi Tamásné—
Gergelyi Mihály:
Francia nyelvkönyv I.
Tankönyvkiadó.
588 oldal, kötve **39 Ft**
Második kiadás.

Jog

Antalffy György—Papp Ignác:
A politikai és jogi tanok története
Tankönyvkiadó.
Kb. 360 oldal, kötve kb. **35 Ft**
A mű a politikai és jogi tanok meghatározásait követően a feudális társadalom és a polgári forradalom ideológiai küzdelmeit, haladó, illetve reakciós politikai és jogi eszmekörét tárgyalja. Részletesen szól a marxista—leninista politikai és jogi ideológia keletkezéséről, fejlődéséről és mai helyzetéről.

Bihari Ottó:
Államjog
Tankönyvkiadó.
Kb. 270 oldal, fűzve kb. **20 Ft**
A könyv a magyar alkotmány legújabb módosítását is figyelembe véve tárgyalja a magyar államjogot (alkotmányjog), az állami szervezet belső mozgatóerőit, kapcsolatait, működéseit.

Éber Kálmán—Kiss Elemér:
A garázsépítés és -fenntartás jogi szabályai
Közgazdasági.
Kb. 410 oldal, fűzve kb. **33 Ft**
A mű részletesen foglalkozik a személygépkocsi garazsírozásával kapcsolatos problémákkal, továbbá azokkal az eszközökkel, mó-

gyermekgondoza
tésének hatását,
litás irányának

Bolti gazdálkod
(Útmutató boltv
Szerkesztette:
Radnóti György
Közgazdasági.
276 oldal, kötv
A mű legfőbb
könyvszerűen
gazdálkodás s
vállalat belső
máját a köny
gozza fel, hog
szakmunkáso
megmutassa
lalat tevéke
hogy a bolt
nyítás szerve
kapcsolódnak

Erdős Tibor:
A termelés
és a gazdaság
Kossuth. 292
Erdős Tibor
fejlődésének
ját állítja
pontjába.
előtt a terme
egészséges
közötti köl
Vizsgálja a
nyezőit: a be
alapok bővít
termelési str
munkaerő-ga
termelőerők
ehhez kap
színvonal és
zések korsz
közötti össze
jut a szociali
tési, korszerű
hetőségeinek
összefoglalás

Ferenczi Istv
Harangozó N
Költségvetési
könyvviteli in
rendszere
Közgazdasági

MDK

Sz. György Ilona

két héten át az esztergomi művésztelepen dolgozott.

--: A művésztelepen.

Komárom Megyei Dolgozók Lapja. 1963. jul. 17.
7. lap.

György Imre

Darwin: Az ember származása c. könyv ~~[illegible]~~ tipográfiáját tervezte

Diszcsetet kapott

A szép magyar könyv, 1961, 22 old

M. D. li

GYÖRGY István építészhallg

diplomaterve:

Bp. - Józsefváros egy részének szanálási terve

Kismarty-Lechner Gyula: A városépítési tanszék oktató munkájáról

Magyar Építőművészet 1960. 4. sz. 18. l

György István

Alkotása az Uj Szalon kiáll.-án.

Ujság, 934.V.27.

MDK

György István

Résztvett a gyermekrajzkiállításon.
A szakszervezet kulturbizottsága értékelése szerint az II. korcsoportban / harmadik és negydik osztályosok/ első lett
"Tájkép" cimü vízfestményével

—:Kik rajzoltak legjobban.
Energé, 1962. ápr 17.

György István

okl. mérnök az "Alapozás kézikönyve" c. mamba eg jik lektora volt.

dr. Gabos György k Ünyvismertető sc. Magy. Ép. ip. 1971.
11 -12. cs. 726-728. l.

GYORGY JANOS, térképész,/1804-1861/

Ulbrich könyve II.részében a Burgenlandi és környező államok községi térképei,legtöbb 1770 utan.Eredeti kézirátos,szinezett térképek.Sok vonatkozika Kismartoni Esterhazy és a vörösvari Erdody birtokokra.A térképek szerzoi legnagyobbrészt magyarok,igy György Janos is. 289.old

BENDEFY LAJOS: Karl Ulbrich:Allgemeine Bibliographie des Burgenlandes 287.old

VASI SZEMLE, XXVIII.évf. 1974. 2.sz. Szombathely

György János

építőmester

1727–28. Kolozsvár várus szolgálatában állott.

a

Birókolozsvári szilhály tefe

19. l. barok emlékei

1934

T. 1940.

ltözete mélyen kivágott báli ru-
te állóé kivágott derekú ruha
délszaki növényzet és félrevont

TKÉP.

árosilapokhoz 1868.
táv.
, Pest 1860.
ruha készitési terméből

György János

épitész

l.

Biró Erdmüv

12 i. l.

1941



György János

asztalos

1721-22.

Kistoronyban

Schuller Zwei

348, 349. l.

György János

1794.

Kolozsvári antalosok

3. l.

SZATMÁR-NÉMETI



9.

Európa kiadó hivatalig

Budapest V.

Rothemere u 12 III 2.

elkötelezettséggel nőtt együtt: itt Ónodon tanulta meg a betűvetést s olvasta előbb fennhangon *Károli* Gáspár Bibliáját, amelynek elmélyült, néma forgatását ettől kezdve élete egyetlen napján sem hagyta el. Itt eszmélt, itt telt meg szíve-lelke hittel, szeretettel. Méltó tehát, hogy *Ónod Község Önkormányzata*, a *történelmi egyházak* és a nevét viselő *Honismereti Egyesület* szoborállítással örökítse meg emlékét. A XVII. század legműveltebb és legönállóbb gondolkodású asszonyáét, aki – korabeli értékelés szerint – nem más, mint *omnium horarum homo*, azaz: *Egy ember az örökkévalóságnak!*

A Magyar Köztársaság kormánya nevében – külön tisztelettel, mint egyetlen nő tagja – hajtok fejet Lorántffy Zsuzsanna asszony szobra előtt, megköszönve példaadását.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket.

Dávid Ibolya

Képzőművészet

Lurkó a budapesti Székely Házban

– György János szobrász- és kerámiaművész kiállítása, 2000. augusztus –



„Nyomasztó, lélegzetelállító mű az 1987-ben született 'Néma ordítás'. *Szorongó visszaemlékezés a művész kivándorlása előtti időszakra." (Kristin Koschani-Bongers művészettörténész, Haigerloch)*

Kettős öröm volt számomra önálló kiállításán találkozni az Erdélyből német honba települt Lurkó, alias *György* János szobrász- és kerámiaművésszel. Jó volt visszaemlékezni azokra az évekre, amikor a kolozsvári Mátyás házban, ahol akkoriban a Képzőművészeti Akadémia működött (tanár és diák), együtt töprengtünk fontosnak és időszerűnek érzett művészetelméleti és filozófiai kérdéseken. Ám ennél is nagyobb öröm tölti el az embert, ha azt látja, hogy az egykori akadémiai hallgató időközben igazi művészegyéniséggé fejlődött.

Ez alkalommal is bebizonyosodott a „súly alatt a pálma" igazsága: kihívásokra van szükség ahhoz, hogy az ember valamivé váljon. Nemes kompetíciókra, melyek ugyanakkor azt is jelzik, ki hova jutott a művészet keskeny és rögös ösvényén kapaszkodva. Élete delelőjére érve, Lurkónak nincs miért röstelkedni.

Ízelítőt kap(t)unk a budapesti Székely Házban rendezett kiállításon abból is, hogy látja, ábrázolja e század- és ezredfordulós világ gondjait egy olyan művész, akinek nemcsak egy-két futó alkalom adatott népek és fajok kultúrájával megismerkedni. Amin természetesen nem a tovatűnő jelenségvilágot értjük, hanem a lélek kimeríthetetlen univerzumát. Egyébiránt, ha gondolatban végigfutunk az emberiség művészi önkifejezésének fejlődéstörténetén, látni fogjuk, hogy a századok alatt a nagy alkotó egyéniségek hogyan összpontosítottak a „fecsegő felszín" leírása, ábrázolása mellett (némelykor helyett) mind határozottabban a belső történések kifejezésére. Az irodalomban ezen a lélektani regény megjelenése lendített nagyot. A zenében: Mozartnál még a szépség a központi kategória, Beethovennél már a szabadság eszméje tölti be ezt a funkciót. *Mozart* égi harmóniáinak szépsége elzsongít, hallván, mennyei béke tölti el bennünket. *Beethoven* felemel és lesújt, s miközben bejárja velünk az ég tündérkertjeit és a poklok bugyrait, elementárisan dübörgi, hogy a szabadságot, mely legfőbb érték, bármi áron ki kell vívni. Mert csak a szabad élet állapota méltó az emberhez. Hasonló törekvéseknek és teljesítményeknek a képzőművészetekben is tanúi lehetünk.

Eközben a történelmi tapasztalatok, elszenvedett fiaskók nyomán egyre gyakrabban fészkeli be magát a lelkekbe a kétség: van-e értelme a tudósi, írói, művészi gyötrődéseknek? („Ment-é / A könyvek által a világ elébb?"). Lurkót is hasonló gondok nyugtalanítják. Néhány szobrán például azt kérdezi tőlünk: Mi lehet a fajon, bőrszínen, hiteken és meggyőződéseken alapuló gyűlölködések indítéka, hogyan, miként tudnánk közösen úrrá lenni a pusztító indulatokon, melyek, sajnos, napjaink emberét is jellemzik?

A kiállítás anyagát figurális és félig-figurális, kvázi absztrakt alkotásokra oszthatjuk. Az absztrakt felé hajló művek nehezebben hozzáférhetők, az elvontabb tartalmak kihüvelyezése, pusztán újszerűségüknél fogva is, komolyabb erőfeszítést kíván. Tudva ezt, a művész segítségünkre siet. Az egyik terem falán függő rajzon – párba állítva – két markáns vonal indázik. Ez az a forrás, melyből a művész, elvontabb szobrai megkomponálásához „ihletet", ötletet merített. Ugyanis az egyes vonalszakaszok egymáshoz való viszonyából születtek a kompozíciók szimbólumai. Amíg az egyik vonal nyugodtan, békésen kanyarog, a másik ideges, hektikus. Bárhogy szeretnének „egymásra találni", ez csak nagyon ritkán, s csupán pillanatokra sikerül. Jóllehet a vonalakra (melyek emberi tulajdonságokat jelképeznek) azonos vagy hasonló erők, impulzusok hatnak, a reakciók mégis eltérők. Mert merőben más a természetük a gömbölyded, sima, lágy nőies domborulatoknak vagy homorulatoknak és megint más a kemény, szögletes, határozott férfias alakváltozatoknak. De így, feszültségektől terhesen is, egységet alkotnak. A kerekded duzzadó formák és az éles, szúrós, hegyes, ékszerű alakváltozatok addig-addig keresik természetes helyüket, mígnem szoborrá szerveződnek.

Hát nem épp ilyen ezerarcú az élet, nem ilyenek vagyunk mi, emberek is? Férfiak és nők, békések és békétlenek, gyűlölködők és megbocsátók, heroikusak és alávalók… egymás ellentétei és kiegészítői, akik világba dobott magányos páriaként sóvárogjuk az Egységet, harmóniát, amitől csúful megfoszttattunk: „Óh, hát miféle anyag vagyok én, / hogy pillantásod metsz és alakít?! Miféle lélek és miféle fény / s ámulatra méltó tünemény, / hogy bejárhatom a mindenség ködén / termékeny tested lankás tájait?" (*József* Attila: *Óda*)

Ugyanezt a gondolatot sugallja *Platón* is abban az ősi görög mondában, amely szerint az addig egynemű embert – aki engedetlenkedéseivel kihívta maga ellen a sorsot – az istenek arra kárhoztatták, hogy – hosszmentén kettévágva – ki-ki féllábon ugrálva, bo-

lyongva keresse másik felét, s csak azok legyenek igazán boldogok, akik megtalálják tökéletes másukat. De nagyon kevesen vannak ám, akik végigmennek a lehetőségek útján, a többség beéri a kompromisszumokkal. Ezért olyan sok a boldogtalan ember a világon.

Tulajdonságaink – legfőbb jellemzőink. Éppúgy hozzánk tartoznak, mint az anyajegyek. Mivel az egyének és közösségek céljai, törekvései, a világszemléletek és életérzések igencsak eltérnek egymástól, az életben sokkal több a súrlódás, ütközés, konfliktus, mint az egyetértés és békés nyugalom.

Tisztesség ne essék szólván: a művészember, természetszerűen, exhibicionista: mindenképp szeretné megmutatni magát. Szentül hiszi, hogy őneki muszáj kimondani, megrajzolni, megfesteni, agyagba, kőbe, fémbe, fába álmodni a maga fájdalmait, eszméit, vágyait. S miközben ezt teszi, közösségivé avanzsálja saját gondolatait és érzéseit, az egyetemes szintjére emeli a partikulárist. Így születnek a szemet-szívet gyönyörködtető művek.

A létezés visszásságait és kiegyezéseit varázsolja groteszk egységbe, nem éppen derűs szürrealista szobrain, szoborkompozícióin Lurkó is. Figurális szobrai közül a *Gorgófej*től, az erotika milliomnyi konzekvenciáját sejtető *Skorpió szobor-kompozíció*tól, illetve a *Néma ordítás* fájdalmas látványától valósággal megborzong a látogató. A mélységes szenvedést árasztó gondozatlan fogazatú nyitott száj egy agyongyötört, földbe döngölt, végtelenül kiszolgáltatott, ám a túlerővel fájdalmaiban is farkasszemet néző egyén vagy közösség – talán az erdélyi magyarság!? – szimbóluma. Kétségbeesett jajszó és hittel elegy remény abban, hogy – meghallva a segélykiáltást – egy emberként összefogva még sikerülhet véget vetni a szűnni nem akaró megalázásoknak, méltóságunk sárba tiprásának.

Lurkó intellektuális alkat, tudja, hogy az élet küzdés. Szobrai – e küzdelem stációi – a bizonyság rá.

Aniszi Kálmán

Koncerfigyelő

J.S. Bach: Magnificat és Karácsonyi Oratórium

Közeledvén a Karácsony, hangversenytermeinkben több alkalommal is felcsendülnek a karácsonyi ünnepkörhöz fűződő zeneművek.

Talán ez idő tájt a legtöbbször műsorra kerülő mű Johann Sebastian *Bach Magnificat*ja, valamint a *Karácsonyi Oratórium*.

Az 1700-as évek protestáns istentiszteleti rendje a latin nyelvű katolikus liturgiának még számos elemét tartalmazta. A Szűz Máriát dicsőítő ének, a Magnificat gyakran felhangzott a főbb ünnepeken a prédikáció előtt. A Magnificat bemutatójára is egy karácsonyi istentiszteleten került sor 1723-ban, nem sokkal azután, hogy Bach elfoglalta a lipcsei Tamás-templom zeneigazgatói tisztét.

A műnek két változata létezik; az első változat Esz-dúrban íródott, melyben a latin nyelvű bibliai szöveg megzenésítését több német nyelvű szöveg betoldása bővítette. Ezek a toldalék-bővítmények korálszövegekre készültek, melyek a karácsonyi ünnepkör hangulatához kapcsolódtak. A ma általában előadásra kerülő D-dúr változatból Bach kihagyta a német nyelvű betoldásokat, mivel a Magnificat más ünnepek liturgiájához is hozzátartozott.

A Magnificat Bach legnagyobb remekművei közé tartozik. Hangzásvilágából külön figyelemre méltó a mű csillogása, ünnepi fénye. Ezt a csillogást fokozza a zenekar kezelése, valamint a trombitáknak szánt kiemelt szerep. A Magnificat tizenkét tételre oszlik. Kórustételek, áriák és együttesek váltakoznak a mű előadása során. A kórus és szólótételek változatossága adja meg a zenemű egyensúlyát.

Ez alkalommal a tételeket csak röviden ismertetem.

1. *Magnificat* anima mea Dominum; ötszólamú örvendező kórustétel. A bevezető kórus ünnepélyes trombitafanfárok közepette szólal meg.
2. *Et exultavit;* a 2. szólószoprán áriája zenekari kísérettel.
3. *Quia respexit;* az 1. szólószoprán áriája. A szopránszóló mellett koncertáns szerephez jut a mély hangú fúvós hangszer, a meleg hangszínű oboa d'amore.
4. *Omnes generatione;* Nagyszabású kórustétel, melyben az egymást kergető kórusszólamok képszerűen tárják elénk az egymást váltó nemzedékek sorát.
5. *Quia fecit mihi magna;* Basszus ária continuo (csembalón játszott akkordikus basszus kíséret) kísérettel. Szembetűnő a kontraszt az előző tétel teljes ének- és zenekari tömege és ennek a tételnek a minimumra lecsökkentett együttese között. Bach a zenei elemek gazdaságos és változatos felhasználásából teremti meg az egymást kiegészítő kontraszthatást, a már említett egyensúlyt.
6. *Et misericordia.* Alt-tenor kettős két fuvola kíséretével és vonószenekarral. Az isteni kegyelem nemzedékről nemzedékre áradó kegyelmét Bach ebben a duettben szinte földöntúli hangszínnel festi meg.
7. *Fecit potenciam;* kórustétel teljes zenekari kísérettel.
8. *Deposuit potentes;* tenorária, melyet a continuon kívül a zenekar egyesített hegedűszólama kísér.
9. *Esurientes implevit;* altária két fuvola- és continuo kísérettel. A Bachnál nem ritka „vallásos szerenád" kategóriába tartozik. A tétel a szűkölködők megsegítését fejezi ki.
10. *Suscepit;* tercett. A három női szólószólam fölött az oboa a Magnificat szövegének német koráldallamát, a *„Meine Seel' erhebt den Herren*"-t intonálja.
11. *Sicut locutus est;* a capella karfúga. Monumentalitásában, fényében méltó párja a műben felhangzó többi kartételnek
12. *Gloria.* Utolsó dicsőítés. Zárótétel énekkarra és zenekarra. A tétel első része a h-moll mise Credo-jára emlékeztet, míg a második rész a nyitókórus rövidített változata.

*

A Karácsonyi Oratórium ősbemutatójára 1734-ben került sor Lipcsében. Bach a lipcsei templomok karácsonyi istentiszteleteit kantátasorozattal kívánta ünnepélyesebbé tenni. Az ünnepkör minden alkalmára egy-egy új kantátát szentelt. Azonban, mint oly sokszor, nem jutott idő arra, hogy minden kantáta minden számát megkomponálja. Ily módon Bach már meglévő kantátáiból vett át részleteket, hozzáalakítva azok zenéjéhez az új szöveget. Ezt az eljárást nevezik „parodizálás"-nak. A Karácsonyi Oratórium esetében mintha túl nagy lett volna az időhiány; több olyan áriát is találunk, amelyeknek zenéje nem igazán kapcsolódik a szöveghez, *Picander* karácsonyi meditációjához.

Ahogy *Várnai* Péter zeneesztéta a műről közzétett ismertetőjében írja, a Karácsonyi Oratórium vegyíti a kantáta és a passió-oratórium formai elemeit. Jóllehet a mű hat kantáta egybefűzéséből áll, mégis egységes alkotásról van szó, mivel egységes a történet; Krisztus születésének története, Mária és József Betlehembe érkezésétől a három napkeleti mágus hódolásáig. Az evangéliumokban lefektetett történethez fűzte hozzá Picander, Bach lipcsei éveinek állandó szövegköltője a megfelelő kommentárokat és meditációkat.

Az összes kutató egybehangzó véleménye, és az évszázados praxis is lehetetlennek véli a Karácsonyi Oratórium egyvégtében, egyetlen hangversenyen való megszólaltatását. A koncertgyakorlat nyilvánvalóan azért, mert a mű meghaladja egy átlagos hangverseny idejét, a kutatók viszont a már említett paródiatételekre hivatkoznak. Míg a múlt század végén Hermann *Kretzschmar* még az áriákban látta a Karácsonyi Oratórium legfőbb ér-

György Jolán

A Stúdió tagja

A budapesti pedagógusok képzőművén stúdiója
1953-1963 Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963.
37 s.

G y ö r g y J ó z s e f
szücssegéd, /szőnyegszövő/

Fővárosi Lapok.1867.jul.4. /Külföld./

György Judit

Hűtőház, Székesfehérvár

Építész: György Judit (IPARTERV)

Szerkezet-tervezők:	Völgyes Frigyes Jeszenszky Antónia
Alumíniumszer-kezettervezők:	Koncz Attila Borbás Mihályné
Épületgépész:	Pentz Ferenc
Villamos berendezés:	Solti Gábor
Út-terület-rendezés:	Kopcsay Gábor Márfai Borbála
Generáltervező:	EGI
Technológia:	EGI
Beruházó:	Magyar Hűtőipar
Kivitelező:	Fejér megyei Állami Építőipari Vállalat
Tervezés éve:	1975
Épült:	1976—1977
Üzembehelyezés:	1978
Beépített m²:	8800 m²
Beépített lm³:	114 400 lm³
Építési munkák kiviteli költsége:	81 000 000 Ft
Fényképek:	Bognár János Annus Ferencné (IPARTERV)

1. Helyszínrajz, M=1 : 4000
2. Alaprajz, M=1 : 300
3. Metszet, M=1 : 300

4—5. A hűtőház a közútról nézve

6. Kép a vasúti rakodó felől

1. Plan de situation
2. Plan
3. Coupe

4—5. Entrepôt frigorifique du côté de la voie publique

6. Vue de côté de la rampe de chargement

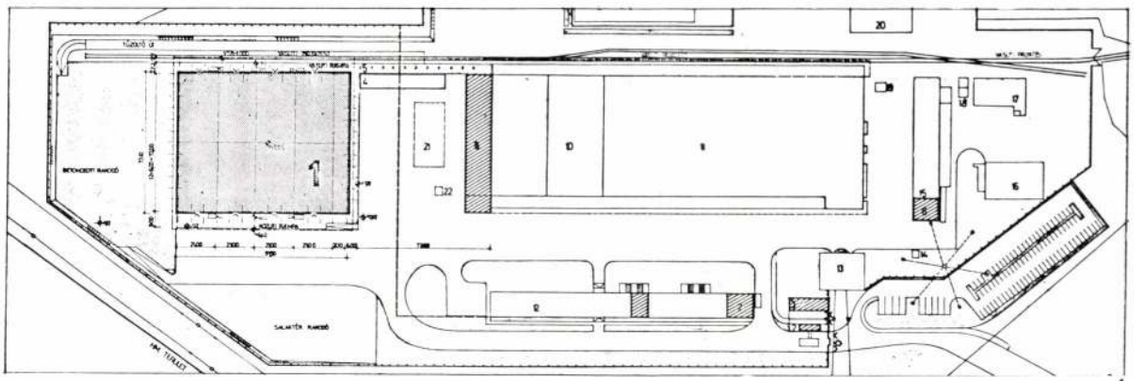

1

2

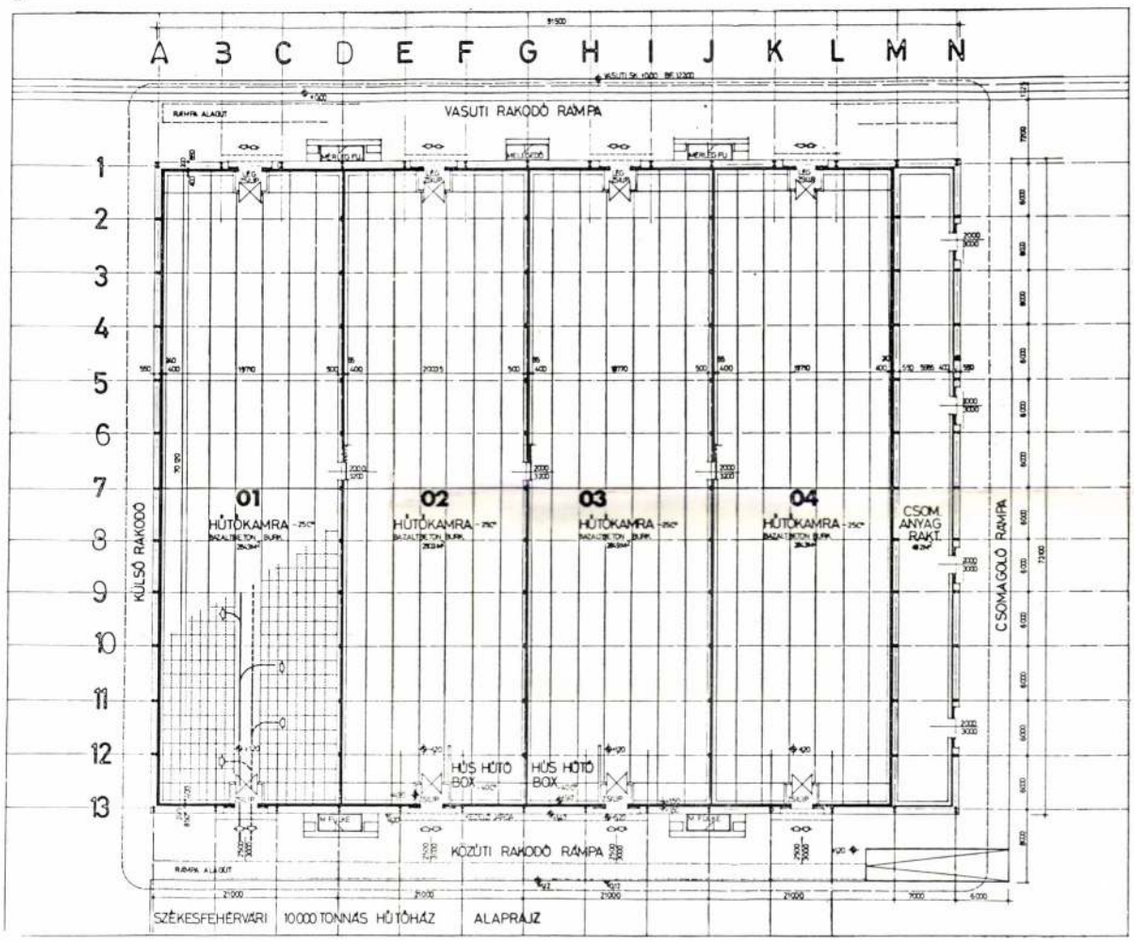

3

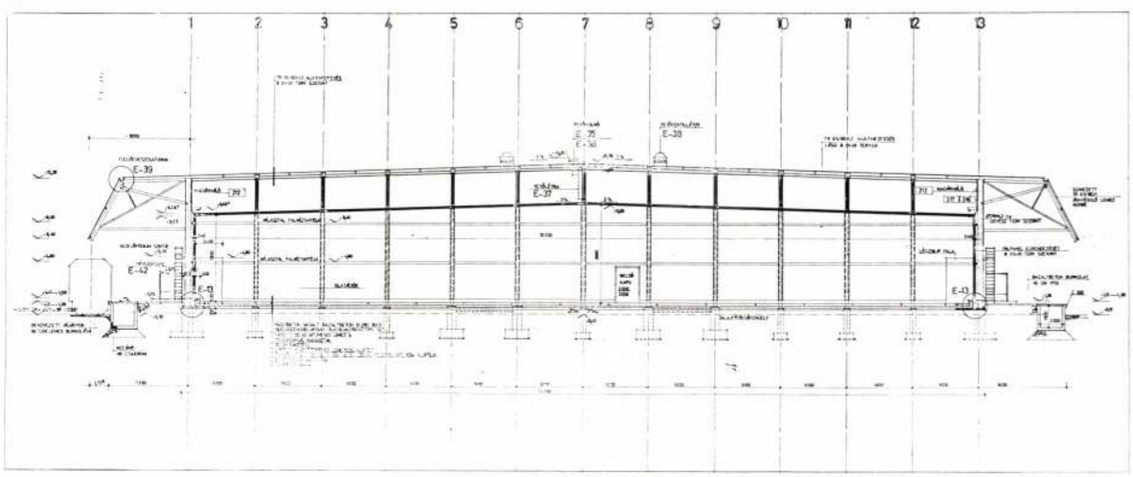

Magyar Építőművészet 1979/2

körvonalazott szolgáltatásoknak egy helyen koncentráltan történő biztosítását szolgálja.

Az iroda az utazóközönségnek az alábbi szolgáltatásokat nyújtja:

1. *Személyszállítási információ. Ezen belül:*
   - *a)* hazai menetjegy árusítás
   - *b)* külföldi menetjegy árusítás
   - *c)* helyjegy árusítás
   - *d)* valutabeváltás
   - *e)* utazási információ menetrendi és díjszabási ügyekben.
2. *Áruszállítási információ. Ezen belül:*
   - *a)* áruszállítási tanácsadás, konténer információs szolgálat, személygépkocsi szállítás stb.
   - *b)* belföldi és nemzetközi árudíjszabási és forgalomszervezési tanácsadás
   - *c)* díjszabás árusítás, fuvarlevél kiállítás.

Az iroda megvalósítására a rendelkezésre álló terület fekvése városszerkezetileg kiváló, azonban a sokrétű funkció ellátására alapterületileg szűk, amit még komplikált, hogy a Nagymező utca 35. számú lakóház bejárata ketté osztotta.

Az alaprajzi elrendezést sikerült úgy kialakítani, hogy az utcai front csaknem teljes egészében közönségforgalmi terület, míg a kiszolgáló egységek (adminisztráció, szociális helyiségek stb.) a viszonylag nagy belmagasságú udvari traktus megosztásával két szinten (földszint-galéria) belső lépcsővel összekötve nyertek elhelyezést.

Az iroda reprezentatív és kereskedelmi jellege, a Népköztársaság út kiemelt, műemléki környezete indokolta a homlokzatok igényes, nagyvonalú, a Népköztársaság út hangulatába illő kialakítását, valamint a belsőnek — mely a megnyitott portálkialakítással kitárult a két utcafront felé — reprezentatív megfogalmazását.

Az iroda kialakításánál használt anyagok és formák alkalmazkodnak a műemlék jellegű környezethez és a reprezentatív jelleghez.

A homlokzat, a portálkialakítás nagy, keret nélküli üvegfelületei, valamint a megmaradó pillérek és a friz kváderes jellegű kőburkolatai összhangban vannak a Népköztársaság út eklektikus architektúrájával és a létesítmény reprezentatív kereskedelmi jellegével.

A belső kialakítás kevés, de igényes anyagfelhasználásával (ruskicai márványpadló, előregyártott „Inter" gipsz álmennyezet, színes műbőr borítású oldalfalak, fehér beépített bútorberendezés, vörösrézből készített feliratok stb.) igyekszik az utazóközönség figyelmét felkelteni és az irodát vonzóvá tenni.

A megvalósított közönségszolgálati iroda minden előzetes becslést messze meghaladó forgalma a gyakorlatban is igazolta az irodai célnak megfelelő funkcionális és esztétikai kialakítást, valamint megvalósításának szükségességét.

S. L.

3



4



5

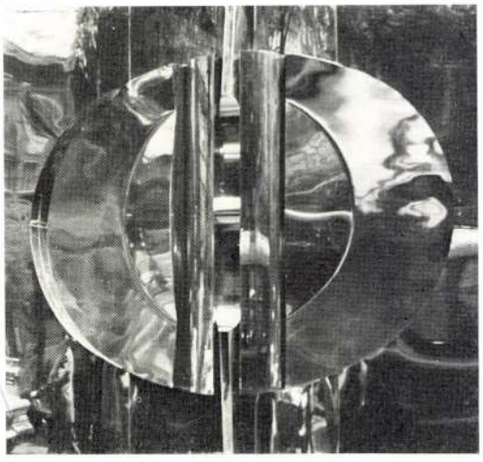

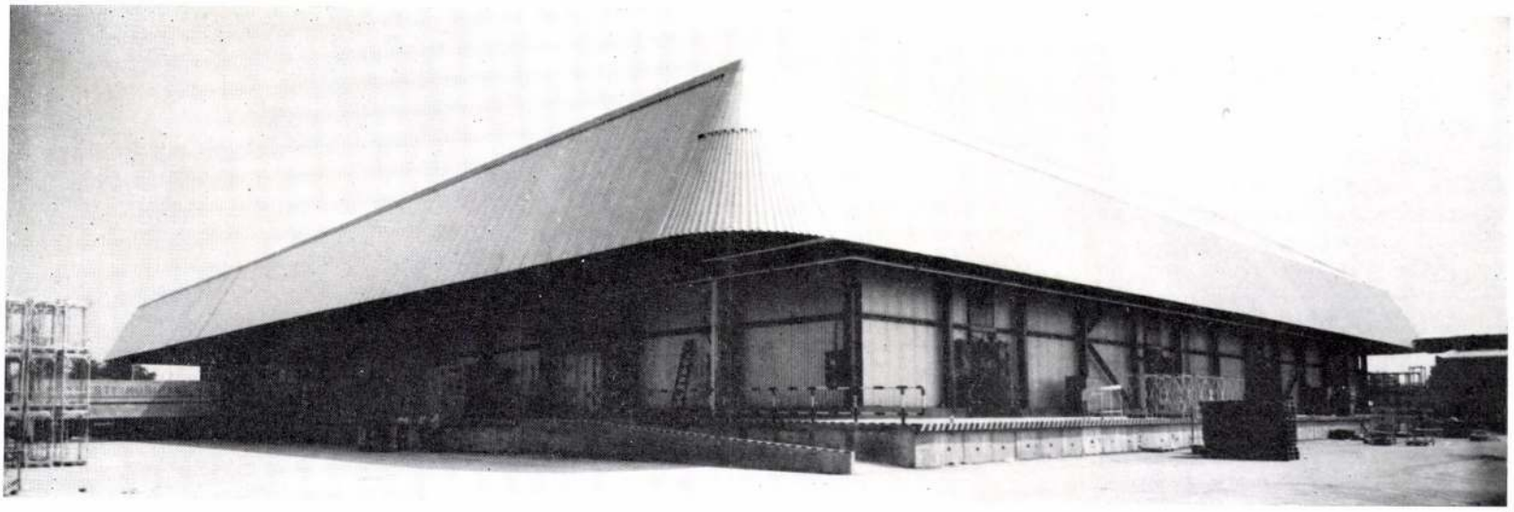

4

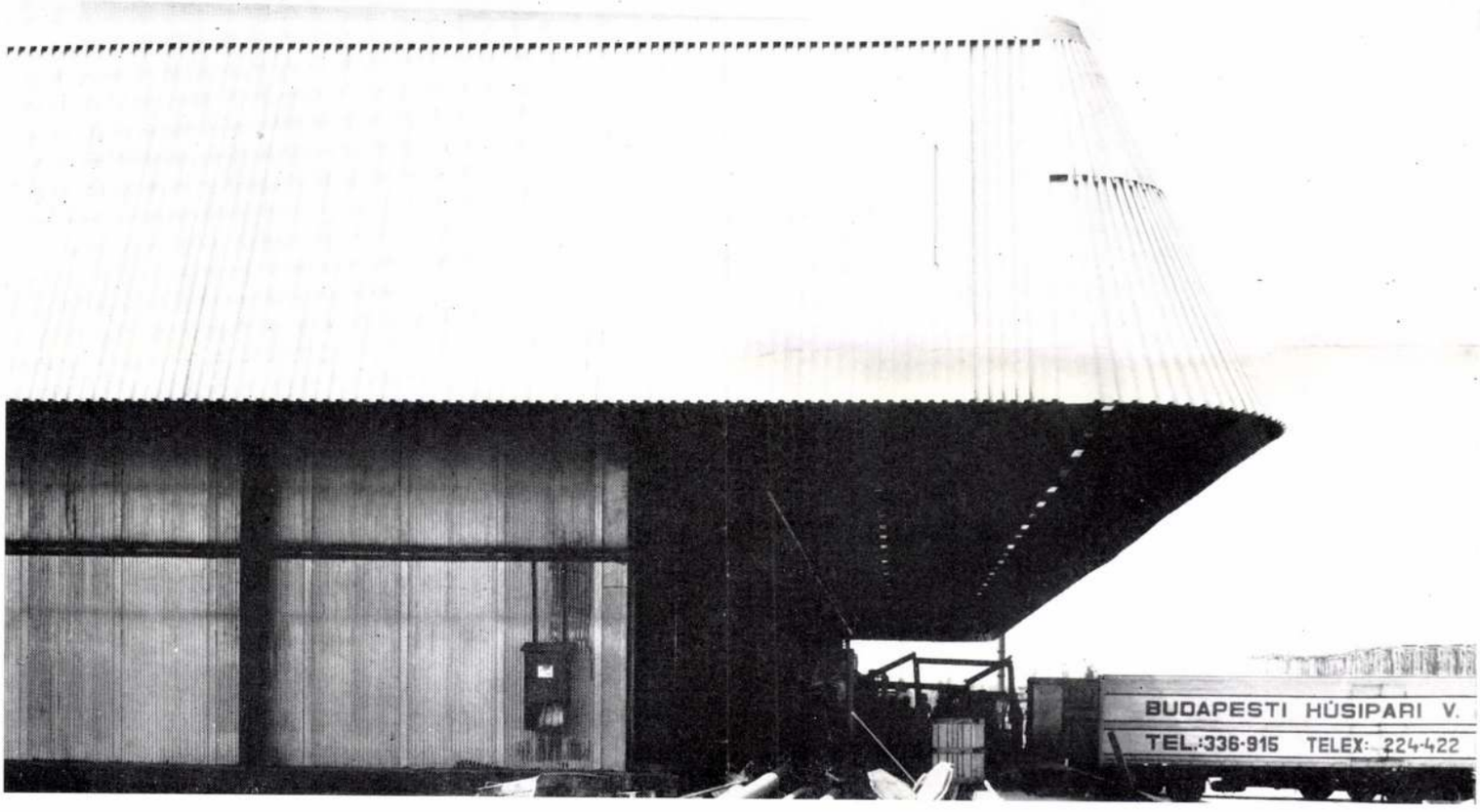



A mirelite termékek iránti kereslet az elmúlt években hazánkban és világviszonylatban jelentős mértékben megnövekedett. Ezt figyelembevéve szükségessé vált a feldolgozás korszerűsítése és a hűtőtároló kapacitás nagymértékű bővítése. Így került sor a Magyar Hűtőipar székesfehérvári gyárának bővítésére. A bővítés első lépcsője az új 10 000 tonnás hűtőház megépítése volt. Ezzel Székesfehérvárott a magyar hűtőipar legnagyobb tárolótere létesült, összesen 1800 vagonnyi áru egyidejű hűtött tárolását tudja biztosítani. A feldolgozott áru jelentős része a régi mirelite üzemből kerül át az új hűtőházba, így a hűtőházat a meglevő mirelit üzem mellé, a meghosszabbított iparvágányhoz telepítettük és fedett összekötő rámpával biztosítottuk az áruforgalmat. A hűtőház feltöltése két oldali, vasúti, ill. közúti kiszolgálással történik.

A hűtőház fagyasztott zöldséget, gyümölcsöt, húst tárol —25 °C-on.

Az épület könnyűszerkezetes építési móddal, teljes egészében hazai anyagok felhasználásával épült. Korszerű gyors szerelését a kivitelezést végző munkások gyorsan elsajátították és az építési időt jelentősen lerövidítették. Felhasznált jellemző építési anyagok: acél, alumínium. Fajlagos acélfelhasználás: 46 kg/m².

A hűtőház 4 db, egyenként 21 × 72 m raszter alapterületű —25 °C-os hűtőteremből és csomagolóanyagraktárból áll, hűtőtermekben leválasztott —40 °C-os fagyasztóboxokkal. A külső-belső, függőleges és vízszintes térelhatárolás a megfelelő vastagságú, de egységesen kétoldali alumínium trapézlemez fegyverzet közötti poliuretán és polisztirol hőszigetelési szendvicspanel. Az összes alumínium szerkezet a MAT üzemében készült, maximális előre-

1

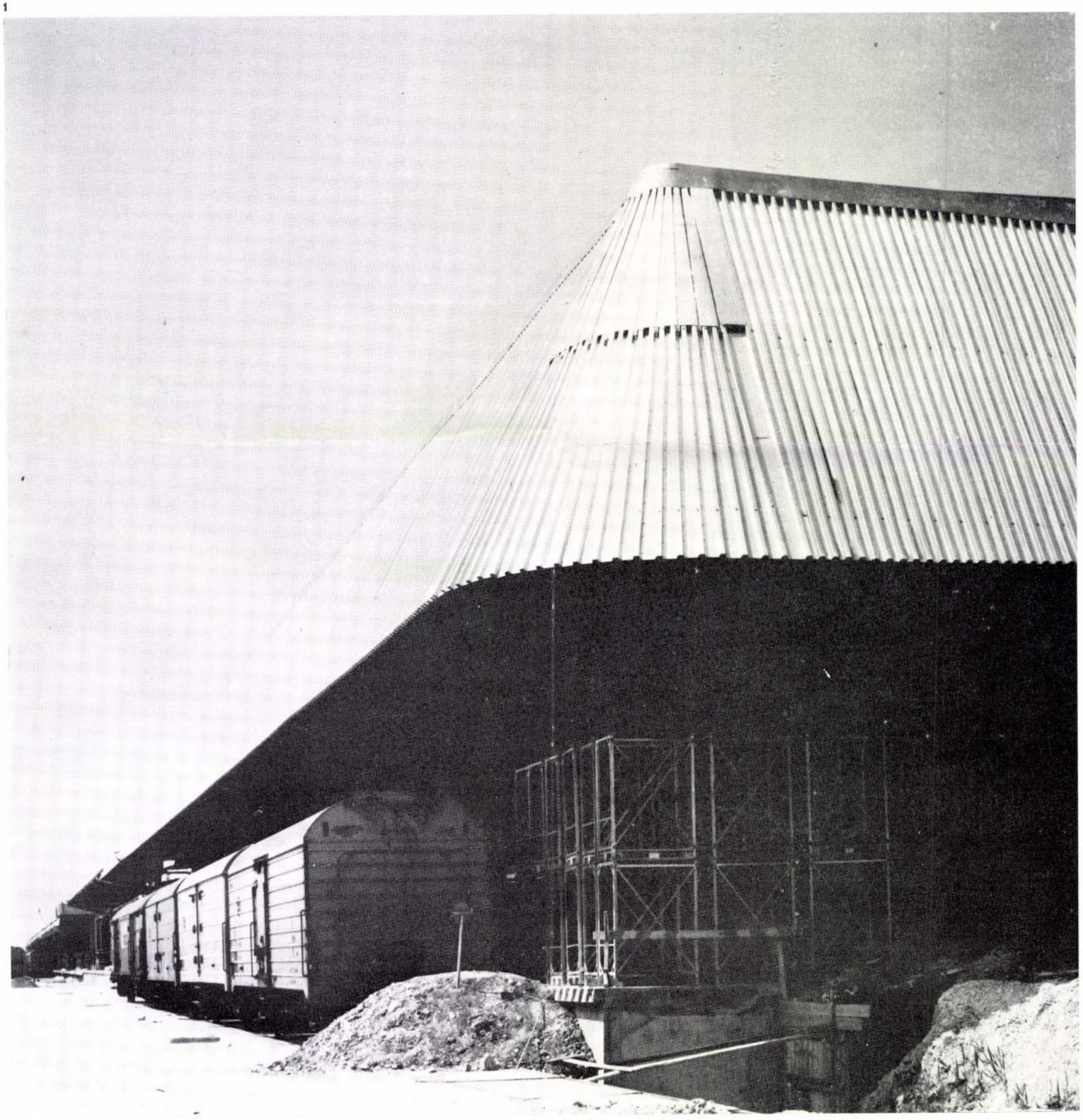

György Kalmán

Zavilatúrája „Mámor" a

11. oldalon.

Pestmegyei Hírlap 1969 március 2.

MDK

György Kálmán

Feltámad a Muskátli-művészasztal. Nemzeti Ujság 1927. máj. 17. 11.l.

Sz. György Klára

Este , temp., 40×100
Eső , " , 32×45

Sz. György Klára festőművész kiállítása
Tatabányán, 1971. jún. 5–20.

fr. György Klára

Kohász, gouache, 38×27

Teherpályaudvar, -"-, 49×39

fr. György Klára

Tatabányán

Sz. György Klára

A Csicshegy ősszel, gouache 42×61
Öböl II. —"— 42×61

Sz. György Klára festőművész kiállítása
Tatabányán, 1971. jún. 5–20.

Sz. György Klára

Falnvége, gauche, 42×61
Siklák az Adrián, -"-, 42×61

Sz. György Klára festőnőv. kiállítása
Tatatányán, 1971. jun. 5–20.

Sz. György Klára

Magányos ház, gauche, 42×61
Tó holdfényben, —"—, 42×61

Sz. György Klára festőművi. kiállítása
Tatatányán, 1971. jun. 5—20.

Sz. György Klára

Vihar, nappal

Sz. György Klára fotóművész kiállítása
Tatabánya, 1971 jún. 5-20.

Sz. György Klára

Anyám emlékére, nevr.

Sz. György Klára fotóművr. kiállítása
Tatabánya, 1971. jún. 5-20.

Sz. György Klára

Öveg anyám, repr.

Sz. György Klára festőnőr. kiállítása
Tatabányán, 1971. jun. 5-20.

Id. György Klára

Szerelmesek 48 x 34 (gauche)

Id. György Klára festőművész kiállítása
Tatabányán, 1971. jún. 5-20.

Sz. György Klára

Tavasz, temp. 88×62

Bánat, —"— 62×80

Sz. György Klára festőműv. kiállítása

Tatabányán, 1971 jún. 5–20.

Sz. György Klára

Leány kosárral temp. 82×43
Balaton —"— 60×80

Sz. György Klára festőművr. kiállítása
Tatabányán, 1971 jún. 5–20.

Sz. György Klára

Öreg anyám temp., 85x65
Fiú bárányokkal -"-, 87x60

Sz. György Klára festőművr. kiállítása
Tatabányán, 1971 jún. 5–20.

Sz. György Klára

Napfeljatkozás, temp, 55x80
Halász, -"- 85x62

Sz. György Klára festőmv. kiállítása
Tatatanyán, 1971 jún. 5-20

Sz. György Klára

Úton, temp. 83 x 65
Beszélgetők, -"- 80 x 72

Sz. György Klára festőműv. kiállítása
Tatabányán, 1971 jún. 5-20

Sz. György Klára

Kék mozdór, temp. 82×62
Ritypany szerző, —"— 85×65

Sz. György Klára festőműv. kiállítása
Tatatányán, 1971 jún. 5–20

Sz. György Klára

Ajtóban, temp. 65×50
Élet (triptichon), -"- 103×147

Sz. György Klára festőművész kiállítása
Tatabánya, 1971 jún. 5–20

Sz. György Klára

Vihar, temp., 50×70
Sziklák között, -"-, 64×72

Sz. György Klára festőművész kiállítása
Tatabányán, 1971 jun. 5-20.

Sz. György Klára

Szántás, temp, 62 x 80
Anyám emlékezete, -"- 72 x 50

Sz. György Klára festőművi kiállítása
Tatabányán, 1971 jun. 5-20.

Sz. György Klára

Ősz, temp., 55×80
A virág, —"—, 41×80

Sz. György Klára festőművr. kiállítása
Tatabányán, 1971 jun. 5-20.

Sz. György Klára

Gyeretet, temp., 55×95
Görcsös fa —"—, 80×40

Sz. György Klára festőművr. kiállítása
Tatabányán, 1971 jun. 5–20.

Sz. György Klára

Dombok, gauche, 42x61
Holdfényben, —"—, 42x61

Sz. György Klára festőművi kiállítása
Tatatáncsán, 1971 jun. 5-20.

Sz. György Klára

Ősz II. , gouache, 42×61
Tavaszi éjszaka, —u— , 42×61

Sz. György Klára festőművr. kiállítása
Tatatáján, 1971. jún. 5–20.

Sz. György Klára

Telein a borjával, temp. 28×37
Nyár, gauche, 42×61

Sz. György Klára festőművr. kiállítása
Tatabányán, 1971. jún. 5–20.

MEK

Sz. György Klára

szerepelt a tatabányai Népházban rendezett kiállításon.

--: Megnyílt a megyei képzőművészek tavaszi tárlata.

Komárom Megyei Dolgozók Lapja. 1964. jun. 3.

GYÖRGY Römüves, építőmester

ld. Sánta Kőrnives György

Dětsky 1996. 19.

M.D.K.

György Gy. László

Darvas Szilárd és Ónody Lóránt "Dolores" c. nagyoperettjének -a kritika által elismert- jelmezeit tervezte.
Az operettet a békéscsabai Szinház mutatta be.

Lux László: Nagyoperett Békéscsabán c. kritikája Film Szinház Muzsika. Bp. 1958. május 9. II. évf. 19. sz. 31. l.

György Kohán

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1970 JUL 23

BUDAPESTER RUNDSCHAU

festőművén

1021

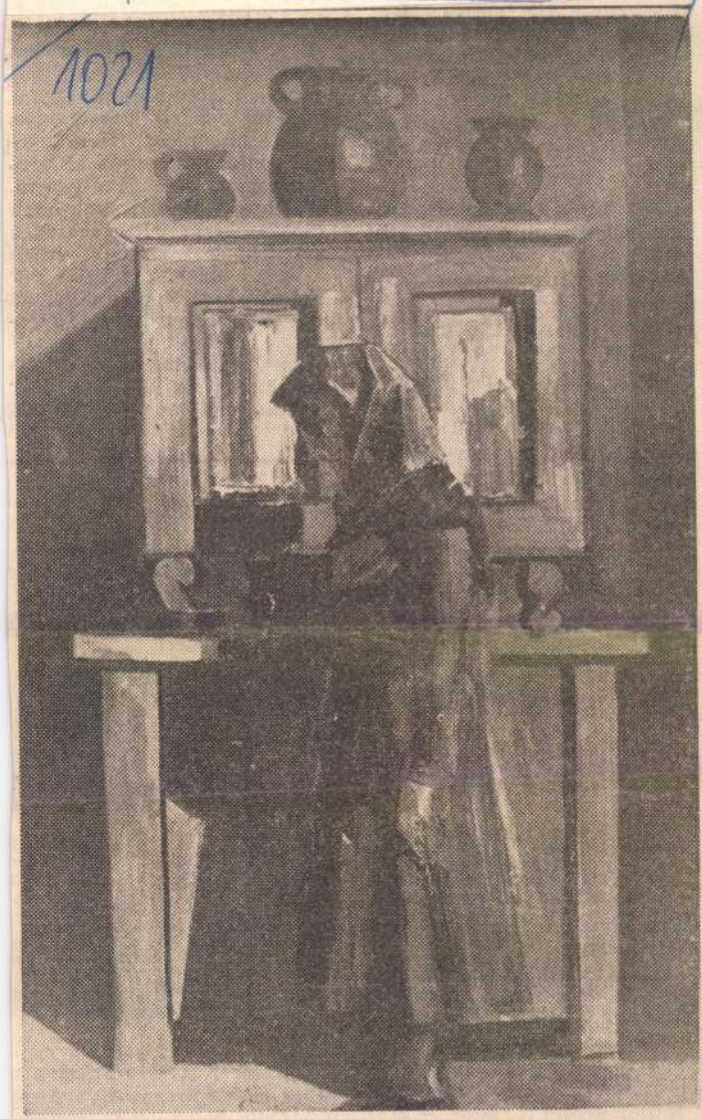

György Kohán: Meine Mutter (Öl)

Kunst aus Hódmezővásárhely

r Mitarbeiter
rán mit Dr
der des Ober
, der stellve
a Hanga, I
ats Nógrád, a
os Kállai
atlichen Juge

DR. CSII
bungen sin
schaftliche
sächlich na
auch im V
zelnen Menschen und der Familie spürbar. Dennoch dürfen wir über die teilweise erschreckenden Mängel nicht hinwegsehen. Das eine Exrem: Einige legen den gesunden Kinderkult unserer Gesellschaft falsch aus und behüten und verzärteln die Kinder mit einer kritiklosen

(Fortsetzung S. 4)

der Verschönerung des Ortes.

In den letzten beiden Jahren haben sie in freiwilliger Arbeit Werte von jeweils

Stellvertretender Ministerpräsident Huszár in den USA

Der stellvertretende Ministerpräsident *István Huszár* hielt sich auf Einladung von US-Handelsminister *Juanita Kreps* zu einem offiziellen Besuch in den Vereinigten Staaten von Amerika auf. István Huszár wurde vom stellvertretenden Außenminister *János Nagy*, vom stellvertretenden Außenhandelsminister *István Török* und vom stellvertretenden Vorsitzenden der Ungarischen Nationalbank *János Fekete* begleitet.



In dieser Nummer bringen v über eine retrospektive Auss über die Kunst der letzten vermittelt. Bild oben: József

György Márton

ács

1727, 1740.

Körösfő

Bal Hel 129. l.

51. l.

György Márton

ács

1727. Körösfő

Szabó Kalotaszeg

193. l.

1740. faragó n. ott

n. o.

osztályzatot érdemelt.

Tandíjmentességének kelte és sz

Megjegyzés: A jövő iskol
ha sovor

Budapest, 1923. évi júniu

Nagyvéle
igazgató

I. ker. Fehérsas-téri polgári fiu iskola
1904



Közp. nyomt. VII/K cs. 4. sz.

4248

György Mihály, őtvös. 1639-1645-ig Kassán Kállay Mihály-nál tanúlta az őtvösséget.

Mihalik József Kassaváros
ötv. tört. Bpest. 1900. 320. l.

GYÖRGY Mihály
Csíkszentmárton, 1930. szeptember 6.
„Repin" Szépműv. Akad. Leningrád, festő és könyvgrafikus

Banner Erdély

ahol az Aventinuson tárt karokkal
elnézőnek mutatkozott a püspöksé-
lhagyó főpásztor iránt. Közben III.
alberttal barátságot kötött. A ró-
gyakran és hosszasan társalogtak,
egyaránt. A földi dolgok közé min-
lom-eszme élesztgetése tartozott,
ercegnő révén III. Ottó görög
jáélesztése nem titkolt vágyai kö-

pa 996. áprilisában meghalt, a csá-
i Brúnó megválasztását pártolta,
erült Szent Péter örökébe. Az új
árrá koronázta III. Ottót, majd

Gyöngy Mihály

Termés II. (részlet – grafika)

A Het, 1972. ápr. 28. 3 elf. 17 sz. 1 p.

M.D.K.

György Nándor, asztalos m.

Veszprémi mester. Adat: 1889-ből.

Batári Ferenc: XIX. századi veszprémi asztalosok.

251mx .o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. I. Veszprém,

1963

György Oszkár [ ]

L: Vilt Tibor

– Gazdag kiállítási program ... 7.

Nincszabadság Bp. 1982 jan. 12.

MDK

György Rozália, festő
Mateip iskola

~~[illegible]~~

69. Nöi fej.
Kövezők.

Magy Ifj. Képzöm.Kiáll. /VIT/
Föv.Képtár 1949 aug.16.-szept.1o. Kat.

György Papp Margit

/Sz.S./

GYÖRGY PAPP MARGIT kiállitása.

Brassói Lapok, III.sor. IX.évf. 3.sz.
1977. jan.22. 6.old. 1 kép.

Gyöngy Papp Margit

Neve a Brassói műveném közt említve.

[illegible]. 1974. febr. 8. 5. evf. 6 m. 9 r.

Gyöngy Szalmás Béla, naiv művész.

„Szegényemberek", tempera, falemez,
1940. (repr.)

Művészet, 1979. jún. 14. old.

György-Szalmás Béla: S

Szegényemberek

Kerékgyártó István: A naiv művészet esztétikuma.
MŰVÉSZET, 1979/6. - 16.oldal / 3.kép/

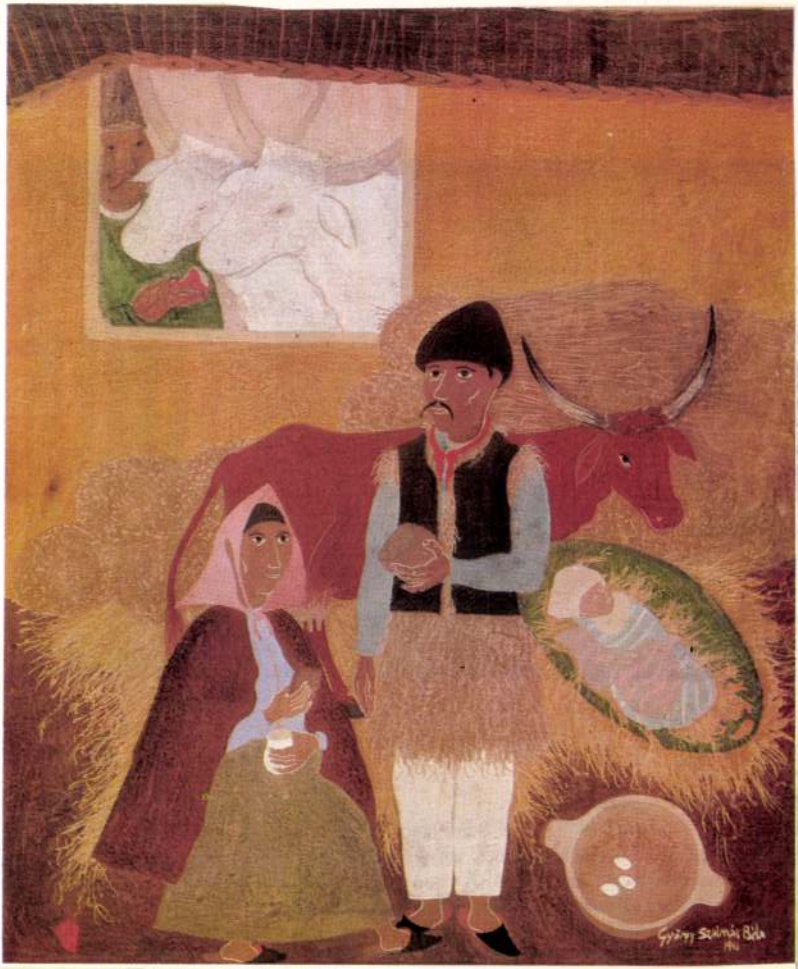

3 *György Szalmás Béla: Szegényemberek, tempera, falemez, 1940 (fotó Szelényi K.)*

Képzőművészek közgyűlése

A Kállai Ernő Kör nyilatkozata

A Kállai Ernő Kör tagjai, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének műkritikus tagjaiként megkaptuk az 1992. június 3-ára összehívott „művészeti tanácskozás és elnökválasztó közgyűlés" meghívóját. Túl azon, hogy nem értjük, mit is jelent e kettősség, alább az elnökválasztás módjával kapcsolatban szeretnénk a széles nyilvánosság előtt a közgyűlés összehívóihoz, illetve az ott szereplést vállaló kollégákhoz fordulni.

Mint a több száz példányban kiküldött programból megtudhattuk, a Németh Lajos professzor elhunyta óta üres elnöki hely betöltésére, azaz az elnökválasztás procedúrájára 15, azaz tizenöt percet szántak az előkészítők. Ez az elképzelés aggodalommal tölt el bennünket. Tizenöt perc alatt egy átlagos úttörőőrs vezetőjét sem lehetett tisztességesen és korrekten megválasztani.

Ebből az elképzelésből a demokrácia működésének és lényegének, a vitának a helye hiányzik. Nem mehetünk el szó nélkül emellett. Ugyanis az elmúlt hónapokban több olyan aggasztó jellel találkoztunk, mely azt bizonyította, hogy a Magyar Köztársaságban még nem alakultak ki és nem rögzültek a demokrácia lényegét alkotó pluralizmus gyakorlatának elméletei és eljárásai.

Azért fordulunk a nyilvánosság előtt a magyar művészetért felelősséget érző kollégáinkhoz és a közvéleményhez, hogy gondolkodjanak el azon, miféle választást is készítenek elő.

Azt javasoljuk, hogy a szövetség új elnökét meghatározott időre, egy szabályszerűen előkészített, e célból összehívott közgyűlés válassza meg.

Attól tartunk, hogy 15 perc alatt akkor lehet elnököt választani, ha a politika ismét radikálisan beleszól a művészet dolgaiba, s épp ez az, amit szeretnénk elkerülni.

Budapest, 1992. május 14.

A Kállai Ernő Kör nevében:

Andrási Gábor, Chikán Bálint, Dobai Ágnes, Fitz Péter, Forgács Éva, Frank János, Gergely Mariann, György Péter, Hajdú István, Haulisch Lenke, Jerger Krisztina, Kovács Péter, Lóska Lajos, Méray Katalin, Pataki Gábor, Peternák Miklós, Sárosdy Judit, Szegő György, Tímár Árpád, Tóth Ferenc, dr. Ury Endréné, Wehner Tibor

Élő népmű

„Kultúrát nem leh
elődök kultúrája egy-k
log, ha minden nemz
újra meg nem szerzi n
Kodály Zoltán ezen sz
pénteken megnyíló t
rajzi Múzeum. A X. C
művészeti Kiállítás a M
lődési Intézet rendeze
Több mint 3000 beérk
a zsűri által kiállításra
és díjazott tárgyak eg
nek az elmúlt 10 év le
munkáival. Így a Nyí
jubileumi alkalomra a
rült anyag teljes keresz
ja a hagyományokból
zott kézműves-tevéken
fafaragásnak, népi sz
bútorkészítésnek, nádfo
kasságnak. A tárlat az
mi főszezonban mind
lesz, augusztusban zárj

GYÖRGY Péter

György Péter

A Mesteriskola VIII. ülésszakának programja, 1985–86.

Febr. 20. Gothár Péter „Ydő van" c. filmjének megtekintése és „Építének a moziban" – György Péter előadása.

Magyar Építőművészet, 1989, 1-2 szám, hátsó borító belső oldala.

GYÖRGY Péter müvtört.

EGYETEMI TANÁR

A Magyar Képzőművészeti Főiskolán 1990.julius 12-én a Rektori Tanácsülésen kinevezték az uj tanárokat:
Uj Müvészet, I..évf. 1.sz.1990- 63.p.

márc. júl-szept. okt-dec.
1898: okt-dec. 1899: jan-márc.
ápr-jún. 1900: jan-márc.
júl-szept. 1901: ápr-jún.
1902: jan-márc. 1903: júl-szept.
okt-dec. 1904: jan-márc.
okt-dec. 1905: ápr-jún.
júl-szept. 1906: ápr-jún.
okt-dec. 1907: ápr-jún.

1904-1905 hij. 19. sz. Koll. 1-2.
x 1907 hij. 1,6-10,21,23.sz.
xx
x évfolyam forditva kötve
xx rongált.

György Péter

Európai iskola

→ Anna Margit t.

Művelődés 1985/4/55

György Péter

Kiállítás Székesfehérváron

Magyar Nemzet, 1986. okt. 14.

György Péter

„Kritika"

Magyar Nemzet, 1986. VIII. 8.

„Ha nehézségekről esett szó, akkor nem beszéltünk pénzről, csak politikáról."

GYÖRGY PÉTER

A kellemes és kellemetlen kultúra*

kérdése valójában nem egyéb, mint annak a változásnak az egyik lehetséges értelmezése, ami napjainkban történik Magyarországon is, mikor az állami kultúra intézményeinek megszűnése, kiürülése után megérkezünk a piacgazdaság világába. A magyar kultúra immár a *pénz* korszakában élő régió része lesz.

Akármilyen világnézeti elfogultsággal is tekintsen valaki e változássorozatra, annak radikális mértékét és minden esély szerint visszafordíthatatlanságát nem tagadhatja le. Kulturális identitásváltásról van szó, a lehetséges művészetértelmezési keretek átalakulásáról, beláthatatlanul jelentős metamorfózisáról.

ke 1990-ig, akik a *vasfüggöny* árnyékán in- ta len éltünk, csak hírből, könyvekből, uta- do ásokból ismertük a kultúra piaci körül- ülés ményeinek szerkezetét, azt a mechaniz- meg ist, amelyben akármint is, de minden arról emi mozdulat *termék* is, eladható, sőt előre andó. A mi kulturális divatjaink így nyét egy gesen elsősorban szellemi divatok Ennek megfelelően az olyan kate- mint a „befutás", a „karrier", a zettség" ugyan formálisan lefor- ak voltak, de meggyőződésem, st jelentettek, mint a Nyugat ré- A művészet és a kultúra ugyan erült itt is, de nálunk nem annak szabta meg a dolgok menetét. s volt, hogy valaki pénzt kapjon t, adandó alkalommal nem is e művészettel és kultúrával – kortárs képzőművészettel – *ke-* kevésbé lehetett. A kultúra nem élt, nem annak részeként működött hagas kultúra fogalmát és intéz- állami keretek határozták meg, gyre gyengébben is, de tartották el. y kínos evidenciák, de tisztáznunk emb ezeket, ha – megítélésem szerint – na ő mélységben meg akarjuk érteni azt d okkot, amit átélünk, s aminek eredmé- yeként lehetséges, hogy számunkra jog- al veszteségnek fog tűnni jó néhány do- log, ami a Nyugaton élők számára min- dig is természetes volt.

TILTA a Mag

Antall Józ

Miniszterei Önök az arra, hogy Mivel mir emberi r hez. Eljárás maxim után le emb nak d

Hangsúlyoznom kell, hogy most kizárólag az ancien régime végóráiról, az utolsó évekre kivívott állapotról beszélek, és nem szeretnék – egyébként jogos – partizánszövetségi beszámolókba kezdeni az elmúlt negyven év kínos, megalázó vonatkozásairól.

Mi is jellemezte az utolsó évek különös, musili reminiszcenciákkal teli világát szempontunkból, a kultúra és a pénz összefüggéseinek szempontjából? Nos, úgy hiszem, hogy az állami intézmények által fenntartott keret változatlansága, az azzal évtizedekig együtt járó ideológiai represszió meggyengülése, illetve egyes konkrét esetekben – mint pl. a Műcsarnok, vagy épp a Nemzeti Galéria, Budapest Galéria – kioldódása, a szakmai, művészettörténeti szempontok szinte manipulálatlan érvényre jutása. Az a furcsa helyzet állt elő, hogy nemegyszer megvalósult az az ideális állapot, mikor az állam pénzt adott a szakértőknek, és tényleg nem szólt bele annak elköltésébe. Piac még nem volt, represszió pedig egyre kevésbé, s ebben a furcsa horror vacuiban létrejöhetett, sőt kivirágozhatott az a szellemi divat, közeg, amit én határozottan az ellenkultúra, a kellemetlen kultúra regionális és magyarországi aranykorának tekintek. Az ellenkultúrák, a nagy „art systemek" ellenében létező szubkultúrák sora tűnt fel, irodalomban, zenében, festészetben egyaránt, s miközben az Államnak egyre kevesebb ereje és hitele volt a negyven éven át szokásos módszer, a betiltás, majd a három T komolyan vehető érvényesítéséhez, a piac megsemmisítő közönyével és az eladhatatlant semmibevevő szisztémájával sem kellett még szembenéznünk. A legendás kultúrhérosz, Marcuse Egydimenziós emberének rémképe, az ellenzék nélküli társadalom víziója, amelyben a kultúra minden erőfeszítése ellenére a fennálló affirmációját szolgálja – a személyes, megélt tapasztalatok szintjén, ekkor már ismeretlen fenyegetés volt Magyarországon. Az MSZMP ideológusai – eltekintve pár egyre komikusabb helyzetbe került, közmegvetés tárgyává vált kritikustól, mint Szerdahelyi István vagy E. Fehér Pál – tényleg nem gondolhatták komolyan, hogy *nekik* lenne bármilyen saját kultúrájuk, azaz kénytelenek voltak újra és újra áldásukat adni arra, ami létrejött, s ami elsősorban is az ő tudomásul nem vételükre, adandó alkalommal nyílt túllépésükre épült. Azt hiszem, nem a dolgok túlzott rózsaszínre festése, ha azt mondjuk, hogy a nyolcvanas évekre akármilyen eltérő módokon is, de a magyar kultúra ellenkultúrává vált, a hatalommal hol szemben álló, hol arról tudomást sem vevő teljesítmények szövevényes, informális kapcsolatokon is alapuló, de részben intézményesülő, követhető hálójává. És közben – s ezt tarthatjuk roppant kákániai tünetnek – az Állam végső soron kénytelen volt mindezt tűrni. Nem mondom: időről időre persze csikorogtak a kerekek, a direkt politikai ellenállás nem bizonyult kifizetődő stratégiának, és csak kevesen vállalták, ahogy azt sem állíthatom, hogy kifejezetten honorálták mindazt, ami nem volt kedvükre való, de egyre kevésbé akadályozták. Ráadásul az avatott kertészek egyre kevésbé tudták eldönteni, hogy mi is való kedvükre, s mit miért is tiltsanak be. A nem direkt politikai kategóriákban megfogalmazott, hanem ironikus poszt- és neoavantgárd értelmezhetetlennek bizonyult, a zavar teljes bénultságra vezetett.

Mi is volt mindebben a különös? Ma, a piaci világ kapujában állva már látjuk, hogy a kultúra, az avantgárd fontosságának élménye rémületesen múlékony. A redemptorikus vágyakkal teli, valaha totális korstílusra törő ideológia létrehozta azt az intézmény- és értékrendszert, mecenálási szisztémát, amelynek piacon kívüli játékszabályaiban a kultúra fontossága *evidencia* volt. A kultúra a direkt politikai mező része volt, ezt az evidenciát tehát nem tarthatjuk csodásnak. Varázslatos ellenben akkor volt a helyzet, mikor a politikai-állami avantgárd – elnézést a kifejezésért – elhülyült, viszont nem volt abban a helyzetben, hogy visszavonja a bürokratizálódott szisztémát, amit 1949-

* Elhangzott *A kultúra, a művészetek, a képzőművészet szponzorálása Ausztriában és Magyarországon* címmel megrendezett szimpóziumon május 8-án.

ben létrehozott. Enyhe iróniával kezelve elmúlt éveinket, végül is sok mindennapi csodában volt részünk. Egyik állami könyvkiadónk élén a katonai elhárítás utóbb hosszabb időt börtönben is töltött ezredese állott, aki éveken át garantálta az új hullám egyik legjelesebb magyar írójának, hogy annak az államilag fenntartott könyvhétre minden évben új kötetét jelenteti meg. Ezen kötetek egy része múlt időben beszélt a rendszerről, leginkább tudomást sem vett arról, máskor ugyanaz az író pszeudomikszáthi anekdotákat közölt az ÁVH „hőseiről". A korszak csodás, kákániai jelenségei közé tartozott az is, hogy a pszeudoirodalom neodadaista gegjei, s a kommersz metamorfózisa iránt oly nagy tehetséget eláruló jeles és visszavonult életet élő költőnk medvékről, majd verebekről szóló kötetei ma már hihetetlen példányszámokban olcsón kelhettek el. Annak a kérdésnek, hogy mindezt *ki fizeti*, nem is volt értelme. (Megannyi történetet ismer, aki itthon élt, estig mesélhetnénk egymásnak hasonlóakat. Beszélhetnénk kiállítótermekről, ahol nájlonzacskókba ragasztott, gyanúsan használtnak tűnő kotonokkal és cumikkal ékített mackókat ábrázoló rajzok előtt láttunk álldogálni magas minisztériumi tisztviselőket, akik nem pusztán bólogattak, de talán még azt is hitték, értenek valamit abból, amit látnak. Hallottam egyszer pl. az Egyetemi Színpadon két magyar festő által rendezett neodada happening, Einstein és Frankenstein című műsorát végignéző államhivatalnok-oktató véleményét arról, hogy a fenti két művész miként „relativizálja a monolitikus értékstruktúrákat". Bőven volt alkalom a mulatásra.)

De akármint is, először, s most úgy tűnik, talán utoljára fordult elő a magyar kultúra történetében, hogy a piacon innen, az állami ideológiák önbizalmán túl, a kellemetlen, a koszos, a kócos, az értelmezhetetlen, a kínosan ironikus abszurd, a korszak avantgárdja nem maradt marginális, hanem ma ez lett a mértékadó mainstream, a *divat*.

A fenti magyar író medvéi majd verebei egész nemzedékek számára váltak mértékadó jelenséggé. Szpéró – eme verebek egyike – sorsa az egyetemi, mértékadó értelmiség beszédtémája lett. A Magvető kiadó ezredese által kiadott író zseniális kötetei pillanatok alatt keltek el, tömegek zarándokoltak kezdetleges technikai körülmények között játszó zenekarok koncertjeire, majd békés úrilánykák – kiknek fél nemzedékkel fiatalabb húgai az MTV előtt nőttek fel – üvöltötték, majd dúdolták önfeledten, mely szerint Linái linái putty, putty, putty. Tömegek zarándokoltak el ezoterikus kiállításokra, senki sem vitatta, hogy a kultúra magától értetődően *fontos*. Nem olvasni vagy legalábbis nem tudni arról, hogy az ezekben az években szamizdatban megjelent költő mit írt, több volt, mint kényelmetlen. (És ugyanígy a filmbemutatókon stb.)

Mint Conrad mondja, nyugati szemmel – Under Western eyes – nézvést mindez nyilván különös lehetett, úgy hiszem, a nyolcvanas évek Pestje volt olyan izgalmas hely – remélem, nem sértek meg senkit –, mint Bécs lehetett. *Nekünk pedig mindez természetes volt.* Ha nehézségekről esett szó, akkor nem beszéltünk pénzről, csak politikáról. Nem az volt a kérdés, hogy ki fizeti a kiállítóterem világítását, hanem hogy mit állíthatunk ki. Az, hogy egy könyv mibe kerül, értelmetlen kérdés volt ahhoz képest, hogy eltűrik-e megjelenését. Egy filmet be lehetett tiltani, erre is volt szép számmal példa, de valószínű volt, hogy előbb leforgathatják. Voltak zenekarok, melyeknek nem jelenhetett meg lemeze – de ezek is játszhattak. (A zenei példákkal azért kell óvatosan bánnunk, mert itt az állami elnyomás találkozott a



piaci érdekeket hamar fel- és megismerő, Marxszal szólván, eredeti popzenészfelhalmozás során létrejött nemzedék önös érdekeivel. A popszcéna szabályai ezért is mások, több bennük a Nyugat számára ismerős elem.)

Nos, a mai helyzet ehhez a közvetlen múlthoz képest értendő. Ma minden másképp van. Ma a kiállítóterem világítása, a katalógus nyomdaköltsége, a lehetetlen honoráriumok stb. kérdése az egyetlen kérdés. Azaz tapasztalnunk kell, hogy a kultúra immár nem fontos, nem evidensen, az adott intézmények léte által garantáltan az.

A szubkultúrák most lettek igazán azok, amik Nyugaton mindig is voltak, a játékszabályok átrendeződésével, a *pénz* megjelenésével a kultúra *piacán*. Ez a tapasztalat számunkra természetesen megsemmisítő, de nem pusztán szubjektíve az, mondván, még nem álltunk át az új világ szokásrendszerére.

Attól tartok ugyanis, hogy objektíve is megsemmisítő évek közeledhetnek, s itt térnék vissza a mecenatúra, a szponzorálás jelenlegi körülményeire. Az történt ugyanis, hogy a játékszabályok átváltoztak, immár e tájon is a Nyugat szokásai szerint élünk, csakhogy van egypár – megítélésem szerint elképesztő – különbség, amire rámehetünk mindannyian, művészek és kritikusok egyaránt.

1. Magyarországon ma gyakorlatilag nincsen, s még hosszú ideig nem is lesz olyan polgárság, amely számára szükséglet és szokás a mecenatúra gyakorlása. Arról az egészséges sznobériáról beszélek, ami Nyugaton meghonosodott, aminek nevében a kultúrára pénzt adni *illő*, aminek nevében a támogatás szinte kényszer. Mindez együtt jár azzal, hogy a mecénás, a szponzor mindig tudja, hogy a jótékonyság valójában *befektetés*, akár a szó szoros, akár átvitt értelmében.

A mai magyar kultúrában érdekeltek száma és igényei automatikusan *eltúlzottnak* tűnnek egy piaci szisztéma felől nézvést. Ebben az országban több ezer számon tartott művész dolgozik, s nem pusztán az ő egyszeri életükről és sorsukról, tragédiájukról van szó, hanem arról, hogy mindazt a kulturális virágzást és eredményt, amit ha tetszik, ha nem, a későszocializmus alatt elértünk, azt ezek az emberek érték el. Magyarán, vélhetően belátható, hogy legalább ennyi rossz művész kell ahhoz, hogy kellő számú jó művésszel is találkozhassunk. Mármost az energiaiparban valóban érdemes hatékonyságról beszélni. Úgy tűnik, a művészetben nem. Lehet, hogy Magyarországon 2000 rossz és 50 jó festő van. Ám mindez máshol nincsen másképp. S ha most mindössze 50 számára lesz mód festőként élni, akkor pár év múlva egy sem lesz. S ez, akármilyen rendszerváltozás ment végbe, mert elsüllyedt egy világ, az tagadhatatlan *veszteség lesz*, pusztán azért, mert az elmúlt 40 évben létrejött helyzet a szokás, a tradíció, a magyar kultúra alapja. S ezt nem lehet egyik percről a másikra felülírni és racionalizálni. Művészek vannak, sokan közülük rosszak, s nincs, aki eltartsa őket. Polgárság nincs, az állam *tényleg* szegény, s ami pénze van, azt láthatóan egy új állami kultúra felépítésére szándékszik költeni, ami több, mint különös, de erre nem pazarolnék több szót, ugyanis ezt a kísérletet

éppoly reménytelennek tartom, mint amilyen agresszívnek.

3. Kik vannak a polgárság, az alapítványok, a diszperzált ízléseket, eltérő társadalmi csoportokat képviselő kuratóriumok helyett?

Elsősorban is a bankok, amelyek nem is alkalmasak és nem is arra valóak, hogy mindazt elvállalják, mint azt, amit egyébként az iparnak és nekik kellene felkarolniuk. Nyereséges ipart e tájon mostanában viszont alig látok. Így aztán mintegy 20-30 bankvezérnek kell dönteni a mai magyar kultúra sorsáról – adandó alkalommal 200-300 szakértő, hivatalnok, művész, társadalmi érdekképviselet helyett. Nem tapasztalnám, hogy mindez optimális, hiszen a bank – érthetően – soha nem kedveli a kellemetlen művészetet, csak a kellemeset. Nos, ez a kellemetlen kultúra halálának tragédiája. Hiszen az a művészet, amelynek meg kell felelnie egy bank image-ának, legalább oly kevéssé lesz szabad, mint amelyet a szocialista állam regulált. S ha tetszik, ha nem, a mai magyar kultúra legnagyobb kihívása ez. Megfelelni a tőke image-hasznának, ennek a fantasztikusan új elvárásrendszernek, amely maga a kulturális sokk, amely eredendően új és ismeretlen identitást követel meg.

Kérdés, hogy erre alkalmasak leszünk-e, kérdés, hogy megértjük-e? – a piacon értelmetlen az a kérdés, hogy mindez jó-e vagy sem. S a szponzorálás is piac, támogatni azt kell, ami eladható, hiszen aki eladhatatlan, abba nem érdemes befektetni.

S ami a mai magyar tőke ízlésvilágát illeti, azt ismerjük a televízióból. Úgy vélem, hogy a Kereskedelmi Bank két néger Visa-kártyával való kalandját illetően nincs illúziónk.

A kép, amit felvázoltam, talán túl sötét. De nincs okom arra, hogy jókedvem legyen, a magyar kultúra története ugyan az összeomlások története, s lehet, hogy ez a mi hagyományunk, de mindez nem ok a jókedvre.

FRANCIS BACON (1909–1992)

Nyolcvanhárom éves korában meghalt Francis Bacon, a század egyik legjelentősebb festője.
Művészete a szó legszorosabb értelmében emberközpontú: talán ez az oka, hogy Magyarországra csak egyetlen munkája jutott el néhány évvel ezelőtt. Bacon látomása a legfőbb értékről ugyanis túlságosan realista, éppen ezért mérhetetlenül keserű is, egyben hihetetlenül konzekvens és etikus. A dolog így hát nem volt nekünk való. (A szocialista világrend összeomlásának lehetősége akkor villant föl számomra, amikor 1988-ban Moszkvában az új Tretyakovban jól dokumentált és méretes Bacon-kiállítást láthattam.) Realizmusa oly tiszta, mint Samuel Becketté, s olyannyira fájdalmas is. Ahogy Beckettnek, Baconnek sincsenek történetei az emberről, nincsenek fölmentő és elmosó anekdotái, sem érzelmeket indító érvei. Csak száraz, stációkat rögzítő képi mondatai vannak, a negyvenes évek óta nagyjából azonos alanyokkal és állítmányokkal, melyek minden állandóságuk mellett is mindig új relációkat te adnak a ténynek: az ember, mint kijelentés, nem más, mint káromkodás. Bacon figurái – Cimabue, Velazquez, Rembrandt, Van tek Gogh és Soutine tapasztalataival – valami isten laboratóriumában vergődve bizonyítják önmaguk irtózatát, félelmét és a tusakodás del tökéletes értelmetlenségét, egyetemessé tágítva a vég vízióját.
vel Francis Baconnel talán az utolsó realista csapta be maga után ennek a vegykonyhának az ajtaját.

hajdu

ponti
a Belu
keresett
kísérlet
vádja a
ben; m
dön, a S
– bizony
gyelés al
ruár 29.)
vel kapc
ügyminis
vélhető i
téktelen t
tott a Be
nisztériu
felkért t
zárt tá
azonba
tette, '
ró el
nis
to
d
r



„...Azt kellett akarniuk, amit véghezvinni lehetetlen, mert annak volt a legtöbb értelme, aminek a legkevésbé volt történelmi realitása."

„MI NEM BOTRÁNYT AKARUNK, HANEM SZABADSÁGOT!"

(Tamás Gáspár Miklós 1983, Katalizátor Iroda 1992)

A Katalizátor Iroda tisztelettel meghívja önt 1992. május 15-én pénteken 16 és 19 óra között a Merlin Színház éttermébe (Bp., V. ker., Városház u. 9–11.)
a közterületen történő könyvterjesztés időszerű kérdéseiről rendezendő tanácskozására, különös tekintettel a budapesti aluljárók problémájára.
Felkért előadók
Bartos Tibor, Eörsi István, Kemény István, Komoróczy Géza, Lányi András, valamint a fővárosi önkormányzat e témában illetékes szakemberei, akik erre a határnapra készítették el megoldási elképzeléseiket.

SAJTÓSZABADSÁG = SZABAD NYOMTATÁS + TERJESZTÉS!

Minden érdeklődőt szeretettel vár:
a Katalizátor Iroda

Gond(olkodni jó)

...ha újabban nem is túl divatos. Vagy ha mégis, jobbára kettős szorításban, mintegy beékelődve egy (remélhetőleg) végleg lezárult történelmi múlt, és egy (remélt, akart) jövő közé, kínkeservvel keresve a kettő közötti gyakorlati áthidalhatóság lehetőségeit. Sokak esetében beszorulva a „jelenidő börtönébe" – napi pártalkukba, kompromisszumkeresésekbe, gazdasági tűzoltóintézkedésekbe, választási esélylatolgatásokba. A megszépítő emlékezés számosak szemében a hatvanas évek második felétől kezdődött másfél évtizedet a hazai bölcseletet valaminő regionális reneszánszának mutatja. Ebben-abban joggal, ebben-abban önfelstilizálással.

Aztán a nyolcvanas évektől kiderült, hogy sokak esetében a „tiszta filozófia" művelése (akárcsak az irodalomé) a szabadon nem űzhető politizálás rejtekútja volt csupán. 1989–90-től ez szükségtelenné vált még a legfélénkebb tapsifüleseknek is. A „tiszta filozófia" mellett azok maradtak, akiknek (mint ez most már kiderülhetett) korántsem álorca volt. A korábbiakhoz képest kevesen. De ez a filozófiának talán még jót is tett: a korábban beindult *Athenaeum* (szerkeszti *Bacsó Béla)* után a most Debrecenben útjára bocsátott *GOND* című „filozófiai esszéfolyóirat" (főszerkesztő: *Vajda Mihály*) olvasói legalább annyival már előre tisztában lehetnek, hogy nem metaforikus nyelvezetű politológiai elemzéseket, hanem a Nagy Filozófiai Hagyomány több évezredes szellemisége jegyében fogant bölcseleti értekezéseket találhatnak benne.

Különösen megnyerő ez annak fényében, ha tudjuk, hogy szerkesztők és az első számban szereplő szerzők egy része *éppen korábban* nem tartozott azok közé, akik híján voltak a civilkurázsinak: Ők az „értelmiségi *vagy* politikus" sokak előtt két éve aktuálissá vált választási ponton úgy választottak, ahogy Vajda Mihály ezt többször is megfogalmazta: amíg a *helyzet* ezt becsületes értelmiségitől megkövetelte, lelkileg esetleg kelletlenül, de magára öltötte a politizálás kényszerzubbonyát is – számára azonban a demokrácia az ettől való megszabadulást (is) jelenti; azt, hogy lehet, ami igazából mindig volt és akart lenni: filozófus. Az egyéni, temperamentumbeli eltérésekkel, ugyanez elmondható a mostani számban a hermeneutikáról „Diogenész Laertiosz kontra Gadamer" kapcsán értekező *Márkus György*ről, a fiatal Lukács két torzóban maradt, csak halála után előkerült művészetfilozófiáját elemző *Heller Ágnes*ről vagy a hozzám hasonló nem szakfilozófus számára (személyes vélemény) a legolvasmányosabb gondolati csemegét szolgáltató írás, a preszokratikus verses töredékek értelmezéséről Borges tollára méltó összefüggéseket megvilágító esszé írójáról, *Steiger Kornél*ról. Ugyancsak az ő munkája egy újraértelmező, kommentárokkal ellátott fejezet fordítása Arisztotelész *Metafizikájá*ból.

Igényesség, tartalmi gazdagság és elegancia a „belbecsben" – és a küllemben is (*Murányi Sándor* tipográfus-látványszerkesztő munkáját dicséri). Nem „mozgólépcső olvasmány" – és ha lesznek legalább viszonylag kis számban, akik nem mozgólépcső-létre kívánják berendezni egész életüket és ennek ritmusához igazítani a demokrácia kultúráját, talán e „csak igényeseknek" szóló új folyóirat sem fog annak iramában süllyedni alá a „piaci viszonyok" bugyraiba.

GOND marad – nem a köznapi, hanem (a címadásban rejlő filozófiai utalást föloldó) heideggeri értelemben. „Ezért, ameddig csak él, a »gondé« leszen."

K. Cs.

GYÖRGY Péter

BUDAPEST FŐVÁROS XI. KER. -I ÖNKORMÁNYZATA
LÁGYMÁNYOSI KÖZÖSSÉGI HÁZ
1117 BP. KŐRÖSY U. 17. T: 1664-627

Május 16. Gálik Éva és Hargittai Ákos tánccsoportjának bemutatkozása 18 órától
Május 22–23. Andaxinház előadása Mindig ugyan az .... 20 órától
Etno fesztivál: fellépnek: Dresch Qvartett és a Barbaro 20 órától

---

A TÉRSZÍNHÁZ programja (Zichy-kastély, III., Fő tér 1.) május 15-én (pénteken), 19 órakor: KÖZÉPKOR – a bukaresti TEATRUL MASCA alternatív színház vendégjátéka; május 16-án (szombaton), 19 órakor Eörsi István: VÁLTOZAT ÖDIPUSZRA – a TÉRSZÍNHÁZ előadása; 21 órakor: MEGHALT A HALÁL, HEJ! – a TEATRUL MASCA vendégjátéka.



Adam Michnik és Konrád György

beszélgetése a meghirdetéstől eltérően
1992. május 18-án, hétfőn
18 .30 órai kezdettel

a VÁROSHÁZA DÍSZTERMÉBEN lesz.

(Budapest V., Városház u. 9–11., I. em.)



Várkonyi Tibor:

Boross úr, az európai

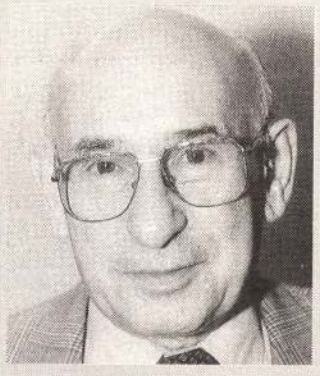

Egyszer talán elérkezik majd az a csöndesebb idő is, amidőn alkalom kínálkozik eltöprengeni rajta, hogy a lelépő kormányzat vereségében mennyi része volt a nevetségességnek. A nagyot mondó kijelentéseknek. Boross úr olyan szópetárdáinak, hogy szertenézett a honban és önmagán kívül nem lelt más alkalmas politikust a miniszterelnöki posztra. Meg a legfrissebbek egyikének már a választás után, hogy tudniillik példásan fogja átadni az utódoknak a kormányzást. Méghozzá olyan példásan, ahogyan rajta kívül Európában még nem tette meg senki soha, csodájára járhat majd a világ.

Nem tudom, soha nem jártam utána, milyen jellegűek Boross doktor úr ilyen irányú tapasztalatai, kit lesett már meg, kit akar korrigálni. A nyugat-európai gyakorlat, abban az esetben, ha más természetű a kormányzat, amely elődjének a nyomdokába lép, amúgy nyersen kétféle módszert ismer. Az egyik az utca felőli, a tévéknek és a fotóriportereknek, a másik a hátsó udvari; ez utóbbit rendszerint elrejteni igyekeznek, de nem mindig sikerül.

Az utca felőli nyájas, mosolygós, barátságos arculatot mutat. Megérkezik az új kormányfő vagy miniszter, belép az épület kapuján, majd eltűnik a homályos előcsarnokban. Egy óra múlva kijön, derűsen kezet ráz elődjével, aki maga is mosolyog, a régi úr beül a még rendelkezésére álló hivatalos kocsiba, és elhajtat. Minden csakugyan európai.

A hátsó udvari rendszerint napokkal korábban elkezdődik. A köztisztviselők lázasan csomagolnak, osztályozzák azokat a dossziékat, amelyeket nem kívánnak az utódok kezébe adni. Magánarchívum, kényes ügyek; nincs benne semmi rendkívüli, még megbotránkoztató sem, ez a szokás. Azt sem firtatja senki, vajon mit rejtenek az iratkötegek, milyen asztali lámpát, megszokottan kényelmes széket visznek el, amely nem leltári tárgy; készül róla tévéfelvétel, fénykép is, hátul a mellékkijáratnál teherautóra rakodnak, majd a sofőr beszáll, nekiered. Kész! A kormányváltás bevégeztetett. Legalábbis a jelképes, a látványos, a sajtó számára rögzíthető része. A többi politika, bár ez a fontosabb.

És erről is szólhatnak sokatmondó képek. Például az, amikor Für Lajos honvédelmi miniszter az új parlament első ülésén még nem utoljára, de utolszor beül a miniszteri bársonyszékbe, és arca komor, bíborpiros. A bánat árnyékolja be, de hát ez lehet ugyancsak magánügy. Csak éppen ország-világ látja és következtetést von le belőle. Hogy mennyire görcsösen ragaszkodtak ezek az urak a hatalomhoz, és valóságos fizikai fájdalmat éreznek, amidőn búcsút kell venni tőle. Annyira sértettek, megbántottak, hogy ugyanez a Für Lajos személyesen már nem is hajlandó utódjával találkozni, rábízza a nyilvános átadást valamelyik beosztottjára. Kellemetlen Keleti György szemébe nézni, hiszen annak idején Für miniszter úr kötött útilaput a talpa alá. Istenem, ennyire példásan európai módon lehet átadni és átvenni.

Van azonban valami, ami tényleg megüti ezt az európai mértéket. A kormányfő jó szándékú, atyai gondoskodása azokról, akik mindenben hűségesen álltak a rendelkezésére. Nem várja meg, dehogy várná, amíg az új kormány fölállítja a stábját, kiszemeli, hogy kinek a szolgálatára tart igényt, kiére nem, ő maga szépen elintézi a válogatást. Úri gesztussal kezdeményezi a médiumalelnökök fölmentését, államtitkárok elhelyezését, és kifizetteti nekik a végkielégítést. Amelynek mértékét még az előző kormány szabta meg, és nem is túlságosan szerényen. Hol vannak a hősi idők? Amikor egy ország tette szóvá, hogy csak úgy az utcára tettek 129 rádióst, és a válasz, gúnyos mosollyal, a parlament előtt az volt: a több ezer ózdi munkásért senkinek sem fájt a feje. Most ugyanezek az urak – miután a beteg, búskomorságba hajló Pálfy G.-nek a helyéről fölállván kifizettették a csaknem ötmilliós bánatpénzt – elfelejtették megkérdezni, hogy az a bizonyos ózdi munkás mennyit kapott? És nem kérdezik majd meg Raffay Ernő, Botos Katalin meg a többiek esetében sem.

Tudom jól, annyira még nem vagyunk Európa, hogy pénzügyekben is kövessük az ottani szokásokat. Mert ott általában mindent a kialakult piactörvény rendez el. Megtörténik ott is kormányváltáskor, hogy kifejezetten politikai posztokról fölállnak, és a szabaddá vált tisztségviselőt – természetesen, ha megvan hozzá a tehetsége – várja a magánszektor. Akár a médiumokban is. A francia szocialistáknak 1981-ben, amidőn Mitterrand győzött az elnökválasztáson, nem tetszett a legendásan tehetséges és profi Patrick Poivre d'Arvor és nem tetszett Jean-Pierre Elkabbach. Megváltak mindkettőtől, de a magántévék kapva kaptak utánuk. Egyikük ma is a legnézettebb, legnépszerűbb első csatorna szupersztárja, másikuk – mit tesz Isten – néhány hónapja az állami hálózatok elnök-vezérigazgatója lett.

Valahogyan így megy ez európai módon. Közép-európaiul másképpen. Összeül az új parlament szociálliberális többségű kulturális bizottsága, udvariasan és finomkodva meghallgatja a miniszterelnök úr által fölmentésre javasolt két urat, és azt mondja: „Isten vele, Gábor, Isten vele, László." A többi néma csend. Szó se róla, lehetne megkérdezni azt is, hogyan ment végbe az elmúlt hónapokban a rádió és a televízió tökéletes leépülése, miként lett úrrá a hírműsorokon a Csurka-légkör, de nem kérdezi senki. Mert akkor fölidéződnék az az inkvizítorhangulat, amely annak idején Gombár és Hankiss faggatását jellemezte, és netán Vitányi Ivánból Kulin Ferenc lenne, Molnár Péterből meg Debreczeni József. Kinek kell ez, kinek lenne az érdeke? A régi kormánynak, amely még védi a mundér becsületét, nem. Az újnak meg még úgy sem.

Az új kormány nagyon bölcsen és nagyon tapintatosan tanul elődjének súlyos hibáiból. Nem nyúl a jelképekhez, még az emberiekhez sem, mert az kényes ügy. Érzelmeket, hagyományokat érint, és arra rá lehet fizetni. Kétszeresen is. Rá lehet fizetni lelkiekben, indulatokban, ami ugye, nemkívánatos, elkerülendő. És rá lehet fizetni anyagiakban; nemcsak forintokban ugyan, de hangulatban. Az a régi kormány, akár Antall állt az élén, akár Boross, nem sokat hederített a gazdasági ügyekre, azért állunk ott, ahol állunk.

Az új kormány kénytelen lesz jó erősen meghúzni a nadrágszíjat, és ilyenkor nem tanácsos még a szenvedélyeket is borzolni. Kinek kell új médiaháború? Kinek kell már az indulásakor zaklatott légkör, amikor a békesség, a pocsolyalangyos ugyan nem üdítő, de legalább nem is vacogtat, nem perzseli a bőrt. Majd mi megmutatjuk, hogy lehet higgadtan, csöndesen is.

Tulajdonképpen nincs ok a zokszóra, mindenki európai módra viselkedett. Európai volt Boross úr és kabinetje, mert megkímélte Horn urat és kabinetjét – beleértve a szabad demokrata minisztereket is –, hogy ők végezzék el a fölöttébb kellemetlen és kényelmetlen fölmentési műveleteket. És európai volt Horn úr meg kabinetje – beleértve a szabad demokrata minisztereket is –, mert lehetővé tette a mélységesen humánus megoldást.

Ha pedig ez ellen bárki is berzenkednék, úgy vélné, hogy ez az egész sérti az igazságérzetét, az jó esetben radikális szocialista vagy radikális liberális. Nem különb Zétényi Zsoltnál, Zacsek Gyulánál, Király B. Izabelláról már nem is beszélve. Hiszen ők is az igazságérzet húrjait pengették meg.

Isten óvjon mindenkit a purifikátoroktól!

Legyen vége már, legyen béke már!

Főként Csúcsnak, Nahliknak, Pálfygének, mert a végén még az egészségük sínyli meg.

Ekkora terhet ki venne magára?

GYÖRGY Péter

Mit szól hozzá?

LAPZÁRTA György Péterrel

Sorozatunkban a riporter kiemel az elmúlt hét sajtójából néhány közfigyelemre érdemesnek tartott hírt, s megkérdez egy-egy közéleti személyiséget: mit szól hozzá? Ezúttal György Péter esztétát, közírót szembesítette ilyen hírcsokorral Kardos Ernő.

Véglegesítette a kormány programját a Magyar Szocialista Párt és a Szabad Demokraták Szövetsége. Az egyezséget aláírók a dokumentum elfogadása után csak szűkszavúan nyilatkoztak. Bizonyos lapok tudni vélik, hogy a parlament elé kerülő programban kevesebb a konkrétum, mint a korábban megkötött koalíciós megállapodásban. De nézeteltérések vannak a két párt között személyi kérdésekben is. Az SZDSZ nem ért egyet azzal, hogy a Nemzeti Bank elnökét a rá vonatkozó törvény megváltoztatásával mentsék fel állásából.

– A kormányprogramról keveset tudok. Azt a képviselők is csak a hét végén kapták meg. A pletykákra nem érdemes reagálni. Ami a személyi kérdést érinti: nem nagyon kedvelném, ha a friss kormánykoalíció azokat az urakat, akiket el akar mozdítani – és joggal –, törvénymódosítással távolítaná el. Ez nem pusztán ízlés dolga, egész egyszerűen az alkotmányos berendezkedés nem teszi lehetővé. Ez több mint bűn: hiba lenne, ilyet nem szabad csinálni.

– Fel is háborodna, ha végül mégis megváltoztatnák a törvényeket, és úgy mentenék fel a hivatalban lévő urakat?

– Természetesen, hisz a törvények nem arra valók, hogy négyévente átszabják azokat.

Az új kormány szakértelemben és felkészültségében gyengébb, mint a gyakran dilettantizmussal vádolt, professzorokból és doktorokból álló MDF-es kabinet – a nyilatkozat a leköszönő Boross Pétertől származik.

– Nem lehet vitatni, hogy a Boross-kormányban ültek komoly szakemberek. Kádár Bélára gondolok például. S való igaz, hogy felmerül bennem a kétely: a koalíciós kormány minden egyes posztján szakértők ülnek-e vagy politikusok. Jobban szerettem volna, ha több a szakember és kevesebb a politikus. Vannak persze olyan emberek, akiknek posztjukon több, másoknak kevesebb szakértelmük van.

– Jobb lenne, ha csak szakértőkből állna a kormány?

– Szerintem egy tisztán szakértői kormány olyan esetben ideális, amikor nemzeti konszenzus van mögötte. Ez, bármilyen furcsa, nem vonatkoztatható a megalakult kabinetre. Véleményem szerint egy politikailag kevésbé meghatározott erőtérben, ahol csak a racionalitást kell figyelembe venni, egy szakértő sokkal jobban eligazodik. Ahol politikai érvekkel is szembe kell nézni, ott nyilván politikus kormányra van szükség. Ezért nem tartom rossznak a jelenlegi kormányt.



Az új honvédelmi miniszternek még nem volt módja tanulmányozni a hadsereg és a minisztérium helyzetét. Keleti György miniszterjelöltet ugyanis a távozó Für Lajos még nem hívta meg, hogy a tárcaátadást előkészítsék. A Honvédelmi Minisztérium közigazgatási szakértői szerint Für a Távirati Iroda útján újsághírben jelezte Keletinek, hogy hajlandó őt fogadni. De a személyes találkozás mindeddig elmaradt. Az üggyel kapcsolatban Boross Péter nyugalomra intett, a miniszterelnök kijelentette, hogy Für biztosan nem fog Keletinél szóvivőnek jelentkezni. Megbízható források szerint Für és Keleti között a köztársasági elnök közvetít.

– Mindez magáért beszél. Boross Péter érdes humorát soha nem tudtam igazán élvezni. Azt meg nem is értem, miért int nyugalomra. Csak nem azért, mert betartják a demokrácia szabályait? Merték volna nem betartani! Ami pedig Für Lajosnak azt a húzását illeti, hogy nem fogadja utódát, az is magát magyarázza, azt mondanám szegény néhai Antall József szavával: szamárság.

A tandíjat csak 1995-től vezetik be Magyarországon. A tandíjrendszer fő szempontja az esélyegyenlőség szavatolása lesz – ezt Fodor Gábor nyilatkozta, aki kifejtette, hogy a művelődési tárcának és a hozzá tartozó intézményeknek folyamatosan alkalmazkodniuk kell a piacgazdaság követelményeihez. A kultúra támogatását közalapítványok révén képzeli el a miniszterjelölt.

– Tandíjügyben hasadt a lelkem. Egyfelől azt látom – mint egyetemi oktató –, hogy a legkevesebb erőfeszítéssel, tanulással, befektetéssel szereznek ma sokan diplomát. Ha bevezetik a tandíjat, s ez egy regulát jelent, akkor örülök. A pszichiáter is azért kér páciensétől pénzt, hogy az értékelni tudja a kezelést. Másfelől viszont szomorú vagyok, mert előfordulhat, hogy a rászorultak nem tudják megfizetni a tandíjat. Az ösztöndíjrendszert persze a rászorultság mértéke szerint lehet szabályozni. Erre van egy esztendőnk.

– Vajon a kultúra támogatása mennyire oldható meg közalapítványok segítségével? Hisz mindegyik közel áll valamelyik politikai erőhöz, így aztán rendszeresen politikai botránnyal járhat a kultúra finanszírozása.

– Ha a kultusztárca nem tudja lebontani azt a megkövesedett intézményrendszert, amely évtizedekig rosszul működött, akkor az

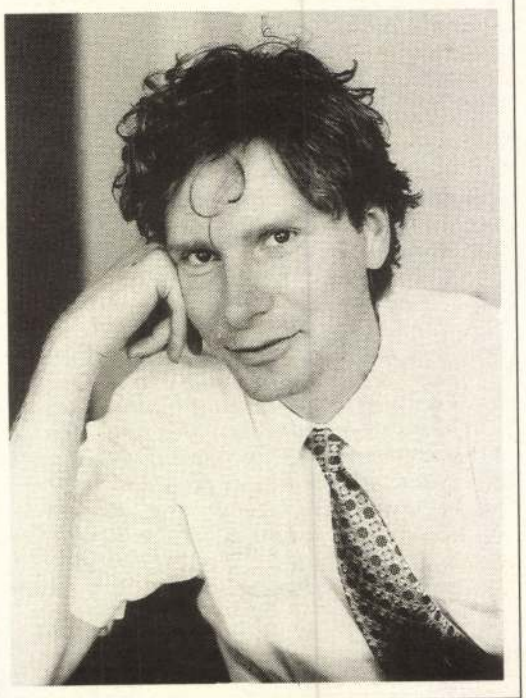

jóvátehetetlen. És ha nem képes olyan közalapítványi kuratóriumi rendszert kidolgozni – hangsúlyozom, nem magánalapítványok körében –, amelyet tényleg a szakmai tisztesség mozgat, akkor megette az egészet a fene. Én természetesen az ellenkezőjében hiszek, és jó okom van arra, hogy ezt tegyem.

Göncz Árpád köztársasági elnök felmentette Csúcs Lászlót a Magyar Rádió, illetve Nahlik Gábort a Magyar Televízió alelnöki tisztségéből. Az államfő eredetileg az új elnökök kinevezésével egyidejűleg szerette volna ezt a lépést megtenni. A távozó médiavezetőket a Magyar Út Körök mozgalom képviselői a kijáratnál fogadták, majd a Vérmezőn emlékeztek meg teljesítményükről.

– Az nem volt vita tárgya, hogy ki hova tartozik, és az sem, hogy ezeknek az embereknek menniük kellett. Szerintem a legfontosabb most, hogy napokon belül oldják meg a két intézmény vezetését. Ijesztőnek tartanám, ha a félelem és a bizonytalanság légköre lenne meghatározó a nemzeti médiában.

– Ez valóban sürgető, de a pártok újra és újra halasztanak. Úgy látszik, senki nem akarja vállalni ezen intézmények vezetését.

– Erről szerintem nem a kormány tehet. Ebből lehet látni igazából, mivé züllesztette le ezt a két posztot ez a két ember. Most már tisztességes emberek halálos veszedelemnek érzik ezekbe a székekbe ülni. Ez önmagában nonszensz, hiszen nem büntetőtelep sem a rádió, sem a televízió.

– Nem fordulhat elő, hogy végül akárkit találnak is a kormányzó pártok, az ellenzék úgyis „megfúrja" a javaslatot csupán azért, hogy elmondhassa: nem hatpárti egyezséggel született a médiaelnökök kinevezése?

– Akkor nem tartja be az ellenzék az ígéret, miszerint konstruktív kíván lenni. Ha például Horváth Ádámot javasolnák, és őt elutasítanák, ezzel azt mondanák: a Szomszédok sem konszenzuális. Aki pedig ezt állítja, az nem ismeri Magyarországot.

– Mi a véleménye arról, hogy Fekete György megköszönte a két alelnöknek elmúlt kétéves tevékenységét?

– Ebben semmi meglepőt nem látok. Fekete György világéletében, államhivatalnokhoz méltatlanul, csak provokációban tudta az életét élni. Másrészt tőle el is várom ezt a magatartást, hisz ő is felelős azért, hogy ilyen mélyre züllhettek emberek.

Wachsler Tamás



Pálfy G. István, A Hét és a Híradó egészségügyi okokból felmentett főszerkesztője úgy nyilatkozott, hogy munkáltatója nem vette figyelembe munkaszerződését. Megbízható értesülések szerint Pálfy igazat mondott, mert végkielégítése – a keresete és a törvény alapján – tizenöt-húszmillió forintra is rúghatott volna.

– Ilyen hülyeséget még nem hallottam. Ami a végkielégítések körül folyik, az botrányos és impertinens. A Híradó stábja – tartom korábbi véleményemet –: politikailag jobboldali. Magyarországon mindeddig nem alakult ki a konzervatív újságírás, ezek az emberek nem is ismerik az ilyen értékeket.



Nem hamisított az Egyenleg. Bánó pert nyert Pálfy G.-vel szemben. A Pesti Központi Kerületi Bíróság nem jogerős ítéletében kimondja, hogy Császár Attila és Pálfy G. mellett a Nemzeti Tájékoztatási Iroda vezetője, Varga Domokos is megsértette Bánó emberi méltóságát, becsületét és jó hírnevét.

– Ezt tudtuk. Jobban szerettem volna, ha a bíróság mindezt ezelőtt egy hónappal mondja ki.

A Fidesz történetében először ketten indultak a hét végén az elnöki posztért. Orbán Viktor előre bejelentette, hogy lemond erről a tisztségről, de mégis jelöltette magát, Wachsler Tamás pedig ugyancsak szeretne elnökként a Fidesz átalakításában részt venni. Wachsler egyébként azt mondta: a választási kudarcból a személyi tanulságokat is le kell vonni.

– Halálosan fontos dolognak tartom, hogy a Fidesz összeszedje magát. Orbánnal vagy Orbán nélkül a vereség után egy hónappal még egyetlen épelméjű mondatot sem préseltek ki magukból. Láthatóan nem képesek a vereséget feldolgozni. Ez a felőrlődésükkel járhat, ami az egész országnak rossz. Szükség lenne a jobboldalon egy elfogadható modern pártra. Torgyán doktortól és szubrett feleségétől a hisztérikus operettprimadonnaként viselkedő Fekete Györgyig találhatunk politikusokat, akik egyáltalán nem elfogadottak. Lezsák Sándorra nem lehet modern jobboldalt felépíteni.

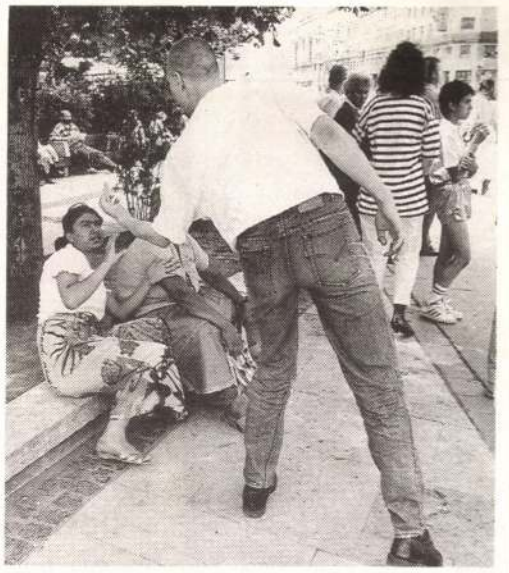

A köztársasági elnök – élve alkotmányos jogával – várhatóan napokon belül az országgyűlés elé terjeszti a büntető törvénykönyvről szóló törvénymódosítását nemzeti, népi, faji vagy vallási csoportok üldözése tárgyában.

– Nemrég a rendőrség szóvivője azt mondta: ha nekem van egy diszkóm, nyugodtan kiírhatom, hogy cigányok oda nem léphetnek be. Kiírhatom, mert ez nem alkotmányellenes. De én azt gondolom: ez elmebaj. A raszszizmusnak olyan elemi formáját tűri el így a köztársaság, amely, ha tetszik, ha nem, a Nyugat szempontjából tűrhetetlen. Értem persze, hogy ez a törvény, de ha ez így szól, akkor nem jó a törvény.



Váljék szolgáltatássá a prostitúció, legyen engedélyköteles, az engedélyeket kössék feltételekhez és kéthavonta újítsák meg – így döntött név szerinti szavazással a józsefvárosi önkormányzat. A testület javasolja majd az új parlamentnek, hogy tiltsa meg az utcai prostitúciót, falakon belüli változatait pedig szabályozzák.

– Aki a Józsefvárosban él, nagyon jól tudja, miért döntött így az önkormányzat. Senkinek sem jó, ha azt látja, hogy egyesek a testüket árusítják, de egyáltalán nem lehet kétségbe vonni bárkinek azt a jogát, hogy árusítsa a testét. Vagy testet vegyen. Élhessen mindenki úgy, ahogy akar.

Beolvadás a téglafalba

A lázadó elit

Médiademokrácia és kis kínai fal

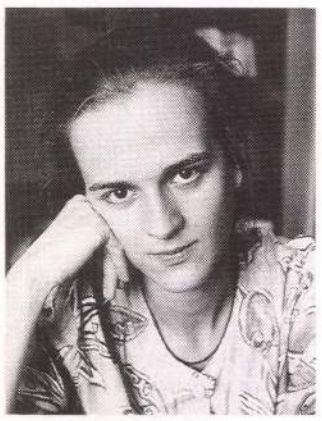

Már régebben kivonult a politika frontvonalából s visszatért a bölcselethez. Ő az a személyiség, akivel szemben senki nem maradt közömbös, így politikusi tevékenységét is szélsőséges vélemények kísérték. Nemrég érkezett haza Amerikából, és most jelent meg új, hatszáz oldalas könyve, *Másvilág* címmel, amely szándékai szerint: tisztázás, „egy nagyon nagy álláspontváltozás krónikája". Riporterünk, Köves Viktória arra volt kíváncsi: hogyan látja a világban és hazánkban lezajlott és zajló folyamatokat Tamás Gáspár Miklós filozófus, volt politikus.

– Hogy érzi magát most, hogy kiszállt a politika látványos részéből?

– A különbség nem olyan nagy. Nem hagytam el a magyar közéletet, hanem csak szerepet változtattam. Persze önállóbb és elszigeteltebb is lettem, hiszen nem vagyok benne egy politikai párt mindennapi működésében. De hát úgyis fokozatosan kifelé vonulgattam már ebből az utóbbi két évben. Úgyhogy köszönöm szépen, megvagyok.

– És Amerika?

– Az nagyon jó volt. Negyedévig posztgraduális történetfilozófiai kurzust tartottam a chicagói egyetemen. Ez nagyon jó egyetem, ahol én az egyik utolsó konzervatív jellegű tanszéken – Allen Bloom régi tanszékén – voltam vendég, amely éppen most szűnt meg ilyennek lenni, mert ott is felülkerekedtek a szokásos koráramlatok. Hiszen Amerika olyan erős, hogy a közszellem beszippantja a marginális jelenségeket, s így az intellektuális életben a konzervativizmus alig pislákol. A baloldali hegemónia Amerikában és Nyugaton általában kilencvennyolc százalék körül van. Itt-ott, Franciaországban, Németországban még vannak kivételek, de az angolszász világban nemigen találni konzervatív intézeteket. A tanszéken egyébként bal oldali szobaszomszédom François Furet volt, jobb oldali szobaszomszédom Leszek Kolakowski, a szemben lévő szobában Saul Bellow, a Nobel-díjas író dolgozott. Tehát voltam már rosszabb helyen is életemben. Sokat tanultam és tanítottam, és szokásomhoz hí-

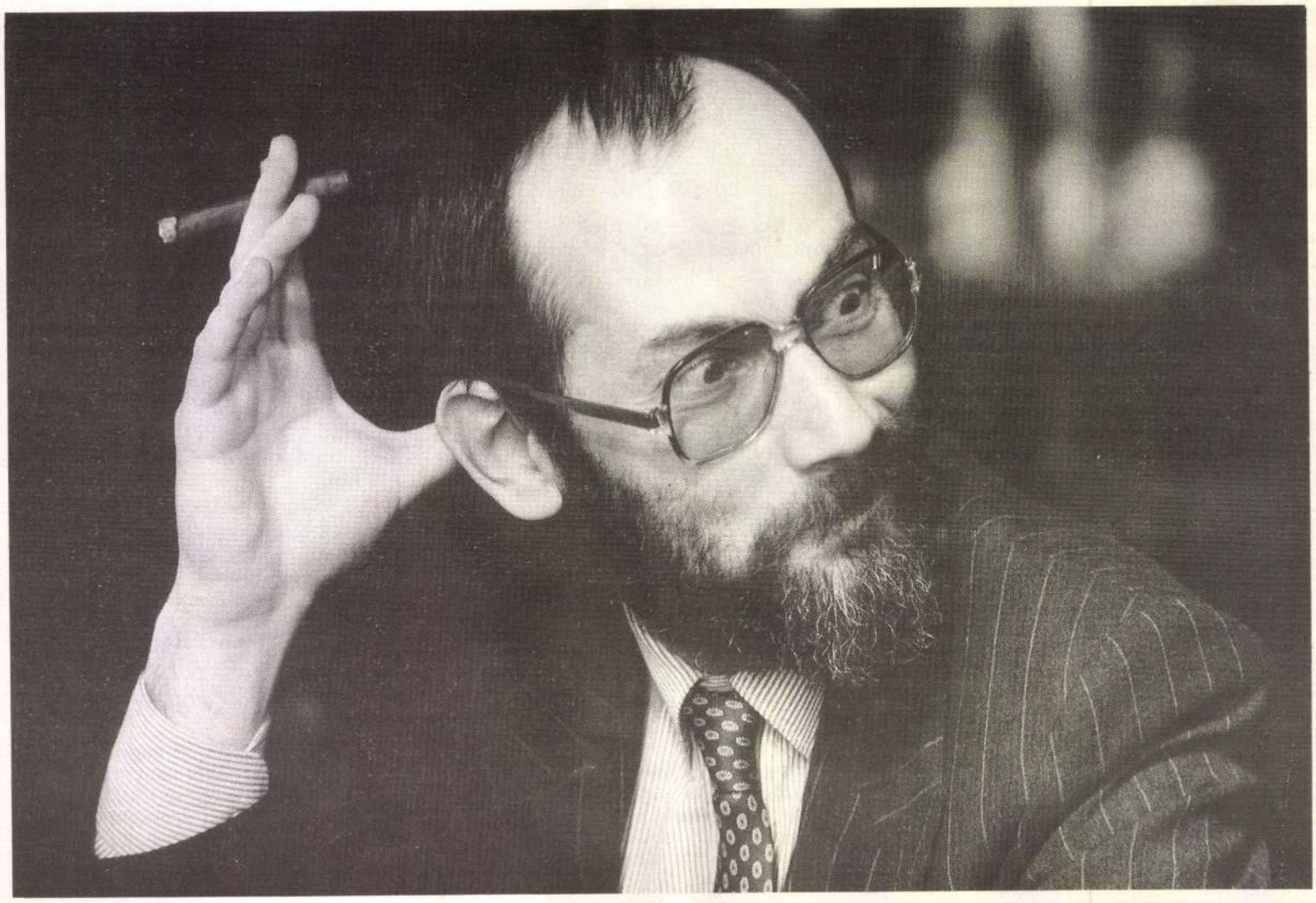

a mese végén nem érkezhet segítség, de – s ez a modern Piroskáról is mindent elárul – nincs is szükség rá: *„Lám! édesen és mélyen alszik a lány a nagyanyó ágyában, a gyöngéd farkas mancsai közt."*

A FARKAS-ALICE című történetben az írónő újra megkísérli azt, ami A SZERELEM HÁZÁNAK ÚRNŐJÉ-ben nem sikerült: két különös személyiséget találkoztat össze. A farkasok szoptatta lányt, akiben *„nincs semmi emberi, kivéve, hogy nem farkas"*, s aki *„csak a jelen időben lakozik, a folytonosság fúgájában, az érzéki közvetlenség világában, remény és kétségbeesés nélkül"*, valamint egy újabb genetikailag hibásan kódolt vámpírt *„bezárva a különös, félig ilyen, félig olyan állapotba, a csökevényes átalakulásba, a tökéletlen titokzatosságba"*. A mélyen filozofikus történet arról szól, hogy miként válik fokozatosan emberré két különböző közegből – az állatok és a halottak világából – érkező személy. Az egyik azáltal, hogy az idő érzékelésével (menstruációs ciklusok) párhuzamosan öntudatra ébred, és képes önmaga helyét a világban meghatározni, majd pedig ösztöneinek *„gyöngéd megfontoltsággá"* válásával a másiknak segíteni abban, hogy újra láthatóvá váljék arca a tükörben. Az élet perifériájára szorult két hős találkozása többek között azért is újdonság a meseirodalomban, mert a mesék nemigen foglalkoznak dupla megváltástörténettel, s önmegváltással is ritkán, az pedig különösen idegen a mese természetétől, hogy szimbolikus forma helyett konkrét állomásokban mutassa be egy személyiség fejlődésének fokozatait.

Angela Carter könyve egyértelmű választ vár arra a kérdésre, hogy vajon miért veszíti hitelét az egyik mese, s miért nem a másik az átírások nyomán, holott mindkét esetben valami olyan „új" jön létre, amely vagy cáfol minden előzetes mesei tapasztalatot, vagy nem teljesít be szintén előzetes mesei elvárásokat. Bizonyára arról van szó, hogy a hitelüket (és értelmüket) vesztett meséket csupán külső rendezőelvek (életkor, nevelési szándék) szerint igazították (torzították) avatatlan kezek, míg a másik esetben a mese lényegi, évszázadok óta érintetlenül továbbadott magja köré szövődtek a megváltozott életproblémákhoz a megváltozott válaszok.

Jung írja: *„Az ember mitikus fele manapság sajnos a rövidebbet húzza. Nem mesélgethet többé képzelt történeteket. Ezáltal sokat veszít; mert fontos és gyógyhatású, ha fölfoghatatlan dolgokról is beszélhetünk. Olyan ez, mint egy jó kísértethistória, a kandalló tüze mellett üldögélve és pipázgatva."*

Történeteink immár vannak – kinek a kandalló, kinek a pipa hiányzik hozzájuk...

Boldizsár Ildikó

A TELJESSÉG FELIDÉZÉSE

György Péter: Az elsüllyedt sziget
Képzőművészeti, 1992. 258 oldal, 150 Ft

Mi a művészet helye, funkciója a társadalom életében? Ez lehetne az a legáltalánosabb kérdés, amely összefűzi György Péter kötetbe gyűjtött tanulmányait. Ez a végső kérdés foglalkoztatja őt akkor is, amikor a könyvnek címet adó – és az összeállításban első helyre került AZ ELSÜLLYEDT SZIGET című – tanulmányában a magyar avantgárd képzőművészet társadalmi beilleszkedésének, befogadásának történetét vizsgálja, és akkor is, amikor egy-egy reprezentatív alkotó munkásságát elemzi, vagy a magyar film történetének speciális részletkérdéseit tárgyalja. Úgy gondolom, csak ez a közös problematika indokolja, indokolhatja az írások kötetté formálását, könyvként való újramegjelentetését.

A cikkek kiválasztása és sorrendje azonban még így is vitatható: az írások ugyanis nem megjelenésük időrendjében, nem is témák vagy művészeti ágak szerint csoportosulnak, talán leginkább tárgyuk történeti rendjét követik. És bekerültek olyan írások is, amelyek semmilyen szálon sem kapcsolódnak a többiekhez. Különösen a *Napzárta* című tévéműsorról szóló elemzés lóg ki a sorból, amelynek művészethez végképp semmi köze, s amellett annyira kötődik az akkori napi aktualitásokhoz, hogy ma már jegyzetek-magyarázatok nélkül nem is érthető; így legfeljebb csak azt tanúsítja, milyen széles körű a szerző érdeklődése.

Ez a széles körű érdeklődés és a modern vizuális kultúra egészét átfogó alapos tájékozottság persze egyik legfőbb erénye a szerzőnek, ehhez társul a szociológiai körülmények

iránti érzékenysége, valamint az a képessége, hogy meg tudja érteni a művészeti jelenségek ideológiai-világnézeti jelentését, értelmezi, tolmácsolja a művek nekünk szóló üzenetét.

A művészet helyének, szerepének vizsgálata során lényegében kétféle megközelítési módot alkalmaz a szerző, a történetit és az esztétikait. A kettő nem válik el élesen, a történeti érdeklődést, az elsődleges forrásokig visszamenő alapos kutatómunkát szerencsésen egészíti ki az esztéta jó ízlése, biztos értékrendje. Vajda Lajos, Csernus, Hajas, Jovánovics, Szentjóby kiemelése azt tanúsítja, hogy György Péter pontosan tudja, kik a legjelentősebb meghatározó személyiségei egy-egy korszaknak. (Egyetlen zavaró félmondat van csak a kötetben: Kádár Bélát és Scheibert az avantgárd képviselőiként semmilyen összefüggésben sem említeném egy sorban Kassákkal és Vajdával. Csak a szerző által is sokszor bírált és elutasított műkereskedelmi szemlélet helyezheti őket egy szintre, esztétikai rangjuk, történeti szerepük nem azonos.)

György Péter történészként elsősorban a magyar avantgárd korszakai iránt érdeklődik. Az avantgárd mozgalmak szerepe, esztétikai értéke, sőt mibenlétének definiálása is évtizedek óta folyó élénk, időnként szenvedélyes, politikai indulatoktól sem mentes viták tárgya. A történeti ismeretek gyarapodása, a részletkutatások eredményeinek felhalmozódása egyelőre csupán a távolabbi múlt megítélésében mutat valamilyen mértékű közmegegyezés felé. A szakmán belül legalábbis ma már vitathatatlan, hogy Kassák fellépése korszakos jelentőségű, hogy a *Tett*, a *MA*, a *Dokumentum*, a Munka-kör, a Kepes–Korniss–Vajda generáció megjelenése a magyar művészet történetének szerves része, kirekesztésük ma már elképzelhetetlen. De hogy a nagyközönség mennyire ismeri, milyen mértékben fogadja el az avantgárd művészetet, arra nincsenek szakszerű felméréseken alapuló adataink. Fenntartás nélküli elfogadásról, teljes körű elismerésről nyilvánvalóan nincs szó, ezt több újabb keletű éles Kassák-ellenes kirohanás is tanúsítja, bizonyítva, hogy az igazi avantgárd művészet a „hagyománytisztelő" ideológiák számára ma is irritáló és elfogadhatatlan. Az pedig, hogy az újabb, a hatvanas, hetvenes, nyolcvanas években megjelent törekvések közül mi tekinthető avantgárdnak, az a szakmán belül is vitatott. Hogy hol húzzuk meg a határt, kit tekintünk avantgárdnak és kit nem, az természetesen a definiáláson, a kritériumok kiválasztásán, illetve rangsorolásán múlik. Az avantgardizmus lényegét lehet stiláris eszközökhöz, művészi célokhoz, programokhoz, manifesztumokhoz, közös fellépéshez, szervezett mozgalmakhoz kötni, de lehet művészi magatartásformának is tekinteni, sőt lehet a művész szociológiai helyzetét is elsődleges kritériumnak tartani. Volt idő, amikor mindent, ami nem természetelvű, ami nem „realista", formalizmusnak, modernizmusnak, avantgárdnak bélyegeztek. Volt példa arra is, hogy csupán az ellenzékiség, a politikai szembenállás miatt tekintettek egy-egy csoportosulást avantgárdnak. De elképzelhető olyan álláspont is, amely mindent, ami szubkultúraként funkcionál a társadalomban, avantgárdnak minősít. György Péter álláspontja sem teljesen egységes ebben a kérdésben. Az ELSÜLLYEDT SZIGET című tanulmányában például, amely a magyar avantgárd történetének egészét tekinti át, mintha szűkebb határok közé szorítaná az avantgárdnak minősíthető jelenségek körét, az újabb fejlemények közül csupán az Erdély Miklós és Szentjóby Tamás nevével jelzett csoportosulást sorolja közéjük. A Vajda-tanulmány pedig – számomra rokonszenves módon – még szigorúbban vonja meg a határt: *„a magyarországi avant-garde talán utolsó, nagyobb lélegzetű mozgalmá"*-nak a Munka-kör tevékenységét jelöli meg. (Ez persze összefüggheti a „klasszikus" és a „neo"-avantgárd lehetséges megkülönböztetésével is.) A hatvanas évek művészetét bemutató nemzeti galériabeli kiállítás elemzése során viszont az ott látott művek nagy részét avantgárdnak fogadja el. Van, ahol fontos kritérium *„a kortárs európai áramlatokkal való lépéstartás igénye"*, az Európai Iskolának például ez a legfőbb erénye, avantgárd voltának ez a bizonyítéka. Ugyanezt a *„lépéstartást"* a nyolcvanas évek törekvéseinél, például az új szenzibilitás értékelésénél viszont már sokkal kevésbé méltányolná a szerző.

Ezek az ingadozások, hangsúlyeltolódások végső soron nem zavarók. Egy-egy jelenség, mozgalom, irányzat avantgárddá minősítése a maga konkrét történeti körülményei köze-

pette elfogadható, annál is inkább, mert ez a minősítés György Péternél nem kíván egyben esztétikai rangot is jelölni. Vannak kivételes történelmi pillanatok, amikor lehetőség nyílik a „nagy választás"-ra, amikor az avantgárdot választani jelentős morális tett, de az esztétikai minőség, a művészi érték nem ettől függ. (Ami persze nem jelenti azt, hogy az avantgárd nem hozhat az esztétikai értékekben is újat, csak azt, hogy nem szünteti meg automatikusan minden más törekvés értékét.)

György Péter avantgárd definíciójában fontos szerepet kap a tiltakozás, a szembenállás, a fennálló tagadása. Ez teljesen természetes. Közéleti tevékenységének, politizálószenvedélyének megfelelően a művészetben is ennek a kritikus magatartásnak a formái és eszközei érdeklik. De ez egyáltalán nem szorítja háttérbe esztéta voltát, esztétikai érdeklődését. Egy sor írásában éppen azt vizsgálja, hogy mik a lehetőségei a grand artnak, a katartikus nagyművészetnek vagy, újabb keletű kifejezést használva, a létértelmezésként interpretálható műalkotásoknak, s hol a határ, amely elválasztja ezt a puszta dekorativitástól, a designtól. (Itt természetesen nem ábrázolóművészet és iparművészet elkülönítéséről van szó, hanem technikáktól, műfajoktól független esztétikai megkülönböztetésről, hiszen a design kifejezést filmművészetre, táblaképfestészetre is alkalmazza.) Csernus Tibor művészetének jelentőségét nem avantgárd volta ellenére elismeri, és ennek okát éppen a nagyművészethez való vonzódásában találja. *„Csernus mindvégig »csak« festő maradt: azaz a szakmája egzisztenciális kérdéseire azon belül kereste a választ, és soha nem lépte át az avant-garde Rubiconját, [...] hiperrealizmushoz való ragaszkodása, a perfekcióhoz való kötődése, a mesterségbeli tudás már-már kényszeres hangsúlyozása, a bravúr iránti leküzdhetetlen vágy – mind a festészet egzisztenciális alapkérdésére utal vissza. Csernus magával a festészettel kérdezi, hogy miként is lehetséges még festészet. Csernus ugyanis nem az iparművészetté vált transzavant-garde hiperdesignját tekinti festészetnek, hanem ragaszkodik a festészet autonómiájához, a világnézeti vonatkozások megragadásához és érvényre juttatásához. Csernus a grand art-t tekinti mintának..."* Jovánovics György egész eddigi munkássága a műfajok és műfajhatárok radikális kritikája, művészetének lényegét György Péter mégis abban látja, hogy *„Jovánovics is reflektív viszonyban áll az avantgarde-dal, [...] a nagy európai esztétikai tapasztalatrendszer olyan érzékeny és meghaladhatatlan pontjaira utal vissza, mint a világkép és műforma közötti összefüggés, az észjárás nyomon követésének kalandja, illetve maga a zárt műalkotás. A Nagy Forma rehabilitációja számára nem operai rekvizitumokkal elintézhető kérdés, hanem maga a lényeg"*. De a grand art felé vezető utak lehetőségeit vizsgálja Hajas Tibornál is, és Vojnich Erzsébet művészetének értelmezésekor is ez a legfőbb szempont. A róla szóló írásban fogalmazza meg legtömörebben magát a problémát is: *„Lehetséges-e még, s ha igen, miként, az autonóm művészet, a grand art ma, a minden eddigi tudást átértékelő, komputerizált, poszt-indusztriális társadalom körülményei között."* Válasza is tömör és egyértelmű: *„Morandi pohara és üvege, Vojnich Erzsébet padja és asztala éppúgy alkalmas lehet a teljesség felidézésére, a világállapot egészének rekonstruálására."*

Ezek a fejtegetések egy nagyon fontos és a képzőművészettel foglalkozó irodalomban meglehetősen elhanyagolt problémakört érintenek. Azt ugyanis, hogy vannak olyan műalkotások, amelyek képesek katartikus hatást gyakorolni, amelyek létértelmezésként interpretálhatók, amelyek világképet közvetítenek, amelyek felidézik a teljességet, és vannak olyanok – a pusztán dekoratív, ornamentális, design jellegű művek –, amelyek erre nem képesek, amelyek nem is tűznek ki maguknak ilyen célt, vállalt feladataikat azonban szintén maximálisan megoldják. Szembe kell tehát néznünk azzal, hogy az egyformán jónak, értékesnek, az önmaga normái szerint tökéletesnek tartott képzőművészeti alkotások nem mérhetők ugyanazzal az esztétikai mértékkel. Kérdés persze, hogy lehet-e éles határt vonni, ketté lehet-e választani a létező műtárgyak halmazát katartikusra és design jellegűre? Vagy csupán ideális végletként létezik ez a két pólus, és a művek egy része a köztük lévő skálán helyezkedik el valahol? De lehetnek-e átmenetek e két összemérhetetlen, merőben más minőség között? És ha a művek egy része nem sorolható be e két kategória alá, van-e harmadik vagy még több esztétikai kategóriánk minősítésükre? Az nyilvánvaló, hogy a kétféle hatás ha-

tára a befogadón és az interpretáció minőségén is múlik. A jó interpretáció új mélységeket és összefüggéseket tárhat fel az addig meg nem értett, hatástalan alkotásban. Lehetséges persze az is, hogy a legmélyebb tartalmakat hordozó művet csupán artisztikumként élvezi a befogadó. Fordítva viszont nem lehetséges: amiben nincs benne eleve a katarzis lehetősége, azt a legbonyolultabb spekulációkkal sem lehet átélhető tartalom hordozójává, revelatív élmény kiváltójává tenni. Ez persze az esztétikai minőségek hierarchikusságát sugallja, amit korunk közgondolkodása nehezen tűr el. A történelmi körülmények azonban még kikényszeríthetik, hogy ezt a hierarchikusságot elfogadjuk. György Péter mindenesetre erre figyelmeztet: *„A széthullás, a barbarizmus bizonyos tagadhatatlan jeleinek előretörésekor megnő a grand art-ra visszautaló csendes, [...] kivívott magányához tehetséggel ragaszkodó művészet súlya."*

Tímár Árpád

A MŰVÉSZET KATONÁI

Sztálinizmus és kultúra
Szerkesztette György Péter és Turai Hedvig
Corvina, 1992. 136 oldal, 108 fekete-fehér, 29 színes kép, 650 Ft

Van a művészettörténetnek egy fejezete, mely sehogyan sem illett bele eddig a művészet történetébe. Ez az úgynevezett szocialista realizmus. A székesfehérvári István Király Múzeum 1981-ben ugyan megkísérelt művészileg is értékelhető válogatást nyújtani az „ötvenes évek" művészetéről a XX. század magyar művészetét bemutató kiállításrozatában, de a kiállítás rendezői egyúttal azt is megfogalmazták, hogy az akkor közönség elé került művészet *„nem a művészet, hanem csak egy torzult művészetpolitika tükre volt"* (Kovács Péter). Pedig a kiállítás maga árnyalt képet adott a sztálinizmus korának magyar művészetéről, felvonultatva a rejtett és a kultúrpolitika által még elviselt, noha nem ideológiahordozó műveket is (rendezte Kovács Péter, K. Kovalovszky Márta). Az összkép mégis elszomorító volt: egy provincializmusba süllyedt/süllyesztett, fuldokló és küszködő kultúra lenyomata. A katalógusnak a korszak mélyebb vizsgálatára buzdító szavai jószerével hatástalanok maradtak az azóta eltelt tíz évben.

Hogy a kutatás tárgyaként végül elsőként a szocreál választassék ki s legyen egy tanulmánykötet témája, bizonyára összefügg stílusszerűségével. Emiatt lehetett inspirálója – többek közt – a nyolcvanas évek művészete egy számottevő vonulatának is, mely stílusként pontosan definiálható művészeti jelenségeket emelt ki a múltból, tett átláthatóvá, fosztott meg a korhoz kötöttségtől, új jelentésekkel gazdagítva őket. A szocreál esetében azonban nemcsak a jelentésképzésre, hanem a „stílus" működésének mechanizmusára, feltárására is hangsúly tevődött (szoc art: Komar és Melamid), ami összefügg e „stílus" művészeti értelemben vett jelentésnélküliségével, művészeti kontextuson kívül eső helyével a kultúrában. A szocreál a Corvina tanulmánykötetében ebben a kettős értelemben lett a vizsgálat tárgya. Egy – kimondatlanul is – pszeudojelenség és elterjedési-terjesztési mechanizmusának feltárására vállalkoztak szerzői esztétikailag értékelhető minőségek felmutatása (esztétikai vizsgálat) útján, társadalmi kontextusának felvázolásával (szociológiai aspektusból), valamint a kulturális jelenségek antropológiai értelmezésével, ismét – a művészettörténeti körül elhelyezkedő módszerekkel kimondatlanul – bizonyítva, hogy a szocreál nem művészettörténeti jelenség. Nem mondott volna mást a történeti vizsgálódás sem – mégis, teljesebbé tette volna a kötetet. Ezért hadd csatoljak ide egy rövid történeti áttekintést.

Az úgynevezett szocreál nálunk abban az időben honolt, amelyet a különböző kronológiák egyöntetűen az absztrakt expresszionizmus korának tartanak (természetesen nem kizárólagosan, csak ahhoz a szokáshoz igazodva, mely szerint az új jelzi-jellemzi a kort), amikor tehát Rosenberg és C. Greenberg párviadalozott az akcióesztétika vagy a formai minőségek elsőbbségéért. (Ilyesmire nálunk jóval később kerülhetett volna csak sor, mikor lehetőség nyílott az amerikai negyvenes évekhez hasonló depolitizálódásra.) Maga a szocreál jóval korábbi a „miénknél".

Nem voltunk élenjárói, csak halvány visszfényei egy világjelenség eltorzulásának.

A stílus történetét vizsgálva az építészetben az egyértelmű klasszicizálódás nyomait már az 1910-es évek elején megtaláljuk Németországban (a szecesszió építészetének klasszicizálódását nálunk akkor Lajta Béla Vas utcai kereskedelmi iskolája vagy Györgyi Dénes Közraktár utcai székháza mutatta). A képzőművészet klasszicizálódása az 1920-as évek elejére tehető, amint ezt a Pompidou Központ 1981-es nagyszabású, REALIZMUSOK 1919–1939 című kiállítása tanúsította. A művészet társadalmi funkcióvállalása, az úgynevezett autonóm művészet ideája után egy másik, XIX. századi idea felbukkanása a szociális építkezések mennyiségi növekedésében, párhuzamosan a képzőművészet társadalmi problémákkal telítődésében, az életkép reprezentáns műfajjá válásában mutatható ki. E jelenségekre politikai-ideológiai koncepció épült: a birodalmi vagy szocreál művészeté, megcsúfolva az úgynevezett társadalmi (social) művészet kiállását a munkások, négerek, a gyarmatok népei mellett, valamint kapitalizmus- és fasizmusellenességét. Kiragadva a politikai összefüggésből (a művészettel és építészettel szemben támasztott kizárólagos ideológiai követelmények rendszeréből) a kor reprezentatív társadalmi művészete megfelelőjének tarthatnánk őket. A történeti megközelítést ez az összetéveszthetőség indokolja, a regionális szocreállal kapcsolatban is.

A nagyszabású, reprezentatív birodalmi és szocreál művészethez képest jóval később honosodott meg nálunk és a többi szocialista országban egy másodlagos, csökevényes szocreál: a „fordulat éve" után, 1949 és 1955 között, a *„tartalmában szocialista, formájában nemzeti"* művészet kötelezővé tételével. E képtelen logikájú jelszó a társadalmi funkciót és a művészet attól függetlenített, egy-egy kultúrkörön belül született öndefinícióinak hagyományát hivatott összekapcsolni, kiölve a művészet belső dinamikáját, formává fagyasztva hagyományát. Érdemes megvizsgálni az ily módon gyarmatosíthatóvá változtatott művészet gyarmatosításának módszereit, aminek eredményeként – helyi használatra – jellegzetesen provinciális termékek készültek.

E pszeudoregionális vagy provinciális „stílus" központja – az ELTE művészettörténész-hallgatóinak (ifj. Bojár Iván, Palkovics Andrea, Vajda László) publikálatlan kutatási eredményei szerint – az 1947-ben létesített Szovjet Akadémia volt, annak két főiskolája: a leningrádi és moszkvai s a mellettük működő tudományos szakosztály. A követendő elveket „utazó nagykövetek" terjesztették, például Zamoskin, a Tretyakov Képtár igazgatója, ki ilyen minőségében hazánkba is ellátogatott 1949 telén, s úgy nyilatkozott, hogy *„a szovjet művészet eredményei segíteni fogják a magyar művészeket, hogy kritikusan átértékeljék saját realista hagyományaikat, és ugyancsak kritikusan átvegyék a szovjet tapasztalatokat"*. 1950-ben Varsóban járván, az ottani kiállítást bíráló nemzetközi ankéton is példaként a szovjet szocialista realista művészet útját mutatta be. Az 1952-es román képzőművészeti tárlaton F. P. Resetnyikov festő és G. A. Nyidosivin kritikus vett részt hasonló feladattal.

A provincializáció eszköze volt a közvetlen ajándékozás is. Így a Szovjetunió adományaként épült fel Varsóban a Kultúra és Tudomány Palotája. A helyi közvetítők az ideológusok voltak. A realizmus normativizálása mint a demokratikus művészet kialakításának egyedül helyes útja nálunk, Lukács György, Horváth Márton és Révai József cikkeiben, beszédeiben a harmincas évek Szovjetuniójában lezajlott „kulturális forradalom" megkésett adaptációja volt, azzal az elsődleges kikötéssel, hogy a szovjet kultúrától, szovjet művészettől kell megtanulni, *„hogyan kell a magyar dolgozó nép számára alkotni, hogyan kell a magyar dolgozó nép életét és harcait ábrázolni, hogyan kell a magyar dolgozó népnek segíteni harcainak megvívásában és új életének megépítésében"* (Révai József beszéde a szovjet festészeti kiállítás megnyitóján 1949-ben). Magyarországon és Lengyelországban is bizottságokat hoztak létre, melyek *„ideológiai és művészeti bírálatot"* adtak a kiállításokra érkező művekről. Bulgáriában Georgij Dimitrov és Vilko Cservenkov elvtársak útmutatása, illetve az 1948-ban létesített Kultúra, Művészet és Tudomány Bizottságának irányító munkája adott segítséget a Szovjetunió szocialista művészetének tanulmányozásán túl az osztályjellegű, realista művészet megteremtéséhez. Hasonló feladatot vállalt Romániában az ARLUS (Román–Szovjet Társaság) képzőművé-

szeti csoportja, mely a legsikerültebb román munkákat ki is küldte a Szovjetunióba, ahonnan írásos kritikákat vártak és kaptak. A regionalizációt szolgálták a Szovjetunióba tett művészeti tanulmányutak, melyek nemcsak múzeumokba, művészeti szabadiskolákba vezettek, de üzemekbe, gépállomásokra, termelőszövetkezetekbe is. A művészképzésben az elmélet kapott hangsúlyt: a történelmi és dialektikus materializmus, gazdaságtan.

A sztálini jelszó megvalósításaként a szocreál nemzeti változatainak kimunkálásán is kísérleteztek. Nálunk Munkácsy és Nagybánya volt a példakép, Németországban a szárnyas oltárok, amelyeknek osztásait követve a háború, fasizmus és atomhalál expresszív képei a béke, harmónia és élet képeivel szembesítve bontakoztak ki. Bonyolultabb és megoldhatatlannak tűnő feladat volt a lengyel művészet egységesítése, hiszen itt két akadémia és számos főiskola is működött, nem beszélve a húsz művészeti líceumról és százhatvan működő művészeti körről. A művészeti élet decentralizált voltának köszönhetően a hivatalos elvárások helyett az egyéni utak érvényesültek (Wojciech Weiss, Tadeusz Kantor), illetve a kor reprezentatív műfajában, a plakátművészetben a régió egyetlen egyetemes érvényű teljesítménye született meg.

Az építészetben is a centrum volt meghatározó. Rákosi 1948-ban kijelentette, hogy nincs nemzeti út az építészetben, ragaszkodni kell a Szovjetunió példájához. Lengyelországban a Marszalkowska lakónegyed (Varsó) kiépítése és Nova-Huta bolygóváros alapítása mutatja a szovjet minta terjedését, Németországban a nagyüzemek köré épített lakónegyedek egyhangúsága, Stalinstadt alapítása, amely Sztálinvárossal, Dimitrovgraddal egyívású. A klasszicizmuson belül saját hagyományukat is keresték az országok. Németországban a schinkeli örökséget feleleventő tervezés ennek példája. Nálunk a klasszicizmus mint a nemzeti ellenállás korának (a reformkornak) „haladó" építészete lett a szocialista realizmus megfelelője Kardos Györgynek, a Magyar Építészek Szövetsége elnökének az 1951 őszén szovjet mintára megrendezett Első Építészeti Kongresszuson elhangzott beszámolójában. (Az akkori vitákról és építészetről a Magyar Építészeti Múzeum ÉPÍTÉSZET ÉS TERVEZÉS MAGYARORSZÁGON 1945–1956 című kiállítása és katalógusa bőven tájékoztat, regionális összefüggéseiről A. Åman ARCHITECTURE AND IDEOLOGY IN EASTERN EUROPE DURING THE STALIN ERA című, 1992-ben megjelent könyve.)

Moszkvában nagy súlyt fektettek arra, hogy az új szocialista országok művészetének a szovjethez hasonló arculatot adjanak, hogy így a periférián, a provinciákból régió álljon össze. Ez a regionalizmus azonban geopolitikai meghatározottságú, Moszkva-központú, még ha a szovjet megszállás alatt lévő országokban nemzeti tradíciókra támaszkodtak is. Hiszen közöttük kereszthatásra csak nagyon kevés példát találni. Maga a nemzeti eszme is a „divide et impera" modernista eszközeként a XX. századi békeszerződések nyomán eltorzított országok közti szakadékot mélyítette. Az ikonográfia a sztálinista (szovjet) művészeti gyakorlatban csiszolódott-kanonizálódott, XIX. századi minták alapján. Ehhez igazodva vonultat fel új hősöket: a martinászt, traktorista lányt, tanuló fiúkat és lányokat, a körzős (tervező) műszaki értelmiségit, a kolhozparasztot stb., a sztálini propaganda által befolyásolt országokban azonos módon, az egyes alakokhoz meghatározott attribútumokat rendelve. A műfajok közül így nagy volt a portrék szerepe: a Szovjetunió és az adott ország pártvezetőié, forradalmároké és élmunkásoké; jelentős az ipari és mezőgazdasági munka életképszerű bemutatása csakúgy, mint a tanuló munkásoké, dolgozó nőké és sportoló ifjúságé, a szovjetek és az adott ország népének találkozásáé.

Az előirányzott művészetet produkáló kultúrpolitika történetének áttekintése a kötetben azon egyszerű okból lett volna indokolt, hogy egyértelműsítse a tanulmánykötet félreérthető címét (A MŰVÉSZET KATONÁI): nem művészet az, ami nem a művészetet fogalmazza (definiálja) újra és újra alkotásaiban, hanem mást (ideológiát, egyebet) reprezentál látszólagos művészi (formai) elemekkel. A kötetnek a korszakkal foglalkozó egyetlen művészettörténeti szemléletű tanulmánya, Rényi András „VIHAR ELŐTT" című munkája épp azért érdekes, mert sajátos, regionális jelenségről szól, olyasmiről, ami egyrészt indokolja a művészettörténeti közelítést, másrészt a provincialitás okát rejti magában. Az elemzés tárgyát képező magyar

festmény ugyanis azt mutatja, hogy alkotóink ismerték a pszeudostílus mechanizmusát, mégis úgy vélték, hogy egyfajta etikus magatartással, megkerülve a cinikus igazodás lehetőségét, a művészet elemeinek felhasználása útján jelentésalkotó hagyományát fenntarthatják. A művészet azonban a saját törvényein kívül nem ismer más etikát, így a kísérlet a művészeten kívüli (ideológiai) és művészeti területek összeegyeztetésére nem egyszerűen stiláris eklektikát szült, hanem görcsös provincializmust a reprezentatív birodalmi és szovjet szocreálhoz képest. A művészet hagyományához ragaszkodó, ugyanakkor a nem művészit is művésziként felmutató gyakorlat szükségszerűen kudarcra volt ítélve.

Ezzel és a művészet egyéb (technikai, műfaji) hagyományát vállaló képzőművészettel szemben az újabb képalkotó médiumok (fotó és film) korabeli műfajai (dokumentumfotó és filmhíradó) a sztálinizmus vizuális kultúrájának esztétikai megközelítéséhez adnak kulcsot. Olyannyira, hogy a *„dokumentarista allegória"* Peternák Miklós által kreált, fotókra alkalmazott műfajmeghatározása a képzőművészeti munkák zömére is kiterjeszthetőnek látszik. Peternák ezzel nemcsak azt jelzi, hogy nem a művészi érték, inkább a látni kívánt valóság reprezentációja volt elsődleges, hanem azt is, hogy a mű valóban tükre a történelemnek, a valóságnak azáltal, hogy annak ideológiai meghatározottságát és előírásos működését az allegória kötött, társadalmilag szentesített formájában reprezentálja. Általános érvényű Kovács András Bálintnak az a híradóképekre vonatkozó megállapítása is, hogy az „eseményt" (a filmhíradó számára) maga a kép hozza létre, mikor meghatározott ikonográfia szerint életképet mutat, s ilyenformán az eredetileg információhordozó funkciójú híradókép többé nem tartalmaz információt. Az ilyen híradókép feltűnő hasonlóságot mutat a festett képekkel. A Peternák által a fotókészítés módszereként megfigyelt „tervezés" a többi képalkotás esetében is alapvető. Ugyanígy az *„államosított látás"*, amit Peternák a demonstrációk felülnézeti ábrázolásából vezet le (ami a nézőnek azt mutatja, ahogy a vezetők őt látták, s ezzel ő a vezetők szemével látja önmagát).

A fotó, a filmhíradókép tehát e tanulmányok alapján a sztálinizmus vizuális kultúrája sarkalatos pontjának tűnik. Ugyanígy a képek funkciója is: az eszme mindenütt jelenvalóságát biztosító feladata. A szociológiai szemléletű tanulmányok, mint Zwickl András COPYRIGHT című munkája is az eredetiség és egyediség helyett a használhatóságot hangsúlyozzák legfőbb igényként a képekkel kapcsolatban. Ezért a didaktikai célokra készült másolatok, sokszorosítások a képzőművészetben. Szücs György tanulmánya, A „KÉPFELSÉG" ELVE, az ilyképp sokszorosított, másolt művek által „alkalmassá" tett terekről, az ideológia megjelenésének hétköznapi és ünnepi tereiről szól, ahol tehát a fotó és festmény funkciója azonos. Fotó és képzőművészet kompozíciós és funkcionális azonossága akár egy, a fotó és híradókép köré szerveződő tanulmánykötet születését is indokolná. Hiszen még a nagy igényű történelmi festmény sem vonható ki e körből. A „VIHAR ELŐTT" Rényi András által kimutatott kompilációs módszere ugyanis a megrendezett és lefotografált életképekéhez hasonló. Végül másképpen, de felveti a képzőművészeti alkotások fotószerűségét Beke László is, már a szocreál utóéletével foglalkozó ismertetésében.

A szociológiai szemlélettel egyesített esztétikai vizsgálódások nyomán kiderül: a százszámra készült portrék, életképek, a festett képek vagy a szobrok funkciója alapvetően azonos volt a fotókéval. A festmény, szobor csak annyival volt több a fotónál, hogy tartósabb, reprezentatívabb a szó konzervatív értelmében. A pszeudo pedig nemcsak a képeken bemutatott valóságra, hanem az élő valóságra is alkalmazható terminusnak látszik. A művészet színterei, megjelenési helyei (akár mint a környezetkultúra műfajai): az utcakép, közösségi tér, ünnepi dekoráció, plakát, lakáskultúra, divat, amiket elsőként György Péter vesz számba és rendszerez e kötetben, éppen a pszeudoművészet jelenléte miatt egy mesterségesen felépített kultúra szülöttei. A sztálinizmus „művészetéről" közölt összkép tehát negatív, s ez csöppet sem meglepő.

Kérdés: miért nem foglalkozik kiadók és kutatók sora a kor „rejtett" kultúrájával (esetleg a művészettel) hasonló módszerek segítségével? A kultúra antropológiai megközelítése például, mely e kötetben kimutatta, hogy egyes műfajok (a portrészobrok) funk-

ciója nem művészeti, nem is esztétikai, hanem kultikus (a diabolizáció és szakralizáció médiumai Sinkó Katalin tanulmánya szerint), egy másik kötetben alkalmas lenne arra, hogy felderítse, mely műfajok az élő kultúra hordozói (amint azt a szépirodalom már felfedezte magának az anekdotában). Nem lehetne tehát energiát fordítani arra, hogy felfedezzük az úgynevezett spontán kultúra eszközeit, műfajait, anyagait, ezek végtelen változatosságát és báját, miként teszik az antropológiai érdeklődésű esztéták is, más korok esetében? Ezek a kutatások igazolnák György Péter tételét, miszerint tömegkultúra és elitkultúra közt nem volt szakadék, de nemcsak a sztálinizmus kultúrájában, hanem az akkori csendes ellenzéki kultúrában sem. Azaz jeleznék: volt más kultúra is, mégpedig a kultúraszerveződés törvényszerűségeit tekintve valódibb, mint a nyilvános. De kérdés: volt-e?

Az összefoglalóan pszeudodokumentaristának nevezhető szocreál a kor pszeudóként jellemezhető kultúrája, mely mint ilyen, jelentést nem hozott létre, hanem számolatlanul állította elő a megadottat, közönségesen giccsnek mondható, mint egy álvalóság képi úton való, mesterséges, információmentes megteremtője. Komar és Melamid a kötetben reprodukált festménye, A SZOCIALISTA REALIZMUS EREDETE ezt a giccset és szellemi atyját fényesen reprezentálja. Talán az ő hangvételük hiányzik az egyébként példamutatóan tárgyilagos és a felhasznált elemekből hozzájuk hasonlóan a gondolkodás számára új jelentéseket konstruáló tanulmánykötetből ahhoz, hogy a totalitarizmust magunktól elháríthassuk. A kötet bevezető, feltehetően e célból íródott tanulmánya ugyanis, tárgyilagosnak egyáltalán nem nevezhető, meglehetősen durva aktuális célzásaival épp ellenkező hatást kelt. Ha más nem, maga ez az indítás indokolja a korszak kultúrája s általában a kultúra árnyaltabb, rétegzettebb képének mielőbbi felvázolását. *(1992)*

Keserü Katalin

ÚJ TÖRTÉNETÍRÁS, RÉGI BEIDEGZŐDÉSEK

Arthur E. Imhof: Elveszített világok. Hogyan gyűrték le eleink a mindennapokat – és miért boldogulunk mi ezzel oly nehezen... Fordította Gellériné Lázár Márta Akadémiai Kiadó, 1992. Hermész könyvek, 265 oldal, 270 Ft

Rémisztően biztonságos világban élünk. Ha egyszer megfogantunk, és szüleink is úgy akarják – legalábbis földünk fejlettebb régióiban –, nagy valószínűséggel életre segítenek minket szakképzett orvosok. Az első órákat, napokat, heteket is könnyedén átvészeljük – előbb a kórházban, majd pedig otthon. Anyánkat sem veszítjük el. Számára a terhesség és a szülés átmeneti tehertétel, és csak rövid ideig kell kilépnie az élet jól szabályozott sodrából. Öregségünkig a halál alig merészkedik közelünkbe, és ha valamelyikünkre lecsap is időnek előtte, akkor nagyon személyre szabottan, szelektíven teszi azt. Csak személyes tragédia érhet minket. Az orvosok félrekezelhetnek egy szimpla betegséget, gyerekbiciklivel a teherautó alá eshetünk, autóval megperdülhetünk a csúszós úton, repülőnk lezuhanhat, egyedi genetikai betegségünk halálosra fordulhat. A meggyengített járványok csak komplikációk révén ölnek, még az AIDS-ért is terhel minket bizonyos személyes felelősség, s a helyi háborúkat leszámítva (így feltéve azt is, hogy például nem Jugoszláviában születtünk) erőszak áldozatává leginkább csak „egyszerű" gyilkosság vagy öngyilkosság révén válhatunk.

A halál kivonult mindennapjainkból, és a fogantatástól az öregségig életre vagyunk ítélve. A kaszás életünk első hatvan évében az esetlegesség birodalmába húzódik, nagy hasznot hozva így a krimik, a horrorfilmek és a bulvárlapok halálszenzációt hajhászó szerzőinek. A halottak kikerültek életünkből, fekete pokrócok alá, szürke halottaskocsikba, kórházi hűtőkamrákba, nejlonzsákokba. Haldoklókat is már csak órákra látunk, ha van lelkierőnk megnézni szürke, beesett arcukat a kórházban intézményileg megadott órákban, mondjuk vasárnap négytől hatig. Korunkban, mint a híres műkedvelő történész

tési törekvéssel nem erősödött, hanem gyöngébb lett. Az állampárti-pártállami tendenciák és azok látványos „utódpárti" kudarca a VI. országos gyűlésen mutatkozott meg a leginkább. Már az abszolút hatalomra való törekvés is abszolúte korrumpál, s a legutóbbi pártkongresszus ezt a saját teljhatalmi törekvései által szétvert pártot tárta fel leplezetlenül a közvélemény előtt.

Az MDF története a mozgalom és a párt (majd a kormányzat) funkcióinak szétválasztásával kezdődött, s a munkamegosztás közöttük két évre tűrhetően működött. A VI. országos gyűlésen azonban ez a munkamegosztás teljesen szétesett, a mozgalmárok és a párt-, valamint a kormányzati bürokraták csoportjai nemcsak önálló politikai irányzatokká váltak, hanem szemben álló frakciók formájában intézményesültek is.[6] A Magyar Fórum január 21-i számában Csurka nyílt hadüzenetet intézett Antall ellen, aki a Pesti Hírlapban január 22-én a csurkisták elleni frontális támadással válaszolt. Csurka Antallt személyében is támadta, s kijelentette, hogy „aki átengedi a terepet Antallnak, az lemond az MDF-es álomról". A Magyar Fórum vezércikke Antallt tehetetlennek és népszerűtlennek, az MDF sikerei akadályának nevezte és felszólította a párt tagságát, hogy számoljanak le Antall pótolhatatlanságának mítoszával. Antall azzal válaszolt, hogy mindez „nyílt, agresszív, frontális támadás a demokrácia ellen", amelyet „azok a politikai erők kezdtek el, amelyek Csurka István körül gyülekeznek". Antall szerint a Magyar Fórum már rég különvált az MDF-től és a legjobb úton van ahhoz, hogy a „legellenségesebb" sajtóorgánum legyen.

A pártkongresszus mindezekből a feszítő ellentétekből semmit



nem oldott meg, sokkal több nyitott kérdés van a kongresszus után, mint előtte volt. Az MDF évek óta lényegében ugyanazokat az ellentmondásokat hurcolja magával, de egyre mélyebben. A mozgalmároknak igazuk van abban, hogy Antall tehetetlen és erélytelen, de nem azért, mert az „osztogat-fosztogat" akciót nem vitte elég erélyesen végig a keresztény középosztály kedvéért vagy nem lépte eléggé erőszakosan túl a jogállamiság kereteit, hanem éppen azzal, hogy velük, a szélsőjobboldali radikálisokkal szemben nem lépett fel elég határozottan a demokrácia – s vele saját pártjának hazai és nemzetközi hírneve – védelmében. Antallnak persze igaza van abban, hogy Csurkáék a demokrácia esküdt ellenségei, de akkor saját érdekében nem lett volna szabad elvtelen kompromisszumot kötnie velük a pártkongresszuson.

A pártkongresszus eredménye, kimenete nem mennyiségi arányok kérdése. Nem arról van szó, hogy abban az elnökségben, amelyről Antall kijelentette, hogy képes együtt dolgozni vele, a tagok egynegyede vagy egyharmada Csurka követője. Az ellentétek szőnyeg alá söprése, a személye és politikája elleni frontális támadás utáni meghunyászkodás, a frakciók intézményesülése – még akkor is, ha az övé formálisan a nagyobb, a vezető „csónak" – ez egyértelműen Antall súlyos vereségét jelenti. Az ő súlyos és végleges veresége, hogy az augusztusi kihívás óta nem tudta „ledarálni", háttérbe szorítani és engedelmességre kényszeríteni a csurkistákat, hogy önimádatból folyó politikai vakságában későn ismerte fel a veszélyt és félrekezelte ezt a politikai fekélyt. El kellett viselnie a saját pártján belül is a személyét ért „alpári" kritikákat, s jó arcot kellett vágnia hozzá a kompromisszum érdekében, holott ilyen hangnem az MDF-ben korábban csak az „ellenségek" tekintetében volt megengedett.

Antall mint politikus, pártember és kormányfő, Kádár János igazi örököseként nagy sakkjátékos. Lépései a politikai sakkjátszmában követik a maguk szigorú logikáját és ezért többé-kevésbé kiszámíthatóak. Csurka István drámaíró, aki kedveli a váratlan fordulatokat, a hirtelen akciókat és az improvizációkat. Augusztus óta az ő kezében van a kezdeményezés és Antall csak ingerülten reagál váratlan lépéseire, s egyre jobban hátrányba kerül a számára ismeretlen terepen. Csurka a pártkongresszus előtt egy újabb összehívásával fenyegetőzött, a kongresszusi félgyőzelmet követően azonban úgy nyilatkozott, hogy erre egyelőre nincs szükség. Nem tudni, hogy néhány hét vagy hónap után mivel áll elő, csak azt, hogy Antallt ez újból meglepetésként fogja érni.

Az alapkérdés a VI. országos gyűlés után is változatlanul eldöntetlen, nevezetesen Antallal szólva az, hogy „gettópárt" vagy „néppárt" lesz-e az MDF. De gettópárttá nem a szélsőjobb kizárával válna az MDF, hanem éppen ellenkezőleg, annak megőrzésével, hiszen fokozatosan elhagyják a mérsékeltek, s a párt egyre jobban morzsolódik és jobbra tolódik, következésképpen Antallt egyre megalázóbb vereségek érik majd. Ahogy Kónya fogalmazott, minden MDF-es párttagban van egy kis Csurka – vajon Antall Józsefben mekkora van? –, s ez kitűnt már a kongresszuson is, hiszen sokan a szavazáson még Antallt támogatták, de Csurkát őrjöngve megtapsolták, s ki tudja, meddig lehet számítani még a centristák iránti lojalitásukra.

A kongresszus első, pénteki napján a politikai vitában Csurka kijelentette, hogy „Ha így marad minden, el vagyunk veszve." Az igaz, hogy az MDF megint elhalasztotta a döntést, hiszen utolsó lehetőség lett volna a centristák és a szélsőjobboldaliak közötti szakadásra és a választások előtti centrista stabilizációra. Csurka kijelentése persze a másik megoldást sugallta, a teljes radikalizálódást, a párton belüli hatalomátvételt, a mozgalmárok politikai programjának elfogadását és a kormányzat szélsőjobboldali ellenőrzését. Ez a hatalomátvétel most nem sikerült, de az MDF ebbe az irányba csúszik Antall formális többsége ellenére, ami egyébként is nagyon kínkeservesen jött össze a kongresszus kezdetén a napirend megszavazásánál. Csurka „szerénykedése" hozzászólásának bevezető szavaiban – „szép így egyedül" – inkább lírai ömlengés, mint elszigeteltség, a dörgő tapsok nem vereségére, hanem az elnökségi pozíciókban elért nyereségére utaltak.

Egészében véve azonban ezzel a kongresszussal nem egyik vagy másik irányzat, hanem a megosztottá vált és politikai hitelét, társadalmi támogatottságát vesztett, álegységét görcsösen őrző MDF szenvedett vereséget. A választásokon várható győzelem hangoskodása mögött már a várható vereség mértéke fölötti aggodalom húzódik meg. Már nem a győzelemért küzd az MDF, hanem a tisztes vereségért, a 20%-ért, a koalícióképességért, azért, hogy politikai tényezőként számításba vegyék.[7] A nemzeti liberálisok nyomorúsága az, hogy tudják és mondják a kongresszus után, az MDF a vesztébe rohan, s a szélsőjobb megfékezése nélkül tovább sodródik a politikai ellehetetlenülés felé, de nincs politikai erejük ennek a késői felismerésnek gyakorlati akcióvá fordításához és a párt jellegének befolyásolásához.

Az összefoglaló komparatív értékelés azt emelheti ki, hogy az MDF-nek sikerült a térség legtartósabb jobbközép pártját és kormányzatát kialakítania, de ez is messze esett egy európai típusú konzervatív párttól, s egy évvel a választások előtt a szétesés jeleit mutatja. Fatális meggyengülése alapvetően befolyásolja az egész magyar pártrendszert már a választások előtt is. Új jelentkezők vannak a jobbközép párt pozíciójára és a jobboldal válsága jelentős mértékig megszabhatja a választási eredményeket is. Ennek a hatalmi pártnak a kudarca azonban komoly hatással lesz a pártok belső felépítésére és a társadalommal való dialógus szükségességének felismerésére is. Korai lenne még az autoriter etatizmus, a hazai hagyományos politikai osztály vereségét elkönyvelni, de az MDF látványos vergődése a mozgalom és a párt, a szélsőjobb és a jobbközép dilemmájában mindenesetre a sajnálatos vargabetű után azt a lehetőséget ígéri, hogy az ország visszatérhet 1994-ben a demokratizálás és európaizálás főútvonalára.

JEGYZETEK

1. A magyar pártrendszer kialakulását foglalja össze Kéri László Összeomlás után (Kossuth, 1991) c. könyve és a Bihari Mihály által szerkesztett, A többpártrendszer kialakulása Magyarországon című tanulmánykötet (Kossuth, 1992), az MDF vonatkozásában elsősorban Csizmadia Ervin Utak a pártosodáshoz, Az MDF és az SZDSZ megszerveződése című tanulmánya.

2. Az MDF első nagy színeváltozását már jeleztem Az MDF könnyű álmot ígért (Magyar Nemzet, 1990. augusztus 18.) című cikkemben. Politikai öngyilkosság (Magyar Hírlap, 1991. szeptember 14.) című cikkemben már azt is kifejtettem, hogy a magyar pártrendszer igazi válsága nem a bal-, hanem a jobboldalon van, mert az MDF képtelen nyugat-európai típusú jobbközép párttá válni, sőt egyre erősödnek benne az állampárti tendenciák (vö. Kádár köpenye, Népszabadság, 1991. augusztus 3. és Az igazi örökös, Magyar Hírlap, 1992. január 6.).

3. Az MDF gazdaságpolitikájának és kormányzati politikájának részletesebb elemzésére itt nincs mód, ezért Lengyel László Útfélen (2000/Századvég, 1992) című könyvéhez utaljuk az olvasót.

4. Bihari Mihály a volt Kisgazdapárt pozitív reinkarnációjaként jellemezte az MDF-et, s rámutatott arra, hogy a hazai „lebegő" pártrendszerben az MDF egyre inkább konfrontációba kerül a társadalom valamennyi szférájával. Az általa szerkesztett, fentebb idézett tanulmánykötethez írott összefoglalójában (Divergáló pártrendszer és polarizált pártpluralizmus) Bihari kimutatja az MDF szerepét a pártpolarizáció kialakulásában.

5. A nacionalista-populista irányzat veszélyére már a Primitív antikapitalizmus című cikkemben is utaltam és folytattam a kritikának ezt a vonalát A populista rém című írásomban is (Magyar Hírlap, 1991. november 4. és 1992. augusztus 26.).

6. A mozgalom és a párt közötti munkamegosztásra Szabó Miklós mutatott rá Az MDF-pártkongresszus előtt című írásában (Népszabadság, 1993. január 11.).

7. Legmarkánsabban ez a gondolat Lengyel László A túlélés kongresszusa című cikkében fogalmazódik meg (Magyar Hírlap, 1993. január 22.).

Tájkép csata után

Január végén, az MDF-víkend napjaiban befejezni egy, a médiaháborúnak elnevezett „történet" némely tanulságát elemző cikket, amely márciusban kerül az olvasó kezébe, nyilván istenkísértő vállalkozás. Egyébként viszont jól minősíti a magyar stabilitást, hogy január közepén szinte képtelenség előre látni, mi minden történhet vagy történik márciusig. Ennek megfelelően mindazt, amit írok, távol kell tartanom a napi aktualitásoktól – ami az adott tárgyat figyelembe véve nem könnyű –, ugyanis egyetlen olyan, az események felszínéhez tapadó kiindulópont, koordinátarendszer sincs, amelyben *csak* annyira megbízhatnék, hogy arra egy szöveget építsek fel, s aztán azt reméljem, hogy az még márciusban is olvasható lesz.

Épp ezért kénytelen voltam lemondani arról, hogy naplószerűen „rekonstruáljak" *egy történetet,* egy kormányzati szándék keresztülvitelének történetét, hiszen a hátralévő hat hétben még többször is megváltozhat e krimi poénja, s nincs kedvem sem magam, sem az olvasót azzal fárasztani, hogy a korrektúrában elhelyezett lábjegyzetekkel módosítsam esetleges tévedéseimet. A pozitív és negatív Kasszandrák egyébként nem könnyű helyzetét tehát meghagynám a politológusoknak.

Alább tehát általánosabb megfontolások és magyarázatok következnének a magyarországi rendszerváltozás és a média értékelésének viszonyáról. Hogy egyik-másik politikai elitnek volt-e – s ha volt, milyen – médiastratégiája, filozófiája, az ugyanis már akkor eldöntötte a „háború" két hősének, Gombárnak és Hankissnak a sorsát, amikor kinevezésükön még meg sem száradt a tinta.

Az új demokráciák egyedisége

A médiaháború problémái közül az egyik legbonyolultabb, úgy hiszem, pártoktól független adottság a szocialista közelmúlt. Nem kevesebbről, mint a *korlátozott érvényű* társadalmi nyilvánosság örökségének feldolgozásáról van szó, arról a helyzetről, amely*ben* ki kellene dolgozni az ideális, immár korlátozásmentes társadalmi nyilvánosság szerkezetét, mesterségesen, szimulálva kell megalkotni mindazt, amit a különböző nyugati országok évszázados, évtizedes tradíciója *sem oldott meg* „elméletileg tisztán", csupán – mint látjuk – parciálisan, egy-egy ország vagy kultúra számára mérvadó módon.

A Kádár-rendszerben ugyanis soha *nem* volt sajtószabadság, épp ezért egész egyszerűen csak elméleti, tudományos műhelykérdésként létezett a társadalmi nyilvánosság megannyi problémája. Csak elmélettörténetből, vagy hírből ismerhettük a mass média megjelenésének struktúraátalakító hatását, csak hallomásból, olvasmányokból tudhattuk, hogy mit jelent a nyilvános társadalom, mit jelent a szabad sajtó stb. Ennek megfelelően a polgári nyilvánosság eszméje számunkra hosszú évtizedeken át csupán eszme maradt, Kék madár, amelynek ideálját nem is kezdte ki semmi és senki. Nem tudtuk, hogy mit jelent annak válsága, érthető okoknál fogva nem rendelkeztünk személyes tapasztalattal a piac és a szabad tájékoztatás elveinek ellentmondásáról. Mindaz, ami a vasfüggönyön túl történt, részben értelmiségi olvasmányélmény, részben azzal csak nehezen összeilleszthető és gyakran inkonzisztens személyes tapasztalat maradt.

Épp ezért mindazt, ami 1989 után történt és történik, én magam sehogy másképp nem tudom értelmezni, mint egy kollektív tanulási folyamatot, éppúgy, ahogyan arra a parlamenti meghallgatás során Hankiss Elemér rámutatott. Hiába hitte az MDF és a Kisgazdapárt megannyi képviselője, hogy ez egyike csupán a reklámszövegeknek, amelyeket már meg sem kell hallaniuk. Ami azt illeti, minden egyébtől függetlenül megkockáztatnám, hogy saját politikai karrierjük ott ért véget, ezzel a süketséggel, hiszen éveken belül csupán a médiatankönyvek lapjain fognak emlékezni rájuk, mint a posztkommunizmusban is érvényes kommunista tudat és sajtófilozófia képviselőire.

Mit jelent ez az örökség, mit jelent az azzal való megbirkózás?

Elsősorban azt, hogy fel kell dolgoznunk és meg kell haladnunk a korlátozott társadalmi nyilvánosság tapasztalatát. Azaz el kell felejtenünk azt a tudatot és kollektív tapasztalatot, amelyben a sajtó a hatalom nyers vagy lágy utasításainak megfelelően működött, s gyakorlatilag nem függött semmiféle piactól. Ami azt illeti, ez utóbbi még problematikusabb, mint az előző, hiszen roppant nehéz belátni, hogy egy újságot legalább annyira hátulról, a reklámok felől nézvést szokás szerkeszteni, mint az első lapjaitól.

Ugyanakkor azt is figyelembe kell vennünk, hogy a magyar rendszerváltozás mértékét épp a szabad sajtó kialakulása jelölte ki, az a valóban szinte meghökkentő gyorsasággal kialakuló korlátozatlan társadalmi nyilvánosság, amelynek azonban 1989–1990-ben mindvégig fennmaradt két különös vonatkozása.

Az egyik a nyomásgyakorlási technikák kezdetlegessége, illetve összefüggéstelensége volt. Igaz, a televízió Híradóját például gátlástalanul lenyelte Pozsgay Imre, hogy a tipikusan Kádár-korszakbeli sajtófilozófiával rendelkező Pálfy G. István aztán kikaparja a gesztenyét az MDF-nek, de az MSZMP utolsó korszakában már nem volt képes az általa uralt állami tulajdon- és intézménystruktúra révén gyakorolható totális nyomás kifejtésére. Másrészt pedig – épp a fenti párt által megkezdett spontán privatizációkig – a sajtó többsége gyakorlatilag állami kézben volt, azaz nem kellett szembenéznie a piaci követelményekkel. A még és már ritka pillanata volt ez. Úgy tűnt, hogy tényleg működhet a polgári társadalmi nyilvánosság, az ész uralma, lehetséges a racionális párbeszéd, a sajtó arra való, amire a XVIII. század óta álmodták, a politikai diskurzusokban létezik a meggyőzés és meggyőződés tisztessége. A piac által deformált, a mass média által átstrukturált polgári nyilvánosság – ama riasztó tapasztalat –, aminek megértésével az utak igazán elváltak – *még nem volt* érvényes, s az állami elnyomás *már nem volt teljes.* Ritka pillanat volt, gyorsan elmúlt, úgy hiszem, a taxisblokád körüli kommunikációs vihar volt annak szimbolikus végpontja.

Mindebből az következik, hogy a megoldásra váró problémák roppant sajátosak. Hiszen a korlátozott nyilvánosságból kifelé haladva nyilván semmi mást nem tehettünk, mint hogy a nyugati példákra vetettük tekintetünket. Hozzáteszem, filozófiailag teljes joggal, hiszen ott társadalmilag érvényes kollektív tapasztalat a nyilvánosság, bármilyen értelmét is vegyük e kategóriának. S itt kezdődtek a csapdák. Úgy vélem, szembe kell nézzünk azzal a ténnyel, hogy a nyugati metaforák *elméletileg mind teljesen helytállóak, s a konkrétumok szintjén működésképtelenek.* Ugyanis épp azt kell figyelembe vennünk, hogy a mai magyar társadalomban ugyanakkor kell kialakítani azokat a gazdasági feltételeket és politikai normákat, amelyek tőlünk nyugatra a szabad sajtó *zálogai, mint amikor magát a szabad sajtót.* Tőlünk nyugatra a piac és a hagyomány teremt önmérsékletet például az állami beavatkozás mértékét illetően. Nálunk azonban épp most van kialakulóban a média piaca, s nem látom, hogy bármiféle hagyomány segítené az állami túlnyomásról való leszokást, amikor épp ez, épp az állami túlnyomás a *legyőzendő tapasztalat.*

Meg kell értenünk tehát, hogy a magyar tapasztalat – épp úgy, mint a többi volt KGST-államé, *mind* egyedi, és egymással is csak nehezen összevethető példa. A korlátozatlan sajtószabadság normája immár mindennapos elvárás, miközben még mindig hiányzik az a médiagazdaság, amely ezt az absztrakt filozófiai fogalmat – a maga szabályai, a piac szerinti torzításnak megfelelően, de mégiscsak érvényesen – lehetővé teszi, és a mai napig nem jött létre az az intézményes keret – médiatörvény –, amely többek között e piac szabályozására, azaz beindítására alkalmas. Épp ezért, szemben azokkal a magyar értelmiségiekkel – mint például Babus Endre vagy Balassa Péter –, akik a végjátékban, 1993 januárjában kompromisszumképtelenséggel vádolták az SZDSZ-t *is,* én úgy vélem, hogy igaza volt az ellenzéknek, amikor egy nyugati ésszel felmérhetetlenül *túlszabályozott, aggályos, eljárásbeli garanciákkal agyonterhelt* médiatörvény megalkotása mellett tette le a voksát. (Még akkor is, ha egyébként e törvénytervezetet a kábeltelevíziók jövőjével kapcsolatban bizonyos fokú vakság jellemezte.) Ennek a médiatörvénynek ugyanis épp a Nyugaton jellemző, a piac és a tradíció által szabályozott önmérséklet *hiányát* kellett pótolnia. Ez lett volna az a törvény, ami túlvezethetett volna a személyi garanciák – azaz Hankiss és Gombár – korszakán, akiknek tevékenysége épp azért vált tragikussá és példázat értékűvé, mert elnöki idejük alatt derült ki, hogy – meggyőződésem szerint a fentiek okán – milyen jóvátehetetlenül mást ért társadalmi nyilvánosságon a kormány és az ellenzék. Kettőjük immár feloldhatatlan ellentéte egy jelöletlen mezőn fogalmazódik meg, amelyben senki kezét nem kötik precedensek, a kormányra nem szólhat rá a nagytőke, nincs tagolt piac, nem áll elő a rafinált és értő nézők millióinak meggondolásokra intő tábora.

Az MDF filozófiája

Két és fél év távlatából lassan rekonstruálható az MDF médiafilozófiája és -gyakorlata is, amelyet nem kis részben a sértettség és az abból következő általános hatalmi nyomulás jellemez.

A szabad sajtóval, a polgári nyilvánossággal való hirtelen együttélés során derült ki, mit is jelent ama tény, hogy az MDF történészekből álló szellemi elitje a XIX. század kutatója lévén, annak metaforái szerint is fogalmaz, s teremt elvárásokat. Antall József például – aki oly sokszor hivatkozik sajtótörténész múltjára – láthatóan a mass médiák előtti sajtókép bűvöletében él – ennek foglya – a mai napig. A XIX. század polgári nyilvánosságának történettudományos tapasztalata azonban egész egyszerűen konvertálhatatlan az elektronikus médiák gyakran irracionálisnak tűnő posztmodern világában. Antall József és társai például – s ezt ne becsüljük le – nyilván roppant ingerültek attól, hogy a sajtó – szemben a múlt századdal, illetve a penny magazinok kialakulása előtti évtizedekkel – egész egyszerűen nem *minden további nélkül,* gyakran pedig egyáltalán nem a racionális párbeszéd, s végképp nem a hatalom által diktált diskurzus néma eszköze. (A politikai problémákon túl érzékelhető volt, hogy a magyar értelmiség nem pusztán az MDF-hez kötődő része milyen komoly agresszióval reagál a piaci kultúra tényére, milyen elhárítással *nem* veszi tudomásul, hogy a magas kultúra e tájon fennállott intézményei igenis összefüggtek azok *állami* jellegével, s bizony, ha tetszik, ha nem, *meg kell fizetnünk az árat,* azaz a tömegkultúrát nem lehet az észen alapuló paranccsal befolyásolni. Számos médiával foglalkozó szakember – például a kiváló Lányi András – álláspontjából kiolvasható, hogy szívük szerint a *pokolba kívánják* a tömegkultúrát, azaz a piac által szervezett új világot. Ez az értelmiségi közhangulat, amely morálisan teljesen érthető, ugyanakkor szellemileg mégiscsak a ludditizmus heroikus öröksége, semmi egyéb, nyilván igencsak befolyásolta az MDF világképét, médiaellenes hangulatát.)

Tagadhatatlanul bosszantó persze egy hosszú évtizedek után először szabadon választott kormány számára, hogy omnipotenciájában a sajtó naponta megzavarja, s szeretném, ha mindez nem tűnne ironikusnak. Ugyanis kínos lehet, hogy nem az az információ, amit *ők* annak tekintenek, nem az a *hír,* amit ők annak tartanak, a médiumok fellázadnak és nem viszik némán az üzeneteket. Ne legyen félreértés, amúgy épp elég ellenzéki képviselőt hallottam már ingerülten dohogni a sajtóra, amely „nem mondja meg", hogy „mi is van" a parlamentben. S ami azt illeti, ha valaki a korlátozatlan racionalitás, azaz egy olyan piaci állapot felől nézi a szabad sajtót, amelyben a kereskedelmi funkciók még nem alakítják a híreket, ellenben csak hozzájárulnak azok terjesztéséhez, nyilván ingerült lesz, ha azt látja, hogy a politikai diskurzus holmi piaci érdekeknél fogva torzul. S van is ebben némi igazság, a mediokrácia és a demokrácia összefüggései – amelyekre itt nem térhetek ki – épp a XIX. századi értelemben vett képviseleti demokrácia, a modern állam legnagyobb kihívását eredményezték az ezredfordulóra. (Ami a konkrét panaszt magát il-

leti, amúgy a magyar napi sajtó parlamenti tudósításai gyakran valóban csapnivalóak. De ez más kérdés. Ha ezek rosszak, akkor nem a parlamenti képviselők panaszai miatt azok. Rosszak azok a maguk műfaji normái szerint. S ez az igazi baj.)

Ám legyünk méltányosak. Az MDF intellektuális elitjére úgy zuhant rá ez a probléma, hogy semmiféle tapasztalata sem lehetett a kezelésében. Ráadásul, miután az évek alatt kiderült, hogy a XIX. századi reflexek és metaforák alkalmatlannak bizonyultak, a sértettség bizony már durva beavatkozási politikává nőtt – s ez lett az az út, amelynek végén az a gyalázatosan olcsó megoldás áll, amit Csurka István már az elején kínált. Mondván, mindenkit annyi illet meg a médiumokból, amennyit a választásokon kapott. (Vö. ezt a megoldást az olyan közszolgáltatásoknál, mint például az úthálózat vagy az energiaszolgáltatás. A kínos ugyanis az, hogy a közszolgálatiság nem egy szempontból éppolyan, mint a fenti szolgáltatások.)

Más kérdés, és némi intellektuális szomorúsággal nézi az ember, hogy a nemzeti liberalizmus olyan kiváló szakértői, mint a miniszterelnök, vagy a remek történész és állítólagos médiaszakértő Katona Tamás – akinek szakértelme e tekintetben nem több, mint a mosolyelvről való bensőséges értesültség – is behódoltak eme nézetnek. Azt hiszik róla, hogy demokratikus, s úgy vélik, elképzelhető olyan médiagazdaság, amely ezen elvek szerint *épül fel.*

Ami a XIX. századi metaforák kínosabb, Tisza Kálmán-os oldalát illeti, az közismert. Az, hogy Antall József például nem szokott – a szó nyugati értelmében vett – sajtóértekezletet tartani, nem pusztán apró jel. Hogy egész egyszerűen nem hajlandó kitenni magát annak – szemben például az Egyesült Államok elnökével –, hogy többen oly dolgokat kérdezhetnek tőle, mely problémákra a választ esetleg előre nem egyeztették, végül is rémületes korszerűtlenségre, ijesztő mérvű konzervativizmusra utal.

Az MDF egész egyszerűen a mai napig nem volt hajlandó szembenézni azzal a ténnyel, hogy a Gutenberg-galaxis felrobbant, hogy a mass média uralma tetőpontján van, nem beszélve arról, hogy mit kezdenek majd a digitális technológiákkal. *Ha egy kormány nem vesz tudomást egy technológiai eszköz szociális hatásairól, nem képes belátni, hogy a technológiai innovációkból következő piaci változások befolyásolják a társadalmi nyilvánosság fogalmát és szerkezetét – ha minderre nem képes és nem hajlandó, akkor nem is cselekedhet másképp, mint az MDF elitje.* Hatalmaskodik és antidemokratikus lépések sorozatát teszi meg, melyek mindegyikével újra még mélyebb bajokba sodorja magát.

Egy konkrét példa – a taxisblokád

Talán nem tévedek nagyot, ha úgy vélem, hogy az MDF és a médiumok viszonya ekkor vált végképp, jóvátehetetlenül feszültté. Ennyi idő távlatából látható, hogy a kormány nem csupán arra nem volt képes, hogy megállapodjon egy érdekeit radikálisan képviselő csoporttal, hanem bebizonyította, hogy *képtelen működni a korlátozatlan nyilvánosságban. Nem élt a médiumok birtoklásának előnyeivel, ellenben folyamatos frusztrációként élte át azoknak az eseményekbe való beavatkozását.* Nem hinném, hogy alábecsülhetnénk e sokk jelentőségét. A kormánynak be kellett látnia, hogy nem érti például az egyenes adások jelentőségét, nem képes felbecsülni a központi energia- és elosztási rendszerektől független információs csatornák szabadságfokát, lebecsülte a televíziós személyiségek szociális mintateremtő szerepét. Ez volt egyébként a miniszterelnök nagy órája, pályafutásának eddigi *egyetlen* igazi kommunikációs tette. Legendás interjújával egész egyszerűen visszaállította a kormány iránti bizalmat, és megteremtette saját támadhatatlansági mítoszát. De – s ez már igazi vétség volt – azt, hogy tulajdonképp mi is történt, soha nem mérték fel. Nem is akarták érteni. Inkább a televíziót, a rádiót, a köztársasági elnököt vádolták. És a mai napig úgy vélik, hogy egy összeesküvés áldozatai voltak. Holott mindössze egy, az egyetemes kommunikációtörténet példatárában helyet kapó esetet szolgáltattak. Megmutatták, hogy mit jelent a gyakorlatban, ha egy kormány nem tudja felmérni egy technológia szociális következményeit. S ettől fogva az MDF úgy tekintett a médiumok uralta sajtóra, mint az ellenségére.

A nem hiányzó hősök csapdája

Most térhetünk rá történetünk két hősére, Gombár Csabára és Hankiss Elemérre. Azt remélem, hogy a fenti vázlatos gondolatmenet elegendő értelmezési keretet biztosít annak az igazi drámának a megértéséhez, ami e két kiváló férfiúval történt. Akiknek helye – szemben azokkal, akikkel küzdelmüket megvívták – ott van a nemzet panteonjában, akiknek tette megérdemli a hírnevet, akik személyes példát adtak arról, hogy miként lehet vizsgázni a tradíciók hiányának csapdájába zártan, s megmutatták, hogyan kell azt megteremteni.

Ugyan közismert, ám lassan a feledés homályába me rül, hogy a két férfi *nem* a kormány ellenzékeként, hanem az MDF és SZDSZ közötti megegyezés egyik tényezőjeként, *pártsemleges* politológusként került a tévé és a rádió élére. A helyzet úgy áll, hogy kinevezésükkor e két férfira nem kevesebb várt – ahogyan arra Csurka István annak idején joggal utalt is –, mint az elektronikus médiumokban megteremteni a közszolgálatiság ideáját és étoszát. Azaz személyükben váltak ama étosz hordozóivá, amelyet – akkor még – mindenki úgy tekintett, mint a nyilvános társadalom zálogát, mint a posztkommunista világ áldását, s amelyhez nem álltak rendelkezésre törvényi, intézményes, piaci garanciák. Igazi magyar dolog mindez. Mint egy csinos Jókai-regényben – már megint a XIX. század! –, a nemzet megbízott két férfiúban, akik ugyan már annak idején figyelmeztettek arra, hogy jobb lenne holmi intézményes garanciákban bízni, de mindez másnapra feledésbe merült. A médiatörvény ugyan készült, de a mindennapok számára *ők lettek* a törvény. Elnökkénti szolgálatuk ideje alatt e két férfi arra tett kísérletet, hogy saját viselkedésükkel, azaz *tényleges* függetlenségükkel tegyék érthetővé és a kollektív tapasztalat részévé, hogy mit is jelent a közszolgálat fogalma.

Eleinte valószínűleg Gombárnak volt könnyebb dolga. A rádió két szempontból is jobb állapotban volt, mint a televízió. Egyrészt, minthogy a Bródy Sándor utcában soha nem lehetett meggazdagodni, kisebb volt a korrupciógyanús – nincs erre jobb szó – kupleráj. Másrészt minthogy az MSZMP uralkodása utolsó éveiben már inkább a televíziós manipulációkat kedvelte, a rádióban és a rádiós személyiségek mögé felsorakozó értelmiségi táborban több szakértelem volt, mint amiről Hankiss Elemér álmodhatott. A televízióban más volt a helyzet. Egyrészt a pénz miatt. Úgy vélem, Hankiss Elemér – akárcsak bármely más *kívülről jött elitértelmiségi* – nyilván soha nem is fogja átlátni a korrupciónak és a kölcsönös szívességnyújtásnak azt a bizánci rendszerét, amely a Szabadság tér alapállapota. Hankiss nyilván emiatt vitte oda Bányai Gábort, aki rendelkezett terepismerettel. Annak a vélhetően koncepciós pernek az árnyékában, amit ellene folytattak, az elemző nyilván óvatosabban kell hogy fogalmazzon, de mégis úgy vélem, hogy Bányai visszavitele nem volt szerencsés húzás. Az I. csatorna intendánsa csekély politikai súlyról tett tanúbizonyságot, de ez talán részletkérdés.

Sokkal kínosabb volt az a helyzet, ami a televízió hírpolitikai állapotát jellemezte. A Pozsgayt *természetesen* eláruló Pálfy G. István a gyorsan átálltak buzgalmával, egy hihetetlenül primitív médiatechnikával, és ennyi idő távlatából is leírható: mocskos eszközökkel megvívott kampánybeli részvétellel a háta mögött eleve kihívás volt a közszolgálat fogalma ellen. Máig az a meggyőződésem, hogy Pálfyt Hankissnak kinevezése napján fel kellett volna állítania, ekkor ugyanis még megtehette volna. Azzal, hogy Hankiss – nyilván a mély demokratikus meggyőződésére, továbbá az emberi nevelhetőségben való hitére hallgatva – Pálfy G.-t helyén hagyta, komoly hibát követett el. *Elhitette ugyanis az MDF-fel, hogy ezt lehet.* Ha Pálfy aznap távozik, akkor később nem hivatkozhattak volna mindenféle arányokra, s ami még fontosabb, kénytelenek lettek volna beletanulni az objektív tájékoztatás technikájába. Így ugyanis – szemben az egyre kezelhetetlenebb sajtó egészével – az MDF végig rendelkezett egy olyan tájékoztatási csatornával, amelyhez a kábítószerhez hasonlatos függést alakított ki. A Híradót az MDF a közszolgálati televízió *ideáltípusaként* élte meg, s az a tény, hogy Pálfy naponta kiröhöghette az objektivitás ideáját, mindenkinek rossz szolgálatot tett. Az MDF megengedhette magának, hogy más műsoroktól is a Híradó szolgálatkészségét követelje meg, azaz médiapolitikájának egész egyszerűen nem kellett megérnie, átalakulnia, megmaradhatott a lehető leginfantilisebb tájékoztatási elképzeléseinél, mert Pálfy mindent megtett. *Ha Hankiss felállítja Pálfyt, akkor szelíden rákényszeríti az MDF-et médiafilozófiájának modernizálására, hozzásegíti őket ahhoz, hogy korszerű elvek szerint is működni tudjanak.*



Samikor aztán hosszú hónapokkal később Hankiss nekilátott, hogy végre feldolgozza a tehetségtelenség és elfogultság erkölcsi fertővé süllyedt intézményét, amely többet ártott a rendszerváltás utáni nemzettudatnak, mint Csurka István – egyszerűen azért, mert a mindennapi politikai szocializáció minimumát általában mindig egy ország hírszolgálata szabja meg –, nos, amikor végre elhatározta, hogy kiszorítja őket, akkor az MDF elitje érthetően a szívéhez kapott. Semmiképp nem értette, hogyha *eddig mindezt lehetett,* akkor miért kellene most véget vetni a kényelmes életnek. Így tette Hankiss az MDF-et Pálfy G. segítségével kábítószer-élvezővé, s ezzel aztán tényleg hozzájárult a „dependenciában" szenvedő személyiség kialakulásához. Az MDF – rendelkezvén a melegházi védettséggel – nem óhajtotta magát kitenni a természetes körülményeknek, s amikor újra és újra arra biztatták, akkor érthetően fázott a gondolattól.

Hadd idézzek fel egyetlen példát, csupán azért, hogy érzékeltethessem annak a médiatechnológiának primitívségét, amivel Pálfy G. és társai a Híradót kezelték. Ezen uracsokat ugyanis évek alatt sem lehetett rávenni arra, hogy egy vitában *mindkét felet* megszólaltassák. S ezzel nem azt érték el, hogy az MDF népszerűbb lett – ezt látjuk –, hanem csak azt, *hogy milliók azonosítják mindennap a gengszterizmus modorával az új demokráciát.*

Ezért hiszem, hogy Hankiss toleranciája e tekintetben károsnak bizonyult.

Bizonyos fokig hasonló volt a helyzet Gombár esetében a Vasárnapi Újsággal. Igaz, ennek jelentősége jóval kisebb volt, s ráadásul Csurka One Man Show-ja sokkal hamarabb a kriminalitás, illetve a közröhej szintjére süllyedt, így nem volt alkalma a normateremtésre. De azért mégis igaz, hogy a Vasárnapi Újság is tovább deformálta a közszolgálat eszméjét, ami a II. köztársaság történetének első hónapjaiban vitathatatlanul azonos lett a demokrácia eszméjével. Így amikor Csurka nem pusztán a *saját vagy pártja lapjában* uszított csak úgy mindennap, hanem *a Magyar Rádióban,* azaz az egyetlen Magyar Rádióban, tehát még mindig a hivatalos politika metaforájaként értett médiumban fejtette ki szerencsétlen nézeteit,

akkor ez azt a benyomást keltette, hogy ez a *hivatalos politika.* S ez megint csak hozzájárult, hogy ma Csurka tényleg közel járhasson ahhoz, hogy ő legyen a hivatalos politika. Meggyőződésem, hogy Antall József kormányának tett volna jót Gombár Csaba, ha megszünteti e műsort: egyszerűen hozzájárult volna az MDF centrumjellegének megőrzéséhez.

Összefoglalva „vádjaimat": úgy vélem, hogy mind Pálfy G., mind Győri Béla helyén hagyása a magyar szélsőjobb, illetve a „kocsmapolitika" centrumba kerülését segítette elő. Igyekeztem mindkét esetben kimutatni, hogy a közszolgálati médiumok – a mi speciális esetünkben – miért is a demokrácia metaforái, s azt is, hogy azok szélsőséges használata az 1991-es tényleges erőviszonyoknál jobboldalibb Magyarország képét vetítette minden este a nézők millióinak arcába. 1991 végén az MDF még messze nem volt olyan jobboldali és útszéli, mint a két műsor. Az, hogy azzá lett, abban – talán nem tévedek – kulcsszerepe volt a médiumoknak, melyek egész egyszerűen nem mások, mint a politikai korrektség mintái. S Magyarországon épp ezt támadták és támadják a legélesebben.

A hadjárat a demokrácia ellen

A fenti tételt – úgy hiszem – semmi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a jobbra csúszó MDF Hankiss- és Gombár-ellenes hadjáratának tábornoka maga Csurka István lett, aki pontosan vette észre, hogy minden az *ő* logikája szerint alakul. Valójában, szemben a XIX. századi nemzeti liberalizmus, illetve a polgári nyilvánosság fogalmának modernizációjával bíbelődő Antall-lal, Katona Tamással, vagy a – máig hiszem – *tényleg* liberális Kulin Ferenccel, ő volt az, aki megértett valamit a mass média hatalmából. Igaz, nem épp a posztmodern finomságokat vette észre, hanem a Goebbels–Rosenberg leckét. Az igazi náci módszert. A folytonosan ismételt hazugságok bevált technikáját. Megértette, hogy egy puszta hang által keltett félelem politikai erő és érték. Máig is ő az MDF legmodernebb médiafilozófusa. Tökéletesen érti, hogy miként kell brutálisan fogalmazni, viszont pontosan megérezte, hogy a televízióban rosszul hat a nyílt agresszió – egyszerűen azért, mert a képen mindig az esendőség és a vesztes gyengesége a hatásos, és Csurka minden, csak nem gyöngéd – ellenben a rádióban működik ugyanaz. (Vö. A Führer a rádióban.)

S megindította a támadást a többi műsor médiuma ellen. Az MDF ekkori – 1991 nyarán megkezdődött – offenzívája már pontosan érzékeltette, hogy törvény és tradíció híján itt a személyek háborúja közeleg el. Ekkor kezdődött a kinevezések, azok megtagadásának változó nevekkel folytatott iszapbirkózása, amely végül elvezetett oda, hogy a mai napon két olyan ember vezeti a *nemzeti médiumokat,* akiknek meghirdetett programjaiban a tehetségtelenség és a rosszindulat egymást múlja felül.

E küzdelmet – roppant önkényesen – két fázisra bontanám. Első szakaszát a néma birkózás jelentette, melyet Göncz Árpád új szerepének markánssá válása is jellemzett. Nem tisztem e helyütt értékelni a köztársaság elnökének helytállását, csupán azt említem meg, hogy ugyanúgy, mint a két médium elnökét, őt is Antall József „találta ki". E három férfi végül nem az *ő,* hanem a nemzet és a demokrácia médiumai lettek, de ezért már főjön más feje.

A küzdelem második szakaszát a nyilvánosság előtti harc technikáinak kialakítása jellemezte, amelyben mindkét elnök a saját személyiségének megfelelő módszert választotta, nem csekély mértékben hozzájárulva a magyar demokrácia felnövekvéséhez.

Az a tény, hogy Gombár Csaba *megtagadta* egy komolytalan, mert eleve mindent eldöntött, parlamenti meghallgatást szimuláló színjáték végigasszisztálását, és a *televízió képernyőjén milliók számára láthatóan és érthetően otthagyta a hatalom képviselőit,* mindez nem volt más, *mint a civil társadalom működésének, illetve a pártoktól függetlenül ítélő és bátor közalkalmazott létének bizonyítéka.*

S ami azt illeti, ennek az országnak ebből igen sokszor volt hiánya. Túl azonban a személyes bátorság példa értékű tettén, Gombár még valamire megtanította a kormányt. S ez a személyes jelenlét – a nyilvánosságban. A kormány ezt a menetet például egész egyszerűen azért is elvesztette, mert a túloldalon nem volt senki, aki méltó modorban válaszolt volna. Az uracsok dühöngtek, a miniszterelnök – lám a gőg, lám a Tisza Kálmán-os modortalanság – *láthatatlan maradt.* Az elnökök élőlények lettek, akik megjelentek a társadalmi nyilvánosság centrumában, a miniszterelnök e tekintetben egy-egy fapofájú Pálfy G.-huszár által beolvasott rejtelmes közleményben jelent meg. Gombár Csaba rájuk vágta az ajtót – már megint a nyilvánosság, amivel képtelen ez a kormány bármit is tenni –, a miniszterelnöknek esze ágában sem volt kijönni a csigaházból. Nem vette észre, hogy ama ajtót ott bizony az ő orrára is rákoppintották, s még ha ezerszer is modortalannak nevezi ezért a rádió elnökét, azért mégiscsak az történt, hogy úgy otthagyták, ahogy kell.

S aztán Hankiss vitte tökélyre a technikát, a nyilvánosság fegyverként való használatát. Miközben megleckéztette az MDF első vonalába tartozó intellektueleket, megszégyenítette őket, százezrek és milliók számára tette érthetővé, hogy miért is becstelenek – mellékesen tehát *definiálta* a parlamenti meghallgatás egész fogalmát. Úgy hiszem, nem nagyon lesz ember, aki ne emlékezne minderre, és tudjuk, hogy az ilyen ügyekben a *norma* mindent eldönt. Hankiss egész egyszerűen *nem hagyta* tönkretenni magát, több felnőttségről és méltóságról tett tanúbizonyságot, mint amiről az egész kormánypárti társaság álmodhatott. Mi történt valójában? A miniszterelnök és társai úgy gondolták, hogy a hűvös parlamenti szoba mélyén valamit locsognak, azzal vége. Ugyanúgy, mint a blokád idején. Eszükbe sem jutott, hogy a *televízió* elnökével van dolguk. Aki szemben velük *tudja,* hogy mire való ez az eszköz, és a saját példáján keresztül tanítja meg, hogy mi is a közszolgálati televízió szerepe.

Más kérdés, hogy van mindebben valami elképesztően vad, kevéssé nyugati. Az ugyanis, hogy e két férfinak a saját esete kell ahhoz, hogy végre megtudjuk, mit jelent a közszolgálat. Hogy saját magukat kellett élő példázattá tenni, ahelyett, hogy békésen elnökölhetnének máig.

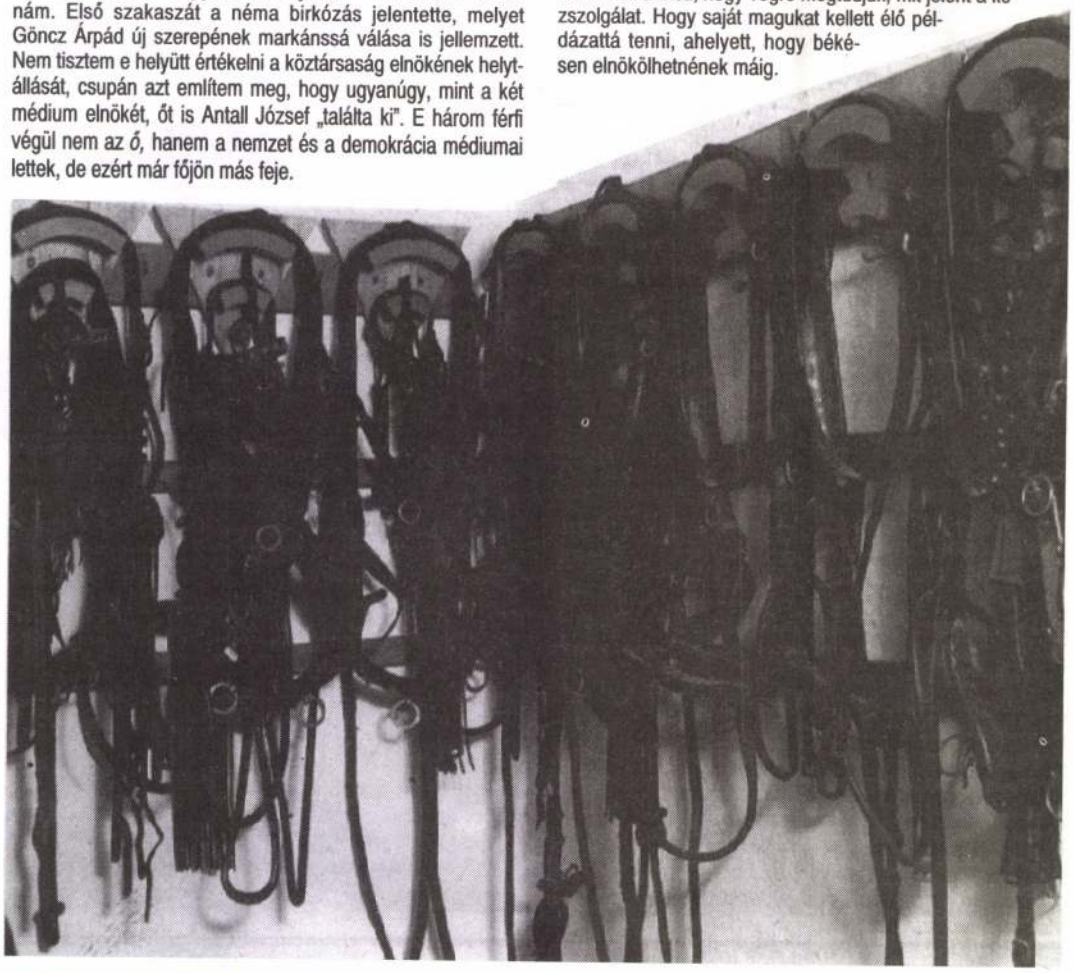

Lőszerszámok

Rövid kitérő: a törvényről

E történet vége felé járva – többek között maguknak az elnököknek a szájából is – elhangzott bizony mindennap, hogy az ellenzék, az egyesült ellenzék is felel azért, hogy nincs médiatörvény. Voltak ennek a nézetrendszernek olyan megvetésre méltó kifejezői, mint Szekfű András, aki az SZDSZ volt *tanácsadójaként* érezte feladatának, hogy az éter hullámain rúgjon bele Haraszti Miklósba. Nos, nem azért említem itt ezt a tettet, mert csekélység lenne. Ellenkezőleg. Úgy vélem, hogy a nyilvánossággal való abszurd visszaélés senkitől sem visszataszítóbb, mint egy médiaszakember tanácsadótól.

Nos, én úgy vélem, hogy az az értelmezés, mely a felelősséget közössé teszi, *téves.* A kudarc kínos, de a kormányé a felelősség. Mindössze arról van szó, hogy az egyesült ellenzék végső kínjában azt a valóban szokatlan módszert alkalmazta, hogy mintegy *dekonstruálta* saját törvényjavaslatát is. Hogyan nyerhetnénk bizonyosságot afelől, hogy az én állításom helyes, és a törvény MDF-módosítással teli változatának elfogadása *katasztrófa lett volna?* Mi is történt volna, ha lenne törvény, s *az,* amit az MDF végül elfogadhatónak tartott?

Nos, a kormány *mindent* megtehetne *végül,* mert minden túlszabályozottsága ellenére a törvény a személyi kérdéseknél, a kinevezéseknél ismét csak a teljhatalom gyakorlását vallotta. A *99,5%-os* megegyezés, ahogyan azt Kulin Ferenc is állította, igaz volt. De az a fél százalék épp a *kinevezések rendje volt.* S akkor most lenne egy médiatörvényünk, amely szinte teljes egészében szabályozza a médiapolitika egész területét, és eme szép és berendezett épületben az MDF egyedül mondaná meg, hogy ki léphet be és ki nem.

Ezért, bármennyire kínos is, jobb, ami most van. Az MDF kénytelen néven nevezni az erőszakot, nem bújhat el egy, a sajtószabadságból egyébként rongyot csináló, de amúgy roppant szépen cizellált törvény mögé. Az ugyanis az államhatalom önmérsékletét feltételezné. Ám erről egy olyan kormánypárt esetében, amelynek elnökségében ott lehet Csurka István, *nincs értelme szót váltani.* Az egyesült ellenzék a sajtószabadságot védte, s ez akkor is igaz, ha mélyen érthető a piaci viszonyok normalizálásáért folytatott lobbyzás, azaz a frekvenciakiosztással kapcsolatos jogos türelmetlenség.

A végjáték

Úgy hírlik, Gombár Csaba volt ismét radikálisabb, s ő beszélte rá Hankiss Elemért, hogy álljanak fel, minthogy a fennálló jogszabályok szerint a kormány még azt is ellenőrizheti, hogy mikor mennek ki vizelni.

S ekkor ő volt az, aki a nyilvánosság előtt *egyetlen mondattal* bebizonyította a sajtószabadság és pártatlanság ügynökévé előlépett Katona Tamásnak, hogy mit is művelnek ők tulajdonképp. S ismét a nyilvánosság volt a kormány baja.

A lemondás éjjelén a két elnök ugyanis elballagott a televízióba, hogy Szénási Sándorral elbeszélgessenek arról, mi is történt. A néző azt látta, ott ül mellettük Katona Tamás. Amikor azonban az államtitkár már harmadszorra odanyilatkozott, hogy ő aztán nem szól itt bele semmibe, s merőben rágalom, hogy itt kézi vezérlés lenne, akkor Gombár csendesen megkérdezte: Akkor miért, hogy itt vagy? Akkor miért, hogy Nahlik úr letelefonált, azért, hogy majd beülsz a műsorba? Amíg én elnök voltam, mondta, soha elő nem fordulhatott volna, hogy beletelefonáljak egy műsorba bárkit is. Ennyi.

Ha Katona Tamás komoly ember, akkor ott lemond.

De hát mindig ez történik. Ezek kieszelnek valamit, aztán a nyilvánosság előtt más történik. S akármint igyekeznek maguk alá gyűrni az egész társadalmi nyilvánosságot, ez már nem fog menni. A szellem elszabadult, e tájon már szabadság van. S ugyan legutóbb már nyíltan megmondták: a sajtóban látszania kell a választási eredményeknek, s ezt ők arányos képviseletnek képzelik, de ez sem segít rajtuk.

Ugyanakkor a felelősséget azért, hogy megkísérelték tönkretenni a magyar demokráciát, s hogy ebben olyan férfiakat áldoztak fel, szégyenítettek meg, mint akikről ez az írás szól, most már viselniük kell. A modernizáció amúgy Kádár Jánost is jobb belátásra bírta, majd eltüntette. Pozsgay Imre maga alá gyűrte az egész televíziót, majd ő maga olyan vidáman kikapott, ahogy csak ki lehet kapni. *Hacsak nem csinálnak az urak diktatúrát,* mely esetben a társadalmi nyilvánosságról többet nincs mit beszélni, nos ha ezt nem teszik, akkor minél később tanulnak meg együtt élni a médiumokkal, minél később modernizálódnak, annál rosszabb. Rosszabb a választási eredményeiknek és rosszabb az egész országnak is.

A mass médiával együttélni: nem megkerülhető feladat. A médiatörvény credója az MDF politikai elitje számára a modernség kihívása lett. Ha nem vállalják, az annyit jelent, hogy gyakorlatilag kiiratkoznak a civilizált jövőből. Holott egy modern jobboldalra mindenkinek szüksége van.

GYÖRGY PÉTER

GYÖRGY Péter
Új Tükör 1993/4

György Péter: AZ ELSÜLLYEDT SZIGET



György Péter művészettörténész újabb munkásságáról tizenhat — sajtóban megjelent — kritikai-elméleti reflexió ad átfogó képet. A századunk művészetének progresszív vonulatát értelmező szerző műfaji érdeklődése elsősorban a képzőművészet és a film, valamint a televízió médiuma felé fordul. Nyitott műtípushoz vonzódó szenzibilitása lehetővé teszi számára, hogy a művészeti határesetek képlékeny közegében hasznosítsa tudásának szerteágazó kulturális kötődését. A válogatás gerincét képező művészettörténeti fejtegetések — amilyen a kötet címadó darabja is — értékes adalékai a magyar avantgárd természetrajzát elemző egyre több szakirodalmi teljesítménynek.

A 2000 című folyóiratból átvett *Az elsüllyedt sziget* (1990) arra tesz kísérletet, hogy megadja a magyar avantgárd képzőművészet e századi összképének diagnózisát, s hogy a társadalmi körülmények függvényében munkálkodó kulturális szféra belső megrázkódtatásaira vezesse le a haladó művészet rendszerén belüli törések és szakadások okait. György Péter a századelő és a második világháború utáni korszakról egyaránt pontos helyzetleírást alkotva vizsgálja az avantgárd mostoha körülményeit, azokat a hosszadalmas — legalább fél évszázadot felemésztő — és jórészt sikertelen erőfeszítéseit, hogy artikulációs-magatartásbeli modellként kivívja helyét a társadalomban, s hogy ennek folytán kulturális értékként szilárdítsa meg mindenkori pozícióját. Mindez a század első fele historizáló nemzettudatának és az avantgárd univerzalizmusának antagonizmusára vezethető vissza, mert „ami politikailag, ideológiailag lefordíthatatlan, az végső soron elhanyagolhatóvá lesz", sőt tűrhetetlenné.

A nemzeti befeléfordulás és a kulturális elkülönülés retrográd funkcióján 1948 után a sztalinista totalitarizmus uniformizált magatartásprojekciója igyekezett túltenni. György Péter az Európai Iskola példáján érzékelteti ennek a meghasonulásokkal teli korszaknak a társadalmi peremekre szorult heroikus küzdelmét, mely küzdelem során a szellem kozmopolita értékeit a hatvanas években jelentkező fiatalok át tudták venni és tovább tudták fejleszteni. A peremeken és a szubkultúrákban szerveződő szellemi műhelyek jelentkezésével nyilvánvalóvá vált, „hogy lehetséges a függetlenség, s létezik a Kádár-korszak zárt burkán kívül is érvényes világ, amely (...) sokkal közelebb van a kortárs Európához, mint az adott jelenben élő hivatalos Magyarország kultúrája".

A hatvanas évek derekán beinduló szellemi erjedést elemezve külön hangsúllyal veszi szemügyre az irodalom és a képzőművészet kapcsolatát, rámutatva, mekkora szakadék tátongott az avantgárd és a hivatalosan elismert művészet attitűdje között. S miközben külön példákon igyekszik bemutatni egy új művészalkat — az egyszerre képzőművész, író, zenész, filmes stb. — magatartástipológiáját, nem domborítja ki kellőképpen annak a ténynek a meghatározó voltát, hogy egy adott időszakban a magyar művészetbe a képzőművészetből lett multimediális alkotók lehelték be Európa friss levegőjét, döntően befolyásolva a hivatalos vagy félhivatalos vonalban működő írók, filmesek, színházi szakemberek szenzibilitását és tájékozódását. A tanulmány mindemellett az egyik legsikerültebb obszervációja a magyar avantgárd küzdelmes és kellően ki nem futtatott pályájának, az elkésettségben nevezve meg a negatívumok fő ismérveit.

Szorosan a bevezető tanulmányhoz kapcsolódik a *Mostantól fogva ez lesz a múlt* című, a hatvanas évek magyar képzőművészetének rekonstruálására vállalkozó 1991-es várbeli kiállítást értékelő terjedelmes beszámoló (Holmi, 1991). György Péter ezen a helyen sokunk véleményét és kritikai észrevételét formálja nyilvános bírálattá, ám egy pillanatra sem kérdőjelezi meg a rendezvény történeti és rehabilitációs jelentőségét.

Főleg azt kifogásolja, hogy a rendezők nem kiegyensúlyozottan alkalmazták a stílustörténeti elveket, s ezért egyes kiállítói egységek bemutatása túl eklektikusra sikerült, egyes alkotók viszont — például Csáji, Erdély és Szentjóby — nem kapták meg a jelentőségükhöz méltó teret. Emiatt a hatvanas évekből a hetvenesekbe való átmenet műtipológiai változásainak a jelzése mindenképpen erőtlenül hatott, nemcsak a nagyközönség, hanem a szakma számára is. A szerző szerint a kiállítás a művészettörténeti álláspontok túlzott szubjektivizmusa és elfogultsága miatt lett felemás, s „a hatvanas évek te-

kintetében kidolgozandó konszenzusra (...) várnunk kell".

A hatvanas-hetvenes évek progressziójának szellemi hordozói közül György Péter *Jovánovics Györggyel, Hajas Tiborral* és *Szentjóby Tamással* foglalkozik külön írásban. A körülbelül húsz év távlatából papírra vetett értekezések azokat a reflexiókat kénytelenek pótolni, melyek annak idején nem íródtak vagy íródhattak meg. A különböző műfaji határok között kísérletező három alkotó közös vonását a lázadásban látja, a felmutatott nóvumot pedig e lázadás magatartásbeli és nyelvi definiálásának radikalizmusában.

Bár a kötet írásai egészen más — számomra megfejthetetlen, mert időbeliséget sem tükröző — elképzelés szerint követik egymást, mindenképpen ide kellett volna beiktatni az *Otto Muehl*ről és *Andy Warhol*ról készült tömör dolgozatokat, hiszen — amint maga a szerző is több ízben utal rá — esetenként erős attitűdbeli párhuzamok fedezhetők fel a nemzetközi művészeti élet jelen exponensei és a fent megnevezett magyar alkotók törekvései között.

A szerkesztés tematikai (műfaji) következetlensége az egész válogatásra rányomja bélyegét, kicsit zilálttá, csapongóvá és esetlenné teszi azt. Egy-egy blokkot képezhettek volna a különutas Vajda Lajosról, Csernus Tiborról és Vojnich Erzsébetről szóló értekezések, a filmes írások, valamint a hatvanas-hetvenes évek radikális avantgárdjával foglalkozó eszmefuttatások. Így ez a logikailag érthetőbb sorrend egyedül a televízió társadalmi szerepét és nyelvi-mediális lehetőségeit taglaló két záró szöveg esetében érvényesült, holott egy határozottabb kötetfelépítés még inkább kidomboríthatta volna eme korrekt kritikai hozzáállással, széles körű tudással és korszerű szenzibilitással megalkotott opus pozitív tulajdonságait, s nem utolsósorban látásmódjának egyéni sajátosságait.

Az elsüllyedt sziget kezdeti hangulatát egy valóra nem vált utópia feletti őszinte sajnálkozás határozza meg. A kötet egyértelműen a mindenkori progresszió melletti állásfoglalás bizonyítványának tekinthető, melynek hitelét a tárgyilagos rálátás többszörösen erősíti. *(Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 1992.)*

SZOMBATHY BÁLINT

Zarándoklat, prédikáció, zsenialitás

William Feaver: Van Gogh



1990-ben, amikor könyvkiadásunk — a *Helikon* révén — Karl *Jaspers* több tudomány metszéspontján álló, exkluzív esszéjével tisztelgett *Vincent Van Gogh* életműve előtt halálának centenáriumán, Londonban egy gyönyörű album jelent meg. Szerzője *William Feaver*, aki nemcsak bevezető tanulmányának eredeti szempontjaival és adalékaival járult hozzá Van Gogh-képünk gazdagodásához, hanem frappáns műelemzéseket is írt az impozáns képanyaghoz. *Uram Tamás* fordítóé és mindenekelőtt a *Corvina Kiadóé* az érdem, hogy két esztendővel az angol nyelvű megjelenés után mi is lapozgathatjuk ezt az igazán szép könyvet — az ún. *Mestermű*vek sorozatban.

Feaver munkájának három kulcsszava van. A „zarándoklat" és a „prédikáció" expressis verbis, valamint a „zsenialitás" ugyan kimondhatatlanul, ám szüntelenül kerülgetve és körülírva. A *zarándoklat* az életútra vonatkozik, amely tulajdonképpen nem bővelkedik látványos történésekben. (Eseménydúsabb persze, mint — mondjuk — a *Cézanne*-é; de föltétlenül elmarad a *Gauguiné* mögött.) Németalföld, Anglia és Franciaország a színhelyei: Groot Zundert-től Arles-ig és Auvers-sur-Oise-ig, ahol a szédítő iramban fölgyorsult kálvária tragikus végkifejletéhez ért.

Ha Van Gogh élete zarándoklat volt — akkor festészete *prédikáció*. A többé-kevésbé képzetten, de mindvégig átszellemült ügyefogyottsággal végzett, London környéki és dél-belgiumi prédikálásokat fölváltotta a festés: az igazán szent, a nagybetűs Prédikáció. (Ahogyan talán Jézus Krisztus vagy legalábbis Assisi Szent Ferenc tette volna, ha festeni is tud.) Van Gogh képi prédikációja persze távolról sem irodalmas moralizálás. Ellenkezőleg: eredeti esztétikumba, ecsetvonásokba ojtott, mélységesen filantropikus beállítódás és őszinte-

ség. Ilyen értelemben „prédikál", amikor a munkát és munkását festve, a munkálkodást gyakorolva és hirdetve akar és — ideig-óráig — tud is vigasztalódni. Prédikál akkor is, amikor egyszerű, kézenfekvő témáit-tárgyait megválasztja. Prédikál a vibráló örömről és a nyiladozó reményről, amikor mandulavirágait, napraforgóit, búzatábláit, hagymáit, ciprusait és íriszeit kelti új életre. A bűnről, a bánatról, a bezárt-betokosodott kétségbeesésről, amikor az *Éjszakai kávéház*at, a kórházi hálótermet, a börtönudvart, Gachet doktort vagy a varjakat jeleníti meg. Van Gogh prédikációja festői, amit mindennél jobban bizonyít, hogy megteremtette színeinek külön szimbolikáját. Vincent „számára semmi sem volt békésebb, mint a sárga és a kék, és semmi sem figyelmeztetett érzékletesebben a »sötétség erői«-nek jelenlétére, mint a malachitzöld, a kénsárga és az élénkvörös." Senkinek nem hisszük el, de Van Gogh-nak el kell hinnünk, hogy *a sárga a szeretet színe,* amelynek aranyló ragyogása betölti a világot az alfától az omegáig, a *Magvetőtől* az *Aratóig*. Senki nem tagadhatja meg önmagát, s az ember lényege mindig ugyanaz. Van Gogh gyakorló prédikátorból lett festő, akit alázat és csodálat vezetett állványához. Gauguin viszont tőzsdei alkuszból, kit büszke becsvágy és az ördög sarkantyúzott. Az utóbbi térben jutott messzebbre, az előbbi pedig időben.

A zarándokló és prédikáló Vincent *a modern kor igazi zsenijévé* magasodott. A szónak mindenekelőtt abban az értelmében, ahogyan azt *Baudelaire* és *Petőfi, Nietzsche* és *Ady* gondolta. Zsenialitása késeinek számító (huszonhét évesen szánta el magát, hogy művész lesz), ám annál viharosabb kibomlása (1886 után) csak úgy volt lehetséges, hogy Van Gogh „egy ágban volt szabadulás, béklyó", azaz *a tradíció és a modernség* összekapcsolója. A különösen preferált hagyomány egyfelől barokk kori és nemzeti (főleg Frans *Hals* és *Rembrandt*); másfelől romantika kori és francia (elsősorban *Delacroix* és *Millet*). Adaptációja, átszellemesítő teremtőereje azonban a közelmúlt kisebb mestereinél is témákat és kompozicionális ötleteket talál. Azt eddig is tudtuk, hogy a *Börtönudvar* eredetije Gustave *Doré* leleménye, de Van Gogh művészetének angol újságillusztrátori kapcsolataira (George *Boughton,* Hubert *Herkomer,* Luke *Fildes*) már Feaver irányítja rá figyelmünket. Gyakorlatilag minden hatást magába szív, nincsenek előítéletekből fakadó averziói — azonban szintén minden hatást a maga képére gyúr át, minden értéket fölerősít és sokkal szuggesztívebben sugároz vissza. Mert érdeklik a biblikus témák, azért fordul Delacroix *Pietá*ja és — őszinte befogadói csodálattal (ezt én teszem hozzá) — Munkácsy Krisztusa és Pilátusa felé. Érdekli a portré, az emberi figurák: ezért vonzódik meg-megújulva Hals-hoz és Millet-hez. Fontos számára a táj: ezért tiszteli a holland tájképfestőket és *Constable*-t. A Van Gogh-i zsenialitás harmadik mozzanata, hogy szubjektíve kapcsolódik és objektíve is illeszkedik más művészeti ágak szellemóriásaihoz. Hogy kedvtelve olvasta *Zolát, Flaubert*-t és *Maupassant*-t, azt eddig is tudtam, de hogy a Biblia mellett még „alapmű" volt számára George *Eliot Felix Holt*ja is, azt már Feavertől. Eszménye volt egyébként, hogy a francia regény és a német muzsika (ő is fölnézett *Wagner*re) mellé kell emelni az új, a „kollektív" festészetet. Nagyon valószínű, hogy Van Gogh életművével önmagában bekövetkezett ez a fölemelkedés. Ugyanakkor az is meggondolandó, hogy nem inkább az orosz regényhez-e? Kenneth *Clark* „nézete" szerint Van Gogh ikercsillaga a korabeli európai civilizációban Lev *Tolsztoj.* Az a próféta-író, akiben *Juhász* Gyula Krisztus és Goethe egyfajta szimbiózisát látta; s aki úgyszintén nagyon szerette az *Egy asszony élete* szerzőjét (fenntartásokkal) és Millet piktúráját (fenntartások nélkül).

William Feaver tanulmányának, képválogatásának és kommentárjainak közreadása nagy nyeresége művészeti könyvkiadásunknak. Mindhárom egyszerre mutatja be őt a maga „szövegkörnyezetében", a mi kortársunkként és a jövő maradandó örökségeként.
(Corvina, 1992.)

ÉLES CSABA

KÖVETKEZŐ SZÁMUNK TARTALMÁBÓL

Szabadi Judit: Emlékezés Francis Baconre

Komárik Dénes: Beszélgetés Kunszt Györggyel II.

Horváth Hilda: Adalékok a század eleji műgyűjtés történetéhez II.

Lóska Lajos: Az art deco kora

Topor Tünde: Kényszerűségből nyitott állapot. Beszélgetés Sugár Jánossal

Szabó Júlia: Gedő Ilka művészete

György Péter: A mélypont A Stúdió 92 kiállítása

Kopeczky Csaba: Koravének. Germinations a Magasinben

A művészet jelentőségének változásáról

— megjegyzések egy vita kapcsán — • *Bohár András*

Lehet, hogy Platónnak irigykednie kellene a mai állapotok láttán — mondja Edgar Wind —, mert a képzelet rettegett démona, amelyet hiába próbált elűzni, végre elvesztette hatalmát, s a művészet olyan biztonsági zónába került át: ahol lehet jó, sőt népszerű művészet is, csak éppen létünkre gyakorolt hatása szűnik meg.

A *György Péter* tanulmánya (1992. szept. Új Művészet) nyomán kialakult vita is az előző problémát járja körül különböző szempontok szerint. Amikor az kerül terítékre, hogy milyen mértékek vannak forgalomban, melyek azok az iskolák és mesterek, akik meghatározzák szellemi-kulturális térképünk határzónáit — és a válasz mindennek a hiányára és kérdésességére mutat rá —, akkor egyértelműen a művészet sorsa iránti aggódás fogalmazódik meg.

Jelen esetben ez még azzal a pikantériával is rendelkezik, hogy valóban egy törésvonal mentén felgyülemlett hajszálrepedések eredetére és minőségére kérdezünk rá az elmúlt évtizedek fejleményei kapcsán, s igyekszünk megérteni mindezeket, figyelembe véve, hogy mi történik napjainkban.

György Péter problémafeltáró rekonstrukciója kiválóan jelzi azt a folyamatot, aminek eredményeképpen a nyolcvanas évek „köztes létének" ambivalenciája fellépett, s pontosan világít rá azokra a művészetszociológiai koordinátákra, amelyeknek felfedése hozzásegíthet a művészeti narratívák komplex elemzéséhez. Az már más lapra tartozik, hogy a konkrét kutatások kapcsán kitűnhetnek azok a pozíciók is, amelyek a vázlatból természetszerűleg kimaradtak. Gondolok itt az Új Festészet „elmarasztalására", a kultúrpolitikában és a művészeti életben elfoglalt helyének árnyaltabb értelmezésére, valamint azokra a temrinológiai problémákra, amelyek az avantgárd, az elitkultúra, a tömegkultúra, az ellenkultúra stb. kapcsán állandóan fölütik a fejüket közgondolkozásunkban és tudományos életünkben egyaránt.

György Péter alappozíciója, ami a vitát elindította és amihez polémikusan kapcsolódott Bak Imre és Kováts Albert is, azt a viszonyítási pontot tételezte, amelyet a hetvenes évek (neo)avantgárdja jelentett az elitkultúrának. Azt a progresszív értékmezőt írta le, ami valóban jelentékennyé tette ezt az attitűdöt, bár tegyük hozzá, hogy más konzekvens értékteremtő életutakról is tudunk, amit ő sem von kétségbe. S hogy a nyolcvanas évek körvonalazása a (neo)avantgárd és a radikális eklektikusok összefüggésében mennyire sokrétű, azt nemcsak ez a vázlat bizonyítja, de az egész kérdéskör tisztázatlansága is. Jómagam csak néhány csomópontot emelnék ki a lehetséges problémahalmazból.

Az első kérdés talán az lehetne, hogy miképpen működtek bizonyos értékek és milyen jelentőséget tulajdonítunk nekik? Különböző válaszlehetőségek jelentek meg az „aktuális létértelmezéstől" (Gy. P.) az esztétikai önértéken át (B. I.) az értékpluralizmusig (K. A.). Mindhárom paradigma elfogadható és semmiképpen sem egymást kizáró. Gyakorlatilag az avantgárd, a posztmodern és klasszikus modellek leképzéseit pillanthatjuk meg egy demokratikus társadalmi berendezkedés körülményei között. Természetesen mindehhez még hozzátehetnénk azt is, hogy a hetvenes évek avantgárdja igen tág spektrumban értelmezte tevékenységét (minimal arttól a land artig stb.), hogy a posztmodern, elitkultúrát megkérdőjelező szcénája mást is magával hozott, mint a társadalmi hasznosság felszámolását, s hogy a klasszikus értékrend is tartogathat még meglepetéseket az előző két nézőponttal összefüggésben. Az értékorientációk eltérő működése így más és más jelentőséget kap a különböző megközelítésekben, és egymás mellett élésük lehetőségeinek megteremtése fokmérője lehet újonan kialakuló kulturális közegünknek.

Így számomra nem jelent különösebb gondot a jó értelemben vett politikus művészet időleges hiánya, mert bizonyára lesz, ha annak szükségét érzik az alkotók és befogadók. Mert azt a feladatot, amit az elmúlt évtizedekben sokszor szimbolikus protestációk keretében a művészek vittek végbe, most közvetlenül, talán hatásosabb formában a politikusok és a civil társadalom szerveződései és egyénei hajthatják végre. De hasonló — bár más felhangokkal dúsított — a helyzet a piac kapcsán is, jelen pillanatban a gazdasági tevékenységek az „elsődleges" léthelyzetet meghatározó tényezőkre koncentrálnak (ipar, kereskedelem, infrastruktúra stb.), és ezután következnek majd a „másodlagos" befektetések és az ezekhez kapcsolódó intézmények. Hogy a sorrend nem éppen optimális és sok hátrány származik az egyidejűség hiányából, az nyilvánvaló, de ennek realitásával egyelőre számolnunk kell. Hogy ezen mit lódíthatnak a helyi, de távlatokra is tekintő érzékeny megoldások és ezek állami támogatása, azt majd az elkövetkezendőkben tapasztalhatjuk.

És végül harmadik megjegyzésem — ami árnyalhatja a vitát — a művészeti produktumok nyilvánossági pozíciójához és jelentőségéhez köthető. Az elmúlt évtizedekben az elitkultúrán belül jelentkezett többnyire az

PARTI NAGY LAJOS

Se dobok, se trombiták

(Ön-fax, kis pestezés)

Ülök Magyarország fővárosában, neve is van, egy garzonlakásban, lakás és munkahely, vagy fordítva; egy eléggé belakott hely, hol dolgozom s alszom; jó hely; mondják, barátságos, létrácskán mászok föl egy rózsaszínű (!) galériára aludni, egy ironikus lányszoba-reminiszcenciát s egy fiskális-irodát ha összetolnak, olyan ez a tér, a civil terem. Van hűtőgépem, borom is van. Van mindig elég eleségem. S ha járok a bús Budapesten, *nem tudom egész idegennek*. Ez a neve, Budapest. Vagyok itt, mondom, lakok és élek, de hogy otthon? — nos, az bonyolultabb, túl sok alkalmam adódott megtanulni, hogy az *otthon* mindig csak az, ami volt, és az, ami lesz, ami van, az csak lakás, helyzet, átmenet, folyós jelen. Egy nagy lativus, ba-ban-ba, ban-baban. Vendég vagyok, dúdolom, s ez csöppet sem keserűség, hanem belátás, s leginkább: alkat. Azzal együtt, hogy mindig mindent, verset, tárcát, szobát, családot véglegesre akartam berendezni. Véglegesebbre, mint lehet és szabad, s miközben ez-az összedűlt, lassan berendeztem magamat. Lett egy belső bőröndöm, állandó poggyász, s lett sok külső, ez is, az is immár ideköt, a hazám fővárosához, mert azért a legnagyobb bőröndöm Magyarország, lévén tele a nyelvvel, ami anyagom nekem, s ha ,,fogadj szívedbe édes bőröndöm'', hát ki ne szeretne a szívben lakni, amely szív itt, *hazaanatómiailag*, mégis ez a dobogó vízfej, ez a Budapest.

Képeket úsztatok le az írógépen, ön-fax, lépcsőházi glossza-musztereket ama beszélgetéshez, melynek szövege épp a lapszámban olvasható, s melynek résztvevője voltam, filmtöredékeket egy személyes, külső-belső Budapestről: némafilmek egy tűzfalon.

A hámló vakolaton legalább egy álló, műtermi fénykép jelenik meg, Schuster József aranyműves, Óbuda. S mindjárt az, hogy bár *pestezek* itt, laktam Budán és is, Albertfalva, Karcag utca, alkóv, kölcsönlakás, máig sem tudom megköszönni, oda visz Pécsről egy sáros reggelen az alkalmi furgon, ó, alkalmi furgonok, két köbméter könyv, a Szabványügyi Hivatal hajdani íróasztala, 86 telén.

Uszálykormányos nagyapám jön be nagyanyámmal 34-ben az újpesti rakpartról, tán épp a Tutaj és a Vág utcákon, melyek közt most lakom, jönnek be a Lehel-piacra zöldségért, halért. Számukra a Sulina-Passau hegymenet egyik, bár kitüntetett állomása Budapest, s *föl*menni oda (vagy Bécsből nézvést: le) nem rangsort jelent, csupán irányt, hegy- és völgymenetet, így tanulom meg s így használom azóta is, közömbösen és földrajzilag.

E folyó felől látom meg a várost először, mely Duna készségesen átfolyik rajta, de része csak, nem birtoka. Alulról látom meg, egy ladikból. Egy tanyahajó oldala, ipari vízszag az újpesti kikötőben, valami lépcső, majd fagylalt, állatkert, 1958. S mindenekelőtt egy irdatlan tűzfal, nem tudom, hol és honnan, mintha az előző és elkövetkezendő életeimből, egy omlatag sárga tűzfal, és a gyerek sokáig kísértő érzése, hogy valaha kellett egy ilyen tűzfal mögött laknia, avagy egyszer még lakni fog. Nem én, de minden tűzfalam budapesti.

Így értve budapesti kép az is, amin Nagy Lajos gimnazista Székesfehérváron írói nevet választ, venné előbb az anyjáét, Schuszter, escéhával, mégis apai nagyanyja nevénél köt ki, Parti Eszter, a part valahogy összeköt. Az Eszter a legszebb női név, plusz a Mária, s ez is ott van, eléggé végleg azon a tűzfalon.

S ott van a friss, bornírtam korszerű Újpalota 75-ből, anyámék lakása, mely lakás nekem: ők, nem pedig Budapest, lakás, ahol nem laktam soha, s ami velük és általuk mégis az otthon. Ahogy nem Budapest az a másik ,,otthon'' sem, ülök Tolnán az asztal lábánál 1955-ben, nagyanyám csomagol, apám és nagyapám, mint minden vasárnap, indulnak a vonathoz, Budapestre, kukoricabort isznak majd, 31 és 53 éves férfiak, s én maradok a nőkre, megannyi Mária a tűzfalon.

Nagy idők telnek, amíg felavatják az Erzsébet-hidat. Öt évre rá az első metróút. Kamaszkor, alkalmi kirándulások *ide*, Napoletána, fügebor a Rózsadombon, Mózes, Nemzeti Színház, nagy röhögések.

S tíz év minden vonatkozása aztán. A lepusztult Alkotás bisztró a Délinél. Átszállási séták a Vérmezőn. Budafok-Háros, a Szabadság-szobor első nézete. S egy Práter utcai pince jóval utána, tél van, baltával faragom le a szennyvizet az NDK-brikettről, egy sárgabarna cseppkőbarlang, s az a pince is nagyon Budapest. A Práter utcából, hol mindétig fagyott szennyvíz a szabadság, nyílegyenesen a vaskos, palmolív asszonykára látni, genezise éppoly hányatott, mint az említett szabadságé, viszont eltűntek alóla a katonák, nézi a világ egyik legszebb városát, ahogy asztmásodik.

Újpesti Béla, Lenin Teréz, Mártírok Margit.

Elszánt farmervásárlások az Ecserin. Antikváriumok, Múzeum körút. S hogy onnan akkor mi merre, merre a Duna, a Déli. A 70-es évek masszív eltévedései, s a szégyen, a kínzó és nevetséges érzés, hogy Budapestet nekem tudnom kell, kívülről kell tudnom, nekem áll ott egy hámló és épülő tűzfalam. Volt, lesz.

S van. Ez, ahol biceg és vaksizik e némafilm, nincs vége, csak abbahagyom, megvan, tehát bárhol abbahagyható, 86 tájára betelik a gyerekkori tűzfal, beteljesedik, mondhatnám. Még élesen, tisztán egy körfolyosó a Szép utcai cukrászat fölött, de ez már-már hangosfilm, hol egy bőrőnd testszag a világ, s ahonnan, mintha kútból, először látom egyben Budapestet, látom kislábosezüstben, majd széthullik, s ki is fehéredik a kép, mint rátartásfilm csattog a jelen, azóta itt vagyok, de hogy otthon, nos, az egyre bonyolultabb. S mintha csak egy levélvégi formula volnék: maradok szeretettel, s ha néha itthon érzem magam, hát az már eléggé otthonos.

GYÖRGY PÉTER

Tér/kép

A külvárosok



mélyén, mint az ancien regime hajnalának ma is fel-felhangzó slágere, majd az eme éveknek végre tisztességes emlékművet állító film is tanította: megáll az Idő.

Mert tegyük fel, s van ilyen, hogy egy utazó, egy a hajdani lakosok közül, hosszú évtizedekig nem kereshette fel városunkat, egykori otthonát. Megérkezne a Ferihegy 2-re, kibámulna a talán légkondicionált, Ford márkájú Airport Bus ablakán, elnézné az Üllői úti felüljárókat, a Kálvin tér szállodáit, képzeljük el, hogy lesétálna a Duna-partra, minden idők leggyávább és -ostobább József Attila-szobra mellett átnézne a túlpartra. Úgymond nem ismerne városára. Mint egy olcsó és hasznavehetetlen filmben, úgy érezné magát, lassan felőrlődne az idegenség és ismerősség kettősségében. Nos, ha ez az utazó végül némiképp érthetően arra vágyna, hogy felkeresse egykori élete – pusztán a belvárost látva – nagyobbrészt múltba tűnt díszleteit, *azt* a várost, ahol élt, ahol megállt az Idő, mindössze azt kellene neki mondanunk, hogy sétáljon ki a külvárosokba, messze túl a Nagyvárad téren, a lakótelepeken is, s jusson el egészen – mondjuk – a XVIII. kerület mellékutcájáig.

E csekély térbeli helyváltoztatás ugyanis igazi *időutazássá* válhat, mert errefelé utcák során áthaladva nem változott semmi sem, mintha 1960-at, legfeljebb 1970-valahányat írnánk. Itt szinte még nyoma sincsen az új kapitalizmusnak, a tetőket szürke pala borítja, hallani sem hallottak a VÁÉV BRAMAC osztrák csodájáról. Nincsenek itt osztrák fagylaltcsodákat ígérő színes plakátok, nyomát sem látjuk a bankok fékeveszett gazdagságot ígérő portáljainak, a sarkon túl az OTP tábláját vagy harminc éve festhették fel. A keresztutcákban a hatvanas évek legendás modernsége, az ostorlámpák sora, amott a Belvárosban már el is felejtett, egyszerű villanykörtéket óvó, lábasszerű lámpák vaksi fénye, ha világít. Se Tungsram halogén, se Philips. Pontosan látható itt, hogy a tárgyakból, az anyagokból, a tipográfiai stílusból mint formálódik eggyé az Idő, mit is jelent egy korszak közös tapasztalata. Egy korszaké, ami eltűnt a nagypolitikából, és mozdulatlanul megmaradt a külvárosokban.

Így kora nyáron, a hétvégi délelőttön belesve a földszintes házak nyitott ablakán, csővázas bútorok között fekete-fehér képernyők villognak. Az apró kertekben elkorhadóban lévő farudak végére illesztett kopott, színes üveggömbök a díszek, a kijárt kis gyalogutakat a száradni kiakasztott, frissen mosott ruhák kötelei keresztezik. A tört és kopott aszfaltmaradékokkal burkolt földes utcákon Moszkvicsok, Ladák, Skodák álldogálnak, a gyerekek – mint gyerekkoromban – nyugodtan futballozhatnak magukban. A festék lepergett az ablakkeretekről, a húszéves autók roncsai műanyagfólia alatt ott maradtak a kertben, szürke a vakolat, fényesre kopott a kilincs, itt-ott kiszáradt a vadszőlő.



Ám ez nem a VIII. kerület, nem mondhatnánk, hogy már közel a pusztulás. Épp az a figyelemreméltó, hogy nincs itt semmi különösebb látnivaló. Turisták éppúgy nem jönnek ide, mint a múltban, az utcán ritka az idegen, ha – tegyük fel – e hazatért utazó végigsétálna itt, talán meg is szólítanák, nem is barátságtalanul, inkább érdeklődve. A várost átjáró nyomasztó agressziónak, az újgazdagság komikus tüneteinek, az álságos fényeknek, a gründolási láz paródiáját idéző korszak sajátosságainak itt nyoma sincs. Errefelé a bűnözés is inkább csak újsághír, újgazdagok még nincsenek, a Várost önmagává tévő szerves kapcsolatok hálója megbontatlannak tűnik. Az utcasarkon úgy beszélnek a Belvárosról, mint gyerekkoromban Amerikáról. A kis téren hiányoznak a választás évének máshol még fel-feltűnő, plakátmaradékokról rótt nyomai, estére a néma utcák éppoly kihaltak, mint az elmúlt évtizedekben bármikor. Talán nem túlzás azt mondanunk, hogy ez s az ehhez hasonló vidékek azok, melyek pontosan láthatóvá teszik, hogy milyen mélyre is hatolt az új világ, hol tartunk az átalakulásban. A nagy és látványos Történelmen kívüli világ ez, magáramaradottan s egyelőre még érintetlenül. Attól tartok, hogy Pest csak addig marad az a Város, amelyben bárki otthonra lelhet, amíg fennmaradnak a hatalmas és néma szigetek. Kevéssé látványosan, gyakran *igazi* szomorúsággal eltelve, s mégis hűségesen. Amióta nem csak élem és járom, hanem figyelem is e várost, ahol élek, kevésszer voltam olyan biztos a dolgomban, mint errefelé, ahol nincsenek s nem éltek barátaim, ahol nem laktam, s ahova mégis mint gyerekkoromba zuhantam visza. Lehet, hogy tévedek, de e csend, a befelé forduló, az ismerősségben kinyíló élet vonzó és magávalragadó. Ha az is eltűnik, *akkor* omlik össze a város. Ami itt rejlik, az fontosabb, mint az álműemlék-nosztalgiatudat értelmiségi játéka. S a mellékutcákon túl ott dübörög a Ferihegyi út nemzetközi forgalma, pontosan érzékelhetővé téve, hogy hol húzódik a városban a jelen és a múlhatatlan múlt határa.



ifj. Durkó Zsolt felvételei



Magyar avantgárd napok Párizsban

Május tizenötödike és tizenkilencedike között Párizs volt a színhelye a magyar avantgárd napok rendezvényeinek. Egy képzőművészeti kiállítás, két színpadi felolvasóest és a modern irodalommal, színházzal, művészettel foglalkozó tudományos tanácskozás előadásai, vitái szerepeltek a programban. A művészeti események mindegyike első volt a maga nemében. Először láthatta a francia közönség Nemes Endre szürrealista festményeit, s hasonlíthatta össze azokat az ottani múzeumok gazdag szürrealista választékával – például a kiállításnak helyt adó Pompidou-Központ Dali-, Magritte-, Picasso- vagy Max Ernst-képeivel. A párizsi Atraal Színház két ősbemutatót tartott. Déry Tibor 1929-ben írt *Ébredjetek fel!* című írásának dramatizált változatát és Göncz Árpád 1990-ben írt *Pesszimista komédiáját* mutatták be a társulat színészei. A Déry-szöveg ismeretlenül is ismerős hangulatú lehetett azoknak a nézőknek, hallgatóknak, akiknek nem volt idegen a századelő francia dadaistáinak és szürrealistáinak asszociációs stílusa. A képtelen helyzetek, a meghökkentő, váratlan szókapcsolatok André Breton fekete humorát idézhették emlékezetükbe. Göncz darabjának hatása pedig azokat érhette el, akik a történelem erkölcsi drámáira fogékonyak. Mindkét színpadi felolvasóest rendezője Georges Baal volt, aki 1974-ben alapította az Atraal Színházat, elsősorban huszadik századi modern darabok bemutatására. Artaud, Lautréamont, Beckett művei mellett az elmúlt években több magyar dráma és dramatizált szöveg előadására is vállalkozott a társulat (Déry Tibor: *Óriáscsecsemő,* Határ Győző-, Kassák Lajos- és Szentkuthy Miklós-felolvasóestek). Georges Baal – Balassa György – többéves, gyakran ellenállásba ütköző szervezőmunkája hozta létre a párizsi magyar avantgárd napok rendezvényeit; folytatva ezzel a két korábbi, az 1987-es párizsi és az 1989-es budapesti magyar–francia találkozók sorát.

Az irodalom-, színház- és művészettörténeti tanácskozás központi témája a XX. századi magyar avantgárd művészet, elsősorban a szürrealizmus volt. A francia és magyar résztvevők a művészeti irányzatok történetével, értékelésével és egyes művek elemzésével foglalkoztak. Déry és a szürrealizmus viszonyáról Kassai György, Henri Behar, Pomogáts Béla, Tverdota György, Göncz darabjáról pedig Raymonde Temkine, Erdődy Edit és Fejtő Ferenc tartott előadást. A magyar festészet szürrealista vonásait mutatta be Mezey Ottó, Beke László, Pataki Gábor és Andrási Gábor, a Csontvárytól máig terjedő korszakot áttekintve. Egy-egy modern irodalmi művet elemzett Angyalosi Gergely, Georges Londeix, Ferenczi László és Vajda András. Az előadások és a kötetlenebb tárgyú viták, beszélgetések egyaránt igazolták azt a természetes jelenséget, hogy a modern művészet változatossága az azt leíró vagy értékelő fogalmak és módszerek sokféleségében is megmutatkozik. Az avantgárd fogalmának meghatározásában vagy a szürrealizmus határainak kijelölésében érzékelhető különbségeket nem a vitázók nemzetisége, hanem az értékrendszerük és ízlésviláguk eltérése szabta meg. A leghatározottabb álláspontot Henri Behar foglalta el a szürrealizmus körüli vitában. Egyértelműen elutasította a fogalom időtlenné tágítását, éles szavakkal gúnyolódott a ,,parttalan szürrealizmus''-on, s csak a század első harmadára tartotta használhatónak a kategóriát. Mások – például a század művészettörténetének egyes kutatói – jóval engedékenyebbek voltak, és bizonyos stílusjegyek meglétéhez kötve az irányzatot a hatvanas-hetvenes évek szürrealizmusáról beszéltek.

Az irodalomtörténészek nem kerülhették meg az irodalom nyelvi létmódjából adódó örök problémát, a fordítást. Ha egy magyar és egy francia irodalmár Déry-novellát elemez, ugyanarról a műről szólnak-e? Nem ésszerűbb-e beletörődni abba, hogy még a legjobb fordítás esetén is két, esztétikai lényegüket tekintve különböző, bár tematikailag, szerkezetileg hasonló szöveggel van dolguk? A legérdekesebb a regényíró és kritikus Georges Londeix Füst Milán-példája volt. *A feleségem története* francia fordítását a magyarul nem tudó Londeix gyengének minősítette, mert a francia mondatokat bántóan franciátlannak, idgenszerűnek találta. És mégis, anélkül, hogy a magyar írótól bármilyen más szöveget ismert volna, azzal a meggyőződéssel fejezte be a regény olvasását, hogy az egy nagy író jelentős alkotása. Mi ragadta meg, ha nem a francia szöveg? Honnan származik ez a meggyőződése, ha a fordítás ellenszenvet váltott ki belőle? Lehetséges, hogy regényíróként ráérzett a kompozíció, az előadásmód olyan értékeire, amelyeket a fordítás sem takarhatott el? Ha így tört[illegible] aligha várható el hasonló érzé[illegible]ség a nem-regényíró francia vasótól.

A nyelvi korlátokkal felérő akadá[illegible] lehet a megértésnek az is, ha két ország irodalmának a szerepe jelentősen eltér egymástól. A magyar irodalom közösségformáló, politika- és filozófiapótló funkcióját például a franciák mint történelmi kuriózumot veszik tudomásul, amelynek vizsgálata nem az esztétikai értékelés körébe tartozik. A művészeti találkozók és szakmai párbeszédek elősegíthetik az ilyen szemléleti különbségek tisztázását is.

Franciaországban a magyar kulturális események az érdeklődők két szűk rétegére számíthatnak. A kint élő magyarokra és azokra a franciákra, akik minden egzotikumra kíváncsiak. A magyar avantgárd napok értékelésekor célszerű arra gondolnunk, hogy Párizs a huszadik század művészetének egyik leggazdagabb, legszínesebb központja. Ha néhány szakember és egy-két érdeklődő néző, hallgató figyelmét sikerült felkelteni, akkor ez a rendezvény már nem volt sikertelen.

Varga László

GYÖRGY Péter: Az elsüllyedt sziget. Bp. : Képzőművészeti, 1992

rec. ALMÁSI Miklós: A jelen mint mult. = Népszabadság, 1992. okt.17. 29.

György Péter: Az elsüllyedt sziget.
rec.SZOMBATHY Bálint = ÉS 1993. febr.12. 11.

Ð

Grörgy Sándor

karcagi zurszabó

l.

Grörffy zur. 80 l

MOB 1976.

ot hozni, hanem szabadon mérlegel-
ozott személy háborus szempontból
agy sem. /Pl.üzletszerző ügynököket
szempontból jelentéktelen munkahe-
munkahelyen meghagyott harctéri szol
ek meghagyását az átvizsgálási el-
szüntetni. /Ehhez természetesen bi-

- - -

Senki sem próféta ...

avagy miről ír az ISBN Review 1998/19. száma?

E tekintélyes szakfolyóirat fenti száma olyan tanulmányt közöl Manfred Gravelius tollából, amely méltán tarthat érdeklődésre számot a könyvtárosok mellett a könyvkiadók és könyvterjesztők körében is. A cikk a lengyel, a cseh és a magyar Books-in Print projektek tudományos igényű bemutatásával kíván átfogó képet nyújtani Közép- és Kelet-Európa books-in-print katalógusainak születéséről, „karbantartási" problémáiról és jövőbeli szerepéről.

Az első részben megismerkedhetünk a múlttal és megtudhatjuk, hogy Nyugat-Európában és az angol-amerikai nyelvterületen a szállítható könyvek jegyzéke (körülbelül így közelíthetjük meg leginkább a books-in-print katalógus fogalmát) a hetvenes évek elején szinte párhuzamosan látott napvilágot az ISBN-rendszer bevezetésével és elterjedésével. Az utolsó huszonöt év szédületesen felgyorsította mindkét területen a fejlődést, hiszen a még ma is használt nyomtatott jegyzékektől eljutott az adatok tárolása és felhasználása a mikrofilmektől a témák szerinti CD-ROM adatbankokon át egészen a nemzetközi internet szolgáltatással egybekötött online szolgáltatásig. A piacgazdaságban a különböző virtuális megrendelőrendszerek is mind-mind végeredményben az ISBN alapokra helyezett és pontos bibliográfiai adatokkal ellátott adatbázisokra épülnek fel.

A '90-es évek nagy változásai magukkal hozták a könyvkereskedelem és a kiadói tevékenység megújításának igényét Közép- és Kelet-Európa országaiban is, nem utolsósorban a velük kapcsolatot tartó nyugat-európai és amerikai partnerek számára is, hiszen ilymódon könnyebben kereskedhettek ezen országokkal. Tulajdonképpen itt kölcsönös érdekekről van szó. A Strassbourgi Európa Tanács is számos tanulmányt készíttetett és Európa-szerte különböző támogatási programok születtek a nemzeti books-in-print adatbankok és programok elkészítésére és a know-how átadására.

A felépítés koncepcióját a német Börsenverein des Deutschen Buchhandels (a Német Könyvkereskedők Egyesülése) által már régen működtetett VLB (Verzeichnis Lieferbarer Bücher – a szállítható könyvek listája) jelentette. Lengyelország és Csehország szakmai egyesületeivel indult el a munka első szakasza. A főbb lépések a következőkben foglalhatók össze:

- hardware, software, személyi feltételek tervezése és kialakítása
- marketing és hirdetési tevékenységek beindítása
- szerkesztési koncepciók – szoros együttműködésben a nemzeti ISBN-irodákkal
- szerkesztési munkák felvitele és rögzítése, bibliográfiai felvilágosítószolgálatok életrehívása
- a books-in-print katalógusok megjelentetése és terjesztése.

Az előtervezéseket követően a támogatás és a program 1994-ben indult el Csehországban és 1995-ben Lengyelországban. Mindkét országban 1996-ban jelent meg az első adatbázis könyv alakban és még ugyanabban az évben készült el a VOP (Verzeichnis lieferbarer zentral-und osteuropäischer Publikationen, a közép- és kelet-európai szállítható publikációk jegyzéke)

A cikk ezután kiemeli, hogy Magyarországon teljesen más volt a helyzet, ugyanis itt már korábban és függetlenül – 1992-ben megkezdte a Typotex Kft., amely egy tudományos és tankönyvekkel foglalkozó elektronikus kiadó, egy ilyen típusú adatbank létrehozását (az MTA SZTAKI-val együttműködve; ford. megj.), amelyet INDEX Könyvadatbázis címen gyakorlatilag egy az egyben át tudtak venni és azonnal integrálni lehetett a VOP CD-ROM-ba. A MKKE is támogatta ezt az együttműködést és bemutatta a magyarországi szállítható könyvek jegyzékét a Budapesti Könyvfesztiválon KÖNYVEK MAGYARORSZÁGON címmel.

További feladatok is adódnak még. Jóllehet az egyes országokban évenként egyszer könyv alakban és kétszer CD-ROM verzióban jelennek meg az adatok, a kiadók, a terjesztők és a különböző állami intézmények csak nehezen ismerik fel a books-in-print adatbázisok hallatlan jelentőségét. Bár némi előrehaladás történt ebben az ügyben, a felvilágosító munka terén van még mit tenni.

Néhány adat pontos képet nyújt az egyes adatbankok fejlődéséről és jelenlegi helyzetéről.

Könyv alakban megjelentetett books-in-print katalógusok:

Lengyelország: 1995-ben (1. kiadás) 419 kiadó 3422 címmel szerepelt
1996-ban (2. kiadás) 614 kiadó 7000 címmel szerepelt
1997-ben (3. kiadás) 1515 kiadó 20 000 címmel szerepelt
1998-ban (4. kiadás) 1881 kiadó 29 675 címmel szerepelt

Növekedés
kiadók vonatkozásában:
95–96: 147%, 96–97: 247%, 97–98: 124%
Címek vonatkozásában:
95–96: 100%, 96–97: 286%, 97–98: 148%

Csehország:
1996-ban (1. kiadás) 300 kiadó 7000 címmel szerepelt
1997-ben (2. kiadás) 350 kiadó 8000 címmel szerepelt
1998-ban (3. kiadás) 470 kiadó 10 379 címmel szerepelt

Növekedés
kiadók vonatkozásában:
96–97: 177%, 97-98: 134%
címek vonatkozásában:
96–97: 114%, 97-98: 128%

Magyarország:
1995-ban (2. kiadás) 833 kiadó 12 898 címmel szerepelt
1996-ban (3. kiadás) 998 kiadó 17 703 címmel szerepelt
1997-ben (4. kiadás) 1137 kiadó 19 932 címmel szerepelt
1998-ban nem jelent meg

Növekedés
kiadók vonatkozásában:
95–96: 120%, 96–97: 114%
címek vonatkozásában:
95–96: 137%, 96–97: 113%

(Ford. megjegyzése: a magyarországi adatok 1997-ről hiányosak a cikkben, így az összkép érdekében a helyes adatokkal kiegészítés történt)

CD-ROM-on megjelentetett adatállományok fejlődése:

1. kiadás 1996 Cseh books-in print (KSK)
5788 cím 297 kiadótól
Lengyel books-in-print (PKKS)
6995 cím 614 kiadótól
Magyar books-in-print (INDEX)
20 293 cím 2547 kiadótól
4. kiadás 1998. május
Cseh books-in-print
10 379 cím 442 kiadótól
Lengyel books-in-print
29 675 cím 1881 kiadótól
Magyar books-in-print és out of print
46 485 cím 3278 kiadótól

A továbbiakban bemutatja az egyes képernyőket és a CD-ROM-on történő keresési lehetőségeket és módozatokat. Az adatbázisok a legkülönbözőbb célokra használhatók. A további fejlesztésről annyit, hogy az aktuális windows verzió már előkészületben van. Bibliográfiai kiegészítések is folyamatosan történnek, és a szerkesztők törekszenek arra, hogy az adatbázist további országok nemzeti books-in-print katalógusával tovább bővítsék, amely további együttműködésekre ösztönöz.

1998 májusa óta mindhárom ország adatbankjának adatai megtalálhatók az Interneten is www.vop.de honlapon, avagy a német könyvkereskedők Buchhandels-Servers Buch + Medien Online www.buchhandel.de honlapján, amely vevőorientált és hozzáférést nyújt a bibliográfiai adatbankokhoz. Egy kosárfunkció segítségével a rendszerhez csatlakozott, választható könyvkereskedés révén a rendelések is realizálhatók.

Amint ezt korábban is láthattuk, a fejlődés iránya az együttműködés és nem az elszigeteltség, s ehhez tapasztalatcserékre van szükség. Vannak még kezdeményezések, hiszen Bulgáriában már bemutatták az első books-in-print katalógust és tudjuk, hogy Lettország, Horvátország is hamarosan bemutatja ilyen kiadványát, Albániában és Romániában pedig komoly előkészületek történtek. Mivel a támogatások általában a munka megkezdésénél segítettek csupán, felmerül a kérdés, hogy hogyan, miből tovább? Erre vonatkozó tervek készítése folyamatosan történik. Olyan országokban, mint Oroszország, Grúzia vagy Ukrajna még számtalan olyan anyagi segítséget igénylő változtatást kell a könyvpiacon végrehajtani, amelyek pillanatnyilag fontosabbak és előfeltételei egy később elkészítendő books-in-print katalógusnak.

A fenti cikk ismertetése talán segít meggyőzni a még mindig kételkedőket, hogy a Typotex által továbbra is gondozott adatbázis folyamatos ápolása a könyvkiadók, terjesztők és olvasók érdekeit egyaránt szolgálják, bármely irányból közelítenek is a témához. Azt is ki lehet olvasni, hogy az itt jelzett adatokkal eddig sincs a készítőknek szégyellnivalójuk, hiszen az eredmények kiugróak. Senki sem próféta saját hazájában... a többit pedig a kedves olvasóra és a szakma képviselőire és résztvevőire bízzuk.

A cikkben említett Internet címek mellett felhívjuk minden érdeklődő figyelmét, hogy a magyar szállítható könyvek jegyzékét megtalálhatja a www.konyvkereskedo.hu honlapon is, a felsőoktatási és tudományos könyvek adatbázisát pedig a www.iif.hu/db honlapon.

(Gámánné Morvay Katalin)

Mit jelent egy kulturális váltás?

Kérdések György Péterhez, a radikális kérdezőhöz

– Az ún. információs társadalomban hogyan változik (változott) meg az esztéta, jelen esetben György Péternek (az ELTE docensének) a feladata, illetőleg érdeklődése? Mivelhogy ebben a könyvében nem a hagyományos értelemben vett esztétikáról (pláne nem esztetizálásról), hanem valami másról van szó. Hogy jutott ezekhez a témákhoz?

– Azt én nem tudom, hogy ez már az információs társadalom-e...

– De minden jel szerint arrafelé haladunk...

– Arrafelé tartunk, és nekem semmiféle kétségem nincsen, hogy ez egyirányú utca. Itt már csak az a kérdés, hogy milyen gyorsan fog megtörténni, ami megtörténik. Nem az a kérdés tehát, hogy megtörténik-e, hanem hogy mikor. Egyébként nagyon köszönöm a kérdést, mert úgy gondolom, mindenféle látványosnak tűnő változás ellenére én semmit sem változtam. Csak a helyzet változik folyamatosan, de engem, amióta az eszemet tudom, mindig ugyanaz érdekelt, ugyanazt kérdezem, ami alapkérdése az esztétikai szakmának. Nevezetesen: ahogy Lukács mondja: műalkotások vannak – hogyan lehetségesek? És pusztán azt gondolom, hogy a feltételrendszer sokkal izgalmasabb ma, mint tíz évvel ezelőtt.

– Kötetének címe: Digitális Éden. És többször említettik benne az információs forradalom vagy digitális forradalom. És miféle Édenről van itt szó? Bevallom, feszültséget, legalábbis látszólagos ellentétet érzek a címbeli szavak között.

– A dolog ennél sokkal egyszerűbb: ez egy idézet. A könyvben van egy terjedelmesebb tanulmány a múzeumról. És a múzeumot hagyományosan „édennek" szoktuk nevezni. Van egy olyan hagyomány, amely szerint a múzeumot földi paradicsomnak, édennek tekintik. Mindösszesen arról van szó, hogy ez a tanulmány a múzeum és a digitális kultúra közötti összefüggéseket elemzi...Az egész WEB kultúra hogyan függ össze az új muzeológiával. Tehát az is lehetne a címe, hogy „digitális múzeum."

– De a magamfajta könyvmolynak (még) talán nehéz megbarátkozni ezzel a jelzővel...

– A digitális forradalom nagyon egyszerűen megnevezhető dolog, bármennyire sokmindenféle rejtelem veszi is körül. Ez egy technikai probléma. Hosszú évszázadokon keresztül a kommunikációs csatornákon elküldött üzenetek közötti fordítás – az átírást, a fordítást a szó szoros és átvitt értelmében is vehetjük – költségigényes volt és apparátust igényelt. Nyelvről nyelvre fordítani, hangról képre, képről szövegre. És e csatorna szűk keresztmetszetű volt. Van egy fogalom, amit meg kell szoknunk, ez a konvergencia, ami azt „jelenti", hogy a távközlés, az informatika, a média egymásba „robbannak". A kérdés: egy bizonyos információ-mennyiség mennyi idő alatt megy át egy csatornán. A sávszélesség egészen drámaian nő. Ezt úgy kell értenünk, hogy az információs társadalom annyit jelent, hogy ez az információ átvitelére szolgáló „országút" nem 2-4-6-8-12 sávos, hanem 4000 sávos! És iszonyatosan olcsó, személyre szabott és kényelmes. Egészen drámai kultúrtörténeti forradalom ez, akkor is, ha az emberek nem veszik észre.

– Azt is olvastam a könyvében, hogy az értelmiség kontrollszerepe megszűnik – na jó, megszűnőben van –, de akkor mi lesz a tanárok, muzeológusok, „népművelők" stb. sorsa, hivatása?

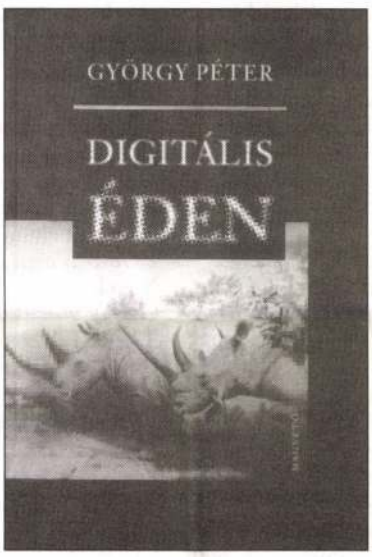

– Talán ez a legnehezebb kérdés, és itt nem lehet egymásnak hazudoznunk. Tudomásul kell vennünk, hogy mindahányunknak, akik az életnek ezen a részén kezdtünk el tevékenykedni, szörnyű szorongást okoz, hogy itt valóban a marginalizálódás szemtanúi lehetünk. Ezt nem bevallani álságos hülyeség. Küzdeni ellene nem lehet mással, csak megértéssel és ésszel. Magam is nyilván azzal vagyok elfoglalva, hogy a saját marginalizálódásomat megpróbáljam megakadályozni. Azért kell megakadályozni, mert a szellem emberei – ha van e kifejezésnek valamilyen értelme – azt akarják, hogy amit mondanak, az hasson. Azért írnak könyvet. A könyv nem más, mint sokszorosított médium, amit a marginalizáció ellen találtak ki. De már a kolostori kultúra marginalizálódott a könyvkultúra által. És most a televízió és a digitális kultúra marginalizálja a mi kultúránkat. Nem látom megoldásnak, hogy egyesek gőgösen azt mondják: én a könyvkultúra lovagja vagyok, és elhúzódok ettől az egésztől. Meg kell tanulni ennek az új kultúrának a nyelvét – méghozzá hihetetlenül gyorsan.

– Rendben: elfogadom a „kulturális kánon átrendeződésének" szükségességét, de köszönöm, jól éreztem magam a Gutenberg-galaxisban, és talán nem is akarok „globalizálódni". Akkor mit kell megtanulnom tulajdonképpen?

– Itt, Magyarországon nem olyan egyszerű, de meg kell tanulni, nem politikai akaratok szerinti döntéshozók közötti mezőben éljük le az életünket – pártbizottságok, intézménystruktúrák –, hanem a szabad piacon. Egész gyerekkorunkban azt akartuk, ugye, hogy eszmék szabad áramlásának legyünk tanúi, részesei. És most megtanuljuk, hogy az eszmék szabad áramlása az eszmék szabad piacon való áramlását jelenti. Ettől nem szabad megsértődni. Még csak annyit ehhez: egy nagyon komoly írástudó, Márai Sándor azt mondta: Nem megsértődni. Nem megsértődni. Aztán néhány oldallal később persze: Nem tagadom, megsértettek. De a szándék mégis csak: nem megsértődni.

– Ez a roppantul sokrétű, sokoldalúan tartalmas könyv arról is tanúskodik, hogy az írásbeliség a kép, a képi megjelenítés mögé szorul, sorolódik. Zuhog ránk a képi információ, tévében, videón, utcai plakáton, poszteren, amit talán nem is tudunk könnyen feldolgozni. Ez a gyorsaság nem veszélyes igazából?

– Ez nemzedéki kérdés. Nekünk sok...

– De a gyerekeink majd...

– Abszolút fel tudják dolgozni. Itt van a Könyvhét egyik előző számában a cikk Monroe Price-ról, aki nekem nagyon jó barátom, akit nagyon nagyra tartok, és akinek a könyve nemrég jelent meg a Magvetőnél. Price könyve is azzal kezdődik, a képek váltanak ki lojalitást, brutális lojalitást és hűséget, nem a szövegek. A kérdés az, hogy a befolyásolás mire megy ki. Ennyi az egész. Tényleg. Keservesen és nehezen, de tudomásul kell vennünk, ha a képek vannak, akkor vannak. Nem lehet visszanyomni őket a palackba. Ha nagyon fiatal vagy, adaptálódsz és nem mondod azt sértődötten: köszönöm szépen, ez nekem nem megy. Értelmiségi embernek a legnemesebb vágya és kötelezettsége, hogy mindezeket megértse. Megérteni! Engem csak ez érdekel: megérteni.

Cs. A.

György Péter: Digitális Éden
Magvető, Budapest
371 oldal, 1490 Ft

György Péter: Az elsüllydt sziget. =
rec. MARX József=ÉS 1993. febr.5. 11

A múzeum mint műtárgy?

György Péter: Digitális éden

Az esztéta György Péter esszékötetében felteszi a kérdést, hogy korunkban, amikor a web honlapjai elérhetőbbek, mint egy múzeumi látogatás, és honlapja a világ legnagyobb múzeumaitól kezdve bárkinek, így magánszemélynek is lehet, vannak-e még szempontjaink arra, hogy mit „illik tudni", és mi a „szép"?

A könyvben összegyűjtött írásoknak egyik visszatérő témája, hogy mi a sorsa a múzeumnak a formabontás és a digitalizált információ korában. György Péter szerint a múzeum hatalmi intézmény, amennyiben dönt kultúrák, fajok, tárgyak hovatartozásáról és fontosságáról. A múzeum vitathatatlanná teszi a kultúráknak valamilyen evolúciós sorrendjét, amelyben klasszikusan a nyugati ember kultúrája kerül a legelőkelőbb helyre. Intézményesen dominálja az „illik tudni" ismeretanyagot. Döntést hoz arról, hogy mi tartozik a természethez, és mi tartozik a kultúrához, valamint arról, hogy mit jelent a „civilizált" és a „civilizálatlan". Fajoknak és műalkotásoknak belépőt ad (vagy nem ad) a világtörténelembe. Dönt tehát arról is, hogy mi az, ami egyáltalán „van", és mi az, ami egyáltalán „nincs".

A tudás klasszikus intézményeinek, a múzeumoknak és iskoláknak jellemzésével párhuzamosan György Péter jellemzi a számítógépes honlap napjainkban kifejlődő kultúráját is. Az elérhetőség és a bemutatkozás szempontjából a weben nincs különbség magánszemélyek narcisztikus önéletrajza és mondjuk a New York-i Metropolitan Múzeum honlapja között. A weben elérhető végtelenül sok honlap szemtelenül demokratikus világkiállításán virtuálisan mindenki megkapja a létezés esélyét. Ugyanakkor a kultúrának bármely tárgya, amely nem szórakoztat, az ne képzelje magáról, hogy tudni kell róla, hogy ő is van. Ami szórakoztat, az legitim. A web tehát nem a múzeumok és egyetemek, az „illik tudni" kánon közvetítésének vitát nem tűrő iskolája, hanem Disneyland, szórakoztatóipar. A múzeum demokráciája a faj, a kultúra esélye arra, hogy ne merüljön feledésbe, a web honlapjainak demokráciája az, hogy nincs múzeumi hierarchia, nem kell sem szépnek lenni, sem pedig akadémiai szempontból figyelemre méltónak, elég, ha valaki vagy valami csak egyszerűen információ lehet. A szerző állítja: az iskola is csak annyiban marad majd legitim, amennyiben alkalmazkodik a szórakoztatóipar elvárásaihoz.

A múzeum hatalmi intézmény, amennyiben dönt kultúrák, fajok, tárgyak hovatartozásáról és fontosságáról.

György Péter szerint az információvá válás, mint siker, felszámolja a múzeumi tárgyat mint esztétikai, műveltségbeli kritériumot. Úgy gondolja, hogy ez a folyamat a múzeumi etnohierarchia vége, a kultúrák önkényes minőségi besorolásának vége, és ez nem is volna baj. A probléma az, hogy mindez ugyanakkor más emberi javaknak a végét is jelzi. A múzeum, mint hely, feleslegessé válik. Hasonlóképpen a kiállított műtárgy mint eredeti tárgy is jelentőségét veszti. A honlapon megjelenő festmény vagy egy kihalt faj valamely példányának képe kétségtelenül „mozgathatóbb" információs forrás a kutató vagy az érdeklődő számára, mint a múzeumban kiállított tárgyak. De a weben nincs eredeti példány.

Mi több a szerző, mint szellemi tulajdonos, akit a könyvkultúra teremtett, most éppen haldoklik, mert a weben látható dokumentumok létrehozói egyáltalán nem abban az értelemben szerzők, ahogyan azt a Gutenberg-galaxis lakói eddig megtanulhatták. Ennek a kulturális folyamatnak egyik lehetséges végeredménye, hogy napjaink múzeumai lassan maguk is műtárgyakká válnak.

Néhány esszéjében György Péter eljátszadozik a gondolattal, hogy a média szabadsága akkor jutott el Kelet-Európába, amikor a média hatása Nyugaton is jelentősen megnövekedett, és az információ átadásának régi formái teret veszítettek. Kelet-Európa esetében ezt a folyamatot bonyolultabbá teszi az a tény, hogy az információ átadásának, a megismerés csatornáinak hagyományos formái eleve nem tudtak még konszolidálódni, mert amint felszabadultak, rohamosan át kellett alakulniuk. Szerinte ilyen körülmények között a legfontosabb kérdés, hogy milyen mértékben lehet az ismeretterjesztés gyökeresen új formáiban megőrizni mindazt, amit eddig a civilizáció tudásként felhalmozott.

A *Digitális éden* olyan szerző műve, aki tud fegyelmezetten formabontó szöveget írni. Ez arra figyelmeztet, hogy csak az engedheti meg magának a formabontó fogalmazást, aki tisztában van a bevált formákkal. Már csak azért is, mert ha nincs forma, akkor nincs mit bontani. *(Magvető)*

Szilágyi Mihály

...lami adminisztrá-
...ezteti. A jobboldal-
...agasztalt mániákus
...gatásoktól, a szaka-
...l és a demokratikus
...s helyébe állított
...eltekintve – lázas
...oldali és liberális ér-
...ségei ellen tervezett
...os kitűnő folyóirat és
...sok elmaradása miatt
...honoráriumot fizetni –
...át, elbátortalanodását,
...melyek csöndes emig-
...ga után vonni.

...kormányzat az érdek-
...anizmus fölszámolásá-
...dékosan-e vagy sem,
...bérből és fizetésből
...ged más érdekérvénye-
...et, csak a sztrájkot;
...etén pedig (a „polgá-
...vén-nemzeti középosz-
...sától kísérve) végre le
...i a szakszervezetekre.
...dalom gyöngesége és
... miatt minden konflik-
...ni lehet a mindenkori
... győzelmét, hiszen a
...ag tevékeny kisebbsé-
...ős támogatottságot él-
...rzsoázia önző osztály-
...omó irányzata.

...ményemet fenntartom:
...ányzat eddigi mérlege
...mokratikus alkotmá-
...mi rend elleni sikeres

...óról. Megjegyzem, a
...jában bírálóim a téma
...láltak személyemről:
...erű vagyok-e vagy el-
...zerepem centrális-e
...az a sorsra tartozik,
...n az a dolgom, hogy
...ságaim engedik, telje-
...gemet, miután átgon-
...telességem. Ez pedig
...zelídség, az együttér-
... a kreativitás előmoz-
...zeté, amelyben „a ma-
...fejezés jelentése nem
...l és munkaköri leírás,
...honpolgárok szellemi

...ább szemügyre venni:
...sz Magyarországon,
...jd föláll a miniszter-
...02-ben? Vajon ismét
...gy a magyar gazda-
... és a lakosság élet-
...ndig nem kapaszko-

...s szociális jogállam, ez pedig a kiközösített alsóbb néposztályok megszervezése nélkül lehetetlen. Műveletlen tökfilkók azt állították ebben a vitában, hogy ez bolsevizmus. Pedig a bolsevizmus csak a konspiratív forradalmi élcsapatot szervezte meg, amelynek a tömeg alávetette magát. Amire én gondolok, az a reformgondolatok elterjesztése fölülről, és a reform kikényszerítése alulról, ahogyan azt a fölvilágosodás óta csinálják liberálisok és szociáldemokraták.

Igenis kell lennie valakinek a politikai közösségben, aki nincs kiszolgáltatva a politikailag aktív, jómódú kisebbség szavazatainak. Ez a „kritikai értelmiségen", a szakszervezeteken, az emberi jogi csoportokon, a még nem létező nőmozgalmon és hasonlókon kívül csak a közjó iránt elkötelezett, „haladó" hivatalnokság – történelmünk legmegrágalmazottabb tényezője – lehet. És ennek a reformer hivatalnokságnak (amelyet minden szabad országban tisztelnek) el kell ismernie a parlamentben kifejeződő népakarat elsőbbségét, ami nem könnyű. A fölvilágosult abszolutizmus kísértését kell leküzdeni a demokratikus amatőrök – elkerülhetetlen – garázdálkodása láttán. A „haladó" bürokratáknak, a „kritikai" értelmiségnek, a kisemmizettek és üldözöttek, a kirekesztettek és stigmatizáltak érdekképviseleteinek össze kellene fogniuk, hogy a jelenlegi körülmények – a néptömegek passzivitása, a párt- és kampányfinanszírozás sajátosságai – között polgári osztályreprezentációvá süllyedő pártok osztálypolitikáját ellensúlyozzák. A közjó republikánus eszménye elporladóban van, de nyíltan csak a „polgári" jobboldal azonosítja a nyers önérdekkel. Magyarország véleményem szerint meglehetősen rossz morális helyzetben van. A legkülönfélébb embercsoportok egymás torkának estek, a civilizációs gátak alig működnek – jó példa erre a rasszizmus, az antiszemitizmus tabujának megszűnése –, a sérülékeny néposztályok védelem nélkül állnak.

Mivel még mindig szabad világban élünk, a cselekvőképes kisebbség felelőssége óriási. Ennek az írásnak nem címzettjei a nehéz helyzetben lévő ellenzéki pártok, amelyek helyzetét nem akarom tovább nehezíteni; de maguk is – egyelőre – a cselekvőképes kisebbséghez tartoznak. A parlamenti demokrácia lefokozása puszta díszletté azonban azt jelenti, hogy másoknak is a szabadságvédelem módozatain kell törniük a fejüket.

Tamás Gáspár Miklós
Georgetown University

igazolni a NATO-csatlakozást.

Mit szóljon akkor, ha kutatók és intézmények a NATO-csatlakozás adta pályázati lehetőségekkel – elkerülendő a lehetetlenné válást – sűrűn élnek, miközben ennek fejében aláírják, hogy a NATO-t soha semmilyen vonatkozásban nem bírálják? Mit tegyen, ha NATO-pénzekből hoznak létre „független" kutatóműhelyeket, amelyek többek között a hadsereg „független" civil kontrollját akarják megvalósítani?

Mit tehetne? Azt kell csinálni, amit eddig: profizmusra törekedve, minél szakszerűbben dolgozni, most már mint egy NATO-tagország állampolgára. Tenni kell valamit azért, hogy a NATO-népszavazáskor tett ígéreteket be is váltsák. De hihet-e még, aki belülről megtapasztalta, hogy miként működtek NATO-ügyekben az alkotmányos demokrácia intézményei az ORTT-től kezdve az adatvédelmi biztosig, az OVB-ig és az Alkotmánybíróságig, a NATO-kommunikációs pénzek felett diszponáló Külügyminisztériumig és Honvédelmi Minisztériumig, sőt egészen a kulturális tárcáig és az Országgyűlésig? Ha bőrén érzi a vélemény és sajtószabadság acél korlátait?

Lehet, hogy naiv pacifista vagyok. De ennyire naiv állampolgár már többé nem leszek.

Hát akkor mit lehet tenni? Megpróbálkozhat egy Ki a NATO-ból! mozgalommal. De mit csináljon akkor, ha – többéves NO NATO-, észérveket felsorakoztató és nem nosztalgiázó munkálkodás után – összesen 15-en jönnek el a Parlament előtti, csatlakozás előtti utolsó tiltakozásra? Az alba körös szűk magból sem jönnek el sokan, azok sem, akik megígérték, nemhogy a 700 fős tagságból vagy más civil szervezetek tagjai közül! Már megint több volt a sajtós, mint a résztvevő, amit leírhatatlanul szégyell! Megkérdezi az egyik újságíró, mi lesz a NATO-belépés után az Alba Körrel. – Semmi – válaszolja –, a NATO-ellenes tiltakozás semmilyen mozgalmi innovációt nem jelentett, nem volt dagály, így apály sem lesz.

Az erőszakmentesség, a pacifizmus területén állandó apály van.

Nem tehet mást, mint hogy tudomásul veszi a Dávid és Góliát-féle szerepossztást, a Don Quijote-szerepből adódó egyenes következményeket.

És meg kell tanulni annak a 15 bátor pacifistának is nagyon örülni.

Csapody Tamás

Gyöngy Galamus Béla

neve említve

Korékgyártó István "Hozzászólás a naiv festészet kérdéséhez" c.cikke a 30-31.oldalon

Kritika 1972 szeptember

György Szalmás Béla

„Szegény emberek" (repr.)

Passuth Krisztina: Magyar nagy művészet.

Tükör, 1972. júl. 4.

György Szalmás Béla

Neve említve, Művei szerepelnek a „Magyar
naív művészet" a Viállitáson a
Nemzeti Galériában

Kritika 1972 július
30. old.

Gyöngy Gulmás Béla

„Emberjás Unkorizásban"

c. Tépánek reprója

MNG évkönyv 1970/I.

György Galmás Béla 1
(személyi adatai ismeretlenek)

Egyetlen jelzett lépe ismeretes.
Témája, előadásmódja falusi emberre
vall.

MNG évlönyve 1970/I

Gyöngy Galmár Béla 2

Témája, előadásmódja

falusi emberre vall. Egyszerű tiszta

kompozíciója még a népművészet elvének

teljes elfogadását mutatja

MNG évkönyve 1970/I

Gyöngy Szalmás Béla

Biztos színérzéké, lírai melegsége tehetséges egyéniséget sejtet. Valószínűleg a többi „östehetséggel" lenult felszínre a 30-as években

MNG évkönyve 1970/I

Gyöngy Halmos Béla

Képe Bedő Rudolf
gyűjteményében maradt fenn.

MNG. Adattár 1970/I

Gyöngy Halmás Béla 5

Kiállításai: 1966 Porsony

1967 Hézerfehérvár

Prod. 1966 Porsony Kiáll. Katalógusa

(Egyetlen ismert festménye a Katalógus-ban színes reprón)

MNG 1970/I

évkönyv

Györgydeák György, amatőr festő

Veszprémben a Megyei Művelődési Központban megnyílt a XIII. megyei amatőr képzőművészeti kiállítás, melyen kiforrott munkái szerepelnek „Árbóc" c. kép /említve/.

Veszeli Lajos: Amatőr képzőművészek megyei kiállítása. Napló /Veszprém/, 1979. szept. 23.

MDK

György Szalmás Béla

Emberpár kukoricásban, o.

Magyar naiv müvészek. Székesfehérvár, Muzeum

1967.ápr.

MDK.

György Szalmás Béla

Kiállitási kritika

Népszava 1967 ápr.23.

György Szalmás Béla

... talán a legtehetségesebb parasztfestő a még ma is élő földműves-kosárfonó Süli András. ... Az egyetlen képéről ismert György Szalmás Bélával együtt szinte kizárólag ők voltak a minden iskolázottságtól mentes falusi naiv festők.

Moldován Domokos: Parasztrajzok-parasztrajzolók Magyarországon.

Új Irás VI. évf. 1966. szept. 9. sz. 81. l.

György Szalmás Béla

„Szegény emberek" (repr.)

Kelecsényi Gábor: A Galéria rejtett kincseiből.

Nők Lapja, Budapest, 1971. dec. 25.

MDA.

György Szaimás Béla

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1967 ápr.36.

György Szalmás Béla,festő

Parasztfestő.Gazdag mesélőkedvük feltámasztja a közös para zti munkák,szokások vidám hangulatú megfestését. Pl.az 5 "Kukoricatörés"c.képe is. 191.old.19.jegyz

Sz.Muraközi Ágota: A magyar parasztfestők és a népművészet viszonya 181.old

A Nyiregyházi Jósa András Múzeum Évkönyve.XI.1968. Bpest.1969

MDK

Gyöngy Szalmás Béla, festő

Szerepel a kaír művének székesfehérvári Kiállításán. Kiemelkedő műve: Emberpár Kukoricáslan.

T. Á.: Jegyzetek Kiállításokról

7

NÉPSZABADSÁG 1967 máj. 19

Szörgy Szalmás Béla
festő

M.D.K.

Méltatás.

Szabó Julia: Süli András
Művészet, 1967. március – 29 lap

György Viktor, grafikus MDh

A vasasszakszervezet szakköreinek kiállításán szereplő tehetséges amatőr grafikus.

P. I.: Jegyzetek kiállításokról 9.l

Népszabadság, Bp. 1960. nov. 18.

Györg, Viktor, [munkásfestő] MDG

A Képzőművészkör tagja.

Csizmadia György: Vasas festők között 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. ápr. 13.

mdk

György Viktor

Hegyalja c. festménye

reprodukció.

Amatőr képzőművészek Kiállítása

Népművelés 1962, 11. sz Hátsóborítólap

MDK

György Viktor

A képzőművészeti kiállitáson résztvett.

Meghivó. XIX.Tanács Ifjú Gárda Művelődési Ház és Nagy Balogh János képzőm.kör. 1964 Máj 16 - Máj 25-ig.



GYÖRGYDEÁK GYÖRGY
grafikusművész

8174 Balatonkenese
Bacsó B. 102.
Tel.: 80/81-209



GYÖRGYDEÁK GYÖRGY, GRAFIKUSMŰVÉSZ

1958-ban születtem. 1981-ben volt első önálló kiállításom, azóta Magyarország majdnem minden nagyvárosában volt önálló kiállításom. Több könyvet illusztráltam és könyvcímlapokat készítettem. Rajzaim országos lapokban folyamatosan megjelennek (ÉS, Magyar Nemzet, Valóság, Magyar Hírlap stb.).
Grafikák mellett vegyes technikájú képeket, bábukat és objeckteket is készítek.

GYÖRGY GYÖRDEÁK, GRAPHIKERKÜNSTLER

Ich bin 1958 geboren. Meine erste Einzelausstellung fand 1981 statt, seit dem hatte ich fast in jeder Großstadt Ungarns eine Einzelausstellung. Ich habe Illustrationen zu mehreren Büchern und Buchtitelblatter gemacht. Meine Zeichnungen erscheinen regelmäßig in Landeszeitschriften (ÉS, Magyar Nemzet, Valóság, Magyar Hírlap usw.) Außer Graphiken mache ich Bilder von gemischter Technik, Marionetten und Objekte.

MR. GYÖRGY GYÖRGYDEÁK, GRAPHIC ARTIST

I was born in 1958. I held my first individual exhibition in 1981 and I held other individual exhibitions since that date in just about all the major cities and townships in Hungary. I designed and illustrated the hard cover of several books. My drawings are regularly published in newspapers of national circulation (such as ÉS, Magyar Nemzet, Valóság, Magyar Hírlap etc.) Apart from graphics I also make pictures prepared by a mixed technology, I make puppets and other objects.



GYÖRGYDEÁK György

BÁGYI BENCE JAKAB:

Amikor megkondulnak a harangok

és akkor elfoglalták a várost. Kapkodva — ki mit bír — a környező dombokra menekültünk. Beástuk magunkat. Ennyire közel még sosem voltunk az éghez. Az esti tűznél valaki mondta, hogy amikor megszólalnak a harangok, AKKOR. A sápadt Lehel már a harmadik éjjel megálmodta, de nem merte elmondani, csak az esti tűznél — okosan tette, mert így nagyobb volt a hatás. A részeges Bulcsú a szemébe hulló meteoroktól könnyezve vigyorgott, míg a sápadt Lehel halk szavakkal mondta, s rózsaszín nyelvéről visszaderengett a korai alkony, mondta, hogy álmából ébredve hallotta: megkondultak a harangok. Döbbent csend, keserű mosoly és gyomorrándulás követte gyermetegnek vélt szavait, és persze letácsolták, nem is annyira őt, mint inkább magukat csitítva a többiek: álom. Aztán valaki kérte, hogy lemehessen a városba — asszonya vajúdik, szülni készül — a lomtárból elhozná a bölcsőt. Hajnalban tért vissza. Nem aludt senki. Hozta a bölcsőt fogai között. Tíz ujjából csöpögött a vér. Szörnyű volt hallani szavait. Mintha az elfoglalt város védekezne az idegenek ellen, beforrtak mind az ajtók, ablakok s eltorzult hegek mintáznak sok száz ismeretlen jelet a sebes falakon. Át kellett hogy vájjon a bölcsőig tíz körmével a falon. A lomtárban ott maradt a házmester lepecsételve, még leltári számmal is ellátták. Valami készül ott lent. Biztos kivallatják és nevén szólítják valahányunkat. Ne higgyen senki hangnak, se harangnak, mert azokat dús moha lepi: nem kondulnak már soha. És akkor felsírt a csecsemő, mint kis csengő csilingelt hangja. Harang lesz ebből — mondta a Lantos helyzethez illően. Föl is jegyezték — de szépen mondta. És akkor halálba-roskadt a bölcsővel apja. Ő volt az első, akit temettünk. A fejfára nevet írni nem lehetett. Másnap az esti tűznél erősbítette egy özvegy a Lehel álmát: ő is hallotta. Persze letácsolták. Teltek a napok. Megszoktuk az esőt, a szelet s törtük a kenyeret, mit eddig szeltünk, nem panaszkodva, hogy egyre kevesebb s feketébb — és szürcsöltük a nedűt, hogy tovább tartson és imádkozni is újratanultunk, hogy Isten hitével hitünkben meg ne tántorodjunk. Nyomorról beszélni tiltott s eretnek cselekedet volt: ki szelet vet, vihart arat. Habár már ezt sem bántuk volna: csak legyen már vége. De tartani kellett s kitartani. Így lett jelképünk egy törpefenyő a szikla ormán. Az első akasztást épp pénteken kellett a végéhez vinni. Jó ideje már lehetetlen volt feltartóztatni a sunyi Simait. Csellengett s eltűnt néha napokra. Hajnalban, amikor megtért — nem tudni honnan — mint kettős ügynököt fogadta-várta a tömeg, és nyakára tették a kötelet. Ideje nem volt szóra. Egy hét múlva derült ki: apró bálványt épített kőből a távolabbi dombon és oda járt el, imádni régi isteneinket. Hallgatott bűnösként mindünk, noha páran suttogták: a csontos-arcú-szőke kezdeményezte. Naponta félve-biztatva magunkat számbavettük a tornyokat. Még megvannak — sóhajtva a számlálás végén, végeztük alítva dolgunk. Egy este a tűznél, miután kimondatott, hogy mily sajnálatos dolog, mert lám, az örök közül egyre többen elbóbiskolva őrtornyaikban... nem is csoda, suttogták többen, ennyi idő után elrohad a mag is inától-gyökerétől eltépett tökben... és újra csend támadt. Csak a részeges Bulcsú krákogott s mintha magának mondva fennhangon: igaza van a sápadt Lehelnek, hallottam én is álmomból kelveriadva: harangok hívtak. Ekkor a csontos-szögletes arcú ( ) reccsenve, mintha csontot törne a hangja, szólott és megszavaztatta: se éhség se álom ne legyen e helyen többé téma. Itt élned, halnod kell. Így lettünk lassan némák. S hogy el ne satnyuljunk egészen, valaki kitalálta a „Kődobáló" kulturális versenyt — több szakaszban évente. Ez lekötötte a tömeg figyelmét. A benevezőknek egy bábot kellett bemutatniuk és megdobálniuk a versenyen. Egyre érdekesebbek lettek a bábok. S a találatok is annál mutatósabbak. Aztán egy este a tűznél — szörnyű idő volt, villámok nyaldosták a földet s dübörgött minden — egyre hangosabban terjed a híre tiltott álmoknak, hogy én is és ő is és valahányan, már jó ideje ugyanazt álmodjuk, amit a sápadt Lehel már régen: konduló harangok hívnak. Egyre hangosabban morajlott szerte, s mindenki a szögletes arcút leste, ki — meglepetésre — vallotta, hogy ő is, mintha hallotta... nem volt ellentmondás, értelmét vesztette a tiltás és elindultunk a város felé. (Észre sem vettük, és ellen se vetettünk, mikor a kocka arcú — agyoncsapva a sápadt Lehelt — a Városba visszavonuló tömeg élére tört, euüöáémmnfgraxwz)

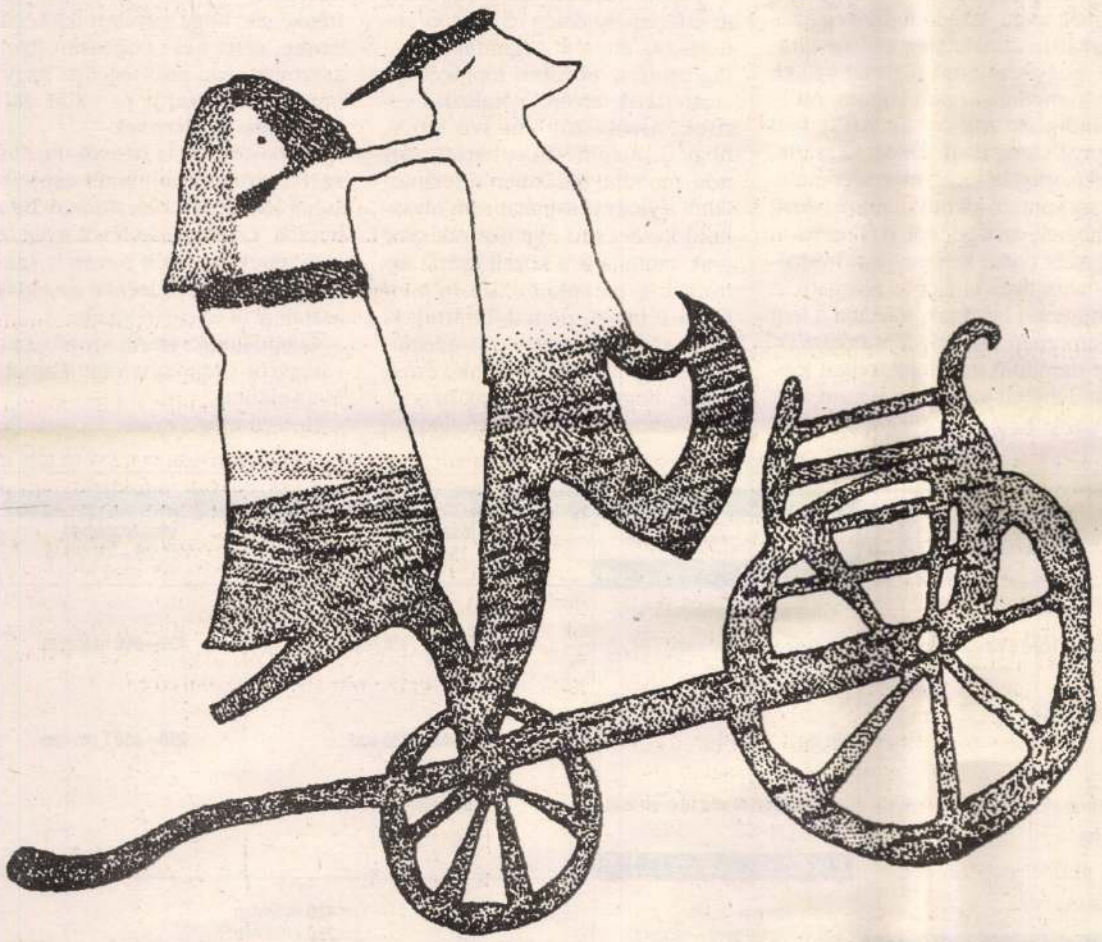

Györgydeák György: Kerka és Lauz a sikerkalauzok

KÁNTOR ZSOLT VERSEI:

Egy doboz ideg

Belesimul a lemondás az elmúlásba. Azután minden szétmegy, szedegetheted össze az emlékekből. És gyűrött marad, mint a Szentírás. Névelők bújnak a szavak közé, befagy az allegóriák tava. Fájdalom lép a királynő helyébe. A testeddel kavarod fel a világot, ámulat-csipke szakad fel. A szavaid maradnak egyedül, nem Te. Gyurmába nyomott gyöngy. A fejben valami csillog, esőcsepp vagy mi a szösz. Egy szem málna van a szádban. A fürdés... csurom simogatás. A víz maga a szex. Ó, mag és medence! Muszáj leírni szavakat, különben szúrnak. A szépség kaktuszokból áll. Nyugalom ellenszéruma: bor. A kétely íze. Szappantemplom a tálcán. Omolj össze, büszke bálvány. Magyarázd meg. Miért mondod, hogy az ivászat egy kis csillogás? Zajlepke remeg bele. Már (meg)! lépcsőt eszik a víz, partba fullad. Hidrogén és oxigén. A kezek hordják össze a nyugalmat. Egymásba nőtt anyagok... ágyak. „Ez annak felfogása, ami bennünket megfog." E. Staiger szavaival keresek csínos kibúvót. Evilági idegenség. Kivárunk valamit, aztán túllépjük a megadott időt.

Hidegen hagyott érzések

ezek kilépnek a mondatból. szétszélednek
felejtenek.
a szavak közül előugró őrültek
elől menekülök. s közéjük rejtőzöm el
a beszélő eltörpül
főleg ha bú-
jik mint a bu-
songás. a megszólaló maga a tét. közlés-menése van
ha bánatos. mennyi boldogság sűrűsödik egy mézesüvegben
mennyi év. mennyi zerge és kéreg. csipetnyi manír és jaj
májUS van — sorok közé hordott titok
ami a térbe rögzítené a beszédmódot, nem létezik
csak a hús. vacak tok. fedő. és maszk.
az atmoszféra illúziója az, ami fellelhető
lélek alvó ingoványa. persze ez sem a megfogható állag
elbillen és kiszorít. az első rápillantás előtt
már dimenziókra bomlik szét. emlék omlik be
az ébredés alatt. Emelt Lét
ösztönösen érzékel és szerkeszt
(megint az ősz) őszülő élőbeszéd. szűz programozás
a szubjektum a Bemutatás szélén áll (bástya) és figyel
ki tudja hol várja akaratlan rezdülés
(lelki rebbenések)

A gladiátor

Egy szövegállomás parancsnoka. A Lady távcsővel nézi a balkonról. A férfi begombolja zubbonyát és ránéz az órájára. Egy gyűszűt vesz fel a márványról, a szökőkútba dobja. „Észrevett!" — sikolt a Nő, miközben elhessent egy darazsat. A lakáj hajtűket hoz. A tükröt a mosdótál mellé dobja (egy tubus plüssre). A gladiátor borba mártja varázspálcáját és leszedi a pókhálót. „Ez a Szalon — suttogja, túl sok benne az ezüstszál." „Ez csupán stílustárlat" — mondja a komornyik. S a bíbor függöny lángra gyúl. Egy lepke az utolsó kép, amit még lát a szolga, hisz a szemgolyóján tollászkodik. A katona felhajtja a bort és tüsszent. A hölgy pisztolyt tölt.

ODZE GYÖRGY RIPORTJA:

Magyar álomhajó

Amilyen az ország, olyanok az álmai. És amilyenek az álmai, olyan az álomhajója. Milyen álmai vannak ma Magyarországnak? Ezt senki se tudja kitalálni. A magyar álomhajót viszont kitalálták, hetente egyszer közlekedik Siófok és Badacsony között és vissza.

Vállalkozás. Vállalkozás a magyar népért.

Az utasok ott toporognak a siófoki kikötőben, várják a tízórás indulást, szeretnének már beszállni, mindenki szeretne jó helyet kapni, persze, de a beszállással még várni kell. Ez Magyarországon hagyomány, hogy soha, egyetlen jármű sem indul pontosan. Vajon miért? Senki se tudja. Akkor meg miért éppen az álomhajó indulna pontosan? Nem sokkal tíz óra után fehér porcelánöltönyben, fehér cipőben megérkezik a kapitány, Marcali úr, markáns, ősz férfi, egy személyben a vállalkozás atyja és gazdája, valamint Irénke, a hosztessz. Hosztessz nélkül ma már valamirevaló vállalkozás nem képzelhető el. Marcali úr elfoglalja helyét a parancsnoki állásban, nagyot dudál a dudával, majd kezdődhet a beszállás, mindenki nyomakszik előre, mintha az élete múlna rajta. Magyarországon nincs beszállás tolakodás nélkül, miért éppen az álomhajó lenne kivétel? Keskeny fahíd vezet a fedélzetre, az egyik oldalon Lajos, a büfés, a másik oldalon Irénke, a hosztessz kezeli a jegyeket. Láttalak, veti oda Irénkének Lajos hajolgatva az egymást taposó utasok között, láttalak, amikor kiszálltál a kocsijából. Csak az állomástól hozott el, feleli szemlesütve Irénke, hazudsz, sziszegi a férfi, hazudsz, olcsó kurva vagy, mindig is tudtam. Lajos középkorú, bozontos, szigorú tekintetű, szőrös karú férfi, semmiképpen sem álomhajón lenne a helye. Gondnok volt, a SZOT-bányászüdülőben, Siófokon, az pont neki való munka volt, egész nap sakkozott és aludt, időnként kicserélt egy kiégett villanykörtét. Nem is vágyott ő többre. Aztán megszűnt a SZOT-bányász, Kék Balaton Hotel lett a neve, és az új tulajdonos első dolga volt, hogy megszüntesse a gondnoki állást. Miért? Lajos nem értette, az új igazgató azonban csak annyit mondott, hogy vége a szocializmusnak. Marcali urat a Maharttól ismerte, tudta, hogy az egyik legnagyobb csaló a Balaton partján, aki időben lépett át a szocializmusból a kapitalizmusba, megvette ezt a hajót, de állítólag vízijártasságija sincs. Számít? Nem számít. Ma már semmi sem számít. Neki, Lajosnak most nem volt más választása, mint az álomhajó. Itt ismerkedett meg Irénkével (aki egy budai szálloda presszóját cserélte fel a hosztesszi állással), és azonnal bele is szeretett. Meg imponált is neki, hogy valaki hosztessz. Azért, ugye, ez nem akármi. Irénke először azt állította, hogy ő Marcali unokahúga, Lajos azonban ezt nem hitte el, később Irénke maga beismerte, hogy nem tud ellenállni a parancsnoknak, amikor a fehér porcelánruhát viseli.

További néhány perc várakozás után autóbusz gördül a kikötőbe: külföldi csoport áramlik fel a hajóra, vezetője, a szőke, délceg Karl, már messziről inte- get Irénkének, *CSÜSSZ, Irene*, ő, Irén pedig visszainteget, *CSÜSSZ, Karl*. A csoport férfi tagjai mind fehér sortban, fehér zokniban, barna szandálban, fehér sportingben.

— Németek — állapítja meg az egyik utas, a korlátra könyökölve.

— Félig — feleli egy másik utas. — Drezdaiak. Csak szeretnének németek lenni.

A hajó orrából Irénke és Karl közös erőfeszítéssel áttereli a magyarokat a középfedélzetre, bocsánat, de ez foglalt hely volt, a német csoportnak, *JA, BITTE*, a magyarok engedelmesen utat engednek az erősebb nép akaratának, feladják nagy igyekezettel elfoglalt helyüket. Végre felbőg a dízelmotor, gyerünk, neki a nyílt tengernek. Az utasok befejezik a nézdegélést és felkeresik a büfét. Éppen ideje már fogyasztani valamit. Elvégre az árban benne van egy pohár bor elfogyasztása. A büfé egyik polcán magnetofonból szól a fankizene, mindenki nyomakodik, préselődik, tolakszik, Irénke egy életlen kis ollóval levág egy-egy EGY POHÁR BOR feliratú szelvényt a jegyből. Még ezzel a rohadt svábbal is kacérkodol, mondja neki Lajos a pult mögül, miközben a maszatos poharakba langyos bort löttyint, láttam, amit láttam.

Irénke nem válaszol, neki dolga van. Elvégre ő a hosztessz. Visszavonul a szűk, forró rádiósfülkébe és a recsegő hangszórón át üdvözli az álomhajó utasait, majd ismerteti a Balaton történelmét. *Az első említés a Balatonról 1055-ben, a tihanyi apátság alapítólevelében történik, ahol a nevét Bolatinnek írják...*

Az utasok azonban nem figyelnek Irénkére.

Az egyik népes csoportban butykos jár körbe, a férfiakon szalmakalap, a nőkön kendő. Nagyokat nevetnek, az egyik férfi a Népszavára mutat, az a baj, mondja, hogy kiszorították a hatalomból a kisgazdákat, az egész demokrácia egy nagy hazugság, csak arra volt jó, hogy visszajöjjön az arisztokrácia. Az egyik, közelben suhanó vitorlásra mutat, a vitorlás fedélzetén félmeztelen lányok napoznak, napszemüveges fiúk pezsgőt bontanak, tessék, mutatja a Népszavás, mi meg itt rohadunk. Nem ez a baj, mondja egy másik férfi, miközben a szemét nem tudja levenni a meztelen lányokról, idegesen megigazítja kekiszínű sortját a derekán, nem a kisgazdákról van itt szó, maga semmit sem ért az egészből. Mit nem értek, kérdezi idegesen a Népszavás, ezt mondták a kommunisták is, hogy mi semmit sem értünk az egészből, a végén pedig kiderült, hogy nincs is mit érteni benne. Az a baj, maga marha, válaszolja a Kekisortos, hogy mindenki mindent a múlthoz hasonlít. Hát már hasonlítani sem szabad, néz körbe támogatást várva a többiektől a Népszavás, nem erről van szó, folytatja a módszeres meggyőzést a Kekisortos, hanem arról, hogy más lenne a jelen, ha más lett volna a múlt, de mert a múlton nem tudunk változtatni, nem lehet más a jelen, mint amilyen. Ne vitatkozz, Jenő, szól egy testes asszony Népszavásra, szórakozzál inkább. Nem azért jöttünk, hogy vitatkozzál.

A Kekisortos feláll, megtörli izzadó homlokát, amúgy is távozik, kikívánkozik belőle a bor, a vécé előtt azonban már hosszú sor kígyózik, hónaljszagú, izzadó férfiak egymás sarkában állnak. Meg kellene tiltani, hogy szarjanak, veti fel valaki, én kempingigazgató voltam, ott is mindig ez volt a baj. Azért kell ennyit várni, mert mindenki szarik. Kekisortos bólogat, még szerencse, hogy vannak alkotó gondolkodású emberek, arra gondol, ő is szeretne egyszer olyan kempingben nyaralni, ahol ilyen ember az igazgató. A kempinget bezárták, folytatja a férfi szomorúan, ma mindent bezárnak. Én mondom magának, régen jobban lehetett vállalkozni, mint manapság. Kekisortos végre bejut. Az álomvécében irdatlan bűz, őt a hányinger kerülgeti, befogja az orrát, úgy végzi el a dolgát.

Irénke közben áttér a Balaton állatvilágára.

Nem költ már a fekete gólya (Ciconia nigra L.) sem a tó partját szegélyező erdőkben, de egy-egy kerecsent (Limosa limosa) még meg-megpillanthatunk.

A hajó tatján egy másik társaság. Planétás doktor és felesége a nosztalgia hatása alatt, éppen harminc éve Tapolcán voltak nászúton, ami azért nem Badacsony, de majdnem. SZOT-üdülőben. És mégis. Szép idők voltak. A mellette ülő férfi, nyugdíjas könyvterjesztő bólint, hunyorog a napfényben, ő is szerette a SZOT-üdülőket, volt abban valami kellemes, elsüllyedni az igénytelenségben, akárhogy is szépítjük, ebben a népben van valami ösztönös vágyódás az igénytelenségre.

Irénke a korlátra támaszkodva cigarettázik. Végre egy szusszanásnyi pihenő. Lajos ott áll mellette, a büfé ajtajára RÖGTÖN JÖVÖK feliratú papírtálcát tett. Marcali elvesz feleségül, mondja neki Irénke, sose vesz el téged, feleli Lajos. A kapitány dudál egyet a parancsnoki állásból, int Lajosnak, hogy menjen vissza a büfébe. A férfi megadóan bólint, Irénke még ott marad a korlátnál, hosszan mereng. Szép ez a Balaton, gondolja.

Végre, Badacsony!

Irénke sietve elfoglalja helyét a fülledt rádiósfülkében és ismerteti a programot: ebéd a Hableány csárdában, cigányzenével (éljenzés), utána kirándulás a Kisfaludy-házhoz (fújolás), majd kóstoló a Kéknyelű borozóban (éljenzés). A hajó indulása Badacsonyból pontosan délután négy óra, kérjük, hogy senki se késsen (heves fújolás), valamint felhívjuk az utasok figyelmét, hogy az alkoholfogyasztásban tanúsítsanak mértékletességet (igen heves fújolás). Ugyanez elhangzik tört németséggel is, *LIEBE GESZTE, VIR BEKOMMEN IM BADACSONY.*

A hajó végre partot ér, az utasok lökdösődve igyekeznek a kiszálláshoz. Hová sietnek? Már mindenki szeretne az étteremben lenni, elvégre dél van, ebédidő. Irénke a csoport élére áll, hát akkor irány az étterem. Jó dolog ez a kis kirándulás. Az étterem bejáratánál vastag bajuszú, pocakos főpincér áll, cigarettázik, arcáról patakzik a veríték. Arról azonban szó sincs, hogy üdvözölné a csoportot, sajnos, mondja, miközben a tekintetéből szikrányi sajnálat sem olvasható ki, beesett egy osztrák csoport, mutatja is a közeli nyárfa árnyékában parkoló LUXUS-REISEN feliratú buszt, nem dobhattuk ki őket, elvégre magyaros vendéglátás is van a világon. Irénke erősködik, hogy ők lefoglalták az asztalt, lobogtatja a megrendelőt, a főpincér azonban az asztalokra mutat, ahol az osztrákok ülnek. Na, most mi legyen? Csalódás vesz erőt a porban álldogáló csoport tagjain, Könyvterjesztő a legmérgesebb, azt mondja, kártérítést fog követelni. A Kempingvezető szeretne előremutató lenni és javasolja, hogy menjenek át a szomszéd étterem kerthelyiségének üres asztalaihoz, de Irénke megint meglobogtatja a megrendelőt, nem mehetünk máshová, csak úgy, hiszen velük van szerződésünk. A német csoport tagjai is dohognak, unottan elhessegetik a hamis matyóbabákat árusító gyerekeket, EIN MOMENT, mondja nekik kedvesen Irénke és rámosolyog Karlra. A hosztesszmunka lényege a mosolygás, magyarázta neki egyszer Marcali.

Ebéd.

Elpárolog a nyugtalanság, na látod, mondja a Könyvterjesztőnek a felesége, kár volt idegeskedni, mindig neked jár a szád, aztán mégis mindig mi húzzuk a rövidebbet. Hogy van ez? Irénke és a bajuszos főpincér a legnagyobb békességben isznak a söntéspultnál, aztán elsétálnak az iroda felé. Kempingvezető összehajol az asztaltársaság tagjaival, ezek a németek, hogy rohadna meg valamennyi, ott, ahol van, régen csak sátoroztak, most meg persze, mióta egyesültek, nagy a szájuk, köpnek ránk, de nem baj, mert mi is köpünk rájuk, Könyvterjesztő azonban más véleményen van, maga nem tud köpni rájuk, mert ezek megint felzabálják majd Európát, nézze meg, most is milyen fegyelmezettek, mindenki egyszerre emeli a kanalat.

Irénke előkerül az irodából, megigazítja a szoknyáját, a főpincér kikíséri és kezet csókol neki, a csoport felkerekedik, indulnak a Kisfaludy-ház felé, de csak a legelszántabbak vágnak neki az emelkedőnek a zsíros, nehéz ebéd után, az utasok többsége a kerthelyiségben marad, újabb kancsó borokat rendelnek, majd csak eltelik az idő négy óráig.

Hazafelé a hajó csendes, az utasok többsége verejtékezve alszik vagy szendereg, Lajos félmosollyal a szája sarkában mosogat a büfében, közben azt mondja Irénkének, hogy szívesen feleségül venné, mert neki pontosan ilyen asszonyra van szüksége. Itt hagynák az Álomhajót és saját vállalkozásba kezdenének.

A kikötőben az utasok lassan szétszóródnak, a német csoport tagjai jókedvűen kászálódnak be a buszba, Karl kis ajándékot nyújt át Irénkének. Lajos a bevételt számolja a büfében, Irénke az egyik asztalnál ül és cigarettázik.

Gondolkodik. Merthogy most kit válasszon? Marcalit vagy Lajost? Majd eldönti.

Hosszú még a nyár.

BALATONLELLE

BUZAKALÁSZ ÜDÜLŐ Az európai normák előírásainak megfelelő, ideális környezetben, egyhektáros bekerített parkban, saját kiépített partszakasszal rendelkező, jól felszerelt üdülőnkben, különböző komfortfokozatú épületekben 1—3 ágyas, pótágyazható szobák bérelhetők.

Étkezés: saját konyha, jól felszerelt étterem, felszolgálással, házias ételválasztékkal.

- A sportolás, szórakozás lehetőségei adottak.
- Parkolás, biztonságos saját, zárt területen.
- Térítési díjaink az áfát is tartalmazzák, 1 főre és 1 napra vonatkoznak.
- Ételáraink min. egyhetes előjegyzés esetére érvényesek.

Cím: Balatonlelle, Köztársaság u. 29.
Telefon: (06-85) 351-430

HUNGAROMARK

Központi iroda: 2120 Dunakeszi, Dózsa Gy. tér 1.
Telefon: (06-27) 342-186
Üdülésre jelentkezés személyesen, levélben vagy a megadott telefonszámon.

Beruházó és Kereskedelemfejlesztő Kft. Üdülő és Vendéglátó Ágazata

ÁRAINK

	főszezonban VI. 15.—VIII. 25-ig	utószezonban VIII. 26.—IX. 20-ig
Szállás:		
A díjszabás a komfortfokozattól függ (összkomfort vagy félkomfort stb.)	**500—800** Ft/fő/nap	**400—600** Ft/fő/nap
Pótágy	**300—450** Ft/fő/nap	**250—350** Ft/fő/nap
Idegenforgalmi adó 18 éven felül	**60** Ft/fő/nap	
Étkezés:		
Teljes panzió	**420** Ft/fő/nap	
Félpanzió (reggeli + vacsora)	**280** Ft/fő/nap	

ÉLET ÉS IRODALOM — AJÁNDÉK: HOZZA MAGÁVAL A LAPOT — CSALÁDONKÉNT EGY VENDÉGÜNK 10% ENGEDMÉNYT KAP SZÁLLÁSDÍJUNKBÓL! ÉLET ÉS IRODALOM

Györgydeák György

Magyar Nemzet
1985. V. 18.

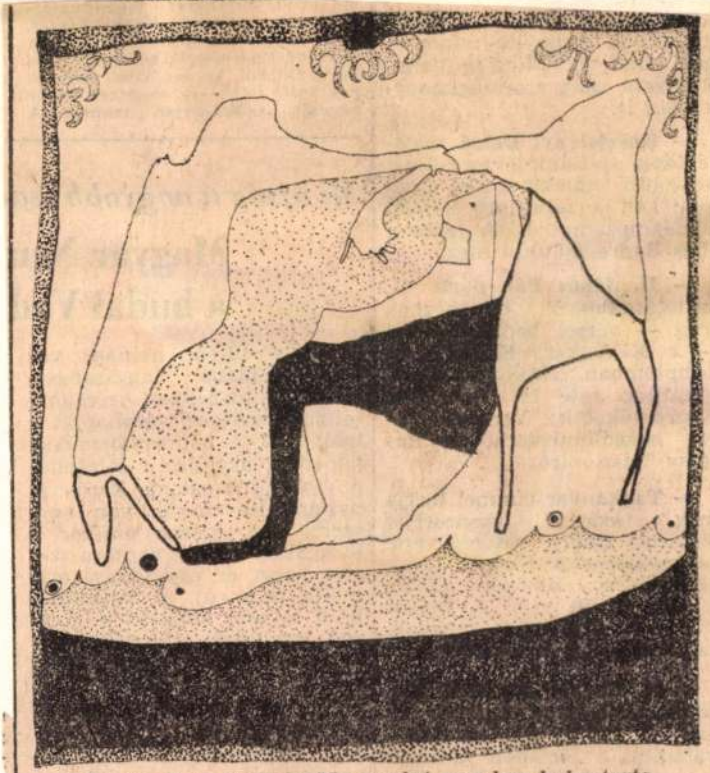

Györgydeák György: Ma megint nem lesz habostorta

okok miatt zárva tart.

Györgydeák György

ÉS 1993. ápr. 30.

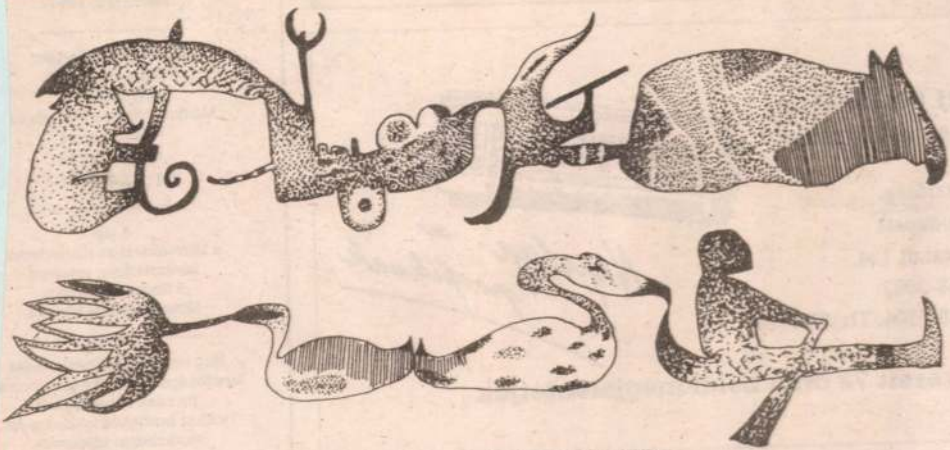

Györgydeák György rajza

Györgydeák György, grafikus



Györgydeák György rajza

Györ

Élet és Irodalom 1985 - szept 27

13.

XXIX/39

Györgydeák György.

festőművész.

a kiállítás Kaposvaron, a Kilián György Müv. Központban tekinthető meg.

Rippl Rónai (József) Stúdió

Kiállítás: 1988 aug. 29 – nept 9.

GYÖRGYDEÁK György

Magyar Napló 1990/7.sz. 9.p.



Györgydeák György: Egytálétel?

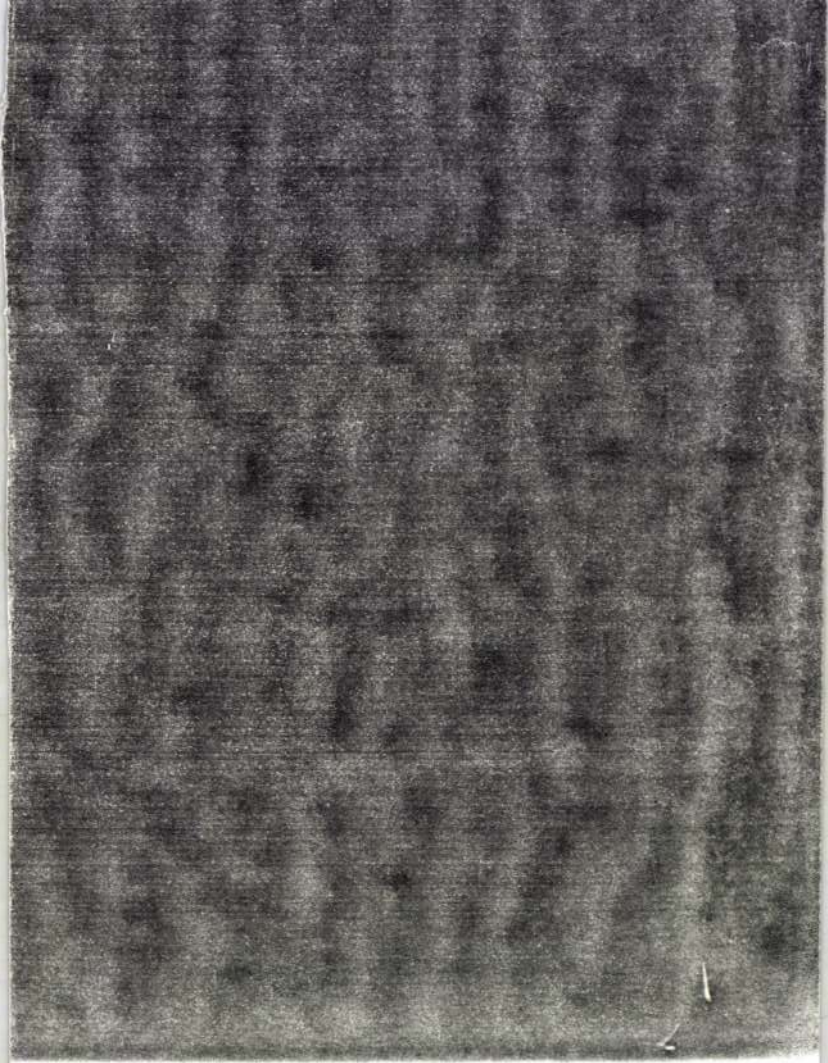

ÉS 1988 IX-9



Györgydeák 91.

Györgydeák György: Na, ne nyúli a taficskámhoz!

LINGVÁRIUM

Budapest II., Lajos u. 1.

Kezdő, haladó, vizsgaelőkészítő

angol, német

Heti 2x2, 2x3 vagy 2x4 óra
délelőtt vagy délután vagy
4 óra szombat délelőttönként.

Beiratkozás
SZEPTEMBER 12–16.
délután 4 és 7 óra között.

60 óra 2100, 72 óra 2500 forint.

GYÖRGYDEÁK GYÖRGY

illusztrációi

ÉS 1990. 26.sz.

(2. kiad.) Bp. 1947, Szikra. 404 p. 24 t. 24 cm.

Egységár: 60.-Ft

35/99
BRAINDENSTEIN Béla: Müvészetfilozófia. Bp. 1939, Szt. István Társ. 442 p. 20 cm.

Egységár: 200.-Ft

36/49
BRUCKNER, Louis: Les deux Tharaud vus par un hongrois. A két Tharaud magyar szemmel. Debrecen, 1937, [Szerző.] 46 p. 23 cm.

Egységár: 40.-Ft

37/30
BUCHINGER Manó: A magyarországi könyvkötőmunkások szer-

Györgydeák György: Hová nyúl?

1990. JÚLIUS 27.
És XXXIV. évf. 30. sz.
10. p.

GYÖRGYDEÁK GYÖRGY

tonban csak helyi lapokat olvas majd, amelyek közismerten mindig a hatalom, az elnök érdekeire tekintettel készítik anyagaikat, hiszen ott az újságírástól teljesen idegen a kritikus hang. S ha a hazai viszonyokról csak a külügyi információkból tájékozódik majd, aligha értesül a renitens sajtó túlkapásairól.

Vélhetően az újsütetű diplomatára sem maradhat hatástalan a parlamenti vita, amelyben a kormánypárti honanya az ujjongás hiányát kérte számon a sajtón, különösen a mikrofonnal, kamerával dolgozókon. Pedig az újságíróknak ujjonganiok kéne, mert most már nem a pártállam béklyóit hordozva, azokból netán csak másodpercekre megszabadulva fejthetik ki nézeteiket, hanem egy szabadon választott parlament, kormány útmutatásait követve, imdebreceni Csokonai Könyvkiadó igen szerencsés érzékkel éppen Szentimrei Jenő fenti könyvét választotta: ennek újra kiadásával kíván hozzájárulni az ünnephez. A szándék tiszta, a vállalkozás nemes.

Tisztelettel kérem azonban a Budapesten élő írókat, olvasókat, a szellem értékei iránt érdeklődő minden rendű és rangú fővárosi állampolgárt, hogy ezt a könyvet Budapest könyvesboltjaiban ne keressék. Mert végre most a szellemi életben is hátrányba került a főváros, valakik megoldották a város és vidék egyenjogúsítását. Ezt a könyvet Magyarországon az érdeklődők csak vidéki városokban vásárolhatják meg.

Miért?

Mert a Budapest könyvesboltjait új könyvekkel ellátó terjesztővállalat — az Állami Könyvterjesztő

mennyibe kerül. „A szeánsszázs 6500 forint (180 márka), vagyis 1500 forintot keresne a masszőr egy óra alatt, s bizony, ez nem kis csalétek egy olyan országban, ahol az átlagkereset 8000 forint". A lap *(Abend-Zeitung)* mindezt 1990. július 17-én írta, lehet, hogy azóta az adatok, árak változtak.

Öreg barátom fölemeli hangját: — Ide figyelj! Ti most valami újba, biztatóba kezdtetek. Igen szép az új, vagyis a régi címeretek is. De tűzzetek ki akárhány koronát, keresztet meg liliomot, ha nem tudtok ellenállni a pénz korlátlan hatalmának, ha nálatok minden eladó lesz, ha lemeztelenedtek, ha saját magatokat is eladjátok, akkor minden hiába.

Jávor Ottó



Györgydeák György

történelmi arcképcsarnok

történelmi arcképcsarnok

ha mondom hó volt, hol nem volt



IV, bübü

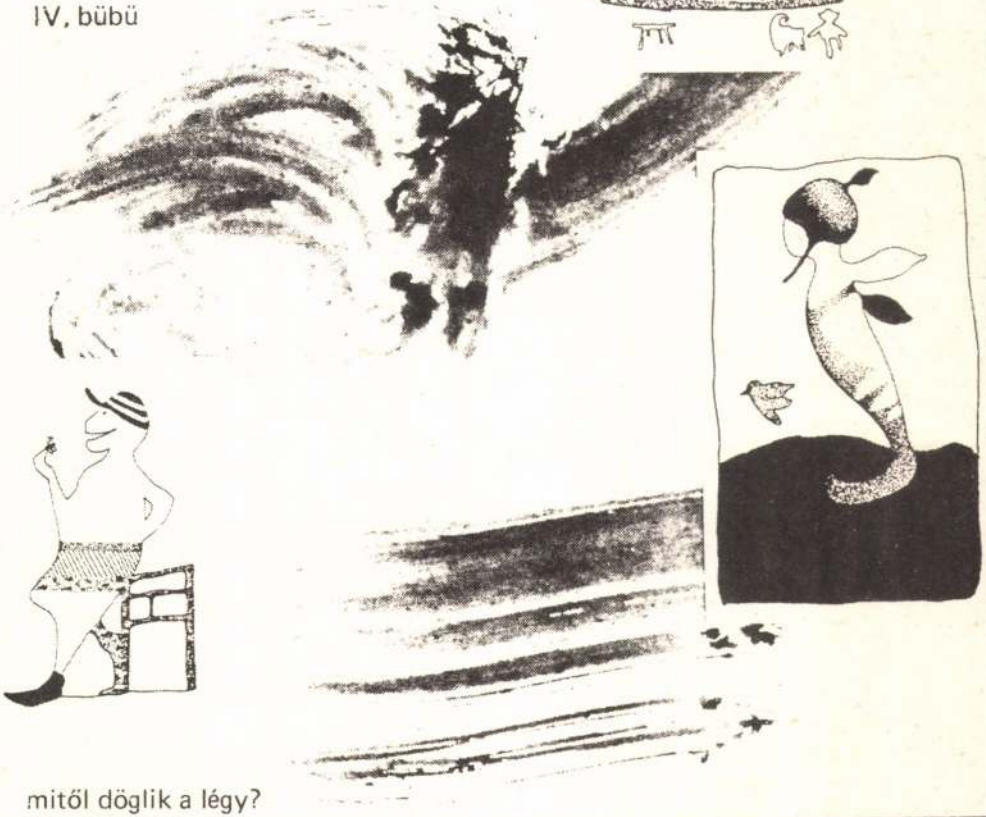

mitől döglik a légy?

történelmi arcképcsarnok

történelmi arcképcsarnok

én elment vadászni

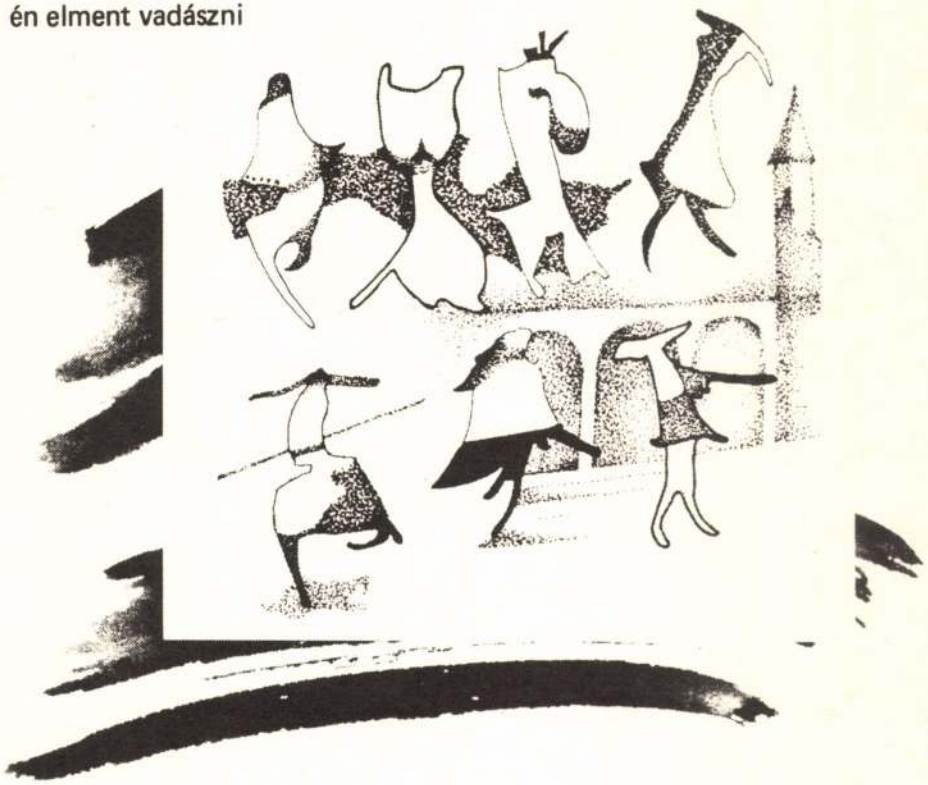

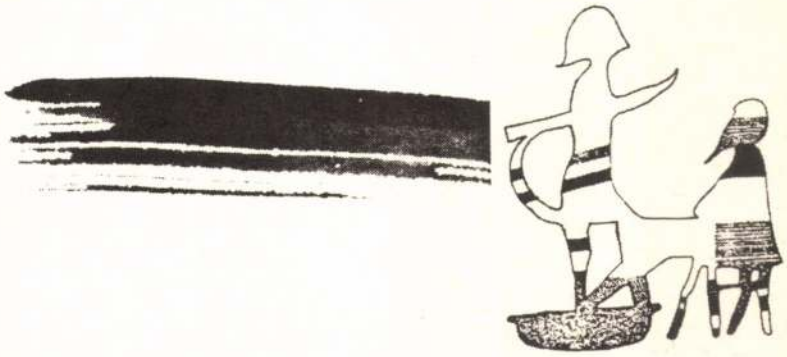

mélyvíz

történelmi arcképcsarnok



6 csillagos indi ánkaland

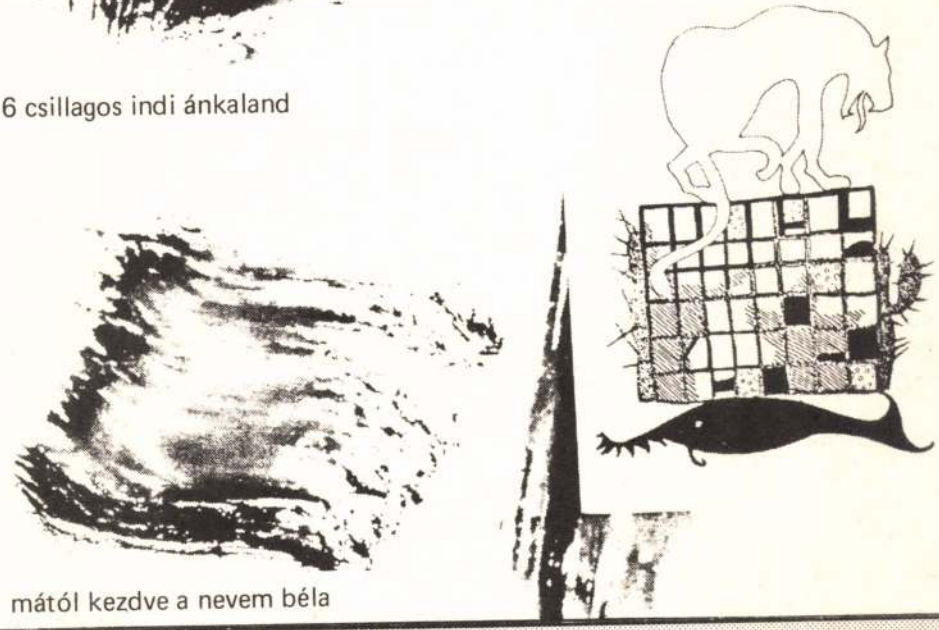

mától kezdve a nevem béla

történelmi arcképcsarnok

történelmi arcképcsarnok



kertes ház, kapuja nyitva

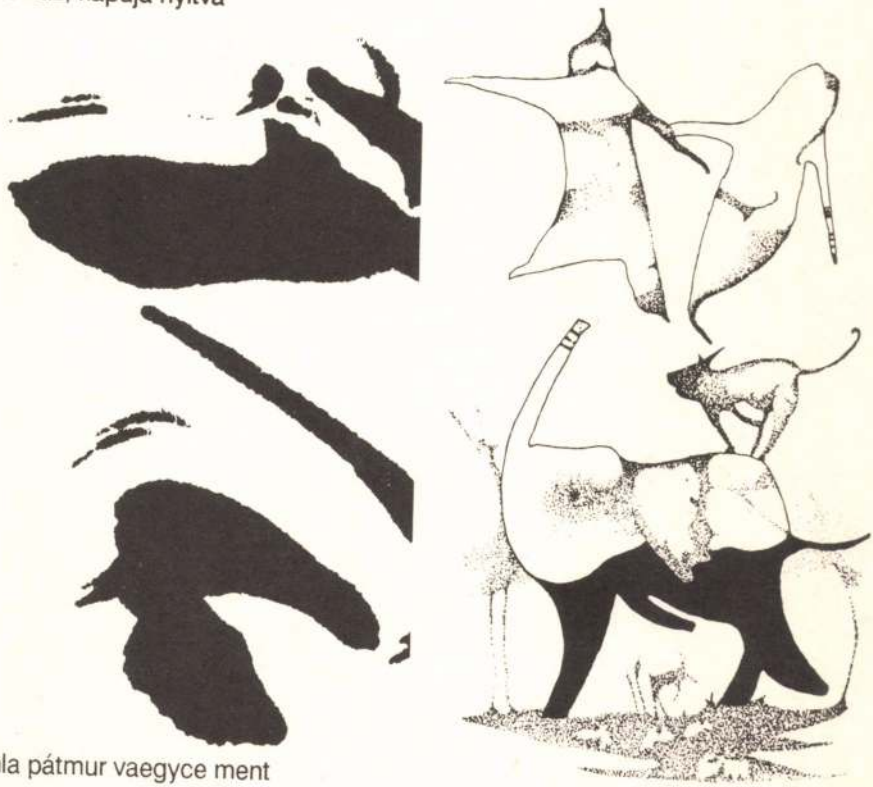

háromla pátmur vaegyce ment

történelmi arcképcsarnok

add kölcsön a szakálladat





elővegyem? eltegyem?

történelmi arcképcsarnok

történelmi arcképcsarnok

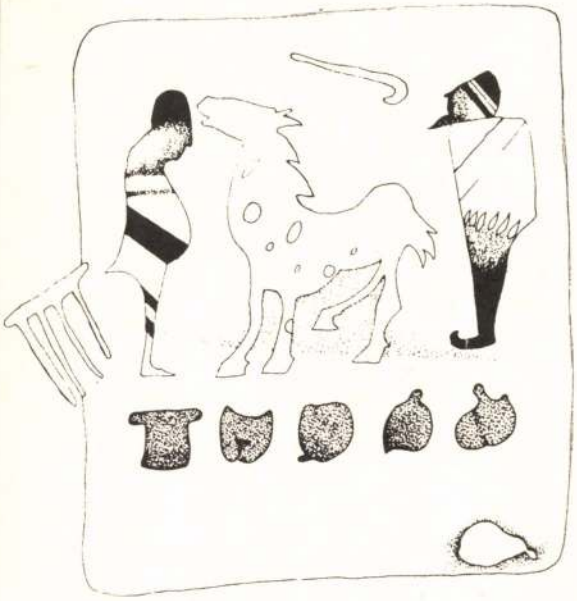

a látnok





divinó, hát elkéstél a vacsoráról?



négy évszak (az egyik lemaradt



minden róka a saját farkát dícséri

történelmi arcképcsarnok

történelmi arcképcsarnok

amm, bekaplak – szólt a farkas



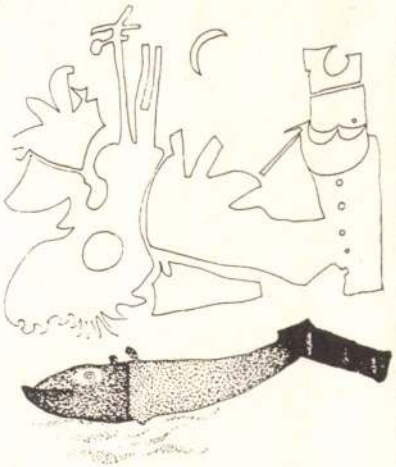

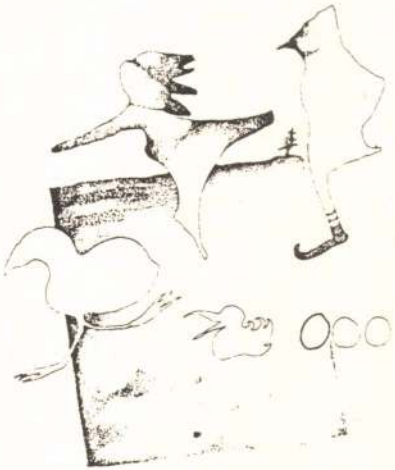

helyzeti előnyben

történelmi arcképcsarnok

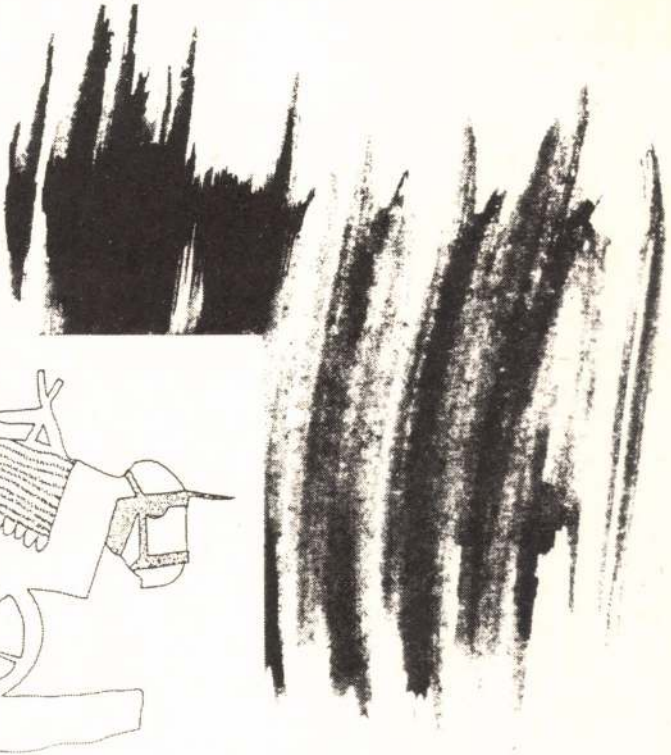

ide igle nes - kéziszerszám

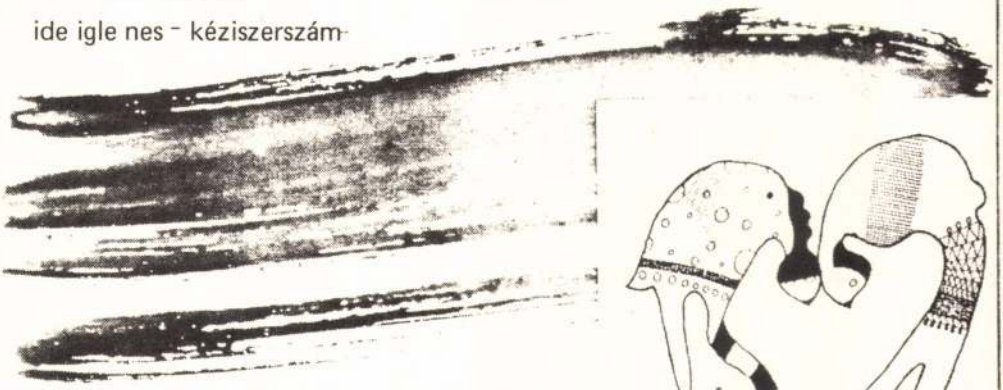

hol a natár?

történelmi arcképcsarnok

történelmi arcképcsarnok

páros János



tél van, tél volt. tél lesz

történelmi arcképcsarnok

koalíció



deres már a határ

történelmi arcképcsarnok

történelmi arcképcsarnok



történelmi arcképcsarnok

történelmi arcképcsarnok

azt hiszem, játszanak velünk

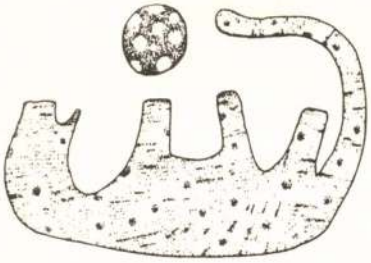

a javíthatatlan

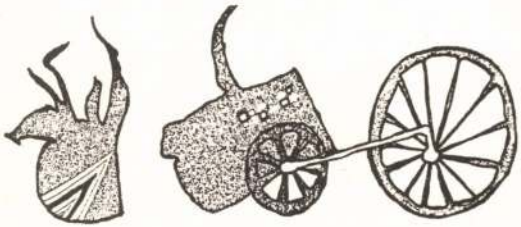

történelmi arcképcsarnok

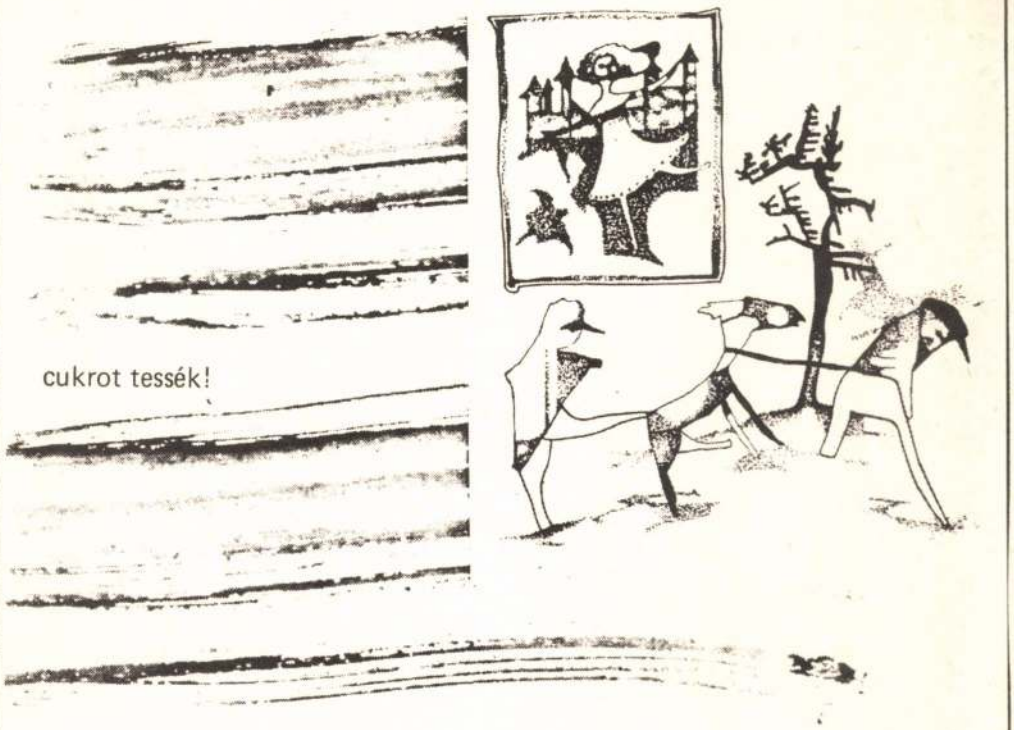

cukrot tessék!



kerka és lauz a sikerkalauzok

történelmi arcképcsarnok

történelmi arcképcsarnok

na, ne nyúlj a talicskámhoz



mélyvíz?

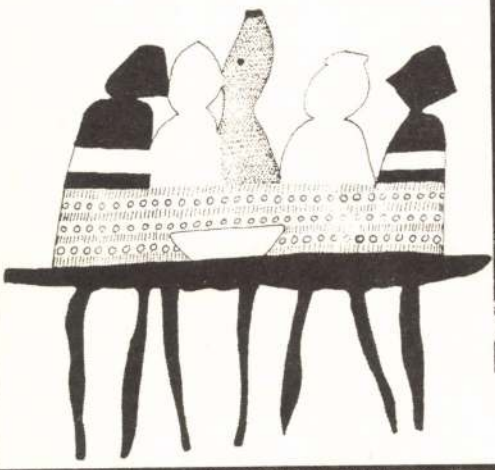

történelmi arcképcsarnok

történelmi arcképcsarnok

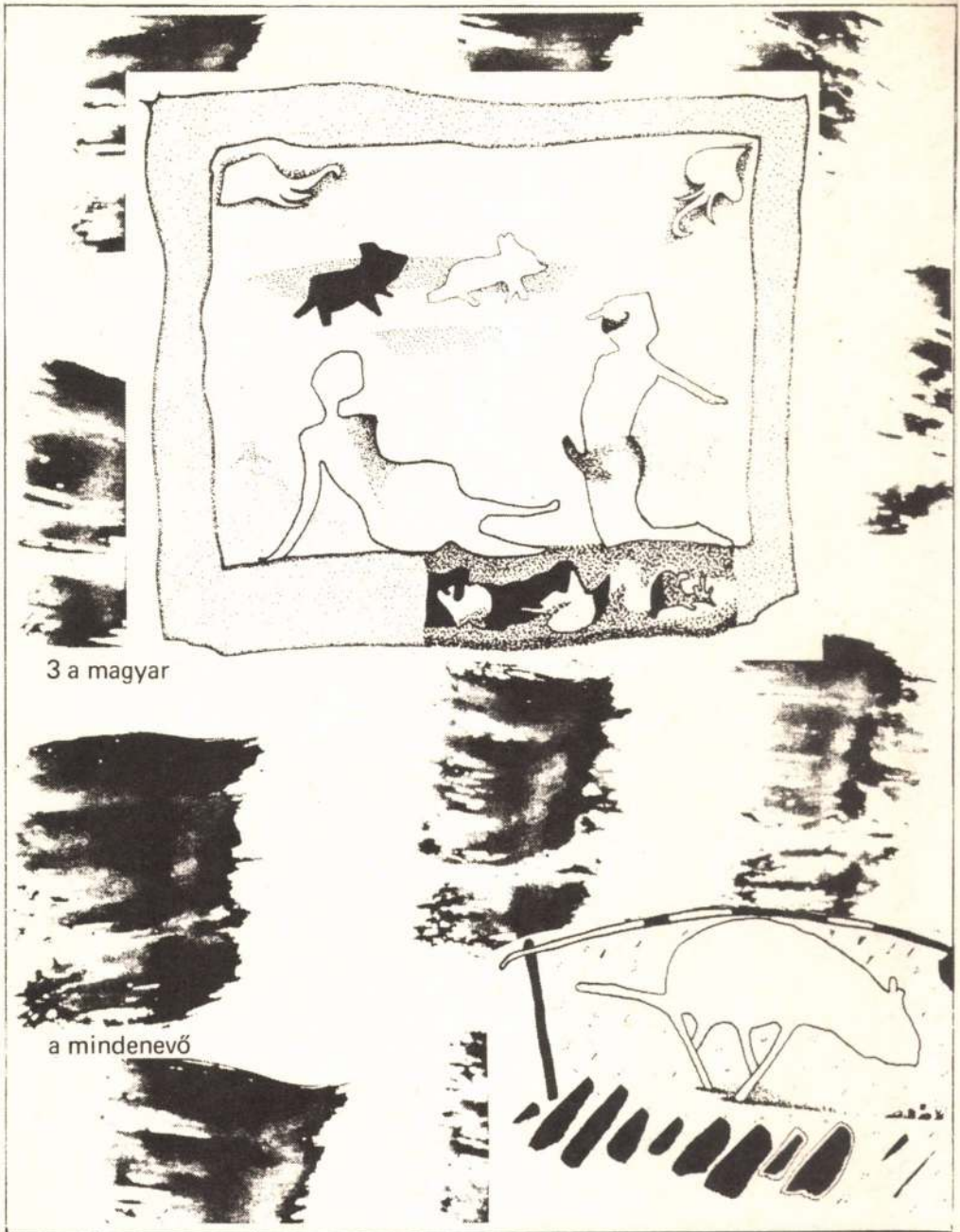

3 a magyar

a mindenevő

történelmi arcképcsarnok

használt?



na már csak ez kelet

történelmi arcképcsarnok

történelmi arcképcsarnok







királyválság magyarországon





ne fütyülj pityú

történelmi arcképcsarnok

Prospektus GM, Veszprém



történelmi arcképcsarnok

Györgydeák György, fertőművész

A Rippl-Rónai József Stúdió kiállítást rendez Kaposváron, 1988. aug. 29 - szept 9-ig. A kiállító művészek: Bátai Sándor, Gáspár András, Gárdonyi Tibor László, Györgydeák György, Pats József, Vörös András.

Meghívó.

1988. aug. 29.

GYÖRGYDEÁK GYÖRGY KÉPEI

Kartu
2003/9



Őzlábnyom



Családi ünnep I.



Családi ünnep II.



Kalapos

műre. A felhasznált, beépített anyagok mozdítanak meg bennünket, azok késztetnek reakcióra, nem pedig az, amit puszta látványnak nevezhetünk. Pontosabban a kettő együtt létezik.

A kollázs és az assemblage az a technika, ami leginkább magát a technikát és az anyagát állítja előtérbe. Az „ábrázolt valóság" és az anyag közelít egymáshoz. Györgydeák művészetében az a sajátos, hogy ő nem célszerűen gyűjtögető kollátor, legalábbis a művek nem ezt mondják, hanem várakozó. Mintha a részletek maguktól másznának bele valami rögzítőmasszába, mintha egy folyamatos kavargás esetlegesen kimerevített figurái lennének. És óhatatlanul mindig ugyanoda jutunk Györgydeáknál az anyag és a technika kapcsán is: a Balatonhoz és hordalékához, ahhoz a hihetetlenül intenzív, teljes közeghez, ahol az alkotások létrejönnek. Györgydeák hordaléktechnikája (ott a vízparton) egy-egy pillanatra kimerevíti a hordalékképződést, de csak egy pillanatra, a málló-foszló anyagok nem kívánnak örök életűek lenni. Nem kérkednek bután, mint az üres bronzszobrok a tereken. Tudják, hogy létezésük esetleges. Vannak, mert vannak. Olyanok, mert olyanok. De lehetnének másmilyenek is. Nem tökéletesek és nem tökéletlenek. Ahogy a parton gyűlik, egymásra, egymásba rakódik, összetapad mindenféle, ami ezt megteheti, úgy gyűlik egy élet, pontosabban több élet hordaléka Györgydeák alkotásain, és lesznek ezek az alkotások a szó szoros értelmében vett emlék-művek. De a „kész" mű már nem egy-egy részletnek állít emléket, hanem a velük eltöltött, a bennük lévő időnek, az esetlegességnek, a véletlennek, a pillanatnak. A megszűnés határán lettek egybeapplikálva, egy pillanatra megállítva, kimerevítve rothadásukat, és ebben az alig-alig-levőségben intenzíven élve leginkább a megszűnésnek, vagyis az életnek állítanak emléket.

Valamiképpen erről a megszűnésről, vagyis az életről szól Györgydeák megkülönböztetett viszonya a madarakhoz. A motívum már régóta, talán kezdettől fogva jelen van nála, csak én nem figyeltem rá eléggé, mélysége, komolysága akkor tűnt fel, amikor egy civil szervezetekkel foglalkozó újság arculatát tervezve Györgydeák vezérmotívumnak a madarakat vette, sőt, hogy félreértés ne essék, rövid magyarázatban értekezik is a témáról. Ebből idézek: „A földünkön élő madarak egy része röpképtelen. Ennek különböző okai vannak, mindenképpen az élelemszerzés és a környezet hatására alakultak ilyenné évezredek során, és nyilván azért, mert nem volt rá szükségük, sőt, ezt az adottságukat, mármint a repüléshez szükséges szárnyat, máshol (máshogy) tudják használni. Vegyünk néhány példát. A kormorán (kárókatona) Magyarországon is élő, nagyon jól repülő halászmadár. Viszont a Galápagos-szigeteken élő kormoránok nem tudnak repülni, merthogy nincs rá szükségük. Tudniillik nincs olyan ragadozó, amely a szárazföldön veszélyeztetné őket. Így a szárnyuk úgynevezett úszószárnnyá alakult át. Eltotyogna a vízpartig, vízbe vetik magukat, majd a víz alatt az úszást segítő szárnyak segítségével, fantasztikus ügyességgel elkapják a halat.

Az új-zélandi bagolypapagáj (kakapó) hatalmas, röpképtelen papagájfajta. Friss hajtásokkal, levelekkel táplálkozik. Éjszakai állat. Hogy elkerülje a számára egyetlen veszélyt jelentő rétisasokat, héjákat, a kakapó mára a nyúl új-zélandi változatává vált. Nincs szüksége a repülésre.

A nagyméretű futómadarak is röpképtelenek, mint például Afrikában a strucc, Ausztráliában az emu, a kazuár, Dél-Amerikában a nandu. A repülés hiányát a lábuk erősségével, gyorsaságával tudják pótolni. (...)

Ha ezeket a madarakat áthelyeznénk más környezetbe, ott védekezésük, élelemszerzésük, fiókájuk felnevelése érdekében meg kellene tanulniuk újra repülni."

A Györgydeák-féle világ egyre inkább a madarak köré rendeződik, és amikor az alkotó balatoni csatornájából meregeti az iszapot – ugyanis saját kis, külön bejáratú öble van a Balatonban –, maga is egyre inkább egy gázlómadárra emlékeztet, amely csapkod, de elnehezült testét már nem tudja fölemelni. Fölrepülni az ő madarai sem repülnek fel, a maguk sajátos életét mégis intenzíven élik, és valami lényegeset bizonygatnak, arról, hogy létezhet másik világ

is, mint amit napra nap élünk. Ha Györgydeákról gondolkozom, bármelyik irányból is közelítem meg, akár a játékossága, műveinek és alkotásmódjának játékszerűsége felől, akár műveinek anyagát vizsgálom, akár az alkotások címeit nézem, vagy motívumain, témáin gondolkozom el, mindig ehhez a bizonyos másik világhoz jutok el, amelyet annyira állít, vagyis azt, hogy ez a miénk nem is annyira szükségszerű így, ahogy van. Vagy lehet, hogy nem is ő állítja ezt, hanem én? Ő a szobrokat, a bübüket állítja, én pedig ezt, hogy Györgydeák képzőművészeti világa felszabadító erejű, és egyre intenzívebben próbálja nekünk elmutogatni, amit tudnunk kellene ugyan, mindennél jobban, de hagyjuk, hogy elfeledtessék velünk, hogy elfeledtessük egymással, azt, hogy szabadok vagyunk.



Ökör a háztetőn

volt. Némelyek annak érezték, s bennük nyilván olyan érzelmeket keltett, mint Márai *Sértődöttek*-jében a „hang", amely megzavarja a világ rendjét. De akinek módja volt meghallani a magyar emigráció tiszta hangjait – nem a burjánzó dilettánsokét –, az sokszor érezte úgy, hogy ezek egy közös főtéma szép variációi. Nem emlékszem pontos időpontjára, a győri Műhely bátor főszerkesztője, Gecsényi Lajos leközölte Márai-tanulmányomat. A következő főszerkesztői értekezleten a kultúrpolitika akkori irányítója önsorsrontónak nevezett. „Nem olyan nagy baj, ha Máraival rontod a sorsod" – mondta Lengyel Balázs. Így voltunk az emigrációval. Kis bajt érdemes vállalni azért, ami értékes. Erről győzött meg utólag Czigány Lóránt könyve is, amely az utóbbi időszak egyik legizgalmasabb, legtanulságosabb olvasmánya. *(A Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága, 2003)*

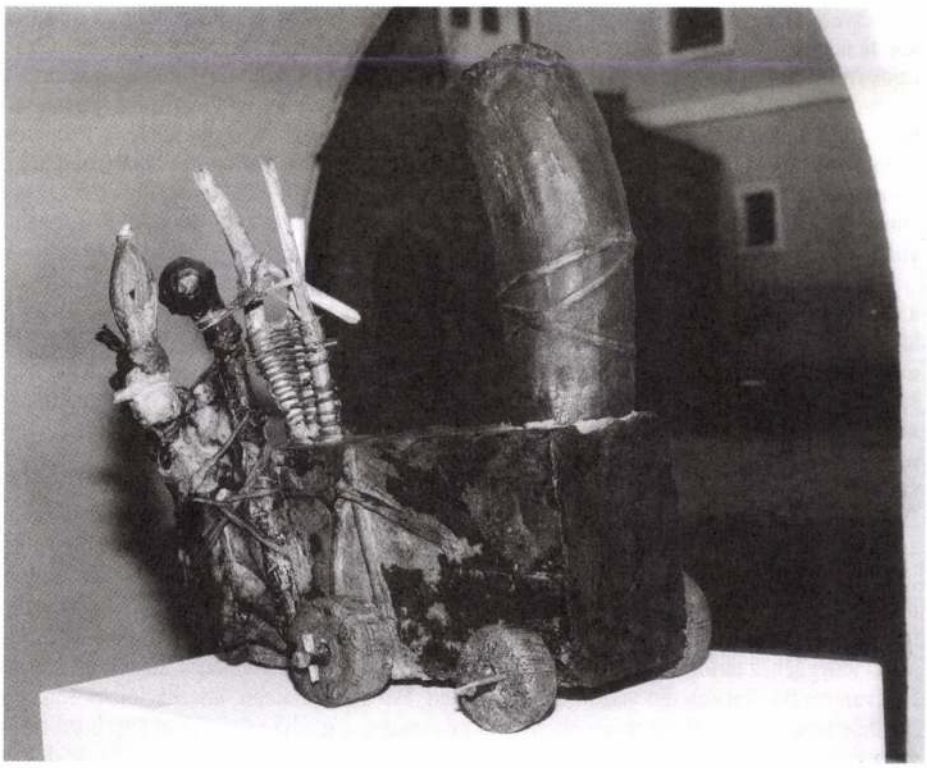

Mozdony

LADÁNYI ISTVÁN

A madarak ideje

GYÖRGYDEÁK GYÖRGY ALKOTÁSAIRÓL

„S mert jártunkban-keltünkben madarakról is szó esett, itt az ideje hallanunk a kanárikról, melyek szalagos, virágdíszes kalitkába zárva, szerelemtől őrülten énekelnek a templomokban, míg a szószéken szentbeszédet prédikál a barát, s a legszentebbnek vélt dolgokról beszél. Csütörtök van, a Mennybemenetel napja, a boltozatig száll a madarak éneke, vajon fölszállnak-e az égbe a könyörgések, ha nem segítenek a madarak, nincs remény, talán csak ha mindannyian elhallgatunk."

Jose Saramago: *A kolostor regénye*

Györgydeák György sajátos, természetesen nem minden előzmény és párhuzam nélküli utat jár ebben a modernség utáni, sőt után utáni helyzetben. Ő lényegében visszafordul egy eredeti alkotásmód felé, jeleneteket fest, egy közösségi mitológia jeleneteit – közösségi mitológia nélkül. Szobrokat hoz létre, ennek a közösségi mitológiának a hőseit és lovait ábrázolja – de érvényes, egységes mitológia nélkül. Hiszen egységes közösségi mitológia régen nincsen. Voltak már példák ilyen képzelt világok jeleneteinek megfestésére bőségesen, elég, ha Gulácsy Lajos *Nakonxipán*jára utalok. Azzal, hogy Nakonxipán még próbált valami helyszín lenni, és ott mintha még lett volna valami világ, ami felé vágyni lehet esetleg. Györgydeáknál nemcsak hogy nincs teljes, összefüggő mitológia, de már nem is próbálja azt megteremteni. Jelenetek vannak csupán, amelyek nemigen ábrázolnak semmi fogalmilag leírhatót, pláne nem állnak össze több képből összefüggő, egymásra épülő vagy akár egymást erősítő narratív lánccá, csak állnak önmagukban, egyetlen akármit ábrázoló jelenetként, utalva egy – vagy több – sosemvolt, sosemlesz mitológiára.

A mitológia hiánya amennyire hiány, annyira a szabadság lehetősége is. És mi más lenne a művészet, mint a szabadság gyakorlása, a szabadság lehetőségeinek megmutatása? Többek közt azzal, hogy szobrot bármiből lehet készíteni, nem csak márványból és hősből és lóból, és a festmény sem feltétlenül az olajba áztatott vászon és a fényes keret, hogy bármiből lehet bármi, ha az alkotó fantázia úgy akarja. És ez a bármiből bármi elve Györgydeáknál nem kizsákmányoló jellegű, szinte fontosabb számára egy-egy szobor esetében az, hogy miből lett, szinte egy gyűjtő, egy muzeológus szenvedélyével menti át művészete világába a szemétdomb, a szétrothadás, a megsemmisülés elől magánélete, családja, környezete mindenféle apróságait. És ebben abszolúte hagyományőrző.

Az első látásra is nyilvánvaló tehát, hogy Györgydeák térbeli alkotásaihoz nem közelíthetünk úgy, mint a közterek hagyományos szobraihoz, mint, teszem azt, egy bronz lovas szoborhoz, és a nagyon sok szemléletbeli különbség mellett van egy nem mellőzhető különbség: az, hogy a lovas szobornál nemigen figyelünk a bronzra, míg Györgydeáknál hangsúlyosan az alkotás lényegéhez tartozik az anyag. Györgydeáknak ugyanis nem a témához, hanem az anyaghoz van megkülönböztetett viszonya. A képeiben, assemblage-aiban, installációiban sem valamiféle témát keresünk, szemlélünk, hanem az anyagot, a módszert, a művet létrehozó tevékenységet látjuk benne, végeredményben az időt, ami anyagban, munkában rárakódott a

GYÖRGYDEÁK György

ÉS 1991. 33. sz

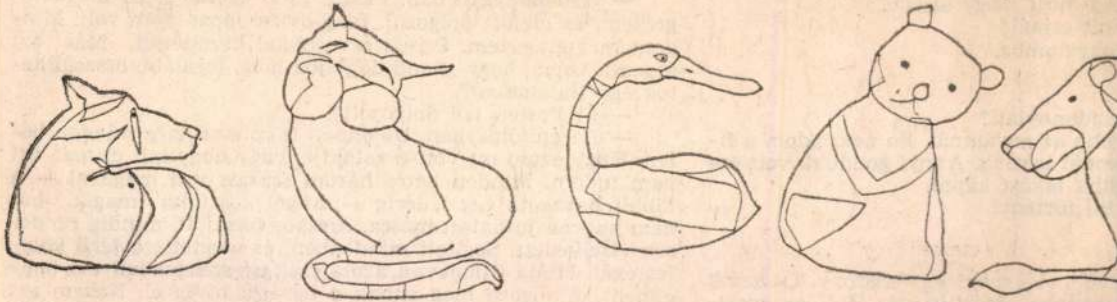

Györgydeák György rajza



GYÖRGYDEÁK György
ÉS

Gosztonyi Péter: Magyarország hadba

◆

Hernádi Miklós: Prostituáltak

◆

Szikszai Károly interjúja Dobai Pét

◆

Váncsa István: Már birka sincs

XXXV. ÉVFOLYAM, 25. SZÁM

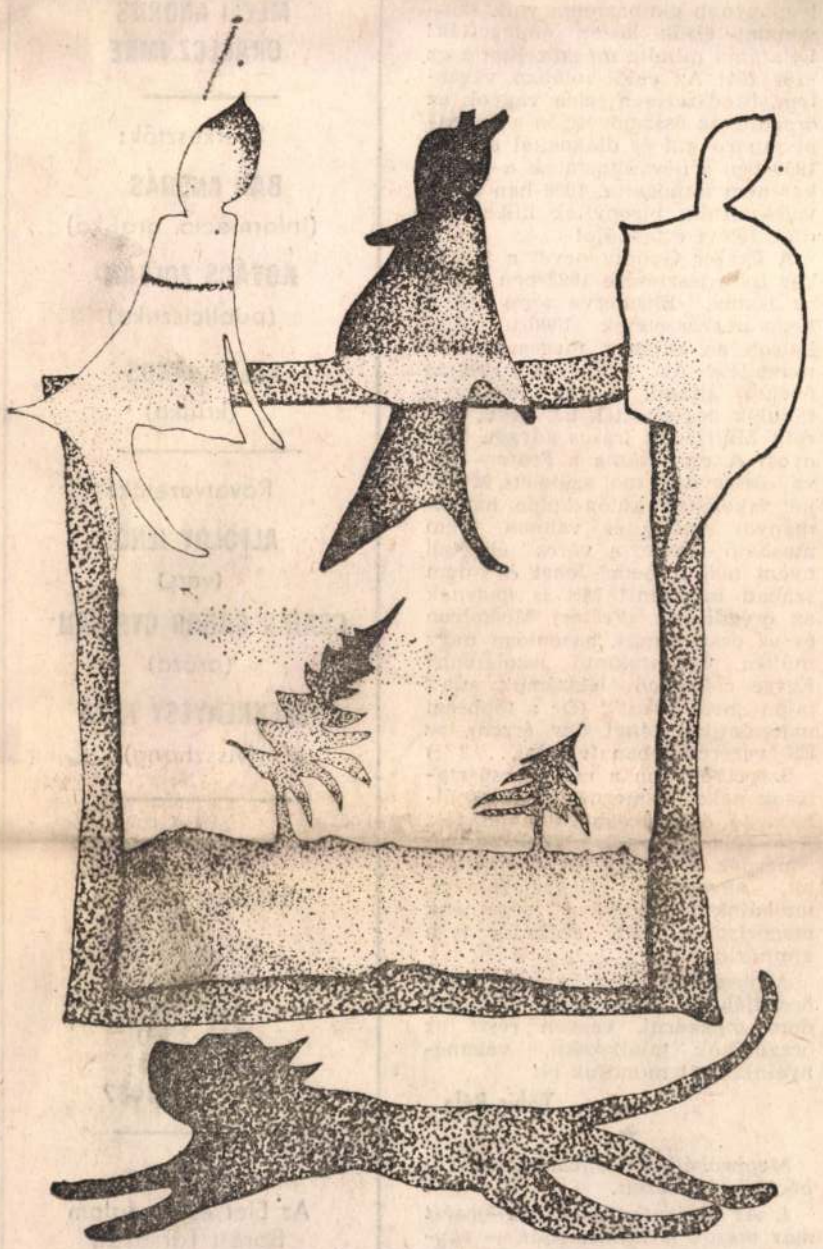

Györgydeák György: Bádog címerterv

Válaszkeresés

Árokszállásy Zoltán IV. G. című írása (ÉS. 1991. május 17.) megválaszolatlan kérdéseket vet fel. Nem tudom, mit kell érteni össznépi rinyán? „Hallom: ma meg akarják változtatni az iskola nevét, mivel Földes Ferenc kommunista volt" — írja a glossza szerzője. A hallomás soha nem jó tanácsadó! Valóban felmerült a névváltoztatás gondolata és napirenden is van.

A változtatás elsődleges oka mindig megalapozott volt: jelen névadó soha nem volt pedagógus, Miskolchoz, Borsodhoz, a gimnáziumhoz nincs kötődése. Budapesten élt, az ország fővárosában róla sem intézményt, sem utcát nem neveztek el!

Ezen iskola az ország második legnagyobb gimnáziuma volt, színvonalát elsők között emlegették! Létszáma mindig megközelítette az ezer főt! Az elődiskolában végeztem, rendszeresen jelen vagyok az öregdiákok összejövetelén a mostani tanárokkal és diákokkal együtt. 1950-ben a névváltoztatást a tanári kar nem támogatta. 1956-ban megváltoztatták, bizonyíték kilencszáz diák félévi értesítője!

A Fráter György nevet a tanári kar felterjesztésére 1922-ben kapta az iskola. Elismerve azon tényt, hogy a szerzetesek 1300-tól Miskolcon az oktatást magas szinten művelték! Az iskola az 1800-as évektől állami, vegyes felekezeti tanulók népesítették be. (Kat., izr., ref.) Múltjának írásos anyaga hiányos! A mai iskola a Fráter—Lévay összevonásából született. Mindkét iskolának külön-külön hagyományai voltak és vannak, nem mosható össze, a város életéből nyom nélkül nem lehet és nem szabad kitörülni! Mit is akarnak az öregdiákok (Fráter) Miskolcon és az ország más, hasonlóan nagy múltra visszatekintő iskoláiban? Egyre csökkenő létszámuk miatt talán „nem sokat"! (De a többségi matematikai tényt úgy érzem, az ÉS. vezércikkében felvetni, . . . ???)

Szeretném ha a múltat csúsztatások nélkül ismernék. A használható, jó örökségeket alkalmaznák. Az iskola hallgatói minden korban ismernék az Alma Mater történetét, névadóját. Gyermekeinkre, unokáinkra gondolva szeretnénk megőrizni a XXI. századra is a gimnáziumot!

Árokszállásy Zoltán, fiatalabb öregdiáknak javasolom (bátorkodom megkérni, vegyen részt az öregdiákok találkozóin, véleményeinket ott mondjuk el!

Tóbis Béla

★

Megpróbálom megválaszolni Tóbis Béla kérdéseit.

1. Az „össznépi rinya" kifejezést már mások is kifogásolták — egyszerűen azért, mert nem értették. Ezúton kérek elnézést mindazoktól, akik helytelenítik a szleng beemelését írott szövegekbe, de ne-

ÉLET ÉS IRODALOM

Megjelenik minden pénteken

16 oldalon

Főszerkesztő:

BATA IMRE

Főszerkesztő-helyettes:

VÁNCSA ISTVÁN

Főmunkatársak:

BELLA ISTVÁN
BERTHA BULCSU
MEGYESI GUSZTÁV
MEZEI ANDRÁS
ORAVECZ IMRE

Szerkesztők:

BÁN ANDRÁS
(információ, grafika)
KOVÁCS ZOLTÁN
(publicisztika)
SZÉKY JÁNOS
(kritika)

Rovatvezetők:

ALFÖLDY JENŐ
(vers)
CSAJKA GÁBOR CYPRIAN
(próza)
SZEKRÉNYESY JÚLIA
(visszhang)

Szerkesztőség:
Budapest,
Széchenyi utca 1.
1054
Telefon:
153-3122
153-3287
153-3590
111-3221
Fax: 111-1087

Kiadja:

Az Élet és Irodalom Baráti Társaság megbízásából az Arany Lapok Kiadói Kft.

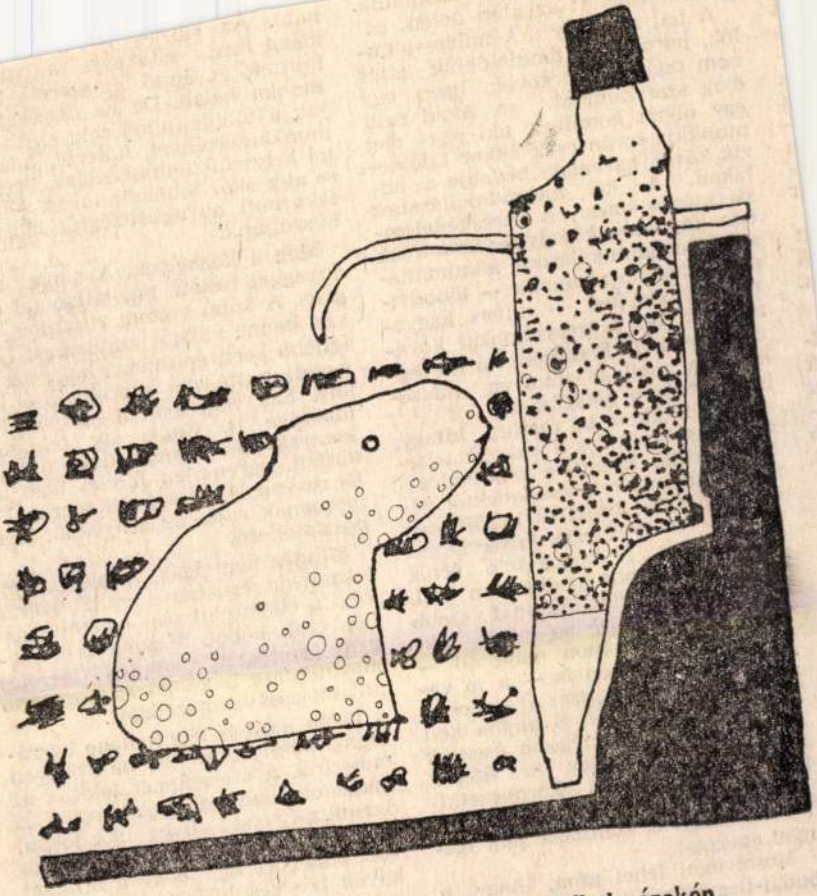

Györgydeák György: Vörösalakos attikai vázakép

1991. JÚNIUS 28.

anyag felhasználását javasolhatná. Következkezmény: az alap beton.

A baj az, hogy a *kőműves-tanulók*, hároméves tanulóidejük alatt nem találkoznak kővel. Igaz, egy évig szerszámmal se. Akad nem egy olyan *kőműves*, aki egy élet munkája során csak akkor találkozik kővel, ha valaki bedobja az ablakán. A kő megmunkálásához szerszáma sincs. A kereskedelemben kapható *kőműves-szerszámok* a kő megmunkálására alkalmatlanok. Ahol még vannak — többnyire hegyvidéken — míves hagyományok, ott a szerszámokat kovácsoltatni kell. Eredmény: a fal téglával, vagy emilyen-amolyan falazóblokk. Még a pincefal is.

A tévhitek: a kő mállik, kifagy, meg hogy hideg, s a vakolat is lehullik róla. Holott a talajnedvességtől jól szigetelt, csapadéktól védett kőfalazat örök, és körültekintően tervezett réteges falszerkezettel egészen jó hőszigetelő érték nyerhető. Vakolni pedig nem kell. A gondosan rakott kőfalnál szebb felület nincsen. De ha mégis, sok-sok középkori romon máig áll — a mi éghajlatunkon is — a *jó* vakolat. Pedig néhányszáz éve veri az eső, repeszti a fagy. S aligha kell hangsúlyozni (ám mégsem érezzük kézenfekvőnek), hogy az égetett kerámiáknál sokkal környezetkímélőbb, s mert a helyszínen is lelhető sokszor, a szállítása sem igényel energiát.

Mosolyogni lehet azon, hogy a budai-hegyekben, sőt a Bakony vá-

ható. Az egyenetl[illegible] keket meg eltakarja a vakolat. Építtető is, építő is szereti, ha a munka *halad*. De ha összeszámoljuk a többletrakodások, szállítások munkaidőigényét, kiderül, hogy a kő helyszíni felhasználása, beépítése alig okoz többletmunkát. A megtakarított anyagköltségről most ne is szóljunk.

Meg a közhelyek. A sima, műanyaggal festett, tagolatlan fal elevegáns. A kőfal viszont rusztikus, sőt van benne valami atavizmus. Legfeljebb kerti építmény, hogy azt ne mondjuk, műrom képzelhető el belőle. Ezt sugallja a folyóiratok többsége is. Nagy, sík felületek kontrasztos színmegoszlása sikk. A tördelt, egyenetlen felület nem az. És rosszul is lehet fényképezni. Elmosódnak rajta az árnyékok. Nem posztmodern.

Mindez nem igaz. A palotahomlokzatokat egészen a múlt század végéig elképzelni sem lehetett másból, csak kőből. S azóta is a magyar építészet *minden* ígéretes megindulása a kő bő és hozzáértő alkalmazásával kezdődött.

Talán most is úgy kellene hozzáfogni. Még akkor is, ha nagyon messziről, a szerszámok felől, s az ipariskolákban kell nekikerülni. A Szentkirály is ilyes gondokkal küszködött bizonnyal, és kegyes volt hozzá az Ég, hogy a faragott kövek bőséges lelőhelye és a hely imperativusza — higgyük el — egybeesett.

1991. JÚNIUS 23.

GYÖRGYDEÁK GYÖRGY

Az alkotás táplálék a szemnek

Újjászületett az Ajkai Tárlatok sorozata

P. Szabó Ernő

Hamvas Béla szerint minden ember sok ezer festményt, szobrot, tájat lát, de közülük talán néhány tucat van csak, amely hosszú ideig elkíséri. Az előbbi kategóriába tartozó művek a mindennapi táplálékot jelentik, az utóbbiak meghitt élettársak. Vannak azután olyan művek, gondolatok, igen kis számban, amelyek minden időben a gondolkodás tárgyát, örök, kimeríthetetlen forrást, vezérlő irányelvet jelentenek, meditációs objektumot. Ahhoz persze, hogy megtalálja valaki az állandó szemlélődés, a mindig újból és újból való megrendült csodálkozás tárgyát, újabb és újabb műveket kell látnia, ehhez pedig kiállítótermekre, tárlatokra van szüksége – és nem csak a már megszokott budapesti helyszíneken, regionális központokban.

A Pápa, Veszprém, Székesfehérvár és Szombathely által közrefogott Ajkán például az utóbbi években a Nagy László Városi Művelődési Központ vállalta a feladatot, hogy lehetőséget ad a kortárs művészet és a művek iránt érdeklődő közönség találkozására – azoknak a gondolatoknak a jegyében, amelyeket Hamvas Bélától a kiállítás katalógusában idéznek a rendezők. A millennium éve adta az alkalmat, hogy újrainduljon a korábban tíz éven át megrendezett, majd újabb évtizeden át Csipkerózsika-álmot alvó Ajkai Tárlat című kiállítássorozat, amely már az első két év után is igencsak életképesnek mondható.

Nem véletlenül: a régió nagy kulturális hagyományú városaiban és a Balaton északi partján élő művészek számára egyaránt természetes módon jelenti e tárlat is a bemutatkozás lehetőségét.

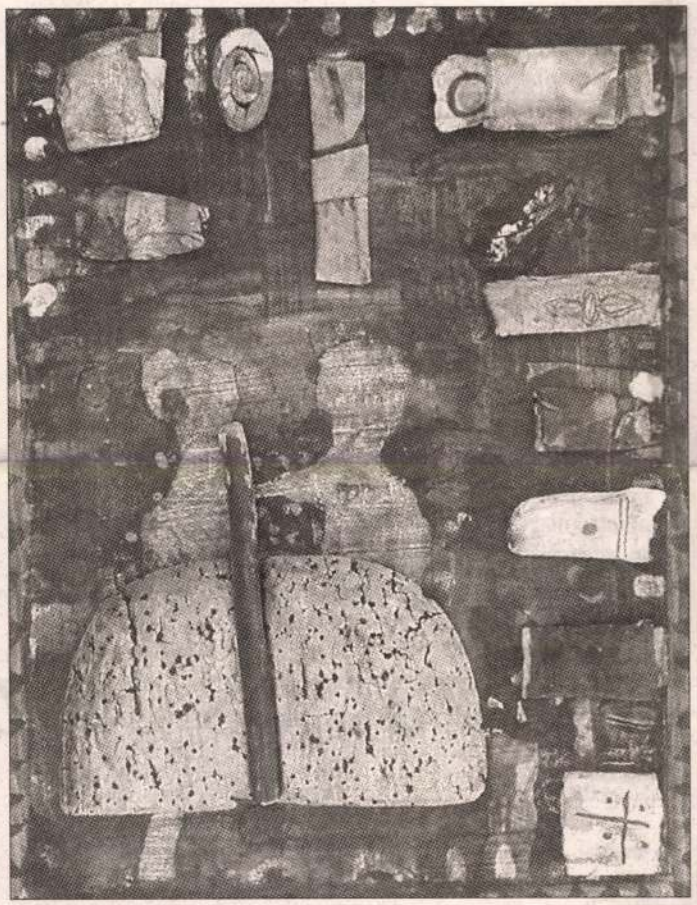

Györgydeák György: Családi ünnep I.

A kiállítás iránti igényt a közönség részéről a látogatók nagy száma jelzi, a művészekét a tény, hogy az idei, október 26-án megnyílt, november 17-ig látogatható tárlatra többen jelentkeztek, mint ahány pályázó munkája a múlt évben a tárlaton szerepelt, így végül ötvenhat alkotó csaknem száz alkotása kerülhetett a közönség elé. A szűkebb tájegység művészein túl a fővárosban vagy az ország más régióiban élő festők, szobrászok grafikusok, iparművészek művei. A „genius loci", vagyis a hely szelleme éppen úgy megidéződött az anyag egy részében, ahogyan megjelentek az újabb festői, grafikai eljárások, technikák.

Heitler László festőművész például – aki maga is jelentős szerepet játszik a régió művészeti életének szervezésében – táblaképein a dunántúli népi építészet, parasztbarokk jellegzetes motívumait idézi meg, elvonatkoztatva, stilizálva.

A szobrászati anyag erősségét jelentő Tirnován *Ari-Vid* faplasztikái ugyancsak a szülőföld, a helyi értékekhez kötődő identitás kérdéseit boncolgatják, a pannon derű helyét azonban itt a mítoszok világához kötődő drámai mozzanatok veszik át. A városban több évtizeddel ezelőtt létrehozott grafikai műhelynek – az innen induló, a műhelyhez ma is kötődő alkotóknak – köszönhetően igen színvonalas grafikai anyag szerepel a tárlaton, amit az is érzékeltet, hogy a nyolc díjazott alkotó közül öten sokszorosított nyomatokkal szerepelnek.

A mélynyomásos technikák – rézkarc, aquaforte – lehetőségei közül *Laluk Györgynél* a fekete-fehér vonalritmus, *Bodnár Imre* és *Csabai Tibor* lapjain a festői és grafikai elemek ötvözése, *Fábián Lászlóén* az organikus és geometrikus motívumok együttese dominál.

Hegyeshalmi László szitanyomatait a Veszprém megyei Balácapuszta római kori feltárása, a vizuális részletekben megragadható időrétegek találkozása inspirálta.

A műfajok – plasztika, relief – és anyagok – fa, fém, papír – együttese, az irónia, a humor, a játékosság adta gazdagság jellemzi *Györgydeák György* akár tárlaton belüli kamaratárlatként is felfogható összeállítását, miként a technológiai fegyelem és a jó értelemben felfogott dekorativitás *Tamás Ákos* fényporcelán-kollekcióját.

Mai televízió- és rádióműsor

A rádió- és a televízió-műsorok részletesen és ajánlóval a szerdánként megjelenő, színes, 32 oldalas **MŰSORÚJSÁG** című mellékletünkben olvashatók.

m1: **5.45** Agrárvilág **6.00** Ma reggel **8.30** Topmodell **9.05** Naprakész magazin **11.05** Derült égből egy család **12.00** Híradó délben **13.00** Srpski ekran **13.30** Unser Bildschirm **14.05** Trópusi hőség **15.00** Szabadidő-kalauz **15.20** Arborétumok, gyűjteményes kertek **15.30** Iskola utca **16.30** Gyerekeknek **17.00** Betűvető **17.30** Katolikus krónika **18.00** Híradó hatkor **18.15** Esti mese **18.35** Az óceán gyöngyei **19.30** Híradó este **19.53** Sporthírek **20.05** Kisváros **21.05** Világszépe 2001 **22.00** Híradó este **22.10** Aktuális **22.30** Théma **22.45** Magyar Szalon **23.15** Ha eljön a szombat **0.50** Kárpáti krónika **0.55** Világhíradó

m2: Agrárvilág **6.00** Ma reggel **8.30** A kölcsönkapott Föld **9.00** Iskola utca **10.00** Forma–1 **10.50** Nekem ne lenne hazám? **11.05** Vándorévek **12.00** Topmodell **12.30** Pillangósziget **13.00** Híradó délben **14.00** Az emlékezés tájain **14.30** Zenebutik **15.25** A birodalom romjai **15.50** Musica Historica **16.05** Naprakész magazin **18.00** Magyar Ház **18.30** Sorstársak **19.00** Fogadóóra **19.30** Esti mese **19.50** Théma **20.05** Híradó este **20.30** Sporthírek **20.40** Huszadik századi történetek **21.35** Fényes nappal történt **23.00** Záróra **0.00** Éjszakai telefon **1.35** Éjszakai választék

DUNA TV: **5.30** Indul a nap **8.40** Határok fölött **9.05** Konok kunok **9.35** Vad sziklafalakon **10.05** BUÉK! – filmdráma **11.30** Anzikszek **11.50** Híradó **12.05** Verbunkok a Kárpát-medencében **12.15** Virtus **12.45** „Megidézett történelem" **13.45** Pop-sa-rock **14.20** A tenger legendái **14.45** Szent Szórád **15.00** Heuréka! Megtaláltam! **15.30** Heuréka-diákkör **16.00** Klipzóna **16.15** Színinövendékek **16.40** A kozmosz titkai **16.55** Ötórai zene **17.00** Kalendárium **17.50** Hej, hej, helyes beszéd! **18.00** Hírek. Váltó **18.10** Dzsungeldili **18.30** Mese **19.00** Híradó, sport **19.30** Gazdakör **20.00** Iqbal **21.45** Híradó, sport **22.00** Mozgó kép **22.30** A dokumentátor **1.55** Hírek. Vers

tv2: **5.50** Jó reggelt, Magyarország! **9.00** Délelőtt a tv2-vel! **12.15** Marimar **12.35** Gyémántok reggelire **14.35** Jó barátok **15.10** Szállovagok **16.00** Sebzett szívek **16.25** Szóljon bele! **16.35** Lucecita **17.05** Szeretni beindulás **18.00** Fiorella **18.30** Témavár **19.00**

Ezerszámra elpusztítot

Illés Zoltán a vadászatról és természetvédelemről szóló törvény

Olasz–magyar együttműködésre van szükség ahhoz, hogy a védett madarakkal való tömeges kereskedelem felelősei előkerüljenek, és a jövőben hasonló esetek ne fordulhassanak elő – állapította meg Giovan Battista Verderame, az Olasz Köztársaság budapesti nagykövete és Illés Zoltán, az Országgyűlés környezetvédelmi bizottságának elnöke tegnapi, budapesti sajtótájékoztatón.

VARGA ISTVÁN

Biztos vagyok abban, hogy a magyar nép különbséget tesz a törvénytisztelő olaszok ezrei és azon vadászok közt, akik a közelmúlt súlyos bűncselekményeit elkövették – jelentette ki *Giovan Battista Verderame* olasz nagykövet azon a sajtótájékoztatón, amelyet az olasz nagykövetség és *Illés Zoltán,* az Országgyűlés környezetvédelmi bizottságának elnöke közösen tartottak. Illés Zoltán hangsúlyozta: a napokban történt mészárlás, aminek több mint 11 ezer védett madár esett áldozatul, nemcsak olasz állampolgárok bűne, hanem egyelőre ismeretlen magyar bűntársaiké is. A madarak piaci értéke az olasz éttermekben 600-800 millió forint, ami jóval meghaladja a magyar törvényekben eszmei értékként meghatározott 300 milliót.

A fideszes képviselő beszámolt arról, hogy a hét végén azon az érintett négy Bács-Kiskun megyei településen járt, ahol a madárállományt teljes mértékben kipusztították. Becslések szerint az újratelepítéshez 10-12 év kell. A rendőrség megkezdte a nyomozást az ügyben, de egyelőre csak egy személyt vettek őrizetbe, néhány napra. Az elpusztult madarak tetemét szállító olasz kamionsofőr nem tudta miről van szó, csak megbízást teljesített. Alapos a gyanú, hogy a helyi vadásztársaságok megpróbálják eltussolni az ügyet, és úgy beállítani a történteket, hogy csak az olasz vadászok a felelősek. Ez azonban nem igaz, mert a mészárlás elkövetői hi-

Szenzációs erszényes

GRIMM BALÁZS

Ausztrál régészek bejelentették, hogy egy 25 millió évvel ezelőtt élt erszényes oroszlán csontvázára bukkantak – adta hírül az Ananova. A kontinensen őshonos koalákkal és wombatokkal rokon ősi ragadozó maradványait Queensland állam északnyugati részén találták meg. A körülbelül ötvenezer évvel ezelőtt kihalt állat kölykét nevéhez méltóan erszényében hordta; leginkább a kardfogú tigrisekhez hasonlított, ám nem volt nagyobb egy közepes méretű kutyánál.

Amint arról *Benita Chambers* paleontológus beszámolt, az erszényes oroszlán nem hasonlított egyetlen ma élő állathoz sem: bár valószínűleg leginkább macskaszerű jellegzetességekkel bírt, semmiféle rokoni kapcsolat nem mutatható ki közte és a ma élő nagymacskafélék között. Az egyelőre mészkőtokban fekvő és kiszabadításra váró lelettől a kutatók azt remélik, sikerül jobban megismerniük Ausztrália hajdani esőerdőinek urát, illetve a furcsa ragadozó életkörülményeit. A paleontológusok szerint ugyanis az erszényes oroszlánok az Afrikában élő mai oroszlánokhoz hasonlóan csúcsragadozók voltak. Chambersék úgy vélik, az erszényes oroszlán létezésének legnagyobb rejtélye, hogy rokonaival, a koalákkal és wombatokkal szemben vajon miért döntött a húsevés mellett?

Arról azonban nem szól a hír, hogy az állatok királyára halványan sem emlékeztető őslényt miért nevezték el éppen oroszlánnak.

Lélekvesztő az óceánon

GYÖRGYDEÁK György



Györgydeák György: Libi és Kóka

hogy a Kilencek kitiltattak a Mozgó Világból (noha az 1969-es lillafüredi felszólalásomban én vetettem fel a fiatal írók orgánumának létrehozását)?

Te magad, kedves Miklós, te magad mondtad.

1978-ban, midőn már gyülekeztek a viharfelhők a fejed fölött, érezted, hogy leváltásodra készülnek, bent jártál egyszer a szerkesztőségben, ahol dolgoztam. Elpanaszoltad, hogy hiába igyekszel kitérni a lapot érő támadások elől, hiába igyekszel megfelelni az elvárásoknak, ki akarnak készíteni. Elmesélted a KISZ-kongresszuson a lap ellen indított támadást stb.

Búcsúzáskor pedig arra kértél, hogy szóljak a Kilenceknek, adjunk kéziratot a lapba, mert *már nem vagy hajlandó figyelembe venni a ránk vonatkozó közlési tilalmat.* Ha *ők* így bánnak Veled, hát Neked is vannak eszközeid.

Szóltam tehát, akinek tudtam, és én is — bár panaszodtól, elbeszélésedtől viszolyogva és főleg próbaként, mennyire komoly az elhatározásod — elküldtem Neked Nagy László halálára írt versemet.

Aminek további sorsáról — néhány esztendővel később — Illyés Gyula temetésén értesültem. Ott szólított meg Mányoki Endre, hogy az előző szerkesztők hagyatékában megtalálta egy nyomdára előkészített versemet. Nem tudja, miért nem került bele annak idején a lapba, miért hozták vissza a nyomdából, de nála van. Ha kell nekem, visszaküldi.

Kértem, hogy küldje vissza. Megvan ma is, a műszaki szerkesztőtök piros és kék tipográfiai jegyzeteivel ellátva. Tehát komolyan közölni akartál — bosszúból? jóvátételül? —, de időközben megkaptad az obsitlevelet.

(Én ama szerkesztőségbeli beszélgetésünkről írtam egy verset, ráismersz, ha esetleg kezedbe ke-

BERTHA BULCSU
MEGYESI GUSZTÁV
MEZEI ANDRÁS
ORAVECZ IMRE

Szerkesztők:

BÁN ANDRÁS
(információ, grafika)

KOVÁCS ZOLTÁN
(publicisztika)

SZÉKY JÁNOS
(kritika)

Rovatvezetők:

ALFÖLDY JENŐ
(vers)

CSAJKA GÁBOR CYPRIAN
(próza)

SZEKRÉNYESY JÚLIA
(visszhang)

Szerkesztőség:
Budapest,
Széchenyi utca 1.
1054
Telefon:
153-3122
153-3287
153-3590
111-3221
Fax: 111-1087

GYÖRGYDEÁK György

ÉS 1991. 22. n

Györgydeák György: Válságkezelő program

Ma persze már ismét élénk mozgás van az iskolai tudományok színpadán. De a retorika nem fedheti el, hogy a hatalmi vákuum jelentős mértékben a pozíciók és csak a pozíciók megszerzésére készteti a szereplőket. Az iskola változatlanul eszköz, kellék. Konszenzus tehát nincs, csak erőviszonyok. A hitelesség pedig díszítmény.

Az iskolák többsége néhány éve már csendes magárahagyatottságban él. Vannak alkalmi ütközetek, a belső hatalom-átrendeződés megrázkódtatásai, de ezek az adottságok és kompromisszumok medrébe terelődött munkamenetet nem befolyásolják lényegesen. Ezt a sajátos automatizmust egyáltalán nem jellemzi az értékek ostromlása. Inkább patthelyzet van, mint belső nyugalom. Az értékes és a kártékony finom kiegyenlítődése. A 85-ös oktatási törvény ezt az állapotot tette védetté a jó és a rossz beavatkozások ellen egyaránt. Az oktatási törvény nem tűzhet ki kisebb célt, mint az iskolai élet kereteinek olyan átalakítását, ami a megszokott iskolai életformát folytathatatlanná teszi. Ehhez azonban szövetségesek kellenének. A törvényre fogékony pedagógusok aktív közreműködése. A pedagógustársadalom belső tagolódása azonban még sehol sem tart. Kevesen vannak, akik tudják, kik ők, s még kevesebben, akiknek önazonosságuk erőt, szakmai, szövetségesi kapcsolatokat is jelent. Egyetlen, a formális hierarchiától független pedagóguscsoport törvény általi megszólítottságára sincs mód. Hol és hogyan mondjanak igent vagy nemet, ha illúzorikus elemekből építkezik.

Igaz ez a Gazsó-féle törvénytervezetre is. Nézzük meg ennek vizsgarendszerre vonatkozó részét, a szakmában erre vonatkozóan legkisebb a megosztottság. A tervezet szerint egy tanuló a középiskola végéig három-öt államilag előírt, irányított és értékelt vizsgán esik át. Ez a kimeneti szabályozás hazai híveinek legmerészebb álmát váltja valóra. A tantervi diktatúra egykori rendszerével szemben ez kétségtelen polgári fordulat. Csakhogy erre a radikális fordulatra a szakma teljesen felkészületlen. Egy középiskolás történelmi verseny ezekhez a nagyszabású vizsgákhoz képest szinte semmiség. Az érettségi tételek központi kidolgozása hasonlóképp. Ezek az apró ügyek botrányosan rosszul intéződtek, még azt sem hiszem, hogy csupán a rendszerváltozás miatt. Inkább arról van szó, hogy ezúttal már kiderülhetett: valami nincs rendben. Nos, ha a szakma hivatali elitjétől ma ennyire telik, akkor egy olyan vizsgarendszer közeli bevezetése, amire csak külföldi minta van, elfogadhatatlanul nagy kockázatot jelent.

Hasonlóképpen tanulságos a nemzeti alaptanterv esete. Neves

ODZE GYÖRGY:

Magyar p
(Y

GYÖRGYDEÁK GYÖRGY

Rippl-Rónai Studió kiáll. Veszprém, Csikász Galéria, 1992

ism. SINKÓ István: Profán bábok és ikonok. = Magyar Napló, 1992. okt.16. 43.,ill.

mai vegyes

tagok: Bátai Sándor, Györgydeák György, Tóth József, Harangozó Ferenc, Vörös András

viszonyról való

rt a



Főmottó: *„...sznob az az ember, aki tudatosan foglalkozik a kultúrával..."*

Almottó: *„Miért nem?*
Oh miért nem?
Én csak azt nem értem!
Miért nincs minden
áldott nap Karácsony?"
Bródy János

ÖNTÖMJÉN Egymás sarkára lépnek az ünnepek: alig hagyott itt minket a fehér szakállú, jóságos Mikulás (és legyen átkozott, ...vén lelkem az úgy pátoszához; a megemlékezés első fázisa ez a jól megépített kis mondat lenne itten (aforisztikus közbevetés: majdnem minden mondatot tovább tart megírni, mint elolvasni), a második pedig majd egy, az eddigieknél is nagyszerűbb megfejtős megapályázat leszen, de arra még várni kell egy keveset Önöknek.

FILM Már játssza az Örökmozgó szeretett Jim Jarmuschunk 1989-ben készült triptichonját, a *Mystery Train*t, melyben Youki Koduh, Masatosi Nagase, Screamin' Jay Hawkins, Nicoletta Braschi, Elizabeth Bracco és Tom Waits hangja főszerepelnek, s amelyről igen szellemes írása olvasható a *„Filmvilág* decemberi számában Bakács Tibor Settenkedőnek.

A kőbányai Narancs Filmklub kés hívé, sőt megszállott egyszemélyes propagátora."

A szezon filmszenzációja azonban mégis egy új magyar film, amit reménytelen nem fenyeget a 16.oldalon emlegetettek fátuma: ez a **Szerelmes szívek**, a napjaink első számú magyar popsztárja, Szandi főszereplésével forgatott bolondos, romantikus történet, amiről egyelőre csak annyit tudok, hogy a zeneanyagát tartalmazó nagylemez (Fenyó-produkció) a megjelenés után két héttel már arany is lett. Ha van egy kis szerencsénk, ez lesz a szép emlékű *Szerelem első vérig* kilencvenes évek eleji megfelelője. Ráférne már hazánk ifjúságára egy kis kikapcsolódás.

KIÁLLÍTÁS A Legújabbkori Történeti Múzeumban (Budavári Palota, A Épület) január 19-éig *Dunán.*

Az egyéb téren is komoly eredményeket felmutató Szilágyi Ákosnak új verseskötete jelent meg **Gyönyörök kertje** címmel, kivételesen a művek fennhangon történő olvasását is melegen ajánlhatom.

Kapható már Hannah Arendt szintén nagyszabású alapműve **A forradalom**ról, melyből egészen pontosan megtudhatjuk, mi az, ami nem volt itt nálunk az utóbbi években, és egyes elemzők szerint olyan nagyon hiányzik nekünk.

A budapesti Századvég Kiadó és a berni Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem gondozásában jelent meg az 1979-es ős-szamizdat legenda, a **Bibó-emlék-**

...szebb emberi érzés a világon.
REJTVÉNY Na, most jön a pál...zat, amit ígértem. Aki megírja ...künk, hogy ki az a nagysz... írástudó, aki a *Bibó-emlékkön*... ben és az Önök kedvenc lapjá... e számában egyaránt egy-egy emelkedő írással véteti észre ... gát, az esélyt nyer arra, h... majdnem az egész jövő évben ingyen kapja a postaládáj... kedvenc lapját. A sorsoláson a... nuár 14-én délután három ... negyvenhét perc előtt posta... lyegzett megfejtések vehet... részt.

Amúgy meg sok szeretettel ... vözlöm minden olvasónkat, ki... nok nekik boldogat, békés... eredményekben gazdagot, s... sat, sat. Viszlát jövőre.

Dead Morozus
(Snegourotschka, I miss yo...

NARANCSGALÉRIA

GYÖRGYDEÁK GYÖRGY



A fix helyzetű gyávaság biztonsága a bélyeggyűjtők kényelmével szerzi művész-rokonait. A csinosak statikája merevít mindnyájunkat csinossá, stabillá. Tehát Györgydeák György nem a barátom, nem a rokonom, hanem a hozzá leutazók hasznosa. Úgy, hogy licensét a kreatív alkoholizmusnak be-belopják a morzsás asztalfiókból vakkanó kutya-rajzára. Györgydeák György rajzai egyhangúak, ez az egy hang persze erős, még akkor is, ha csak suttogva rajzol szösszös létünkről. Mondhatnánk, hogy leskelődik, titokban kukucskál megcsavarodott lábunkra, nyakunkra. És mégsem ismerünk föl konkrét személyt, csak mindenkit. Az indiszkréció, a portré tehát totális, a fényes pletyka mindnyájunkról felesel. Karaktere egy-egy figurának globálisan személyes.

A szellemi spirituálé pszichésen nem a katolikus liturgia anyagán halad, hanem a protestánsok kinyomozható, bizonyítható tárgyilagosságán, ugyanis első reflexe intellektuális, és „csak" a második emocionális. A művészi szándék struktúrája azért feszítette oly „idomtalanná" ezeket az alakokat. Persze konkrét bizonyítékaim vannak arról, hogy grafikai gerjedelem nélkül is lehetünk torzak. Ha e mandiner-chagalli rajzokat látjuk, akkor fölsejlik a töprengő emberen kívül a stencil, a másolhatóság esélye-csapdája. Ez az esély-csapda nem morális aspektusú, hanem a stílus intervalluma, mely intervallumot, mezőt, megítélésem szerint Györgydeák György már sarkától sarkáig bejárt, sőt minden virágot leszakított onnan. Persze joggal mondhatnánk, hogy a művész másol, mert unatkozik. A politikusok tapsikolása „megváltoztatja" a világot. A művész unja, s ezért keresi a végleges metaforát. Keresi, mert a művészetben nincs fejlődés, ugyanis erkölcsi perspektíva sem a történelemben, sem az egyénben nincs. A művészet nem stilisztika, hanem szürke moralitás. Infantilisan szelídek ezek a rajzok, mint elménk sarából fölkacagó meg-szeretkezett lány pizsamátlan álma, mint az Északi-tengeren egy üveg sör, mint egy norvég-délutáni horgászás.

Balogh Attila



GYÖRGYDEÁK GYÖRGY
- CSALÁDI HAGYOMÁNY

Pályázati felhívás

A Balázs Béla Stúdió vezetősége a Magyar Mozgókép Alapítvány „Kutatási, képzési, kísérleti film, könyv- és folyóirat kiadói" szakkuratóriumával kötött szerződése értelmének megfelelően pályázatot hirdet a film- és videóművészet kifejezési lehetőségeit gazdagító alkotások létrehozására, illetve az ehhez szükséges előtanulmányok, film- és videókísérletek végzésére.

A szakkuratórium ellenőrzi a pályázat lebonyolítását, részt vesz az elkészült művek széles szakmai nyilvánosság bevonásával történő értékelésében. A bírálóbizottság összeállítása, az elfogadott pályaművek megvalósításával kapcsolatos produceri tevékenység a Stúdió hatáskörébe tartozik.

A pályázat nyilvános. A pályázat beadási határideje 1992. január 15. Kérjük a pályázókat, hogy a választott témának megfelelő szinten kidolgozott terveket három példányban juttassák el a megjelölt határidőig a Stúdió címére:
1026 Budapest,
Pasaréti út 122.

GYÖRGYDEÁK György

M-Kanizsa, 1991. dec. 18.

Györgydeák György, grafikus

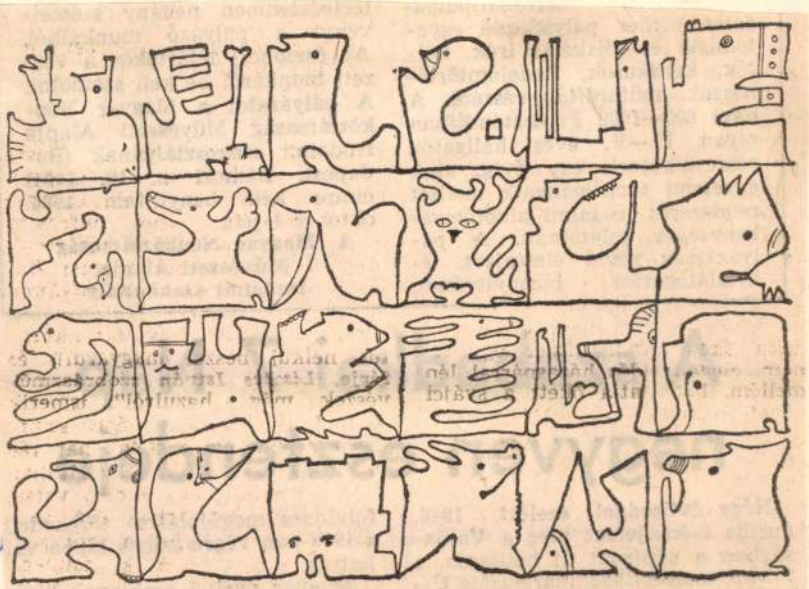

Györgydeák György: Délegyházi anziksz

György

Élet

7.

XXX/7/34

Györgydeák György, grafikus

Györgyd

Élet

13.

XXX/46



Györgydeák György; Mint a minta

napkeltéig időzünk egymásnál,
senki nem hiányzik,
mindig másutt üljük körül
Zöld Lovag kerek asztalát.

érintése eszközérintésnek minősül. De hát ezt ki mon
meg?

— Ott tartunk, ahol tegnap ilyenkor — összegezte Dá
az eredményt és közben arra gondolt, hogy nemcsak a Le
bergen és Prágában, de a Nürnbergben és Amszterdamb
tanult rabbik sem érnek fel a hatvan évvel azelőtti, ágr
szakadt szülőfaluja szegényes hitközségének bölcs, ö
Mendelovits rabbijához, de talán még a kaftánja szélé

Györgydeák Gyöngyi



Magyar Nemzet 1986. VIII. 2.

György deák? Gyöngy

Rajzol

Valóság 1985/2.







Györgydeák György

Györgydeák György rajzai

Valóság 87/6

4 Lásd Gazsó Ferenc–Pataki Ferenc: Elvek és javaslatok a közoktatás fejlesztéséhez. Szociológia, 1980/2. sz.

5 Lásd például Bognár Tibor–Kozma Tamás: Mit mondanak a pedagógusok? Kérdőíves közvéleménykutatás a fejlesztési koncepcióról és a bérezésről. Oktatáskutató Intézet, Budapest, 1985.

6 Lásd például Varga Júlia: Osztályteremhiány az általános iskolákban, 1950–1980. Valóság, 1984/4. sz. és Lukács Péter–Várhegyi György: Válság vagy megújulás? Valóság, 1984/1. sz.

7 Lukács Péter: Az iskolai egész napos nevelés alakulása. Pedagógiai Szemle, 1985/10. sz.

8 Lukács Péter: Miért nem számolható fel a pedagógushiány – ha nincs? Pedagógiai Szemle, 1986/10. és Nagy Mária: Ki építhet tantermeket? Medvetánc, 1984/4–1985/1. sz.

9 Vági Gábor: A tanácsi gazdálkodásról. Budapest, 1986. (Kézirat)

10 Lásd például Soós Károly Attila: Béralku és „sérelmi politika". Adalékok a mechanizmusreform 1969. évi első megtorpanásának magyarázatához. Medvetánc, 1984/2–3. sz.

11 Lásd például Tóth Sándorné hozzászólását az egész napos iskola körüli vitához. Pedagógiai Szemle, 1986/2. sz.

12 Kozma Tamás: Miért (ne) legyenek önállóak az iskolák? Valóság, 1987/1. sz.

13 Halász Gábor: Az angol vizsgarendszerről: egy outputorientált, decentralizált rendszer működése (Oktatáskutató Intézet, Budapest, 1985) című tanulmánya részletesen bemutatja az outputorientált logika működését.

14 Lásd például Nagy Mária: I. m.

15 Nagy Mária: Utasítás önállóságra. Egy miniszteri utasítás fogadtatása. Oktatáskutató Intézet, Budapest, 1985.

16 A példa részletesebb bemutatását lásd Innováció a dán oktatásügyben című tanulmányomban. In: Oktatásügyi kutatások 1. Oktatáskutató Intézet, Budapest, 1986. 53–58. l.

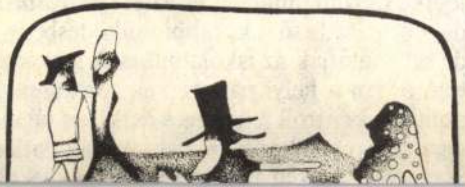

GLOBUS DÉLMAGYARORSZÁG 1989. I. 24. MN

javasolja, az ellenség?

A vádaskodás hordaléka

Mostanában a legkülönbözőbb fórumokon ilyen és hasonló vádakkal szemben kellene ismert és kevésbé ismert közéleti szereplőknek megvédeniük magukat. De mit mondhat az, akinek súlyos

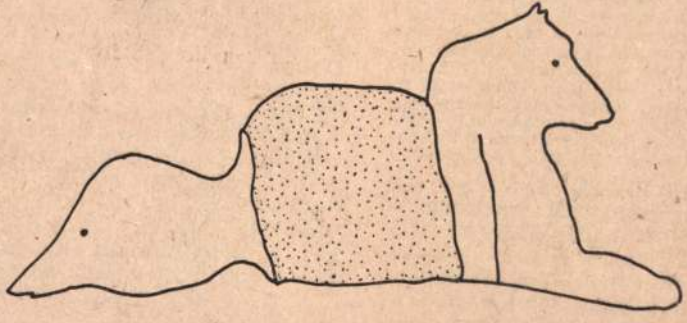

Györgydeák György rajza

hanghordozással azt vetik a szemére: vannak erők, amelyek az emberi méltóságot sértő kijelentésekkel vájkálnak mások életében, fenyegetnek, gyalázkodnak, megfélemlítenek.

kinyomtatják őket. A legújabb tanulmánnyal, a Szent barmunk: a politikai rendszer cíművel, most merőben *új utat* keres. És közben reménykedik, hogy talán most először lesz módja elkerül-

annak, amit közzétesz tanulmányaiban. Liska Tibor különös személyisége a hazai és nemzetközi tudományos életnek, itthoni megnyilvánulásai rendszeresen vihart kavarnak, ellenfeleket, s — ami baj — ellenségeket szerez magának. Így aztán nem is olyan meglepő, hogy akár évtizedeket is porosodni kell írásainak, mire

gesen, s
erősebb
agyából
pattanjar
— *De*
világra é
pezettel?
— Sem
tud kezde
zált világ
csoda, ho
nyomon a
érdekek s
Sőt, sokk
mú fogalo
nedés, mi
mezés szer
nálunk.
alig vessz
kon, körny
gyon is be
mégiscsak
nél lényege
sággal és bű
ző országo
még a legtö
kező tulajd
dekeltek a
— *Az el*
idegenedés
hasonlóság
rokráciája
mégsem egy
tük a benn
— Szó sin

— amelyre sajnos sokan fütyülnek — ismételten figyelmeztessek.

Az eddigiekből is úgy gondolom kitetszik, hogy mostani beszélgetésünkben az egyik fő kérdés az: a kiadói főigazgatóság, mint a terület felügyelője, mit tesz, mit tehet a kaotikus állapotok felszámolására, vagy legalábbis: enyhítésére? S azért hoznám most szóba a Révai Lexikon ügyét, mert kezemben tartom Inkei Péternek egy december közepi levelét. Ebben válaszolt a lektorátus dolgozóinak azon megkeresésére, amelyben ugyan nem a kiadói gondjairól, csupán egyetlen vállalkozásról, a Révairól kértek — felülvizsgált — állásfoglalást. Inkei Péter fél év múltán kelt válaszlevelében úgy fogalmazott: „véleményünk szerint". Ám ezt a lektorok tiltásként értelmezték. Mi hát az igazság?

INKEI PÉTER: Szabadjon egy kicsit messzebbről kezdenem a választ. A kiadói főigazgatóságról még mindig jóval többet tételeznek föl a kiadók, és egyáltalán: az egész szakma, mint amit mostanában érdemes róla feltételezni. Ha egy kiadónak jól megy a dolga, akkor nem is szabad hogy különösebb kapcsolatban álljunk. A Szépirodalmi esetében természetesen elismerem: nagy mulasztás volt, hogy a lektorokkal most találkozom először. Van ennek persze egy személyes oka is, hisz

INKEI PÉTER: Az általános és szerintem követendő elv, hogy az ilyen intézmények igazgatóit nyilvános pályázat meghirdetésével találjuk meg. Erre már volt sikerült és kevésbé sikerült példa. Ám meg kell jegyeznem, hogy a hatályos jogszabály szerint arra is van lehetőség, hogy valakit kinevezzünk a kiadó élére. Most emellett is erős érvek szólnak. Ha ugyanis a pályázatot választjuk, akkor a közbenső időszakra, ami akár hat hónap is lehet, valakit meg kellene bízni az ügyek intézésével. Félek, hogy már eddig is túl sok idő fecsérlődött el, számos, sürgősen megoldásra váró feladat van. A leendő új igazgatóval pedig nem hiszem hogy megtehetnénk azt, hogy előtte a megbízott vezető „megtalálja" neki a csapattársakat, hiszen a jelek szerint több vezetői posztról is dönteni kell majd... Persze nagy kérdés: hol az a valaki, aki a meggyőződésünk szerint alkalmas lenne e nem könnyű feladat ellátására, és akinek a személye a kiadó kollektívája számára is garancia lenne...

Engedtessék meg, hogy emlékeztessem a kiadói főigazgatót arra, hogy az Állami Könyvterjesz-

kilincsre. A gyér leple alatt belépnek Éppen végeznek, a egyik lakója rájuk tót. Egy már nem tolt férfi. Látván, r telenül dühös lesz. az ifjakra. Ők hagyják magukat. öregurat és kezet Valaki éppen akk az emeletről. „Aty Zoli bácsit!" — ki fon után nyúl. Vo ugrik, hogy rend történt, járőrre ak legény tovább h az ember szidta azt nem hagyom! kük. A rendőr is kezésnek ezt a ját, mert rá sem vűen körmöli a vány adatait. E tromfot a hang dol, lehet ezt majd az apám utca nevét emli mor intézmény papa.

A rendőrtize haptákba magát Talán nem

Györgydeák
György

Hétfő, 1986. április 14. Magyar Nemzet

A Magyar Nemzet Galériája

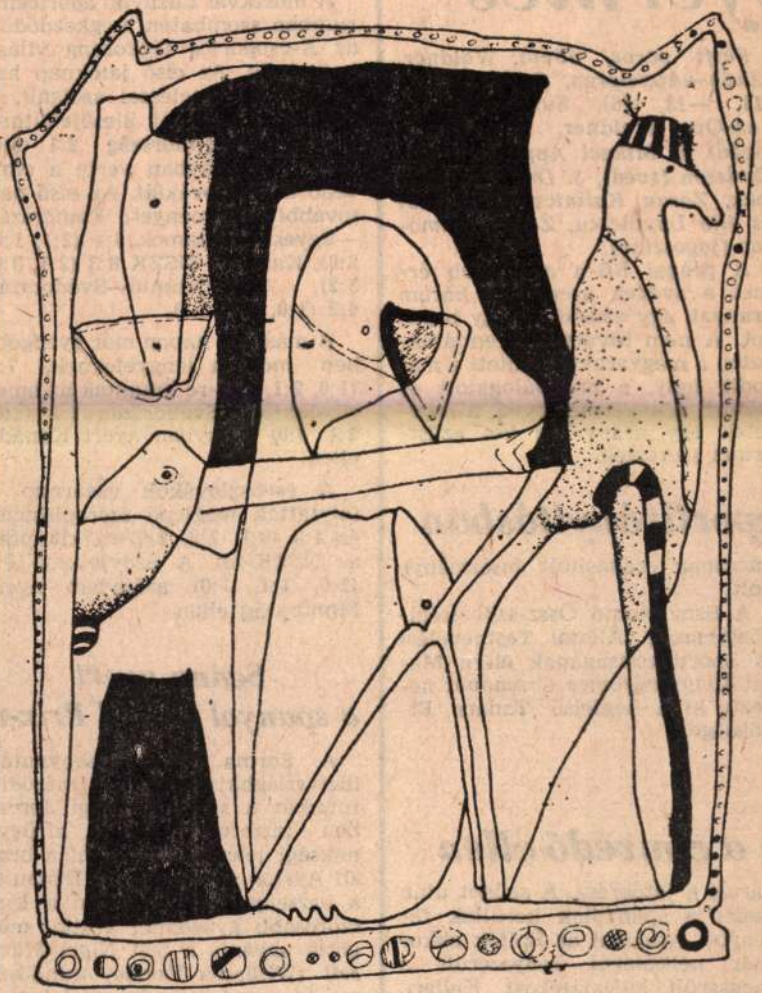

Györgydeák György: Egy a jelszó, vagy kettő, vagy három

Batorfi aranyerme révén, a szovjetek egy arany- és két ezüstérmet szereztek.

sportirányításban

nácsának szakosított intézménye volt.

A Szovjetunió Össz-szövetségi-köztársasági Állami Testnevelési és Sportbizottságának élére Marat *Vlagyimirovics Gramovot* nevezte ki a Legfelső Tanács Elnöksége.

m a címvédő ellen

zárult a játékrész. A szünet után ismét a spanyolok kerültek fölénybe, ráadásul az Építők ekkor már nélkülözni kényszerült a megsérült kulcsjátékost, *Kellert*. A megtorpanás gyorsan éreztette hatását, a Barcelona ismét háromgólos előnyre tett szert. Ezt követően a válogatott *Gyurka* és *Horváth* alaposan feljavult, a veszprémiek 26—22-re, tehát négy góllal is vezettek. A végére csök-

rikaiaktól. Svédország 4:1 (2:0 2:1, 0:0) arányban nyert Kanada ellen.

A csehszlovákok vasárnap is folytatták meglepő szereplésüket és 4:3 (0:1, 2:2, 2:0)-ra kikaptak az NSZK-tól. A Szovjetunió 4:1 (2:0, 1:1, 1:0) arányban nyert Finnország ellen.

Senna nyert a spanyol Grand Prix-n

A Forma 1-es versenyautók idei világbajnokságának második futamát a spanyolországi Jerez ben tartották meg. A hírügynökségi jelentések szedint a brazil Ayrton *Senna* (Lotus Renault) a versenyek történetében a legszorosabb győzelmet aratta, mögötte ugyanis a brit Nigel *Mansell* (Williams Honda) mindössze 14 ezred másodperccel lemaradva haladt át a célvonalon. A harmadik a tavalyi világbajnok Alain *Prost* (McLaren Porsche) lett.

Két futam után a Forma 1-es világbajnokság pontversenyében

Györgydeák György

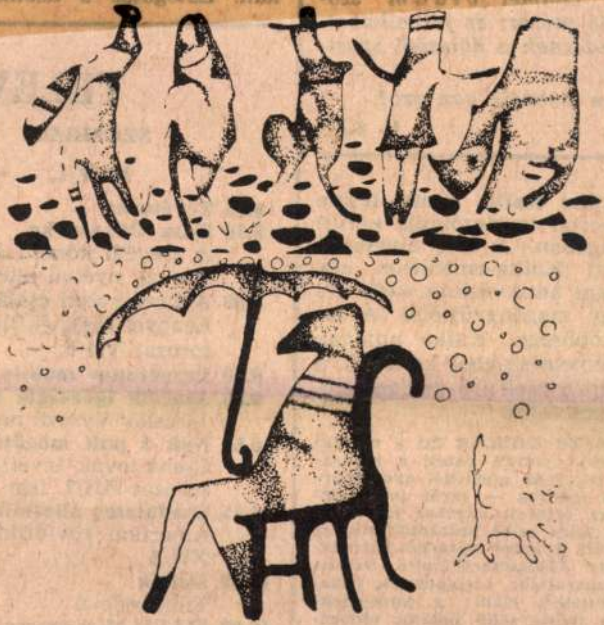

Györgydeák György rajza

Magyar

ta van az Egyesült Államokban.

16.10 Módi '86

Györgydeak György

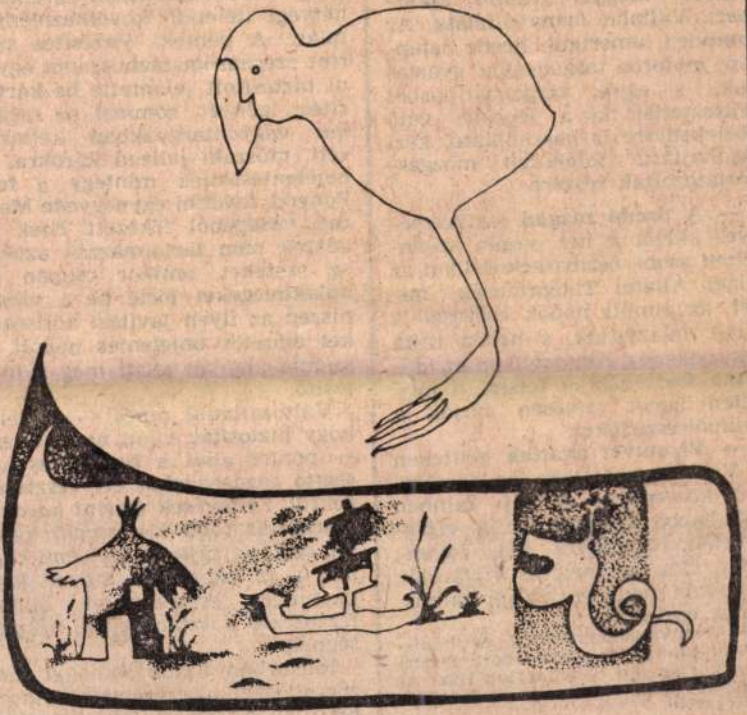

Györgydeák György rajza

házba kötötték be a vízvezetéket, ezenkívül két, egyenként száz köbméteres víztárolót, vasbeton medencét és három közkutat építettek.

— **A társadalompolitikai és honismereti klubok** 2. nyári tábora Fehérgyarmat helyett Kunfehértón lesz! Az időpont (aug. 15—22.) és a program változatlan.

— **HALÁLOZÁS:** Ezúton tudatjuk, hogy **Magirius Gyula** gyémántokleveles gépészmérnök, a Gépipari Tudományos Egyesület alapító tagja, a volt Ganz Vagongyár

ezernél is több kistermelő kertjét, szőlőjét sújtotta az elemi csapás, s az intenzíven művelt kisparcellák terméskiesése aligha tekinthető pusztán egyéni veszteségnek.

Időközben újabb somogyi mezőgazdasági nagyüzemek iratkoztak fel a károsultak listájára, így számuk huszonkettőre, az előzetesen becsült kárösszeg — az első jelentésekben szereplő 350 millióval szemben — 380 millió forintra módosult.

GYÖRGYDEÄK György

BALOGH Attila: Narancsgaléria : Györgydeák Györg
= Magyar Narancs, III.évf.25.sz.1991.dec18.
21.p.és ill.

die Königswürde. Der Vergleich mit Arduin ist gleichwohl verfänglich genug und Thietmar eher unbedacht in die Feder geflossen. Jeder explizite Hinweis auf Boleslaws Königswürde müßte nicht nur erläutern, wie der polnische Herzog seine Krone erlangt habe — was dem Bischof ebenso zuwider sein muß wie seinem eigenen Herrscher —; Thietmar gösse vor allem Wasser auf die Mühlen der Opposition, wovor auch im 11. Jahrhundert ein Politiker zurückscheut. Jegliche Erinnerung an eine Kronen-Verleihung durch Otto III. hätte ja Legitimität von Boleslaws Widerstand gegen Heinrich II. zu konstatieren und der Gefahr eines slawischen Großreiches an der sächsischen Ostgrenze bedenklich Vorschub geleistet. Die Anerkennung eines „Königs" Boleslaw ließ bedrohliche Rückwirkungen auf einen mit diesem verbündeten Adel im Grenzgebiet des Reiches erwarten. So unterdrückt Thietmar peinlich jeden expliziten Hinweis auf eine Krönung. Der Merseburger scheint gleichwohl — nicht mehr, aber auch nicht weniger läßt sich seinen beiläufigen Andeutungen entnehmen — einen durch den jugendlichen Kaiser begründeten Anspruch Boleslaws auf Königtum und Unabhängigkeit zu kennen und sich an der erwähnten Stelle

42 Chron. V, 10 S. 232, 23ff.

43 Vgl. aber SCHLESINGER, in: BEUMANN, SCHLESINGER, Urkundenstudien, S. 224 Anm. 293 (= ders., Mitteldeutsche Aufsätze, S. 385); doch vermengt er unzulässig die *Misnenses* und ihre „Einladung" an Boleslaw Chrobry (Thietmar, Chron. V, 9 S. 232, 3f.) mit dem Zug sächsischer Adeliger (*nostri* Thietmar, Chron. V, 10 S. 232, 16) zu diesem, um ihm zu huldigen (ebd. Z. 14f.).

44 Thietmar, Chron. VI, 93 S. 384, 31f.

45 Ebd., S. 386, 3.

Regionális kisplasztikai Tárlat,
Zalaegerszeg, 1994

GYÖRGYDEÁK GYÖRGY

képzőművész

8174 Balatonkenese
Bacsó Béla u. 102.

GYÖRGYDEÁK György



1958-ban született Székesfehérváron. Veszprémben érettségizett. Nyomdában montírozóként tevékenykedett, majd a veszprémi állatkert állatgondozója volt. A veszprémi Bakony Múzeumban tíz évig grafikusként dolgozott. Autodidakta. Balatonkenesén él, szabadúszó. Számos címlap és egyéb illusztrációja jelent meg. Önálló kiállításai voltak: Budapest, Veszprém, Kaposvár, Zalaegerszeg, Kecskemét, Dunaújváros, Baja, Kőszeg, Balatonkenese, Wunsiedal, Kaposfüred, valamint csoportos kiállításokon is részt vett. A veszprémi Laczkó Dezső Múzeum őrzi munkáit.

Er wurde 1958 in Székesfehérvár geboren. Er legte in Veszprém sein Abitur ab. Er arbeitete als Monteur in der Druckerei, dann als Tierpfleger im Veszprémer Zoo. Zehn Jahre lang arbeitete er als Graphiker im Veszprémer Bakony Museum. Er ist Autodidakt. Er lebt in Balatonkenese, freischaffend. Zahlreiche Titelblätter und andere Illustrationen erschienen.
Selbstständige Ausstellungen hatte er in: Budapest, Veszprém, Kaposvár, Zalaegerszeg, Kecskemét, Dunaújváros, Baja, Kőszeg, Balatonkenese, Wunsiedal, Kaposfüred. Er nahm auch an Gruppenausstellungen teil. Das Veszprémer Dezső Laczkó Museum bewahrt seine Arbeiten auf.

Born in Székesfehérvár, 1958. Graduated from secondary school in Veszprém. Worked as a mounter at a printing office, then as a tender at Veszprém Zoo. Worked as a graphic artist at Bakony Museum for ten years. Autodidact. Lives in Balatonkenese, free-lance. Designed a number of front-page and other illustrations.
One-man exhibitions: Budapest, Veszprém, Kaposvár, Zalaegerszeg, Kecskemét, Dunaújváros, Baja, Kőszeg, Balatonkenese, Wunsiedal, Kaposfüred. Participant in several group exhibitions. His works of art are exhibited at Laczkó Dezső Museum in Veszprém.

JOSIP GRGEVĆIĆ

szobrászművész

Varaždin, Optujska 1
Horvátország

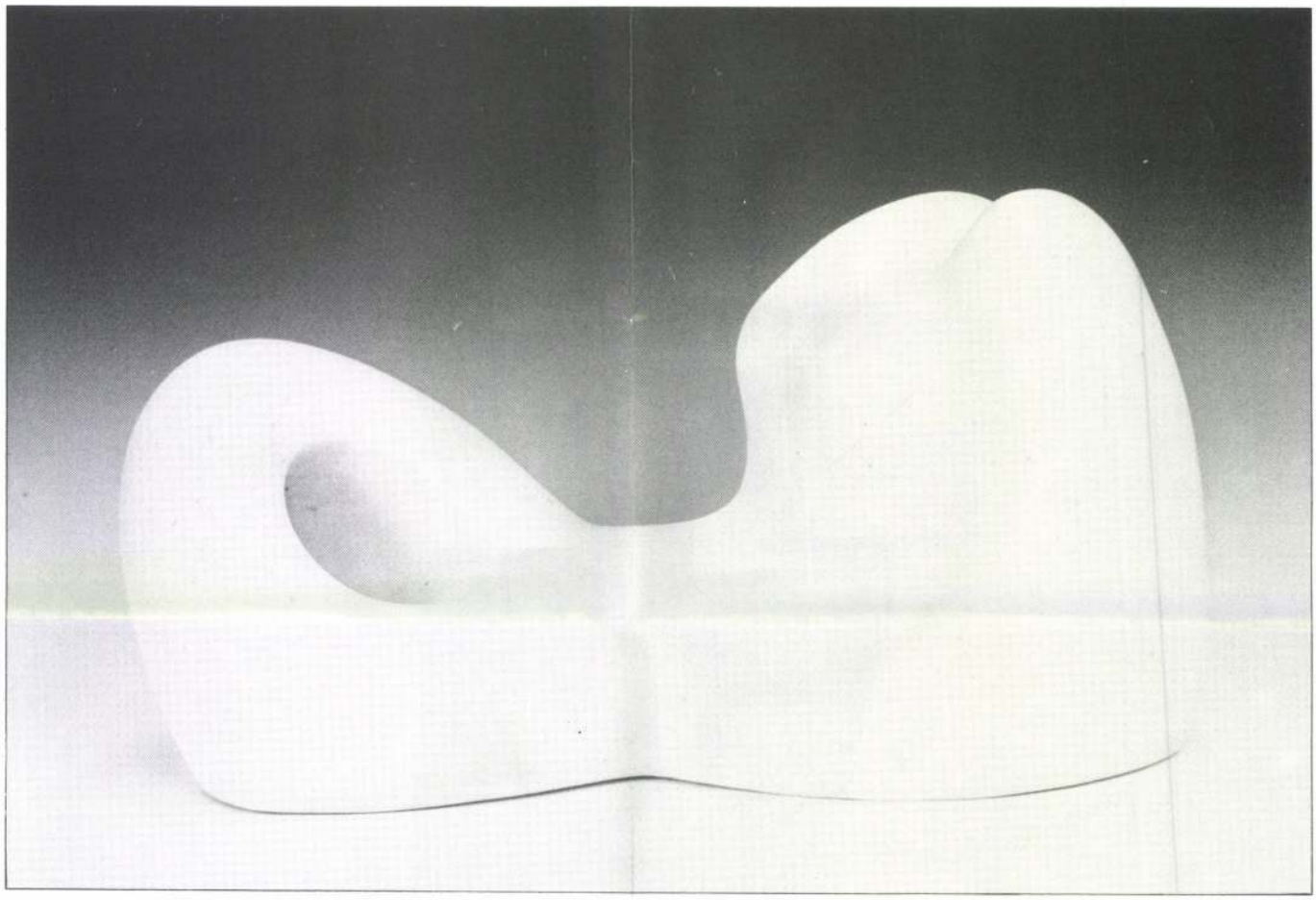

Született 1938. augusztus 26. Jelsán. A Szépművészeti Akadémián Zágrábban diplomázott 1964-ben, Frano Kršinić osztályán. 1966—68-ban Németországban tanulmányozza a kő és a fa restaurálásának technológiáját. Zágrábban 1979-ben fejezi be tanulmányait a monumentális plasztikáról. A zágrábi Bölcsészeti Egyetem Pedagógiai Osztályának rendkívüli tanára Csáktornyán. 25 köztéri alkotása van.
Önálló kiállításai: Stari grad 1964, Hvar 1965, Varaždin 1965, 1982, 1985, San Galen 1982, Čakovec 1983.

Er wurde am 26. August 1938 in Jelsán geboren. 1964 bekam er sein Diplom an der Zagreber Akademie für Bildende Künste, als Schüler Frano Kršinić. Von 1966 bis 1968 studierte er in Deutschland die Technologie der Stein- und Holzrestaurierung. 1979 beendete er sein Studium über die monumentale Plastik in Zagreb. Er ist auserordentlicher Lehrer des pädagogischen Lehrstuhls der Zagreber philosophischen Universität in Csáktornyán. 25 seiner Werke sind auf öffentlichen Plätzen aufgestellt.
Selbstständige Ausstellungen: Stari grad 1964, Hvar 1965, Varaždin 1965, 1982, 1985, San Galen 1982, Čakovec 1983.

Born in Jelsa, 26th August 1938.
Graduated from Academy of Fine Arts in Zagrab in 1964, student of Frano Kršinić. 1966—68: sudied the technology of wood and stone restoration in Germany. Finished his studies on monumental plastics in Zagrab in 1979. Teacher at the Department of Pedagogy (Čakovec) of University of Liberal Arts in Zagrab.
Has 25 public place sculptures. One-man exhibitions: Stari grad 1964, Hvar 1965, Varazdin 1965, 1982, 1985, San Galen 1982, Čakovec 1983.

GYÖRGYDEÁK GYÖRGY



György Györgydeák, graphic artist
8174 Balatonkenese, Bacsó Béla u. 102.
Telephone: +36 88 381-209

Born in Székesfehérvár, 1958. Took his final exams in Veszprém. He worked in the Printing House as an Assembler. He was then a keeper in Veszprém Zoo. He worked at the Bakony Museum in Veszprém for 10 years as a graphic artist. Self-taught, now a freelance artist, he lives in Balatonkenese.

Györgydeák György, grafikus
8174 Balatonkenese, Bacsó Béla út 102.
T: 88-381 209

1958-ban született Székesfehérváron. Veszprémben érettségizett. Nyomdában montírozóként tevékenykedett, majd a veszprémi állatkert állatgondozója volt. A veszprémi Bakony Múzeumban tíz évig grafikusaként dolgozott. Autodidakta. Balatonkenesén él. Szabadúszó.

Egyéni kiállításai:

1982. Budapest, Dési Hubert Képzőművészkör
1984. Veszprém, Lányomnak piros határvonalakról mesélek, Fiatal Művészek Stúdiója
1985. Kaposvár, Álarc, Szabadidő Központ
1986. Zalaegerszeg, Na ne nyúlj a talicskámhoz, Művelődési Központ
1986. Veszprém, Bakonyi Múzeum
1988. Kecskemét, Ifjúsági Ház
1989. Dunaújváros, Mitől döglik a légy, Művelődési Központ
Baja, Asszíszem jáccanak velünk, Vízügyi Labor

1990. Kőszeg, Jurisics Vár
Balatonkenese, A nagy Ha..., Művelődési Ház
Veszprém, Bakonyi Múzeum
1991. Wunsiedal, Polgármesteri Hivatal
1992. Kaposfüred, Galéria

Fontosabb csoportos kiállításai:

1988. Kaposvár, Rippl-Rónai Stúdió, Művelődési Ház
1989. Kőszeg, Rippl-Rónai Stúdió, Művelődési Ház
1992. Veszprém, Rippl-Rónai Stúdió, Csikász Galéria

Saját és illusztrált könyvek:

Szerk: Nyék Sándor: Balatoni népdalok, Veszprém Megyei Tanács, 1982.
Bóna Klára: Hány évig élt matuzsálem? Gondolat, 1989.
Györgydeák György: Történelmi arcképcsarnok, Veszprém, Bakony Múzeum, 1990.
Györgydeák György: Kifestőkönyv, Veszprém, magán-kiadás 1991.
Szerk: Oláh Miklós: Szokatlan szerepben, Veszprém Megyei Önkormányzat, 1991.
Agg Zoltán: Mi lesz veled vármegye? Veszprém Megyei Önkormányzat, 1991.
Györgydeák György: Hajó, színes katalógus, 1994. (32 oldal)
Géczi János-Györgydeák György: Fegyverengedély (216 veszprémi illusztrált novella és útikalauz), Pesti Szalon Könyvkiadó, Budapest, 1994.

Címlap:

Thiery Árpád: Freitagék, Magvető, 1983.
Jávor Ottó: Matematika tanár elhallgatása, Magvető, 1983.
Mocsár Gábor: Faházikók, Szépirodalmi, 1987.
Remenyik Zsigmond: Amerikai ballada, Magvető, 1986.
Hodosi József: Cigánymózes, Szépirodalmi, 1987.
Varannai Aurél: Toll és bilincs, Gondolat, 1989.
Szathmári Sándor: Hiába, Szépirodalmi, 1991.
Bánfalvy Csaba: Szebb időkre várva, MTA, 1994.

Teljes lapszám illusztrációja:

Élet és Irodalom, 1988. július 29.
Élet és Irodalom, 1990. június 29.
Magyar Narancs, 1991. december 18.
Magyar Hírlap - Ahogy tetszik, 1991. július 20.
Phralipe, 1992/4., 1993/2.
Magyar Napló - Völgyfutár, 1992. július 15-20.
Magyar Napló, 1992. május 15.
Magyar Napló, 1994. április 27.

Köztéri munkák:

1992. Balatonkenese, Strandkerítés
1993. Veszprém Vár ucca 17. toalett

Közgyűjteményben található munkái:

1990. Veszprém, Laczkó Dezső Múzeum; Mikor keskeny volt az asztal, vegyes technika, (60 x 45)
1990. Veszprém, Laczkó Dezső Múzeum; Haj van a vajban, színezett papírnyomat, (30 x 21)
1991. Veszprém, Laczkó Dezső Múzeum; Világ proletárjai egyesüljetek, vegyes technika, (50 x 30)
1991. Veszprém, Laczkó Dezső Múzeum; Tél volt, tél van, tél lesz, tus, (20 x 25)

Díjak:

1990. XXV. Veszprémi Nyári Tárlat
Veszprémi Tavaszi Tárlat
1992. Közép-kelet Európai Képeslap, Kaposvár
1993. Veszprémi Tavaszi Tárlat

Tagság:

1990. Veszprémi Művész Céh

Irodalom:

Csiki László: Bemutatjuk Gy. Gy. rajzait, Élet és Irodalom 1988.
Gopcsa Katalin: Kiállításmegnyitó, előszó, 1991.
Csiki László: Györgydeák György - Groteszk, Kaposvár, 1991.
Balogh Attila: Narancs Galéria, Magyar narancs, 1991.
Csiki László: Kiállításmegnyitó, Magyar Napló, 1992.
Géczi János: györgydeák, Árgus, 1993/5.
Ladányi István: Hermész bárkája, (katalógus előszó) Veszprém, 1994.

GYÖRGYDEÁK GYÖRGY



Love matt kötöttem, vegyes technika (fa, papír, CMC, tempera, tus, walkid, léc, plextol, deszka, színes ceruza, anilin), 19 x 45 cm, 1982.

I tied my love matt, mixed technique (wood, paper, CMC, tempera, indian ink, walkid, board, plextol, coloured crayon, aniline, 19 x 45, 1982

GYÖRGYDEÁK György graf.

Veszprémi Művész Céh, 1994

40 év

Györgydeák György születésnapi kiállítása Balatonkenesén

Györgydeák György Isten kegyeltje. Abban a közegben érett férfivá és művésszé, amelyikbe beleszületett. Ahol első botladozó lépteit megtette hazafelé menet a falusi kocsmából, ahol mindenki az apja fiaként ismerte meg, és emlékezik meg róla ma is. Ahol egyszerre és egymás mellé rendelve ismerte és élte meg a szellem, a szerelem és a horgászat örömeit. Ahol olyan emberek veszik körül, akik úgy gondolták, a fiatal felnőttkor első születésnapján egymás értékeinek tisztelgő alkalmazott és gyűjteményes kiállítások megrendezésével erősítik meg összetartozásuk érzetét, és örvendeztetik meg Kenese művészetét és magukat.

Az „alkalmazott" műveket tartalmazó kiállítás gondolata olyan szép, mint egy új ceremóniával megerősített eljegyzés vagy házasság vagy az egykor tudattalanul megélt megkeresztelést tudatosító alámerítkezés naivitása, csak itt a naivitásból következő élményhomályok elmaradnak: Kenese azzal erősíti meg a művészével kötött korábbi szövetséget, hogy – az önkormányzati vezetők szándékai szerint – a művész által megálmodott, új képben ismeri fel újra önmagát. Magyarul: a helység cégtábláinak megteremtésére és szabad egységesítésére kérték fel Györgydeákot. Mint egy bumfordiságában bájos s épp ezáltal éteri tisztaságú, dunántúli Tesz-Vesz-Város eligazító tábláinak héroszai jelennek meg az egyes mesterségeket és intézményeket megjelenítő figurák a képeken. A hely szellemét képviselik. Azt az érzetet, hogy a helynek van szelleme, és van olyan tehetséges szülötte is, aki ezt a szellemiséget a többiek lelkébe visszarakja, visszaépíti. Isteni érzés lehet „helyi művésznek", egy adott közösség látás- és fogalmi kultúráját koordináló, emelkedett tudatú szolgájának lenni.

Balatonkenesét már most is megszépítik Györgydeák György köztéri művei. Nem beszélve a Pilinszky Jánosról, Kenese nagy szülöttjéről elnevezett általános iskola előcsarnokának falán látható honfoglalási tablóról, amelynek képei olyan méltóságteljes és bensőséges viszonyról tanúskodnak azokhoz a gyökerekhez, amelyek „nagy szavakkal" kultúrához és etnikumhoz kötik az embert, mint amilyen melegség árad egy öreg, balatonfelvidéki házaspár szeméből, amint öreg szőlőhegyük termését nézik.

Ami Györgydeák – egyik gyermekének elszólását a címekkel műfaji kategóriává emelő – *Bübü* elnevezésű, szürreális vagy parasztdada képzőművészeti műveit illeti, egyáltalán nem Réz Jeromosra, alias Bübütére, a szenilis és önalázó gügyörészés megleckéztetőjére emlékeztetnek, hanem *Übü királyra* és a Jarry által köré álmodott világ alakjaira. Györgydeák mint kézműves Bübü király, nyers erővel és szilaj kedvvel formázza meg a legkoncentráltabb közös karaktert a bübüfigurákba épített anyagok és talált tárgyak, alkotóelemek, valamint a mindezek egymásba építésével megteremtődő személyiségek között. Nincs keménykedő parasztromantika, de nincs önalázó és alpári bunkóskodás sem ebben a világban és a világot léteztető figurákban. Ugyanakkor, és innen a rokonság Jarryval, a dolgok, jelenségek és összefüggések természetét kegyetlen – mert lényegretörő – és kendőzetlen tisztánlátással mutatja fel. Györgydeák olyan földi utasként csinál művészetet, mint aki előző életében paraszt volt. Akkori szemlélődő lustaságával és a bájosan vállalt dionüszoszi örömök élvezése révén jutott annak a bölcsességnek és tárgyszerűségnek a birtokába, amelynek köszönhetően ilyen műveket alkothat.

Györgydeák teremtő művész. A világot benépesítő lelkeknek kell képessé válniuk arra, hogy ábrázolják, azaz visszakeressék önmagukban az általa életbe küldött lényeket, és nem azoktól kell várnunk a valósnak hitt világ jelenségeinek illusztrálását vagy magyarázatát. Ugyanakkor nem absztrakt művész. Az általa kreált figurák föld- és vízközelisége evidens. Életük és az életfilozófia, amely által élnek, olyan egyszerű, mint Übü papa igazsága: „ha nem volna Lengyelország, lengyelek sem volnának!"

Antal István

És 1998 ápr. 24. 18. p.

PANNON

JazzÉs

sszikus

megfelelőjének, az angol kürtnek sajátosan lágy, nazális hangja szól, átvezetve bennünket a bőgő gyönyörűen szólisztikus dallamának visszatérésére. A második tétel angol keringője stilizált táncként van jelen, így a tételek közös tárgya – a *Villa Negra* zenekari szvit formáját ölti magára. El lehetne azon gondolkodni, hogy milyen érdekes dolog elfeledett társastánc zenét játszani (ha nem is a táncolhatóság szándékával) akkor, amikor a párok tánc gyanánt egymástól eltávolodva, a szőnyegporolás felhangosított ritmusára tornagyakorlatokat végeznek, de nem érdemes. Ez a zene nem állít semmit, csupán szórakoztatni akar, megmutatva a formagazdagság élményét, és némi öniróniával felidézni kicsit a régi emlékeket.

A formáció nevében a zenekari megnevezés helyett „kollektíva" szerepel, ami arra utal, hogy senki nem élvez prioritást a másikkal szemben. És tényleg. A főtémát legalább egyszer mindenki kibonthatja, aztán továbbadja másnak. Grencsó István, mint zenekarvezető és komponista nyugodtan az előtérbe helyezkedhetne, de ő intelligens mértéktartással – az egyébként kiváló – hangszertudását a zene szolgálatába állítja. Nyugodt szívvel írom le, hogy az utóbbi idők – amúgy igen szűkös – magyar jazztermésének legjobb anyagáról van szó, azonban félő, hogy a rendkívül alacsony megjelenési példányszám miatt nem lehet az, aminek lennie kéne.

(Grencsó Big Collective: Villa Negra – FONÓ Records, 1997)

Honorárium

A márciusi számainkban megjelent írásokért járó honoráriumok kifizetése április 28-29-én lesz a szerkesz[illegible]
(VIII. [illegible]

GÁTI PÉTER:

Színház

Vihogások és sikolyok

Többet vihogunk, mint kellene. Betegség. Szeretnénk így is egymás tudtára adni, hogy értjük a másikat, ismerjük a dörgést, tudjuk, mitől döglik a légy, félszavakból is. A megvihogott darab címe *És* (ha akar, az újság most pironkodva magára ismerhet), az alcíme valamivel bonyolultabb: *egy forradalom hamis története a színház tükrében, vagy fordítva.* Előadja az *Utolsó Vonal* a Szkéné Színházban. Nem kidobott pénz, nem elpocsékolt idő.

Felhőfi-Kiss László elég jó és egységes darabot eszkábált össze Lorcából és Shakespeare-ből. Önmagában ez még nem lenne teljesítmény, a két Lorcát, a *Közönség*et és a *Címtelen színdarab*ot azok is ugyanannak a drámának hitték, akiknek Lorca fölolvasta a kéziratot, mindkettő színházban játszódik, és mindkét darab színházában Shakespeare-t próbálnak: az egyikben a *Romeó és Júliát*, a másikban a *Szentivánéji álmot*. Felhőfi-Kiss László darabjában a *III. Richárd*ot. Keményebb világot élünk. Illetve nem is mi éljük, hanem a szereplők a régi öltönyeikben, nyikorgó cipőjükben, lövöldöző országukban.

Betörjön-e az élet, a húgyszagú, vérfoltos, zsíroshajú valóság a színházba, vagy maradjon szépen odakint. A kérdés látszólag nem is kérdés, hát persze, jöjjön, két lábunkkal a földön, fejünkkel a csillagok között érdemes csak művészetet csinálni. Mintha ez lenne a darab tanulságnak elég lapos tanulsága is, a rideg világ betör, fegyvert ránt, asztalok borulnak, a fél társulat golyótól találva lehanyatlik, a színpadon pedig a társulat besúgója – egy percre most lépjünk ki a darabból: valóban jelentékeny színészi teljes[illegible] és drámairodalom. Csakhogy az élet itt éppen 1936 és Spanyolország, vagy ha a forradalmak valóban örökkévalók, hát legyen a nagybetűs forradalom, de valami, ami nálunk éppen nem aktuális. Ravasz darab.

A ravaszság ellenére nyögvenyelős a kezdés. Jó arcú férfi beszélget szép lábú nővel (mivel a társulat nem adott meg részletes szereposztást, azt hiszem helyes, ha tiszteletben tartom a névtitkosítási szándékot), mindketten olyanok, mint a hivatalos színészek, csak valamivel rosszabbak. De jönnek lassan a többiek, és rendeződnek a sorok. Sok van a társulatban. A copfos lány hozza a romlatlan ifjúsági flegmáját, a kopaszodó fiú a pislogását, a brillantinos a tétovaságát és bizonytalanságát, a hosszú hajú a feltűnő tehetségét. Igazi emberek vérrel és esendőséggel teli, és ettől válik csakugyan ravasszá a darab. Mert ott van az élet a színpadon, de nem a lábszagú és nem is a gyilkos, csak a kicsike, hétköznapian kegyetlen valóság. A darabban föltett kérdésre az előadás válaszol.

Ezért is mondom, hogy közönségként túlvihogjuk a darabot. Viccet vélünk ott is, ahol nincs. Mondok egy példát. Két férfi beszélget. Egyikük azt mondja, hogy a luk a férfiember kudarca, gyalázata. A másik szerint a luk a végső menedék. Egyik erre azt mondja, nem ugyanarról a lukról beszélünk. Nyihaha, nyerít a közönség, pedig ez nem vicc. A Lorca darabban a segglyukról, Felhőfi-Kissnél a hüvelynyílásról szólnak. Miért kell folyton vihogni, ha valamit nem értünk?

(És... avagy egy forradalom hamis története a színház tükrében

Német irodalmi babérok

Grass Nobel-díjas

■ MTI–T. G.

Stockholmban a svéd akadémia tegnap *Günther Grass* német írónak ítélte oda az ez évi irodalmi Nobel-díjat. Grass a hír hallatán „büszkeségét és meghatottságát" hangoztatta. Az író a nap folyamán sajtóértekezletet tartott lübecki irodájában, hogy részletesebben fejtse ki gondolatait a kitüntetés alkalmából – írja a Reuters.

Az 1927-ben született szerző – akit nemegyszer a „német lelkiismeret írójaként" is aposztrofáltak – 1959-ben robbant be a német irodalmi köztudatba, a Bádogdob című könyvével. A regény egy nagy sikerű trilógia első darabja volt (Katz und Maus, 1961, Hundejahre, 1963), története 1933 és 1945 között játszódik. Günter Grass így elsőként fordult a Harmadik Birodalom Németországának sokáig tabunak számító témájához. Külön öröme a német olvasóközönségnek, hogy a szerző idén megjelent Századom (Mein Jahrhundert, Steidl Verlag) című önéletrajzi ihletésű munkájának hazai sikere után a Nobel-díjjal végképp helyet foglal az irodalom halhatatlanjainak csarnokában.

Az akadémia indoklása szerint azért adták Günter Grassnak a díjat, mert a német író fanyar, groteszk történeteivel a történelem elfeledett oldalát mutatja be. Első regényével, a Bádogdobbal kapcsolatban az akadémiai nyilatkozatban kifejtik: „Itt hatalmas feladattal sikerült megbirkóznia. Azzal, hogy a történelmet a megtagadottak és elfeledettek felidézésével tudta áttekinteni; az áldozatokéval és a vesztesekével, azoknak a hazugságoknak a felidézésével, amelyeket az emberek el akartak felejteni, mert egykor elhitték őket."

RÖVIDEN

Bátai és Györdeák tárlata

■ P. SZABÓ ERNŐ

Csak könnyedén – ezt a címet adta egyik munkájának *Györdeák György*, nem kevés iróniával utalva arra a helyzetre, amelyben a XX. század végének alkotója dolgozik. A művészet válságos évtizedeket él át világszerte, s különösen Kelet-Európában, ahol a provincializmus, a hivatalos művészpolitika és a minden áron való divatkövetés Bermuda-háromszögébe érkező fiatal alkotók ugyanolyan könnyen tűnhettek, tűnnek el néhány éves próbálkozás után, mint a magányos hajók az óceán titkos szögleteiben. A kitartó és következetes munka azonban – bizonyítja a két alkotó közös kiállítása a Veszprémi Egyetemen – éppenséggel megtartóerőt jelenthet azok számára, akik a művészeti élet központjaitól távolabb dolgoznak, mint a Veszprémben született, de ma Kaposvárott, illetve Balatonkenesén élő *Bátai Sándor* (1955–) és Györdeák György (1961–). Györdeák György több mint tizenöt éve publikál rajzokat, grafikákat folyóiratokban, lapokban, illusztrálja különböző kiadók könyveit. Mindketten kifejezetten egyszemélyes műfajt hoztak létre, noha olyan tárgyakból, anyagokból, motívumokból indulnak ki, amelyek a történelem, a kultúrtörténet, művészet évszázadokon át fölhalmozott kollektív kincséből, vagy éppen hordalékából származnak. Bátai elsősorban régi sírkövekről, építészeti tagozatokról készített öntvényekből indul ki, ezeket fordítja át merített papírból készített, az eredetiről pozitív képet adó domborművekké.

ADÁSVÉTEL

- Optima írógép mechanikus, gyöngybetűs; Singer varrógép, elektromos hőkályha, poszterek eladók. Tel.: 388-7596.
- Nemesszőrméből női bundák szűcsüzletem felszámolása miatt fél áron eladók. Tel.: 303-9151, napközben.
- Eladó: MTL-3 típusú Praktika fényképezőgép, Philips lábmasszírozómedence, számzáras aktatáska. Tel.: 353-3707.
- W–250-1 k Junkers cirkó jó állapotban eladó. Tel.: 319-9677..
- Gárdonyi Géza: Göre Gábor bíró úr könyvei I–X. eladók. Telefon: 06-46/315-114.
- Kétszárnyú, zárt, lemez garázsajtó és romhányi csempéből készült nagyméretű bontott cserépkályha eladó. Ár: 10 000, 15 000 Ft. Tel.: 233-3476.
- Századelőről, orfeumból származó bélyeges Thonet, cilindertartós zsöllyeszék, kárpitozásra szoruló, színházi relikvia gyűjtőnek, 2 db, eladó. Tel.: 06-34/450-053, este.
- Bélyeggyűjteményeket, régi képeslapokat, levélzárókat, reklámnyomtatványokat, levélborítékokat állandóan vásárolunk. Érd.: Budapest VIII., Szentkirályi u. 6. Telefon: 267-2494.

ALBÉRLET

- Keresünk csendes, jó levegőjű, budai hegyvidéki nyugdíjasházban, apartmanházban később továbbadható, visszaadható, egy-másfél szobás, közp. fűtéses lakást rokonunknak. Tel.: 283-0853.
- Rózsadombi, 4 lakásos társasházban egyik lakás hosszú távra kiadó. Teljesen felújított berendezés-felszerelés. Garázs igény szerint. Telefon: 326-5642.

ÁLLÁS

- Délnémet értelmiségi házaspár megbízható, gyermekszerető nevelőnőt keres 1-2 éves gyermekek mellé. Fizetés 100 000 Ft + ellátás, szállás, autó, nyaralás, buszjegy, nyelviskola. Tel.: 06-30/927-0463.

ÁLLAT

- Gyönyörű perzsa kiscicák különböző színekben eladók. Törzskönyvvel, oltva. Telefon: 06-94/322-027, Gáspár Antalné.
- Ajándékba adnánk gazdája betegsége miatt egy 2 éves, erdélyikopókeverék, játékos kan kutyát. Tel.: 356-8202.
- 10 hetes fekete Mastino Napoletano eladó. Telefon: 06-23/336-310. (B044794)

INGATLAN

- Gödöllő legjobb részén igényesnek szuperpanorámás családi ház, 5 szoba, beépített konyha étkezővel, 2 fürdőszoba, közp. fűtés, borospince, borozó, gyümölcsös és egy összkomfortos vendégház, garázs. Van hely uszodának, teniszpályának a 3546 nm telken. Ár: 39 millió Ft. Tel.: 06-28/418-922.
- Nógrád megyei községben kúriaszerű lakóház 3 ha területtel eladó. Az ingatlan része 120 nm melléképület és fél ha parkosított terület. Érdeklődés esetén 23 ha termőföld is eladó. Érdeklődni: 32/454-137 telefonon, 17-20 óráig.
- Kőszegi hegységben, Szabó-hegyen eladó 670 nm-es saroktelek (az utcában összközmű, előtte nyilvános telefon, sífelvonó 10 percre) 2250 Ft/nm-es áron. Érdeklődni a 06-60/371-370.
- XII., Rubin Szállónál csendes mellékutcában sorházban 2 szintes, 110 nm-es új lakás, két fürdőszobával, saját kerttel, gépkocsibeálló helyekkel, 95%-os műszaki készültséggel, 31 M Ft-ért eladó. Érdeklődni munkaidőben, Tasnádiné, 267-9845.
- Miskolctól 5 km-re összkomfortos sorházi ingatlan eladó. 5 szoba, 2 fürdőszoba, amerikai konyha, garázs. Igény szerint + garázs. Ár: 7 M Ft + 0,8 M Ft. Telefon: 06-30/943-7325.
- Zuglóban másfél szobás családi ház (plusz egy szoba a szuterénben) terasszal, garázzsal, bővíthetően, parkosított, 165 n.-öles telken, 13 M Ft irányáron eladó. Telefon: 06-30/962-0402.
- Keszthely kertvárosban, a Tomaji soron 2x1 ha ingatlan ép. eng.-lyel eladó. Víz, villany, gáz, telefon helyben. Biztos befektetés. Cím: 8600 Siófok, Sió u. 21. 4/29.
- Lakókonténerre cserélnék a Börzsöny lábánál vagy a Cserhátban lévő telket. Tel.: 06-27/383-235.
- Tahiban 200 n.-öl kertes családi ház eladó. Irányár: 16 M Ft. Tel.: 06-26/385-332, 14–19 óráig.
- Pest megye területén lévő, különböző ágazathoz tartozó termőföldjeimet betegségem miatt gazdálkodást szerető és értő szakembernek használatba adnám. Megállapodás telefonos kapcsolatfelvétel utáni személyes megbeszélésen. Cím: 1172 Bp., Tizenkettedik u. 14. Tel.: 258-0796.
- Segítünk ingatlanának eladásában. Telefon: 302-3222.

JÁRMŰ

- Samarát, Wartburgot 1,3-at vennék. Tel.: 06-20/958-6160. (B043447)

GYÖRGYDEÁK GYÖRGY

s.t.: Györgydeák György. - Magyar Hirlap, 24.évf.169. sz. 1991. július 2o. - melléklet 3.p. és ill.

MOK

Györgyei Illésné, Tápió-Györgye

Új tagok a M. Ipm. Társ. Magyar Iparművészet, 19o1. 291. l.

Györgyei Zsuzsa, [iparművész?] MDh

Új formájú tálától a körönség idegenkedik.

Nem rendelték.

Kőbányai György: Fára mászik a spenótzöld vadász 2.l.

ESTI HIRLAP

Bp. 1961. febr. 26.



Györgyei Zsuzsa: Kávéskészlet

Földmüvelő 1964
jan 1.

-CZ-: Ajyarmüvesek

Györgyei Zsuzsa

tenyésztési iránytechnológiákat tartalmazó tervezetet illetően, megvizsgálta a szocialista munkaverseny fejlettebb formáinak alkalmazását és a mozgalom továbbfejlesztése érdekében javaslatokat tett. Vizsgálta az átlagbérek, a munkatermelékenység alakulását, a szakoktatást, szakmunkásképzést, terjesztette a fejlett és korszerű termelési módszereket. Hasonló témákat vizsgáltak és tárgyaltak meg a megyebizottságok mellett működő ÁG-szakcsoportok is.

A szakosztály 1963. évi munkáját a MEDOSZ elnöksége nevében *dr. Dobi Ferenc*. mb. főtitkár köszönte meg és néhány szakosztálytagnak és szakcsoport-elnöknek *tárgyjutalmakat adott át.* **B. M.**

rás területén dolgoznak. Az eltelt idő alatt valóságos traktoroscsaládok alakultak ki, mint a *Kerkuska, Erdei, Csóri családok.*

Kerkuska Imre — ünnepség közben beszélgettem vele — 25 éves, s először ő jött a családból az *Érdi Gépállomásra.* Maga után hozta apját, betanította, jött utána az öccse, *József*... hárman a családból, de már a legkisebb, az általános iskolás öccse is a nyári szünidőben elsajátította mellette a traktorvezetés tudományát.

Az ünnepi beszéd elhangzása után a járás legjobb traktorosait megjutalmazták.

Az Érdi Gépállomásról *M. Szabó Mihály, Czuczor Gáspár, Oláh Ferenc, Dombai János* és

M.D.K

György Zsuzsa
keramikus

Fehtele-piros-sárga vázáját állitotta
ki.

P. Brestyánszky Ilona: Spármüvészeti aukit és kiállitás Miskolcon

Müvészet, 1963. november - 38 lap.

Gyöngyi Erzsa

Részt vett az I. Országos Kerámia Biennálén Pécsett.

Ipari Művészet, 1968. 5-6. sz. 59. l.

MDK.

György<u>gyey Zsuzsa</u>

Kiállitási hir

Szocialista Müvészetért 1967 aug.

Dear

Szociológia Művészetért 1967 aug.

KALOTASZEGI KRONIKA IV.

Kolozsvár peremén

Györgyfalva mindössze 8 kilométerre van Kolozsvártól, délre. A város legszebb városnegyede, modern blokképületeivel, közintézményeivel a Györgyfalvi negyed nevet viseli, mert a falu felé vezető út mentén terül el. Mégis, azt hiszem, nincs még egy ilyen, a nagyváros közvetlen szomszédjában létező falu, mely annyira megőrizte volna hagyományait, mint Györgyfalva. Pedig léte ezer meg ezer szállal össze van kötve Kolozsvárral.

Úgy gondoltuk, hogy a legkönnyebben Felek felől közelíthetjük meg, hiszen ott fekszik közvetlenül a feleki oldal aljában, öt kilométerre Felek községtől, melyhez közigazgatásilag is tartozik. De magunk meggyőződhettünk, hogy ez az öt kilométer akár ötvennel is felér, mert alig járható mezei út vezet oda, mely olyan meredeken ereszkedik alá, hogy járművel járhatatlan, gyalog is kockázatos vállalkozás nekivágni. A györgyfalviak ritkán vállalkoznak erre, ha valami intéznivalójuk akad a népbanácsnál, rendszerint beautóbuszoznak Kolozsvárra, ami nyolc kilométer, és onnan újabb autóbusszal vagy alkalmi autóval kanyarodnak vissza a kilenc kilométerre fekvő Felekre. Vissza ugyanígy teszik meg a tizenhét kilométeres utat, mely szerencsés esetben is legalább egy napba kerül. Mindezt azonban bonyolítja még az a körülmény, hogy délelőtt kilenc óráig majd minden félórában indul autóbusz Kolozsvárra, de csak a bérleteseknek (naponta sok százan járnak be Kolozsvárra dolgozni). A többi halandónak be kell várnia a bérletesek elvonulását, és csak azután juthat fel az autóbuszra.

De nemcsak a felnőttek járják ezt a feleki „kálváriát", hanem a györgyfalvi román gyerekek is, akiknek nem lévén felső tagozatú iskolájuk, az ötödik osztálytól felfelé Felekre kell járniuk, vagy az erdei utakon (ami esőben, hóban felér egy turista-teljesítménynyel), vagy az említett kerülővel, Kolozsvárón keresztül. Képzelhetjük, milyen szellemi frisseséggel ülnek be az iskolapadba, vagy tanítás után otthon a könyv mellé.

Talán kézenfekvőbb megoldás lett volna a falut Kolozsvárhoz kapcsolni, ahova jó út vezet s a lakosság több mint fele naponta bejár dolgozni.

Az országos pártkonferencia évtizedekre kijelölte az ország és az egész társadalom fejlődési útját, s megkülönböztetett figyelemmel foglalkozott falvaink fejlődésével is. A konferencia dokumentumai szerint tekintetbe kell venni a különböző egységek kialakulásának történelmi körülményeit, társadalmi feltételeit, a jelenlegi realitásokat, s ugyanakkor a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom és a kommunista társadalmi rend eljövendő követelményeit.

A fejlődés perspektívái szerint Györgyfalva a jövőben még szorosabban kötődik majd Kolozsvárhoz, hiszen a fejlődés során a környező kisebb települések lassan-lassan beolvadnak a nagyvárosokba. Ez a folyamat mind Kolozsváron, mind Györgyfalván szinte naponta megfigyelhető. S a györgyfalviak okosan élnek is mindazzal a lehetőséggel, amit a nagyváros közvetlen szomszédsága nyújt nekik.

A férfiak nagy része kolozsvári üzemekben dolgozik. Ahogy ők mondják: „Ritka az olyan kolozsvári gyár, ahol ne dolgozna györgyfalvi". Az asszonyok, leányok valamikor 6—8 évet szolgáltak Kolozsváron, száznál több szegődött el évente, így keresték ki a stafírunguot, ruhát, melyre most is sokat adnak. Ma alig egy-kettő választja ezt a „pályát", aki nem tud bejutni valamely ipari, kereskedelmi vállalathoz, inkább takarítást vállal: mintegy 300—400 asszony jár be rendszeresen Kolozsvárra takarítani, sokan a takarító vállalat alkalmazottai.

Földjeiket sem hagyják műveletlenül. Délután, ahogy hazakerülnek, kezdődik a „második műszak", és sötétedésig dolgoznak a mezőn. Tavaly 28—30 lej volt a munkaegység értéke, a családoknak kiadott földeket mindenki megdolgozta. S a háztájit is. A kolozsvári piacon keresett cikk a györgyfalvi gyümölcs, különösen a körte, s az utóbbi években nagyobb mennyiségben termelnek zöldségféléket is. Kolozsvár lakossága bármennyit felvesz.

A falu művészete

Györgyfalvát sokáig nem számították Kalotaszeghez. Malonyay sem említi, s az anyaggyűjtésből is kimaradt. Később a györgyfalvi magyar viselet alapján a szomszédos Ajtonnal együtt a Nádasmentéhez sorolták. Alapos kutatást nem végeztek Györgyfalván, az ottani népművészet és viselet sajátos vonásaival alig foglalkoztak. Györgyfalvának a múltban szoros kapcsolata volt Kalotaszeg falvaival. Ahogy Kelemen Lajos írja: *„Györgyfalván sok más, a Kalotaszegen is birtokos család mellett a Gyerőffyek a XVIII. sz. első negyedében történt kihalásukig laktak, s XVI. század eleji kúriájuk ma is áll. Ajtonban pedig a középkor második felében a hajdan szintén Kalotaszeghez számított magyarzsombori Somboryak laktak, s frissítették kalotaszegiekkel a falut."*

Ez magyarázza, hogy mind a mai napig Györgyfalván a kalotaszegi viseletnek egy olyan változata maradt fenn, mely formájában, motívumkincsében sokkal inkább a régi, század eleji viselethez hasonlít, mint a mai, túldíszített nádasmenti, s habár rokoni kapcsolatok ma is fűződnek györgyfalviak és nádasmentiek között, s a kolozsvári piacon szinte naponta alkalom kínálkozik a találkozásra, a györgyfalviak semmit nem vettek át a nádasmenti ízlés termékeiből. Amit viseletükben továbbfejlesztettek, a maguk ízlésének és színlátásának megfelelően tették. Női viseletüket az egyszerűbb díszítőelemek használata jellemzi. Főként kézimunkával díszítenek, gyöngyöt csak a pártán használnak. A kék színt kedvelik, melyet finoman variálnak piros, fehér és fekete anyagokkal. Az idősek fekete alapra helyezik a különböző díszítő színeket. A tulipános, piros csizma, melyet Kolozsváron csináltatnak, kötelezően hozzátartozik a fiatalabbak öltözetéhez. A férfi öltözethez az ötvenes évekig hozzátartozott a fehér harisnyanadrág, ez ma is megőrzött néhány vonást a népi jellegből. Ők maguk ruházatukat nem kalotaszeginek, hanem „györgyfalvinak" nevezik.

Gazdag és változatos szőtteskultúrájuk, ugyancsak számos elemét őrzi a régi kalotaszegi szőttes-hagyományoknak, amelyet technikailag is továbbfejlesztettek. Ma számos textilholmit állítanak elő szövéssel, saját használatra, melyek közül jó néhány gazdag díszítésű, művészi érzékkel megszövött darab, valóságos textilművészeti remekmű. Násznagykendők, kosártakaró ruhák, asztalterítők, párnahuzatok és a rúdravalók változatai, melyet a lakás díszítésére használnak. Minden háznál van szövőszék, minden leánynak gazdag kelengyét állítanak elő ezekből a holmikból. Változatos és gazdag a varrottas kultúrájuk is, melyet leginkább ruházatukon, főleg színesen varrott ingeiken láthatunk.

Mindent a maguk gyönyörűségére varrnak, szőnek, eladással nem foglalkoznak. A falu asszonyainak, leányainak ezt a szövő, kézimunkázó készségét, művészi rátermettségét és — bátran mondhatjuk — alkotó fantáziáját nem használja fel senki. Szinte hihetetlen ez Kolozsvár közvetlen közelében, igaz, a főút menti kalotaszegi falvak már „lefölözik" az üzletet. Talán szerencse is, hogy a györgyfalviak nem adták rá a fejüket a kommersz-népművészetre, szőtteseik, kézimunkáik így megtartották hiteles, művészi értéküket.

Sajnos, más veszély fenyegeti a falu évszázados művészetteremtő hagyományát. Az utóbbi két évben valósággal egyik napról a másikra, különösen a fiatalabbak elhagyták viseletüket, és csak ünnepi alkalmakkor öltik fel. Ők maguk azzal magyarázzák: „a városban nem lehet ebben a ruhában járni, kinézik az embert, az üzletekben ki sem szolgálnak. Ha így megyünk be, akármit kérünk, azt mondják: nincs. Felvesszük a városi ruhát, és azzal megyünk Kolozsvárra, itthon aztán újra györgyfalviba öltözünk". — számol be egy menyecske a kérdés gyakorlati megoldásáról. A szép és eredeti népművészetnek az elhalását sietteti egyes tanítónők szocialista művelődéspolitikánkkal teljesen ellentétes nézeteinek érvényesülése is. Szerintük ideje már, hogy a györgyfalviak is levessék a sok „paraszthoz". Helyette divat-

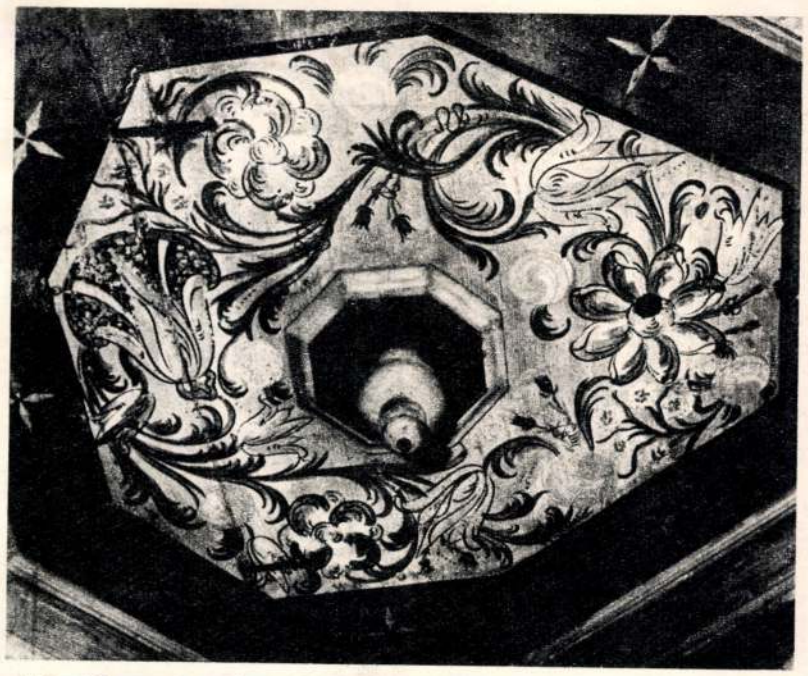

Szószékkorona a györgyfalvi református templomban a XVIII. század közepéről. Készítője id. Umling Lőrinc



Ez maradt meg az egykori XVI. századi Gyerőffy-kúriából, ma az egyik paraszthéz utcai falán látható

GYÖRGYFALVA

pant az évek folyamán, jutott belőle a iaşi-i és a petrozsényi egyetemek múzeumainak is.

Az egykori nagybányai festőiskola

Százados fák, bokrok között, vadregényes kertben áll a régi festőiskola épülete. Kutyák szaladnak elénk, és Agrikola Lídia lakása előtt egy szép sziámi macska ül. Míg elmerengünk a küszöbön, felidézzük magunkban a helyi képtárban látott Iványi-Grünwald Béla-festményt, a Réti Istvánét, valamint a Hollósy Simonét, a Thorma-féle felejthetetlen portrét, Mikola gondterhelt önarcképét, Ziffer Sándor Fürdőzőit, Popp Aurél Fadöntőjét — pici csokor ez az ötven évvel ezelőtti dús termésből, fukar kóstoló!... De lássuk most a hajdani színhelyet. Kik lakják a régi műtermeket.

Recsegő falépcsőn megyünk fel az emeletre, jobb kéz felől Balla József neve olvasható. De nincs idehaza. Thormáné, a mester özvegye, betegeskedik. Bitay Zoltán ajtaja is zárva. Agrikola Lídia viszont otthon van, és ki ismerné nála jobban a festőiskola történetét? A második nemzedékhez tartozik (férjével, Weith László festővel együtt). Még Thorma János korrigált neki, ismerte a három Ferenczyt: Bénit, Noémit és Valért, Ciucurencuékkal festett a kertben, és tanulta a plein airt, s később ő maga is tanított.

Zsúfolt műterem-szobába lépünk, a falakon s a földön töménytelen festmény, a férje csendéletei. Agrikola-munka is akad, két tájkép s egy lilavirágos csendélet — mondják, keveset fest az utóbbi időben. A nagybányai iskola kezdeteiről beszélgetünk, hogyan érkezett meg 1896-ban Hollósy Simon Münchenből festőiskolát alapítani. Hogyan vált valóságos, nemzetközi festőkolóniává e hely,



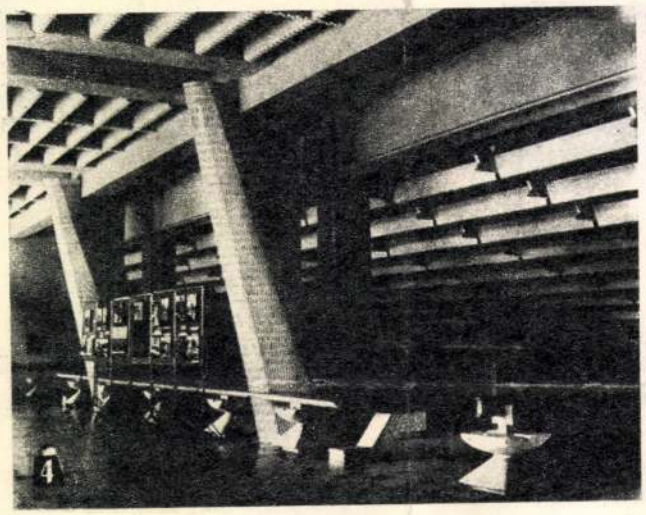

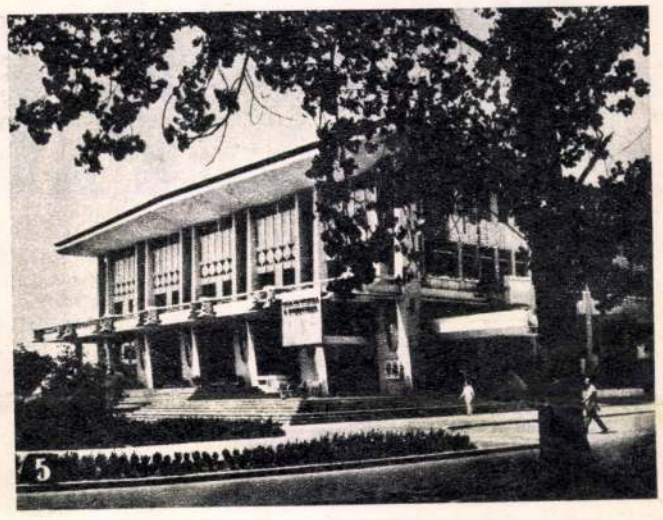

ahol spanyol, japán, calcuttai növendékek is megfordultak. Híres festők is szívesen festegettek nyaranta a fák alatt, s szenvedéllyel tárgyalták a Gombosi-féle cukrászdában a modern festészet ügyét.

Agrikola Lídia megáll az ablak előtt, kitekint:

— Mindez ma már csak emlék. A festőiskola 1950-ben megszűnt. Ma művészeti középiskolánk van. És ez itt: a festőkolónia. De a fiatalok nem panaszkodhatnak! Szép új műtermeket építettek nekik, hatot. Kettőt a meglévőkből is kaptak. Ebben a kertben három festőnemzedék él és dolgozik. Sok közösség ugyan nincs közöttük, mert mi a magunk útját járjuk, ők meg — modernek!

Ezt láttuk Nagybányán 1972 nyarán.

SZÉPRÉTI LILLA



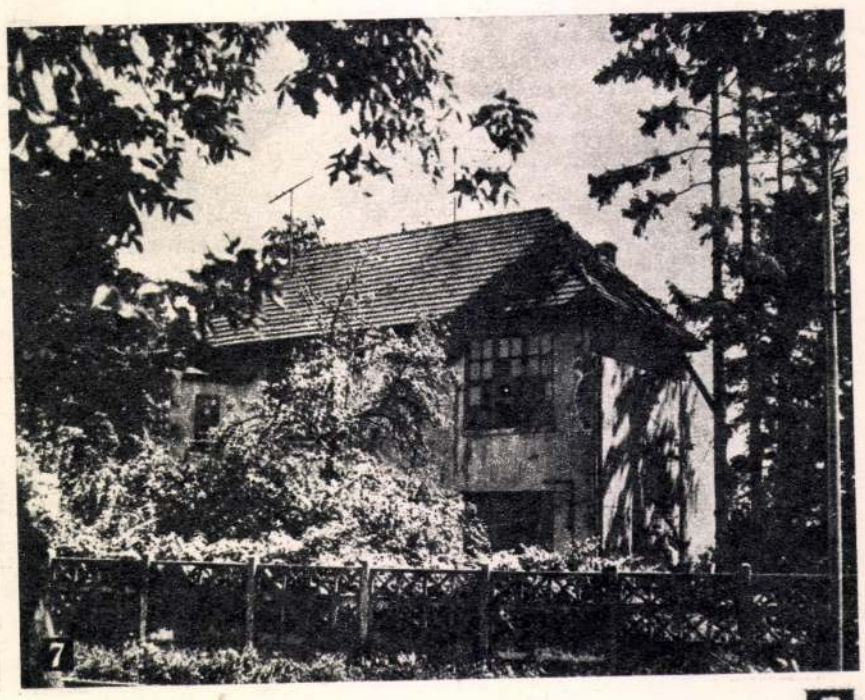

Györgyfalvi ref.
templom

Török István: Györgyfalvi és abafái templomainkt elfoglalása. Kny. Erdelyi Protestáns Lapok. 8-r 16.l.
Kolozsvár, 1900

Gont (2228)

1300. NŐALAK ÁMORRAL, viaszrelief, aranyozott fakeretben. XVIII. sz. v. 10.—

1301. VIASZ FÉRFIFEJ, fakeretben. XIX. sz. 15.—

1302. SZERELMES PÁR, viaszdombormű, aranyozott fakeretben. XVIII. sz. vége. 12.—

1303. VIASZMELLKÉP, aranyozott diszü fakeretben. Empire. 50.—

1304. KRISZTUS MELLKÉPE, szines viasz, tükrös keretben 6.—

1305. NÉGYOSZLOPOS ÓRA, faragott és aranyozott fa, alul Pallas Athena alakjával, fent diadaliv. Magyar, 1800 k. 150.—

1306. FALIÓRA, aranyozott fa, faragott Louis XVI.-diszitéssel. Jelezve: *Johann Böck, in Wien.* Bécs, 1780 k. 200.—

1307. FALITÜKÖR, rokokó-diszitésü faragott és aranyozott fakeretben. XIX. sz. 150.—

1308. KÉT TÉRDELŐ ANGYAL, szinezett fa. Barok-stilus. 150.—

1309. ÓRATARTÓ ÁLLVÁNY, szinezett fa, kartusalak, két alakkal. Magyar, XVIII. sz. 95.—

Györgyfalvy Miklós, ~~magyar~~ épitész ~~; szül.~~ *) 1878, ~~junius 12-én~~ Kolozsvárt~~ott~~. Tanulmányait ~~Kolozsvárt~~ szülővárosában és Budapesten végezte s azután Schickedanz és Herzog ~~buda~~ b)pesti ~~mű~~épitészek irodájába lépett, hol alkalma volt ugy ~~az O.M.~~ a Szépművészeti Muzeum, mint az ~~budapesti Millenéumi~~ ezredévi emlékmű pályatervein dolgozni. Ezután Bécsben ~~ment~~ Wagner Ottó irodájába~~n dolgozott~~, majd 1902~~-ben~~ Zágrábba került, ~~hol egy nagyobb szálloda átépitésével foglalkozott. Miután néhány hónapig Hönigsberg és Deutsch udvari épitészek műtermében működött~~, 1903~~-ban~~ Münchenen át Párisba ment, hol 1905~~-ig~~ ig Hector Guimard épitész és tanár munkatársaként tevékenykedett. 1905~~-ben~~ London, Bruxelles, Amsterdam, Berlin és Drezda érintésével Bécsbe tért vissza, hol ~~azóta~~ évekig, mint Schön Frigyes épitész munkatársa ~~működik~~. dolgozott.

Györgyfalvi templom

Török István: Györgyfalvai és abrudi templomainak elhelyezése.

Kny. Erdélyi Protestáns Lapok.
8°, K, 16L, Kolozsvár, 1900.

4249

Györgyfalvy Miklós, műépitő; szül. 1878. jun. 12-én Kolozsvárt. 1893-ban elvégezvén a kolozsvári piaristafőgymnasium hat osztályát, a kolozsvári épitőipari szakiskolát látogatta, melyet 1896-ban kitüntetéssel elvégezett. Ugyanez évben Budapestre jött s a Felső épitőipariskolába iratkozott, hol 1899-ben szintén kitüntetéssel képesittetett. Tanúlmányai befejeztével Schickedanz és Herzog műépitészek irodájába lépett, hol alkalma volt úgy a Szépművészeti Múzeum, mint a Milleniumi emlékmű pályatervein dolgozni. ~~Katonai kötelezettségének 1900-ban eleget teven~~ Ezután Bécsbe ment, s Wagner Otto irodájában dolgozott, majd 1902-ben Zágrábba került, hol egy nagyobb szálloda átépitésével foglalkozott. Mintán néhány hónapig Hönigsberg és Deutsch udvari épitészek műtermében dolgozott, 1903-ban tanúlmány útra indult. Münchenen át Párisba ment, hol kezdetben mint Hector Guimard épitőművész és tanár tanítványa, majd mint munkatársa működött 1905 ig. Párisi tartozkodása alatt H. Guimard művének legnagyobb részét egy kiállitási dísz album számára megrajzolta, melynek eredetije nevezett

épitőművész birtokában, egy másolati példánya pedig Gy. birtokában van. 1903-ban, valamint 1904-ben a párisi Grand Palais őszi kiállításán mint H. Guimard munkatársa szerepelt. 1905-ben London, Brüssel, Amsterdam, Berlin és Dresda érintésével Bécsbe tért vissza, a hol megnősült, s azóta mint Schön Frigyes műépitő munkatársa működik, s e mellett önálló tervezési műterme is van. Mint Schön munkatársa az 1907. és 1908. évi bécsi tárlatokon szintén részt vett. Eddig több nyilvános pályázaton vett részt, s nehány dijat is nyert.

Épitő Ipar. 1905. évf. 6. szám. — Illustrirtes Wiener Extrablatt 1904. nov. 3. — Ujság. (Kolozsvár). 1904. dec. 6. — és a művész közlése nyomán.

Györgyfy György

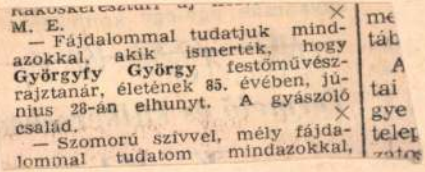

Rákoskeresztúri [illegible]

M. E.

— Fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték, hogy **Györgyfy György** festőművészrajztanár, életének 85. évében, június 28-án elhunyt. A gyászoló család.

— Szomorú szívvel, mély fájdalommal tudatom mindazokkal,

me
táb
A
tai
gye
telep
zatos

Magyar Nemzet 1981. VII. 14

Gyöngyösi György festőművész

Műveremkiállítása.

M.U. 932. XII.8.

MDK

Györgyfi György

Honti Jenő: Bolyongások a természet birodalmában c. könyv rajzait készitette.
Ajtai Kálmán: Álmok hercege c.könyv rajzait készitette.

Magyar Kulturszemle, 1940. 12.sz. 299.o.

MDK

Györgyfi György

B.Csürös Emilia: Kalotay Margit. c.könyv mmmm rajzai,
Dénes Gizella: Veronka és a város c.könyv rajzai,
Fábián Gyula: Sajkások hadnagya. c.könyv rajzai,

Magyar Kulturszemle, 1940. 12.sz. 300.o.

MDK

Györgyfi György

Pohárnok Jenő: Szent István király c.könyv szines boritólapja,
Bárány Ferenc: Hare John Kalandjai c.könyv rajzait és szines cimlapját készitette,
Székely Nándor: A siklósi árvák c.könyv rajzait készitette,
M.Wiseman: Fabiola c. könyv rajzait és szines cimlapját késitette

Könyvjegyzék a Szent István-Társulat kiadványairól. 5,6,12.old.

Györgyfi György

MDK

Velencei templomkapu, vizf.

Mücsarnok 1931 őszi tárlat

MDK

Györgyfi György

San Geremia, vizf.

Mücsarnok 1931 őszi tárlat

Györgyfi György MDK

A Hadnagy utca télen

A magyar akvarel és pasztelfestők egyesülete
Mücsarnok 1934. márc-ápr.

Györgyfi György festőművész

A Hadnagy-utca télen

1934.évi emlék- és gyüjteményes kiállitás
tárgymutatója.Miccarnok.

MDK

Györgyfi György

Kalmár Gusztáv: Vihar az Orinoko földjén c.könyv rajzait készitette. Ormos Gerő:Bérestarisznya, Relkovics Néda: Boldog Margit szigete c.könyv. ill.

Az Ifjuság könyvei 1942 29.o.

MDK

Győrgyfi György

Három könyv illusztrációit készitette.

Karácsonyi Könyvjegyzék 1937. 4.o.

Györgyfi György MDK

illusztrálta Vilma néni: Mese Marci vándoruton c. könyvet. Athenaeum K.

MDK

Györgyfi György

Fábián Gyula: Bodri c. könyvének illusztr.

Magyar Kulturszemle, 1938. 5-6.sz.

Saarinen, Gottlieb Eliel /Ra
1950. / finn épi
uj törekvéseket elinditó mes
1897-ben társul H.Geselliusnel /1874-1929/ és rövidesen
tészetnek. Tiz év mulva /190
ben az Amerikai Egyesült Áll
Academy of Architecture veze
Előbb - otthon - a finn népi
a nagy architekturába ujitja
pi elemek eltünnek müveiből,
tagolásu homlokzatokat alak

MDK

Györgyfi György

Tomka Ágoston: A viszokai hős fiuk c. könyvének illusztr.

Magyar Kulturszemle, 1938. 5-6.sz.

bencés apátság, Collegeville
field /Con./; elemiiskola, B
ház, Rotterdam /és A.Elzas/;
vei közül a Sun and Shadow. -
tatja be és magyarázza. Iroda
Milano, 1957.

MDK

Györgyfi György

Dénes Gizella: Hegyek hercegnője. c. könyve illusztr.

Magyar Kulturszemle, 1938. 5-6.sz.

ton /Wisc./, 1948; D.Wright-H
ce Co. Tower, Bartlesville /O
zeum, New York, 1946-58. W. I
it válogatásban tartalmazza;
ture. New York, 1953. Irodalo
re of material. The Buildings
1942; W.M.Moser: Sechzig Jahr
Wintherthur és München. 1952;
tecture, F.L.W. New York, 195

Györgyfy György

Vizparti tájéket ábrázol fejlécrajza.

Tájkép, temetőrészletet ábrázol kopjafákkal, gyászolókkal. Rajzai a "Katholikus Vasárnap c. rovathoz készültek.
repr.-ók.

Élet, Bp. 1916. juli. 2. VIII. évf. 27. sz. 2. lap. " " " 9. " " 28. " 26. "

Györgyfy György

"Falusi tájkép" c. képet az Élet számára rajzolta a müvész
Repr.

Rajza havas tájképet ábrázol erdőszéli kis házzal.
Repr.

Élet, Bp. 1915. jan.31.VII.évf.5.sz.112.lap
" " " febr. 7. " " 6. " 122. "

Györgyfy György

Téli táj előterében krinolinba öltözött fiatal leányt ábrázol a müvész rajza.
Fejlécrajz
Repr.

Élet, Bp. 1915. nov. 21. VII. évf. 47. sz. 1117. lap.

Györgyfy György.

Hórai Kjöcj.

1928. XII. 4., 6.

(: Hir. :)

MDK

Györgyfi György

Velencei templomkapu, vf.

Képzőm. Társ. 1931. őszi kiáll. kat. 37.l.

MDK

Györgyfi György

San Geremia, vf.

Képzőm. Társ. 1931. őszi kiáll. kat. 37.l.

MDK

Gy9rgyfy György

Kőhíd, of.

Kertben, og.

A malom kertje, of.

M. rajztanárok o. egyesülete kiáll. N.Szal. 1922. máj.

11. l.

MTK

Györgyfy György, festöm.

Interieur. Of.

Nemz. Szal. 1918.okt.Kiáll. Kat. 6.l.

MDK

Györgyffy György

Falusi virágok, vf.

M. Akv. és Paszt. festők Egyes. 11. kiáll.
N. Szal. 1925. febr. 8 l.

Györgyffy, György
festőművész

Reggel
1935. I. 21

Két festőművész kiállítása.

Györgyffy György és Kosztolányi Gusztáv festőművészek, az Attila-utca Verbőczy-reálgimnázium tanárai gyűjteményes kiállítást rendeztek a gimnázium rajztermében.

Györgyffy Györgynek különösen tabáni és veneziai akvarelljei, Kosztolányi-nak pedig balatoni olajfestményei kellettek nagy festőnést és méltó elismerést.

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-s

Utalványszám ...../BI..... ügyosztály.

Fizetési u

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztára á

.....

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

.....

.....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

.....

A könyv

Győrffy/4 Győrffy

M. 929 XII. 3.

* **Képkiállitás.** *Győrfy* György és *Kosztolányi* Gusztáv Zoltán idei nyári termésükből érdekes kiállitást rendeztek az Attila-utcai Verbőczy-reálgimnázium mütermében. Győrfy György is, Kosztolányi Gusztáv is komoly, sok gonddal és önkritikával dolgozó művészek, akik tehnikában a legnemesebb hagyományokhoz ragaszkodnak, hangulataik kifejezésében, mondanivalóik előadásában azonban a legmodernebb szellemet képviselik. A kifejezés készségében, a hangulatok érzeletésében talán Kosztolányi Gusztáv az erősebb kettőjük közül. Régi szerelmese a Balatonnak, minden hangulatában és állapotában ismeri a gyönyörü tavat és szép képekben adja vissza annak nyugalmát és viharát, derüjét és haragját. Mostani kollekciójának legszebb darabjai közé tartozik néhány balatonfüredi utcarészlet, ezek mutatják legpregnánsabban a művész jelentékeny fejlődését a mult esztendő óta. *Győrfy* György a rajzban igen erős, képei elsősorban biztos meglátásukkal és vonalvezetésükkel hatnak, de nem egyszer igazolja finom szinérzékét is. Különösen kedvesek tabáni utca- és házrészletei, amelyek müvészi dokumentumai egy pusztulófélben lévő kis világnak. Vizfestékkel készitett csendéletei az olajképeknél talán valamivel kevésbe érdekesek. A két piktor kiállitása mindenképpen komoly figyelemre méltó művészeti esemény. *(Th.)*

m.

* **Székelyhidy Ferenc egészséges.** *Székelyhidy* Ferenc dr. az elmult héten hirtelen megbetegedett, ugyhogy az Operaház a műsorra tüzött *Nürnbergi mesterdalnokok* helyett kénytelen volt darabváltozással a *Walkür*-t előadni. Székelyhidy Ferenc a mai

Györffy/Kosztolányi

— **Müterem-kiállitás.** *Györffy* György és *Kosztolányi* Gusztáv müteremkiállitása f. évi december 1-én nyilik meg a Verbőczy István reálgimnázium mütermében. (Attila-utca 1—3. II. e.) Megtekinthető december 14-ig minden délután, vasár- és ünnepnap délelőtt is. Belépés dijtalan.

N. U. 929. XI. 30.

Györgyfy György

Györgyfy György és Kosztolányi Gusztáv kiállítása

Györgyfy György és *Kosztolányi* Gusztáv festőművészek és rajztanárok holnap,

9

vasárnap délelőtt nyitják meg együttes kiállításukat a Verbőczy-reálgimnázium műtermében (I., Attila utca 1—3., II. e.). A két művésznek ez a második együttes kiállítása. A tavalyi igen szép sikert aratott. Az ideinek az anyaga még változatosabb és értékesebb. Táj-, város-, zsánerképek és portrék vonulnak el a nézők előtt, a két tehetséges művész tehetséges munkái bár nem szélsőségesek, de modernek a szó nemes értelmében. Az árukat alacsonyra szabták a festők, hogy karácsonyi ajándéknak is alkalmasak legyenek.

P. H. 929. x 1. 30

m. o. 929. x 11. 1.

Györgyffy György
festőművész

Műterem-kiállítás

Hetedik éve lép mindig ujabb anyaggal a közönség elé, két fiatal, tehetséges festőművész, *Györgyffy* Gyorgy és *Kosztolányi* Gusztáv. Mindketten oszintén romantikus hajlamuak, s mig Györgyffyt inkább a falu és ennek élete vonzza, Kosztolányi a Balaton ezer változatában találja meg témáinak kiapadhatatlan forrását. Előbbi a szinek sokaságát, gazdagságát viszi a néző szeme elé, u'óbbi témáihoz és egyéniségéhez hiven az egy-szin finom árnyalatainak kitünő megfigyelője és tolmácsolója, de mindketten, bár nem tartoznak a kifejezetten „mai" irányzatokhoz, becsülettel és őszinte törekvéssel szolgálják a művészi szépet.

Magyarság
1935 I. 20

Györgyffy György
festőművész

— Györgyffy György és Kosztolányi Gusztáv műteremkiállítása. Györgyffy György és Kosztolányi Gusztáv festőművészek az idén is műteremkiállítás keretében mutatják be eredeti tehetségük újabb termését. Pompás akvarellek, megkapó olajfestmények egyaránt szerepelnek a két művész kiállításán. Kosztolányi Gusztáv főképpen a Balaton festője, festményei a magyar tenger viztükrének színváltozásait, a balatonparti tájak egyéni felhő és levegőtanulmányait adják. Az árnyalatok finomkezű művésze. *Györgyffy György* művei főleg falusi tájakat, életképeket ábrázolnak meglepő szingazdagságban. A két művész — mint hét éven keresztül mindig — most is az Attila-utcai Werbőczy-reálgimnáziumban állította ki munkáit.

Pest. Hirlap
1935 I. 22

	Pengő	Pengő
sen		
Le a bevételt... ...		
Kifizetendő összeg		

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

osztály:

.....

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193..... cheque száma.....

A főpénztár:

.....

Györgyfi György
festőművész

— **Györgyfi György és Kosztolányi Gusztáv müteremkiállitása.** A két festő ezidén is megrendezte kiállitását a Verbőczy reálgimnáziumban (Attila-u. 1—3.) A kiállitás anyaga szép és értékes. *Györgyfi* György — kinek komoly grafikai készségét a katolikus ifjusági irodalom illusztrációiból már két évtizede ismerjük — finom akvarelljeivel, mint festő is tehetségesnek bizonyul. *Kosztolányi* Gusztáv színes képei közül különösen változatos hangulatu balatoni olajfestményei keltik fel az érdeklődést. **A kiállitás január 27-ig marad nyitva.**

Nemzeti Ujság
1935 I. 24

zám..... Pénztári szám.....

talvány.

.....*nak, címe:*.....
(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

ltal .....

.....*ért*

[redacted]

[redacted]*fizetendő.*

.....*bélyeg* .....*nyugta* .....*bevonandó.*

.....

.....

.....

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

.....

Bevétel	Kiadás

Györgyffy György

M.932.XII.11.

* **Müteremkiállitás.** *Györgyffy* György és *Kosztolányi* Gusztáv az idén is megrendezték karácsonyelőtti müteremkiállitásukat a Verbőczy-reálgimnázium rajztermében. A két tehetséges tájképfestő már régen igen tisztes helyet biztositott magának a magyar müvészetben, mostani kiállitásuk pedig további jelentős fejlődésről tanuskodik. Kosztolányi Gusztáv gondos megfigyelő, akit elsősorban a fény problémái érdekelnek. Balatoni képsorozatán nagyon érdekesek a különböző fény- és szinhatások, napsütésben és borulatban egyaránt annyi finom árnyalatot tud érvényesiteni a viz szinében, a napsütésben, az egész kép tónusában, hogy valóban teljes figyelemre méltó. Egy sikerült női portréjával viszont megmutatja, hogy az emberábrázoláshoz is ért. Györgyffy György alaposan tudja a mesterséget, tehnikai tudását finom hangulatok, gyöngéd megérzések tolmácsolására használja fel. Tabáni tájai nagyon kedvesek, olajfestményei szindusak és erőteljesek. A két kitünő piktor kiállitása osztatlan érdeklődést kelt. *(Th.)*

M. 932 XII/11

Györgyffy György.

— **Két fiatal művész műteremkiállítása.** Most nyilt meg a Werbőczy-reálgimnáziumban két fiatal művésznek, *Györgyffy* Györgynek és *Kosztolányi* Gusztávnak műteremkiállítása. Györgyffy színes tájképek mellett főként grafikájával, Kosztolányi pedig olajfestményeivel és pasztelljeivel vonják magukra a figyelmet.

Az Est, 1927. dec. 11.

2

Györgyfy György.
tanár

M-927-XII 7

* **Műterem-kiállítás.** A Verbőczy reálgimnázium műtermében *Györgyfi* György és *Kosztolányi* Gusztáv tanárok rendeztek kiállítást. *Györgyfi* tájképei tehetségesek, különösen egy velencei részlet, ahol a szinek csoportositása és az árnyékok elhelyezése mély hangulatot ad. Arcképei kevésbé jók, részletesek és fényképszerüek. *Kosztolányi* nagyon merev, élettelen alakokat fest. A festéket tömegben használja — egy szint, egy vásznon. *(—k—)*

Magyarság, 1927. dec. 7.

2

Hochachtungsvoll
Ihr

Györgyfy György

Fejlécrajza lovaskatonákat ábrázol.

Másik képe a menekülő Szent Család látomásszerüen jelenik meg, utánuk menetelő magyar katonákkal.

Városkép fölött árnyéklovasok vágtatnak kivont karddal a felhők alatt.
Repr.-ók.

"Hadifoglyokat kisérő lovaskatona"
Repr.
ÉLET, Bp. 1914.szept.2o. VI.évf. 38.sz.1126.
" " " dec.27. " " 52." 1418.
" " " " " " " " " 1429.
1442. lap.

Györgyfi György
artisztikus velencei templomkapuja a
MAPE kiállitásán!

Kézdi Kovács L.: A Műcs. őszi tárlata.
P. H. 931. X. 16.

Györgyfi György.

— **Műteremkiállítás.** Györgyfi György és Kosztolányi Gusztáv festőművészek az Attila-utcai gimnázium termében rendezték kiállításukat. Mindkét művész elmélyülő természet, és a betakarított termés szinvonalbeli fejlődésüket bizonyitja. Kosztolányi olajban dolgozik többet és tájképeit szingazdagság jellemzi. Különösen az *Ardcsfalu* napfoltos, szinpompás képe, valamint a *Csőszkunyhó*, az élénk szinü *Friss szántás*, továbbá a *Kora tavasz*, *Szérüskert*, *Gomboki ház*, *Hófuvás a Balatonon*, *Eltünt a hó* és a *Balatoni hangulatok*-sorozat derék munka. Üde impresszió a *Nyári késő délután a Dunán* és eredeti a *Sárga reflexek a Dunán* és erőteljes a *Rio Santhomso* cimü olajképe. Karakteres munka a *Marianne* cimü arckép is. *Györgyfi György* is a tájkép szerelmese, de kevesebbet dolgozik olajban. Halk tónusok, lehelletszerü kidolgozások mestere. Finom szinhangulatok: *Alkony a S. Niccolón*, *Az utca télen*, *Reggel a lagunán*, *Őszi pompa*, *A várban*, a *Pontyutca* és a nagyobbméretü *Tél* cimü aquarelljei. Érdemes felhőtanulmány a *Nyári felhők* és ujszerü látás eredménye nyilatkozik meg a *Falu részlet* cimü képén. Megkapó impresszió a *Giudeccai bárkák* cimü olajfestménye. *(t.)*

PH. 932 XII.7

PH. 932. XII. 7.

Györgyfi György

— **Műterem-kiállitás.** Györgyfi György és Kosztolányi Gusztáv Zoltán festőművész, tanárok, a Verbőczy István-reálgimnázium műtermében (Attila-utca 1—3. II. em.) képeikből kiállitást rendeznek. A kiállitás december 4-től 18-ig van nyitva, mindennap délután 3-tól 6 óráig. Vasár- és ünnepnap délelőtt is. Belépődij nincs.

— **Emlékünnepség.** A Kisegitő Kápolna Egyesület kegyeletes emlékünnepséget rendezett alapitója : néhai Sa-

PH 932 XII/3

PH.932.XII.3.

Györgyffy György

EK 932 XII/17

*** Györgyffy György és Kosztolányi Gusztáv kiállítása.** Két festőtanár, *Györgyffy* György és *Kosztolányi* Gusztáv rendezett kiállítást az Attila-utcai reálgimnáziumban, ahol őszinte sikert aratnak. *Györgyffy* György akvarelfestményei, a Vár, a Tabán költői tájainak finom tónusban készült pikturái éppen a maguk diszkrét tónusukkal vonják magukra a figyelmet. *Kosztolányi* Gusztáv kompozicióban és festésben egyaránt a szinpompát, a szinek gazdag változatát keresi és meg is találja. Tájképein kivül egy arcképe bizonyitja erős tehetségének állandó fejlődését.

EK. 932. XII. 17.

Gyöngyösy György

1919. okt. kiáll. N. Salon

Interieur, olaj. 250.–

~~Arch. Est. VI. 186.~~

Gyöngyössy György

XXVII. aukció
A Gyűjtő. 1916. 44. l.

Temetőrészlet, akvarell 50.—
A királyleány és a vándor, akvarell, 50.—

Somba, Szemere

69

képe 66

Györgyffy György

Falusi virágok, vízf.
450.000.-

Nemzeti Szalon

MAPE 11. Kiáll. 1925
febr.

1934 márc.-ápr. (Mund)
a Hadnap-u. Szilen

Előszó.

15 évvel ezelőtt Remsey Jenő, Remsey Zoltán, Náray Aurél és Alberth Ferenc vezetésével egy kis csoport magyar művész állt a magyar kultúrtársadalom elé, azzal a céllal, hogy a »l'art pour l'art« művészeti elvvel szemben bizonyságot tegyen arról, hogy a művészet belső célja nem a formák és felületek játékos változásainak megfigyelése; hanem egyedüli célja az, hogy híd legyen Isten és az ember — a véges és a végtelen között.

A Spirituális Művészek Szövetsége munkásságával s tagjainak tömörödésével arra akarta az emberi tekinteteket koncentrálni, hogy a művészetek örök célja az embertárs felemelése

Györgyfy György

festő

szül. Kaposvár 1896. máj. 6.
1914–18. a képzőm. főiskolán
tanult. Tardos Krenner Vik-
tor növendéke volt. Rajztanár

A főiskola közlése

Illusztr.

Uszó-cím lapok

ntén ügyfeleink nyerték
a 200.000 és 100.000

emény szerencsés esetben

pengő

yedül nyujt lehetőséget

BANKHÁZ *sorsjegyei-*
erűsége indokolja, hogy
gősen, *de legkésőbb*
-ig
megküldhessük.
án és 23-án.
árak:

gyed sorsjegy
P 6.—

s ezáltal lehetővé teszi,
agyunk
iváló tisztelettel

A. és TÁRSA
BANKHÁZ RT.
., IV., SZERVITA-TÉR 3.

Jutalom:

300.000 P

FŐNYEREMÉNYEK:

200.000 P
100.000 P
50.000 P
40.000 P
30.000 pengő
25.000 pengő

és sok nyeremény á

20.000, 15.000, 10.000, 5.000, 4.000, 3.000 pengő stb.

A készpénznyeremények összege egy sorsjáték alatt, mely 5 osztályból áll,

7 millió 722.000

pengő.

1934. 1517 LÉGRÁDY TESTVÉREK, BUDAPEST

Györgyfy György

1922. máj. MRDE
kiáll. Nemzeti Szalonban
Köhid, olajf. 20000.–
Kertben, olajf. 10000.–
A malom Esztje, olajf. 8000.–

1925. febr. M. Akv. Pf. Egy
kiáll. Nemzeti Szalonban
Falusi virágik, vízf.

Winkler Elemér V. 63.

Kép Frisk
1914-18

Györgyfi György

(1.)

sub. 1896. máj. 6. Kaposvár, reálgimn. tanár, festő. 1918 óta az I. ker Verbőczy Gimnázium tanára – Illusztrációk a Zászlónk, Nagyasszonynuk, Kis Pajtás, Jó Pajtás, Magyar Tavasz-ban. Plakatok, könyvcímlapok, propaganda rajzok, levelező lapok. Himpfner Béla, Oberle Károly, dr. Kujáni Gábor és dr. Badics Ferenc archépei fentitől a gimnázium tanári szobájában. (NB. Nagyon gyenge ügyek*)

Baum Verbőczy 16. l.

* Láttam ezeket a jelentés telen archépeket

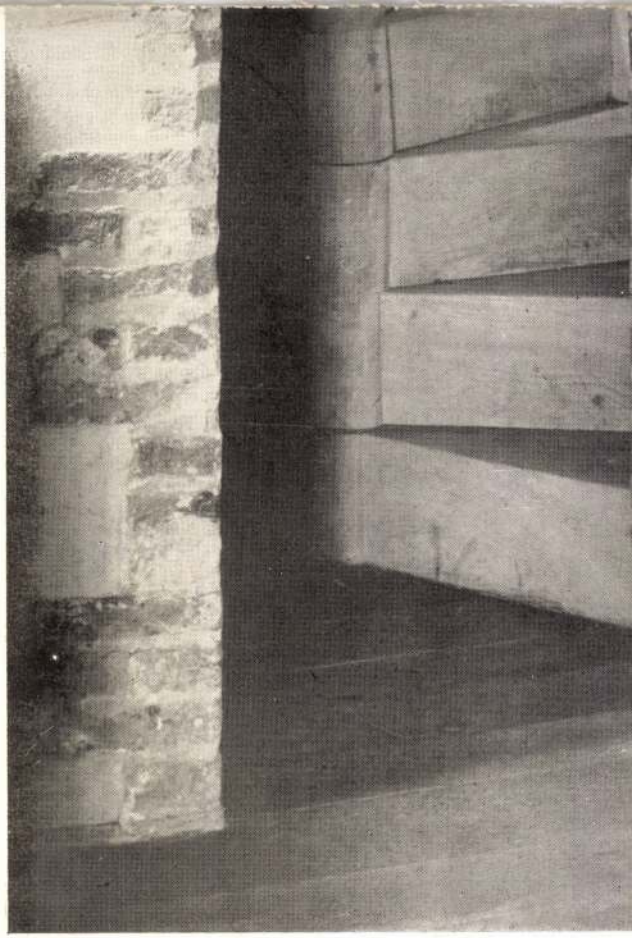

LÉPCSŐ

KÜLÖNÖS HONFOGLALÁS.

Mióta a világot fölparcellázták s a legeldugottabb oceáni szigetet is fölmérték: nagyon nehéz gyarmatot szerezni.

A gyarmatszerzés az egészséges nemzetek életszükséglete: a túlnépesedés lecsapolása, terjeszkedési terület, munkaalkalom, a megélhetés bázisa. Az életrevaló népnek időnkint — ha elszaporodik — étvágya támad újabb területekre.

Csakhogy az éhes nemzetek étvágyát ma már nem könnyű kielégíteni. Kevés mód áll rendelkezésre! A legrégibb és legtermészetesebb gyarmatszerzés ez volt: megfelelő hadsereget küldött az „igazság s a béke nevében" egy-egy ország a kiszemelt területre, hogy a „rendet helyreállítsa". Az ú. n. büntető expedíciók vége mindig a bekebelezés lett.

A területszerzés másik módját — a történelem tanusága szerint Ausztria gyakorolta legnagyobb sikerrel. „Bella gerant alii, tu felix Austria nube" — mondja egy régi politikus —, ami magyarul kb. így hangzik: Hadd háborúskodjanak a többi nemzetek, — te szerencsés Ausztria, köss politikai s területszerző házasságokat!

Mióta a világtörténelem szigorú nagybácsija, a Népszövetség suhogtatja fölöttünk nádpálcáját, még nehezebb a terjeszkedés ősi módja. Minden nemzet — már t. i. az úgynevezett győzők — igyekszik megtartani mai határait.

Egyedül Hollandia van abban a szerencsés helyzetben, hogy terjeszkedni tud: — mégcsak át se kell lépnie a saját határait. S a népszövetségtől sem kell engedélyt kérnie a hódításra. Hiszen a Zuider-See halai nem kapcsolódtak be a nemzetek ligájába, nem tagjai a Kis- és Nagy-Antánt érdekszövetségnek: így aligha lesz protekciójuk, ha majd lecsapolják fejük fölül a vizet.

A mai Zuider-See nagy része valamikor szárazföld volt. Anglia és a mai Dánia közt óriási homoktenger nyúlt el, amelyet itt-ott hegyes és dombos vidékek szakítottak meg. A „splendid isolation", Anglia előkelő zárkózottsága azon a geológiai katasztrófán alapszik, amely Kr. e. 113-ban letépte a britt földet Európa testéről. Ekkor keletkezett a Calaisi-csatorna.* — Az Atlanti-oceán nekizúdult a Cimber-félszigetnek, amely a mostani Helgoland táján s tőle délnyugatra messzire benyúlt a tengerbe.

Az Oceán bombázásai később meg-megismétlődtek. Kr. u. 333-tól 1825-ig számtalan ilyen Sturmflut téptek-szaggatta a friz partokat. 1634 október 11-én a tenger átcsapott a legmagasabb töltéseken is, elboritotta a dúsgazdag Bungholt városát s vele együtt huszonnyolc falut. Kétszázezer embert sodort halálba a tajtékzó „kék veszedelem".

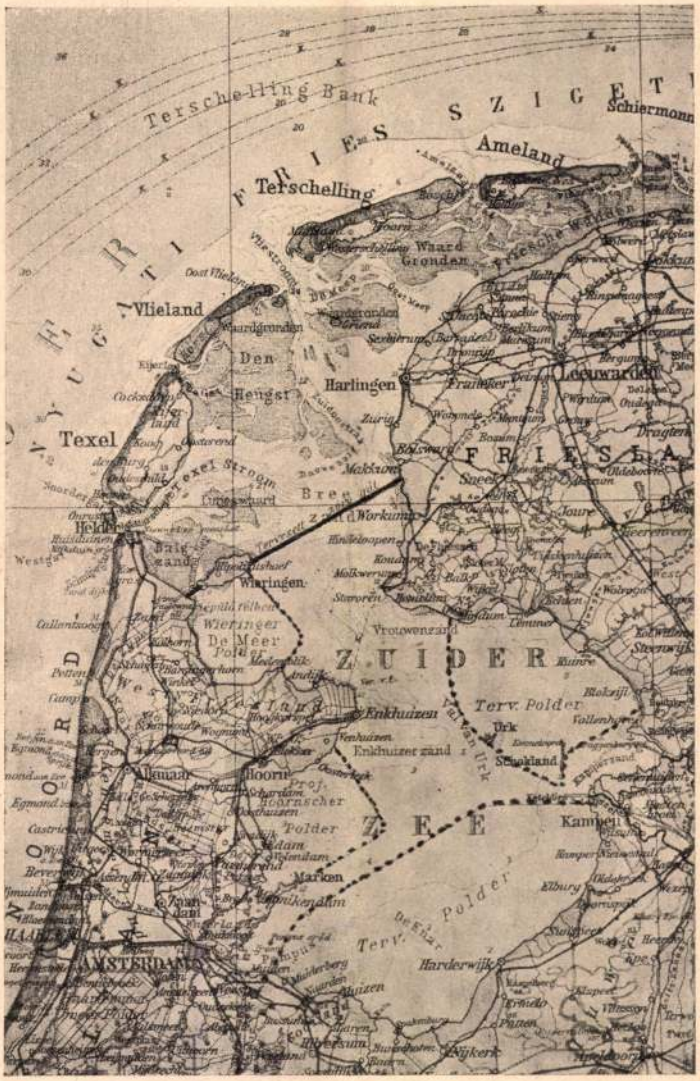

A Zuider-See kiszárításának a terve. Wieringen szigetnél vastag vonal jelzi az épülő gátat. A pontozott vonalak mutatják a kiszárítás határát. A középen megmaradó medence fogja föl a Zuider See-be ömlő folyók vizét

Ezek a geológiai katasztrófák hozták létre a Zuider-See-t, amely azelőtt kisebb belföldi tó volt. — Ugyanekkor jöttek létre azok a tekintélyes nagyságú tavak is, amelyek a Zuider-See-t környékezték, s amelyeket azóta már kiszárított az emberi szorgalom. Legutoljára (1849 és 1852 között) a Haarlemi-tavat szárították ki. Ugyanekkor merült föl a Zuider-See kiszárításának a terve is.

1886-ban tudományos társaság alakult ennek a fontos problémának a megvizsgálására. Egy ifjú mérnök, C. Lely, 1891-ben nyilvánosságra hozta tanulmányainak az eredményét s a tengerfenék visszahódításának a tervét. A terv egy csapásra átment a köztudatba s készítőjét híres emberré tette.

1912-ben már tárgyalta az országgyűlés a nagyszabású vállalkozás költségvetését. Akkor négyszáz millió holland forintot akartak rászánni a terv kivitelére s úgy számították, hogy ha négyszázhatvanezer hektár területet szabadítanak föl, a várható haszon kb. másfél milliárd forintot tesz ki. Nagy volt a lelkesedés. Gyárak füstölnek, vonatok robognak, kövér nyájak s tehéncsordák legelésznek azon a helyen, ahol most szélestestű hajók túrják maguk előtt a sós hullámokat. A jelszó ez volt: honfoglalás a tenger fenekén!

A háború után, 1918-ban a holland kormány helybenhagyta C. Lely tervezetét s most már dolgoznak a Zuider-See megszűntetésén.

* Hippolit Haas adata.

vette azt az ijedt tiszteletet, amivel elhúzódtak útjából, s a háta mögött megint összesúgtak.

Gutenberg saját maga iránt való véleménye is megváltozott. Gondolataiban úgy látta önmagát, mint nagy titkok hordozóját, aki megbecsülést várhat el mindenkitől, köztük saját magától is. Sokat imádkozott csendes óráiban, s ilyenkor hosszú, egészséges életet kért, hogy nagy munkáját — amelynek rengeteg teendőit napról-napra jobban megértette — teljesen befejezhesse.

Anélkül, hogy igazán észrevette volna, nagyon megváltozott. Most, hogy a saját tapasztalásából teremtett anyagok és szerszámok, amiket más még soha nem gondolt ki, sőt jóformán használni sem tudott volna, a maga kigondolta célt jól, sőt legjobban szolgálták, s olyan műveket adtak, hogy maga is csodálkozott a saját munkáján, — életének sikere teljesnek látszott. Elmultak a bizonytalan gyötrődéses idők s ami a jövőben vártésigérkezett, szép munka volt, sok megbecsülés, változatos elmék társasága, hírnév és jólét. Soha nem érzett nyugalom telepedett gondolatai fölé. Lelke, mint az állóvíz, csendes derűben élt. Keveset beszélt, lassú, nyugodt szóval, mozdulatai meglassúdtak és méltóságosak lettek. Magába zárkózva gyönyörködött gondolatai csendes örömeiben, és sokat álldogált pihenőképen a scriptórium rácsos ablaka előtt és nézte a hegyek hómezői mögött lenyugvó napot.

Munkaasztalánál reggeltől estig alig tette le a fametsző vésőt a kezéből. Csak olyankor, amikor változatosságból a könyvnyomtatás új mesterségének néhány ügyes kéziszerszámát elkészítette.

A prést már régen átalakította a lehetőség szerint. A lendítőről levette mindakét golyót, s a rudat egy toldalékfával jelentősen meghosszabbította. Így már jobban engedelmeskedett a gép a kéznek, erő nem kellett több a kezeléséhez, ezzel szemben azonban kisebb figyelem is elég volt, hogy tökéletes nyomat sikerüljön. Alul, a verőtönk széles ductartót és ugyanolyan nyomólapot kapott, s most már csakugyan lehetett két kisebb könyvoldalt vagy e helyett esetleg egy missale oldalt kinyomtatni vele.

A festékfőzésben mind több és több gyakorlatot és jártasságot szerzett, jól ismerte már az egyes anyagok természetét s használható következtetéseket is vont le e tapasztalatokból, amik rendre beváltak. A festék feldörzsölésére kétféle szerszámot használt. Az egyiket, a fogós tampont, emlékezet után, a búcsúképnyomók szerszáma mintájára készítette, a másikat maga gondolta ki és elégedett volt vele, mert látta, hogy jó. Ez egy henger volt vékony farúd középpel, két oldalt fogantyúval. Erre nagyobb átmérőjű bőrköpönyeget varrt, s a hézagot a fa és bőr között egyenletesen lószőrrel töltötte ki. Az így elkészített henger kemény volt és mégis ruganyos, egy síma kőlapon hajszálfinoman oszlatta el a festéket és egyenletesen hordta fel a nyomtató ducra. Ezzel a szerszámmal dolgozva kevés festéket fogyasztott, gyorsan festékezett, s a ducon a betűközökbe vagy a háttérbe alig rakódott le a festékből valami, a betűk felületei pedig tisztán és élesen nyomtak.

A Donatus-féle latin nyelvtankönyv vésésével szépen haladt előre. Karácsony előestéjén fejezte be a második oldalt, s most már kiszámíthatta, hogy a könyv fametszetben még tíz oldalra fog terjedni s az egész munkával nyár elejére készen lesz.

Bár már az első oldalból is készített próbanyomatokat Gerbert apátúr részére, mégis alig hogy letette a vésőt, elment az apátúrért és még azon a napon teljes kétoldalas lapokat nyomtattak. Hármat pergamenre, ötöt papírra. Ebből a próbából kézzelfoghatóan kiderült, hogy a nyomtatási mód könyvek előállítására tökéletesen alkalmas és az új művészet valóra vált minden várakozást.

A prés mellett megbeszélték, hogy ünnep után Gutenberg az első két oldal nyomtatását végig folytatja, és száz pergament s négyszáz papírnyomatot készít.

(Folyt köv.)

GYÖRGYFY GYÖRGY KÉPKIÁLLÍTÁSA.

Nemcsak azokra a gyönyörű tájképekre, mosolygó tabáni utcákra, fényben úszó virágokra, átlátszó levegőjű mezőkre gondolunk, amelyek a Verbőczy-reálgimnázium falairól ránk mosolyogtak december heteiben: elsősorban azok a képek kelnek életre lelkünkben, amelyek Györgyfy mester finom ecsetje és könnyed tolla nyomán a Zászlónk hófehér lélek-palotájának a falain bontakoztak ki s amelyeket azóta semmi hatalom le nem törül onnét.



Györgyfy György művészi pályája összeforrt a Zászlónkkal s mi erre büszkék vagyunk. Mint diák kopogtatott be először hozzánk s meglepett merész fantáziájának szárnyalásával s plasztikus kifejező erejével, amely a legelvontabb problémákat is le tudta egyszerűsíteni.

Szivén és lelkén átfolyt az az eseményekben gazdag élet, amelyet a világháború szörnyű élményei tettek sötétté és keserűvé. Györgyfy György a nemzet véres napjait, e napok tisztító, nemesítő, hősöket inspiráló külső és belső történéseit a keresztény világnézet szemüvegén át nézte, művészetté nemesítette s festményei, rajzai segítségével átvitte az ifjúság lelkébe. A jövő Magyarország alapjai akkor épültek a nagy példákon nevelődő fiúk vér-atómjaiban, izomsejtjeiben, szív-redőiben. — S Györgyfy György erősvonalú, kifejező, lélekbemarkoló művészetének a „háborús ifjúság" igen sokat köszön. Címlapjait sohase felejtik el, akik egyszer gyönyörködtek benne.

A harcterek hőseinek az ünnepeit, karácsonyi és húsvéti víziót; a sebesültek közt járó Krisztus-hófehér alakját; a srapnellek világának a mély örvényeit látjuk megjelenítve képein.

Ezeken a nagy koncepciójú képeken kívül teletűzdelte Györgyfy a Zászlónk novelláit, vezércikkeit érdekes illusztrációkkal: megértő szeretettel tudta nézni a higany-vérű diákot, megmosolyogta huncutságait s belevilágított a meleg diákszívbe.

Most, hogy a mi szeretett Györgyfy mesterünk összegyüjtötte képeit s kiállította a nagyközönség s a kritika számára: mi is hozzá sietünk, szívünkre öleljük és megköszönjük neki iránt unk való nagy szeretetét. S kérjük őt, szeresse tovább is a Zászlónkat s a magyar diákokat, akiknek a szívét rajzainak finom vonalai az ő szívével összekötöttek. Szeressen bennünket és szeretetét újabb és újabb rajzokkal tolmácsolja!



ARATÓ BÉLA : **Bücsük pasa szelencéje.** A török-magyar viadalok idején Bücsük pasa kincset érő szelencéjét megszerzi egy magyar vitéz. Az emberi irígység azonban kétségbevonja vagyonának jogosságát s sok szégyent és megpróbáltatást szerez a hős vitéznek. Végül is fia mindent rendbehoz, sőt a kereszténnyé lett Bücsük pasa leányának kezét is megnyeri. 10—14 éveseknek. Györgyfi György rajzaival, díszes kötésben ... ... 3.—

Györgyi György

illusztrátta az alábbi
művet

P. Ábrahám Ernő:

Mesekert. Bp. é. n.

(1946?)



Távirati cím — Telegramme
Cables — Télégrammes
FILMIRODA
BUDAPEST

MAGYAR FILMIRODA RT. UNGARISCHES FI

KÖZPONTI TELEP: BUDAPEST, IX, KÖN
LEVÉLCÍM: BUDAPE

FÉNYKÉPÜZEM: BUDAPEST, VIII, SÁNDOR-U
FILMRAKTÁR: BUDAPEST, VIII, SZENTKIRÁLY
FILMKÖLCSÖNZŐ OSZTÁLY: BUDAPEST, VII,
KÉPESLEVELEZŐLAP ÜZEM: BUDAPES



Rendelés száma.....

Szá

T.

Műemlékek Orsz

Van szerencsénk nb.megrendelésük

az alanti felállítás szerinti számlával szolgálni.

.....*melléklet*

Munkalap száma.....

Tételszám	





BÁRÁNY FERENC: **Hare John kalandjai.** Finom gúnnyal rajzolja azt a szörnyű kiábrándulást, mely az afrikai őserdőben a keresztény Európáról álmodozó négert álmai színhelyén éri. 10—14 éveseknek. Györgyfi György rajzaival, díszkötésben ... ... 2.—

— **Jó szerencsét.** Ez a könyv észrevétlenül megtanítja az ifjú olvasót a munka és a munkás megbecsülésére és arra, hogy a szülőket segíteni nemcsak kötelesség, hanem boldogság is. 10—14 éveseknek. Györgyfi György rajzaival, díszkötésben 3.40



T.

Europa Film-könyv-lapterjesztő
és könyv kiadó rakt[illegible]

Budapest

[illegible] 17 III. 2.

Györgyi Gyula

Blaskó Mária: Jézuska tanít... Fenti rajzaival. Pest 1935. 115 l. Albumalak.

Györgyfi György

2

SOMFAY MARGIT

MÉGIS SZÉP AZ ÉLET

Györgyfi György illusztrációival, díszkötésben 4.40 P

A tegnap és ma szembeállítása mindig érdekes s ha ügyes író művészi ereje rajzolja elénk a kettőnek képét, megszemélyesítőjét, sok derűs és tanulságos pillanat forrásává lesz írása. Ilyen témát választott Somfay Margit is leányifjúsági regénye számára. A régi és modern leány pompás rajzát adja benne mindvégig lekötő, ütemesen perdülő, kerekded mese formájában.

1

BLASKÓ MÁRIA

IMÁDSÁGOS KÉPESKÖNYVEM

Kartonborítékban 2.—, vászonkötésben 2.80 P

Olvasni még nem tudó, egészen kis gyermekek Blaskó Mária kis versei és Györgyfi György 48 színes képe nyomán nemcsak imádkozni tanulnak meg belőle, hanem a szentmise szertartását is követhetik.

Szent István Társulat Karácsonyi Könyvjegyzéke 1937

A MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁTÓL

BUDAPEST, IX., RÁKOS-U. 10.

---

szám.
13925 /1937
III

Nagyméltóságu

Vallás- és Közoktátásügyi Minisztériumnak

Budapest, V.

Hold- utca.

Blaskó Mária

— **Szeretnék nagy lenni.** Mélyen a gy
rendkívül bájos témát dolgoz fel Bla
vében. Kis hősének teljesedésbe
nagy lesz, de ezzel együtt rászak
élete is és csakhamar visszasírja
napjainak szépségét. 10—14 éves
rajzaival, díszkötésben ... ...



A Szent Istvan [illegible]
könyvei 1941.

Szörényi Szörény

1941





...Györgyfi György rajzaival, dí...

DÉNES GIZELLA: **Magyar nagya...**
halhatatlan nagy magyar asszo...
nak tizenkét csillaga villan fel e...
hogy azok, akiknek fródott, ...
mély és komoly érdeklődéssel ...
sal szolgálják tovább magukban és körükben szép és szent
emlékezetüket. Györgyfi György rajzaival, díszes kötésben ... | 4.—

A Szt István Társulat könyvei 1941.



Ifjúsági olvasmányok **1941**

Pengő

DÉNES GIZELLA: **Veronka és a város.** Dénes Gizellának ez a könyve is időszerű kérdést boncolgat pompás szövésű meséjében: a kis Veronka kalandos és megindító történetében azt mutatja be, hogy bár sok a baj a falu egyéni, családi és társadalmi életében, de ezen nem a városbatódulás segít, hanem a falu értékeinek szeretete, bajainak orvoslása. Kedves, tartalmas, okos írás. Györgyfi György rajzaival, díszes kötésben 3.90

Fábián Gyula

1941

Fábián Gyula: **Az ősemberek völgye.** Rőthy Tamás, a jeles afrikakutató a líbiai sivatag kietlen sziklahegységei között repülőgépen kutatja az Atlantis-mondára emlékeztető legendás Zarzura-oázist. Páratlanul izgalmas repülőkaland juttatja el a keresett oázisba, egy érintetlen ősi kultúra kellősközepébe. Csodálkozva merül el az évezredek óta szunnyadó kezdetleges művelődés szemléletébe, de nem tud beleilleszkedni a különös viszonyok közé s amint jött — a szelek szárnyán, visszatér a modern kultúra világába. 10—16 évesek-





Tek.
Europa Film-Irányi
Lapterjesztő és Könyvkiadó Rt.



Budapest
V. Rothermere u 12. III. 2

Györffi György

illusztrálta az

alábbi művet

Gigler Károly:

Kis hittankönyv

az általános iskola

1. és 2. oszt. számára

Bp. 1948.

Kelt Budapesten, 193 5. december 24.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETE

KÖNYVESBO

BUDAPEST IV, KOSSUTH LA

POSTAFIÓK: 242. TELEFON: 89-5-40. A
POSTATAK.-PÉNZT. CSEKKSZÁMLÁ

31104/ SZÁM

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

M

SZÁMLA

MENNYISÉG	AZ ESETLEGES FELSZÓLALÁSOK 14 NAPON BELÜL ÉS SZÁMLA BEKÜLDÉSE MELLETT VÉTETNEK FIGYE
1	Magyar Szemle Kincsestára Nr.

Györgyfi György

Meselámpa. Mesék, versek kicsinyeknek. Athenaeum kiadás. 62 lap. (Ára kötve 4.40 P.)

A kis kötet *Jászayné Holczer Magda* és *Lintnerné Fittler Vilma* meséit és verseit tartalmazza. Bájos kis versikék, rövid, tanulságos történetkék, apró, érdekes mesék követik egymást a könyv lapjain. Tartalmuk szerint olyanok, hogy a gyermek képzeletvilágához alkalmazkodnak és erkölcsi ér-

303

zékének fejlesztésére alkalmasak. A könyv több színes és sok egyszínű rajzát *Györgyfi György* művészi kézzel készítette.

Magyar Kultúra Szemle

1940. 12. sz. 303. l.
304. l.

Györgyfi György

illusztrálta az alábbi könyvet

Gyulai Pál; Gyermekmesék Bp. [1948]

KÖRMENETI KERESZT,

ezüst lemezekből, háromkarélyos szárvégekkel, bennük pelikán, Szűz Mária, Sz János ev. és bűnbánó Magdolna vert alakjával. A Krisztustest öntött ezüst.

Mag. 52·5 cm, bottal együtt 236 cm.

A kereszt magyar, 1650 körül, gombja magyar 1750 körül, szárát Simor prímás készíttette, Bécs, Anders, 1870.

Lepold Katalógus 57. sz.

ÁRPÁDHÁZI SZENT ERZSÉBET BOTJA, (265. kép)

fenyőfa, zománcos arany foglalatban. Felső, hengeres részén: S. ELISABETHA és csavarosan: ANDREE II. HIEROSOLYMITANI, HUNGARIAE REGIS ET GERTRUDIS BOJAE FILIA LUDOVICI VI. THURINGIAE ET HASSIAE LANDGRAVII CONIUNX NATA ANNO REPARATAE SALUTIS 1207 DENATA ANNO 1231. A bot szárán körülfutó feliratban II. György hesszeni őrgróf származási sora Erzsébettől. A gomb tetején Hesszen címere.

Mag. 122 cm.

Állítólag Árpádházi Szent Erzsébet ágyának fájából. A foglalat német munka 1657 körül.

A foglalatot II. György hesszeni őrgróf (1626—1671) készíttette, tőle III. Ferdinándhoz került, ki Lippay prímásnak, az pedig a kincstárnak ajándékozta. — Először az 1687. évi leltárban.

Esztergomi kincsek. Esztergom, III., 1876.,

Györgyfi György

[illegible]lai Pál: Gyermekmesék. Athenae-[illegible]. 62 lap. (Kötve 8.— P).

[illegible]nyulai Pál minden idők magyar gyermekei számára öntötte formába ezt az örökéletű népi mesekincset, amely most művészien szép új kiadásban jelent meg. A kötet 28 meséjét és versét szinte valamennyien ismerjük s a messze gyermekkor emlékei idéződnek fel bennünk, amikor a rút farkas-barkas, az égszakadás-földindulásból menekülő kapirgáló kis tyúk, a Szélúrfival fogadó öreg Nap s a többi versikét és mesét újra elolvassuk. A kötetet *Györgyfi György* színes képei és rajzai teszik még értékesebbé.

Új kiadás
1948



T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.



DEFOE DÁNIEL: **Robinson Krúzó.** Kétszáz év sem tudta elkoptatni azt a sok szépséget, amelyet Defoe ebbe a minden nyelvre lefordított kalandos regényébe felhalmozott. Az új kiadás teljesen átdolgozva, Györgyfi György pompás rajzaival jelent meg. 8—14 éveseknek, díszkötésben 3.60

BUDAPEST

	Pengő
HOFFMANN F.: **Ki mint vet, úgy arat.** (M. ifj. kvt. 6—8.) Kötve	1.—
HONTI JENŐ: **Bolyongások a természet birodalmában.** Nincs az a kalandos regény, mely jobban le tudná kötni az ifjú olvasó figyelmét, mint Honti Jenőnek ez a kitűnő könyve, mely az alapos tudós biztonságával s a szórakoztató író pompás előadó művészetével tizennyolc érdekes fejezetben világít rá a természet csodálatos titkaira, parányi és hatalmas élőinek világára. Györgyfi György rajzaival, díszes kötésben	4.60
HUSZÁR KÁROLY: **A magyar nép hősei.** Fűzve —.80. Kötve ...	2.—
Ifjúsági tárogató. 25 vegyes elbeszélés. Fűzve	1.—
IGAZ PÁL: **Magyar köszöntő.** Újévre, név- és születésnapra stb.	—.80
JANCIRÓ: **Karcsi a mintadiák válogatott kalandjai.** Tréfák. (Z. D. kvt. 14.)	—.32
KALMÁR GUSZTÁV: **Montezuma koronája.** A regény Miksa mexikói császár tragédiáját vetíti az olvasó elé, amint lelkiismeretlen ígérettől félrevezetve messze idegenben közönséges gonosztevők puskacsöve elé kerül, hogy Montezuma koronáját felcserélje a mártírok töviskoszorújával. 12—16 éveseknek. Györgyfi György rajzaival, díszkötésben	4.40
Küzdelmek a fehér halál országában I—II. Félvászonkötésben	11.—
Vászonkötésben	12.—
Régi népek és új világok. Félvászonkötésben	5.—
Ismeretlen népek, névtelen földek. Fűzve	4.—
Félvászonkötésben	5.—
Egészvászonkötésben	6.—
HIZSAY F.: **Diák-novellák.** (Z. D. kvt. 3.)	—.40
KOLY I.: **Igazi élet.** Kötve	4.—
SZLER KÁROLY: **Az elpusztult aranyhíd.** Egy német anyanyelvű cserediák történetében mutatja be a szerző Szeged népének és iskoláinak háborúelőtti kapcsolatát a nemzetiségi Délvidékkel, s nagyszerű szerepét a lelkek összeforrasztásában. 12—18 éveseknek. Györgyfi György rajzaival, díszes kötésben	3.—

Gyermekeknek

— Eljen a vakáció 1.00
GRUBER M.: **Martini Gusztáv élete.** Kötve 1.20
GYOMLAY L.: **A mi táborunk.** Fűzve... ... ... 1.20
— **Korompay Pista.** Fűzve 1.70
— **A becsület.** Ifjúsági regény. (Z. D. kvtr. 64—68) ... ... —.70
HALÁCSY E.: **Tornatermünk rejtelmei.** Elbeszélés (Z. D. kvt. 69) —.30
HARANGHY L.: **A cukorgyár titka.** Kalandos történet. (Z. D. kvtr. 93—96) ... ... —.60
HARSÁNYI L.: **A nemporladó kezű király.** Szent István király életregénye. Az érettebb ifjúság és nagyközönség számára. Kötve 4.60
Album alakban, kötve ... ... 8.—
Három század a katakombákban. Az egyik oldalon a bűnös Róma, a másik oldalon, a fényűzéstől távol, egy keletkező új világ vonul fel előttünk ebben a könyvben, hogy végül



O ... ragadt
... ntalan,
... Apja
... s Antó
hegyi juhászhoz bojtárnak. Fölkerül Gábris a szépséges hegyek közé, az istenfélő öreghez s a jóság, szépség közelében megtisztul gyerekes huncutságaitól. 10—14 éveseknek. Györgyfi György rajzaival, díszes kötésben 3.20

Györgyfi György

A Szent István Társulat kömpli
1941.

Gyermekeknek



PERÉDY ADÉL: **Róka Tihamér.** Róka Tihamér és családja felrándul Pestre és végigélvezi a várost. Megfordulnak mindenfelé s egyik mulatságos helyzetből a másikba keverednek. Különösen sok bajt okoznak a csemeték, de a végén ők járnak rosszul, mert kisül róluk, hogy Uhú mester tanítása kárba veszett rajtuk. Csupa kedves kacagás az egész könyv. 6—10 éveseknek. Györgyfi György rajzaival, díszes kötésben 3.—



1941

Pogor Ödön:

A tanár úr. A tanárokról sokszor megnemértéssel szól az irodalom és hálátlansággal a diákság. Pogor Ödön könyve egy ideális tanár életét mutatja be, hogy megtanuljuk belőle tisztelni és becsülni az igazi tanár nemes hivatását és önfeláldozó jótakarását. 12—18 éveseknek. Györgyfi György rajzaival, díszes kötésben 4.80



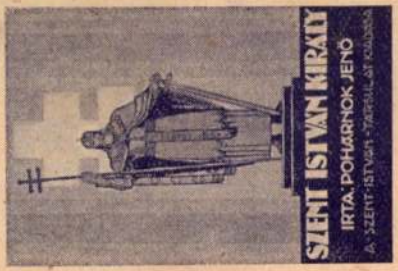

Pohárnok Jenő:

— **Szent István király.** Ez a kitűnő könyv a nagy szent király életét beszéli el pompás, ízes nyelven a magyar ifjúság számára. 10—18 éveseknek. Györgyfi György színes borítékával, díszes kötésben 4.20


41 XI 16-1
10f
MAGYAR KIR POSTA
10f
MAGYAR KIR POSTA
LENTI
CSÁNK FERENCZ
LENTI

Gyermekeknek



1941

...nányok

	Pengő
RELKOVICS NÉDA: Pest-Buda [illegible] ifjúsági novellák: Pest-Buda [illegible] képeit vetíti a tudós szerző kedves, elbeszélő modorban olvasói elé, hogy szórakozva ismerjék meg szépséges fővárosunk művelődéstörténeti kialakulását. 12—18 éveseknek. Györgyfi György rajzaival, díszes kötésben...	3.80

A Szent István Társulat könyvei 1941.



SOMFAY MARGIT: **Mégis szép az élet.** A tegnap és ma szembeállítása a régi és modern leány pompás rajza mindvégig lekötő, ütemesen perdülő, kerekded mese formájában. Györgyfi György rajzaival, díszkötésben 4.40

Europa
Film-, Könyv, Lapterjesztő és Könyv

Budapest V.

Rothermere-u. 12 III

Györgyfi György

Az Ifjúság könyvei. ~~1–2~~.

Rákospalota. Szalézi művek. (Don Bosco nyomda) [1934] 8-r.

2. **Székely** László. Táltoslovak hátán. Mesék 6—12 éves gyermekeknek. *Györgyfi* György rajzaival. 111 l. . . . . 1·90

ZALON

EREM

K ÉS VÁZLATOK

Székely László:

Paca Pali vitézi tettei. Székely László ezzel a kötetével még szorosabban kapcsolja magához lelkes kis barátait. Derűs lelke ragyogásával, meleg szívhangjaival valósággal elbűvöli őket. Paca Pali vitézi tetteinek jóízű humora és észrevétlenül nevelő hatása mélyen beleszánt a fogékony gyermekszívekbe és maradandó, áldásos nyomokat hagy bennük. 6—10 éveseknek. Györgyfi György rajzaival, díszkötésben 3.—

A Szent István Társulat
Könyvei 1941.

a katolikus családok kedvelt szépirodalmi képes heti folyóirata.

Előfizetési ára egész évre 12.— P.

NEMZETNEVELÉS

a katolikus iskolák hivatalos lapja, megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ára egész évre 4.— P.

Megrendelhetők a kiadóhivatalban
Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Kiadja a Szent István-Társulat. — Stephaneum nyomda. Felelős: ifj. Kohl Ferenc.

Györffi György



SZÉKELY NÁ… …lmi regény a… …őző csodálat… …val. 12—16 … …	3.60

A Szt. István Társulat
Könyvei 1941.

A BUDAPESTI I. KER. ÁLL. (VERBŐCZY ISTVÁN) REÁLGIMNÁZIUM VOLT NÖVENDÉKEINEK KÖRE



Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

SZENTIVÁNYI GYULA
úrnak

Budapest,

IX ker, Högyes Endre u. 10 sz.

Ha nem kézbesithető,
fenti cimre visszaküldendő!



1941

Pengő

Szira Béla: **Farkas Jóska nyakkendője.** Ki tudná felsorolni azt a temérdek jót, amit nemeslelkű, önzetlen tanárok tesznek feltűnés nélkül a rájuk bízott ifjúsággal. Ők maguk nem beszélnek róla s csak néha-néha látja meg a világ is jóságukat. Farkas Jóska regénye ebbe a jóságba enged beletekinteni: Thuróczy tanár úr testi-lelki segítsége teszi lehetővé, hogy az elárvult kisfiú folytathassa tanulmányait s kibonthassa Isten adta tehetségeit. Szív és szépség jellemzi ezt a kitűnő könyvet. Györgyfi György rajzaival. Kötve 3.90



Tek

Europa

film,- kömp,- lapterjesztő és
kömpkiadó rt.

Budapest

V., Rothermere-u. 12. III. 2.

GLOBUS
BEREGS

Györgyfi György

Szt István Társulat Könyvei
1942



SZIRA BÉLA:

SEGITS FALU, DŰL A VÁROS

Egy vasúti szerencsétlenség következtében a falusi plébános hajlékába kerül egy pesti gimnazista fiú. Sorsa azt példázza, hogy a magyar élet ezer problémáját csak a falu és

a város összeforgásával, a társadalom harmonikus együttműködésével lehet megoldani. A kitünő regény szociális lelkületre nevel, de pompás meglátásaival, szellemes megjegyzéseivel, érdekes meseszövésével nagyszerű szórakozást is nyujt.

Györgyfi György rajzaival.

Díszes kötésben 4.80 P

kja van Pécset, Széchenyi-tér 17.

Györgyfi György

Magyar Kulturszemle
1941. 11. 4. 263. l.

Szmrecsányi Mária: Fekete főkötő. Szent István-Társulat kiadása. 108 lap. (Ára kötve 3.80 P).

A fekete főkötő meséje egy vidéki leányintézetben játszik. A szereplők apró kisleányok, kik csak az imént kerültek el hazulról. Szenvedélyes buzgalommal és hévvel lubickolnak az intézeti élet újszerű levegőjében, különböző csoportokba tömörülnek s még a szelídebb természetűeket is belevonják a küzdelembe. Némelyik bizony még a fekete főkötőt sem kerüli el: helytelen viselkedésének ezt az áruló jelvényét. *Szmrecsányi Mária* hű és hihető képet fest erről az életről, mégpedig annyi melegséggel, együttérző szeretettel, hogy a regény méltán számíthat az ifjú olvasók tetszésére. A könyv *Györgyfi György* rajzaival jelent meg.

238/1943

Nagyméltósá

Kegyelm

Vagyok bátor Dr.vité
I.o.segédőr szolgálati idejénel
állapitása iránti kérelmét tis

P. Tomka S. J.: **A nagyság varázsa.** A kitűnő írónak ez a kötete Szombathy Máriusnak hivatásáért folytatott hősies hosszú és nehéz, de végül mégis diadalmaskodó küzdelmét mutatja be. Az ifjút ugyanis megejti a nagyság varázsa, de amikor a legnagyobb élethivatást választja céljául, szembekerül apjával, aki másképen szeretné látni fia jövendőjét. Végre is az ifjú eléri célját s apja is megtalálja fia boldogságában megnyugvását. Györgyfi György rajzaival. Kötve 5.20

82 **A Szent István-Társulatnak fiókja van Szegeden, Kárász-utca 14.**



Györgyfi György

Gyermekeknek

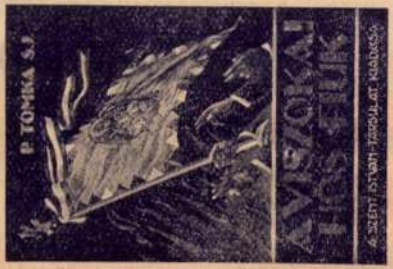



alkalmasabb páncellemezek gyártására. Találmányát az Adriai Császárságnak mutatja be, s bár az Intelligent Service minden eszközt felhasznál, hogy a titkot megszerezze, a magyar szívósság és hazaszeretet végül is mindenen diadalt arat. 12—18 éveseknek. Györgyfi György rajzaival, díszes kötésben 4.40

A Szent István Társulat Könyvei
1941.

Györgyfi György

Szt István Társulat kiadás. 1942

G KÖNYVEI 1942



TOMKA ÁGOSTON:

A VILÁG-DINAMÓ

Létrás Mihály csodálatos találmánnyal lepi meg a világot: olyan dinamót épít, mely az egész föld kerekségét el tudja látni elektromos árammal. Tervét temérdek nehézség keresztezi, de Létrás Mi-

hály nemcsak kiváló technikus, hanem talpig férfi is, s így munkája végül is diadalt arat. Kitűnő technikai tudás, hatalmas képzelő erő, öntudatos nevelő szándék jellemzik ezt a kiváló könyvet.
György Györgyfi rajzaival.

Díszes kötésben 4.80 P

fiókja van Kassán, Fő-u. 52.



Hermi:)

tárul fel ebben a nagy-
házban egy kis család
megfestett képe. Hőse
a családásokban letört
ózelmes szárnyalásának
ei jövőjének. Györgyfi
... ... 4.—

A Kt Jókai Társulat
Könyvei - 1941.

r. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

.....szám.



Müemlékek Orsz.Bizottsága t.Elnökségének,

Budapest.IX.Hőgyes Endre-u. 1

ból.

ügyben.

Györgyfi György

Vilma néni: Mese Marci vándorúton

ATHENAEUM kiadás

Verses mesék színes sorozata, rendkívül szellemes és tanulságos találós képekkel. Györgyfi György 3 színes és sok egyszínű képével.

Ára kötve 15.—



Karácsonyi könyvjegyem
1943

Országos Természetvédelmi Tanács.
Budapest, I. Krisztina krt. 26.
Telefon: 152-359.
1182/1943.

Meg

az Országos Természetvédelmi
Társulat I. emeleti tanácsterm
évi december hó 17.-én, pente

Tárg

1./ Elnöki megnyitó.

Virág Andor S. J. : **Erdőfia.** Nehéz és küzdelmes életet él Erdőfia az őserdő mélyén, míg végre is megtalálja életének értelmét s célját a kereszténységben. Ennek az életnek a történetét mondja el színesen, érdekesen ebben a könyvben Virág Andor kitűnő tolla. 6—12 éveseknek. Györgyfi György rajzaival, díszes kötésben 3.40

Zsoldos L. : **Árnyékherceg.** Gyermekelbeszélés 2.60

B) **Ifjúságnak.**

Ajtay Kálmán : **Álmok hercege.** Szent László király megmásítva eredeti tervét, életének utolsó intézkedésével nem a daliás Álmost, hanem a testben törékeny, de lélekben nagy Kálmánt teszi utódjává. Álmos nem tud belenyugodni László király akaratába : délibábos álomként hajtja-űzi őt a királyi trón megszerzésének vágya, míg végre tragikus sorsa be nem teljesedik rajta. Történetét pompás korfestéssel, kitűnő jellemrajzzal, érde- ja el Ajtai Kálmán kitűnő Györgyfi György rajzaival, ... 4.20



ytárgyosztálya készséggel küld- nlatot.

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

	Pengő
fogságban sínylődő nővérének megszabadításáért. 14—18 éveseknek. Kalandos regény. Fűzve	2.80
Kötve	3.50
WISEMAN M.: **Fabiola.** A kereszténygyüldözés utolsó szomorú fejezete és a kereszténység diadalmas napfölkelte között játszódik le Fabiolának immár halhatatlanná vált élettörténete. 12—16 éveseknek. Györgyfi György rajzaival, díszköt.	5.20
ZAYMUS GYULA: **Különös vakáció.** Naszádos Gábor elpuhult, kedvetlen, únott diákfiú. Atyja azzal gyógyítja ki bajából, hogy utazni küldi s az utazáson látszólag magára hagyja. A rázúduló nehézségek felszítják erőit, felkeltik önállóságát, vállalkozó szellemét. Egyik nehézséget a másik után győzi le s minden viszontagságban derekasan megállja helyét. Közben megismeri a Földközitenger világát is, s bőségesen gyarapítja földrajzi s történelmi ismereteit. Története, Zaymus Gyula érdekes, kedves műve, nevel és tanít tehát egyszerre. Györgyfi György rajzaival, díszes kötésben	3.80


FABIOLA
A SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT KIADÁSA


A SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT KIADÁSA

kizárólagosan a szerzőé, én csak néhány technikai megoldást ajánlottam, ami technikus embernél nem érdem.

Nem értem, hogyan csinálta, de most úgy tűnik fel előttem, hogy a regény nem is olyan fantasztikus. Mintha valóban megtörtént, vagy legalább is megtörténhetett volna! A szerző szíve ott szólalt meg legszebben, ahol szívéhez legközelebb feiközött az őskor világa: Li-to-la lelki hajnalhasadásánál. Tán senki sem érti meg úgy ezeket a gondolatokat, mint én, aki meghatottan, összeszorult torokkal álltam a barlangokban, és csak néztem... néztem az elmult őskori világnak biztató, ígéző üzenetét. Azóta évezredek multak el, könnyebben és gazdagabban élünk. Fejlődtünk és fölemelkedtünk. Van-e ennél biztatóbb reménysugár a jelen minden borzalma dacára?

A képek nagyon jók. Sehol sem túloznak és mindig tanulságosak. A címlap pedig már valószínűsége folytán is remek.

Semmivel sem szerezhetett volna nagyobb karácsonyi örömet, mint ezzel a pompás regénnyel. Engedje meg kedves Tanár Úr, hogy szívből szerencsét kívánjak hozzá, és hálásan megköszönjem. A legjobbakat kívánom az ünnepekre és az új esztendőre. De nemcsak Tanár úréknak, hanem a Magyar Ifjúságnak is: egy újabb Fábián-könyvet!

Mindenkor igaz híve: *Almásy László*".

*

Takáts Gyula: *Május.* Versek. A Janus Pannonius Társaság kiadása. 1939. (64 oldal).

Takáts Gyula két előző verseskötetében — *Kút, Kakuk a dombon* — a legnemesebb irodalmi regionalizmus híveként jelentkezett a „versek vásárján". A dunántúli lankák, a jellegzetes „kék vidék" — ahogy *Babits* énekel erről a tájról — adták versei forró inspirációját. Ez a konkrét helyhezkötöttség mégsem lett Takáts Gyula lírájának megszűkítő vonása. Takáts Gyulát komoly tehetsége és komoly műveltsége átsegítette a szokásos, szűkhorizontú „vidéki szemlélet" akadályain. Verseiben a legnemesebb dunántúli hagyomány — a *Berzsenyi-, Vörösmarty*-örökség — kapott rokoncsengésü hangot. Igaz humanizmus jellemzi ezt a lírát, párosítva a költői forma klaszszikus tiszteletével.

Takáts Gyula új kötetében — *Május* — ugyanezek a nemes költői erények érvényesülnek erőteljesebb, érettebb formában. Ebben a kötetében még több az egyéni hang és az önfeledt tiszta alkotás. Néhány verse — *Ecce, Nagyberek partján, Carmen Pannonicum, Vidéki vasárnap* — a legszebb dunántúli tájversek közé tartozik. Igen szép és Takáts Gyula költői egyéniségét rokonszenvesen jellemző vers: a *Téli tűnődés, Nagyapám, Tatár bácsi, Két cigány halászról, Lányok a holdnál.* Verseiben nincs semmi újkeletű programmosság; költői, illetve emberi magatartása mégis tisztán áll előttünk: a *Március* vagy a finom finn rúnók közül a *Villámfénynél* című versében elárulja, hogy az Illyés-fogalmazású „százados szelíd szegénység" neki is hitvallása és szívügye.

„Hogy értetek szóljak, szegények,
Nem itthon döntöttem én!
Messze kellett szállnom e görbe,
Víz-, hegyszabdalta földtekén.

Bejárni a tavas északot.
Látni tiszta kis házakat.
Enni fenyőfa-asztalon
És nyelni keserű nyálamat...

Miért? — Mindent megád a földem,
Szólt s rámnézett a finn-rokon.
S úgy fénylett felém e szó,
Mint villámcsapás a dombokon".

Takáts Gyula finom kötetéből külön ki kell emelni és értékelni *„Csokor"* c. szerelmes verseit, melyek a szép Lilla-versekre emlékeztetnek

bennünket: a költői fínomság, csín, ötlet és hamvas szépség megejtő gazdagságával. Jó, üdítő érzés ebben a tiszta költészetben elmerülni és hinni a költőben, hinni az ő horáciusi világában, amely — sajnos — egyre jobban elveszik szemünk elől a *„Fegyveres Európa"* löporfüstjében.

Bárdosi Németh János.

*

SZAKIRODALOM.

Balás-Piri Aladár: *Magyar-szerb irodalmi kapcsolatok.* Pécs, 1937. A pécsi egyetem Magyar Intézetének kiadása. 51 o.

Őszinte örömmel üdvözöljük ezt a tanulmányt, mert olyan kérdéskomplexummal foglalkozik, amelyet eddig nálunk is, a szerbeknél is oktalanul és érdemtelenül elhanyagoltak a kutatók. A dolgozat első felében az új szerb irodalomban jelentkező magyar hatásokról esik szó, a másodikban pedig a szerb népköltészetnek magyar irodalmi hatásairól. Mindkét rész erősen vázlatszerű, hiszen a két szomszéd nép irodalmi és kulturális kölcsönhatásairól köteteket lehetne — és tegyük hozzá: kellene is — összeírni. A nem-szakember azonban így is értékes tájékoztatást kap, sőt nem egyszer egyenesen meglepődik, pl. mikor arról értesül, hogy az új szerb irodalom voltaképen Budapestről indult el a M. Tud. Akadémiának hatására és némi tekintetben mintájára létesült „Serbska Matica" nevű első szerb közművelődési intézménynek megalapításával. Igen érdekes az is, amit a Thököly (Tekelije) Száva által alapított budapesti (Veres Pálné-utcai) Thökölyanum (Tekelijanum) nevű intézményről (ma a jugoszláv konzulátus székháza) mond a szerző. A Matica szerepéről azonban sokkal többet szerettünk volna hallani. 1864. utáni újvidéki tevékenységéről (Újvidéket éppen a Matica nagyjelentőségű munkája miatt „szerb Athén"-nek is nevezik) alig 8 sorban emlékezik meg.

Nem kevésbbé hiányos a szerb népköltészet hatásáról szóló rész, pedig az erre vonatkozó anyag maga is olyan gazdag, hogy egy hatalmas monográfia keretébe kívánkozik. Annál feltűnőbb, hogy a vázlatos tárgyalás szűk lehetőségei között is oldalakon keresztül foglalkozik olyan kérdésekkel (pl. a szerb népdalok osztályozásával), amelyek — bár érdekesek — de nem lényeges részei a címben megadott célkitűzésnek, és így kötelesebb és fontosabb mondanivalók elől szívják el az amúgy is híg levegőt. Vagy mit szóljunk ahhoz, hogy míg angol, francia, német stb. fordításokról két oldalon keresztül értekezik, Margalits Edének szép és értékes magyar kötetéről, népköltészeti és egyéb fordításairól egyetlen szóval sem emlékezik meg. De megfeledkezik más átültetésekről és a tárgy körébe vágó értékes tanulmányokról is.

Ne vegye zokon a szerző, ha néhány nyelvi tévedésére is felhívom a figyelmét: *„Matica"* nem „anyácská"-t, hanem „méhkirályné"-t jelent, amely — szimbolikusan — maga köré gyűjti a szerb mezők, rétek és erdők szorgalmas dolgozó méheit. *„Knjiga"* a népköltészetben igen sokszor nem „könyv"-et, hanem „levél"-et jelent, amelyet egy-egy fecske, sólyom vagy más hírvivő visz a címzetthez; furcsa is volna egy fecskét vagy sólymot elképzelni csőrében „az Istenanya könyvével". „Tri ti *glasa* dopanuli hrabre Marku Kraljeviču"... Itt a „glas" nem „hang"-ot, hanem „izenet"-et, „hír"-t jelent. Nem okvetetlenkedés ez a különbségtétel, mert tessék csak idefülelni, milyen fahangúvá, ügyetlenné válik a fordítás a szerző téves szómagyarázata következtében: „Három hang szólt hozzád hős Kraljevič Marko... Az első hang a magyar királytól jött, hogy menjen őt megesketni a királynéval...

A második hang Jank hadvezértől jött...
A harmadik hang a boldog császártól jött..."

sütötték volna. A lyuk alul-felül egyenlő átmérőjű. A vasfogú gereblyék gyáriak. Ezeket főleg a kertben használják.

Az udvargrábla nyele 1 m, a szénagyüjtő és fölözőgrábláé 150—170 cm, a torógrábláé 180—190 cm, a szómahúzógrábláé 200—250 cm, az asztagfödőgrábláé 10—12 méter hosszúságú.

Az udvargrábla nyele 1 m, a szénagyüjtő és fölözőgrábláé 150—170 cm, a torógrábláé 120—150 cm, az asztagfödőgrábláé 1 m hosszúságú.

Csesztregen a következő nyélformákat találtam: egyenes ág (1—11. ábra); természetes két-, háromágú fa (2., 3., 9., 10. ábra); szétfeszített vagy kettéhasított ág (4., 10. ábra); egy- és kéthajtványos (5., 6., 7., 12. ábra) vagy odaszegezett (8. ábra) águcccsal ellátott egyenes ág.

A torográblát nem hívják bőgőgereblyének, bőgőnek, sem hóvárnak.

A görbefogú fölözőgráblát kézicséplésnél használják. A szalmát a szemről villával vagy a fölözőgrábla fogával lefölözik, majd a fokával összetolják. Rugdalógereblyének nem nevezik.

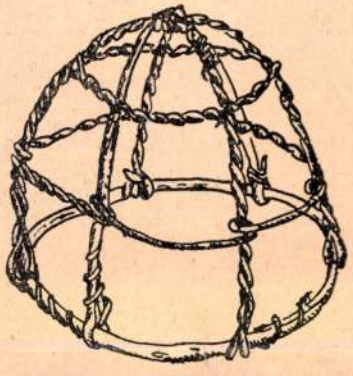

Fűzvesszőből font szájkosár.

A kazallehúzógráblával a kész kazal oldalát simára gereblyézik, hogy a víz könnyebben lefollyon.

Az asztagfödőgráblát a kepés asztagok szalmával való lefödésénél használták. Leeresztették a kazal oldalán (10—12 m hosszú nyél!), rávagdalták a szalmát és felhúzták. Ma nem használják. Utolsó példányait a félszerek eldugott helyein találni már csak meg.

Amikor a frissen csépelt vagy mosott szemet (búza, rozs, hajdina, köles stb.) szárítják, a közönséges gyüjtőgrábla fejével tologatják ide-oda. Gabonaszárításnál a foggal a mélyebb, a fejjel a sekélyebb keverést végzik. A kicsépelt gabonát is a grábla fokával tolják össze.

A lekaszált rozs-, búza- stb. rendet gereblyével nem gyüjtik.

Az almát csak a gyerekek tépik néha gereblyével. Komoly almaszedést nem végeznek vele.

A tarógráblát egy kézzel, a többit két kézzel húzzák. Néha egy ember két tológráblát is húz. Ilyenkor a középen megy, rendszerint a barázdában. Vállon átvetett hevederrel nemcsak Csesztregen, de itt az egész vidéken sem húzzák a tológráblát. Nő, férfi egyforma gereblyét használ. Mindenféle gereblyét mindig vállra vetve visznek a munkahelyre. Üres szekéren az águcsát (ahol elágazik a nyél) löcsbe akasztják, nyelét a szekéroldal *kázlái* közé dúgják. Megrakott szekéren a teher alá dugják a nyelénél fogva, vagy a tetejére dobják. Néha a rudazókötél mögé csusztatják. A gereblyék nem egyéni tulajdonok, bárki bármelyiket szabadon használhatja, kölcsön is adhatja. A gereblyéket használaton kívül a pajtában tartják. Tulajdonjegyet nem, de a használója nevének kezdőbetűit többször láttam a gereblyenyélbe

bevésve. A tarógereblyével főleg asszonyok, lányok dolgoznak, mert abban az időben a férfi munkaerő fontosabb és nehezebb munkával van elfoglalva.

Nem tanácsos a gráblát úgy lefektetni, hogy fogai az égnek álljanak, mert a jó Isten szegedést (szúrást) kap.

Felelet a 2. sz. kérdőívre.

Szájkosarak, plókák.

Csak a *szájkosár* elnevezés ismeretes. A *palóka* szót nem is hallották. Valamikor szokásban volt a tehén tőgyének marhatrágyával való bekenése, hogy a borjú ne szophassa meg. Régen legismertebb volt a sündisznó-bőrből készült szájkosár. Ezt a borjú orrára kötötték, s ha az anyja tőgyéhez hozzáért, az elrúgta. Sündisznó bőre helyett közönséges bőrből is készítették úgy, hogy a bőrbe szegeket vertek, s ugyanúgy alkalmazták, mint a sündisznóbőrt. Pirka Péter csesztregi lakos drótból, fűzvesszőből és hársfakéregből csinált szájkosarat.

Bődei János.



SZÉPIRODALOM.

Fábián Gyula: *Az ősemberek völgye.* A Szent István Társulat kiadása, 1939. Györgyfi György rajzaival.

Talán szokatlan lesz eljárásunk, amikor szakkritika helyett az Afrikakutató Almásy Lászlónak a szerzőhöz intézett levelét közöljük. De meg vagyunk győződve, hogy ez a levél felér minden szakkritikával.

„Kedves Tanár Úr!

Nem is tudom, hogyan köszönjem meg a könyvet, de még inkább azt az élvezetet, amelyet elolvasásával szerzett... Néha-néha eszembe jutott, hogy valamikor sokat beszélgettünk ezekről a dolgokról. Gondoltam arra a nagyszerű felkészültségre, amellyel Tanár Úr az őskor életét megelevenítette előttem és arra a titokzatos mesére, amelyet sivatagi útjaim köré szőtt, de most, amikor a könyvet kezembe vettem — egy nagy, szép, gazdag művet, a Szent István Társulat kiadását —, olyan különös érzés fogott el, amilyen csak ritkán dobban meg a szívünkben. Nem is tudom leírni, amit éreztem. Örültem, mélységes hála töltött el. Büszke voltam és meghatódott. Ha semmi más nem jutalmazta volna azoknak a sivatagi esztendőknek fáradságát, nélkülözéseit, lám — már ezért a könyvért is érdemes volt vállalkozni és kitartani. Ezért a könyvért, amely most a magyar ifjúság lelkét nyitja meg legszebb emlékeimen keresztül.

De nem lett volna szabad oly önzetlen bőkezűséggel nyilatkoznia rólam az előszóban. Tanár úr jól tudja, hogy a könyv elgondolása, meseszövése

GYÖRGYFY *György*, festő. A budapesti képzőm. főiskolán szerzett rajztanári oklevelet. Budapesten működik, hol 1928. és 1934. tájképeiből gyüjt. kiállítást rendezett. Illusztrálással is foglalkozik.

E. g. I. 431 c

Nagyszombati közkvt. 1911. é.
segélye V. 303.

Györgyfi György

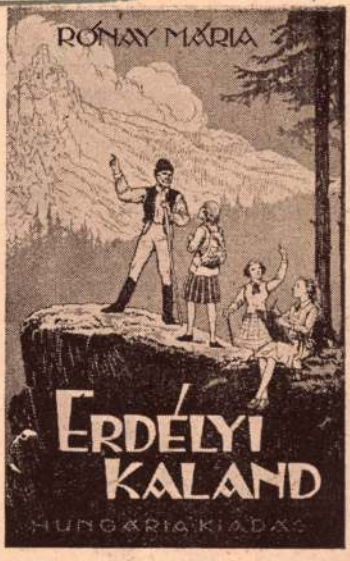

Egy esztendő telt el azóta, hogy az Országjáró V. b. leányhősei a Felvidék és a Kárpátalja felszabadult vidékeit végigbarangolták. Most még nagyobb boldogság vár rájuk: Erdély tündérországának kapui is megnyíltak, magyar zászló repked és magyar szív dobban a góbék házatáján. Országjáró V. b-ből azóta VI. b. lett, a lányok megnőttek, nyurgábbak, szebbek és okosabbak lettek, csak éppenhogy a csínytevések terén nem látunk javulást náluk. De sebaj, mert vakációs utazásuk során egy veszedelmes kémet lepleznek le, akit szerencsére még idejében sikerül lefülelletniök. Együtt izgulunk és együtt kacagunk a pompás lányokkal.

Györgyfi György remekbekészült rajzaival, kötve. *Ára: P 4.50.*

HARSÁNYI

NE FÉLTSÜK ÉVIT



HUNGÁRIA KIADÁS

A kis hősnő lélekzetelállítóan izgalmas kalandokon át megszabadítja öcsét a gyermekrablók kezei közül és ezzel meghódítja magának jószándékú, de szigorú nevelőapja szívét is. Ebből a könyvből kiderül, hogy jósággal, szeretettel és erős akaratttal minden akadályt le lehet győzni. Évi nemes élet-bátorsága megdobogtatja az olvasó szívét.

Sok művészi rajzzal.

Ára P 3.50.

Györgyfi György

rajzoló

Lintnerné Fittler Vilma: Mese Marci vándorlása. Bp. [1946].

Fenti rajzaivalés
szines képeivel

RASSEGNA ITALO-UNGHERESE
Diretta da TIBERIO GEREVICH e LUIGI ZAMBRA
Direzione e amministrazione:
BUDAPEST, IV., EGYETEM-UTCA 4
Telefono: 185-618

Györffy György

illusztrált az alább-
említett

Mioni, Ugo: Ka-
landok a Nilus
mentén. Ford. Szi-
nnai Borbála.
Rákospalota [1946]

becsülő közönség örömmel és elismeréssel nézett végig. E filmmel a Metro megtalálta ismét azt az utat, melyen nagy sikereit aratta és amelyet utóbbi néhány filmjével meglehetősen messze elkerült. — **Bécsi csalogány.** Eggerth Márta legújabb filmje és olyan szépen énekel benne a platinaszőkére szőkült *Eggerth* Márta, amilyen szépen talán még sohasem énekelt. A történetbe mindazt a romantikus és bonyolult meseszálat beleszőtték, amely a mult század — inkább az elejét értve a századnak, mint a végét — regényeiben magával ragadta az olvasót. A ruhákból ítélve, a filmtörténet is jó pár évtizeddel ezelőtt zajlott le. Mégpedig sok könnyel, még több mosollyal és szabályosan ájuldozó delnőkkel. Azt hisszük, hogy a közönség nagyrésze aláírja véleményünket: a mai korban játszódó történet jobban érdekli a nézőket, mint az ilyen Biedermeyer-álom. *Slezák* Leó és Theo *Lingen* játszottak nagyobb szerepet. — **Egy orvosnő naplója.** A történet alapgondolata egy mondatban elmondható: «Komoly, értékes emberhez komoly, értékes ember illik, széllel-bélelthez pedig hasonló fuzsitus». Az orvosnő, aki szakmájában egészen kiváló, egy szép napon arra ébred, hogy míg eltemetkezik a munkában, elszalad mellette az élet és nem juttat részére semmit. A nagy sietségben, hogy még a saját részére is biztosítson valamit, kissé túl gyorsan markol bele azokba a könnyen elfutó lehetőségekbe és szerencsétlenségére olyan valakit ölel magához, aki úgy ránézve egészen csinos fiú, sőt kedves is tud lenni, de akivel nincs egy közös témakörük. Szerencsére akad, mégpedig egészen közel, a kórházban egy érdemesebb férfi, egy orvos, aki aztán megfelelő párnak szegődik a doktornő mellé. A lejtőre került boldogság így az utolsó pillanatban, mielőtt még halálra zúzódnék, megmentődik. A finom Ann *Harding*, egy második Iréne *Dunne*, játszotta az orvosnőt,a komoly orvos szerepében a legnagyobb részt csábítókat és kalandorokat játszó Nils *Asther* keltett csodálkozást. — **Ez a kislány eladó.** Az egészen apró és fiatal — alig ötéves — kis Shirley *Temple* játssza a film vezető szerepét. Partnerei nem kisebb filmnagyságok, mint Garry *Cooper* és Carola *Lombardt*. Bizonyos, hogy a csöpp kis *Shirley* ezzel a filmmel egycsapásra meghódítja a budapesti közönséget. Amellett hogy elragadóan bájos, olyan okos és olyan ügyes, hogy minden szavára, minden mozdulatára reagál a közönség. Hol elragadtatott oh-kal, hol nevetéssel, de a könny sem ritkaság. Hogy aztán necsak a filmen csodálkozhassunk, ideírjuk, hogy a csöpp «művésznő» filmjét tizenhat éven aluliaknak nem engedi megnézni a cenzura. — Két érdekes útifilm is bemutatásra került a legújabb bemutatók során. **Egyiptomot** a Scala tűzte műsorra, a **Maláji szigeteket** az Uránia. Mindkettő érdekes és szép volt.

Somfay Margit

Szerkesztői-üzenetek

A lehetőleg géppel írott kéziratok közvetlenül a lap szerkesztősége címére küldendők. Levélválaszt csak kivételesen — teljes cím és válaszbélyeg ellenében — adunk. Névtelen levelekkel nem foglalkozunk.

Szerkesztőségi fogadóóra minden pénteken délután 5—6-ig.

Látomás az életúton. Ez a legsikerültebb a beküldöttek közül, de még ezen is érezhető a kifejezések tétovasága és a forma bizonytalansága. Helyenként azonban meglepő erőt éreztet s éppen ez az, ami reményt nyujt arra, hogy ha megtalálja igazi hangját, egészen megfelelőt is kapunk Öntől. Az, amit levelében ír, legjobb bizonyíték arra, hogy a fejlődésképesség nem hiányzik Önből, így a siker, amire vágyik, csak akarat és idő kérdése. Tehát: várjuk a folytatást!

Erdély. A téma komoly, szívünk szerint való, szinte azt mernők mondani, vérbeli írót éreztet, de a megírás — sajnos — annál kevésbbé sikerült. Egyébként egyetlen novellával kár új írónak kopogtatnia, mert belőle határozott ítéletet formálni legtöbbször lehetetlen. Igazi író, vagy aki annak készül, nem tehet fel mindent egy rövid novellára: aki a sikert akarja meghódítani, annak kitartóan kell ostromolni kéziratai-val a szerkesztőségeket.

Réz. Korábbi küldeménye — sajnos — nem vált be: nem szabad elfelednie, hogy tőlünk olvasóink a napilapokénál értékállóbb, mélyebb és művészibb írásokat várnak, természetes, hogy munkatársainktól mi is csak ilyet fogadhatunk el. A fiatalság felvetett problémája az Ön feldolgozásában napilapba való eszmefuttatás, amely a kérdésnek csak egyetlen oldalát látja s azt se meríti ki teljesen. Ugyanez áll a novellákra is: szépirodalmi folyóirat nem elégedhetik meg a napilapok négylábas tárcáinak nívójával. Nekünk komoly mondanivalókkal kell megmutatnunk, hogy nemcsak akarunk, tudunk is az élen járn! Megnyugtatjuk, ha ilyesmit küld, mindig szívesen felhasználjuk. A versek ilyenek s azokra hamarosan sor is kerül.

Rita. Sietünk megnyugtatni: az a bizonyos aktatáska soha nem lehet annyira megtömve, hogy az ilyen kedveshangú levelek helyet ne találnának benne. Sőt őszintén megvalljuk, hallgatását hosszúnak találtuk. Az említett írás célja korántsem az volt, hogy a «vesződséget» hangsúlyozza; mindössze olvasóinkat akartuk még közelebbi ismeretségbe hozni az *Élet*-tel. Egyébként mi az ilyen és hasonló tartalmú szeretetteljes levelekben bőséges jutalmát látjuk minden munkánknak és fáradságunknak. Mert ezek azt bizonyítják, hogy célunkat elértük: szeretnek bennünket. S ha még az is valóra válik. hogy imába foglalja munkánk sikerét, valóban elmondhatjuk, hogy szeretet-vetésünk szép aratást hozott.

Aratas! «Tanyai Őrzse» megjegyzésére csak ezt: tudtunkkal az írónőnek igaza volt, mert egyes búzafajtákat tavasszal is lehet vetni! Örömünkre szolgál, hogy új regényeink máris megnyerték tetszését és érdeklődését, hisszük, hogy ezután is nemes élvezetet és igaz gyönyörűséget fog találni bennük.

Ami a karácsonyi ajándékosztással kapcsolatos kérdését illeti, véleményünk szerint ezesetben nem lehet «illik- nem illik»-ről beszélni. Gyermekkorunkban, a szülői és nagyapai házban mi is tanui voltunk annak a fölemelő, szívetmelegítő karácsonyi szokásnak, hogy a birtokos cselédeit megajándékozza. Ennek a szeretetnek — szerintünk — Önök eleget tettek, a szolgálatukban maradtak meg ajándékozásával. Persze — egyszerű, primitív emberekről lévén szó, — azon se szabad csodálkoznunk, hogy a megszokott ajándék elmaradván, csalódásuk a keserű elégedetlenség panaszává hangosodott. Azt hisszük, a bérlőnek kellett volna gondoskodnia arról, hogy munkásait ezirányban csalódás ne érje s a birtokkal együtt ezt a szép, patriarchális szokást is át kellett volna vennie.

A szentáldozás kérdésében nem merünk határozott állást foglalni. Azt tanácsoljuk, beszélje meg az illetők lelkiatyjával, ő legjobban fogja tudni — a helyi viszonyok és a kérdéses egyének ismeretében, — kik azok, akiknek megengedhető a gyónásnélküli áldozás.

Végül pedig, ami a szegénygondozás, illetve a karácsonyi szeretetadományok ügyét illeti, szerintünk elsősorban a körülmények határozzák meg, hogy milyen formát válasszunk. Lehet, hogy az a mód, amelyik nagyvárosokban vagy külföldön kifogástalannak bizonyul, falun esetleg elhibázott lesz. Különben az ilyen jótékonycélú vásároknak — azt hisszük — mindenképp megvan a maguk létjogosultsága: — társadalmi jellegüknél fogva olyanokat is adakozásra kényszerítenek, akiknek egyébként talán eszükben se volt a jótékonykodás. Tagadhatatlan, hogy a szegényeknek vásárolt s feldolgozandó anyag ára a kereskedőnek jut, de — úgyebár, a kereskedelmet egészen kikapcsolni nem lehet — s így legalább a munka, az elkészítés ellenértéke teljes egészében nekik jut, hiszen az adakozó nem pénzért dolgozott. És még valamit: az ilyen vásárok jótékonyságra nevelő hatása se kicsinylendő s ha megfelelő gyakorlati érzékkel bírók rendezik, feltétlenül nagyobb eredménye lehet, mintha mindenki egyszerűen a maga jószántából ad. Persze, a szegény-ügy legideálisabb megoldása az volna, ha nem lennének szegény emberek. Ehhez azonban az egész vonalon igazi, aktív katolikum, tevékeny szeretet és igazi önzetlenség — a két legfőbb krisztusi parancs követése — kellene. Talán egyszer idáig is el fogunk jutni!

Jókívánságait őszinte szívvel viszonozzuk!

(A többi levélre és kéziratra következő számunkban válaszolunk.)

Színház—Művészet—Film

A szerelem nem olyan egyszerű. *Fodor László háromfelvonásos színpadi története a Vígszínházban.*

Az igazi boldogság mindig belülről jön s a mai fiatalok azért érzik magukat oly könnyen és oly gyakran szerencsétleneknek, mert kívülről várják azt, aminek belülről, a lélekből kell fakadnia. Gondolom, ez az az etikai tétel, amelyet a szerző felvet s amelyet ebben a drámai tagoltságú, színpadi akciót nélkülöző «színpadi történet»-ben sem bizonyítani, sem megoldani nem tud.

A dekoratív keretnek, hatást fokozó ellentétnek beépített «Romeo és Julia»-jelenetek — bármennyire is gyönge Shakespeare-interpretációk — párhuzamban a két mai szerelmes érdekhajszolásával és egymástetszésével valójában megdöbbentő önzés, cinizmus, sőt ostobaság bélyegét sütik a mai átlag-fiatalok lelkére és a belőle kihajtott weekend-szerelemre.

Valóban nemcsak a darab, a mai fiatalok számára is jobb, ha megállapítjuk a jóhiszeműséget, azt, hogy a szerzőnek igaza van: a szerelem nem olyan egyszerű. A két teniszpartnert a tavaszi est pompájában csillogó sziget és a «Romeo és Julia» erkélyjelenete akaratlanul is megejti s ezt ők — helyesebben a szerző — mindjárt hajlandó szerelemnek elfogadni, annak ellenére, hogy ugyanakkor mindketten megfelelő érdekházasság felé kacsintgatnak. S minél több akadály emelkedik közéjük, annál halálosabbnak kezdik érezni ezt a jelentéktelen flörtöt.

Nem, ezt a darabot mi nem fogadhatjuk el korképnek: ez a felfogás, ez a zsur-lelkiség, ez a jampec-mentalitás legfeljebb egy szűkebb s igen kicsi társadalmi rétegnek lehet a jellemzője, de semmiesetre sem a katolikus társadalomé, amely a családi élet megmentéséért éppen most szállott oly erőteljesen síkra.

Ezeken a kifogásokon túl el kell ismernünk, hogy *Fodor* László e darabjában komolyabb írói törekvések is vezették s oszthatalan színi érzékével, a pillanatnyi pontossággal beállított jelenetek hibátlan megkonstruálásával s azzal a könnyed szellemességgel, amely az író népszerűségének egyik magyarázata, a kerek drámai akció hiányát sok helyütt sikerült feledtetnie. A színészek — főleg *Muráti* Lili, *Rajnai* és *Somlai* — valamint a rendezés gondossága egyaránt hozzájárultak a bemutató hangos sikeréhez.

B. L.

Vallomás. *Frank Maar (Meller Rózsi) háromfelvonásos színműve a Belvárosi Színházban.*

A gyáriroda fiókjából eltűnik tízezer schilling, amelyet Herner kezeire bíztak. Mindenki Hernerben, a tehetséges mérnökben gyanítja a tolvajt, még menyasszonya, Carla is azt hiszi, hogy megtévedt s a pénzt a találmánya előállításához szükséges dolgok vásárlására fordította. A leány elhatározza, hogy megmenti vőlegényét s a lopást magára vállalja, de ezzel — éppen Herner előtt — olyan látszatba keveredik, mintha Wonakhoz, a valódi tolvajhoz gyöngéd kötelékek fűznék. Éppen ezért, mialatt Carla büntetését tölti, Herner feléje se néz. A leány kétségbeesett keserűséggel látja a férfi hálátlanságát. Carla szabadulása napján kiderül, hogy mindketten igazságtalanul vádolták egymást és látszatok után ítélve, távolodtak el egymástól s most már örökre egymásra lelnek.

A szerző tudvalevően sokat beszéltetett magáról, amikor nemrégiben egy botránybafúló merényletmesével napokon át félrevezette az osztrák közvéleményt és a bécsi rendőrséget. Bizonyos, hogy az ilyesmi árt a művész hitelének is, de a darabról formált értékítéletet nem volna szabad befolyásolnia. Hogy mégis utalunk erre a patológia hatását érintő szélhámoskodásra, azzal magyarázható, hogy a darab hősnője — elismerjük, nemes indítékú szándékkal — szintén félrevezeti a rendőrséget s ezzel mintha az írónő a maga tettét próbálná magyarázni, mentegetni. S ez helyenként annyira nyilvánvaló, hogy erősen veszélyezteti az író hitelét mondanivalóink igazságában. Ez pedig baj, mert a színpad — szószék, ahonnan csak fölemelő igazságokat tudunk elfogadni.

A darab rendezéséről, kiállításáról és a szereplők játékáról a dícséret hangján kell megemlékeznünk. Az első vonalban áll itt *Bulla* Elma, akire valóban nehéz és sokrétű művészi feladat hárul s aki nemcsak, hogy megoldja ezt a feladatot, hanem helyenként valósággal vállain viszi a darabot s a szerzőnél is nagyobb része van abban, hogy a közönség érdeklődését mindvégig biztosítsa. S teszi mindezt olyan könnyűséggel, finom mértéktartással és egyszerűséggel, aminő az igazi színművészeket szokta csak jellemezni. Méltó társra lelt a kitűnő *Páger* Antalban, akinek szuggesztív közvetlensége teljes és tökéletes illuziót árasztott. Kívülük még *Z. Molnár* Lászlót, *Baróti* Józsefet, *Szigeti* Jenőt és *Bóth* Klárit kell kiemelnünk a jó együttesből.

B. L.

Györgyfi György műteremkiállítása.

A Verbőczy István reálgimnázium műtermében állította ki Györgyfi festőművész aquarelljeit. A konzervatív festők közé tartozik, azon receptív lelkek közé, akik őszinte rajongással állnak a természet ezerszínű valósága elé és előre megfogalmazott formálás helyett inkább a látvány apró részleteibe merülnek el. Látása erősen grafikus jellegű, a látványból mindig a vonalas elemeket emeli ki s ez bizonyos keménységet ad képeinek. Itt látunk némi ellentétet a grafikus és az aquarellista között, amely két törekvés állandóan küzd benne. A finom tónusok, lágy átmenetek megtörnek a vonalas látás keménységén. Kolorizmusa sem tud kellőképpen kifejlődni és foltjai kissé nyers benyomást adnak. Legkiválóbb művei azok, amelyek a művész alaptermészetét akadálytalanul engedik érvényesülni és a látvány vonalgazdagságát bontják elénk. Kétségtelen, hogy a művésznek belső ellentétét radikálisan fel kell oldania, mert szintetikus látáshoz csak egységes festői alapelvből kiindulva érhet el. Nem elégséges a rajzos és aquarelltechnika kiváló ismerete, amelyről a művész bőséges bizonyságot nyujt, hanem belső adottságaiból, technikai készségéből olyan egységesítő erőre kell szert tenni, amely a látványnak minden mozzanatát maga alá rendeli és így a képnek művészi szervezettségét biztosítja. *Staud Géza*

Film. — Az első és a második. Nagyon érdekes szerelmi történet, komoly problémával és olyan emberekkel, akikben nemcsak érzelmek lobognak, hanem az ész és becsületérzés is működik. A jelenetek drámai feszültséggel telítettek, izgalmasak, anélkül azonban, hogy az olcsó hatásvadászatnak még csak a közelébe is érnének. A három főszereplő: Joan *Crawford*, Clark *Gable* és Otto *Kreuger* olyan együttest produkált, amelyet a művészetet meg-

Hardtmuth L. és C.
Iróngyár
Különlegességei:
Színes pasztell-írón, Koh-i-noor, Mephisto, rajzkréta, arany töltőtoll. «Elefánt» törlőgumi.

Élet, 1935. febr. 3. (5. sz.)

Győrffi György

Esti Magyarország

1941. dec. 17. (Az Athenaeum ifjúsági könyvei.)

P. Abrahám Ernő *Mesekert* című könyve, amelyet *Győrfi* György rajzai és színes képei díszítenek, a népszerű író leggyönyörűbb meséit és verses meséit sorakoztatja fel az apróságok gyönyörködtetésére.

pása miatt elítélten
yvedet és 11 társát

Györgyfy György

1914/15 – 1917/18

Ferkèpzomfoiskèvk

88. l.

Györgyfi György

Zaymus Gyula

Különös vakáció.

Szent István társ.

Bpest, 1940.

Illusztrálta fenti.

Magyar Kultuszemle

1940. 12. 7. 301, 302, l.

303

Györgyfi György

Magyar Kulturszemle
1941. 11. sz. 263. l.
(262)

Ormos Gerő: Bérestarisznya. Szent István-Társulat kiadása. 146 lap. (Ára kötve 4.40 P).

Ormos Gerő írói képességeit az egyszerű ember, a föld népének szolgálatába állította. Róluk írja szebbnél-szebb regényeit. A *Bérestarisznya* is a falu életéről zeng egyszerű, de megragadó erejű éneket. A regény hőse Kender Andris és a falu, amelyben Andris pendelyes gyerekből izmos, széltől, esőtől, hótól keménnyé edzett legénnyé serdült. Nincs ebben a regényben semmi keresetlen izgalmas esemény, nincs benne semmi világmegváltó programm, de az a folyton verekedő, folyton verejtékező és konok erővel mégis bizakodó élet, melyet Ormos Gerő ábrázol művészi eszközökkel, lenyügöz, megráz, rabul ejt és csodálatra, tiszteletre ébreszt. Az értékes könyvet *Györgyfi György* rajzai díszítik.

n mentesiti a tulajdonost a fenntar-

ÁGOS BIZOTTS

elnök

B E R T urnak

K o l o z s v á r

Györgyfi György

P. Ábrahám Ernő: Mesekert. Athenaeum kiadás. 70 lap. (Ára kötve 6.— P). Az albumalakú kötet kicsinyek számára ad apró meséket és verseket. Az érdekes történetek, könnyedén gördülő, vídám versikék *Ábrahám Ernő* mesetermésének legjavából valók. A mesék friss zamatában a magyar nép gondolkozásmódja érzik, az író eredeti népi motivumokkal szövi őket. Verseiben külön pedagógiai értéknek tartjuk, hogy a kicsinyek lelkiségének megfelelőek, hozzájuk szólnak, s csengő-bongó rímeikkel, könnyű ritmusukkal, bizonyára hamarosan népszerűek lesznek. A szép mesekönyvet *Györgyfi György* rajzai és színes képei teszik még értékesebbé.

Magyar Kultúrszemle
1941. 12. sz. 302. l.

Ol. 1. 20 Boz

Györgyfi György

Blaskó Mária: Kaszap István útján. Korda. 64 lap. (Fűzve 2.—.)

Blaskó Mária új könyve a fiatalon elhalt és ma anyira népszerű, szentéletű Kaszap István életútjának tanulságait rajzolja meg. „Hogyan tanuljon tőle a férfi, az asszony, az öreg, az élet küzdelmeit harcoló férfi és asszony? Erre a kérdésre szeretnék megfelelni könyvecskémben. Igyekszem minden részletnél választ adni arra, mit tanulhatunk belőle mi mindnyájan. Mi volt Kaszap István életútja, amelyet mi is — öregek, fiatalok, különböző élethivatásúak — a mi életútunknak választhatunk?" A kis kötethez külön 24 oldalas mellékletként *A mi Pistánk* címmel az írónő az ifjúságnak mutatja meg Kaszap István életét. A füzet rajzait *Györgyfi György* készítette.

Magyar Kulturszemle

1943. ápr. 15.

84. l.

U. a: A Titok szermekei

1943

Győrfi György

Pest, 1940. dec. 11.

(Az Athenaeum ifjúsági könyvei.)

Régóta várt verses mesekönyv *Magda néni* és *Vilma néni* (*Jászayné* és *Lintnerné*) *Meselámpá*-ja is. *Pósa bácsi* óta nem sokan írtak ehhez hasonló ízes magyarságú csengő-bongó versikéket és a kisgyermek lelkéhez közelebb férkőző rövid meséket. A könyvet *Győrfi* György rajzai teszik teljessé.

Györgyfi György

rajzlanár, festő

l.

Trombitás Gyula dr:

A budapesti állami Verbőczy István gimnázium 50 évé (1892 - 1942). Bp. 1942

27. l - 30. l. 34. l.

44. l. 50. l.

2054. F. III Lenbach:
Sz. Schrobenhausenben 1836 decemb
Fiu képe.

Mellig, jobbra fordult, és (arczé
vetett F ~~prémes, kabátot hord, haja, szem~~
~~nyitva tartja. Jobb válla és melle mez~~
bach, és alól ~~[illegible]~~: 28 N. 59.4

F szürke Kabátot visel
premes

Vászon, méretei 47.5: 36.6
Vétetett Konraeder Györgytő

Elszámoltatott 1902: IV. 1
Az elszámolást elfogadta a

(592/902)

Üveg alá tette Winkle Nánd

Vet. Conraeder Gy.

Görgyi György

rapoto

l.

Vasi Hemle

1938.103.l

5%

Tartozik

Kelet hó	Kelet nap.	Hivat kozás	Tétel
jan.	6.		Posztókeresk. vett 400 vég @ 40 m férfi ruhaszövetet @ 10
"	6		Szállítási költsége
"	6.		Átvételi költségek
"	30.		Eladási jutalék 2%
"	30.		Vételjutalék 1%
"	30.		Nyerstök. c. 10,874
"	30.		Kamatszám és kamat
"	30.		Posztógyár fél nyereség részesed
"	30.		Saját fél nyereség részesedésem

IMÁDSÁGOS KÖNYVEK:

TELJES MAGYAR-LATIN MISSZÁLE.

Fordította, bevezetéssel és magyarázatokkal ellatta *Szunyogh Xav. Ferenc.* Tartalmazza az összes szentmiseszövegeket, amelyeket Magyarországon általában mondanak, 1488 oldal. Egészvászonkötés, vörösmetszés P 8.40, egészvászon, aranymetszés P 9.40, bőrkötés, vörösmetszés P 16.—, bőrkötés, aranymetszés P 18.—.

BLASKÓ MÁRIA:

ENYÉM AZ ÉG.

Kis Teréz-imakönyv. (8½×6 cm.) 448 oldal. Fekete vászonkötésben P 3.—, aranymetszéssel P 5·30, bőrkötés, vörösmetszés P 5.50, finom párnázott bőrkötésben P 7.50. Fehér vagy fekete művészi amatőr bőrkötés P 12.—.

— IMÁDSÁG ÉS ÉLET.

Imák és tanítások. (13½×9½ cm.) 564 oldal. Felnőtt leányok számára. Félvászon, vörösmetszés P 5.50. Angolvászon, vörösmetszéssel P 6.—, aranymetszéssel P 7.50, finom bőrkötések fekete, barna, sötétkék színben P 12.—, 14.50, 16.—.

— IMÁDSÁGOS KÉPESKÖNYVEM.

Olvasni nem tudó kis gyermekek számára, Györgyfi György 48 háromszínnyomású akvarelljével. Karton borítékban P 2.—, vászonkötésben P 2.80.

DIRCKINCK—DEZSŐ:

A TÖKÉLETESSÉG HÁRMAS ÚTJA.

Imádságok és elmélkedések. Harmadik, bővített kiadás. 470 oldal. Amatőrkötésben P 3.40. vászonkötésben P 4.—, finom papiron, bőrkötésben P 6.40

EÖRI I.:

ERHEBET DIE HERZEN.

Latinbetűs német imakönyv. 669 oldal. Vászonkötésben P 5.—, celluloidkötésben P 9.—.

JÓSVAY GÁBOR:

LELKI GYÖNGYÖK.

Ima- és énekeskönyv kötával. (15×13 cm.) 431 old. Félvászonkötés P 5.—, vászonkötés, vörösmetszés P 6.—, aranymetszés P 8.—, celluloidkötés P 14.—. Párnázott bőrkötésben P 14.—.

KIS IMAKÖNYV

felnőttek számára. (6×5 cm.) 259 oldal. Egészvászon, vörösmetszés P 1.60, selyemkötés P 3.20, finom bőrkötésben P 3.60, 4.20, 4.80, 7.—, celluloidköt. P 4.50.

KIS IMAKÖNYV Pázmány Péter után.

Felnőttek számára. (9×6 cm.) 258 oldal. Egészvászon, vörösmetszés P 1.80, aranymetszés P 3.20, finom bőrkötésben P 5.—, 5.50.

MAGYAR OFFICIUM PARVUM.

A boldogságos Szűz kis zsolozsmája magyar nyelven. 2. kiadás. 90 oldal. Bőrkötésben P 3.30.

SÍK—SCHÜTZ:

IMÁDSÁGOSKÖNYV.

Művelt közönség részére. (13½×9½ cm.) 662 oldal. Vászonkötés, vörösmetszés P 9.50, aranymetszés P 10.50, finom bőrkötésben P 16.—, 17.—, 18.—.

WALSER—VARGHA:

ÖRÖKIMÁDAS.

A legméltóságosabb oltáriszentség imádására. Öregbetűs kiadás. 1038 o. Félvászonkötés, vörösm. P 12.—, egészvászonkötés P 13.—, vászonkötés aranym. P 15.—, bőrkötés, aranym. P 18.—, párnázott bőrkötés, aranym. P 20.—.

WOLKENBERG ALAJOS:

KATOLIKUS IMAKÖNYV

Felnőttek számára. (12×9½ cm.) 960 oldal. Vászonkötés, vörösmetszés P 11.—, aranymetszés P 13.—, finom bőrkötésben P 17.50, 19.—, 20.—, 26.—.

A Szent István-Társulat könyvesboltjaiban minden imakönyvet megkaphat.

SCHÜTZ ANTAL:
AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁG



336 oldal. Modern, ízléses cimlappal. Ára fűzve P 3.80

Azok a klasszikusan szép előadások, amelyeket a kiváló hittudós és bölcselő az örökkévalóság problémáiról a budapesti egyetemen az elmult esztendőben tartott.

SÍK SÁNDOR:
SZENT MAGYARSÁG

75 oldal. Művészi cimlappal. Fűzve ... P 1.20



Hat gyönyörű szentbeszéd a magyar szentek nagyszerű életéről s nemzetformáló jelentőségéről.

SPIRAGO F.—MOJZES F.—NÉMETH A.:
A BOLDOGSÁGOS SZŰZ

274 old. Györgyfi György művészi cimlapjával. Ára fűzve ... ... P 3.—



A szentírás, a hagyomány és a magán kinyilatkoztatás adataiból rajzolja meg ebben a könyvben a világhírű szerző a boldogságos Szűz életét s kiváltságos méltóságát.

SZIVÓS DONÁT O. S. B.:
A MA DIÁKJA



324 old. Györgyfi György cimlapjával. Fűzve P 3.20

Pompás, modern, aktuális szentbeszédek és elmélkedések az iskolai év minden vasárnapjára és ünnepére, a ma diákja számára.

MIHELICS VID és Aradi Zs., Beller I., Ijjas A., Kühár Fl., Possonyi L., Szalay J., Szántay Szémán I.
MODERN KATOLIKUS FEJEK



248 oldal. Janovits István modern címlapjával. Füzve ... ... P 4.80

Az utolsó század legnagyobb elméinek rajzával bizonyítják ebben a könyvben a kiváló szerzők, hogy az Egyház örök igazságait a legmodernebb szellemek is szomjazzák és lelkesedve szolgálják.

SCHÜTZ ANTAL:
ŐRSÉG

314 old. Finom, modern borítékban. Füzve P 3.80



A nagynevű tudós szerző mélyenjáró tanulmányai és cikkei az élet és kultúra legfőbb javainak, a kereszténység felbecsülhetetlen értékeinek megőrzéséről és ápolásáról.

RADVÁNYI KÁLMÁN:
CSALÁD ÉS ÉLET

306 old. Györgyfi György művészi címlapjával. Füzve ... ... P 3·20



A napsugaras otthon szolgálatában áll ez a kedves, bájos könyv: nem korhol, nem gúnyol, nem bánt, hanem utat mutat és eligazít a család és élet problémáinak útvesztőjében.

SZUNYOGH XAV. FERENC:
A SZENTMISE KIALAKULÁSA



98 oldal. Izléses címlappal. Füzve ... ... P 1.60

A történelem kétségbevonhatatlan érveivel bizonyítja be ebben a könyvben a liturgia kiváló művelője, hogy a szentmise külső formái nemcsak ősrégiek, hanem lényegileg ma is azok, mint a kereszténység hajnalán.

Györgyfi György

TUDOMÁNY ÉS VILÁGNÉZET

NOSZLOPI LÁSZLÓ:
JELLEMLÁTÁS ÉS JELLEMIGÉZÉS.
Az első magyar karakterológ[illegible] Szent István Könyvek 118—119. kötete. 264 o[illegible]. P 4.50.

PALÁGYI M.:
MARX ÉS TANITÁSA.
2. kiadás. 163 oldal. Fűzve P 1.70.

POKORNY EMÁNUEL:
A SZENT ERZSÉBET SZERZET.
Nagyszerű történelmi monográfia, különös tekintettel a híres budai kolostorra. 170 oldal. Fűzve P 5.—.

PROHÁSZKA OTTOKÁR:
DIADALMAS VILÁGNÉZET.
280 oldal. Fűzve P 3.40, kötve P 4.40.

PROHÁSZKA OTTOKÁR ÖSSZEGYÜJTÖTT MŰVEI.
25 kötet. A gyüjteményből már csak néhány teljes példány kapható, s új kiadás a közeljövőben nem jelenik meg. A teljes sorozat díszkötésben P 200.—.

RUSZNYÁK JÓZSEF:
FALUVÉDELEM.
Krisztus és a falu problémái. A Szent István Könyvek 120. sz. kötete. 137 oldal. P 2.30.

SOMOGYI ANTAL DR.:
VALLÁS ÉS MODERN MŰVÉSZET.
A Szent István Könyvek 46. sz. kötete. 116 oldal. Ára P 3.—.

STADLER FRIEDA:
VALAKI VÁR ENGEM.
A nő hivatásáról és életcéljáról szól ez a rendkívül finom könyv. 148 oldal. Fűzve P 2.20.

— SZERETNÉD, HA SZERETNÉNEK?

TORDAI ÁNYOS:
RÓZSÁSKERT



272 old. Györgyfi György ízléses címlapjával. Fűzve ... ... P 4.80

A magyar katolikus költészet szavalásra alkalmas remekei.

dája olcsón és szépen dolgozik. 19

— UJ ELET A REGI ROMJAIN.
A bölcselő és a hittudós biztos keze vezeti ebben a könyvben az olvasót a nova creatura, az új teremtmény eszményképe felé. 220 oldal. Fűzve P 2.80.

ADAM—VÉCSEY:
A KATOLICIZMUS LÉNYEGE



239 old. Izléses, modern cimlappal. Füzve P 3.—

Kevés könyv tárja fel oly alapos tudással, csodálatos mélységgel s igaz lelkesedéssel a katholicizmus lényegét, mint ez a könyv, mely németben már 8 kiadást ért s most az intelligens magyar közönséghez is utat talál.

MEGYESI SCHWARTZ ANTAL:
AZ ISTENI KEGYELEM ANYJA

148 old. Györgyfi György finom cimlapjával. Füzve ... ... P 2.40



Gyönyörű elmélkedések az isteni kegyelem anyjáról, a boldogságos Szűzről, minden kegyelem közvetítőjéről.

COUDENHOVE—SZENTKERESZTY:
BESZÉLGETÉS AZ ÉLETSZENTSÉGRŐL

88 oldal. Izléses kartonboritékban. Füzve P 1.50



Rendkívül mélyenjáró párbeszédekben mutatja meg ez a könyv Árpádházi szent Erzsébetben az ember és a szent harmonikus egységét.

RUDLOFF—KOLOS O. S. B.:
RÖVID DOGMATIKA



231 old. Györgyfi György izléses cimlapjával. Füzve ... ... P 2.40

Régi hiányt pótol ez a pompás kis könyv, mely nem-papok számára egyszerűen, könnyen érthetően, világosan adja elő a katolikus hitigazságok nagyszerű rendszerét.

VALLÁS ÉS ÉLET

BALANYI GYÖRGY: ASSISI SZENT FERENC ÉLETE.
480 oldal. Illusztrált kiadás. Füzve P 10.—, félvászonkötés P 12.—, díszkötés P 16.—.

P. BERTHE: JÉZUS ÉLETE.
424 oldal. Füzve P 5.50, díszes egészvászonkötésben P 7.—.

BLASKÓ MÁRIA: CSALÁDI EMLÉKKÖNYV KARÁCSONYRA.
Családi közös áj'atosság szentestére, könyörgő kilenced a család szándékaira és négy díszes emléklap, amelyen a szentestét együtt töltő családtagok minden évben aláírják nevüket. 34 oldal. Füzve P 1.—, díszes kötésben P 1.80.

BRENTANÓ—KERTÉSZ: A MI URUNK JÉZUS KRISZTUS KINSZENVEDÉSE EMMERICH KATALIN LATOMÁSAI SZERINT.
Györgyfi György ízléses címképével. 290 oldal. Füzve P 3.60.

ENDRŐDY LÁSZLÓ: ÉLETET KRISZTUSÉRT.
Manréza kiadás. 250 oldal, sok képpel. Ára P 2.50.

HARZA LAJOS DR.: JÉZUSKA ÉLETE.
Gyermekek számára, Novák Sándor színes képeivel Az albumalakú könyv ára díszkötésben P 3.80.

HÁM ANTAL DR.: IFJÚ SZENTEK ÉLETE.
Az ifjúság számára. 144 oldal. Díszes vászonkötésben P 3.50.

HÓKA IMRE DR.: ÜNNEPI HARANGSZÓ.
252 oldal. Füzve P 3.20.

HORN EMIL: MAGYARORSZÁGI SZENT ERZSÉBET.
204 oldal. Díszkötésben P 10.—.

HORVÁTH RICHÁRD DR.: ÉLETÉPITÉS, ELVEK, GONDOLATOK.
1 0 oldal. Füzve P 1.80.

HUONDER—VÁRKONYI: A MESTER LÁBAINÁL.
I. A munka napjai. 439 oldal. Füzve P 4.—, kötve P 5.50.
II. A szenvedések éjjele. 431 oldal. Füzve P 5.—, kötve P 6.50.
III. A m gdicsőülés reggele. 426 oldal. Füzve P 5.50, kötve P 7.—.

KOROMPAI JÓZSEF: AZ ÖRÖK ÉLET ÉRETTSÉGIJÉN.
94 oldal. Füzve P 2.—.

OBERHAMMER KELEMEN: PÉLDÁK AZ ÉLETBŐL.
370 oldal Füzve P 5.80.

M. SCHMIDTMAYR: GYERMEKEK A SZENTSÉG ÚTJÁN.
Az ifjúság számára. 154 oldal. Díszkötésben P 3.40.

—GYERMEKEK ISTEN ÚTJAIN.
Az ifjúság számára. 152 oldal. Díszkötésben P 3.40.

SCHÜTZ ANTAL DR.: SZENTEK ÉLETE.
Négy kötetben, 1553 oldal. Egészvászonkötésben, kötetenként P 4.50, együtt P 18.—. Vastag papíron, selyemfényű vászonkötésben, kötetetként P 6.—, együtt P 24.—. Luxusbőrkötésben, kötetenként P 8.50, együtt P 34.—.

—KRISZTUS.
272 oldal. Amatőrkötésben P 5.—.

—ISTEN A TÖRTÉNELEMBEN.
320 oldal. Füzve P 3.50.

—A HÁZASSÁG.
226 oldal. Amatőrkötésben P 3.—.

SÍK SÁNDOR: ZSOLTÁROSKÖNYV.
263 oldal. II. kiadás. Kartonborítékban P 2.80.

SZENTÍRÁS. ÓSZÖVETSÉG.
I—III. kötet. Vászonkötés, együtt P 30.—. Bőrkötés P 48.—.

ÚJSZÖVETSÉG.
I—II. kötet. Vászonkötés, együtt P 10.—. Bőrkötés P 19.—.

ÚJSZÖVETSÉG RÖVID JEGYZETEKKEL.
Keménykötésben P 1.—.

UNDSET SIGRID—ARADI ZS.: MARICI SZENT ANGELA.
52 oldal. Füzve P 1.60.

A Szent István-Társulat kegytárgyosztálya készséggel küld árajánlatot.

4/

génant /fr./ - zavaró, kényelmetlen

gouache /fr./ a vizfestmény egy fajtája

habilitáció /lat./ magántanárrá tétel

Hauptpostlagernd /ném./ - "poste restante" - postán maradó

herausschneiden das Kupfer /ném./ - "kivágni a rezet" tréfás, szószerinti fordításban

horribile dictu /lat./ - kimondani is szörnyü

Höllenfahrt /ném./ - pokoljárás

ignorancia /lat./ - tudatlanság

Il y a encore des Héros en Hongrie! /fr./ - vannak még hősök Magyarországon

imputál /lat./ - tulajdonit

inaugurál /lat./ - megkezd, megnyit

indispositio /lat./ - gyöngélkedés

inferioris /lat./ - rossz

inkarnált /lat./ - megtestesült

inkriminácio, inkriminált /lat./ - vádaskodás, a vád tárgyát képező

insistálás /lat./ erősködés

insomma: vederemo /ol./ - egyszóval: meglátjuk

in summa dunque /ol./ - egyszóval tehát

intencio /lat./ - szándék

interno /ol./ hátsó lépcsőház

interventio /lat./ - közbenjárás

intimus /lat./ - bizalmas barát

involontariamente /ol./ - véletlenül

K.u.K. reformatischer Feldkurat /ném./ - cs.és kir. ref.tábori lelkész

kalkatura /lat./ - vetésforgó

kapellánus /lat./ segédlelkész, káplán

kapitolium /lat./ - itt: fej

MÖRGFI MÖRG

Győrfy György
festőművész

* **Műteremkiállítás.** *Győrfy* György és *Kosztolányi* Gusztáv, a jeles fiatal festőművészek műteremkiállítása a Verbőczy István reálgimnázium műtermében (Attila-utca 1—3.) december 2-án délelőtt 11 órakor nyilik meg és december 16-ig marad nyitva. Belépődij nincs.

Magyarság, 1928. Nov. 30.

2

Györfi György festőművész-tanár

* **Müteremkiállitás.** *Györgyfi* György és *Kosztolányi* Gusztáv festőművész-tanárok müteremkiállitást rendeznek a *Verbőczy István*-reálgimnázium mütermében, legujabb mütárgyaikból. A kiállitás december 20-ig mindennap (Attila-utca 1. szám alatt), délután 3 és 6 óra között tekinthető meg.

AM 931. XII. 8.

M.931.XII.8.
Reggel,931.XII.7.
N.U.931.XII.10.
P.H.931.XII.8.

Gyárffy György

— **Műteremkiállitás.** *Kosztolányi* Gusztáv és *Györgyffy* György műteremkiállitása vasárnap délelőtt nyilt meg az Attila-utcai reálgimnázium előkelő közönség jelenlétében. A két művész munkái nagy érdeklődést és elismerést keltettek a megjelent közönség körében, akik gyönyörködve szemlélték a koncepcióban és kivitelben egyaránt értékes munkákat.

Hétfői Napló, 931.XII.7.
P.H.931.XII.8.
N.U.931.XII.10.
Reggel, 931.XII.7.

Györfi György festőművész-tanár

— **Műteremkiállítás.** Györgyfi György és Kosztolányi Gusztáv festőművészek a Verbőczy-reálgimnáziumban műteremkiállítást rendeznek. A kiállítás 6-án, vasárnap délelőtt 10 órakor nyílik; nyitva (mindennap délután 3—6-ig) december 20-ig. Belépődíj nincs.

P.N. 931. XII. 6

P.N.931.XII.6.
Reggel,931.XII.7.
N.U.931.XII.10.
P.H.931.XII.8.

Györgyffy György MDK

Tabáni szük udvar

Öreg kapu a Tabánban

Mücsarnok 1932 őszi tárlat

Gyórffy

Magyar Akvarel és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain a Műcsarnokban szerepelt.

M.934. III.H.

Győrffy György

MDK

A Hadnagy utca télen

Műcsarnok 1934 emlék- és gyüjteményes kiállitás

ch. D. K.

GYÖRFFY György festő

(1896-)

b. n. mücsarnoki festő

Genthon- Németh-Végvári-Záder: Magy ar müvészet 1800-1
p. 1962. 406.

Győrfy György

illusztrációja

Magyar Iparművészet 1941. 151.o.

M. D. K.

GYÖRFFY György festő
(1896 -)

az u.n. mücsarvaki festők köré
tartozott

Genthon-Németh-Végvári-Zádor:Magyar müvészet 1800-1945.
Bp. 1958, 406. l.

Györgyfy György.

Az Attila u.-i Verbőczi reálgimnáziumban kiállítást rendez, rendéleteiről. (emlitve)

Est, 1928. dec. 4.

Györgyfy György.

festőművész.

Az Attila u.-i reálgimnázium rajztermében megnyíló gyűjteményes kiállításán „Csend" c. tájképe, „A sáskuti szentháromságszobor" és „Levélhullás a Margitszigeten" c. festményei is szerepeltek. (említve.)

Pesti Hirlap, 1928. dec. 6.

Gyöngyfy György
festőművész

** **Műteremkiállítás.** *Györgyfy* György és *Kosztolányi* Gusztáv, a jeles fiatal festőművészek műteremkiállítása a Verbőczy István-reálgimnázium mütermében (Attila-utca 1—3.) december 2-án délelőtt 11 órakor nyilik meg és december 16-ig marad nyitva. Belépődij nincs.

Ujság, 1928. dec. 1.

2

Györgyfy György.

A Verbőczy-gimnázumban megnyélt műtereinkiállításán tabáni tájképei és crendéletei szerepelnek. (emlétve.)

Magyarság, 1928. dec. 7.

Gyárgyfy György.
festőművész.

— **Műteremkiállítás.** *Györgyfy* György és *Kosztolányi* Gusztáv jeles fiatal festőművészek műteremkiállítása a Werbőczi István reálgimnázium mütermében (Attila-utca 1—3. II.) december 2-án délelőtt 11 órakor nyílik meg és december 16-ig marad nyitva. Belépődij nincs.

Nemzeti Ujság, 1928. dec. 30.

2

Györgyffy György gimnáziumi rajztanár

Attila utcai Verbőczy-reálgimnáziumban rendezett kiállitáson akvarelljeina régi Tábánt láthatjuk.

NU.934.T.14.

Györgyfi György

"Velencei templomkapu" c. műve a Műcsarnok őszi tárlatán.

P.H.931.X.16.

Györgyffy István

MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

G. Györffy Katalin: Kultura és életforma a XVIII. századi Magyarországon. Bp., Akad. K., 1991

rec. HOPP Lajos = Irodalomtörténeti Közlemények, 96, 1992, 5-6. 696 - 698.

kameňmi je mnoho pekných plastík, ba aj figurálnych plastických vypuklín, napríklad Jakubov sen. Materiál náhrobných kameňov je tvrdý pieskovec a mramor. Rady hrobov sú v severojužnom smere, muži a ženy oddelene. Nápisy sú obrátené na východ.

Lipany Počiatky lipianskej náboženskej obce sú neznáme. Na novom židovskom cintoríne nachádzajú sa pomníky z rokov 1855 a 1856. Podľa súpisu nachádzajúceho sa v šarišskom župnom archíve v Prešove bolo v roku 1848 v Lipanoch 142 židov. V okruhu 8—10 km žilo vtedy okolo 800 židov. Roku 1930 žilo v Lipanoch 283 židov.

Lipany patrili k rabinátu Pečovská Nová Ves, ktorý mal starú tradíciu a bol jišuvom sabinovských židov.

Synagóga v Lipanoch



G. Györffy Katalin: Kultura és életforma a XVIII. századi Magyarországon. Bp. : Akadémial, 199

rec. BODOR Béla = ÉS 1992. szeptember 11. 11.

Györgyfi Gábor

III é. ép. hallg. 1942/3

Munkás bérház terv.

Tavl. kép.

Technika

1943. 65-6-1.

Kotsis-tanszék

Györgyfi Gábor, statikus (BME).

Ferencvárosi Torna Club uszodája, Bpest. Építészek: Kapra Miklós és Krinka György (BME).

Statikus: Györgyfi Gábor és Véssey Ede (BME).

Magyar Építőművészet, 1926. 1., 30-old.

Görgyfia András

Kristályvető

1481.

Velence

lásd

Andreas de Georgio de Ongheria

alatt.

T.



EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

M.D.K.

Győrgyfia Miklós pecsétje, 1392.
Sopron, Közlevéltár.
Repro.

Tompos Ernő: Cimentari adalék a soproni Szent Mihály templom építéstörténetéhez.

Művészet, 1934. 2 sz. 264 l.

Györgyi és Hoepfner müépitők MDK

szállószoba terve 300 K-ás I.dij

Az Iparm.Társ... Müvészet 1905. 56. l.

Györgyi

Építészeti tervei, a Műcsarnok tav. tárlatán.

8.0.932.IV.24.

ОТВЕТ

György

Monumentális tervekkel szerepelt a Műcsarnok tav. tárlatán.

M. 932. IV. 24.

Györgyi

Monumentális tervekkel szerepelt a Műcsarnok tav. tárlatán.

M.932.IV.24.

Györgyi

MDK

neve említve

Kosztolányi-K.Gy. és Mattyasovszky-Zu.K. ...
kiáll. 1916. képekkel. Ernst Mus.

MDK

György építész

Kárpáti A: Magyaros építészeti...kiáll. a N. Szal.-ban. Magy. Iparművészet, 1930. 162 l.

MDK

György i építész

Modern magy. építőművi kiáll. Párisban. Vállalk. Lapja, 1933. ápr.6. 4.l.

MDK

György /Eloi/

Géo-Charles: L'art hongrois... Courrier Graphique.
1948. okt. sz. 39.1.

MDK

Györgyi

építőművész

Halácsi D: Az építőművészet ősz mestereinél.
Építők Lapja, 1958. okt. 7. 4.l.

MDK

György

Bauer Henrik: Az Erzsébet szobor. MI és LM, 1916. aug. 6. 189. l.

MDK

György és Hoeffner

A római kiáll. magyar mücsarnoka, repr.

Müvészet 1916. 225.l.

BCK

Györgyi épitész

Czakó: Fiatal épitészek.

Magyar Iparművészet, 1908. 120-125.lap
Képekkel.

MDK

Györgyi, építész

a római magyar kiállítás szürebb
teropályázatán Hoepfner-rel
közösen az I. díjat nyerte.

Teropályázatok eredménye. - Épitő Ipar 1910.
129. l.

MDK

Györgyi ,ép .

szóltak még hozzá a tennivalókhoz.

A Magy.Képzőművészek Egyesületének Építőművészeti Szakosztálya.

EPIP-EPMÜV.máj.1.1929. 68.1.

MDK

Györgyi építész

A m. építőművészet Párisban és Milanoban.
Vállalk. Lapja 1933. máj. 11.

Györgyi MDK

épitész

II. Rákóczi Ferenc siremléke
Vállalkozók Közlönye 1909. nov. 3. 4.o.

MDK

Gyö[illegible]gyi butortervező

Gaul K: Butorip. diszitőip. az ezr.éves o.kiáll.on.
MMÉEKözl 1897, 6. füz. 276 l.

MDK

György és Hoepfner

építész

szállodaszoba tervezése, 300 K-ás I.dij

Iparmüv. pályázatok. Epitő Ipar, 1905. jan.8.
14. l.

M.D.K.

Györgyi

a Budavári palota XIX. sz. végi épitkezéseinek főmérnöke

Gerevich László: A budai vár feltárása, Bp. 1966.
9.l.

Györgyi

Szerepel a magyar biedermeier kiállításon a Műcsarnokban

Nemzeti Lyszog 1937 XI. 10

Györgyi

Szerepel a Magyar Biedermeier

Kiállításon a Műszaknokban

Magyarság 1937 X. 10

Györgyi

Lezajtal a magyar Biedermeier

tiámításom a. műsornaktan

Pesti Hirlap 1937 X. 15

Györgyi

Szerepel a hagyar biedermeier

kiállításban a műszaknál

Nemzeti Ujság 1937 IX.T.12

M.D.K.

Görgi (Giergl) Alajos, festő
(1821-1863)

a biedermeier irányzatnak a realizmusba való átmenetét képviselte, s ennek kiváló mestere volt.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, Bp. 1968. 919. old.

Györgyi (Giergl) Alajos, festő

Deák Szidónia arcképe c.
műve a Festmény-sor ban
szerepel: nem két kiadás ban
hanem árnyalati szineltérésekkel.

— : bélyeggyűjtés 10.

Népszabadság, 1.Bp.1968, márc. 16.

MDK

Gierge Alajos ötvös fia

A család Tirolból szám, 1724. jön Morsze Gierge Mártón szabómester; fia, unokája és szabó, de déd unoka: G. Károly kártrafestő. Idb. G. Alajos szétjetény mellett a magasszinvonalú pasti ötvösség kiváló kezv. Anyai nagyapja Bayer József festő. 1859. magyarosítva nevét, nehogy összetévesszék G. István kártrafestővel (botrány krónikás)

---

előtt ötvösseget tanult, 1838. szabadult artán Pesky József-nél tanult (Pejacsevich János) 1841-42 Bécs Kupelwieser („Hagó törötteck" (1842) - Waldmüllernél is) 1845 P. Nagy-let tagja (kiállítva Arayvári Emilia szinésznő arch-t) és „Tanulnány") 1847: Keglevich Miklós (lakik: Sétetér, Sárkeji hár) 1848: nősül Musch Ilka asztalosmest. lánya (+1854 szerencsétlen hárasság)

1852: „Fágdalmas szüreme" (Barilikába került) 1853: „Szthárom ség" csókai tagl 1858: szt Kristóf (Veronika Nápolna)

1855: megism. Karl Rahl-lal akitől sokat tanul festőrsig terén - Kinecz Bécsbe és R. első m. tanítványa lesz.

1856: Italie, Velence, nagy lendületet ad tehetsg

1857: 2. hárasság Halitzki Amália Rózsa gyg. lánya sokat utazik vidékre, pénzszerzés (portré) miatt Lónyay gr Tüzsér, Lónya, Vay gr Berkes, Forgács gr Nándok, (16 nemek portré, kb 30 felnőtt) 5 portré egy hét alatt

nov.: eskivő

1858 május: Bécs, önálló műterem - hara hivrák megrendelőj, megit utazik magnásokhoz

1863: Bécs a csaszárt festi Forgách Antal kamellár nemszerkey, olom mérgezés (?)

+1863 szept. 22, 42 éves

Barabással egyértékű kiváló festő

Mórci Alajos



./.

Szépen Mur:

Női képmás (kiáll 1938)
Bezerédy István képv. és philantrop (1861)
Önarckép (kiáll. 1934)
Glasi nő (1855) (kiáll. 1949
Deák Szidonia " "
Nő szabadban " "
Női arckép (Simonyi Antalné, 1862, kiáll 1921
Női arckép (1856) kiáll 1921
Balogh Péter (1860)

Rózsadombi Kálvária kápolna: Szt Donát

Csapó kastély, Tengelice (Tolna m)
Karlovszky Zsigmond
" " né
Csapó Vilmos
arch.

Györgyi Alajos

Fő képt:

Meglepett udvarló
Deák Szidonia (1861)

Tört képes

Búslakodó lány, rajz
Erkel Ferenc (1855) of

~~Nemz. Szinh. Mur~~ M. Tud. Akad
~~Erkel Fer. (1855)~~ Bene Ferenc orv. ea tan (1859) of

Nemz. Casino: Deák Ferenc of

Debr. ref kollegium: Balogh Péter ref. szuperintendens arch (1860)

Mór város: Milkovits Zsigmondné Zámory Mária arch. of

1937. dec.

Balás Lászlóné,

aki György Alajos életrajzát
írja doktori
értekezésul.

Közlése szerint György Alajosnak, számos, feleségéhez intézett levele, Lintner Ernő – ♀ mérnök családjának tulajdonában van. E leveleket Balás Lászlóné használja fel első ízben az irodalomban.

♀ Budapest, Karolina utca

Györgyi (Giergl) Alajos, festő; szül. 1821 március 11-én
Pesten, megh. 1863 október 23-án u. o.

GYÖRGYI 1. *Alajos (Giergl)*, festő, • Pesten 1821 márc. 15, † u. o. 1863 szept. 22. Előbb ezüstműves volt, aztán Bécsben tanult festeni s Pesten letelepedve, életképeket, oltárképeket, főkép azonban arcképeket festett (Deák Ferenc, Andrássy, Károlyi, Széchenyi, Odescalchi, Wenckheim, Forgách, Lónyai stb. nemzetségek tagjai). Az 50-es, 60-as évek legjobb arcképfestői sorába tartozott. Az ötvösséget tanulta, majd Peschky József vezetése alatt kezdett festeni. 1843—5. gróf Pejacsevich Márk támogatásával a bécsi akadémiát látogatta. 1856. Rahl Károly pesti tartózkodása idején, e kiváló bécsi mester tanítványául fogadta s az ő ajánlatára kereste fel 1857. Olaszországot, hol leginkább a velencei iskola mesterei hatottak rá. Hazatérve rövidesen egyike lett a legkeresettebb arcképfestőknek s különösen az Andrássy-, Apponyi-, Beniczky-, Forgách-, Károlyi-, Lónyay-, Odescalchi-, Prónay-, Széchenyi- és Wenckheim-családok foglalkoztatták. Pest és Zala megyék, továbbá Pest városa nála rendelték meg Deák Ferenc arcképét, a Pesti Hengermalom Rt. Széchenyi István gróf térdképét, az udvari kancellária I. Ferenc József király képmását, melyhez 1862. az uralkodó modellt ült. A képmásfestés mellett oltár- és genreképeket is festett. Enemű képei: Busongó leány (1852), Madárral játszó leány, Kesergő Mária, Leány virágokkal, Az ifjú festő talentuma, Üldözött vadorzók, Regényolvasás (1853), Leány a tükörnél, A beteg gyermek, Reggel (1854), Esmeralda, mint táncosnő a közönség elé lép (1855), A közelgő vihar, Cleopatra (1856), Báthori Zsigmond, jelenet báró Jósika Abafi-jából (1857), A szorgalmas tanuló (1858) stb. Gy. festette a csókai templom oltárképét és a Fájdalmas szűz Mária c. oltárképet, mely a bpesti Szt. István (lipótvárosi) templomban van. 1860-ig a Giergl nevet használta. Művei közül az Olasz nő, Női mellkép, Lauffer Vilmosné és Simonyi Antalné arcképei és a Szabadban ülő nő a Szépmüv. Múzeumban, Erkel Ferenc zeneszerző és Bezerédy István képmásai a Magy. Tört. Képcsarnokban, A meglepett udvarló c. olajf. Budapest székesfőv., Bene Ferenc orvostanár arcképe a M. Tud. Akadémia és Milkovics Zsigáné arcképe Győr város tulajd. vannak.

E. G. I. 431.

Nagyváradi múzeum 1911. é.
segélyc V. 303.

GYÖRGYI ADRIENNE

FIS 46.0.

oj, sz.r. - 1913.őszi: Akt I.,
: Portrait III., sz.c.r. - 1915.
szt. - 1915.téli: Ápolónő, sz.kr.r.

Georgys Algis

Elő tanítója nem

Peschky János

hanem Peschky

József, aki

1863 halt meg

Kifaviztatta

Antonia [illegible]

adatam [illegible]

[illegible]

Papirpénz, miskolczi 1860-i

IX. 74.

az a hülye Jerry nyer." Imígyen hallottam szólni egy lányt a buszon, s mindjárt gondoltam, hogy itt most a heti premierfilmről van szó, amely a Kutyák és macskák címet kapta – azzal a nemes egyszerűséggel, mintha azt mondanánk Tűz és víz, vagy Háború és Béke. Ebből ugyanis már mindenki érti, hogy most az állatvilág két békíthetetlen ellenpólusa fog itt egymásnak feszülni, mégpedig a globális uralomért. És tényleg, a végén megint a macskák veszítettek. Akkor döntöttem el, hogy tolmácsolni fogom a lány panaszát.

például a szamurájmacskák támadása, vagy amikor bevetik „az oroszt". Egyébként visszavágó biztosan lesz: nem hiszem, hogy a macskák belenyugodnának. Különben ez a film nekem nem nagyon jött be – talán épp a pártatlanságom miatt: se kutya, se macska –, küzdenem kellett, hogy ébren maradjak közben. Naná, hogy ez lett a listavezető a héten.

Sokkal jobban élveztem a Szajrét, amelyről addig csak rosszat hallottam. Nyilván az új Keresztapát várták sokan Marlon Brandótól és Robert De Nirótól.

AZ OKTÓBER 25. ÉS 31. KÖZÖTTI HÉT TÁJÉKOZTATÓ ADATAI

A film címe (forgalmazó)	Heti jegybevétel (ezer Ft)	Heti nézőszám	Hány hete játsszák?	Össz-nézőszám	Az összes bevétel (ezer Ft)
1. (új) **Kutyák és macskák** *(InterCom)*	26 170	36 295	1	36 295	26 170
2. (új) **A szajré** *(UIP)*	23 603	30 395	1	30 395	23 604
3. (1.) **Moulin Rouge** *(InterCom)*	18 274	24 639	2	69 982	54 102
4. (2.) **Horrorra akadva 2.** *(UIP)*	11 989	15 722	2	42 808	34 235
5. (új) **A sárkány csókja** *(Best Hollywood)*	10 735	13 476	1	13 476	10 735
6. (5.) **Üvegtigris** *(Budapest Film)*	9 018	11 387	2	28 393	22 568
7. (3.) **Tök állat** *(InterCom)*	8 013	10 236	3	61 993	51 148
8. (4.) **Neveletlen hercegnő** *(InterCom)*	7 953	10 288	3	53 114	42 454
9. (6.) **A. I. Mesterséges értelem** *(InterCom)*	4 610	5 719	4	68 365	55 410
10. (7.) **Bridget Jones naplója** *(UIP)*	4 554	6 382	10	227 297	172 777
A Top 10 összesített eredményei:	124 919	164 539			
Budapest összesen:	144 139	194 987			

A zárójelben lévő számok az előző heti helyezést mutatják.

Forrás: InterCom

NÉPSZABADSÁG-grafika

sejteni ezt, amikor kis gizda létére elegánsan leveri a ráküldött bérsmasszert, majd eljátszik egy idegileg sérült figurát, s végül még összejön egy kis személyiségzavar is a végére, amin aztán majdnem meg is bukik a nagy kasszafúrás. Szóval itt most színészileg Norton vállán van minden. De Niro csak a megnyugtató háttér. Brando pedig csak a név: szerepe szerint két lépésen belül mindig el kell jutnia egy asztalhoz, ahol várja őt egy pohár. Ha nem csinálna semmit, akkor is tudnánk róla, hogy ő „a" keresztapa, és az is marad. Örülünk, hogy még látjuk. A történet egy klasszikus széfrablás, nehezített akadálypályával, mellé pedig egy halvány, de nagyon kellemes szerelmi szál (Angela Bassett). Végig szinten tartott feszültség, s egy dramaturgiai poén a végén. Szóval, egyáltalán nem mondanám, hogy a címben a középső két betűnek helyet kéne cserélnie.

Sokkal inkább küldeném a feledésbe a Moulin Rouge-t, ezt a színes semmit. Nyál zenék, klisé és masé. Egy nagyra fújt rágógumi, ami végül a pofánkra ragad. Ha időben ki nem köpjük.

A Sárkány csókja körülbelül az, amit a címe ígér. Hagyjuk.

Megemlítem inkább, hogy a héten indult egy magyar film is, Sopsits Árpádtól a Torzók. Nem tömegfilm. Még magyar mértékkel sem. Történet a hatvanas évek elejéről, egy világvégi nevelőintézetről, egy nagyszemű kisfiúról. Nyilván önéletrajzi elemekkel. És Négyszáz csapás-motívumokkal. Vaskos falak, komor félhomály, brutális szigor és telehold, meg egy humánus tanár (Gálfi László). Kicsit eszünkbe juttatja a Derengőt, de szerencsére feledteti is. Valószínűleg majdnem úgy sikerült minden, ahogy Sopsits szerette volna. Majdnem.

Cs. L.

A hangverseny főszponzora a NÉPSZABADSÁG Rt.

2001. november 16., 19.30 óra – Zeneakadémia Nagyterem

Amadinda Ütőegyüttes

Xenakis, Ravel, Váczi Z., G. H. Green művei, tradicionális zenék

NÉPSZABADSÁG-kedvezmény!

A hirdetés bemutatója 20% kedvezménnyel vásárolhat a hangversenyre 2 db jegyet, kizárólag a Zeneakadémia jegypénztárában. Telefon: 342-0179

Játék:

1. Mi az amadinda?	a) hangszer	b) afrikai törzs	c) állat
2. Hány állandó tagja van az együttesnek?	a) 2	b) 8	c) 4
3. Hány éve alakult az együttes?	a) 4	b) 17	c) 25

A helyes megfejtők között 40 db hangversenyjegyet sorsolunk ki.
A beküldési határidő: 2001. november 12. A nyerteseket telefonon értesítjük.
Cím: Jakobi Koncert Kft., 1032 Budapest, Gyenes u. 3. Tel./fax: 368-4334

2001. december 1–3., 19 óra – Gödöllői Királyi Kastély, díszterem
David Grimal (hegedű) három hangversenye

December 1. Km.: **Vigh Andrea** Hegedű-hárfa est
Salzedo, Massenet, Sarasate, Debussy, Saint-Saëns művei, Bach: d-moll partita BWV 1004

December 2. Km.: **Budapesti Vonósok** Versenyműest
Corelli: C-dúr concerto grosso op. 6. No. 10, J. S. Bach: a-moll versenymű BWV 1041
Corelli: D-dúr concerto grosso op. 6. No. 7, J. S. Bach: E-dúr versenymű BWV 1042

December 3. Km.: **Mocsári Károly** (zongora) Hegedű-zongora szonátaest
Brahms: A-dúr szonáta No. 2, Debussy: g-moll szonáta No. 3, Franck: A-dúr szonáta

2001. december 8. és 15., 19 óra – Gödöllői Királyi Kastély, díszterem
Budapesti Vonósok – Bach összes Brandenburgi versenye
December 8.: I–III–V.; december 15.: VI., IV., II. verseny

MVM AZ ÁRAM FORRÁSA
NÉPSZABADSÁG Magyarország legkedveltebb napilapja
DANUBIUS HOTELS GROUP
GlaxoSmithKline Westel Kárpátia KPMG Juventus

ÉRCNÉL MARADANDÓBB

Az Eggenberger-sírbolt

A Kerepesi úti temető falsírboltjainak egyik különleges szépségű emléke az Eggenberger család nyughelye felett áll. A közelmúltban példaszerűen helyreállított mű – készítőjének kilétéről semmi biztosat nem tudunk – Eggenberger Józsefnek (1768–1850) állít emléket, aki egy időben Pest legjelentősebb könyv- és műkereskedésének tulajdonosa volt. A céget, amely az első hivatásos könyvkereskedés volt az országban, s kereken kétszáz évig állt fenn, 1748-ban alapította meg Maus Gellért. Tőle került Weingand János Mihály, majd 1802-ben Eggenberger tulajdonába, s az ő idején vált igazán jelentőssé. Fontosságát az adta, hogy az egykori Barátok terén álló könyvesbolt a reformkorban elsősorban szellemi központként, a fővárosi tudósok és írók állandó találkozóhelyeként, azaz egyfajta értelmiségi klubként működött.

Eggenberger József terjesztette, saját tankönyvei és szépirodalmi kiadványai mellett, a Magyar Tudós Társaság könyveit is. Halála után a cég – szintén itt nyugvó – fiára, Ferdinándra szállt. 1863-ban az Eggenberger-sírboltba temették a rokon Györgyi Alajost, kora egyik legkiválóbb, népszerű arcképfestőjét is.

A sírkert falai mellett a könyves szakma további jeles alakjainak emléke is felidézhető. A neves kiadók közül itt nyugszik Lampel Róbert, kora egyik legjelentősebb fővárosi antikváriusa, aki kölcsönkönyvtárt is üzemeltetett. Itt található Bucsánszky Alajos és veje, Rózsa Kálmán síremléke: ők populárisabb kiadványokra, elsősorban kalendáriumokra és ponyvára szakosodtak, de nevükhöz köthető az első hazai földrajzi atlasz is.

Szintén itt találjuk a Trattnerek sírboltját, azét a jeles családét, amelynek kiadója és belvárosi nyomdája – a legrégibbek egyike a fővárosban – később éppen Bucsánszkyék kezébe került. A Trattner-ház hasonló szerepet töltött be a XIX. század eleji Pesten, mint utóbb az Eggenberger-féle könyvkereskedés. Vezetői, Trattner Mátyás és a céget egykor keresztelői ajándékként kapó ifj. Trattner János Tamás egyaránt a Kerepesi úti temető megnyitása előtt haltak meg, s hamvaikat a családba beházasodó, később szintén ide temetett Károlyi István, az első hazai gyorssajtó üzembe helyezője hozatta át a régi Váci úti temetőből. Károlyi, aki családnevét, megelőzendő a cég patinás nevének eltűnését, Trattner-Károlyira változtatta, az 1839–40-es diétán Pest követeként is szerepelt.

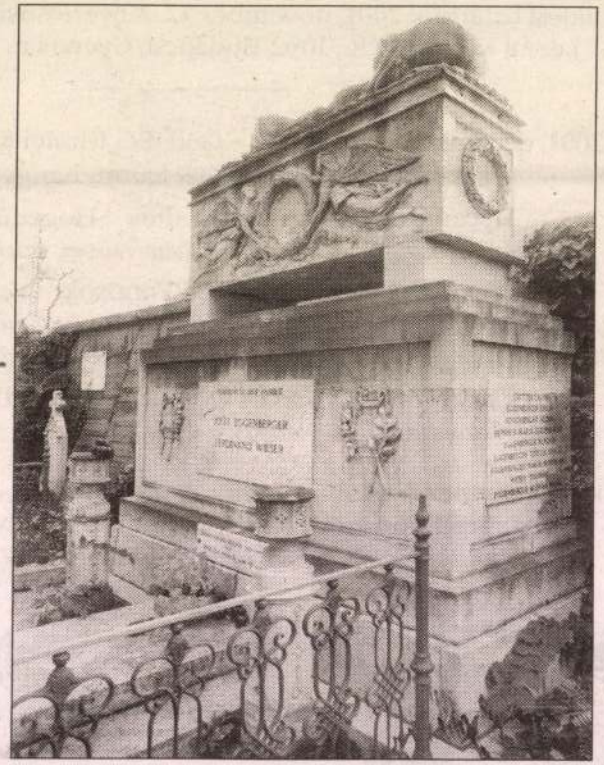

FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

A falsírboltok egyikén az Emich család neve olvasható. Id. Emich Gusztáv alapította meg az Athenaeum elődjét, és az elsők egyike volt, aki elmondhatta magáról Pesten, hogy egyszerre birtokol nyomdát, kiadót és könyvkereskedést. Mellette nyugszik fia, ifj. Emich Gusztáv, az Athenaeum igazgatója, majd elnöke, aki már inkább tudós mezőgazdászként, nyomdatörténeti íróként és országgyűlési képviselőként ismert. Szintén Gusztáv nevet viselő fia jutott a családból a legmagasabbra: vezető diplomata, valamint egy ideig kereskedelmi miniszter volt. Őt a temető más részén temették el, előkelő helyre, ami azonban a XX. század vége felé már nem volt akadálya annak, hogy sírját felszámolják.

Tóth Vilmos

SZÁZÉRTSZÉP

A majdnem nem minden

Á, csak benézünk picit, nem veszünk semmit. Gondoltam én. De ahol „Majdnem minden 100 forint”, ami ugye nem pénz ma már, miért is ne kényeztesse magát az ember. Vesz például egy színes mosogatószivacsot, aztán máris jól fel van dobva.

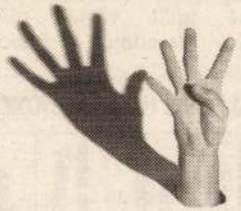

Hát, nem tudom, hogy ki találta ki a százforintos boltokat, de nagyon okos ember lehetett. A dolog ugyanis pofonegyszerű: bérelj ki egy boltot, és rakd tele apróságokkal. Leginkább olyasmivel, ami bárhol, bármelyik papírboltban, illatszerben és közértben nagyjából száz forintba kerül. A siker garantált.

A Teréz körút 5.-ben még jobban belehúztak. Hétköznaponként reggel héttől este kilencig nyitva a bolt, ahol persze majdnem minden száz forint. Arról, hogy ez az állítás már nem igaz, nem a boltos, hanem az infláció tehet.

Néhány éve, a százforintosbolt-őrület kezdetén még tényleg majdnem minden – filctoll, kifestőkönyv, vécépapír, szappan, csoki, cukor, felmosórongy, műköröm és spray – kapható volt ennyi pénzért.

De a szlogen tarthatatlanná vált, hiszen csak nem lehet egy boltot valódi kacatokkal színültig rakni. A valódi kacatok így keverednek a többségükben nem száz forintba kerülő, ámde praktikus holmikkal.

E körúti üzlet egyébként tiszta, világos, másrészt amolyan jellegtelen. A több száz cikk ára viszont precízen fel van tüntetve, ahogy az abban a bizonyos nagykönyvben meg van írva. A tömérdek árcédulán filctollas, kézírásos számjegyek hirdetik az aktuális árfolyamot.

Olyan sok kütyü-mütyü van itt, hogy a polcok szélére ragasztott cédulák helyenként egymást takarják, de hát: mindent az árubőségért. A boltban hosszasan lehet időzni, nézelődni meg csodálkozni, hogy jéé, milyen cuki ez a macis szagos radír, meg nahát, hogy a Harry Potternek már lakatos emlékkönyve is van, és egyáltalán, hogy még van keletje az emlékkönyveknek.

És lehet elmélázni, hogy nahát, mennyire utáltam emlékkönyvbe írni meg rajzolni. Annyira, hogy a Labancz Ferikéét még mindig nem adtam vissza, már nálam is marad emlékbe, egy félig kiszínezett, Donald kacsának indult szörnyű alakkal.

Jó így elmerengeni, próbálgatni, hogy melyik ötvenforintos toll fog, melyik nem, és elcsábulni egy soha-nem-fogom-használni-de-most-nagyon-tetszik típusú hajcsatra például.

Csak ne érezném folyton, hogy nem vagyok egyedül. Szolidan, majdnem észrevétlenül mindig ott áll a közelben egy eladólány. Persze ennyi apróság közelében ügyelni kell: nehogy a retikülbe kerüljön, ami a kosárba való. De azért mégse figyeljenek már, szereljenek fel, kérem szépen egy kamerát. A felvett képanyagból talán jól láthatóvá válnék, hogy itt alig van száz forintért valami.

Az édességes fronton például kifejezetten sanyarú a helyzet, a lila tehenes áru legkisebb darabjait meg kifejezetten drágállom egy százasért.

Mégsem vagyok elégedetlen: ezt példázza, hogy tucatnyi százforintost hagyok a kasszánál. A sütőpapír, a tányéralátét, a hajgumik, az emlékkönyv – meggyőződésem szerint – megérte.

Ha más nem, az élelmesség érzése – majdnem – minden pénzt megér.

Vidéky Fanni

Vhb 2001. nov. 8

GYÖRGYI ALAJOS festő

György Dénes épitész nagyapja

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 58.p.

GYÖRGYI ALAJOS festő

Keglevich-Miklós portréja

MÓRÓ Csilla: Tápiószele, Blaskovich Muzeum. Bp. : TKM, 1990 3.p

8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					

Györgyi Giergl Alajos

Vadászfarsaság a Gerecse-hegységben, 1859. (repr.) o.v. 143x179 cm

Vadászati Világkiállítás – Képzőmű-i Kiállítás, Bp. 1971.

MDK

György Girgl Alajos

A zsánerfestészet csemegéje "A meglepett udvarló" c. képe.

Képzőművészet, 1933. 230.l.

György/ Giergl / Alajos festő M.D.K.

/ 1831-1863/

Biedermeier arcképek.

Wempie Antal: A képzőművészetek története 703.1.

A Kultura Világa Bp. 1963.

MNK

Györgyi Giergl Alajos

Női arckép, olajf.

A Székesfővárosi Képtár és Történelmi Múzeum kiáll.-nak katalogusa. 1937. Jan. Nemzeti Szalon.

Györgyi /Giergl/ Alajos MDK

Védekezés a tüz ellen, olf.

Micsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

György /Giergl / Alajos festőművész

Meglepett udvarló

Budapest székesfőváros képtárának katalógusa 1934.

M.D.U

GYÖRGYI (GIERGL) Alajos festő
(1821-1863)

Polgári életet ábrázoló zsánerképe-
ket festett.

„Meglepett udvarló"

Deák Szidónia arcképe (repr.)

1857. Olaszországi Tarulmányút

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar müvészet 1800-1945.
Bp. 1962. 90, 137-138.

MDK

György /Giergl/ Alajos, 1821-63

Női arckép

Szépm.Muz. uj m.szerzemények kiáll. 1921. jun. 5.1.

György /Giergl/ Alajos MDK

Meglepett udvarló

Műcsarnok 1939.
Derü a művészetben kiáll.

-1- M.D.K.

GYÖRGYI (GIERGL) Alajos festő

(1821-1863)

polgári életet ábrázoló zsánor-

képeket festett

„Meglepett udvarló"

1857. olaszországi kirulmányút

főúri arcképek /.

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945.
Bp. 1958. 92, 139-140. l.

— 2 — M. D. K.

GYÖRGYI (GIERGL) Alajos festő

Egyházi megrendelésekre is rövi le-
lezett.

Deák Szidónia arcképe (repr.)

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar müvészet 1800-1945
p. 1958. 139, 140. l.

Györgyi /Giergl/ Lajos, 1821-63 MDK

~~Gyrgyi~~

Férfiarckép, of.

M.N. Reneszánsz Társ. V. aukc. 1923. 26. 1.

MDK

György Alajos /Giergl/

Ltáb IV. 138. l.

Györgyi Alajos

Leák Szidónia arcképe megjelent bélyegen.

Ny Szó 1967. ápr 22.

Györgyi Alajos (1821-1863)

Gr. Széchenyi István arcképe.
Oljf. 230x158 vászon. Ltsz:728. Sign.1861.

A Fővárosi Képtár háború veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK

Györgyi [Siegl] Alajos, festő

Deák Szidónia arcképe c. művét levelezőlapon is reprodukálják.

– : Festmények — levelezőlapon és bélyegen 6.

Népszabadság, Bp., 1967. szept. 20. [kiadási]

MDK

György Alajos

M. Nemz. Galéria, vezető 1965.

Györgyi-Giergl Alajos

Műcsarnok reprezentatív kiállításán neve szerepelt.

BH.932.II.21.

MDK

György /Giergl/ Alajos

Nő a szabadban

Magy.Müvészet 1800-tól. Szépmüv.Muz. 1949.

7. 1.

MDK

György Giergl Alajos, 1821-63

Csendélet

Almásy-Teleki 7. aukc. 1941. okt.
37 l.

MDK

Györgyi Giergl Alajos

B. Bakay M: A biedermeier kor elfelejtett festője: Györgyi Giergl Alajos. Bp. 1938.

MDK

György /Giergl/ Alajos

Védekezés a tüz ellen

KMTárs. Magyar táj-és életkép kiáll. kat. 1927.
29.1.

Györgyi /Giergl/ Alajos MDK

A kis művész, olf.

Műcsarnok 1927 Magyar táj- és életképkiáll.

Festészet, önálló táblakép
a Beteg gyerek, Györgyi-Giergl Ala
jos

Divatcsarnok, 1854.juli 15.39.910.
Müvészet

György i/Girg/ festő

Eperjes, 1521

Tört. Tár, 1899, 191

MDK

Györgyi (Gizyf ~~festő~~ Alajos ?) festő

1869. „Körelgő vihar" c képét tulajdonosa, Stekl József átengedi a KT-nek ugyanígyalap számára.

MDK-A-I-1/499.

György Alajos: MDK

A kis piktor. repr.

Mücsarnok 1927. Magyar táj- és életk. kiáll.

MDK

Győrffy Alajos festő

„Igen vagy nem" c képét a KT-tiltotta

Küldő. 1884.

MDK-A-I-1/1396.

Györgyi Alajos festő M.D.K.

Pilisborosjenő, r. k. templom főoltár-
kép: kt. Vid. 1857

Genth. Bürenl. 1959 I. 268

Patak Jenő

Táblakép.

"Alvő bachánsnő".Györgyi Alajos festő müve a Képzőm.Társ.sorsolási dija.

Fővárosi Lapok 1864.I.20.263.old.

MDK

Györgyi Alajos, festöm.

A kis piktor. Repr.

KMTárs. 1927. Táj- és életk.kiáll. Kat.

MDK.

Györgyi Alajos festőműrén.

1863. okt 23-án meghal. KT testületileg réntven temetérén.

MDK-A-I.-1/109.

MDK

György Alajos festő, Pest

A vadorzók
Regény olvasás
Az ifju festész talentoma
Leány virágokkal

Szatmári Gy: Adatok 61 művész 280 művéről. Pesti Műegylet vásárlásai, 1853-63. Kézirat.

MDK

György Alajos

Bencsik Mária arcképe, festm.

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov.
9 l.

MDK

György Alajos

Ürményi Claudia, festm.

M.Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.

lo 1.

MDK

György Alajos

Nő a szabadban, festm.

M. Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.

lo l.

MDK

György Alajos

Meglepett udvarló, festm.

Szirmai Albert gyermekkorában, "

Tanulmányfej, "

M. Biedermeier kiáll. Mücs. 1937. nov.

32 l.

Nyiracsád (Hajdu)

R.k.plébániaház, földszintes, 5 a

(Teleki Zászló, 1955)

MDK

György Alajos

György Géza és Emilia, of.

M. Biedermeier kiáll. Mücs. 1937. nov.

23 l.

MDK

György Alajos

Gyermekfej, festm.

Virrasztás, "

Női arckép, "

M. Biedermeier kiáll. Műcs. 1937. nov.

32 l.

Nyiracsád (Hajdu)

Vécsey-kúria földszintes, épült a

(Szabolcs vármegye. MV és V. Bp. é. n. 74.

MDK

György Alajos

-ch: Könyvszemle. Szépművészet, 1941. 1.sz. 34 l.

MDK

Gyöngyi Alajos

-cm: Könyvszemle. Szépirodalom, 1941. 1.sz. 34 l.

MDK

György Alajos

Női arckép, festm.

A müvész önarcképe, "

Clark Ádámné, "

M. Biedermeier kiáll. Műcs. 1937. nov.

32 l.

ronnyal, félköríves szentéllyel.
, Koromzay Dániel, Debrecen, 18o5.
rgy adományozta harang 1896-ban

Rákóczi-harang. Történelmi Tár,

MDK

György Alajos

Cilinderes férfi,	festm.
Lónyay Jánosné,	"
A kis festő,	"

M. Biedermeier kiáll. Műcs. 1937. nov.

32 l.

s, 2 ablakos, itt született Karacs

háza és emléke. Debreceni Ezemle, 1937,

György Alajos MDK

A kis piktor, repr.

Műcsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

Győrffy Alajos MDK
1821-1863.

"Deák Szidónia"

PATAKY DÉNES : A magyar rajzművészet. Bp.1960;
16.1.

M.D.K.

György Alajos

„Bacchansnő" c. festményéről ir "Képzőművészet" cimmel Szomory Dezső.

Szinházi Élet. Bp. 1937. dec. 5-11. XXVII. évf. 5o. sz. 17. lap.

.D.F.

MDK

György Alajos

Vigasztalás

Női arckép

Cilinderes férfi

M. Biedermeier kiáll. képes tárgymutató. 1937.nov.

Műcs. 32 l.

EA ..... ltsz. Gyűjtés h

MDK

György Alajos

Meglepett udvarló

Szirmai Albert gyermekkorában

Tanulmányfej

Gyermekfej

M. Biedermeier kiáll. képes tárgymutató. 1937.nov.

Műcs. 32 l.

EA..... ltsz. Gyűjtés h

Magyar Nemzeti Múzeum — 6000 db — 64.8783 KBK

MDK

Györgyi Alajos

Női arckép

Női arckép

Férfiarckép

N. Biedermeier kiáll. képes tárgymutató. 1937.nov.

Mücs. 32 l.

Magyar Néprajzi Múzeum — 6000 db — 64.85783 Kö

MDK

György Alajos

B.P.L.: Derü a müvészetben. Nemzeti Ujság 1939. márc. 25. 23.l.

MDK

György Alajos

A müvész önarcképe

Clark Ádámné

Ürményi József

N. Biedermeier kiáll. képes tárgymutató. 1937.nov.

Műcs. 32 l.

Magyar Néprajzi Múzeum – 6000 db – 64.85783 Kö

MDK

György Alajos

Testvérek

Férfiarckép

M.Biedermeier kiáll. képes táegymutató. 1937. nov. Műcs. 32 l.

EA.....ltsz. Gyűjtés h

MDK

György Alajos

Lónyay Jánosné

A kis festő

Nőimarckép

M. Biedermeier kiáll. képes tárgymutató. 1937.nov.

Műcs. 32 l.

EA ..... ltsz. Gyűjtés he

MDK

György Alajos

Férfiarckép

Hármas gyermekarckép

Bacchansnő

M.Biedermeier kiáll. képes táegymutató. 1937. nov. Mücs. 32 l.

elye :----------

MDK

György Alajos

György Alajosné

Kékruhás nő

Női arckép

M.Biedermeier kiáll. képes tárgymutató. 1937. nov. Műcs. 32 l.

EA..... ltsz. Gyűjtés h

MDK

György Alajos

Női arckép

Clark Ádám

Simonyi festőművész felesége

M.Biedermeier kiáll. képes tárgymutató. 1937. nov. Műcs. 32 l.

EA.....ltsz. Gyűjtés h

MDK

György Alajos

Deák Szidónia

M. Biedermeier kiáll. képes tárgymutató. 1937. nov. Mücs. 32 l.

EA.....ltsz. Gyűjtés h

MDK

György Alajos

György Géza és Emilia

M. Biedermeier kiáll. képes tárgymutató, 1937.nov.

Mücs. 23 l.

MDK

György Alajos

A müvész feleséges

M.Biedermeier kiáll. képes tárgymutató
1937. nov. Műcs. 23 l.

GYÖRGYI ALAJOS festő

Karlovszky Zsigmond és Zsigmondné portréi
1860-ból, olaj

SZENTES András: A Csapó-kuria és a Szekszárdi Képtár. Szekszárd : Wosinsky Mór Megyei Muzeum, Szekszárd, 1991 44.p.

MDK

Györgyi Alajos

Ürményi József festm.

Női arckép, "

" " "

M. Biedermeier kiáll. Műcs. 1937. nov.

32 l.

fatoronnyal. Mária bemutatás-oltárkép,
, megújították 1954-ben.

MDK

György Alajos

Férfiarckép, festm.

" " "

Hármas gyermekarcképe, "

M. Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.

32 l.

sisakos tornya 1945-ben elpusztult.
cszög három oldalával záruló szentély.
os. Kovács Mihály oltárképei /a főoltár-
usztult/ Madonna, Szt.László, kismé-
Babos Károly, 1858. Épitette Hild József

1930, 38-42, 43, 45, 72, 98, 99 l, képe 40 l —
, LXVIII - 1936, 48 l — Tajti Lajos, 1955/

MDK

Györgyi Alajos

A müvész felesége, of.

M. Biedermeier kiáll. Műcs. 1937. nov.

23 l.

MDK

Györgyi Alajos

Női arckép, festm.

Clark Ádám, "

Simonyi festőművész felesége, "

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov.

32 l.

toronnyal. Serleg 1633. Két óntányér
1786-ban, renoválták 1809-ben.

is templomok. Bp. 1942, 583 l. képpel/

MDK

Györgyi Alajos

Bacchansnő,	festm.
Testvérek,	"
Férfiarckép,	"

M. Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.

32 l.

és V. é.n. 1901, 135 l. /

MDK

Györgyi Alajos

Györgyi Alajosné,	festm.
Kékruhás nő,	"
Női arckép,	"

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov.

32 l.

zintes, 3+3+3 tengelyes, eromzatos,
ilt a XIX. század elején, átalakitva
saládé.

n. 7900, 421 – Wagner László, 1956/

MDK

György Alajos

Deák Szidónia, festő.

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov.

32 l.

+3+4 tengelyes, négyoszlopos közép-
ímer. Épült 1824 körül, Eördögh Alajos
én. Mestere Povolny Ferenc. Ma Állami

ötet. Kp. 1909, 146, 600 l — Zádor - Rados:
rerszágen. Kp. 1943, 35, 225 l — Mészáros

MDK

György Alajos

György Alajosné, festm. repr.

M. Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.

MDK

György Alajos

Ürményi Claudine, festm. repr.

A kis piktor, " "

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov.

György Alajos MEK

Nő a szabadban

Ürményi Claudia

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

MEK

György Alajos MDK

Bencsik Mária arcképe

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Gyöngyi Alajos MDK

Bencsik Mária szobája

Műcsarnok 1957 Magyar Bicegarmelier Kiáll.

György Alajos MDK

A művész felesége

György Géza és Emilia

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

György Alajos MDK

Női arckép

Clark Ádám

Simonyi festőművész felesége

Györgyi Alajosné

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

MDK

György Alajos MDK

Kékruhás nő

Női arckép

Deák Szidónia

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

György Alajos

MDK

Meglepett udvarló

Szirmai Albert gyermekkorában

Tanulmányfej

Gyermekfej

Műcsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Gyöngyi Alajos

Meglepett udvarló

Szirmai Albert gyermekkorában

Tanulmányai

Gyermekei

György Alajos MDK

Vigasztalás

Női arckép

Cilinderes férfi

Lónyay Jánosné

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

MIK

Gyöngyi Aladics

Vigasztalan

Mi arcukép

Cilindere Ferfi

Dénzay Jánosné

Miscellanok 1929 Magyar Biedermeier Kiállí.

György Alajos MDK

A kis festő

Női arckép

A művész önarcképe

Clark Ádámné

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

MDK

György Alajos

Ürményi József

Női arckép I-II.

Férfiarckép I-II.

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Györgyi Alajos

Ürmény József

Mű arckép I-II.

Férfiarckép I-II.

György Alajos

MDK

Hármas gyermekarckép

Bacchánsnő

Férfiarckép

Testvérek

Műcsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Gyógyú Alajos

Hármas Gyermekarcok

Bacchánáns

Férfiarckép

Testvérek

György Alajos

MDK

György Alajosné, repr.

Ürményi Claudine, repr.

A kis piktor, repr.

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

MDK

György Alajos, festöm.

194. Pap. Festmény.
Köre rajzolta Weber

Weber Henrik müveinek jegyzéke.
Kelay Ernö könyve. 57.l.

MDK

György /Giergl/ Alajos

A kis müvész, of.

M. táj- és élethőpkiáll. Műcs. 19-2o.sz.
1927. jan.

MDK

György /Giergl/ Alajos

Védekezés a tüz ellen, ofl

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Mücs.

1927. jan.

György Giergl Alajos MDK

Női arckép

Mücsarnok 1941 Arcképkiállitás

MDK

György Alajos /Giergl/

Meglepett udvarló

M. festészet haladó hagyományai. Pőv. Képtár.

1951

Györgyi Alajos

"Önarckép"-e, a magy. művészképmások kiállitásá
a Szépmüv.Múz.-ban.

Ujság, 931.V.6.

Györgyi Alajos

Múzeumbarátok ajándékainak kiállításain önarcképe szerepel.

M.934. III.8.

Györgyi-Giergl Alajos

N.M. 933. XII. 16.

— **A Művészeti Muzeumok Barátainak vásárlásai.** A Művészeti Muzeumok Barátainak Egyesülete *Ugron* Gábor elnöklete alatt tartott legutóbbi választmányi ülésében ismét becses tárgyakat vásárolt két művészeti muzeumunk számára. Az Iparművészeti Muzeum számára megvásárolt egy Bustelli által mintázott nymphenburgi porcelláncsoportozatot, amely kiváló szépsége mellett nagy ritkaság is, mert ezen kivül csak egyetlen példánya van még a müncheni muzeumban. A Szépmüvészeti Muzeum számára pedig Györgyi-*Giergl* Alajosnak, az ötvenes és hatvanas évek jeles festőjének önarcképét vásárolta meg az egyesület. Egyszersmind elhatározta az egyesület, hogy azokat a tárgyakat, amelyeket husz évi fennállása alatt vásárolt és két művészeti muzeumunknak örök letétként adott át, a jövő év elején külön kiállitásban fogja bemutatni és a kiállitás előkészitésével Petrovics Elek és Végh Gyula muzeumi főigazgatókat bizta meg.

NM. 933. XII. 16.



Gyórgyi (Giergl) Alajos

Művészeti Múzeumok Barátainak Egyesülete kiállításán önarcképe szerepelt.

NK. 934·III·8.

MDK.

György Alajos

Csap E. cikkében említve

Budapest 1967 febr.

Györgyi

Szerepelt a Biedermeyer kiállítás a műcsarnokban

Nemzeti Újság 1938 II. 6

M.D.K.

Mörgyi (Gierek) Alajos, festő (1821-1863)

arcképeivel, melyeken Barabás hatása érződik, valamint finoman komponált genre-képeivel megkezdte a magyar biedermeier ábrázolását.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina 259. old.

Györgyi Alajos, festő

MDK

Deák Szidónia arcképe c. műve a posta új festményszorán lesz látható.

— : . bélyeggyűjtés 10.

Népszabadság Bp, 1967 ápr. 15.

Györgyi Lajos

. Művével szerepel az Ernst-
múzeum aukció kiállításán.

Ujság, 929. XII. 1.

Györgyi-Giergl Alajos festő

Balló Ede a kiváló magyar művek vásárlására szolgáló alapitványának jövedelméből, Györgyi-Giergl "Női képmás" c. művét megvásárolta a muzeum részére.

B.H.933.XI.19.

Györgyi (Giergl) Alajos

„A kis művén" c. festménye
nerejel a „Magyar genre és tájkép-
festének" c. kiállításon a
Műcsarnokban

Pesti Hirlap 1927 I. 13

Györgyi Gieryl Alajos (1821-1863)

„Női képmás, rózsás fölötővel"

o.v. 70x57 cm s.j.: Gieryl Alajos (Sorult)

Kiáltási ár: 12000 ft.

BÁV 48.Müvészeti Képaukció Bp.1979.május

Gyöngyi-Giergl Alajos
(1821-1863)

„A beteg gyermek" olaj, vászon
100,5 x 79
1854
Védett
Kikiáltási ár: 20000 ft

BÁV 33. Művészeti Képaukció, árverés 1974 május 21-22

Györgyi Alajos, Giergl

festőművész, Alajos fia, biedermeier
arckép és életkép mestere. Fia Kálmán.

Berza László, Bernát György, Erdei
Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Buda-
pest 1973. 1335 l

405 l

Györgyi Giergl Alajos (Pest, 1821 - Pest 1863)

„Angyal" o.v. 117 x 84,5 cm

J. l. b.: Györgyi 860. Védett.

Kiállítási ár: 20000 ft.

BÁV 58.Képaukció Bp.1982.szeptember

BÁV 58.Képaukció Bp.1982.szeptember

Eörai Alajos

~~Grimm Perrá~~

l.

B. Bakay Margit

Grösgi (Giergl) Alajos
1821–1863. Bp. 1938.
35. l.

szintén munka alatt van és ezeken az anhydrizációt szándékozik tanulmányozni. Nápolyban ezenkívül a tunicinnek más állatrendekben való előfordulására vonatkozólag végzett kiterjedt vizsgálatokat, amelyek negatív megállapításokra vezettek. Eziránvú kísérleteiről a Magyar Chemiai Folyóiratban számol be.

V. FRANCIAORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Felügyeletükkel megbízatott a Franciaországi Magyar Tanulmányi Központ: Centre d'Études Hongroises en France, 13, Place du Panthéon, Paris 5e.

Állami ösztöndíjasok:

Dr. Baráth Tibor (1906, Alsólendva, Zala m., róm. kath.), bölcsészettudományi doktor, Budapestről. Negyedik éve élvezte a magyar állami ösztöndíjat Párizsban. Tekintettel a Történettudományok Nemzetközi Bizottságában betöltött szerepére, ahol segédtitkárként működött, a nyári szűnidő alatt is Párizsban maradt, aminek következtében ezévi ösztöndíját júliustól márciusig vette kézhez, áprilistól június végéig pedig további tanulmányi segélyben részesült. Tudományos munkásságának legnagyobb részét „A magyar történetírás története

Gyorgyi (Giergl) Alajos. 1821-63.

B. Balkay Rangit. Bp. 1938. 1-94. o.

Apja ötvös. Nővére. Feleségét Barsay Jónás
Klementina lányát veszi.

* 1821 márc 15 Pest. 1838 felszabadul a Ötvöscéhből. Perlay Jónásnál lakik. Az akt írá. Beöthy(-Pejacsevich) János gr. pártfogolja. Kupelwieser tanítv. rajziskolába jár. 1841-42 Münchenben. Jan tanulj. - alig tölti. Női alak szépek. Nálna tanítványa. 1842 „Hagyományok." A képpen Kupelwieser hatása látszik. Kupelwieser halálát siratja, aki egy ruhás falusi szomszédnőjét a hagyományokhoz ragaszkodó Stuttgartban 21.o.
Valószínűleg Clarkson Stanfield - tengeri világának inspirációja. (Rom utóda gr. Wenckheim-Béla.)
1845 Műegylet tagja. 1853 „elszánásból szerződtetve Bécsben fogadtatott." Nagyon kevés - kevés - alk. pártfogói körből és az első vásárlásokból élhetett.
Karikás nem vett részt. Első házassága nem. az anyakönyv csak mesterének Rungat, Mussch Elisát vette el. Szomszédságban a képei. Ui feleség, Clementina. A halálig együtt élnek.
Családi portrék sorai.
Reginek felesége. Önarckép - Ujvárnál.
Albumlapon magyar nyelvű angol aláírásos - repro.
Olvasó ifj. (Sorai gr. Széchenyi. 1857 ht. Vasvári Pál - ht. Vasvári.)
1845 Pejacsevich - sokáig megbízásából Pesten Rudolf Károly - 300 pontra. (Repraesentationsbild.)
Gyorgyi magyarországi vele - Hatvani, pl. a képeit vásárolt és megfestette.
Regapetti udvarolt. - Ezzel Parma.
Pejacsevich három gr. aláírás - legjobb portréképeinek.
Velence 1850
Ifj Hunyady - Haldoklik Anna. Hunyady előtt pénzt ajánl - visszautasítja.
Családias jelenet.
Fotel pasztellportrékat fest. (Fotográfiának 6 nap alatt kell 3 pasztellportrét elkészíteni.)
„A dolgom semmiből származó/miatt sajnos le kell mondanom szolgálatairól. Vagy profanálok. Nagy sajnálatom, mert ezidőben fejő van. Milyen jó lett volna a sok pasztellfej után végre megfesteni egy olyan arcot látni, ami sok évszázadot kerülte 44.o.

Györgyi (Griegli) A. /B. Bakay M./ 2. k.

volna. De én már gyermekfestésre vagyok kárhoztatva. Éreket veniteket életemből, ennél a munkánál. Idényem alatt nem kevesebb, mint 16 gyermeket fogok festeni. Másrészt amit mondom le vagy grójnet, mert Forgáchéknál többet keresheteket és csambe jutnak szavaid, hogy legyek ülletember." /Feleségéhez. Mándok. 1857. okt. 8./ 44.

Sómyai gyermekek hasznos postséja nagyon jó.

1858 Bécs.

Kicsi keserűen jegyzi meg, hogy a megrendelő még nem fizetett, „mert sokkal magasabb véleménnyel vom róham, semhogy ilyen szorgos pénzzavarban higgyen." 48.o.

„Egyéleknét az enlési tartóskodás mégis 2 fizeti magat. Kállaynéét 100 Ft. Kornis grójnéét 50 Ft. Zapsak, s mindezt 12 nap alatt." 50.o.

„Úgy érzem, kötelességem Pest sérése is dolgozni, hogy el ne tűnjek végleg." 53.o.

Vidéken a szokszűn unalmas, pedáns élete a földbirtokosoknak. Ebédre fekete öltözni. 9-10 vacsora, 10-11 társalgás stb.

+ 1863 szept. 2 - 42 éves.

Szeretne dolgozni, mivelni céljan vanok, de ürletre tell dolgozni!

Szerző (Szigeti) A /B. Balogh M./ (B. Lap.

Levelek:

Arcképének keletkezéséről:

10.o. „Itt létem ideje alatt elegendő, hogy bepillantást nyerjek a művészetbe, amelyhez időm alatt alkalmam lesz. Annak elkészítésére, hogy nem vagyok rajztanárnőhöz járogató rajzoló. Néhai olyan emberekkel együtt éltem, akik olyan különböző vonalon, mint lelkében és nem éppen jóravaló az emberek szokásaiban. Különösen művelhető a kedvi tehetsége. Nem sokat vagy a kudarc amit emberek jót cselekedő feladatosságával és művészetében kudarcmellékkel sokszor önmagadással szerencsés, nem de csak azért emelik magukban föl, ki ami az emberben ismeretes, amely elhelyezik, hogy milyen mennyi alakul át. Viselkedésük olyan előrelátó és jólnevelt, hogy megleptek és zavarba hoz. De nem a barátaim, mondhatnám jóindulatú vonzó ez, amelyben az emberi szokásom élni magát. Ha ambíciója szolgál az, amelyben ismét a ismét belülről hódít az emberben. Ismét szövetkezésre, hogy annyira ismeretlenül és magamban szórom, amennyire csak lehet, hogy az elkötelet meg ne térjen és ő illedelmes jótanácsot maradjon vagy nagyon az előítéletekben. Feleségéhez. Tuzsér. 1857 szep

"Ha az urak tudnák, mulyen torkig vagyok ezzel az élettel, ha tudnák, milyen nehéz elviselni az önfeláldozás harcát, ha a szivembe látnának, milyen borus az, mig ők mulatnak...Ha egy szabad pillanatom van, már jön az inas: A nagys. ur hivatja. Néha már az ördögbe kivánom. Most is csak azért vanannyi időm, hogy irhatok, mert a grég elutazott (11.o. Feleségéhez. Tuzsér. 1858.okt.31.)

"Csöbörből-vödörbe jövök. Az emberekben olyan kevé müvészi érzék van, hogy csodálom, hogy egyáltalán festetik magukat. A legjobb lesz, ha minden egyéni véleményt elvetek, és gépiesen csak a pénzszerzés maitt fogok dolgozni, ezzel mehkönnyiteném a létemet. "(Felségéhez.Tüzsér 1857.szept.11.)

Egy tolnamegyei földbirt. azt kérdezi tőle, hogy olajjal vannak-e festve a képek? Egymásik, hogy szabad kéeezl dolgozik-e? Ismét egy másik ugy

12.o

nyilatkozik, hogy nem tetszenek a képek, mert tul elevenek. Ha élőket akar látni, akkor nem kell kép. Aztán, hogy valami okosat is mondjon, hozzáteszi: "Nincs magában semmi költészet!-" -Hallatlan!-kiált fel Gy.- Vad indiánoknak ez megbocsájtható lenne, ezeket csak sajnálni lehet. Kár ezeknek az emberek nek valami jót festeni, mint müvész olyan idegennek érzem magam köztük, mint talán a lappok között. Sajnos az anyagiak itt tartanak. Müvészi elismerésre nem számitok, terméketlen dolgg lenne, az embereket aléltságukból felrázni, inkább teljesen visszahuzódom. Sajnos, olvasnivalót sem kapok, mert nincsenek könyvek, hacsak nem akarok trágyázásról, lóten észtésről, vagy száj-és körömfájásról olvasni" (12-13o Felségéhez.Zomba 1859 VI.27.

"A kellemes szellemi fu ka izét nélkülöznöm kell ~~élomsullyal nehezedik valami a lelkemre.~~ Adná Isten hogy az önáltatás szerencsés tulajdonságával rendelkeznék, akkor talán vidámab kenném le egyik képet a másik után. Jelenlegi helyzetemben nem törődnék azzal, hogy jé-e vagy sem?- Az emberek ugy sem értenek semmit hozzá, festhetnék ahogy akarok. De a müvész tehetsége akkor kap táplálékot, akkor tud teljes erővel kifejlődni, ha elismerést talál. Áthidalhatatlan akadályokat fog kitartással és merész ~~xxrxxssxl~~ igyekezettel ostromolni - ha megérti, Ahol nem ez az eset, ahol hián zik az erkölcsi alap, ott csak gépiesen halad az utján, sajnos, ilyenkor föl lehet ismerni alustaság jeleit. Ezt érzem én is mértéktelenül és ez kedvemet szegi. Ha a Te gondolatod nem élesztene, és nem adna erőt, már régen összecsomagoltam és megszökt m volna. Mert emberek közt élni, kik annyit értenek a müvészethez, mint egy tehén, nem élet. Hát még üzleti összeköttetésben élni velük!" (52.o.)

Giergl Alajos

ötvös

1838-ban felszabadult, az 1860-as években meg minkidött Pesten. G. Alajos erüstmives fia.

Horvath Szentpéteri

253. C.

Ez a festő!

Nem valószínű, hogy idő. A-nak két Alajos nevű fia lett volnak. Egy az ötvös, a másik a festő.

ez alighanem tévedés!

Györgyi (Giergl)

Alajos

l.

Jajczay Vedutak

G. l.



Borsos József : Férfiarckép MFI, Petrás felv.

Magyar Művészet 1938. 25. l. kép

Györgyi (Gierge) Alajos



Györgyi Alajós
festő

l.

Magy. Művészet
1948. 42. l.

Becs. Dorotheum

941

HER NACHF.

SCHSTRASSE 11–17

Györgyi Alajos

vod a modern festészet
a

Petr M. Müvelődtört

V. 510 l.

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.

Györgyi Gyergyi Alajos

vöd

Petr Egy kimult

169. l.

M Csillag 1942

219. l. — Ipolyi Biharvármegye, 387. szám. — Gerevich PA, 252. l. — Gerevich IPGY, 94. l. — Lepold—Lippay 57. l. Ybl Ervon: Lotz Károly élete és művészete. Bp. 1938., 176. l.

MARKÓ KÁROLY (1791—1860)

307 *drb. vázlat:* modelltanulmányok, alakok, kompozícióvázlatok, redőtanulmányok. Vízfestmények, tollrajzok és ceruzarajzok.
Simor prímás vásárolta 1878.

Markó albumai . . . Vasárnapi Újság, 1878., 224. l. — Esztergom, 1878-as évf. 290. l. — Körösy László: Esztergom. Esztergom, 1887., 240. l. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 12., 5. l. és júl. 20., 4. l. — Gerevich: Régi és újabb magyar festészet a prímási képtárban. Vasárnapi Újság, 1916., 554. l. (Egyik rajz képe 554. l.) — Gerevich PA, 251. és 254. l. — Gerevich: L'arte antica ungherese. Roma, 1929., 24. l.

MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ BÁRÓ (1852—1919)

Téli táj

Papír, vízfestmény.
Csernoch prímás vásárolta.
Gerevich PA, 254. l.

MYSKOVSZKY VIKTOR (1838—1909)

Garamszentkereszt

Papír, vízfestmény.

Györgyi Alajos

nevét Györgyi Dénes ősei között említi

Kohlmeyer Mihály: Györgyi Dénes /1886-1961/. -
Magyar Épitőművészet. 1972.1.sz. 53-55.l.

Győrffy Elek

Nevét Győrffy Dénes Gyel Kossuth említi

Gjergj Alajos

1821–1863

Liab I. 82

II. 63, 68

IV. 131, 138, 150

T. 5169.

foglalja el, tetején a
val, melynek innenső part-
nak körül. Felirata:

cm.

5.

Győrffy Alajos

Divald Kornél

A Magy. Tud. Akadémia palotája

54. l.

Nagyságos

Szentiványi Gyuláné úrnőnek

Bpest XI.

Lágymányosi út 16

Györgyi Alajos

Meglepett udvarló

c. képe repr.

Lykanemzromantika

292. l.

Székesfőv. Képtár

bulajd.?

Balogh Péter Egymára

repr. u. o. 293. l.

Kié?

2134. Ed. Kurzbauer:

Hazatérő harczosok.

Az előtérben a franczia h
vitézeken innen, kiknek sisakjai és
séget látjuk, melynek soraiból a ké
zöldséges kosarat tartó leány, gyer
agg férfi válik ki. Balrol a
ül és fejét megtámasztva zokog, köz
jobbra pedig a beszélgető asszonyok
A háttérben a környékbeli épelütek

Vászon, méretei 31.6: 44.
Delhaes István hagyatékát
Átvétetett 1902: I. 12-én

György Giergl Alajos MDK

Meglepett udvarló

Műcsarnok 1934 Bp.Székesfőváros Képtárának katalógusa

Györgyi Gyergyi Alajos

Vadásztársaság
a Gerecse hegységben
o. v. 143 x 179 cm

Vadászati Világkiállítás
Bp 1971. ~~M. N. G.~~ Műcsarnok

Györgyi Alajos

fest"

XIX. a. Külföldre hányszerül magyen-

delés hírján.

A magyarországi műv. tört. I. 362.

Corvina 1970.

Györgyi / Giergl / Alajos
festő

1821-1863. Polgári zsánerképek „Megle-
pett udvarló". Itáliai tanulmányútja 1856-
tól. Arcképei, egyházi megrendelései.

A magyarországi műv. lex. I. 356.
Corvina. 1970.

Czóbel - Ziegl Alajos
festő

v. ö.: B. Bakay Margit disszertációja (1938)

A magyarországi műv. tört. I. 439.
Corvina 1970.

Györgyi (Giergl) Alajos
festő.

Deák Szidónia arcképe.
1861. o. v. 71 X 56 cm. Budapest MNG.
Repr.

A magyarországi univ. tört. II. Kép n. 514.
Corvina 1970.

Gyöngyi Giergl Alafos (1821-1863)

„Női portré" o.v. 85x70 cm

s. f. o. A. Giergl 1859. (sérült) Védett.

Kiáltási ár: 20000 ft.

BÁV 54.Képaukció Bp.1981.május

Györgyi (Giergl) Alajos, festő MDG

Deák Szidónia arcképe c. műve szerepel a bélyegsorozatban.

–: Ma jelenik meg a második festmény-sor 9.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1967. jún. 22.

Györgyi Alajos, festő

MDy

A II. festménysorban, nezepel egy műve.

— : bélyeggyűjtés 10.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1967. jún. 24

Gyöngyi Alajos

Szerepel a Biedermeier

kiállításon a műszaznokban

Cyszég 1937 XI. 28

Györgyi Giergl Alajos

Arcképekkel nevezel a biedermeier kiállításon a Műcsarnokban

Pester Lloyd 1937 XI. 28

Györgyi Giergl Alajos

Szerepel a magyar biedermeier kiállításon a Műcsarnokban gyűjteményes anyaggal

Nemzeti Lyság 1937 XII. 1.

Gyöngyi Kiebl Alajos

Önálló szereplés a Fővárosi Képtár új szerzeményeinek kiállításán.

MN 1959. I. 21.

György Alajos MDK

Meglepett udvarló

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben kiáll.

MDK

Györgyi [festő]

(A Fővárosi Múzeum gyűjteményében szereplő művészek körében.)

Dr. Feleky Géza: A művelődéstörténeti múzeum problémája és a Fővárosi Múzeum.
Városi Szemle, Bp. 1914. 82. l.

MDK

Györgyi

Az Ernst Muzeum Magyar Biedermeier-Kori művészet c. kiallitasab n szerepelt műveivel.

Ernst Muzeum kiallitasai. 19.1.

György Giergl Alajos, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtárban festménye. Egy jól sikerült portréval szerepel. 220.old

Romváry Ferenc: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. 1967. Pécs, 1968

Györgyi Alajos

(1821–1863) tőhéletesítette portréfestészetünket.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XIX században, Budapest, 1970.

131.

Györgyi Alajos

150 - 220 forintot kapott hisebb figurális kompozicióiért

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XIX században, Budapest, 1970.

221.

Györgyi Giergl Alajos

A Vadászati Világkiállitással egyidejüleg rendezett tárlatokról "Hallali" cimmel ir Szabó György, s a kiállitásokon szereplő, -a vadászatra utaló, vagy azzal összefüggő- alkotásokról, melyeket a Magyar Nemzeti Galéria mutatott be.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. szept. 4.
XV. évf. 36. sz. 13. lap

Györgyi (Giergl) Alajos

Bibliográfia: B. Bakay Mária: Györgyi (Giergl) Alajos, Budapest, 1938.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XIX. században, Budapest, 1970.

40 p

Gyöngyi László

15. sz. színes reprodukció, egész táblán:
„Deák Szidónia", 1861. olaj, vászon,
71 x 56 cm.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a
XIX. században, Budapest, 1970.

Mikor kezdi meg nyári pihenését?

Tavaszi könyvujdonságaink szórakozást, üdülést jelentenek a pihenőnapok csendes óráiban. Kérjük, lássa el magát nyári olvasnivalóval. A legkedvezőbb fizetési módozattal — 2 pengős havi részletfizetésre — ajánljuk olvasóink számára ujdonságainkat. Ezek a könyvek nemcsak a legolcsóbb szórakozást jelentik, de könyvtárunk állandó értékei, díszei is.

Csathó Kálmán:

A szép juhászné

A táblabíróvilág nagy művészének, Borsos Józsefnek emberi és művészi tragédiája. Ára 4 pengő, egészvászonkötésben 6 pengő.

Szentmihályiné Szabó Mária:

Istené az áldás

Az első magyar regény, amelynek hőse egy magyar kereskedő, mégpedig egy klasszikus magyar kereskedő, aki nevét a magyar kereskedelem történetébe aranybetűkkel írta be. Ára 5 pengő, egészvászonkötésben 7 pengő.

A mű első részét

Szentmihályiné Szabó Mária:

Emberé a munka

címen írta meg és az elmúlt év őszi könyvpiacának eseménye volt. Ára 5 pengő, egészvászonkötésben 7 pengő.

Bókay János:

Julika a fiúk barátja

Egy különös embernek pompásan megfigyelt, művésziesen megrajzolt portréja. Ára 2 pengő 40 fillér, egészvászonkötésben 3 pengő 60 fillér.

A Petőfi Társaság Anthológiája

A Petőfi Társaság tagjainak válogatott elbeszéléműveit közli ez a kötet. Ára 2 pengő 40 fillér, egészvászonkötésben 3 pengő 60 fillér.

Székely Tibor:

Bolgár Miklós ifjúsága

Ebben a regényben először szólal meg a Holnap hangja. Meg kell, hogy halljuk és feleszméljünk arra az örök igazságra, hogy nemcsak Tegnap van és Ma van, hanem Holnap is, amellyel mindnyájunknak szembe kell nézni. A hatalmas kötet ára 5 pengő, egészvászonkötésben 7 pengő.

Terescsényi György:

Merre van napkelet

Fájdalmas és lüktetően mai problémákat feszegető, drámai izzású és megindítóan mély történet. Két kötet. Ára 5 pengő, egészvászonkötésben 7 pengő.

Harsányi Zsolt:

Édes fiam

A mai élet tükröződik ebben a regényben. Hősei egy nagy szerelem emlékét keresik és egy új szerelmet találnak. Ára 2 pengő 40 fillér, egészvászonkötésben 3 pengő 60 fillér.

Majthényi György:

Lizi

Forró emberszeretettel és humorral átitatott, pazar mesélőkedvvel megírt történet egy egyszerű asszonyról, akiben a hősök ereje lakik. Két kötet. Ára 5 pengő, egészvászonkötésben 7 pengő.

Somogyvári Gyula:

És mégis élünk

A nyugatmagyarországi felkelés XV. évfordulójára írta meg Gyula diák egy szívbemarkoló szerelem keretében a felkelés hiteles történetét. Két kötet. Ára 5 pengő, egészvászonkötésben 7 pengő.

Megrendelhetők az Uj Idők könyvosztályánál, Budapest, VI., Andrássy-út 16. szám.

UJ IDŐK SZERKESZTI HERCZEG FERENC

XLII. évfolyam
Budapest, 1936 julius 5

28. sz.



Magyar mesterművek kiállítása a Nemzeti Szalonban.
Női arckép. Györgyi Alajos festménye

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VI., Andrássy-út 16.
Telefon: 1—266—83. 1—245—09.

Negyedévre 6.40 pengő
Félévre 12.50 pengő
Egyes szám ára 50 fillér



A Szépművészeti Múzeum új szerzeményei. Ferenczy Károly: Márciusi este

gyerekekkel, akik mostanság — más fiatalember hijján, adják a nagyot, az udvarlót. El lehet gondolni, miféle tónus uralkodik ezek közt a gyerekek között abból, hogy miféle táncokat táncolnak esténként. Egyszer bementem vacsora után a táncterembe, mert szeretek gyönyörködni a fiatalság mulatságában s ha szépen táncoló párokat látok, úgy érzem, mintha magam is megfiatalodnám. Na, megjártam vele csúnyán! Valami divatos angol táncot jártak, (— nem tudom hogy írják, úgy mondják: van sztepp —) ami olyan volt, hogy én bizony öreg asszony létemre elpirultam, mikor megláttam. Mert olyan ez a tánc, hogy a mi időnkben, sőt még a ti időtökben is, minden tisztességes úri háztól kidobták volna az olyan úrfiakat, akik így mertek volna táncolni, de még azt sem hiszem, hogy fiatal leányokat elvittek volna olyan színdarabba, amiben ilyen illetlen tánc előfordul.

Nem is álltam meg, hogy szóvá ne tegyem a dolgot és meg ne mondjam a véleményemet. Igazat is adott mindenki mindenben, amit mondtam, helyeselték és bólintgattak, hogy úgy van, de azért nem akadt se egy apa, se egy mama, aki a leányának meg merte volna tiltani a van szteppezést, a gyerekek pedig csak azt táncolták és semmi mást a világon. Próbáltam nekik ajánlani pedig, hogy csárdást táncoljanak meg valcert, de erre úgy néztek rám, mintha azt ajánlottam volna nekik, hogy villany helyett faggyúgyertyával világítsanak vagy vasút helyett postakocsin utazzanak haza Budapestre.

Hát lehet is, hogy én már elmaradt, ósdi felfogású öreg asszony vagyok, de hidd el fiam, hogy már nem is igen bánom, hogy a vége felé járok az életemnek és nem látom meg mivé fajul a világ. Mert az én véges eszemmel nem birom felfogni, mi jó van abban, hogy a tisztességes leányoknak a modora manapság olyan, amilyen a mi időnkben azoké lehetett, akiknek a létezéséről is csak homályos sejtelmünk ha volt akkoriban. Pedig mi is voltunk fiatalok, jó kedvünk is volt, még kacérkodott is egy kicsit némely részünk és ha visszagondolok rá, nem is voltunk olyan unalmasan ártatlanok. De velünk nem komáztak úgy a fiatalemberek még sem, mint a mai leányokkal és bizony mi tiszteletet tudtunk gerjeszteni magunk iránt, amiben a mai leányoknak kevés része lehet, pedig ezek latinul is tanulnak.

Hát csak azt mondom én neked, kedves húgom, vigyázz azzal a gimnáziummal, és ne neveld úgy Katicát, mintha fiú volna, csak hagyd te meg leánynak, óvd meg a lelkét a maga nenyuljhozzám érintetlenségében és cigaretta helyett adj kézimunkát a kezébe. Ez ugyan nem divatos ma, én legalább egyetlen egy leánynak a kezében sem láttam se varrást, se hímzést, de hidd el nekem, a férfiakat nem azzal lehet igazán meghódítani, ha rosszul megtanuljuk, amit ők tudnak, hanem, ha jól tudunk valami olyasmit, amihez ők nem értenek.

De talán már sokat is fecsegtem, pedig már későre jár az idő és most még a világítás is drága. Sokszor csókollak Katicával együtt, az uradat szívből üdvözlöm és vagyok szerető öreg néned *Amália.*



A Szépművészeti Múzeum új szerzeményei. Giergl (Györgyi) Alajos: Nő a szabadban

A hegyek közt

Irta Bársony István

Szeptember utólsó harmada...

Ősz van. De a hervadásnak még kevés nyoma látszik idefent, a hegyek között. Csak egy-egy vadkörtefa kezd pirosodni a déli fekvésü oldalakon; de a kecskerágó levelei még zöldek. Pedig azok piroslanak legszebben a zöld szin tarkasága között, ha már elkövetkezett az általános nagy szivárványosodás ideje. Olyan akkor a kecskerágóbokor, mint megannyi óriási rózsa.

Magamban vagyok, fent a gerincen, ahova legkésőbb jut el az este barnasága.

Alkonyodik s a völgyek már árnyékba borultak. A hegyhátak hajlatai gyönyörü simasággal folynak egymásba. Néhol kisötétlik a nagy lomberdőből egy-egy magas fenyőfolt; gyászfeketezöldjök a legsürübb sürüséget sejteti; pedig éppen az alatt a komor zöld boltozat alatt legsimább, legtisztább az erdő; olyan, mintha parkettes bálterem volna, ahogy a puha fenyőtü megfekszi. Ezt a templomi csöndességgel áhitatos környéket szereti a szarvas, amely után most járok.

Szarvasbőgés évadja van. Az csalogatott a hegyek közé. A szarvas nem a tavasztól mámorosodik, hanem az ősztől. Amikor kezdődnek a hüvös őszi napok, nagy harmatokkal este és kivált hajnalban, mikor az enyhe szél is pörgeti már a fonnyadt leveleket, amikor a levegő éjszakánkint csipőssé válik a magasfekvésü erdőkben: akkor támad fel a szarvasban a szerelem vágya, amelynek hangos vallomásokban ad kifejezést.

De ezek a hangok hijjával vannak a szerelmi epedés olvadékonyságának. Vad és erőszakos, követelő hangok ezek, amelyekből sokkal jobban kiérzik a féltés dühe és az ingerlődésre való hajlandóság, mint az esdeklés, mint a tetszeni vágyás szelid könyörgése. Az ereje teljességében levő szarvasbika nem alkuszik. Keresi az asszonyait, amelyekből háremet tart együtt, és azoknak is parancsol, azoktól is követel. Amelyik nem engedelmeskedik, az iránt nyers és kiméletlen; amelyikbe különösen szerelmes, arra borzasztóan féltékeny. Ha vetélytárs kerül az útjába, azzal rögtön kész véres leszámolásra. Hangja ilyenkor szinte ordítássá válik; harsogva hívják egymást a matadorok, amelyek erejének körülbelől egyformának kell lenni, különben nincs igazi párbaj; vagy nagyon rövid ideig tart, a gyöngébbnek csúfos futásával, menekülésével.

A kölyökbikák meg sem kisérlik az ilyen párbajt; ők csak keserves diskant dudálgatással kisérik a háremet, tisztes távolságból. Ha a Nagyúr megérzi őket, rájok röffen egypárszor s ez elég, hogy a tolakodókat távol tartsa. De a szerelemre bolondul éhes fiatalság néha még a legnagyobb veszedelem árán is próbálkozik. Settenkedő óvatossággal lopódzik közelebb-közelebb: hátha valahol elmaradt a háremből valamelyik dámácska a bokrok közt, amelynek azután hirtelen-hevenyében egy kicsit, egy csipetnyit, udvarolni lehet. Az ilyen elmaradozók rendesen tiszteskorú mámik, akikkel az öreg úr kevesebbet törődik. A mámik azután néha hajlanak is a titkos ostromra és megizleltetik a vállalkozó merész fiatalsággal, hogy mi a szerelem...

•

Már lement a nap;... az ég még világos, tiszta; de az erdő fölött végigterül az este enyhén szürke leple. Ilyenkor kezdődik a java-kántálás a szarvashangverseny rendezői között. A túlsó hegyoldalon erős morgás rezzenti meg bennem a vadászt. Ott van valaki, akiért idejöttem... Figyelek, hallgatódzom. Csend. Hosszú ideig tartó csendnek tetszik, pedig csak másodpercek telhettek még az első jeladás óta... Most!... újra! De a morgásból egyszerre vad harsogás válik. Bőg már! Most igazán bőg! Ez már kezdi; alaposan kezdi.

Mély basszussal kondul a hangja onnan, ideát. Leugrom sziklaszékemről, amelyen a bőgést lestem-vártam eddig... Az ott az „Öreg", — megösmerem.

Mögötte valahol dudálni kezd a házibarátja is. Olyan a két hang közt a különbség, mintha erős darázszúgásba légyzümmögés keverednék.

Indulok!... Szárnyat szeretnék, hogy pillanatok alatt átröppenjek a völgyön. Irigylem azt a lomha ölyvet, amely épp arra tart a magasban, egyenest. Az mindent láthat-tudhat, ami alatta történik. Nekem pedig először is haditervet kell csinálnom sürgősen.

Honnan fúj a szél?! Vajjon nem fordul-e meg, mire odaérek?!... Mert a szél parancsol ilyenkor... Szél ellen kell a szarvas felé igyekeznem, különben hiába minden ügyességem. Ha úgy tudnék mozogni, olyan nesztelenül, mint az egér, akkor is megérezné, ha felőlem lengene a szél s az áruló szimatot hozzá sodrítaná a levegőn keresztül. A szarvasnak jobb szimatja van, mint az elsőrendű angol vizslának.

A távoleső ormok egyikén egy másik vén bika kezd bőgni. Jobbról tőlem egy katlanban a harmadik kapott rá kedvet, hogy beleszóljon a hangversenybe. Felváltva üzengetnek egymásnak: „Aúdh!... Eőő!... öh-öh-öh-öh! őőő!!" hangzik a refrain visszhangosan.

Az én bikám, — amelyiknek a hangja elárulja a vénet s amelyikhez aránylag legközelebb is vagyok. —

Uj Idők 1918/19 XXV. 1. f.



Magyar remekművek a Szépművészeti Múzeum kincsestárából. Györgyi Alajos: Nő a szabadban

Soha ne kárhoztassa senki az emberiség játékait. Olyan szüksége van reá, mint a kisgyermeknek. Hogy néha bohó, hogy néha kíméletlen, hogy néha fegyelmezetlen? Azok, akik komolyabbak és a bölcseség kesernyés nyugalmát érzik: vigyázzanak rájuk. De hagyják őket futni, táncolni, labdázni, korcsolyázni, repülni. Hadd érezzék, hogy boldogok.

Bocsáss meg

Ajtóm egyszer örökre bezárom,
S csend lesz, nagy csend kívül és belül.
A vihar, mely űzött szerte a világon,
Pihent szárnnyal örökre elül.

Fekszem békén, leejtett kezekkel,
Az ajkamon több szó nem fakad . . .
Ki először kopogtatsz be reggel,
Bocsáss meg, ha nem mondom: Szabad!

FALU TAMÁS

Éva

— Elbeszélés —

Irta: **Babay József**

— És még azt is üzeni az áldott, — folytatta halkan és cseppet rekedten Császár szabó úr, — hogy ne tessék későn lefeküdni, mert aki későn pihéződik, azt gyorsan elviszi az éjszaka. Korán kell feküdni, korán kell kelni, adjuk meg az éjszakának az álmot, a napnak meg a munkát. Hát bizony így.

Bólogattam, majd felkeltem a csikorgó derekú, gyenge székről, átöleltem a vállát, kicsit magamhoz is szorítottam és majdnem azt mondtam neki: „Jól van angyalom, jól van".

De hát ezt még sem mondhattam hangosan ennek a csúcsos fejű, csúcsos szakállú, barázdás arcú kis embernek, hisz ha mondom, hát felfigyel bizonyosan és rémült rebbenet száll a szemébe. Már így is figyelt, nyugtalan volt, sűrűn körülkémlelt a szomorú, kicsiny és gyékénnyel szőnyegezett kis hotelszobában, ahol akkor laktam. Megütődött csontig sovány arcom sápadtságán, mélyen homlokom csonteresze alá húzódott szemembe kutatón mélyült a tekintete. Hosszantartó elrévüléseimet nem zavarta, s csak akkor szólalt meg, ha kérdeztem.

— Hát még mit üzent az édesanyám?

— Egyebet semmit. Csupán kérve könyörög, hogy mielőbb látogassa meg.

Császár, „úrimagyar és angol szabó", — így hirdette tűbefűző foglalkozását otthon a cégtábla, — este felé érkezett a mi kisvárosunkból. Valami örökösödési perben kellett néha ide, Budapestre felutaznia s ilyenkor mindig nálam szállott meg. Szobámban hált a roggyant rugós, egykori ifjúságot sirató díványon, rendre elmesélte a hazulról való ujságokat, hihetetlenül felvidított egy-egy mondatával, bemutatta, hogy a negyedszer nősülő útbiztos hogyan járta a kánkánt a lakodalmában. Bemutatta, utánozta s ahogy forgott, hajlott, illegett, a ballába — amely faláb volt térdig — úgy kopogott a gyékényszőnyeges szállodapadlón, úgy nyikorgott, toppant, rándult, lengett, hogy könnyesen, de könnyesen kellett felnevetnem! Jaj, micsoda ember is volt a szegény, áldott foltozó-szabó, aki tavaly, Kisasszonynapkor lehelt utóljára a fércre. Mesélik, éppen új zakót varrt a simongáti tiszttartónak és sokat ülő iparoshoz illőn „trubadorizálta" Verdiből" hogy „Helettem kis virág, tégy vallomást" — amikor csak egyszerre foltozott barchet-ingére csuklott az álla, hördült egyet-kettőt, majd pedig lefordult holtan a szalmafonatos műhelyszékről s a gyenge férc hangtalan kettészakadt a gyűszűs ujja és a fazón között. A levegőben.

*

Éjfélre járt már, amikor lefeküdtünk. Nagyvárosi félsötét borult a szobára, mert az ablak az utcára nézett, a nagyvárosi utcán meg egész éjjel égnek a villanyok.

— Bezzeg otthon, nálunk, — motyogta Császár úr, — már éjfélkor vaksötét van, nem ad áramot a malmos. De minek is. Teccik tudni, a Weisz kávésnál már tizenegykor úgy sincs egy lélek. Az utcákon a világon senkit se lehet látni, alszik az egész Atád, mintha port vett volna be. No, nem zavarom tovább kegyedet a szómalommal, szép álmokat.

Nagyot nyikorgott a vén dívány, Császár úr befordult a fal felé. Betakarózott talpig, csak a kicsi feje foltosodott kívül, meg az ősz szakálla rajzolt fehér háromszöget a paplanszegélyre. Feléje fordultam. Éreztem, mennyi jó, nagy melegséggel telik meg a szívem. Örök-pepita ruhája gonddal volt a székre helyezve, falába mint egy tompa, komor gondolatjel feküdt vízszintesen a széken. Ó, de jó lesz most elaludni. Közös szobában valakivel, aki hazulról jött, üzenetet hozott időhólepte Anyámtól, aki nem rokon, de mégis ezerszer több: földi... Jóéjt, Császár uram, jóéjt... És mert eszembe jutott egy otthoni, régi altatóvers, óvatosan felkönyököltem ágyamban, tágranyílt szemmel és susogva mondtam, de azért egészen hangtalanul:

Éccaka van, aludni kell,
Reggelre a krajcár kikel,
Kivirít a pénzvirág —
Akkor lesz csak szép világ!

Mert valamikor régen, messzi multból kimosolygó gyermekidőmben, így altatgatott el az édesanyám. Kis ágyam fölé hajolva, így susogva:

— No csak aludj, csöppecském, elültettem harangszókor egy krajcárt a kertben. Ha alszol szépen, holnap reggelre kikel és annyi terem rajta, hogy gazdag leszel, akár a tengeri királyfi...

Istenem, Istenem, ki hozza vissza a krajcár-időt?

A bűvös versnek hatása is volt, mert Császár úr háromszögszakálla szabályosan kezdett húzódozni fel és le a paplanon, ahogy lélegzett egyenletesen. De én virrasztottam. Süket tekintettel bámultam a szűk menynyezetet, a lelkem meg egyenesen kiszakadni készült. Én azt hiszem, nem kell ezért rám haragudnia senkinek, aki szeret, hogy jobban szerettem valakit akkor mindenkinél, aki csak szeretni tud. Mély, visszatarthatatlan sóhajok szakadtak fel a mellemből és komor árnyakként sürítették a szobát. Egy rövidke, piciny, hárombetűs név meg szakadatlan ott remegett a szájam szegélyén, hangtalan dal módján s néha, ha már igen nehéz lett a sóhajtgatásom, hangosan ki kellett mondani. Így:

— É-va! É-va!

Hajnaltájt lehetett, amikor megfeledkezve arról, hogy falábú földim, az „úrimagyar és angolszabász" is szobámban piheg, hangosabban panaszolhattam e nevet, mert egyszerre megszólalt:

— Ja, ja, ez nem csak kegyeddel van így. A csallán csíp, a szerelem álmatlanít. Ha nem vagyok indiszkrét, talán reménytelen?

Feledhetetlenül megörültem Császár úr szavainak. Mert hiszen mindenki tudja, a szerelmes embert könnyű szóra bírni. Patakzott hát belőlem a szó. Elmondottam, hogy úgy imádom a kicsi, beszédes, három színben szőkehajú Évát, ahogy fiatal szerzetes imádja az imát körülcsókoló tömjénillatot, elmondottam, hogy a szeme olyan színű, mint nyáréjkékség színe a csillagszegély körül, elmondottam, hát természetesen elmondottam, hogy soha, de soha mást szeretni nem fogok. Talán még meg is esküdtem erre. Ha nem kezd bolondul csikorogni a rozzant dívány, amin Császár úr, szegény, talán türelmét vesztve, igen nyugtalanul forgolódott, tán meg is átkozom magam a hűség kedviért.

— No és, — hangzott bele a szomorúságba a tűbefűző-mester szava, — sehogysem sikerül kegyednek meghódítani?

— Sehogyse.

— Eh, — legyintett, majd fellendítette sovány karját és meghajlított mutatóujjával a homlokára bökött, — ilyen bölcs iparosész kell ide, mint aminőt én ötven éve együtt cipelek a kobakommal. Tessék csak idefigyelni. Hogyan hívják a boldogot?

— Éva.

— Nem nagyon imádom ezt a nevet, kissé bepók-

Györgyi Alajos

Derü a művészetben

Manapság igazán rá vagyunk szorulva, hogy minél több napfényt, minél több mosolyt szivjunk magunkba, hogy az ember lelki egyensulyát meg tudja tartani. A napi élet nyomasztó válságai mellett az eszményekhez menekül. Ezért tapasztaljuk örömmel, hogy a templomok nap-nap után megtelnek a hivők ezreivel és ezért kivánta a *Képzőművészeti Társulat* megrendezni az uj műcsarnoki kiállitást, hogy a vallás mellett, a művészet fegyvereivel is fölvértezze a nehéz gondokkal küzdő társadalmat. A *Társulat* olyan kiállitással akart kedveskedni, amely kizárja a művészi gondokat, a stilusharcokat, a válságba került művészi irányokat, a nyomasztó emberi sorsokat föltáró műalkotásokat és egyesegyedül a mosolyt, a napfényt, a lelkek derüjét kivetitő festményeket és szobrokat vonultatja föl. A laikus közönség valóban élvezettel mélyedhet bele a kiállitás anyagába. Sok mulatságos kép, vázlat, karikatura, optimizmust árasztó táj- és jelenetes kép várja a nevetni kivánó látogatókat, de a művészetet értők arcáról a mosolyt az ismét nagy számban bekerült dilettánsok, vagy fejletlen izlésü művészek lesorvasztják. Elkeseredetten kérdezzük, hát nem lehet műcsarnoki kiállitást rendezni tehetségtelenek, gyönge felkészültségüek nélkül? Miért kell mindig azzal az érzéssel eltávoznunk, hogy a Műcsarnok fölvonulási helye a műkereskedelmi festőknek? És ismételten csodálkozásunkat kell kifejeznünk, hogy a jó művészek nem szólalnak föl a komolytalan zsürizés ellen. Hiszen ők maguk is jól tudják, hogy a művészi hirnevüknek nem szolgál javára, ha örökösen a tehetségtelenekkel együtt szerepel a nevük. Ezen a kiállitáson is találunk nem egy közvetlen humoru művészt, akinek a képei valóságos felfrissülést okoznak, de ugyanakkor a tehetségtelenségnek olyan áradatával találjuk magunkat szembe, amely a kiállitás összbenyomását a lehető legmélyebbre szállitja le.

Az első teremben az elhalt művészeink derüs alkotásait mutatják be. A biedermeier nyárspolgári humorát *Györgyi* Alajos, *Borsos* József, a kiegyezéskorabeli népi genreét *Lotz* Károly, *Jankó* János, a századforduló anekdotikus hangulatát id. *Vastagh* György, *Hollósy* Simon, *Benczur* Gyula, a nagybányaiak fényszomját *Ferenczy* Károly, a szalon genreét *Margitay* Tihamér képviselik. Izelitőül bemutatják néhány külföldi festő vidámhangulatu képét is. Az élő művészek közül a legkomolyabb értéket *Éder* Gyula művészkarikaturái jelentik. Mellette a sokoldalu és lobogó lendületü *Márton* Ferenc illusztrációi, karikaturái és sgarittó tervei emelkednek ki. Külön világot képviselnek *Jaschik* Álmos magyar meseillusztrációi. *Jeges* Ernő humoros csoportképei, *Istókovits* Kálmán németalföldi jeleneteket halványan felidéző kompozicioi, *Porteller* Emil ügyes rajzai, *Szmrecsányi (Pajtás)* Ödön huszáréletből vett zamatos humoru képei, *Garay* Ákos, *Mühlbeck* Károly magyar levegőt árasztó rajzai és festményei, *Pólya* Tibor ötletes temperái, *Pintér* Jenő remek politikai karikaturái Nagyon mulatságosak *Budai Nemes* György „Igy festetek ti" sorozata, amely a ma élő festők modorosságát figurázza ki. Derüs felfogásuk miatt kerülnek bemutatásra *Edvi Illés* Aladár, *Merész* Gyula, *Haranghy* Jenő, *Krusnyák* Károly, *Kássa* Gábor, *Pap* Domokos, *Rónay* Kázmér, *Halasi Horváth* István, csallóközi *Farkas* Lőrinc, *Juszkó* Béla, *Viski* János és *Györffy* István képei. A szobrászok is méltó kollekcióval vonulnak föl. *Damkó* József vérbeli magyar figurái, *Markup* Béla pompás genre alakjai, *Bory* Jenő komolyértékü szobrai mellett *Turchányi* László és *Boda* Gábor munkái keltették föl leginkább a figyelmet.

A kiállitás, ha a szakértők számára sok bosszuságot is tartalmaz, kétségtelen, hogy sok szórakozást nyujt a nagyközönségnek.

B. P. L.

lotyog is erről valamit a regényben, de ez magyarázatnak édes kevés, unalomnak éppen lég sok.

Szóval a három Mac Michael-fivér el akarja rölni az emberiséget a föld színéről, Harmon zonban észreveszi, hogy rosszban törik a jöket. Az egyik fiatal tudós, akit nagyon rdekel az atómromboló tudományos munkás-

ditó a *mindazonáltal* kifejezést. Ez a régies, ünnepélyes, bibliai szó sehogy sincs helyén ebben a modern regényben. Különösen, mikor nem is a humort szolgálja. Egyszóval a Végítélet nem irodalmi esemény, *mindazonáltal* sokan lesznek, akik elolvassák.

K. M.

N. Ú. 939. III/25

Uj magyar szépirodalom

Utak a falu és a magyar paraszt felé

Egyetlen út: a magyar paraszt, ez a címe *Majcsi-Zsilinszky* Endre könyvének, amely felsőbb politikai szempontokból fogja össze azokat a szálakat, amelyeket a magyar falukutató irodalom részleteiben igyekszik kibontani. Az irodalomban nem fogadhatjuk el bizárólagosnak ezt az irányjelzést. De az mindenesetre örvendetes jelenség, hogy ujabb irodalmunk figyelme erősen a falu és a magyar parasztság problémái felé fordul. A század-

zal foglalkozik, hogy enélkül a folyamat nélkül léphet-e át a paraszt az intellektuális osztályba, hogy lehető-e bizonyos kiegyenlitődés a falusi parasztság és értelmiség között? A válasz, amelyet erre a kérdésre Szabó Pál ad, mereven elutasító.

Hőse, akinek sorsán keresztül Szabó a problémát elénk vázolja, Hódi Pista törpebirtokos, falusi gazda fia, egy aligha nem bihari faluban, ahol a lakosság

FERENCZY BÉNI MŰVÉSZ-ÉRMEI















Györgyi Alajos: Gróf Forgách Kálmánné
Győri és Boros felv. Kassa

kozó és feleségének[11] kötetlenebb festőiségű képén, Deák Szidóniának[12] és feleségének[13] színbelileg érett képmásain, hogy végül is a szabad mozgást hangsúlyozó és a laza festői előadású Beniczkyné Bajza Lenke[14] portréjában a teljes kifejlődést ismerjük meg.

Györgyi művészetének legkitűnőbb alkotásai azok a művek, amelyeknél a modellt alaposan megismerhette, beleláthatott a gondolkozásmódjába, kihámozhatta egyéni jellemvonásait. Bármily nagy gyakorlatra is tett szert a portréfestésben az élményt nem nélkülözhette. Reprezentációs művei éppen ezért az élménynélküliségükért nem eléggé meggyőzőek. A legjobb idejéből, 1861-ből származó gróf Széchenyi István nagyméretű képe[15] élénk bizonyítéka annak, hogy bár a festő mindent elkövetett, hogy nagyot alkosson, művéből hiányzik a közvetlen átéltség, a belső emberi melegség és hiányzik a friss festőiség is.

Rövid élete alatt szerencsére nem annyira ezekkel a reprezentációs feladatokkal látták el, hanem inkább a vidéki nemesség és arisztokrácia halmozta el megrendeléseivel. Györgyi igazi értékeit ezekben az alkotásokban kell keresni.

Korai halála, mindössze 42 éves volt, megakadályozta abban, hogy neve teljesen átmenjen a köztudatba. Anélkül azonban, hogy szorosabb kapcsolat fűzte volna magyar elődeihez, kortársaihoz vagy az utána jövő nemzedékhez, művészete öntudatlanul is beleszövődött a fejlődés menetébe. Nedvdús festőisége, emberábrázolásának mélyre törekvése és ízlésének nemessége kiszakíthatatlanul beletartozik abba a fejlődésvonalba, mely a történelem tanulsága szerint jellegzetesen magyar. Brocky festőiségét Györgyi vezeti át Lotz, Székely, Benczúr stb. színekben látó irányába.

Magyar sors, hogy Györgyi tevékenységét és tehetségét csak halála után 75 évvel kapcsolhatjuk be a történeti fejlődés láncolatába. Művészeti alkotásaira kora nem figyelt fel kellőképpen és az utána következő nemzedék a munkát nem folytatta ott, ahol ő elhagyta, hanem újra és újra megjárta azt az utat, amelyen Györgyi nehéz küzdelmekkel már egyszer elhaladt. Úttörő volt, anélkül hogy kortársai felismerték volna.

B. BAKAY MARGIT

[11] Haardt Róbert tulajd., Bécs.
[12] Főv. Képt. tulajd. Repr. Magy. Műv. 1936. 229. l.
[13] Lindner Ernőné tulajd., Bpest. Repr. Magy. Műv. 1938. 29. l.
[14] Gróf Haller Ferencné tulajd.
[15] Budapest székesfőváros tulajd.



Györgyi Alajos: A megsebesült betyár



Györgyi Alajos: Gróf Széchenyi István MFI. Petrás felv.



Györgyi Alajos: Györgyi Géza és Emilia MFI. Petrás felv.

és a Megsebesült betyár. Az előbbiben a polgári világ érzelgős hangulatát, a másodikban a népszínművek romantikus betyárkultuszát eleveníti meg a színek erejével. A romantikus megjelenítés érdekes példája a Védekezés a tűz ellen[2] című képe, amelyet közvetlen élmény alapján festett. Amikor 1857-ben Lónyay grófékhoz Thuzsérra megérkezett, óriási tűzvész pusztította a falut. A mentésben maga Györgyi is részt vett és mint levelében írja „... egy tanulmányt készítettem egy zsidóról, aki házatetejére állt és kezében egy lisztes szitával és egy rúdra erősített vörös kendővel akarta a szél irányát megváltoztatni." A Meglepett udvarló[3] című anekdótikus tárgyú életképéhez készített a Parasztlány mellképét[4], melyben a kicsattanó egészséget, a természetes szépséget és a duzzadó formák erejét biztos technikai tudással eleveníti meg. Ugyanez a mélázó tekintet, gyöngéd líraiság fejeződik ki egy úrnőt[5] ábrázoló képen. Mindkettőben érezni még a biedermeier bágyadt szentimentalizmusát, amely nem az egyéniséget keresi, hanem sablónos lelki hangulatba ágyazza az ábrázoltakat.

[2] Földessy Lajos és Ilona tulajd., Bpest. Repr. Magy. Műv. 1927. 4. l.
[3] Főv. Képt. t tulajd.
[4] Szépm. Múz. tulajd.
[5] Szépm. Múz. tulajd. Repr. Magy. Műv. 1933. nov.19.

Az egyéniség fokozottabb kidomborítását a nagyszámú megrendelés hatásosan segíti elő. Gróf Forgách Kálmánné képmása[6] egyszerűségével és a részletek lelkiismeretes kidolgozásával hat, míg a Forgách-gyerekek csoportképe[7] határozott törekvést mutat a különböző egyéniség hű megrögzítésére. Az ugyanebből a korból származó képen, mely a művész két gyermekét ábrázolja[8], az egyéni jellemvonásokat nem a fejletlen gyermeki formákkal, hanem a színekkel igyekszik érezteti.

Az egyéniség kihangsúlyozása mellett Györgyi a technikai eszközök fokozott tökéletesítése révén mindjobban felszabadítja magát a korabeli zárt festői előadás alól. Színszomjas szeme örömmel élvezi a suhogó selymek, a puha bársonyok, a könnyű tüllfátylak színességét, a női test gyöngyházfényét és a férfiarcok bronzosságát. A gyakori vidéki tartózkodás közel hozza a valósághoz és színei csillogással, fénnyel telítődnek meg. Festőiségének kibontakozását végig kísérhetjük Giergl Mária[9] közvetlen előadású portréján, az árnyékokkal formált Női arcképen[10], Forstinger vállal-

[6] Br. Waldbott Kelemenné tulajd., Nagyszalánc.
[7] Br Waldbott Kelemenné tulajd., Nagyszalánc..
[8] Lindner Ernőné tulajd., Bpest.
[9] Stolp Ödön tulajd., Bpest.
[10] Szépm. Múz. tulajd.



Györgyi Alajos: Parasztlány MFI. Petrás felv.

mét összpontosítani kellett a legszükségesebbre: a kor ízlésének megfelelően a valóság hű tolmácsolására. A fény, a levegő, a festőiség problémái észrevétlen sikkadtak el művészetében. Barabás arcképeit vizsgálva, a legtöbb, amit mondhatunk róla, hogy éles, tárgyilagos megfigyelő volt és hogy képeinek hasonlatosságát kedves biedermeieres bájjal fűszerezte.

Barabásnál külsőségekben sokkal megkapóbb Györgyi másik kortársának, Borsos Józsefnek művészete. Képei nemcsak tárgyban és művészi kivitelben, de lélekben a polgári ízlést szolgálják. Míg Barabás többé-kevésbbé a polgári világot festette, addig Borsos ecsetje nyomán a polgárság vágyai szólalnak meg. Nála még fokozottabb mértékben hangsúlyt nyer a festmény külső megjelenése. Mint egy óriási csendéletet látja a világot. A részletekben duskál, anyagban, formában és színben egyaránt. Az előadás gazdagságát a színek tüzességével támasztja alá, azonban igazi festőiségről ennek ellenére sem beszélhetünk. Bármily puha tapintású bársonya és tompa csillogású selyme, mégis csak színesség marad alárendelve a pontos rajznak. Színessége nem tudott festőiséggé érni.

Borsos művészetének hangsúlyozott külsőségessége fojtja el alakjainak egyéni jellemvonásait. Nála minden arc személytelen. Típusokat fest. Az arcokon az egyéniség belső különbözősége helyett a kor ízlésének megfelelő kifejezések uralkodnak.

A két fentemlített festőhöz viszonyítva Györgyi művészetét emberi tulajdonságai teszik mélyebbjáratúvá. Nála a külső csak keretül szolgál ahhoz, hogy az ábrázoltak egyéni jellemvonásait minél hívebben fejezze ki. A szépítésre való törekvés már többé nem a polgári szép értelmében történik, hanem az ábrázoltak belső nemességének a kihangsúlyozásában. Györgyi nagyobb súlyt helyez az egyénire, mint a megszokott szépre. A képzeletét serkentő modelleknél szinte hozzájuk idomul kifejezési formában és technikában egyaránt, hogy minél jobban meg tudja közelíteni az egyéni jellemvonásokat és minél világosabban tudja azokat visszavetíteni.

Művészeti fejlődésének legfőbb irányvonala az emberi lélek közvetlen kifejezése és a festőiség felé mutat. Első korszakában még a járt úton halad. Minden törekvését odaösszpontosítja, hogy eleget tegyen a kor követelményeinek és ugyanolyan műveket alkosson, mint elismert művésztársai. A kiállításokon először életképekkel szerepel, melyek közül a legkiválóbb darabok a Szabadban ülő nő[1]

[1] Szépm. Múz. tulajd. Repr. Magy. Műv. 1925. 510. l.



Györgyi Alajos: Beniczkyné Bajza Lenke Varga D. felv.

A céhrendszerben élő művész-mesteremberek között nőtt fel és bár komoly adottságai révén áttörte ezeket a korlátokat, festészetében nem egy jellemző vonását őrizte meg az otthoni környezetnek. A munkában való lelkiismeretessége, elmélyedő alaposssága és a mesterségbeli tudásra törekvése innen származik. Az iparosság korlátait azonban gondolatainak és érzéseinek emelkedettségével szárnyalta túl. Benne nemcsak az évszázados hagyomány, hanem az ösztönösen megérzett új eszmék is megtalálhatók.

Györgyi öntudatlanul is hidat képez a polgári lelkület és a nemesi szellemiség nagy szakadéka között, mintahogy benne is fölismerhető ez a kettős lelki beállítottság. Életének külsőségeiben még a polgári léthez tapad, de gondolatai, megsejtései már fölülemelkednek a szerény vágyakon és az alacsony látókörön. Nagyratörő a célkitűzéseiben. Az örök művészet eszménye lebeg a szeme előtt és bár nyárspolgárhoz illően súlyt helyez az anyagiakra, a pénzszerzés nem tudja kielégíteni. Elsősorban jó művész akar lenni. Kevesebb önmarcangolással, enyhébb önszigorral és kevésbbé eredeti felfogással is festhette volna képeit, hogy velük elismerést és sikert arasson. Megrendelőinek java része ízlés és ítélőképesség nélkül állt képei előtt. A mások kritikai hiányát avval ellensúlyozta, hogy még szigorúbban ítélte meg önmagát. Hátrahagyott leveleiben a sorok mögül kiolvasható, hogy nem Thuzsér, Mándok, Nagy-Lónya, Anarcs vagy Radvány urának festett, hanem láthatatlanul is Bécs, Velence vagy Róma szakértőinek elismeréséért vívott reménytelen küzdelmet. A művészeti központoktól és a világ városoktól távol, nehezen megközelíthető főúri kastélyokban, nemesi kúriákban, ha egy-egy művészi probléma vagy nehézség állta el az útját, sohasem folyamodott külső segítséghez vagy mintaképhez. Inkább önmagával tusakodott, semminthogy idegen mankókkal oldotta volna meg az eléje tornyosuló nehéz feladatokat. Ez az erkölcsi tisztesség határozza meg jellemét és a maga erejéből való úttörés biztosítja fejlődőképességét az elsorvadás ellen. Egyéni adottságai hozzák magukkal, hogy öntudatlanul is új vonásokkal gazdagította a magyar művészetet. Elég egy pillantást vetni a vele egyívású kortársak művészetére, hogy meggyőződjünk erről. Az itthonmaradottak közül a Györgyivel rokonterületen mozgó Barabás Miklóst kell elsősorban megemlíteni. Ő is művészetének kezdeti korszakában nehéz küzdelmeket vívott, de ezeket a küzdelmeket főleg a technikai műveletlensége váltotta ki nála. Az elemi tudás megszerzése érdekében figyel-



Györgyi Alajos: Női arckép MFI. Petrás felv.



Györgyi Alajos: Stelp Oszkárné Giergl Mária MFI. Petrás felv.

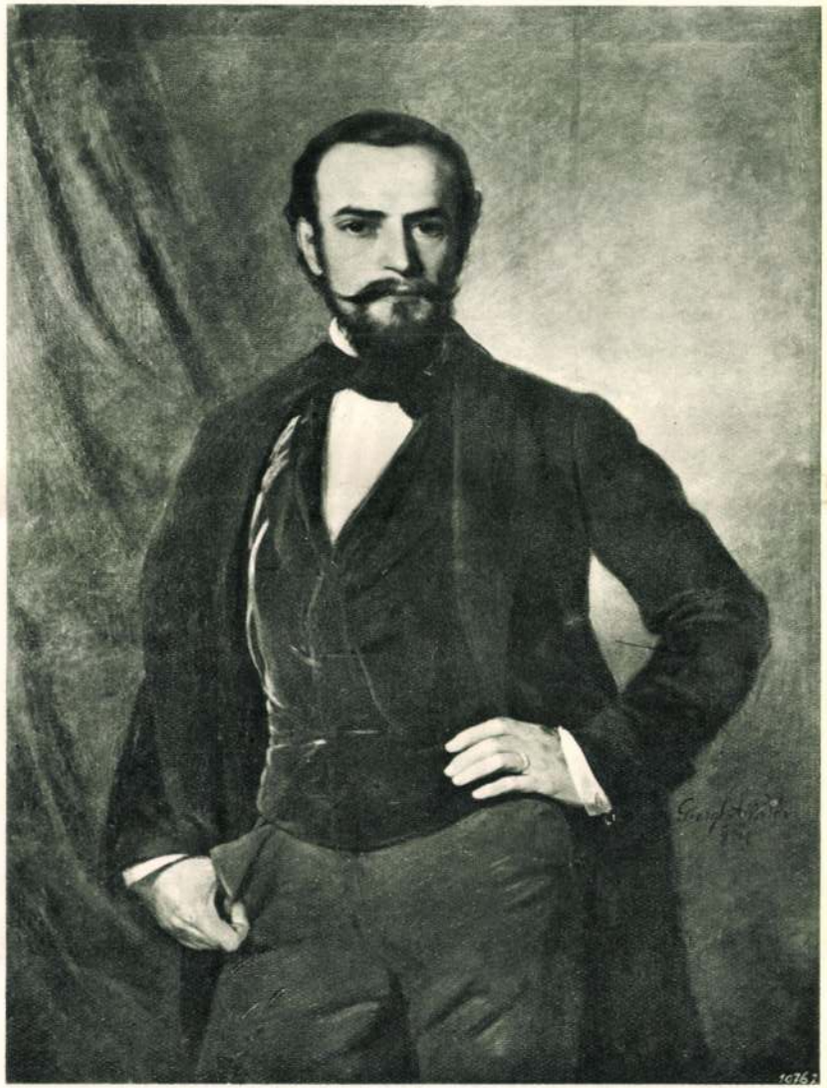

Györgyi Alajos: Forstinger A. arcképe



Györgyi Alajos: Forstingerné arcképe



Györgyi Alajos: Gróf Forgách-gyermekek
Győri és Boros felv. Kassa

GYÖRGYI (GIERGL) ALAJOS

Hetvenöt év múlt el Györgyi (Giergl) Alajos halála óta. Hetvenöt év, mely alatt az események soha nem látott gyorsasággal peregtek le, az élet lüktetése lázassá fokozódott és az egymásra torlódó korszakok vastag réteggel borították be a kiegyezés előtti szárnyát bontogató művészetünket. Nem egy figyelemreméltó egyéniséget, nem egy kiváló alkotást takartak el az új eszmék, az új életformák és az új generációk. Az elfelejtett festők között Györgyi (Giergl) Alajost is ott találjuk. Az utókor alig emlékszik elfakult nevére, művészeti irodalmunk pedig különösképpen mostohán bánik vele, mert szétszórt műveinek hiányos ismerete miatt vagy tizedrangú művészekkel helyezi egy sorba vagy meg sem említi. Pedig őt is az új magyar művészet úttörői közé sorozhatjuk, azok közé, akik többre hivatott tehetségüket az itthoni keretek közé szorították és művészi álmaik feláldozása árán lendítették előre a nehezen kibontakozó festészetünket. Györgyi művésszé éréséhez talán még kevesebb lehetőséget nyujtott a hazai környezet, mint kortársainak. Az ecsetforgatást egy helyi festőtől, Pesky Józseftől tanulta, majd rövid ideig a bécsi akadémián időzött, ahonnan két év után már mint „kész" művész került haza. A megélhetés kényszerítette arra, hogy arcképek festése végett élete nagy részét vidéken töltse. Bármennyire is tudatában volt annak, hogy fejlődését megkönnyítené a művészeti életbe való bekapcsolódás, életkörülményei megakadályozták ebben. Önmagára utalva fejlesztette ki technikai ismereteit és alakította ki sajátos művészetét. Fejlődését csak két epizódszerű élmény lendítette előre, a Magyarországon időző Rahl Károllyal való megismerkedése és a velencei tanulmányútja. Magára maradottságában az örökérvényű művészet utáni vágya óvta meg attól, hogy festészete nem süllyedt a mindennapiság unalmába és nemcsak a magyar, de az általános művészeti értékelés mérlegére téve is számottevő egyéniséggé fejlődött.

A művészet iránti vonzalom családi örökség nála. Vérrokonai közül nem egy foglalkozott kártya- és üvegfestéssel, valamint ötvösséggel. Apja maga is kiváló és sokat foglalkoztatott ötvösmester volt, aki fiát is erre a pályára szánta. Györgyi azonban már 17 éves korában a kalapácsot és a poncolót az ecsettel cserélte föl.

MAGYAR MŰVÉSZET 4/1
1938.
257 – 265. l.
képpel
1

Rónay Mária

Györgyi Alajos: Meglepett udvarló, of. Főv.Képtár

SZABAD MŰVÉSZET

1950.okt.10.sz. 394.l.

/Végvári L.: Hozzászólás Rabinovszky M.kritikájához/.

MDK

Györgyi (Giergl) Alajos (1821-1863)

Önarckép.olaj. Közölve: Művészet VI.1907.138.o.

Husz év szerzeményei 1934. 5.o.

Györgyi Alajos

l.

Szabad Művészet

1949. 41. l.

.*Kálvária.* (Külső jobb felső.)



49. kép. *Osztrák festő 1440 körül: Szent István vértanu megkövezése.*

Szépmüvészet
1943. 66. l

January
1916

Györgyi Giergl Alajos

Énarchép

l.

Szépmüvèszet

1943. 192. l.

a jeles francia műtörténész, a Sorbonne professzora, a Gaz
des Beaux Arts szerkesztője kísérő szövegrészében kien
hogy Fragonard Dél-Franciaországból, a napfényes Proven
ból származott, s eleven déli vérmérsékletét, ragyogó életk
vét, humorát egész életében megőrizte s műveiben meste
kifejezésre juttatta. A kor nagy mestereinél, Chardinné
Bouchernál tanult. Kétszer is járt Itáliában, de lényegét
teljesen önálló, egyéni maradt. Kedves témakörével, az incs
kedő rokokó szerelmi játékokkal nagy népszerűségre tett sze
ezek a képek tartoztták fenn, sokkal inkább mint igazán művé
alkotásai hírnevét a következő nemzedékeknek. A svájci ki
vány hat remekszép színes táblája bizonyítja, hogy nemcsa
frivol „Frago" méltó figyelemre, hanem az igazi művész
páratlanul finom ecsetű, könnyed és elbűvölő festő. Arcké
mint a kis Pierrot, mozgalmas tájai a francia festészet legragy
góbb alkotásai közé tartoznak, ő maga e néhány művével a le
nagyobbak, Watteau, Chardin sorába emelkedik. Fragonard
francia rokokó utolsó képviselője, e lassanként hanyatló művé
áramlat ő vele végez ér. Néhány évtizeddel még túléli kor
Elfeledve, meg nem értve hányódik a forradalom viharaiba
s egy új világ közepette, a császárság harmadik évében, 1806-b
hal meg. Művészete örökre eleven alkotásaiban ma is él.

GARAS KLÁR

Györgyi Alajos

Művészet 1907

138

György

Művészet 1906

423

Györgyi Alajos

Beniczkyné Bajza Lenke arckeje 1862

Repr.

Művészet (Szabó-fele)

1900. 12. n. 1113. h.

KOSSAK JÓZ

CSÁSZ. ÉS KIR. UDVARI
ÉS Ő FENSÉGE ... ...
JÓZSEF FŐHERCZEG ...
UDVARI FÉNYKÉPÉSZE

BUDAP

KOSSUTH LAJ

12. SZÁ

A NEMZETI KASZINÓ

ÁLLANDÓ KÉP- ÉS FESTMÉNYKIÁLLITÁSA A M
KAPUBEJÁRÓJÁNÁL.

CS. SZABÓ KÁLMÁN RI

Egy ifjú gróf története, regény 1 kötetben, ára 2 ko

Györgyi Alajos

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 25, 204, 570, 573.

~~1927. 4~~ Gerő

~~1928. 278~~ Hankiss

~~1932. 77~~ Dömötör

1929. 644

T. 3992.

gerősitett város foglalja el,
balra kettős fogattal. Felira-
y fölött mértani ábra van:

Aufgab olvasható.

cm.

43.

Györgyi (Giergl) Alajos

Magyar dalművek

1934. 67, 90, 164. l.

A vajdahunyadi vár, melyet a XV. század közepén Hunyadi János építtetett. Ugy Pritmikusan tagolt külseje, mint és fényesen díszített belseje, lovagterme és kápolnája miatt nevezetes, az ország legfényesebb ilynemű alkotása.

(28)

Mátyás király színaranyból készült, románcos kálváriája az esztergomi főszékesegyházi kincstárban. A páratlan fényű ötvösmű felső része francia munka a XV. sz. elejéről, Mátyás csak a szfinxekkel díszített talpat készittette, itt Magyarországon, valószínűleg olasz ötvössel.

Györgyi Alajos

Wöi archeji,

(Turóczi Sándor)

Farkas Zoltán =

Magyar mesterminvek kiállítása.

Magyar Minvészet

1936. 229. l.

~~ézü, fa, áttört, gotikus stílű. Maj. 12.5 cm~~

Györgyi Alajos

cród

Végh Gyula

Muzeumbarátok kiállítása a végi Műcsarnokban.

Magyar Művészet

1934. 67. l.

mére könny borult. A Mater Dolorosa keservével mondta nekem:

— Úgy elnézem magát, a feleségét, a gyerekeit, az egészségét, a jókedvét és Isten bocsássa meg a bűnömet, de elfog az irígység. Hogy miért nem lehet az én Bandim olyan, mint maga!

Sóhajtva feleltem:

— Édes néni, a maga fiának nem lehet felesége, gyereke, egészsége, jókedve, háza, földje, jószága, hazája, népe, boldogsága. A maga fia lángész!

NAGY ENDRE

Györgyi Alajós
ired
Hajas János:
A magyar bieder-
meier-kor mű-
vészete.
Magyar Műveszet
1938. 26, 29. P.
(Képpel.)

lármája elnémul ... és fut hangtalanul ezer szívdobogás
habjain, kipirult várakozók felé és ütődve megáll —

Így úsztam felétek állván tanácstalan' felhőim tetején
kutyáimmal és madaraim forgó glóriájával... és nézem fátylas szemmel —
— Akit senki se várt, fogadjátok jól őt, a meghatott utast!
Hágjatok lábára, nyüzsgő gyermekek! Menj véletlen' neki, szemérmes hajadon!

Ó és te, jó öreg! aki befogadtad, ki bölcs pillantással békítgeted arca durva torzulását
Szemed bizsergető melegével aki letörlöd homloka nem egy borulását
vendégeljed csak őt! tolj pohárt elébe, — lám már felejtgeti
próbáltatásait, — s kellő biztatgatás s kellő kortyok után

torkát köszörüli ... — Hallga, tétovázva
felsuhan egy ének egy holdfényes úton
ballagó juhászról, ki megáll s égre néz ...
és fiára gondol ... száll a dal, kilebben
a nyitott ablakon és hirdeti házad jóhirét az éjben! ...

(1929 március.)

ILLYÉS GYULA

Györgyi Alajos

A művész felesége 1862

Repr.

Héjjas János: A magyar biedermeier-kor művészete. Magyar Művészet, 1938.

26. l 29. l.

Mellkereszt, ezüst, gyémántokkal, hátlap-
ja felnyitható, gyöngyökkel és ereklyékkel.
Mag. 8·1 cm. Magyar, 1750 körülről

Vsz. Kondé Miklósé volt.



GYÖRGYI ALAJOS (1821—1863): NŐI ARCKÉP
Sebő Bertalan úr tulajdona

Dömötör István
Nyolc évtized magyar művészete, Magyar Művészet
1932. 77. l.



EGRY JÓZSEF: REGGELI FÉNYEK. Pasztell

1861. 417. l.

TÁR

A „nemzet gazdasszonyai"-nak kiállitása.

A kiállitást a Beleznaykertben, megnyitása óta folyvást szépszámu közönség látogatta. Mielőtt a kiállitás tulajdonképeni helyiségébe, a lovarkörbe lépnénk, balra egy sereg cochinchinai és brama-putra-kakas fogad bennünket, harsány kukorékulással üdvözölve. A lovarkör belseje izlésesen van földiszitve. A bemenettel szemközt gr. Széchenyi István életnagyságu árczképét pillantjuk meg, fölötte az ország czimere, nemzeti zászlóktól körülvéve, alatta nagyobbszámu növénycsoportozat ötlik szemünkbe. Körös-körül, és pedig a bejárattól jobbra különféle élelmiczikkek, u. m. kalácsok, pogácsák, csemegesütemények, befőzött gyümölcsök, lépesméz, savanyitott ugorka, eczet, sajt, kenyér sat. vannak felállitva. Balra a női kézi munkák állnak, és pedig a legfinomabb himzésektől le egész a harisnyáig. Egy bevégezetlen harisnyapár is látható itt azon nem rég feltalált módszer szerint, melynélfogva öt közönséges tűvel egyszerre két harisnyát lehet kötni. A lovarkör közepét az itteni iparosoktól kiállitott czikkek, u. m. kávé- és theafőzök, vasalók, gyertyatartók és mindenféle háziedények foglalják el. Emlitésre méltó ezek közt egy, Vidacstól készitett amerikai takaréktüzhely, s egy gyümölcsszállitó láda, mely négy oszlop közt, kaucsukmadzagokon szabadon függ, miáltal a kocsi rázása a gyümölcsre nézve lehetőleg ártalmatlanná van téve. Az állatkiállitás, egy pár diszmadarat kivéve, baromfiakból és sertésekből áll, melyek a lovarkörön kivül vannak elhelyezve. A baromfiak legnagyobbrészt cochinchinai tyukok és kakasok, köztük valóban kitunő példányokat lehet látni. A sertések, különösen a norfolkiak és yorkshire-iek igen szépek, s köztük valóban bámulatos nagyságu példányok találtatnak. — A kiállitás, mely a „nemzet gazdaszonyainak" dicséretére válik, holnap, sept. 2-án záratik be. Naponkint az esti órákban dinyeizlelés van, ilyenkor megy végbe a megvett tárgyak naponkénti kisorsolása is. Ilyenkor szép számu vendégkoszoru szokott egybegyülni s a szives gazdasszonyok a meghivott gazdurakkal nehány vidám poharat is szoktak koczintani.

Végül megemlitjük még, hogy a jó rendezés dicsősége főleg Konkolyné, Simigné, Benediktyné, Veres Eszter, Temlin Karolina asszonyokat, és Konkoly Dezső kiállitási titkárt illeti, mint kik az ügy körül legtöbbet fáradoztak. Nem hallgathatjuk el Lévay Henrik urnak, az első magyar biztositó társulat igazgatójának azon nemes tettét sem, hogy szives volt a kiállitott tárgyakat a magyar biztositó társaságnál 3000 ft. erejéig saját erszényéből biztositani.

Irodalom és müvészet.

\+ (*Akademiai pályahirdetések.*) A m. Akademia a magyar hölgyek alapitványából kiadandó három- háromszáz ft. jutalom mellett, a következő, első hirdetésre pályázat nélkül maradt föltételeket ujra kihirdeti, minélfogva 1. kivántatik *az ujabb nevezetes utazók története,* különös tekintettel a világ és az északi sark körüli utazásokra. A pályaműnek legalább 15 kis nyolczadrét nyomott ivre kell terjedni; 2. kivántatik *a fölfedezések története,* különös tekintettel a gőz- és villányosság alkalmazására s a fényképirás kifejlésére. A pályamű mintegy 12—15 iv legyen. A pályaművek szokott mód szerint 1863. jun. 30-ig az Akademiai titkárához küldendők be. Álnév alatt a pályázat érvénytelen. A jutalmat csak önálló becscsel biró mű nyerheti el. A koszoruzott mű tiz évig az Akademia sajátja marad, s ennek „A tudományok Csarnoka" czimü gyüjteményében jelenik meg.

\+ (*Deák Ferencznek azon olajba festett arczképe*), melyet *Györgyi* (Giergl) Alajos festész hazánkfia Pestváros hatósága megbizásából készit, a pesti község tanácstermében közelebb fel fog függesztetni. A kik e képet megtekintették, kitünőleg sikerültnek mondják.

\+ (*A budai népszinház*) nemsokára teljesen elkészül, ugy hogy szept. közepén már megnyithatják. Az épitkezés eddig már körülbelől 14,000 ftba került. A t. gyüjtők ujolag fölkéretnek, hogy a náluk begyült adományokat mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

\+ (*Pályázati eredmény.*) A pest-budai zenedénél egy magyar lassu és friss nótára évenkint kitűzni szokott Prónay-féle 10 arany jutalmat ez idén *Pető* János nevelő, a Weisz-féle második, 5 aranyos jutalmat pedig *Kellér* János pesti ügyvéd nyerte el.

— (*Bolond Miska 1862-ik évi naptára megjelent!*) Az évek óta jó hirben álló, idősb Bolond Miska mint első fecske, már megjelent a naptárak széles mezején. Miután ez idén, a sajtó szabadabb viszonyainál fogva, kissé félretolhatta szájkosarát, sokkal erősebb, de épen oly bátor tréfákat mond el t. cz. olvasóinak, szokott előadási ügyességével. A 80 krt, melybe e naptár kerül, senki sem fogja megbánni. Kapható *Heckenast* nyomdájában (egyetem-utcza 4. szám) s minden hazai könyvárusuál. — Ugyanott készül most az aranyos tollu *Kakas Márton naptára* is, s nem sokára kapható lesz.

\+ (*Alkalmi költemény.*) *Elefánt Mihály* acsai ev. lelkésztől megjelent azon üdvözlő költemény, melyet az b. Prónay Gábornak a magyarországi ágostai hitvallásu evangyelmiak egyetemes felügyelőjének, aug. 28-án végbement felavatási ünnepélyére irt.

\+ („*Magyarhoni korszerü eszmék*") czim alatt *Strókay Bélától* egy 101 lapra terjedő mű jelent meg, gr. Teleki László szellemének ajánlva.

Mi ujság?

+ (*Szent István király ünnepét*) a két testvérhonban mindenütt fényen ülték meg. Arad és Kolozsvár városok a nagy nemzeti ünnep alkalmából ki is voltak világitva. Ezt a főváros is megtehette volna.

+ (*Szent István napján Czenken*) a családi sirboltban gr. Széchenyi István emlékezetére nagy gyászünnepély tartatott, melyre a közel és távol idékről számos résztvevő jelent meg.

+ (*Sz. István napját Bécsben*) m. hó 25-én illő fénynyel ültek meg. A sz. misét a kapuczinusok templomában Korizmics Antal püspök, az egyházi beszédet pedig Rimely Mihály, a Pázmán-intézet aligazgatója tartá. Jelenvolt a magyar és erdélyi udv. kanczellária teljes személyzete, gr. Forgách Antal és b. Kemény Ferencz vezetése mellett. Emelték az ünnepély fényét Kunszt József, kalocsai érsek, Jekelfalussy püspök, gr. Eszterházy Mór, miniszter stb.

+ (*Sz. István napját Karlsbadban is megünnepelték.*) A szent misét Jónás pécsi kanonok tartá, s az ott mulató magyar vendégek tömegesen voltak jelen az ünnepélyen, köztük Eszterházy herczeg is. A magyarokhoz csatlakoztak a lengyelek is. — Hasonló tudósitás érkezett Hallból is, hol [illegible] mintegy 40 magyar tartózkodik. A lengyelek itt is csatlakoztak.

+ (*Pest városa*), régi alkotmányos jogához ragaszkodva, melyszerint élet és halál fölötti joggal rendelkeztek a szabad királyi városok, a vásár idejére a meztelen kéz tartotta pallost a városház kapuja elé kitette. Az e jelvényt tartó pózna tetején Magyarország és Pestváros czimerei láthatók.

+ (*A mult vasárnapra tervezett dinnyeünnepély*), a „helyzet komolysága“ miatt nem tartatott meg. Hát akkor tán nagyon „tréfás“ volt a helyzet, mikor kihirdették az ünnepélyt?

+ (*A lipótvárosi templom épitését*) Pestváros lakossága egyelőre félbehagyatni rendelte, miután az évenkint e czélra határozott tizezer forint az idén már nemcsak elfogyott, hanem a tett szállitásokért már másik tizezer fttal is adós.

+ (*Deák Ferencz, a haza bölcse*), mostanában mindenféle ovatiók tárgya. Az ország minden részéből számos bizalmi szavazattal tisztelték meg, Eperjesvárosa pedig legközelebb diszpolgárává választotta. — A felosztott alsóház tagjai aug. 22-én a lövölde helyiségeiben bucsulakomára jöttek össze, hol az első felköszöntés természetesen Deák Ferenczre történt. Másnap a képviselők testületileg tisztelegtek, először Deák Ferencznél, aztán Ghyczy Kálmán elnöknél. Esti zenével is megtisztelte mindkettőjöket az egyetemi ifjuság dalárdája.

+ (*Velenczéből Deák Ferencz arczképét*) több ezer példányban megrendelték. A remek föliratot a velenczeiek örömujjongva fogadták.

+ (*A budai magyar népszinházban*) lesz 20 páholy, 312 ülőszék, 50 támlás karszék. Az egész helyiség mintegy 1800 nézőt fogadhat be, ezek közül 400 a karzatra jut.

+ (*A magyar szinészet gyámolitása Nagyszombatban.*) Nem lehet elismeréssel föl nem emlitenünk, hogy Nagyszombat városa egyik közelebbi gyülésében elhatározta a magyar szinészetet lehetőleg segélyezni; e végre pályázatot hirdetett az ottani szinháznak jövő évi jan. febr. és márcz. hónapokban leendő átvételére. A helyiség ingyen engedtetik át, s az illető társulat havonkint 100 fr segélyezésben is részesül.

+ (*Szüreti ünnepély*). A Visegráddal szomszédos *Bogdányban* september hó folytán nagyszerü szüreti ünnepélyt szándékoznak rendezni.

+ (*Hibás összeirás.*) A szathmári püspökségben a lelkészeknek azon utasitás van adva, hogy magyarokul csupán azon hiveket jegyezzék be, a kik egyedül magyarul, és más semmiféle nyelven nem beszélnek; miért is a „Magyarország“ szathmári tudósitója figyelmezteti a m. Akademiát, hogy a szathmári püspökség által beküldendő összeirásnak kötve higyjen. Tudva van, hogy a szatmári püspök Haas Mihály ur.

+ (*Mező-Komáromban a dohányültetvényeket*) három vitéz finánez egy szálig kitépte, azután pedig az udvarokra rohant s az ott felaggatott dohányfüzéreket szintén összevagdalta. A dohány ellen dicsőségesen vivott csata két álló napig tartott. Ezután fölkeresték a vendégfogadót s az éjre szobát kértek, de a vendéglős azt mondta : „nincs.“ Most csak szalmát kértek, hogy rajta legalább a vendégszobában hálhassanak; mire ismét csak azt a választ nyerték, hogy „nincs.“ Ekkor az egyik elkeseredve fordult társaihoz, mondván : „Látjátok, mit hozott nekünk a constitutio?“ — Constitiónak nevezik az ő látogatásaikat!

+ (*Hét országra szóló áldomás.*) Annak örömére, hogy a szulinai csatornánál a munkálatok ohajtott sikerrel történtek, az európai bizottság, melynek elnöke Omer basa, szept. 3-án nemzetközi ünnepélyt szándékozik rendezni, azon az áldomást megivandók. Mintegy 180 személy van meghiva Európa különféle országaiból. Magyarországból hivatalosak atyjuk érdeimeinél fogva gr. Széchenyi Béla és Ödön, s Szabó József akad. tag, ki ez idő szerint geologiai kutatásokkal foglalkozik az aldunán, az Akademia megbizásából.

— (*Hála-nyilatkozat.*) Répásy Antónia Mezősy Tamásné, férjem s kiskoru Gyula, Mária s Gusztáv gyermekeim nevökben is, hálás köszönetemet nyilvánitom, azon tisztelt szegedi polgártársaknak s honvédeknek, kik közreműködésökkel, boldog emlékü nagybátyámnak, atyám testvérének volt magyar tábornok, *Répásy Mihálynak*, már-már feledékenységbe ment, s elhagyatott sirdombja felett, emlékszobrot emeltettek. E sirkő is emlékeztesse gyermekimet, ha felnőnek idővel, hogy ugy szeressék az árva hazát, mint a dicsőült szerette azt. — Kelt Szabolcsmegyében, Gégényben, 1861. aug. 25-én. — *Répásy Antónia*, Mezősy Tamásné.

Györgyi Alajos

festő

Szabad Művészet

1950. 10. 393. l.

394. l. képpel





39. SZÁM. 1891. 625. lap BUDAPEST, SZEPTEMBER 27. XXXVIII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt | egész évre 12 frt, fél évre — 6 • | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG | egész évre 8 frt, félévre — 4 • | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK | egész évre 6 frt, félévre — 3 • | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁN.

Néhány nappal ezelőtt, szeptember 21-ikén, mult száz éve, hogy Széchenyi István született. E századik évfordulót nem ülte ugyan meg oly ünnepélyességgel nemzetünk, mint a «legnagyobb magyar» rendkivüli élete és hatása érdemelték volna: de néhány perczet bizonyosan minden igaz érzésü hazafi szentelt a halhatatlan férfiu emlékének, a melyhez Magyarország újabb történetének oly sok dicsőséges és szomorú napjai fűződnek. A bécsi Augarten császári palotát, hol Széchenyi István először pillantotta meg a napot, a döblingi tébolyda egyik első emeleti szobájától, hol önkezével oltá ki életét, hatvankilencz év választja el, s amazt egy család öröme, emezt egy nemzet gyásza vette körül az élet két határpontján, melyek közt a nagy reformátor annyi maradandó alkotással ajándékozott meg bennünket.

Ha alkalmazni lehet valamely derék apának derék fiára Berzsenyi Dániel szép szavait: «csak sast nemzenek a sasok», Széchenyi Ferenczre és fiára alkalmazhatók ezek a legkiválóbb mértékben. A dicsőség, mely Széchenyi Ferencz pályáját övezte, megújult és sokszorosan növekedett a Széchenyi István életfolyama körül; az árnyak, melyeket amott a fény vetett, még sötétebbek lőnek itt. A népszerűség mind a kettőt szárnyára vette s mind a kettőt a méltatlan gyanú szállította le arról a magaslatról, a melyet a fejedelem és nemzet együttes bizalma emelt. Az áldozókészségnek és hazaszeretet kultuszának ugyanegy neme volt meg az apában és fiában. A vallásosságnak ugyanegy sugára vezette, a mély melankholiának ugyanegy árnya kisérte minden lépteiket. Mind a kettő külföldön szerzett gazdag ismeretet, a melyet használni egyaránt iparkodtak. Mind a kettő fölismerte a nemzet fejlődésének legfontosabb tényezőit, a melyeknek kialakítása éltük czélja volt. A nemzetiség erősitése a hazai nyelv által mindkettőnek szivén feküdt és senki sem volt a mult század végén s a jelennek első felében, a ki szóval, tollal és kincscsel úgy szolgálta volna hazánkat e téren, mint Széchenyi Ferencz és fia István. A magyar müveltség történetében nincs ragyogóbb név a két Széchenyiénél. Mind a ketten sulyos viszonyok között kezdtek magasztos czéljuk felé indulni s az apának nem kisebb akadályokat kellett legyőznie, mint fiának.

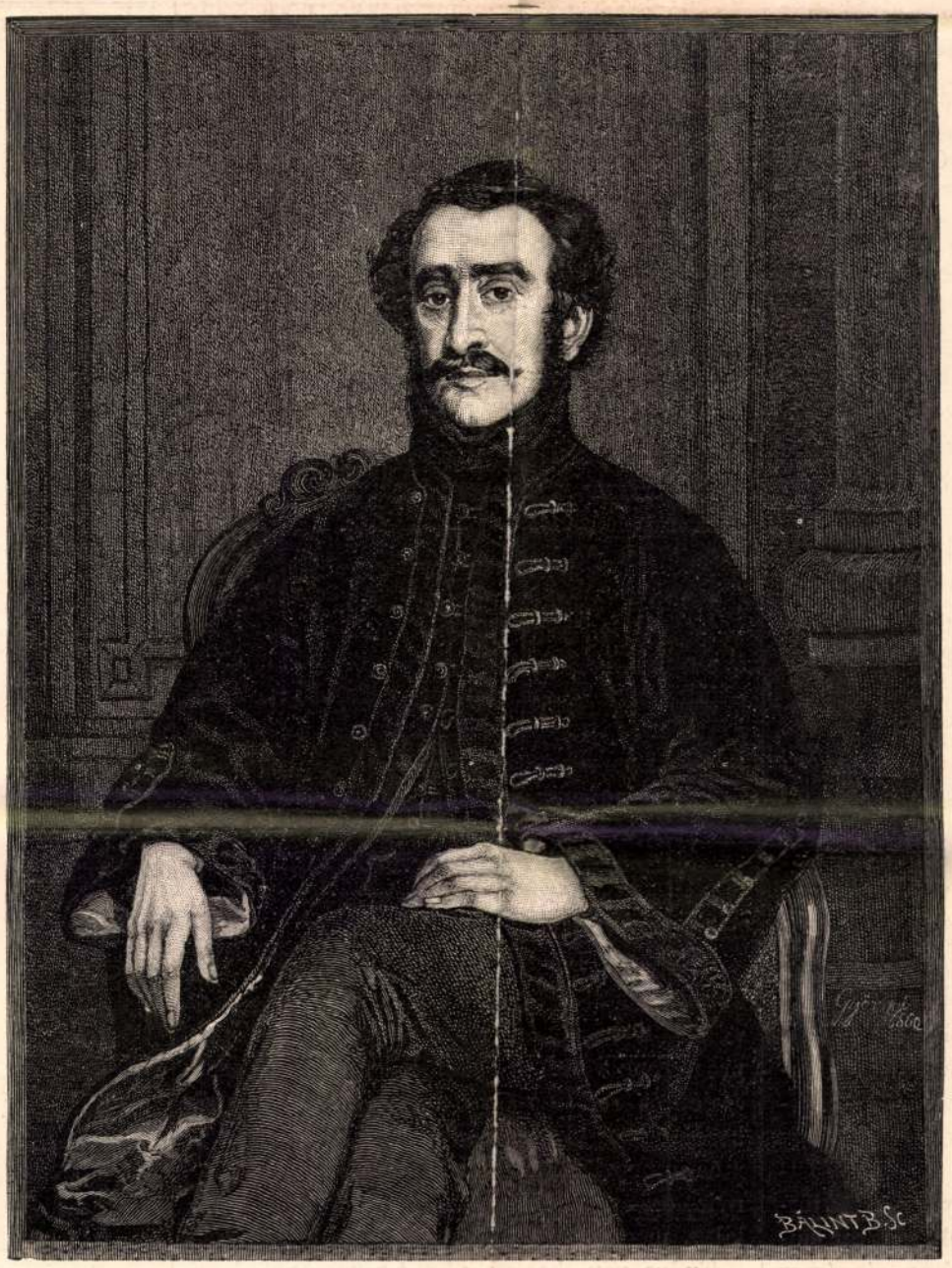

GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁN.
Györgyi Alajos festménye a pesti hengermalom-társaság üléstermében.

Széchenyi Ferencz 1785-ben II. József császár adminisztrátora és valóságos belső titkos tanácsosa lőn. De állását s a fejedelem bizalmát kevés ideig tarthatá meg, mert önálló véleményét bizonyosan nem tudta alárendelni az autokrata császár alkuvást nem tűrő akaratának. A csalódás, mely Széchenyi Ferencz életét megkeseríté, nem volt képes többé soha igazi reményre változni, s mint annyi más derék hazafi, ő is visszavonúlván a közpályától, csendben és magányban munkált a nemzetiség szilárditásán oly eszközökkel, a melyek a polgárosultság haladásának mindenkor természetes tényezőiül ismertettek föl. Ifjú korában maga is áldozott a német múzsáknak, dallamokat is készitett egy-egy jobban tetsző versre: most tehát az irók pártfogását és segélyezését, munkáik kiadását s a magyar szellem minden termékének gyűjtését tette legelső feladatává. Jóllehet szinte a rajongásig vallásos volt: az irók segélyezésében nem volt felekezeti felfogású. Minden rendű és rangú irót szivesen látott házánál s Horváth Ádámot és Csokonait ép úgy tisztelte és segélyezte, mint Barótit és Rájnist.

Azt kevesen tudják, hogy az irók szorosabb összeköttetésére s némi középpont alakitására ő törekedett már a mult században; e részben azonban épen oly óvatossággal kivánt eljárni, mint később fia egy-egy nagyobb szabásu reformja kezdeténél. A dunántúli irók a mult században évenkint három irodalmi ünnepélyt akartak rendezni. Széchenyinek tetszett az eszme, de attól félt, hogy «némelyek conventiculum nevet adnak neki», s igy a szép igyekezet csirájában elfojtódik. Azt azonban szivesen elősegítette volna, hogy az irók minden munkáikat megküldözzék egymásnak és az érdeklődő honfiaknak is «kéz alatt».

Kazinczyt Horváth Ádám és Pászthory ismertették meg vele. Amaz 1789-ben arra kéri Kazinczyt, hogy ha Bécsbe megy: el ne feledje Széchenyit meglátogatni, mert neki «igen jó helyen van a szíve.» «Bécsben, — irja Horváth, — mind a fiának, mind a leányának magyar asszony dajkákat tart, a kik fejrevalóban hordozzák a kis grófokat a bástyákon.» S mikor Kazinczy meglátogatta: valódi elragadtatással szólt róla. «Egy szent hazafi, — írja Kazinczy Arankának. — Igen tanult, igen nyájas, igen jó ember. Alig szerettem valaha valakit annyira, mint őtet első tekintettel; de rettegtem előtte, oly nagy volt reverentiám. Ha ki őtet látja, hazafiságát hallja, azonnal nozzá fog az íráshoz.»

1790-ben Széchenyi Ferencz házánál gyültek össze a főrendek és megyei követek, hogy a magyar tudós társaság felállításáról tanácskozzanak, s nem rajta mult, hogy a terv ekkor nem valósulhatott, bár az országgyülésen az írók buzgalmát senki sem igyekezett jobban tetté érlelni, mint ő. A visszahatás korában azonban most is, mint 1811 után, gyanú támadt ellene, minek okát eddigi életírói alig sejtetik. Előttünk bizonyosnak látszik, hogy az 1794 körül ellene támadt gyanunak oka semmi más nem volt, mint az, hogy a Martinovics-féle mozgalom részeseivel, Hajnóczyval és Kazinczyval, bizalmas levelezést folytatott. Később pedig az akkor már magyarországi főkanczellárnak önkéntes visszavonulása szolgáltatott okot a gyanura, noha már az 1802. évi 26. törvényczikk megörökítette a múzeum alapítása körül szerzett halhatatlan érdemeit. Bámulatosnak mondható az a tevékenység és áldozó készség, a melylyel a magyar szellem termékeit összegyüjteni törekedett, ifjúkorától egész haláláig. Nemcsak hazánkban, de a külföldön is mindenhol kutatta a hazai szellem műveit s mindeniket megszerezte, a hol csak boldogulhatott. Erre vonatkozólag egy ismeretlen levelében ezeket írja 1806-ban Mátyásinak:

«Hogy törekedésem a hazai literaturának előmozdítására nékem is gyakran nehézségeket szerez, elhiheti az Úr; de azért mégis állandóul, — se fáradságomat, se költségemet nem kiméln, feltett tárgyom után sietek. Gyönyörködve mondhatom az Úrnak, hogy a nemzeti könyvtárnak gyarapodására csak egy-két hónap alatt is, Németországban sok ritkaságokat, de nagy költségekkel is szereztem, újaknak pedig megszerzésére legnagyobb reménységem vagyon.»

E törekvés később sem hagyta nyugodni, ámbár a nemzet életében mindinkább kétkedni kezdett. «*Nemzetünk alacsony sorsát gyászolta,*» — mint fia irja róla, mikor ő azon gondolkozott: van-e még remény számunkra. Széchenyi Ferencz sehol sem látott egyetlen biztató sugárt sem, s ki merte volna megjósolni neki, hogy épen az ő fia mondja ki halála után tíz évre ama merész szavakat: «*Magyarország nem volt, hanem lesz!*» Ki merte volna azzal kecsegtetni, hogy épen az ő fia indítja meg a nemzet átalakulásának forradalmát, mely az európai művelt népek sorába emeli hőn szeretett hazáját?

Pedig István az ő lángoló buzgalmának volt örököse s tovább tenyésztő részese. Pályája, szinte azt mondhatnók, — csak folytatása volt apjáénak, de más körülmények, más viszonyok között.

Széchenyi István első nagy alkotása, a magyar tudós társaság, megtestesülése volt az apa egyik régi tervének, a melynek megvalósulását, mint láttuk, az előtt már harminczöt évvel előbb sürgette Széchenyi Ferencz, de oly bátor kezdeményező nem volt, mint a fia. Ki nem tudja, hogy innentől kezdve 1848 közepéig Széchenyi István életrajza egyszersmind a magyar nemzet történetének is rajza? Van-e művelt magyar ember, a ki ne ismerné Széchenyinek annyi számos alkotását, a melyek szellemi és anyagi téren mindenütt hirdetik nevének dicsőségét és emlékének halhatatlanságát?

Abba az érdekbe, a melyet Széchenyi nagy művei gerjesztenek: belejátszik az, a melylyel ifjúságának kalandjait és regényes szerelmét, csatákban edzett bátorságát, nagy szellemek iránti bámulatát és saját bensejének szigorú vizsgálatát kisérjük; belejátszik az is, a melylyel ábrándjait és csalódásait, rajongásra hajló vallásosságát és önkínzásait, vezekléseit, életének képzelt eljátszását és tragikus halálát emlegetjük. Az ember különczségei, büszkesége és sentimentálizmusa mind többet vesztenek idővel élességükből s az államférfiú és agitátor alakja lassankint minden köznapit lehány magáról, hogy abban a fényes nimbuszban maradjon fönn az utókor emlékezetében, hová a görög mythosok a félisteneket emelték.

A lángelmék útjai sok ellentétes irányt mutatnak s ezeket az ellentéteket csak az idők távolából lehet egymással hova-tovább kiegyeztetni. Széchenyiben, az államférfiúban, íróban, társadalmi reformerben és emberben egyaránt sok az ellentét, a melyeket a nyilvánosság terén való rendkívüli föllépte, a remény és kétség között hullámzó lelki hangulatának ismert kifezései még élesebbé tesznek. Hogy minden egyebet mellőzzünk: csak azt az egy körülményt hozzuk fel, hogy mikor a magyar tudós társaság megalapítására évi jövedelmét felajánlotta az 1825. évi pozsonyi országgyülésen: mindenki előtt csak a huszárkapitány alakja lebegett, a kiről senki sem merte volna föltenni, hogy a külföldi irodalomban s a külföldi népek ismeretében oly gazdag tapasztalatai vannak, minőket élemedett korú íróktól és államférfiaktól is alig várhattak akkoriban.

Ritkán is volt rá eset, hogy egy huszárkapitány beutazza a művelt világot s útközben míg egyrészt a magas és legmagasb körökkel is mindenütt megismerkedik, másrészt a gépeket, lótenyésztést, a népek iparát és leglényegesebb jellemvonásait tanulmányozza, festőt és nyelvmestert visz magával Törökországba és a kisázsiai partokra, olvassa Plátót és Homért, Alfierit és Tassot, Byront és Voltairet, Rousseaut és Montesquieut, Kisfaludy Sándort és Berzsenyit, megkisérli a versirást s belekezd egy regény irásába is és gyüjtögeti a magyar huszár-adomákat. Egyszer abban a hitben él, hogy ő fogja feltámasztani nemzetét, máskor félre akar vonulni a világtól, a melyben nincs számára boldogulás. A legkedélyesebben eltöltött vigalmak után is gyakran meglepi a skepsis és egyszer bál után ezeket irja naplójába: «Ne neheztelj rám, hazám, számodra el vagyok veszve. Életem fáklyája letört, geniusom eltipor.»

De nemcsak életében és lelki hangulatában: hatásában is észrevehetők ez ellentétek. A «*Hitel*» című könyve, a költészet és reális számítás e különös vegyülete, a mely először rendítette meg a magyarnak múltjába helyezett dicsőségét, mindenkire roppant hatást tett. Némelyek az irót hazaárulónak tartották és művét egy pár megye elégettette. A kaszinóban, mely szintén az ő alkotása volt, szemére lobbantották, hogy gyalázza hazáját. Az ifjabb nemzedéknek azonban bálványa lőn.

Széchenyi István nem gondolt ez ellentétes áramlatokkal. A «*Hitel*»-t követte a «*Világ*» és «*Stádium*», melyek a reform-eszmék kivitelének programmjai valának. De lelkesülését, akaraterejét és roppant tevékenységét a töprengés kezdi olykor-olykor megbénítani, s mikor eszméi ünnepeltté teszik is nevét: izgalmai annyira erőt vesznek rajta, hogy ilyenkor is a halál, a megsemmisülés gondolatával foglalkozik.

Tudva van, hogy a «*Kelet népe*» és a «*Politikai programmtöredékek*» megirása korában már nagyban csökkent népszerüsége s eszméi nyomán egy hatalmas vezér kelt föl, a ki az örök emberi jogok nevében követelte az új-kor nagy átalakulásait. E hatalmas vezér taktikáját károsnak tartá honunkra Széchenyi s 1848 márcziusában, mikor Kossuth úgy mutatja be Batthyány Lajost, mint az első magyar független felelős miniszterium elnökét, Széchenyi keserű humorral kiált fel: «Nous avons vendu le pays pour deux Louis!» «Eladtuk az országot két Lajos aranyért!» (Ugy is érthető, hogy két Lajosért, t. i. Batthyány és Kossuth Lajosért.)

Mikor 1847-ben meghallja, hogy az utolsó rendi országgyülésre Kossuth lőn Pestmegye követévé: elhatározza, hogy nyiltan föllép ellene. Balsejtelmei egyre fokozódnak. «A Kossuth nevéhez, — kérdi önmagától, — Magyarország átka vagy áldása fog-e tapadni? Szintoly kevéssé, mint Széchenyi nevéhez. Végre is mind a ketten találkozni és egybeolvadni fogunk az örök feledésbe.» Nem sokára, midőn az alkotmány Kossuth szónoklatának varázsa alatt elfogadtatik: önérzettel vallja be, hogy mindebben neki is van *egy kis része*. Azonban már csak kénytelenkelletlen követi a győzők lépteit, kik a szentesített alkotmánynyal folytonos óvácziók közt érkeznek Pozsonyba és innen Pestre.

De még előtte való nap (márcz. 17-éről) Tasnerhez irott levelében, melyet alább közlünk, biztató reménynyel tekint a haza sorsának jobbra fordulta elé.

Ki hallgatott volna a diadal mámorában Cassandra vészkiáltásaira?...

Az önkínzó lélek, tudva van, mint tört meg a ránk zúduló veszély rémes láttára. A férfiú, kit az egyik országgyülésen nádori jelöltként emlegettek, szeptember 5-ikén Balogh orvosával együtt Döbling felé tartott, száműzetve önként boldog családi köréből, mivel hogy ő okozta mindazon vészt, a mely immár halomra temeti forrón szeretett hazáját... Alig van egy-egy meghatóbb emléke amaz időknek, mint a Széchenyi öntépelődése. Az önvád, hogy ő adta el a hont a «rom istenének,» haláláig kínozza.

«Nálam nélkül, — írja 1850. szeptemberében, — ha én e dicső fajt, a magyart, alig dicsőbbet e földön — magára hagyom, most legszebb virágzásban volna és sehol e csillagon nem volna több szerencse és boldogság, mint magyar földön; a magyart, mely a legalábbvaló népek által emésztetik meg, semmi sem támasztja fel többé. És azért örök átok fejemre!» ...

Ilyen és ehhez hasonló nyilatkozatokban tördeli szét fájó lelkét. De még egyszer hathatósan fölemeli szavát, hogy megboszúlja amaz ádáz sebeket, a melyeket nemzetén egy idegen kormány lelkiismeretlen eszköze ütött. 1859-ben megírta a «*Blick*»-et, — mint Gyulai mondja, — a humor és satyra e rettentő vegyületét, a melyben egy mélyen szerető és gyülölő szív, egy geniális lélek kétségbeesése páratlan nagyszerű módon állította világ elé a képmutatást, melynek tipusát ő Bach Sándorban látta. Aztán nem sokára örökre elköltözött a czenki sírboltba.

Mikor ilyent teremt az ég:
Eredj, mondja, légy dicsőség,
Légy czimere nemednek
És ostora keblednek!

Dr. VÁCZY JÁNOS.

SZÉCHENYI EMLÉKEZETE.

1860.

Szász Károlytól.

Széchenyi meghalt! — E szót zengi vissza
A bérczek orma, déltől éjszakig.
A róna omló könnyeinket iszsza,
S jajszó zokog, hol *egy* magyar lakik,
A hir a tengert gályaként hasitja,
Mint nyil lövell a távol partokig.
S az idegen is fogja érteni,
Hogy mit jelent ez: *meghalt Széchenyi*!

Ban. Bajza Lenke, 226. lép



Györgyi Alajos festménye.

BENICZKYNÉ BAJZA LENKE LEÁNYKORI ARCZKÉPE.

— A legnagyobb örömmel, bármit kiván.

— Igérd meg, hogy mindazt, a mit irsz, nekem kivétel nélkül megmutatod, s hogy bármit mondok is én azokról, jót vagy roszat, nem fog nehezedre esni.

— Ha férfi volnál, — mondá, miután ezt megigértem neki, — másként beszélnék veled, más tanácsokat adnék, mint a hogy másokat adok fivéreknek. De nő vagy, s ha egykor csakugyan irónő lennél, úgy hasznát veheted annak, a mit most mondok, ne felejtsd el.

Lélekzetemet visszafojtva hallgattam szavait.

— Az eszme az adomány, a kivitel a művészet mondá ő, — s ha irni akarsz, a fősulyt az alkotásra fektesd. Gondold ki történetedet és alakjaidat jól, mielőtt művedhez kezdenél, legyen az szindarab vagy regény, nehogy tétovázás lássék azokon. A ki készületlenül kezd irni, az rendesen megoldatlanul végzi be művét. Azután ne keress formákat, ne utánozz senkit, s ha vannak kedvencz iróid, felejtsd el őket, mikor dolgozol. Az ész szava mellett mindig ott legyen munkáidban a sziv melegsége. Így mindig és mindenkire hatni fogsz . . . Szivedből beszélj és szivekhez fogsz szólni.

Ő, a szigorú kritikus, beszélt nekem így, talán előérzetében annak, hogy midőn követhetem tanácsait, akkor ő már nem lesz oldalamnál s biztosítani akarta számomra ez irányban a jövőt.

— Azután ne bizd el magad, — folytatá melegen. — Ha apró sikereid lennének, szerényen, kitartással igyekezz elnyerni a nagyobbakat. A birálatokból keresd ki mindig a legjavát, a miből tanulhatsz, és mind annak adj hitelt, a mi jó indulattal van irva. A dicséretet pedig csak félig hidd el, mert kevés ember szokta az igazat szembe megmondani. Nő iránt pedig mindenki tartózkodóbb. . .»

A tanitás, melyet a nagynevű iró adott, nagy hasznára vált volna bárkinek, a ki az irói pályára készül s a szerető leány jól emlékezetébe véste. Irodalmi kisérleteit lelkesedéssel folytatta, de első nyilvános lépéseit már nem kisérhette az apa figyelemmel; mikor leánya első munkái megjelentek, Bajza József már akkor elborult elmével haladt sirja felé.

Bajza Lenke egyszerre lépett be a társadalomba és az irodalomba; amabba mint viruló szépségű, körülrajongott ifjú leány, emebbe mint sokat igérő tehetségű irónő. 1857-ben jelentek meg első munkái. Kiadójuk, Heckenast Gusztáv csakhamar férjévé is lett az ifjú irónőnek, de pár év múlva elváltak s Bajza Lenke Beniczky Ferencz volt államtitkárnak, Pestmegye jelenlegi főispánjának neje lett, a kivel zavartalan boldogságú családi életet élt mind haláláig.

A társadalmi életben is előkelő szerepet játszott, vendégszerető házát szivesen keresték fel a társadalom, az irodalom s a művészet előkelőségei. Ez a szereplés azonban egyáltalán nem vonta el az irodalomtól. Nagyon sokat irt; volt rá eset, hogy egy évben három-négy regényt fejezett be. Kevés nálánál olvasottabb irónk volt. Lapok regény-rovataiban, külön kötetekben, gyűjteményekben, füzetes kiadásban egyaránt el voltak s vannak terjedve munkái mindenfelé. Regényeit német fordításban a külföldön is igen sokan olvasták, több művét angolra és francziára is lefordították. Többnyire a főúri életből vette tárgyait; az előkelő társaság életét jól ismerte, hisz benne élt maga is. Utolsó műveinek egyike most folyik lapunk «Regénytár» mellékletén.

Próbálkozott a dráma terén is, a nyolczvanas években több szindarabját adták elő tetszés közben a Nemzeti Szinházban. S ő volt az első nő, a ki a Petőfi-Társaságnak tagja lett.

Halálát férjén kívül négy gyermeke gyászolja. Egyik leánya Hughes-Hugesné, egy előkelő angol állami tisztviselő neje, másik leánya Beniczky Agatha alapitványi hölgy. Egyik fia Aladár, a király engedelmével a Bajza nevet viseli; másik fia ifj. Beniczky Ferencz.

MAGDA.

A vasuti kocsi ablakába
Egy lánynév van belekarczolászva.
«Magda» «Magda» . . . Mintha csak élnének
A vonások, s virágból lennének.

A ki irta — látom a szivemmel, —
Tele volt a lelke szerelemmel.
Szerelemmel, rozmaring virággal
Elválásuk édes bánatával! . . .

. . . És rám borúl lassan, észrevétlen
Én reám is édes emlékképen:
Az a tavasz — messziről is áldom, —
A milyen több nem lesz a világon!

Tél az idő, de körültem mintha
Rózsabokros kikelet virítna . . .
— Magda, Magda, az Isten megáldjon,
Hű szeretőd hamar rád találjon!

Szabolcska Mihály.

ELHALLGAT OLYKOR...

Elhallgat olykor nagy időre ajkam,
Azt hiszitek, már nincs is több dalom.
Pedig csók-lángban, néma bódulatban, —
Vagy éjszin gondban, bénán, mozdulatlan,
Dalt dalra én ép akkor álmodom.

Mintha szállnának nagy távol felettem
Csodásan zengő vándormadarak,
Dal dalra suhan el a végtelenben
S mezőin üdvnek, gyásznak önfeledten
Csak fekszem, fekszem mélán, hallgatag.

S mellemből mintha szívem kiszakadna
És nagy-csodásan szárnyat öltene,
És szállna messze-messze a magasba —
Ah, nem is zeng ott madarak csapatja,
Mind e csodás dal szívem éneke.

Óh, üdvök üdve zeng ott fönn a dalban,
Óh, ott a dalban gyásznak gyásza sír, —
De semmi szó, csak hang, csak tiszta dallam,
Egy-egy titok, nagy, szent, elmondhatatlan,
Nem földi sors már, se bölcső, se sír.

Lázas rajongás és csüggedt siralmak,
Örök csalódás és örök remény —
Minden áldása, átka önmagamnak
Azok a dalok, a mik elsuhannak
A hallgatásnak szent, nagy idején.

Telekes Béla.



15. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ NAGY MIKLÓS. | FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, ÁPRILIS 9.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt { egész évre **24** korona, félévre „ **12** „ | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre **16** korona, félévre „ **8** „ | A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) { egész évre **10** korona, félévre „ **5** „ | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

BENICZKYNÉ BAJZA LENKE.

1840—1905.

Bajza József leányának halálát még akkor is részvéttel jegyezné föl az irodalom, ha nem lett volna maga is kedvelt és jeles irónő, mert a név, melyet viselt, irodalmunk legnemesebb hagyományaira figyelmeztet. S annál élénkebben érezzük a veszteséget, mert most megszűnt dolgozni az a toll, mely évtizedeken át annyi olvasónak szerzett élvezetet s nem fogja űzni játékait az a képzelet, mely annyi tetszetős képet rajzolt sok ezerek lelke elé. S veszteség Beniczkyné Bajza Lenke halála az előkelő fővárosi társadalomra is, melynek egykor ünnepelt szépsége s mindig általános kedveltségben és tiszteletben állott szereplője volt s melyben sokat tett arra, hogy a társaság s az irodalom és művészet előkelőségeit közelebb hozza egymáshoz.

Főleg azonban mégis mint irónő játszott jelentős szerepet. Meg volt áldva az irói hatás sok adományával, melyek tetszést és népszerűséget szereztek műveinek. Évtizedeken át folyt [illegible] körül, a melynek

nevelte. Apja s ennek barátai környezetében nem csoda, ha az 1840-ben Pesten született kis Lenke már mint gyermek arról álmodott, hogy iró lesz. Első kisérleteiről ő maga mondta el egy emlékezésében a következő kedves részleteket:

«Tizenkét éves lehettem, — irja, — midőn atyám egy napon ama szobába nyitott, hol én titokban drámákat és novellákat irtam, a mi — mert tanulmányaim rovására történt, — szigorúan meg volt tiltva.

Az előttem levő kéziratot már nem volt időm elrejteni, s mint a tetten ért bűnös, lehajtám fejemet, várva a megérdemlett dorgálást.

— Mit irsz? — kérdé tőlem bátorító hangon, mert látta, hogy nagyon meg vagyok ijedve.

— Drámát próbáltam irni, — dadogám siró hangon.

— Ott kezded, a hol más végezni szokta, — mondá elmosolyodva, — hisz még a helyesirást sem tudod.

Ez ellen természetesen tiltakoztam.

— Mutasd, — ismétlé, kezét mosolyogva nyujtván ki irataim után.

Könyörgésem, hizelkedésem mit sem használt. A papiros percz alatt kezében volt, ide-oda forgatta.

— Irónő szeretnél lenni? — kérdé elkomolyodva, s leülve hozzám, kezébe vette kezemet.

— Félek, hogy ez az óhajtás boldogtalanná fog tenni, — mondá sóhajtva. — A nőnek nem ez a hivatása! De igérj meg egyet és akkor viszont megengedem, hogy irodalmi munkásságodat folytasd.



Adéle fényképe után.

BENICZKYNÉ BAJZA LENKE.

Györgyi Alajos

— *(Hir a művészi világból.)* Azon érdekeltségnél fogva, melylyel e lapok olvasói a hazai művészek és művészet viszonyai iránt viseltetnek, bizonyosan kellő figyelmet fog ébreszteni azon hir, melyet biztos forrásból meritettünk, miszerint gr. Forgách Antal főkanczellár ur legközelebb felszólitást intézett *Györgyi Alajos* jeles pesti festészünkhöz, hogy ez a m. udv. kanczellária számára *Ő cs. k. Apostoli Felsége* arczképének festését vállalja el. Mint halljuk, Györgyi Alajos e felsőbb megbizatás folytán már Bécsbe is utazott. Azon körülmény, hogy a főkanczellár ur bizalma s választása, ott, hol művészekben válogatnia lehetne, hazai művészre esett, szintén egyike azon kedvező jeleknek, melyeket örömest jegyzünk fel s melyeknek jó hatása el nem maradhat.

Vas. Ujs. 1863

47. l

Györgyi Alajos

Vas. Ujs. 1876. 812. l

— **Deák Ferencz terme a nemzeti kaszinó-**

A régibb időkben, mikor Deák a nemzeti kaszinóban rendes látogató volt, mindig ugyanegy teremben szokott időzni. A kaszinó e termet most nagy fénynyel és izléssel ujra alakitotta, s elnevezte „Deák-teremnek". Az ablak, az ajtók, a tükör kerete fekete ébenfából készült, vékony arany szegélylyel. A falak sötétvörös szinüek. Egy pompás fekete márvány kandalló fölött pedig Deáknak Györgyi Alajos által 1862-ben festett életnagyságu arczképe függ.

dedicare un degno ricordo. La lapide esiste sempre, immurata nella Torre Urbano di Kassa. Nelle matricole della chiesa protestante il nostro è detto medico ; infatti vi è registrato il battesimo della figliola di Cornelio Gatti, medico della città. I padrini della neonata Gatti furono Michele Vass, uno dei più autorevoli cittadini di Kassa e giudice nell'anno precedente il battesimo, nonchè il mercante Gasparre Roth con la gentidonna Saidenboden.[4]

Negli stessi registri della chiesa protestante è fatta menzione — per l'anno precedente — di un altro italiano : Antonius italus che è ricordato come santolo di Giuditta, figlia di Mattia Árvay, uomo letterato, assieme al sacerdote Mattia, predicatore protestante, alla moglie del ricco mercante Giorgio Szeged, ed a quella di Andrea Marussi (Marossi).[5] Questo Antonius italus non poteva lagnarsi degli amici che aveva. Segno che la fortuna gli era stata proprizia. Nel corso del presente studio ci imbatteremo spesso nel nome di Antonius. Il nostro è certamente uno di questi Antonius capitati a Kassa, che era diventata la loro seconda patria. Va rilevato come l'ambiente in cui vivevano questi italiani cattolici, era protestante : la popolazione di Kassa era in quell'epoca

Györgyi Alajos



Györgyi Alajos: Urményi Claudine

Magyarság Képes mell. 1938 ápr. 3

hogy a nő tetemét díszítették, mert az eddig felásott sírokban mindig a nő csontváza a vitéz csontváza mellett fekszik, hol arany, hol ezüst, díszes, hólyagos fülbevalóval. Az ezüst, vagy bronz nyakperec, vastagabb drótnak, hol három, hol négy szálából össze van fonva, néha még két finom fonott ezüst szál is be van vezetve azon közökbe, melyek a vastagabb drót fonásából erednek. Üveg- és ezüstkláris a női ékszerekhez tartozik.

A fegyverzethez tartozik még a lándzsa és a nyíl, mind a kettőnek vasa többnyire levélalakú, de az utóbbi néha szárnyas. A puzdrának, íjnak és pajzsnak semmi nyomát sem találták az eddig felásott sírokban, ezek valószínűleg fából és bőrből készültek, melyeket a föld sava fölemésztett. Termián találtak finomabb és durvább lenszövet-darabokat, valószínűleg a nő ruhamaradékát. A korabeli írók tanusága szerint a főemberek ruházatára sok aranyékszer volt függesztve, mely csengettyűhanggal kísérte lépteiket.

A másolat hiteléül, Bpest 1891. január 31. Szily Kálmán s. k., a M. T. Akadémia főtitkára.« [50]

Az Építési Végrehajtó Bizottság, buzgalmában, hogy Munkácsyt hiteles adatokkal lássa el, odáig ment, hogy

Györgyi / Giergl/Alajos festö,
1856.

Művbarát.1921.I.31/32.l. 42,43,65-67.l.

Györgyi - Giergl - Alajos festőművek.

Művészet.

v. évf., 1906.

423. l.

Györgyi Alajos festőművén.

Művészet.
VI. évf., 1907.
138.

Györgyi Alajos festö.

Műbarát. 1921. I. 204. l.

Györgyi (Gieryl) alajos festő

Pesti Hirlap. 1880. jun. 20.

Kaas Ivor: Magyar festők

Györgyi-Giergl Alajos, festő

Divatcsarnok, 1853.nov.3.62.1256-1257.

A pesti állandó képtárlat.

Györgyi-Giergl Alajos, festő

Divatcsarnok, 1853.okt.13.56.1126.

Iró- és művészélet.

Györgyi-Giergl Alajos, festő

Divatcsarnok, 1854. juli 15. 39. 910.

Müvészet

Györgyi /Giergl/ Alajos, festő.

Divatcsarnok, 1854. aug. 5. 43.

985-989.

Solt: Az állandó mütárlat...

Györgyi-Giergl Alajos, festő

Divatcsarnok, 1853. dec. 18. 75. 1528.

Iró-müvészélet és hirvivő

Györgyi-Giergl Alajos, festő

Divatcsarnok, 1854.máj.25.29.671.

Müvészet

Györgyi-Giergl Alajos, festő, XIX..sz.

Divatcsarnok, 1853.juni 5.19.374-379.

Solt: A pesti állandó képtárlat.

Festészet, XIX.sz.,önálló táblakép

A regényolvasás,Györgyi-Giergl Alajostól

Divatcsarnok, 1853.nov.3.62.1256-1257.

A pesti állandó képtárlat.

Festészet, táblakép

A szorgalmas tanuló, Györgyi-Giergl
Alajos

Divatcsarnok, 1858. okt. 19. 660.
Budapesti társasélet

Táblakép. Patak Jenő.

"Pirowka"/tanulmányfő/.Györgyi Lajo
müve a Képzőm.Társ.sorsolási kiálli-
tásán a Mücsarnokban.

Fővárosi Lapok 1864.I.Xii.17.12o2.o.

Patak Jenő

Táblakép.

Női tanulmányfő. Györgyi Alajos müve a Müegylet kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1865. I. III. 1. 19o. old.

Festészet, XIX.sz.,alkalmazott táblakép,
Györgyi-Giergl Alajos: Kesergő Mária.

Divatcsarnok, 1853.junius 5.19.374-379.

Solt: A pesti állandó képtárlat.

Táblakép. Lauffer Vilmosné arcképe
Györgyi Alajos.

Magyar Müvészet 1925. 25-32. o.
Elek Artur: A Szépmüvészeti Muzeum uj
szerzeményei.

Festészet, táblakép.

A beteg gyermek, Györgyi /Giergl/ Alajos

Divatcsarnok, 1854. aug. 5. 43.

985-989.

Solt: Az állandó mütárlat...

Festészet, táblakép
Erkel Ferenc arcképe, Györgyi-Giergl Alajos

Divatcsarnok, 1856. márc. 10. 14. 272
Budapesti hirek

Festészet, táblakép
Erkel Ferenc, Györgyi-Giergl Alajos

Divatcsarnok, 1856.febr.29.12.236.

Müvészet

(Giergl)

Festészet, táblakép
Deák Ferenc arcképe, Györgyi Alajos

Divatcsarnok, 1861.35.sz. boriték

Főváros és vidék

Györgyi Alajos festőművész

(Giergl)

Fővárosi lapok 1866. XI. 3 1030.

-

Hír a Képzőművészeti Társulat kiállításáról

Piroska – Győrffi Alajos festmé-
nyéről

Földrosi Lapok 1866. XI. 3. 1030.

Hír

Festészet.

Meglepett udvarló, festette Giergl

ARS UNA. 1923/24. II. évf. 202-203. l.

Györgyi Giergl Alajos

Almásy-Teleki. II. 1939

Györgyi-Giergl Alajos (1821—1863).

200. GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN ARCKÉPE. Jelezve l. jobbra: Giergl 1847. Illusztrálva: B. — Bakay Margit: Györgyi-Giergl Alajos.
Vászon. 62×48 cm. 350.—

Helyesen:

Györgyi-Giergl Alajos (1821—1863).

200. GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN ARCKÉPE. Jelezve l. jobbra: Giergl 1847. Ilusztrálva: — B. Bakay Margit: Györgyi-Giergl Alajos.
Vászon. 62×48 cm. 350.—





99. *Codde.*



100. *Codde.*

~~Pesti Műcsarnok l. Bülöv~~

~~Ombt l. Bülöv~~

Aukciók:

Trust Mur: 1918. IV-V. A megleset udvarló (1856) of

1920 ápr. XI. Nyári mulatság (Pikník)) of
kép galambokkal

1920. XIII-XIV: A megsebesült betyár, of

1921. XV. Simonyi festőművi felesége, 1862) of

1929 dec. XLIII. Női arak (1859) of

1931. XLVI. kép rózsával (1859) of

Kedves Szentiványi!

Megbeszélésünk szerint mellékelten küldöm a Győrfi alapos irodalmamat azzal a kéréssel, hogy nekem azt visszaküldje. Tudom, hogy ezzel fáradtságot okozok magának, remélem nem haragszik érte. Egy idő múlva majd jelentkezem magánál, hogy meg ne feledkezzen rólam.

Addig is sok hálás üdvözlettel

XV. TEREM

GYÖRGYI ALAJOS:

433. Meglepett udvarló.
434. Szirmai Albert gyermekkorában.
435. Tanulmányfej.
436. Gyermekfej.
437. Vigasztalás.
438. Női arckép.
439. Cilinderes férfi.
440. Lónyay Jánosné.
441. A kis festő.
442. Női arckép.
443. A művész önarcképe.
444. Clark Ádámné.
445. Ürményi József.
446. Női arckép.
447. Női arckép.
448. Férfiarckép.
449. Férfiarckép.
450. Hármas gyermekarckép.
451. Bacchansnő.
452. Testvérek.
453. Férfiarckép.
454. Női arckép.
455. Clark Ádám.
456. Simonyi festőművész felesége.
457. Györgyi Alajosné.
458. Kékruhás nő.
459. Női arckép.
460. Deák Szidónia.

XIV. TEREM

BROCKY KÁROLY:

415. Női mellkép.
416. Vénus és Ámor.
417. Szeret engem . . .
418. Nő mellképe.
419. Wilkinson Róza.
420. Ámor és Psyhe.
421. Női arckép.
422. Feketeruhás nő.
423. Tanulmány-fej.
424. Mithológiai jelenet.
425. Női arckép.
426. Medgyasszay Kornélia.
427. Anya és gyermeke.
428. Nyugvó Psyhe.
429. Pihenő nő.
430. Ébredés.
431. Leányka képe.
432. A szegénység.

KMTárs. Biedermeier kiáll
1937-38.

Györgyi Alajos

zród Die neg. Malerei u. Plastik um 19. u. 20. Jhdt.

Hl Svaje. 1944

Der kleine Bund

Liter. Beilage d. Bund

Bern, 1944 febr 6.

a világhírű herendi díszkészletek,
jutányos kézifestésű asztali készletek.

21 világkiállításon nagydij.

Központi iroda:

BUDAPEST IV, VÁCI UCCA 37.

Telefon: 827-55.

Gyártelep:

HEREND

(Veszprém megye.)



HOFFMANNÁL

IV., Gerlóczy-utca 5.
IV., Károly király-út 28.

Györgyi Alajos
festő

l.

Tanulmányok Bp.
multjából. VII.
30. l.





Györgyi Alajos
v. as. Nyp. az Ny. Magyarság Sejés
mell. 1939 febr. 5.



Györgyi Alajos: Deák Szidónia

a zálogát társula

jének.

gnyitó beszéd után Pasteiner Gyula ideigle-
társulat 1885-ik évi működéséről szóló kö-

ó 8-ikán tartotta alakuló gyűlését, melyen
ısztotta az elnökséget és a választmányt.
us 17-ikén kelt belügyminiszteri rendelettel

tt volt az országos tárlat megnyitása. Ámbár
va azon erős meggyőződéstől, hogy a hazai
ısági viszonyainak javítása tekintetéből nagy
legsürgősebb teendők közé tartozik; mind-
figyelmet és érdeklődést az országos tárlat
e vette, melyek a társulat tevékenységében
egyelőre várakozó állást foglalt el. De egyéb-
ok társulatunk tevékenységének legbiztosabb
ısztalatokat megelőzni akarni, egyátalán nem

tartózkodtunk, azalatt minden törekvésünket
lag megerősödjék; a hazafiak áldozatkészsé-

György Alajos

l.

Rabhaladó

hagom. a
m. mův-ben

192 l.

SzM 1950



und weissen Straussfedern.

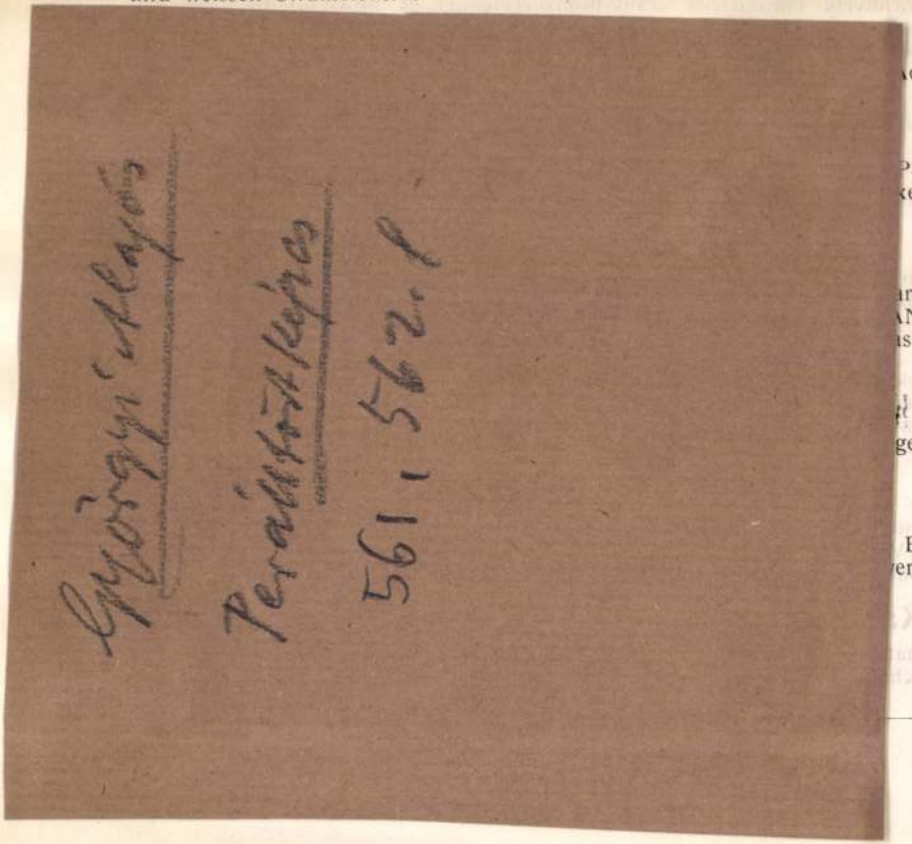

dlerkralle

PULVER-
kenhenkel.

rtott óra-
NDUHR,
stersäulen

gesticktem

BEUTEL
erk. Mitte

bőrhüvely barokízlésű arany-bronzveretekkel és oroszlánfejbe végződő markolattal. XIX. sz. k. — SÄBEL, Lederscheide mit Barock-Goldbronzebeschlägen, der Griff mit Löwenkopf. Mitte XIX. Jahrh.

744/c. **Japán harci felszerelés,**

vörös lakk. — JAPANISCHE RÜSTGARNITUR, roter Lack.

744/d. **Bot,**

ébenfa, elefántcsont fogantyúval és véggel. — STOCK, Ebenholz, mit Elfenbeingriff.

744/e. **Kés,**

elefántcsont markolata kettős kutyafejbe végződik. Fekete bőrhüvelyben. — MESSER. Der Elfenbeingriff in Hunde-Doppelkopf endigend. Schwarze Lederscheide.

744/f. **Bányászbárd,**

fekete fa nyelén csavarodó tölgylevél fűzér közt bányászok és katonák sora, a bárd. pengéjé nvésett díszítés: bánya- és kohójelenet. XIX. sz. e. — HELLEBARDE, am schwarzem Holzschaft zwischen Blattguirlanden Bergleute und Soldaten; am Beil gravierte Bergwerkszenen. Anfang XIX. Jahrh.

744/g. **Kard,**

(hüvely nélkül) elefántcsont markolatján faragott ábrázolás: medvét széttépő kutyák. XVIII. sz. — SÄBEL, ohne Scheide, Elfenbeingriff mit Schnitzerei: Hunde einen Bären zerfleischend. XVIII. Jahrh.

745. **Kard,**

maratott pengével, krokodilbőr hüvelyben. Perzsa. — SÄBEL mit geätzter Klinge, Scheide mit Krokodilleder bezogen. Persisch.

Györgyi Alajos

Perâllag III.

1429. l.



1204.

Kőrei A

Nagybákay A-né: Debrecen trép multjáról. Q M. Amor 1939. 8. h. 179. l.

VII. 242

VII. 242

VII. 242



Györgyi Alajos : Női arckép MFI. Petrás felv.

MAGYAR MŰVESZET
1936. 229. l. kép

Györgyi Alajós



ist seit 1886 Mitarbeiter einer dortigen polit. u. gesellschaftl. Wochenschrift, in der er zahlreiche Feuilletons und Essays publizierte. Er unternahm wiederholt Studienreisen nach dem Auslande. Selbständige Schriften neben mehreren Lehrbüchern: *Kazinczy Ferencznek György József ev.-ref. lelkészhez irt levele* (Der Brief Franz Kazinczy's an den ev.-ref. Seelsorger Josef György), *A középiskola tanitásnak igaz veszedelme* (Die wahre Gefahr des Mittelschulunterrichtes), *Theokritos forditása* (Übersetzung des Theokritos).

Györgyi, Aloys, Maler, geb. 15. März 1821 in Pest, gest. am 22. Sep. 1863, war als Portraitist und Altarbildermaler geschätzt. Sein Gemälde: *Italienische Frau* bildet Eigentum des Museums für schöne Künste.

Györgyi, Dionys, Architekt, geb. 25. Apr. 1886 in Budapest, absolvierte die Budapester Polytechnik, an der er als Student mehrere Preise erzielte, worauf er zum Professor des Lehrkurses des Kunstgewerbemuseums berufen wurde. Seither nahm G. an zahlreichen Konkurrenzen teil und erhielt wiederholt Prämien. Er ist Mitglied zahlreicher Kunstvereine und Professor für innere Architektur an der k. ungar. Landes-Kunstgewerbeschule. Er zählt zu den begeistertsten Förderern des spezifisch-ungar. Charakters der Architektur. Von ihm rühren die Entwürfe mehrerer staatl., hauptstädt. und kirchl. öffentl. Bauten her. G. bekundet sowohl in seinen architekton., als auch in seinen kunstgewerbl. Arbeiten anerkennenswerte, moderne Tendenzen. Er ist auch als Fachschriftsteller tätig.

Györgyi, Koloman, Schriftsteller, geb. 7. März 1860 in Budapest, begann, nach Erlangung des Zeichnenprofessor-Diplomes, seine öffentl. Laufbahn als Professor an der hauptstädt. Lehranstalt für Industriezeichnen, wurde 1894 zum Sekretär, 1897 zum Generalsekretär, 1906 zum Direktor der Ungar. Gesellschaft für Kunstindustrie gewählt und 1903 zum Fachinspektor des Zeichnenunterrichtes an den Volksschulen der Hauptstadt ernannt. In dieser Eigenschaft leitete G. eine erfolgreiche Aktion zur gründlichen Reform des Zeichnenunterrichtes ein; die neueren Zeichnenunterrichtspläne sind zu grossem Teile auf seinen Vorschlägen aufgebaut. G. betätigte sich auch auf schriftstellerischem Gebiete als Mitarbeiter mehrerer Tageblätter und ist seit 1910 Redakteur der Revue *Magyar Iparművészet*, die ihm zahlreiche Studien und Aufsätze verdankt. Seine Verdienste auf dem Gebiete der Förderung der ungar. Kunstindustrie wurden durch die Verleihung des Ritter- und des Offizierskreuzes des Franz-Josefsordens, ferner auch durch die Verleihung mehrerer ausländ. Orden anerkannt.

Györök, Leo, v. Alsó-Eör, Maler, geb. 22. Apr. 1847 in Pápa, gest. 15. Dez. 1899 in Budapest. war Marineoffizier, welche Karrière er verliess, um sich in Paris als Künstler auszubilden. Er beschickte seit 1885 die ungar. Kunstausstellungen.

Győry, Alexander, Ingenieur, geb. 1795 in Tarján, gest. 1860, war auch als Mathematiker bekannt. Bedeutendere Werke: *A Buda és Pest között épitendő álló hidról* (Bau einer stehenden Brücke zwischen Ofen und Pest, 1832), *A felsőbb analysis elemei* (Elemente der höheren Analyse, 1836), *A hangrendszer kiszámitásáról és zongorák hangolásáról*

sen ist sein polit. Werk: *Tiz év a magyar parlament történetéből* (Zehn Jahre aus der Geschichte des ungar. Parlamentes, 1905). G. hat sich auch als Verteidiger in Kriminalangelegenheiten einen Namen gemacht.

Györffy, Stephan, Botaniker, geb. 19. Dez. 1880 in Hidas-Németi, absolvierte die Kolozsvárer Universität, an der er 1904 zum Doktor phil. promoviert wurde und 1907 das Diplom als Mittelschulprofessor erhielt. Von 1900 bis 1904 wirkte G. als Demonstrator am Kolozsvárer botan. Institute und seit 1904 zuerst in Makó und schliesslich in Lőcse. Er ist auch Privatdozent der Kolozsvárer Universität. G. ist seit 1907 Hauptmitarbeiter der *Magyar Botanikai Lapok* (Ungar. Botan. Blätter), Mitarbeiter der Editionen: *Musci europaei exsicrati Kryptongamae exsicratae Hepaticae europaeae. Sammlung europ. Harpidium- und Calliergon-Formen*, der *Annales musei nationalis Hungarici*, der *Hedwigia*, *Revue Bryologique*, *The Bryologist* u. s. w.

Györffy, Stephan, Maler, geb. 1880 in Budapest. Seine Lehrmeister waren die bekannten Meister Vesztróczy und Zemplényi.

György, Aladar, Kulturpolitiker, geb. 11. Apr. 1844 in Huszt, gest. 16. Jan. 1906 in Budapest, wurde, nach Absolvierung seiner Studien im Vaterlande und im Auslande, 1871 Redaktionsmitglied des polit. Tageblattes *A Hon* (Das Vaterland) und blieb in dieser Stellung, so lange das Blatt erschien. 1882 wurde er dann zum Mitglied des landesstatist. Amtes ernannt. Bekanntere selbständige Werke: *Az egyetemes művelődéstörténelem vázlata* (Abriss einer universalen Kulturgeschichte, 1875), *Magyarország köz- és magánkönyvtárai* (Öffentl. und Privatbibliotheken Ungarns, 1885), *Eszményi világ* (Ideale Welt, 1891), *A föld és népei, népszerű földrajz* (Die Erde und ihre Völker, eine populäre Biographie, 1905), etc.

György, Andreas, volksw. Schriftsteller, geb. 18. März 1848 in Huszt, redigierte schon als Jurist die Jugendzeitschrift *Uj Nemzedék* (Neue Generation). 1870 wurde er Konzipient im Kommunikationsministerium und machte mehrere Studienreisen in's Ausland. 1878 wurde er zum Abgeordneten gewählt, 1876 wurde er Mitglied der Akademie der Wissenschaften und später Redakteur der *Nemzetgazdasági Szemle* (Volksw. Revue) und des *Vasúti- és Közlekedési Közlöny* (Eisenbahn- und Kommunikationsanzeiger). Im Juni 1905 wurde er Ackerbauminister im Kabinett Fejérváry, demissionierte aber noch im Okt. desselben Jahres. Wichtigere Werke: *Keletre magyar* (Nach dem Oriente Ungarn, 1876), *Angol államférfiak és szónokok* (Engl. Staatsmänner und Redner, 1874), *A középbirtokos hitele és a szövetkezeti raktár kérdése* (Der Kredit des mittleren Grundbesitzers und die Frage des Genossenschaftsmagazins, 1902). 1905 erschien sein Werk: *Közgazdasági tanulmányaim* (Meine volksw. Studien).

György, Ludwig, Sprachforscher, geb. 1858 in Szatmárnémeti, absolvierte die Budapester philosoph. Fakultät und wirkte seit 1882 als Mittelschulprofessor, von 1884 am Losonczer Staatsgymnasium, an dem er auch den Titel eines Mittelschuldirektors erhielt. G., der auch an den sozialen und kulturellen Bewegungen Losoncz's regen Anteil nimmt,

6

GYÖRGYI ALAJOS (1821–1863)

DEÁK SZIDÓNIA

Koppfőrképt



Györgyi Alajos

Györgyi Alajos

Orvosi Akad. palotája

54. l.

1917

I.

3. **Bene Ferencz** t. tag, orvos doctor, pesti egyetemi tanár arczképe (* 1775 † 1858). Mellkép, festette Györgyi (Giergl) Alajos (1820—1863). Zöld kárpitos, támlás karosszékben ülő alak, balkezében összegöngyölt füzet: Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Munkálata felirattal; jobbkarjával zöldposztós asztalra támaszkodik. Háta mögött vörös kárpittal nagyrészt letakart könyves polcz, Bene munkáival. A kép alsó balsarkában jelzés: Giergl 859. Valószínűleg a Bene-család ajándéka, a melylyel a festő is rokonságban volt. Kifüggesztését elrendelték az 1858 okt. 4-iki heti ülésen. (L. Új Magyar Múzeum VIII. 2. 540. l. és Akad. Ért. 2. k. 664. l.)

atlanul szükséges tőke, anyag, munkáskéz mind hiányoz-
méregdrágán voltak megszerezhetők, hogy racionális

íg egyrészt a bajok már ínség jellegét nem vették fel,
csekély reménység, hogy az ínséges állapotokat — ha
ítani — legalább némileg enyhíteni lehet.
gyengülése miatt, a közületeknek (állam, városok stb.)

esfőváros hatósága iparkodtak felvenni annak a köz-
rút megelőzőleg az építkezés és különösen a lakásügyi

aránylag régibb multra tekinthet vissza és úgyszólván
lakáspolitikai problémák vizsgálatát, egyes részletek
srendészet életbeléptetését már félszázaddal ezelőtt
nnak is, hogy rendszeres és intézményes lakásépítési
világháború kitöréséig 6120 lakás létesítése volt közel
kkor felépített 66 iskolát, körülbelül 1100 tanteremmel,
ség — mint kétségtelen számadatok mutatják — a

is, hogy az államkormány, amely a főváros környékén
zabású kísérletet, időközben s különösen a világháború
örnyékét illetőleg is rátért a köztevékenységnek erre
bi keletű.) A kormány 1918-ban létrehozta az Országos
ágos Lakásépítési Tanácsot, amelyek nagyszabású épí-
t 10.000 lakásból a viszonyok megkötő és összezsugo-

UJ IDŐK SZERKESZTI HERCZEG FERENC

XLVIII. évfolyam.
Budapest, 1942 november 7 45. sz.



Deák Szidónia, Györgyi Alajos festménye
Lyka Károly *Nemzeti romantika* (Magyar művészet 1850—1867) című új könyvéből

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VI., Andrássy-út 16.
Telefonszám: 126-683, 124-509.

Negyedévre 7 pengő
Félévre 14 pengő
Egyes szám ára 60 fillér



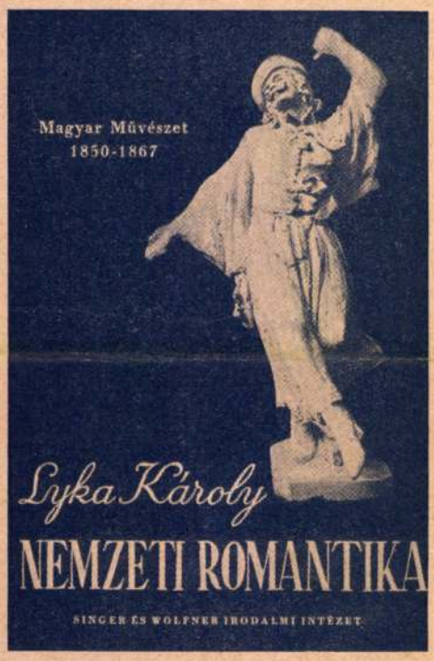

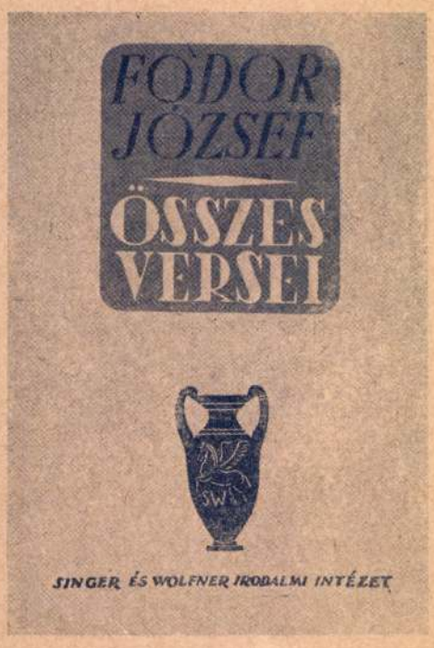

HÁROM ÚJ MŰ,
HÁROM ÚJ ÉRTÉK!

RAB GUSZTÁV
Miért, Dániel?

Modern miliőben játszódik le Rab Gusztáv új regénye. De nemcsak a miliője, az üteme és a problémája ízig-vérig mai ennek a regénynek, hanem hőseinek jellleme is. Az igazi modern férfi és asszony ideges, különös, színes és nyugtalanító figurájának megmintázásában szinte utólérhetetlen Rab Gusztáv. Az emberi lélek legrejtettebb útjaira s a szerelem különös, egzótikus tájaira vezeti olvasóit mindig gazdag és szokatlan meséjű történeteiben.

Ára 8 pengő, kötve 10.50 pengő.

LYKA KÁROLY

a kiváló művészettörténész, a nagy magyar tudós a magyar művészetnek eddig kevésbbé ismert korát tárja fel új művében.

Nemzeti romantika

A Biedermeier-kor lelkes kezdeményezése után a Bach-korszak elnyomatása közepette virult ki a magyar képzőművészet. Ennek a kornak mesterei a magyar múlt megelevenítésével is szolgálták a nemzeti érzés ébrentartását. A szabadságharc és kiegyezés közti kor Magyarországa, egész kulturális életének mesteri rajza Lyka Károly új nagyszabású műve.

Ára kötve 13.50 pengő.

FODOR JÓZSEF
összes versei

A hatalmas kötet a költő egész eddigi művét magában foglalja.

Húsz évvel ezelőtt komoly irodalmi esemény volt Fodor József fölfedezése. Új, erős, egyéni hangot hozott a magyar költészetbe. Azóta minden kötete igazolta a belé helyezett reményt. Az elismerten legnagyobb élő költőink közé tartozik. Magányos ember, akinek fájdalmat okoz a világ minden érintése, de nem menekül a világ elől, nem kerüli a fájdalmat, állja a szenvedést gerincesen, büszkén. Csengő és mégis erővel teljes sorai, gazdag költői képei a maga férfias, becsületes világát állítják szembe a körülötte nyüzsgő, megalkuvásokra épített élettel. Erősítő fürdő ez a költészet az olvasó lelkének.

Ára 12 pengő, kötve 15 pengő.

Megrendelhetők folyószámlára is, hathavi részletfizetésre.

GIERGL, l. *Alajos*, festő, l. *Györgyi Alajos*.

96

I Mindkét karján ékkö-
ves karpereczet visel.

.

fordult.
jobbra ~~néz~~. Jobb kezével a gi-
~~áttérben a kezeiben~~ ~~lévő köny-~~
~~Az ábrázolt nő~~ Haja és szemöl-
s fülbevalója fehér gyöngy,
~~zet visel,~~ Bő ujjú ruháját bal
is látható, jobb vállára csip-
lóg.

pedig

.

IX. 13-án 200 lirán. (89 frt. 70 kr.)
31-én. (246/95.)
54347/95. min. számot.
Lotz K., Schickedanz A. és
k.

áttérben könyvet néző Amor
figyelmünket.

Múzeumok az Interneten

www.ibisz.freeweb.hu

A magyarországi egyiptológusok legfrisebb, szakmai híreket összesítő honlapjára szeretném felhívni a figyelmet.
Jó szörfölést!

A Vas Megyei Múzeumok Igazgatóságának új honlapja

www.savariamuseum.hu

Dicsérő sorokat rovok a papírra, azaz számítógépemre. Új, szép, friss közölnivalókkal van tele – egyelőre! Felhívnám a figyelmet 'Az évszak műtárgya' bejelentkező oldalra, reméljük, évszakonként az is cserélődni fog.

Gratulálok a múzeumnak, de megígérem, hogy az aktualizálást figyelemmel kísérjük, mert az 'a felsőbb osztályba lépett' kritérium minden múzeumi honlapnál. Ha a kiállítások elmaradnak, és az idegen nyelvű változat – hiába dolgoztak a fejlesztők.

Horváth Sándor megyei múzeumigazgató bejelentette, hogy az október 24–26-i Országos Múzeumigazgatói értekezlet előadásainak rövidített változata is nemsokára felkerül a múzeum honlapjára. Úgy legyen!

A szerk.

Múzeumok és gyűjtemények

Új szerzemények 2002–2006

Kassák Múzeum

2006. szeptember 24. – november 19.

Az alapítás harmincadik évfordulóját ünneplő Kassák Múzeum új időszaki kiállításán azokból a műtárgyakból látható válogatás, amelyek a legutóbbi öt esztendőben kerültek vásárlás vagy ajándékozás révén az intézmény gyűjteményébe. Közülük megkülönböztetett figyelmet érdemelnek azok a grafikák, könyvek, amelyek mint személyes kapcsolatot, barátságot dokumentáló ajándékok egykor a múzeum névadójának tulajdonában voltak.

*Tihanyi Lajos Ivan Goll*ról készített portréjának litográfiapéldányát akkor kapta ajándékul-emlékül *Kassák,* amikor 1926 nyarán párizsi tartózkodásakor felkereste a festőt. A Kassákot és Ivan Gollt egymáshoz fűző szakmai, munkatársi, baráti kapcsolat emléke az avantgardista francia költő Kassáknak dedikált két kötete is. Az 1920-as évek európai avantgárd mizgalmaiban vezető szerepet játszó Kassák nemzetközi kapcsolatainak dokumentuma a színműíró *Céline Srnaud,* a szintén francia *Henry Petiot,* a spanyol *Rogelio Buendía,* az olasz *Francesco Ganguillo* egy-egy dedikált kötete és a szentpétervári szuprematisták művészeti folyóiratának 1919-ben megjelent első száma is.

Fenyves Sándor halászt ábrázoló tollrajza a Kassáknak szóló ajánlással szintén kapcsolatot dokumentál. Ez a remek grafika azért is becses műtárgy, mert alkotójának életművéből ma még kamarakiállításhoz elegendő darabot is nehéz lenne összeszedni.

Kapcsolatok, találkozások emlékei Kassák pályatársaknak, batároknak, közéleti személyiségeknek – *Kosztolányi Dezső*nek, *Bálint György*nek, *Kárpáti Aurél*nak, *Hamvas Béla*nak, *Rafael Viktor*nak, *Tildy Zoltán*nak, *Kristóf Károly*nak, *Dévényi Iván*nak és másoknak – dedikált kötetei.

A kéziratszerzemények közül szenzáció Kassák 1915-ben megjelent első verseskötete, az Eposz Wagner maszkjában teljes kéziratanyaga. A gyűjteményünkbe került fotók egy részéből – *Fejér Zoltán, Gönci Sándor, Haár Ferenc, Koffán Károly, Lengyel Lajos, Reismann Mariann, Rónai Dénes, Vattay Elemér, Zinner Erzsébet* felvételeiből – portrésorozat állítható össze a Kassák életében szerepet játszó személyekről, akik között családtagok éppúgy találhatók, mint a magyar kultúra halhatatlanjai közé tartozó pályatársak.

A képzőművészeti szerzemények közvetlenül Kassák személyéhez kapcsolódó részét a róla készült portrék, *Gadányi Jenő, Masznyik Iván, Juraj Melis, Mezei Gábor* grafikái, *Szandai Sándor* plasztikája alkotják.

A képzőművészeti szerzemények jelenkorunkhoz legközelebb álló csoportjának darabjai – *Ézsiás István, Gáyor Tibor, Haász István, Maurer Dóra, Juraj Melis, Gy. Molnár István, Nemes Judit* és a fiatalabb nemzedékhez zatartozó *Dárdai Zsuzsa, Kovács Tamás László, Saxon-Szász János* Kassák emlékének szánt egy vagy több munkája – a megszakítás nélküli utóélet megannyi bizonyítéka.

Csaplár Ferenc

Művészgenerációk – a Györgyi-Giergl család három évszázada

Budapesti Történeti Múzeum

Látogatható 2007. január 20-ig

Mindig figyelemreméltó esemény művészcsaládok tagjai alkotásainak közös kiállításon szerepeltetése, talán sokasodik is az ilyen jellegű események száma. A Művészgenerációk – a Györgyi-Giergl család három évszázada című kiállítás esetében azonban a tevékenységek, művészeti ágak olyan sokféleségével állunk szemben, amelyek aligha kerültek volna egyetlen kiállítás keretében , ha nem fogja őket össze az egy őstől való leszármazás, az egy családhoz tartozás hálója. Az e családbeli egyes alkotók életművével korábban foglalkozó művészet- és építészettörténészek szinte kivétel nélkül fontosnak tartották a művész bemutatásánál annak a család további alkotóival fennálló kapcsolata megemlítését, mint olyan tényezőt, amely valamiféleképen befolyásolhatta a szóban forgó alkotói pálya, életmű létrejöttét, alakulását. Ezekből a vázlatos családi kapcsolatokra utaló megjegyzésekből azonban még aligha rajzolódik ki az alkotók sorát

felnevelő sokgenerációs család képe. A Györgyi (Giergl) és Zámor család története című pályamunkájával *dr. Györgyi Gézáné Zámor Magda* különdíjat nyert a Magyar Történelmi Társulat 1990-ben kiírt családtörténeti pályázatán. Ez a hosszú évek munkájával összeállított anyag – melyet a továbbiakban *Zimányi Magdolna* és *dr. Csocsán Gyula* kutatásai, adatösszeállításai tettek teljesebbé – szolgál a kiállítás alapszövetéül, mintegy összekötő háttérként az egyes alkotók műveinek bemutatásához és a főleg a katalógusban részletesen kidolgozott, életműveket elemző művészettörténeti tanulmányokhoz. A Budapesti Történeti Múzeum a nagyszámú közgyűjtemény és a hagyományokat őrző családtagok együttműködésével a hazai múzeumok közt elsőként mutatja be együttesen, közös kiállításon egy család ilyen számos, szerteágazó tevékenységű tagjának művészetét, mintegy összefoglalva ezzel az egyes alkotókra vonatkozó művészet- és művelődéstörténeti kutatások eredményét is.

Közel háromszáz éve, 1728-ban jegyezték be a Tirolból vándorló legényként érkezett *Martin Görgl,* a család ős nevét a pesti szabó céh mesterkönyvébe. Pesti polgárjogot nyert, megnősült, fiai, unokái folytatták mesterségét. Utóbbiak közül Franznak sikerült előre lépnie a társadalmi ranglétrán: 1807-ben a száz választópolgár egyikeként a város vezetésének tagja lett és a rákövetkező évben fő céhmester. Fiait a piaristák iskolájába járatta, akik közül már csak egy: Anton lett szabó, hárman művészi hajlamokat feltételező szakmát választottak: Alois (Alajos 1793–1868) ezüstműves lett, Ignaz (Ignác, 1798–1865) üvegműves, Carl (Károly, 1802?–?) pedig kártyafestő.

Mindhármójuk utódai között akadt művük folytatója. Az ifjabb *Giergl Alajos* (1821–1863) – aki a későbbiekben magyar mágnás megrendelőinek javaslatára felvette a Györgyi nevet – eleget téve a szülői kívánságnak, kitanulta az ezüstművességet, de nagy nehézségeket leküzdve festő lett, akár anyai nagyapja, *Joseph Bayer,* aki (nagy valószínűséggel) a megörökítője is a fiatal ötvösnek és 1822-ben még kis családjának: feleségének és három gyermekének. Ignaz fia, Henrik készségesen vállalta az üvegművesség folytatását, azonban azt roppant igényesen, magas technikai és esztétikai színvonalra fejlesztve folytatta. Carl fiai, János és István a kártyafestésben továbblépve, követték az idők szavát és a hazai kártyagyártás úttörőivé váltak.

Az ő fiaik – a kiegyezés után az életbe kilépő generáció – már felsőfokú képzettséget szerezve keresték útjukat, amely nem volt számukra kikövezve. Hiszen félárvaként nőttek fel Alajos és Henrik fiai apjuk korai halála miatt. Mégis Alajos fiai közül *Györgyi Géza* (1851–1934) rövid optikusinaskodás után Calderoninál, nagybátyja *Haliczky Béla* segítségével Ybl irodájába került, majd annak halála után Hauszmann irodájában, sőt helyetteseként – illetve számos munkában *Hoepfner Guidó*val közösen – valósította meg építészi, belsőépítészi életművét. Henrik fia, *Giergl Kálmán* (1863–1954) *Korb Flórissal* társulva vált a főváros képét meghatározó épületek: Zeneakadémia, Klotild paloták, klinikák tervezőjévé. Alajos másik fia *Györgyi Kálmán* (1860–1930) műegyetemi és festői tanulmányok után – a festészettel, iparművészeti tervezéssel felhagyva –a hazai iparművészeti élet kibontakozásának elősegítésében találta meg hivatását, mint bel- és külföldi nagyhatású kiállítások szervezője és megvalósítója, a Magyar Iparművészet – jelen lap érdemes elődje és névadója – szerkesztője, a Magyar Iparművészeti Társulat igazgatója, jelentős újításokat bevezető rajzoktatási szakfelügyelő.

Az ő fia, *Györgyi Dénes* (1886–1961) nemcsak nagy ívű építészi pályát futott be, melynek jeles állomásai a *Kós Károllyal* együtt épített Városmajor utcai iskola, vagy a Münnich Aladárral tervezett debreceni Déri Múzeum, a keszthelyi Balatoni Múzeum, iskolák sora, a Pittsburghi egyetem magyar tanterme és sikeres világkiállítási pavilonok, hanem tanára volt az Iparművészeti Iskolának, s igazgatója épp a főiskolává válás első lépései idején 1945-ben. Történetesen a család a jelenben különböző értelmiségi pályákon tevékenykedő tagjai között szintén akad építész, aki a kiállítás formai megvalósításának feladatát vállalta: *Földes László,* Ybl díjas.

A szerteágazó tevékenységek szétfeszítik e dolgozat kereteit, hasonló a helyzet a kiállítási teremsorban, amely hiába közel 500 m², nagyon erős válogatásra kényszerültek a kiállítás szakemberei, hogy a gazdag életműveket minél teljesebben – ám mégis lényegre törően – bemutassák. Ugyanis a házasság útján családtagokká váltak között is találunk figyelemre méltó munkásságokat: Marschalkó szobrászét, Lauffer könyvkereskedőét, a Goszleth „fényírda" alapítóiét, a több generációs fotográfus családét. Giergl leány, Alajos leánya *Marie Therese* (1820–1907) volt *Pillvax Károly,* az 1848-as forradalom idején „a közvélemény asztala"-nak helyet adó híres találkozóhely (–1849) tulajdonosának felesége, aki maga is dolgozott a kávéházban. *Giergl Henrik* dédunokájának, *Gelley András*nak felesége *Hager Ritta* Kossuth díjas textilművész

A kiállítási munkákban egyaránt kivették részüket a család hagyományait megőrző és felkutató családtagok és az egyes témákban kompetens rangos szakemberek sora. A rendezés feladatát *dr. Basics Beatrix* főigazgató helyettes e sorok írójával osztja meg. Hatalmas munkát végez a két kurátor: *Lindner Magdolna* és *Zimányi Magdolna.*

A tárgyak kölcsönzésében a kiterjedt család sok tagja és az ország számos nagy és kis múzeuma, magángyűjtője részt vesz. Anyagi támogatóként az Oktatási és Kulturális Minisztérium, Budapest Főváros Önkormányzata, a Nemzeti Kulturális Alap, a hollandiai Stichting Hongarije alapítvány és számos családtag állt a kiállítás ügye mellé.

A kiállítás indítása a céhes múlt emlékeinek bemutatása. A szabócéh mesterkönyve, amelybe az akkor még Görgl-nek írt Martint bejegyezték 1728-ban, az üveges céh 1757-ben készült ládája, amelybe Giergl Henrik 1851. június 3-án – amikor céhbeli mesternek felavatták – naplójának tanúsága szerint jelentős summa pénzt helyezett. Ő volt az utolsó felavatott mestere a pesti üveges céhnek.

Giergl Alajos polgári ezüstműves munkái számos kiállításon szerepeltek már, sokszor megírták róla, hogy korának és szakterületének *Szentpéteri József* mellett legjelentősebb egyénisége, azonban finoman kidolgozott munkáinak ilyen gazdag sora méltán vált ki meglepetést. Giergl Henriknek saját bevallása szerint kedvenc foglalatossága az írás volt, erről tanúskodik közel ezer oldalt kitevő naplója, melyben három éves vándorlásán kívül életének más eseményeit, az átélt forradalmi időszakokat is megörökíti. (A napló magyar fordításban történt megjelenéséről beszámoltunk: *dr. Györgyi Erzsébet:* Giergl Henrik (1827–71) naplói és önéletírása. Egy pesti polgár Európában. Magyar Iparművészet 2000/3. 18-21. p. és hátlap. 7 képpel) A kiállítás falán térkép mutatja Giergl Henrik vándorlásának állomásait Ausztriában, Itáliában, német földön és Csehországban, majd hasonlóképen üzleti útjait a különböző üveggyárakhoz. Az Iparművészeti Múzeum Giergl Henrik műhelyéből származó kollekciója jóval Henrik halála után, a millennium idején készült és legszebb darabjait az utóbbi években szinte folyamatosan szerepeltette *Varga Vera* az Iparművészeti Múzeum valamely kiállításán, de még a Néprajzi Múzeum *Huszka József* munkásságát idéző kiállításán is. A vitrinbe helyezett tárgyak mellett egy terített asztal is reprezentálja a műhelyből kikerült készletek eleganciáját, természetesen Giergl ezüsttel kiegészítve.

Györgyi Giergl Alajos festői ouvre-jének ilyen teljes bemutatása még nem volt soha. Polgári és arisztokrata családok tagjainak jellemábrázoló portréi, életképek, oltárkép tanúsítják művészetének sokoldalúságát. A gondos válogatás hátterében Lindner Magdolna életmű feltáró kutatásai állnak. Tanulmányútjait és hazai működésének helyszíneit bemutató térkép is segít az alkotói életpálya megismerésében.

A Giergl kártyafestőket – Carl-t és fiait, Jánost és Istvánt – a 19. század „legjelentősebb magyarországi kártyakészítő családja" –ként jellemzi *Rózsahegyi Andrea.* Munkáik állandó szereplői az elmúlt évek kártyakiállításainak, itt azonban gazdagabban mutatkozik be művészetük.

A Györgyi Kálmán munkásságát bemutató fülkében egy üvegajtós írószekrény áll, amelyről Dénes fia emlékezett meg egy írásában: ebben voltak elhelyezve az Iparművészeti Társulat iratai. A Társulat népművészeti gyűjteséire a Néprajzi Múzeumból kölcsönzött, a Társulat tagjai által gyűjtött kézimunkák s e gyűjtések alkalmával készített rajzok emlékeztetnek. Néhány fénykép a család régi zebegényi nyaralójáról, amelyben szívesen fordultak meg művészkollégák és amelyről nagy szeretettel emlékezett meg Kós Károly önéletrajzában – s amelyet az egykori nyaralótárs, *Maróti Géza* vett meg, hogy lebontsa és helyére felépítse sajátját. A rajzpedagógiai munkásság méltatására a katalógusban nyílik lehetősége az e témával már korábban elmélyülten foglalkozó *Ács Piroska*nak.

A kiállításnak csaknem a fele az építészeké. Ily módon méltán válik a kiállítás az Építészet Hónapjának rangos eseményévé is. Györgyi Géza szerény egyénisége nem tiltakozott az ellen, hogy munkáinak – pl. a budai várpalota belsőépítészeti terveinek – nagy része az iroda vezetőjének nevével szignálva maradjon fenn. Stílusjegyeinek rendszeres felderítésével, életművének kibontásával most foglalkozik az Építészeti Múzeumban *Bugár Mészáros Károly,* a katalógusnak is szerzője.

Giergl Kálmán terveiből kevés állt rendelkezésre. Annál impozánsabban mutatkozik meg életműve fényképeken, amelyeken a Klotild palotákat, a Vörösmarty téri Luxus Áruház épületét, a Zeneakadémiát, együttműködőként a New York palotát és számos, Budapest városképét meghatározó közismert épületet láthatunk. Giergl Kálmán mint műgyűjtő is nevessé vált.

Ellentétben vele, Györgyi Dénes számos terve a Magyar Építészeti Múzeumban és a Budapesti Történeti Múzeum Kiscelli Múzeumában fennmaradt, így ezek sokaságában gyönyörködhet a kiállítás nézője. Terveinek jelentős része a határon túl valósult meg, illetve a határokon túlra került az első világháborút követő békeszerződés folytán. Világkiállítási pavilonjai nagy sikert arattak, a Pittsburghi Egyetemen a mai napig él magyar szobája, amelynek helyben jelentős irodalma is létrejött. A bővülő kulturális kapcsolatok idején érdemes lenne az ebben rejlő lehetőségeket kihasználni! Györgyi Dénesnek az építész szakma megadta a tiszteletet. Születésének századik évfordulója alkalmával Budapesten az Országos Műemlék Felügyelőség Magyar Építészeti Múzeuma emlékkiállítást rendezett, Debrecenben a Déri Múzeum a Keletterv-vel és a TIT-tel együtt megemlékezést tartott kamarakiállítással.

A XVIII. század első harmadában Pesten megtelepedett, majd elterebélyesedett Giergl család – amelynek egyik ága idővel a Györgyi művésznevet családnevéül is választotta – számos tagja beírta nevét a hazai művészet történetébe. Tevékenységük a mesterség műveléséből bontakozott ki, vált művészi szintű iparrá illetve iparművészetté, a festészet, illetve, illetve az iparművészet terén kibontakozott életművekké. Ezt a több évszázadra kiterjedő, szövevényes történetet a katalógus tanulmányai bontják ki részleteiben. A családi kapcsolatok jelentőségére az egyes életpályák alakulásában – amelyről maguk az érintettek is megnyilatkoztak – a kiállítás és a katalógus tanulmányai is rámutatnak a lehetőség szerint.

A Giergl család őse német földről érkezett, és megtelepedése után a család tagjai a magyar reformkor, forradalom és szabadságharc élményével gazdagodva, képességeiket a hazai kulturális törekvések szolgálatába állítva magyarrá váltak, a hazai kultúra és művészet fejlesztését tartották feladatuknak: alkotó tevékenységükkel szerepet játszottak az európai művelődés és művészet áramlatainak Magyarországra közvetítésében, az ország művészeti és építészeti arculatának formálásában, nem utolsó sorban kultúránk határainkon túli elismertetésben.

Egyúttal a hazai művészettörténet jelentős korszakáról nyerünk sajátos metszetet, melyet családi emlékek – a kor társadalom- és művelődéstörténetének jellemzői – tesznek életszerűvé.

Dr. Györgyi Erzsébet

A kiállításhoz 2006. november 8-án konferenca is kapcsolódik. További információ és program: www.btm.hu

TISZAFÜRED

1883-as miskakancsó a Kiss Pál Múzeum gyűjteményében

Tiszafüred a 19. században a magyar népi kerámia egyik jelentős központja volt. A hódoltságkor legszebb hagyományait továbbvivő edényei már a 20. század elejétől köz- és magángyűjtemények keresett darabjai közé tartoztak. Bár az 1877-ben létrehozott tiszafüredi múzeum alapítói elsősorban régészeti érdeklődésűek voltak, a gyűjtemény alaptárgyai közt néhány korai füredi mázas kerámia is szerepelt, többek között egy 1833-as datálású magyar ruhás kancsóként leírt miskakancsó. A néprajzi tárgyak nagy része – köztük ez a miskakancsó is – a második világháború végén megsemmisült. 2006-ig a Kiss Pál Múzeumban a füredi fazekasok legismertebb termékét, a miskakancsót csak egy reformkori töredékes, egy 1872-es datálású, rosszul égetett hamisítvány és egy 1939-es késői és befejezetlen példányt képviselte.

A Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatásával a Kiss Pál Múzeum néprajzi gyűjteménye az idén egy 1883-ban készült miskakancsót tudott megvásárolni. A kancsó már több évtizede a múzeum látókörébe került, de tulajdonosa – lévén családi ereklye –, nehezen szánta rá magát az értékesítésre. 2006. január végén jelezte eladási szándékát. A kancsó több szempontból is igen figyelemre méltó. Nagyon jól adatolt, hiszen az eredeti tulajdonos unokája őrizte. Tudta, hogy apja születésekor ajándékozta nagyapjának szomszédja, *Bodó Mihály* fazekas. További adatokat a református egyházi anyakönyvek nyújtottak. Az újszülött szülei: *Lember István* és *Dögei Erzsébet;* az előbbi tiszaigari cseléd, az utóbbi néhány hold szántóval, legelővel rendelkező földműves család tagja. Lakásuk azon a falurészen található, ahol a fazekasok zöme élt. 1881-ben kötöttek házasságot. Első gyermekük, István 1882 decemberében született.

A miskakancsók a feliratok és a hagyományok szerint Tiszafüreden fiatalabb férfiaknak vagy házaspároknak készültek, több esetben keresztelői ajándékul. Az 1883-as kancsó feliratáról ez ugyan nem derül ki („Készült 1883dik év Január 1só napján, a Lember István és Dögei Erzsébet számára. A ki iszik Belőlle Váljon Egésségére"), de ajándékozását a családi hagyomány az első gyermek kereszteléséhez köti.

A kancsó más szempontból is megérdemli a figyelmet. A klasszikus megfogalmazást követi. Fején csákót visel, oldalain rátétes sújtások. Hasán tekergőző kígyó, tekervényeiben három- és négykaréjos karcolt és színezett szerkesztett rozetták. A karcolt díszítmények színezése még hagyományos, a fehér alapú kacsón zöld, vörös és barna. Ez a színezés egészült ki az 1890-es években az okkersárgával, elvétve a kékkel. A miskakancsó ugyan teljes biztonsággal a Bodó-műhelyhez köthető, de a készítő az ott segédeveit közel két évtizedig töltő *Balla György*. Az 1903-ban házasságot kötő fazekas segéd más, eddig ismeretlen településen nyitott műhelyt. Távoztával a Bodó-műhely szerkesztett rozettás miskakancsói és butellái az emlékanyagban már nem lelhetők fel.

A múzeum a miskakancsót az érdeklődőknek a Hónap Műtárgya sorozatban, 2007 márciusában állítja ki, egybekötve a klasszikus tiszafüredi fazekasságot szemléltető CD bemutatójával.

Füvessy Anikó

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY

Egykoron tisztelt, most pusztuló tárgyak fotókon – Lenin feje a fazékban

Galéria Kétezer

Dömötör Mihály, a Móra Ferenc Múzeum munkatársa az ország egyik legelismertebb műtárgyfotósa. A hódmezővásárhelyi Galéria Kétezerben nyíló kiállításán azonban más oldaláról ismerhetjük meg. Most is tárgyakat örökít meg, de nem műtermi környezetben, hanem valóságos helyükön – és ráadásul pusztulóban.

A galériában 25 felvételt láthatnak az érdeklődők. Mint a fotográfus mondja, „ez a kiállítás 16 évnyi eleinte ösztönös, majd később tudatossá váló gyűjtés eredményeként jött létre." A fényképeken elhagyott, kidobott, ottfelejtett, lepusztult tárgyak lettek megörökítve.

Talán a legérdekesebb fotón egy fazékban elhelyezett Lenin-fejet láthatunk. Így múlt el az egykori vezér dicsősége; bizarr megfigyelni, amint alakja éppen csak kilátszik az ütöttkopott edényből.

Egy másik fényképen elhagyott körmeneti kereszttel találkozhatunk. Krisztus alakja és a kereszt is szinte teljesen szét van málva. Szerepel a tárlaton egy útszéli Jézus ábrázolás, melyet lényegében megevett a rozsda, már az arcvonások is csak alig vehetőek ki.

Sokat elmond korunkról az a felvétel, amelyen egy téesz épületen lévő ötágú csillagot láthatunk. A csillag egykoron vörös színe lekopott, az ötágú szerkezet körvonalaiból viszont egyértelműen következtetni lehet, ez bizony nem is oly régen még a rendszer szimbólumaként a kommunizmus dicsőségét hirdette. A rendszerváltozás után nem szerelték le, azóta folyamatosan rohad, de nem vették le. Amíg végképp szét nem esik, valószínűleg

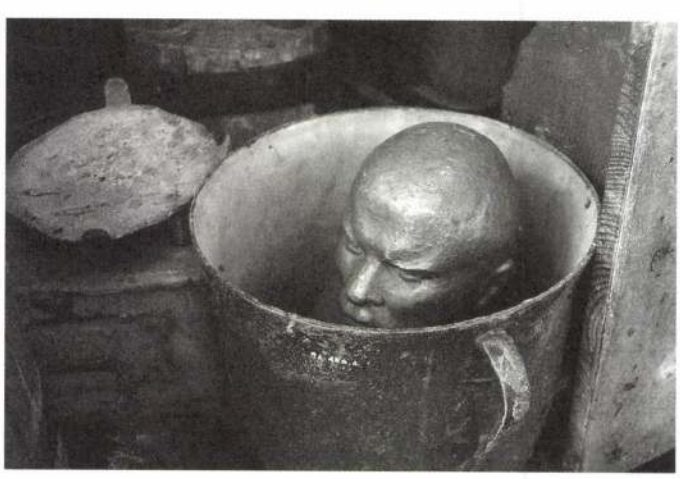

Györgyi-Giergl Alajos (1821—1863).

200. GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN ARCKÉPE. Jelezve l. jobbra: Giergl 1847. Illusztrálva: B. — Bakay Margit: Györgyi-Giergl Alajos.
Vászon. 62×48 cm. 350.—



Almásy-Teleki II - 1939.



603. *Wildhack.*



209. *Hein.*



Györgyi Alajos

193. Simonyi festőművész felesegének képmása
1862
vaszon 72 x 58

Ernst Muzeum aukcioi

XV

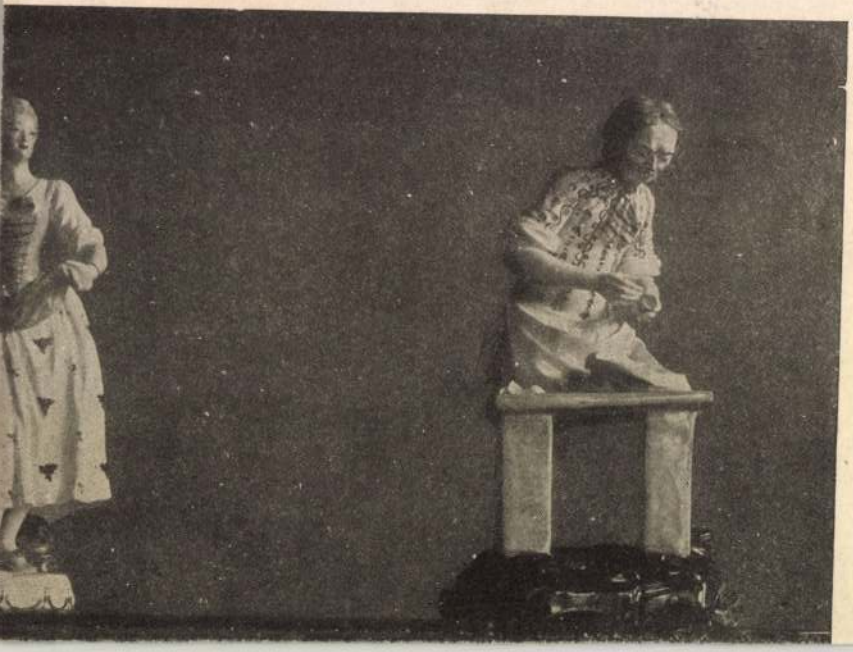



138

Györgyi Alajos: A megsebesült bétyár

XV.

Ernst Muzeum aukcioi XIII – XIV.

XVI.



Győrffy Alajos

Ernst Muzeum aukciói

IV-V.

1918

Györgyi Alajos

Deák Szidónia arcképe

repr.

Lykanemzromantika

294. l.

Szekesfőv. képtár

tulajd.

Olasz nő, repr.

u.o. 295 l.

Szépm. Muz

tulajd?

2134. Ed

Sz. Lembergben 1840 m
ja

Hazatérő harczosc

A franczia háború
zeken innen, kiknek sisak
fogadó közönséget látjuk
sapkás bajor katona és
jobbról pedig a gyermekét
az agg férfi válik ki. Az
mellett, asszony zokog f
játszik kutyával, míg jobb
lében, szőke gyerek futkos
beli épületek képezik.

Vászon, méretei 32·5 :
István hagyománya 1893 a
60 K. — Átvétetett 1902
A hagyományt elfogadta a
(340–902).

Hagy. 1902
Delhaes

210. Giergl Alajos.
Sz. Pesten 1821. márcz. 11-én. + ugyanott 1863. október 23-án.

210. Erkel Ferencz. Magy. Képt. 86.

Lásd György alatt

Mh. 86. TK.

Könyöklő

390

Térdig, jobbra fordul, iróasztalnál ül. Jobbkezében, melyet székének karfáján nyugtat, lúdtollat tart; balkezével pedig fejét támasztotta meg. Az asztalon Beethoven szobrához HUNYADI LÁSZLÓ és BÁTHORI MÁRIA vezérkönyveit támasztották, mig az előtte fekvő hangjegy mellett kés meg tintatartó tünik szemünkbe. Rövid haja őszbevegyült, szeme barna, bajusza és körszakálla fekete. Ingének gallérja lehajtott, nyakkendőjét ~~[illegible]~~ csomóra kötötte, mellénye szétáll, piros bélésű mentéje hasitott ujjú, atillája és nadrágja fekete. Jelzése alól jobbra: Giergl A. Budán 1855.

Lelt sz. 210.

Vászon, méretei 132: 98 cm. — Magy. Képt. 86. — ~~Festette: Giergl A. 1885. (Sz. Pesten 1821. márcz. 11-én. + Bpesten 1863. október 23-án.)~~

A Nemzeti Zenede ajándéka 1856 márczius 19-én.

Gróf Pejacsevics Dános alatt nyert e festménya

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

Kifüggesztésére vonatkozó adatok.

A Nemzeti Muzeumban. 1868: VII. 8. - 1870: VII. 8. - 1871: VII. 8. - 1873: VII. 9. - 1876: VII. 18. - 1878: VII. 18. - 1880: VII. 18. - 1881: VII. 18. - 1883: VII. 303. -

A Tört. Képcsarnokban. 1894: X. 403. -

904: V. 3.

Nemz. Zenede ajánd. 1856

170

Györgyi Alajos

Balogh Péter:

Térden alól, állva szem közt. Rövid haja ősz s arcza s bajusza le van beretválva. Jobb kezével az asztalon lévő nyitott könyvre mutat s balját szivén tartja. Ingének gallérja kissé látható, fekete nyakkendője körül van csavarva, reverendáját derekán rojtos cingulus szorítja s vállra vetett téli kabátja prémes. Feliratai a kép alatt két sorban aláírásának másául:

„Balogh Péter mk.
h. Superintendens"

alól balra: „Fest. György",
középütt: „Ny. Engel & Mandello Pesten 1860"
s jobbra: „Köre rajz. Weber."

Könyvnak, a háttér méretei 28.5 : 21.7 Cm.

Ltfra 926 (chin. pap.)

nem Györgyi?

ar!

Györgyi Alajos

Életkép. T. 2036.

Buslakodó leány.

A gémes kút mellett ülő és bal kezében rózsát tartó leányt, ki a vizes korsóra könyökölt, egy botjára támaszkodó öreg asszony vigasztalja. Felirata:

BUSLAKODÓ LEÁNY

alól balra: Rajz. Giergel.
középütt: Nyomt. Frank J.M. Pesten 1857.
jobbra: Melléklet a Napkelethez.

Kny., mér. a vk. 22 : 16.5 cm.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

BUDAPEST, 1938. junius 9.
IX., RÁKOS-UTCA 10
TELEFON: 81-5-95

Nagyságos Asszonyom!

Ha jól emlékszem, azt kérte tőlem, közöljem: mit és mikor állitott ki Györgyi Alajos a képzőmű-művészeti társulat kiállitásain?

Semmit!

T. i. Györgyi egyik erőssége volt a Pesti Műegyletnek, sürün állitott ki ott, és sokat vettek tőle.

Neki nem volt oka emigrálni, nem tartozott azok közé, akik 1860-ban a képzőművészeti társulatot megalapitották.

Később talán, ha tovább él, bizonyára ó is szerepelt volna a Műcsarnokban, de 1862-ben bekövetkezett haláláig Györgyi-kép nem került a Társulat falaira.

Halála után is mindössze 4-szer szerepelnek képei a Műcsarnok kiállitásain.

1., 1866-ban több arcképe. Ezekről ir: Keleti Gusztáv: Fővárosi Lapok 1866. 246. sz.

2., 1896. millennisumi kiállitás. Eskel Ferencnek a Történelmi Arcképcsarnokban lévő arcképe.

3., 1927. a magyar táj-kiállitáson két képe.

4., 1937. a biedermeier kiállitáson számos képe.

Egyéb kapcsolata – tudtommal – a Műcsarnokkal nem volt.

Ha rosszul értettem ~~volna~~ és mást kért volna, kérem telefonáljon, hogy kivánságát teljesithessem.

Kézcsókkal hive Mentiváni Emila

Györgyi Alajos

festő



112.

Györgyi Alajos: Leány „galambbal" 1852.

Miota „galamb" a kanári!

Ernst Muzeum aukcioi
XI.

Györgyi Alajos

VASÁRNAPI UJSÁG

A BUDAPESTI HIRLAP KÉPES MELLÉKLETE

1933 november 19



Györgyi Alajos: Egy pesti hölgy képmása (1855-ből). Balló Ede legujabb ajándéka a Szépmüvészeti Muzeumnak

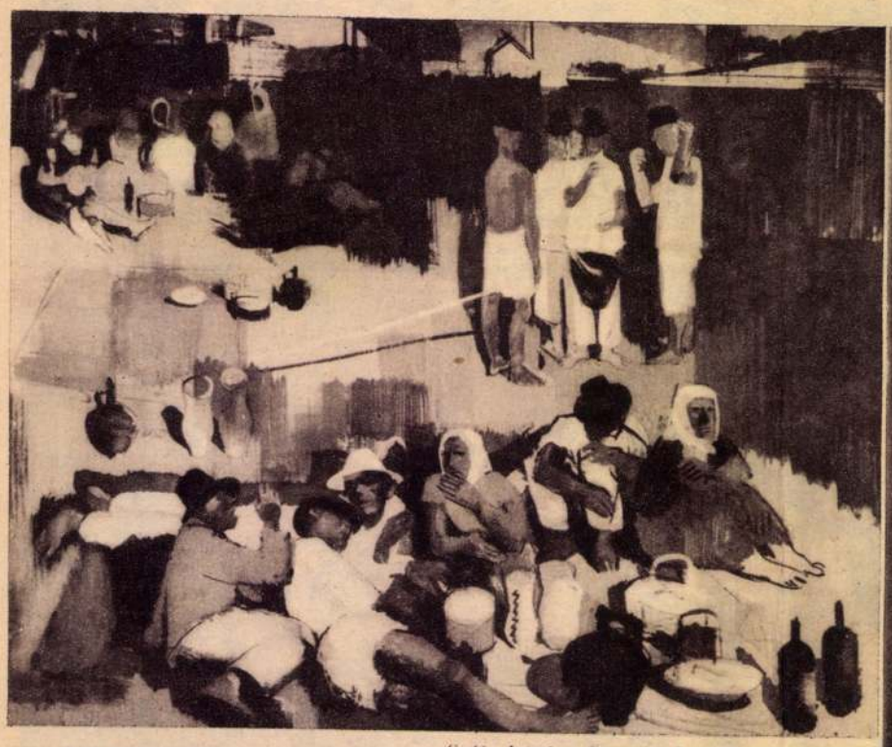

Aba-Novák Vilmos: Cséplők

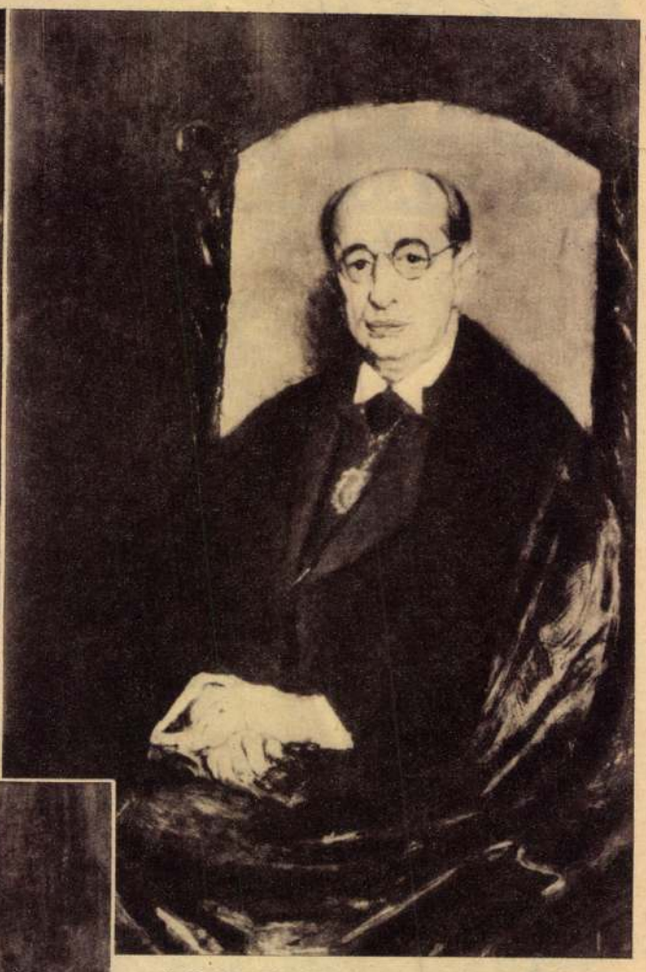

Csók István: Ravasz László református püspök portréja →



Iványi-Grünwald Béla: Naplemente a Balatonon

A Szinyei-Merse Pál Társaság

IV. kiállítása

szombaton d. u. 6 órakor nyílt meg

A Nemzeti Szalonban

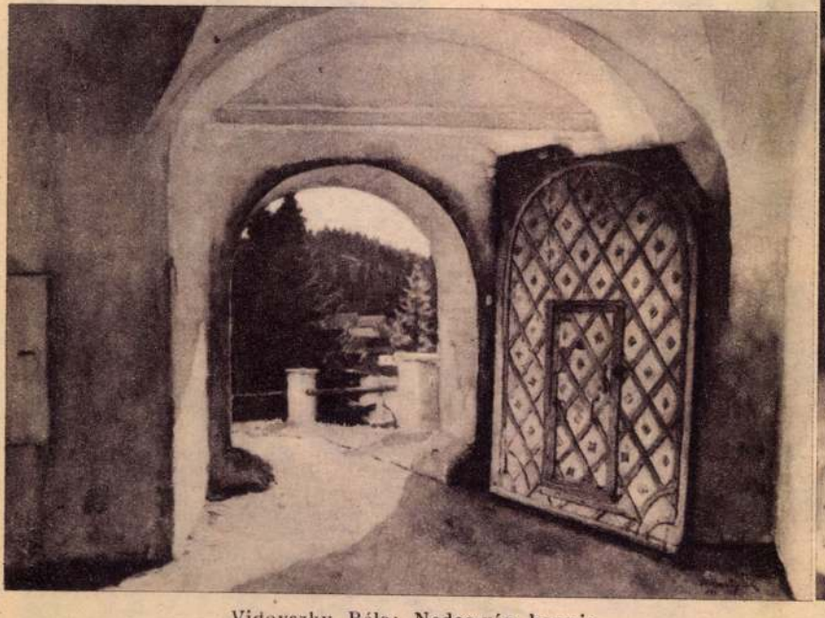

Vidovszky Béla: Nedec-vár kapuja



Medgyessy Ferenc: Ülő leány szobra



Dédanyáink piktorai. Ürményi Claudine képmása. Györgyi Alajos festménye

kor szemében. Megcsinálták a Tudományos Akadémiát, a Nemzeti Múzeumot, a Nemzeti Színházat. Ez csupa olyan intézet, amelynek bécsi párját az udvar alapította, nálunk viszont nem az udvar, hanem a nemzet. Nagy erőkifejtés volt: a művészetre, nevezetesen festészetre, szobrászatra már nem futotta ki. Jellemző, hogy az egész korban nem állítottak fel egyetlen monumentális emlékszobrot sem.

Más világ, mint a mienk. Becsüljük meg és szeressük e régi mestereinket, nemcsak azért, mert ez dédanyáink világa volt, hanem mert ez a derék festősereg vetette meg alapjait annak, hogy utóbb diadalmas szépségű és nagyságú művészet keletkezhetett Magyarországon.

—

Menekülés

Megyek vissza az idők mentén,
Utam árnyak szegélyezik,
Futni kezdek és meg sem állok
A régen eltünt évekig.

Ódon szobában ódon illat,
Kristály pohárban tiszta víz,
A boldogságom oly édes most,
Mint régesrég a szilvaíz.

Régi dátumot ír a tollam,
Homokórám homokja fut.
Hogy vissza többé ne térhessek,
Istenem, zárd rám a kaputt.

FALU TAMÁS

Csillagok útja

— Regény —

Copyright by Singer és Wolfner

Írta: **Fóthy János**

11. folytatás

Nem, apa, csak Mari, a régi szobalány. Azaz, már nem szobalány, hanem — amióta Éva férjhez ment — házvezetőnő Apánál. Mari egyébként Gergely felesége, a soffőré és legderekabb, legmegbízhatóbb teremtése a világnak.

— Kisasszonykám, drágám, most jövök haza és hallom, itthon van.

— Jóestét, Mari, szívem, mi ujság itthon?

Mari szinte leborul Éva elé a szőnyegre és mindenáron kezet akar csókolni.

— No de Mari, fiam,... hagyja, hagyja...

Mari hangja csupa könny a sötétben...

— Kisasszonykám... drága kisasszonykám... mikor úgy örülök, hogy egyszer egyedül tetszett hazajönni... És Tibor úr, az a drága, szép... remélem, nincs semmi baj...

— Semmi, Mari, hála Istennek... Nyolckor értem jön...

— Hála Istennek... Már azt hittem... ments Isten... az a vén áspiskígyó... ó bocsánat...

— Kérem, Mari... az anyósomról talán...

Éva hangja fagyos, de Mari elég jó emberismerő, hogy kiérezze belőle a mélyebb meggyőződés hiányát.

— Mégegyszer, bocsánat kisasszonykám. Csak úgy kiszaladt a számon... Tetszik tudni, milyen szabadszájú paraszt vagyok...

— Na, jól van, Mari. Inkább azt mondja: mi ujság itthon?

— Ó köszönöm, semmi. Hála Istennek...

— Apa nagyon rosszul néz ki, Mari.

— Rosszul? — a házvezetőnő felvisít. — Jaj, Istenem, dehogyis néz ki rosszul. Talán csak fáradt.

igazi légkörét; a kúriák nemeseinek körében pedig a nemesi előjogok e korszakában fontos volt a családfa, még az ősök vagy a leendő ősök festett képe alakjában is. Mondhatjuk tehát, hogy az arckép nagyobb művészeti szükséglet volt ebben az időben, mint bármi más műfaj. Ezen a kiállításon is uralkodó.

A főmesterek: Barabás és Györgyi Alajos. Az előbbitől minden városban van néhány tucat kép, az utóbbiról kevés szó esett. Barabás ugyanis korán lett „közéleti jeles", róla egészen fiatal korában azt írta Bajza, a félelmetes kritikus, hogy többet ér, mint egyéb festőtársai. Húsz és egynéhány éves korában tagjai közé választotta a Tudományos Akadémia, ami akkor — művészről lévén szó — hallatlan és páratlan eset volt. Hóna alá nyúlt a nemzet büszkesége, Széchenyi is. De mindezeken túl általában szerették és becsülték finom modora, nagy műveltsége miatt is. Akkor még vajmi kevesen értettek a művészet dolgaihoz, de azt a laikusok is látták, hogy „jól talált" s a nagy hasonlatosságon felül még bizonyos előkelőséget is tudott árasztani modelljeinek ábrázatára. Feltűnt az is, hogy nagyon szolíd a festése, mert azon semmi szabálytalanság, semmi hoporiasság nem volt látható. Valami különös báj lengte körül ezeket az ábrázatokat.

Györgyiről alig esett szó. Ha lapozgatunk a kor annáleseiben és napilapjaiban, alig leljük nyomát. Talán azért, mert festőibb volt Barabásnál és ez esetleg némi extravaganciának volt akkor tekinthető. Mindenesetre több benne a piktori szesz s nagyobb az erő, mint összes arcképfestőinké, akik ezidőben itthon munkálták az Úr szőllejét.

A sok képmáson kívül volt még néhány műfaj, amelyet e kor festői míveltek. Ilyen például az oltárkép, amely egészen bécsi módon fabrikálódott. Ennél sokkal inkább jellemzi a kort az életkép.

Ez az életkép persze nem a forró, zsibongó élet képe, hanem tetemes higgadtságú. Legjellemzőbb típusa a Galambpósta, amely ebben az időben több festő műhelyében sok példányban készült. A szende nő ábrándos szemekkel merengve babusgatja a galambot, titkainak titkos postását. Amióta fölkelt a romantika napja, általánossá válik idehaza az életképeken a szendeség, a merengés, az álmatag ábrándozás, hol ég felé forduló, hol szemérmesen lesütött szemecskékkel, ahogy az akkor illett. A fődolog azonban az érzelmesség volt, a kor finom önáltatása, valami, amit magukkal szemben komolyan hittek, de aminek nem volt igazi gyökere. Ez az érzelmesség, mint finom fluidum lengte körül az alakokat és valami különleges bájjal tetézte, amelyet a kései dédunokák már inkább csak kortörténeti érdekességnek tekintenek. Az bizonyos, hogy ezek a derék mesterek híven tolmácsolták a kor érzés-ideálját, ahogy az a régi „Emlények"-ben, epedő verselményekben lecsapódott s amely műveknek hű illusztrátorai voltak.



Dédanyáink piktorai. Galambposta. Borsos József festménye

Hozzá kell még fűzni ezekhez az általános vonásokhoz, hogy a mondanivalójukat erejük megfeszítésével és meghatón becsületes törekvéssel valósították meg vásznaikon. Igyekeztek jól, bár kissé szépítve megrajzolni a modellt. Igyekeztek színét, bár kissé megédesítve, sugallni a festményen. Aláfestés, átfestés, lazúrozás szorgos egymásutánjával alakították a kép „színezetét" s nehogy az egyéni ecsetjárás ereje tolakodó legyen: simító ecsettel legyezgették végig a félig nedves festést, amely így tükörsíma lett s hatályon kívül helyezte a festő ecsetjárásának egyéni bélyegét. Mert egyéni vonásokkal feltűnni: ezt szerénytelen tolakodásnak érezték volna a kor átlagos derék festői. Csöndes piktúra volt, a „tisztaszoba" csöndes almáriomának stílusos, hű társa.

Igaz, hogy a félszázad vége felé élénkebbé, színesebbé vált az élet. Gazdasági szempontból a javulás hőmérőjét jelzi, hogy megalakul az első takarékpénztár, megalakulnak az első részvénytársaságok, az iparegylet stb. Már lehetett valamicskét költeni is. De ez a költés nem a művészetet érte, hanem olyan intézményeket, amelyek fontosabbnak látszottak a

Györgyi Alajos



GYÖRGYI ALAJOS (1821—1863): NŐ A SZABADBAN

Pesti Napló, A 80-evés — ajándék-albuma. 1850—1930.

34. l. kép

VASÁRNAP **7** Kat. Farsangv. Prot. Farsangv.	N. k. 7 ó. 20 p. N. ny. 17 ó. 10 p.	
HÉTFŐ **8** Kat. M. sz. János Prot. Aranka	N. k. 7 ó. 18 p. N. ny. 17 ó. 11 p.	
KEDD **9** Kat. Alex., Cirill Prot. Abigail	N. k. 7 ó. 17 p. N. ny. 17 ó. 13 p.	
SZERDA **10** Kat. Hamv. sz. Prot. Elvira	N. k. 7 ó. 15 p. N. ny. 17 ó. 15 p.	
CSÜTÖRT. **11** Kat. L. Mária Prot. Bertold	N. k. 7 ó. 13 p. N. ny. 17 ó. 17 p.	Izr. 30. Ros Khodes
PÉNTEK **12** Kat. 7 szerv. a. Prot. Lidia	N. k. 7 ó. 11 p. N. ny. 17 ó. 19 p.	Izr. 1. Adar R. Kh.
SZOMBAT **13** Kat. R. Katalin Prot. Ella	N. k. 7 ó. 10 p. N. ny. 17 ó. 20 p.	Izr. 2. S. Theruma

Éva

— Elbeszélés —

Irta: **Babay József**

— És még azt is üzeni az áldott, — folytatta halkan és cseppet rekedten Császár szabó úr, — hogy ne tessék későn lefeküdni, mert aki későn pihéződik, azt gyorsan elviszi az éjszaka. Korán kell feküdni, korán kell kelni, adjuk meg az éjszakának az álmot, a napnak meg a munkát. Hát bizony így.

Bólogattam, majd felkeltem a csikorgó derekú, gyenge székről, átöleltem a vállát, kicsit magamhoz is szorítottam és majdnem azt mondtam neki: „Jól van angyalom, jól van".

De hát ezt még sem mondhattam hangosan ennek a csúcsos fejű, csúcsos szakállú, barázdás arcú kis embernek, hisz ha mondom, hát felfigyel bizonyosan és rémült rebbenet száll a szemébe. Már így is figyelt, nyugtalan volt, sűrűn körülkémlelt a szomorú, kicsiny és gyékénnyel szőnyegezett kis hotelszobában, ahol akkor laktam. Megütődött csontig sovány arcom sápadtságán, mélyen homlokom csonteresze alá húzódott szemembe kutatón mélyült a tekintete. Hosszantartó elrévüléseimet nem zavarta, s csak akkor szólalt meg, ha kérdeztem.

— Hát még mit üzent az édesanyám?

— Egyebet semmit. Csupán kérve könyörög, hogy mielőbb látogassa meg.

Császár, „úrimagyar és angol szabó", — így hirdette tűbefűző foglalkozását otthon a cégtábla, — este felé érkezett a mi kisvárosunkból. Valami örökösödési perben kellett néha ide, Budapestre felutaznia s ilyenkor mindig nálam szállott meg. Szobámban hált a roggyant rugós, egykori ifjúságot siratói díványon, rendre elmesélte a hazulról való ujságokat, hihetetlenül felvidított egy-egy mondatával, bemutatta, hogy a negyedszer nősülő útbiztos hogyan járta a kánkánt a lakodalmában. Bemutatta, utánozta s ahogy forgott, hajlott, illegett, a ballába — amely faláb volt térdig — úgy kopogott a gyékényszőnyeges szállodapadlón, úgy nyikorgott, toppant, rándult, lengett, hogy könnyesen, de könnyesen kellett felnevetnem! Jaj, micsoda ember is volt a szegény, áldott foltozó-szabó, aki tavaly, Kisasszonynapkor lehelt utóljára a fércre. Mesélik, éppen új zakót varrt a simongáti tisztartónak és sokat ülő iparoshoz illőn „trubadorizálta" Verdiből" hogy „Helettem kis virág, tégy vallomást" — amikor csak egyszerre foltozott barchet-ingére csuklott az álla, hördült egyet-kettőt, majd pedig lefordult holtan a szalmafonatos műhelyszékről s a gyenge férc hangtalan kettészakadt a gyűszűs ujja és a fazón között. A levegőben.

*

Éjfélre járt már, amikor lefeküdtünk. Nagyvárosi félsötét borult a szobára, mert az ablak az utcára nézett, a nagyvárosi utcán meg egész éjjel égnek a villanyok.

— Bezzeg otthon, nálunk, — motyogta Császár úr, — már éjfélkor vaksötét van, nem ad áramot a malmos. De minek is. Teccik tudni, a Weisz kávésnál már tizenegykor úgy sincs egy lélek. Az utcákon a világon senkit se lehet látni, alszik az egész Átád, mintha port vett volna be. No, nem zavarom tovább kegyedet a szómalommal, szép álmokat.

Nagyot nyikorgott a vén dívány, Császár úr befordult a fal felé. Betakarózott talpig, csak a kicsi feje foltosodott kívül, meg az ősz szakálla rajzolt fehér háromszöget a paplanszegélyre. Feléje fordultam. Éreztem, mennyi jó, nagy melegséggel telik meg a szívem. Örök-pepita ruhája gonddal volt a székre helyezve, falába mint egy tompa, komor gondolatjel feküdt vízszintesen a széken. Ó, de jó lesz most elaludni. Közös szobában valakivel, aki hazulról jött, üzenetet hozott időhólepte Anyámtól, aki nem rokon, de mégis ezerszer több: földi... Jóéjt, Császár uram, jóéjt... És mert eszembe jutott egy otthoni, régi altatóvers, óvatosan felkönyököltem ágyamban, tágranyílt szemmel és susogva mondtam, de azért egészen hangtalanul:

Éccaka van, aludni kell,
Reggelre a krajcár kikel,
Kivirít a pénzvirág —
Akkor lesz csak szép világ!

Mert valamikor régen, messzi multból kimosolygó gyermekidőmben, így altatgatott el az édesanyám. Kis ágyam fölé hajolva, így susogva:

— No csak aludj, csöppecském, elülteltem harangszókor egy krajcárt a kertben. Ha alszol szépen, holnap reggelre kikel és annyi terem rajta, hogy gazdag leszel, akár a tengeri királyfi...

Istenem, Istenem, ki hozza vissza a krajcár-időt?

A bűvös versnek hatása is volt, mert Császár úr háromszögszakálla szabályosan kezdett húzódozni fel és le a paplanon, ahogy lélegzett egyenletesen. De én virrasztottam. Süket tekintettel bámultam a szűk menynyezetet, a lelkem meg egyenesen kiszakadni készült. Én azt hiszem, nem kell ezért rám haragudnia senkinek, aki szeret, hogy jobban szerettem valakit akkor mindenkinél, aki csak szeretni tud. Mély, visszatarthatatlan sóhajok szakadtak fel a mellemből és komor árnyakként sürítették a szobát. Egy rövidke, piciny, hárombetűs név meg szakadatlan ott remegett a szájam szegélyén, hangtalan dal módján s néha, ha már igen nehéz lett a sóhajtgatásom, hangosan ki kellett mondani. Így:

— É-va! É-va!

Hajnaltájt lehetett, amikor megfeledkezve arról, hogy falábú földim, az „úrimagyar és angolszabász" is szobámban piheg, hangosabban panaszolhattam e nevet, mert egyszerre megszólalt:

— Ja, ja, ez nem csak kegyeddel van így. A csallán csíp, a szerelem álmatlanít. Ha nem vagyok indiszkrét, talán reménytelen?

Feledhetetlenül megörültem Császár úr szavainak. Mert hiszen mindenki tudja, a szerelmes embert könnyű szóra bírni. Patakzott hát belőlem a szó. Elmondottam, hogy úgy imádom a kicsi, beszédes, három színben szőkehajú Évát, ahogy fiatal szerzetes imádja az imát körülcsókoló tömjénillatot, elmondottam, hogy a szeme olyan színű, mint nyáréjkékég színe a csillagszegély körül, elmondottam, hát természetesen elmondottam, hogy soha, de soha mást szeretni nem fogok. Talán még meg is esküdtem erre. Ha nem kezd bolondul csikorogni a rozzant dívány, amin Császár úr, szegény, talán türelmét vesztve, igen nyugtalanul forgolódott, tán meg is átkozom magam a hűség kedviért.

— No és, — hangzott bele a szomorúságba a tűbefűző-mester szava, — sehogysem sikerül kegyednek meghódítani?

— Sehogyse.

— Eh, — legyintett, majd fellendítette sovány karját és meghajlított mutatóujjával a homlokára bökött, — ilyen bölcs iparosész kell ide, mint aminőt én ötven éve együtt cipelek a kobakommal. Tessék csak idefigyelni. Hogyan hívják a boldogot?

— Éva.

— Nem nagyon imádom ezt a nevet, kissé bepók-



Magyar remekművek a Szépművészeti Múzeum kincsestárából. Györgyi Alajos: Nő a szabadban

Soha ne kárhoztassa senki az emberiség játékait. Olyan szüksége van reá, mint a kisgyermeknek. Hogy néha bohó, hogy néha kíméletlen, hogy néha fegyelmezetlen? Azok, akik komolyabbak és a bölcseség kesernyés nyugalmát érzik: vigyázzanak rájuk. De hagyják őket futni, táncolni, labdázni, korcsolyázni, repülni. Hadd érezzék, hogy boldogok.

Bocsáss meg

Ajtóm egyszer örökre bezárom,
S csend lesz, nagy csend kívül és belül.
A vihar, mely űzött szerte a világon,
Pihent szárnnyal örökre elül.

Fekszem békén, leejtett kezekkel,
Az ajkamon több szó nem fakad . . .
Ki először kopogtatsz be reggel,
Bocsáss meg, ha nem mondom: Szabad!

FALU TAMÁS

Új Idők 1933. 9z.

Györgyi Alajos

Nemzeti Szalon
1936. jun
Juniusi hetek

GYÖRGYI ALAJOS (1821—1863)
34 Női arckép, olajfestmény, Turóczy Sándor
gyűjteményéből. 861

72. Aphrodite a habokon. A kassai Rákóczi-muzeum tulajdona.

Egressy Gábor arcképe. Az Ernst-muzeumban. XI. terem. 30.

Hugó Károly arcképe. Az Ernst-muzeumban. XII. terem. 35.

73. Szemlér Mihály arcképe. 1859. Dr. Szemlér Lőrinc ur tulajdona.

74. Szemlérné arcképe. 1859. Dr. Szemlér Lőrinc úr tulajdona.

75. Női félakt. Eladó.

76. Női arckép. Dr. Bäcker Béla ur tulajdona.

77. Lovak. Báró Kohner Adolf ur tulajdona.

78. Férfi-arckép. Molnár Károly ur (Kecskemét) tulajdona.

GYÖRGYI ALAJOS, szül. 1821-ben, Pesten, atyja ezüstműves mester volt. Ő is, mint Kozina, előbb Peschkynél, aztán a bécsi akadémián tanul (1845.), beutazza Olaszországot, visszatér Bécsbe és Rahl mesteriskolájában képezi magát tovább. Járt Rahl tanácsára Velencében s onnét visszatérve Pestre, elsősorban arcképfestő lesz. Főbb művei: Deák Ferenc arcképe (Zala- és Pestmegye székháza), Erkel Ferenc (Tört. Arcképcsarnok). Dolgozott az Andrássy, Károlyi, Széchenyi, Forgách, Lónyay, Prónay családoknak. 1853. óta állit ki, eleinte genre-képeket, pl. A beteg gyermek (1855.), Esmeralda (1856.), A szorgalmas tanuló (1859.). Később

2*

Ernst Museum kiáll. X.
Magyar biedermeier-művészet, Bp. 1913

kizárólag arcképeket, 1862-ben ő felségét festi. Meghalt 1863-ban, élete delén.

79. Női arckép. Stolp Ferenc ur tulajdona.
80. Női arckép. Györgyi Dénes ur tulajdona.
81. Gyermekarckép. Nietsch Sándor ur tulajdona.
82. Stéger Ferenc tenorista arcképe. Nietsch Sándor ur tulajdona.
83. Stégerné arcképe. Nietsch Sándor úr tulajdona.
84. Női arckép. Stolp Ferenc ur tulajdona.
85. Női arckép. Stolp Ferenc úr tulajdona.
86. Női arckép. Dr. Székely Ferenc v. b. t. t. ur tulajdona.
87. Gróf Andrássyné és fia. Gróf Andrássy Géza ur tulajdona.
88. Milkovics Zsigáné arcképe. Győr város tulajdona.
89. A művész önarcképe. Györgyi Géza úr tulajdona.
90. Vázlat. Györgyi Géza ur tulajdona
91. Feleségének arcképe. Györgyi Géza ur tulajdona.

WEBER HENRIK szül. Budapesten 1818-ban. Bécsben tanult az akadémián, s 1840-ben hazatér, ahol arcképfestő lesz, de őt magasabb ambiciók sarkalták. Münchenbe megy tehát ujra az akadémiára (1842.), ahol Cornelius és Kaulbach jól fogadják. Járt Olaszországban,

Györgyi Alajos festő

Magyar Müvészet 1925-25-32.o.
Elek Artur: A S zépmüvészeti Muzeum uj szerzeményei.

György Alajos



GYÖRGYI Alajos: Leány galambbal. Jelzés lent jobbra: Giergl 1852, vászon 85×68cm
Ernst-aukció XI. (1920), 112. szám.





Magy.

Dr Kentiványi Gyula úrnak

a M. O. B. titkárán

Budapest

Lágymányosi út 10

György Alajos
festő

Az O. M. Szépművészeti Muzeum kiadása
Készítette: A Magyar Film Iroda

1938 jun. 24.

Kedves Kentiványi! Olyan sok izgalmam és naladgálni valóm volt az utolsó napokban Pesten, hogy nem tudtam már eljutni magához, pedig nemélyesen szeretem volna megköszönni, hogy olyan aranyos, megértő és kénséges volt. Sok-sok hálás köszönet érte. Végre megnőtt a hörgyit, most már csak a Prófa elolvassa.

A viszontlátásig sokszor üdvözli Balás Lánlóné

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM, BUDAPEST
Musée des Beaux-Arts

6. Hollósy Simon (1857-1918)
Tengerihatás
La moissonneuse maïs

Györgyi Alajos



Mohi A

Végvári L: A m. festészet haladó hagyományai. Rév kép. kiáll. katal. előtrave. 1951. 5. l

Női arckép
Meglepett udvarló

172, 175, 176,

ELŐSZÓ

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat az elmúlt évben ünnepelte meg fennállásának 75-ik évfordulóját, amely alkalommal kegyelettel áldozott azon munkatársai emlékének, akik az 1861-ik évtől kezdve kebelében ápolták a magyar művészet ügyét. Társulatunk azonban úgy érezte, hogy jubileumi kiállítása után adósa maradt még annak a korszaknak, azoknak a derék magyar mestereknek, akik a század első felében a Pesti Műegylet tárlatain, vagy még előbb a legkedvezőtlenebb körülmények között törték az ugart a XIX-ik század második felének aratása számára, melyben Társulatunknak vezető szerep jutott. Ez a kegyeletes szándék vetette fel a Magyar Biedermeier Kiállítás eszméjét, melynek megvalósítását hivatott kézbe, dr. Csánky Dénesnek, a Szépművészeti Múzeum főigazgatójának kezébe tettük le.

Társulatunknak, a kiállítás rendezőjével karöltve, nem az volt a célja, hogy e kor művészetéről az első kiállítás alkalmával kvalitatív keresztmetszetet adjon, hanem hogy — elsősorban a történeti szempont kiemelésével — a fejlődés vonalát lehetőleg tisztán szemléltesse. A biedermeier-művészet bemutatása mellett vissza kellett tehát nyúlni a klasszicizmusra, mint a biedermeier szállascsinálójára és azután a helyivé erősödött művészet mélyreható kisugárzó erejének hangsúlyozásával ki kellett állítanunk a romantika és historizmus korszakába eső olyan műveket, melyek a biedermeier idejével összeszövődést mutatnak és igy mintegy a fejlődés további útját

jelzik. A kiállításon képviselt művészek között tehát találunk nem egy olyant, aki a biedermeierből alakította ki stílusát, de művészete lényegében a romantika korában teljesedett ki, igy Kovács Mihály, Molnár József, Ligeti Antal stb. műveit. A történeti és tudományi szempontok indokolják továbbá a provinciális, vidéki talajban gyökerező művek bemutatását, melyek a biedermeier érdekes kisugárzását és népszerűségét mutatják. Az adott keretek között tehát minél szélesebb horizontot kívántunk adni a biedermeier művészet kialakulásáról és további fejlődéséről.

A kiállítás keretén belül bemutatásra került iparművészeti és egyéb használati tárgyakkal a kiállítás hangulatát kívántuk szolgálni. E kor kiállításra alkalmas kisplasztikát nem termelt ki, hanem inkább az ötvösség, porcellán- és finom kézműipar termékeinek előállítására törekedett. Ezért állítottunk ki egy érdekes, a kézműipari vasművességhez tartozó, Munkácsról származó kollekciót is.

Kiállításunkon bemutatásra kerültek a kiváló mesterek egész kollekciói. Ezek gerincét alkotják a bemutatott mesterek oeuvrejének és egymás közelében elhelyezve, művészetük nívójáról és kölcsönhatásukról tanuskodnak. Igy alkalom nyílik arra, hogy az egyes művészeket ne csak önmagukban tanulmányozhassuk, hanem a fejlődés vonalába beillesztve, köztük összehasonlításokat is tehessünk. A kiállítással kapcsolatban sikerült még olyan művészeket is felszínre hozni, kiket eddig kellőképpen nem értékeltek, illetőleg olyanokat, akik csak a művészettörténeti tudomány számára voltak ismeretesek. Az ismeretlen, vagy kevéssé ismert nevek most megelevenednek és mindegyikhez egy-egy festmény, rajz, vagy miniatúra emléke kapcsolódik.

Homályba merült életek és művészsorsok kerülnek napfényre a kiállított művekben, melyekben nemcsak az egyént ismerhetjük meg, de belátunk a kor lelkébe is.

Amikor ezt a sok lelkességgel és áldozatkészséggel létrejött kiállítást bizalommal ajánljuk a magyar művészetbarátok szeretetébe, megragadjuk az alkalmat, hogy mindazoknak, akik annak létrehozásában önzetlenül közreműködtek, őszinte szívvel mondjunk hálás köszönet. Elsősorban a magyar gyüjtőknek és műbarátoknak, akiknek kultúrája, megértése díszítette fel ilyen páratlan értékekkel Műcsarnokunk falait s akiknek illusztris névsorát katalógusunkban közöljük. Ugyanígy az állami és fővárosi múzeumok és képtárak vezetőségeinek, amelyek a kiállítás kiegészítő anyagát lekötelező szívességgel bocsátották rendelkezésünkre. Különös hálánk és elismerésünk illeti dr. *Csánky Dénes* főigazgató urat, aki a kiállítás szervezési munkálatait irányította és az anyag tudományos és művészi szempontokból való elrendezését ismert érzékkel és tudással végezte el. Köszönetünket fejezzük ki dr. *Balás Piri László* és dr. *Héjjas János* szépművészeti múzeumi tisztviselő uraknak is, akik a gyüjtés munkájában odaadó lelkességgel vettek részt, végül hálával emlékezünk meg *Horváth Henrik* székesfővárosi múzeumi központi igazgató és *Höllriegl József* iparművészeti múzeumi igazgató urakról a múzeumi anyag szíves átengedéséért.

Reméljük, hogy a különböző tényezők eme összeműködése a Magyar Biedermeier Kiállítás sikerében megtermi a maga gyümölcseit.

Budapest, 1937 november.

A Képzőművészeti Társulat igazgatósága.

A MAGYAR BIEDERMEIER KIÁLLÍTÁSON RÉSZTVEVŐ MŰGYŰJTŐK:

szentandrási ANDREÁNSZY ISTVÁN
BAJÁN GYULA
BAKÁTS BÉLA
BALOGH KÁROLY
BASCH LORÁNT
Özv. BECK SOMÁNÉ
BÉKEY BÉLÁNÉ
beczkói BIRÓ HENRIK
br. BOEMELBURG CONRÁD
BÖLÖNYI ALADÁRNÉ
BÖRZSÖNY KÁLMÁN
CSÁSZÁR KÁROLY
CSORBA EMANUEL
DÁNOS GÉZA
DÁNOS MARCELL
DOBAY AURÉLNÉ
DOBY ANDOR
DÓRA SZILÁRDNÉ
DRUCKER GÉZA
ENGEL RUDOLF
ERNST VILMOS
Herceg ESTERHÁZY PÁL
EÖRSI NAGY GÉZA
FARKAS ADOLF
FARKASFALVI IMRE
FÁRBER SIMONNÉ
FEHÉR ISTVÁN
FEJÉR LAJOS
FELLNER ALFRÉD
FELLNER HENRIKNÉ
FELSŐBÜKY-HENFNER LAJOS
vitéz FELSZEGHY FERENC
FLEISSIG SÁNDOR
FÓNAGY ISTVÁN
FRÄNKEL JÓZSEF
FRIEDRICH FERENC
GÁTHY FÜLÖP
GEIST GÁSPÁR
Özv. GERHARDT ALAJOSNÉ
GERLÓCZY TAMÁS
GOSZLETH ISTVÁN
GRÓSZ EMIL
GRÜNBERGER JÓZSEF
GYÖRGYI DÉNES
GYÖRGYI GÉZA
Ifj. GYÖRGYI KÁLMÁN
GYURKOVICS TIBOR
HAJNISCH ELEMÉRNÉ
HAJÓS GÉZÁNÉ
HALMI MIKLÓS
báró HATVANY ERZSÉBET
HECHT ERVIN
HEGYI DEZSŐ
HELFMAN SÁNDOR
HODOSSY GEDEON
HOFFMAN GUSZTÁV
HOLLAENDER LEÓ
HOLLERUNG GÁBOR
Özv. ISTVÁNFFY GYULÁNÉ
félegyházi JAKÓ ISTVÁN
JAKOBEY ISTVÁN
KANKOVSZKY EDÉNÉ
báró KAAS ALBERT
káldi KÁLDY JENŐ
gr. KEGLEVICH ISTVÁN
KEMÉNY MIKLÓS
KENYERES BALÁZS
KISPÁL BÁLINT
KÓKAI REZSŐ
KOMMER JÓZSEF
báró KORNFELD MÓRIC
KOVÁCS BÉLÁNÉ
KÖRÖS LÁSZLÓ
KRAUSZ SÁNDORNÉ
KREMPELS JÓZSEFNÉ
KUN LÁSZLÓ

KUNZ ARISZTID
LÁNG LAJOS
Özv. dr. LENHOSSÉK MIHÁLYNÉ
LÉGRÁDY OTTÓ
LIEDEMANN HUGÓ
LINDNER ERNŐNÉ szül. GYÖRGYI MARGIT
MAJOROSSY GÉZA
MARJAY ÖDÖN
Özv. MARKOS GYÖRGYNÉ
MAUTHNER ALFRÉDNÉ
MEDGYASZAY ISTVÁN
MELLER LAJOS
MEZEY LAJOS
MILCH LÁSZLÓ
gróf NÁDASDY FERENC
NEY ÁKOS
PÁSZTOR ILLÉSNÉ
PENYIGEY-MANCZUR VIKTOR
PÉTERY IGNÁC
br. PODMANICZKY HORÁCNÉ
POÓR FERENCNÉ
PRIHRADNY KÁLMÁN
PROCOPIUS BÉLA
RAMPACHER PÁL
RAUSCHER JULISKA
RÁTH JÓZSEF
ROMEISER LÁSZLÓ
RÖTTH ANDRÁS
RÖTTH LÁSZLÓ
SÁNDORY GUSZTÁV
SÁVOLY MIHÁLY
SCHIFFER MIKSA
SCHMIDT BÉLA
SCHMIEDT JÓZSEFNÉ
SIMIG GYULA
SIPŐCZ LÁSZLÓ
SVÉDA KÁROLY
báró SZALAY GÁBOR
SZÁSZ BÉLA
SZEBEN DEZSŐ
SZEGEDY MASZÁK ALADÁR
SZÉKÁCS ANTAL
SZILÁGYI LÁSZLÓ
SZŰCS ELEMÉR
TSCHÖGL HENRIKNÉ
TURÓCZY SÁNDOR
VARGA ERNŐ
VARSÁGH JÁNOS
)zv. VÁSÁRHELYI DEZSŐNÉ
VELICS LAJOS
VEREBÉLY KÁROLY
VÉRTESSY WEISZ ERNŐNÉ
WEYDE ÁGOSTON
VIDA JENŐ
VINCZE GÉZÁNÉ
WALTER GEDEON
WEISZ FERENC
WEISZ FÜLÖP
WEBER AUGUSZTA
lovag YBL ERVIN
ZSIGMONDY DEZSŐ

ELADÁSI FELTÉTELEK

Az *eladó művek* árai a kiállítási termek ajtói mellett, vagy a termek sarkában vannak kifüggesztve. A *vásárlások közvetítését kizárólag a főtitkár végzi.* Azok a művek, melyeknek eladási árai nincsenek kiírva, *nem eladók.* Úgy az ajánlatoknál, mint a vétel megkötésekor a vevő vásárlási nyilatkozatot köteles aláírni, amely föltétlen fizetésre kötelezi az aláírót a kitüntetett összegig, megállapított határidőn belül. A vételár egynegyedrésze a nyilatkozat aláírásakor azonnal lefizetendő, a maradvány legkésőbb *tizennégy nap alatt* a Társulat pénztárába készpénzben szolgáltatandó be, a törvényes forgalmi adóval együtt. Ha a felajánlott összeget az eladó elfogadta, a mű az ajánlattevő, illetve a vásárló tulajdonát képezi és másoknak el nem adható.

A kiállított és megvásárolt tárgyak biztosításáról azok tulajdonosai tartoznak gondoskodni.

A megvásárolt műveket a Társulat a Műcsarnok helyiségeiben köteles átadni a kiállítás bezárása után, a befizetést igazoló nyugta és aláírott átvételi elismervény ellenében. Elszállításukról a tulajdonosok tartoznak gondoskodni, saját terhükre.

Az 1938 január 31-én túl visszahagyott művekért a Társulat semminemű felelősséget nem vállal.

Az igazgatóság.

I. TEREM

1. BARABÁS MIKLÓS: Önarckép.
2. BORSOS JÓZSEF: Gyümölcs-csendélet.
3. BORSOS JÓZSEF: Leányok bál után.
4. BORSOS JÓZSEF: Gyümölcs-csendélet.
5. BARABÁS MIKLÓS: Bittó Istvánné.
6. BORSOS JÓZSEF: Női arckép.
7. SZENTGYÖRGYI JÁNOS: Virág-csendélet.
8. ID. MARKÓ KÁROLY: Részlet a római Campagnából.
9. BORSOS JÓZSEF: Esterházy Pál Antal herceg.
10. MARKÓ KÁROLY: Olasz táj.
11. SZENTGYÖRGYI JÁNOS: Csendélet.
12. GYÖRGYI ALAJOS: Bencsik Mária arcképe.
13. BARABÁS MIKLÓS: Férfiarckép.
14. BORSOS JÓZSEF: Galambposta.
15. BORSOS JÓZSEF: Rottenbiller Fülöp polgármester.
16. MOLNÁR JÓZSEF: Szent Család.
17. BORSOS JÓZSEF: Galambposta.
18. MOLNÁR JÓZSEF: Találka.
19. MOLNÁR JÓZSEF: Tehenek a forrásnál.
20. BARABÁS MIKLÓS: Idősebb hölgy.
21. BARABÁS MIKLÓS: Tengeri táj.
22. WEBER HENRIK: A Weber-család.
23. BARABÁS MIKLÓS: Tengeri táj.
24. BARABÁS MIKLÓS: Női arckép.

Szépm. Múz

25. GYÖRGYI ALAJOS: Nő a szabadban.
25/a. KLIMKOVICS FERENC: Drótostót.
26. STECH ALAJOS: Csendélet. Szépm. Múz
27. GYÖRGYI ALAJOS: Ürményi Claudia. +
28. ID. MARKÓ KÁROLY: Visegrád. Szépm. Múz
29. MARASTONI JÓZSEF: Férfiarckép.

1860.
Jelzése fest. Marastoni
József 1860
Fej Fulmosva.

7K 1858/9

+ Jelzése nincs. Velics Lajos-é-
én restauráltam 1937 őszén

II. TEREM

(FOLYOSÓ)

30. BORSOS JÓZSEF: Alkony.
31. BORSOS JÓZSEF: Női arckép.
32. BORSOS JÓZSEF: Ablakban könyöklő nő.
33. BORSOS JÓZSEF: Női arckép.
33/a. BARABÁS MIKLÓS: A művész édesanyja.
33/b. BARABÁS MIKLÓS: Barabás Lajos.
33/c. BARABÁS MIKLÓS: Barabás Alice.

III. TEREM

BARABÁS MIKLÓS:

33/d. Női arckép.
34. Galambposta.
35. Női arckép.
36. Gróf Keglevich Gáborné.
37. A három Barabás-leány.
38. Lónyay János.
39. Idős hölgy.
40. Férfiarckép.
41. Leányka babával.
42. Női arckép.
43. Báró Eötvös József.
44. Nemes Román Julia.
45. Galambposta.
46. Fiatal nő.
47. Férfiarckép.
48. Női arckép.
49. Parasztleány virágkosárral.
50. Női arckép.
51. Férfiarckép.
52. Női arckép.
53. Lónyay Florentin.
54. A Bencsik-család.
55. Lónyay Albert.
56. Fehér prémkabátos nő.
57. Női arckép.
58. Galambposta.
58/a. Férfiarckép.

IV. TEREM

BORSOS JÓZSEF:

59. Koldusasszony.
60. Férfiarckép.
61. A kis festő.
62. Virág-csendélet.
63. Női arckép.
64. Anyai gond.
65. A levél.
66. Férfiarckép.
67. Esterházy Pál Antal herceg.
68. Elégedetlen festő.
69. Galambposta.
70. Csendélet.
71. Zitterbart Mátyás.
72. Az érem.
73. Nő arcképe.
74. Mezőről hazatérő leányok.
75. Virág- és gyümölcs-csendélet.
76. A kis szomjas.
77. Férfiarckép.
78. Gitározó nő.
79. Női fej.

V. TEREM

(FOLYOSÓ)

BARABÁS MIKLÓS:

80. Bethlen Ferenc. Kréta.
81. Laborfalvy Róza.
82. Férfiarckép.
83. Tivoli.
84. Teleky Róza grófnő munka közben.
85. Hegyvidék.
86. Gyermek arckép.
87. Präger Antonia.
88. Naplemente.
89. Greffenbergi szoba.
90. Virágtanulmány.
91. Zugligeti szikla.
92. Tájkép.
93. Görgey.
94. Tájkép.

BROCKY KÁROLY:

95. Olvasó nő.
96. a) Két kislány.
    b) Kislány kutyával.
97. Tschida Jozefin.
98. Balkonon könyöklő fiu.
99. Kisleány arcképe.
101. Gyermekével játszó anya.
102. Virágot öntöző leány.
103. Virágot tartó leány.

Györgyi Alajos (Siegl)

festő

Művészet, 1938. III. pf. 14. sz. 11. l.

Kende Béla: Magyar Biedermeier Kiállítás a Műcsarnokban.



Györgyi Alajos: Ürményi Claudine
A Magyar Bidermeier kiállításáról



Foto Universal

Rippl-Rónay József: Karcsú nő vázával
Az Ernst Múzeum kiállításáról
Dr. Balla Adolfné gyüjteményéből

GYÖRGYI (GIERGL) Alajos

 Új Művészet 1992.6.

Ki volt Deák Szidónia?

A múlt század második felében a politikai átalakulás izgalmában, a millenáris ünnepségek lázában kevés figyelmet szenteltek a művészetek fejlődésének hazánkban. A XX. század elején viszont megindult a kutatás, múzeumok, képtárak létesültek, és egyre több könyv jelent meg a XIX. század művészetéről. 1937-ben a Műcsarnokban rendezik a Magyar Biedermeier Kiállítást, ahol *Györgyi (Giergl) Alajos* (1821—1863) 31 olajfestménye külön teremben került bemutatásra. Sok kitünő arcképe került akkor elő vidéki kastélyokból, neve ismert lett. 1938-ban könyvalakban megjelenik *B. Bakay Margit* disszertációja: *A biedermeier kor elfelejtett festője, Györgyi Alajos* címen. Ebben olvashatjuk, miképp jött hazánkba 1724-ben *Giergl Martin* szabómester a tiroli-bajor határvidékről. Utódai sok kiváló mestert neveltek Pest városában. Unokái és dédunokái között üvegműves mesterek, kártyafestők, építész, szobrász, ötvösmester is van. Az ötvösmester *fia a kis Alajos*. A sikeres apa, akinek ezüstművei ma is láthatók az Iparművészeti Múzeumban, fiát is ötvösnek tanítja, de az anya, híres prágai festőművész lánya felfedezi fiában a festői tehetséget. Tizenhét évesen az ifjú Giergl Alajos kész ötvösmester, és *Peskynél* tanul festeni. A szülőknek sikerül *Pejacsevich János* grófban pártfogót találni, aki a bécsi Akadémiára segíti a fiukat (1842). Ott nagyon konzervatív az oktatás. Hazatérése után jelenetes képeivel válik ismertté a pesti Műegylet kiállításain, 1848-ban megnősül, két gyermeke születik, felesége hamarosan meghal, a két kis árva sorsa sok gondot okoz neki. Gyenge egészsége miatt nem lesz nemzetőr, de arcképei (*Erkel, Széchenyi, Deák*) híven tükrözik hazafias érzéseit. 1855-ben jön a nagy fordulat. *Rahl*, a bécsi haladó szellemű professzor Pestre jön és Pejacsevich összehozza Giergl Alajossal, aki 1859-től Györgyi néven szignálja képeit. Rahl felismeri tehetségét, meghívja Bécsbe, magával viszi itáliai útjára. A jóságos nagyanya gondot visel a kis árvákra, míg apjuk Velencében tanulmányozza a „Graumalen"-t Rahl tanácsai szerint. Nem a régi bécsi „Weissmalen", hanem a szürke alapra festett élénk színek adják meg az arcképfestő új stílusát. Hazatérve alig győzi a sok megrendelést teljesíteni. Most megjelenik a család védangyala, *Haliczky Amália*, a pesti főorvos finomlelkű, művelt árvája. Ő lesz a második feleség, a jóságos mostoha, hatása alatt Györgyi Alajos óriásit fejlődik, kitartás, türelem és lelki elmélyülés kíséri kapcsolatukat. Esküvő előtt még egy munkatúrára vállalkozik, hogy anyagi alapot gyűjtsön a család jövőjéhez. Az egész országot bejárja, nagyon sok arcképet fest.



Györgyi (Giergl) Alajos: Deák Szidónia arcképe, 1861

1857-ben esküvő a Bazilikában. Még két gyermek születik. Györgyi boldog, kiegyensúlyozott, élvezi a népszerűséget, bár néha már kimerül az egyre sürgetőbb, határidős megrendelések hatása alatt. A hazai birtokos családok kézről kézre adják, lassan a főúri családok is versengenek érte. A női arcképben utolérhetetlen. Nekem különösen *Deák Szidónia* portréja tetszik, Bakay Margit könyvében 141. sz. alatt, előtte egy sorral *Deák Ferenc* arcképe, évszám 1861 mindkettőnél. Gondolom, rokonok lehetnek. Sajnos 1863-ban, miután *I. Ferenc József* arcképét befejezte, gyomorbaja súlyosbodik, s sikerei csúcsán, az elért családi boldogság közepében lehunyja szemét örökre. Mióta megvan a Bakay-könyvem, magam is kezdem figyelni a Györgyi-képek sorsát. A véletlen szerencse több ismeretlen képet hoz a szemem elé, ezekről már listát vezetek. De Szidóniámról is jegyezem, hol van. Kezdetben a Turóczi gyűjteményben őrzik. 1942-ben a Fővárosi Képtár igazgatója, *Kopp Jenő* közli. 1953-ban a Szépművészeti Múzeum fuzionál a Fővárosi Képtár anyagával. 1957-ben a Nemzeti Galéria alakul a volt Kúriában. 1967-ben a Magyar Posta bélyegsort ad ki híres magyar



Györgyi (Giergl) Alajos: Deák Ignácné mosonyi magyar színésznő, Deák Szidónia édesanyja, 1861



Györgyi (Giergl) Alajos: Herrich Károly, Deák Szidónia férje, Györgyi Alajos festőművész barátja, 1861

festőktől, 1968-ban a hamburgi Merian folyóirat közöl 8 híres magyar női arcképet. Evvel a Deák Szidónia-portré egész Európában ismertté lett. 1968-ban kapok egy levelet *dr. Brand Imre* soproni bélyeggyűjtő orvostól. Címemet a Galéria főigazgatójától kapta, aki azt gondolja, hogy én tudok válaszolni arra a kérdésre: Ki volt Deák Szidónia?

Hosszas levélváltás következik. Brand doktor úr írja, hogy egy angol bélyeggyűjtő társa kért tőle információt. Ő már egész Zala megyét végigkutatta, talált egy Deák Szidóniát a matriculában, de ez a festés évében már 42 éves volt. Ez nem lehetett a modell. Én is kutatok. Ismét a szerencsés véletlen segít. 1971-ben indul a Budapesti Helytörténeti vetélkedő. A Televízióban *Vitray Tamás* rendezi a kerületi vetélkedőt. Érdeklődéssel hallgatom. Telefont kapok. *Dr. Bodnár Éva* a Galériából keres. A XVIII. kerület (Szentlőrinc) versenycsapata talált Deák Szidóniáról érdekes adatokat, ezt közölte vele *Tekes Sándorné* tanárnő, a versenycsapat vezetője. Megköszönöm, másnap reggel sietek a szentlőrinci iskolába. A tanárnő szívélyesen elkísér Deák Szidónia régi házába, ahol most úttörők tanyáznak a kertben, és megkapom az egyik unokájának a címét, aki Pasaréten lakik, nem messze tőlünk. Otthon megbeszélem telefonon a találkozás időpontját. Az unoka neve *Bókay Árpád,* szívesen fogadnak feleségével együtt, és mesélni kezdik a család történetét. Első kérdésem: muzeológus lányom a Kerepesi temetőben látott egy sírt, evvel a felirattal: *Sidonie Deák* geb. Faller. Ez ki volt? Felmutatnak a falon függő olajfestményre: Ő volt a szépséges Szidónia édesanyja. Pozsonyi magyar színésznő, korán özvegy lett, egy kis árva leánykával, Pesten megkérte a kezét *Deák Ignác* építőmester, hozzáment, és az adoptálta az idegennevű kis Szidóniát, akinek az apja az elhunyt férj, *Witt Leopold* volt. Megcsodálom az anyai arckép finom vonásait. Mellette függ egy komoly, szakállas férfi arcképe. Ez a kép Szidónia férjét ábrázolja, mondják a háziak. És ki volt a művész, aki megörökítette őket? — kérdem én. Györgyi Alajos festette mind a kettőt. Egészen meghatódom. Több mint száz éve lappanganak itt ezek a képek. Hogy hívták a férjét Deák Szidóniának? — *Herrich Károly,* aki Pestszentlőrincet alapította. Akkoriban adta el *Sina* báró pestkörnyéki birtokait, Herrich nagyobb területet vásárolt tőle. Először 10 házat épít, eladja, újra épít, eladja és így tovább. Így született a XVIII. kerület és később Kispest. Ott már *Kós Károly* is közreműködött. Herrich úr jogász, de nagy műpártoló, kapcsolatban van Deák Ignác építési vállalkozóval. Egy fiatal mérnök megkéri, akkor ez volt a szokás, kérje meg nevében a szép fiatal Deák lányt. Herrich úr elvállalja. Előadja a bájos 17 éves leánykának, mivel bízták meg. A kis Szidónia zavarba jön. — Fiatal vagyok még, nem akarok férjhez menni. — És ha én kérném? — mondja a 40 éves Herrich úr. — Azt már meggondolnám, válaszolja pirulva a leányka. 20 év volt a különbség köztük. Egy év múlva esküvő. Herrich úr barátjával, Györgyi Alajossal megfesteti az arcképeket. Esküvő után egy évre megszületik a kis Herrich Szidónia, aki majd *Bókay Árpád* kolozsvári orvosprofesszor felesége lesz. Neki négy gyermeke születik, egy fiú és három lány. Fia szintén orvosprofesszor, a leányok pedig professzorfeleségek lesznek (kettő közülük *Verebélyiné*). Búcsúzóul még egy festményt mutatnak, *Than Mór* festette 1864-ben, Deák Szidóniát ábrázolja. Fáradt, bánatos, hervadt családanya. Vajon tényleg ennyire megöregedett, vagy ekkora a különbség a két művész stílusa közt? A csodálatos élményekben elmerülve tértem haza, és megírtam mindezt a soproni orvosnak, aki válaszában kicsit elszomorodott, hogy Szidóniánk nem zalai, de végül is örült az orvosi kapcsolatoknak. Nemrég olvastam, hogy Herrich volt az 1885-ös Iparművészeti Kiállítás egyik rendezője. Az Iparművészeti Társulat tagjai közt századunk elején szerepel özv. Herrichné neve is. Később meglátogattam kedves régi barátnőmet,

*Kopp Jenőné*t, nekik is elmeséltem a regényes históriát. A nyugdíjas képtárigazgató elmosolyodik, és mesélni kezd. Mikor a Szidónia-portré a Fővárosi Képtárba került, 1938-ban egy kiállításon nagyon idős hölgy állt a kép előtt és könnyezett. Az igazgató tapintatosan megkérdezte, segíthetek valamit? — Köszönöm, csak azért érzékenyültem el annyira, mert itt láttam viszont édesanyám arcképét, amit az örökösök eladtak. Én ötven évvel később jártam a régi ház felé, kinéztem a kocsi ablakán, a Herrich Károly utcában járunk. Még emlékeznek az emberek. 1984-ben *Lindner Magdolna* disszertációjában mint egyik „legkitűnőbb alkotását" említi Györgyi Alajos művei sorában Deák Szidónia portréját. Ő volt az az ügyes és szerencsés, aki a felfedezett képeket lefényképezte, és beleegyezésével most közölhetjük Deák Ignácné és Herrich Károly arcképét Györgyi Alajos művei közül. Hogy ez milyen érték, akkor döbbentem rá, mikor néhány év múlva újból meg akartam látogatni Bókay Árpádékat, és a telefonérdeklődésemre azt a szomorú hírt hallottam, hogy Árpád bácsi meghalt, özvegye Párizsba költözött gyermekeihez, s a képeket magával vitte.

DR. GYÖRGYI GÉZÁNÉ

Dokumentum

Frontátvonulás a nagybányai kolónián

A művésztelep közelgő centenáriumának már most megindult előkészületei a még föllelhető dokumentumok számbavételét igénylik. Nem érdektelen a kutatás számára az a korszak sem, amely a kolónia vezetőszerve, a Nagybányai Festők Társasága megszűnésétől (1937) a háború viharának átvonulásáig tart. Az *Alkony a Zazar-parton* ideje (Tabéry Géza szép fogalmazásában) még jelentős műveket termett, s önszervező képességével a kolónia túlvészelte történelmének válságos éveit. Művészközösségük a helyén maradt, s a viszályok és széthúzás ellenére a szabadiskola is újraindult. A *távlatokat* födték el azonban a háborúval rájuk szabaduló rémségek, majd a szabadság helyett a lélekbénító újabb rabság.

Múzsák és fegyverek között *hogyan élték meg* alkotóik az egyre sötétülő időket? Erről vallanak levelek, naplójegyzetek, följegyzések, minden leírásnál megelevenítőbb erővel.

*

Mikola András naplójából

A bécsi döntés után továbbra is én voltam az elnöke a kolóniának, az iskolát pedig Krizsán Jánossal közösen vezettük. (...)

A festők között egyre jobban elmérgesedett viszony tökéletesen elkedvetlenített. (...) Általános válság volt; erkölcsi válság![1]

Iván Szilárd levele Réti Istvánhoz

A pénzen nagyon összevesztek vezetőink. Krizsán kibírhatatlan, és majdnem mindnyájan hadilábon állunk vele... Egyedül szeretne maradni a porondon, áskálódik. Nem tud megélni abból a „fizetésből", amit kap — mondja. Szeretné, ha Mikola „fölfelé bukna." Ezt sokszor emlegeti.[2] *(1942. dec. 21.)*

Mikola András naplójából

Megjelent körünkben a magyar kultuszminisztérium művészeti ügyosztályának tanácsosa, dr. Say Géza. Kijelentette, hogy mindaz, amit itt talált, őt nem érdekli, ő egy európai nívón álló új festőtelepet óhajt létesíteni az állam és a város hozzájárulásával. Ebből a célból a várostól megfelelő telket kért, melyet ki is jelöltek, s a város részéről történő pénzügyi hozzájárulásról tárgyalásokat kezdett. Az épületek tervrajzát elkészítették, és egyelőre negyvenezer pengőt ki is utaltak az építkezések megkezdésére.

Ámultam e nagyszabású elképzelésen, mely meghaladta egy kis állam képességeit, és szerényen megkockáztattam a kijelentést, hogy a meglévő épületek rendbe hozása, esetleg pár bérműterem építése is megfelelne.

Lesajnáló tekintettel találkoztam...

Egyszer még a katonai parancsnokság mellett működő tanácsadó, dr. Ajtai Nagy Gáborral történt beszélgetés során szóba hoztam, hogy a városnak kiutalt negyvenezer pengőt, melyet a vezetése alatt álló vármegyei takarékban helyeztek el, fel kellene használni anyagvásárlásra. Az árak robamosan emelkedtek, a pénz értéke pedig csökkent. (...) A negyvenezer pengő ott vált semmivé a trezorjában. Jött a második világháború, és teljesen eltemette ezt a nagyszabású tervet.

Iván Szilárd Réti Istvánhoz

Komisz hideg volt egy pár napig. Szinte éjjel-nappal fűtöttem. Az a szerencse, hogy itt aránylag jó faellátás van. Drágán, de lehet kapni annyit, amennyi kell. (...) A zsidó munkaszolgálatosok még mindig itt vannak. Mindig új csoportok jönnek. Egy-két hónap múlva talán elviszik őket. Gondolom, ilyen tömegben könnyen megtetvesednek. Hatalmas batyukban cipelik culáikat-



Klein József: Ebédszünet, olaj, vászon, 60 × 50 cm (Fotó Beyer M. Katalin)

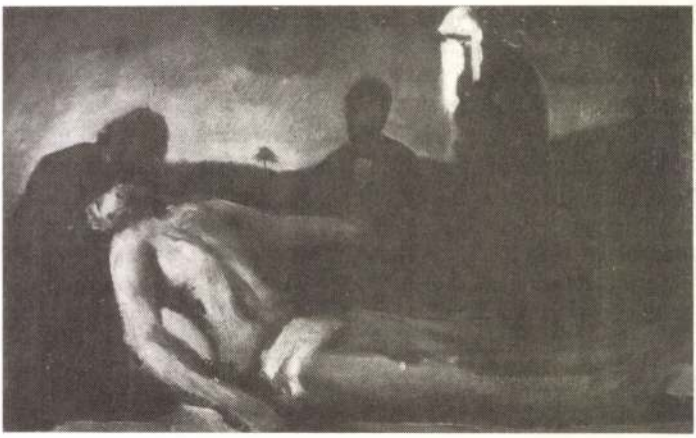

Mund Hugó: Levétel a keresztről, olajfestmény, kompozícióvázlat (Dászkál István tulajdonában, Nagyvárad)

edényeiket; ruháikat nem változtathatják; tisztálkodásra nem sok alkalmuk van. A mellettünk folyó patakban mosdanak; bizony, amikor nagyon hideg van, nem sokat ér az. Ha gondolkodom a sorsukon (és általában a katonák sorsán) egészen rabszolga életük van. Minden egyéni ügyüket elnyomják; egy lépésük sem szabad. (1943. jan. 16.)

Ziffer Sándor levele Incze Jánoshoz és Mohy Sándorhoz

Vadászhatok motívumra, mert a rendőrök minden járművet elkergetnek a kórház mellől, s két hét óta a szabadban való festést is betiltották. Külön miniszteri engedély arcképes igazolvánnyal szükséges ahhoz, hogy itt, Bányán festhessünk. Már várom az engedélyt, amit rögtön kértem, hiszen enélkül nem élhetek.[3] *(1944. febr. 7.)*

Szilágyi András nagybányai riportjából (1947. okt. 24.)

A városban, magánlakásokban rengeteg értékes kép függött a falakon. Mikor az embereket eldeportálták, a képeket a szőnyegekkel és ezüstneműekkel együtt szétlopkodták a fináncok, miniszteri tanácsosok, imrédista urak. A művek megvannak valahol, de hol? Lehet, hogy amerikai katonák tartják a kamrájukban vagy tornisterükben.[4]

Mikola András: naplórészlet

...Értesüléseink szerint a kivonuló német csapatok katonai célokat nem szolgáló, fölösleges rombolásokat szándékoznak végrehajtani. Hídunk pilléreit megfúrták, de rajta kívül felrobbantás veszélye fenyegeti a villanytelepet, a Phönix Műveket, a vasúti állomást stb., s kértem a város vezetőségét, hogy haladéktalanul lépjen érintkezésbe a helyi német katonai parancsnoksággal, s kérje, hogy kíméljék meg városunkat ettől a pusztulástól.

Másnap ebhez az indítványhoz mások is csatlakoztak. Én magam nem vettem részt benne, de tudom, hogy küldöttség járult a német katonai parancsnokság elé a lakosság kérésével, s talán ennek is része volt abban, hogy Nagybánya beláthatatlan következményű pusztításoktól menekült meg.

Nagy Oszkárné Rácskay Gizella kéziratos naplójából

A Festőiskola kertjében valóságos történelem játszódott le. Egy nap csak arra ébredünk, hogy tele van a kert katonákkal, ezek magyarok voltak, ott táboroztak, jöttek-mentek, mostak, főztek... Mire beesteledett, üres lett az udvar, még az ottlakók is eltűntek... ki hová, óvóhelyre. Nálunk is volt az udvaron [a kolóniakertben] valami olyan lyukféle, amire azt mondták, hogy bunker, és abba bele lehetett bújni... Az idő telt, és mi csak vártunk és üldögéltünk, már éjfél is elmúlt, majd egyszer csak egy szörnyű robbanás rázkódtatta meg a mindenséget, na, mondtuk, biztosan a hidat robbantották fel. De, mint később kitudódott, nem a híd robbant, hanem a Festőiskola előtt egy szekér, ami lőszert szállított, reggel láttuk meg ennek nyomait a kertben.

Másnap már csend volt, és a többi lakó is hazaszállingózott, majd déltájban egy szekér bebajtott az udvarba, és orosz katonák szálltak ki belőle, köztük egy tiszt is. De milyen kellemes meglepetésben volt részük, ugyanis Kiss Károly anyanyelvükön, oroszul üdvözölte őket. Kiss Károly perfekt beszélt oroszul, ugyanis az első felesége orosz festőnő volt, és elég hosszú ideig élt Moszkvában. Aztán ő elmondta, hogy ez egy festőtelep, és itt festőművészek laknak, a tiszt láthatólag meg volt elégedve. Beinvitáltuk a tisztet, aki a kocsiról mindenféle élelmet szedett ki... Még több ízben is betértek hozzánk, látták a nagy kertet, épületet, persze Kiss Károly mindig úgy fogadta őket, hogy azt hitték, otthon vannak.[5]

Györgyi Giergl Alajos

cród

Kacziány Ödön: Pesti
művészélet az ötvenes
és hatvanas években.
Művészet. 1910. 11. l.

Elmondva egy
anekdota.



Györgyi Alajos

Gyöngyi Alajos

Ernst Mor. Kiäll. X.
Magyar biedermeier-
művészet. Bp. 1915



Györgyi : Női arckép.

Györgyi (Giergl)
Alajos



XIII. tábla

Leanyarchép
Nemzeti halon III. anke
1924.

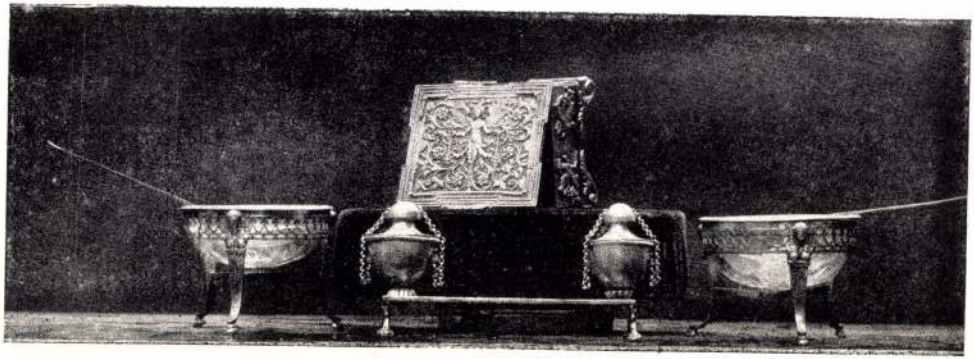

700

635 634 635







GYÖRGYI ALAJOS: NŐI KÉPMÁS

Petrovics MM
1936. 26,106.l
képpel



DÓSA GÉZA: NŐVÉREK

Irtam 1907 ben (minisztérinnunk bemutatott) a prospektus számára hevenyében –

4257

Györgyi Alajos, festő; szül. Pesten 1821. márcz. 15-én, megh. u. ott 1863. szept. 22-én. Atyja, Giergl Alajos †, pesti aranymives és ötvös volt, a ki fiát, iskolainak elvégzése után a saját mesterségére fogta. A fiatal ötvös már inas és legény korában is szorgalmasan rajzolt, s e téren oly gyakorlatra tett szert, hogy a 40-es évek elején Pesky ~~[illegible]~~ budai festő tanítványául fogadta. A budai pictor látva tanítványának határozott tehetségét, rábeszéli, hogy tovább képzés czéljából keresse fel a bécsi képzőművészeti akadémiát. Gyorgyi megfogadta a tanácsot, s miután Pejacsevics Márk gróf személyében pártfogóra akadt, a gróf által nyújtott anyagi támogatással 1843-ben Bécsbe megy. Két évet töltött az akadémián, s azután visszatért Pestre, hol főleg arczképfestéssel foglalkozott. Ez időtől kezdve szerepel a műegylet kiállításain is, hol legelőször 1845-ben állított ki. Művei figyelmet keltettek s a sajtó elismerő bírálatait is kivivták. A „Honderü" különösen egy ta-

† (lásd ott.)

† József ≠ (lásd ott.)

művészi fejét emelte ki, s
halmozta el dicséretével. A di-
csértek nem hangzottak el
hatástalanul, mert a fiatal
művész ettől kezdve gyakrab-
ban kap megrendeléseket. Mind-
azonáltal elcsüggedve sokat nélkülö-
zött, s tulajdonképen csak attól
az időtől kezd emelkedni, mi-
kor 1856-ban Rahl Károly, a
híres bécsi festő egyideig Pesten
tartózkodik. Györgyi megismer-
kedett a bécsi tanárral, s ki
szíveren látta el őt tanácsok-
kal, s ezzel nagy mértékben
hozzájárult tehetségének kifej-
lesztéséhez. Ugyancsak a bécsi
mester tanácsára keresi fel
Györgyi 1857-ben Olaszországot,
hol legtöbbet a velencei isko-
la mesterei voltak reá hatás-
sal. Olaszországból hazatérve
csupán egy csapásra a divatos
arcképfestők közé emelke-
dik, s kit főleg magyarjaink
foglalkoztatnak. Számos meg-
rendelést kapott, s az Andr-
ássy, Dessewffy, Forgách,
Károlyi, Lónyay, Odeschalchi,
Prónay, Széchenyi, Wenckheim
s más családok részére ezidő-
ből több arcképet festett.
E megbízások mellett sem vált

4253

azonban kizárólagosan arczkép-festővé, sa mint művének alábbi sorozatából látható, nehány oltárképet s genreképeket is festett.

Kiválóbb arczképei: Széchenyi István gróf, olajf., térdkép, a Pesti hengermalmi rt. tulajdona (repr. Vas. Ujs. 1891. 39. szám Bálint B. fametszete után); — Deák Ferencznek azon képmásai, melyek Pest- és Zala megyék, továbbá Pest város számára készültek; — Erkel Ferencz zeneszerző arczképe (1855), a Tört. Képcsarnokban; — Bezerédy István arczképe (1861), a Tört. Képcsarnokban; — Beniczkyné Bajza Lenke arczképe (1862), a család tulajd (repr. Művészet [Szabó-féle] 1900. évf. 1114. l.) stb. 1862. végén Forgách Antal főkanczellár veles festeti meg a király arczképét a m. udv. kanczellária számára. A megrendelés életnagyságú képre szólott, a mely a Szt. István rend nagymesteri díszében ábrázolta volna az uralkodót, de csak a tanulmányúl ~~kes~~ szolgáló mellkép készült el. E tanulmányhoz I. Fe-

4254

rencz József császár állitólag háromszor ült modellt a festőnek. A felsorolt arczképeken kivül jelentékenyebb művei: A beteg gyermek (1854); – Esmeralda mint tánczosnő a közönség elé lép (1855); [Közelgő vihar (1856); – Jelenet Jósika báró Abafi cz. regényéből (1857) F stb.

[– Olasz nő (1855), a Szépmüv. Museum tulajd. Budapest; –

F Fájdalmas sz. Mária, oltárkép, a Szt István templom tulajd. Budapest,

A György nevet eredeti családneve Giergl helyet 1860-tól kezdve használta. Negyvenkét éves korában hímytel.

A pesti műegylet kiállitásain szerepelt művei a már emlitett 1845. évtek kivételével a következők:

Az 1852. évi kiállitáson két arczkép és egy Busongó leány cz. olajfestmény, melyet a műegylet vásárolt meg s a kisorsoláson Wagner József pesti lakós nyereménye lett.

/.

1.

4255

Az ~~pesti műegylet~~ 1853. évi május havi kiállitáson: Oltárkép. A csókai templom tulajdona; — Madárral játszó leány, olajf. Megvette Ibl Miklós; — Kesergő Mária, olajf., Hammer J. tulajdona. A junius-juliusi kiállitáson: Leány virágokkal, olajf., (100 frt). Az augusztus-szeptemberi kiállitáson: Az ifju festő talentoma, olajf., (200 frt). ¶ A szeptember-októberi kiállitáson: Üldözött vadorzók, olajf., (200 frt). Az október-novemberi tárlaton: Arczkép, olajf.; — Regény olvasás, olajf., (180 frt).] A műegylet 1854 évi kiállitásain: (márcz.-ápr.) Leány a tükörnél, olajf., (80 frt); — (máj.-jun.) A beteg gyermek, olajf., (200 p. frt.) ⌈; — (jun.-jul.) Arczkép, olajf., ~~A beteg gyermek, olajf., (200 frt)~~; — (nov.-decz.) Tanulmányfő, olajf. A műegylet 1855. évi kiállitásain: (jan.-febr.) Reggel, olajf., (300 frt); — (máj.-jun.) Arczképek (29., 31. és 49. szám), olajf.; — (jun.-jul.) Arczkép, olajf.; — (szept.-okt.) Női tanulmányfő, olajf., (100 frt); — (decz.-jan.) Arczkép, olajf. A műegylet 1856. évi kiállitásain: ⌈ Esmeralda mint tánczosnő a közönség elé lép, olajf., (450 frt). Kisorsolás czéljából 300 frtért megvette a műegylet, s megnyerte Szányi István Nagyváradon; —

¶ Megvette a műegylet.

] Megvette a műegylet

⌈ Kisorsolás czéljából megvette a műegylet, s megnyerte Stölzer Pál Pesten.

⌈ (jan.-febr.)

4256

(aug.–szept.) A közelgő vihar, olajf., (280 frt.); — (nov.–decz.) Cleopatra, olajf., (280 frt.).] — 1857: (febr.–márcz.) Tanúlmányfő (46 sz.), olajf., (80 frt); — Tanúlmányfő (48. sz.), olajf., (60 frt). Kisorsolás czéljából megvette a műegylet s megnyerte Sánka Lajos Aradon; — (jul.–aug.) Báthori Zsigmond, jelenet báró Jósika „Abafi"-jából, olajf., (350 frt). Megvette a műegylet s megnyerte Laszman Károly Sz. Miklóson. — 1858: (szept.–okt.) A szorgalmas tanuló, olajf., (100 frt); kisorsolásra megvette a műegylet, megnyerte Rohonczy Klára Pesten. — 1860: (jan.–febr.) Arczképek (12., 13. és 14. sz.), olajf.; — (febr.–márcz.) Arczkép, olajf.; — (szept.–okt.) Arczkép, olajf.; — (nov.–decz.) Arczkép, olajf. — 1862: (febr.–márcz.) Deák Ferencz arczképe, olajf., Pest város tulajd.; — Arczképek (35. és 45. szám), olajf.; — (máj.–jun.) Arczkép, olajf. — 1865: (febr.–márcz.) Női tanúlmányfő, olajf., magántulajdon.

] Kisorsolás czéljából megvette a műegylet. Megnyerte Reck Rudolf Aradon.

D. J. Művészet. 1907. 138. l. (a művész önarczképével). — Divatcsarnok

[ömötör [strán

4257

1858. 660. l (Budapesti társasélet). — Évkönyvei, A pesti műegylet, 1845–1862. — Ezredevés orsz. kiáll. 1896. A képzőmův. oszt. képes tárgym. 120–121. l. (rövid életrajzzal). — Lajstromai, A pesti műegyl. kiállításainak (a fenti évekről és hónapokról). — ♀ Művészet (Lyka-féle). 1906. 423. l. — Ney Ferencz. Az első magy. fest. akad. gyámolító társ. évk. Pest. 1852. 24. l. ⊤ — Szana Tamás. Százév stb. Budapest. 1901. 122. l. — Szelesy. Honderü. 1845. II. 137. l. — ⊤ Thold Orbán Imre: A bpesti Szent István templom. Bpest. 1905. 49. l. — Vas. Ujs. 1854. 170. l; 1858. 513. l; 1861. 417. l; 1863. (35. l.?) 47. l; 1891. 633. l. —

♀ Lajstroma, A tört. Képcsarnok műtárgyainak leiró, Bpest 1907. 109. és 138. l. —

⊤ Ország tükre. 1865. 13. sz. —

⊤ Szépmův. Muz. A modern képtár lajstroma. Bpest. 1908. 25. l. —

1981.III.13.Kossuth 18.30/SZ né/

1021

Esti Magazin.

-A Magyar Nemzeti Muzeum történelmi tárgyu képeinek beszerzése szinte,napi feladatmint ahogy nyilván a többi gyüjtemény szaporitása is.Maradva a képeknél,például ma reggel 9 órakor is gazdagodott a gyüjtemény egy darabbal. A legfrissebb szerzeményről és persze a többiről is szó lesz a következő riportban,amelyet Szatmári Ilona készitett.

-A Nemzeti Muzeum hires történelmi képcsarnokában,dr. Rózsa Györgynél találkoztam Vay Miklóssal.Pontosabban nagyméretü képmásával.Sötétszinü magyar öltözetben festette le őt a müvész,már ősz a haja,a bajusza,a szakálla, a kép 1863-ban készült.

-A festményt a mai napon hozták be,családi tulajdonból, megvásárlásra.Festője Györgyi G.Alajos a magyar biedermayer korszakfestője,kitől már néhány darab eddig is volt a gyüjteményben,például Erkel Ferencnek egy közismert képmása,és a XIX.század második fele érdekes költőnőjének Czóbel Minkának gyerekkori képmása testvérdivel.Az ábrázolt Vay Miklós,aki 1802-től 1894-ig élt,szintén egy érdekes egyéniség.Konzervativ politikus volt,legmagasabb elért rangja,kancellár, a felsőház elnöke,és koronaőr. Tokaj környékén élt,ős is Felsőzsolcán született.Családja a református ellenzéki hagyományokkal rendelkező Vay család,ősei közé tartozik a Vay Ádám Rákóczi tábornoka is.Vay Miklós a tiszántuli református egyházkerület főgondnoka,majd élete végén a Református Konvent elnöke lett.

Györgyi G. Alajos festő-müvész

-Milyen szerepe volt a szabadságharcban?

-48 nyarán a Batthyányi kormány teljhatalmu királyi biztosa volt Erdélyben.Batthyányi lemondása után felkinálták neki a miniszterelnökséget,de ezt nem fogadta el. Konzervativ politikai meggyőződése miatt,ennek ellenére a szabadságharc leverése után elfogták,halálra itéltók, de uralkodói kegyelemből négy évi várfogságra változtatták,de nyolc hónap után kiszabadult.

-És milyen értékes képeket vásárolt még,az év első két hónapjában?

-Külföldről is gyarapodtunk,részben vétel,részben ajándék révén.Két XVII-századi látképet kaptunk,Nyugat-Németországból,az egyik Hatvan a másik Kassa várcsát ábrázolja.Bécsből pedig sikerült megvásárolnunk egy nagyobb látkép anyagból többek között,Diósgyőr egy ismeretlen dilettáns művésztől származó nagyon érdekes akvarellképét.

-A diósgyőri várról?

-Igen.Ezenkivül a napjainkban egyre jobban az érdeklődés középpontjába kerülő olajnyomatok egy sorozatát;is megkivánjuk vásárolni.Ezek közül kettőt emelnék ki.Az egyik felirata szerint,Zrinyi Ilona hősiesen Munkács várának védelmében 1688-ban.

-Az olajnyomatok,képén a várat ostromló törökök előtt Zrinyi Ilona kezében égő fáklyával a lőporos hordót készül felrobbantani.

-Ez nem szokatlan,történelmi tévedés az olajnyomatok világában,ezt az olajnyomatot egyébként Békei Dezső és Radványevics János adta ki Debrecenben és Pesten a Globus Részvénytársaság nyomtatta ki 1900-körül.A tévedés magyarázata ez,hogy összekeverték a munkácsi ostromot, a szigetvári ostromal.

-És ezért a lobogók helyett,törökök láthatók.

-A másik kép a korona elrablását ábrázolja,a visegrádi várból 1740-ből.Az érdekes ez benne,hogy aki készitette nyilván ismerte Kottaner Ilona naplóját,mert a Kottaner Ilona,mellett álló férfi szerepel a naplóban is,ezenkivül a piros párna is megjelenik a képen,amibe a koronát elrejtették.

-A Visegrádról ellopott koronával a bécsben megszületett V.Lászlót koronázták magyar királlyá, majd Frigyes csá-

szárhoz Bécsbe került,akitől végül is Mátyás királynak
jelentős összegért kellett visszavásárolnia.Egyébként
a Nemzeti Muzeum történelmi képcsarnoka már 97 esztendős,
milyen gazdagok ma már?

-két és félezer festmény és majdnem 50 ezer történeti
metszet,néhány ezer fénykép tartozik a gyüjteménybe.

Györgyi Alajos

festő.

Peregrinyi János:

Az O. M. képzőművészeti

Muzeum állagai -

JK. 210.

I

390

210. Giergl Alajos.

Sz. Pesten 1821. márcz. 11-én. † ugyanott 1863. október 23-án.

Erkel Ferencz.

Térdig, jobbra fordul, íróasztalnál ül. Jobb kezében, melyet székének karfáján nyugtat, lúdtollat tart; könyöklő bal kezével pedig fejét támasztotta meg. Az asztalon Beethoven szobrához HUNYADI LÁSZLÓ és BÁTHORI MÁRIA vezérkönyveit támasztotta, míg az előtte fekvő hangjegy mellett kés meg tintatartó tűnik szemünkbe. Rövid haja őszbevegyült, szeme barna, bajusza és körszakálla fekete. Ingének gallérja lehajtott, nyakkendőjét csomóra kötötte, mellénye szétáll, piros bélésű mentéje hasított ujjú, atillája és nadrágja fekete. Jelzése alól jobbra: »*Giergl A. Budán 855*«.

Vászon, méretei 132 : 98 cm. — Magy. Képt. 86. — Lelt. sz. 210. — A gróf Pejacsevics János által nyert e festmény a Nemzeti Zenede ajándéka 1856. márczius 19-én.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

A Nemz. Múzeumban. 1868: VII. 8. — 1870: VII. 8. — 1871: VII. 8. — 1873: VII. 9. — 1876: VII. 18. — 1878: VII. 18. — 1880: VII. 18. — 1881: VII. 18. — 1883: VII. 303.

A Tört. Képcsarnokban. 1894: X. 403.

M. 86

406. Györgyi Alajos.

Sz. Pesten 1821 márczius 11-én. † ugyanott 1863 október 23-án.

Bezerédj István.

Derékon alólig látható, kissé balrafordult és szembe nézve áll. Kezeit összekulcsoltan tartja. Feje elől kopasz; rövid haja, szemöldöke, oldalszakálla és nyirott bajusza sötétszínű; szeme világosbarna; arcza leberetvált. Nyakravalója, atillája és díszkardjának kötője fekete. A háttérben jobbról talapzaton nyugvó oszlop köti le figyelmünket, míg balról kertre nyilik kilátás. Felirata alól jobbra a talapzat alján: »*Györgyi Al. 1861.*«

Vászon, méretei 101 : 80 cm. — Lelt. sz. 406. — Értéke 160 K. — Bezerédj Istvánné ajándéka 1888 deczember 19-én (138–888).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok. 1894 : X. 410. *Györgyi A.*: Bezerédj István. — 1907 : VII. 77. *Györgyi A.*: Bezerédj István képviselő és philantrop.

Jegyzet. Másolta 1906-ban Pann Bertalan.

Györgyi Alajos

Petrovics MM 106. l.

EGYZÉK.



GYÖRGYI (GIERGL) ALAJOS: NŐI KÉPMÁS. *Szépművészeti Múzeum.* Az eléggé nem méltányolt kiváló arcképfestőnek egyik legjobb képe. Az ötvenes évek Pestjének valamelyik hölgyét festette meg rajta, akinek kilétét nem tudjuk, de akiről a kép elárulja, hogy finom és érdekes asszonya lehetett korának. A képen Rahlnak, a híres bécsi festőnek és tanítómesternek hatása látszik, de Györgyi annyi életet és érzéki melegséget tudott képében kifejezni és festésében olyan lágyságot ért el, hogy felülmúlta mesterét és mintaképét. 26

...TRIK LAJOS-tól ... 159
magyar fazekas-ibar ... 225

MA

Kérelem ... ...
Az ötvösség. JAKABFFY FERENCZ-től ... ...
Arab diszitmények. IV. HERZ MIKSÁ-tól ... ...
A Szilágyi-féle fénykép-gyűjtemény. II. RADISIC
JENŐ-től ... ...
A fölvilágosodást jelképező szobor ... ...

HA

A m. iparművészeti társulat III. közgyűlése
A választmány jelentése 1887-ik évről ...
A m. iparművészeti társulat tagjai ... ...
Az európai porczellán. POPP JÁNOS-tól ... ...
A Seger-porczellán összetétele. PETRIK LAJOS-tó
A Szilágyi-féle fénykép-gyűjtemény. III. RADISIC
JENŐ-től ... ...

NE

A lyoni selyemszövés. SIMKÓ JÓZSEF-től ... ...
Mária-Terézia tárlat Bécsben. P. Gy.-tól ... ...
Az iparoktatás a bécsi jubileumi tárlaton ...

122

1904.

Györgyi
2544 (Giergl) Alajos.

Sz. Pesten 1821 márczius 11-én, ugyanott 1863 októberben elhalálozott.

Olasz nő.

Derékig, kissé balra fordult, de szembe néz. Jobb kezét, melylyel ingét fogja, keblére tette. Középütt elválasztott haja, szemöldöke és szeme barna, rojtos fejkendője piros, ingvállának rövid ujja puffasztott. Jelzése balról félmagasságban: Giergl. 855.4.

Vászon, méretei 68:55 cm.

Vétetett dr. Tóth Gyulától 1904: XII. 14-én 160 K-ért (917-904).

Elszámoltatott 1905: III. 26-án (260-905). - Az elszámolas elrogadtatott 1905: XI. 27-én a 7831 szvsz. alatt (1022-905).

h. n. 386-904

Vét. Tóth Gyulától 1904

Meglévő adataim Györgyi Alajosról:

Művészet: V. 423, VI. 138, IX. 11, XII. 313

Magyar Művészet: 1927 4 old, 1928 278 old, 1929 644 old, 1932 77 old.
1934 67 old, 90 old, 164 old, 1936 229 old.

Műbarát: I. 144.

Thieme-Becker XV. 376.

Illustrirter Katalog Bp. 1896 201 old.

A Képmův. Múzeum évkönyvei: 1920 82 old, 1924 110 old, 1931-34 179 old.

Das Geistige Ungarn I. 432 pag.

Divald Kornél: Magy. Mův. Tört. 163 pag.

" " Az akadémia palotája 54 old.

Keleti Gusztáv: Mův. dolgozatok 209.

" " : A festészet és szobr. az ezredéves b. riáll.-on. 16 old.

Szana Tamás: Száz év 122 old.

" " : A magy. mův. századunkban 104.

Lyka Károly: A táblabíró világ művészete 131 old.

Petrovich Elek: Ujakról és régiekről 85 old.

Bíró Béla: Kovács Mihály 86 old.

Ibl Ervin: Az utolsó évszázad mův. 45 old.

Péter András: A magy. mův. tört. 94 old.

Lázár Béla: Beczkói Bíró gyűjtemény 57 old.

Spiegel: 1852 747 old, 1845 945 old.

Vasárnapi Ujság: 1861 417 pag. 1863 35 pag.

Az Ország Tükre: 1865 13 sz.

Ernst Múzeum riáll. katal. 1913 X. 19, X. 20.

Ernst Múz. Aukc. IV-V. 1918, 1929 dec., 1931 V.

Magy. Tört. képcs. kat. 1922 pag 44, 46, VI. 37, VII. 77.

Katalog der Gemäldegalerie Modernes Meisters 1913 szag 18.
A modern Képtár lajstroma Bp. 1906, 1907, 1910 21 old.
Magyar művészképmások kiállítása 1931 szag 11.
Képzm. Műz. uj perrem. kiáll. 1921.

1913 ápr 29 és 30-án megjelent kritikák:

Magyar Nemzet
Magyar Hirlap
Vilá
Magyarország
Budapest
Esteéle
Pesti Hirlap
Budapesti Hirlap

Pesti Futár
Az Est
Alkotmány
Pester Lloyd
Neues Pester Journal

a Nemzeti Muz. Képcsar. lajstroma 154 old.

Györgyi Alajos

a Balás Lászlóné
által önre állitott
bibliografia, melynek
kiegészitési Este
tölem –

Györgyi Alajos 3
Diedern Kiáll 1937

XV. TEREM

GYÖRGYI ALAJOS:

433. Meglepett udvarló. Gierg 856.
434. Szirmai Albert gyermekkorában. Gierg 857
435. Tanulmányfej. (nő) Gierg 855.
436. Gyermekfej.
437. Vigasztalás. Gierg Alajos 852.
438. Női arckép. Gierg ifj.
439. Cilinderes férfi.
440. Lónyay Jánosné. Gierg 853
441. A kis festő. Gierg Alajos 1853
442. Női arckép. Szépm. Múz. Gierg 856
443. A művész önarcképe. Szépm. Múz.
444. Clark Ádámné. Jelenleg nincs
445. Ürményi József. Jelenleg nincs
446. Női arckép. Szépm. Múz. Györgyi A. 861
447. Női arckép. Györgyi 1863
448. Férfiarckép. A. Gierg 858.
449. Férfiarckép. 1855
450. Hármas gyermekarckép. 1857
451. Bacchansnő. Festette Gierg A. Budán 1855
452. Testvérek. Gierg 857
453. Férfiarckép. Gierg Budán 855.
454. Női arckép. A. Gierg 858
455. Clark Ádám. Györgyi 861
456. Simonyi festőművész felesége. Szépm. Múz
457. Györgyi Alajosné. Györgyi 862 Györgyi 862
458. Kékruhás nő. A. Gierg 1857
459. Női arckép.
460. Deák Szidónia. Györgyi 861.

XIV. TEREM

BROCKY KÁROLY:

mellkép.
us és Ámor.
et engem . . .
mellképe.
kinson Róza.
or és Psyhe.
arckép.
eteruhás nő.
ulmány-fej.
nológiai jelenet.
arckép.
gyasszay Kornélia.
a és gyermeke.
gvó Psyhe.
enő nő.
edés.
nyka képe.
zegénység.

Görgyi (Alajos?)

Karlovszky Zsigmond arcképe, ovális 53×68 cm

Karlovszky Zsigmondné arcképe, ovális 53×68 cm

Csapó Vilmos arcképe.

Mind a hozzám kép a tengelici (Tolna m.) Csapó-kastélyban.

MOB irattár
302/1946.

évben elsősorban a fametszettel és könyvművészettel foglalkozott. A modern magyar könyvművészetről szóló cikke sajtó alatt van (Könyvbarátok Diáriuma, Hitel, Kolozsvár). Foglalkozott a XIX. századi magyar szobrászat történetével is, különösen liptóújvári Stróbl Alajosnak alkotásaival, melyről szóló tanulmánya előkészületben van. Számos cikkben foglalkozik legújabb művészetünk kérdéseivel, különösen a modern egyházművészettel. Az új magyar szobrászatról szóló cikke a Nouvelle Revue de Hongrie 1936 februári számában jelent meg, míg a modern magyar egyházművészetről szóló cikkét a Vigilia 1935 karácsonyi száma közölte. Könyvismertetései jelentek meg a Magyar Művészetben és más folyóiratokban.

Dr. Péterdi Ottó (1910, Bakonypéterd, Veszprém m., róm. kat.), a bakonyi német nyelvjárást kutatta. Nyelvpszichológiai és nyelvszociológiai szempontból vizsgálta azt a folyamatot, hogy ez a nyelvjárás hogyan fejlődik bele a magyar nyelvközösségbe. Ez a nyelvjárás ugyanis kulturális haladás folyamán társadalmi funkcióját illetően mindinkább elégtelennek bizonyult. A kutatómunka most már annak felderítésére irányult, hogy milyen társadalmi és lélektani okok alapján, milyen módon indult meg az a folyamat, amelynek folyamán az elégtelenné vált nyelvjárás a magyar nyelvből integrálódott. A nyelvjárás vagy lefordítja, vagy változatlanul veszi át a magyar szavakat. A kölcsönzés első korszakában 1880-ig az átvétel inkább csak egyes irányokban (politikai, gazdasági) volt észlelhető, de azóta mind álta-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 MÁR

Könyvvilág

Györgyi Alajos

1029



Györgyi Alajos: Deák Szidónia képmása, 1861. Solymár István: A Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményei (Corvina)



Erle Stanley Gardner:
A ketyegő gyertya esete
Magvető. Albatrosz.
264 oldal, fűzve **30 Ft**

Tájak-népek

Bertha Bulcsu:
Balatoni évtizedek
Szépirodalmi.
Magyarország felfedezése
272 oldal, kötve **34 Ft**
Változatlan szövegű utánnyomás.





Günther Feustel:
Jonatán
Móra.
176 oldal, kötve
A szerző ezzel
mutatkozik be a
nak. Bízvást m
Jonatán és barát
lebilincselő olvas
Fordította: Sárkö
Illusztrálta: Irmh
és Hilmar Proft.

Györgyi Alajos

J. i A. m. géniüz

Hankiss 230. l

1941

kép

Györgyi Alajos (1821—1863):
Felesége arcképe



művészet felelhetne meg legkifejezőbben az ezen a földön élő, oly nyilvánvalóan jellegzetes nép egyéniségének? — addig a magyar művészetpolitika sohasem veszti el kapcsolatát az egyetemes művészettel és — pontosabban — az egyetemes művészet egyetemes problémáival. Az előbb láttuk, mennyire megvan Magyarországon minden *izmus*, aminek Európa művészetében jelentősége volt. De épígy meg lehetne mutatni, mennyire megvan itt minden irány s mennyire izgatja a magyar művészvilágot minden, ami nyugaton fontosnak látszott. Honnan vegyük a tömérdek példából a legjellemzőbbeket? Mátyás királytól-e, aki művészeti kérdésekben a két másik legnagyobb renaissance-fejedelemmel, Lorenzo il Magnificóval és Lodovico Sforzával levelezett ? Az egri Liceum könyvtárából-e, ahol egy pompás mennyezetfestmény a tridenti zsinat összes szereplőit örökíti meg egy optikailag is remek megoldású együttesben? A Népszövetség genfi palotájáról-e, amelyben magyar építész munkája is fekszik?

Vagy másik — belső művészi — utat válasszunk-e inkább s azt mutassuk meg, mennyire megvan a magyar képzőművészetben minden lényeges műfaj s csoportosítsuk például az eszményi

Gorski

Giergl Alajos

lásd

Művészet 1910

10. 11. 419

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Györgyi Alajos

Művészet 1913

313

Lümeg h. n. VI. 148.

Györgyi (Siegl) Alajos

lásd

Magyarművészképem

31.17.

katalógus

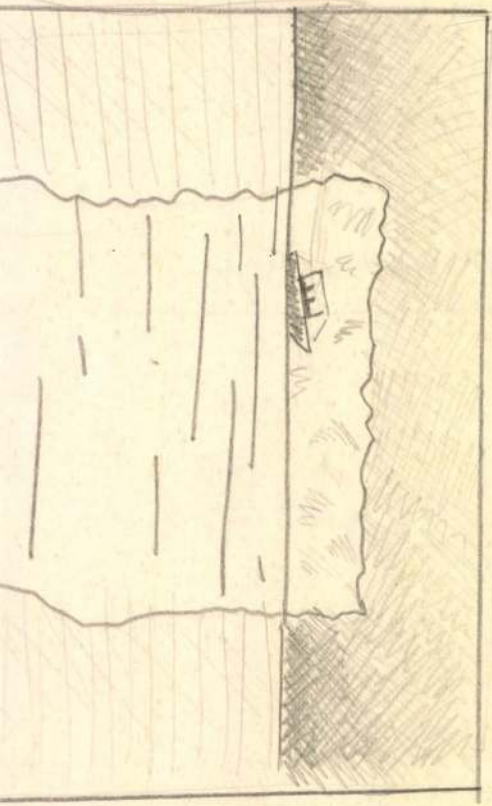

Györgyi Alajos
festő

l.

Mary N M Cent

118. l.

Kiáll. Cat.

Mongi Alajos

Tört képes lajst.

1907

Erkel Ferenc

(1855)

Giovanni di

Giacomo

festō ei otvōi

Siena.

l.

Horv. Zsigmond

187. l.

Györgyi Giergl Alajos



GYÖRGYI-GIERGL ALAJOS: NŐI ARCKÉP

Kiállítás 1932. febr. – márc.


Munkacsy 1873

Grőrgyi Alajos

l.

Szépm. Múz. Évk.

1935. VII 179 (189-l.

Kiss Pál:

Mellig, kissé ba
kála öszteveggyült és su
galléri atillája zsinó
kosár van.

Olajfestés, vász
Az 1848-dik

Györgyi Alajos

Szépművészeti Múzeum
Évkönyvei

1920, 82. l.
1924. 110. l.
1931-34. 179. l.

ZOTTSÁGA • A MÚEMLÉKEK

7. A feldebrői rom.kat
lagos helyreállitási, biztositási
lási munkálataira

8. A tác-fövenypusztai
és biztositására, nemkülönben a
sára

9. A gönci páloskolost
sára

10. Limes-kutatásojra

111. Kisebb jelentőségü
épületek tatarozási segélyeire é
tó munkálatokra

12. Topográfiai és egyé
nyokra

13. Fényképgyüjtemény g

14. Propaganda célokra
fényképekre és nyomtatványokra

15. Könyvtár gyarapitás

Átvitel

Nagyméltóságu

Vallás- és Közoktat

Györgyi Giergl Alajos

Műcsarnok

1932. febr - márc. Kiáll -

55.

Nőiarchép

Györgyi Giergl Alajos 1

1853. máj. kiáll. Müegylet.
Oltárkép, a csókai templom tulajd.
~~[illegible]~~ — Madárral játszó leány, olajf., Ybl Miklós tulajd.
— Kesergő Mária, olajf., Hammer J. tulajd.

1853. jun.–júl. kiáll.: Leány virágokkal, olajf., 100 ft.

1853. aug.–szept. kiáll.: Az ifjú festész talentoma, olajf., 200 ft.

1853. szept.–okt. kiáll.: Üldözött vadorzók, olajf., 200 ft.

1853. okt.–nov. kiáll.: Arckép, olajf.
— Regényolvasás, olajf., 180 ft.

1854. márc.–apr. kiáll.: Leány a tükörnél, olajf., 80 ft.

1854. máj.–jun. kiáll.: A beteg gyermek, olajf., 200 ft.

1854. jun.–jul. kiáll.: Arckép, olajf.

1854. nov.–dec. kiáll.: Tanulmányfő, olajf.

Lénárt Imre, igazgató-tanító V. 62.

Györgyi Ziergl. Alajos

1855. jan. - febr: kiáll.: Reggel, olajf., 300ft.

1855. máj. - jún. kiáll.: Arckép, olajf. — Arckép, olajf. — Arckép, olajf.

1855. jún. — júl. kiáll.: Arckép, olajf.

1855. szept. - okt. kiáll.: Női tanulmányfő, olajf., 100ft.

1855. dec. — 1856. jan. kiáll.: Arckép, olajf.

1856. jan. - febr. kiáll.: Esmeralda mint táncosnő a kőrösség elé lép, olajf., 450ft.

1856. aug. - szept. kiáll.: A kőrelgő vihar, olajf., 280ft.

1856. nov. - dec. kiáll.: Cleopátra, olajf., 280ft.

1857. febr. - márc. kiáll.: Tanulmányfő, olajf., 80ft. — Tanulmányfő, olajf., 60ft. — 1857. Báthory Zsigmond, olajf.

1858. szept. - okt. kiáll.: A szorgalmas tanuló, olajf., 100ft.

1860. jan. - febr. kiáll.: 3 db arckép, olajf.

1860. febr. - márc. kiáll.: Arckép, olajf.

Fürst, Paulus III. 123.

Györgyi Giergl Alajos 3

1860, nov. – dec. kiáll.: Arckép, olajf.

1862. febr. – márc. kiáll.: Deák Ferenc arcképe, olajf., Pest város tulajd. – Arckép, olajf. – Arckép, olajf.

1865. febr. – márc. kiáll.: Női tanulmányfő, olajf., 80 frt.

Lajstromai, A Pesti Műegylet –.

1845 – 1865.

Garnier János Henrik, ezredes, arczk.

III. 34.

Györgyi (Giergl) Alajos

Pesten

1845. pesti kiütt -

Arckeje, olajf -

Tanulmány - kép, olajf.

L 1845.

Kemény János emlékkiállítása V. 42.

(4)

1860. nov. – dec. Kiäll.:
Archép, olajf –
1862. febr. – märc. Kiäll.:
Deák Ferenc archeje, olajf,
Pest város Anlajd. – Arc-
kép, olajf. – Archép, olajf.
1865. febr. – märc. Kiäll.:
Női tanulmánystő, olajf,
80 frt.

önzesen 41 db festmény

Lajstromai, A Pesti
Műegylet kiállításai-
nak –. 1845 – 1865.

1855. jun. – jul. kiáll.:
Arckép, olajf.
1855. sept. – okt. kiáll.: Nő
tanulmányfő, olajf. 100ft.
1855. dec. – 1856. jan. kiáll.:
Arckép, olajf.
1856. jan. – febr. kiáll.: Esme-
ralda mint táncosnő a
kőrönség elé lép, olajf., 450ft.
1856. aug. – sept. kiáll.: A
kőrelgő vihar, olajf., 280ft.
1856. nov. – dec. kiáll.:
Cleopatra, olajf., 280ft.
1857. febr. – marc. kiáll.:
Tanulmányfő, olajf., 80ft.
~~Tanulmányfő, olajf., 60ft.~~
1858. sept. – okt. kiáll.: A szor-
galmas tanuló, olajf. 100ft.
1860. jan. – febr. kiáll.: 3 arc-
kép, olajfestmények.
1860. febr. – marc. kiáll.: Arc-
kép, olajf

1857. Báthory Zsigmond, olajf.

Lyörgyi Alajosnak (1

a Pesti Műegyletben kiállított képei.

1845. Arckép, olajf. — Tanulmány-kép, olajf.

1852. Arckép, olajf. — Arckép, olajf. — Gyaizóló (szomorkodó) leány, olajf.

1853. máj. kiáll.: Oltárkép, a csókai templom tulajd. — Madárral játszó leány, olajf., Ybl Miklós tulajd. — Keserű Mária, olajf. Hammer. j. tulajd.

1853. jún. — júl. kiáll.: Leány virágokkal, olajf. 100 ft.

1853. aug. — szept. kiáll.: Az ifjú festész talentoma, olajf. 200 ft.

1853. sept. – okt. kiáll.: Üldözött vadorzók, olaj, 200 ft.

1853. sept. – okt. kiáll.: Üldözött vadorzók, olaj. 200 ft.

1853. okt. – nov. kiáll.: Arckép, olaj. – Regényolvasás, olaj., 180 ft.

1854. márc. – ápr. kiáll.: Leány a tükörnél, olaj., 80 ft.

1854. máj. – jún. kiáll.: A beteg gyermek, olaj., 200 ft.

1854. jún. – júl. kiáll.: Arckép, olaj.

1854. nov. – dec. kiáll.: Tanulmányfő, olaj.

1855. jan. – febr. kiáll.: Reggel, olaj., 300 ft.

1855. máj. – jún. kiáll.: Arckép, olaj. – Arckép, olaj. – Arckép, olaj

Györgyi Giergl Alajos

1852-ben Gyászoló leány c. képét
230 frtért megvette a Műegylet
PMÉvk 1853 ra 46 l.

1855-ben A beteg gyermek c. képét
150 frtért megvette a műegylet.
PMÉvk 1854 re. 18 l.

1855/56-ban Esmeralda mint tán-
cosnő a közönség elé lép. olaj.,
300 frtért megvette a Műegylet.
PMÉvk. 1855-re. 16 l.

1857 ben Cleopatra c. olajf. 250
frtért megvette a Műegylet.
n. o. 1856 ra. 18. l.

ugyanezek 1857 ben Tanulmányfő
c. olajf. 60 frtért megvette a Mű-
egylet
n. o. 20. l.

1857-8. ban a műegylet megvette
Báthori Zsigmond, jelenet b. Jósika
Abafi-jából c. olajf. 320 frtért.

PMÉvk 1857 re. 18. l.

Dachavi városi múzeum II. [redacted] 170.

Györgyi Alajos 2

Biederm. K. áll. 1937

IX. Tsem –

4) A művész felesége, olajf.

Repr. a Kat. ben 1859

5) Györgyi Geza és Emília archepe, olajf.

Beniczkyné Bajza Lenke archepe.
Ezen a tárlaton dr. Vályi tanitótól készített mázolata volt kiállítva

/

egyező, pestett jelenettel, két dob.
XVIII. sz.

Györgyi Alajos

Bezerédj István arczépe. 1861. Tolnavm. tulajd. Ennek másodpéldánya a Tört. Képcsarnokban

Repr.

Domanovszky Sándor.

Magyar művelődéstört.
V. k. Bp. é. n.
43, 664. l.

HELYSÉG Budapest.	SZAKCSOPORT Szobrok.	ALCSOPORT
VÁRMEGYE	KOR 1898.	SZÁRMAZÁSI HELY
ÖRZÉSI HELYISÉG Kertészeti tanintézet kertje.	MÉRET	MESTER Mayer Ed
TULAJDONOS		SZEMÉLYI VONATKOZ
TÁRGY Bereczky Máté mellszobra.		EGYEB ADAT
MILYEN KÉP VAN RÓLA?		

Györgyi (Gierd) Alajos

lásd

100 év a festésben

D.

Csanky Győr

25. l.

Nov 1943



KÍNAI PORCELLÁNOK.

Györgyi Alajós

Biró Béla: Kovács
Mihály. 86. l.

Györgyi István

írta

Balás-Piri László dr.

A reformkor
magyar festészete.

Budapest 1938

5. P.

Györgyi Alajos

lásd

B. Bakay Margit.

Györgyi Alajos ismeret-
len festmenyei -
Gerevich Emlékkönyv.

226 és kv. ll-
kepelhet

10306
3770

Györgyi Alajos

festő

Széchenyi Béla gr.
1876-ban Deák Ferencnek
fentről festett életnagyságú
arcképét ajándékozta
a Nemzeti Casinonak.

A Nemzeti Casino
Évkönyve. Bp. 1939
108. l.

ez, mag. 11·6 cm.

MINERVA,
Mellszobrocska.
Német, XVII. század.
Bronz, mag. 22·5 cm.

KERESZT,
XVIII. század.
Bronz, mag. 3·5 cm.

KERESZT,
Athoszi stílű.
XVIII. század.
Bronz, mag. 6·7 cm.

TÁLCA,
Vésett figurális dísszel.
Perzsa munka, XVIII. század
Réz, hossza 46 cm.

HERAKLES,
XVIII. század.
Réz, mag. 11 cm.

TABERNÁKULUM-AJTÓ,
Az Utolsó vacsora jelenetével, félkörös felső záródással.
Magyar munka, XVIII. század.
Trébelt réz, aranyozva, mag. 97 cm.
Ipolyi, Biharvármegye, 328. szám. — Gerevich PA, 260. l.

SZÖRNYALAK,
XVIII. század.
Fehér fém, mag. 6·5 cm.

Györgyi Alajos

Életrajza:

Ligeti Antal: A Nemzeti Múzeum Képcsarnokának ismertető lajstroma. Buda. 1870.
154. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Györgyi Alajos
festő

l.

Kósa Z. (197. l.

Pest-Buda elmagyarosodása
1848-ig
1937

KIS-JENŐI M. KIR. ADÓHIVATAL

1905 APR. 31

1920/905

felj. állandó illetm. [illegible]

67 lapon

IV/7 [illegible]

Giergl Alajos

Pestről, 1841-ben Zoeves

látd Fleischer Bécs 45. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Györgyi (Gierg) Alajos

Wőr képmás, olajf. 1855.
Szépművészeti Múzeumban.
Életrajz

Petrejszerz 1931–34. 20. l.

NCIA.

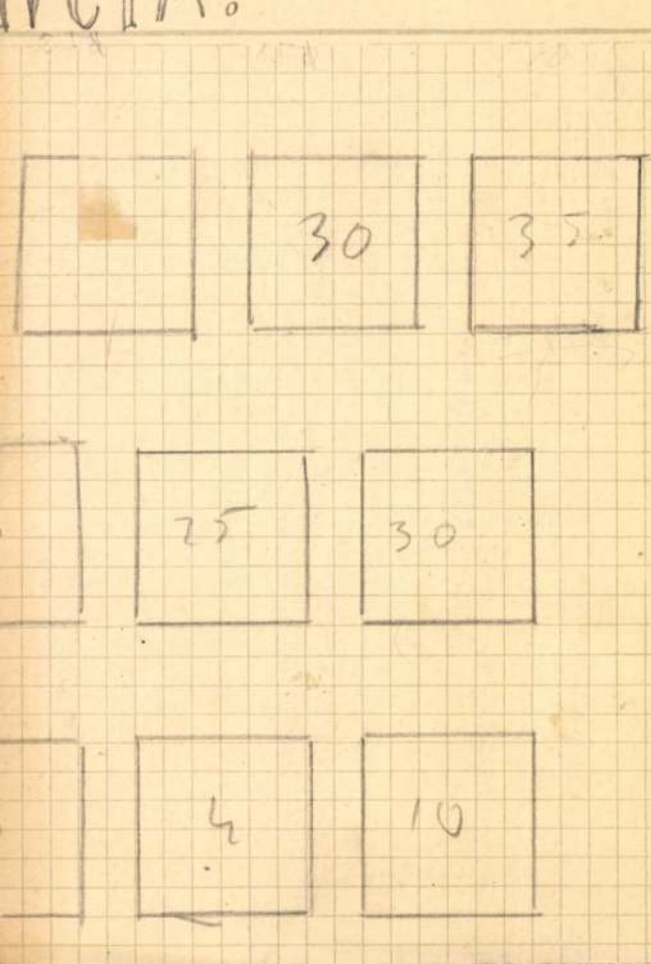

Györgyi (Gíesgl) Alajos

Női arckép (Lauffer Vilmosné) olajf. 1861.

Szépművészeti Múzeumban.

Életrajz!

Petrijszerz 1921-24. 16. l.

O M Szép Mur

az uj szerz. kiáll
1921-24

1924

:

fordul~~va~~ Fan s kerek medaillonban van ábrá-
tmények vesznek körül. Gönd ör parókájá-
mlanak, szakálla s bajusza leberetvált. Feli-

GISMUNDUS COMES DE SCHERFFENBERG.

éretei a vonalkeretnek ii: 14·3 cm.

9375

140/95 № 278

Györgyi Aladár

Péter András: A magyar
művészet tört. II. 94 l.

1930

Györgyi Alajos

1821–1863

l.

Vayer Béchenyi lépe

Msg Tudomány 1942. 1. sz.

103. l. – 108 l.

Nem természet utáni, hanem Eybl képe a van festette Béche nyi arcképét

3.



4.



~~Györgyi~~
(Giergl) Alajos

20 evés, mil. Pest.

1841

Bècsi akadèmia
Ujhizy

Matyó néprajzi anyag V. 179, 180

Giergl Alajos

festő

l. Györgyi A.

L.

Szendrey - Szentiványi

572. l.

Roma h. n. V. 243

Györgyi Alajos

Szana Tamás: A magyar mivészet századunkban

1890. 104. l.

Györgyi Alajos

Ernst Mur. kiáll. 47. sz
Magyar vemehmnek.
1921. máj
Nőt archép. Gróf Andrássy
Gyéza tulajd.

1952 aug (Archép kiáll)
Bezerédj István

szobor, éppúgy, mint a párizsi Bou
nak szinte teljesen befejezett két re
mek rabszolgája és a firenzei Akadé
miának (nemrég még a Boboli-kert
grottáiban voltak) félig még a már
ványtömbben lévő négy rabszolgája
(1519 után) és talán a firenzei Pal.
Vecchio nagytermében levő, a Győ
zelmet ábrázoló csoport is még a na
gyobbra tervezett síremlék számára
készültek. Mózest M. abban a hely
zetben ábrázolta, midőn a hegyről le
érkezve, az aranyborjút imádó zsidó
kat megpillantja és indulatában ülté
ből felugrani készül. A Mózes melletti
fülkékben kétoldalt álló Rahel és Lea
— a szemlélődő és tevékeny élet szim
bolumai — a mester késői (1542), de
tartózkodó stílusú alkotásai. A felső
emelet alakjai részben M. tervei után
tanítványok (főleg Raf. Da Montelupo,
l. o.) munkái. 1506. II. Gyula rendele
tére a bolognai St. Petronio főkapuja
fölé a pápának alakját mintázta. Az
érczszobor azonban hamar áldozatul
esett a változott politikai viszonyok
nak.

II. Gyula harmadik megbízása, a Sixtus-kápolna mennyezet-freskójának festése (1508 májustól 1512 októberig), amelyet a mester kedvetlenül fogadott el és csak a pápa folytonos, türelmetlen buzdítására fejezett be, M. művészetére nézve a legszerencsésebben valósult meg. Az egyedül, mások segítsége nélkül festett mennyezetfreskó lett M. főműve, egyben a legnagyobbszabású és legmélyebb elgondolású alkotás, melyet *egy* ember a világon létrehozott. A kápolna egyszerű, csak a bevágódó ablaknyílások boltsüvegeitől tagolt tükörboltozatát osztotta meg M. festett architektúrával. A középső mezőkbe a teremtés és az ó-szövetség mozzanatai Noé megcsúfolásáig (9) kerültek. Ugyancsak négy ó-szövetségi jelenet a sarkokban, a lenyúló boltívek festett trónusain hét próféta és négy szibilla alakja, a boltsüvegek és az ablakok ívmezején pedig a Megváltó ősei.

Györgyi Alajós (1

Biederm. Kiáll. 1937

I. terem.

1) Benesik Mária arcképe
1854-ből.
Velics Lajos tulajd.

2) Nő a szabadban.
Siépmiv. Múzeum.

3) Ürmenyi Claudia.
Jelzése nincs. Én állapitottam meg. Velics Lajósé. Repr. a katalogusban.

Györgyi (Giergl) Alajos

Műcsarnok

1927. magyar táj. 37,520

1937. biedermeier Erdő

1941. nov. Archiep-Mäll

Pöi archiep I-II. of

Kõbalta õsõri VIII.172

Györgyi Alajos

cród

Győri Hirlap. 1913.
ápr. 24. (Győri képek kiállításokon.)

U. 522

Milkovits Zsigmondné
mint Zámory Mária
arcképet fentitől a város
átengedte az Ernst
Múzeum kiállítására

VÁC

Székesegyház

Kéne VV 1857, 445 l.

Györgyi Alajos



Vigadó 1913. I. 499. p.

Biedermeier-kiállítás az Ernst-muzeumban. Gróf Andrássyné és fiá. Györgyi Alajos festménye



Mikszáth Albert, Mikszáth Kálmán fia és felesége Kún Anna

Györgyi Alajos

festo

Balogh Péter ref. szu-
perintendens arcképe,
fentiről, 1860-ból a debre-
cen ref. kollegiumban -
Repr.

Szód

Ecs Debreceni képesk

55. l.
95. l.

Oláh Mihálynó Baranyai Kata, a
Ramocsai boszorkány

IX. 181.

Giergl Alajós

festő

lásd

Manszdebrkiall

131. sz.

Perzsa szőnyeg VI. 302.

~~Gichsz Alfonz~~

~~57, 58. l.~~

Györgyi Alajos

44. l – 46. l.

l.

Tört. Képes 1922

Kulcs vasból, római VI. Vfb.

Györgyi Alajos festő. Pesten
2 arcképet állított ki az 1852 iki
pesti műkiállításon, és „Szomorkodó
leány" czimü festményt.

1) Budapesti Viszhang. 1852 év. 298 l.
és 318 lap

Giergl Alajos

l. Arv. Csamok 97.

Aukci Eat 1186 n

'ecelli műterme.

'e-ban 1476-ban vagy 1477-ben.
3 augusztus 27-én.

15. r. 46—47).

sef meg Nikodemus, a fejjel
yolcscsal körülvett holttestét

zik. Mária, Józsefnek anyja,
a. Mögötte Jézus egyik tanít-
igdolna pedig kezeit széttárva
ir felé. A háttérben jobbról a
rom kereszttel és ezek közül

0 cm. — Lelt. sz. 1240. — Véte-
itől 2000 lirán (1794 K). — El-
én (246–95). — Az elszámolásra
1895 november 28-iki 61301
elszámolást elfogadta az 1900
0) és az 1901 augusztus 26-iki

jstr. 15. l. — Verzeichniss N°. 2.

111

62 (1240)
658 (548).

62

Giergl (Györgyi) Alajos

Meglepett udvarló
Deák Ferenc

Budapest nékesfőv. tulajd.

Akademia tulajdonán
ban lévő
kepét 1.
Dwald
Konyvek
az Akademia

72. Cortesius: De laudibus Mathiae Corvini

Öswgomtatvány Roma
1485.

Romil

70

Gyöngyi Alajos

Alkotmány

1913. ápr. 29, 30

Jenő rezsőtéri fogadalmi templ

Udine.Hősi halotta

kére épült templom.Különböző,

felismerhető helyi elemekből

szekompilálva,de ennek ellené

nül hat.A kupola és középső t

velencei S.Maria della Salute

panile pedig a veronai S.Ferm

ja eszünkbe.

Ennek az olasz,le

művészetnek továbbfejlesztése

di Mussolini,amely nem régen

Igazi szépsége a nagy,monumen

dimenziókban van.Rokon vele a

stadion is.

Róma természetes

kus architekturába kapcsolódi

hető,hogy Udine,Verona lombar

velencei emlékeket kapcsol b

olasz stilusába.

Del Giudice ez é

szerencsésen a Settecento ép

Győrffi Alajos

A Múbarát

I. 144. l.

MŰEMLÉKEK

1. templom folytató-	
és freskórestaurá-	
	3.000 P.
romok megóvására	
területnek kisajátitá-	
	1.500 P.
or romjainak biztositá-	
	1.000 P.
	2.500 P.
müemléki jellegü	
előre nem látha-	
	5.000 P.
müemléki kiadvá-	
	6.000 P.
arapitására	4.000 P.
elhasználható	
	1.000 P.
ra és kötésekre	5.000 P.
	56.000 P.

sügyi m.kir. Minisztériumnak
Budapest

Györgyi (Giergl) Alajos

l.

B. Bakay Margit

A biedermeier Eor
elfelejtett festője
Györgyi (Giergl) Alajos
Bp. 1938.

Könyvtáramban

B. Bakay Margit: Györgyi (Giergl) Klára

8°, 32K, 94L, Budapest, 1938.

Györgyi (Giergl) Klára

Györgyi Alajos

Az Est

1913 apr. 29.30

Le Corbmusier az l
párisi kiállitáson a svájci
ban már közelebb jut ehhez.Vi
az oszlophoz és a párkányos m
hoz.

A mai architekturá
zi,hogy az uj anyagban megtal
lusban már más anyagot,márván
is hasnálnak és hogy megtalál
dern architekturának megfelel
tikát,amely ennek az uj épité
a lelkéből született meg.Erre
a párisi gyarmati muzeum uj é
Nagyon érdekes oszlopos megol
Visszatérnek az oszlophoz,de
Vitruvius féle oszlophoz,amit
utáltak meg,mert századokon k
mint esztetikai mértéket alka
ismételgették.

És nézzünk széjjel
szágokban.A stilusfázisok vil
ismétlődnek,csak le kell tudn
a közös jegyeket Krakó Moder

Györgyi Alajos

Szöd

Balás-Piri László dr.:

Hungarian Biedermeier. Hungaria Magazin. 1938.

jan. 20. lap.

Nyaraljon

a

Csepe

és a tószer

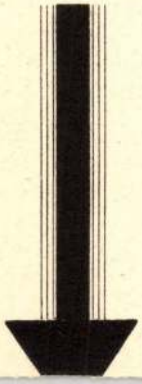

Györgyi Aladár

l.

B. Bakay Margit

Györgyi Aladár ismeretlen festményei.
Különlenyomat a
Gerevich-Emlékkönyvből Bp. 1942

Könyvtárunkban

m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

1940.III.
..... szám.



A Müemlékek Orsz.Bizottsága tek.Elnökségének

Hivatalból.
olgálati ügyben
átalányozva.

Budapest IX. Hőgyes Endre u.1

Györgyi Alajos

irod

Die Balásung Malerei

10, 25. l. 13 – 15. l.

d. 19. ü. 20. Fhdts

Berlin 1940

Györgyi Alajos

Budapest, 1913

ápr. 29, 30,

Szimbolikus jelentőségü alkot
Duce erőteljesen faragott dom
vü,profilba állitott portréja

Az uj olasz müvésze
egyik kiemelkedő alkotása Eug
Baroni:La Vittoria c. szobra,
ujszerüen fejezi ki a győzele
lőretörésétnk.

És most térjünk vis
a Novecento uttörőihez.Michel
további uttörő mester, többny
figurális képeket fest.Zárt,f
mezett vonalakkal komponálja
képet.Nyilvánvaló nála az ant
vészet hatása. Közvetlenül is
hozzá.Az olasz müvész nem dob
a nagy tanulságot,melyet az a
müvészet által megszentelt fö
lépten-nyomon talál.De ezt ne
másolja,mint a 18-19.századi
hanem a maga müvészi felfogás
rint interpretálja.Ez egy ige

Gyöngyi Alajos

Der Spiegel 1852.
747 h.

u. az. 1845. 945 h.

Györgyi (Giergl)

Alajos

1821 – 1863

vrád

z

M. mno. dóst

Dívald 1927

163. l.



Nagyságos

Dr. Szendiványi Gyula

úrnak,

Budapest

XI. Ágoston utca 16

György Alajos

festő

Gentmüeml

124, 458, 519. l.

II.

Alsószelistye, Gernyé
kelt beadványait illetékes int
dalmi és Művészeti Tanácshoz /
küldöttem meg.

Budapest, 1943 októbe

Tekintetes

Községi El

Grörgyi (Girgl) Alajos

irod

Haeufler 1854

I. 152.1

Buda-Pest.

Historisch-topographische Skizzen von Ofen u. Pest u. deren Umgebungen

Pest, 1854

ÁRGYAK

SZEMÜVEG, XVIII. század.

ÜVEGPALACK,
négy darab, részben figurális, festett dísszel.
XVIII—XIX. század.
Szendrei János: Néhai Ipolyi Arnold gyüjteménye. AE, VII—1887, 344. l.

ÜVEGPOHÁR,
6 drb., vésett és talpas, részben aranyozva.
XVIII—XIX. század.

KATONATISZT,
profilarckép üvegből.
XIX. század eleje.

POHARAK,
színes, biedermeier munkák. 1. kék, 2. vörös, 3. vöröstalpas, 4. kéktalpas, 5. kék.
Cseh munkák 1830 körülről.

ÜVEGPOHÁR,
2 drb., talpas, fedeles és füles, Simor vésett címerével.
XIX. század.

ÜVEGEDÉNYEK, 11 drb., zöldszínű, festett dísszel.
Cseh munkák, XIX. század.

Györgyi Alajos

Védekezés a tűz ellen
c. képes repr.

Gerő Ödön: A magyar
népéletkép. Magyar
Művészet. 1927. 4. l.
kép

Györgyi Alajós

erőd

Hankiss János:

Francia kritika a
muzeum Eéptár
gyermekkoráról
Magyar Művészet

1928. 278 l.

Györgyi Alajos

Festő

vőd

a

Kap. [illegible] 19. 4. i m

Kap. [illegible] [illegible]

kérdése rez. 3 i. l.

M. Múzeum

1946

lycopodium selago L

korpafii

Mörpi Alexos

(1860-ig Geigl)

Paperay J.:

Budai és Pesti vedutták vallásos Tárgú képeren

Bp. 1936. 9. l.

Budai Veronika-kápolna

tt Donát oltárkép 1855

k a multszázad művészi
pszerűen megállapítjuk azt
kisprégári társadalmá-
nlőző igényei voltak.

Giovanni di Giacomo

magyar festő és ötvös

Siena 1380-1422

l.

Kolbey-Olay-magyar

28-l.

Györgyi (Giergl) Alajos

15 képe felsorolva

l.

Iml

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) disztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) disztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

György Giergl Alajos

[illegible]

Kofsz 1898

224 l

Keleti G.: Fest. és tabor

Matlekovits S.:

Az 1896-i eredeti kiáll eredmény és. IX. k.

1898

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Györgyi Alajos

Deák Szidónia arcképe

Repr.

Kopp Jenő: Magyar mesterművek Budapest székesfővárosi képtára gyűjteményében.

Budapest, 1942

Őskori: bronznyakperecz VII. 194.
— fibulatöredék VII. 194
— bronzkarperecz VII. 194.
— karperecz fábol (?) VII. 194
— bronzkarika VII. 194
— bronzfüggötöredék VII. 194
— bronzláncrocska VII. 194
— gyantagyűrű VII. 194.
— bronzlábperecz VII. 195
— agyagedény VII. 195
— agyagpohár VII. 195

Györgyi Alajos

Női arckép,

Kopp

Bp szfv az szerz viáll-a

MAGYAR MUVESZET

1937. 26 l.

ANOS
ERNÖK
ÁJA
ELY

Műemlékek Or
Méltóságos Sz. Gere

Ajánlva



György Alajos

festő

1821 – 1863

wód
Z

Krück I. 432.

Stefánia út Budapesten

II. 95

1903 VI. 12.

Kassa.

Kassa vans polgarmesterehez.

~~Münster Tivadarnak~~ Értesítés a kassai muzeum megnyitásáról ~~ugy az orsz. főfelügyelőség mint a nem. muzeum~~ leendő (képviseltesé ~~magát.~~ felőt

(281/903)

herceg következő — további — szavai- **(AK)**

Györgyi Alajos

Magyar Hírlap

1913. ápr. 29 –

30

Királyi Magyar Egyetemi Nyomda Budapest. 1929. VIII, Múzeum-körút 6. (Dr. Czakó Elemér.)

Könyvismertetés.

„A magyar nemzet hadtörténelme."*

Breit altábornagy, aki nemzetünket már sok kiváló történelmi és hadtörténelmi művel ajándékozta meg, most hosszú évekig tartó fáradozásainak újbóli termékével nyitotta meg azt a könyvsorozatot, amelyben hadtörténelmünket szándékozik leírni. A nagy mű két első részét, úgy, mint a szerző előbbi műveit is, a tudós lelkiismeretessége, a kritikus tiszta látása, a magyar katona törhetetlen hazafiassága, a kiváló író történelmi emelkedettsége, tárgyilagosságra való sikeres törekvése, stílusának színpompája, a fölépítésnek példátmutató rendszeressége, végül gondolatmenetének fegyelmezettsége és átlátszó tisztasága jellemzik. *József királyi herceg*, tábornagy, aki a szép művet előszóval látta el, a többek között így nyilatkozik: „E mű mint olvasmány érdekfeszítő, végtelenül tanulságos, mint történelmi munka örökbecsű. Megtalálunk benne mindent, amit tudni jó és szükséges!"

A kötet *első része* a magyarok eredetét, régi hazáikat, a honfoglalás előtti kalandozásokat, végül a magyar haza megszerzését ismerteti részletesen, a *második rész* pedig azokkal a kalandozásokkal foglalkozik, amelyeket őseink nyugaton a Pyreneushegységig, délen Nápolyig és majdnem Athénig, északon Brémáig és keleten Bizáncig több ízben végrehajtottak, Árpád, Zsolt és Taksony fejedelem idejében.

A tudós szerző feldolgozott minden

* Írta Doberdói Breit József ny. altábornagy. I. rész: A honfoglalás. II. rész: Külföldi kalandozások a vezérek korában (898—970-ig). A két rész egy kötetben 230 nyolcadrét oldal; négy melléklettel. Budapest, Athenaeum. 1929.

Györgyi Alajos

erőd

Lyka 1848 [illegible]

50, 61. l.

képpel

M.N.

1948

Gyöngyi Alajos

l.

[illegible]

10, 70, 86, 118, 132,
183, 197, 198, 200

292.95.l

képpel

Györgyi Alajos

l

LykaMagymű1800-50
206, 525, 535. l
567-69. l kézekkel

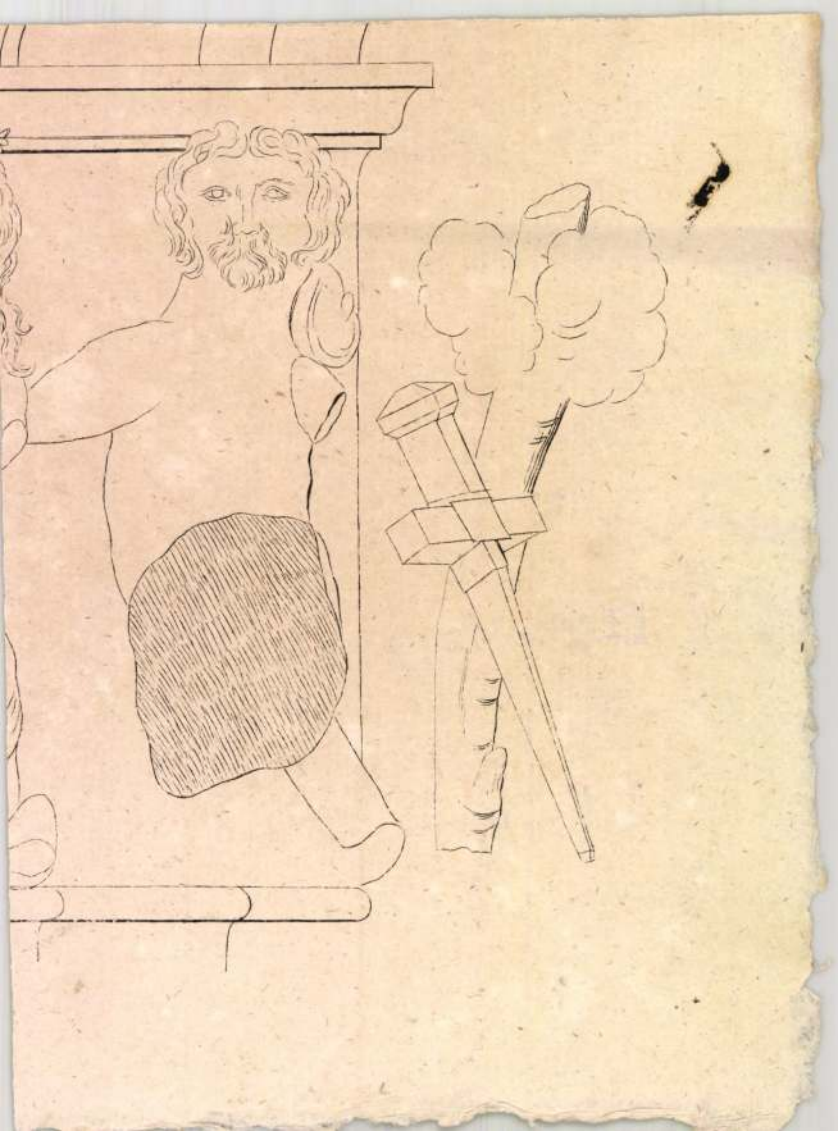

Györgyi Alajos

l. Lá Biró Hgyűst

56 l.

1937

129.

MAGYAR M

KIADÓHIVATALA, BUDAPEST,

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Műemlékek Országos

Györgyi Alajos

vod
z
Lázár Ammjövöje
107. l.

1916

Gyárfás György

Neues Pester Journal

1913. ápr. 29. 30

gotikába,mely ennek a vidéknek
a franco-flamand müvészi terül
a legegyénibb stilusalkotása.N
nak nevezhetnők,ha nem volna e
foglalva a multszázad gotikus,
épitészete részére.

Düsseldorfi áruhá
ben is a gotika szelleme él,a
müvészi léleknek évszázadokon
ható kibontakozása.Ez egyrész
törekvés tendenciájában,másré
nyilvánul meg,hogy a falakat
konstrukció által áttöri, min
sebb anyaggal akar épiteni,mi
szépkori gotikus katedrálisokn

Nálunk a fejlődés
szetben sok tekintetben elmar
azt hisszük,hogy benne élünk
müvészetben.A festészetben és
ban igy van,de az épitészetbe
hátra vagyunk.Most jön át a s
épitészet,amely a külföldön m

Györgyi Alajos

Gród

Petrőfegi 85 l.

1923

41—

241. Németalföldi festő [?]; XVI. sz.:
Krisztus az olajfák hegyén. Fa, olaj,
40×28 cm.

Györgyi Giergl Alajos

1858-9-ben A szorgalmas tanuló c. dajf. 105 fotért megvette a műegyllet.

PMÉvk 1858-ra. 20. l.

1904. XI. 3.

Debreczen ev. ref.

Bloch József és dr Molnár Géza művei (819/1904)

Lloyd György

Peter Lloyd

1913. ápr. 29, 30.

is használni a vasbetont.De te
be kell venni,hogy Itáliának
ványa és termésköve van.Boto
na,hogy márvány helyett vasbe
épitsenek és még nagyobb boto
a vasbetonban született stilu
tenének márványból.A főirány
a helyi anyag,a helyi tradici
nem rugja fel a nemes kincset
régi épitészetet.Ezt nem fogj
dozni idegenből jött és az ő
nyei között és az ő esztetika
nek meg nem felelő stilus ked
Az északi modern épitészek kü
a stilus kialakuló fáziában
az olszlopot és a párkányt,te
függőleges és vizirányos dime
ezt a két klasszikus megjeler
formáját,mely a leglényegeseb
zibb,legősibb hagyománya a kl
kor óta Itáliának és az azóta
földjén született épitészetnel
ezeket az elemeket az egzlen

Györgyi (Gjergl) Alajos

az alábbi kápolna részére 1858-ban festette Szent Donát képét, melynek fájkepe az alábbi kápolna környezét ábrázolja

Schoen Arnold dr.

A rózsadombi Kálvária kápolnája. Magyar Főváros. 1939. 14. 7. 5. l

Györgyi Alajos

festő

1821 – 1863

wied

Revai lex.

~~IX~~ IX. k. 224. l.

Érkezett 1904 június 6.

370/904 (Budapest 1904 május 27 — 11441 sz. a.)

A miniszterium számvevősége érvényesítve leküldi Wosinszky Mór orsz. felügyelő budapesti utiszámláját. (Téves iktatás, már elintézetlett a 358/904 sz. a. (Wosinszky vezette az utiszámlára a nyugtát. 1904 június 6.)

Györgyi Alajos

l.

Világi. Magy. nemzet
tört X. 454. l.

Györgyi (Giergl) Alajos

cród

z

Thieme-Becker

XV. 376. l.

(Lyka)

Görgei Artúr

Világ

1913. ápr. 29-30.

A modern olasz festők a mai ol
történelemből leginkább a Duce
ábrázolják. Cascella a fascismu

Carpanetti 1928-ból
nagy tömegek kollektiv, dübörgő
galmát adja, amely a római utak
Campagnan és a Via Appián dübö
léptekben halad előre és fogla
el Rómát. És a művész ezt mondj
korának és az utókornak, erre é
azért hivatott, mint az ujság, v
történetiró is.

Az emberi életnek al
témája az anyaság. Gigli képe,
való, a témát a maga monumentál
ságában fogja fel.

Sironi egyike a legb
avantgardistáknak. Témája a föl
a munkás. Szociális ábrázolás, d
nem azzal a marólugos ábrázolá
teszi, mint Otto Dix.

Montanari a falu fes
de ezek a falusi alakok nem a

G y ö r g y i

Világ.1916.aug.12. (Az Erzsébet-szobor ügye.)

Györgyi Alajos

Mucsarnok +
1896. mill. Eiáll.

Erkel Ferenc, of

Abdul Hamid szultán IV. 168.

Mörai (Gueryl) Alapos

OMKT. 1937 nov.-1938 jan Biederm. Kiáll

Bencsik Mária arch.
Nő a szabadban
Ürményi Claudia arch
Mörai Géza és Emília arch
A művész felesége
Meglepett udvarló
Firmai Albert mermekkorában
— Tanfej
— Mermekfej
Vigasztalás
— Női archép I-VI
Cilinderes férfi
Lónyay Jóvsné arch
A kis festő
A művész önarcképe
Clark Ádámné
Ürményi József
Férfiarchép I-III
3-as mermekarchép
Bacchansnő
Testvérek
Clark Ádám
Simonyi Gyula felesége
Mörai Alapossné
Kibontás nő
Deák Szidonia arch

~~E. Gröres Lajos~~

~~nobrán~~ Mücsarnok

1932. tav. tárl. ~~136~~ ~~[illegible]~~

Gerhardt Alajos

Kellefüredi Fejlelvar, vízf
anyám

~~Gröres Lajos~~

~~Diósgyőr~~
~~Kiörbücheli ütve~~ | 4f

Cörei A

Omkt

1924 febr-márc (Bp. kőjöns)

Deák Ferenc arch of

trépre Mur. nyiren 1917-18

1918 okt

Nő trabadban 1 of

~~Gjörgi~~ (György) Alajos

~~Grand~~ Museum aukciói

~~1920 ápr. XI. Nyári mulatság (Szkník) of~~
~~XIII–XIV. Leány galambbal~~

~~1921. XV. Szomorú fűnőcs felesz kégmáss, of~~

~~1929 dec. XLIII. Női arckép (1853) of~~

~~1931. 46. a: Leány rózsával (1859) of~~

~~XIV. (1920) 138/139 n.~~

2 N. Salon. 1924. III. a.: Leányarckép, of

M. Nemz. Reach. Társ. 1923. V. a.

1 Lauffer Ulmos arck (1862) of

Alm-Tel:

l. Kulon

Györgyi Gierglt Alajos

1821 – 1863

208. Fiatal főnyi
nőlap, 1857
olajf. 110 × 84
800 P

Almásy-Tellki V. 1941

1941. VII.

Budélet, of



Györgyi Alajos

Almásy-Teleki XIII. 1944

126-n. Bajnoros fétfi.

1843

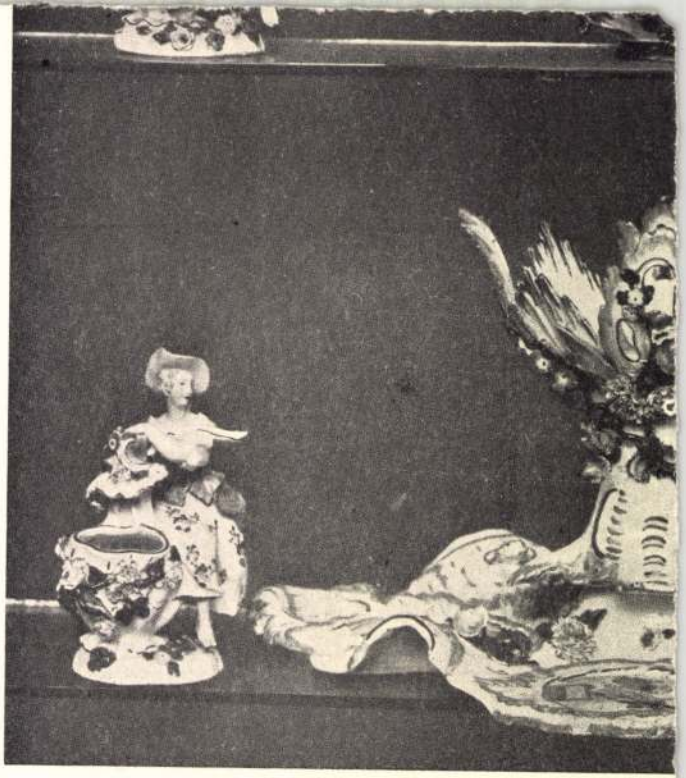

800/43
800/1
800/1

800/
800/
800

Györgyi Alajos

Gróf Andrássyné és
fiai c. képe
repr.

Farkas Zoltán:
Magyar biedermeier
művészeti kiállítás
az Ernst-Múzeumban.
Vas. Ujs. 1913. 369. l.

ISTVÁNDI-I. REFORMÁTUS LELKÉSZI HIVATAL
PECSÉTJE

Györgyi Alajos

U. 3752

Fiatal nő kutyával
szinesen repr.

Pesti Hirlap Vasárnapja

1930. szept. 7. (A
legszebb magyar képek.
Györgyi Alajos: Fiatal
nő kutyával és
Önarckép repr.

2894

7. Jules Lefebure:

[Sz. Tournantan (Seine et Marne) 18

Ondine.

A teljesen n
alól s vízben állv
kibontott szőke ha
Jobb kezével ~~a melyet~~
ról lelógó vadszo
aranyhajába me
Telése alól balr

Vászon, n
~~Vétetett 18~~
~~M. kép. 4~~
~~Ny. sza 30~~
~~IV: 7.~~

IV: 179.

Gyöngyi Alajos

Fiatal nő kutyával

A Pesti Hirlap Vasárnapja

1930. 36. sz.

Györgyi Alajos

Ábrándozás c. Egének repr.

A Pesti Hirlap Vasárnapja. 1930. 36. sz.

oktatásügyi minisztertől.



BUDAPEST
934 DEC 10 15
N 5 N

r Orsz.

gának

Budapest.

VI., Arena-út 41.

Szörgi Alajos

Pesti Hirlap

1913. apr. 29, 30.

A mi fantázia ideálunkat értik
alatt,nem pedig régi és elmult
nak ismétlődő formáinak feleley
Technikailag ha fel is használj
festészet tanulságait,először p
kus és azután festői akar lenni

Ezeket a törekvéseket
képviseli és fejleszti Ardengo
Firenzében él.Futurista és kubi
A háboru előtt Párisban élt.Haz
feleszmélt arra a feladatra,hog
olasz müvészeti ifjuságnak a ma
jába kapcsolódva kell kell mego
a mai müvészet problémáit.Nem m
az,hogy a párisi iskola ujitása
szerüen átültetik egy egészen m
vészi klima alá.Hanem Giotto,Ma
gyökérveréséből kell kisarjaszt
is egyuttal harcos iró. Valori
Valori plastici c.folyóiratot i
annak a propagálására,hogy azx

Gyöngyi Alajos
festő

Fővárosi Lapok 1896. márc. 6., IV. old.
(L. T.: Kiásott műkincsek.)

Kalmár

Györgyi

Pesti

ivod

1866. i Kiall. több
arcképe

ivod

Kiall. 1866.

Keleti Gunther. = Az
országos magyar Eiprö-
münvesieti tárulat
idei Kiállitása. Fő-
rosi Lapok 1866. 246 sz

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
alái

8. **sorsz.** Műhelyi minta.

Györgyi Alajos.

Nő a szabadban c. képe
repr.

Albuma od nyolcvanéves Pesti Napló ajándéka
1850-1930. 34. l.

1474. Felső olasz országmester.
A XVI. század elejéről.

Madonna a gyermek Jézus

Derékon alól, láth
Balkezével a párnán ülő gyermek
emelt és nyakán korall-füzért v
alatt fátyol látszik, kivá
oszlop mellett, hegyes v
köti le figyelmünket.

Fa, méretei 61: 49 cm.
Az 1900: III. 3-án kelt
Glisenti javára kiadatott Dr. Na

904. V. 16

Györgyi Alajós

Budapesti Hirlap

1913 ápr. 29, 30

Ma a művészetnek más szerepet s
nak.Hisz valamikor a fényképet
vagy festménnyel pótol
Két nőalak.Az egyik teljesen ak
egyik szemben,a másik háttal va
rázolva.Egyszerü térkonstrukció
kus elemeiben megalkotott tér.R
tek nélkül.A mai művész nem rep
kál,hanem kreál.Művészi gondola
az uj művészi valóság felel meg
Rajza kitünő,pontos,de nem megy
a részletekbe a többalakos akto
sem.A valóság illuzióját mégis
letesen adja.

Nagyon rokon egyénisé
sorával Carena,a firenzei ak
tanára.Az alakoknak szintén geo
kus felfogását látjuk ,s a tér
egész kompozicionak,de emberi,v
gi formákkal,nem pedig elvont
Carena nagyon hamar belement a
szabásu,igazi olaszos kompozic

Györgyi Alajos

Balás Piri László

cikke a magyar bieder-
maier-művészetről

Magyar Szemle

1937. évf.

Romában.
l,mely
musnak.
feladata,
y segitsen
ésében,
művész
,ki
zt a
gvaló-
gondo-
.A mü-
chnikai
szobrász,
eberiség
tatni
t,nem-

m puttók,
nem a
kból
mak.Ezt
etőbb
lső ré-
széttör

Györgyi Alajos -

Degr. Hidonia arc-
képe

Fov. Szeptar

Repr -

Budapest. 1945 I. ciz

98. l -

Az egyház védőszárnyai mögé búvó fasisz-
tt ki jelentést a politikai rendőrségő
ap délután fél 6-kor Mindszenty herceg-
z Örökimádás templomában. Könnyen kita-
ha a szertartás után mintegy 300 főnyi
még fasiszta csőcselék is csatlakozott.
indult a Körúton az Oktogon irányába.
ogy hitbuzgalmi jellegű menetről van
ta, antiszemita és revizionista jelsza-

úton megdöbbenve és meglepődve álltak
latára. A botrány csak fokozódott, a-
menet Hitler módra felemelt karral kezd-
majd Mindszentyt és Szálasit éltette.
riadóautóval kiküldött legénység

Györgyi Aladár

Magyarország

1913. apr. 29, 30.

a müvészi formapiedesztálra,ah
a párisi iskola lerugta.

A Novecento,általába
uj müvészet, a l'art pour l'ar
esztetikájával,müvészi felfogá
szemben a gondolati tartalmat
vissza helyezi a müvészet biro
ba,de nem azon a módon,ahogy a
Gartenlaube müvészet.És nem ug
a mai mücsarnoki müvészet,amel
szépséghez való visszatérést u
karja elérni,hogy visszatér az
év előtti állapotokhoz,amelyne
akciójaképen jön létre az egés
dern müvészet.Az igazi müvész n
a maga érzéseit fejezi ki a ma
közeivel.

Genre-kép a legutóbb
cei kiállitásról.Paolo H.....
Givanni Sposi és neje nászuton
fiatalpár felül a vonatra,maga
teszi a kufferját,s megy az uj

Györgi Aladár

Magyar Nemzet

1913. ápr. 29-30.

Györgyi Alajos

vöd
3

Fabó Bertalan dr.:

Egy év a magyar biedermayer festők multjából (1853).

Magyar Hírlap

1913. jun. 11.

703.A

T.



EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Györgyi Alapó

Egyetértés

1913. apr. 29. 30.

ábrázolás,de nem a barok,vagy a
szánsz klasszikus mitológiájából
allegória requisitumaitxx haszn
fel,ezt ma unjuk,ez nem győz me
banálisan hat.A müvész geniális
találja a mai kornak belső idea
kus kifejezést.Női akt gitárral
áll.Nem naturalista müvészet.A
szet nemcsak uj formákat hoz lé
kifejezi a mai ember müvészi sz
litását formailag,hanem azokat
lokat,amelyeket a müvész ki tud
,azt modernül fejezi ki,ujszerü
fogalmazásban.És e tekintetben
müvészet épen ugy tudott utat m
az egész európai festészetnek a
a szempontból,hogy ujra a valós
jára téritse a müvészetet,az el
spekulativ ábrázolás helyett a
felfogásnak megfelelő valóság u

A mult év /1932/ nov.

Györgyi Alajos

wód

Dömötör István

A táblabirókorszak festő.

Napkelet

1938. 139. l.

Györgyi Alajos

írott

Ybl Ervindr.

Magyar bidermeier-művészek kiállítása.

Magyar Nemzet

1913. ápr. 30

U. 584.

Vasárnap **10** Kat. Virágvas.	
Hétfő **11** Kat. I. Leó p.	
Kedd **12** Kat. Gyulia p.	
Szerda **13** Kat. Hermen.	
Csütörtök **14** Kat. Nagycsüt	Holdtölte 19 ó 21 p.
Péntek **15** Kat. Nagypént	
Szombat **16** Kat. Nagyszo.	Izr. Passzah 1. n.

1938 30 nap **Április**

Egyetértés

Pesti Tükör

1913. ápr. 29, 30

ni.A belle peinture elveit nem
olyan könnyen,máról holnapra vi
vivni.Küzdelmes az ut,amig megt
ják a mai izlésnek megfelelő uj
séget.

Carrà festményei tuls
san teoretikusak.Bár elméletile
meggyőzők és óriási hatása volt
uj festészet kialakitására.Sub
tive azonban nem kap meg.Nem li
művész.Tájkép és architektura.
a képben benne van az egész uja
festészetnek a programmja.Házak
hatalmas,egységesen megszerkes
fa.Ez a kép tárgya.Azért olyan
gény témában,hogy annál jobban
tudja fejezni a tendenciát.

x Inkább figurális tér
viszik ezt a problematikát elő
Casorati,Carena,Sironi,Funi és
A tér és plasztika legegyszerű

Györgyi Alajos

Hertelendy László nyugdíjas tanácsot kért a Magyar Nemzet szerkesztőségétől arra vonatkozólag hogy mi legyen értékes családi műgyűjteményével. E gyűjteményben található Barabás Miklós, Orlay Petrich Soma, Benczúr Gyula, Györgyi Alajos művei is.

Kiss Károly: Ünneplő múzeumok. Magyar Nemzet, 1975. okt. 2.

Gyöngyi (Giergl) Alajos, festő

L.:Csók István

dr Steiner László:Festészet a bélyegeken
Élet és Tudomány,Bp.1977.máj.13.

606.
XXXII/19

Gyöngyi Alajos
1831-1863

Neve említve

Kampis Antal – „A magyar képzőművészet története" –

Népszava 1972 május 27
10. old.

mdk

Györgyi (Giergl) Alojos
1821 – 1863

Önarckép vászon
m. 47.5 sz 38.3 cm

Közölve: Művészet VI, 1907, 138 l.
A művész fiatól vásárolták 1933 ban.
Művészeti Muzeumok Barátaimok Egyetülete
Husz év Szerzeményei Bpest 1934.
(1913–1933)

MDK

György /Giergl/ Alajos, 1821-63

Olasz nő

Magy.Müvészet 1800-tól. Szépmüv.Muz. 1949.

6. 1.

Györgyi Alajos

Barabás Miklós: "Hármas arckép" három kislányát ábrázol,
Borsos Mihály: "Lengyel-féle arckép" c.
Brocky Károly: "Walter Scott kép" c.
Györgyi Alajos: "Arckép", "Ovális gyermekarc" "Gróf Andrássy Gyuláné és fia Tivadar".
Repr.-ók, melyeket bemutat a lap a Biedermeier Kiállitásról.

ÉLET, Bp. 1913. május 18. V. évf. 20. sz. 642-643, 644, 645. és május 25. V. évf. 21. sz. 676. lap.

GYÖRGYI Giergl Alajos festő

DEák Szidóniáról festett képének
születési körülményei

Polgári lakáskultúra a századfordulón. Összeáll.
és bev. Hanák Péter. Bp., 1992 95.

döntő fordulata nagyjából egybeesett a nemzetközi textil és a grand art összetalálkozásával; és persze azt is látnunk kell, hogy a műfajhatárok fokozatos kitágulása, majd eltűnése a klasszikus festészetben, szobrászatban, az anyagoknak és a térnek újfajta súlya és értelme pl. a performance-okban vagy az installációkban milyen jótékonyan és ellenállhatatlanul sodorta a textilt útján előre, a „nagy műfajok" területére. És miközben büszkén állapítjuk meg, hogy a műfaj magyar története itt meglepő természetességgel simul az internacionális áramlatokéhoz, nem feledkezhetünk meg arról sem, ami sajátosan hazai jelenség: nemcsak a textil lépett át a grand artba, de a képzőművészet modern, neoavantgárd tendenciái is megértő és otthonos közegre, sokszor menedékre találtak a textil és a textilesek „felségterületén".

A hetvenes évtized közepe tájától a magyar textil lassanként, fokozatosan vesztett aranykorának ragyogásából, sistergő erejéből; akár az irodalomban, a zenében vagy a filmben, a n
talabb nemzedékek
át a vezetőszólamot
az újfestészet, a po
nevezett áramlatok
térbe húzódjon, így
ni, mi történik majd
mán. Annyi bizonyo
bekövetkezett fordu
hetséges, hogy egy n
faj — megőrizve állá
felragyog; és termés
vópatakként újra vis
tére. Azt gondolom
maradnak azok az e
a technikák, a struk
beszédmódok és ny
szabadságharcban v

BORDER CROSSING

Almost a quarter of a century after the birth of the Hungarian textile movement, in this period of calm exploring the way to the future hesitantly, the routes on which the genre of textile art crossed the borders of industrial and grand art in its fast progress, are clearly outlined. Everybody who in some manner — as a participant, critic, artist or historian — has got involved in this story, speaks of the facts and events with nostalgia, with the bittersweet fumes of enthusiasm and heroism floating in the air: wars of independence are remembered in this way

here. If we also retu
because it is proper
weight and significa
this retrospection.
leading to a hitherto
This was especially
niques; the tradition
and batik were repla
forgotten ideas kno
ornaments: crochet-
their combined vari
ever, the sparkling f
technical renewal an
genre conquered ne

MDK.

György Giergl Alajos

Kiállitási hir

Müvészet 1967 márc.p.lo.

GYÖRGYI (Giergl) Alajos

Györgyi Gézáné: Ki volt Deák Szidónia? = Új Művészet, 3,1992,6.81-83.,ill.

CSAPÓ György: Bencze László. Bp. : Képzőművészeti, 1984 62 p., 16., ill. (Mai magyar művészet)

1791. **Benedek Gábor**

kiáll. Bp., Magyar Építőművész Szövetség Székháza, 1984 **ism.** w.i. [WAGNER István] Architektura és katikatúra. = Magyar Hírlap, 1984. november 23. 6.

KURCZ Béla: Kifigurázott építészet : Benedek Gábor kiállítása ürügyén [interjú]. = Magyar Nemzet, 1984. november 27. 6

1792. **Benedek György**

KOVÁCS Gyula: Szavak előtt - szavak után : Benedek György szobrairól. = Művészet, 25, 1984 9. 6-9., ill.

1793. **id. Benedek Jenő**

id. BENEDEK Jenő festőművész kiállítása, Bp., Ernst Múzeum, 1984. január 13. - február 5. A kiállítást rend. Kratochwill Mimi. Bev. Pogány Ö. Gábor. Bp. : Műcsarnok, 1984 [16] p., ill. **ism.** LOSONCI Miklós: id. Benedek Jenő élei. = Új Tükör, 1984. február 12. 4.; TASNÁDI Attila: Benedek Jenő számadása. = Népszava, 1984. január 20. 6.

1794. **Bényi Eszter**

„LEHETŐSÉG" : Bényi Eszter, F. Farkas Tamás, Lencsés Ida, Kovács Péter Balázs kiállítása, Budapest Galéria Kiállítóháza, 1984. május 18. - július 1. A kiállítást rend., bev. Attalai Gábor. Bp. : Budapest Galéria, 1984 [16]p., ill. E **ism.** P.SZ.J. [P.SZŰCS Julianna]: Fiatal képzőművészek tárlata a Budapest Galéria óbudai helyiségében. = Népszabadság, 1984. június 15. 7.

1795. **Bényi László**

BÉNYI László. Összeáll. Nagy Zoltán. Szolnok : Szolnok Megyei tanács, 1984 107 p., [32] t., ill. E F G

BÉNYI László festőművész bibliográfiája. Gyűjtötte és összeáll. Bálintné Hegyesi Júlia. Szolnok : Verseghy Ferenc Megyei Könyvtár, 1984 101 p., [11] t. ill. (A Verseghy Ferenc

Györgyi Giergl Alajos
festő

M.D.V

1855-ben Carl Rahl-tól bécsi
mesteréivel járt Olaszországban.

Bodnár Éva: Magyar festők Itáliában.
Művészet, 1967. március - 9 lap.

M.D.V.

Gyöngyi Giergl Alajos
festő

„Családi archép" - ét Vasadi
Hermann ujjáalkotta. —
„Családi archép" (repro)

Maiffy Albin: Alkotás és ujjáalkotás
Művészet, 1967. julius - 22 lap.

GYÖRGYI (Giergl) Alajos

Lindner Magdolna: György (Giergl) Alajos
kora, élete és festészete. Szakdolg
102 p.

ag es finoman kidolgozott tar-

MDK

/Girgl/ Györgyi Alajos

Tört. Képes. mütárgyainak lajstroma. Bp. 19o7.
1o9, 138, 193 l.

MDK

György Giergl Alajos

Kettős arckép

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

György Giergl Alajos

Önarckép

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Györgyi /Giergl/ Alajos MDK

Erkel Ferenc arcképe, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MOK

Györgyi /Giergl/ Alajos, 1821-63.

Női arckép, festm.

Szépm.Múz. uj m.szerzemények kiáll. 1921.jun. 4.l.

MDK

Györgyi /Giergl/ Alajos

Deák Szidónia arcképe

Nagy.Művészet 1800-tól. Szépműv.Mus. 1949.

6. l.

MDK

György Giergl Alajos, festö

Kettös arckép.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. A nagy uttörö mesterek gyüjt. kiáll. OMKT-Mücsarnok. Kat. 8.l.

MDK

Györgyi Giergl Alajos, festö
1821-1863

Önarckép.

Tavaszi Tárlat.1923 ápr.-máj. A magy.uttörö mesterek M
gyüjt.kiáll. OMKT. Mücsarnok. Kat. 5.l.

MDK

Giergl/Györgyi/ Alajos, festőm.

5.1.

Végvári L.: A.m.festészet haladó hagyományai. Főv. képt. Kat. előszava. 1951.

MDK

Györgyi Gécsi Alajos festő
(1821-1863.)

Erüstmüves, majd Bécsben festeni tanul.
Pesten él.
Deák, Széchenyi, Andrássy arcképs.

Déri Museum, Debrecen, 1954. 25. hp

MDK

György-Giergl Alajos, 1821-1863.

Fiatal leány arcképe

Almásy-Tel. 3.auk. 1940. ápr. 6 l.

MDK

N.Szal. 88.csop.kiáll. 1938. máj.

MDK

Györgyi-Giergl Alajos, 1821-1863.

Gr.Keglevich István arcképe

Almásy-Tel. 2.auk. 1939. nov.

18 C.

MDK

György /Giergl/ Alajos

Női képmás

Balló-eml.kiáll. Szépmüv.Muz. 1938. ápr. 9 l.

MDK

György Alajos, 1821-1863.

Deák Szidónia, olaj

Szfvárosi Képtár uj szerzeményei. N. Szal. kiáll.
1939. jan. 6 l.

MDK

György Alajos

Bezerédy István, of.

Arckép kiáll. Ernst Múz. 1952. aug.
6 l.

M.D.K.

Györgyi Alajos /1821-1863/

284. Gr. Széchenyi István arcképe. Olajf.
230x158 vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 19. l.

MDK

György Alajos /1821-1863/

Női arckép, of.

Magyar mesterművek kiáll. N.Szal. 1956. jun.

M.D.K.

Györgyi Giergl Alajos festö

Müvét 1962-ben restaurálták :

Deák Ferenc arcképe

Csengeryné Nagy "suz sa: A Magyar "emzeti Galéria az 1962-1963-as évben

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. Bp.1965

164. l.

M.D.K.

Györgyi Giergl Alajos festö

XIX . sz.

Mü ét megvette a ~~MNG~~ MNG / BÁV-tól /

Ürményi Claudia menyasszonyi képe , repr.

Gyüjteményeink

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V . Bp. 1965.
162.

MDK

György /Giergl/ Alajos

Női arckép

festészet haladó hagyományai. Főv.Képtár,1951.

György Giergl Alajos MDK

Női arckép

Mücsarnok 1941 Arcképkiállitás

Györgyi A lajos F.Mg.95o-67

Pajevics Márk gr. tette lehetővé olaszo.i tanulmány-
utját. (857)

Beteg gyermek (1854) 15o ft. (L.N.r.7o.)
1863 Bécs. Ferenc Józsefet kellett megfestenie,
háromszor ült. (Ly.N.r.118.)
1857 rövid idő Velence. (Ly.N.r.132.)
1852 Mária rép. (—"— 183.)
1856 Meglepett udvarló (Tröv. képt.)
1854 Beteg gyerek (2x.)

Györgyi (Giergl) Alajos

legjobb műveiben is az elmult korszak visszhangja.

Magyar színészportrék 2. Cenner Mihály: Festmények, szobrok, dombormüvek a XIX. század. Budapest, 1966. Katalógus, 91.

Györgyi Giergl Alajos MDK

Önarckép, olf.

Mücsarnok 1934 Husz év szerzeményei

MDX

MDK

György Alajos

A Magyar Nemzeti Galéria, 1965.

MDK

György Giergl Alajos

Olasz nő, o.

Magyar festők Itáliában. N. Gal. kat. 1967.

M.D.K.

Györgyi Giergl Alajos festö

/ 1821- 1363 /

Ürményi Claudiab menyasszonyi kée. 1860 körül.
repr.

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. Bp. 1965.
99. l.

.D.K.

Györgyi Alajos

Az első termekben a reformkori törekvések ... kaptak helyet, ahol is a polgárosulás ... térhódítását figyelhetjük meg ... Donát János, Borsos József, Györgyi Alajos, Balassa Ferenc ... stb. ad még ízelítőt a korabeli magyar életről és tipusairól.

Pogány Ö. Gábor, A Magyar Nemzeti Galéria (vezető) 15-16. l. Budapest 1965

György Alajos festő M.D.A.

1821-1863

Deák Szidónia arcképe, repr.

Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956. Bp. 1956. 231.kép
259.l.

M.D.K.

Görgei Alajos, festő

Deák Ferencről készített arcképe látható a zalaegerszegi volt vármegyeházi dísztermében

Hubs László: Budapest - Somogy - Zala

Bp. /é.n./, Panoráma, /Magyarország írásban és képben 11.köt.

99. old.

MDK

György Alajos

Y. B: Uj szerzemények a Szépmüv. Muzeumban. B.H. 1934. jun. 17. 2o 1.

György Giergl Alajos
Női arckép, olaj

Székesfővárosi Képtár és Történelmi Muz. kiáll.
Nemz. Szal. 1937. jan. lo 1.

Peregriny Sándor: A Magyar Történeti Képcsarnok lajstroma. Budapest, 1894. 133, 136. l.

MDK

György Alajos festő, Pest

A beteg gyermek
Esmeralda mint tánczosnő
Cleopatra
Tanulmányfő
Báthory Zsigmond
A szorgalmas tanuló

Szatmári Gy: Adatok 61 művész 280 művéről. Pesti Műegylet vásárlásai, 1853-63. Kézirat.

MDK

György Alajos, festőm.

első sorban genreképfestő. Az utóbbiak egyike, az elmaradott magyar képzőművészetek idején, ki hozzájárult művészetével a közönség érdeklődésének fejlesztésében.

Koppfövképt. 1943. 9-12.1.

M.D.K.

György Alajos,/Giergl/,festő,1821-1863

Barabás módszereit utánzó ,főleg arcképfestő.Finom kompozició,gyengéd érzelmességü képek.Késlelteti nálunk a biedermeier kihunytát.Búsongó leány,A beteg gyermek,Leány virágokkal,stb. 495.o.

Kampis Antal: A képzőmüvészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőmüvészetek,a zene, a szinház és a film.Minerva.1960.Bpest.

MDK

György Alajos

Gr.Széchenyi István arcképe, o.

[redacted]

háborus veszteségeinek jegyzéke

Főv. Képtár veszteségeinek Bp.1952.

György Giergl Alajos,festő

1967-ben a Pécsi Modern Magyar Képtár megszerezte dr. Tompa Kálmán nemzeti érdekü gyüjteményét.A 19.-20.sz. magy.képzőművészetének keresztmetszete.388 mü,180 művész György Giergl egy művel szerepel. 227.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Péktár története Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve,1967.Pécs,1968

MDK

Györgyi Alajos
(1821-1863)
festő

Pogány Ö. Gábor: A haladó és reakciós erők harcának tükröződése a XIX. századi magyar festészetben.

MMM Évkönyve 1951. 43. l.

Györgyi /Giergl/ Alajos

Anyagfestésben a plein-air előfutára.
Női arcképe kiállitva a modern magyar festészet 1920 átrendezett kiállitásán.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán Bp. 1965
266.1.

Györgyi (Giergl) Alajos MDK

Győrött 1943-ban Képmův. Muzeumáltal
Kiállitott képe:

Önarckép. Olaj vászonra.
47.5 x 38.3 cm. A Művészeti
Muzeumok Barátai Egyesületének
örök letéte 1933. Ltsz. 6651.

Csánky Dénes: Szár év magyar festénete.
25. old.
(Kiáll. kat.) Győr 1943.

Györgyi Giergl Alajos MDK

Férfiarckép 1862. o.v.78x61 cm.

Múzeumok
Veszprém 1965.Tompa Kálmán Képzőm. Gyüjt.kiáll.

Györgyi (Giergl) Alajos

M.D.K.

festő

1821 - 1863

Búsungó leány,
A beteg gyermek
Leány virágokkal

Kampis, hag. mův. Bp. 1960 495

mdk

Györgyi (Giergl) Alajos

„előbb életképekkel kiserletezett". „Olasz utja (1857) után arcképfestő stílusa alakult ki"
Deák Szidonia arcképe „francias elegancia val lep meg" (M. N. Galéria)
19. kép
Kovács Éva. Magyar Művészet az Elnyomatás Korában
1962. Bp.
26. l.

Györgyi (Giergl) Alajos MDK.

szül. Pest 1821 márc. 15, megh. u. o 1863. szept. 12. A bécsi akadémián tanult, majd olasz tanulmányt után Rahl tanítványa lett.

Művén alkotómunkásságának jellemzése.

Csánky Dénes: Száz év magyar festénete. (Kiáll. kat.) Győr 1943. 25. old.

Györgyi Alajos festő M. D. K.

Önarckép. Pécs Janus Pannonius
Muz.

Genth. Mineml. 1959 I. 265

Györgyi Alajos festő M.D.K.

Vöi arcképe a Nombathelyi Savaria museumban.

Genth. Müeml. 1959 I. 367.

Gyöngyi Alajos festő M.D.K.

Deák Ferenc Lépe a Zalaegerszegi vármegyeháza dísztermében.

Genth. Müeml. 1959 I. 434.

Ecsedi István dr és Nyilas Kolb

Jenő: Debreceni képeskönyv.
(Debrecen, 1934.) 55, 95. l.

Balogh Péter ref. szuperintendens arcképe 1860-ból györgyitől a debreceni ref. kollégiumban. Reprodukálva.

Ney Ferenc: Az első magyar festészeti akadémiát gyámolító társulat évkönyve. Pest, 1852. 24. l.

Szalay Imre báró: Az Erzsébet-királyné emlékmúzeum. Bpest, 1913. 23. l.

Leány virágokkal (1857) c. olajfestmenye a fenti múzeumban.

MDK

György Giergl Alajos /Alois/, 1821-83.

Leány rózsával.

Ernst Muz. 46.anko. 1951. 17 l.

MDK

Ernst Muz. 15. auku. 1921.

MDK

Györgyi /Giergl/ Alajos, 1821-65.

Női képmás

Férfi képmás

Ernst Muz. 18. aukc. 1921. dec. 15 l.

MDK

György Giergl Alajos, festőm.
1821-1863

178. Leány rózsával. Vászon.

Ernst Muzeum aukciói. XLVI. Kat. 17.1. 1931.

MDK

György Alajos, 1821-63.

Női arckép, festm.

Magy.remekművek. Ernst Múz. 47.kiáll. 1921. máj.
II 1.

MDK

György Alajos

Bezerédy István, olaj

Arckép kiáll. Ernst Múz. 1952. aug. 6 l.

MDK

Bálint A. cikke. Nyugat. 1921. jan. 16. 1.sz.

162 l.

MDK

Györgyi festőm.

Magy.remekművek. Ernst-Muz. 47.kiáll. 1921, máj.

~~Exxx~~ 6 l.

M.D.K.

György-Giegl Alajos, festő

A Táblabiróvilág, a biedremeier festője. A Képtár Alapító Egyesületnek a képtár 1865. évi átrendezésekor már volt tőle festménye. 289.o.

Fejős Imre:

A Magyar Nemzeti Múzeum története 1848-1944. 285.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Györgyi Alajos, festőm.

MDK

a 1850-es évek táján kifejlődött nálunk a biedermeier-stílus magyar változata. Az eltérés leginkább az arcképeken érezhető a bécsi és a magyar kifejezésmódon.
A tört. festészet gyökerei is már felismerhetők e korban.

Ö és Barabás Miklós által az arcképfestés műfaja érte el ebben a korban a magyar festészet vezető szerepét.

Entz Géza: A magyar festészet fejlődése.
Magyar Kulturszemle. 1939. szept. II.évf. 6.sz.
1-2.l.

Györgyi-Giergl Alajos

festőműrén

Ziállítása Magyar Nemzeti Galériában
(hazai gyűjtő) Zolle Zsiójából!)

Dunántúli Napló
1981 nov. 22.

A Hónap Műtárgya

nov.

Györgyi Gieral Alajos.

festőművész. (1821-1863).

„Vigasztalás" c. 1852. (repr.) a festő korai korszakának talán legjobb alkotása. Romantikus népi életkép.

Magyar Nemzeti Galéria

1997 nov.-dec.

Gyürgyi Gieral Alajos (1821–1863).

Festőművén

„Vigasztalás, 1852" (említve). A festő korai korszakának talán legjobb alkotása. Romantikus népi életkép, hazafias nemzeti jelleget kölcsönöz a háttérben vonuló 48-as katonák ábrázolása.
(Bakó Ksuzsa).

Magyar Nemzeti Galéria
1987 ott.

Budapesti Viszhang

1852. 298, 318. l.

A pesti műtárlaton kiállított
2 arcképéről és Szomorkodó leány
c. festményéről.

Éber László – Gombosi György:

Művészeti lexikon. Bpest, 1935.

I. K. 431. l.

Éber László: Szinészeti lexi-
kon. Bpest, 1926. 317. l.

Horváth Henrik: Szentpéteri József pesti ötvösmester művészete. Különlenyomat a Budapest Régiségei XII. kötetéből. (Bpest, 1937.) 253. l.

Kertbeny: Ungarns Männer der Zeit. Leipzig 1862. 126 S.

Vasárnapi Ujság : 1901. 200. l.

Beniczkyné Baja Lenke
arcképe reprodukálva -

Vasárnapi Ujság 1891. 633. l.

(Széchenyi - képeink.)

képpel

Thold Orbán Imre: A budapesti
Szent István templom. Bpest, 1905.
49. l.

Fájdalmas szűz Mária, oltárkép,
a fenti templom tulajd.

MOK

Györgyi [festő]

Említve: Deák-arcképe.

Dr. Teleky Géza: A művelődéstörténeti múzeum problémája és a Fővárosi Múzeum.
Városi Szemle, Bp. 1914. 95. l.

MDK

György

Biedermeier-festők a Mücsarnokban. Magyar Iparművészet 1937. 248.l.

M.DK.

Györgyi Alajos
festő

Méltatás.

Lőrincz Lorand: Partlalan gicces?
Élet és Irodalom, 1967. máj. 17 - 10 kep

Gyöngyi Giergl Alajos.

Művei kiállítva a Műcsarnokban, a Vadészeti Világkiállítás képzőművészeti kiállításán.

Szabó György: Hallali.

Élet és Irodalom, 1971. szept. 4.

Györgyi-Giergl Alajos, festő

Életképek, 1844.II. 205-209,242-247.
281-285.

Henszlmann Imre: Hölgyvezető

Györgyi - Giergl Alajos

festő

„Erkel Ferenc portréja"
Nemz. Képcsarnokban

Fejős I.: A Nemz. Képcsarnok Alapító Egy. története
Művészettörténeti Értesítő 1957 VI évf. 1 sz.

44, l.

Györgyi Alajos

szerepét és tevékenységét a Nemzeti Tanács mellett működő Irodalmi és Művészeti Szaktanácsban említ, illetve ismerteti

Bónay György: Intézkedések és tervek a művészetnevelés megreformálására 1918-ban és 1919-ben. Művtört.Ért. 1970. 2.sz. 141-147. l.

142. l.

György Alajos

A hazai müvészek legkiválóbbjait, -közöttük a müvészt is- felsorolja a lap, ezzel válaszolva a Müegyletnek arra a kifogására, hogy "a magyar müvészek rosszul festenek, azért nem vesznek tőlük" és részesitik előnyben a külföldieket.
Külön kiemeli, hogy ezek a müvészek "csupán önszorgalmuk folytán lettek elismertek", éppen ezért kér számukra támogatást a Főváros és Vidék c. rovatban közölt cikk irója.

Divatcsarnok, Bp. 1860. márc. 13.
11. sz. 85-86. lap.

Divatcsarnok. 1858. 660. l.

(Budapesti társaslélet.)

Flondern. 1845. II. 137. l.

MDK

György

Fernessy K: Képzőművészeti év története. Pesti Hirlap 1939. naptára 113-115.l.

MDK

György Alajos

Erkel Ferenc arcképe

Tamás E.: Séta a Tört. Arcképcsarnokban.
Kis Ujs. szept. 24. 1950. 6 l.

Györgyi Alajos.

Bezerédi István portréja szerepelt az Ernst-múzeum arckép kiállításán.
(kulitul.)

Kis Újság, 1952. Júl. 13.

Uj Idők. 1927. XXXIII. évf. 8. sz.

211. l.

Magyar világ a Műcsarnokban.
A kis piktor c. olajfest-
menye reprodukálva.

Uj Idők 1918/19. XXV. évf. 1. szám.

A 6-ik oldalon Nő a szabadban
c. Gyöngyi-Elek reprodukálva.

Uj Idők 1913. I. félév 499. l.

Gróf Andrássyné és fia c.
olajfestménye reprodukálva.

Keleti Gusztáv: Az országos Magyar Képzőművészeti Társulat idei kiállitása. Fővárosi Lapok 1866. 246. 4.

Több archéje volt kiállitva a már elhunyt művésznek.

Uj Idők 1933. 9. sz. 265. l.

A Nő a nyaralóban c. képének
reprodukciója.

Uj Idők 1936. 28. szám.

Magyar mesterművek kiállítása a Nemzeti Szalonban. Női archép Györgyitől. Reprodukálva a cimlapon.

Györgyi Alajos

neve említve

Kampis Antal: „A magyar művészet a XIX. és XX. sz-ban c. könyvének ismertetése

Képző művészet

Vigília 1969 március
206. old

Györgyi Alajos [festő] MDK

FOTO:

Sárdi Brutusz festőművész a Nemzeti Galériában Györgyi Alajos: Deák Szidóniáról készült portréját javitja.

- -

Esti Hirlap, II.évf. 143.sz. 1957.jun.21.pé. 2.oldal

Györgyi-Giergl Alajos

• **(A Művészeti Múzeumok Barátainak vásárlásai.)** A Művészeti Múzeumok Barátainak Egyesülete *Ugron* Gábor elnöklésével tartott legutóbbi választmányi ülésében ismét becses tárgyakat vásárolt két művészeti múzeumunk számára. Az Iparművészeti Múzeum számára megvásárolt egy *Bustelli* által mintázott nymphenburgi porcelláncsoportozatot, amely kiváló szépsége mellett nagy ritkaság is, mert ezen kívül csak *egyetlen példány van még a müncheni múzeumban.* A Szépművészeti Múzeum számára pedig *Györgyi-Giergl* Alajosnak, az ötvenes és hatvanas évek jeles festőjének *önarcképét* vásárolta meg az egyesület. Egyszersmind elhatározta az egyesület, hogy azokat a tárgyakat, amelyeket húsz évi fennállása alatt vásárolt és két művészeti múzeumnak örök letétként adott át, a jövő év elején külön kiállításban fogja bemutatni és a kiállítás előkészítésével *Petrovics* Elek és *Végh* Gyula múzeumi főigazgatókat bizta meg.

BH. 933. XII. 17.



György Alajos
festőművész

Petrovics Elek muzeumigazgató felfedezettje, mert java munkáinak összegyűjtésével ő mutatta meg ennek a táblabirókori arcképfestőnek jelentőségét.

U j s á g
1935.VI.25

Györgyi Giergl Alajos

Egy postrája

a pécsi muzeumban van

Romváry Ferenc: Multnázadi festmények a pécsi muzeumban

Jelenkor 1967 7-8 n. 734 old.

Györgyi Alajos

Szerepel a magyar biedermeier kiállításon a hűcsarnokban

Pesti Napló 1937 XI. 28

M.D.K.

György /Giergl/ Alajos

Petrovics Elek: „A Szépmüvészeti Muzeum legszebb magyar asszonyai" cimmel ir többek között a művész "Női képmás" c. alkotásáról "...az 50-es évekből való...arról a hatásról beszél, amelyet Rahl bécsi iskolája gyakorolt az 5o-es évek magyar festőire."
"Női képmás" c. müvének repr.-ja

Szinházi Élet. Bp. 193o. jan.26. febr. 1. XX. évf. 5. sz. 28-3o. lap.

Györgyi Giergl Alajos

Műcsarnok kiállításán: "A magyar művészet 1850-től — 1932-ig" képeivel szerepelt.

NU.932.II.21.

MDK

György-Giergl Alajos festőművész .

1855-ben készült egyik női képmását, Balló Ede festőművész, a kiváló magyar művek vásárlására szolgáló alapitványnak jövedelméből, megvásárol ta a Szépm.Múz.részére.

Cikk: Ajándékok a Szépművészeti Múzeumnak.

Nemzeti Ujság, 1933.nov.19. 28.o.

Naptelet. 1857. évfolyama
mellett megjelent könyomatban
a Buslakodó leány, mely a
Pesti Műegylet 1852. évi tárlatán
volt először kiállítva. Erre vo-
natkozólag ez évfolyamban több
közlemény is van. A képeket
György maga készítette, nyomtatták
Frank J. M.-nél Pesten 1857. ben.
A könyomat megvan a M. Tört. Képcsarnok
gyűjteményében

Vasárnapi Ujság · 1854. 170. l.

Vasárnapi Újság, a Budapesti Hírlap képes melléklete. 1933 nov. 19. szám.

Egy pesti hölgy képmása (1855-ből), Ballo'ide ujabb ajándéka a Szép-művészeti Múzeumnak. Reprodukálva.

(NB. Arnos arzala kippel, mely mint Sebő Bertalan tulajdona van reprodukálva a Magyar Művészetben az 1932. 77. lapon)